

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq - Isumaliutissiissutaa

Januari 2011

ASSARTUUSSINEQ PILLUGU ISUMALIOQATIGIISSITAQ – ISUMALIUTISSIISUT
© Copyright 2011

Suliarinnittoq
Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq

Assiliartalersorlugu suliarineqarnera
COWI

Naqiterisoq
Oddi, Island

Saqqummersitsisoq
Namminersorlutik Oqartussat, Ineqarnermut, Attaveqarnermut
Angallanermullu Naalakkersuisoqarfik

ISBN nr.:
978-87-91044-16-8
Naqitaq siulleq

Imai

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitami suliassat allassimaffiat, katitigaaneq kiisalu sulineq	5
Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassaasa allattorsimaffiat	6
1 Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sulinerani aallaaviusut: Suliassat allattorsimaffiat aamma misissueriaatsit	12
1.1 Takorluukkat anguniakkallu	13
1.2 Aningaasaqarnikkut namminersoneq	13
1.3 Nuna tamakkerlugu isiginninnerit tunngavigineqarput	14
1.4 Eqaassuseq	16
1.5 Angallannermut ilusiliaq aamma inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsueriaaseq	17
1.6 Pingaarnersiunerit	26
2 Assartuussinermi attaveqaatit angallannerullu annertussusaa	34
2.1 Assartuussinermut periaaseq tamarmiusoq	34
2.2 Silaannakkut angallanneq	34
2.3 Umiarsuarmik angallanneq	40
2.4 Nunakkut assartuussineq	47
2.5 Ilaasunik nassiussanillu angallassinermut tapiissuteqartarneq	48
3 Inuussutissarsionermik ineriartortitsineq aamma angallannermi attaveqaatit	52
3.1 Aallaqqaasiut	52
3.2 Inuussutissarsionermi ineriartortitsineq – pingaarnertut ineriartorfiujartortut	53
3.3 NTN-p, sulisussat, takornariaqarnerup, nassiussat allakkallu ineriartornerannut tunngaviusut	70
4 Innuttaasut ineriartornerat angallannermilu attaveqaatit	74
4.1 Aallaqqaasiut	74
4.2 Naatsorsueqqissaartarfiup najoqqutassiami pingaarnermi 2009-2040-mut innuttaasunik siumut naatsorsuina	75
4.3 Innuttaasut najugaqarfiat malillugu agguarneqarnerat	76
4.4 Inuiaqatigiit ineriartornerannut tunngaviusut aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani najugaqarfiit malillugit agguaneq	82
5 Inunnik angallassineq	86
5.1 Isumalioqatigiissitap inunnik angallassinermut atatillugu suliadini killiliussai	86
5.2 Inunnik angallassinermi pissutsit nalinginnaasut aammalu misissuinerit tunngavigineqartut	87
6 Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup inissiffissaa	98

6.1	Suliassani qinigassanut nassuiaatit	98
6.2	Naatsorsuutigisat pissutsillu qitiusut	101
6.3	Kangerlussuarmi mittarfiup siunissaa	105
6.4	Suliassani qinigassat angallannermut sunniutissaat	105
6.5	Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat	121
6.6	Ataatsimut naliliineq	154
6.7	Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq	161
7	Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassineq	202
7.1	Silaannakkut angallanneq aamma aqqusinikkut angallanneq	203
7.2	Narsarsuarmi mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaa	207
7.3	Kalaallit Nunaata kujataani aqqusinikkut attaveqaatit	223
7.4	Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik angallassineq	230
7.5	Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusineq/ikaartaat	241
7.6	Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiit pisariitsut	250
7.7	Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani assartuussinermi attaveqaatinik naliliinera inassuteqaataalu	255
8	Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaa	271
8.1	Kangerlussuarmi mittarfik ataannassappat tallineqarnissaa	271
8.2	Nuuk isaarissatut pingaarinnngortillugu talliliinissaaq	290
8.3	Ataatsimut naliliineq	298
9	Mittarfiit allat	306
9.1	Nunap immikkoortuini mittarfiit naatsut pioreersut tallineqarnissaat	307
9.2	Mittarfinnik nalinginnaasunik sanaartorneq	310
9.3	Kulusummi Mittarfik/Tasiilaq	320
9.4	Nerlerit Inaat/Ittoqqortoormiit	326
9.5	Mittarfinni allani suliassat	331
10	Usinik angallassineq	340
10.1	Usinik angallassinermut atatillugu Isumalioqatigiissitap suliaminik killiliinera	340
10.2	Pissutsit nalinginnaasut aamma usinik angallassinermik misissueqqissaarnerni tunngaviusut	340
10.3	Umiarsualivinnik alliliinermi iluanaarutaasinnaasut	348
10.4	Illoqarfiit nunaqarfiillu pioreersut avataanni umiarsualiviit	353
11	Nuummi umiarsualivik	354
11.1	Maannakkut pissutsit unammilligassallu	354
11.2	Tunngaviusuni qitiusut	359
11.3	Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat	362

11.4	Naliliineq	367
12	Sisimiuni umiarsualivik	386
12.1	Maannakkut pissusiusut	386
12.2	Unammilligassat aamma pisinnaasanik annertusititsinissamut siunnersuutit	391
12.3	Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat	396
12.4	Naliliineq	397
13	Umiarsualivinnik alliliinissaq aamma umiarsualivinnut allanut usinik imaatigut angallassineq	399
13.1	Umiarsualivinni allani unammilligassat	399
13.2	Ilulissani umiarsualivik	401
13.3	Aasianni umiarsualivik	403
13.4	Maniitsumi umiarsualivik	405
13.5	Narsami, Nanortalimmi Qaortumilu umiarsualiviit	407
13.6	Ittoqqortoormiini aamma Tasiilami umiarsualiviit	415
14	Sullissinerit kiffartuussinerillu allat	418
14.1	Sikunik Alapernaarsuiffik	418
14.2	SAR-imut upalungaarsimaneq	419
14.3	Kiffartuussinerit allat, assartuussinissamik annertuumik pisariaqartitsiviusut	424
14.4	Naliliineq	426
15	Sineriak sinerlugu angallavik	427
15.1	Pissutsit pillugit nassuiaat	427
15.2	Angalasartut eqqorneqartussat aamma angallasseriaatsit allat	430
15.3	Aningaasartuutininik assersuussineq	438
15.4	Naliliineq	446
16	Assartuussinermut politikikkut isummerfigisassat pingaernerit allat	452
16.1	Aallaqqaasiut	452
16.2	Mittarfeqarfiit	453
16.3	Assartuussinerup aaqqissuussaana	466
16.4	Unammilleqatigiinneq/kisermaassineq	474
16.5	Aningaasalersuineq	475
17	Isumaliutissiissutip eqikkarneqarnera	487
17.1	Aallaqqaasiut	487
17.2	Isumalioqatigiissitap suliassani misissueqqissaarfigisaani nalinginnaasumik tunngaviusut	489
17.3	Isumalioqatigiissitap misissueqqissaamerisa qitiusut pingasuusut eqikkarneqarnerat	490

17.4	Isumalioqatigiissitap suliassanik misissueqqissaarnerisa ataatsimut takussutissiorerat	507
17.5	Tulleriarinissamut isumaliutersuutit	519
17.6	Isumalioqatigiissitap inassuteqaataasa suliniutinut aalajangersimasunut tunngassuteqanngitsut takussutissiorerat	524
17.7	Sullissinerit kiffartuussinerillu allat	533
17.8	Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq aamma Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani 2010-mi maajimiit akinik qaffaanerup sunniutai	535
Atuagassiat atorneqartut allattorsimaffiat		540

Ilanngussat

Ilanngussaq 0.1	Inuit, suliffeqarfiit sullissiviillu ataatsimiititaliaaqqani arfinilinni suleqataasut allattorsimaffiat	11
Ilanngussaq 1.1	Angallannermi attaveqaatit allannguuteqarnerisa kingunerisaanik sunniutissanik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilanngussinera	28
Ilanngussaq 5.1	Timmisartuni teknologiip ineriartornera	93
Ilanngussaq 6.1	Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup inissinneqarneranut atatillugu aningaasaqarnikkut sunniutissat	174
Ilanngussaq 7.1	Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Narsarsuarmit Qaqortumut nuunneqarnerani aningaasaqarnikkut sunniutaasussat	262
Ilanngussaq 8.1	Naatsorsuinermi tunngaviusut	299
Ilanngussaq 11.1	Nuummi nutaamik umiarsualiviliomerme aningaasaqarnikkut sunniutissat	369
Ilanngussaq 15.1	Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinermi ilaasut	449
Ilanngussaq 15.2	Umiarsuarmik ilaasartut ilaasorisalerniarlugit timmisartumik angallassinermi periarfissat	450

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitami suliassat allassimaffiat, katitigaaneq kiisalu sulineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitami suliaassat allassimaffiat 2009-mi oktobarimi Naalakkersuisut akuersissutigaa. 2010-mi apriliimi Naalakkersuisut aalajangerput, sineriak sinerlugu ilaasunik angallassineq, Arctic Umiaq Line-mit (AUL) ingerlanneqartoq immikkut ittumik misissuiffigeqqullugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq qinnuiginiarlugu. Kiisalu Isumalioqatigiissitaq 2010-mi maajimi allaffigineqarluni qinnuigineqarpoq, takornariaqarnermi akit qaffaatissaasa, Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassat naapertorlugit akuerineqartut pingaartumik Mittarfeqarfinnut sunniutigisinnaasai misissuiffigeqqullugit. Apeqqutit taakku Isumalioqatigiissitap suliaminut ilanngunnissaat akueraa.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassaasa allatorsimaffiat

1. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassai

Isumalioqatigiissitap suliassai pingaernerit tassaapput:

- Takorluukkanut siunnersuummik saqqummiussinissaq,
- Qitiusumik unammilligassanik ineriartortitsinermilu periarfissanik misissuinissaq,
- Sullissinermi ataqatigiinnik misissuinissaq, tassanilu kikkut sunut aalajangiisarnerat, kikkut aalajangigassanik sunik aalajangiisarnerat aammalu kikkut pisortanit aningaasaliissutinik sunik agguasarnerat paasinierneqassaaq,
- Avataaniit aningaasaliisartut aningaasaleeriaatsillu paasinierneqassapput,
- Sakkussat, suliniuteqarnermi toqqagassat tullerriiarinissamullu periarfissat takussutissiorneqassapput nalilersorneqassallutillu,
- Assartuussisarnep aqqiussuusaanera ilusiliussallu aalajangersimasut misissorneqassapput nalilersorneqassallutillu.

2. Sulinermi sinaakktissat

Immikkoortoq 1. Takorluukkanik ineriartortitsineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap assartuussinermi takorluukkanut siunnersuummik saqqummiussinissaq sulinermini pingaarnertut salliutippaa, tassanilu Namminersorlutik Oqartussani sinaakkusiussat aammalu Namminersorlutik Oqartussat siunissami ungasissumi namminersornissamut anguniagai ataqqineqarlutik isiginierneqassapput.

Suliaq imaluunniit politikki siunissamut ungasissumut ataatsimut anguniagaqarfiusumut aqunneqassappat takorluugaqarnissaq pingaaruteqarpoq. Takorluukkat malitassat pingaarnertut imaluunniit naleqqatut, taakku iluanni periusissat, pilersaarutit pilersaarutillu immikkoortuinut tamanut katersuutsitsiviusutut paasineqassapput. Taamaalilluni takorluukkat periusissanut pilersaarutinullu ineriartortinneqartussanut sinaakktissatut atorneqassapput.

Tassalu takorluukkat isumalioqatigiissitami sulinerup ingerlaqqinnerani sinaakkusiussat atorneqassapput, taamaattumillu suliassap taassuma isumalioqatigiissitamit salliutinneqarnissaa pingaaruteqarpoq.

Takorluukkanik ineriartortitsineq sulinerup ingerlanissaanut pingaaruteqarpoq, tassanilu isummersuutit arlallit paasissutissanik ataatsimoorussanik tunngavissanik pilersitsineq aqqutigalugu ataqatigiissarneqassapput. Paasissutissanut tunngavissat taakku killiffinnut takussutissiorneqatut, misissuinikkut nalilersuinikkullu pilersinneqassapput. Suliap ingerlanerani sulinerup pisariusortaa tassaavoq, takorluugarpianut paasissutissanik tunngaviusuniit ingerlaqqinnissaq.

Suliap ingerlaqqinnissaanut takorluukkanut siunnersuutit politikikkut akuerineqarnissaa, aammalu assartuussinermi sullissisunit pingaarutilinnit akuersarneqarnissaa pisariaqarpoq.

Immikkoortoq 2 Tunngavissiat ineriartortinneqarnerat inassuteqaatillu

Suliami alloriarnertut tullertut isumalioqatigiissitap takorluukkat akuerineqartut anguneqarnissaannut tunngavissiat arlallit ineriartortittussaavai – takorluukkat anguneqarnissaannut aqqutissat arlaqassapput.

Tunngavissiamik ataatsimik amerlanerusunilluunniit, suliap ingerlaqqinnerani misissuiffiqineqartussanik toqqaasoqartassaaq. Misissuineq aqqiussutissani assigiinngitsuni tullerriiarinissamut ilisimasatigut tunngaviliissaaq, taakkulu takorluukkanik angusaqarnissamut suliniutissanut tunngavissanik oqaasertaliormi tullerriiarneqarsinnaapput. Periusissanik

toqqaanermi kinaassusersiunngitsumik imaluunniit politikikkut tunngavissat aallaavigineqartassapput.

Tamatuma kingorna isumalioqatigiissitap periusissatut toqqarneqartut atuutsinneqalernissaa annertunerusumik misissuiffigissavaa, tassungalu suliniutissat immikkoortui suut pilersinneqassanersut, soorlu sullissisunut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiornissamut periusissat immikkoortuunut tunngasut isumaliutigineqarnissaat ilaavoq.

Isumalioqatigiissitami sulineq naggaserlugu politikikkut suliarineqartussanik arlalinnik inassuteqaasiortoqassaaq.

3. Isumalioqatigiissitami ilaasortat

Isumalioqatigiissitap katitigaanerani imatut inuttaqartitsisoqarpoq

- Christen Sørensen, (siulittaasoq), Syddansk Universitet-imi professori
- Vagn Andersen, pisortaq
- Kristian Lennert, pisortaq, Inuplan A/S
- Nick Nielsen, ingeniøri
- Karl Davidsen, pisortap tullia, Kanukoka
- Susanne Larsen, siornatigut SAS-imi pisortaasimavoq

4. Piffissamut pilersaarut suliassallu aqqissuussaanerat

Isumalioqatigiissitap allattoqarfittut sullinneqarnerani Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfimmi¹ immikkoortortaqarfimmi pisortaq Michael Petersen aamma allaffimmi pisortaq Lene Riis aqutsisuupput. Isumalioqatigiissitap sulinini 2010-mi juunimi naammassissavaa².

Isumalioqatigiissitap sulineranut atatillugu sulinerup peqatigisaanik ataatsimiititaliaaqqamik ataatsimik amerlanerusunilluunniit pilersitsisoqassaaq, taakkulu sulinerup ingerlanerani isumalioqatigiissitap sulineranut ilaatinneqartassapput. Ataatsimiititaliaaraq (-aaqqat) sullissisunit, immikkut ilisimasalinnit, assartuussinermi atuisunit, soqutigisaqatigiinnit aamma nunap immikkoortuini soqutigisalinnit assigiinngitsunit ilaasortaaffigineqassapput.

Isumalioqatigiissitamut sinaakkutissanut piunasaqaatit arlaliussapput, taakkulu isumalioqatigiissitap sulinerata pilersaarusiornanertut ingerlanneqarneranullu sunniuteqassapput. Isumalioqatigiissitap sulinerata 2010-mi juunimi naammassinnissaata anguniarneqarnissaa pingaarutilittut piunasaqaatigineqarpoq, tamannalu anguneqassappat suliap ingerlanera pitsaasumik ingerlanneqartariaqarpoq. Tamatuma peqatigisaanik sulinerup ingerlanerani paasiuminassuseq, avammut ammaneq aammalu isumalioqatigiissitap suliassa inassuteqaataasalu paasiuminarnissaat kissaatigineqarpoq.

Ataatsimut isigalugu internetikkut suleriaatsit tunngavigineqarlutik sulineq aqqissuunneqassaaq, tassunga nittartakkamik isumalioqatigiissitap sulineraniit nutaarsiassanik, nalunaarusianik, sulinerami tunngavissanik ataatsimiinnissamullu pilersaarutunik imaqartunik pilersitsinissaq ilaatinneqarluni. Kiisalu suleriaasissat, soorlu innuttaasunik ataatsimiititsinerit, ataatsimeersuarnerit isumasioqatigiinnerillu ingerlanneqarnissaannut tunngasut atorneqassapput.

¹ Naalakkersuisoqarfik COWI A/S-imit Stine Bendsen-imit, Mads Paabøl Jensen-imit aamma Jesper Nordskilde-imit ikiorneqarpoq.

² Naalakkersuisut 12. august 2010-mi ataatsimiinnerminni piffissaliussaq sivitsorniarlugu aalajangerput, taamaallullunilu isumaliutissiissutissaq inaarutaasoq 2010-p naanerani tunniunneqassaaq.

Isumalioqatigiissitaq suleqatigiissitaaqqanik pilersitsisinnaavoq.

Ataatsimiititaliaaqqat

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq 8. januar 2010-mi assartuussinermi soqutigisaqartunik pingaarnernik, isumalioqatigiissitami suliaassat oqaloqatigiissutigineqarnissaat anguniarlugu tamanik ataatsimiigiiaqqusivoq, tassanilu takorluukkat tunngavissallu allattorsimaffiisa tusarniaassutigineqareersimanissaat naatsorsuutigineqarpoq. Ataatsimiititaliaaqqanik, soqutigisaqartut ilassutissaannik isummersuutaannillu ataatsimoortitsisussanik pilersitsisoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq. Ataatsimiititaliaaqqat arfinillit pilersinneqarput, taakkulu suliaassaraat:

- Silaannakkut angallassineq – sullissisut, piginnittut aningaasaliisullu
- Imarsiorneq – sullissisut, piginnittut aningaasaliisullu
- Assartuussinermi pisisartut namminersortut – soorlu suliffeqarfiit tunisassiornermik, niuernermik, takornariaqarnermik, aalisarnermik, piniarnermik aatsitassarsiornermillu suliaqartut
- Kommunit – taakkununga ilanngullugit kommunini ingerlatsiviit sullissiviillu
- Ilaasartut – inuit ataasiakkaat aamma sulisartut, sulisitsisut timersortartullu kattuffii
- Soqutigisaqartut allat

Soqutiginnittunit katillugit 50-it nalunaarput, taakkualu agguarneqarnerini arfinillit silaannakkut angallassinermik suliaqarput, aqqanillit imarsiornermik suliaqarput, 19-it assartuussinermi pisisartuupput namminersortut, tallimat kommunineersuupput, sisamat ilaasartuupput aamma tallimat soqutigisaqartunut allanut ilaallutik. Inuit, suliffeqarfiit sullissiviillu ataatsimiititaliaaqqanut arfinilinnut suleqataasut allattorsimaffiat matuma kinguliani ilanngussani takuneqarsinnaapput.

Allassimasutut ataatsimiititaliaaqqat pilersinneqarnerini siunertaavoq, suleqatigiissitami soqutigisaqartut tamarmik immikkut tusarniaanermi ataatsimut akissutissanik oqaluserisaqartarnissaat, ataqatigiissitsisarnissaat nassiussisarnissaallu. Kisiannili suliffeqarfiit akimorlugit suleqatigiinnissaq taanna ilaatigut piffissarititaasut sivikinneri pissutigalugit ingerlasinnaasimangilaq, taamaattumillu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq takorluukkat allattorsimaffiannut aamma tunngavissat allattorsimaffiannut tunngatillugu tusarniaanerni marluusuni soqutigisaqartut attuumassuteqartut ataasiakkaat immikkoorlutik tusarniaanermi akissuteqaataannik tigusisarsimavoq. Ataatsimiititaliaaqqami ataasiinnarmi suleqatigiinneq iluatsikannerpoq, tassalu suleqatigiissitaaqqami kommuninut tunngasumi, tassanilu kommunit nuna tamakkerlugu kattuffiat Kanukoka tusarniaanermi akissuteqaamminik ataatsimoortumik nassiussisarsimavoq. Taamaattorli kommunit arlallit aamma namminneerlutik tusarniaanermi akissuteqarniarlutik aalajangersimapput.

Isumalioqatigiissitami ataatsimiittarnerit

Isumalioqatigiissitaq 15-eriarluni ataatsimiippoq, taakkunanngalu arfineq pingasut isiginnaarutit atorlugit Nuummi aamma Københavnimi ingerlanneqarput. Ataatsimiinnerit sinneri arfineq marluusut Kalaallit Nunaanni imaluunniit Københavnimi ingerlanneqarput. Ataatsimiinnerit agguarnerini Københavnimi ulloq ataaseq atorlugit ataatsimiinnerit marluupput, Kangerlussuarmi ullut marluk - pingasut atorlugit ataatsimiinnerit pingasuupput aammalu Nuummi ullut tallimat atorlugit ataatsimiinnerit marluullutik.

Isumalioqatigiissitap nalunaarusiai

Isumalioqatigiissitap takorluukkanut siunnersuutini 9. februar 2010-mi ataatsimiititaliaaqqanut tusarniaassutigaa, akissuteqarnissamat 19. februar 2010-mut piffissaliilluni. Nalunaarusiaq

iluarsaanneqartoq Naalakkersuisunut nassiunneqarpoq, tassanilu Takorluukkat allattorsimaffiat 19. marts 2010 marlussunnik iluarsiissutitaqartillugu akuerineqarpoq. Tamatuma kingorna Takorluukkat Allattorsimaffiat danskisut taamatullu kalaallisut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nittartagaatigut tamanut ammasumik saqqummiunneqarpoq.

Takorluukkat allattorsimaffiat

Takorluukkat Allattorsimaffiata tusarniaassutigineqarnerani paasineqarpoq, tiguisunit arlallit pingaartumik inuiaqatigiit agguagaanerannut aningaasaqarnermullu naatsorsuutigisanut, tassungalu ilanngullugu nunap immikkoortuinut agguagaanermut tunngasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutersuusiordermini tunngavigisimasaanit nassuiagaalluarnerunissaat naatsorsuutigiisimagaat, suliassat allattorsimaffianni piffissarititaasut sivikitsuarsuit atorlugit isumaliutissiissutip suliarineqarnissaa pilersaarutigineqarsimammat.

Tunngavissat allattorsimaffiat

Isornartorsiulluni saqqummiunneqartoq tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuinnissaa tulliuuttoq, Tunngavissat allattorsimaffiannik taaneqartoq allannortinneqarpoq, tassani inuussutissarsiornermi aningaasaqarnerup ineriartornissaanut aammalu innuttaasut ineriartornissaannut aallaqqaammut pilersaarutaasumit annertunerusunngorlugu nunap immikkoortuinut aggorlugu sinakkusiussassatut naatsorsuutigineqartut suliarineqarmata. Tamatumattaq nassatarisaanik Tunngavissat allattorsimaffiannut atatillugu piffissamut pilersaarut aallaqqaammut suliarineqartoq malinneqarsinnaasimangilaq.³

Tunngavissat allattorsimaffiat 21. maj 2010-mi tusarniaassutigalugu nassiunneqarpoq – tassanili danskisoortaanaa nassiunneqarpoq – ataatsimiititaliaaqat akissuteqarnissamut 17. juni 2010-mut killilerneqarnera pissutigalugu isumalioqatigiissitap sulinerani piffissaliussa malinneqassappat kalaallisoortaa naammassisinnaanngitsoq paasinarsimmat. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap siulittaasup ataatsimiititaliaaqanut allakkatigut 6. juli 2010-meersutigut allagaqarneratigut ajuusaarutigaa.

Piffissaliussamik kinguartitsineq

Tamatuma kingorna paasinarsivoq, Isumalioqatigiissitap suliassat allattorsimaffianni piffissaliussat – sivikitsuarsuit – aallaqqaammut aalajangerneqartut malissinnaanngikkai. Tamatumani taamaallaat – aammalu pingaarnerrunngitsumik – tunngavissat allattorsimaffiannik suliaqarnermi allannguinerit taaneqartut pissutaanngillat, pingaartumilli misissuineq naammaginartumik naammassineqartoq tunniunneqarsinnaassappat paasissutissanik katersuinermi najoqqutassiornermilu ajornartorsiuteqarneq pissutaalluni, taakkulu saniatigut suliassat marluk, isumalioqatigiissitap ilanngunniarlugit akuerisai ilanngupput: sineriak sinerlugu imaatigut angallassineq (AUL) aamma Mittarfeqarfinni akinut qaffaatissat.

Tamanna tunngavigalugu Isumalioqatigiissitap Naalakkersuisunut qinnuteqarpoq, sulinerminut piffissaliussa 2010-p naanissaanut sivitsorniarlugu. Tamanna Naalakkersuisut 12. august 2010-mi ataatsimiinnerminni akueraat.

³ Tunngavissat allattorsimaffiata nassiunneqarnerani manna itisilerneqarpoq:

”Nalunaarusiat aappaat una aallaqqaammut pilersaarutigineqartut siusitsigisumik piareerseqanngilaq. Tamatumunnga ilaatigut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nalunaarusiat aappaata siunissami inuussutissarsiornermik ineriartortitsinissamut innuttaasullu ineriartornissaannut sinaakkusiussassat pilersaarutigineqartumit pitsaanerumik tunngavilersorluarneqarnissaannik aalajangernera pissutaavoq. Tusarniaanermi siullermi oqaaseqaatit isornartorsiunerillu tunngavigalugit taamatut aalajangiisoqarpoq.”

AUL aamma Kalaallit Nunaata kujataani attaveqaatit pillugit nalunaarusiat immikkoortut marluk
Tamatuma saniatigut suliassanut pilersaarut iluarsineqarpoq. AUL pillugu nalunaarusiaq piffissaq eqqarsaatigalugu salliutinneqarpoq, Naalakkersuisut kingusinnerpaamik 2010-mi aggustimi sineriak sinerlugu imaatigut angallassisarnerup ingerlaqqinnissaanut pisortanit taperseeqatigiissitsinissaq akuerineqassanersoq isummerfigisussaammassuk. AUL pillugu nalunaarusiap, 2010-mi juulip aallartinnerani Isumalioqatigiissitami tunniunneqartup saniatigut Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik angallassineq pillugu misissuinini naammassivai, tassungalu distriktini angallassineq ilanngunneqanngilaq. Taamatut tullerriaarnermi ilaatigut tunngavissat allattorsimaffiani misissueriaaseq, Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik angallassineq tunngavigalugu sulinermini tunngavissatut aalajangigaa pillugu nassuiaasoqareenera eqqarsaatigineqassaaq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nalunaarusiai taakku, Naalakkersuisunut ilisimatitsissutigineqareernermit kingorna Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nittartagaa aqutigalugu tamanut ammasumik saqqummiunneqarput.

Isumaliutissiissut ataatsimoortoq

Matumani, tassalu isumaliutissiissummi inaarutaasumi Isumalioqatigiissitap kissaatigaa, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitami misissuinerit isumaliutersuutillu ingerlanneqareersut paasiniarlugit naqitat saqqummiunneqareersut sisamat atuarneqarnissaat pisariaqassanngitsoq. Taamaattumik ataatsimut paasinninnissamik kissaateqarnermi aalajangerneqartutut, naqitanit sisamaasunit, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap saqqummersissimasaanit annertunerusumik annikinnerusumilluunniit issuaanerit ilanngunneqartassapput.

Ilanngussaq 0.1 Inuit, suliffeqarfiit sullissiviillu ataatsimiititaliaaqqani arfinilinni suleqataasut allattorsimaffiat

Silaannakkut angallassineq – sullissisut, piginnittut aningaasaliisullu:

Niels Kreutzmann, Mittarfeqarfiit, Svend Hardenberg, Nukissiorfiit, Christian Keldsen, Air Greenland A/S, Laurits Kreutzmann, Greenland Venture, Laust Løgstrup, Qeqqata Kommunia, Thorkild M. R. Lauridsen, Kommuneqarfik Sermersooq.

Imarsiorneq – sullissisut, piginnittut aningaasaliisullu:

Jette Larsen, Arctic Umiaq Line, John Rasmussen, Royal Arctic Line A/S, Ole Dorph, Disko Line, Claus Holstein, Aalborg Havn, Hans Jensen, Greenland Mining Services, Jacky Simoud, Blue Ice Explorer, Niels Taekker Jepsen, Nanortalik Tourism, Laust Løgstrup, Qeqqata Kommunia, Thorkild M. R. Lauridsen, Kommuneqarfik Sermersooq, Jørn Hansen, Qeqqani Inuussutissarsiornermi Siunnersuisoqatigiit, Henrik Riisom Hansen, Martek ApS.

Assartuussinermi pisisartut namminersortut – soorlu suliffeqarfiit tunisassiornermik, niuerneramik, takornariaqarnermik, aalisarnermik, piniarnermik aatsitassarsiornermillu suliaqartut:

Bernhard Christensen, Nuuk Imeq, Preben Kold Larsen, Permagreen, Søren Lennert Mortensen, KNI A/S, Henrik Skydsbjerg, Tupilak Travel, Finn Christiansen, Kalaallit Nunaanni Brugseni, Hans Kristian Olsen, NunaOil, Magni Niclassen, MT Højgaard, Mogens Torp, ds – Semaco, Espen Andersen, World of Greenland, Per Svendsen, Tele-Post, Flemming Jensen, Pisiffik A/S, Anders La Cour Vahl, Kalaallit Nunaanni Takornariartitsinermi Inuussutissarsiornermilu Siunnersuisoqatigiit, Mads D. Skiftte, Kalaallit Nunaanni Takornariartitsinermi Inuussutissarsiornermilu Siunnersuisoqatigiit, Michael Riis, Royal Greenland A/S, Henrik Estrup, Great Greenland, Laust Løgstrup, Qeqqata Kommunia, Hans Henrik Olsen, Qeqqani Inuussutissarsiornermi Siunnersuisoqatigiit, Arne Rosenkrands Larsen, Avataani suliffeqarfinnut akuersissutinik pigisaqartut soqutigisaqartullu allat, Ole Ziemer, Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermillu Naalakkersuisoqarfik, Jess G. Berthelsen, Sulineramik Inuussutissarsiuqartut Kattuffiat.

Kommunit – taakkununga ilanngullugit kommunini ingerlatsiviit sullissiviillu:

Petúr H. Gudmundsson, Kanukoka, Henrik Rafn, Qaasuitsup Kommunia, Grethe H. Nielsen, Kommune Kujalleq, Jan Kjær, Kommune Kujalleq, Birger Christoffersen, Kommune Kujalleq, Claus Væde Hansen, Kommune Kujalleq, Laust Løgstrup, Qeqqata Kommunia, Thorkild M. R. Lauridsen, Kommuneqarfik Sermersooq.

Ilaasartut – inuit ataasiakkaat aamma sulisartut, sulisitsisut timersortartullu il. il. suliniaqatigiiffii:

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat, Jess G. Berthelsen, Sulineramik Inuussutissarsiuqartut Kattuffiat, Laust Løgstrup, Qeqqata Kommunia, Hans Henrik Olsen, Qeqqani Inuussutissarsiornermi Siunnersuisoqatigiit.

Soqutigisaqartut allat:

Taatsianguaq Olsen, Arctic Base Supply A/S, Peter Barfoed, Titartaasarfik Nuuk A/S, Jonny Jensen, Namminersortoq, Laust Løgstrup, Qeqqata Kommunia, Bjarne Rasmussen, Namminersortoq.

1 Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sulinerani aallaaviusut: Suliassat allattorsimaffiat aamma misissueriaatsit

Siunertaq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sulinerani siunertat arlaliupput.

- aalajangiinissamut sakkussaq

Siullermik aalajangiisartut assartuussinermut suliassaqarfimmi killiliussassanut aalajangiisinaanissaannut sakkussatut atorneqassaaq. Tassani attaveqarnermi sinaakkutissat, soorlu mittarfii umiarsualiviillu, taamatullu ingerlatsinermi pissutsit, soorlu sumiiffinni niuerneramik tunngaveqarluni ingerlanneqarsinnaanngitsuni assartuussinermut tapiissutit matumani pineqarput.

- inuiaqatigiinni oqallinnermik pitsaanerulersitsineq

Aappaattut Isumalioqatigiissitap sulinera, tassalu ataqatigiinnik paasiniaaneri taamatullu aalajangersimasunik inassuteqaateqarneri assartuussineq pillugu inuiaqatigiinni oqallinnermik pitsaanerulersitsissaaq.

- angallanermi misissuinerik pioreersunik paasisimaarinnilerneq

Pingajuattut Isumalioqatigiissitap sulinera misissuineranut, nassuiaatinut, allakkianut paasiniaanernullu pioreersunut paasisimaarinnilersitsissaaq, taakkulu ilisimasani amerlanerusunik pissarsiaqarfigineqarsinnaalernissaat ajornarunnaarsittussaallugu. Tamatumunnga atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nittartagaa (tunuliaqutassatut najoqqutassat) innersuusutigineqarpoq, imatullu adresseqarpoq: <http://www.transportkommissionen.gl/>

Takorluukkat anguniakkallu

Suliassat allassimaffiat malillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap takorluukkat malitassatut imaluunniit naleqqatut, suliap iluani suliniutit, pilersaarutit pilersaarutillu immikkoortuinut siunnerfiusussatut ineriartortissavai. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap takorluukkat tunngaviusut tassunga atatillugu tusarniaanermi, Takorluukkat Allattorsimaffiannut naggasiutigineqartumi oqaasertalerpai. Takorluukkat tassungalu atatillugu anguniagassat immikkoortoq 1.1-imi issuarneqarput.

Namminersulernissamut tapertaassapput

Aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sulinermini Namminersorlutik Oqartussat namminersorneq anguniarlugu sulinerannut sinaakkusiussat aammalu Namminersorlutik Oqartussat siunissamut ungasissumut anguniagai ataqqissavai. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tamanna pillugu saqqummiussai Tunngavissat Allattorsimaffianni saqqummiunneqarput, taakkulu immikkoortoq 1.2-mi issuarneqarput.

Tamakkiisumik isiginninnerit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut aamma peqquneqarpoq, sulinermini nuna tamakkerlugu isiginiassagaa, tassalu nunap immikkoortuani aaqqiissutaagallartussanut taarsiullugu ataatsimoortitsilluni isiginninnissaaq tunngavigissavaa. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tamanna pillugu nassuiaanera, aammattaaq Tunngavissat Allattorsimaffiannut ilaatinneqartoq immikkoortoq 1.3-mi issuarneqarpoq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassat allassimaffiannut oqaaseqaatai allat, misissueriaatsit toqqagai aammalu tullerriaarinissamut isumaliutersuutai immikkoortoq 1.4-mi

(eqaassuseq), immikkoortoq 1.5-imi (angallannermut najoqqutassiaq) aamma immikkoortoq 1.6-imi (tulleriiaarineq) eqikkaarneqarput.

1.1 Takorluukkat anguniakkallu

Takorluukkat:

Innuttaasut assartuussinermik akikitsumik, sunniuteqarluartumik inuiaqatigiillu aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu akisussaassuseqartumik atuisinnaassapput.

Takorluugaq tassaavoq assartuussinermut suliaasaqarfimmi anguniagassat pingaarnerit, periusissat iliuusissanullu pilersaarutit taassuma iluaniittut tamarmik siunnerfigisaat.

Anguniakkat:

Siunissami Kalaallit Nunaanni assartuussisarnissamut inassuteqartoqarnissaa Naalackersuisut kissaatigaat. Inassuteqaateqarnermi assartueriaaseq aningaasaqarnikkut imminut nammassinnaasoq, aammalu inuussutissarsiornermi inuiaqatigiinnilu ineriartortitsinermut tamarmiusumut tapertaasinnaasoq qulakkeerneqassaaq

1.2 Aningaasaqarnikkut namminersorneq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sulinermini malitassaani allassimavoq, isumalioqatigiissitap sulinermini Namminersorlutik Oqartussat siunissamut ungasissumut namminersornermut anguniagai ataqqissagai. Nalunaarusiami *Aningaasaqarnikkut namminersorneq*, *Suliaasaq annertoq*, *naammassineqarsinnaasorli*-mi, 2010-mi marsimeersumi, Niras Greenland-ip apeqquq isummerfissaq Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiannut apeqqutigaa: Kalaallit Nunaata ataatsimoorussamik tapiissutit pinngitsoorsinnaalissappagit, taamaalillunilu namminersorinnaalissaguni allannguutissat suut pisariaqarpat.

Namminersortut suliaasaqarfimi siuariartorneq

Uuliamik annertuumik nassaartoqarluni iluatsitsisoqariataarnissaa eqqaassanngikkaanni, nalunaarusiami tassani inerniliissutaasoq pingaarneq unaavoq: Suliffeqarneq aamma tunisassiorfinnik / aningaasarsiorfissanik pilersitsisarneq eqqarsaatigalugu namminersortut pisortanit ullumikkornit ersarinerusumik inissisimalernissaat pisariaqarpoq. Assersuutigalugu aningaasaqarnikkut namminersornissamut ataatsimoorussamik tapiissutinut taartissatut aningaasaliinissamut tunngavissanik aningaasaqarnikkut nalinginnaasumik siuariarnissaq tunngavigissallugu naammangilaq. Tamatumunnga minnerunngitsumik siunissami pisortat aningaasartuutissaasa namminersortut ineriartornerinut annertuumik atassuteqarnissaat pissutaavoq. Siullermik namminersortuni aamma pisortani akissarsiat qaffasissusaasa akunnerminni ataqatigiinnerat annertuujuvoq, taamatullu pisortat aningaasaliissutinut aningaasartuutaat aamma siunissami naalagaaffinni atugarissaarfiusuni akissarsiat qaffasissusiinut atassuserneqartartussaallutik, taamaanngippat pisortat aningaasaliissutaannik tiguisussat atugarliornerungaatsialertussaammata. Tamatuma saniatigut aamma innuttaasut atuinermi sullissinermik, pisortanit neqeroortigineqartartunik piumasaqarnerat akissarsiat qaffakkiartornerat malillugu qaffakkiartorpoq, tamannalu aamma soorunami pisortat napparsimmavinnut, atuarfinnut angallannermilu atortunut il.il. aningaasaliissuteqarnissaannik pisariaqartitsinermik kinguneqarpoq.

Siuariartorneq naligiingitsoq

Tamanna pissutigalugu siuariartorneq naligiinngitsumik ingerlavoq, tassalu namminersortut inuussutissarsiornerat pisortat ingerlatsinerannit sullissinerannillu annerusariaqarpoq. Tamatumattaq kingunerisaanik inuussutissarsiornermi namminersortuni suliffissanut periarfissat nutaat pilerinartullu ineriartortinneqartariaqarput, tamatumani ilaatigut pisariaqartinneqarmat:

- nunap iluani namminersortut inuussutissarsiorneranni taakkulu akornanni atorfinnit akissarsiakiffiusuniit atorfinnut annertunerungaatsiartumik akissarsiaqarfiusunut nutsertitsinissaq,
- pisortat ingerlatsiviini sullissiviinilu atorfinnik inuussutissarsiortunut namminersortunut nussuineq,
- nalinginnaasumik inuussutissarsiorsinnaasutut ukiullit ikiorsiissutinik pisartagaqartut amerlassusaannik ikilisisinissaq. Utoqqalinersiutisiaqalernissamut ukiunut killissarititaasoq qaffasinnerusoq, aammalu pitsaanerumik taamaalillunilu sivikinnerusumik ilinniartalernissaq aamma sulisinnaasunik amerlisitsissapput.

Ilinniartitaanerup annertunesinera

Niras (2010b)-mi aamma oqaatigineqartutut tamanna iluatsissappat, ilinniartitaanerup qaffasissusia annertuumik qaffanneqartariaqarpoq, taamatullu inuit annertunerusumik eqiterunnissaat pisariaqarpoq. Tunngavissat taakku malillugit aamma isertitat agguagaanerat, maannakkut nunat tamat akornanni uuttueriaatsit malillugit naligiinngitsorujussuusoq naligiinnerulissaq.

Annertunerusumik akileraartarnissaq

Tamatuma peqatigisaanik akileraartarneq aamma, nunat tamat akornanni annertussuserititaasut malillugit BNP-p 40-50 procentiinut qaninnerusunngorlugu qaffanneqartariaqarpoq.

Tunngavissat takussutissiarineqartut malillugit nunami aningaasaqarnermut ilusissaanut naatsorsuutigisat, nunani killerni allani aningaasaqarnerup ilusiligaaneranut qaninnerujussuannngussapput, taamatuttaarlu aningaasaqarnikkut namminiilernissaq ukiut arlalissuunngitsut qaangiuppata anguneqarsinnaalissalluni.

Uuliamik annertuumik nassaartoqassappat, aningaasaqarnikkut namminersulernissaq ilusiliussanik allannguinissatut titartarneqartut atornagit anguneqarsinnaassagaluartoq, Niras (2010b)-mi aamma erseqqissarneqartut, taakku atorlugit suliat naammassineqarnissaat atugarissaarnissamut siuarsaataassaaq, taamatullu ataatsimoorussamik tapiissutit peeriartuaarneqarnerini ulorianartorsiorfiusut soorunami ikilisinneqassallutik. Tamatumattaq aamma nassatarisaanik aningaasaqarnikkut namminiilernissap anguneqarnissaa siuartinneqarsinnaavoq.

Tamatumunnga atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut pingaaruteqarpoq, inuussutissarsiornerup annertuumik ineriartortinneqarnissaanut uuliamik nassaarsinnaaneq kisimi tunngavigineqassanngitsoq tikkuassallugu. Tamanna aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap kapitali 3-mi, isumalioqatigiissitap angallannerup ilusaanik ilusiliinissamut misissuinerani tunngavigineqartumi inuussutissarsiornermik ineriartortitsinermi tunngavissanik erseqqissaaniarneranut tunngaviusut ilagaat.

1.3 Nuna tamakkerlugu isiginninnerit tunngavigineqarput

Tamakkiisumik isiginninnerit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut aamma saqqummiunneqarpoq, sulinermini nuna tamakkerlugu isiginiassagaa, tassalu ataatsimooritsilluni isiginninnissaq tunngavigissavaa, nunap immikkoortuani aqqiissutaagallartussat pinnagit. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tamanna imatut paasivaa, siunnersuutit, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap saqqummiussaasa pisortanit tapiissutitaqanngitsumik inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaansaat immikkut eqqumaffigineqassasoq, tamanna aningaasaqarnikkut namminersornissamut periarfissanik annertunerulersitsisussaammat. Taamatut nassuiaateqarneq

aamma Naalackersuisut aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarutaat 2010-mi taperserpeqarpoq, tassanimi imatut allassimasoqarpoq:

”2010-mut Aningaasanut inatsilli suli piffissami ataatsimut amigartooruteqarfiussaq, tassa erngup nukinganik nukissiorfinni nutaani aningaasaliinerit Nukissiorfinnut taarsigassarsititsinermik kinguneqassammata, ukiut arlallit ingerlanerini aatsaat akilerneqartussat. Aningaasaliinerilli silatusaarnerusuummata, utertinneqarumaartut, taarsigassarsititsinerit taakku Nunatta Karsianut ataatsimut amigartootitsinissaat immikkoortut ajornartorsiutaanngilaq.” Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik 2010. *Naalackersuisut aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarutaat 2010*. Nuuk. Qupp. 10.

”Akiitsoqarnerup qaffakkiartornera naleqqussinnaavoq. Taarsigassarsiniarneq taamaalilluni annertuumik aningaasaliinerit naammassineqarnissaanut pisariaqarpoq soorlulu immap naqqatigut kabeliliineq imaluunniit erngup nukinganik nukissiorfiliorneq, tulluurtumik aningaasaliinerit nalilerneqartoq”. Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik 2010. *Naalackersuisut aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarutaat 2010*. Nuuk. Qupp. 21.

Aningaasaliinerit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut akilersinnaasut

Saqqummiunneqartuni marluusuni inuiaqatigiit imminnut akilersinnaasunik aningaasaliissutigisaasa, isumalioqatigiissitap tunngavigisassaasa pisortanit tapiissutitaqanngitsumik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutaasinnaansissaa, taamaalillunilu piviusunngortitsinermi taarsigassarsinissamik pisariaqartitsiviunnginnissaat taperserpeqarpoq. Innuttaasut ikinnerat nunarujussuarmilu siammasissumik najugaqarnerat pissutaallutik, assartuussinermi suliat ilaat pisortanit tapiissutitaqanngitsumik naammassineqarsinnaanngillat. Taamaattoqartillugu isumalioqatigiissitap suliasat taakkua naleqqunnerusumik ingerlanneqarsinnaassanersut Isumalioqatigiissitap misissorpaa. Tamatumunnga assersuutitut immikkoortoq 7.4-imi nalilersueqqissaarneq taaneqarsinnaavoq, tassani Kalaallit Nunaata Kujataata iluani inunnik assartuussinerep allatut ilusilerneqarsinnaanera misissorneqarpoq.

Ersarilluinnarpoq innuttaasut ullumikkornit illoqarfanni nunaqarfinnilu ikinnerusuni katersuussimagaluarpata sipaarutissat annertunerungaatsiartut piviusunngortinneqarsinnaassagaluartut. Taamaattorli sumiiffinni najugaqarnissat nunassittarnerlu pillugit apeqqut apeqqutaavoq politikikkikkut isummerfigineqartussaasoq, taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap pissusiviusut suliasaqarfimmilu tassani nalinginnaasumik ineriartornerup qanoq isikkoqarnera aallaaviginiarlugit toqqarpaa. Kisiannili pisuni marlunni sumiiffinni najugaqarnissamut apeqqutip Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerini ilanngunneqarnissaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliasai eqqarsaatigalugit pisariaqarsimasoq. Nunami Kangerlussuarmi aamma Narsarsuarmi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiit maannakkut pigineqartut nuunneqassappata, aamma nunaqarfiit taakkununga atasut attatiinneqassanersut isummerfigineqartussaavoq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannit isigalugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerminni tunngavigaat, mittarfiit nuunneqassappata nunaqarfiit taakkua marluk aamma matuneqassanersut.

Sumiiffinni najugaqarnissamut apeqqutip taamaalilluni aallaaviatigut Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani ilaatinneqannginneranut atatillugu, aammattaq angallannermut suliasaqarfimmi sullissinerup annertussusissaata, sumiiffinni angallaffiunnginnerusuni ajornerulersinneqannginnissaa aallaavigineqarpoq. Taamaattorli pisut ilaanni allannginerit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annertuumik pissarsiffiususaatillugit, tikittartut aallartartullu akulikissusiannik allanngortitsinnginnissaq imaluunniit pitsanngorsaanissaq angalanerup sivisussusaata sivisunerulerneranut tunngasuuvoq. Tamanna assersuutigalugu Kalaallit Nunaata kujataanut tunngatillugu atuuppoq, tassani Narsarsuarmi mittarfik Qaqortumi mittarfimmik 1199

meterisut takitigisumik taarserneqassasoq siunnersuutigineqarluni, taamaalilluni Imarpik qulaallugu toqqaannartumik timmisartuussinissaq periarfissaajunnaassalluni (Island aqqusaarlugu ilaanani). Tamatuma saniatigut Uummannami aasaanerani ilaasut Qaarsuni mittarfimmut tassangaaniillu timmisartuunneqartarnerannut taarsiullugu imaatigut angallanneqartarmissaannik siunnersuuteqarneq angalanerup sivisunerulemeranik malitseqassaaq.

1.4 Eqaassuseq

Siunissami inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissaq?

Siulittuinissaq ajornakusoorpoq – pingaartumik siunissaq pillugu. Siumut ungasissorsuarmut eqqoriaaniaraanni, soorlumi nalinginnaasumik mittarfiit umiarsualiviillu ilusiligaanissaannut tunngatillugu ukiut 50-it siumut eqqoriaalluni taamatut pisoqartartoq, eqaassusissamut apeqqut, tassalu nutaanik ineriartortitsinissamut naleqqussaaffusinnaasoq pingaaruteqartorujussusarpoq. Kalaallinut atatillugu siunissaq taama ungasitsigisoq pineqartillugu inuussutissarsiutitut suliata nutaat innuttaasut allatut iliuuseqarluni annertuumik amerlinerinik, pingaartumillu inuit nunaqavissut nunap iluani allatut agguarneqarnerinik kinguneqarsinnaanersoq pillugu apeqqut ilanngutissallugu pissusissamisussaaq. Tamatumunnga atatillugu Maniitsup eqqaani aluminiumik aatsiteriviliornissamut pilersaarutit, Kalaallit Nunaata kujataani Kuannersuarmi aatsitassanik qaqutigoortunik piiaanissaq, Kangerlussuup kujammut kangiani Sarfartuumi diamantinik piiaanissaq, Nuup avammut kangiani Isuani 150 km-inik ungasissusilimmi saviminissamik piiaanissaq aamma Tunumi Maqqagai-imi molybdæn-imi piiaanissaq il.il. innersuussutigineqassapput. Tamatumunnga atatillugu apeqqut pingaaruteqarluninartoq tassaavoq, mittarfiit umiarsualiviillu ilusaannut atatillugu taamatut ineriartortitsinikkut qitiusumik misissueqqaarnerit inernerit allannngortinneqarsinnaanerat qanoq ilimanaateqartiginersoq.

Innuttaasut inissisimaffii

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu, innuttaasut nunaqavissut ukiut 50-it siumut eqqarsaatigalugit, kitaata sineriaani illoqarfinnut pioreersunut katersuuttussaapput, Nuuk illoqarfinni anginerpaassalluni. Tassani suliassaalersinnaasunut attaveqarneri assersuutigalugu Nuuk Kangerlussuarluunniit aqqusaarneqartassanersut pingaarnerusussaangilaq. Ineriartortitsinermik, mittarfeqarfiit qitiusumik inissisimasut sumiiffissaannut toqqaanissamut annertuumik sunniuteqarsinnaasumik allannguisinnaasumillu pisoqarsinnaanera, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap soorunami assortorsinnaangilaa.

Usinik assartuineq

Taamatutaaq umiarsuit atorlugit nassiussanik angallassinermut atatillugu pisoqarsinnaavoq. Tunumi Maqqagai-mi molybdæn-imi, Kalaallit Nunaata kujataani Kuannersuarni aatsitassanik qaqutigoortunik, Nuup avammut kangiani Isuani 150 km-inik ungasissusilimmi saviminissamik, aammalu sumiiffinni arlalinni allani aatsitassanik piiaanissamut atatillugu soorunami taakkununga atasunik umiarsualiviliornissaq pisariaqartinneqartussaavoq, tamannalu amerlanertigut umiarsuit containerersortut atorlugit usinik assartuinerimut nalinginnaasumut sunniuteqartussaangilaq. Inissisimaffinni illoqarfinnut qanittuni tamanna atuutinngitsoorsinnaavoq, tamannalu Kalaallit Nunaata kujataani Maniitsullu eqqaani pisinnaavoq, tak. kapitali 13.

Attaveqaatit allat

Tamannali ineriartortitsinernik allanik, minnerunngitsumik attaveqarnermi sanaartukkat annertussusilerneqarmissaannut sunniuteqartussanik pisoqartussaanginneranik isumaqanngilaq. Assersuutigalugu timmisartunik allanik nutaanik ineriartortitsinermi, soorlu 2007-imi Periarfissat pillugit nassuiaammi (Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfik 2007. *Periarfissat pillugit Nassuiaat 2007*. Nuuk, 2007-imi juulimi) tunngavigineqartutut Nuummi imaluunniit Nuummi/Ilulissani mittarfiit tallillugit mittarfimmik qitiusumik isaarissatut

atorneqartussamik toqqaasoqassappat, tamanna imminut akilersinnaanngitsutut nalilerneqarsinnaavoq, tassanilu Nuummi mittarfiup 2.200 meterinut aamma Ilulissani mittarfiup 1.799 meterinut tallineqarnissaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaanerutut tikkuarneqarpoq. Ajoraluartumilli matuma siuliani allassimasut tunngavigalugit ineriartortitsinermi mittarfiit tannerulernissaat siunnerfigineqartoq malunnarpoq, tak. ilanngussaq 5.1. Qitiusumik suliassaqarfimmi tassani siunissami ineriartortitsinissap qanoq ikkumaarnerata ilanngunneqarnissaa soorunami pingaaruteqarpoq. Minnerpaamik siunissaq eqqarsaatigalugu pisariaqartillugu eqaatsumik aaqqiisarnissamik imaqartinneqarnissaa, taamaalillunilu ineriartortitsinissamut tunngavissatut nassuerutiginneqarsimasut inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut illersorsinnaasumik naammassineqarsinnaanissaat pisariaqarpoq, tassalu mittarfiit nutaat alliliinissamut naammattuni sananeqarsinnaasariaqarput⁴.

Akit ineriartornerat

Aamma akit naleqqiunneqarsinnaasut ineriartornerat angallassinerup annertussusilerneqarnissaanut, taamatullu assartueriaatsinut agguarneqarnissaanut pingaaruteqalersinnaavoq. Tamatumunnga atatillugu assersuutigalugu umiarsuit nunat immikkoortuisa assigiinngitsut akornanni ilaasunik angallassinermi niuernikkut iluanaaruteqarfiusinnaanermik atuiffiuleqqissinnaanerat pisinnaanngitsutut oqaatiginneqarsinnaanngilaq, naak tamanna maannakkut ilimanaateqarpallaanngikkaluartoq, aammattaaq kapitali 15 takuuk.

1.5 Angallannermut ilusiliaq aamma inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsueriaaseq

Najoqqutassiaq TERESA

Angallannermut ilusiliaq, Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni attaveqarnermi allannguutissat kingunerisassaannik naliliinerminni atugaat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuinerani qitiusumik sakkugineqarpoq⁵. Aamma angallannermut ilusiliaq, TERESA-Grønland atorlugu naatsorsueriaaseq atorlugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinermi paasissutissat pissarsiarineqartut pingaaruteqarput⁶. Angallannermut najoqqutassiami paasissutissat pissarsiarineqartut saniatigut, najoqqutassiami TERESA-mi sanaartornermut ingerlatsinermullu naatsorsuutit, angallannermi suliassat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu misissuiffineqarnissaanut ilaasussat pissarsiarineqartussaapput. Paasissutissat taakku Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilanngussanut uunga atasunut atatillugu misissuinerini aalajangersimasuni nassuiarneqarput, tak. soorlu ilanngussaq 6. Tamatuma saniatigut aamma paasissutissat pissarsiarineqartut allat arlallit, pingaartumik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik

⁴ Savalimmiuni mittarfiup 1200 meterimiit 1600 meterimut tallineqarnissaata pilersaarusionera allartinneqareerpoq.

⁵ Angallannermut ilusiliaq uani annertunerusumik nassuiarneqarpoq:

Namminersorlutik Oqartussat – Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannernullu Naalakkersuisoqarfik 2010. *Aalajangiinissamut tapertassatut angallannermut najoqqutassiamut sakkussat – Teknikkimut uppersaatit*, Nuuk, 2010-mi maajimi.

⁶ Aamma inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsueriaatsit uani annertunerusumik nassuiarneqarput:

Namminersorlutik Oqartussat – Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannernullu Naalakkersuisoqarfik 2010. *Aalajangiinissamut tapertassatut angallannermut najoqqutassiamut sakkussat – Teknikkimut uppersaatit*. Nuuk, 2010-mi maajimi.

misissuinerit nassatarisaanik sunniutit aammalu avataaniit sunniutit ilanngunneqarnissaat pisariaqarpoq, tak. immikkoortoq 1.5.3.

1.5.1 Angallannermut ilusiliaq

Angallannermut ilusiliaq ilaasunik nassiussanillu timmisartukkut imaatigullu assartuussinermut paasissutissanik imaqarpoq, aammalu suliat Isumalioqatigiissitap misissorsimasai taperserniarlugit sakkussatut atorneqarluni. Ilusiliaq tamatumunnga atatillugu mittarfinnik nutaanik mittarfinnillu talliliinernik il.il. naliliinermut atatillugu timmisartut angallannerinut atorneqarsinnaanerusutut isumaqarfigineqarpoq. Kisiannili aamma imaatigut assartuussinermut atatillugu atorneqarsimavoq.

Angallannermut najoqqutassiap nukittoqqutai

Angallannermut najoqqutassiap atorneqarnerani ilusiliami nukittoqutit, kisiannili aamma tassani killilersuutaasut eqqumaffigineqarnissaat pingaaruteqarpoq. Ilusiliap nukittoqqutai siullermik angalasunut aqqusaartartunut, atortunik atuinermut, piffissamut angalaffiusumut, piffissamut utaqqiffiusumut, bilitsit akiinut aammalu timmisartut mittarfiillu il.il. atorneqarnerini pisinnaasanut sunniuteqartussat eqiterlugit ataqatigiissillugillu naatsorsorneqarnissaat qulakkeerneqartussaavoq.

... tassanilu killilersuutaasut

Najoqqutassianili tamani naatsorsuinerit ineneri ataqatigiissitanit, najoqqutassianut ikkunneqartunit pitsaanerunnigillat, taamatuttaarlu aamma paasissutissanit pissarsiarineqartunit, ilusiliami ataqatigiissitanik taakkuninnga naatsorsuineri atorneqartunit pitsaanerunatik. Kalaallit Nunaanni angallannermut najoqqutassiami ilusiliinerit ataqatigiissitallu, misissuinissaq sioqqullugu danskit najoqqutassiorneranni misilerarneqarsimasut tunngavigineqarmata, ilusiliinerit ataqatigiissitallu qajannaatsuunissaasa tunngavigineqarnissaa naapertuutissaaq.

Ilusiliat ataqatigiissitallu taakku soorunami. Kalaallit Nunaanni pissutsinut aalajangersimasunut naleqqussagaapput, tassami angallannermut ilusiliami tunngavissat aalajangersarneqarsimapput, taamaalillutillu 2008-mi, 2009-mi aamma 2010-mi ilaasut, taamatullu nassiussat allakkallu amerlassusaannut paasisat pissarsiarineqarsinnaasut nutaanerpaat tunngavigalugit angallannerup annertussusaannut takutitsuullutik, taakkunungalugu angalariaatsit assartueriaatsillu ilusii isumaqatigiissutaasut ilaapput. Annertussusiliineri timmisartuussisarnerup ilusilerneqarnerani 2010-mi timmisartuussinissamut pilersaarutit tamanut ammasumik saqqummiunneqarsimasut, tassungalu allannguutissat ilisimaneqartut kingulliit tunngavigineqarput, tassami Air Greenlandip ilaatigut Narsarsuup Keflavik-illu akornanni timmisartuussinissaq aallartinnianngilaa. Aamma Air Greenlandip timmisartua nutaaq Dash-8 annertussusiliinermut ilaatinneqarpoq. Minnerunngitsumik paasissutissat pissarsiarineqartut, angallannermut najoqqutassiami naatsorsukkanut tunngavigineqartut najoqqutassiap inernerisa atorsinnaanissaannut pingaaruteqarput.

Angallaviit, mittarfiit timmisartullu pillugit paasissutissat

Angallaviit, mittarfiit timmisartullu suussusai (timmisartut sulusallit qulimiguullillu) pillugit paasissutissat atorneqartut ilusilianik atuisup immikkoortitertussaavai.⁷ Tamanna inerniliinermut, naatsorsuusiernerup inernerinik tunngaveqarsinnaasunut ilanngutissallugu pingaaruteqarpoq. Naatsorsuinissamut assersuusiernermi, matumani saqqummiunneqartumi mittarfiit inissiffiisa allanngortinneqarnerisa kingunerisaanik, timmisartuutileqatigiiffiit allat, soorlu mittarfimmuut nutaamut angallavinnik pilersitsisut, tamatumalu kingunerisassaanik sullitanut tunngatillugu annertunerusumik unammillilersitsisut sunniutissaat ingerlaannartumik najoqqutassiamut

⁷ Inunnik aamma nassiussanik assartuinerup umiarsuakkut ingerlanneqarneranik misissuisoqartillugu, taanna aamma angallavinnut, umiarsualivinnut umiarsuarnullu atorneqassaaq.

ilanngunneqanngillat. Tamatuma ilusiliamut ilanngunneqarnissaa soorunami ajornanngilaq, kisiannili tamanna pissappat atuisoq – matumani Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq – tamatumunnga ilanngussisariaqarpoq, kiisalu tamatuma kingunerisaanik sunniutissat akit ilusaannut il.il aamma ilanngunneqartariaqassallutik.

Angallannerup ilusaani naatsorsuutigisat aalajangersimanagerusut saniatigut angallannermut najoqqutassiamut aamma inuiaqatigiit ineriartornerannut naatsorsuutigisat tamanut tunnganagerusut arlallit ilanngunneqarnissaat pisariaqarpoq, naatsorsuutigisat taakku aamma najoqqutassiap ataqatigiissinneqarnera aqquutigalugu ilaasut – nunaqavissunut, niuernermit atatillugu angalasunut takornarianullu agguarlugit – timmisartunut, angallannermi piumasanut naatsorsuutigisaannik, aamma nassiussanik allakkanillu timmisartukkut assartuinermik piumasaqarnermut, najoqqutassiami naatsorsukkani tunngavigineqartuni eqqoriaanernut ilaatinneqartussaammata. Naatsorsuutigisat tamanut tunngasut taakku angallannermut najoqqutassiami umiarsuakkut usinik, nassiussanik, allakkanik inunnillu umiarsuakkut assartuussinerup piumaneqarneranut aalajangerneqarneranut ilaatinneqassapput.

Siuariartornermut periarfissiat

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, angallannermi attaveqaatit ilusiligaanerat 2010-miit 2030 tikillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik ineriartortitsinissamut takussutissiarineqartut assigiinngitsut pingasut aallaavigalugit misissuinialuni. Takussutissiani pingasuusuni tunngavissat pingaarnerit: BNP, innuttaasut amerlassusaat najugaqarfinnullu agguagaanerat⁸, sulisinnaasut kiisalu takornariartartut amerlassutsimikkut ineriartornerat, nassiussat allakkallu amerlassusaat takussutissiaq 1.5.1-imi eqikkarneqarput. Ineriartortitsinissamut takussutissiani assigiinngitsuni ilimagisat kapitali 3-mi aamma 4-mi itisilerlugit nassuiarneqarput.

Inuiaqatigiinni ineriartortitsinissamut takussutissiani inuiaqatigiinni ineriartorneq pillugu naatsorsuutigisaqarnerit assigiinngitsut, taamattoq taamaallaat kapitali 6-8-imi mittarfiit pillugit misissueqqissaarnerni pingaarnerni pingasuni tulleriiartumik aqqissuussaasumik atorneqarput, tassalu Kangerlussuarmi nunami qitiusumik mittarfiup nuunneqarnissaanut misissueqqissaarnerni, Narsarsuarmi mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaanut aammalu Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaanut. Misissueqqissaarnerni allani tunngavissat aalajangersimanagerusut najukkani pissutsinut naapertuunnerusut atorneqarput, taamatullu aamma tamatumunnga takussutissianik allanik atuisoqarnani.

⁸ Angallannermut ilusiliami innuttaasut ukiumi aallaaviusumi 2010-mi illoqarfinnut 18-inut nunaqarfinnullu 60-it missaanniittunut agguagaapput. Taakku saniatigut Tunup Avannaarsuani nunami allanngutsaaliukkami sumiiffiit sisamat pineqarput. Angallannermut ilusiliaq siumut 2030 tikillugu atorneqassappat, innuttaasut aamma illoqarfinnut nunaqarfinnullu taakkununga – immaqalu illoqarfinnut/nunaqarfinnut nutaanut – agguarneqassapput. Taakku saniatigut Kalaallit Nunaata avataani sumiiffiit 58-it, Kalaallit Nunaannut /Kalaallit Nunaanniit timmisartumik angalasunut toqqaannartumik toqqaannangitsumillu aallaaviusut ilaatinneqarput.

Immersugaq 1.5.1 Ineriartortitsinissamat takussutissiani pingasusuni 2030-t tungaanut imaluunniit ukiumi tassani inuiaqatigiit ineriartornissaannut naatsorsuutigisat

Nallersuut	Ineriartorfissanut takussutissiaq 1	Ineriartorfissanut takussutissiaq 2	Ineriartorfissanut takussutissiaq 3
BNP-mi angusat	Ukiumut + 2 pct.	Ukiumut + 3 pct.	Ukiumut + 3½ pct.
Innuttaasut: amerliartornerat agguagaanerallua	"Takussutissiaq pingaarneq " kiisalu "Nuttarnermik misissuinermi" ilusiliaq 1-imi nunami sumiiffinnut agguagaaneq	" Takussutissiaq pingaarneq " 2030-mi + 22 %-inik amerliartoqarnera, kiisalu "Nuttarnermik misissuinermi" ilusiliaq 1-imi nunami sumiiffinnut agguagaaneq	" Takussutissiaq pingaarneq " 2030-mi + 22 %-inik amerliartoqarnera, kiisalu nunap immikkoortuini qitiusuni illoqarfinnut innuttaasut eqiteruteqqinnerat
Sulisinnaasut	5 procentinik ikilissapput	Allannguuteqassanngillat	Allannguuteqassanngillat
Takomariat	Ukiumut + 2½ pct.	Ukiumut + 5½ pct.	Ukiumut + 5½ pct.
Usit/nassiussat	Ukiumut + 2½ pct.	Ukiumut + 3½ pct.	Ukiumut + 4 pct.
Allakkat	50 procentiinik ikilissapput	50 procentiinik ikilissapput	50 procentiinik ikilissapput

Nassuiaat: Immersukkami takomariat amerlassusaat taamaallaat avataaniit takomarianut tunngasuupput. Nunaqavissut angalasarneranni ineriartornissaq angallannermut ilusiliami BNP-p, innuttaasut najugaqarfili agguagaanerisa ineriartorneranni aalajangerneqassapput, taamaattumillu takussutissiamut ilaatinneqanngillat.

- a) Takussutissiami pingaarnermi Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup najoqqutassiaminni pingaarnermi kingullermi innuttaasunik siumut amerlassusiliinerani innuttaasut ineriartornerat maliinnarneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Innuttaasut illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguagaanerat nuttarnermik misissuineq tunngavigalugu aalajangerneqarpoq. Najoqqutassiaq pingaarneq malillugu innuttaasut 68 %-ii nunap immikkoortuini qitiusuni illoqarfinni najugaqarput, kiisalu innuttaasut 5%-ii nunap immikkoortuani qitiusumi nunaqarfinni najugaqarlutik. Innuttaasut sinneri isorliunerusuni najugaqarput, 20%-ii illoqarfinni aammalu 7%-ii nunaqarfinni najugaqarlutik, tamanna pillugu nassuiaatit ersarinnerusut kapitali 4-mi takukkit. Ineriartornissamat najoqqutassiaq 2-mi aamma 3-mi ineriartornissamat najoqqutassiaq 1-imut naleqqiullugu innuttaasut 2030-mi 22 %-imik amerlissimapput, 2010-imiit – tassalu ukiumi 20-ini – ukiumut agguaqatigiissillugu 1 %-imik qaffariaqqinnertut annertutigisumik. Ineriartornissamat takussutissiami 2-mi aamma 3-mi ukiut siunissami aningaasaliinissamat missiliuinermit ilaatinneqartut sinnerini innuttaasut 2010-miit 2030-mut amerlaqatigiinnik amerliartornissaat tunngavigalugu naatsorsorneqarput.

Ineriartorfissanut takussutissianut pingasusunut tunngatillugu erseqqissaatigineqassaaq, siunissap ingerlanissaanut ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi ineriartortitsinermik – inuussutissarsiornermi periarfissat nutaat amerlasuut pissutigalugit – sanngiinnerusumik ingerlatsisoqarnissaanut takussutissiortoqarnissaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap pingaartissimannngimmagu. Paarlattuanik aamma ineriartorfissanut takussutissiaq 3-mi ineriartornerup ingerlanissaanut isumalluarfiunerusumik tunngaveqannginnissaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangiuppaa, ingerlanissap annertunerusumik isumalluarfigineqarnera taamaallaat angallannermut aningaasaliissutini isumaliutissiissusiassami inaarutaasumi takussutissiarineqartunit annertunerusumik atuisinnaanermik nassataqartussaammat.

Angallannerup ilusiligaaneranut tunngaviusut immikkuullarissut, taamatullu inuiaqatigiit ineriartornerannut tunngaviusut nalinginnaasut angallavimmi tamarmiusumi siunissami angallannermik piumasaqarfiusussat piviusuusaartinneqarnerinut tunngavigineqarput. Taamaattorli erseqqissaatigineqassaaq, immersugaq 1.5.1-imi takomariat amerlassusissaannut, nassiussat allakkallu amerlassusissaannut amerleriaatissatut ilimagineqartut attaveqaatit allanngortinneqaraluarpalluunniit atuutissammata. Attaveqarneq pitsaanerulerpat, soorlu mittarfinnik annertusititsisoqassappat imaluunniit sanaartortoqassappat, tamanna angalasartut amerleriaqqinnissaannik kinguneqarsinnaavoq. Tamanna ilanngunneqarsimatillugu, assersuutigalugu Ilulissani takinerusumik mittarfeqalernissamat misissueqqissaarneq, tamanna immikkuullarissumik erseqqissaatigineqartarpoq.

1.5.2 Najoqqutassiaq TERESA atorlugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuineq

Ukiunut 25-nut aningaasaliinissaq

Aningaasaqarnermut najoqqutassiami, najoqqutassiaq TERESA-mi pingaarnertut ukiunut 25-nut aningaasaliinissaq atorneqartarpoq, tassungalu ukiunut tamanut paasisstissat ilaatinneqartarput, taakkunungalu angallannermut atatillugu isertitat aningaasartuutillu ilaatinneqarput. 2010-mi ilaasut kiisalu usit, nassiussat allakkallu angallanneqartut aammalu ineriartortitsinissamut takussutissiani pingasuusuni siunissamut 2030-mut naatsorsuutigineqartut, angallannermut najoqqutassiami naatsorsorneqartut – tak. matuma kinguliani allassimasut – angallasseriaatsit allat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissaannik naatsorsuineranut tunngavigineqartunut qitiusunut ilaapput.

Isertitat aningaasartuutillu

Isertitanut aningaasartuutinullu, angallannermut najoqqutassiami naatsorsukkat inernerit tunngavigalugit naatsorsorneqartunut timmisartuussisartut ingerlatsineranut aningaasartuutaat bilitsinillu isertitaat, kiisalu atuisunut piffissamut aningaasartuutinut aammalu bilitsinut aningaasartuutinut allannguutit ilaatinneqarput.

2010-miit 2030-mut angalassinerit taakkunungalu atatillugu isertitat aningaasartuutillu siunissami ukiuni aningaasaliiffiusuni isertitassat aningaasartuutissallu naatsorsorneqarnerinut aallaavigineqarput. Aallaqaammut ineriartorfissat najoqqutassiami BNP-p ineriartornissaanut naatsorsuutigisat ikiortigalugit, kisitsisit 2010-miit ukiutut ammaaviususaaq (assersuutigalugu ukioq 2015) tunngavigalugu siumoortumik naatsorsorneqarput. Taanna assilillugu ineriartorfissat najoqqutassiami BNP-p ineriartornissaanut naatsorsuutigisat ikiortigalugit 2030-mi kisitsisit inernissaattut naatsorsorneqartut 2035-mut siumoortumik missiliorneqarput (2010-p ukiullu ammaaviusup ukiunik tallimanik assigiinngissuteqarnerat pissutigalugu).

Tamatuma kingorna piffissami aningaasaliiffiusussami ukiuni allani isertitassatut aningaasartuutissatullu allanneqartut naatsorsorneqarput, tassalu ukiuni 2016-imiit 2034-mut assersuusiarineqartuni 2015-imut aamma 2035-mut *kisitsisit amerlaqatigiinngorlugit nalimmassarnerat* aallaavigalugit.⁹

Aningaasaqarnermut naatsorsuusiukkat ilaat angallannermut najoqqutassiaq avaqqullugu aalajangersarneqarput. Aamma ajornanngiffiini naatsorsukkat ukiunut marlunnut (amerlanerusunullunniit) missiliorneqarput, tamatumalu kingorna ukiut akunnermuliuttut kisitsisit amerlaqatigiinngorlugit nalimmassarnerat ikiorsiullugu naatsorsorneqarlutik – tassani allamik allassimasoqanngippat. Mittarfinnulli ingerlatsineranut aningaasartuutit allanngorerini allannguut taamaallaat ukiumut ammaaffiusumut missiliorneqassapput, aammalu allannguutissaq taanna piffissami aningaasaliiffiusumi tamarmiusumi ingerlaavartutut allanngortinneqassanngilaq.

Allassimasutut taamaallaat mittarfiit pillugit kapitali 6-8-mi misissueqqissaarnerni pingaarnerni pingasuni siuariartornissamut takussutissiani naatsorsuutigisani tulleriiaartumik atorneqarput, pissutigalugu misissueqqissaarnerni allani tunngavissat immikkuullarinnerusut sumiiffinni pissutsinut naapertuunnerusut atorneqarmata, taamatullu tamatumunnga takussutissianik allanik atuisoqarnani.

⁹ Kisitsisinik kisitsisit ilisimaneqareersut avataanniittunik kisitsisoqassappat, amerlaqatigiisitsilluni siumut missiliukkat, kisitsisit akunnerani missiliuinermit atorneqartut aalajangersarneqassapput.

Misissuinermi malitaqarluni aallaaveqarneq

Najoqqutassiap TERESA-p angallannermut najoqqutassiamut atatillugu atorneqarnerani ilaatigut inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu angallannermi attaveqaatinut suliat assigiinngitsut nalilersuiffiqeqarneranni periaatsip atorneqartup assinga atorneqassaaq, taamatullu tamatuma atuisunut, sullissisunut inuiaqatigiinnullu aningaasaqarnikkut sunniutissaasa, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu aningaasaliissutit naatsorsorneqarnerini periaatsit atorneqartup assingi atorlugit naatsorsuisoqarnissaa qulakkeerneqassalluni - matumanilu assartuussineq pineqarpoq. Periaatsit taakku najoqqutassiamut TERESA-mut ilanngussaanerisa tamanna kinguneraa.

Maanna naligititaasoq ilanngaasereerlugu

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerup inerneru najoqqutassiami TERESA-mi ataatsimoortillugit aningaasaqarnermut kisitsisitut pingaarnertut naatsorsorneqarput – tassalu suliassami maannakkut naligititaasoq ilanngaasereerlugu (NNV), taakkulu suliassaqrifiup iluani erniai. Maannakkut naligititaasoq ilanngaasereerlugu tassaavoq, piffissami aningaasalersuiffiusussatut naatsorsuutigineqartumi, tassalu matumani ukiuni 25-ni, piffissap aningaasalersuiffiusup aallartinneraniit, tassalu matumani 2010-mi, realrente ukiumut 4 procentusooq atorlugu suliami isertitat aningaasartuutillu nalingi ilanngaasariikkat. Aningaasaliinissamut suliniut assersuutigalugu aatsaat 2015-imi aallartittussaagaluartoq, maannakkut naliusooq 2010-ip aallartinneranut allanneqarpoq. Tamanna pivoq aningaasaliinermut suliniutit imminnut assersuussinnaajumallugit.¹⁰

Aningaasaliinissamut piffissap NNV-mut sunniuteqarnera

Takussutissiaq 1.5.1-imi piffissap aningaasalersuiffiusussap sivissusissaata (piffissaq naatsorsuinermi aallaavigneqartoq) aamma diskonto-mut erniat piviusunnortitat qanoq ilillutik maannakkut naligititaasumik naatsorsuinermut sunniuteqartarnerat assersuusiorneqarpoq. Takussutissiaq 1.5.1-imi assersuutini tamani ukiut tamaasa 1 million koruunit ilaatinneqartarnissaat ilimagineqarpoq. Aningaasat taakku isertitatut imaluunniit aningaasartuutitut nassuiarneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 1.5.1 Piffissami aningaasaliiffiusussami ukiut tamaasa aallartinneranni maannakkut naliusumit 1 mio. koruuniusumit

Assersuut	Piffissaq aningaasaliiffiusussaq, ukiut amerl.	Diskontop erniaa, ukiumut %-it	Tassunga atatillug maannakkut naliusut, mio. kr.
1	Ukiut 20-t	3	14,9
2	Ukiut 20-t	4	13,6
3	Ukiut 20-t	5	12,5
4	Ukiut 25-t	3	17,4
5	Ukiut 25-t	4	15,6
6	Ukiut 25-t	5	14,1
7	Ukiut 30-t	3	19,6
8	Ukiut 30-t	4	17,3
9	Ukiut 30-t	5	15,4

Piffissaq aningaasalersuiffiusussaq sivitsorneqartillugu aningaasat ingerlaarnerisa aalajangersimasut maannakkut nalingi qaffattartut, paarlattuanillu diskonto-mut erniat piviusunnortitat qaffanneqarnerini aningaasat ingerlaarnerisa aalajangersimasut maannakkut nalingi appartartut, takussutissiaq 1.5.1-imi tamakkiisumik takutinneqarpoq. Diskonto-mut erniat piviusunnortitat 0%-

¹⁰ Suliffeqarfiup iluani ernialiusaq utertitsinermi tassannga sunnerneqaqqittarpoq.

iuppata (tamanna takussutissiami takutinneqanngilaq) piffissap aningaasaliiffiusup ukiunik 20-nik, 25-nik aamma 30-inik sivilissusilerneqarnerani maannakkut naligititaasut tunngavigalugit aningaasartassaat 20, 25 aamma 30 millioner koruuninik amerlassuseqassapput.

Aamma aningaasat ingerlaneranni aalajangersimasumik annertussusilimmik kukkusoqarpat tamanna maannakkut naligititaasunut amerlasooriaammik sunniuteqassasoq takussutissiaq 1.5.1-imi takutinneqarpoq. Piffissap aningaasaliiffiusussap ukiunik 25-nik sivilissusilerneqarnerani aamma diskonto-mut erniat ukiumut 4 procentinik annertussusilerneqarnerani suliassaqrffimmut ataatsimut tunngaviusoq 15,6-iussaaq.

Piffissap aningaasaliiffiusussap aallartinnerani ataasiaannartumik aningaasaliinerup maannakkut naligititaasunut – nalinginnaasumik aningaasaliissutaasussanut – piffissap aningaasaliiffiusup naanerani naliusut sinneranut attuumassuteqartunut tunngavissat amerlasuut attuumassuteqartinneqarneq ajorput. Tamanna takussutissiaq 1.5.2-mi takutinneqarpoq, tassanilu piffissap aningaasaliiffiusup naanerani naliusup sinnerata aningaasaliissutaasimasut, imaluunniit aningaasaliissutaasimasut affaasa amerlaqatigissagaat naatsorsuutigineqarpoq.

Aningaasaliinerit nalivimmik sinneri piginnassavaat

Misissuinerni matuma kinguliani takuneqarsinnaasutut, maannakkut naligititaasut tunngavigalugit naatsorsorneqartuni aningaasaliissutaasuni piffissap aningaasaliiffiusup ingerlanerani naligititaviit tamarmik piginnarneqassapput, aserfallatsaaliuinnermut aningaasaliissutissat, tamatumunnga qulakkeerisussat imikkoortinneqarsimasussaammata. Naligititaasut sinneruttut aningaasaliissutaasut amerlaqatigippatigit, piffissaq aningaasaliiffiusussaq ukiunik 25-nik sivilissusilerneqarpat, aamma diskonto-p erniaa piviusunngortinneqartussaq ukiumut 4 procentiuppat maannakkut naligititaasoq 0,59 mio. koruuniussaaq, tassalu 1 mio. koruunit inussallugit. Takussutissiaq 1.5.1-ip aamma 1.5.2-p akunnerminni ataqatigiinnerat aamma imatut saqqummiunneqarsinnaavoq: Piffissami aningaasaliiffiusumi tamarmiusumi isertitat 1 mio. koruuniuppata – inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu – piffissaq aningaasaliiffiusoq ukiunik 25-nik sivilissusilerneqarpat, aammalu diskonto-p erniaa piviusunngortinneqartussaq ukiumut 4 procentinut annertussusilerneqarpat aningaasaliissutaasut tamarmiusut nalingi ilanngullugit naatsorsorneqarnerini 26,6 mio. koruuninik (15,6/0,59) aningaasaliinissaq aningaasalersorneqarsinnaavoq. Naligititaasut sinneri eqqarsaatiginngikkaanni tunngavik taanna 15,6-iussaaq. Taamaattumik suliassat aningaasaliiffiusut, siunissami ukiumut amerlasuunut atortussat naliliiffigineqassatillugit, naatsorsuutit ingerlaavartut sapinngisamik eqqornerpaamik missiliorneqarmissaat pingaaruteqartorujussuuvoq.

Takussutissiaq 1.5.2 Maannakkut 1 mio. koruunit nalinginut aningaasaliinermi siunissami aningaasaliissutissat ukiut tamarmik aallartinneranni nalingat, siunissami aningaasaliiffiusussap naanerani aningaasaliissutissat sinneruttut nalingi assigiinngitsut ilaatillugit

Assersuut	Piffissaq aningaasaliiffiusussaq, ukiut	Diskontop erniaa, ukiumut %-it	Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, mio. kr.	
			Naanerani naliusup sinnera 0,5 mio. kr.	Naanerani naliusup sinnera 1 mio. kr.
1	Ukiut 20-t	3	0,69	0,42
2	Ukiut 20-t	4	0,73	0,51
3	Ukiut 20-t	5	0,76	0,58
4	Ukiut 25-t	3	0,73	0,49
5	Ukiut 25-t	4	0,77	0,59
6	Ukiut 25-t	5	0,80	0,66
7	Ukiut 30-t	3	0,76	0,56
8	Ukiut 30-t	4	0,81	0,65
9	Ukiut 30-t	5	0,84	0,72

Suliassaqarfiup iluani erniat

Suliassaqarfiup iluani erniani aningaasaliissutit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut ukiumoortumik iluanaarutissat takutinneqarput, suliassaqarfiup iluani erniat naatsorsornerini suliassap maannakkut nalinga ilanngaasereerlugu 0-erpiamiitillugu naatsorsorneqartarmat. Aningaasat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuineri ilaatinneqartut – isertitat aningaasartuutillu – akinut aalajangersimasunut, nalinginnaasumik 2010-mut akiusunut aalajangersimasunut tunngasuummata, suliassaqarfiup iluani erniat naatsorsorneqartut erniavittut isigineqassapput.

Maannakkut naliusut ilanngaaseriikkat amigartooruteqarfiunngippata suliaq aningaasaliiffiusoq imminut akilersinnaassaaq. Taanna naammassineqarpat, suliassaqarfiup iluani erniat aamma minnerpaamik diskontop erniaata piviusunngortinneqarluni atorneqartup annertoqatigissavaa. Taamaattumik maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniat naatsorsorneqarneri tamarmik immikkut suliassap inuiaqatigiit imminut akilersinnaaneranut takutitsisupput.

Annaasaqarfiusinnaasut isiginiarneqarnissaat

Aningaasaliinissanut aammalu allatut aningaasaliinissamik nalilersuilluni isumaliutersuuteqarnermi suliassaqarfiup iluani iluanaarutissat saniatigut aamma annaasaqarfiusinnaasunut isumaliutersuutit ilaatinneqassapput. Annaasaqarfiusinnaasut ilaatinneqarsinnaanerit periaasiusinnaasut arlaqarput. Diskontop erniaata piffissamat isiginiarnerinnarmi ernianit qaffasinnerusumik naatsorsornissaa taakkununga ilaavoq. Allatut iliornermi aningaasaliissutaasut aningaasartaasa paasissutissallu immersuutaasut pingaarmerit allat malussajassusiat naatsorsorneqarsinnaavoq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap angallannermut attaveqaatinut sulianut atatillugu isumaliutersuuteqarnermini naatsorsueriaatsit marluk taakku ilaatippai.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerata pingaarutaa

Ilusiliami TERESA-mi suliassat misissuiffigineqartut aallaaviatigut taamaallaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu naatsorsuiffigineqarput, taamaattorli suliaqartut pingaarmerit iluanaarutissaasa/annaasassaasa ingerlaannaq takuneqarsinnaalersussat agguarnerat ilaatinneqarluni. Takussutissiaq 7.2.3-imi assersuutigalugu naatsorsorneqarpoq, Qaqortup eqqaani inissiivissaq 1-imi

mittarfimmik 1199 meterimik sananermi maannakkut naliusussaq 832 mio. koruuniusoq. Takussutissiami takuneqarsinnaavoq timmisartuutileqatigiiffinnut ingerlatsinermit aningaasartuutit 486 mio. koruuninik annikillisinneqassasut, billetsinullu isertitat 219 mio. koruuninik annertusitinneqassallutik. Ataatsimut katillugu timmisartuutileqatigiiffiit ingerlatsinermit aningaasaqarnerat pitsaanerulissaaq – NNV-mi nalinut naatsorsorlugu – taamaalilluni taanna 705 mio. koruuniussalluni. Kisitsisit taakkua billetsinut isertitat angallaviit atorunnaarneranni/pilersinneqarneranni taamaallaat sunnerneqartussaanerat tunngavigalugu naatsorsorneqarput, taamatullu angallavinni imminnut assersuunneqarsinnaasuni akit tassunga taamaaqataanik ungasissutsit assigiinngissutaannik assigiimmik taamaallaat iluarsineqarlutik.¹¹ Tamannalu allassimasutut taamaallaat ingerlaannaq inernerisassaavoq, inerniviusussamut eqqortuusutut isigineqarsinnaanani.

Assersuutigalugu unammilleqatigiinneq naammattoq atorneqarpat, timmisartunik ingerlatsinermit ingerlatsinermit aserfallatsaaliuiner Mullu aningaasartuutit appasinnerusut annertoqqataanik billetsit akikinnerulissapput. Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaata iluani timmisartumik angallassinermit unammilleqatigiinnerup naammannissaa ilimagineqarsinnaanngippat, timmisartumik angallassineq qularnaatsumik naammattumillu ingerlanneqarsinnaassappat, inuiaqatigiinni iluanaarutissat inuiaqatigiit, ilaasut sullissisullu akornanni kissaatigineqartutut agguarneqarsinnaanissaasa qulakkeerneqarnissaa Namminersorlutik Oqartussanut immikkut suliassaassaaq. Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap agguaassisarnermit tunngatillugu inerniliussaagallartut aammalu inerniliussat inaarutaasut pillugit apeqqut kapitali 17-imi annertunerusumik sammivaa.

1.5.3 Avataaniittunut sunniutit, akileraartarnerup nikinnerani annaasat sunniutissallu nassatarisaasut

Avataaniittunut aningaasartuutit

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinermit avataaniittunut aningaasartuutitut nalinginnaasunut allannguutissanut ukununga aningaasartuutissat ilanngunneqarput: ajutoorsinnaaneq, nipiliornerup sunniutai, silaannarmik mingutsitsineq aamma silaannarmut sunniutit. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuinerani tassani silaannarmut sunniutissanut taamaallaat timmisartuussinerup allanngornerata kingunerisaanik CO₂-p aniatinneqartup nalinga naatsorsuinermit ilanngunneqarpoq.

Taakku nalilerneqarnerini CO₂-mut akiusoq ton-imut 180 koruunit tunngavigineqarput. Akit taakku EU-p aniatitassanik niueruteqarnerani siunissamut ungasissumut atorneqartussatut naatsorsuutigineqartut annertoqatigaat.

CO₂-p aniatinneqartup allannguutissai timmisartumik suluusalimmik taamatullu qulimiguulimmik tinginerit nalunaaquttallu akunneri timmiffiusut amerlassusaasa allannguutissat tunngavigalugit aniatitanut tunngavissat naatsorsorneqarput (nalunaaquttap akunneranut timmisartorfiusumut ataatsimut tinginermullu CO₂-mut aniatinneqartumut).

Umiarsuit angallannerinut tunngatillugu CO₂-p aniatinneqartup allannguutissai naatsorsorniarlugit aniatitassat sømil-imut saqqummiunneqarput.

¹¹ Billetsit akii angallannermit ilusiliani periaatsip iluani assigiinngitsuni, nunani tamalaani, nunap iluani imaluunniit kiffartuunneqarnissamut isumaqatigiissutit ataanni, timmisartunik assigiinngitsunik timmisartornermi tiimimut akisup (kr./time) agguaqatigiissinnera tunngavigalugu naatsorsorneqarput.

Akileraarutit nikinneranni annaasassat

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut eqqarsaatersuutit tunngavigalugit akileraarutit akiliisitsiniartarnek aningaasartuuteqarfiumngitsumik ingerlanneqarsinnaanngilaq. Akileraarutit inuiaqatigiinni sulianik nikisitsisarput, atuisut suliffeqarfii pissusilersornerinik allangortitsisaramik. Tassalu akissarsianik akileraarusersuineri assersuutigalugu inuit sulerusussuseqarnerat annikillisinneqartarpoq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuineri akileraarutit nikinneranni annaasat pisortat aningaasalersuinissamut pisariaqartitaanni ilanngaaseriikkani tamarmiusuni 10%-inut missiliorneqarput. Assersuutit taaneqarsinnaavoq, Danmarkimi akileraarutit nikinneranni annaasat 20%-inut tunngavilerlugit naatsorsorneqartarmata. Kalaallit Nunaanni kisitsisitaliussap Danmarkimut naleqqiullugu annikinnerunera Kalaallit Nunaanni akilerartussaataitanerup annikinnerungaatsiarneranut takussutissaavoq. Isumalioqatigiissitap akileraarutit nikinneranni annaasanik naatsorsuinerani pisortat suliassaqarfiisa killilerneqarnerat amerlasuunik tunngavilerneqarpoq, ingerlatseqatigiiffinni pisortanit pigineqartuni aamma ingerlatseqatigiiffinni imminnut aquttuni naatsorsuutit inernerinut allannguutit toqqaannartut missingersuutit allannguutaannut, akileraarutit allangornerinut tunngavissiisunut ilaatinneqarmata. Tassani immikkut maluginiarneqassaaq, ingerlatseqatigiiffiit assartuussinermik suliaqartut, tamakkiisumik Namminersorlutik Oqartussanit pigineqanngikkaluarunillunniit tamarmik pineqarmata. Ingerlatseqatigiiffinni taakkunani soorunami Air Greenland pingaarnersaavoq. Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, akileraarutit nikinneranni annaasat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerit inernerinut annikitsuinnarmik sunniuteqartussaammata.

Najoqqutassiaq TERESA inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutaasunik, soorlu angallannermut aningaasaliissutinut tamatumalu nassatarisaanik piumasaqassutsimut tunngasunik imminnermini ilaatitsilinnngilaq. Suliassanik annerusunik eqqarsaateqartoqartillugu tamanna isiginngitsuusaarneqarsinnaanngilaq. Tamanna ilaatigut aluminiuliorfissamut atatillugu ersarissarneqarpoq, tak. Niras (2010a). Misissuineri tassani suliassat taakku pilersinneqarnerini ilaatigut suliffeqarnermut, tunisassiornermut il.il., kiisalu Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataatsimut isigalugit pisortat aningaasaliissutaannut sunniutaasut ilaatinneqarput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap angallannermut suliassat aningaasaqarnerannik sunniutaannut atatillugu misissuinerinut aamma tamatumunnga misissuinerup imai kiisalu Kalaallit Nunaanni 2004-mi isumassarsiornermi – isumassarsuineri takussutissiaq tunngavigai, tak. tamanna pillugu ilanngussaq 1.1.

Kisiannili amerlanertigut sunniutissat taamaattut annertuumik nalornititsisarmata, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap taakku najoqqutassianik naatsorsuusiortiusunik, – tassani immikkut toqqaannartumik allassimasoqanngippat – TERESA atorlugu suliarineqarsimasunik ilaqartinnagit naatsorsuinerinut ilaatippai. Ilanngussaq 1.1-imi takornariaqarnerup annertunerulernerata aningaasaqarnermut sunniutai Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsorsimanerai nassuiarneqarpoq, taamatullu ilanngussaq 8-mi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naatsorsukkani qanoq ililluni iluarsineqarsinnaanersut, taamaalillunilu sunniutissanik ilaatitsiviginngitsoorneqarsinnaanersut takutinneqarluni. Taamaalilluni aamma soorunami suliassat allat sunniutissaat ilanngunneqarsinnaapput.

1.6 Pingaarnersuinerit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqaatai tunngavigalugit aalajangiiniarnissaq ajornaatsuinnaassanngitsoq ilimanarpoq. Inassuteqaatit taakku soorunami ilaatigut inuussutissarsiornermik ineriartortitsineri, innuttaasut ineriartorneranni aammalu innuttaasut eqiterunneranni naatsorsuutigisanik arlalinnik tunngaveqartussaapput, taakkulu kapitali 3-mi aamma

4-mi annertunerusumik nassuiarneqarput. Isumalioqatigiissitap isummersuutimini siunissami ineriartortitsinermut tunngatillugu tamatigut nalornissuteqartarnerup isumaa ilannguppaa aammalu ilaatissallugu. Takorluukkat allattorsimaffianni immikkoortoq 8-mi, qulequttap ”Eqaassuseq” ataani oqaatigineqareersutut, isumalioqatigiissitap inassuteqaatini sapinngisamik siunissami eqaassutsimut/naleqqussaanermut periarfissat pigiinnarneqarnissaannut inassuteqaatini teknologiip ineriartorneranut, inuiaqatigiit ineriartornerannut il.il. naleqqussarpai.

Killilersuutit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aamma ilaatigut piffissamut isumalluutitigullu killissarititaasut naammassisinnaajumallugit suliainik pingaarnersiuisariaqarsimavoq. Tamatumunnga uiggiullugu Isumalioqatigiissitap aalajangerpoq, pingaartumik angallannermut attaveqaatini suliaassat angisuut pingaarutillillu misissuiffigineqarsimasut tunngaviniarlugit. Tamatuma kingunerisaanik pingaartumik Kangerlussuarmi Narsarsuarmilu Imapik ikaarlugu timmisartuussinermi mittarfiit maannakkut atorneqartut qinigassaasinnaasunut allanut ilanngullugit misissuiffigineqarput. Umiarsualiveqarnermi pingaartumi Nuup umiarsualivianut tunngatillugu ajornartorsiutit misissuiffigineqarput. Taamatut killiliisoqaraluartoq piffissap ingerlanerani periarfissani qinigassat amerlasuut siunnersuutigineqartarsimapput, taamaattumillu misissuinerit amerlasuut, pingaartumik Kangerlussuarmut tunngasut ingerlanneqartariaqartarsimapput. Isumalioqatigiissitap misissuinerit killileqqinniarlugit siunnersuutit saqqummiunneqarsimasut arlallit peerniarlugit siumoortumik aalajangiuppaa. Assersuutigalugu Nuup kujataani, soorlu Qaqortumi Narsamiluunniit, imaluunniit Nuup avannaani, soorlu Maniitsumi Nuummut naleqqiullugu *qinigassatut allatut* umiarsualivinnik alliliisinaanerit misissuiffigineqarnissaat siumoortumik taamaatinneqarput. Nuup kujataani umiarsualivinnik alliliinissap taamaatinneqarnissaata, Nuummi umiarsualivinnik alliliinissamut taarsiunneqarsinnaaneranut pissutaavoq, piffissami usinik assartuinerpaaffiusartumi sikorsuit umiarsuit Imapik ikaarlugu angalasartut Kalaallit Nunaata kujataani umiarsualivinnik atuisarnerinut matusisinaanerat. Nuummi umiarsualiviup allilerneqarnissaanut naleqqiullugu qinigassatut allatut Nuup avannaani umiarsualivinnik alliliinissap qinerneqannginneranut, tamatuma amerlavallaanik aningaasartuutaasussaanera pissutaavoq, usit amerlanersaat Nuummut imaluunniit kujasinnerusumut ingerlasuusarmata. Nuummi umiarsualiviup allilerneqarnissaanut taarsiullugu Narsami umiarsualiviup allilerneqarsinnaanerata taamaatinneqarnissaanut aamma usinit ikittuinnaat Narsamut apuuttussaasarnerat pissutaavoq.

Taamatut killiliisoqaraluartoq misissuinerit siunnersuutillu saqqummiunneqartut kissaatigineqartutut siumut ungasissumut nassuiarlugaanngitsut sukumiisuunngitsullu Isumalioqatigiissitamit qularineqanngilaq. Tamatumani pissutsit marluk pingaarnertut tunuliaqutarineqarput. Siullermik Isumalioqatigiissitap naliliivoq, attaveqaatit ukiunut amerlasuunut siumut aalajangernarneqarnissaat ajornassasoq inassutigineqarsinnaananiluunniit. Aappaattut Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, misissuinerit misissuinerit pingaarnerni atorneqartut suliaassani allani, nunap iluani angallannerup assartuussinerullu ilusaani annertuumik allannguiffiunngitsuni ajornanngitsuqaqamik atorneqarsinnaasut. Taamaattumik imaatigut taamatullu silaannakkut angallannermut tunngatillugu attaveqaatinut aalajangiinerit pingaarnerit pillugit aalajangiisoqartillugu, angallannermut attaveqaatini suliat allat misissuiffiginissaat ajornanngitsuarsuusaaq – soorlu periaatsit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap najoqqutassiami TERESA-mi atorsimasaanik.

Ilanngussaq 1.1 Angallannermi attaveqaatit allannguuteqarnerisa kingunerisaanik sunniutissanik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilanngussinera

Niras (2010a)-p kingunerisassanut sunniutissanik naatsorsuinermini ”atorfinnut nussornermi ataqatigiit” aallaavigaa.

Atorfiit ataqatigiit

Niras (2010a)-mi atorfiit ataqatigiit, piffissami ingerlatsiffiusumi aluminiumik aatsiterivissami atorfiit nunaqavissunit inuttalersorneqarnerisa kingunerisaanik, atorfinnut nuuttunut takussutissiaapput. Skema B 1.1.1-imi aatsiterivimmi atorfik ataaseq nunaqavissumit, Kalaallit Nunaanni atorfimmi allami tamakkiisumik suliaqareersumit inuttalernerqaraangat atorfinnut ataqatigiinnut tunngasoq nassuiarneqarpoq.

Skema B.1.1.1 Atorfinnut ataqatigiinnut nassuiaatitut aalajangersimasumik assersuusiortoqarpoq

Aatsiterivimmi atorfik ilinniarsimasumit, Kalaallit Nunaanni tamakkiisumik suliaqareersumit atorfiniffigineqarnissaa uani naatsorsuutigineqarpoq.

Taamaalilluni ilinniarsimasunut atorfik ataaseq inuttaaruppoq. Tamatumunnga atatillugu periarfissat marlunngorput: 1) Atorfik inuttaleqqinneqassanngilaq^a aamma 2) atorfik inuttaleqqinneqassaaq. Atorfik inuttaleqqinneqanngippat atorfiit ataqatigiit naassapput.

Atorfik inuttaleqqinneqassappat atorfiup suliffeqareersumit imaluunniit suliffeqariinngitsumit inuttalernerqarnissaa pingaaruteqarpoq. Pisumi kingullermi atorfiit ataqatigiit naassapput. Kisianni atorfik suliffeqareersumit inuttalernerqarpat, atorfiit ataqatigiit ingerlaannassapput.

Najoqqutassiami suliarineqartumi atorfiit ataqatigiit sammeneqarneranni sulisut uku akornanni immikkoortitsisoqarpoq: akunnattunik amerlassusilinnik isertitaqartartut, isertitakitsut, ilaannaasumik suliffillit kiisalu sinerissamat qanittumi inuussutissarsiuutigalugu piniartut aalisartullu. Isertitaqortuut ilaatinneqannginnerinut isertitatak tunngavigalugit aatsiterivimmut suliffissarsiorinissaminnut kajumissuseqannginnissaasa ilimagineqarnera tunngavigineqarpoq. Matumani innuttaasut suliffeqanngitsut tunngavigineqarput, najoqqutassiornermi eqimattakkaat uku aallaavigineqarluuk: siusinaartumik sulisinnaajunnaarnerisutillit, pisortat ikiorsiissutaannik pissarsisartut kiisalu utoqqalinersiutillit. Immikkoortumut tassunga suliffeqanngitsut ilaatinneqannginnerinut pissutaavoq, sapaatit akunneri 13-ikkaaginnarlugit suliffissarsiorlutut tapersiissutisarneq pisinnaasarmat. Inuit suliffissaaleqisut suliffeqarnermi eqimattakkaanut allanut ilaatinneqarsinnaapput.

Atorfiit ataqatigiit misissuiffigineqarnerini siunissami pissusiulersussat eqqarsaatigineqarnerat paasissallugu pingaaruteqarpoq. Tassalu atorfiit ataqatigiit misissuiffigineqarnerini inuit siusinaartumik pensionisiaqartut, pisortanit ikiorsiissutisartut utoqqalinersiutillillu suliffeqarnermut ilaatinneqannginnissaat, kisiannili eqimattakkaat taakku amerliartornerannik annikillisisinissap iluatsinneqarsimanera siunnerfigineqarpoq. Tamannattaq aamma eqimattakkaanut, atorfinnik agguinermi pineqartunut atatillugu assigiinngiaartunik atuuppoq.

- a. Atorfiit inuttaleqqinneqarneri sumi tamani annertuumik nassuiarneqartussaavoq, tassanimi pineqartoq tassaaginnanngilaq atorfiup sulisitsisumit, sulisumik atuiunnaartumit inuttalernerqarnissaa, kisiannili aamma tassani allami sulisitsisup suliassa-qarfimmi pineqartumi sulisunik amerlisitsinissaa pineqarpoq, tassanimi sulisitsisup allap sulisoq, sulisitsisup atuiunnaartup allamik atorfinitsitsinani atorunnaagaa tigusussaavaa.

Atorfiit ataqatigiit skema B 1.1.1-imi takussutissiorneqartutut misissuiffigineqarnerat suliffeqarnermut, tassanilu aningaasaqarnikkut sunniutissanut atatillugu qitiusumik unammilligassat nassuiarneqarnerannut atorneqarsinnaapput. Atorfiit ataqatigiit pilersinneqartarneranni iluatsitsinerit

amerliartortillugit atorfiit ataqatigiit, ataasiakkaanit iluatsinneqartartut siuarnerusartussaapput, taamaallunilu inuussutissarsiornermi suliniutini nutaani innuttaasut inuiaqatigiillu kalaallit iluanaarutissaat amerlanerulertussaallutik.

Atorfiit ataqatigiit piviusunnngortinneqartut aningaasaqarnikkut ineriartortitsinermit qanoq annertutigisumik sunniuteqarsinnaanerit, atorfinni ataqatigiinni atorfinitsinneqartut aallaavigisaat Niras (2010a)-mi ilaatigut takussutissiorneqarput, tak. takussutissiaq B 1.1.1, tassanilu aatsiterivissami atorfimmi ataatsimi ukiumut akissarsiat agguaqatigiissillugit 300.000 koruuninik naleqarnissaat ilimagineqarpoq.

Zakussutissiaq B 1.1.1 Isertitat amerlissutaat aamma atorfiit ataqatigiit piviusunnngortinneqartut pisortat aningaasaqarnerannut sunniutaat, tassani sulilersitsinerup atorfinnut sumut tunngasuunera apeqqutaalluni

	Inuussutissarsiornermi isertitat amerlissutaat, kr.	Pisortat aningaasaataannut pitsannguutit, kr. ^a
Akunnattumik isertitalit	60.000	30.000
Iseritakitsut	170.000	54.000
Piffissap ilaannaani suliffillit	180.000	90.000
Inuussutissarsiuutigalugu piniartut aamma sinerissamut qanittumi aalisartut	180.000	97.000
Siusinaartumik sulisinnaajunnaarneruutillit	300.000	167.000
Pisortanit ikiorsiisutunik pisartagallit	300.000	200.000
Utoqqalinersiuutillit, kisimiittut	300.000	193.000
Utoqqalinersiuutillit apparit inoqutigiit	300.000	201.000

a) Isertitanut akileraarutit amerlissutaat aamma aningaasat nuunneqartartut ikilissutaat aqutugalugit.

Nassuiaat: Takussutissiami kisitsisit atorneqartut 2006-imi akit aningaasarsiallu qaffasissusiinik annertussusiligaapput, tamannalu aatsiterisartut suliffimmi ukiumut 300.000 koruuninik isertitaqartarnermut atuuppoq.

Najoqqutarisaq: Niras (2010a, qupp. 66).

Erseqqissarneqassaaq, takussutissiaq B 1.1.1-imi kisitsisit naatsorsorneqarnerinut atatillugu oqaatigineqareersutut atorfinni nutaani akissarsiat qaffasissusissaat, agguaqatigiissillugit ukiumut suliffiusumut ataatsimut 300.000 koruuniusut aallaavigineqarmata. Atorfinnut periarfissani nutaani misissuiffigineqartuni akissarsiat appasinnerusumik/qaffasinnerusumik qaffasissuseqassappata, takussutissiaq B 1.1.1-imi kisitsisit nutaat soorunami 300.000 koruunit aallaavigalugit iluarsineqassapput. Tunngavissamik qaffasissusiliinermit iluarsinissamut eqqoqqissaartumik 43 pct. (isertitanit nunap karsianut akileraarutit: 11 pct., kommuninut ataatsimut akileraarutit: 6 pct., aamma kommunimut akileraarutit: matumani 26 pct. katinnerat¹²), akissarsiat 300.000 koruuniusut nikingassutaannik naatsorsuinermit naatsorsuutigineqassaaq.

Takussutissiaq B 1.1.1-imi takuneqarsinnaasutut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik ineriartortitsinermit, minnerunngitsumillu pisortat aningaasaliissuteqartarnerinut pingaaruteqarpoq, tassangaanniit nunap iluani sulisussarsiorneq pisarmat. Pingaartumik suliffissat avataanniittut amerlassusaasa ikilissinneqarnissaat iluatsissappat, inuussutissarsiornermi isertitat

¹² 2010-mi kommunini akileraarut 25 aamma 27 procentit akornanniippoq, kommunit marluk 25 procentinik aammalu kommunit marluk 27 procentinik akileraartitsisarmata.

amerlingaatsiassapput, pisortallu aningaasaliissutaat pitsannguuteqassallutik.¹³ Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap soorlu takornariaqarnerup annertunerulerneranun ataatillugu sulisussarsiarineqartussat piffissap ilaannaani sulisartunit pissarsiarineqarnissaat ataatsimut isigalugu aallaavigaa.

Assersuusiami takornariaqarnerup annertusinerata allanut sunniutissaanik missiliuineranut ataatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap periaasissatut toqqarsimasaa takussutissiorneqarsinnaavoq. Angallannermut suliame toqqarneqartumi ukiumut Kalaallit Nunaannut takornariartartut 1000-inik ilanissaat assersuusiami naatsorsuutigineqarpoq. Takussutissiaq 3.2.6-imi takuneqarsinnaasutut sulinnigiffeqarlutik takornariartartut agguaqatigiissillugu ulluni unnuanilu sisamani najugaqartarput, taakkulu najugaqarnerminni takornariarnerminnut nalinginnaasumik 4.400 koruuninut aningaasartuuteqartarput, tassalu tassani takornarianut aningaasartuutit pineqarput, assartuussineranut aningaasartuutit pineqaratik. Taakkulu sunniutaat sullissisut assartuussinerpiamut aningaasartuutaannut akiliutinut naleqqiullutik angallassinermut najoqqutassiami imaluunniit TERESA-mi imaaliillaannaq takuneqarsinnaanngillat.

Takornariat amerlinerat inuussutissarsiutini allani suliame annertusitissisaaq

Takornariat 1.000-iuneranni tamanna ukiumut katillugit 4,4 mio. koruuninik naleqassaaq. Piumasaqarnerup annertusinerani pingaartumik takornariartitsisartut, akunnittarfiit neriniartarfiillu siunnerfigineqarnerat inuussutissarsiutini taakkunaniinnaq tunisassiornerup suliameqarnerullu annertusineranik sunniuteqassanngilaq, aammali inuussutissarsiutinut allanut sunniuteqassalluni. Tamanna Kalaallit Nunaannut 2004-mut isumassarsiorfittut - isumassarsiuiffittut takussutissiami annertunerusumik paasisaqarfigineqarsinnaavoq. Takussutissiaq B 1.1.2-mi sulinnigiffeqarlutik takornariartartut 1000-inik ilanissaannut naatsorsuusiaralugu assersuutigineqartumi naatsorsuutigineqarpoq, suliame taakku sunniutissaat inuussutissarsiutini ukunaniinnaq pissutsit tunngavigalugit nassuiarneqarsinnaasut: akunnittarfiit takornariallu. Tassani kukkusumik najoqqutarineqarsinnaasooq, sulinnigiffeqarlutik takornariartartut najugaqarnerisa sivissususaannik aammalu atuineranut aningaasartuutaasa nalinginnaasut kukkusumik najoqqutarineqarnerinut naleqqiullugu annikitsuaraasimassasooq naatsorsuutigineqarpoq.

¹³ Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap sulisussarsiornerup annertunerulernerani pingaartumik ilinniartitaanermut politikkimut suliffeqarnermullu politikkimut piumasaqaatit immikkut nassuiaateqarfigissanngilai, tamanna allarpassuarnut ataatillugu sammineqartareemat.

Takussutissiaq B 1.1.2 Kalaallit Nunaata kujataanut sulinnigiffeqarnermut atatillugu takornariartartut amerlinerisa suliffissaqartitsinermit pisortallu aningaasaliisarnerannut sunniutissat toqqaannartut toqqaannangitsullu

	Akissarsisartut tamarmik ukiumut ikinnerpaamik 40.000 koruuninik akissarsisartut i-o-mut naatsorsukkanut ilanngunneqarput ^a	Akissarsisartut tamarmik ukiumut ikinnerpaamik 100.000 koruuninik akissarsisartut i-o-mut naatsorsukkanut ilanngunneqarput ^b	Akissarsisartut tamarmik ukiumut ikinnerpaamik 150.000 koruuninik akissarsisartut i-o-mut naatsorsukkanut ilanngunneqarput ^c
Takornarit 1000-inik ilanerini piumasaqarneq, mio. kr.	4,4	4,4	4,4
Suliffissaqartitsinermit sunniutit toqqaannartut toqqaannangitsullu ukiumi sulisorineqartunut naatsorsorlugit	12,2	9,0	7,3
Pisortat aningaasaliissutaannut sunniutit, mio. kr. ^d	1,1	0,8	0,7

- a) Taamatut killiliinermi 1 mio. koruunit akunnittarfinnut neriniartarfinnullu toqqaannartumik toqqaannangitsumillu ukioq kaajallallugu sulisunik 2,78-inik suliffissaqartitsipput.
- b) Taamatut killiliinermi 1 mio. koruunit akunnittarfinnut neriniartarfinnullu toqqaannartumik toqqaannangitsumillu ukioq kaajallallugu sulisunik 2,05-inik suliffissaqartitsipput.
- c) Taamatut killiliinermi 1 mio. koruunit akunnittarfinnut neriniartarfinnullu toqqaannartumik toqqaannangitsumillu ukioq kaajallallugu sulisunik 1,67-inik suliffissaqartitsipput.
- d) Ukioq kaajallallugu sulisumut ataatsimut 90.000 koruuninik pitsannguuteqartinneqarnissaat tunngavigneqarpoq, tamanna pinggipat pineqartut ilaannaasumik suliffeqarnissaat ilimagineqarpat, taamaattumillu isertitassanut siuaritaassaat 180.000 koruuninut missiliorneqarput., tak. takussutissiaq B 1.1.1.

Naatsorsuinermi tunngaviusut

Isumassarsiornermut – isumassarsiuffiusunut naatsorsukkat, akissarsiortunik minnerpaamik ukiumut 100.000 koruuninik isertitaqartartunik tamanik ilaatitsiviusut aallaaviginiarlugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, taamatullu tassani sulisartut amerleriaatissaat ilaannaasumik sulisartunut innersuunneqarsinnaanissaat naatsorsuutigineqarluni. Aamma isertitat ilanngaasereerlugit akissarsiat 10%-iinik amerlassuseqarnissaannik tunngavilerneqarpoq, tamanna suliffissaqartitsinermit toqqaannartumik sunniutaasumillu ukioq kaajallallugu suliffinnik qulingiluanik kinguneqassaaaq, ukiumullu akissarsiat 180.000 koruuninik amerlinerini inuiaqatigiinni akissarsiat imatut amerleriaassapput: $9 \cdot 180.000 \cdot 1,1 = 1.782.000$ kr.¹⁴ Akissarsianit atorneqarsinnaasunut atukkat 80%-iunissaat, akileraarutissat toqqaannartut toqqaannangitsullu 50%-iunissaat, kiisalu atukkat amerleriaataasa 50%-iisa tikisitaasarnissaat naatsorsuutigineqarpat, tamatuma kingunerisaanik isertitat taakku amerlaqataannik qaffariassapput.¹⁵ Tunngavissat taakku

¹⁴ Tunngavilersuutip 1,1-imut aalajangerneqarnerani aamma akissarsiat ilassutissaasa akissarsiat ilanngaasereerlugit 10%-imik ilanissaat ilimagineqarpoq.

¹⁵ Teknikki eqqarsaatigalugu akissarsiat 1-imik amerleriartinneqarnerini, akissarsiat qaffattussaapput.

tunngavigalugit koruuni takornarianit isertinneqartoq qaffaataasoq ataaseq akissarsiat 0,85-inik qaffaqqinnerinik kinguneqassaaq.¹⁶

Siunissamut ungasissumut naatsorsuinerit, angallannermut attaveqaatini suliati inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut kingunerisassaanik misissuineri Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tunngavigisai eqqarsaatigalugit, taama amerlatigisunik akissarsiat qaffannissaat eqqortuunersoq apeqquserneqarsinnaavoq, tassanimi suliassat neqeroortigineqartut aamma siunissami ungasissumi maannamut naleqqiullugu amerlanerulernissaat pitsaanerulernissaalluunniit tunngavigineqarpoq. Tamatumunnga atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap imaattunik oqaaseqarusuppoq. Siullermik Kalaallit Nunaanni suliffeqarnerup ilusaa annertuunik ajornartorsiortitsivoq, aamma tak. Niras (2010a), taamaattumillu siunissamut ungasissorsuarmut sunniutissat taakku isiginiarneqannginnissaat ajornartorsiortitsilersinnaavoq – pingaartumik nunap immikkoortuisa ilaanni. Kisiannili Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangerpoq akissarsiaassanik amerlisitsinermut kisitsit atorneqartoq 0,85-imiit affarmut appartinniarlugu, taamaalilluni pingaartumik siunissamut ungasissumut sunniutissat ingasanaarniarnagit. Aappaattut sunniutissat taakku taamaallaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutissanik naatsorsuineriut naleqqiullugu ilassutitut isumaliutinut/tunngavilersuutinut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilaatippai.

Toqqaannanngitsumik sunniutissat naatsorsorneqarnerisa isumaat nassuiarneqassatillugu, makku ilaatinneqassapput. Tamatumunnga atatillugu misissuineri takornariaqarnerup amerlissutaannit isertitassat, agguaqatigiissitsinermi ukiuni aningaasaliiffiusussani, aningaasaliiffiusussatut isiginiarneqartut atorneqarfiini tamani piviusunnortinneqartussat tunngavigalugit missiliuisoqarpoq. Taamaattumik aningaasat taakku periaatsit tunngaviusut, takussutissiaq 1.5.1-imut atatillugu nassuiarneqarsimasut maannakkut naligititaasunut naleqqussarlugit naatsorsorneqassapput.

Kisiannili takornarissat, takornarissanut aningaasartuutit nalinginnaasut aqutigalugit inuiaqatigiinnut kalaallinut isertitat ineriartornerinnaannut iluaqutaanngillat, kisiannili aamma ilaasunut akitsuusiinerit aqutigalugit iluaqutaallutik, tassami takornarissat avataaneersut tamarmik nunamut timmisartumik ilaallutik tikittarmata.

Ilaasunut akitsuutit takussutissiaq 3.2.6-imi immikkut allanneqarput. Billetsinut isertitat ilaasunut akisut ilanngunnagit, suliartaqtuusunut tuttarput, ilaasunullu akitsuutit Mittarfeqarfinnut isertitaallutik taamaalillunilu toqqaannanngitsumik Namminersorlutik Oqartussanut. Taamaattumik takornarissat amerliartornerisa inuiaqatigiinnut kalaallinut iluaqutaanerit, takornarissat nalinginnaasumik atuinernerneersumik isertitat qaffaatiinnanngilaat, kisiannili aamma ilaasunut akitsuutinut atuisunik akiliisitsisarnermut atasuulluni, taamaattoq qaffaatit ilaat nioqutissanik suliarineqanngitsunik il.il. imminermini ilaasut timmisartoqarfitsigoortartut amerlanerulernerannut atasut annertoqqataat ilanngaatiqineqassapput.

Minnerpaamik 699 koruunit ilaasunut akitsuutitut nalunaarutigineqarput, takuuk takussutissiaq 3.2.6, taamaattumik ataatsimut katillugu takornarissamut ataatsimut ilaasunut akitsuusiinerup malitsigisaanik isertitat qaffaataat 500 koruuninut mianersortumik missiliorneqarsinnaavoq. Aningaasartat taakkua aamma tunngaviusumik periaaseq takussutissiaq 1.5.1-imut atatillugu nassuiarneqartoq malillugu maannakkut naliusunut naatsorsorneqassapput.

¹⁶ 2*1,782 mio. kr./4.4 mio. kr. =0,85-itut naatsorsorneqarpoq. Tunngavilersuut 2 akissarsiat 1-imik (immikkut) amerliartinneqarneranik pissuteqarpoq.

Takornarissat amerlanerulernerisa malitsigisaanik sunniutaasussat kapitali 6-imi, 7-imi aamma 9-mi, timmisartuussisartut takornarissanik amerlanernik assartuussinerannut aningaasartuutit, billetsinit isetitanit taakkua aqquutigalugit takornarissanit taakkunanga ilaasunut akitsuutit akilersinneqartut ilanngunnagit illuatungilerneqarnissaa tunngavigalugu naatsorsorneqarput. Tamanna takornariartartussarsiortarnerup allanngornerata Angallannermut ilusiliap avataani naatsorsorneqarsimanerata malitsigaa, tamatumalu kingorna malitsigisaanik sunniutaasussat najoqqutassiaq TERESA atorlugu naatsorsorneqarlutik. Tamatuma kingunerisaanik suliaqartartut aningaasartuutaat annertunaarlugit nalilerneqarsimasinnaapput taamatullu annikinaarlugit nalilerneqarsimasinnaallutik, inissanik sulit allanik pilersitsisariaqassanersoq imaluunniit inissat atorluarneqamerulissanersut apeqqutaalluni.

Tassani ilaatinneqanngitsutuaasoq tassaavoq Ilulissani mittarfimmik talliliinissamut misissueqqissaarnermut tunngasoq, tassani takornariaqarneq ima pingaaruteqartigaluni, Angallannermut ilusiliaq atorlugu ajornakusoornerusumik naatsorsueriaaseq atortariaqarsimalluni.

Ilanngussaq 8.1-imi assersuusiornikkut takutinneqarpoq, Angallannermut ilusiliaq atorneqarsimanersoq atorneqarsimannginnersorluunniit apeqqutaalluni, malitsigisaanik takornariaqarnerup sunniutissai qanoq ilanngunneqarsimanersut.

2 Assartuussinermi attaveqaatit angallannerullu annertussusaa

2.1 Assartuussinermut periaaseq tamarmiusoq

Kalaallit Nunaanni silap pissusaata pinngortitalu issittumiinnera, taakku annertussusaat aammalu innuttaasut siammasinnerat nunasiaatitut oqaluttuarisaanera aammalu sakkutooqarnermi periutsitigut annertuumik pingaaruteqarsimanera pissutaallutik assartuusseriaaseq, nunanit amerlanerit allarpassuarnit immikkooruteqartoq pinngorsimavoq.

Umiarsuit timmisartullu assartuutitut pingaarnersaapput

Umiarsuit timmisartullu atorlugit angallanneq Kalaallit Nunaata angallannikkut ataqatigiinneranut pingaaruteqarluinnartuuvoq, taamatullu nunat tamat akornanni attaveqartarnerit taamaallaat tassuunaqqussinnaallutik. Taamaallaat illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani, pisunilu ikittuinnarni taakku akornanni assartuussineq nunakkut ingerlanneqartarpoq.

Silap pissusaani unammilligassat

Aamma silap pissusaa pissutaalluni assartuutit ataasiakkaat ukiuunerani aasaanerani atornerqarsinnaanerat assigiinngitsorujussuupput. Pingaartumik umiarsuit angallannerat ukiup ilarujussuani Tunumi aamma Kalaallit Nunaata kitaani Qeqertarsuup Tunuata avannaani sikuusarnera pissutaalluni ajornarsisarpoq, taamatullu Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuit pissutaalluni upernaap qaammataani, nalinginnaasumik marsip/apriilip qaammataaniit juulip/aggustip qaammataanut ajornakusuulertarluni ajornarsisarluunniit.

Kiisalu silap issittuunera pissutigalugu assartuutit, amerlanertigut immikkut ittumik sanaajusartut immikkut ittunik piumasaaqateqarfiusarput, soorlu umiarsuit sikunut aporsinnaaneq pissutigalugu immikkut qajannaatsunik timitalerneqartariaqartarlutik.

Isorartussutsit unammillerfissanik pilersitsisarput

Kiisalu illoqarfiit nunaqarfiillu isorartunerat, kiisalu inuiaqatigiit ikittunnguunerat pissutigalugu angallasseriaatsinik ataatsimoortunik – usinut inunnullu tunngatillugu – niuerpalaartumik tunngaveqarluni ingerlatsiniameq ajornakusoorpoq ajornarluinnarluniluunniit. Taamaattumik assartuussinermi suliasat arlallit ilaatigut sullissisunut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit aqqtugalugit Namminersorlutik Oqartussanit tapiissutitut ikiorsiiffigineqartarput.

2.2 Silaannakkut angallanneq

Silaannakkut angallassineq nunat tamat akornanni, nunap immikkoortuisa iluini aamma illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni assartuusseriaatsimi assartuinnermut pingaaruteqarpoq. 2009-p naanerani mittarfeqarfiit 59-iupput (najoqqutarisaq: 2009-mut ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissat, Takussutissiaq 8.1, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik):

Timmisartoqarfiit

- Timmisartoqarfiit 13-it, timmisartunut suluusalinnut mittarfillit, taakkunanngalu arfinillit 2009-mi nunat tamat akornanni Københavnimut imaluunniit Islandimut attaveqarfiusarput¹⁷
- heliportit arfinillit¹⁸

¹⁷ Pituffik –amerikamiut sakkutooqarfianni mittarfik – ilanngunneqarpat mittarfiit 14-iupput..

- Helistoppit 40-t, illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni angallavinni qulimiguulinnik angallassinermut immikkut terminaleqarfinnik atortoqanngitsut

Mittarfeqarfiit (GLV) mittarfiit taakku tamaasa pigisaraat, taamaallaat Kangilinnguani heliporti¹⁹, Grønlands Kommando-mit (GLK) pigineqartoq aamma helistoppit pingasut Air Greenlandimit pigineqartut kisiisa pinnagit.

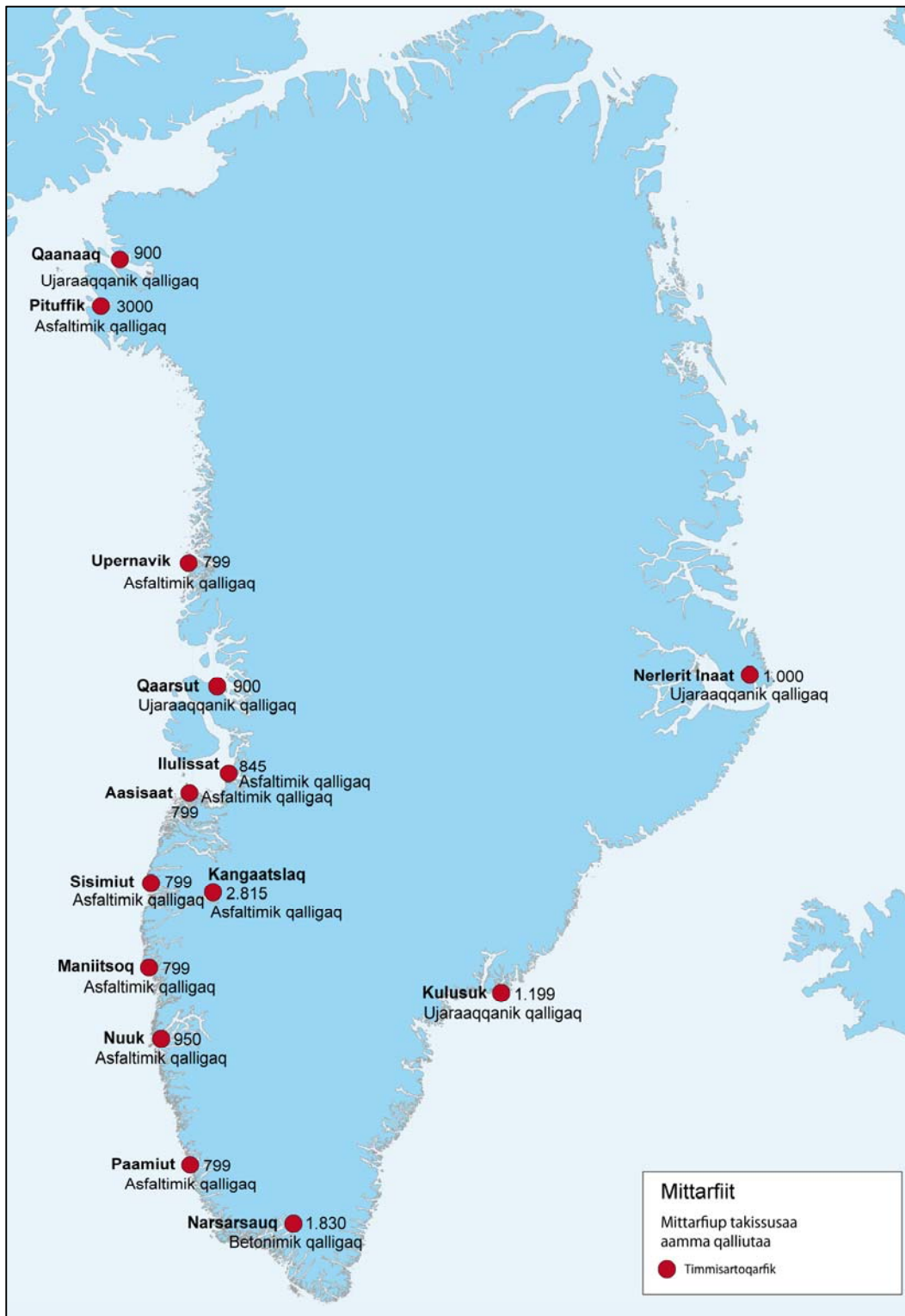
Aamma Mittarfeqarfiit mittarfinni tamani, Qasigiannuani Qeqertarsuarmilu heliportini kiisalu Ummannami Tasiilamilu helistoppini marlunni ingerlatsinermut isumaginnittuupput. Qaqortumi, Narsami Nanortalimmilu heliportit pingasut Air Greenlandimit ingerlanneqarput, kiisalu Kangilinnguani heliporti Grønlands Kommando-mit (GLK) ingerlanneqarluni. Helistoppit 38-t allat pingaarnertut KNI Pilersuisumit ingerlanneqarput.

Timmisartut suluusallit atorlugit timmisartuussinerit

Ilusiliaq 2.2.1-imi timmisartunut suluusalinnut mittarfiit 13-it inissisimaffii kiisalu Pituffik takutinneqarput. Ilusiliaq 2.2.1-imi mittarfiit qalliutaat (ujaraqqat, asfalti imaluunniit betoni) kiisalu maannakkut takissusii takutinneqarput.

¹⁸ Kangilinnguani mittarfik ilanngullugu

¹⁹ Air Greenland tassunga kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut immikkut ittoq tunngavigalugu timmisartuussisarpoq, tassanilu Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuutissat sisamararterutaanut pingasunut akiliisarpoq, kiisalu GLK sisamararterutaanut ataatsinut akiliisarluni.

Ilusiliaq 2.2.1 Mittarfiit 13-it inissisimaffii kiisalu Pituffik

Najoqqutarisaaq: Angallannermut Aqutsisoqarfik 2010. Aeronautical Information Publications (AIP Kalaallit Nunaat)). Paasisutissat uani aaneqarput <http://www.slvtrafikstyrelsen.dk/>. København 2010.

Mittarfiit pingasut, nunatsinni takinersaasut (Kalaallit Nunaata kitaani Kangerlussuarmi, Kalaallit Nunaata kujataani Narsarsuarmi, aamma Tunumi Kulusummi Tasiilamut qaningaatsiartumiittumi)

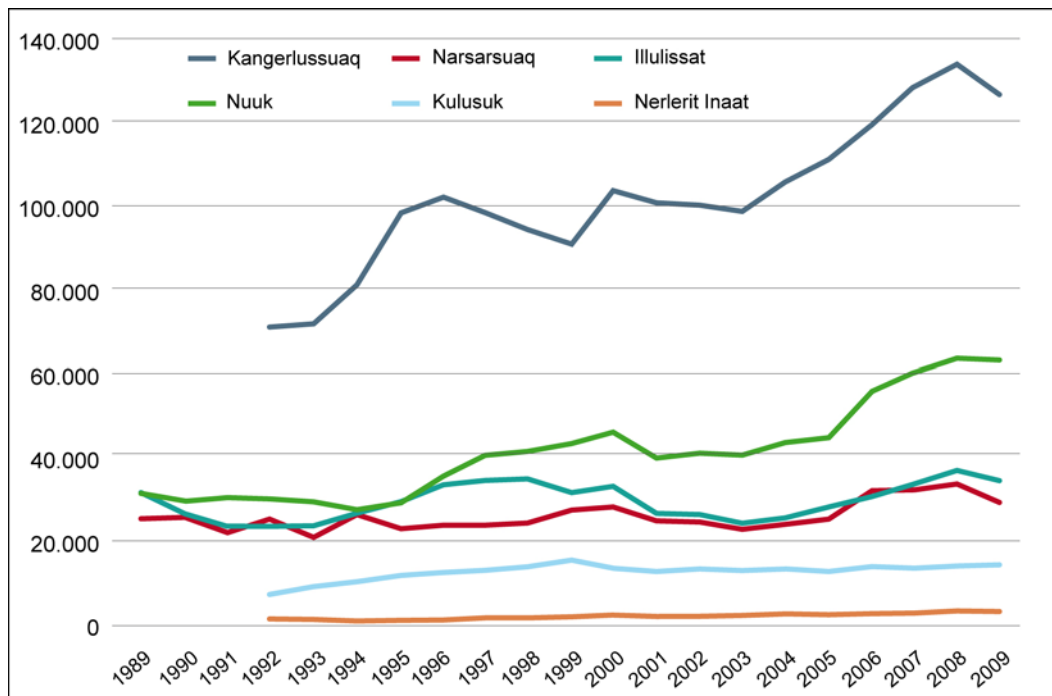
aallaqqaammut sakkutooqarfinnut atugassatut sananeqarsimapput, Kalaallit Nunaanni innuttaasunik sullissinissaq pingaarnerutinneqarnani. 1985 tikillugu Nuummi Ilulissanilu mittarfiit kisimik innuttaasut nunasseriaasiat pingaarnertut eqqarsaatigalugu pilersaarutigineqarsimapput sananeqarsimallutillu.

1998-imiit siumut nutaanik sanaartornerit

1998-imiit 2001-imut Kalaallit Nunaata avannaani qeqqanilu mittarfiit nutaat arfinillit ammarneqarput. 2007-imi Paamiuni mittarfik atoqqaarfissiorneqarpoq. Illoqarfiit taakku siusinnerusukkut taamaallat qulimiguulinnit sullinneqarsimapput, mittarfiillu sananeqarnerini illoqarfinni innuttaasut najugaqarfiillu mittarfinnut attuumassutillit sullinneqarmissaat pingaarnertut siunertaralugu mittarfiit sananeqarput. Mittarfiit nutaat arfineq marluk mittarfinnik naatsunik 800meterinik sanariaaseq tunngavigalugu sananeqarput, taakkunungalu timmisartut immikkut ittit, mittarfinnit taamaattunit aallarsinnaasut missinnaasullu atorneqartariaqarput. Imm. 9.1-imi takuneqarsinnaasut mittarfinnik naatsunik sanariaaseq toqparneqarsimasoq timmisartuliorfiit iluanni ineriartorneq pissutigalugu ulorianartorsiortinneqarpoq, maannakkut mittarfinnut naatsunut taamaattunut timmisartut atorneqarsinnaasut taamaallaat 18-it tikillugit ilaasoqarsinnaasut nutaanik sanaartorneqarmata. Mittarfiilli taakku tamarmik tallineqarsinnaasunngorlugit pilersaarusiugaapput

Ilaasut amerlassusaasa ineriartornerat

Ilusiliaq 2.2.2-mi takutinneqartut mittarfinni arfiniliusuni, 1998 tikillugu atorneqarsimasuni ukiuni 20-ni kingullerni ukiumut ilaasartut ineriartornerat takutinneqarpoq, ilusiliamili 2.2.3-mi mittarfinni kingusinnerusukkut sananeqarsimasuni arfineq marluusuni ineriartorneq takutinneqarluni.

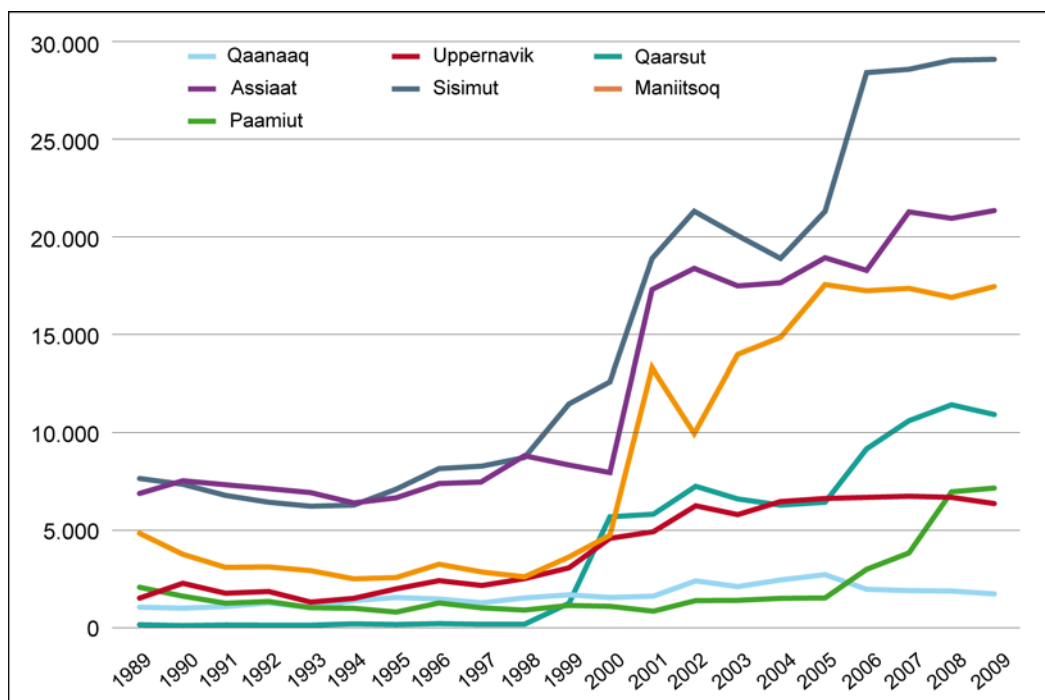
Ilusiliaq 2.2.2 2009 tikillugu mittarfinni "pisoqqani" ilaasartut ukiumut amerlassusaat.

Najoqqutarisaq: Regneark 1989-imiit 2009-mut sullissinerit amerlassusaannik kisitsisitalik, Mittarfeqarfinnit tunniunneqartoq.

Ilusiliaq 2.2.2-mi takuneqarsinnaasut pingaartumik Kangerlussuarmiit Nuummiillu ilaasartut, 90-ikkut aallartinneranniit ilusiliami piffissarititaasup iluani amerleriarsimapput. 90-ikkut aallartinneranniit maannamut ilaasartut akunnaallisarlugit naatsorsorneqarnerini mittarfinni

marluusuni taakkunani mittarfinnut allanut ilaasoqarnerpaasartunut naleqqiullutik marloriaatingorsimapput, aappaa sisamariaataa affarpiamik aammalu marloriaatingajammik, tamatumani mittarfiit marluk taakku isumaat erseqqissarneqarpoq.

Mittarfinni nutaanerusuni arfineq marlunni qulimiguulimmik angallassinermiit timmisartunik suluusalinnik angallassinermut ikaarsaarnermi ilaasartut amerlassutsimikkut ineriartungaatsiarsimapput, tak. ilusiliaq 2.2.3, tassanilu aamma soorunami kisitsisit aallaaviusut ikinnerat tunngavigineqassaaq. Mittarfinni ineriartungaatsiarnermik misigisaqarfiunngitsuni Qaanaami mittarfik kisiartaavoq. Sisimiuni, Aasianni Maniitsumilu mittarfiit amerleriarfiungaatsiarnermik misigisaqarfiupput.

Ilusiliaq 2.2.3 2009 tikillugu mittarfinni "nutaani" ilaasartut ukiumut amerlassusaa

Nassuiaat.: Ilusiliami ilaasartunut aagtmma mittarfiit ammarnissaat sioqullugu piffissami qulimiguulinnik angallassiviusumi ilaasartut amerlassusaa ilaatinneqarput.

Najoqqutarisaq: Regneark 1989-imiit 2009-mut sullissinerit amerlassusaaanik kisitsisitalik, Mittarfeqarfinit tunniunneqartoq.

Tikittartut/aallartartut akulikissusaa

Timmisartunik angallassinertit ukiup ingerlanerani annertussusaa allannorartarpoq. Tassalu 2009-imi aasaanerani Danmarkip aamma Kalaallit Nunaanni sapaatit akunnerannut aallartartut arfineq marluk aamma arfineq pingasut akornanni amerlassuseqarsimapput, 2008/09-imi ukiuunerani aallartartut tallimaasimallutik. Timmisartunik angallassinertit ukioq kaajallallugu ingerlatiinnarneqarsinnaapput, aammalu ukiumut qaammatini arlalinni illoqarfinit amerlasuunut/illoqarfinit amerlasuunit taakkulu akornanni sikoqartarnera pissutigalugu umiarsuarnit tikiinneqarsinnaannginnerat pissutigalugu assartuussinermi kisiartaasarlutik.

Aamma nassiussanik assartuisarnermi timmisartut atorneqartarput. Nassiussat – tonsinngorlugit uuttorlugit – nassiussanik assartorneqartunit annikitsuaraasarpot, umiarsuarnik assartuussineq usinik assartuussisarnermi soorunami pingaarnersaasamat.

Nalinginnaasumik timmisartuussinermut inatsisitigut tunngaviusut

Silaannakkut angallassinermut inatsit, inatsimmut nalunaarut nr. 543, 13. juni 2001-imeersaq, Kalaallit Nunaannut atuutsinneqarpoq, tassani tamanna pillugu silaannakkut angallassinermut inatsimmi imaluunniit inatsisit allat immikkut ittut naapertorlugit atuutsitsinnginnissaq aalajangersarneqarsimangippat.

Inuusutissarsiorneq siunertaralugu (angallavinni timmisartuussineq) danskit susassaarfii, taamaalillunilu aamma Kalaallit Nunaat qulaallugu silaannakkut angallassinernik akuttoqatigiinnik ingerlataqarnissamut akuersissut silaannakkut angallassinermut inatsimmi § 75 naapertorlugu angallannermut ministerimit tunniunneqartarpoq. Tamanna aamma inuusutissarsiuqatigalugu suliaasaqarfimmut tunngatillugu silaannakkut angallassinermut allanut (soorlu attartortitsilluni timmisartuussinermut) atuuppoq, tamatumani angallannermut ministeri allamik aalajangiisimangippat, tamannalu pisimappat inuinnaat silaannakkut angallanneqarnerinut aalajangersakkani (BL-ini), Angallannermut Aqutsisoqarfimmit suliarineqartumi allassimassaaq.

Naalagaaffiup iluani ilaasunik, nassiussanik allakkanillu angallassinissamut akuersissuteqarnissamut qinnuteqartup silaannakkut angallassinermut inatsimmi silaannakkut angallatinik nalunaarsuinissamut piumasaqaatinik naammassinnissimanissaa pisariaqarpoq. Tassalu ingerlatseqatigiiffiit silaannakkut angallassinernik suliaqartut, Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartut aamma tassunga ilaatinneqarput, aammalu silaannakkut angallassinermut inatsimmi nalunaarsuinissamut tunngasumi ingerlatseqatigiiffiit ”danskiunerat” imaluunniit ”kalaaliunerat” immikkoortinneqanngilaq. Air Greenland EU-mi akuersissummik angusaqarsinnaanngilaq, akuersissummik pigisaqarnissamut peqqussummi ingerlatseqatigiiffiup suliaata pingaarnerup aammalu qullersaqarfiata/angerlarsimaffiata inissisimaffissaanut piumasaqaatit inatsisitigut naammassisimanginnamigit.

Ingerlatseqatigiiffiup angallavimmi aalajangersimasumi timmisartuussinermik aallartitsinissani kissaatigippagu, tamanna silaannakkut angallassinermut inatsimmi § 75 naapertorlugu akuerineqartussaavoq, akuersissullu piffissamut aalajangersimasumut tunniunneqartarpoq, taamatullu tassunga atugassarititaasut immikkut ittut, aalajangersimasunik naliliineq malillugu pisariaqartutut naatsorsuutigineqartut apeqqutaatinneqassallutik. Piumasaqaatit immikkut ittut taamaattut akit angalanissamullu pilersaarutit akuerineqarnissaannut tunngasinnaapput.

1997-imili Namminersornerullutik Oqartussat, maannakkut Namminersorlutik Oqartussat aamma Angallannermut Ministereqarfiup akornanni angallavinni angalanissamut akuersissutit aammalu Danmarkip Kalaallillu Nunaata akornanni timmisartuussinermut akinik aalajangersaasarnerit suliarineqartarnerat pillugu isumasioqatigiittarnermik suleriaatsimik pilersitsisoqarsimavoq.

Ingerlatsinissamut akuersissutit angallavinnilu angalanissamut akuersissutit

SAS, 25. oktober 2002 tikillugu Kalaallit Nunaannut angallavimmi angallassisuusoq, 1994-imi silaannakkut angallassinissamut akuersissutini EF-imi silaannakkut angallassinernit ataatsimoortut pingajuat naapertorlugu ingerlatsinissamut akuersissummik taarsertippaa. 1997-imi Danmarkip Skandinaviami silaannakkut angallassinerni suleqatigiinnermut peqataaneramik sivitsuineranut atatillugu silaannakkut angallassinermut politikkip pisariillisarneqarneranut ilaatillugu SAS-ip nunap iluani timmisartuussinermi salliutinneqarnerata sinnera atorunnaarsinneqarpoq.

Tassalu Kalaallit Nunaannut angallavinni angallassinerni ingerlatseqatigiiffiup salliutinneqarnera atorunnaarpoq, taamatullu ingerlatseqatigiiffiup Kalaallit Nunaannut timmisartuussineq pisussaaffigiunnaarlugu. 2002-mi oktobarip naanerani ingerlatseqatigiiffiup Kalaallit Nunaannut angallavinni timmisartuussisarneranik unitsitsinermut atatillugu Angallannermut Ministereqarfik allakkatigut SAS-imut uparuaavoq, ingerlatseqatigiiffimmut akuersissut imminnermini angallavinnut

niuerfnulluunniit immikkut pisinnaatitaaffiliinngitsoq, taamaattumillu ingerlatseqatigiiffiup taamaalluni timmisartuussineq aallarteqqinniarlugu kissaatigilissagaluaruniuk, tamanna akuersissuteqarnissamik pisariaqartitsiviussasoq.

Grønlandsfly A/S 1992-imi akuersissummik tunngaviumik, 30. september 2005 tikillugu atuuttussamik tunineqarpoq. Ingerlatseqatigiiffiup aterminek 2002-mi Air Greenland A/S-imut allannguisup tunngaviumik akuersissut pigisani 2005-imi 30. september 2012 tikillugu atuuttussanngorlugu sivitsorpaa. Tunngaviumik akuersissummi ingerlatseqatigiiffik attartortitsilluni timmisartuussinissamat aammalu Kalaallit Nunaata iluani angallavinni timmisartuussinissamat akuerineqarpoq.

Kalaallit Nunaanni silaannakkut angallassinermik ingerlatsinissamat killilersuisoqanngilaq, aammalu tunngaviumik kikkulluunniit kissaateqartut Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaanniit aammalu nunap iluani timmisartuussisnaapput. Tamanna ilaasunik taamatullu usinik timmisartuussinissamat atuuppoq. Kisiannili teknikkimut tunngatillugu Angallannermut Aqutsisoqarfimmiit akuersissuteqartoqarnissaa, kiisalu nunap iluani sullissinissamat angallannermut politikikkut Namminersortulik Oqartussanit akuersissuteqartoqarnissaa piumasarineqarpoq. Teknikkimut tunngatillugu akuersissut taamaallaat atortunut, akuersissutinut il.il. attuumassuteqarpoq, kiisalu angallannermut politikikkut akuersissummi sullissisoq nunap iluani kissaatigineqarnersoq pillugu naliliinermik tunngaveqarluni.

Tassalu silaannakkut angallassinermi niuerfik ammanerulersinneqarsimavoq. Taanna umiarsuarnik usinik assartuussinermut, akuersissummik pigisaqartumut ataasiinnarmut, Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit, kiisalu Kalaallit Nunaanni illoqarfiit akornanni usinik assartuussinissamat pisinnaatitaaffeqartumut (pisussaaffeqartumullu) akuersissummi maleruagassiorneqartumut illuatungiliulluinnarpoq, tak. immikkoortoq 2.3.

2.3 Umiarsuarmik angallanneq

Imaatigut angallanneq Kalaallit Nunaanni nunat tamat akornanni taamatullu nunap immikkoortuini, kiisalu illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni angallassinermi pingaaruteqartorujussuuvoq. Kiisalu Kalaallit Nunaanni umiarsualiviit qitiulluinnarput, illoqarfinnut nunaqarfinnullu nassiussanik pilersuineq tamangajammi imaatigut ingerlanneqarmat.

2010-imi illoqarfinni 16-imi umiarsualiveqarpoq, aammalu nunaqarfinni 60-it missaanniittuni umiarsuarnut aalisariutinullu talittarfeqarluni. Imapik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfiit, aalisariutinut talittarfiit nunaqarfinni ikaartarfiit, puttasut, nunami pituttortarfiit, pituttortarfiit puttasut il.il. katillugit 185-it missaanniippat. Umiarsualiviit talittarfiillu tamarmik Namminersortulik Oqartussanit pigineqarput ingerlanneqarlutillu – taakkunungalu ikittuinnaat ilaangillat, soorlu Kalaallit Nunaata qeqqani Niaqunngunami olivinisorfimmi aamma Kalaallit Nunaata kujataani Nanortallip avannamut kitaani 40 km-inik ungasissuseqartumi kuultisorfimmi Nalunami ”talittarfiit” namminersortunit pigineqartut marluusut²⁰.

²⁰ Suliaqarnermi pissutsit eqqarsaatigalugit imaappoq, suliffeqarfiit aatsitassanik pijaanissamat akuersissummik peqartut attaveqarnermut pisariaqartumut namminneerlutik sanaartussasut. Nalinginnaasumik aatsitsassarfiit illoqarfinnit nunaqarfinnillu ungasissumi inissimasarput.

Umiarsualiviit maannakkut sanaartorneqartut

Ilusiliaq 2.3.1-imi nunami illoqarfinni, umiarsualivinni umiarsuit angisuut usinik annerpaamik TEU-nngorlugit uuttorneqartunik passussisinnaasuni umiarsualiviit takussutissiorneqarput²¹. Tassalu ilusiliami aamma umiarsualiviit arlaat umiarsuarnik Imarpik ikaarlugu angalasartunik, 300 aamma 700 TEU-t akornanniittunik, maannakkorpiaq atorneqartunik sullissisinaanersut takussutissiorneqarput.²²

Illoqarfiit nunaqarfiillu sinerissamiimmata, umiarsuit angallannerat inuiaqatigiinnut pingaaruteqartorujussuvoq. Nunami illoqarfiit tamarmik, tassalu Qaanaaq aamma Illoqqortoormiut kisimik pinnatik, umiarsulivivimmik peqarput. Umiarsuit angallannerat Kalaallit Nunaannut Kalaallillu Nunaannit aammalu nunap iluani nassiussanik assartuussinermut pingaaruteqarpoq. Taamatuttaaq nunap immikkoortuini sumiiffinnilu illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni umiarsuit angallannerat piffissani imaatigut angallaviusuni umiarsuit angallannerat pingaaruteqarpoq.

²¹ TEU Twenty-foot Equivalent Units-ip naalisaafigaa, tassalu containerip 20 fods-inik angissuseqartup nalinginnaasup angeqqatigalugu.

²² Nunaqarfinni umiarsualiviit, tassalu umiarsuarnut aalisariutinullu talittarfiit ilusiliaq 2.3.1-imi ilaatinneqanngillat.

Ilusiliaq 2.3.1 Illoqarfinni umiarsualiviit, taakku umiarsuarnik suliaqarsinnaassusiisa annerpaaffissaat TEU-nngorlugit atorneqarnerallu

Nassuiaat: Illoqarfinni umiarsualiviit atorneqarnerat umiarsuarnut Imapik ikaarlugu talittarfittut, feederersornermut umiarsualivittut atorneqarneraq imaluunniit nunaqarfinnut angallannermut atorneqarneraq allassimavoq, taakkunanani atorneqarnera pingaarnaq kisimi allassimalluni. Qaanaami Illoqqortoormiunilu usilersornermut usingiarnermullu atatillugu prammit atorneqartarput.

Najoqutarisaaq: Royal Arctic Line-p 2010-mi angalanissanut pilersaarutaa pingaarnaq, kiisalu paasissutissat RAL-imit pissarsiarineqartut.

Umiarsuarnik nassiussanik angallassineq

Umiarsuarnik nunat tamat akornanni (Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaanniit), kiisalu nunap immikkoortuani umiarsuarnik usinik assartuussinerit Kalaallit Nunaanni inatsisitigut maleruagassiugaapput. Angallanneq pingasunik immikkoortuligaavoq, aammalu Royal Arctic Line A/S-imit (RAL), ingerlatsinissamut akuersissummik peqarnissamut isumaqatigiissut tunngavigalugu imaatigut angallassinermi kisermaassisuusumit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartumit ingerlanneqarluni.

Nassiussanik imaatigut angallassinissamut akuersissut

Nassiussanik imaatigut angallassineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 16, 30. oktober 1992-imeersoq naapertorlugu Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaata iluani nassiussanik imaatigut angallassinissamut akuersissummik RAL Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisunit tunineqarpoq. Tamatuma kingorna kisermaassineq taanna annikitsunik allannguuteqartinneqarluni sivitsorneqarpoq. Akuersissut ukiut tamaasa ukiunik marluk sioqqutsisumik ilisimatitsinikkut Naalakkersuisunit taamatullu RAL-imit atorunnaarsinneqarsinnaavoq.

Akuersissutip atuunneratigut Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit, kiisalu Kalaallit Nunaanni illoqarfinnut tamanut Kangerlussuarmullu, akuersissutip nalunaarutigineqaqqaarnerani nunaqarfittut taaguuteqanngitsumut usinik imaatigut angallassinermi RAL kisermaassisuvoq. Akuersissut aamma nunani allani ornigassanut arlalinnut, pingaarnerutillugulu Aalborg-imut, RAL-ip Danmarkimi umiarsulivittut aallaavusutut atugaanut, aammalu Reykjavik-imut atuuppoq. Taakku saniatigut umiarsulivinnut marluusunut taakkununga akunniffissatut ornigutsitsisartut arlallit pineqarput. Illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni, kiisalu nunaqarfiit akornanni usinik imaatigut assartuussinerit akuersissummut ilaatinneqanngillat.

Akuersissummut ilaatinneqanngitsut arlaqarput: a) orsiaatit atorlugit uuliamik assartuussinerit, b) allanik suliaqarnermut atatillugu nammineq nassiussanik nammineq umiarsuaatit atorlugit assartuussinerit, c) nioqqutissanik assigiiaanik imaluunniit nalinginnaasuunngitsunik amerlanerusunik, teknikkimik imaluunniit aningaasaqarnermik tunngaveqartumik assartuusseriaatsimik allamik pisariaqartitsiviusunik assartuussinerit, aamma d) sionatigut isumaqatigiissutaasimasut imaluunniit maannakkut inatsisit atuuttut tunngavigalugit allanit suliarineqarsinnaasunik assartuussinerit.

Akuersissut tunngavigalugu containerersorluni angallavinni akuttoqatigiinnik angallassisarnerup ingerlatiinnarnissaanut, kiisalu usitussutsinik, nassiussat assartorneqartussat amerlassusaannut suussusaannullu naleqquttunik peqarnissamut RAL pisussaaffilerneqarpoq. RAL-ip ukiumut tulliuuttumut angalanissanut pilersaarutaa ukiut tamaasa Naalakkersuisunit akuerineqartussaavoq. Aamma akuersissut naapertorlugu Kalaallit Nunaanni nassiussanut tunniunneqartartunut atatillugu sullissinermi umiarsulivinni terminalit, taakkunungalugu atatillugu nassiussaleriviit quersuillu ingerlanneqarnerinut RAL akisussaasuvoq.

Tamatuma saniatigut akinut/nassiussanut akinut, RAL-ip nassiussanik assartuinnermut akilersissinnaasaannut sinaakkusiussat akuersissummut ilaatinneqarput. Taakkunani suliaassat sisamaapput: a) umiarsulivimmi nassiussiviusumi passussineq, b) imaatigut assartuineq, c) umiarsulivimmi tiguviviusumi passussineq, aamma d) uuliamut aningaasallu nalinginut tapit. Aamma nassiussat ataasiakkaarlugit imaluunniit containerinut poortorlugit, qerisutut allatulluunniit nassiunneqarnerisut, kiisalu amerlassusaat akinut apeqqutaavoq. Nassiussinermut akit annertussusaat Naalakkersuisunit akuerineqartussaavoq, taannalu kingullermik 1. januar 2009-mi iluarsineqarpoq.

Nassiussanik assartuinerup aaqqissuussaanera

Nassiussanik assartuussinermi qaffasissuseq siulleq tassaavoq Imapik ikaarlugu nunat tamat akornanni assartuussineq. Nunanit allanit nioqqutissat, Kalaallit Nunaannut assartorneqartartut tunngaviumik umiarsualivimmi aallaaviumi Aalborg-imiittumi siaruarterneqartarput. Umiarsualivimmi aallaaviumi nassiussat qajannaarsorneqartarput, umiarsualivimmiillu Danmarkimiit Kalaallit Nunaannut nassiussat tamarluinnangajammik nassiunneqartarnerat isumagineqartarpoq.

Umiarsualivik aallaaviusoq

Umiarsualivittut aallaaviusutu atuunnissaq kingullermik 2006-imi tamanut ammasumik suliariumannittussarsiuunneqarpoq, tasanilu Aalborg Havn-ip Århus-imi Esbjerg-imilu umiasualiviit unammillerpai, neqerooruteqartitsinermilu ajugaalluni. Aalborg Havn-imut isumaqatigiissut maannakkut atuuttoq 2010-mi 2022-mut sivitsorneqarpoq. Ilaatigut Aalborg Havn-imut isumaqatigiissuteqarnerup kingunerisaanik Danmarkimiit Kalaallit Nunaannut nassiussat ikinnerpaamik 75%-ii Aalborg Havn-imiit nassiunneqartartussanngorput.

Danmarkimi umiarsualivimmik aallaaviumik ataasiinnarmik peqarnermi, taamaalillunilu angisuunik ingerlataqarnermi iluaquteqarnermik, tamatumalu peqatigisaanik umiarsualiviup aallaaviusup pineqartup Kalaallit Nunaanni pissutsinik ilisimasaqarluarsinnaaneranik angusaqarnissaq eqqarsaatigineqarpoq. Kalaallit Nunaanni umiarsualivinni arlalinni containerersorneq atornerqaraluarpoq, kisiannili nunaqarfinnut suli containerit ulikkaarneqarsinnaaneq ajormata poortukkat ataasiakkaarlugit nassiussorneqartarput. Tamatumani poortukkat ataasiakkaat qanoq poortorneqassanersut, taamaalillutillu Kalaallit Nunaannut qanoq iliorluni ajornannginnerpaamik assartorneqarsinnaanersut usingiarneqarsinnaanersullu pillugu ilisimasaqarnissaq pisariaqarpoq.

Imarpik ikaarlugu angallannermi umiarsuit containerersortut immikkut ittumik sanaat, Qeqqani Nunap Immikkoortuanut aamma Kujataani Nunap Immikkoortuanut tikittartut atornerqarput. Kiisalu Imapik ikaarlugu angallannermut atatillugu umiarsuit containerersortut toqqaannartumik Tunumi umiarsualivinnut tikittarput. Kiisalu umiarsuit Imapik ikaarlugu angalasartut qaammammut ataatsip missaani Islandimi Reykjavik-imiit tikittarput, taakkulu toqqaannartumik Amerikap avannaanut ingerlasarput, taamaalillutillu nassiussalerinermi Kalaallit Nunaata Amerikallu avannaata akornanni toqqaannangitsumik attaveqaataallutik.

Feederersorluni angallassineq

Qaffasissutsini tulliuuttoq tassaavoq feederersorluni angallassineq, tasanilu umiarsuit containerersortut immikkut ittumik sanaat atorlugit Imapik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfiit aammalu Kalaallit Nunaanni illoqarfiit arlallit akornanni angallassisuupput.

Nunaqarfinnut nassiussat

Qaffasissutsit pingajuat tassaavoq aappaatigut illoqarfiit annerit, Imapik ikaarlugu imaluunniit feederersorluni angallassinermut atornerqartut aappaatigullu nunaqarfiit illoqarfiillu minnerit akornanni usinik imaatigut angallassineq.

Imarpik ikaarlugu aammalu illoqarfiit akornanni imaatigut angallassineq, Royal Arctic Line-p aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni akuersissummut tunngatillugu isumaqatigiissummi allassimasut malillugit ingerlanneqarpoq. Nunaqarfinnut imaatigut angallassineq Royal Bygdeservice-mit Royal Arctic Line-mit ingerlatseqatigiiffittut immikkoortortaqarfiusumit isumagineqarpoq. Angallassineq taanna kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissummi, Namminersorlutik Oqartussanut isumaqatigiissutigineqarsimasumi aningaasaqarnikkut tapersiiffigineqartarpoq. Angallassineq umiarsuit immikkut ittumik sanaat minnerusut, nassiussanik ataasiakkaaraluni nassiunneqartunik

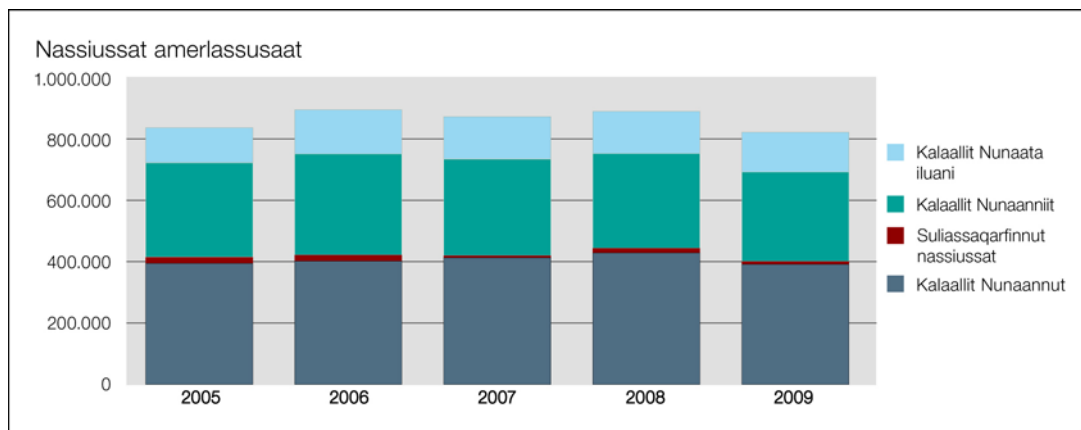

usisartut, aammalu containerinik nassarnissamut killilinnik periarfissaqartut atorlugit ingerlanneqarpoq.

Umiarsuarnik nunaqarfiliartaatinik nutaanik, Namminersorlutik Oqartussat aamma Royal Arctic Bygdeservice-p akornanni isumaqatigiissut ukiuni 20-ni atuuttussa, 1.januar 2011-mi atuutilersussa tunngavigalugu pisinissaq sulissutigineqarpoq. Tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nunaqarfinnut imaatigut angallassineq misissueqqissaarfingnilaa.

Nassiussat amerlassusaat

Ilusiliaq 2.3.2-mi nassiussat, umiarsuarmik Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaata iluani amerlassutsimikkut ineriartornerat m³-nngorlugit takutinneqarput. Kalaallit Nunaannut nassiussanit pingaartumik tassaasarpur sanaartornermi atortussat atuinermilu nioqqutissat. Kalaallit Nunaanniit nassiussat amerlanersaat tassaasarpur raajat aalisakkallu.

Ilusiliaq 2.3.2 2005-imiit 09-mut ukiumut nassiussat amerlassusaat m³-nngorlugit

Nassuiaat: Nassiussat titartakkami aappaluttunngorlugit saqqummiunneqartut tassaappur nassiussat, Kalaallit Nunaanni sumiiffinnut akuersissutini taaneqartut avataaniittunut, imaluunniit piginnittut RAL-imut kiffartuuteqqullugit piumasaqarfigisaannut nassiunneqartut. Tassalu tassani nassiussat assartuussisunut allanut unammillerluni assartorneqartut pineqarput. Taakkununga assersuutitut taaneqarsinnaappur, aatsitassarsiorfinnik sananermut matusinermullu, erngup nukinganik innaallagissiornermut kiisalu Pituffimmi Sakkutooqarfimmur atatillugu nassiussat.

Najoqqutarisaa: Royal Arctic Line-p 2009-mut ukiumoortumik nalunaarusiaa.

2008 tikillugu nassiussat ingerlaavartumik, amerliartuaarsimappur (taamaattorli 2007-imi ikilerialaarsimallutik). Kisiannili 2009-mi nassiussat amerlassutsimikkut ikileriangaaarsiarpur, tamannalu nunarsuarmi aningaasakilliornermik, 2008-mi ukiakkut Lehman Brothers-ip akiliisinnaajunnaarluni uninneranik aallarniuteqartumik pissuteqartutut isigineqassaaq.

Umiarsuarmik ilaasunik angallassineq

Sullissisut

Ilusiliaq 2.3.3-mi illoqarfinni umiarsualiviit, angallavinni ilaasunik angallassinermi umiarsuarnit tikinneqartartut takutinneqarput. Angallavimmi nalinginnaasumi ilaasunik imaatigut angallassinermi maannakkorpiaq sullissisut pingasuuppur:: Arctic Umiaq Line (AUL), Qaqortup aamma Ilulissat akornanni sinerriak sinerlugu angallavittut taaneqartartumik ingerlatsisoq, Disko Line, aasaanerani Qeqertarsuup Tunuani angallatit mikisut atorlugit ilaasunik angallassisoq, aamma Royal Arctic Bygdeservice, aammattaq Kalaallit Nunaata qeqqani (Arsummiit Sarfannguumut) ilaasunik angallassinermik ingerlataqartoq. Umiarsualiviit qorsummik nalunaaqutsersimasut AUL-imit tikinneqartarput, kiisalu tungujortumik nalunaaqutsersimasut Disko Line-mit tikinneqartarlutik.

Umiarsualiviit aappaluartumik nalunaaqutsersimasut AUL-imit taamatullu Disko Line-mit tikinneqartarput. Illoqarfinni umiarsualiviit kisimik ilusiliaq 2.3.3-mut ilanngunneqarput.²³

AUL-ip 2008-mi ilaasut 25.000-ingajaat sullippai. Disko Line-p ilaasut katinneri tamanut saqqummiutinnilai, kisiannili 2008-mi Qeqertarsuup Tunuani aasaanerani imaatigut angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutip ataani illoqarfiit akornanni ilaasut 12.000-iusimapput aammalu nassiussat (allakkat) 17 tonsiusimallutik.

Ilaasunik angallassineq nassiussanik angallassinertulli ukiup qanoq ilineranit aalajangerneqartarpoq. Taamaallaat Nunap immikkoortuata qeqqani ukioq kaajallallugu imaatigut angalanissaq ajornannginnerusarpoq, nunallu immikkoortuini allani ukiup ilaani imaatigut angallanneq sikunit akornusersimaneqartarpoq.

²³ AUL-ip angallavii il.il. kapitali 15-imi annertunerusumik nassuiarneqarput.

Najoqqutarisaaq: AUL-ip aamma Disko Line-p 2010-mut angalanissanut pilersaarutaat.

Ilusiliaq 2.3.3 Umiarsualiviit umiarsuarnit ilaasartaatinit angallavinni angalasunit tikinneqartartut.

2.4 Nunakkut assartuussineq

Assartuussisarnermi tamarmiusumi nunakkut assartuussineq annikitsuararsuuvoq. Nunap iluani aammalu nunap immikkoortuini angallaviit pisuinnarnit atorineqartartut saniatigut aqqusinernik angallavinnilluunniit assartuussinermi atorineqarsinnaasunik soqanngilaq, taamatullu qamutinut, qamuterallannut immaqalu ATV-nut (All Terrain Vehicles) immikkut ittunut illiniliortoqarsinnaavoq.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani kommunit aqquserninik, illoqarfimmik nunaqarfimmillu ataqatigiissitsisuusunik peqarpoq. Najukkani aqqusernit ilaatigut mittarfinnut, heliportinut, helistoppinut kiisalu umiarsualivinnut aqutaasarput.

Illoqarfinni bussinik ataatsimut angallassiveqartuni bussit kommuninit ingerlanneqarput.

2.5 Ilaasunik nassiussanillu angallassinermut tapiissuteqartarpeq

Kalaallit Nunaanni innuttaasut ikittunnguupput, nunarujussuarmilu najugaqarlutik. Tamatuma kingunerisaanik ornigassat ikittuinnaat niuerneramik tunngaveqarluni ilaasunik nassiussanillu angallassinermik ingerlatsinissamat naammattunik inoqarpoq. Nunap Karsianiit tapiisoqartanngikkaluarpas, illoqarfinnit nunaqarfinniillu arlalinnit taakkunanngaanniillu attaveqartarnerit akuttoqatigiinnik ingerlanneqarsinnaassanngikkaluarpas, taamatullu sumiiffinnit amerlasuunit taakkunanngaanniillu nassiussanik imaatigut akuttoqatigiinnik angallassisoqarsinnaassanngikkaluarluni.

Tamattumik ukiorpassuit ingerlanerini timmisartumik umiarsuarmillu ilaasut assartorneqarnerinut taamatullu umiarsuarmik nassiussat assartorneqarnerinut tapiissuteqartoqartarpoq.

Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit aalajangersimasut siulliit 1997-imi taamani Namminersornerullutik Oqartussaasut aamma KNI-mi ingerlatseqatigiiffiit akornanni isumaqatigiissutigineqarput. Isumaqatigiissutit taakku ineriartortinneqarnerat KNI-mi ingerlatseqatigiiffinnit isumagineqarpoq, tassanilu niuerneramik ingerlatsivinnut pioreersunut, taakkunungalu atatillugu aningaasaqarnermut nassuiaatit aallaavigineqarput. Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit siulliit taakku 2006 tikillugu atuupput.

2006-imi angallasseriaaseq nutaaq atuutilerpoq. Taamatut allannguinermit ilinniartitaanermut aningaasanik amerlasuunik pisariaqartitsineq tunngavigineqarpoq, taamaattumillu nassiussanik ilaasunillu angallassinermut missingersuutit tamarmiusut pingajorarterutip ataatsip missaanik ikilisinneqarnissaat aalajangerneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik nassiussanik ilaasunillu angallassineq sungiusimaneqartoq unitsinneqarpoq. Illoqarfiit nunaqarfifillu amerlasuut kiffartuunneqarnerup pitsaassusaata apparneranik, tassalu tikittartut ikilinerinik misigisaqarput, aammalu ataasiinnarmik siunnerfeqartumik angallassisarnerup atuutsinneqalernerani ornigassat tamarluinnarmik assartuusseriaatsimut ataasiinnarmut tapiiffigineqartalerput. Tassalu sionratigut umiarsuit qulimiguullillu atorlugit ilaasunik angallassinermut tapiisoqartarsimagaluartoq, angallasseriaatsimut ataasiinnarmut tapiisoqartalerpoq. Taamaattorli 2007-imiit 2009-mut AUL-ip amigartoomissaanut qularnaveeqqusiinikkut toqqaannangitsumik tapiineq tassunga ilaatinneqanngitsutut isigineqarsinnaavoq. Taamatuttaaq 2011-mi sineriak sinerlugu angallaviup taparserneqarnissaanik aalajangiineq tassunga ilaatinneqanngitsutut isigineqarsinnaavoq, tak. kapitali 15.

2.5.1 Aningaasanut inatsimmit toqqaannartumik tapersiisarneq

Tunuliaqutarineqartut nassuiarneqartut tunngavigalugit ukiumoortumik aningaasanut inatsisit aqqutigalugit, ilaasunik usinillu angallassinermut ingerlaavartumik tapiissuteqartoqartarpoq.

Ilaasunik angallassineq

Ilaasunik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutaasut distriktinut tallimanut agguagaapput, tak. takussutissiaq 2.5.1, tassanilu aningaasat 2010-mi Aningaasanut inatsimmi immikkoortinneqarsimasut takutinneqarput.

Takussutissiaq 2.5.1 Distriktini tallimani ilaasunik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit aqutigalugit tapiissutit

Distrikti	Mio. kr.
Kalaallit Nunaata avannaa Tunulu	41,4
Upernavik aamma Uummannaq	28,1
Qeqertarsuup Tunua	19,6
Kalaallit Nunaata qeqqa	4,1
Kalaallit Nunaata kujataa	22,5
Katillugit	115,7

Najoqqutarisaaq: 2010-mut aningaasanut inatsit, qupp. 610.

Ilaasunik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit atuuttut 2006-imi isumaqatigiissutigineqarput, aammalu 2010-p naanissaata tungaanut atuullutik. Isumaqatigiissutit aalajangersimasumik akeqartinneqarlutik, aammalu piffissami isumaqatigiissuteqarfiusumi, tassalu ukiuni tallimani akinut iluarsineqarsinnaanatik isumaqatigiissutigineqarput, tamatumalu kingunerisaanik Nunap Karsia piffissami isumaqatigiissuteqarfiusumi tamarmiusumi ukiumut aningaasartaliussat amerlassuserpiaanik akiliisinneqartarpoq. Sullissisulli ukiumut ataasiarlutik bilitsit akiinik iluarsiinissamat aammalu ukiumut sisamanariarlutik ikummatissat akiisa ineriartornerat naapertorlugu bilitsit akiinik iluarsiinissamat periarfissaqarput. Bilitsit akii iluarsineqassatillugit Namminersorlutik Oqartussat ilisimatinneqartussaapput.

Distriktini angallannerup attaveqaatillu tamarmiusut sapinngisamik naleqquttumik ingerlanneqarnissaat anguniarlugu, kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit ukiunik marlunnik sivitsoqqinniarlugit Naalakkersuisut 7. oktober 2010-mi aalajangerput, tamannalu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap 22. oktober 2010-mi akueraa. 2006-imi aningaasartaliussaasut nalinginik Nunap Karsiata aningaasaliisarnerninik ingerlatsiinnarnissaa, taamatullu isumaqatigiissutini siullerni sullissinerup qaffasissusiata pigineqaannarnissaa sivituiinarnermi piumasarineqarpoq.

Nassiussanik assartuineq:

Nunaqarfiiit Royal Arctic Bygdeservice A/S-imit pilersorneqarput. Imaatigut angallassineq taanna niuerpalaartumik ingerlanneqarsinnaanngilaq, taamaattumillu suliassaqarfik taanna ukiumoortumik tapiiffigineqartarpoq, 2010-mullu Aningaasanut inatsimmi tapiissutit 61,6 mio. koruuniupput. Kiisalu Royal Arctic Line Qaanaamut angallassinermut ukiumoortumik tapiiffigineqartarpoq. Aningaasat taakku 2010-mut Aningaasanut inatsimmi 850.000 koruuniupput.

2008-mi Royal Arctic Bygdeservice-mut usinik assartuussinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutaasoq 2010-p naanissaata tungaanut atuuttussaavoq. Suliassaq 1. januar 2006 aallarnferfialugu KNI-p umiarsuaatileqatigiiffianit Assartuivik-mit ingerlanneqarluni misilinneqaraluarnerata kingorna Royal Arctic Bygdeservice-mit tiguneqaqqippoq.

Royal Arctic Bygdeservice-mut ukiuni 20-ni atuuttussamik, 1. januar 2011-mi atuutilersussamik kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiornissaaq naatsorsuutigineqarpoq. Piffissap kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissuteqarfiusussap sivisuneranut usitussutsinik nutaanik, tassalu umiarsuit atuuttut taarsorneqarnissaannik pisariaqartitsineq pissutaavoq. Nunap Karsiata kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinut ukiumut aningaasaliissutai piffissap isumaqatigiissuteqarfiusup tamarmiusup ingerlannerani 61,6 mio. koruuniuinnaapput, tassani akinut akissarsianullu iluarsiisoqassanngilaq. Tamatumunnga atatillugu Aningaasanut inatsimmi ukiumut 15,78 koruuninik aningaasaliissutinut akiliutinik akiliisitsinissamat periarfissiisoqarpoq. Akiliutit taakku Royal Arctic Line-p nassiussalerineratigut akilersinneqartassapput, taamaalilluni Kalaallit

Nunaannut, Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaata iluani nassiussat aqutugalugit aningaasat akilersinneqartassallutik, tassalu taamaallaat nassiussat nunaqarfinnut nunaqarfinniillu kisimik aqutigineqassanngillat.

2.5.2 Taperseeqatigiissitsisarneq

Ataatsimut isigalugu mittarfeqarneq taamatullu umiarsuit atorlugit usinik assartuussineq taperseeqatigiissitsiviusarpoq.

Mittarfeqarnermi ingerlatsinerinnaq eqqarsaatigalugu angallaviit sinneqartoorfiusartut angallavinnut amigartooruteqarfiusartunut taperseeqatigiissitsisoqartarpoq. Isumalioqatigiissitap Air Greenlandimi ingerlatseqatigiiffiup angallavinni ingerlatsinermut naatsorsuutit sukumiisut pissarsiarisinnaanngilai, kisiannili ilimagineqarpoq, assersuutigalugu nunap iluani Nuup Kangerlussuullu akornanni angallavik pingaarnaq ima annertutigisumik isertitaqarfiusartoq, allaat taanna aqutigalugu nunap iluani angallaviit allat akikinnerulersinneqarsinnaallutik. Taamatuttaaq aasamiit ukiorneranut taperseeqatigiissitsisoqartarpoq ilimagineqarsinnaavoq, tassalu aasaanerani ilaasoqarnerpaaffiusumi isertitat ukuiunerani timmisartuussinerup ilaasukinnerpaaffiungaatsiartartup ingerlannarnissaanut atorneqartarlutik.

Umiarsuarmik usinik assartuussinermi akigititaasut katitigaanerini kujammut (Kalaallit Nunaanniit) nassiussanut akit avannamut (Kalaallit Nunaannut) nassiussanit appasinnerupput. Allatut oqaatigalugu avannamut nassiussaniit kujammut nassiussanut taperseeqatigiissitsisoqartarpoq. Taamatuttaaq akit ilusiligaaneranni ornigassat amerlasuunik nassiussivigineqartartut, soorlu Nuuk, ornigassanut ikinnerusunik nassiussivigineqartartunut taperseeqatigiissitsiviusarput.

2.5.3 Toqqaannangitsumik taperseeqatigiissitsisarneq

Angallannermi Nunap Karsianiit angallannermut immikkoortortamut, ingerlatsinermut toqqaannangitsumik sunniuteqartartumut aningaasaliisoqartarpoq. Tamanna ataasiaannartumik aningaasaliinikkut aammalu assersuutigalugu mittarfinnik iluarsaassinermit aningaasartuutunik akiliisarnikkut pisarpoq.

Mittarfinnut nalinginnaasumik ataasiaannartumik aningaasaliisoqartarpoq, soorlu Paamiuni mittarfiup sananeqarneranut imaluunniit Kangerlussuarmi terminalimi atortut allineqarnerinut. Mittarfinnut sinaakkusiinerup kingunerisaanik aningaasartuutissat taakku Nunap Karsia aqutigalugu akilerneqarput, taamaalillunilu akileraartartunit tamanit akilerneqarlutik, sanaartukkat taakku atuisut akiliutaat aqutigalugit aningaasalersorneqartussaannngimmata.

Takussutissiaq 2.5.2-mi mittarfinnik heliportinillu sanaartornermut aningaasaliissutaasimasut tamarmiusut ukiumiit ukiumut qanoq allanngorarsimanersut takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 2.5.2 2005-imiit 2010-mut mittarfinnik heliportinillu sanaartornermut aningaasaliissutit. 1.000 kr.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sanaartornermut aningaasaliissutit	11.250	76.300	84.100	17.657	4.200	8.200

Najoqqutarisaaq: Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannernullu Naalakkersuisoqarfik.

Pingaartumik 2006-imi aamma 2007-imi – Paamiuni mittarfiup sananeqarneranut atatillugu – ukiumi 2005-2010-mut silaannakkut angallassinermi sanaartornermut aningaasarpasuit akilerneqarsimapput. 2008-miit siumut aningaasartaliussat Narsarsuarmi mittarfimmik iluarsaassinermit aningaasartuutitut tunngasuupput.

1990-ikkut aallartinneranni nassiussanik imaatigut angallassinermi containerersornerup eqqunneqarnerata kingorna umiarsualivinnik alliliinernik annertuunik suliaqartoqarsimanngilaq.

Iloqarfiit taamatullu nunaqarfiit umiarsualiviini umiarsualivinnik aserfallatsaaliuinnermut aningaasartuutit tamakkiisumik Nunap Karsianit akilerneqartarput. 2010-mut Aningaasanut inatsimmi ukiumut 17 mio. koruunit immikkoortinneqarput. Aamma umiarsualivinni tamani umiarsualivinnut oqartussaannermut aningaasartuutit Nunap Karsianit akilerneqartarput. Tamatumunnga aningaasartuutit ukiumut 4 mio. koruunit missaanniipput.

Aserfallatsaaliuinnermut aningaasaliissutit taamatullu oqartussaannermi suliassat isumagineqarnissaannut aningaasaliissutit ukiuni arlalinni taamaallat akit akissarsiallu ineriartornerinut naleqqiullugu iluarsiivigineqartarput. Aningaasanut inatsimmut nassuiaat aqqutigalugu aserfallatsaaliuinnermut aningaasaliissutit atorneqanngitsut ukiup tullianut nuunneqarsinnaapput. Aningaasaliissutit sapinngisamik naleqqunnerpaamik atorneqarnissaat qulakkeerniarlugu tamanna pisarpoq. Umiarsualivinnik aserfallatsaaliuisarneq nalornissutigineqarajuttarpoq, taamaattumillu pisussanut naatsorsuutigeriinngisanut sillimmateqarnissaq naleqquttuvoq. Tamanna pissutigalugu nuussisinnaaneq aserfallatsaaliuinnermi kinguaattuunnginnissamut iluaqutaavoq.

Kiisalu oqaatigineqassaaq Arctic Umiaq Line-p umiarsuaani, Sarfaq Ittummi inuttat DIS-imut (Dansk International Skibsregister) aaqqissuussineq assigalugu ilanngaaseriikkanik akissarsiaqartinneqarmata. Inuttat akileraartinneqarneq ajormata, ingerlatseqatigiiffiup akissarsianut aningaasartuutit appasitsissinnaavai. Timmisartuni inuttanut aaqqissuussinermik taamaattumik atuutsitsisoqanngilaq.

3 Inuussutissarsiornermik ineriartortitsineq aamma angallannermi attaveqaatit

3.1 Aallaqqaasiut

Assartuussinermi inuussutissarsiornerup pingaaruteqarnera

Inuussutissarsiuutini ineriartortitsineq aamma angallannermi attaveqaatit imminnut pinngitsoorsinnaanatik ataqatigiipput. Tunisassiassanik il.il. pilersuinnermut aamma inuussutissarsiornermi tunisassiaminnik tunisisarnerannut atatillugu assartuussinermi sullissinerit inuussutissarsiornermi ujartorneqartarput. Angallannermut attaveqaatit inuussutissarsiuutini ineriartortitsinerimut pingaaruteqarput, assartuussinerup ajornannginnera akillu inuussutissarsiuutit unammillersinnaanerit sunniuteqartarmata. Assartuussinerup inuussutissarsiuutaanerata isumaa ilaatigut assartuussinerimik inuussutissarsiuuteqarnerup 2004-mi isumassarsiorfinnut - isumassarsiuinnermut takusutissiami, inuussutissarsiorfinnut arfineq pingasunut aggorneqartumi ersersinneqarpoq, taannalu allakkat nalunaarasuartaateqarnerlu ilanngullugu tunisassiat 13,5 procentiit naleqarpoq (naleqassutsit ineriartornerat). Taamaalluni pisortat suliaqarfianni tunisassiat pilersinneqartut, assartuussinerimik inuussutissarsiuuteqarnermi tunisassiat pilersinneqartut sinnerlugit annertussuseqartut nalingannut taamaallaat killiliisoqarpoq. Assartuussinerimik inuussutissarsiuuteqarnermi tunisassiassanik pilersitsisinnaanerup inuussutissarsiuutini aalisarnermi, tassungalu ilanngullugu nunalerinnermi il.il. tunisassiat pilersinneqartunut taamatut killiliineq qaangersimangilaa. Assartuussinerimik inuussutissarsiornermik killiliinnermi allakkerineq nalunaarasuartaateqarnerlu peerneqarpata, aalisarnermi, nunalerineq il.il. ilanngullugit, tunisassiat pilersinneqartut assartuussinerimik inuussutissarsiuuteqarnerup killilerneqarneranik annikinnerulersitsillutik 90 procentingajannik annertussuseqalissapput. Nalunaarasuartaateqarnerup Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit misissuiffigineqartussaannikkaluartoq, kisitsisit taakku takutippaat, suliaqarfik taanna inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik ineriartortitsinerimik, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuineranut ilaasumi pingaaruteqartorujussuutut inissisimasoq.

Siunissamut ungasissumut takorluukkat

Angallannerup ilusaanut, tassungalu atatillugu attaveqaatinut aningaasaliissutissanut amerlasuujusunut isumaliutersuuteqarnermi, Takorluukkat allattorsimaffianni erseqqissaatigineqartut siunissamut ungasissumut takorluukkat allattorneqartariaqarput. Taamaattumik inuussutissarsiuutini ineriartortitsinerup attaveqaatillu akunnerminni ataqatigiinnerat pissutigalugu, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aamma isumaliutersuutiminut inernilinerminullu siunissami ungasissumi inuussutissarsiuutini ineriartortitsinissamut ilimagisani tunngavigisariaqarpai, ilimagisanullu taakkununga atatillugu pingaartumik angallannermut attaveqaatinut tunngatillugu siunissami aalajangiisarnissat aamma apeqqutaassapput.

Tamanna tunngavigalugu immikkoortumi matumani erseqqissarneqassaaq, siunissami inuussutissarsiuutini ineriartortitsinissamut isummersuutit matuma kinguliani saqqummiunneqartut, siunissami attaveqaatinut tunngatillugu aalajangiisarnissanut aningaasaliisarnissanullu atatillugu isumalioqatigiissitap assartuussinerup misissueqqissaarfigineranut naleqqussarneqarsimammata.

Nutaanik inissiiffissat

Ilaatigut matuma kinguliani aatsitassarsiornermi piiaanermut il.il. atatillugu, inuussutissarsiuutit nutaat aamma inuussutissarsiornermut periarfissat nutaat akornanni immikkoortitsinerimik, innuttaasut maannakkut qitiusoqarfiinnut qanittumi suliaqartoqarnerisuluaqartoqannginnersorluunniit immikkoortitsisoqarpoq, assartuussinerimut tunngatillugu mittarfiit umiarsualiviillu pioreersut atornerqarsinnaanerisut, aammalu ulluinnarni uteqattaarnissamut periarfissaqarnerisuluaqartoqarnerisut pingaaruteqarmat. Aatsitassarsiorfiit il.il, maannakkut innuttaasunut qitiusoqarfusunut

ungasingaatsiartumiittut iluanaaruteqarfiullutik atorneqarsinnaassappata, taakkununga atasunik nutaanik mittarfiliornissaq aamma/imaluunniit umiarsualiviliornissaq pisariaqarmat, tunngaviusumik pianaanertut taamaattunut attaveqaatit atingaasaliissutissat atorneqartariaqartut pillugit aalajangiinissat pingaarutilimmik sunniuteqarnissaat tunngaviusumik ilimanaateqanngilaq. Assersuutigalugu mittarfimmit qaninnermiit – immaqa nunap qitiusumik mittarfeqarfianiit, taassuma inissisimaffia apeqqutaatinnagu - timmisartukkat attaveqaammik pilersitsinissaq pingaaruteqarnerusinnaanngilaq.

Taamatut ilimagisaqarneq assersuutigalugu Isumaliutissiisut nr. 807-imi, 1977-imeersumi tunngavilerneqarpoq, taannalu imatut allassimavoq: “...siunissami illoqarfinni inuiaqatigiit pioreersut avataanni aatsitassarsiornerit uuliasiornerillu angallannerit qinigassat allat takussutissiorneqarnerinut ilaatinneqanngillat. Suliassat taakku najukkani angallannerit apeqqutaatinnagit ingerlalnissaa tamatumunnga pingaarnertut pissutigineqarpoq. Mittarfiit taamatut siunertaqarfiusut aatsitassarsiorfinnit pineqartunit aningaasalersorneqartussat ilimagisariaqarput. Mittarfinnik taamaattunik sanasoqassapat, mittarfiit taakku Kalaallit Nunaanni angallannermut nalinginnaasumut ammaanneqartariaqarput, soorlu akunniffissatut, qanittumi najugaqarfinnik peqarpat taakkuninnga sullissivissatut, aammalu miffissani qinigassatut atorneqartariaqarlutik.”, Isumaliutissiisut nr. 807, qupp. 24.

Oqaatigineqartut angallannermut attaveqaatinut siunissami aningaasaliisarnissamut isumaliutersuutit, siunissamut ungasingaatsiartumut tunngatinneqartariaqarput. Tamatumattaq kingunerisaanik, pingaartumik inuussutissarsiutinik ineriartortitsiviusussanut atatillugu suliassat, angallannermut attaveqaatinik pitsaasuusinnaasunik nikisitsisinnaasut eqqumaffigineqartariaqarput. Taamaattumik isummersuutit tulluuttut nunap iluani nunalluunniit immikkoortuini inuussutissarsiutinik misissueqqissaartarnertut nalinginnaasunut naleqqiullutik siunissamut ungasinnerusumut takorluuiffiupput.

3.2 Inuussutissarsiornermi ineriartortitsineq – pingaarnertut ineriartorfijartortut

Aningaasaqarnerni ammaannartuni inuussutissarsiutit ineriartorsinnaassappata, unamillersinnaassuteqarnerup naammannissaa pisariaqarpoq. Inuussutissarsiutini amerlasuuni, pingaartumik inuussutissarsiutini pingaarnerni pingaannginnerusunilu, angisuunik ingerlataqarnikkut taamaallaat unammillersinnaassuseqarneq naammaginarpoq anguneqarsinnaavoq. Kalaallit Nunaanni innuttaasut 56.000-iinnaammata, taakkulu illoqarfinnut 18-it missaanniittunut nunaqarfinnullu 60-it missaanniittunut agguarsimammata, angisuunik ingerlataqarnermi iluaqutissanik angusaqarnissap ajornakusoornera tamatumunnga tunngaviuvoq. Taamaallaat avataasiorluni raajarniarnermi angisuunik ingerlataqarluni tunisassiorneq imminut akilersinnaasumik ingerlanneqarunarpog.

Angisuunik ingerla-taqarnermi iluaqutissat ikittut

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap matuma kinguliani aalisarnerup iluani immikkoortut saniatigut, nunami pinngortitami aatsitassanik, uuliamik, imermik, sikumik il.il. isumalluutininik allanik atuinnermut atatillugu inuussutissarsiutini pingaarnerni pingaannginnerusunilu angisuunik ingerlataqarnermi iluanaarutissanik pissarsisoqarsinnaassasoq tunngavigaa. Kiisalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inuussutissarsiornermut periarfissat allat arlallit tunngavigai, ilaatigut Maniitsumi aluminiuliorfissami, erngup nukinganik isumalluutininik nukissiornermut atorneqarsinnaasoq ima annertutigaluni, allaat atuinnermi aammattaq nunami innuttaasut agguagaanerannut sunniutissat aqqutigalugit attaveqaatit ineriartornerat sunniuteqarfigineqarsinnaallutik.

Inuussutissarsiorfiit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap siunissami inuussutissarsiutini ineriartorfissanik misissuinermini, Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfimmi aatsitassarsiornermi, kiisalu uuliasiornermi gassisiornermilu periarfissanik misissuinerit, aammalu Maniitsumi aluminiuliorfissap misissueqqissaarfigineqarnera aallaavigai. Tamatuma saniatigut Qeqertarsuarmi imermik suliniutit ilaatinneqarput, tamatumalu saniatigut nunami inuussutissarsiutit pingaarnersaanni, aalisarnermi, siunissamut takorluukkat ilanngunniarneqarlutik.

Takornariaqarnerup matuma kinguliani ilaatinneqarnerinut pissutaavoq, takornariat assartuussinerimi sullississutinik annertuumik ujartuisarmata. Taamaattumik takornariaqarneq angallannermut attaveqaatit pillugit aalajangiinissanut pingaaruteqarpoq.

Taamatulli killiliineq inuussutissarsiutit allat ineriartortitsinerimut pingaaruteqartinneqannginnerinik isumaqanngilaq. Killiliinerli inuussutissarsiutit allat toqqaannanngitsumik sunniutaasunik suliaqarfiunerinut takussutissaavoq. Tamannattaq inuussutissarsiutit pingaarneriit pingajuanni inissisimasunut, soorlu niuernikkut sullissivinnut atuuppoq.

Aatsitassarsiornermi ingerlatat

Takussutissiaq 3.2.1-imi aatsitassarsiornermi periarfissat, atuinissamut akuersissuteqarfiusut, imaluunniit tamatuminnga qinnuteqarfigineqangajalernissaminnut annertuumik ilimanaateqartut eqikkarlugit naatsumik takussutissiorneqarput. Taakku saniatigut Napasorsuarmi kuultisiorfimmi suliat, najukkamili immikkut pingaarutillit ilaatinneqarput. Maniitsup eqqaani olivinisorfiup ilaatinneqannginneranut pissutaavoq, olivin-imik Kalaallit Nunaanniit Europamut ilaatigut assartuinerimi aningaasartuutit qaffasinnerat pissutigalugu piiannerup unitsinneqarsimanera.

Takussutissiaq 3.2.1 Aatsitassarsiornermik ingerlataqarfiulersinnaasut allattorsimaffiat

Ingerlataq	Suliaqartoq pisinnaatitsiss utillu suussusia ^a	Umiarsualiveq arnissamik pisariaqartitsineq	Mittarfeqarnissamik pisariaqartitsineq	Qanitami innuttaasut katersuuffiat	Sanaartornermik ingerlataqarnissaq sulisunillu pisariaqartitsineq naatsorsuutigineqartoq	Ingerlatsilerfissat sulisunillu pisariaqartitsivisatut naatsorsuutigisat	Tammaarsim aarfikilloqarfik
Aqerloq aamma zinki, Maarmorilik, 2037-mi naassaaq	Black Angel Mining A/S, UT	Aap,	Aap, helistopi ^b	Qaarsut, (mittarfik) Uummanaq (umiarsualivik)	2012 30-50-t	2012 110-t miss.	Aap
Molybdæn, Maqqagai, 2038-mi naassaaq	Malmberget Molybdenum A/S, UT	Aap	Aap	Illoqqortoormiut	2014-imiit sanaartortoqalemissaa naatsorsuutigineqarpoq	2017-imi naatsors., 400-t miss.	Aap
Nunami aatsitassat qaqutigoortut, (aligoqqiinit pigaannginnerusoq) Kangerlussuaq	Hudson Resources Inc. ET	Suli aalajangerneq anngilaq	Suli aalajangerneqanngilaq	Kangerlussuaq (Kitaani)	Qinngornernik ulorianartunik akulinnik piiaanissap inerteqqutaanera pissutigalugu politikkikkut isummertoqarnissaa utaqqineqarpoq. Aligoqqinnik misissuinissaq uningatinneqarallarpoq	Immaqa 400-500-t	Tammaarsim aarf. naatsorsuutiginerpoq.
Zirkonium aamma Eudialyt, Killavaat	Rimbal Pty Ltd. ET	Aap	Suli aalajangerneqanngilaq	Narsaq Qaqortoq	2010-p naanerani piiaanissamat qinnuteqartoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq	Immaqa 2015 80-it miss.	Suli aalajangerneqanngilaq
Nunami aatsitassat qaqutigoortut, Kuannersuit	Greenland Minerals & Energy (Trading) A/S, ET	Aap, pilersaarutit maannatut isikkoqartillugit	Immaqa heliporti ^c	Narsaq Qaqortoq	Qinngornernik ulorianartunik piiaanissap inerteqqutaanera pissutigalugu politikkikkut isummertoqarnissaa utaqqineqarpoq. Imminut akilersinnaassutsimik misissuinissamat qinnuteqaat.	Immaqa 400-niit 600-nut	Tammaarsim aarf. naatsorsuutiginerpoq.
Aqerloq aamma zinki, Citronen-fjorden	Ironbark Zinc Limited, ET	Aap	Aap	Station Nord	2010-mi suliaqarnerup nalaani inuit 24-35-t atorfissaartinneqassaput. Piiaanermi kisitsisit taakku amerlanerusussaapput.	200-300-t miss.	Tammaarsim aarf. sananeqareerpoq.
Rubinit aamma safirit, Qeqertarsuatsiaat	True North Gems Inc, ET	Aap	Immaqa	Qeqertarsuatsiaat	2011, 30-50-t	2012-13, 30-t	Aap
Kuulti aamma palladium, Skærgårds-Intrusionen	Platina Resources Ltd, ET	Aap	Aap	Tasilamut aamma Illoqqortoormiut 500 km (Tunami)	Immaqa 2014-2016, 500-1000-t	2016, 400-niit 500-nut	Aap
Saviminissaq, Isukasia (Isua)	London Mining Greenland A/S, ET	Aap	Suli inissinneqanngilaq	Kapisillit, Nuuk	2011-p naanerani UT-mut qinnuteqartoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Sanaartorneq 2012-15-imi ingerlanneqassaaq.	2015-miit siumut, Inuit 500-t miss.	Aap
Kuulti, Nalunaq, 2033-mi naassaaq	Angel Mining (Gold) A/S, UT	Aap	Naamik	Nanortalik	Ingerlavoq	Ingerlavoq, Inuit 60-it miss.	Aap

a) UT: piiaanissamat akuersissutit, ET: misissuinissamat akuersissutit.

b) Aatsitassarsiorfimmik helistoppiliortoqassaaq, taassumalu saniatigut qaqqaq qaanut minnissamat periarfissaqarpoq (Inngili gemertoq).

c) Maanna piimasaqaatit atorlugit.

Najoqqutarisaq: Aatsitassanuk Ikkummatissanullu Pisortaqarfik 2010.

Kuannersuit, Narsaq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu takussutissiami 3.2.1-imi aatsitassartassarsionermut periarfissat ilimanaatillit annertungaatsiartullu ilaat – tassalu Narsap eqqaani Kuannersuarni nunami saviminissamik qaqutigoortunik pīaanissaq – Narsamut taamatullu Qaqortumut qanittumi inissisimavoq, taamaattumillu ulluinnarni uteqattaarnissaq ajornaateqarani. Aatsitassarsionerni qinngornernik ulorianartunik akulinnik (ilaatigut uran-imik) sinneruttutulluunniit tunisassionissamik akuersaannginnermut politikki pissutaalluni, politikki taanna attanneqaannassappat Kuannersuarni aatsitassarsionermik aallartitsisoqarsinnaanngilaq.

Killavaat, Narsaq / Qaqortoq

Aatsitassarsiorfiup inaarutaasumik ilusissaa sulī aalajangersarneqanngilaq. Kisiannili aatsitassarsiorfiup eqqaani tammaarsimaarfiliortoqarnissaa kiisalu umiarsuarnut talittarfeqarnissaa maannakkorpiaq pilersaarutigineqarpoq.

Isua, Nuuk

Isuani saviminissamik pīaasoqalissappat, ingerlatseqatigiiffik nammineerluni tammaarsimaffiup qanitaani mittarfiliussasoq ilimanartorujussuuvoq. Mittarfiliorsinnaaneq pillugu paasisutissat sukumiisut sulī ilisimatitsissutigineqanngillat. Aatsitassarsiorfiup eqqaani tammaarsimaarfiliortoqarnissaata aamma naatsorsuutigineqarnera innersuussutigalugu, ullormoortumik Nuummūt uteqattaarnissaq ajornassaaq.

Citronenford, Tunup Avannaa

Akuersissutit pisariaqartut apeqqutaallutik ingerlatseqatigiiffiup sanaartornini 2011-mi aallartereersinnaallugu, tunisassionerpiarlu 2014-imi aallartissinnaallugu eqqarsaatigaa. Aallaqqaammūt atortussat Hercules C-130 atorlugu Svalbard-imiit timmisartuunneqarnissaat, tamatumalu kingorna ataavarnerusussamik mittarfiliortoqarnissaa pilersaarutigineqarpoq. Taamatutaaq umiarsuit talittarfissaannik sanasoqassaaq.

Maqqagai, Tunu

Tunumi Jameson Land-imi molybdæn-eqarfimmi pīaanissamut akuersissummik tunniussisoqareerpoq. Shuchert-ip Qooruata anigguani umiarsualiviup, aammalu umiarsualiviup taassuma avannannguani mittarfiup allilerneqarnissaa ingerlatseqatigiiffiup pilersaarutigaa. Nunarsuarmi molybdæn-ip niuertigineqarnerani akit appariartornerat pissutigalugu sulīaq maannakkut utaqqisikkallarneqarpoq, kisiannili tunngavissamik imminut akilersinnaanerusumik takussutissaqartoqassappat sulīaq piviusunnigortinneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Skærgården, Tunu

Skærgården-imi aatsitassat Kalaallit Nunaanni Tunumi Kangerlussuup avannaata tungaaniipput, Tasiilamit 500 km-it missaannik avannarpasinnerusumiillutik. Ingerlatseqatigiiffiup misissuinerup nalaani Sødalen-imi mittarfik inuttanik atortunillu assartuinnermut atorsimavaa. Mittarfik Miki Fjord-ip qinnguani inissisimavoq. Sumiiffimmi aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinissaq pillugu pilersaarutiniq ingerlatseqatigiiffik sulī paasisutissiisimanngilaq, kisiannili mittarfimmik kiisalu umiarsualivimmi atortunik sanaartornissaq/alliliinissaq naatsorsuutigineqarpoq.

Takussutissiaq 3.2.1-imut atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap erseqqissaatigissavaa, takussutissiaq 3.2.1-imi periarfissat allanneqartut arlaat piviusunnigortinneqarumaarnersoq, tamannalu qaqugu pisinnaajumaarnersoq siumoortumik eqqoriaruminaammat.

Aammattaaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap periarfissat suut allat siunissami takkukkumaarnersut siumoortumik eqqoriarsinnaangilaa.

Kalaallit Nunaanni aatsitassat ilimanaatillit misissuiffigineqarnerat suli annikimmat, annertuumik suliffissaqartitsinermut il.il. periarfissanik nutaanik amerlanerusunik nassaartoqarnissaa ilimanarpoq. Tamanna ilaatigut ukiuni kingullerni takuneqarsinnaasutut misissuinissamut akuersissutinik qinnuteqaatit akuersissutillu amerlingaatsiarnerisigut ersersinneqarpoq, tak. takussutissiaq 3.2.2.

Takussutissiaq 3.2.2-mi 2000-imiit 2010-mut misissuinissamut akuersissutit il.il. tamarnik amerlassuserisimasaat eqikkarlugit takutinneqarput.

Takussutissiaq 3.2.2 2000-2010-mi aatsitassanik manngertunik ujarlernerne ingerlatseqatigiiffiit ingerlataat aningaasartuutaallu

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Misissuinissamut akuersissutit, amerlassusaat	24	19	17	19	22	33	29	63	67	71	75 (19)
Misissueqqaarnissamut akuersissutit, amerlassusaat	15	6	6	11	12	12	12	14	14	11	16 (1)
Piiaanissamut akuersissutit, amerlassusaat	0	0	0	1	1	2	2	2	3	4	4
Annikitsumik aatsitassarsiornissamut akuersissutit kisermaassiviusut kisermaassiviunngitsullu										1	6
Misissuinerne qillerinerit, km-it.	0,0	4,1	0,1	3,2	6,9	25,1	18,1	32,1	36,1	13 ^a	...
Misissuinerne aningaasartuutit, mio. kr.	103	112	21	45	66	191	135	471	497	300 ^a	...

Nassuiaat: Kisisitit ungaluusikkat qinnuteqaatinut suli naammassineqanngitsunut takussutissaapput.

a) Misissuinerne aningaasartuutit qillerinerillu takissusaat inaarutaasumik uppersarneqanngillat.

Najoqqutarisat: Aatsitassanuk Ikummatissanullu Pisortaqaarfik, 1. november 2010-mi killiffinnut naatsorsukkat.

Takussutissiaq 3.2.2-mi takuneqarsinnaasutut, 2007-imili misissuinissamut akuersissutit 60-it sinnerlugit amerlassuseqatarsimapput, 2000-imiilli 2006-imut misissuinissamut akuersissutit taamaallaat agguaqatigiissillugit 23-iusersimapput, 2005-imi amerlanerpaajugamik 33-iusimallutik.

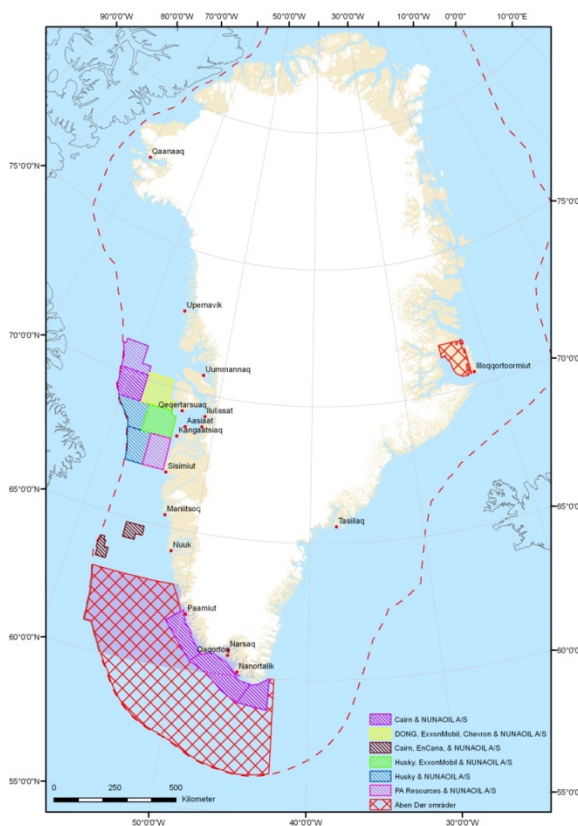
Uulia gassilu

Naalackersuisut uuliamik gassimillu misissuinissamut qalluinissamullu periusissatut iliuusissatullu pilersaarutaat immikkoortumut pilersaarummi uani nassuiarneqarput: ”Kalaallit Nunaanni uuliamik gassimillu misissuineq aamma qalluineq – Pisinnaatitsissutinut naalackersuinikkut anguniagaqarnermi periusissat 2009”.

Ukiut kingulliit ingerlaneranni Kalaallit Nunaat, nunap iluani aatsitassaqsinnaanera eqqarsaatigalugu aatsaat taama annertutigisumik nunanit allanit soqutigineqalerpoq. Kalaallit Nunaata avataata imartaani uuliasiornissamut neqeroortitsinerit inernerit Kalaallit Nunaata siunissaanut aalajangiisuulluinnartumik pingaaruteqarsinnaapput.

Pisinnaatitsissutinut naalackersuinikkut anguniagaqarneq

2002-p kingorna tallimariarluni neqeroortitsisoqarpoq. Qeqertarsuarmi-Nuussuarmi nunap immikkoortuani 2006-imi aamma 2007-imi neqeroortitsinerit, uuliasiorlut Kalaallit Nunaanni uuliasiornerup periarfissaqarsinnaaneranut soqutiginnittut eqqarsaatigalugit angusaqarflluarpur. Baffin Bugtimi neqeroortitsinerit naammasseqqammersut taamatuttaaq pisinnaatitsissuteqarfinnik nutaanik arfineq marlunnik tunniussiviullutik iluatsilluarput. Nunarsuarmi uuliasiorfiutileqatigiiffiit annerit ilaat maannakkut Kalaallit Nunaata imartaani misissuinissamut qalluinissamullu akuersissutinik tunineqarsimalerput. Maannakkorpiaq Kalaallit Nunaata kitaata imartaani uuliamik gassimillu qalluinissamut akuersissutit atuuttut 20-iupput. Akuersissuteqarfiusoq 2000.000 km²-it missaannik annertussuseqarpoq.

Uuliasiornermut suliassaqarfimmi misissuinernik ingerlataqarnerit annertuunik aningaasaliiffiusarput, minnerunngitsumillu misissuinermi annaasaqarsinnaanerit annertusarlutik. Taamaattumik suliassaqarfimmi periusissanut qitiutinneqartoq tassaasarpoq, Kalaallit Nunaanni nunap immikkoortuani assigiinngitsuni arlalinni misissuilluni suliat amerlatinneqarnerisa ingerlatiinnarnissaa.

Tamatununga pissutaasoq tassaasarpoq, nunap immikkoortuusa arlaat uuliasiornerup kissaatigisamik annertussuseqartumik nassaarfigineqarsinnaanera siuuoortumik oqaatigiuminaattarmmat. Tassalu akuersissuteqarfiusut (Kalaallit Nunaata kujataa – Kalaallit Nunaata kitaata qeqqa – Qeqertarsuaq-Nuussuaq) tamarmik nuernermik tunngaveqarluni ingerlanneqarsinnaasumik nassaarfigineqarsinnaanerat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq.

Ilusiliaq 3.2.1 2011-mi januaarimi uuliamik gassimillu misissuinissamut qalluinissamullu akuersissuteqarfiusunut takussutissiaq

Ukiut kingullit marlussuit ingerlanerini Kalaallit Nunaata kitaata imartaani Qeqertarsuarmi-Nuussuarmi eqqaanilu neqeroortitsinerimut iluatsilluartumut ilassutit, Kalaallit Nunaata kitaata avannaata aamma Tunup avannaata imartaanni neqeroortitsinissamik piareersaasoqarpoq, tassalu Kalaallit Nunaata Kitaata avannaani Baffin Bugtimi 2010-imi decembarimi naammassineqartumi aamma Tunup avannaani Grønlandshavetimi.

Naalackersuisut nutaanik neqerooruteqartitsinissanut aalajangiinnginnerini, Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfiup, Danmarks Miljøundersøgelser-ip (DMU) aamma Pinngortaleriffiup (GN) akunnerminni suleqatigiinnerisigut, Kalaallit Nunaata kitaata avannaata aamma Tunup avannaata imartaanni piviusunngortitsinerim avatangiisinut sunniutaasusannik nalilersuinerimik suliaqarput.

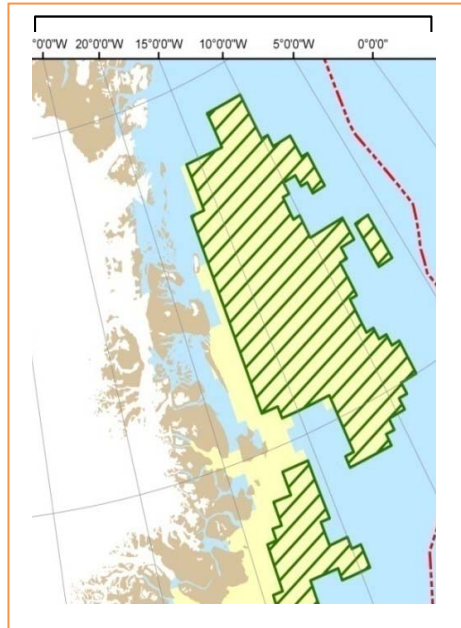

2009-ip naalernerani Baffin Bugtimi neqeroortitsineq aallartinneqarpoq. Sumiiffik neqeroortitsiviusoq 151.000 km² missaanik annetussuseqarpoq. Sumiiffik pisinnaatitsissuteqarfissanut, 8.000 km² aamma 15.000 km² akornanni angissuseqartunut angissutsimikkut allangorartumik angissuseqartunut 14-inut agguataarneqarpoq.

Baffin Bugtimi neqeroortitsinermi misissuinissamut qalluinissamullu pisinnaatitsissutinut qinnuteqaatinik nassiussinissamut piffissaliusseq kingulleq sioqqullugu, uuliasiorfiutileqatigiiffiit nunanit tamalaaneersut 13-it sumiiffimmi suliaqartuusussat akuerineqarnissamut piukkunneqarlutik inissisimareerput (assigiinnngitsumik annertussusilimmik). Ulloq 1. maj 2010 qinnuteqarnissamut killiliussap qaangiunnerani Baffin Bugtimi uuliasiorluni gassisiorlunilu misissuinissamut qalluinissamullu akuersissutinik qinnuteqaatit 17-it Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaqfiup tigusimavai. Qinnuteqaatit uuliasiorfiutileqatigiiffinit nunanit tamalaaneersunit 12-ineersuupput. Qinnuteqaaterpassuit tiguneqarmata pisinnaatitsissuteqarfissatut neqeroortitsivigineqartut arlallit unammilleqatigiissutigineqarput, aammalu tamatuma kingorna qinnuteqaatit pitsaanerpaat Naalakkersuisunit akuersissuteqarfigineqannginneranni annertuumik nalilersuinerit isumaqatiginninniarnerrillu ingerlanneqarlutik. Ulloq 26. november 2010 Baffin Bugtimi pisinnaatitsissuteqarfiit ataasiakkaat agguanneqarnissaat Naalakkersuisut akueraat. Baffin Bugtimi neqeroortitsinermi uuliasiorluni gassisiorlunilu misissuinissamut aamma qalluinissamut kisermaassisussaataalluni akuersissutit katillugit 7-it tunniunneqarput. Uuliasiorfissatut pisinnaatitsissuteqarfissanik tunniussineq sioqqutsisumik tamanut saqqummiunneqareersut naliliinermi tunngaviusussat naapertorlugit ingerlanneqarpoq, tassani pingaartumik pingaartinneqarlutik a) ingerlatseqatigiiffiit isumannaallisaanermut, peqqinnissamut avatangiisinillu passussinissamut periaasaat kiisalu uuliasiorluni ingerlataqarnermik suliaqarnikkut misilittagaat, b) ingerlatseqatigiiffiit aningaasaqarnikkut piginnaasaqarnerat, c) kiisalu misissuinermi pisussanut pilersaarutit neqeroortigineqartut. Pisinnaatitsissuteqarfiit tunniunneqartut tamamik ataatsimut katillutik 70.768 km²-inik annertussuseqarput

USA-mi nunami sumiiffinni misissuisarfik USGS 2008-mi maajimi Kalaallit Nunaata kitaata imartaani nunap iluani uulianik gassinillu isumalluutinik nassaarineqanngitsunik missiliuinerminik nutaamik naammassisaqarpoq. Nunap immikkoortuani uuliamut gassimullu agguaqatigiissillugu missiliuinermi uulianngorsinnaasut katillugit nappartanut 17 milliardinut missiliorneqarput.

- Tunup avannaani neqeroortitsinermi piareersaataasumik neqeroortitsisoqassaaq, tamatumalu kingorna nalinginnaasumik neqeroortitsisoqassalluni
- 15. december 2012: Piareersaataasumik neqeroortitsinermi qinnuteqarnissamut piffissaliussaq
- 15. oktober 2013: Neqeroortitsinermi nalinginnaasumi qinnuteqarnissamut piffissaliussaq

Ilusiliaq 3.2.3 Tunup avannaata avataata imartaani neqeroortitsinerit.

USGS-imit agguaqatigiissillugu naliliineq tassaavoq Tunup avannaata imartaani uuliangorsinnaasut katillugit nappartanut 31 milliardinut missiliorneqarsinnaasut.

Misissuilluni qillerinerit

Cairn Energy 2010-mi aasap ingerlanerani Qeqertarsuup Nuussuullu kitaata imartaani misissuilluni qillerinerinik pingasunik ingerlataqarpoq. Aamma Cairn Energy 2011-imut tunngatillugu ilimasaarivoq misissuilluni qillerinerinik 4-inik ingerlatsinissamut akuersissummik qinnuteqassamaarluni, kisiannili kisermaassisussaatitaalluni akuersissutit arlaanni misiliilluni qillerinerit taakkua ingerlakkusunnerlugit sulii nalunaaruteqarani. Cairn Energy ilimasaarinertuulli misissuilluni qillerinerinik 4-inik ingerlatsinissamik qinnuteqassapat, qinnuteqaatip nalilerneqarnera kiisalu akuersissummik tunniussineq, 2010-imi misissuilluni qillerinerit akuerineqarneranni atugassarititaasut annertuut atornerqartut assigi atorlugit pissaaq.

Cairn Energy-ip 2010-imi qillerinermi pisussanut pilersaarutaani, sinerissap avataani avatangiisini issittumiittuni unammilligassat naammassisinnaajumallugit, teknologiimik assigiinngiaartumik piginnaanilimmik aammalu ingerlatsinermut malitassanik qaffasissunik atuinissaq pisariaqarsimavoq. 2010-imi qillerinermi pisussanut pilersaarummi qilleriveqarfinni marluusuni Stena Drilling teknikkikkut suliaqartuuvoq. Qilleriveqarfiit marluk taakkua suliaqarnermik ingerlatsisuusut tassaapput Stena Don, tassaasoq semi-submersible, aamma umiarsuaq qilleriveqarfik Stena Forth. Taakkua marluk issittumi pissutsini imaannaangitsuni suliaqarnissamut ilusilersugaapput.

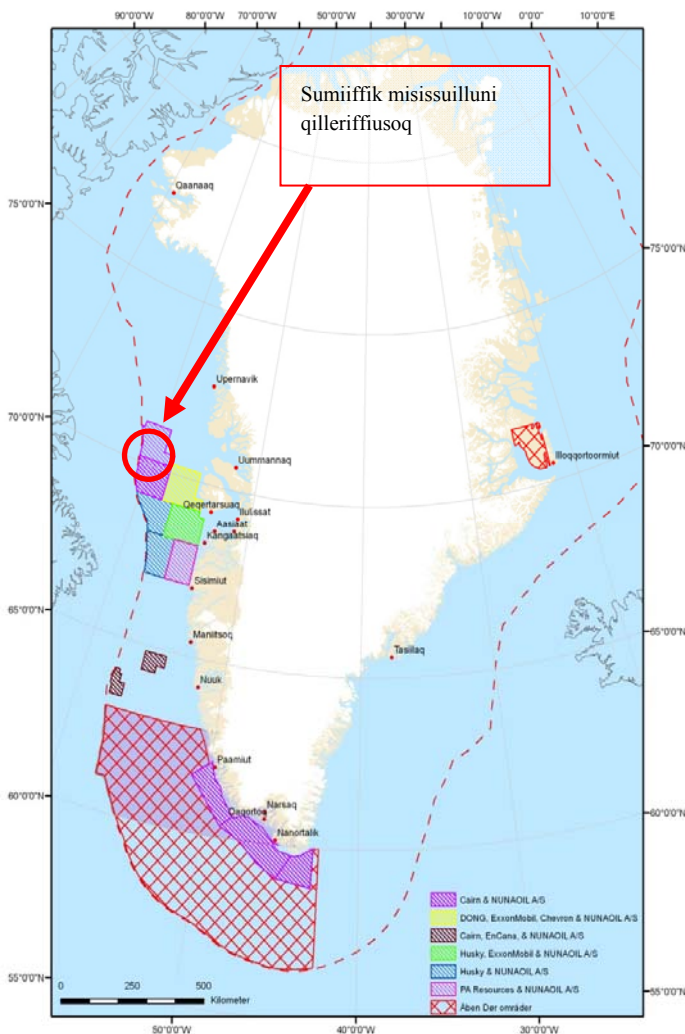
Angallatit arlallit (katillugit 13) ingerlatanut, ilanngullugit umiarsuit pilersuisuusussat, umiarsuit tapersersuisuusussat aammalu sikusiutit, ajornartoornermi upalungaarsimanissamut tapersersuutaasussat aammalu taamatut atuuttussat atornerqarput. ”Umiarsuaq nioqqutissaasivik” sinerissap avataani umiarsuartut toqqorsiviususut aammalu unnuisarfeqarnikkut immikkut nperiarfissatut atornerqarput. Ingerlasussanik piareersaanermut atornerqartuni allani qulimiguullit aamma timmisartut suluusallit sumiiffimmut suliaqarfiusumut, tapertaasussat atortorissaaruteqarfinnut aammalu nunani tamalaani timmisartoqarfinnut Kangerlussuarmut taakkunanngaaniillu sulisunik assartuinermit atornerqarput. Nuummi, Aasianni, Sisimiuni aamma

Ilulissani nunami atortorissaarutit pioreersut atortussanut ilitsivittut, qulimiguulimmut aallaavittut, eqqagassanik aalajangersimasunik passussinermut, ikummatissanik, imermik atortussanillu pilersuinermut kiisalu suliaqarfimmi sulisunik nunami killilimmik unnuinermut atornerqarput.

Avatangiisinik misissuinerit

Taamatut qillerinernik ingerlataqarnissamut piareersaatitut oqartussaasut ukiut arlallit ingerlanerini avatangiisinik misissuinerinik, misissueqqissaarnernik aammalu maleruagassiornernik annertuunik suliaqarsimapput. Avatangiisinik misissuinerit Danmarks Miljøundersøgelse-imit (DMU) aamma Pinngortitaleriffimmit ingerlanneqarput.

Taamatuttaaq Cairn Energy qillerinerit sioqqullugit sumiiffinni pineqartuni avatangiisinik, sikoqassutsimik il.il. misissuinerinik annertuunik ingerlatsisimavoq. DMU-mit innersuussutigineqartut malillugit immap naqqanit, immamit aammalu tappiorannartunik il.il. misissugassanik, avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuinermut (VVM) paasisutissanut tunngavissat ilassaannik katersuisoqarsimavoq, qillerinerni immikkut ittunik eqqarsaatigisassaqaarnersoq paasiniallugu.

Misissuilluni qillerinerit aallartinneqarnissaanut akuersissut 2010-imi juunip ulluisa 14-anni aamma aggustip ulluisa 17-ianni nalunaarutigineqarpoq.

Misissuinerit arlallit oqartussaasunit naliliiffigineqarnerat tunngavigalugu akuersissut nalunaarutigineqarpoq. Misissuinerit taakku ilaattut ilaatigut VVM-imik misissuinerit taaneqarsinnaapput. Aamma Cairn Energy isumannaallisaanikkut, peqqinnissamut avatangiisinullu ulorianaataasinnaasut nunat tamat akornanni suleriaaseq pitsaanerpaq naapertorlugu appartinneqarsimanerannut uppernarsaasussaavoq. Tamanna upalungaarsimanermut pilersaarutit, oqartussaasunit naliliiffigineqartut aqqutigalugit uppernarsarneqarpoq. Tamatumunnga uiggiullugu Cairn Energy upalungaarsimanermut pilersaarutit naammassineqarnissaanut qularnaveeqqutitut aningaasaliissutissanut pisariaqartinneqartunut qularnaveeqqusiisussaavoq. Katillugit 60 mia. koruunit missaat qularnaveeqqusiisutigineqarput.

Ilusiliaq 3.2.4 Sumiiffik Cairn Energy-p misissuilluni qilleriffigisaa

Aamma inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuineq suliarineqarpoq. Nunaqavissunik sulisoqarnissaq aamma suliffeqarfinnik nunaqavissunik peqataatitsinissaq pillugu pisortat ingerlatseqatigiiffillu isumaqatigiissuteqarput.

Inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniuteqartitsinissaq aamma paasititsiniaanermi ingerlatat

Uuliamik gassimillu qalluineq nunami inuussutissarsiutit pingaarnerit ilaattut inissinneqarnissaa Naalakkersuisut anguniagaraat. Ineriartortitsineq innuttaasut kalaallit suleqatigalugit ingerlanneqassaaq.

Aatsitassarsionermi suliat inuiaqatigiinnut aningaasaqarnermullu annertuumik sunniuteqarsinnaapput – pitsaasunik pitsaanngitsunillu. Taamaattumik aatsitassarsionerup aammalu inuiaqatigiit ataatsimut isigalugit ataqatigiinnerisa paasineqarnissaat, uuliasionermik suliaqarnerup sunniutissaasa pitsaasut annertusineqarnissaannut aammalu sunniutissat pitsaanngitsut annikillisinneqarnissaannut pingaaruteqarput.

Aatsitassarsionerit innuttaasunut annertuumik sunniuteqartussat naatsorsuutigineqartut iluatsilluartumik inuiaqatigiinnut kalaallinut atulersinneqarnissaat qulakkeerniarlugu, uuliasiorfiutileqatigiiffiit inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinerimik suliaqassapput, ilaatigut soqutigisallit attuumassuteqartut tamarmik tusarniaanerit pisortatigoortumillu ataatsimiititsinerit aqutigalugit suliaasanut attuumassutilinnut ilaatinneqassallutik.

Nalunaarusiaq tunngavigalugu Namminersorlutik Oqartussat, kommunit ingerlatseqatigiiffiullu akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiortoqassaaq. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi ilaatigut pingaartinneqassapput:

- Nunaqavissunik sulisoqarnissaq.
- Suliffeqarfinnik nunaqavissunik atuinnissaq.
- Siunissamut ungasissumut ilinniartitaanikkut suliniutissat, sulisussanut nunaqavissunut sammitinneqartut.
- Inooqatigiinnermi kulturikkut naleqartitat ileqqullu.

Uuliasiorluni misissuinerit atavillugu upalungaarsimanermut pilersaarutit

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi pininnaatitsissummik pigisaqartup misissuinerim atornerqartussanik avataani sanaartornermut atavillugu isumannaallisaanikkut peqqinnissamullu ulorianaateqarsinnaasunik paasiniaanissaq, naliliinissaq sapinngisamillu annikillisaanissaq isumagissagaa piumasarineqarpoq.

Ulorianartorsiorfiusinnaasut naliliiffigineqarneri isumannaallisaanermut peqqissutsimullu nassuiaammi uppersarneqassapput, tassanilu aamma qimarnussisinnaanermik misissuineq, avataani suliffeqarfinni ajornartoortoqartillugu sulisut pitsaasumik nakkutigisaasumillu qimarnunneqarfigisinnasaannut isumannaatsumut qulakkeerisussaq allassimassaaq. Qillerinerit aallartinninnerini upalungaarsimanermut pilersaarummik annertoorsuarmik suliaqartoqarpoq. Upalungaarsimanermut pilersaarutit suliarineqarnerani uuliakoortoqarnerani akiuiniarnissamut saliinissamullu atortunik pisariaqartinneqartunik Kalaallit Nunaannut inissiisoqarpoq. Cairn Energy Oil Spill Response Limited-imut, nunat tamat akornanni uuliakoortoqarnerani akiuiniarnermi ingerlatseqatigiiffittut akuerisaasumut isumaqatigiissuteqarpoq. Tamatumunnga atortussanik illoqarfinnut umiarsualiveqarfiusunut toqqarneqartunut kiisalu angallatinut inissiisoqarpoq. Aamma atortussanik allanik nalunaquttap akunnerisa 36-t ingerlanerini Tuluit Nunaanniit Kalaallit

Nunaannut timmisartuussisoqarsinnaavoq. Aamma Cairn Energy Namminersorlutik Oqartussanut kommuninullu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi uuliakoortoqarnerani akiuniarnermi atortunik, 18. mio. koruunit missaannik nalilinnik, Kalaallit Nunaanni inissisimaannartussanik tunissuteqarnissamut imminut pisussaattippoq.

Angallannermi attaveqaatinut sunniutissat

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap uuliamik/gassimik misissuilluni qillerinerit ingerlanneqareersut inernerisassai siumoortumik eqqoriarsinnaanngilai, taamatullu aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap pilersaarutaasut naatsorsuutigineqartullu inernissaat siumoortumik eqqoriarsinnaanagit. Taamaattumik uuliamik aamma/imaluunniit gassimik qallorneqarsinnaasumik peqarsinnaaneranut tunngatillugu Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap sulinerani, siullermik pingaartumillu angallannermut attaveqaatit inuussutissarsiutitigut periarfissanut nutaanut aamma taakkununga iluarsineqarsinnaasariaqarnerat malittaasussaavoq.

Aluminiu

Maniitsumi aluminiuliorfissaq piviusunngortinneqassappat, tamanna innuttaasut najugaqarfiiit malillugit agguagaanerannut sunniuteqartussaavoq. Aatsiterivissamut, erngup nukinganik innaallagissiorfittalimmut, tassungalu atasumik pilersuinnermut aqqusersugaasumut aningaasaliissutissat 20 mia. koruunit missaanniinnissaat, tassalu NTN-p marloriaataasa missaannik amerlassuseqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tassani pingaartumik siunissamut ungasissumut sunniutissat eqqumaffiginiarneqarput. Taamaattumik piffissami ingerlatsiviusumi kisitsisit, siusinnerpaamik 2017-imi aallartittussatut naatsorsuutigineqartut isiginiarneqarput.

Niras (2010a)-mi Maniitsumi atorfinnik pilersitsinissamut innuttaasullu amerlinissaannut tunngatillugu imaattunik allassimasoqarpoq:

Maniitsumi innuttaasut amerlassusaasa ineriartornerat

Ingerlatsinermi pisinnaasat tamakkiisut atorlugit ukiumut sulisorisassat 1.100-1.200-nik amerlassuseqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Kisitsisit taakku aatsiterivimmi erngullu nukinganik innaallagissiorfinni toqqaannartumik sulisuusunut, toqqaannanngitsumik sulisuusunut²⁴ aamma piffissap ilaannaani sulisuusunut²⁵ tunngasuupput. Sulisussat 1.100-1.200-t amerlanersaasa siunissami Maniitsumi najugaqalernissaat naatsorsuutigineqarpoq. Ingerlatsinerup aallartinneraniit ukiut qulit iluanni Maniitsumi innuttaasut 1.350-inik ilanissaat naatsorsuutigineqarpoq, aappaasut/inooqataasut, aluminiuliorfimmi suliffeqartussaannngitsut aamma nuuttussaassammata, taamatullu aamma meeqqat amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq. Nuuttussanit amerlasuut inuusungaatsiarnissaat naatsorsuutigineqarmat, aamma 2020-p qiteqqunnerani meeqqat amerleqqinnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

2008-p aallartinnerani Maniitsumi najugaqartut 3.451-iupput, taamaattumillu Maniitsumi innuttaasut 5.000-it missaannik amerlassuseqalerlutik amerleriarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

²⁴ Inuit Alcoa-mi atorfeqanngitsut, kisiannili pilersuisuusut aqcutigalugit Alcoa-mik sullissinermikkut isertitaqartartut (soorlu innaallagisserisut ingeniorillu).

²⁵ Inuit, aluminiuliorfiup pilersinneqarnerani suliat isertitallu amerlinerisa kingunerisaanik sulilersut (assersuutigalugu amerlasuukkaaraluni niuernerup, neriniartarfeqarnerup, pisortat aqutsinerisa sullissinerisalu il.il. iluanni).

Taamaattumik Maniitsumi aluminiuliorfissap piviusunnngortinneqarnissaa assartueriaatsimut annertuumik sunniuteqartussaavoq.

Puilasumit imeq

Qeqertarsuarmi suliniut

Puilasumit imeq pinngortitami isumalluutit pingaarutillit ilagaat. Greenland Spring Water ApS Qeqertarsuarmi suliffeqarfimmik pilersitsererpoq, tassanilu Lyngmarkskilden-imit imeq atornerqarpoq. Sulisut paarlakaatsillugit aammalu sapaatit akunnerini 40-ni tunisassionermi ukiumut puiaasat ½ literit 12 millionit tunisassiarineqarsinnaapput. Pisinnaasanik tamanik atorluananermi, suleqatigiillu pingasut paarlakaatsinneqarnerini ukiumut puiaasat ½ literimik imaqarsinnaasut 50 millionit missaanniittut tunisassiarineqarsinnaapput. Toqqorsivissaaleqineq, talittarfiup immerneqarsinnaanerata killeqarnera aammalu imaatigut angallannikkut pissutsit peqqutaallutik maannamut tunisassionerq tunisaqartarnerlu annertuumik ajornartorsiortinneqarsimavoq.

Aalisarnek

Aalisarnek matumani Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut pingaaruteqarluinnarpoq. Tamanna ilaatigut aalisakkanik tunisassiat suli nunap avammut tunisaasa ataatsimut katillugu 80 procentit sinnerlugit amerlassuseqarnerisigut takuneqarsinnaavoq, tak. takussutissiaq 3.2.3. Raajat avammut tunisat (raajat qaleruallit aamma raajat uutat/qalipaajakkat) ukiuni kingullerni qulini aamma aalisakkat avammut tunineqartut nalingisa 60 procentiisa missaannik annertussuseqartarsimapput, kiisalu qalerallit avammut tunisat ukiuni kingullerni aalisakkat avammut tunisat nalingisa 20 procentiiniit 25 procentiisa missaannut qaffassimapput. Saarullit aamma saattuat aalisakkanik avammut tunisaqartarnermi pingaaruteqarput.

Takussutissiaq 3.2.3 2000-imiit 2009-mut avammut tunisat aamma aalisakkanik tunisassiat avammut tunineqartut katinneri

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Aalisakkanik tunisassiat, mio. kr.	2090	1983	2182	2131	1985	2117	2003	1904	2105	1689
Avammut tunisassiat katillugit, mio. kr.	2120	2233	2389	2285	2282	2426	2349	2332	2480	1923
Avammut tunisanit aalisakkat amerlassusii, pct.	98,6	88,8	91,3	93,3	87,0	87,3	85,3	81,6	84,9	87,8

Najoqqutarisq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, *Ukiuumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2007*, takussutissiaq 12.4 aamma *Ukiuumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2009*, takussutissiaq 11.4.

Aamma aalisakkanik tunisassianik avammut tunisaqartarnek containerersornermi pisinnaasanik atuinissamut immikkut pingaaruteqarpoq, pingaartumik Kalaallit Nunaanniit Danmarkimut Imarpik ikaarlugu angallannermi.

2009-mi aalisakkanik avammut tunisat aalisakkanut assigiinnngitsunut agguarneqarneri taamatullu amerlassutsimikkut nalingi takussutissiami 3.2.4-mi takutinneqarpoq. Uuttuummut ataatsimut akit aamma allanneqarput.

Takussutissiaq 3.2.4 2009-mi aalisakkat avammut tunineqartut suussusiisa katitigaanerat

Suussuseq	Nalinga, mio. kr.	Amerlassusii tonsingorlugit	Kg-mut akii.
Raajat qaleruallit	468,6	43.012	10,9
Raajat uutat, qalipaajakkat	575,2	21.245	27,1
Qalerallit	397,9	20.831	19,1
Saarullit	129,8	8.998	14,4
Saattuut	44,9	1.380	32,5
Aalisakkat allat	72,5	8.284	8,8

Najoqqutarisaaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik. *Nunanut allanut niuerneq 2010*, takussutissiaq 3

Raajanik qalerallinillu inuussutissarsiuteqarnermi pitsanngorsaanerit

Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuup 2009-mi februaarimi aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnermi aningaasaqarneq misissuiffigaa, raajarniarnermik qalerallinniarnermillu inuussutissarsiuteqarnermi aningaasaqarneq pingaarnertullugu. Raajarniarnermik inuussutissarsiuteqarnermut atatillugu misissuineri takutinneqarpoq, tassannaanniit avammut tunisaqarnerup nalinga qaffatsinneqarsinnaasoq, aammalu suliassat ukiumut sulisorisat²⁶ 700-t 900-llu akornanni ikilisinneqarsinnaasut. Taamatut angusaqarneq pitsanngorsaannissamut pisariillisaanissamullu periarfissat misissuiffigineqarnerisa kinguneraat. Naatsorsukkani angusani taaneqartorpiani tunngavigineqartut sinerissamut qanittumi aamma avataasiorluni raajarniarnert avissaartinneqartarneri peerneqarpoq, taamaattumillu raajarniarnermi aalisariutit tunisassiorfiit katillugit quliusut kisimik tunngavigineqarput, taakku raajartassanik tamanik pisaqarsinnaammata. Aamma naatsorsuinerit taakku tulaassinissamut pisussaaffeqarfunngitsumik aammalu 25 procentinik tulaassinissamut pisussaaffeqarfiusumik ingerlanneqarput. Taakku pisusaartinneqarnerini takutinneqarpoq – suliassanut periarfissat allat apeqqutaatillugit – tulaassinissamut pisussaaffeqarnerup atorunnaarsinneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaassasoq.

Naatsorsuinerup inernerinut saqqummiunneqartunut pissutsit marluk tunngavigineqarput:

- 1 aappaatigut raajat uutat qalipaajakallu avammut tunineqartussat, aappaatigullu raajat avammut tunisassat allat (raajat qaleruallit) akiisa naleqqiunneqarnerat,
- 2 tunisassiassamut kiilumut ataatsimut tunisassiornermi pissarsiat. Raajat uutat qalipaajakallu tunisassiarineqarnerini ilimagineqarpoq, tunisassiornermi pissarsiasat 30 procentit anguneqarsinnaassasut, tassalu assersuutigalugu raajat 100 kg-t pisaqarnerpata, raajat uutat qalipaajakallu 30 kg-t pissarsiarineqassapput, kiisalu raajat qaleruallit tunisassiarineqarnerini 100 procentit pissarsiarineqassallutik.

Raajanik uutanik qalipaajakkanillu nunami tunisassiornermi sulisut kiisalu aningaasaliissutaasut akornanni agguagassatut naligititaasut allissappata, raajanik uutanik/qalipaajakkanik tunisassiornermi pissarsiarineqarnerini, 30 procentit minnerpaamik raajanut uutanut/qalipaajakkanut akigititaasut minnerpaamik raajanut qalerualinnut naleqqiullutik 3½ procentinik qaffasinnerusariaqarput. Akit naleqqiunneqarnerat taanna, tak. Takussutissiaq 3.2.4, soorunami allannorsinnaavoq, taamatullu

²⁶ Aalisarnermut Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaani imm. 5.6 takuuk.

raajat qaleruallit uullugit/qalipaajarlugit tuniniarneqartarnerannut kg-mut akinit pissarsiasat allanngorsinnaallutik. Kisiannili allannguutissat taamatut annertutigitillugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap allannguinnissat annertuut tunngavigisinnaanngilai, taamaattumillu suliassanut periarfissanik allanik peqarsimappat, nunami raajanik uutanik/qalipaajakkanik tunisassiorneq raajanik isumalluutini atuinermi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut ajortorujussuarmik inissitsitsisussaavoq.

Aalisartut piniartullu annikitsumik isertitaqartarnerat

Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuup qaleralinniarnermi aningaasaqarnermik saqqummiussinermini 2006-imi Royal Greenlandimut, Uummanaq Seafood-imut aamma Upernavik Seafood-imut tunisat pillugit paasissutissat tunngavigai. Tunisit affaat sinnerlugit taakkunangaanniit ukiumut ilanngaasernagit annerpaamik 50.000 koruuninik isertitaqarsimappat, taamatullu 22 procentiinnaat ukiumut ilanngaasernagit 150.000 koruuninik isertitaqarsimallutik. Inuusuttunit 20-t aamma 29-t akornanni ukiulinnit 6½ procentiinnaat 150.000 koruunit sinnerlugit ukiumut ilanngaasernagit isertitaqarsimappat. Inulli ataaseq sumiiffinni arlalinni tunisisinnaasarpoq, taamaattumillu tunisanit kisitsisini naatsorsorneqartuni inuup ataatsip isertitai pingajorarterutit ataatsit tikillugit ikinaarneqarsinnaapput. Kisianni tamanna eqqarsaatigigaluaaraanniluunniit amerlangaatsiartut qaleralinniarnermi appasissunik isertitaqartaput.

Sinerissamut qanittumi aalisarnermi, piniarnermi il.il. aningaasaqarneq aamma 2006-imi nammineerluni nalunaarsuinermi paasissutissat tunngavigalugit Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuarmut misissuiffigineqarput. Naatsorsukkat takutippaat, 2006-imi aalisartut il.il. 10-15 procentiisa missaannaat akissarsianik nammineerluni nalunaarsukkat malillugit aalisarnermit, piniarnermit il.il. 100.000 koruuninik amerlanerusunilluunniit isertitaqarsimasut. Aamma 2006-imi 25 procentiinnaat 50.000 koruuninik amerlanerusunilluunniit isertitaqarsimasut nammineq nalunaaruteqarsimappat. Ataatsimut eqikkarlugu inerniliisoqarpoq, aalisartut piniartullu 2.200-t aamma 2.600-t akornanniittut, misissuineranut ilaatinneqartut amerlanersaat ikittuinnarnik isertitaqartarsimassasut, tassanimi Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuup erseqqissaatigaa nammineq atugassatut piniarnermi aalisarnermilu pisat nalingi nammineerluni nalunaarsukkanut ilanngunneqarneq ajortut.

Siunissami inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissaq eqqoriaaffigineqanngilaq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuurtulli, qaqugu inuussutissarsiutini nutaani suliffissat amerlasuut pinngorsinnaanersut, imaluunniit nunaqavissut arlaatigut assersuutigalugu avataanniit sulisunik taarsiineranni, taamaattumillu sulisussaqaarneq eqqarsaatigalugu tamatuma nuna tamakkerlugu pingaaruteqarunnaarnerani qanoq pisoqassanersoq siuuoortumik eqqoriaasinnaanngilaq. Tamatuma saniatigut nunami suliffissat naammattut pigineqalerualarpataluunniit, illoqarfiit nunaqarfiillu arlallit aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnermik tunngaveqarnerisa ingerlaannarnissaa ilimagineqarsinnaavoq. Pissutsit taamaatsillugit qanoq iliorluni tullerriaarisooqassanersoq politikikkut aalajangiiffigisassaavoq.

Kisiannili Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuup naatsorsugaani issuarneqartuni takutinneqartutut – ilinniartitaanermut politikki, suliffeqarnermut politikki aamma nuttarnermut politikki ingerlanneqartoq apeqqutaalluni – siunissami atorfiit nutaat pioreersullu nunaqavissunik inuttalerneqarnissaannut periarfissarpassuussapput.

Raajat sularineqartanngippata avammut tunisat amerlissapput

Tamanna piviusunngortinneqassappat, nunami raajanik uutanik/qalipaajakkanik tunisassiornerup uninnissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq, tamanna ingerlatiinneqassappat tamatumunnga suliffissaqartitsinissaq nunallu immikkoortuisa eqqarsaatigineqarsinnaanerat kisimik tunngavigineqarsinnaammata. Tamanna assartuussinermut (containerit atorlugit assartuinermut)

toqqaannartumik sunniuteqassaaq, raajat avammut assartorneqartut raajanik uutanik/qalipaajakkanik avammut assartorneqartussanut naleqqiullugu $2\frac{1}{3}$ -imik ($3\frac{1}{3} - 1$) amerlisussaammata. Takussutissiaq 3.2.4 naapertorlugu 2009-mi raajat uutat/qalipaajakkat 21.245 tonsit, tassalu raajat katillugit 64.257 tonsit avammut assartorneqarsimapput. 2009-mi raajanik uutanik/qalipaajakkanik tunisassiortoqarsimangitsuuppat avammut assartugassat 43.012. + $3\frac{1}{3} * 21.245$ tonsit = 113.829 tonsit suliarineqarsimassagalarput. Qaffariaat taanna soorunami $2\frac{1}{3} * 21.245$ tonsinik annertussuseqarpoq.

Takornariaqarneq

Kalaallit Nunaanni takornariaqarneq nunarsuarmi aningaasakilliornermit atuuttumit eqqorneqarpoq, naak FN-imi silap pissusaanik isumasioqatigiit (IPCC²⁷) 2007-ip aallartinnerani silap pissusaa pillugu nalunaarusiamini nuna nunarsuarmi silap kissakkiartornerata kingunerisaanut²⁸ atatillugu qitiusumik inissisimagaluartoq. Kalaallit Nunaanni takornariaqarnerup nalinginnaasup saniatigut aamma ulluinnarlugu takornarianik aamma umiarsuarnik sinersorlutik takornarianik takkuttoqartarpoq. Erseqqissaatigineqassaaq, nunaqavissut nunaqavissuunngitsullu nalinginnaasumik takornariaqarnermut, taamaalillunilu kisitsisini kapitalimi matumani, matuma kinguliani saqqummiunneqartunut ilaatinneqarmata. Tamanna pinngippat oqaasertaliisoqartarumaarpoq.

Takornariaqarnerup ineriartornera

Piffissap ingerlanerani takornariartartunut kisitsisitigut paasissutissat pigineqartut killeqartorujussuupput. Akunnittarfinni unnuisartut amerlassutsimikkut ineriartornerat takornariaqarnerup ineriartorneranut takussutissaapput, tak. takussutissiaq 3.2.5, tassanilu ineriartorneq takornarianut nunaqavissunut nunaqavissuunngitsunullu (matumani nunanit allaniit tikeraanik taaneqartunut) avinneqarpoq.

Takussutissiaq 3.2.5 2003-miit 2009-mut akunnittarfinni unnuinerit tuusintinngorlugit

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nunaqavissut	100,6	95,5	106,7	103,7	120,0	115,3	120,9
Avataanit tikeraat	92,2	95,2	109,2	122,0	114,6	121,6	103,9
Unnuinerit, katillugit	192,8	190,7	215,9	225,7	234,6	236,9	224,8

Najoqqutarisaaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2010. *Kisitsisitigut paasissutissaateqarfik.*

²⁷ IPCC = Intergovernmental Panel on Climate Change: *Climate Change 2007*, www.ipcc.ch

²⁸ Takornarianut kisitsisitigut paasissutissanut nunarsuarmi niueqatigiinnermi suleqatigiiffiup World Trade Organization-ip (WTO) nassuiaatit suliai tunngavigineqarput. Nassuiaatit taakku malillugit takornariaq tassaavoq inuk: 1) avatangiisini sungiusimasani qimallugit piffissami sumiiffimmilu angalasoq, 2) sumiiffimmit, inuup angallavigisaanit akissarsiaqartinneqanngitsoq, 3) takornariarfimmini unnuisoq, aamma 4) takornariarfimmini ukioq ataaseq sinerlugu najugaqanngitsoq.

Nassuiaat taanna atituvuq, taamaattumillu niuernermit tunngaveqarlutik angalasuq, eqqumiitsuliorlutik timersortartullu nunaqavissuunngitsut, kiisalu inuit suliffeqarfimmi nunaqavissuunngitsunik sullissillutik sivikitsumik Kalaallit Nunaanni sulisussat kisitsisitigut paasissutissiisarneq eqqarsaatigalugu aamma takornariatut isigineqarput. Aamma takornariarfimmi unnuinissap piumasarineqarnerata kingunerisaanik ulluinnarlutik takornariatut umiarsuarnillu sinersorlutik takornariatut takornarianut kisitsisitigut paasissutissanut nalinginnaasunut ilaatinneqarneq ajorput. Pingaartumik ulluinnarlutik takornariatunit Islandimmiit Kulusummut timmisartumik ilaasartut Tunumut pingaaruteqarput, kiisalu umiarsuarnik sinersorlutik takornariatut pingaartumik Kalaallit Nunaata kitaanut pingaaruteqarput, sulilu annertunerusumik pingaaruteqalertussaallutik.

Takornariaqarnerup ilisarnaatai

Takornariaqarnermut ilisarnaataapput:

- juulimiit aggustimut piffissaq sullissiviunerpaasoq, tassanilu takornariartitsinermi nunanit allaniit takornariat 40 procentingajaat sullinneqartarput, novembarimiit februaarimut qaammatini sisamani piffissaq sulliviunnginnerpaaq. Nunanit allanit takornariaqartartunit Danmarkimiit tikeraat amerlanerpaasarput,
- takornariatut taaneqartut agguaqatigiissillugu pingasoriaatingajannik nunami unnuisarfinni 50-iusuni, soorlu akunnittarfinni, sømandshjemmini, vandrehjemmini aamma højskolini/efterskolini unnuisarput,
- takornariat affangajaat 50-inik amerlanerusunillunniit ukioqartarput. Takornariat 60-inik amerlanerusunillu ukiullit takornarianit amerlanerpaasassasut ilimagineqartut – tassalu angalasut niuerneramik tunngaveqaratik angalasut imaluunniit nunaqavissuunngitsut suliffeqarfutaanni assigisaannilu piffissami sivikitsumi suliniaratik angalasut - takornartartut 30 procentingajaannik amerlassuseqartarput.

Takornariat atuisarnerat

Takornariat avataanneersut Kalaallit Nunaanniinnerminni atuisarnerannut paasissutissat amerlagisassaannigitsut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap takussutissiami 3.2.6-imi missiliuinerit, pingaartumik Kalaallit Nunaanni takornariaqarnermut inuussutissarsionermullu siunnersuisooqatigiinnit (GTE) paasissutissat tunngavigalugit suliarai. Angallannermulli najoqqutassiami takornariat timmisartumik assartorneqarnermi aningaasartuutaat naatsorsorneqarmata, takussutissiaq 3.2.6-imi, angallannermut najoqqutassiaq atornagu naatsorsukkat nanginnerinik atuiiffusumi takornariat aningaasartuutaat nalinginnaasut kisimik naatsorsorneqarput, ilaatigut takuuk ilanngussaq 8.1.

Takussutissiaq 3.2.6. Takornariat Kalaallit Nunaanniinnerminni aningaasartuutigisartagaat agguaqatigiissillugit

	Tikeraarnermi ataatsimi ullut unnuallu	Takornariat aningaasartuutaat nalinginnaasut, kr. ^e	Timmisartornermut aningaasartuutit, kr.	Akitsuutit, kr. ^f	Aningaasartuutit, Katillugit, kr.
Sulinngiffeqarlutik takornariat	4	4.400	4.500	Min. 699	Min. 9.450
Niuernermut atatillugu takornariat ^a	4	9.200	7.000	Min. 699	Min. 16.750
Tikeraarlutik takornariat ^b	...	2.250	8.000	Min. 699	Min.10.800
Ulluinnarlutik takornariat ^c	...	200	...	669	...
Sinersorlutik Takornariat ^d	...	2.250	...	669	...

- Niuernermut kiisalu pikkorissarnermut ataatsimeersuarnernullu atatillugu angalasut.
- Takornariat, Kalaallit Nunaanni ikinngumminnut aamma/imaluunniit ilaqtamminnut tikeraartut.
- Pingaartumik Tunumi Kulusummut. Ukiumut ulluinnarlutik takornariartartut 6.000-it missaannut missiliorneqarput.
- Mittarfinnut akitsuutinut timmisartornermullu aningaasartuutinut, sinersorluni takornariat taarsernerinut attuumassuteqartunut aningaasartuutit ilaangillat.
- Unnuernermut, isumassorneqarnermut, angalaarnermut, tammajuitsunut pisianullu annikitsunut allanut aningaasartuutit pineqarput.
- Ilaasunut akigititaasut 1. maj 2010-mili atuuttut, takuuk skema 16.2.1.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsuineramik ingerlatseqqinnermini pingaartumik nunaqavissuunngitsunik takornariaqarneq nalinginnaasoq, nunami takornariarfissat asseqanngitsut pissutigalugit ineriartortitsivissatut periarfissaqartoq tunngaviginiarpaa. Ilulissani Kangiata kangerlua FN-ip nunarsuarmi eriagisassanit kingornussat allattorsimaffiannut ilaareerpoq. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaata kujataani vikingit najugaqarfigisimasaasa allattuiffimmut tassunga ilanngunneqarnissat sulissutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut umiarsuarnik sinersortitsilluni takornariartitsisarnerup annertuumik ineriartortitsivigineqarsinnaanissaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsuutigaa.

Umiarsuarnik sinersortitsilluni takornariartitsisarneq

Ukiuni kingullerni umiarsuarnik sinersortitsilluni takornariartitsisarneq annertoorsuarnik ineriartorsimavoq, tak. takussutissiaq 3.2.7-imi tamanna pillugu takussutissat.

Takussutissiaq 3.2.7 2003-miit 2009-mut sinersorluni takornariartitsinerup ineriartornera

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut, amerlassusaat	16	29	25	31	35	42	41
Tikinnerit katillugit	164	195	115	157	206	355	379
Sinersortaammut ilaasut, katillugit	9.578	15.654	16.446	22.051	23.506	28.891	26.976
Umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut akitsuutinit iluanaarutit, mio. kr. ^a	2,9	4,7	4,9	9,9	10,6	13,0	14,2

a) 2003-miit 2005-imut umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut akitsuut inummut ataatsimut 300 koruuniuvoq, 2006-imiillu 2008-mut inummut ataatsimut 450 koruuniulluni, aammalu 2009-miit 525 koruuniulluni.

Taamaattumik 2003-miit 2005-imut, kiisalu 2006-imiit 2008-mut ineriartorneq taamaallaat ilaasut amerlassutsimikkut ineriartornerannik takutitsipput.

Najoqqutarisat: Greenland Tourism A/S aamma Akileraartarnermut Pisortaqarfik.

3.3 NTN-p, sulisussat, takornariaqarnerup, nassiussat allakkallu ineriartornerannut tunngaviusut

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnermi qitiusuni pingasuni, takuuk immikkoortoq 1.5.1 toqqarpa ineriartorfissanut takussutissiat pingasusut tunngavigalugit angallannerup ilusilerneqarnissaanut misissueqqissaarnini ingerlanniarlugu. Angallannermut najoqqutassiami aamma NTN-p, sulisinnaasut, takornariartartut kiisalu nassiussat allakkallu amerlassutsimikkut ineriartorneranni naatsorsuutigisat tunngavigineqarput. Matuma kinguliani Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inuussutissarsiornermi ineriartorfusinnaasunut takussutissiarineqartoq tunngavigalugu, ineriartorfissanut najoqqutassiat pingasusut atorniarlugit aalajangersimasai naatsorsuutigisat erseqqissarneqarnerannut iluaqutigineqarput.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi siunissami ungasissumi ineriartornissap maannamut piffissamut ungasissumut ineriartortitsinerumut naleqqiullugu annikitsuinnarnik qaffannissaata nassuiarnissaa siunertarinearpoq. Tamatuma kingunerisaanik NTN-p ineriartornissarpiaa ukiumut 2 procentinut aalajangerneqarpoq, maannamut siunissamut ungasissumut ineriartornissaa ukiumut 1¼ procentinik aalajangerneqarsimagaluatoq. Tassalu inuussutissarsiornermi periarfissat nutaat annikitsuinnarnik ineriartornissaat naatsorsuutigineqarpoq. Sulisinnaasut, matumani 2030-p tungaanut 25-niit 64-inut ukiulinnut killilerneqartut Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasut amerlassusaannik siumut missiliuinermini najoqqutassiaani pingaarnermi, ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi atorneqartumi (tak. kapitali 4) 5 procentinik ikilisussatut naatsorsuutigineqarput, taamaattumillu ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi 2030 tikillugu sulisinnaasut 5 procentinik ikilissapput. Ataatsimut isigalugu ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi taamatut naatsorsuuteqarnermi 2030 tikillugu sulinermi pilersinneqarsinnaasut ukiumut 2 procentit sinnilaarlugit amerlisassapput.

Nunat tamat akornanni sulianik avitseqatigiittarnerup annertunerulernissaa, nunanut allanut niuernerup NTN-mit sukkanerusumik qaffannissaanut tunngaviuvoq. Kalaallit Nunaannut sunniutissat taakku killeqarput, tassami nunat tamat akornanni sulianik avitseqatigiittarneq, minnerunngitsumik nunami innuttaasut ikinnerat pissutigalugu siuarsimasorujussooreerpoq. Tamanna pissutigalugu ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi timmisartut umiarsuillu angallannerini nassiussat ukiumut 2½ procentinik amerlissaut naatsorsuutigineqarpoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi takornariat ukiumut $2\frac{1}{2}$ procentinik amerlisarnissaat ilimagineqarpoq. Taamatut ilimagisaqarneq aamma takornariaqarnermi periarfissanik mianersungaatsiartumik naliliinermut takussutissaavoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi – aammami ineriartorfissanut najoqqutassiani marluusuni allani – allakkat amerlassusaat affaanngussasut ilimagineqarpoq. Attaveqatigiinnermi atortut elektroniskiusut atorneqarnerisa annertusinerat tamatumunnga tunngavigineqarpoq.

Tassalu ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi ataatsimut isigalugu aningaasaqarnermi ineriartortitsineq mianersungaatsiartumik naliliiffigineqarpoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2 ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imut naleqqiullugu ineriartornerup sukkanerusemik ingerlanissaanut takussutissiivoq. Tamanna NTN-p siunissami ungasissumi ukiumut 3 procentinik annertusinissaanut, tassungalu atasumik sulisinnaasut allannguuteqannginnissaannik naatsorsuuteqarnermut takussutissiivoq, naak innuttaasuni 25-niit 64-inut ukiullit 5 procentinik ikilinissaat naatsorsuutigineqarualuartoq. Ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mi inuussutissarsiornerup annertusinissaa – imaluunniit eqqornerusemik sulisinnaasut amerlinissaat – naatsorsuutigineqarpoq. Sulisinnaasut amerlinissaat periaatsit assigiinngitsut atorlugit piviusunngortinneqarsinnaavoq. Ilaatigut inuussutissarsiutit amerlinissaat nalinginnaasoq, ilaatigullu inuussutissarsiutinut allanut pilersitsiviuneruseinnaasunut nuunneq aqqutigalugu. Aamma utoqqalinersiuteqalernissamut ukiunut qummut killissarititaasut qaffannerisigut ilinniarnerrillu sukkanerusemik ingerlanneqartalernerisigut sulisinnaasut amerliartornissaat piviusunngortinneqarsinnaavoq. Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi naatsorsuutigisat taakku kingunerisaannik sulinermi pilersitsisinnaaneq – immikkoortunut uuttorlugu – ukiumut 3 procentinik qaffassaaq.

Taamatuttaaq ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi NTN-p ineriartorneranut naleqqiullugu nassiussat $\frac{1}{2}$ procentpointimik, tassalu ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mi ukiumut $3\frac{1}{2}$ procentinik amerlinissaat ilimagineqarpoq.

Kiisalu takornariat ukiumut $5\frac{1}{2}$ procentinik amerlisarnissaat, ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi naatsorsuutigineqarpoq.

Tassalu ineriartorfissanut takussutissiaq 2 inuussutissarsiutinut periarfissat nutaat atorneqarnerisa ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imut naleqqiullugu annertunerulernissaanut, taassumalu ataani takornariaqarnerup atorneqarnerata annertunerulersinnaaneranut takussutissaavoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3

Ineriartorfissanut takussutissiaq 3 ineriartorfissanut takussutissiamut 2-mut naleqqiullugu sakkortusisaavoq, tassalu ineriartorfissanut takussutissiaq 3-p allaassutituaraa, ineriartorfissanut najoqqutassiamut naleqqiullugu NTN-p ineriartornera ukiumut qaffasinnerummat – tassalu ukiumut 3 procentiniit $3\frac{1}{2}$ procentinut – tamatumalu kingunerisaanik nassiussat amerlassutsimikkut qaffasinnerusut, ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi ukiumut 4 procentiusoq. Tassalu ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi sulinermi pilersinneqarsinnaasut – immikkoortunut uuttorlugu – ukiumut $3\frac{1}{2}$ procentinik annertusisassaaq. Tamanna ilaatigut ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi innuttaasut eqiterunnerisa ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mit annertunerunissaanik naatsorsuutigisaqarnermut nangissutitut isigineqassaaq, tak. kapitali 4.

NTN-p, sulisinnaasut takornariartartullu, kiisalu nassiussat allakkallu amerlassutsimikkut ineriartornissaannut naatsorsuutigisat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni atugai takussutissiaq 3.3.1-imi eqikkarneqarput.

Takussutissiaq 3.3.1 Ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni 2030-p tungaanut NTN-p, sulisinnaasut, takornariartartut kiisalu assartukkat nassiussallu amerlassusaasa ineriartornissaattut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilimagisai

Nallersuut	Ineriartorfissanut takussutissiaq 1	Ineriartorfissanut takussutissiaq 2	Ineriartorfissanut takussutissiaq 3
NTN-mi angusat	Ukiumut + 2 pct.	Ukiumut + 3 pct.	Ukiumut + 3½ pct.
Innuttaasut: amerliartornerat agguagaanerallu ^a	"Takussutissiaq pingaarneq " kiisalu "Nuttarnermik misissuinermi" najoqqutassiaq 1-imi nunami sumiiffinnut agguagaaneq	" Takussutissiaq pingaarneq " + 2030-mi 22 %-inik amerleriartoqarnera, kiisalu "Nuttarnermik misissuinermi" najoqqutassiaq 1-imi nunami sumiiffinnut agguagaaneq	" Takussutissiaq pingaarneq " + 2030-mi 22 %-inik amerleriartoqarnera, kiisalu nunap immikkoortuini qitiusuni illoqarfinnut innuttaasut eqiteruteqqinnerat
Sulisinnaasut	5 procentiinik ikilissapput	Allannguuteqassanngillat	Allannguuteqassanngillat
Takornariat	Ukiumut + 2½ pct.	Ukiumut + 5½ pct.	Ukiumut + 5½ pct.
Usit/nassiussat	Ukiumut + 2½ pct.	Ukiumut + 3½ pct.	Ukiumut + 4 pct.
Allakkat	50 procentiinik ikilissapput	50 procentiinik ikilissapput	50 procentiinik ikilissapput

Nassuiaat: Takussutissiami takornariat amerlassusaat taamaallaat avataanit takornarianut tunngasuupput. Nunaqavissut angalasarnernani ineriartornissaq angallannermut ilusiliani NTN-p, innuttaasut najugaqarfiliu agguagaanerisa ineriartornerannit aalajangerneqassapput, taamaattumillu takussutissiamut ilaatinneqanngillat.

- a) Takussutissiami pingaarnermi Kalaallit Nunaani Naatsorsueqqissaartarfiup najoqqutassiaminni pingaarnermi kingullermi innuttaasunik siumut amerlassusiliinerani innuttaasut ineriartornerat maliinnarneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Innuttaasut illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguagaanerat nuttarnermik misissuineq tunngavigalugu aalajangerneqarpoq. Najoqqutassiaq pingaarneq malillugu innuttaasut 68 %-ii nunap immikkoortuini qitiusuni illoqarfinni najugaqarput, kiisalu innuttaasut 5%-ii nunap immikkoortuani qitiusuni nunaqarfinni najugaqarlutik. Innuttaasut sinneri isorliunerusuni najugaqarput, 20%-ii illoqarfinni aammalu 7%-ii nunaqarfinni najugaqarlutik, tamanna pillugu nassuiaatit ersarinnerusut kapitali 4-mi takukkit. Ineriartornissamat najoqqutassiaq 2-mi aamma 3-mi, najoqqutassiaq 1-imut naleqqiullugu innuttaasut 2030-mi 22 %-imik, agguaqatigiissillugu 2010-imiit – tassalu ukiuni 20-imi – ukiumut 1 %-imik qaffaqqittarnissaatut annertutigisumik amerlisimassasut missiliorneqarpoq. Ineriartornissamat takussutissiami 2-mi aamma 3-mi ukiut siunissami aningaasaliinissamat missiliuinermut ilaatinneqartut sinnerini innuttaasut amerlassusaat 2010-miit 2030-mut amerlaqatigiinnik amerliartornissaat tunngavigalugu naatsorsorneqarpoq.

Ineriartorfissanut takussutissianut pingasuusunut tunngatillugu erseqqissaatigineqassaaq, siunissap ingerlanissaanut ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi ineriartortitsinermik – inuussutissarsionermi periarfissat nutaat amerlasuut pissutigalugit – sanngiinnerusumik ingerlatsisoqarnissaanut takussutissiortoqarnissaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap pingaartissimannngimmagu. Paarlattuanik aamma ineriartorfissanut takussutissiaq 3-mi ineriartornerup ingerlanissaanut isumalluarfiunerusumik tunngaveqannginnissaaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangiuppa, ingerlanissap annertunerusumik isumalluarfigineqarnera taamaallaat angallannermut aningaasaliissutini annertunerusumik atuisinnaanermik nassataqartussaammat.

Angallannerup ilusiligaaneranut naatsorsuutigisat aalajangersimasut, taamatullu inuiaqatigiit ineriartornissaannut tamarmiusumut naatsorsuutigisat angallavimmi tamarmiusumi siunissami angallannermik piunasaqarfiusussat piviusuusaartinneqarnerinut tunngavigineqarput. Taamaattorli erseqqissaatigineqassaaq, immersugassaaq 1.5.1-imi takornariat amerlassusissaannut, nassiussat allakkallu amerlassusissaannut amerleriaatissatut ilimagineqartut attaveqaatit allanngortinneqaraluarpalluunniit atuutissammata. Attaveqarneq pitsaanerulerpat, soorlu

assersuutigalugu kapitali 8-imi ilimagineqartutut mittarfinnik annertusititsisoqassappat imaluunniit sanaartortoqassappat, tamanna angalasartut amerleriaqqinnissaannik kinguneqarsinnaavoq.

4 Innuttaasut ineriartornerat angallannermilu attaveqaatit

4.1 Aallaqqaasiut

Innuttaasut amerlassusaat katitigaanerallu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik ineriartortitsinermut, taamaattumillu aamma angallannermi sullissinerit piumaneqarnerinut pingaaruteqarput. Attaveqaatit ilusilerneqarnissaannut, taakkunungalu atatillugu attaveqaatinut aningaasaliissutissanut amerlasoorsuarnut atatillugu isumaliutersuuteqarnermi, Takorluukkanut allattukkani erseqqissarneqartut ukiut 20-niit 50-inut siumut takorluukkat allatorneqartariaqarput. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aamma isumaliutersuutimini innuttaasunik siumut naliliinerit imaluunniit missiliuinerit tunngavigisariaqarpai.

Innuttaasunik missingersuineq

Inuiaqatigiit katitigaaneranni piffissami aalajangersimasumi innuttaasut amerlassusaat, taakkulu ukiuinut aammalu arnanut angutinullu agguagaanerat aallaavigineqarput. Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasunik missiliuinerani kingullermi 2009-p aallartinnerani innuttaasut amerlassusaat katitigaanerallu aallaavigineqarpoq.²⁹ Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasunut tunngatillugu missingersuinerani innuttaasut aallaaviusut – inuiaqatigiit agguagaaneranni innuttaasunik missingersuisarnerni pisartut ukiunut aammalu arnanut angutinullu agguarneqarnerisa saniatigut – Kalaallit Nunaanni inunngorsimaneq apeqqutaatillugu agguarneqarput. Inuit Kalaallit Nunaanni inunngorsimasut soorunami kalaallit naartusinnaasut toqusartullu kisitsisitaannut sunniuteqarput. Inuit Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut siumut missiliorneqarnerini danskit naartusinnaasunut toqusartunullu kisitsisaataannut sunniuteqarput. Nunassittartunut avammullu nuuttartunut kisitsisini nunassittartut avammullu nuuttartunut amerlassusaannut tunngatillugu misilittakkat tunngavigineqarput.

Nalornissuteqarfiusut

Inunngortartut, toqusartut, nunassittartut avammullu nuuttartut akulikissusii innuttaasut tunngavigineqartut assigalugit, innuttaasunik naliliineri angutinut arnanullu aammalu ukiunut agguarneqarput, tamannalu akulikissutsit taakku arnanut angutinullu aamma/imaluunniit ukioqatigiiaanut eqquilluarluni agguasarnep pingaartinneqarneranut naapertuuppoq. Misilittakkat malillugit pingaartumik inunngortartut akulikissusaat nikerartarpoq, taamaattumillu innuttaasunik missiliuinerit eqqortuunissaannut pingaartumik inunngortartut akulikissusaasa eqqortuunissaat apeqqutaasorujussuuvoq. Aamma innuttaasut Kalaallit Nunaanni innuttaasutulli ikittunnguutillugit nunassittartut avammullu nuuttartut akulikissusaat, tamarmik immikkut annertungaatsiartut annertuumik nalorninartoqartinneqarput.

²⁹ 2009-miit 2040-mut innuttaasut siumut missiliorneqarnerini *Innuttaasut 2009:2-mi* Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasunut kisitsisit ineriartornissaannut siumut naliliinerit missiliuinerillu immikkoortippai, missiliuineri naartusinnaanermut, toqusartunut nutsertunullu missiliuinerit, ineriartornissatut naatsorsuutigineqartunut sapinngisamik qanitsinneqartut atorneqassapput, kiisalu innuttaasut ineriartornissaannut siumut naliliineri naartusinnaanermut, toqusartunut nutsertunullu siumut naliliinerit, siumut naliliineri nalornissuteqarnermik takutitsisussat, tamatumaluunniit kingunerisaanik ineriartornerusinnaasut atorneqarsinnaallutik. Oqariaaseq ”Innuttaasut ineriartornissaannut siumut naliliinerit” naqitamut matuma siuliani taaneqartumut qulequttatut ilaagaluartoq, innuttaasunik missiliuinerimut annertunerusumik allaassuteqartoqarneranik takusaqartoqarsinnaanngilaq, pingaartumik – matumani pisutut – takussutissiat pingaarnerit tunngaviliunneqanngippata. Taamaattumik naqitami tassani innuttaasut ineriartornissaannut siumut naliliinerit innuttaasunillu naliliinerit sanileriissillugit atorneqarput.

Inuiaqatigiit katitigaaneranni innuttaasunut tunngatillugu missingersueriaatsini atorneqartuni innuttaasut najugaat malillugit agguaanermut paasissutissat ilaatinneqarneq ajorput. Kisiannili innuttaasut najugaat malillugit agguaanermut paasissutissat angallannermut attaveqaatinut atatillugu pingaaruteqarput, taamaattumillu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap taakku pillugit isumaliutersuutaasut ilimagisallu ilannguttariaqarsimavai, tak. immikkoortoq 4.3.

4.2 Naatsorsueqqissaartarfiup najoqqutassiami pingaarnermi 2009-2040-mut innuttaasunik siumut naatsorsuina

Takussutissiaq 4.2.1-imi Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasunik missingersuinerani kingullermi ukiuni ukioqatigiinnilu toqqarneqartuni angusat pingaarnerit issuarneqarput.

Takussutissiaq 4.2.1 Takussutissiami pingaarnermi piffissami siumut naliliiffiusumi 2040-p tungaanut ukiuni toqqarneqartuni innuttaasut amerlassusaat aamma ukiunut agguaanerup katitigaanera. Pct.

Ukiui	2010	2020	2030	2040
0-14-inut ukiullit	22,8	21,9	21,4	20,4
15-29-nut ukiullit	22,7	21,4	20,4	20,9
30-59-inut ukiullit	43,7	42,0	38,2	39,8
60-69-inut ukiullit	7,1	9,7	12,5	8,2
70-inik amerlanerusunillu ukiullit	3,7	5,0	7,5	10,7
Katinneri (=100 pct.)	56.179	56.503	57.116	57.103

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2009. 2009-miit 2040-mut innuttaasut ineriartornissaattut siumut naliliinerit. *Innuttaasut 2008:2*, takussutissiaq 2 c.

Innuttaasut amerlerialaassapput

Najoqqutassiami pingaarnermi 2040 tikillugu piffissami siumut missiliuiffiusumi innuttaasut amerlerialaassasut takutinneqarpoq. Tamatuma peqatigisaanik innuttaasut ukiumikkut katitigaanermi annertuumik nikittussaasut takutinneqarpoq. Tassalu 70-iniit amerlanerusunik ukiullit innuttaasut 4 procentiinik amerlassuseqarsimasut 10 procentit sinnerlugit amerlassuseqalissapput, kiisalu meeqqat 15-it inorlugit ukiullit 2½ procentpointingajammik ikilillutik 23 procentiniit 20½ procentinut ikilissapput. Tamatumani soorunami naatsorsuutigisat takutinneqarput: tassalu ilaatigut piffissaq inuuffiusartoq sivitsussaaq naartusartullu ikilissallutik – ineriartornerlu taanna aamma nunani suliffissuaqarfiusuni takussaavoq.

Inuit 30-niit 59-inut ukiullit, tassalu pingaartumik sulisinnaassuseqartut taaneqartartunik ukioqartut, 2030-mi 5½ procentpointinik ikilissapput, 2040-llu kingorna 60-iniit 69-inut ukiullit ikileriangaatsernerinut atatillugu amerlerialaassapput.

Inuusuttut 15-iniit 29-nut ukiullit 2030 tikillugu ikilingaatsiassapput, tamatumalu kingorna 2040-p tungaanut amerlerialaassasut allassimavoq.

Angallannermi sullississutit piumaneqarnerinut pingaarutillit

Ineriartorneq tamanna angallannermi sullississutinik piumanninnermut qanoq sunniuteqassanersoq oqaatigiuminaappoq, 60-iniit 69-inut ukiullit aamma 70-iniit amerlanerusunik ukiullit, ataatsimut innuttaasut 10 procentiniit 20 procentingajaanut amerleriartussaasut, angallannermi sullississutinik piumanninnerat qanoq isikkoqassanersoq aalajangiisuussamat. Aappaatigut taamatut ukiullit angalanissamat piffissaqarnerussapput, kisiannili aappaatigut aningaasaqarneq pissutsillu utoqqaanermut attuumassuteqartut allat angalasarnerit akulikissusaannut killiliisuusaassapput. Sulisartut pensionisiaqartarnerisa atugaanerat siunissami ilaatigut taamatut ukiullit aningaasaqarnikkut

killilersimaarneqarnerinut annikillisitseqataangaatsiassaaq, taamatullu utoqqaat siunissami peqqinnerulernissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Ataatsimut isigalugu innuttaasut ineriartornerannut katitigaanerannullu takussutissiaq 4.2.1-imi nassuiaatigineqartut tunngavigalugit angallassinermi sullissinerit pumaneqassusiat allannguuteqangaatsiassasoq ilimanaateqanngilaq. Kisianni innuttaasut ukiuni tulliuuttuni najugaqarfiit malillugit agguagaanerit immikkoortoq 4.3-mi takuneqarsinnaasutut annertuumik pingaaruteqalersussaavoq.

4.3 Innuttaasut najugaqarfiat malillugu agguarneqarnerat

1960-imiit 2007-imut innuttaasut ineriartornerisa aammalu illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguagaasimanerisa qanoq ingerlasimanera, takorluukkat allattorsimaffianni takutinneqarpoq, tak takussutissiaq 4.3.1.

Takussutissiaq 4.3.1 Innuttaasut taakkulu 1960-ip kingorna illoqarfinnut tallimanut, illoqarfinnut tamanut aamma nunaqarfinnut tamanut agguagaanerat

Naanerani	1960	1970	1990	2000	2007
Nuuk	9,6	16,1	21,9	24,7	26,7
Sisimiut	5,2	7,2	8,9	9,3	9,6
Ilulissat	3,9	5,8	7,4	7,6	8,1
Qaqortoq	5,3	5,9	5,6	5,5	5,8
Maniitsoq	4,9	5,6	5,7	5,2	4,9
Illoqarfiit	59,0	73,4	80,1	81,7	83,4
Nunaqarfiit il.il.	41,0	26,6	19,9	18,3	16,6
Katillugit	33.140	46.532	55.620	56.245	56.462

a) Illoqarfinni tallimani 2001-ip naanerani.

Najoqqutarisaaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik. Ukiumoortumik kisitsisitigit paasissutissat aamma Ukiumoortumik nalunaarutit.

Innuttaasut illoqarfinnut annernut eqiterunnerat

Takussutissiaq 4.3.1-imi takuneqarsinnaasutut ukiuni 50-imi kingullerni innuttaasut illoqarfinnut ineriartungaatsiartunut sulii eqiterukkiartuinnarput, pingaartumik illoqarfiit annerit pingasut uku pineqarlutik: Nuuk, Sisimiut aamma Ilulissat. 1960-imi innuttaasut 59 procentii illoqarfinni najugaqarsimapput, 2007-illi naanerani kisitsisit taakku 83 procentimut qaffassimapput. Innuttaasut illoqarfinnut eqiterunnerat kalaallinut immikkut atuuttuunngilaq, nunarsuarmili tamarmi sumiiffinni tamani atugaalluni. Ilaatigut tamanna pissutaalluni Kalaallit nunaanni innuttaasut illoqarfinnut eqiterunnerisa ukiuni tulliuuttuni ingerlaannartussaanginnissaa takorlooruminaappoq.

Oqaatigineqartutut innuttaasut Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasunik missingersuinerani³⁰ najugaqarfiit malillugit agguarneqarsimanngillat. Kisiannili Maniitsumi Alcoa-mut tunngatillugu suliami nuuttartunik misissuisoqarpoq, aluminiumik tunisassiorfimmik, Maniitsumi sananeqartussatut eqqarsaatigineqartumik taama angitigisumik sanasoqassappat, sulisinnaasut nunaqavissut annertuumik nutsilernissaat, tamatumalu kingunerisaanik innuttaasut siunissami najugaqarfinnut agguarneqarnerisa sunniuteqarfigineqarmissaa naatsorsuutigineqarmat, tak. immikkoortoq 3.2.

³⁰ Innuttaasut najugaqarfinnut agguarlugit missingersuinissaq ajornakusoorpoq annertuumillu nalorninarqarluni. Tamatumunnga naatsorsueriaatsit ajornakusooritsiviusullu assigiinngitsut nassuiarniarlugit Sørensen-imut (2005) innersuussisoqarpoq.

Nuuttartarnek pillugu misissuinermi amerlaqatigiissitsilluni siumut missiliuineq

Nuuttartarnek misissuinermi, Nordregio (2010), 2050 tikillugu innuttaasunik missiliuinerik tallimanik suliaqartoqarpoq. Amerlaqatigiissitsilluni siumut missiliuinerit saniatigut inuiaqatigiit agguagaanerannut siumut missiliuinerit sisamat suliarineqarput. Amerlaqatigiissitsilluni siumut missiliuineri taamaallaat innuttaasut ukiuinut agguarlugit, 1996-imiit 2006-imut ukiuni qulini najugaqarfinnut agguaanerup inuiaqatigiinnut sunniutissai tunngavigalugit ineriartornermut ingerlasumut naleqqiullugit missiliorneqarput. Takussutissiaq 4.3.2-mi innuttaasut amerlaqatigiissillugit siumut missiliuinerup atorineqartup, innuttaasut 2010-miit 2050-imut ukiut qulikkaarlugit najugaqarfiit malillugit agguarneqarnissaannut sunniutissai takutinneqarput.

Takussutissiaq 4.3.2 Ukiuni toqqarneqartuni nuttarnermik misissuinermi amerlaqatigiissitsilluni siumut missiliuineq naapertorlugu innuttaasut najugaqarfinnut agguarneqarnerat. Pct.

	Qeqqani nunap immikkoortua		Isorliuinerusuni nunap immikkoortui		Katinneri (=100 pct.)
	Illoqarfik	Nunaqarfik	Illoqarfik	Nunaqarfik	
2010	60,1	5,8	24,1	10,0	56.845
2020	62,6	5,2	23,5	8,7	57.822
2030	64,9	4,6	23,0	7,5	58.798
2040	67,2	4,0	22,5	6,3	59.775
2050	69,4	3,5	21,9	5,6	60.751

Najoqqutarisaq: Paasissutissat Nordregio-mit pissarsiarineqartut.

Nuttarnermik misissuinermi inuiaqatigiit agguagaaneranni siumut missiliuinerit sisamat

Inuiaqatigiit katitigaaneranni siumut missiliuineri, nuttarnermik misissuineri suliarineqartuni tamani innuttaasut najugaqarfii sumiiffinnut sisamaasunut agguarneqarput: Qeqqani nunap immikkoortuini aamma nunap immikkoortuini isorliuinerusuniittuni illoqarfinnut nunaqarfinnullu, tassanilu Qeqqani nunap immikkoortua Qeqqani aammalu Qeqertarsuarmi nunap immikkoortuinut killilerneqarpoq, aammalu nunap immikkoortua isorliuinerusuniittoq Kalaallit Nunaata kujataanut aamma avannaanut/Tunumut killilerneqarluni.

Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasunik siumut missiliuineranut atatillugu nassuiaatigineqartut, inuiaqatigiit agguagaaneranni innuttaasunik siumut missingersuineri inuiaqatigiit agguagaaneranni immikkoortuni ukunani ilimagisat tunngavigineqarput: piffissami siumut naliliiffiusumi naartusinnaaneq/erninerit, toqusartut aamma avataanut nuuttartut, taakkulu aamma angutinut arnanullu aammalu ukiut ataasiakkaarlugit ukioqatigiiaanut agguarneqarput. Inuiaqatigiit agguagaaneranni innuttaasunik siumut missiliuineri, aamma innuttaasut najugaqarfii malillugit agguarneqarfigisaanni avammut nuuttartut kisimik ilaatinneqaannanngillat, aammali nunap immikkoortuini atorineqartuni najugaqarfiit akornanni nuttarnermik ilaatinneqarput. Boks 4.3.1-imi inuiaqatigiit agguagaaneranni siumut missiliuineri sisamaasuni, nuttarnermik misissuinerit ilaasuni atorineqartuni suut naatsorsuutigineqarnerisut naatsumik allaaserineqarput.

Boks 4.3.1 Inuiaqatigiit agguagaaneranni sisamaasuni siumut missiliuineri naatsorsuutigisat

Inuiaqatigiit agguagaaneranni innuttaasunik siumut naliliineri inuiaqatigiit katitigaaneranni immikkoortuni naatsorsuutigisat/ilimagisat makku tunngavigneqarput: piffissami siumut naliliiffiusumi naartusinnaaneq/erninerit, toqusartut aamma nuuttartut. Inuiaqatigiit katitigaaneranni innuttaasunik siumut naliliineri immikkoortut taakku ukiunut aamma arnanut angutinullu agguarneqarput. Naatsorsuutigisat taakku najoqqutassiatut atorineqartuni sisamaasuni naatsumik nassuiaatitaqartinneqarput, immikkoortuni taakkunani innuttaasut arnanut angutinullu aammalu ukiunut agguarneqarlutik. Inuiaqatigiit katitigaaneranni innuttaasunik siumut naliliineri ukiut ataasiakkaarlugit nalinginnaasumik atorineqartarput. Nuttarnermilli misissuineri ukioqatigiiaat arfinillit kisimik atorineqarput: 0-iniit 9-nik, 10-niit 19-inik, 20-niit 29-nik, 30-niit 44-nik, 45-niit 64-inik aamma 65-iniit amerlanerusunik ukiullit. Ukioqatigiinni ukiut ataasiakkaarlugit agguaanermik atuinerup, Kalaallit Nunaat taama inukitsigitillugu annetuunik nalornartortaqaqarnera tamatumunnga pissutaavoq – pingaartumik innuttaasut oqaatigineqartutut siumut missingersuineri naammassineqartuni najugaqarfinnut sisamaasunut agguarneqarsimmata.

Najoqqutassiaq 1: Uuttuutit tunngaviujaannartut

Inunngortartut, toqusartut, nunap iluani nuuttartut avammullu nuuttartut akulikissusiinut najoqqutassiaq 1-imi piffissami kingullermi agguaqatigiissitsineq atorineqarpoq, tassanilu paasissutissat 1996-imiit 2006-imut agguaqatigiissitsiviusut atorineqarput.

Najoqqutassiaq 2: Uuttuutit tunngaviusunik ajornanngitsumik iluarsisarnert

Inunngortartut, toqusartut, nunap iluani nuuttartut avammullu nuuttartut akulikissusaannut najoqqutassiaq 2-mi ineriartornerit malinneqarput. Ineriartorneri taakkunani siullermik ineriartorneri 2090-imi anguneqartussatut ilimagineqartut 1996-imiit 2006-imut arnanut angutinullu aammalu ukiunut agguaanermi inunngortartut toqusartut, nunap iluani nuuttartut avammullu nuuttartut akulikissusaasa amerlaqatigissagaat naatsorsuutigineqarpoq. Ineriartorneri inunngortartut, toqusartut, nunap iluani nuuttartut avammullu nuuttartut 2006-imi akulikissusaat ingerlaannassasoq aallaavigineqa

Najoqqutassiaq 3: Uuttuutit tunngaviusunik siumut missiliuineri iluarsisarnert

Siumut missiliuineri matumani inunngortartut toqusartullu akulikissusiata ineriartornerit, Kalaallit Nunaata avataani atuuttumit sunniuteqarfigineqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Amerika avannarleq aamma Europap avannaa aalajangersimasumik assersuutigineqartussatut toqqarneqarput. Sumiiffinni taakkunani inunngortartut toqusartullu akulikissusaannut qaffasissutsip atuuttup 2090-imi anguneqarnissaa ilimagineqarpoq, taamatullu 2006-imi Kalaallit Nunaanni akulikissutsit atuuttut amerlaqatigiissinneqarneri aallaavigineqarpoq. Nunap iluani avammullu nuuttartunut najoqqutassiaq 2-mi naatsorsuutigineqartut atorineqarput.

Najoqqutassiaq 4. Uuttuutit tunngaviujaannartut aamma aluminiumik tunisassiorneq

Najoqqutassiaq 1-imi innuttaasut siumut missiliorneqarneri, kisiannili Maniitsumi aluminiumik aatsiterivissamik pilersitsineri innuttaasut nikinnissaannut naatsorsuutigisanik ilaqartinneqartoq matumani aallaavigineqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik inuttaasut nikinnissaannut naatsorsuutigisat pingaarnerit ukuupput:

- aatsiteriviup ingerlanerani atorfiit 600-uusut affaat nunaqavissunik, tassalu Qeqqani nunap immikkoortuani illoqarfinnerisunik, affaalu nunap immikkoortuani isorliunerisunersumik

- illoqarfinneersunik nunaqarfinneersunillu inuttalerneqassasut,
- atorfiit pingajorarterutaat marluk angutinit aammalu pingajorarterutaat ataatsit arnanit inuttalerneqassasut,
- atorfiit affaat kisermaanit inuttalerneqassasut, affaalu inunnik aappalinnik inuttalerneqassallutik, taakkulu affaat meeraqassanngitsut affaalu marlunnik meeraqassallutik.

Najoqqutarisaq: Nordregion (2010, kapitali 7) aamma paasissutissat Nordregio-mit pissarsiarineqartut.

Takussutissiaq 4.3.3 Ukiuni toqqarneqartuni nuttarmik misissuinerimi immikkoortuni sisamaasuni inuiaqatigiit ilusaannik siumut missiliuineq naapertorlugu innutaasut najugaqarfinnut agguarneqarnerat

	Qeqqani nunap immikkoortua		Isorliunerusuni nunap immikkoortui		Katinneri (=100 pct.)
	Illoqarfik	Nunaqarfik	Illoqarfik	Nunaqarfik	
Najoqqutassiaq 1:					
2010	60,0	6,0	23,7	10,3	56.325
2020	63,4	5,6	22,0	9,0	56.335
2030	67,2	5,0	20,2	7,6	56.987
2040	71,3	4,3	18,2	6,2	59.283
2050	75,5	3,5	16,1	4,9	63.853
Najoqqutassiaq 2:					
2010	60,0	6,0	23,7	10,3	56.194
2020	62,9	5,8	22,1	9,2	54.854
2030	65,8	5,6	20,5	8,1	52.604
2040	68,9	5,2	18,8	7,1	50.008
2050	71,8	4,9	17,2	6,1	47.219
Najoqqutassiaq 3:					
2010	59,9	6,1	23,7	10,3	56.102
2020	62,7	5,9	22,1	9,3	53.967
2030	65,4	5,7	20,6	8,3	50.420
2040	68,1	5,6	19,0	7,3	46.112
2050	70,7	5,4	17,4	6,5	41.335
Najoqqutassiaq 4:					
2010	60,0	6,0	23,7	10,3	56.325
2020	64,9	5,4	21,1	8,6	56.303
2030	68,9	4,7	19,1	7,3	56.982
2040	73,0	4,0	17,1	5,9	59.316
2050	77,0	3,3	15,0	4,7	63.939

Najoqqutarisaq: Nordregio-mit paasissutissat pissarsiarineqartut.

Innuttaasunik siumoortumik missiliuinerit tallimaasut (takussutissiaq 4.3.3-mi sisamat aamma takussutissiaq 4.3.2-mi amerlaqatigiissitsineq) arlaallunniit isiginiarneqaraluarpat, Qeqqani nunap immikkoortuanik taaneqartumi innuttaasut eqiteruttussaapput, aggataarinerilli pingasuusut sinnerini innuttaasut ikilingaatsiassallutik.

Allaammi innuttaasut eqiterunnerat missiliuineri tallimaasuni takutinneqartunit nukittunerulissannginnersoq apeqquserneqarsinnaavoq. Pingaartumik nunaqarfiit amerlanersaat inukilliartornerup ingerlaannarneranik misigisaqarsinnaapput. Nunap immikkoortuini isorliunerusuniittuni tamatuma ilimanaateqannginneranut pissutaavoq, Kuannersuarni aamma/imaluunniit Killavaani aatsitassarsiulernissap piviusunngortinneqarnerani Qaqortumi Narsamilu innuttaasut amerlingaatsiartussaanerat. Tamatumunngarpiat atatilugu erseqqissarneqassaaq, illoqarfiit nunaqarfiillu pingaarnertut ataatsimut isiginiarneqartaraluartut,

illoqarfiit akornanni aamma nunaqarfiit akornanni ineriartortitsinerit assigiinngitsorujussuusinnaammata.

Takussutissani ukunani oqimaaqatigiinnginneq nunaqarfinni annerusoq takutinneqarpoq:

Arnat angutillu agguagaanerat

Nunaqarfiit tatisimaneqarnerinut pissutaasut

Aappariit ukioqatigiiaat pingaarnerusut, tassalu 20-niit 39-nut aamma 40-niit 59-inut ukiullit angutitut arnanullu agguagaanerat illoqarfinnut naleqqiullugu sulii equngangaatsiarpoq, tak. takussutissiaq 4.3.4. Takussutissiaq 4.3.4-mi takuneqarsinnaasut arnat angutillu ukioqatigiiaanun agguagaanerat nunaqarfinni illoqarfinnut naleqqiullutik equnganeruvoq.

Takussutissiaq 4.3.4 Ukiuni toqqarneqartuni illoqarfinni nunaqarfinnilu angutit arnallu aalajangersimasunik ukiullit agguagaanerat. Angutit 100-uugaangata arnat amerlassusaat

Aallartinnerani	Nunaqarfiit			Illoqarfiit			Nuna tamakkerlugu		
	20-39- inik ukiullit	40-59- inik ukiullit	20-59- inik ukiullit	20-39- inik ukiullit	40-59- inik ukiullit	20-59- inik ukiullit	20-39- inik ukiullit	40-59- inik ukiullit	20-59- inik ukiullit
1993	74	65	72	88	71	85	85	70	79
1995	76	62	74	88	73	85	86	71	80
1997	77	62	74	89	73	85	87	71	80
2000	78	63	74	90	73	86	87	72	80
2007	81	81	81	91	68	87	90	79	84

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik. *Kisitsisitigut paasissutissaateqarfik*, 2010-mi apriliimi.

Naartusinnaasut inoqutigiinnilu inuit amerlassusaat

Oqaluttuarisaaneq eqqarsaatigalugu kinguaassiorsinnaanermut killiliussaq sinnerlugu naartusinnaasut nunaqarfinni innuttaasut amerlassutsimikkut allanngorannginnerannut iluaqutaavoq.³¹

Oqaluttuarisaaneq eqqarsaatigalugu tamanna ilaqutariinnik meerakkaanik kinguneqarsimavoq.

Kisianni siunissami ilaqutariit ikinnerusunik meerartaqartalemissaat naatsorsuutigineqarpoq,

naartusinnaaneq ataatsimut isigalugu apparsimammat, tamannalu pissutigalugu siunissami

nunaqarfinniit nutsertut ilanngaasereerlugit kinguaassiorsinnaanermut killiliussaq sinnerlugu ukiullit

naartusinnaanerinit illuatungilerneqarsinnaanera taama annertutigisussatut

naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq.

³¹ Inuiaqatigiit allaatigisaaneranni kinguaassiornermut killiliussaq nalinginnaasumik kinguaassiornermut kisitsisitut 1000-itut nassuiarneqartarpoq. Kinguaassiornermut kisitsisini ilanngaaseriikkani nivarsiaqqat, arnat 15-iniit 49-nut ukiullit naartusinnaanerini ernisinnaasut 1000-iugaangata, arnat 1000-iugaangata toqusartut amerlassusiinut iluarsillugit amerlassusissaat missiliorneqarput. Taakku naartusinnaasut 2000-erpiiaat amerlaqatigaat, naartusinnaasunut tamarmiusunut nukappiaqqanik ernisut ilanngunneqarmata, taamatullu naartusinnaasut tamarmiusut amerlassusaat arnanut toqusartunut iluarsineqanngimmata.

Takussutissiaq 4.3.5 Ukiuni toqqarneqartuni illoqarfinni nunaqarfinnilu inoqutigiinni inuit amerlassusaat

Aallartinnerani	Nunaqarfiit 20-59-inik ukiullit		Illoqarfiit 20-59-inik ukiullit		Nuna tamakkerlugu 20-59-inik ukiullit	
	Kisermaat, pct.	Inoqutigiin ni inuit amerlassu saat ^a	Kisermaat, pct.	Inoqutigiinni inuit amerlassus aat ^a	Kisermaat, pct.	Inoqutigiin ni inuit amerlassu saat ^a
1995	25,4	3,52	29,5	2,78	28,9	2,89
2000	24,8	3,42	28,9	2,77	28,3	2,86
2005	28,1	3,20	29,7	2,72	29,5	2,79
2010	29,9	3,02	31,3	2,63	31,1	2,69

a) Aappariinni minnerpaamik ataaseq 20-nik ukioqarpoq.

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqjissaartarfik. *Kisisitigut paasissutissaateqarfik*, 2010-mi apriliimi.

Illoqarfinni taamatullu nunaqarfinni piffissap ingerlanerani inoqutigiit inuttakinnerusut

Ilaqutariit imaluunniit inoqutigiit inuttakinneruleriartornerat takussutissiaq 4.3.5-imi takuneqarsinnaavoq. Ineriartorneq taanna taamaallaat nunaqarfinni malunniussimangilaq. Tamannalu aamma Kalaallit Nunaanni illoqarfinnut malunniussimavoq. Kiisalu ineriartorneq taanna Kalaallit Nunaannaanni immikkut atuutinngilaq, aammali nunani killerni suliffissuaqarfiusuni takuneqarsinnaalluni. Taamaattumik ineriartorneq taanna unikkallartussaangitsoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tunngavigisariaqarpaa. Takussutissiaq 4.3.5-imi kisisisini aamma takuneqarsinnaavoq, ineriartorneq taanna nunaqarfinni illoqarfinnut naleqqiullugu erseqqinnerusoq. Taamaattumik inoqutigiinni inuit amerlassusaat 1995-imiit 2010-mut nunaqarfinni agguaqatigiissillugu 0,5-inik ikilisimapput, illoqarfinnili 0,2-nik ikilisimallutik. Pissutsit taakku aamma inoqutigiinnut ataasiinnarmik inuttalinnut, 20-niit 59-inik ukiulinnut takussutissaapput, taakku nunaqarfinni 1995-imiit 2010-mut 4,5 procentpointinik amerlisimallutik, kiisalu illoqarfinni qaffaat taanna 2,2 procentpointiulluni.

Nunaqarfinni innuttaasut amerlassusaat

Taamatut ineriartorneq aamma nunaqarfinni innuttaasut amerlassusaatigut takuneqarsinnaavoq, tak. takussutissiaq 4.3.6, tassanilu ukiuni toqqarneqartuni nunaqarfinni innuttaasut amerlassutsimikkut agguagaanerat takutinneqarpoq.

Greenland Venture-mi (2009, qupp. 60) nunaqarfinnut inuusuttunullu tunngatillugu imatut allassimasoqarpoq: "Inuusuttut taakku (Qaqortumi inuusuttut 15-it 19-illu akornanni ukiullit, ilaliussaq) illoqarfinni annerusuni, inuusuttorpassuarnik inooqateqarnermi, inuusuttut akornanni assigiinngitsunik sammisallit akornanniinnermi, kulturikkut assigiinngitsorpassuarnik neqerooruteqartarnermi il.il. iluaqutissarpassuaqartuni najugaqarneq sungiussimavaat. Inuusuttunit taakkunanga amerlasuut siunissami najugaqarfinnut minnerusunut, taamatut neqerooruteqarfimmut nuussinnaanissaat ilimanaateqanngilaq."

Takussutissiaq 4.3.6 Ukiuni toqqakkani nunaqarfinni innuttaasunut kisitsisit agguagaanerat

	Ukiup pineqartup aallartinnerani innuttaasut amerlassusaat									Nunaqarfiit, Katillugit
	50-it inorlugit	50-99	100-149	150-199	200-249	250-299	300-349	350-399	400-t taakkulu sinnerlugit	
1995	6	14	13	11	4	4	3	1	3	59
2000	12	12	17	8	6	5	2	3	3	68
2010	9	18	8	10	9	1	2	2	2	61

Najoqqutarisaq: 1995: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 1999. Nunaqarfiit. 1999-imi Kalaallit Nunaanni nunaqarfinnut kisitsisit. *Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit naatsorsukkat 1999:1*, taamaangippat *Kisitsisitigut Paasisutissaateqarfik*, 2010-mi apriliimi.

Inuussutissarsiornermi periarfissat

Nunaqarfiit amerlanersaasa piunissaannut tunngavissani, tassanilu soorunami nunaqarfiit mittarfiliit Kangerlussuaq aamma Narsarsuaq pineqaratik, piniarnej aalisarnerlu tunngavigineqarput, taamatullu nunaqarfiit pingajorarteruterpiaat takornariaqarnermit isertitaqartarlutik. Aalisarnermi tunisassiorsinnaassutsimi siuariarnerit, tamatumalu nassatarisaanik aalisakkat akiisa appartarnerat, isertitarineqartartut nalinginnaasut amerlaqataannik nunaqarfinni aalisarnermi isertitaqarnissamik qulakkeerinissaq ajornakusoortunngorsimavoq. Aalisariaaseq, nalinginnaasumik nunaqarfinni ingerlanneqartartoq atorlugu angisuunik ingerlataqarnermi iluaqutissat, aalisarnerup inuiaqatigiit aningaasaqarneranut – piumasaqaatit atuuttut minnerunngitsumillu immaqa aalajangersarneqarsimasut atorlugu – iluanaarutaasumik anguneqarnissaannut pisariaqartinneqartut anguneqarsinnaannginnerat tamatumunnga pissutaavoq. Ineriartortitsineq taanna isertitat annertussusaannut kisitsisitaliussani ersarippoq, tak. immikkoortoq 3.2.

4.4 Inuiaqatigiit ineriartornerannut tunngaviusut aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani najugaqarfiit malillugit agguaneq

Angallannermut najoqqutassiami, angallasseriaatsit allat sunniutissaannik piviusuusaartitsineri Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap atugaani, inuiaqatigiit illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguagaanerat kisimi ataatsimoortillugit ilaatinneqaannangillat, aammali inuiaqatigiit illoqarfinnut nunaqarfinnullu il.il. tamanut agguagaanerat ilaatinneqarpoq. Matuma kinguliani Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfup innuttaasunik missingersuineri nuttartarnermillu misissuineq tunngavigalugit illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani innuttaasut agguagaanerannut Isumalioqatigiissitap missiliuinermini tunngavigisai nassuiarneqarput. Taamatuttaaq innuttaasut amerlassutsimikkut ineriartorneranni naatsorsuutigisat atorneqartut nassuiaatigineqarput.

Takuneqarsinnaasut innuttaasut najugaqarfinnut agguagaanerat, nuttarnermik misissuineri innuttaasut siumut missiliorneqarnerini tallimaasuni assigiinngissuteqangaatsiartut kisimik pineqanngillat, aammali innuttaasut amerlassutsimikkut assigiinngissuteqangaatsiarput. Taamatut ineriartortoqarnera 2010-mut, 2030-mut aamma 2040-mut tunngatillugu Takussutissiaq 4.4.1-imi eqqikkarneqarpoq, tassani najugaqarfiusut nikinnissaat aamma nuttartarnermik misissuineq malillugu innuttaasut, illoqarfinnut qitiusunut nuuttussat amerlassutsimikkut ineriartornerisigut nassuiarniarneqarluni. Innuttaasut amerlassutsimikkut ineriartorneranni, aamma nuttartarnermik misissuineri siumut missiliuinerit Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfup innuttaasunik siumut missingersuinerani qinigassani allani pingaarnerni allanneqarpoq.

Takussutissiaq 4.4.1 Siumut naliliinerni assigiinngitsuni 2010-mi, 2030-mi aamma 2040-mi innuttaasut amerlassusaat aamma najugaqarfiit malillugit agguaanerit

	GS ^a	Nuttartarermik misissuineq Innuttaasut amerlassusaat				Nuttartarermik misissuineq Illoqarfinni qitiusuni procentinngorlugit			
		Najoqq. 1	Najoqq. 2	Najoqq. 3	Najoqq. 4	Najoqq. 1	Najoqq. 2	Najoqq. 3	Najoqq. 4
2010	56.179	56.325	56.193	56.102	56.325	60,0	60,0	59,9	60,0
2030	57.112	56.987	52.604	50.420	56.982	67,2	65,8	65,4	68,9
2040	57.103	59.283	50.008	46.112	59.316	71,3	68,9	68,1	73,0

a. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasunik siumut naliliinerani allatut qinigassaq pingaarneq.

Najoqqutarisat: Takussutissiat 4.2.1, 4.3.2 aamma 4.3.3.

Takussutissiaq 4.4.1-imi innuttaasut siumoortumik missiliorneqarnerini minnerunngitsumik innuttaasut ineriartornerannut kisitsit nassuiarneqarnerini, innuttaasut agguagaaneranni innuttaasut siumoortumik missiliorneqarneri isiginiarneqartariaqarput, kisiannili nuttartarnerit misissuiffiqineqarnerini najoqqutassiaq 4-mi aningaasaqarnermut ineriartornerup sunniutissai ilanngunneqarput, Maniitsumi aluminiuliorfissap kingunerisassai tassani toqqaannartumik pineqarlutik.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap, innuttaasunik missingersuineri atorneqartuni aamma siunissami aningaasaqarnermik ineriartortitsinissamut ilimagisat ilaattariaqarpari. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu Kalaallit Nunaanni suliassat/inuussutissarsiornermut periarfissat nutaat arlallit pilersussaapput, tak. kapitali 3. Oqaatigineqareersutut isumalioqatigiissitap uuliamik/gassimik, aatsitassanik aammalu nunami pinngortitami isumalluutininik allanik atuinnissamut periarfissat assigiinngitsut piviusunngortinneqartussat suussanersut, taakkulu qaqugu aalajangersimasunik sanaartornikkut ingerlatsinikkullu naammassineqarsinnaassanersut aalajangersinnaangilaa. Tamannali missingersuutit, inuit ikiliartornissaannik kinguneqartussat tunngavigineqarnissaasa piviusorsiorpalaartuunnginneranik isumalioqatigiissitap isumaqarneranik isumaqarpoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni innuttaasut ineriartornerat

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap najoqqutassiami tunngaviusumi, ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup najoqqutassiaani pingaarnermi inuiaqatigiit ineriartornissaattut naatsorsukkat tunngavigai, tassanilu isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu aatsitassarsiorfiit nutaat arlallit immaqalu aluminiumik tunisassiorfik 2030 sioqqullugu ingerlalersussaapput. Aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap piviusorsiorfittut isumaqarfignaa, suliassaqarfinni nutaani suliassat ima annertutigissasut, allaat Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasunik missiliuineranut naleqqiullugu 2030-mi innuttaasut amerlassutsimikkut 20 procentinik amerlanerussallutik. Tamanna assersuutigalugu Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasunik missiliuinerani oqaatigineqartunut naleqqiullugu innuttaasut ukiumut 1 procentinik amerlinerusarnerisigut piviusunngortinneqarsinnaavoq. Innuttaasut amerlissutissaattut missiliorneqartut najoqqutassiat sinnerinut marluusunut: ineriartorfissatut najoqqutassiaq 2-mut aamma 3-mut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuinermini inerniliinerminilu tunngavigisassaanut ilaatinneqarput. Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, sulisussat avataaniit takkuttartussat, tammaarsimaarfittut illoqarfiliiani najugaqartussaasut kisitsisinut taakkununnga ilanngunneqanngimmata.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap siumut naliliilluni najoqqutassianik atuinera

Innuttaasut najugaqarfiit malillugit agguagaanerini nuttartarermik misissuinerimi najoqqutassiaq 1 tunngavigineqarpoq. Erseqqissaatigineqassaaq, matumani soorunami 2010-mi najugaqarfiit malillugit

innuttaasut agguagaaneri soorunami assigiittorujussuummata, tamatumani nuttarnermik misissuinermi inuiaqatigiit agguagaanerinut siumut missiliukkat sisamaasut akornanni arlaataluunniit toqqarneqarsimanera apeqqutaatinnagu. Nuttarnermik misissuinermi 2010-mut ukiut missiliuiffiusut sisamaannaanerat tamatumunnga soorunami pissutaavoq. Takussutissiaq 4.3.3-mi takuneqarsinnaavoq, nuttarnermik misissuinermi najoqqutassiat sisamaasut akornanni 2010-mi najugaqarfiiit malillugit inuiaqatigiit agguarneqarnerini nikingassut taamaallaat 0,1 procentpointimik annertussuseqassasoq. Kisiannili inuiaqatigiit agguagaanerannut najoqqutassiani sisamaasuni 2030-mi inuiaqatigiit najugaqarfii malillugit agguarneqarnerat soorunami annertungaatsiartunik assigiinnissuteqarput. Matuma siuliani taaneqartut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap pingaartumik najoqqutassiaq 1 aamma 4 tunngavigai, tassanimi najoqqutassiaq 4-p atorneqarnerani Namminersorlutik Oqartussat Maniitsumi aluminiuliorfissamut tunngatillugu aalajangiinissaat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap siumoortumik eqqoriarpa. Takussutissiaq 4.4.2-mi takuneqarsinnaasut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap 2030-mi innuttaasut agguagaanerannut atatillugu procentinut kisitsisit ilivitsut atorpai, taannalu aqqutigalugu tamanna pillugu eqqoriaanissamut atatillugu nalornissuteqarneq erseqqissarneqarpoq.

Innuttaasut agguagaanerannik naleqqiussinermi ilimagisat

Sumiiffinni sisamaasuni najugaqarfiiit malillugit innuttaasut agguagaanerannik naleqqiussinerit, nuttarnermik misissuinermi, najoqqutassiami tunngaviusumi, tassalu ineriartorfissanut najoqqutassiami 1-imi atorneqartut saniatigut aamma ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2 atorneqarpoq, tak. takussutissiaq 4.4.2. Ineriartorfissanut takussutissiaq 3-mi qeqqani nunap immikkoortuani illoqarfinnut annertunerusumik eqiteruttoqarmissaa ilimagineqarpoq. Tamanna ataatsimut isigalugu nunap immikkoortuini isorliunerusuniittuni illoqarfiiit najoqqutassiami aallaaviusumi innuttaasut amerlaqataannik angusaqarfiussasut tunngavigineqarpoq. Illoqarfinni qeqqaniittuni innuttaasut amerlissutissaattut missiliorneqartut 3 procentpointiusut, Qeqqani nunap immikkoortuani nunaqarfinni ikilissutissanit 1 procentpointiusunit aamma nunap immikkoortuini isorliunerusuniittuni nunaqarfinni ikilissutissanit 2 procentpointiusunit illuatungilerneqarput.

Nuttarnermut misissuinermi innuttaasut ineriartornissaannut aammalu sumiiffiit atorneqartut sisamat malillugit najugaqarfinnut agguaanermut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilimagisai takussutissiaq 4.4.2-mi eqikkarneqarput, tassanilu ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliarisimasaanni 2030-mut naatsorsuutigineqartussat atorneqartut allassimapput. Assartuussinermit najoqqutassiami naatsorsuinermit ukiumi aallaaviusumi, tassalu 2010-mi naatsorsuutigineqartut soorunami ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni tamani atorneqarput.

Takussutissiaq 4.4.2 Ukiuni naatsorsuiffiusuni 2010-mi aamma 2030-mi innuttaasut ineriartornissaannut aamma innuttaasut najugaqarfinnut agguarnissaannut Assartuussineq pillugu Ataatsimiititaliap ilimagisai

	Innuttaasut amerlassusaat ^a	Innuttaasut najugaqarfinnut agguagaanerit, pct.			
		Nunap qeqqani nunap immikkoortua		Nunap qeqqani nunap immikkoortua	
		Illoqarfiit	Illoqarfiit	Illoqarfiit	Illoqarfiit
2010	56.179	60,0	6,0	23,7	10,3
2030					
Takussutissiaq tunngaviusoq, ineriartornissamut takussutissiaq 1	57.179	68	5	20	7
Takussutissiami tunngaviusumi inuiaqatigiit agguagaanerisa assingat atorlugu takussutissiaq qinerneqarsinnaasoq alla, ineriartornissamut takussutissiaq 2	70.000-ingajaat	68	5	20	7
Takussutissiami tunngaviusumut naleqqiullugu inuiaqatigiit eqiterunnerunerat atorlugu takussutissiaq qinerneqarsinnaasoq alla, ineriartornissamut takussutissiaq 3	70.000-ingajaat	71	4	20	5

a) Innuttaasut amerlassusaannut aatsitassarsiorfinni assigisaannilu tammaarsimaarfinni najugaqarlersinnaasut, aammalu nunaqavissuunngitsut ilaatinneqanngillat. Maannakkut ilaatigut najugaqavissuunngitsut Napasorsuarmi kuultisiorfimmi Nalunami sulisut pineqarput.

Kalaallit Nunaanni sumiiffiit katillugit 80-erpiat (illoqarfiit, nunaqarfiit il.il.) angallannerup najoqqutassierneqarnerani angallannermi piumasaqarnermut angallannerullu ilusiligaaneranut piviusuusaartitat takuneqarsinnaapput³². Angallannermut najoqqutassiami piviusuusaartitani saqqummiunneqartuni sumiiffinni 80-iusuni innuttaasut ineriartornerat nunap immikkoortuani inissisimaffinni ataatsimut isigalugu nuttartarnermik misissuinerup ineriartornerata assigissagaat ilimagineqarpoq.

³² Ukiuni aallaaviusumi 2010-imi innuttaasut angallannermut najoqqutassiami illoqarfinnut 18-inut nunaqarfinnullu 60-inut agguarneqarput. Tassunga Tunup Avannaani Nunami allannugtsaaliukkami sumiiffiit sisamat ilanngunneqassapput. Angallannermut najoqqutassiaq siunissamut soorlu 2030-imut atorneqarpat, innuttaasut aamma illoqarfinnut nunaqarfinnullu taakkununga il.il. agguarneqassapput. Tamatuma saniatigut sumiiffiit 58-it Kalaallit Nunaata avataaniittut ilaapput, taakkua toqqaannartumik imaluunniit toqqaannanngitsumik Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaannit timmisartumik angalanermi aallaaviullutik.

5 Inunnik angallassineq

Inunnik angallassineq pillugu kapitalimi aallarniutaasumi immikkoortut pingaarnerit marluk sammineqarput. Immikkoortoq 5.1-imi Isumalioqatigiissitap killiliussat, inunnik angallassinermik misissuinermit tunngavigineqartut nassuiaateqarfigai. Immikkoortoq 5.2 tassunga nangissutigalugu tunngaviusut nalinginnaasut, inunnik angallassinermik misissuinermit atatillugu immikkoorteqartut takussutissiorneqarput. Takuneqarsinnaasussat tassani silaannakkut assartuussineq, immikkoortoq 5.2-mut ilaatinneqartoq annertunerusumik tunngavigineqarpoq. Tamatumani ilaatigut sineriak sinerlugu Qaqortumiit Ilulissanut inunnik assartuussinerup kapitali 15-imi misissuiffigineqarnera tunngavigineqartutut isigineqassaaq.

Inunnik assartuussinermit atatillugu ajornartorsiutinut qitiusut kapitalini tulliuuttuni sisamani misissuiffigineqarput. Kapitali 6-imi nunap iluani Imaprik ikaarlugu mittarfii qitiusut inissisimaffii ilusiligaanerilu misissuiffigineqarput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu tamanna inunnik assartuussinermit atatillugu ajornartorsiutinut qitiulluinnarpoq. Tassunga malitsigitillugu kapitali 7-imi Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassineq misissuiffigineqarpoq, taannalu ilaatigut mittarfup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarsinnaanerani misissuinermit imaqarpoq. Kapitali 8-mi Ilulissani mittarfup tallineqarnissaa misissuiffigineqarpoq. Kiisalu kapitali 9-mi nunap iluani mittarfinni allani ajornartorsiutinut nassuiaatigineqarput.

5.1 Isumalioqatigiissitap inunnik angallassinermut atatillugu suliamini killiliussai

Inunnik angallassineq – najukkap iluani illoqarfinniit nunaqarfinnut angallassineq pinnagu – Kalaallit Nunaanni silaannakkut angallassineq imaluunniit imaatigut angallassineq aqutitigalugit annertuumik ingerlanneqarpoq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap najukkap iluani illoqarfinnut nunaqarfinnullu angallassinermik misissuinissamik suliakkerneqanngilaq. Taamaattumik illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni aqqusiniliornissaq ajornartinnagu inuiaqatigiillu aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu illersorneqarsinnaatillugu aqqusinertigut angallannissaq kisimi misissuiffigineqarpoq. Aamma aqquserniornissamut suliaat aalajangersimasut marluk kisimik misissuiffigineqarput. Aqqusernit marluk taakku Imaprik ikaarlugu mittarfinnut pioreersunut marlunnut atassuteqarput: aqqusineq atassuteqaat Kangerlussuarmik Sisimiunut atassusiisussaq, aammalu aqqusineq atassuteqaat Narsarsuarmik Qaqortumut Narsamullu atassusiisussaq.

Aqqusernit atassuteqaatit marluk taakku ilaatigut kapitali 6-imi misissuiffigineqarput, tassanilu Kangerlussuup Sisimiullu akornanni aqqusineq atassuteqaataasussaq misissuiffigineqarpoq, ilaatigullu kapitali 7-imi Narsarsuup, Qaqortup Narsallu akornanni aqqusineq atassuteqaataasussaq sammineqarluni.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu Qeqertarsuup Tunuani angallassineq, qulimiguullit imaatigullu angallatit atorlugit assartuinerit ingerlanneqartoq tunngaviusumik aningaasaqarnikkut naleqquttumik ingerlanneqarpoq. Tassunga nangissutitut Qeqertarsuup Tunuani angallassinermut ilusiliineq immikkoortoq 7.4-mi Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani angallassinermik misissuinermit tunngavigineqarpoq. Kiisalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap paasinninnera malillugu najukkap iluani angallassinermut atatillugu, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat eqqarsaatigalugit tamatuma saniatigut nunap immikkoortuini allani angallassinermik misissuinermit annertunerusumik Isumalioqatigiissitap ilassuteqarsinnaanngilaq.

Sineriak sinerlugu angallavik, AUL-imit sullissivigineqartoq pillugu Isumalioqatigiissitap misissugai misissuinetut immikkoortut kapitali 15-imut immikkoortinneqarput. Kiisalu najukkani angallassinermut akisussaaffiit aaqqissuussaaniikkut Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni agguagaanerat pillugu Isumalioqatigiissitap isummersutai kapitali 16-imiipput.

5.2 Inunnik angallassinermi pissutsit nalinginnaasut aammalu misissuinerne tunngavigineqartut

Piffissap angalaffiusup nalilerneqarnera

Takuneqarsinnaasussatut piffissap angalaffiusup nalilerneqarneranut Isumalioqatigiissitap inunnik angallassinermi attaveqaatit allatut ilusilerneqarnerini inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat pillugit naliliinera ilaatinneqarpoq. Suliassaqarfinni allani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliisarnerni allani pisartutut, pissutsit tunngaviusut assigiinngissutaat naatsorsukkanut aalajangersimasumik ilaatinneqartarput.

Takussutissiaq 5.2.1-imi uuttuummut ataatsimut akit, inunnik angallassineq pingaarnertut aallunneqartillugu atorneqartut takussutissiorneqarput. Takussutissiaq 5.2.1-imi nakuneqarsinnaasutut, piffissaq inunnit atorneqartoq naatsorsorneqartillugu angalasut assigiinngitsut akornanni, aammalu piffissamik atuinerit assigiinngitsut akornanni immikkoortitsisoqartarpoq. Piffissamik naliliineq uuttuummut ataatsimut akinit aammalu piffissamit atorneqartumit pinngortarpoq.

Takussutissiaq 5.2.1 Piffissap inunnit atorneqartup nalinganik naatsorsuinerne uuttuummut ataatsimut akit

2005-mi akisut	Uttuut ataaseq	Inuussutissarsiortut nunaqavissut angalanerat	Inuinnaat nunaqavissut angalanerat	Inuussutissarsiortut	Takornarisat
Angalanermi piffissaq	Kr./nal. ak.	99	99	139	99
Kinguuattoornermi piffissaq	Kr./nal. ak.	198	198	277	198
Siumut utimullu assartuinerneq piffissaq	Kr./nal. ak.	99	99	139	99
Nikinnermut piffissaq	Kr./nal. ak.	40	40	55	40
Nikinnermut pillaat	Kr./nikinneq	99	99	139	99

Najoqqutarisaq: DTU Angallanneq 2007. TGB-p naliliinerneq najoqqutassiormeranut uppersaatitut nalunaarusiaq. 2007-imi maajimi (aammalu najoqqutassiaq TGB-CBA.xls tassunga atasoq).

Takussutissiaq 5.2.2.-mi uuttuummut ataatsimut akit, timmisartumik nassiussanik allakkanillu assartuussinerneq ataatillugu atorneqartut takussutissiorneqarput, tassanilu aamma piffissat assartuussinerneq atorneqartut akornanni immikkoortitsisoqarpoq. Inunnik angallassisoqarualuortoq, nassiussanut allakkanullu piffissap atorneqartup nalinga aamma ilanngunneqarmat tamatumunnga nassiussat allakkallu ilaasa inunnut assartorneqartunut attuummassuteqanngitsut ilanngullugit assartorneqartarnerat pissutaavoq.

Takussutissiaq 5.2.2 Piffissap nassiussanut allakkanullu atorneqartup nalinganik naatsorsuinermi ataasiakkaanut akit, timmisartumik

2005-mi akisut	Uuttuut ataaseq	Nassiussat, timmisartumik	Allakkat, timmisartumik
Angalanermi piffissaq	Kg-mut kr./nal. ak.	6,0	12,0
Kinguuaattoornermi piffissaq	Kg-mut kr./nal. ak.	6,0	12,0
Siumut utimullu assartuinermit piffissaq	Kg-mut kr./nal. ak.	6,0	12,0
Nikinnermut piffissaq	Kg-mut kr./nal. ak.	2,4	4,8
Nikinnermut pillaat	Kr./nikinneq	6,0	12,0

Najoqqutarisag: DTU Angallanq 2007. *TGB-p naliliinermit najoqqutassierneranut uppernarsaatit nalunaarusiaq*. 2007-imi maajimi (aammalu najoqqutassiaq TGB-CBA.xls tassunga atasog).

Takussutissiaq 5.2.1-imi aamma 5.2.2-mi uuttuummut ataatsimut akinit atorneqartunut 2005-imi akit tunngavigineqarput. Akit taakku Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissukkamini piffissap nalinganik naatsorsuineranut atorneqaramik akiniq atugarissaarnermillu tunngaveqarluni 2010-mi akinit iluarsineqarput.³³

Piffissaq nikiffiusoq

Piffissap angalaffiusup aammalu piffissap nikiffiusup saniatigut aamma ilaasut piffissamut aningaasartuutaat tamarmiusut naliliiffiqineqarnerini *akuttussutsimut piffissaq* ilaatinneqaruni naleqqutissaaq. Akuttussutsimut piffissaq tassaavoq piffissaq aallarfiissat marluk akornanniittoq. Tassalu akuttussutsimut piffissaq allannguuteqarpat, piffissat aallarfiissat akuttussusaasa allannguuteqarnerisa kingunerisaanik piffissaq utaqqiffiusoq allannguuteqassaaq. Kisiannili akuttussutsimut piffissaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerinik misissuinerne matumani ingerlanneqartuni nalilerneqanngilaq. Kalaallit Nunaanni angalasut akuttussutsimut piffissaq qanoq nalilertarneraat misissuiffiqineqarsimanngimmat tamatumunnga pissutaavoq. Tamatuma saniatigut – aammalu pingaaruteqartumik – sapaatit akunnerannut aallartartut ikittuinnaaneranni akuttussutsimut piffissaq amerlanertigut qaffasissinnaavoq, taamaattumillu nunani allani, nalinginnaasumik amerlanertigut nalunaaquttap akunnialunnguiniq akuttussutsimi piffissaqarfiusartuni, akuttussutsimut piffissamut naliisarnerit nuunneqarlutik tunngavigineqarsinnaanngillat. Misissuinerne akuttussutsimut piffissaq pingaarutilittut naliliiffiqineqartuni allannguutit immikkut pitsaassusilittut immikkoortoq 7.4-mi sammeneqarput.

Nikerarsinnaassuseq

Attaveqaatit allanngorpata aamma/imaluunniit unammilleqatigiinneq allanngorpat angalariaatsit nutaat akinnullu allannguutit assersuutigalugu inuit angalanissamik piunasaqarnerannut sunniuteqarsinnaapput.

Angallannermit ilusiliami – matumani atorneqartumi – akit allanngornerisa kingunerisaanik piunasaqarnermut sunniutissat tunngaviusumik ilanngullugit naatsorsorneqanngillat. Tassani

³³ 2005-imi uuttuummut ataatsimut akit takussutissiaq 5.2.1-imi aamma 5.2.2-mi allanneqartut 23%-inik qaffanneqarput – tassalu 2005-imiit 2010-mut akit qaffaataat 19%-it sinnilaarlugit.

timmisartumik angalanissamik piumasaqarnermi akit sunnertiassusiisa missiliorneqarnissaasa ajornarnera eqqarsaatigineqassaaq.³⁴

Tamanna tunngavigalugu aallaqqaammut sunnertiassutsimik naatsorsuinerit ilassutaasut aqqutigalugit akit allannguutaasa sunniutissaat kisiisa ilannguniarlugit, aappaattullu timmisartumik angalanermit akit nikerarsinnaassusiinut missiliuinerit nalinginnaasut atorniarlugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq.³⁵

Piumasaqarnerup timmisartumik angalasartunut sunniutissaat tamakkiisut

Piumasaqarnermi akit sunnertiassuat nalinginnaasumik akit nikerarsinnaanerannik taaneqartartoq aqqutigalugu malunniuttarpoq. Akit nikerarsinnaassusianni assersuutigalugu akit 1%-imik qaffannerini -1, piumasaqarnerup 1%-imik apparneranut takussutissaavoq.

Akit nikerarsinnaassusiinut paasissutissanik ilisimatitsissutinillu tamakkiisunik arlalinnik peqarpoq³⁶. Timmisartumik angalasartunut akit nikerarsinnaassusii -0,4-miit -2,0-imut annertussuseqartutut naliliiffigineqartarput, ilaatigut angalanerup isorartussusia nunamilu sumiiffiit apeqqutaallutik. Kisiannili erseqqissaatigineqartariaqarpoq, akit nikerarsinnaassusiini sumiiffiit apeqqutaasorujussusinnaammata, taamaattumillu naatsorsukkat inernerit taamaattut imaaliannaarlutik soorlu Kalaallit Nunaanni pissutsiniit nuunneqarsinnaanngillat.

Angallannermit ilusiliami Kalaallit Nunaannut TGB-mi, DTU Angallannermit ineriartortinneqarsimasumi akit nikerarsinnaassusiinut ilusilianik ataatsimoortunik atuisoqarpoq³⁷. Akit nikerarsinnaassusii toqqarneqartut sukumiisumik tunngavilersugaanngillat, kisiannili nunaqavissunut -0,8 aamma inuussutissarsiornermut atatillugu angalasunut -0,5 aalajangerneqarlutik atornerqarput. Takornarianut immikkut ittumik naatsorsueriaaseq atornerqarpoq. Tamanna tunngavigalugu takornarianut akit nikerarsinnaassusiitut naatsorsorneqartoq agguaqatigiissilluni -1-ip missaaniippoq.

³⁴ Kalaallit Nunaanni, Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit angalasunut paasissutissat killeqartuinnaat pigineqarput. Soorlu angalasunut akit sunnertiassusiit misissuiffigineqassappat, aammattaaq naatsorsukkat annertuut pisariusullu suliarineqartariaqarput. Piffissaq isumalluutillu eqqarsaatigalugit Isumalioqatigiissitamut sinaakkusiussat iluanni tamanna pisinnaasimanngilaq. Aammattaq takuuk: Namminersorlutik Oqartussat - Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkarsuisoqarfik 2010. Aalajangiinissamut tapertassatut angallannermit ilusiliinissamut sakkussaq, Teknikkikkut uppernarsaasiineq. COWI, Namminersorlutik Oqartussat sinnerlugit, 2010-mi maajimi.

³⁵ Taamaattorli Ilulissani mittarfiup tallineqarsinnaaneranut misissueqqissaarnermi, akinik pissuteqartumik takornarissat amerlassusaanni allannguutaasussat, misissueqqissaarnermi pingaarnermi toqqaannartumik ilanngunneqarput.

³⁶ Ilaatigut takuuk: Gillen, D. W. 2002. Air Travel Demand Elasticities: Concepts, Issues and Measurement. Wilfred Laurier University. 2002-mi novembarimi, COWI 2004. Skandinaviami silaannakkut angallanneq – naliusut isumaallu. November 2004-mi novembarimi. IATA 2008. ECONOMICS BRIEFING No 9: Air Travel Demand. Januar 2008 (http://www.iata.org/SiteCollectionDocuments/air_travel_demand_summary.pdf).

³⁷ CTT, DTU 2007. TGB – Angallannerup ilusaani naatsorsukkanut nassuiaatit, 2007-imi juulimi aamma CTT, DTU 2007. TGB-p naliliinermit najoqqutassiorneranut uppernarsaatitut nalunaarusiaq. 2007-imi maajimi.

TGB-p najoqqutassiaani akit nikerarsinnaassusiat atuakkani allani nikerarsinnaassutsinut naleqqiullugu qitiusumik inissisimapput. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq akit allanngornerini piunasaqarnerup allannguutissaanik naatsorsuinermini TGB-p najoqqutassiaani akit nikerarsinnaassusiat atorniarlugu aalajangerpoq. Tamanna oqaatigineqartut sunnertiassutsimik misissuinerit ingerlanneqarpoq, tak. assersuutigalugu imm. 6.6.

Timmisartuni teknologiip ineriartornera ataatsimut isigalugu

Timmisartuni teknologiip ineriartornera Kalaallit Nunaata iluani angallavinni angallannermut mittarfinnullu sunniuteqarsinnaavoq.

Ataatsimut isigalugu pilersuisut pioreersut tungaanniit timmisartut annertunerusumik pisinnaasallit (issiviit amerlanerusut) tungaannut ineriartortitsisoqarpoq, tak. ilanngussaq 5.1.

Timmisartunik ineriartortitsinerit missiliuinerit, aammalu timmisartuni pioreersuni sullissinerit pilersaarutit nutaat kingoraartissallu pissarsiarineqarsinnaanerit eqqarsaatigalugit pisartut tunngavigalugit, timmisartut pioreersut siunissami ukiuni arlalinni tulluutuni timmisartunut atorneqartunut killilersuutit atuiffiullutik atorneqarsinnaassapput.

Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarput

Timmisartulli Dash 7-it, ullumikkut Kalaallit Nunaanni mittarfinnut arlalinnut timmisartuussisarnermut atorneqartut sukkangaatsiartumik atorunnaarsikkiartuaarneqartussaapput, tunisassiorpoq timmisartunik taamaattumik tunisassiorunnaarsimammat sullissisarunnaarsimallunilu. Air Greenland Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut ilisimatitsivoq, Dash 7-it atorunnaarsillugit Dash 8-nik taasersorneqarnissaannut pilersaarutimik ingerlatsilluni.

Taamatut ineriartortoqarnera piffissap ingerlanerani Kalaallit Nunaanni mittarfinnut, mittarfittut naatsutut suliarineqarsimasunut pingaaruteqartussaavoq, ilaatigut timmisartut Dash 8-t annertuunik killilersuiffiutit sulisinnaassagunik mittarfinnik takinerusunik pisariaqartitsimmata. Tamanna immikkoortoq 9.1-imi ersarinnerusumik itisilerneqarpoq.

S61-it atorunnaarsikkiartuaarneqarput

Aamma qulimiguullit S61-it, ullumikkut Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassinerit atorneqartut sukkangaatsiartumik atorunnaarsikkiartuaarneqarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq, soorlumi nunarsuarmi sumiiffinni arlalinni, ilaatigullu Danmarkimi taamatut pisoqartoq. Air Greenland ilisimatitsivoq, kingusinnerpaamik 2012-ip naanerani qulimiguullit S61-it atorunnaarnissaat siunnerfigalugu.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissugai piffissamut ungasissumut tunngasuummata, angallannermik misissuinerit, angallannerit ilusiliani ingerlanneqartunut atatillugu tamatumaa eqqarsaatigineqarnissaa pisariaqarpoq.

S61-inut taartissatut ilimanarnerpaat tassaapput, qulimiguullit Bell-it maannakkut Air Greenlandimut atorneqartut, taakkulu pisinnaasaat minnerungaatsiarput (affaasa missaannik). Akinut paasissutissat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap pissarsiarisinnaasimasai tunngavigalugit, aningaasartuutissat inummut ataatsimut kilometerimut uuttorlugit qulimiguulinni Bell-imi S61-inut sanilliullutik amerlanerulaarput. Qulimiguullit minnerit atorneqarnerat eqaannerungaatsiartumik aaqiiffiusinnaavoq, taamaalillunilu pisinnaasat piunasaqarnermut naleqqiunneqarsinnaanerannut periarfissat annertunerulissallutik.

Ataatsimut isigalugu taarsiinissaq qulimiguullit atorlugit angallassinermut aningaasartuutunik tamarmiusunik annertunerusumik allannguiffiussanngitsoq naliliisoqarpoq. Taamaattumik naatsorsuineranut teknikki eqqarsaatigalugu qulimiguullit S61-it angallanneranut ilusiliani naatsorsukkanut ilaatinneqaannarnissaat toqqarneqarpoq. Tamatumattaq kingunerisaanik kapitalini tulluuttuni misissuinerani S61-it taaneqartarput, taaguutaalli qulimiguulittut suussusersineqanngitsutut annertunerusumillu tunngavilittut paasineqassaaq.

Immikkut ittumik akuersissutit

Kalaallit Nunaanni mittarfiit danskit mittarfinnut oqartussaasuisa Angallanneranut Aqutsisoqarfimmiittut, siornatigut Statens Luftfartsvæsenip (SLV) ataanniittutut maleruagassiuunneqarput³⁸. Kalaallit Nunaanni mittarfinni isumannaallisaanikkut maleruagassat danskit mittarfiini maleruagassat assigaat. Kisiannili Kalaallit Nunaanni nunap ilusaata ajornakusoornera pissutaalluni, Kalaallit Nunaanni mittarfiit tamarmik ullumikkut isumannaallisaanermut aalajangersakkat arlaannik saneqqutsinissamut immikkut ittumik akuerineqartarput.

Mittarfinnik pioreersunik alliliineranut aamma/imaluunniit mittarfinnik nutaanik sanaartornermut atatillugu, aamma isumannaallisaanermut aalajangersakkanik atuuttunik saneqqutsinissamut immikkut ittumik akuerineqarnissaq pisariaqartinneqassasoq naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik sanaartornissamut missingersuutini atorineqartuni nalinginnaasumik, mittarfiit ullumikkut Kalaallit Nunaanni akuerisaasumik pitsaassuseqarlutik sananeqartarnissaat siunnerfigineqartassaaq.

Mianersortumik tunngaviliineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq misissuinermini pingaarnertut mianersortumik tunngaviliisarpoq. Tamanna tunngavissanut, najoqqutassani atorineqartuni misissuineranut ilaatinneqartunut atatillugu atorineqarpoq, kisiannili aamma najoqqutassani atorineqartuni misissuineranut aalajangersimasunik ilaatitsinissamut killiliineranut atorineqarluni. Assersuutigalugu ilaasut amerlanerusut naatsorsuineranut ilaatinneqanngillat, naak ornigassamut aalajangersimasumut angallaviit ilaneqartaraluartut. Sunniutissanut misissuinerani immikkut ilaatinneqanngitsunut assersuutitut takornarissat amerlanerulerineranut sunniutissat ilaatinneqannginnerat taaneqarsinnaavoq. Taakku aallaaviatigut ilaatinneqanngillat. Kisiannili Ilulissani mittarfiup 1199 m-inut imaluunniit Ilulissani mittarfiup 1799 m-inut tallineqarnissaanut isumaliutersuuteqarnermut atatillugu takornarissat amerlissutissaat toqqaannartumik angallanneranut ilusiliamut ilanngunneqarput. Ilulissat Kalaallit Nunaanni takornariarfittut qitiunerat tamatumunnga pissutaavoq, taamaattumillu takornarissat amerleriaataat angallanneranut ilusiliani piviusuusaartitanut ilanngunneqanngippata, suliaassani qinigassani atorlut ikkunneqartut pisinnaasaannik atorluanaissaq piviusorpallaanngitsumik appasippallaamik annertussilerneqartussaavoq. Pissutsit immikkut ittut taakku pissutaallutik Ilulissani mittarfimmut tunngatillugu suliaassani qinigassani misissuinerani periaatsit allat atorineqartariaqarsimapput. Mittarfinni suliaassat allat misissuiffineqarnerini tamanna pingaarutilimmik inissisimangilaq. Erseqqissaatigineqassaaq Ilulissanut angallavinni takornarissat amerleriaataasa immikkut sammeneqarnerat taamaallaat timmisartut pisinnaasaasa atorluarneqarnerinut, taakkunanilu bilitsinut isertitanut/bilitsinut aningaasartuutitut sunniuteqartussaammata. Takornarissat amerleriaatissaasa atuineranut allanut sunniutissaat Ilulissani suliaassanut tunngatillugu mittarfinni allani suliaassat assigalugit suliarineqarput.

³⁸ Attaveqarnermut Aqutsisoqarfik aamma Statens Luftfartsvæsen aqutsisoqarfimmut ataatsimut ataatsimoortinneqassasut qanittukkat aalajangerneqarpoq. Aqutsisoqarfiup nutaap aqqa 1. november 2010-miit tassaalerpoq: Angallanneranut Aqutsisoqarfik..

Takornarissat amerliartornerisa minnerunngitsumik atuinernut allanut sunniutissaannut tunngavissatut atorneqartut isornartoqartinneqarsinnaammata, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tamanna eqqumaffigaa. Tamanna eqqarsaatigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilanngussaq 8.1.-imi inunnik angallassinermut atatillugu attaveqaatini suliassani misissorneqartuni takornarissat sunniutissaasa isumalluarfiunerusumik nalilernerqarsinnaanerat takutippaa.

Tamatumunnga atatillugu aamma erseqqissarneqassaaq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap piffissaliussap isumalluutinullu sinaakkusiussat iluanni attaveqaatinut tunngatillugu suliassanut misissuiffigineqartunut atatillugu takornariat immikkut misissuiffiginissannut periarfissaqarsimanngimmat.

Ilanngussaq 5.1 Timmisartuni teknologiip ineriartornera

Timmisartut suluusallit

Timmisartut suluusallit Kalaallit Nunaanni mittarfiit pioreersut 13-it nunap issittumik silaannaqarnera, nunap ilusaa, attaveqaatit, isorartuumiinnerat mittarfiillu takissusii pioreersut eqqarsaatigalugit pitsaanerpaamik sullissinnaasariaqarpaat.

pilersuisut pioreersut tungaanniit timmisartut annertunerusumik pisinnaasalinngorlugit (issiaviit amerlanerusut) tungaannut ineriartortinneqarput. Timmisartut Bombardier aamma ATR siunissamut ungasissumut naliliiffiqineqarnerminni timmisartunik 20-niit 60-inut issiavilinnik inniminniisarnermi ersarissumik ikileriaateqartussatut naliliiffiqineqarput. Nunap immikkoortuini timmisartuutiqatigiiffiit pisinnaasat annertusineqarnissaannik kissaateqarput, aammalu ”per-seat cost”-ip (issiavimmut ataatsimut aningaasartuutit) ikilineqarnissaannik kissaateqarnerup kingunerisaanik timmisartut 20-niit 60-inut issiavillit piumaneqarnerini missiliukkat 2008-miit 2028-mut ukiut 20-t ingerlanerini affaannangussasut takuneqarsinnaavoq.

Aamma timmisartut ineriartortinneqarnerat ilaatigut motoorit nutaat, atortut timmisartumik oqinnerulersitsisussat nutaat aammalu silaannaap akimmerarnarnera (nusutsineq) annikillisinniarlugu ilutsinik allannguinerit iluaqutigalugit ikummatissamik atuinerup annikillisinnerisigut CO₂-p aniatinneqartup annikillisinneqarnissaanik piumasaqaatinit sakkortuumik sunnersimaneqarpoq. Ikummatissamik atuinerup annikillisinneqarneratigut timmisartuutiqatigiiffiit aningaasartuutaat, ullumikkut ingerlatsinerimut aningaasartuutini annertuumik atuiffiusut pitsaasumik sunniuteqarfigineqassapput.

Timmisartut sumiissusersiornermut atortuisa, GPS-imut qaammataasanik tunngaveqartut ineriartortinneqarnerisa kingunerisaanik Kalaallit Nunaanni mittarfiit inissisimaffii amerlanerusut piffissap ingerlanerani atorineqarsinnaalissapput, aammalu mittarfinni pioreersuni tikittartut akulikissusiat pitsaanerulersinneqarsinnaalissalluni.

Matuma kinguliani timmisartunik tunisassiorartut arfiniliusut timmisartuliaanni minnerusuni ineriartorneq qanoq ingerlanersoq naatsumik nassuiaatigineqarpoq.

Airbus

Airbus pilersaarutimini timmisartunik 30-niit 60-inik issiavilinnik sanaartornissamik ilaatitsinngilaq. A318 ullumikkut 100-niit qummut issiaveqartoq timmisartut minnersaraat.

Boeing

Boeing pilersaarutimini timmisartunik 30-niit 60-inik issiavilinnik sanaartornissamik ilaatitsinngilaq. Boeing 737-600 ullumikkut 100-niit qummut issiaveqartoq timmisartut minnersaraat.

Bombardier

Bombardier pilersaarutimini timmisartumik turboprop-ilimmik DHC-8 Q400-mik, 68-iniit 78-inut ilaasoqarsinnaasumik ilaatitsivoq, taannalu ullumikkut sanaartorneqarpoq. Q400 ullumikkut ilaatigut Norgemi Widerøe-mi atorineqarpoq. Isorartussutsimut piginnaanera annerpaamik 2522km/1362nm-iuvoq. Timmisartoq Kalaallit Nunaanni mittarfinnut naatsunut naleqqutinngilaq.

Q400-p saniatigut aamma DHC-8 100/200/300-t ilaapput, taakkuli tamarmik ullumikkut tunisassiarineqarunnaarsimapput, kisiannili atornikunik niuernerme suli pissarsiarineqarsinnaapput,

aammalu sulii Bombardier-imit sulii ikiorserneqartarlutik. Timmisartuq DHC-8 100-mut tunngatillugu (taakkunanga timmisartut 299-it sanaartorneqarsimapput) Bombardier-ip Extended Service Program atorlugu ineriartortillugu aallartissimavoq, taannalu atorlugu timmisartut ”ukiut inuuffissai” ukiunik quliniit 15-inut sivitsortinneqarsinnaapput. Taamaalluni DHC-8 100-nik taarsersuinissamut pisariaqartitsilemissaq siunissami ukiorpassuarnik sivitsorneqarpoq.

ATR

ATR pilersaarutimini timmisartumik turboprop-ilimmik ATR 42-500-mik, 50-inik ilaasoqarsinnaasumik, aammalu ATR 72-500-mik, 70-inik ilaasoqarsinnaasumik ilaatitsivoq. Timmisartut taakku sulii ullumikkut tunisassiarineqarput.

Viking Air Ltd., Canada

Canadami Viking Air Ltd.-p DHC-1-iniit DHC-7-inut tunisassiornissamut akuersissutit Bombardier-imiit tiguisimavai.

Viking Air-ip DHC-6 ”Twin Otter”-inik tunisassiorneq Series 400-nut nutarterlugu aallarteqqippaa, tassanilu timmisartunik taamaattunik 19-it tikillugit ilaasoqarsinnaasunik aammalu STOL-imut piginnaaneqartunik niuerfimmii piumasaqarnerup annertunera pissutaavoq³⁹.

2010-mi marsip naanerani Viking Air sullitanit ilaasunik angallassinermiit sinerissamik nakkutilliinermut SAR-imullu suliaqartunit assigiinngitsunit timmisartunik taamaattunik 50+-inik inniminniiffiqarsimavoq. Air Greenland ullumikkut timmisartunik DHC-6 Twin Otter-inik nutaannginnerusunik marlunnik timmisartuutiminut ilaatitaqarpoq.

RUAG Aerospace Services, Schweiz

Schweiz-imi RUAG Aerospace Services-ip Dornier 228-nik tunisassiornermut akuersissut tiguisimavaa, timmisartunillu taamaattunik tunisassiorneq Dornier 228NG-nut (New Generation, 19-it tikillugit ilaasoqarsinnaasoq aammalu STOL-imut piginnaaneqartoq) nutarterlugu aallarteqqillugu.

2010-mi januaarip naanerani RUAG Aerospace Services timmisartunik taamaattunik inniminniiffiqarsimavoq. Norgemi Lufttransport A/S Europami sullitani siullersaalluni Dornier 228NG-mik taamaattumik pisivoq, taannalu Svalbardimut nassiussanik ilaasunillu assartuussinermut atorneqarpoq, Dornier 228-t pioreersut marluk nutaannginnerusut, ullumikkut atorneqartut suleqatigalugit.

Ineriartornerup Kalaallit Nunaanni angallassinermut sunniutai

Timmisartunik ineriartortitsinermi missiliuinerit, aammalu sullissinissamut pilersaarutit nutaat kingoraartissanillu pissarsisinnaaneq eqqarsaatigalugit timmisartuni pioreersuni pisartut tunngavigalugit, timmisartut timmisartunut atorneqartunut killilersuutit pioreersut atorlugit siunissami ukiuni quliniit 15-inut atorneqarsinnaassapput.

Timmisartut annerusut STOL-imut piginnaaneqanngitsut tungaannut ineriartortitsineq Kalaallit Nunaanni ilaatigut mittarfii mittarfittut naatsutut sanaajummata angallannermut piffissap ingerlanerani sunniuteqartussaavoq, DHC-8-t annertunerusumik killilersugaanatik sulisinnaassappata mittarfii tannerusut pisariaqartinneqarmata. Tassalu ukiut quliniit 15-it qaangiuppata timmisartut mikinerpaat imaluunniit timmisartut annerusut, oqimaassusissaq pissutigalugu ilaasunik

³⁹ STOL tassaavoq ”Short Take Off and Landing”.

nassiussanilluunniit ulikkaarlugit immerneqarsinnaangitsut atorlugit taamaallaat sullissisisoqarsinnaalissaaq. Ajornartorsiut taanna mittarfinnut tamanut atuuttussaavoq, tassani Kangerlussuaq, Narsarsuaq, Kulusuk aamma Nerlerit Inaat kisimik pinnatik.

Timmisartunik 20-it inorlugit ilaasoqarsinnaasunik (DHC-6 Twin Otter og Dornier 228NG) tunisassiorneq siuariartorpoq, niuerfiullu taassuma ineriartornera isumalluarnarpoq. Timmisartut taakku timmisartunut pioreersunut, assingusunik piginnaaneqarlutik atorneqartunut taartaasinnaassapput.

Matuma kinguliani mittarfiit takissusaasa, timmisartut atorneqarsinnaasut aammalu isorartussutsip annertussusiata annerpaaffissaata akornanni ataqatigiissitsineq mittarfiit takissusaannut timmisartunullu naleqqiullugit allanneqarput.

Boks B 5.1.1 Mittarfiit takissusaasa, timmisartut atorneqarsinnaasut aammalu isorartussutsip annertussusiata annerpaaffissaata akornanni ataqatigiissitsineq

Mittarfik 650 meteriusoq:

Timmisartog sarpilik:

- Dash 6 (annerpaamik ilaasut 19-it). Tunisassiorneq 2010-imi aallarteqqinneqarpoq.
- Dornier 228 (annerpaamik ilaasut 19-it). Tunisassiorneq 2010-imi aallarteqqinneqarpoq.

Mittarfik 799 meteriusoq:

Timmisartut matuma siuliani taaneqartut tamarmik (killeqanngitsumik) +

Timmisartog sarpilik:

- Dash-7 (annerpaamik ilaasut 44-it). Tunisassiorneq unitsinneqarpoq.
- Dash 8 100/200 (annerpaamik ilaasut 37-it - killeqartumik). Tunisassiorneq 2009-imi maajimi unitsinneqarpoq.

Mittarfik 1199 meteriusoq:

Timmisartut matuma siuliani taaneqartut tamarmik (killeqanngitsumik) +

Timmisartog sarpilik:

- Dash 7 (annerpaamik ilaasut 44-it). Tunisassiorneq unitsinneqarpoq.
- Dash 8 100/200 (annerpaamik ilaasut 37-it). Tunisassiorneq 2009-imi maajimi unitsinneqarpoq.
- Dash 8-300 (annerpaamik ilaasut 56-it - killilimmik). Tunisassiorneq 2009-imi maajimi unitsinneqarpoq.
- ATR-72-212a (annerpaamik ilaasut 61-it – killilimmik).

Timmisartut taaneqartut tamarmik assersuutigalugu akunnerni 3-3½-imi timmillutik Nuummiit Islandimut apuussinnaapput.

Timmisartog sarpeqarani motorilik:

- Avro RJ85/Bae-146-200 (annerpaamik ilaasut 92-it – killilimmik). Assersuutigalugu akunnerit marluk timmillutik Nuummiit Islandimut apuussinnaapput. Tunisassiorneq unitsinneqarpoq.

Mittarfik 1799 meteriusoq:

Timmisartut matuma siuliani taaneqartut tamarmik (killeqanngitsumik) +

Timmisartog sarpeqarani motorilik:

- Boeing 757-200 (annerpaamik ilaasut 200-it - killilimmik). Tunisassiorneq unitsinneqarpoq.
- Boeing 737-700 (annerpaamik ilaasut 141 – killilimmik).

Assersuutigalugu timmisartut taakkua marluk taaneqartut Nuummiit/Ilulissaniit Københavnimut pissutsini tamani aammalu killeqanngitsumik kiffaanngissuseqarlutik suliaqartuusinnaassagunik mittarfiup 2.150 meteriunissaa pisariaqarpoq.

Mittarfik 2200 meteriusoq:

- Timmisartut matuma siuliani taaneqartut tamarmik (killeqanngitsumik) + A330-200 imaluunniit tassunga assingusoq (killilimmik).

Nassuiaat: ”Killilimmik” allasimatillugit isorartussutsip annertussusiata annerpaaffissaa, ilaasut amerlassusaat aamma/imaluunniit nassiusat amerlassusaat ikilisinneqartassapput. Killilersuutitut aamma silap pissusai aalajangersimasut apequtaassapput.

- ATR-72-imik nutaanerusumik, mittarfinnut 1199 m-inut atorneqarsinnaasumik peqarpoq, kisiannili tamarmik killilimmik atuutissapput. Tamannattaq ATR-42-mut minnerusumut atuuppoq. (Najoqqutarisag: ATI, www.rati.com).

Najoqqutarisag: Ilulissani aamma Nuummi Mittarfiup Umiarsualiviullu allineqarnissaat pillugu suleqatigiissitap ataani suleqatigiissitaaraq, timmisartuusineri ingerlasussanik piareersaanermut aqutsinermullu tunngasunik suliaqartoq 2006. *Timmisartuusineri ingerlasussanik piareersaanermut aqutsinermullu tunngatillugu nalunaarusiap ilaa nutartigaq.*, Flight Global 2008, www.flightglobal.com, 8. april 2008, kiisalu papparsagaq *Flight International*, 3-9. november 2009.

Qulimiguullit

Qulimiguullinnik Kalaallit Nunaanni atorneqartunik ineriartortitsineq heliportinik nutaanik sanaartornermut, 1965-imi aallartinneqartumut, kingusinnerusukkullu helistoppinik sanaartornermut qanittumik atatinneqarpoq. Heliportinut sananeqartunut siullernut timmisartuusineri qulimiguullit 20-t tikillugit ilaasoqarsinnaasut S61-it atorneqarput, taakkulu ullumikkut sulit atorneqarput. Kingusinnerusukkut qulimiguullit allat siunertanut allanut (SAR-imut upalungaarsimanermut, attartortitsinermut napparsimasunik angallassinermut timmisartuusisarnermut) atorneqartut atorneqalerput.

1960-ikkut aamma 1970-ikkut ingerlaneranni Kalaallit Nunaanni ineriartupiloortitsinerup malitsigisaanik nassiusanik ilaasunillu assartuusissamut pisariaqartitsineq annertusivoq, qulimiguullillu ingerlanneqarnermikkut akisoorujussummata, timmisartuusinerup timmisartut sulusallit atorlugit ingerlanneqaleriartuaarnissaa aalajangiunneqarpoq.

Nunarsuaq tamakkerlugu qulimiguullinnik tunisassioortut arlaqarput. Teknologii mut nutaaq, kivitsinnaanerup pitsaanerulernissaa, pisinnaasat (range) aamma sukkassutit tungaanut ineriartortitsisoqarpoq. Qulimiguullinnik pilersuisuni annerit ilaat taaneqarsinnaapput:

- AgustaWestland (Finmeccanica Company), ilaatigut qulimiguullinnik AW101-inik, Danmarkimi SAR-imut upalungaarsimanermi atorneqartunik, kiisalu qulimiguullinnik AW139-nik, Air Greenlandip S61-it taarserneqarnissaat siunertaralugu tallimanik pisinissamik suliniuteqarfígisaanik tunisassioortuusooq.
- Bell Helicopters, ilaasut amerlassusaat eqqarsaatigalugit pisinnaasamigut akunnattuni inissimasunik tunisassioortuusooq. Bell Helicopters S61-it maannakkut atorneqartut pisinnaasaasa assinginik pisinnaasalinnik tunisassiaqanngilaq.
- Sikorsky Aircraft Corporation ilaatigut qulimiguullinnik S92-inik aamma S76-inik tunisassioortuusooq. S92-it pisinnaasamikkut S61-imut, ullumikkut Air Greenlandimit atorneqartunut assingusuupput.
- Eurocopter qulimiguullinnik pisinnaasamikkut 24-it tikillugit ilaasoqarsinnaasunik tunisassioortuusooq.

Qulimiguulinnik pilersuisut taaneqartut tamarmik Kalaallit Nunaanni qulimiguullit atorlugit timmisartuussinermi sullissinissamut pissutsit atorlugit sullissinissamut piomasagaatinik tamanik naammassinniffiusinnaasunik tunisassiortuupput. Taakku tamarmik aamma qulimiguullit ullumikkumut atorneqartut suliaasaannik, tassalu angallavinni timmisartuussinernik, Search And Rescue-mut (SAR-imut) upalungaarsimanermut, kiisalu attartortitsilluni napparsimasunillu angallassinermut atatillugu timmisartuussinernik tamanik suliaqarnermut atorneqarsinnaapput.

Qulimiguulinnik pilersuisuusunit ukiut quliniit 15-inut siumut takorluukkanik pissarsisinnaaneq ajornarsimavoq. Kisiannili Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu ineriartortitsineq ullumikkut qulimiguullit assartuussisarnermut atorneqarnerannik allanngortitsissaguni killeqartorujussuuvoq.

Siunissami qulimiguulinnik toqqaasarnissaq timmisartunik suluusalinnik toqqaasarnertut ajornartorsiorfiusussaangilaq, aammattaaq siunissami qulimiguullit allanngorneranni heliportit helistoppillu sananeqareersimasut atorneqartartussaammata.

Siunissami qulimiguullit ilusissaannik toqqaaniarluni aalajangiisarnerni angallavinni timmisartuussinernut, SAR-imut upalungaarsimanermut kiisalu attartortitsinernut napparsimasunillu angallassinernut atatillugu piomasagaatit eqqarsaatigalugit niuerpalaartumik sullissinikkullu eqqarsaatigisassat tunngavigineqartassapput.

6 Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup inissiffissaa

Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfik qitiusoq ullumikkut Kangerlussuarmi inissisimavoq. Kangerlussuarmi innuttaasut nunaqavissuunngillat, aammalu mittarfik amerikamiut sakkutuunit sananeqarsimavoq, 2810 m-inik takissusilerneqarluni. Taamatut takissuseqartinneqarnerani timmisartut atorneqartut tamarmik killilersugaanngitsumik mittarfimmit tingisnaapput missinnaallutillu.

Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmiit nuunneqassappat, aamma Kalaallit Nunaanniiginnassappat, inuiaqatigiit aningaasaqarmikkut imminut akilersinnaasumik periarfissaqassappata, mittarfiup qitiusup Nuummut nuunneqarnissaa periarfissani kisiartaavoq, Nuummiit/Nuummut ilaasartut ilaasartunit allanit amerlanerulluinnarmata. Tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit ilaatigut Nuummut inissiinissaq, ilaatigullu Islandimi Keflavik-ip timmisartunik angallassinermi mittarfittut qitiusumik akunniffissatut atorneqarnissaa misissuiffigisimavai. Nuummi mittarfik pioreersoq 950 m-inik takissuseqarpoq, mittarfimmiullu timmisartut suluusallit mikisut kisimik tingisnaapput missinnaallutillu.

Kangerlussuarmi innuttaasut 550-iinnaammata, kiisalu Nuummi innuttaasut 15.500-ngajaallutik, Kangerlussuup aamma Nuup akornanni inunnik nassiussanillu angallassinermik pisariaqartitsineq annertungaatsiarpoq. Nunanit allanit angalasut, Danmarkimiit Kangerlussuarmut tikittartut 40%-iisa missaat Nuummut ingerlaqqittarput. Nunanit allanit nassiussat tamarmik Kangerlussuarmut timmisartuunneqartarput, tamatumalu kingorna timmisartut minnerusut atorlugit soorlu Nuummut ingerlateqqinneqartarlutik.

Nuummiit angalasunut, Kangerlussuarmiit Danmarkimut ingerlaqqittussanut piffissaq angalaffiusoq sivisunerusarpoq, Nuummiit Kangerlussuarmut timmisartorneq 50 – 55 minutsinik sivissuseqartarmat, tamatumalu saniatigut allamut ikinissap tungaanut piffissaq atorneqartarluni. Tamatuma saniatigut angalanermut aningaasartuutit ilasarpur, angallavimmi siumuinnaq bilitsimut ataatsimut akiusoq 750 – 1.500 koruuniummat, tassunga akileraarutit akitsuutillu ilaallutik.

Kangerlussuarmi mittarfik nunanut allanut akunniffittut atorneqarpoq, Nuummi mittarfik nunap iluani angalanermi akunniffittut atuunnerulluni⁴⁰. Nunassittarneq isigissagaanni, tamatuma kingunerisaanik Nuup mittarfiata takissusia nunap iluani assartuussinerup pitsaanerulernissaata anguneqarnissaanut killilersuisuuvoq.

Kapitalimi matumani Nuummi mittarfiup takinerusunngorlugu tallineqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaanersoq misissuiffigineqarpoq. Tamatuma saniatigut Nuummi mittarfiup tallineqarnissaata saniatigut Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniornissaq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaanersoq misissuiffigineqarpoq.

6.1 Suliassani qinigassanut nassuiaatit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Nuummi mittarfiup tallineqarnissaanut periarfissatut qinigassat assigiinngitsut misissuiffigai. Kangerlussuarmi mittarfiup siunissaanut Nuummi

⁴⁰ Nuummiit/Nuummut nunanut allanut angallavinni aqutissaq kisiartaasoq Island-ikkoorpoq.

aaqqiissutissatut toqqarneqartoq apeqqutaasussaammat, Kangerlussuup siunissaanut tunngassuteqartut aamma ilanngunneqarput.

Ukiut ingerlanerini Nuummi mittarfiup tannerusup sananeqarnissaanut atatillugu inissiiiffissat assigiinngitsut siunnersuutigineqartarsimapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap periarfissat taakku misissuiffigisimavai, tamannalu tunngavigalugu qinigassat uku annertunerusumik naliliiffiginarlugit aalajangersimalluni:

- Mittarfiup maannakkut inissisimaffiani 950 meterimiit 1199 meterimut, 1799 meterimut aamma 2200 meterimut tallineqarnissaa.
- Nuup kujataani Qeqertarsuarmi nutaamik mittarfiliornissaqmaannakkullu mittarfiusup matuneqarnissaa.⁴¹
- Nuup kujataani Angisunnguarmi nutaamik mittarfiliornissaq maannakkullu mittarfiusup matuneqarnissaa.

Tamatuma kingunerisaanik takussutissiaq 6.1.1-imi Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassanut qinigassanut arfinilinnut (aammalu assigiinngitsunut marlunnut) takussutissiorpoq. Taakkunani qinigassat allat, Kangerlussuup pigiinnarneqarfigisassa matuneqarfigisassaalluunniit naliliiffigineqarput.

Takussutissiaq 6.1.1 Suliassani qinigassanut misissuiffigineqartunut takussutissiaq

	Suliassani qinigassaq 1 (P1)	Suliassani qinigassaq 2 (P2)	Suliassani qinigassaq 3 (P3)	Suliassani qinigassaq 4 (P4)	Suliassani qinigassaq 5 (P5) ^a	Suliassani qinigassaq 6 (P6) ^a
Kangerlussuarmi mittarfik:						
	Ullumikkutut iinnassaaq	Matuneqas-saaq ^b	Matuneqas-saaq	Matuneqas-saaq	Matuneqas-saaq	Matuneqas-saaq
Nuummi mittarfik:						
Takissuseq	1199 m	1199 m	1799 m	2200 m	3000 m	2800 m
Inissisimaffik	Maanna inissisimaffiani	Maanna inissisimaffiani	Maanna inissisimaffiani	Maanna inissisimaffiani	Nuup kujataani Angisunnguami	Nuup kujataani Qeqertarsuarmi

a. P5-imut aamma P6-imut tunngatillugu aamma mittarfiup takissusaata 2200 meterip naalineqarnissaanut qinigassanik naatsorsuisoqarpoq. Tamanna immikkoortoq 6.2-mi itisilerneqarpoq.

b. Qinigassami tassani Islandimi Keflavik Imapik qulaallugu angallannermi akunniffissatut atorneqarpoq.

Ilusiliaq 6.1.1-imi Nuup mittarfiata inissiffissaanut misissuiffigineqartut assigiinngitsut takussutissiorneqarput.

⁴¹ Qeqertarsuaq danskisut tassaavoq Hundeeen.

Najoqqutarisaaq: Nuup Kommunea.

Ilusiliaq 6.1.1 Nuup mittarfiata inissiffiginnaasaanut takussutissiaq

Ukioq ammaaffiusussaq

Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni naatsorsuinissaq eqqarsaatigalugu suliassani qinigassani assigiinngitsuni ukiup mittarfiup ammarfissaata aalajangernissaa pisariaqarpoq. Qinigassani Angisunnguarmi imaluunniit Qeqertarsuarmi mittarfiliorfiusuni piffissaq sanaartornermut atorpeqartoq, mittarfiup maannakkut inissimaffiani talliliinermut piffissamit atorpeqartumit sivisunerusussaa voq. Taamaattumik tassani ukiut ammaaffiusussat assigiinngitsut marluk atorpeqarnissaat toqqarneqarpoq.

Tassalu suliassani qinigassani 1-miit 4-mut ukiup ammaaffiusussap 2015-iunissaa naatsorsuutigineqarpoq, kiisalu suliassani qinigassani 5-imiit 6-imut ukiup ammaaffiusussap 2020-iunissaa naatsorsuutigineqarluni.

Qinigassanut tunngavissap takussutissiornera

Suliassani qinigassat takussutissiorneqartut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissaat naliliiffiginarlugit qinigassanut tunngavissaq takussutissiorneqarpoq. Qinigassanut tunngavissami mittarfinni attaveqaatit pioreersut allilernagit imaluunniit Nuummi nutaamik mittarfiliortoqarnani atorneqaannarnissaat tunngavigineqarpoq. Kangerlussuarmi mittarfiup ullumikkutut iluseqaannartinnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Aamma qinigassanut tunngavissami Narsarsuarmi mittarfik matullugu Qaqortumi nunap immikkoortuani mittarfimmik nutaamik taarserneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, tak. tamanna pillugu kapitali 7-imi allaaserisat annertunerusut. Matuma kinguliani takuneqarsinnaasutut Isumalioqatigiissitap misissuinermini Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmiit Nuummut nuunneqarsinnaaneranut pissutsit tunngaviusussat marlunnik ilusilertariaqarsimavai.

Pissutsini tunngaviusussani aallaaviatigut Airbus 330-200-p (timmisartoq sukkaasuuliaq angisooq) Kangerlussuup aamma Københavnip akornanni Imarpik qulaallugu timmisartuussinermut ullumikkut atorpeqartoq aammalu aasaanerani Boeing 757-ip tapertarineqartartoq atorpeqassasut

naatsorsuutigineqarpoq. Timmisartunilli sukkaasuulianik atuinnermut aningaasartuutitut paasissutissat pissarsiarineqartut takutippaat, Imarpik qulaallugu Københavnimut timmisartuussinermi Airbus 330-200 atornagu, timmisartunik sukkaasuulianik akunnattunik angissusilinnik (soorlu Boeing 737-mik) atuinissaq aningaasartuutitigut pitsaanerusumik angusaqarfusinnaasoq, naak timmisartut angisuut nalinginnaasumik pisinnaasanik tamakkiisunik atuinnermi timmisartunit minnerusunit aningaasartuutitigut angusaqarfusinnaagaluartut. Isumalioqatigiissitap atugassarititaasut Air Greenlandip pisinissaq siunertaralugu Airbus 330-200-mik attartornermini angusimasai, aammalu timmisartup atorluarneqarneranut tamarmiusumut paasissutissat pissarsiarisinnaanngilai, taamaattumillu timmisartut sukkaasuulat angisuut Air Greenlandimut aningaasartuuteqarnikkut pitsaanerusumik angusaqarfusinnaannginersut aalajangiiffigisinnaanagu.

Tamatuma kingunerisaanik Isumalioqatigiissitap pissutsit tunngaviusussat marluk aallaavigisariaqarsimavai. Immikkoortoq 6.5.2 tikillugu misissuinerne Airbus 330-200-p atorneqarnera maannakkut aningaasartuuteqarnikkut pitsaanerpaamik angusaqarfusinnaasoq naatsorsuutigineqarpoq. Kisiannili timmisartunik sukkaasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuneq aningaasartuuteqarnikkut pitsaanerpaamik angusaqarfusinnaappat, tamatuma sunniutissai paasiniarniarlugit misissuinerne qinigassanik tapertaliussanik suliaqartoqarpoq, tassanilu pissutsinut tunngaviusunut qinigassaq, Airbus 330-200 atornagu timmisartunik sukkaasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuinnermik tunngaveqartoq suliarineqarpoq, tak. immikkoortoq 6.5.2.

Pissutsini tunngaviusussani silaannakkut angallassinerep aallaaviatigut ingerlanneqarnissaanut naatsorsuutigisat nassuiarneqarput naliliiffigineqarlutillu. Tamatuma saniatigut Nuummi illoqarfiup ineriartornissaanut naatsorsuutigisat nassuiaatigineqarput. Tamanna pingaaruteqarsinnaavoq, tamanna suliaassani qinigassani aningaasaqarnermut sunniuteqarsinnaammat. Qinigassami tunngaviusumi illoqarfiup ineriartornerata Nuup kujataani qeqertat tungaannut ingerlanera sukkanerujartortillugu, taamaalillunilu illoqarfiup ineriartornerpiaanut atatillugu saniatigut aningaasaliissutissanut aningaasartuutit akilerneqartartillugit, suliaassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi, Qeqertarsuarmi imaluunniit Angisunnguami nutaamik mittarfiliorfusussani attaveqaatinut aalajangersimasunut saniatigut aningaasaliissutissanit artukkerneqannginnerusussaapput.

Illoqarfiup ineriartornerata 2060-ip tungaanut ingerlanissaanut naatsorsuutigineqartut nassuiaatigineqarput. Tassalu ukiut 25-it sinnerlugit siumut missiliuisoqarpoq, piffissaq aningaasaliiffiusussaq ukiunik 25-nik sivisussuseqaruni taamaallaat 2040 aamma 2045 tikinneqartussaammata. Taamatut sivisutigisumik siumut missiliuinissap pisariaqarneranut pissutaavoq, illoqarfiup ineriartornera qeqertanut, suliaassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi mittarfiup inissiffissaannut aalajangersimasumik attaveqaasiinissap annertussusissaanut piffissamullu atorneqartussamut sunniuteqartussaammat. Tamatumanissaq aamma qinigassani taakkunani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naatsorsukkat inernerisa, qinigassanut tunngaviusunut naleqqiullugit naliliiffigineqarnissaat apequtaasussaavoq.

6.2 Naatsorsuutigisat pissutsillu qitiusut⁴²

Naatsorsuutigisat pissutsillu, suliaassani qinigassatut takussutissiorneqartut naliliiffigineqarnerinut atatillugu pingaaruteqartut arlaliupput.

⁴² Matumani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naatsorsukkani naatsorsuutigisat ersarinnerusumik paasisaqarfineqarusuppata, matumani allaaserisat atuarneqartinnagit ilanngussaq 6.1-ip atuarneqarnissaa inassutigineqarpoq.

Suliassani qinigassat allanngorartinneri

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq suliassani qinigassani assigiinngitsuni aallaaviatigut sapinngisamik timmisartut annerpaat atorneqarnissaat naatsorsuutiginiarlugu aalajangerpoq. Tamanna aamma ullumikkut pissutsinut naapertuuppoq, Kangerlussuarmi (2800 meteri) timmisartuq sukkasuuliaq atorneqarmat (Airbus 330-200 ataaseq kiisalu aasaanerani tapertatut Boeing 757). Taamaattumik suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi, aallaaviatigut mittarfinnik 3000 meterimik aamma 2800 meterimik sanaffiusussani Airbus 330-200-p ataatsip kiisalu aasaanerani tapertatut Boeing 757-ip ataatsip atorneqarnissaat aallaaviatigut naatsorsuutigineqarpoq.

Pissutsini tunngaviusuni qinigassap aappaani timmisartunik sukkasuulianik akunnattunik angissusilinnik atuinermi suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi mittarfiup takissusissaanut piunasaqaatit appartinneqartussaapput, tamatumalu kingunerisaanik suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi qinigassat assigiinngitsut marluk atorneqarput, timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit taamaallaat mittarfimmik 2200 meterimik atorfissaqartitsimmata. Taamaallaat suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi teknikki/aningaasaqarneq eqqarsaatigalugu 2800/3000 meteri tikillugu mittarfiliornissaq piviusorpalaartuuvoq.

Taamaattumik suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi qinigassat uku misissuiffigineqarput:

- P5a: Nuup kujataani Angisunnguarmi 3000 m, timmisartut sukkasuuliat angisuut
- P6a: Nuup kujataani Qeqertarsuarmi 2800 m, timmisartut sukkasuuliat angisuut
- P5b: Nuup kujataani Angisunnguarmi 2200 m, timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit
- P6b: Nuup kujataani Qeqertarsuarmi 2200 m, timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit

Suliassani qinigassami 5-imi aamma qinigassami 6-imi qinigassani marluusuni tunngavigineqartut assigiipput, taakkunanili sanaartornermut aningaasartuutit, ingerlatsinermit aningaasartuutit atorullu atorneqartussat assigiinngillat. Matuma kinguliani allamik allassimasoqartinnagu suliassani qinigassani 5-imi (P5) aamma suliassani qinigassani 6-imi (P6) qinigassat marluk pineqartartussaapput.

6.2.1 Attaveqaatit allatut ilusilerneqarnissaannut tunngaviusut

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni aqquserniorerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissai immikkoortoq 6.7-imi misissueqqissaarfigai – periarfissaq taanna aamma siusinnerusukkut misissuiffigineqareersimavoq.⁴³ Suliassani qinigassani 1-imiit 6-imut tamaginni Nuummi mittarfiup nutaap sananeqarnissaanut/tallineqarnissaanut aqqusernup taassuma sananeqarsimanginnera naatsorsuutigineqarpoq – suliassani qinigassani imaluunniit qinigassani tunngaviusumi.

⁴³ Sisimiut Kommuneat, 2003. *Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq. Sunniutissat iluaqutissartaannik akornutissartaannillu misissuineq*. 2003-mi marsimi. Sisimiut Kommuneat, Inuussutissarsiorermit, Nunalerinermit Suliffeqarnermullu Pisortaqaarfik, Aningaasaqarnermit Pisortaqaarfik aamma Ineqarnermit Attaveqarnermullu Pisortaqaarfik 2004. *Kangerlussuup Sisimiullu akornanni aqquserniornissaq pillugu nalunaarussiaq. Sisimiut Kommuneata sunniutissanik, aammalu pilersaarusiorerup ingerlateqqinnissaanut suliassap piukkunnassuseqarneranik misissuina pillugu naliliineq*. Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniornissamat suleqatigiissitaq. 2004-mi decembarimi. Sisimiut Kommuneat 2006. *A/S Umimmak Traffic-ip sulinissaanut pilersaarut*. 2006-imi ukiakkut.

6.2.2 Sila pissutigalugu piffissaq eqqorlugu tikittarnerit/aallartarnerit aamma silap pissusaata allannguutai

Silap pissusaanik misissueqqissaarnerit pissarsiarineqarsinnaasut tunngavigalugit, sila pissutigalugu piffissaq eqqorlugu tikittarnerit/aallartarnerit ataatsimut isigalugit Kangerlussuarmi Nuummiit pitsaannerusooq paasineqarpoq, Nuup eqqaani mittarfimmik inissiiffissat akornanni annertunerusumik assigiinngissuteqarani, tak. ilanngussaq 6.1.

Timmisartunik sukkasuulianik, mittarfimmik tannerusumik piumasaqaateqarfiusuni timmisartuussinerimi, maannakkut inissisimaffimmi piffissaq eqqorlugu tikittarnerit/aallartarnerit assortuussutaapput. Tamanna pillugu oqaatigineqartut uppersaataitaqartut taamatullu uppersaataitaqanngitsut saqqummiunneqartarput. Tamatuma annertunerusumik paasisaqarfigineqarnissaa anguniarlugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassuteqarpoq, timmisartumik sullissinerimi silaannaap aalaruluttarneranik, aammalu Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani mittarfimmut tallisamat timmisartut sukkasuuliat mikkiartortarnissaannut atugassarititaasussanik misissuisoqassasoq. Tamatuma saniatigut Force Technology-p nalunaarusiaani inassutigineqartut mittarfik eqqaanilu anorit sammiviat assilillugit najoqqutassiorluni misileraasoqartariaqartoq, taamaaliornikkut nunap pissusaata sunniutigisaanik silaannaap aalaruluttarnera tunngavigalugu piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut aalajangersimanagerusumik inerniliiffigineqarsinnaassammata.⁴⁴ Tamatuma saniatigut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassutigissavaa, mittarfissamat aaqqiissutissat assigiinngitsut mittarfinni oqartussaasut peqatigalugit misissomeqassasut, tassanilu 1976-imi mittarfiup maannakkut inissisimaffianut inissinneqarnissaanut sananeqarnissaanullu pilersaarusiornermi tunngavigineqarsimasut, tamatumalu kingorna sumiiffimmi nunaminertamik atugassiinermut tunngavigineqarsimasut aallaavigalugit misissuisoqassasoq.

Nuup kujataani mittarfimmik inissiiffissat misissuiffigineqarsimasuni piffissaq eqqorlugu tikittarnerit/aallartarnerit eqqarsaatigalugit, ukiuni kingullerni paasissutissanik assigiinngitsunik katersuisoqarsimavoq, taakkununga silasiornermi paasissutissat ilaallutik. Paasissutissat taakku aalajangiinissamat tunngavissat atorsinnaanerit pillugu isummat assigiinngitsuupput, ilaatigut piffissat katersuiffiusut nikerarnerat, piffissat katersuiffiusut sivilissusaasa killeqarmerat tamatumalu kingorna taakkununga misissueqqissaarnerit malitsigisaannik. Sila pissutigalugu piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut pillugit misissuinerit pingaarutillit naammassiniarlugit, nalinginnaasumik ukiuni 20-ni silap pissusaanut paasissutissanik katersuinerup ingerlajuarnissaa pisariaqartarpoq. Ukiulli 20-it taakkua piumasaqaatit aalajangersimasut paasineqassanngillat. Tassani qituisooq tassaavoq, kisitsisitigut paasissutissat inernerinik pingaarutilinnik katersuinissap qulakkeerneqarnissaanut piffissap naammattumik sivilissuseqarnissaa.

Tamanna pissappat Nuup kujataani qeqertani silasiorfinnik ikkussuisoqarnissaa, taamaalillunilu silasiornermi pioreersuusinnaasut aallaavigalugit sivikinnerpaamik ukiuni tallimani ataannartumik silap pissusaanut paasissutissanik katersuisoqarnissaa, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassutigerusuppa. Kisiannili Nuup kujataani Angisunnguanut inissiisoqassappat nunap ilusaa pissutigalugu silaannaap aalaruluttarneranik suli allanik misissuisoqartariaqanngitsoq aalajangersimavoq. Qeqertarsuarmi silaannaap aalaruluttarneranik misissuisoqarsimannilaq. Mittarfiup Nuup kujataanut inissinneqarnissaa eqqarsaatigineqassappat, inaarutaasumik aalajangiisoqannginnerani piffissaq eqqorlugu tikittarnissap/aallartarnissap misissuiffigineqarneranut

⁴⁴ FORCE Technology 2006. *Nuup Ilulissallu eqqaani silaannaap aalaruluttarneranik misissuineq*. 2006-imi decembarimi.

tapertassanik matuma siuliani taaneqartunik ingerlatsisoqarnissaa, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa.

Kiisalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit inassutigineqarpoq, mittarfinnit pioreersunit allanit imartani avatangiisini misilittakkanut paasissutissanik pissarsiniartoqassasoq. Tamatumani paasissutissat imartani avatangiisit timmisartunut mittarfinilu atortunut sunniutigisinnaasaannut tunngasinnaapput.

Siunissami ungasissorsuarmi Kalaallit Nunaanni silap allannguutissaatut DMI-mit eqqoriarneqartut ukiunut siumut 50 – 60-inut tunngasuupput, aammalu najukkani sumiiffiit nalornissutigineqarnerat annertoorsuuvoq. Taamaattumik Isumalioqatigiissitaq inassuteqarpoq, pissutsit taakku Nuup eqqaani mittarfiup sumiiffissaanik toqqaanermi pingaaruteqartinneqassanngitsut.

Suliassani qinigassani piffissaq eqqorlugu tikittarnerit/aallartarnerit assigiinngillat

Nuup mittarfiani sila nalinginnaasumik Kangerlussuup silaanit ajornerusarpoq, tamannalu maannakkut timmisartuussisarnerni piffissaq eqqorlugu tikittarnernut/aallartarnernut sunniuteqartarpoq. Kangerlussuarmi nalinginnaasumik ukiumut ulluni ikittuinnarni timmisartuussinerit naammassineqarsinnaaneq ajorput, Nuummili ataatsimut isigalugu sapaatit akunneri marlunniit pingasut missaanniittarlutik⁴⁵. Kangerlussuaq aqqusaarlugu imaluunniit Islandimiit Danmarkimiilluunniit toqqaannartumik angalasoqaraluarpuunniit Nuummi ajornartorsiutit atuutiinnartussaapput.

Tassalu piffissaq eqqorlugu tikittarnerit/aallartarnerit naliliiffigineqarnerinut Nuummut/Nuummiit angalasut qinigassani tunngaviusumi, Kangerlussuarmut naleqqiullugu, Nuummut piffissaq eqqorlugu tikittarnerit/aallartarnerit akuttunerunerannit eqqugaasareernerat ilanngunneqassaaq.

Timmisartuussinerit pilersaarutaareersutut naammassineqarsinnaatinnagit, timmisartut taamaatiinnarsinnaapput imaluunniit mittarfimmuut qinigassamut allamut ingerlatiinneqarsinnaallutik. Timmisartuussinerimi allannguutinut silamik pissuteqartunut taamaattunut aningaasartuutit amerlangaatsiartarput, aammalu suliassat qinigassatut takussutissiorneqartut akornanni piffissaq eqqorlugu tikittarnerit/aallartarnerit silamik pissuteqartut allanngorartussaammata, taakku inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliinermut ilanngutissallugit soqutiginaasaaq.

Silamik pissuteqartumik piffissaq eqqorlugu tikittarnernut/aallartarnernut atatillugu aningaasartuutit assigiinngissuteqarnerat, ilaatigut ilaasut ingerlaqqissinnaajunnaartut najugaqarnerannut nerisaqarnerannullu aningaasartuutinik, kiisalu ingerlatsinermut aningaasartuutit allannguutaannik ilaqarput, taakkunungalu ikummatissamut timmisartunilu sulisut akissarsiaannut aningaasartuutit allannguutaat ilaapput. Tamatuma saniatigut akornutissat, pingaartumik angalasut kinguaattoornermut atatillugu misigisartagaat ilaatinneqarput.

Ilanngussaq 6.1-imi piffissaq eqqorlugu tikittarnermi/aallartarnermi assigiinngissutsinut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni aningaasartuutaasartut naatsorsorneqarput erseqqinnerusumillu nassuiarneqarlutik.

⁴⁵ Hulissat aamma Nuup mittarfiata allineqarnissaat pillugu suleqatigiissitaq 2006. *Timmisartuussinerimi ingerlatsissanik pioreersaasarneq aqutsinerlu pillugit nalunaarusiap ilaa nutartigaq*. 2006-imi decembarimi.

6.3 Kangerlussuarmi mittarfiup siunissaa

Kangerlussuarmi mittarfiup piginnarneqarnissaa

Suliassani qinigassani 1-imi Kangerlussuup mittarfiata ullumikkut pigineqaannarnissaa tunngavigineqarpoq. Siunissami mittarfiup ingerlanneqarnerata qulakkeerneqarnissaa suliassanut arlalinnut aningaasaliinermik nassataqartussaavoq, pingaartumik mittarfippiaap qalliutaa aammalu mittarfiup isuini isumannaallisaanermut killeqarfinnut siunissami piumasaqaataasussat eqqarsaatigalugit.

Ilanngussaq 6.1-imi Kangerlussuarmi mittarfiup siunissamut qulakkeerneqarnissaanut atatillugu aningaasartuutaasussat naatsorsorneqarput.

Kangerlussuup mittarfiata matuneqarnissaa

Suliassani qinigassani 2-miit 6-imut Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnissaa tunngavigineqarpoq.

2010-p aallartinnerani Kangerlussuarmi innuttaasut 556-iupput, aammalu ukiut qulit kingulliit ingerlanerini innuttaasut amerliartorsimapput, katillugit 25%-inik amerlisimallutik.⁴⁶

Kangerlussuup eqqaa aallaaniarfipppoq, aammalu Sermersuup tungaanut timmut takornarianut pisuinnarnut periarfissaqarluarluni. Nunaqarfiup eqqaani nunanit tamalaanit ilisimasassarsiorfinnik, annertuunik teknikkimut atortoqartunik arlalinnik peqarpoq, taakkulu sumiiffimmut allamut nuunnissaat akisusussaavoq. Taamaattumik Kangerlussuarmi suliat tamarmik tammavinnissaat takorlooruminaappoq, aammattaaq naak mittarfiup Sorsunnersuit Aappaata nalaani sananeqarsimasup sananeqarnissaa sioqqullugu sumiiffik aalajangersimasumik najugaqarfingineqarsimanngikkaluartoq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nalilersuinerminik ingerlatitseqqinnermini, mittarfiup matuneqarnerata kingorna aallaaniartartut, takornarianik aammalu ilisimatusartunik angalatitsisartut namminneerlutik sumiiffimmut uterlugulu angallatit qulimiguullillu atorlugit assartuussisarnissamik aaqqissuussisariaqartalernissaat tunngavigaa. Taamatutaaq nunaqarfimmi sullissiviit matuneqarnissaat tunngavigineqarpoq. Kangerlussuarmi najugaqartut – ullumikkut amerlanersaat mittarfimmut atatillugu sulisuusut – nuunnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Ilanngussaq 6.1-imi mittarfiup il.il. matuneqarneranni aningaasartuutissat sipaagassallu, kiisalu Kangerlussuarmi innuttaasut inisseqqinneqarnerinut aningaasartuutissat naatsorsorneqarput.

6.4 Suliassani qinigassat angallannermut sunniutissaat

Suliassani qinigassat misissuiffigineqartut immikkoorutaat tassaapput Nuummi mittarfiup takissusissai, Nuummi mittarfiup inissiffissai aammalu Kangerlussuup piginnarneqassanersoq imaluunniit matuneqassanersoq, tak. takussutissiaq 6.1.1. Pissutsit taakku siunissami angallannerup ingerlanneqarnissaanut pingaaruteqartorujussuupput, taamaattumillu aamma suliassani qinigassani assigiinngitsuni sunniutissaat assigiinngittussaallutik.

Suliassani qinigassani tamani angallannermut najoqqutassiaq iluaqutigalugu angallannermut sunniutissat naatsorsorneqarput. Sunniutissat qinigassat tunngaviusut, attaveqaatit ullumikkut

⁴⁶ Tak.: Kalaallit Nunaanni kisitsisitigut paasisutissaasivik (www.stat.gl).

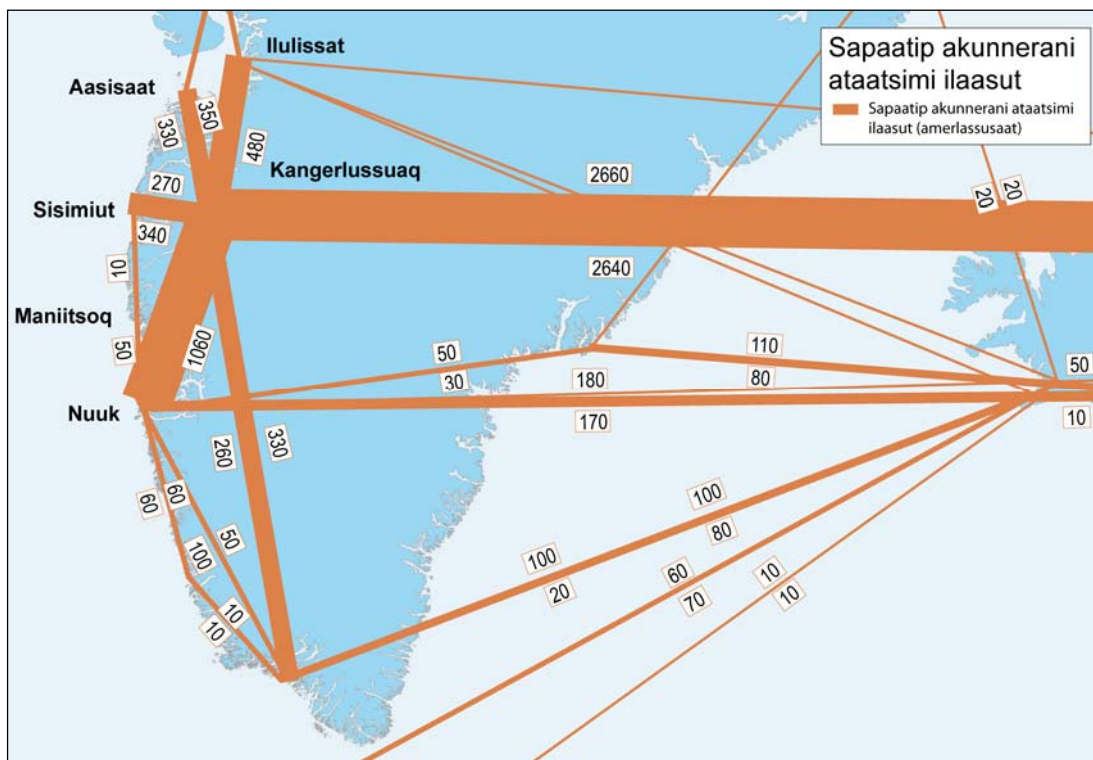
iinnarmissaannik tunngaveqartut allangornissaannut naleqqiullugu naatsorsorneqarput. Taamaattumik siullermik maannakkut attaveqaatit pigiinnarlugit siunissami angallannerup ingerlanneqarnissaanut naatsorsuutigisat allaaserineqarnissaat naleqqussimavoq, tak. immikkoortoq 6.4.2.

Angallannermut najoqqutassiami siunissami ilaasut ingerlaartarnissaannut naatsorsuutigisani, siunissami atortunik atorneqartussanik toqqaanissamut timmisartunullu pilersaarutitut naatsorsuutigisat arllallit tunngavigineqarput. Tamatumunnga atatillugu sullissisut ataasiakkaat neqeroorutiminnik iluarsiinissaat, taamaalillunilu angalanissamut neqeroorutit piumasaqarnerillu akunnerminni oqimaatigiilernissaat naatsorsuutigalugu tunngavigineqarpoq.

6.4.1 Qinigassami tunngaviusumi angallannermi ingerlaartut

Qinigassami tunngaviusumi siunissami angallannermi ingerlaartartussatut naatsorsuutigineqartut ilusiliaq 6.4.1-imi takutinneqarput. Angallanneq takutinneqartoq 2030-mi aasakkut sapaatit akunnerannut tunngasuvoq, tassani 2030 tikillugu angallannerup ineriartornera Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ineriartorfissanut najoqqutassiaanni 1-imi allaaserineqartutut ingerlanissaa naatsorsuutigineqarluni.

Titarnert qorsuit atorlugit ilaasut ingerlaartussatut naatsorsorneqartut takutinneqarput, taakkunanilu titarnerp silissusaa ilaasut amerlassusaannut takussutissaavoq. Qinigassami tunngaviusumi ilaasut ingerlaartut suliaanni qinigassami arfiniliusuni ilaasut ingerlaartut allangguutissaannut missiliuinermut tunngavigineqarput.

Ilusiliaq 6.4.1 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi 2030-mi aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasut ingerlaartartut, attaveqaatit allangguuteqartinnagit (qinigassaq tunngaviusoq)

Nassuiaat: Titarnerni qorsunni kisitsisit aasaanerani sapaatit akunnerannut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut.

2030-mi ilaasut ingerlaartussat missiliorneqarnerinut maannakkut ilaasut ingerlaartartut (nunap iluani kiisalu nunamut nunamiillu), 2030 tikillugu angallannerup ineriartornissaanut naatsorsuutigisat, kiisalu innuttaasut amerlassutsimikkut nunasseriaatsimikkullu allannguuteqarnissaannut naatsorsuutigisat tunngavigneqarput.

6.4.2 Suliassani qinigassaq 1: Nuummi 1199 m aamma Kangerlussuarmi mittarfiup pigiinnarneqarnera

Suliassani qinigassami 1-imi Nuummi mittarfiup pioreersup teknikki eqqarsaatigalugu kujammut kimmut 1199 m-inngorlugu tallineqarnissaa, taamatullu Kangerlussuarmi mittarfiup pigineqaannarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Nunanut allanut angallaviit eqqarsaatigalugit Nuummi mittarfik 1199 m-inut tallineqarpat, timmisartut sarpillit atorlugit maannakkut Islandimut angallavisoq killilersuutinit pay-load-inik taaneqartartunit killilersorneqarunnaassaaq.⁴⁷ Tamatuma kingunerisaanik ilaasunik assartuussineq aningaasaqarnikkut iluaqutaanerulersinnaavoq.

Mittarfik 1199 m atorlugu Danmarkip aamma Nuup akornanni toqqaannartumik timmisartortoqarsinnaassanngilaq, kisiannili timmisartut sukkasuuliat mikisut atorlugit Islandimut timmisartortoqarsinnaalissaaq. Tamanna pissapat maannakkut timmisartut sarpillit atorlugit nalunaaquttap akunneri 3½ tikillugu atorneqartartut, piffissaq timmisartorfiusoq nalunaaquttap akunnerisa marluk missaannut sivikillissaaq.

Nuup Kangerlussuullu akornanni angallaviit eqqarsaatigalugit mittarfiup takinerulerneratigut timmisartut annerit atorneqalersinnaassapput, taamaalillunilu angallavimmi tassani pisinnaasat pigiinnarlugit timmisartuussinerit ikilisinneqarsinnaassallutik. Tamatumuunakkut ingerlatsinermut aningaasartuutit ikilisinneqassapput, tamatumalu kingunerisaanik ilaasunik assartuussineq aningaasaqarnikkut iluaqutaanerulissaaq.

Atortunik toqqaaneq timmisartuussinissamullu pilersaarutit

Nuummi 1199 m-imik mittarfiliornissamut 2030 tikillugu ineriartorfissanut najoqqutassiani atortunik toqqaasarnermi timmisartuussisarnermilu allannguutissat pingaarnertit uku naatsorsuutigineqarput:

- Nuup Islandillu akornanni timmisartut sukkasuuliat mikisut atorlugit ukioq kaajallallugu angallavimmik nutaamik ammaasoqassaaq.⁴⁸ Timmisartuq maanna Dash 8-t atorneqartut assigalugit mittarfiup takissusaanut naleqqiullugu oqimaassusissamik killilersuineq pissutigalugu Islandimukarnermini ulikkaavinneqarsinnaassanngilaq. Tamanna pingaartumik ukuiunerani

⁴⁷ Killilersuutit pay-load-it tasaapput oqimaassusissamik killilersuinerit, taakkulu atuunnerisigut aallartarnerni timmisartumi issiaviit amerlassusaannit ikinnerusunik ilaasoqartartussaavoq. Tamanna angallavimmi aningaasaqarnermut ajornerulersitsisarpoq.

⁴⁸ Nalunaarusiaq "Ilulissani Nuummilu mittarfiup umiarsualiviullu allineqarnissaat pillugit suleqatigiissitaq. *Timmisartuussinermi ingerlasussanik piareersaarneq aqutsinerlu pillugit nalunaarusiap ilaa iluarsisaq.* Nuuk 2006-imi decembarimi" naapertorlugu timmisartuq Bae-146-200 65-it missaannik ilaasoqarluni mittarfimmit Nuummiit annerpaamik 2200 km-inik (qinigassamut allamut ungasissuseq ilanngullugu) ungasissulisilimmiit aallarluni, mittarfimmi pissutsit qanorluunniit ikkaluarpata missinnaanissaat tassani pineqarsinnaavoq – tassungali killiligaaanani. Timmisartut taamaattut annerusut minnerusullu, 70-iniit 110-nut issiavillit, Bae-146-200-nut naleqqiullugu tamarmik immikkut iluaqutissartallit akornutissartallilu pigineqarput. Angallannermut najoqqutassiami timmisartuq nutaanerusoq, AVRO RJ85-imik taaguutilik aalajangersimasumik atorneqarpoq.

atuutissaaq. Sapaatit akunnerannut aallartartussat amerlassusissaannut ukiup qanoq ilinera apeqqutaassaaq.

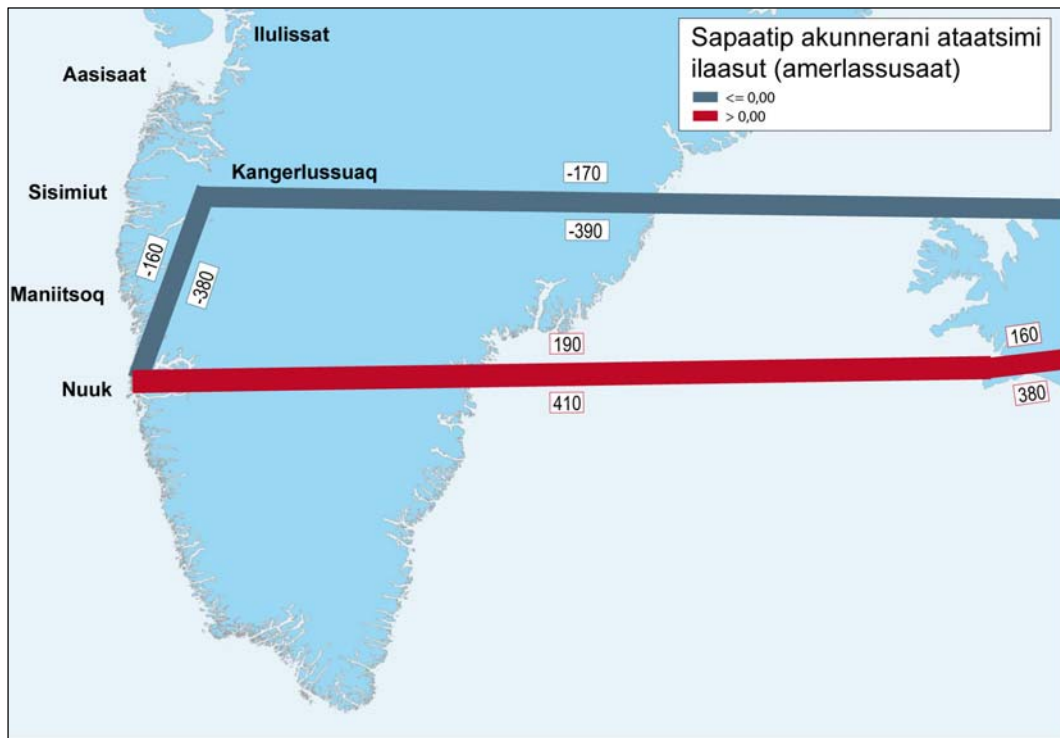
- Nuup aamma Islandip akornanni timmisartut sarpillit atorlugit timmisartuussisarnerit unitsinneqassapput.
- Københavnip aamma Kangerlussuup akornanni issiaviit neqeroorutigineqartartut, ilaasut Island aqputigalugu Nuummut/Nuummiit timmisartornissamik toqqaasut amerlaqataannik ikilineqassapput.
- Nuup Kangerlussuullu akornanni angallavimmi aallartartut ilaasut, Island aqputigalugu Nuummut/Nuummiit timmisartornissamik toqqaasut amerlaqataannik ikilineqassapput.
- Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaanniit nassiussat annertunerusumik Kangerlussuaq aqqusaarlugu nassiunneqartarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu pingaartumik timmisartut ilaasuinnarnik angallassisut Nuup aamma nunat allat akornanni timmisartuussisassapput.

Pissutsinut nutaanut naleqqiullugu atortunik toqqaanissamut timmisartuussinissamullu pilersaarutini pitsaasunik ilusilersuinissamut suliassat isumagineqarneranni sullissisut namminneerlutik aalajangiisassapput.

Ilaasut ingerlaartarnerinut allannguutissatut missiliukkat

Ilusiliaq 6.4.2-mi Nuummi 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat, aammalu Kangerlussuarmi mittarfik pigiinnarneqassappat ilusiliaq 6.4.1-imut (qinigassani tunngaviusoq) naleqqiullugu ilaasut ingerlaartarnerinut allannguutissatut missiliukkat takutinneqarput.

Titarnerit aappaluttut (kisitsisit sinneqartoorfiusut) atorlugit ilaasut ingerlaartarneranni sumi amerleriartoqarnerisooq, aammalu titarnerit tungujortut (kisitsisit amigartoorfiusut) atorlugit sumi ikileriartoqarnerisooq takutinneqarput.

Ilusiliaq 6.4.2 Ineriartorfissatut takussutissiaq 1-imi Nuummi mittarfimmik 1199 m-imi sanasoqas-sappat aamma Kangerlussuaq piginnarneqassappat, 2030-mi aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasut ingerlaartartut allannguutissaat

Nassuiaat: Kisitsisini agguaqatigiisillugu aasaanerani sapaatip akunnerani ataatsimi ilaasunut tamanut assigiingissutaasoq ilaatinneqarpoq, tassalu nunaqavissunut, takomarianut nunanillu allaniit inuussutissarsiornermut atatillugu angalasunut.

Ilusiliaq 6.4.2-mi takuneqarsinnaasutut angallaviit akornanni ilaasut annikinnerusumik nussornissaat missiliorneqarpoq. Nuup aamma Keflavik-ip akornanni angallavimmi angallannernik nuuttoqassaaq, kiisalu paarlattuanik Nuup Kangerlussuullu, tassangaanniillu Danmarkimut ingerlaqqilluni angallanneq ikileriarfiussalluni.

Ataatsimut isigalugu allannguutissatut naatsorsorneqartut, angallasseriaatsimi tamarmiusumi angallannerup annertussusaanut sanilliukkaanni ikippat, tak. ilusiliaq 6.4.1.

Nuup aamma Danmarkip akornanni Island aqqusaarlugu angalanermi bilitsimut akiusoq agguaqatigiisillugu najoqqutassiami siumuinnaq bilitsimut ataatsimut 25%-it missaannik, tassalu 1.000 koruunit missaannik (2010-mi akiusunut uuttorlugu) akikillissasoq naatsorsorneqarpoq.⁴⁹ Tamatuma kingorna Kangerlussuaq aqqusaarlugu Københavnimut timmisartornissaaq, Island aqqusaarlugu timmisartornissamit akisunerulissaaq.

6.4.3 Suliassani qinigassaaq 2: Nuummi 1199 m aamma Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnera

Suliassani qinigassami 2-mi Nuummi mittarfiup pioreersup teknikki eqqarsaatigalugu kujammut kimmut 1199 m-inngorlugu tallineqarnissaa tunngavigineqarpoq. Kangerlussuarmi timmisartoqarfik

⁴⁹ Mittarfinnut akileraarutit akitsuutillu allat ilanngullugit.

inuerutsinneqassaaq, aammalu naatsorsuutigineqarpoq mittarfiup illutai mittarfimmilu atortut ingerlanneqarunnaassapput.

Nuummi 1199 m-imik mittarfiliornermi aammalu Kangerlussuup matuneqarnerani Danmarkip aamma Kalaallit Nunaata akornanni toqqaannartumik timmisartuussinerit pisinnaajunnaassapput. Tamatuma kingunerisaanik Islandimi Keflavik ilaasunik assartuussinerimi timmisartukkullu nassiussat angallanneqarnerini akunniffigineqartalissaaq. Nuummi mittarfiup takissusia pissutigalugu timmisartunik anginerusunik atuinissaq ajornartussaammat, Keflavik-ip aamma Nuup akornanni angallaviup timmisartut sukkaasuiliat mikisut atorlugit ingerlanneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Keflavik-ip aamma Nuup akornanni angallavinni nassiussatigut pisinnaasat ajornartorsiorfiulernissaat naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu angallavimmi timmisartunik nassiussaannarnik angallassisunik pisariaqartitsilertussaavoq. Timmisartut nassiussanik angallaassisartut taakku timmisartutut ilaasunik angallassisartutut iluseqassapput, taakkuli issiaveqassanngillat.

Kangerlussuup matuneqarnerisa kingunerisaanik aamma nunanit allaniit Ilulissanut aamma Kalaallit Nunaata kujataanut angalasunut Keflavik-ip akunniffigineqartalernissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Taamaalilluni Kalaallit Nunaata iluani avannamut – kujammut ilaasutigut tunngaviusunit annertuut atorunnaartussaapput.

Atortunik toqqaaneq timmisartuussinissamullu pilersaarutit

Nuummi mittarfiup 1199 m-ip sananeqarnerani, tamatumalu peqatigisaanik Kangerlussuup matuneqarnerani 2030 tikillugu ineriartorfissanut najoqqutassiani atortunik toqqaasarnermi timmisartuussisarnermilu allannguutissat pingaarnert uku naatsorsuutigineqarput:

- Kangerlussuarmut angallaviit tamarmik matuneqassapput.
- Nuup aamma Islandip akornanni timmisartut sukkaasuiliat mikisut atorlugit ukioq kaajallallugu angallavinnik ammaasoqassaaq⁵⁰. Timmisartoq maanna Dash 8-t atorneqartut assigalugit mittarfiup takissusaanut naleqqiullugu oqimaassusissamik killilersuineq pissutigalugu Islandimukarnermini ulikkaavinneqarsinnaassanngilaq. Tamanna pingaartumik ukiuunerani atuutissaaq. Sapaatit akunnerannut aallartartussat amerlassusissaannut ukiup qanoq ilinera apequtaassaaq.
- Angalasartut amerlineqassapput, aammalu timmisartuussinissanut pilersaarummi Nuummum/Nuummiit Qaqortumut, Maniitsumut Sisimiunullu nunap iluani angallaviit Islandimut timmisartumut naleqqussarneqassapput.
- Nuup aamma Islandip akornanni timmisartut sarpillit atorlugit timmisartuussinerit unitsinneqassapput.

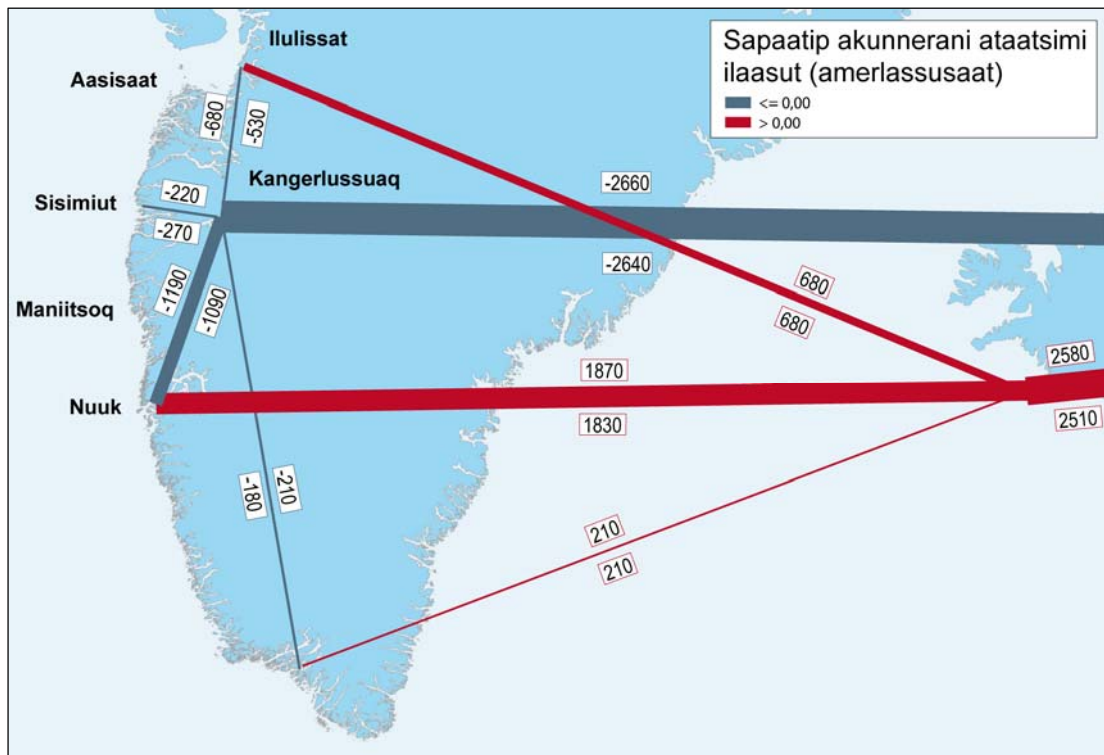
⁵⁰ Islandimiit timmisartut allat atorlugit Københavnimut ingerlaqqittoqartassaaq, timmisartut sukkaasuiliat mikisut angusinnaasaat Københavnimut isorartussutsimut naammanngimmata. Timmisartunik saniatigut tankinik ikkussivigineqarsimasunik, isorartussutsimut tassunga naammassinnaasunik peqarpoq, taakkuli Nuummi mittarfimmum 1199 m-imut atorneqarsinnaassanngillat. Taamaattumik Københavnimiit Nuummum Island aqusaarlugu timmisartuussinerimi timmisartut assigiinngitsut marluk atorneqartariaqarput, taamaattumillu Islandimi timmisartumut allamut paarlaannissaq pisariaqassalluni. Taamaattumik piffissaq paarlaaffiusoq orsersorluni uninnganerinnarmit sivisunerusassaaq, tak. Namminersornerullutik Oqartussat 1998. *Suleqatigiissitap immikkut ilisimasalinnik ilaasortaqaqartup nalunaarusiaa*. 1998-imi septembarimi.

- Ilulissat aamma Islandip akornanni angallavinni angalasarnerit amerlineqassapput.
- Qaqortup aamma Islandip akornanni angallavinni angalasarnerit amerlineqassapput.
- Kalaallit Nunaannut timmisartukkut nassiussat Island aqqusaarlugu Nuummut nassiunneqartassapput. Nassiussanut timmisartut ilaasunik timmisartuussinermi atorineqartut assigissagaat naatsorsuutigineqarpoq, taakkuli issiaveqassanngillat.
- Pissutsinut nutaanut naleqqiullugu atortunik toqqaanissamut timmisartuussinissamullu pilersaarutininik pitsaasunik ilusilersuinissamut suliassat isumagineqarneranni sullissisut namminneerlutik aalajangiissapput.

Ilaasut ingerlaarneranni allannguutissatut missiliorneqartut

Ilusiliaq 6.4.3-mi Nuummi 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat, aammalu tamatuma peqatigisaanik Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, qinigassamut tunngaviusumut (ilusiliaq 6.4.1) naleqqiullugu ilaasut ingerlaartarnerinut allannguutissatut missiliukkat takutinneqarput.

Titarnerit aappaluttut (kisitsisit sinneqartoorfiusut) atorlugit ilaasut ingerlaartarneranni sumi amerleriartoqarnerisq, aammalu titarnerit tungujortut (kisitsisit amigartoorfiusut) atorlugit sumi ikileriartoqarnerisq takutinneqarput.

Ilusiliaq 6.4.3 Ineriartorfissatut takussutissiaq 1-imi Nuummi mittarfimmik 1199 m-imik sanasoqassappat, Kangerlussuarmilu mittarfik matuneqassappat, 2030-mi aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasut ingerlaartartut allannguutissaat

Nassuiaat: Kisitsisini aasaanerani agguaqatigiisillugu sapaatip akunnerani ataatsimi ilaasunut tamanut assigiinngissutaasoq ilaatinneqarpoq, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiornermut atafillugu angalasut.

Nunap iluani aamma nunanut allanut timmisartuussinermi angallasseriaaseq tamarmi annertuumik allanngortinneqassasoq missingersorneqartoq, ilusiliaq 6.4.3-mi takuneqarsinnaavoq.

Qinigassami tunngaviusumi angallannerit Kangerlussuaq aqqusaarlugu ingerlanneqartut tamarmik angallavinnut allanut nuunneqassapput. Tamatuma kingunerisaanik illuatungaani Islandip taamatullu Nuup Ilulissallu akornanni angallannerit, ilaatigullu illuatungaani aamma ilaatigut Kalaallit Nunaata kujataani angallannerit annertuumik amerleriarfiussapput.

Paarlattuanik Kalaallit Nunaata iluani timmisartuussinerup pisariaqartinneqarnera annikillissaaq, Kangerlussuarmut aamma Kangerlussuarmiit ilaasunik angallassinissamut pisariaqartitsineq peertussaammat. Nunap iluani angallavinni Nuummumut, Qaqortumut, Maniitsumut aamma Sisimiunut taakkunannganniillu angallaviit kisimik ilaasutigut nassiussatigullu annertuseriarfiunissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Nuup aamma Danmarkip akornanni Island aqqusaarlugu angalanermi bilitsimut akiusoq agguaqatigiissillugu najoqqutassiami siumuinnaq bilitsimut ataatsimut 30%-it missaannik, tassalu 1.200 koruunit missaannik (2010-mi akiusunut uuttorlugu) akikillissasoq naatsorsorneqarpoq.⁵¹ Tamatuma kingorna Københavnimut timmisartorneq ullumikkornit agguaqatigiissillugu 500 koruunit missaannik akikinnerulissaaq.

Akit apparkerisa kingunerisaanik angallassinermi nikeriarneq qanoq isikkoqassanersoq nalorninarpoq. Taamaattumik Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap akit allannguuteqarnerisa kingunerisaanik piunasaqarnerup allannguutissaasa isumaat kisiisa, malussajassutsimik misissuinerit aqutugalugit misissuiffiginiarlugit aalajangerpoq, tak. immikkoortoq 6.5.1.

6.4.4 Suliassani qinigassaq 3: Nuummi 1799 m aamma Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnera

Suliassani qinigassami 3-mi Nuummi mittarfiup pioreersup teknikki eqqarsaatigalugu kujammumut kimmumut 1799 m-inngorlugu tallineqarnissaa tunngavigineqarpoq. Kangerlussuarmi timmisartoqarfik inuerutsinneqassaaq aammalu naatsorsuutigineqarpoq mittarfiup illutai mittarfimmilu atortut atorunnaarsinneqassasut.

Nuummi mittarfiup 1799 m-iusup sananeqarneratigut timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit, 200-t tikillugit issiavillit atorlugit Danmarkip aamma Nuup akornanni toqqaannartumik timmisartuussisoqarsinnaalissaaq.

Kalaallit Nunaannut nassiussanut pinnaasanik annertuumik ajornartorsiuteqartoqalernissaa naatsorsuutigineqanngilaq. Tamatumani timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit, ilaasunik nassiussanillu assartuinissamut ilusiligaasut atorneqarnissaa pisariaqarpoq. Taamaattorli maluginiarneqassaaq, mittarfimmi 1799 m-imi mittarfiup masannerani timmisartunut sukkasuulianut akunnattumik angissusilinnut pay-load-imut killilersuisoqartussaammat, aammalu nassatanik nassarnissaaq eqqarsaatigalugu killilersuisoqartussaalluni.

⁵¹ Immikkoortoq 6.4.2-imi allassimavoq Island-ikkoorluni Nuup aamma Københavnip akornanni billetsip akia immikkoortumi matumani 1.200 kr. missaanniikkaluortoq taamaallaat 1.000 kr. missaannik annikillissasoq. Kangerlussuaq matuneqassappat Island-ikkoorluni Nuup aamma Københavnip akornanni timmisartut atorneqartussat anginerulertussaanerit assigiinngissuteqarnermut tassunga peqquataavoq. Kangerlussuaq matuneqassanngippat ilaasut amerlanersaasa aqutissaq Kangerlussuakkoortoq akisunerulaartoq suli atorussartussaavaat.

Atortunik toqqaaneq timmisartuussinissamullu pilersaarutit

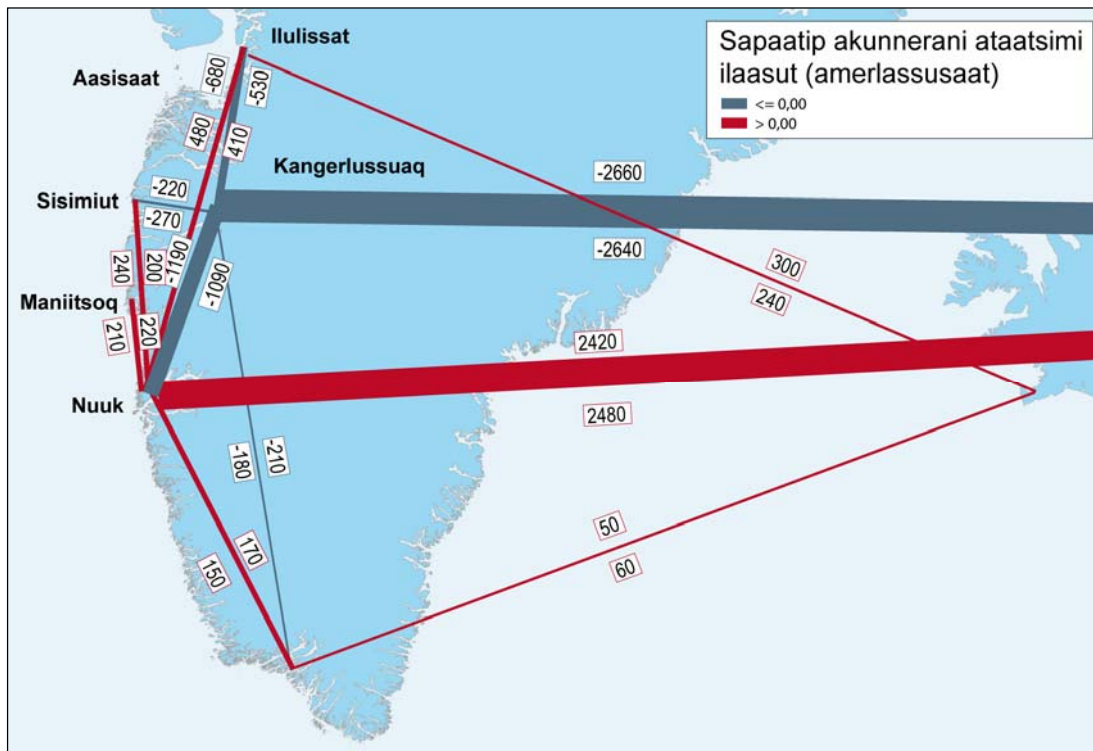
Nuummi mittarfiup 1799 m-ip sananeqarnerani, tamatumalu peqatigisaanik Kangerlussuup matuneqarnerani 2030 tikillugu ineriartorfissanut najoqqutassiani atortunik toqqaasarnermi timmisartuussisarnermilu allannguutissat pingaarnerit uku tunngavigineqarput:

- Kangerlussuarmut angallaviit tamarmik matuneqassapput.
- Nuummiit Københavnimut timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorlugit ukioq kaajallallugu angallavimmik nutaamik ammaasoqassaaq, nalinginnaasumik aasaanerani ullormut marloriarlutik aammalu ukiuunerani ullormut ataasiarlutik aallartartunik.
- Aallartarnerit amerlineqassapput, aammalu timmisartuussinissanut pilersaarummi Nuummut/Nuummiit Qaqortumut, Maniitsumut Sisimiunullu nunap iluani angallaviit Danmarkimut timmisartumut naleqqussarneqassapput.
- Nuup aamma Islandip akornanni timmisartut sukkasuuliat mikisut atorlugit ukioq kaajallallugu timmisartut angallaviannik nutaamik ammaasoqassaaq.
- Nuup aamma Islandip akornanni timmisartut sarpillit atorlugit timmisartuussinerit unitsinneqassapput.
- Nuup aamma Ilulissat akornanni timmisartut sarpillit mikinerit atorlugit angallavimmik toqqaannartumik pilersitsisoqassaaq.
- Nassiussat timmisartut sukkasuuliat atorlugit nassiunneqartassapput (nassiussat/ilaasut ataatsimut), taakkulu nassiussanik ilaasut ilanngullugit nassarsinnaasunngorlugit ilusilersorneqassapput.

Ilaasut ingerlaarneranni allannguutissatut missiliorneqartut

Ilusiliaq 6.4.4-mi Nuummi 1799 m-imik mittarfiliortoqassappat, aammalu tamatuma peqatigisaanik Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, qinigassamut tunngaviummut naleqqiullugu ilaasut ingerlaartarnerinut allannguutissatut missiliukkat takutinneqarput.

Titarnerit aappaluttut (kisitsisit sinneqartoorfiusut) atorlugit ilaasut ingerlaartarneranni sumi amerleriartoqarnerisooq, aammalu titarnerit tungujortut (kisitsisit amigartoorfiusut) atorlugit sumi ikileriartoqarnerisooq takutinneqarput.

Ilusiliaq 6.4.4 Ineriartorfissatut takussutissiaq 1-imi Nuummi mittarfimmik 1799 m-imik sanasoqarpat, Kangerlussuarmilu mittarfik matuneqarpat, 2030-mi aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasut ingerlaartartut allannguutissaat

Nassuiaat: Kisitsisini aasaanerani agguaqatigiisillugu sapaatip akunnerani ataatsimi ilaasartunut tamanut assigiinnigissutaasoq ilaatinneqarpoq, tassalu nunaqavissut, takomariat nunanillu allaniit inuussutissarsiormermut atatillugu angalasut.

Nunap iluani aamma nunanut allanut timmisartuussinermi angallasseriaatsip tamarmiusup annertuumik allannguutiqarnissaa missingersorneqartoq, ilusiliaq 6.4.4-mi takuneqarsinnaavoq

Qinigassami tunngaviusumi angallannerit Kangerlussuaq aqqusaarlugu ingerlanneqartut tamarmik angallavinnut allanut nuunneqassapput. Københavnip aamma Kangerlussuup akornanni angallannerup pingaartumik Københavnip aamma Nuup akornanni angallannermut nuunneqarnissaa, kiisalu ilaasut sinnerisa Københavnimiit Island aqqusaarlugu Kalaallit Nunaannut timmisartuunneqartarnissaat naatsorsuiffiqineqarpoq. Islandimiit Ilulissanut angallanneq annertusissatut naatsorsuutigineqarpoq.

Kalaallit Nunaata iluani timmisartuussinermi pisariaqartinneqarnera annikillissaaq, Kangerlussuarmut aamma Kangerlussuarmiit ilaasunik angallassinissamut pisariaqartitsineq peertussaammat. Nunap iluani angallavinni Nuummut, Qaqortumut, Maniitsumut aamma Sisimiunut taakkunanngaanniillu angallaviit kisimik ilaasutigut nassiussatigullu annertuseriarfiunissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Nuup aamma Danmarkip akornanni bilitsimut akisoq agguaqatigiisillugu siumuinnaq bilitsimut ataatsimut akikillissutissat 35%-it missaanniitussatut najoqqutassiami naatsorsorneqarpoq, 1.400-1.600 koruunit missaannik akikillissallutik.

6.4.5 Suliassani qinigassaq 4: Nuummi 2200 m aamma Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnera

Suliassani qinigassami 4-mi Nuummi mittarfiup pioreersup teknikki eqqarsaatigalugu kujammut kimmut aammalu avannamut kangimut 2200 m-inngorlugu tallineqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassaaq.

Timmisartumik angallannermut sunniutissat suliassani qinigassamut 3-mut, Nuummi mittarfiup 1799 m-inut tallineqarfissaanut sunniutissat assigaat. Tassani allaassutissani annertuuni kisiartaasoq tassaaavoq, mittarfimmi 2200 m-imi timmisartunut sukkasuulianut akunnattumik angissusilinnut payload-imut killilersuutissaqartoqartussaanginnera. Killilersuutissat killilerneqarnerat pingaartumik nassiussanik assartuussinnermut sunniteqartussaavoq, aammalu timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit suliassani qinigassanut 3-mut sanilliullutik usisinnaanerusussaallutik. Taamaalilluni aallarfiisanik sipaartoqarsinnaavoq.

Atortunik toqqaaneq timmisartuussinissamullu pilersaarutit

Atortunik toqqaanissaq timmisartuussinissamullu pilersaarutit eqqarsaatigalugit suliassani qinigassaq 4-p suliassanut qinigassaq 3 assigisorujussuaa.

Ilaasut ingerlaarneranni allannguutissatut missiliorneqartut

Suliassani qinigassaq 4-mi angallannermi ingerlaartussatut naatsorsorneqartut suliassani qinigassaq 3-mi naatsorsukkat assigaat, tassanilu timmisartunut ilaasunut angallannikkut sunniutissanut nassuarneqarnerinut tunngatillugu immikkoortoq 6.4.4 innersuussutigineqarpoq.

6.4.6 Suliassani qinigassaq 5: Nuup kujataani Angisunnguarmi 2200 m imaluunniit 3000 m aamma Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnera

Suliassani qinigassami 5-mi Nuup eqqaani Angisunnguarmi 3000 m-imik imaluunniit 2200 m-imik nutaamik mittarfiliornissaq, kiisalu Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Mittarfimmi 3000 m-imi timmisartut nalinginnaasut tamarmik killilersorneqaratik tingisinnaapput missinnaallutillu. Mittarfimmi 2200 m-imi timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit, 200-t tikillugit issiavillit killilersorneqaratik atorneqarsinnaapput.

Ukiut ingerlanerini Angisunnguarmi mittarfiup inissiffissaanut periarfissat assigiinngitsut arlallit oqallisigineqartarsimapput, aammalu Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqaqfiup ”Nalunaarusiat sanaartugassanullu missingersuutit” 2006-imeersoq aqutigalugu mittarfimmik inissiiffissatut periarfissat assigiinngitsut misissuiffigisimavai. Tassani aaqqiissutissaq AN-01-imik taaneqartoq toqarneqarpoq, tassanilu mittarfik qeqertap kangiata tungaaniippoq, aammalu avannamut kujammut sammisuulluni. Mittarfiup tassunga inissinneqarnerani sammivinnit illugiinnit mikkiartornissamut periarfissat pitsaasut anguneqassasut nalunaarusiami inerniliissutigineqarpoq, kisiannili mittarfik 3000 m Angisunnguarmi inissiiffissamut tassunga inissinneqassappat, mittarfik 3000 meterit taakku saniatigut ilaneqarsinnaassanngilaq.

Mittarfik Angisunnguarmut inissinneqassappat, Nuummut/Nuummiit ikaartaat imaluunniit attaveqaat aalajangersimasooq atorlugu attaviliisoqartariaqarpoq. Suliassani qinigassami matumani mittarfiliornissap nassatarisaanik aalajangersimasumik attaviliinissamut aningasaliissutissat suussanersut, aammalu illoqarfiup ineriartornerata tamarmiusup kingunerisaanik naatsorsuutigineqarsinnaasut suunersut ilanngussaq 6.1-imi annertunerusumik naliliiffigineqarput.

Ikaartaatip toqqarneqannginnera

Erseqqissaatigineqassaaq, qinigassaq, aalajangersimasumik attaviliiffiusussaq kisiat misissuiffiginarlugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangersimammat. Tamatumani ikaartaasiinissap eqarpallaarnissaanik Isumalioqatigiissitaq naliliinera tunngavigineqartut isigineqassaaq. Aamma ikaartaasiinissaq aaqqiissutaagallarsinnaasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq misissuiffiginngilaa.

Mittarfiup aamma Nuup akornanni ikaartaasiinermi ajornartorsiutit, maannakkut Kangerlussuarmi nunat tamalaat akornanni mittarfimmi atuuttut arlallit ingerlaqqittussaassapput. Ikaartaatit pisinnaasaat, aallartarnerisa akulikissusiat piffissamillu naapertuinerat angallannerup ingerlanneqarneranut ingerlaavartumut suli killiliisussaapput. Ikaartaasiinissaq qinigassani akikinnerusussaagunaraluartoq, taamaatitsinermut aaqqiissutissap eqarpallaarnera aammalu atuisunut aningaasartuutunik akornutissanillu annertuunik nassataqartussaanerani Isumalioqatigiissitaq naliliinera tunngaveqartut isigineqassaaq.

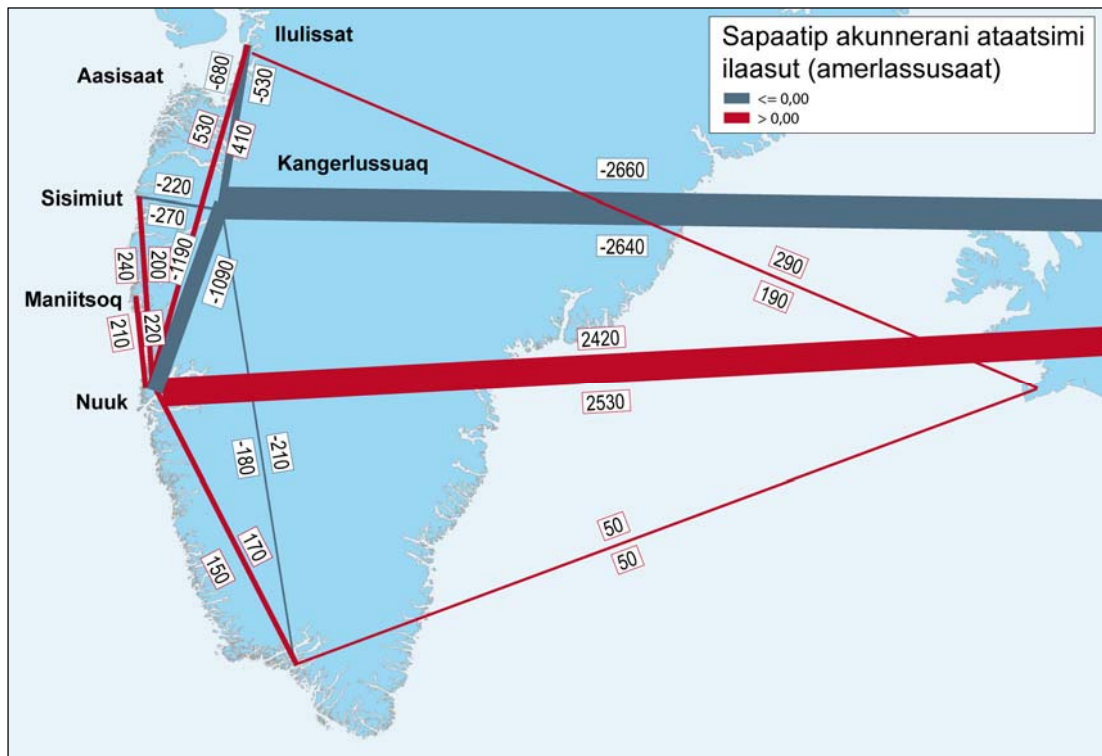
Atortunik toqqaaneq timmisartuussinissamullu pilersaarutit

Siornatigut taaneqareersutut suliassani qinigassaq 5-imi qinigassat marluk misissuiffigineqarput. Qinigassaq a-mi timmisartut sukkaasuiliat angisuut atorineqassapput, aammalu qinigassaq b-mi timmisartut sukkaasuiliat akunnattumik angissusillit atorineqassallutik. 2030 tikillugu ineriartorfissanut najoqqutassiani atortunik toqqaasarnermi timmisartuussisarnermilu allannguutissat pingaarnerit uku naatsorsuutigineqarput:

- Kangerlussuarmut angallaviit tamarmik matuneqassapput.
- Nuup aamma Københavnip akornanni timmisartut sukkaasuiliat angisuut/timmisartut sukkaasuiliat akunnattumik angissusillit (qinigassaq a/qinigassaq b) atorlugit ukioq kaajallallugu angallavik ammarneqassaaq, qinigassami tunngaviusumi atorineqartut Kangerlussuaq aqqtigalugu timmisartuussinerup annertoqataanik timmisartuussiffiusumik.
- Nuup aamma Islandip akornanni timmisartut sukkaasuiliat mikisut atorlugit ukioq kaajallallugu angallavimmik ammaasoqassaaq.
- Nuup Islandillu akornanni timmisartut sarpillit atorlugit timmisartuussinerit unitsinneqassapput.
- Aallartarnerit amerlineqassapput, aammalu Nuummiit, Qaqortumut, Maniitsumut Sisimiunullu utimullu nunap iluani angallavinni timmisartuussinissanut pilersaarutit timmisartumut Danmarkimukartartumut naleqqussarneqassapput.
- Nuup aamma Ilulissat akornanni timmisartut sarpillit minnerit atorlugit toqqaannartumik angallavimmik pilersitsisoqassaaq.
- Nassiussat maannakkut timmisartunit sukkaasuilianit angisuunit nassarneqartassapput.

Ilaasut ingerlaarneranni allannguutissat missiliorneqartut

Ilusiliaq 6.4.5-imi Angisunnguami mittarfiliortoqassappat, aammalu Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, ilusiliaq 6.4.1-imi qinigassamut tunngaviusumut naleqqiullugu ilaasut ingerlaarnerinut allannguutissat missiliukkat takutinneqarput.

Ilusiliaq 6.4.5 Ineriartorfissat takussutissiaq 1-imi Nuup eqqaani Angisunnguami mittarfimmik sanasoqassappat, Kangerlussuarmilu mittarfik matuneqassappat, 2030-mi aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasut ingerlaartartut allannguutissaat

Nassuiaat: Kisitsisinut agguaqatigiisillugu aasaanerani sapaatit akunnerani ataatsimi ilaasunut tamanut allaanerussutaasut ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissunut, takornariamut nunanillu allaniit inuussutissarsiornermut atatillugu angalasunut.

Angallannerit tamarmik, qinigassami tunngaviusumi Kangerlussuaq aqqusaarlugu ingerlanneqartut angallavinnut allanut nuunneqassapput. Københavnip aamma Kangerlussuup akornanni angallannerit 90%-iisa missaat, Københavnip aamma Nuup akornanni angallavimmuut nuunneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, kiisalu 10%-ii sinneruttut siunissami Københavnimiit Island aqqusaarlugu Kalaallit Nunaannut timmisartuussinernut nuunneqarnissaat naatsorsuutigineqarluni. Islandimiit Ilulissanut angallannerit amerlisussatut naatsorsuutigineqarput.

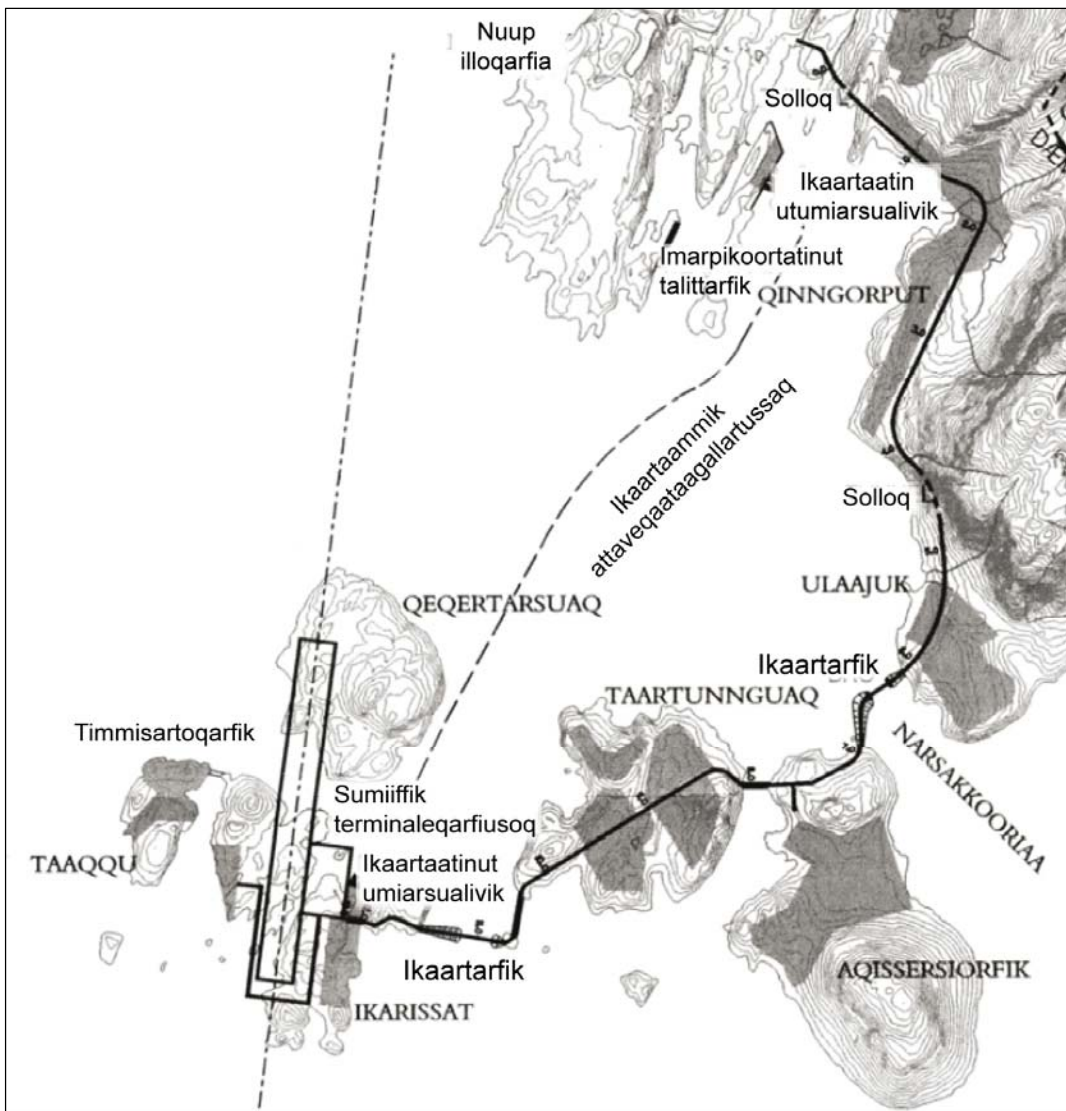
Kalaallit Nunaata iluani timmisartuussinerup pisariaqartinneqarnera annertuumik annikillissaaq, Kangerlussuarmut aamma Kangerlussuarmiit ilaasunik angallassinissamut pisariaqartitsineq peertussaamat. Nunap iluani angallavinni Nuummumut, Qaqortumut, Maniitsumut aamma Sisimiunut taakkunanngaanniillu angallaviit kisimik ilaasutigut nassiussatigullu annertuseriarfiunissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Nuup aamma Danmarkip akornanni bilitsimut akiusoq agguaqatigiisillugu siumuinnaq bilitsimut ataatsimut akikillissutissat 40%-it missaanniittussatut najoqqutassiami naatsorsorneqarput, 1.400-1.600 koruunit missaannik akikillissallutik.

6.4.7 Suliassani qinigassaq 6: Nuup kujataani Qeqertarsuarmi mittarfik 2200 m imaluunniit 2800 m aamma Kangerlussuup matuneqarnera

Suliassani qinigassami 6-imi Nuup kujataani Qeqertarsuarmi mittarfimmik 2800 m-imik imaluunniit 2200 m-imik mittarfiliortoqassaaq.⁵² Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassaaq.

Teknikki eqqarsaatigalugu Qeqertarsuarmi aamma Ikaarissani mittarfik qeqertap akornanni immiinikkut sananeqassaaq. Mittarfik inissisimaffimmi tassani annertooujussuarnik aningaasartuuteqanngikkaanni 2800 m-it sinnerlugit tallineqarsinnaassanngilaq. Mittarfiup sananeqarnermini pingaarnertut avannamut kujammut sammivigissavaa, tak. ilusiliaq 6.4.6.

Ilusiliaq 6.4.6 Qeqertarsuarmi mittarfik

Najoqqutarisaaq: Nuup Kommunea 2000. Nuuk 2050 – Nuummi illoqarfiup ineriartornissaanut periarfissanik teknikkikkut/aningaasaqarnikkut misissuineq. 2000-imi oktobarimi.

⁵² Qeqertarsuaq danskisut Hundeføen.

Tassunga inissiinerup kingunerisaanik Nuup aamma mittarfiup akornanni ikaartaasiinikkut imaluunniit aalajangersimasumik attaviliinikkut aqquserniortoqassaaq.

Ikaartaatit toqqarneqannginnerat

Erseqqissaatigineqassaaq, aamma tassani qinigassaq aalajangersimasumik attaviliiffiususaaq kisiat misissueqissaarfiginiarlugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangersimammat. Tamatumani ikaartaasiinissap eqarpallaarnissaanik Isumalioqatigiissitaq naliliinera tunngavigineqartutut isigineqassaaq. Aamma ikaartaasiinissaq aaqqiissutaagallarsinnaasutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq misissueqissaarfiginngilaa.

Nipiliornerup sikumernillu ajornartorsiutaanissaat

Qeqertarsuarmi mittarfimmik inissiinissamut atatillugu siusinnerusukkut nipiliornerup Nuup illoqarfianut sunniutissai, aammalu mittarfiup isuani sikumernit pissutaallutik timmisartut angallannerisa akornusersorneqarsinnaanissaat pillugu misissuinerinik immikkut ittunik aallartitsisoqarnissaa inassutigineqartarsimavoq.⁵³ Qeqertarsuarmi mittarfiliornissaq eqqarsaatigineqassappat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassuteqaatinut taakkununga isumaqataavoq. Tassani aamma immikkoortoq 6.6 innersuussutigineqarpoq, tassanilu mittarfimmik inissiiffissat ataatsimut naliliiffigineqarnerat allassimavoq.

Atortunik toqqaaneq timmisartuussinissamullu pilersaarutit

Atortunik toqqaanissaq, timmisartuussinernut pilersaarutit aamma pay-load-imut killilersuutaasut eqqarsaatigalugit suliassani qinigassaq 6-ip suliassanut qinigassaq 5 assigaa, tassanili inissiiffissaq allaaginnarluni.

Ilaasut ingerlaarneranni allannguutissatut missiliorneqartut

Suliassani qinigassaq 5-imi aamma 6-imi angallannerit ingerlanissaannut naatsorsukkat assigiinngissuteqanngillat, tassani inissiiffissaq kisimi allaassutaammat. Taamaattumik timmisartunut ilaasunut angallannikkut sunniutissanut nassuiarneqarnerinut tunngatillugu immikkoortoq 6.4.6 innersuussutigineqarpoq.

6.4.8 Angallannermi sunniutissat eqikkarneqarnera

Angallannermut najoqqutassiap naatsoruitinneqarnera iluaqutigalugu, suliassani qinigassani tamani qinigassamut tunngaviusumut sanilliullugu siunissami ilaasut, allakkat nassiussallu angallavinnut pioreersunut nutaanullu qanoq agguarneqassanersut missiliorneqarsinnaapput.

Suliassani qinigassamik ataatsimik atuutsitsilernerimi ilaasut, nassiussat allakkallu angallanneqarnerinut piffissaq atorneqartoq allannguuteqartussaavoq. Takussutissiaq 6.4.1-imi 2030-mi suliassani qinigassani arfiliusuni piffissat angallaviusut allannguutissaat tamarmiusut eqikkarlugit saqqummiunneqarput. Naatsorsukkat inernerit takutinneqartut ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imut tunngasuupput, aammalu ukiuuneranut aasaanerannullu agguaaqatigiissitsinermut sanilliullugit naatsorsugaapput. Taamatuttaaq ineriartorfissanut najoqqutassiami 2-mi aamma 3-mi piffissap angalaffiusup allannguutissai missiliorneqarput. Taakkuli issuaqqissaarneqanngillat, naatsorsukkat inernerit ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi naatsorsukkat inernerisa sammiveqatigimmasigit.

⁵³ Tak.: SCANAVIA A/S 1999. Nuup Kommunea, Timmisartuni teknikkimut naliliinerit aallaavigalugit Nuup kujataani Qeqertarsuarmi kiisalu akiani Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiup inissiiffigisinnaasaanut periarfissat pillugit nalunaarussiaq. 1999-imi maajimi.

Takussutissiaq 6.4.1 Ineriartorfissat takussutissiaq 1-imi 2030-mi piffissat angalaffiusut (nalunaaquttap akunnerisa) assigiinngissutaat. Kisitsisit sinneqartoorutaappata tassaassapput annaat/iluanaarutit

	Nunaqavissut		Inuussutisarsiorneq (nunaqavissuunngitsut)	Takornariaqameq	Nassiussat, timmisartooq	Allakkat
	Inuussutisarsiornermut atatillugu angalasut	Inuinnaat angalasut				
Ataatsimut uuttuutaasoq	Nal. ak. inunnut atorineqartut	Nal. ak. inunnut atorineqartut	Nal. ak. inunnut atorineqartut	Nal. ak. inunnut atorineqartut	Nal. ak. kg-nut atorineqartut	Nal. ak. kg-nut atorineqartut
Qinigassaq 1 (Nuummi 1199 m, Kangerlussuaq piginnarlugu – 2030):						
Piffissaq angalaffiusoq	2.429	608	752	2.561	17.690	1.724
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	-114	0	-34	-74	-52	-1
Piffissaq aallerfiusoq aamma aatsiffiusoq	79	20	27	74	12.657	2.111
Piffissaq taarsiiffiusoq	-2.285	-565	-256	-1.244	14.960	1.579
Taarsiinerit (amerlassusaat)	151	38	6	74	34.784	4.909
Piffissaq angalaffiusoq	-253	-63	-59	-9	0	0
Qinigassaq 2 (Nuummi 1199 m, Kangerlussuaq matullugu – 2030):						
Piffissaq angalaffiusoq	-26.329	-6.582	-8.363	-62.933	-1.393.879	-141.569
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	-2.244	0	-613	-1.985	-78.015	-7.917
Piffissaq aallerfiusoq aamma aatsiffiusoq	-470	-118	-111	-601	72.672	15.889
Piffissaq taarsiiffiusoq	-131.575	-32.806	-47.139	-122.219	-5.361.263	-543.656
Taarsiinerit (amerlassusaat)	-14.196	-3.549	-4.628	-22.774	-466.949	-49.870
Piffissaq angalaffiusoq	-16.217	-4.054	-4.872	-32.920	-636.547	-64.654
Qinigassaq 3 (Nuummi 1799 m - Kangerlussuaq matullugu – 2030):						
Piffissaq angalaffiusoq	11.868	2.967	4.391	-22.342	666.808	67.855
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	-3.251	0	-905	-6.157	-152.254	-15.468
Piffissaq aallerfiusoq aamma aatsiffiusoq	86	21	36	207	13.065	2.153
Piffissaq taarsiiffiusoq	48.784	12.216	16.492	58.628	1.906.424	193.034
Taarsiinerit (amerlassusaat)	-3.102	-776	-999	-8.391	-109.756	-8.969
Piffissaq angalaffiusoq	-323	-81	-34	-354	-35.772	-3.546
Qinigassaq 4, kiisalu qinigassat 5b aamma 6b (2200 m, Kangerlussuaq matullugu – 2030):						
Piffissaq angalaffiusoq	11.868	2.967	4.391	-22.342	666.808	67.855
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	-3.251	0	-905	-6.157	-152.254	-15.468
Piffissaq aallerfiusoq aamma aatsiffiusoq	86	21	36	207	13.065	2.153
Piffissaq taarsiiffiusoq	48.784	12.216	16.492	58.628	1.906.424	193.034
Taarsiinerit (amerlassusaat)	-3.102	-776	-999	-8.391	-109.756	-8.969
Piffissaq angalaffiusoq	-323	-81	-34	-354	-35.772	-3.546
Qinigassaq 5a aamma 6a (Angisunnguarmi 3000 m aamma Qeqertarsuarmi 2800 m, Kangerlussuaq matullugu – 2030):						
Piffissaq angalaffiusoq	27.441	6.860	9.503	-1.988	1.178.103	119.861
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	-3.251	0	-905	-6.157	-152.254	-15.468
Piffissaq aallerfiusoq aamma aatsiffiusoq	110	27	49	207	13.065	2.153
Piffissaq taarsiiffiusoq	53.827	13.476	17.974	69.642	2.006.407	203.221
Taarsiinerit (amerlassusaat)	-12.292	-3.073	-4.195	-16.750	-513.668	-50.052
Piffissaq angalaffiusoq	-339	-85	-43	-354	-35.772	-3.546

Nassuiaat: Piffissat angalaffiusut, taamaalillunilu piffissat angalaffiusut assigiinngissutaat matumani ukiunerani aasaanerani agguaqatigiisititut illuatungilerlugit naatsorsorneqarput. Piffissaq angalaffiusoq tassaavoq, piffissaq timmisartumi atorineqartooq. Piffissaq kinguaattoorfiusoq tassaavoq piffissap angalaffiusup agguaqatigiissinneqartup ilassutaa, mittarfinni angalanermit aqquusaarneqartuni sila pissutigalugu piffissaq eqqorlugu tikittarnernut/aallartarnernut assigiinngitsunik pissuteqartunik atassuteqartooq. Piffissaq kinguaattoorfiusoq naatsorsorneqartooq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinnermut ilaatinneqanngilaq, piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut allannguutissaasa sunniutissaannik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinnermit eqqornerusumik taarserneqarami, tak. ilanngussaq 6.1. Piffissaq aallerfiusoq aatsiffiusorlu tassaavoq, piffissaq mittarfimmut mittarfimmiillu atorineqartooq. Piffissaq taarsiiffiusoq tassaavoq, ilaasup mittarfimmut akunninnermini piffissaq tikinnermiit aallarnernut atorineqartooq. Taaguutit taakku saniatigut angallannernut najoqqutassiami piffissap nikinneranik taagorneqartooq naatsorsorneqarpoq. Piffissap nikinnera tassaavoq aallartartut nikinnerisa kingunerisaanik piffissap utaqqiffiusup allannguutaa. Piffissalli nikinnera inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinnermi nalilerneqanngilaq. Kiisalu allannguut ilaasut taarsiisartut amerlassusaanni naatsorsorneqarpoq.

Takussutissiaq 6.4.1-imi suliassani qinigassani tamani, tassalu suliassani qinigassaq 2, 1199 m-imik mittarfiliorfiusoq aamma Kangerlussuarmik matusiffiusoq kisimi pinnani, angalasunut takornariaanngitsunut piffissamut angalanerpiamut sipaagaqartoqassasoq takuneqarsinnaavoq. Nuummut toqqaannarnerusumik timmisartuussisalernissaq tamatumunnga pissutaasuni pingaarnersaavoq. Suliassani qinigassani 2-mi 1199 m-imik mittarfiliorfiusumi aammalu Kangerlussuarmik matusiffiusumi oqaatigineqareersutut sipaagaqartoqassanngilaq. Suliassani qinigassami tassani Island aqqusaarlugu timmisartuussisarnissaq pissutaavoq.

Suliassani qinigassani 3-miit 6-imut (Nuummi minnerpaamik 1799 m-imik mittarfiliornermi), piffissamut taarsiiffiusumut annertuunik iluanaaruteqartoqassasoq takussutissiami takutinneqarpoq. Nuummut angalasut Kangerlussuarmi taarsiinissamik pinngitsuuisalernissaat tamatumunnga pissutaavoq. Paarlattuanik suliassani qinigassami 2-mi, 1199 m-imik mittarfiliorfiusumi aamma Kangerlussuarmik matusiffiusumi piffissaq taarsiiffiusoq sivisunerulissaaq. Tamatumunnga pissutaasut pingaarnersaraat, Islandimi taarsiisarneq Kangerlussuarmi taarsiisarnermit sivisunerusussaat.

Suliassanut qinigassaq 1-imi ataatsimut isigalugu allannguutissat annikipput, tamatumani Nuummi mittarfik 1199 m-imut tallineqarpat, aammalu Kangerlussuarmi mittarfik piginnarneqarpat sullissinerup iluani allannguutissat annikinnerat ersersinneqarpoq.

6.5 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliinermi qinigassami tunngaviusumi sunniutissat, suliassani qinigassani misissuiffigineqartuni aningaasaqarnikkut sunniutissat taakku amerlaqatigisaannut sanilliussisoqarpoq.

Ataasiaannartumik aningaasartuutit, saniatigut aningaasaliissutit aamma aningaasartuutit ingerlaavartut

Ilanngussaq 6.1-imi allaaserineqartutut ataasiaannartumik aningaasartuutissat, saniatigut aningaasartuutissat (aqqusernit, sulluliat sapusiallu, kiisalu sanaartorfissagissaanerit) aamma aningaasartuutissat ingerlaavartut akornanni aningaasaqarnikkut sunniutissanut naatsorsukkat immikkoortinneqarput. Takussutissiaq 6.5.1-imiit 6.5.3-mut suliassani qinigassani aamma qinigassami tunngaviusumi ataasiaannartumik aningaasartuutissat, saniatigut aningaasartuutissat kiisalu aningaasartuutissat ingerlaavartut akornanni assigiinngissutaasut eqikkarlugit saqqummiunneqarput, taakku akornanni assigiinngissutaasut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinermit soqutiginaateqarmata.

*Takussutissiaq 6.5.1 Suliassani qinigassani qinigassamut tunngaviumut sanilliullugu
ataasiaannartumik aningaasartuutissat assigiinningsutaasa ataatsimut
takussutissiornerat*

Mio. kr. (2010-mi akit) (suliassami tunngaviumut sanilliullugu aningaasartuutaanerusussat)	Qinigassamut tunngaviumut sanilliullugu assigiinningsut
Qinigassaq 1 (Nuummi 1199 m, Kangerlussuaq pigiinnarlugu)	122
Qinigassaq 2 (Nuummi 1199 m, Kangerlussuaq matullugu)	439
Qinigassaq 3 (Nuummi 1799 m, Kangerlussuaq matullugu)	995
Qinigassaq 4 (Nuummi 2200 m, Kangerlussuaq matullugu)	1.245
Qinigassaq 5a (Angisunnguarmi 3000 m, Kangerlussuaq matullugu)	1.764
Qinigassaq 6a (Qeqertarsuarmi 2800 m, Kangerlussuaq matullugu)	2.580
Qinigassaq 5b (Angisunnguarmi 2200 m, Kangerlussuaq matullugu)	1.483
Qinigassaq 6b (Qeqertarsuarmi 2200 m, Kangerlussuaq matullugu)	2.134

Nassuiaat: Ataasiaannartumik aningaasartuutissanut missiliukkat pillugit nassuiaatit erseqqinnerusut ilanngussaq 6-imi takukkit.

Ataasiaannartumik aningaasartuutissanut mittarfimmi sanaartornermut aningaasartuutissat, atortunik nuussinermi sipaarutissat, Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarneranut aningaasartuutissat, pilersuineranut aningaasaliissutissat (kuuffeqarneq, imeq innaallagiarlu), Kangerlussuarmi innuttaasunut inissianut attaveqaatinullu aningaasaliissutissat kiisalu Kangerlussuarmi aningaasaliissutiginningsuukkat ilaatinneqarput.

Suliassani qinigassami 1-imi, Nuummi mittarfiup 1199 m-inut tallineqarfigisassaani aammalu Kangerlussuup pigiinnarneqarfigisassaani, ataasiaannartumik aningaasartuutissat 120 mio. koruuninut missiliorneqarput, kiisalu 5a-mi, 3000 m-imik mittarfiliorfiusussami, tamatumalu malitsigisaanik saniatigut aningaasaliiffiusussami, aammalu Kangerlussuup matuneqarnissaanut aningaasartuuteqarfiussami, ataasiaannartumik aningaasartuutissat 2,6 mia koruuninut missiliorneqarput. Aningaasanut kisitsisititaliussat marluusut taakku akornanni suliassani qinigassanut misissuiffiqineqartunut ataasiaannartumik aningaasartuutissat inissisimapput.

Takussutissiaq 6.5.2-mi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, aqquerniornermut, sulluliornermut sapsuornermullu aningaasartuutit kiisalu sanaartorfissagisaanermut aningaasartuutit nalingisa sinneri ilanngullugit, piffissanut aningaasaliiffiusussanut pingasuusunut – ukioq 2040-mut, ukioq 2045-mut kiisalu ukioq 2060-mut – takutinneqarput. Ukiunut 25-nut piffissaliinerup nalinginnaasumik tunngavigineqarnera aallaavigalugu, suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut aqquerniornermut, sulluliornermut sapsuornermullu aningaasartuutissanut 2040 tikillugu piffissaliunneqarpoq, kiisalu suliassani qinigassami 5-imi aamma 6-imi 2045 piffissaliunneqarluni. Illoqarfiulli ineriartornerata pingaaruteqarnera pitsaanerpaamik ilaatinniarlugu, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, suliassaqarfimmi tassani 2060 tikillugu piffissaliunniarlugu, tamanna pillugu allaaserisat ersarinnerusut ilanngussaq 6.1.-imi takukkit.

*Takussutissiaq 6.5.2 Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, piffissani aningaasaliiffiusussani
assigiinningsuni 2010-p aallartinneranut aqqusinernut, sullulianut, sapsuianut*

kiisalu sanaartorfissagissaanermut aningaasaliissutit nalingisa sinneri ilanngullugit. Qinigassami tunngaviusumi aamma ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni assigiinnigissutit

Mio. kr. (suliassami tunngaviusumut sanilliullugu aningaasartuutaanerusussat)	Ineriartorfissanut najoqqutassiaq	Ukioq 2040 tikillugu NNV	Ukioq 2045 tikillugu NNV	Ukioq 2040 tikillugu NNV
P1-P4	V1	0	0	0
P5	V1	444	498	609
P6	V1	274	307	376
P1-P4	V2	0	0	0
P5	V2	434	474	527
P6	V2	263	283	295
P1-P4	V3	0	0	0
P5	V3	419	449	486
P6	V3	248	258	260

Nassuiaat: Saniatigut aningaasaliissutissat il.il. missiliorneqartut annertunerusumik nassuiaatitaat ilanngussaq 6.1-imi takukkit. Suliassaqrfinni takussutissiamut matumunnga ilaatinneqartuni 2060 tikillugu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerni atornerqaput.

Takussutissiaq 6.5.2-mi takutinneqarpoq, suliassani qinigassani 1-imiit 4-mi qinigassamut tunngaviusumut sanilliullugu aqqusinernut, sullulianut sapsianullu, kiisalu sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutissat assigiinnigissuteqanngitsut. Aningaasartuutissalli, maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit tunngavigalugit naatsorsorneqartut suliassani qinigassami 5-imi aamma 6-imi qinigassamut tunngaviusumut sanilliullutik amerlanerungaatsiarput, tamannalu pingaartumik suliassani qinigassami 5-imi aamma 6-imi mittarfimmuut aqqusinernik, sullulianik sapsianillu sanaartornermut aningaasartuuteqarnissamik pissuteqarpoq. Tassanili tunngaviusussat marluupput, tassalu ilaatigut tamatumunnga atatillugu suliassap immikkoortui qinigassami tunngaviusumi sananeqartussaangillat, taamatullu qinigassami tunngaviusumi taamatullu suliassani qinigassami 5-imi aamma 6-imi suliassap immikkoortui 2020-mi naammassereertussanngorlugit sanaartorneqartussaapput, kiisalu qinigassami tunngaviusumi kingusinnerungaatsiartukkut sananeqartussaallutik, tamanna pillugu allaaserisat erseqqinnerusut ilanngussaq 6.1-imi takukkit.

Aningaasartuutissanut ingerlaavartunut mittarfinni ingerlatsinermut aningaasartuutit, aqqusinernut, sullulianut sapsianullu saniatigut aningaasaliiffiusuni ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit, Kangerlussuup pilersorneqarneranut sullinneqarneranullu aningaasartuutit, kiisalu ETOPS-imit/timmisartumit ikaartaammit isertitat ilaatinneqarput. Takussutissiaq 6.5.3-mi aningaasartuutissat taakku suliassani qinigassani qinigassamut tunngaviusumut sanilliullutik assigiinnigissutaat ukiumoortumik naatsorsorneqarneri allanneqarput.

Takussutissiaq 6.5.3 Suliassani qinigassat ataasiakkaat aamma qinigassami tunngaviusut akornanni ukiumut aningaasartuutit ingerlaavartut assigiinngissutaat

Mio. kr. (2010-mi akit)	Ukiumut ataatsimut
Qinigassaq 1 (Nuummi 1199 m, Kangerlussuaq piginnarlugu)	0,7
Qinigassaq 2 (Nuummi 1199 m, Kangerlussuaq matullugu)	-84,7
Qinigassaq 3 (Nuummi 1799 m, Kangerlussuaq matullugu)	-82,2
Qinigassaq 4 (Nuummi 2200 m, Kangerlussuaq matullugu)	-84,0
Qinigassaq 5a (Angisunnguarmi 3000 m, Kangerlussuaq matullugu)	-72,5
Qinigassaq 6a (Qeqertarsuarmi 2800 m, Kangerlussuaq matullugu)	-75,4
Qinigassaq 5b (Angisunnguarmi 3000 m, Kangerlussuaq matullugu)	-74,7
Qinigassaq 6b (Qeqertarsuarmi 2800 m, Kangerlussuaq matullugu)	-77,6

Nassuiaat: Ataasiaannartumik aningaasartuutaasartunut ingerlaavartunut missiliorneqartut annertunerusumik nassuiaatitaat ilanngussaq 6.1-imi takuuk.

Suliassani qinigassaq 1-imi, Nuummi 1199 meterimik mittarfiliorfiusumi, aammalu Kangerlussuup piginnarneqarfiani, ukiumoortumik aningaasartuutissat qinigassamut tunngaviusumut sanilliullutik 0,7 mio. koruunit missaannik amerlissapput. Kisiannili suliassani qinigassat sinnerini ukiumut aningaasartuutissat qinigassamut tunngaviusumut sanilliullutik ukiumut 72 aamma 85 mio. koruunit akornanni ikilisussaapput. Tamatumunnga Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnissaa tunngaviusutut isigineqassaaq, taannaanaq eqqarsaatigalugu sipaagassat amerlasuut pinngortussaammata.

Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut

Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut assigiinngissuteqarnerinut atatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerminni aningaasartuutissaat ilanngussaq 6.1-imi naatsorsorneqarput. Atuisunut kinguaattoornerit aammalu sullissisunut ingerlatsinermut aningaasartuutinut allannguutit tunngavialugit aningaasartuutissat naatsorsorneqarput. Takussutissiaq 6.5.4-mi inuiaqatigiit aningaasaqarneranni piffissaq eqqorlugu tikittartunut/aallartartunut aningaasartuutit ilanngasereerlugit eqqikkarlugit saqqummiunneqarput.

Takussutissiaq 6.5.4 Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat sullissisunut atuisunullu agguarlugit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni aningaasartuutit ilanngaasereerlugit naatsorsorneri, ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1

Ukiunut mio. DKK	Ilaasut		Sullissisut		Katillugit	
	2015/ 2020	2035/ 2040	2015/ 2020	2035/ 2040	2015/ 2020	2035/ 2040
P1: Nuummi 1199 m - Kangerlussuaq pigiinnarlugu	-0,8	-0,5	-1,0	-0,6	-1,8	-1,1
P2: Nuummi 1199 m - Kangerlussuaq matullugu	-2,1	-2,9	-2,6	-3,5	-4,7	-6,5
P3: Nuummi 1799 m - Kangerlussuaq matullugu	-2,1	-3,7	-3,4	-5,5	-5,6	-9,2
P4: Nuummi 2200 m - Kangerlussuaq matullugu	-1,7	-3,2	-2,7	-4,8	-4,4	-8,0
P5: Angisunnguarmi 3000 m - Kangerlussuaq matullugu	-1,2	-3,1	-2,6	-5,6	-3,8	-8,7
P6: Qeqertarsuarmi 2800 m - Kangerlussuaq matullugu	-1,2	-3,1	-2,6	-5,6	-3,8	-8,7

Nassuiaat: 2015/2020-mut naatsorsuutigisat takutippaat, suliassani qinigassat 1-imiit 4-mut ukioq ammarfissaat 2015-iusoq, suliassanili qinigassat 5-6 ukioq ammarfissaat 2020-iulluni. Taakku saniatigut ukiup ammaaffiusup kingorna ukiunut 20-nut naatsorsuisoqarpoq.

Najoqqutarisat: Nammineerluni naatsorsukkat.

Suliassani qinigassat tamarmik tikittartut akulikissusaasa allanngornerisa kingunerisaanik inuiaqatigiit aningaasaqarneranni aningaasartuutissanik amerlitsiviussapput. Kinguaattoornerit taamaatitsinerillu amerlinerisa kingunerisaanik ilaasut sullissisullu tamarmik aningaasartuutit amerlinerinik misigisaqassapput. Aningaasartuutissat amerlissutissaat ukiumi ammaaffiusumi 1,8-miit 5,6 mio. koruuninut allanngorarput, tak. ilanngussaq 6.1-imi tamanna pillugu allaaserisat erseqinnerusut.

Naatsorsuutit inernerit atorsinnaasut

Takussutissiaq 6.5.5-imiit takussutissiaq 6.5.7-imut – immikkoortunut agguarlugit – ineriartorfissatut najoqqutassiani pingasuusuni, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap takussutissiarisimasaani suliassani qinigassani ataasiakkaani maannakut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrarfiup iluani erniat naatsorsorneqartut takutinneqarput.

Takussutissiaq 6.5.5 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniat: Piffissaq aningaasaliiffiusussaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%

	P1 1199 m Pigiinnar- lugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)								
Sanaartormermut aningaasartuutit, mit- tarfik il.il.	-106	-384	-885	-1.085	-1.342	- 1.966	-1.128	-1.627
Naliusup sinnera	38	38	209	286	360	568	289	455
Sanaartormermut aningaasartuutit, katillugit	-69	-346	-676	-800	-982	- 1.398	-839	-1.172
Malitsigisaanik aningaasartuutit, aqqu- sermit il.il., ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	-609	-376	-609	-376
Malitsigisaanik aningaasartuutit, sanaar- torfissagissaaneq, ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Malitsigisaanik aningaasartuutit, katillugit	0	0	0	0	-609	-376	-609	-376
Mittarfinni, aqqusinerni il.il. nutarterineq aserfallatsaaliuinerlu	-10	1.131	1.098	1.123	795	841	820	852
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, si- laannakkut angallanneq	245	-105	475	1.495	404	404	1.357	1.357
Bilitsinit isertitat, silaannakkut angallan- neq	-153	1.765	-891	-891	-1.057	- 1.057	-808	-808
Ingerlatsinermut aserfallatsaaliui- nermullu aningaasartuutit, katillugit	82	2.791	682	1.728	142	188	1.368	1.401
Atuisunut piffissamut iluanaarutissat	6	-686	241	241	326	326	225	225
Atuisut bilitsinut aningaasartuutaat	94	-300	912	912	946	946	827	827
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	101	-986	1.153	1.153	1.271	1.271	1.052	1.052
Ajuotoornerit, nipiliorneq silaannarmillu mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	8	-6	51	79	-67	-67	72	72
Avataaniittunut aningaasartuutit, Katillugit	8	-6	51	79	-67	-67	72	72
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	-20	-74	-98	-82	-69	-69	-69	-69
Akileraarutit nikinnerini annaasat	-4	235	-29	57	-185	-220	-41	-65
Sunniutit allat, suliffeqarnermi sunniutit ilanggullugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, katillugit	-23	162	-124	-23	-254	-289	-110	-133
Maannakkut naliusut ilanngaasereer- lugit katillugit (NNV)	99	1.616	1.085	2.138	-499	-671	934	843
Suliassaqarfiup iluani erniat, ukiumut %	8,0%	23,4%	10,0%	14,1%	2,7%	2,4%	6,5%	6,0%

Nassuiaat: Takussutissiap quleqtaani allassimavoq, piffissaq aningaasaliiffiusoq ukiunik 25-nik siviussuseqartoq, kisiannili matuma siuliani oqaasertaliussai allaaserineqartutut aqqusinernut, sullulianut, sapsianut sanaartorfissagissaanernul-
lu piffissaq aningaasaliiffiusussaq 2060 tikillugu siviussuseqarpoq. Nassuiaat manna takussutissiami matumani kin-
guliinilu takussutissiarineqartuni pingaaruteqarpoq.

Takussutissiaq 6.5.6 *Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrarfiup iluani erniat: Piffissaq aningaasaliffiususaaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%*

	P1 1199 m Pigiinnar- lugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)								
Sanaartormut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-106	-384	-885	-1.085	-1.342	-1.966	-1.128	-1.627
Naliusup sinnera	38	38	209	286	360	568	289	455
Sanaartormut aningaasartuutit, katillugit	-69	-346	-676	-800	-982	-1.398	-839	-1.172
Malitsigissaanik aningaasartuutit, aqqusemit il.il., ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	-542	-308	-542	-308
Malitsigissaanik aningaasartuutit, sanaartorfissagissaaneq, ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	14	13	14	13
Malitsigissaanik aningaasartuutit, katillugit	0	0	0	0	-527	-295	-527	-295
Mittarfinni, aqqusinerni il.il. nutarterineq aserfallatsaaliuinerlu	-10	1.131	1.098	1.123	795	841	820	852
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	257	-111	499	1.570	445	445	1.496	1.496
Bilitsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	-197	2.472	-988	-988	-1.283	-1.283	-963	-963
Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit, katillugit	50	3.492	609	1.705	-43	2	1.353	1.385
Atuisunut piffissamut iluanaarutissat	7	-790	277	277	393	393	271	271
Atuisut bilitsinut aningaasartuutaat	112	-349	1.073	1.073	1.168	1.168	1.045	1.045
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	119	-1.139	1.350	1.350	1.561	1.561	1.315	1.315
Ajutoormerit, nipiliorneq silaannarmillu mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Avataaniittunut aningaasartuutit, Katillugit	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	-21	-78	-103	-86	-76	-76	-76	-76
Akileraarutit nikinnerini annaasat	-7	307	-34	57	-196	-231	-35	-59
Sunniutit allat, suliffeqarnermi sunniutit ilanggullugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, katillugit	-27	229	-136	-29	-272	-307	-111	-134
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	82	2.230	1.199	2.309	-337	-510	1.269	1.178
Suliassaqrarfiup iluani erniat, ukiumut %	7,5%	25,7%	10,5%	14,6%	3,1%	2,8%	7,3%	6,8%

Takussutissiaq 6.5.7 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniat: Piffissaq aningaasaliiffiususaa: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%

	P1 1199 m Pigiinnar- lugu	P2 1199 m Matullu- gu	P3 1799 m Matullu- gu	P4 2200 m Matullu- gu	P5a 3000 m Matullu- gu	P6a 2800 m Matullu- gu	P5b 2200 m Matullu- gu	P6b 2200 m Matullu- gu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)								
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-106	-384	-885	-1.085	-1.342	-1.966	-1.128	-1.627
Naliusup sinnera	38	38	209	286	360	568	289	455
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-69	-346	-676	-800	-982	-1.398	-839	-1.172
Malitsigisaanik aningaasartuutit, aqqusernit il.il., ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	-510	-277	-510	-277
Malitsigisaanik aningaasartuutit, sanaartorfissagissaaneq, ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	24	17	24	17
Malitsigisaanik aningaasartuutit, katillugit	0	0	0	0	-486	-260	-486	-260
Mittarfinni, aqqusinermi il.il. nutarteq aserfallatsaaliuinerlu	-10	1.131	1.098	1.123	795	841	820	852
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	264	-113	511	1.608	467	467	1.570	1.570
Billitsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	-207	2.551	-1.052	-1.052	-1.392	-1.392	-952	-952
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinerullu aningaasartuutit, katillugit	47	3.569	557	1.679	-129	-84	1.437	1.470
Atuisunut piffissamut iluanaarutissat	8	-843	295	295	429	429	281	281
Atuisut billitsinut aningaasartuutaat	119	-376	1.136	1.136	1.267	1.267	1.031	1.031
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	127	-1.220	1.431	1.431	1.696	1.696	1.313	1.313
Ajutoornerit, nipiliorneq silaannarmillu mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	9	-6	54	85	-77	-77	83	83
Avataaniittunut aningaasartuutit, Katillugit	9	-6	54	85	-77	-77	83	83
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	-21	-80	-105	-88	-79	-79	-79	-79
Akileraarutit nikinnerini annaasat	-6	318	-33	59	-201	-236	-23	-47
Sunniutit allat, suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, katillugit	-27	239	-138	-29	-280	-316	-102	-126
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	87	2.236	1.227	2.366	-259	-439	1.406	1.307
Suliassaqarfiup iluani erniat, ukiumut %	7,7%	25,8%	10,6%	14,8%	3,3%	2,9%	7,6%	7,1%

Sanaartornermut aningaasartuutit, ilanngaasereerlugit

Takussutissiaq 6.5.5-imiit takussutissiaq 6.5.7-imut sanaartornermut aningaasartuutit ataasiaannartumik aningaasartuutunik tamanik imaqrput. Taakku ilanngusaaq 6.1-imi ersarinnerusumik immikkoortiterneqrput.

Sanaartugassanut aningaasartuutit tamarmiusut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, naliusup sinnera ilanngullugu, qinigassat assigiinngitsut akornanni annertuumik allanngorarput. Suliassat Nuup kujataani qeqertani sananeqartussat suliassani akisunerpaapput, kiisalu suliassani qinigassaq, Nuummi mittarfiup 1199 m-inut tallineqarfissaa, tamatumalu peqatigisaanik Kangerlussuup pigiinnarneqarfissaa akikinnerpaalluni.

Malitsigisaanik aningaasaliinerit

Suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut malitsigisaanik aningaasaliissutissanut aningaasartuutissat qinigassami tunngaviusumi aningaasartuutissat amerlassuseqarput. Kisiannili suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi tamatumunnga aningaasartuutissat qinigassami tunngaviusumi aningaasartuutissanit amerlanerungaatsiarput, tamatumunngalu suliassani qinigassani taakkunani aqqusinernik, sullulianik sapusianillu sanaartornissamat aningaasartuuteqartoqarsinnaanera pissutaavoq, taakkunanilu suliassat immikkoortui aamma qinigassami tunngaviusumi sananeqartussat, suliassani qinigassami 5-imut aamma 6-imut sanilliullutik kingusinnerujussuakkut sananeqartussaallutik.⁵⁴ Siusinnerusukktu oqaatigineqareersutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Nuup mittarfiullu akornanni aqqummik aalajangersimasumik – aammattaaq aaqqiissutaagallartussamik – atuinani ikaartaatinik atuinissamik aaqqiissutissaq misissuiffigisimangilaa.

Paarlattuanik sanaartorfissagissaanissamat sipaagaqartoqassaaq, nunaminertaq 67 ha-juvoq aammalu maannakkut mittarfiup eqqaaniitoq illoqarfiup ineriartortinneqarneranut atorneqarsinnaammat, tamatumalu nassatarisaanik Nuup kujataani qeqertat tungaannut illoqarfiup ineriartortinneqarnissaanut sanilliullugu aningaasartuutissat ikinnerummata.

Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit

Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutinut aningaasartuutissat ingerlaavartut tamarmik ilaatinneqarput. Taakku ilanngussaq 6.1-imi erseqqinnerusumik nassuiaatigineqarput.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.

Suliassani qinigassaq 1-imi mittarfimmu il.il. tunngatillugu aningaasartuutissat ingerlaavartut qaffarialaarput. Suliassani qinigassani allani aningaasartuutissat ingerlaavartut ikilingaatsiartussaapput. Ikilissutissat – suliassani qinigassat apeqqutaatillugit – ikinnerpaamik 795 mio. koruuniussaaapput, tamatumunngalu Kangerlussuup matuneqarnerani sipaarutissat amerlanerat pissutaavoq.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, timmisartut

Suliassani qinigassat assigiinngitsut tamarmik immikkut, siornatigut allaaserineqareersutut, timmisartuussinissanut pilersaarutinut assigiinngitsunik allannguisussaapput. Tamanna sullissit ingerlatsinermut aningaasartuutaannut tamarmiusumut sunniuteqassaaq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuineri ingerlatsinermut aningaasartuutinut (bilitsinillu isertitanut) allannguutissat sullissisunut tamarmiusunut ilanngullugit naatsorsorneqarput. Assersuutigalugu P2-mi, Island aqqusaarlugu timmisartuussiffiusartussami, tamatuma kingunerisaanik assersuutigalugu sullissisunut danskinut, islandimiunut nunanulluunniit allanut aningaasaqarnikkut allannguutissat ilanngullugit naatsorsorneqarput, tamannalu pillugu paasissutissat annertunerusut kapitali 17-imi takuneqarsinnaapput.

⁵⁴ Malitsigisaanik aningaasaliinerni naliusut sinnéri maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsukkanut takutinneqartunut ilanngunneqarput, tassanissaaq malitsigisaanik aningaasaliissutini naliusut sinnéri 2060-imut naleqqiunneqarmata, aammattaaq tak. takussutissiaq 6.5.2.

Suliassani qinigassaq 1-imi NNV-mi 250 mio. koruunit missaat sipaarneqarsinnaapput, ineriartorfissanut najoqqutassiat arlaat atorneqarnersoq apeqqutaalluni, tassungalu Kangerlussuaq aqqusaarlugu timmisartunik Dash-imik nalunaaquttap akunnerisa timmisartorfiusut ikilinissaat pissutaavoq, taakkunungalu timmisartut sukkaasuuliat mikisut atorlugit nalunaaquttap akunnerisa timmisartorfiusut amerlinissaat illuatungiliunneqanngillat.

Suliassanut qinigassaq 2-mi, ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni NNV-mi 100 mio. koruunerpiaat aningaasartuutaanerusussaapput, tamannalu timmisartuussisarnerup annertuumik allangortinneqarnrata inerneraa. Timmisartut sukkaasuuliat angisuut timmisartunik sukkaasuulianik mikisunik akunnattumillu angissusilinnik taarserneqassapput. Tamatuma peqatigisaanik timmisartunik Dash-inik atuineq allannguuteqassaaq.

Suliassani qinigassami 3-mi ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni tamarmiusuni NNV-mi sipaarutissat 500 mio. koruunit missaanniittut anguneqassapput, tamatumunngalu pingaartumik timmisartut Dash-it atorlugit Kangerlussuaq aqqusaarlugu nalunaaquttap akunnerisa timmisartuussiffiusut ikilinissaat pissutaassaaq. Tamatuma peqatigisaanik timmisartut sukkaasuuliat angisuut, Imapik qulaallugu angallavimmi atorneqartut timmisartunik sukkaasuulianik akunnattumik angissusilinnik taarserneqassapput.

Suliassani qinigassami 4-mi NNV-mi sipaarutissat 1.500 mio. koruunit missaanniittut anguneqassapput, ineriartorfissanut najoqqutassiat arlaat atorneqarnersoq apeqqutaalluni. Suliassani qinigassaq 3-mut naleqqiullugu assigiinngissutituaasussaq – kisiannili aamma assigiinngissut annertoorsuusussaq - tassaassaaq, Imapik qulaallugu timmisartuussinerit arlallit sipaarneqarsinnaammata, tassani 1799 m-imik mittarfiliornissamat taarsiullugu 2200 m-imik mittarfiliornermi usit amerlanerusut nassarneqarsinnaasussammata.

Suliassani qinigassani 5a-mi aamma 6a-mi, timmisartunik sukkaasuulianik angisuunik atuiffiusussani NNV-mi sipaarutissat 400-500 mio. koruunit akornanni amerlassuseqassapput, taakkulu allannguinermi, timmisartunik Dash-inik atuinermik allannguiffiusumi naatsorsukkat inernerat ilanggaasariikkat. Tamatuma peqatigisaanik Nuup aamma Islandip akornanni timmisartut sarpillit akorneqartut timmisartunik sukkaasuulianik mikisunik taarsersorneqarnissaat aallartinneqassaaq.

Suliassani qinigassani 5b-mi aamma 6b-mi, timmisartunik sukkaasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuiffiusussani ineriartorfissatut najoqqutassiani pingasuusuni NNV-mi sipaarutissat 1.350-1.600 mio. koruunit akornanni amerlassuseqassapput. Tamatumunnga siullermik pingaartumillu timmisartut sukkaasuuliat angisuut taarserlugit, timmisartunik sukkaasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuilernissaq, kisiannili aamma timmisartunik Dash-inik atuinerup allangortinneqarnissaa pissutaapput.

Bilitsinit isertitat,

Silaannakkut angallassineq

Timmisartut assigiinngitsut tamarmik immikkut bilitsinut assigiinngitsunik akeqartitsipput, taakkulu ullumikkut akinut sunniuteqartarput. Tamatuma sunniutigisaanik suliassani qinigassat assigiinngitsut sullissisut bilitsinit isertitassaannut assigiinngitsunik sunniuteqassapput.

Suliassani qinigassaq 1-ip kingunerisaanik, bilitsinit isertitassat ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni tamarmiusuni NNV-mi ikileriaatissaat 150-200 mio. koruuniussapput. Suliassani qinigassaq 2-mi bilitsinit isertitassani iluanaarutissat annertuut 1,7-2,6 mia. koruunit anguneqassapput, ineriartorfissanut najoqqutassiat arlaat atorneqarnersoq apeqqutaalluni, tamatumunngalu timmisartunut annernut naleqqiullutik timmisartuni minnerni qaffasinnerunerat pissutaavoq.

Suliassani qinigassat sinnerini bilitsinit isertitassat 800 – 1.400 mio. koruunit akornanni ikileriassapput, ineriartorfissanut najoqqutassiat arlaat atornerqarnersoq apeqqutaalluni. Tamatumunnga pingaartumik timmisartut Dash-it atorlugit timmisartuussinerup annikillinissaa pissutaavoq.

Atuisut iluanaarutissaat

Atuisut iluanaarutissaat piffissami iluanaarutissat aammalu bilitsinut aningaasartuutit allanngornerisa inerneraat.

Suliassani qinigassaq 1-imi ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni tamani NNV-mi atuisunut iluanaarutissat katillugit 100 mio. koruunerpijanik amerlassuseqassapput. Tassani atuisunut allannguutissat annikitsuinnaat pineqarput, amerlanersaanni tunngaviusumi angallaviit atornerqartut atornerqaannartussaammata. Kisiannili Island aqqusaarlugu timmisartuussisalerup kingunerisaanik – piffissamut aammalu bilitsit akiinut naleqqiullugu – iluanaarutissat annikitsut anguneqassapput.

Suliassani qinigassaq 2-mi, Nuummi 1199 m-imik mittarfiliorfiusussami, tamatumalu peqatigisaanik Kangerlussuarmik matusiffiusussami atuisunut annaasassat naatsorsorneqartut 1,0-imiit 1,2 mia. koruuninik amigartoorfiussapput, ineriartorfissanut najoqqutassiaq atornerqartoq apeqqutaalluni, tassani piffissamik annaasaqartoqartussaammata bilitsinullu aningaasartuutit amerlisussaallutik. Piffissamik annaasaqarneq piffissap angalaffiusup siviunerulerenerata, taamatullu piffissap taarsiiffiusup siviunerulerenerata kingunerisussaavaa. Bilitsit akisuneruleneri akit – matuma siuliani taaneqartutut – timmisartunut annernut naleqqiullutik timmisartuni minnerni qaffasinnerunerisa kinguneraat. Tamatumunnga atatillugu erseqqissarneqassaaq, takornarianut avataaneersunut bilitsinut aningaasartuutissat amerlissutissaat matumunnga ilaatinneqanngimmata. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerup Kalaallit Nunaata iluanut killilerneqarnera tamatumunnga pissutaavoq. Tamanna tunngavigalugu piffissamik atuinnermut bilitsinullu aningaasartuutit allannguutit, avataaniit takornariartartut nalinginnaasut (ilimanarporlu affaat inuussutissarsiornermut atatillugu angalasuussasut nunaqavissuunngitsut) misigisartagassaat naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat. Bilitsinut aningaasartuutissanut allannguutissat ilaatigut takornarianut avataaneersunut tutsinneqarsinnaammata, sullissisut bilitsinit isertitassaasa amerleriaatissaasa aammalu ilaasut bilitsinut aningaasartuutissaasa akornanni assigiinngissut annertoq pilertussaavoq, aammattaq tak. takussutissiaq 6.5.5-imiit takussutissiaq 6.5.7-imut.

Suliassani qinigassani 3-mi aamma 4-mi atuisut iluanaarutissaat NNV-mi katillugit 1.150 – 1.450 mio. koruunit akornanniissapput, ineriartorfissanut najoqqutassiat arlaat atornerqarnersoq apeqqutaalluni. Iluanaarutissat Københavnip aamma Nuup akornanni toqqaannartumik timmisartuussisinnaalermi pissarsiarineqassapput, taamaalilluni ilaasut amerlasuut Kangerlussuup Nuullu akornanni timmisartuussinissamut sipaagaqartassallutik.

Suliassani qinigassani 5a-mi aamma 6a-mi atuisut iluanaarutissaat NNV-mi katillugit 1,2 – 1,7 mio. koruunit akornanniissapput, ineriartorfissanut najoqqutassiat arlaat atornerqarnersoq apeqqutaalluni. Tassani aamma iluanaarutissat Københavnip aamma Nuup akornanni toqqaannartumik timmisartuussisinnalernerup inernerissavai, taamaalillunilu ilaasut amerlasuut Kangerlussuup Nuullu akornanni timmisartuussinissamut sipaagaqartassapput. Suliassani qinigassani 5b-mi aamma 6b-mi atuisut iluanaarutissaat NNV-mi katillugit 1,0-1,4 mio. koruunit akornanniissapput, ineriartorfissanut najoqqutassiat arlaat atornerqarnersoq apeqqutaalluni.

Avataanut aningaasartuutissat

CO₂-p aniatinneqartup allannguutissai take-off-it nalunaaquttallu akunnerisa timmisartorfiusut allannguutissat tunngavigalugit aniatitassanut annertussusiliussat allanngutissaannut (nalunaaquttap

akunneranut timmisartorfiusumi ataatsimi aamma take-off-imi CO₂-nngorlugit) naatsorsorneqarput. Matuma kinguliani aniatitassaq CO₂-mut akiusut tonsimut 180 koruuniusut tunngavigalugit nalilerneqarput, taakkulu siunissami ungasissumi EU-mi aniatitassanik niueruteqarnermi akiusussatut naatsorsuutigineqartut amerlaqatigaat.

Tassalu qinigassani ataasiakkaani naatsorsukkat inerneril ilanngaaseriikkat qinigassamut tunngaviumumut naleqqiullugu timmisartuussinissamut pilersaarutit allanngortinneqartut toqqaannartumik inerneraat. Suliassani qinigassani 1-imi, 3-mi, 4-mi, 5b-mi aamma 6b-mi naatsorsuutit inerneril ilanngaasereerlugit sipaaruteqarfussapput, kiisalu suliassani qinigassani 2-mi, 5a-mi aamma 6a-mi CO₂ aniatinneqartoq annertusissalluni.

Sunniutissat allat

Akileraarutit nikinneranni annaasassat immikkoortoq 1.1-imi allanneqartutut pisortat missingersuutaasa allannguutissaat tunngavigalugit naatsorsorneqarput. Takussutissiaq 6.5.5-imiit takussutissiaq 6.5.7-imut takuneqarsinnaasutut, suliassani qinigassami 2-mi aamma 4-mi akileraarutit nikinneranni annaasassat ikilinerisigut iluanaaruteqartoqassaaq. Tamanna pingaartumik sullissisut attaveqaatinillu ingerlatsisut iluanaaruteqarnerinik kinguneqassaaq. Suliassani qinigassani 1-imi, 3-mi, 5-imi aamma 6-imi akileraarutit nikinneranni annaasassat amerlissapput. Tamanna pisortat sanaartugassanut aningaasartuutaasa saniatigullu aningaasartuutissat, kiisalu sullissisut attaveqaatinillu ingerlatsisut annaasassaasa tamarmiusut qaffasinnerunerisa kinguneraat.

Naatsorsukkat inerneril tamarmiusut

Suliassani qinigassat 1-imiit 4-mut, kiisalu 5b aamma 6b tamarmik ataatsimut isigalugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit sinneqartoofuupput, kiisalu suliassani qinigassaq 5a aamma 6a maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit amigartooruteqarfiullutik.

Suliassaqarfiup iluani erniat qaffasinnerpaat (23% - 26%) suliassani qinigassami 2-mi, Nuummi mittarfiup 1199 m-inut tallineqarfissaani, tamatumalu peqatigisaanik Kangerlussuup matuneqarfissaani anguneqartussaapput. Erniat amerlaneranut sanaartugassanut aningaasartuutissat ikingaatsiarnerat pissutaasutut isigineqassaaq. Tamatuma peqatigisaanik ingerlatsinermut aningaasartuutini annertuumik sipaagaqartoqassaaq – pingaartumik Kangerlussuup matuneqarnera pissutaalluni. Kiisalu sullissisut amerlaqataannik ilaasunut annaasaqaatinil illuatungilerneqanngitsunik bilitsinit isertitaqarnerulernermikkut iluanaaruteqangaatsiassapput, ilaasartunit takornariat avataaneersut iluaqutaanerisa allannguutissaat misissuinerlut ilaatinneqanngimmat. Matuma siuliani allassimasut saniatigut naatsorsuutit inerneril pissutsinut misissuinerlut ilaatinneqanngitsunut atasutut nassuiarneqassapput, taakkunungalu eqaatsumik aqqiisinnaanermi pilersuinerullu isumannaassusaani, kiisalu suliffissaqartitsinermi ajorseriaataasussat ilaatinneqarput. Taakku matuma kinguliani ersarinnerusumik allaaserineqarput.

Suliassani qinigassaq 2-mi erniortitsinermut aamma sullissisunut – piginnittoqarnerup qanoq ittuunera apeqquataatinagu – iluanaarutissat ilanngullugit naatsorsorneqarnerat aamma tunngavigineqartutut isigineqassaaq. Pingaartumik suliassai qinigassami 2-mi tamanna eqqunngitsumik paasissutissiviusinnaavoq, nunani allani qinigassami tassani annerungaatsiartussatut naatsorsuutigineqarsinnaammat, tassanilu Islandimi Keflavik Kalaallit Nunaannut uterlugulu inunnik nassiusanillu timmisartukkat assartuussinermi akunniffissanngorsinnaavoq. Kisiannili tamatuma kingorna misissoqqisaakkat, ilaatigut takornariartut saniatigut sunniutissaannik aammalu suliffissaqarnermut sunniutissanik eqqarsaateqarfiusut takutippaat, suliassani qinigassaq 2 inassutigineqarsinnaanngitsoq, taamaattumillu tamatumunnga iluarseeeriartoqanngilaq. Tamatumunnga atatillugu aamma immikkoortut 17.3.4-miit 17.3.6-imut aamma innersuussisoqarpoq.

Suliassani qinigassat 5a aamma 6a, Nuup kujataani qeqertani takisuunik nutaanik mittarfiliorfiusussat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaangillat. Suliassa qarfiup iluani erniat ukiumut 2,4 aamma 3,3%-it akornanni annertussuseqarput, ineriartorfissanut najoqqutassiaq atorneqartoq apeqquataatillugu. Tamatumunnga pissutaasut pingaartumik sanaartornermut aningaasartuutissanut qaffasingaatsiartunut, kiisalu saniatigut aningaasaliiffissanut aningaasartuutissanut amerlangaatsiartunut tunngasuupput. Tamatuma saniatigut sullissisut bilitsinit isertitassanik ikilisisingaatsiarnermik annaasaqassapput, Kangerlussuup Nuullu akornanni angallavik pissarsiffiungaatsiartartoq tammartussaammat. Annaasassat taakku ilaasunit isertitanik amerlaqataannik illuatungilerneqartussaangillat, tassungattaarlu aamma ilaasunit amerlasuut avataaniit takornariaasernerat pissutaavoq.

Kisiannili suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi qinigassat b-t iluanaarnartuussapput. Qinigassani taakkunani timmisartut sukkasuuliat angisuut atorneqaratik, timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqassapput, tamatumalu saniatigut mittarfiit naannerulaartut (2200 meterit) sananeqassallutik. Pissutsit marluk taakku sunniutigisaanik suliassa qarfiup iluani erniat ukiumut 6,0-imiit 7,6%-imut annertussuseqassapput, ineriartorfissanut najoqqutassiat arlaat atorneqarnerasoq apeqquataalluni.

6.5.1 Malussajassutsimik misissueqgissaarnerit

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinermit patajaassuseq paasiniarlugu, malussajassutsimik misissuinerit arlallit ingerlanneqarput:

- Ataasiaannartumik aningaasartuutissat agguaqatigiisitsilluni missiliuinernit 25%-inik appasinnerupput
- Ataasiaannartumik aningaasartuutissat agguaqatigiisitsilluni missiliuinernit 25%-inik qaffasinnerupput
 - Kangerlussuup matuneqarnerani aningaasartuutissani ingerlaavartuni sipaarutissat 50%-inik ikilineqarput
 - Sullissisut aningaasartuutaat ilanngaasereerlugit agguaqatigiisitsilluni missiliuinernit 25%-inik appasinnerupput
 - Sullissisut aningaasartuutaat ilanngaasereerlugit agguaqatigiisitsilluni missiliuinernit 25%-inik qaffasinnerupput
 - Nuummi inissaq sinneruttoq annikinneruvoq, taamaattumillu
 - Nuummi sanaartorfissani nutaani sanaartorfissagissaanissaq sukkanerussaag Diskontop erniat ukiumut 5%-iussapput (agguaqatigiisitsilluni missiliuinernut naleqqiullugu 1 procentpoint)
 - Bilitsinut akit allanngornissaasa naatsorsuutigineqartut kingunerisaanik takornariat amerlassutsimikkut allannguuteqassapput

Malussajassutsimik misissuinerit inernerit taamaallaat ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi saqqummiunneqarput, ineriartorfissanut najoqqutassiani suliassani qinigassani tamani suliassa qarfiup iluani erniat assigiinngissutaat annikitsuararsuummata. Tamatuma saniatigut ineriartorfissanut najoqqutassiamiit ineriartorfissanut najoqqutassiamut suliassa qarfiup iluani erniat nikittarnerat annerungaangilaq.

Malussajassuseq: ataasiaannartumik aningaasartuutissat

Ataasiaannartumik aningaasartuutissat (sanaartornermut aningaasartuutissat) suliassat naammassineqarnissaannut qitiulluinnartumik inissisimapput, tamatumalu saniatigut nalorninartortaqarlutik. Tamanna tunngavigalugu malussajassutsimik misissuisoqarpoq, tassani agguaqatigiisitsilluni missiliukkanit 25%-inik ilassusiisoqarluni ilanngaasoqarlunilu.

Takussutissiaq 6.5.8 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrifiup iluani erniat 25%-inik ikinnerusunik ataasiaannartumik aningaasartuuteqrifiusut: Piffissaq aningaasaliiffiusussaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiuumut 4%

	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matullu- gu	P3 1799 m Matullu- gu	P4 2200 m Matullu- gu	P5a 3000 m Matullu- gu	P6a 2800 m Matullu- gu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)								
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-80	-288	-664	-814	-1.007	-1.475	-846	-
Naliusup sinnera	28	28	157	214	270	426	217	341
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-52	-259	-507	-600	-736	-1.048	-629	-879
Malitsigisaanik aningaasartuutit, aqqusemit il.il., ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	-542	-308	-542	-308
Malitsigisaanik aningaasartuutit, sanaartorfissagissaaneq, ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	14	13	14	13
Malitsigisaanik aningaasartuutit, katillugit	0	0	0	0	-527	-295	-527	-295
Mittarfinni, aqqusinerit il.il. nutarterineq aserfallatsaaliuinerlu	-10	1.131	1.098	1.123	795	841	820	852
Ingerlatsinerit aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	257	-111	499	1.570	445	445	1.496	1.496
Bilitsinut isertitat, silaannakkut angallanneq	-197	2.472	-988	-988	-1.283	-1.283	-963	-963
Ingerlatsinerit aningaasartuutit, katillugit	50	3.492	609	1.705	-43	2	1.353	1.385
Atuisunut piffissamut iluanaarutissat	7	-790	277	277	393	393	271	271
Atuisut bilitsinut aningaasartuutaat	112	-349	1.073	1.073	1.168	1.168	1.045	1.045
Atuisut iluanaarutissat, katillugit	119	-1.139	1.350	1.350	1.561	1.561	1.315	1.315
Ajutoomerit, nipiliorneq silaannarmillu mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Avataaniittunut aningaasartuutit, Katillugit	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	-21	-78	-103	-86	-76	-76	-76	-76
Akileraarutit nikinnerini annaasat	-4	316	-12	84	-163	-182	-7	-18
Sunniutit allat, suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, katillugit	-25	238	-114	-2	-238	-257	-83	-94
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	102	2.326	1.390	2.536	-58	-112	1.507	1.512
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	9,4%	31,8%	13,3%	18,8%	3,8%	3,7%	8,4%	8,2%

Ataasiaannartumik aningaasartuutissat 25%-inik ikilineqarnissat naatsorsukkat inernerinut allannguigaartussaangilaq. Suliassani qinigassani tamani suliassaqrifiup iluani erniat aamma maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit tamarmiusut ataatsimut isigalugit qaffasinnerulersussaapput, kisiannili suliassaqrifiup iluani ernianut sanilliullugu qinigassanik tulleriaarneq allannguuteqassangilaq. Kisiannili suliassani qinigassaq 1 qinigassat sinnerinut sanilliulluni

ataasiaannartumik aningaasartuutissat ikilinerinit annikinnerungaatsiartumik sunniuteqarfigineqartussaavoq.

Suliassani qinigassat 5a aamma 6a, Nuup kujataani qeqertani takisuumik nutaamik mittarfiliorfiususaaq sulii imminut akilersinnaanngilaq.

Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, inissiat attaveqaatillu taamaatinneqartussat nutaatulli pitsaassuseqarsimangippata, Kangerlussuup matuneqarneranut atatillugu ataasiaannartumik aningaasartuutissat amerlanaagaasimassapput. Ilangussaaq 6.1-imi taaneqartutut inissianut attaveqaatinullu taamaatinneqartussanut taartissanik sanaartornermut aningaasartuutissat 370 mio. koruuninut missiliorneqarput. Aningaasartuutissat taakku amerlanaarneqarsinnaanerisa pingaarutaat, amerlanaarisinnaaneq kisitsisitalerneqassappat, takussutissiaq 6.5.8-mi naatsorsukkat inernerini, takussutissiaq 6.5.6-imut sanilliunneqartuni takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 6.5.9-mi malussajassutsumik misissueqqissaarnerup inernerini takutinneqarput, tassanilu agguaqatigiisitsilluni missiliuinerimi ataasiaannartumik aningaasartuutissat 25%-inik ilassuserneqarput.

Takussutissiaq 6.5.9 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrifiup iluani erniat 25%-inik amerlanerusunik ataasiaannartumik aningaasartuuteqrifiusut: Piffissaq aningaasaliiffiususaaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiutum 4%

	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matullu- gu	P3 1799 m Matullu- gu	P4 2200 m Matullu- gu	P5a 3000 m Matullu- gu	P6a 2800 m Matullu- gu	P5b 2200 m Matullu- gu	P6b 2200 m Matullu- gu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)								
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-133	-479	-1.106	-1.357	-1.678	-2.458	-1.410	-2.034
Naliusup sinnera	47	47	261	357	451	710	361	569
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-86	-432	-845	-999	-1.227	-1.747	-1.049	-1.465
Malitsigisaanik aningaasartuutit, aqqusemit il.il., ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	-542	-308	-542	-308
Malitsigisaanik aningaasartuutit, sanaartorfissagissaaneq, ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	14	13	14	13
Malitsigisaanik aningaasartuutit, katillugit	0	0	0	0	-527	-295	-527	-295
Mittarfinni, aqqusinermi il.il. nutarterineq aserfallatsaaliuinerlu	-10	1.131	1.098	1.123	795	841	820	852
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, silaannakut angallanneq	257	-111	499	1.570	445	445	1.496	1.496
Billitsinut isertitat, silaannakut angallanneq	-197	2.472	-988	-988	-1.283	-1.283	-963	-963
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinermit aningaasartuutit, katillugit	50	3.492	609	1.705	-43	2	1.353	1.385
Atuisunut piffissamut iluanaarutissat	7	-790	277	277	393	393	271	271
Atuisut bilitsinut aningaasartuutaat	112	-349	1.073	1.073	1.168	1.168	1.045	1.045
Atuisut iluanaarutissat, katillugit	119	-1.139	1.350	1.350	1.561	1.561	1.315	1.315
Ajutoomerit, nipiliorneq silaannarmilu mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Avataaniittunut aningaasartuutit, Katillugit	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	-21	-78	-103	-86	-76	-76	-76	-76
Akileraarutit nikinnerini annaasat	-9	297	-56	30	-230	-280	-63	-99
Sunniutit allat, suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, katillugit	-30	219	-159	-56	-306	-356	-139	-175
Maannakut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	62	2.134	1.007	2.082	-617	-909	1.031	844
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	6,2%	21,7%	8,5%	12,0%	2,5%	2,2%	6,4%	5,7%

Suliassaqrifiup iluani ernianut tunngatillugu, ataasiaannartumik aningaasartuutissat 25%-inik amerlineqarnerini suliassat tulleriiaarneqarnerat allannguuteqanngingajattussaavoq. Taamaakkarluortoq suliassani qinigassaq 5b suliassani qinigassamit 1-imit pitsaannerusussaavoq.

Suliassani qinigassap 1-ip imminut akilersinnaassusia ataasiaannartumik aningaasartuutit qaffannerisa kingunerisaanik ilaatigut 5b-mit appasinnerulissappat, naak P5b-mi ataasiaannartumik aningaasartuutissat P1-imit qaffasinnerungaatsiaraluartut, tamatumunnga minnerunngitsumik P5-imut aamma attaveqaatinut aalajangersimasunut saniatigut aningaasaliissutissat amerlasuut ilaatinneqarnerat pissutaasussaavoq. Aningaasaliissutissallu taakku amerlineqanngillat.

Malussajassuseq: Kangerlussuup matuneqarnerani sipaarutissat ikilinissaat

Kangerlussuup matuneqarnerani aningaasartuutissanut ingerlaavartunut sipaarutissat, suliassani qinigassani 2-miit 6-imut aningaasartuutissanut ingerlaavartunut sipaarutissanut qitiulluinnartumik tunngaviusussaapput. Taamaattumik malussajassutsimik misissueqqisssrtoqarpoq, tassanilu Kangerlussuup matuneqarnerani sipaarutissat agguaqatigiisitsilluni missiliuinernut naleqqiullugu 50%-inik ikilineqarput.

Takussutissiaq 6.5.10 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrifiup iluani erniat, Kangerlussuup matuneqarnerani aningaasartuutit 50%-inik ikilinerini sipaagaqrifiusut: Piffissaq aningaasaliiffiususaaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%

	P1 1199 m Pigiinnar- lugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)								
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-106	-384	-885	-1.085	-1.342	-1.966	-1.128	-1.627
Naliusup sinnera	38	38	209	286	360	568	289	455
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-69	-346	-676	-800	-982	-1.398	-839	-1.172
Malitsigisaanik aningaasartuutit, aq-qusermit il.il., ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	-542	-308	-542	-308
Malitsigisaanik aningaasartuutit, sanaartorfissagissaaneq, ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	14	13	14	13
Malitsigisaanik aningaasartuutit, katillugit	0	0	0	0	-527	-295	-527	-295
Mittarfinni, aqqusinemi il.il. nutarterineq aserfallatsaaliuinerlu	-10	591	557	583	351	397	375	408
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	257	-111	499	1.570	445	445	1.496	1.496
Bilitsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	-197	2.472	-988	-988	-1.283	-1.283	-963	-963
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit, katillugit	50	2.952	68	1.164	-487	-442	908	941
Atuisunut piffissamut iluanaarutissat	7	-790	277	277	393	393	271	271
Atuisut bilitsinut aningaasartuutaat	112	-349	1.073	1.073	1.168	1.168	1.045	1.045
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	119	-1.139	1.350	1.350	1.561	1.561	1.315	1.315
Ajutoornerit, nipiliorneq silaannarmillu mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Avataaniittunut aningaasartuutit, Katillugit	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	-21	-78	-103	-86	-76	-76	-76	-76
Akileraarutit nikinnerini annaasat	-7	253	-88	3	-241	-275	-80	-103
Sunniutit allat, suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, katillugit	-27	175	-190	-83	-316	-351	-155	-179
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	82	1.636	604	1.714	-826	-999	781	689
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	7,5%	19,6%	7,3%	12,0%	1,7%	1,6%	6,0%	5,6%

Kangerlussuup matuneqarnerani sipaarutissat 50%-inik ikilisinneqarpata, suliassani qinigassani 2-miit 6-imut suliassaqrifiup iluani erniat aamma maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit tamarmiusut ikilingaatsiartussaapput, qinigassani taakkunani sipaarutissat suliassani iluanaarutissanut tamarmiusunut qitiusumik inissisimmamata. Suliassaqrifiup iluani ernianut naleqqiullugu qinigassat tullerriaarneqarnerat allangussaaq. Suliassani qinigassaq 1 malussajassutsimik misissuinermit

sunnerneqartussaanginnera tamatumunnga pissutaavoq, taamaattumillu suliassami tassani suliassaqaqfiup iluani erniat suliassani qinigassaq 3-mut naleqqiullutik amerlanerusussaapput.

Malussajassutsimik misissuinerit takutippaat, Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnerani aningaasartuutunik ingerlaavartunik annertuumik sipaagaqartoqarsinnaanerata piviusunngortinneqarnissaa, suliassani qinigassani 2-miit 6-imut aalajangiisuulluinnartoq.

Malussajassuseq: sullissisut aningaasartuutaat

Sullissisut aningaasartuutaasa allannguuteqarnissaat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerimi qitiutinneqarpoq. Sullissisut aningaasartuutaasa allanngornerinut malussajassutsimik immikkut misissuisoqarpoq, tassanilu nalunaaquttap akunneranut timmisartorfiusumut ataatsimut ataasiakkaanut aningaasartuutissat agguaqatigiisitsilluni missiliorneqarneri 25%-inik ilaneqarput ilanngarneqarlutillu (tassani qinigassaq tunngaviusoq aammalu suliassani qinigassat tamarmik pineqarput).

Takussutissiaq 6.5.11 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniat, sullissisut aningaasartuutaasa 25%-inik ikilinerini: Piffissaq aningaasaliiffiususaaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiutum 4%

	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)								
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-106	-384	-885	-1.085	-1.342	-1.966	-1.128	-1.627
Naliusup sinnera	38	38	209	286	360	568	289	455
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-69	-346	-676	-800	-982	-1.398	-839	-1.172
Malitsigisaanik aningaasartuutit, aqqusernit il.il., ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	-542	-308	-542	-308
Malitsigisaanik aningaasartuutit, sanaartorfissagissaaneq, ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	14	13	14	13
Malitsigisaanik aningaasartuutit, katillugit	0	0	0	0	-527	-295	-527	-295
Mittarfinni, aqqusinerni il.il. nutarterineq aserfallatsaaliuinerlu	-10	1.131	1.098	1.123	795	841	820	852
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	193	-83	374	1.177	334	334	1.122	1.122
Bilitsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	-197	2.472	-988	-988	-1.283	-1.283	-963	-963
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit, katillugit	-14	3.520	484	1.312	-154	-109	979	1.011
Atuisunut piffissamut iluanaarutissat	7	-790	277	277	393	393	271	271
Atuisut bilitsinut aningaasartuutaat	112	-349	1.073	1.073	1.168	1.168	1.045	1.045
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	119	-1.139	1.350	1.350	1.561	1.561	1.315	1.315
Ajutoornerit, nipiliorneq silaannarmillu mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Avataaniittunut aningaasartuutit, Katillugit	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	-21	-78	-103	-86	-76	-76	-76	-76
Akileraarutit nikinnerini annaasat	-13	309	-46	17	-207	-242	-73	-96
Sunniutit allat, suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, katillugit	-34	231	-149	-69	-283	-318	-148	-172
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	12	2.261	1.061	1.877	-460	-633	858	767
Suliassaqarfiup iluani erniat, ukiumut %	4,5%	26,4%	9,9%	12,9%	2,7%	2,5%	6,3%	5,8%

Silaannakkut angallannermi ingerlatsinermit aningaasartuutit ikilinerini sullissisunut aningaasartuutit ilanngaasereerlugit 25%-inik ikinnerulersinneqarnerini suliassani qinigassami 2-mi imminut akilersinnaassuseq pitsaanerulersinneqassaaq (sullissisunut aningaasartuutit ilanngaaseriikkat takussutissiaq 6.5.6-imi -111 mio. koruuniniit takussutissiaq 6.5.11-mi -83 mio. koruuniupput), kiisalu qinigassat sinnerini ajorseriassallutik. Tamatumunnga suliassani qinigassani allani qinigassamut

tunngaviusumut sanilliullugu ingerlatsinikkut sipaarutissat ilanngaaseriikkat annikinnerusut pinngornissaat pissutaavoq, suliassanili qinigassaq 2-mi, Nuummi 1199 m-imik mittarfiliorfiusussami aammalu Kangerlussuarmik matusiffiusussami, qinigassamut tunngaviusumut sanilliullugu sullissisut aningaasartuutissaat ilanngaaseriikkat qaffarialaassallutik. Suliassa qarfiup iluani ernianut sanilliullugu qinigassanik tulleriarineq allannguuteqassaaq, suliassani qinigassani 5b-mi aamma 6b-mi suliassa qarfiup iluani erniat suliassani qinigassamut 1-imut sanilliullutik qaffasinnerummata.

Takusutissiaq 6.5.12-imi malussajassutsimik misissuinerup, sullissinermut aningaasartuutit agguaqatigiisitsilluni missiliuinerit 25%-inik qaffaaffiusut inernerit takutinneqarput.

Takussutissiaq 6.5.12 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrarfiup iluani erniat, sullissisut aningaasartuutaasa 25%-inik amerlinerini: Piffissaq aningaasaliiffiusussaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%

	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)								
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-106	-384	-885	-1.085	-1.342	-1.966	-1.128	-1.627
Naliusup sinnera	38	38	209	286	360	568	289	455
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-69	-346	-676	-800	-982	-1.398	-839	-1.172
Malitsigisaanik aningaasartuutit, aqqusernit il.il., ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	-542	-308	-542	-308
Malitsigisaanik aningaasartuutit, sanaartorfissagissaaneq, ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	14	13	14	13
Malitsigisaanik aningaasartuutit, katillugit	0	0	0	0	-527	-295	-527	-295
Mittarfinni, aqqusinerni il.il. nutarterineq aserfallatsaaliuinerlu	-10	1.131	1.098	1.123	795	841	820	852
Ingerlatsineranut aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	322	-138	624	1.962	556	556	1.870	1.870
Billitsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	-197	2.472	-988	-988	-1.283	-1.283	-963	-963
Ingerlatsineranut aserfallatsaaliuiner- nermullu aningaasartuutit, katillu- git	115	3.465	733	2.097	68	114	1.727	1.759
Atuisunut piffissamut iluanaarutissat	7	-790	277	277	393	393	271	271
Atuisut bilitsinut aningaasartuutaat	112	-349	1.073	1.073	1.168	1.168	1.045	1.045
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	119	-1.139	1.350	1.350	1.561	1.561	1.315	1.315
Ajutoomerit, nipiliorneq silaannarmillu mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Avataaniittunut aningaasartuutit, Katillugit	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	-21	-78	-103	-86	-76	-76	-76	-76
Akileraarutit nikinnerini annaasat	-0	304	-21	96	-185	-220	2	-21
Sunniutit allat, suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, katillugit	-21	226	-124	10	-261	-295	-74	-97
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	153	2.200	1.336	2.741	-215	-388	1.681	1.589
Suliassaqrarfiup iluani erniat, ukiumut %	10,0%	24,9%	11,0%	16,3%	3,4%	3,1%	8,2%	7,6%

Sullissisut aningaasartuutissaat 25%-inik amerlineqarpata, suliassat imminnut akilersinnaassusiat annertusissaaq, tassani suliassani qinigassaq 2-mi ilaasussaangitsut pineqanngillat, tamannalu suliassami tassani tunngaviumut sanilliullugu sullissisut aningaasartuutissaasa qaffasinnerunissaannik pissuteqarpoq (takussutissiaq 6.5.12-imi sullissisut aningaasartuutissaat

ilanngaaseriikkat -138 mio. koruunit, takussutissiaq 6.5.6-imi -111 mio. koruuninut sanilliullugit). Qinigassanili suliaasaqarfiup iluani ernianut sanilliussilluni tulleriarinerit allannguuteqanngillat.

Malussajassuseq: Nuummi inissap sinneruttup annikinnerunissaa, tamatumalu kingunerisaanik Nuummi sumiiffinni nutaani sanaartorfissagissaanerup sukkanerunissaa

Takussutissiaq 6.5.13-imi malussajassutsimik misissuinerup, Nuummi aamma Qinngorpumi inissap sinneruttup annikinnerunissaanut missiliukkanik atuiiffiusup inernerit takutinneqarput: innuttaasut 6.000-iunerannut sanilliullugu innuttaasut 2.000-it amerlaqqataat. Tamatuma sunniutigisaanik qinigassami tunngaviumi nunaminertat nutaat sukkanerumik sanaartorfissagissarneqassapput.

Takussutissiaq 6.5.13 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrifiup iluani erniat – inissap sinneruttup annikinnerulernerani malussajassutsimik misissuineq (innuttaasut 6.000-iutinnagit 2.000-iutillugit). Piffissaq aningaasaliiffiusussaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%.

	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)								
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-106	-384	-885	-1.085	-1.342	-1.966	-1.128	-1.627
Naliusup sinnera	38	38	209	286	360	568	289	455
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-69	-346	-676	-800	-982	-1.398	-839	-1.172
Malitsigisaanik aningaasartuutit, aqqusernit il.il., ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	-443	-209	-443	-209
Malitsigisaanik aningaasartuutit, sanaartorfissagissaaneq, ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	41	24	41	24
Malitsigisaanik aningaasartuutit, katillugit	0	0	0	0	-402	-185	-402	-185
Mittarfinni, aqqusinerni il.il. nutarterineq aserfallatsaaliuinerlu	-10	1.131	1.098	1.123	795	841	820	852
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	257	-111	499	1.570	445	445	1.496	1.496
Bilitsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	-197	2.472	-988	-988	-1.283	-1.283	-963	-963
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit, katillugit	50	3.492	609	1.705	-43	2	1.353	1.385
Atuisunut piffissamut iluanaarutissat	7	-790	277	277	393	393	271	271
Atuisut bilitsinut aningaasartuutaat	112	-349	1.073	1.073	1.168	1.168	1.045	1.045
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	119	-1.139	1.350	1.350	1.561	1.561	1.315	1.315
Ajuutoornerit, nipiliorneq silaannarmillu mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Avataaniittunut aningaasartuutit, Katillugit	9	-6	53	83	-74	-74	79	79
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	-21	-78	-103	-86	-76	-76	-76	-76
Akileraarutit nikinnerini annaasat	-7	307	-34	57	-184	-220	-23	-48
Sunniutit allat, suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, katillugit	-27	229	-136	-29	-259	-296	-98	-123
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	82	2.230	1.199	2.309	-199	-389	1.408	1.299
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	7,5%	25,7%	10,5%	14,6%	3,4%	3,0%	7,7%	7,1%

Tamatuma kingunerisaanik malitsigisaanik aningaasaliissutit maannakkut nalingi ilanngaasereerlugit qinigassami tunngaviusumi qaffasinnerupput, taamaalillunilu suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi naatsorsukkat inerneru ilanngaaseriikkat pitsaanerulersinneqarput. Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2 tunngavigneqassappat, maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit pitsanngoriaatissaat 120-140 mio. koruuniupput.

Qinigassat suliaasaqarfiup iluani ernianut naleqqiullugu tulleriaarneqarnerat allanngortinneqassaaq, suliaassani qinigassami 5b-mi suliaasaqarfiup iluani erniat suliaassani qinigassamit 1-imit amerlanerummata.

Malussajassuseq: diskontop erniaa

Takusutissiaq 6.5.14-imi malussajassutsimik misissuinerup inernera takutinneqarpoq, tassanilu diskontop erniaa 5%-iusoq atorneqarpoq (qitiusumik missiliuinermi 4%-imik missiliuinermit sanilliullugu +1 procentpoint).

Takussutissiaq 6.5.14 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrarfiup iluani erniat – diskontop erniaata 5%-iunerani malussajassutsimik misissuineq . Piffissaq aningaasaliiffiususaaq: Ukiut 25-t, diskontop erniaa: Ukiumut 4%

	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)								
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-103	-371	-860	-1.050	-1.257	-1.840	-1.056	-1.523
Naliusup sinnera	28	28	157	214	258	406	207	326
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-75	-343	-704	-835	-999	-1.434	-849	-1.197
Malitsigisaanik aningaasartuutit, aqqusenit il.il., ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	-556	-321	-556	-321
Malitsigisaanik aningaasartuutit, sanaartorfissagissaaneq, ilanngaasereerlugit	0	0	0	0	12	12	12	12
Malitsigisaanik aningaasartuutit, katillugit	0	0	0	0	-544	-309	-544	-309
Mittarfinni, aqqusinermi il.il. nutarterineq aserfallatsaaliuinerlu	-8	982	953	975	658	696	678	705
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	217	-103	411	1.340	374	374	1.217	1.217
Bilitsinut isertitat, silaannakkut angallanneq	-166	2.098	-848	-848	-1.048	-1.048	-789	-789
Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuiner- mullu aningaasartuutit, katillugit	43	2.976	516	1.467	-16	22	1.107	1.134
Atuisunut piffissamut iluanaarutissat	6	-677	238	238	322	322	222	222
Atuisut bilitsinut aningaasartuutaat	95	-298	917	917	952	952	852	852
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	101	-975	1.156	1.156	1.274	1.274	1.074	1.074
Ajutoomerit, nipiliorneq silaannarmillu mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	7	-6	45	71	-56	-56	65	65
Avataaniittunut aningaasartuutit, Katillugit	7	-6	45	71	-56	-56	65	65
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	-18	-67	-88	-74	-62	-62	-62	-62
Akilaraarutit nikinnerini annaasat	-7	257	-40	37	-186	-217	-53	-74
Sunniutit allat, suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, katillugit	-25	190	-128	-36	-247	-278	-115	-135
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	51	1.843	885	1.822	-588	-782	738	630
Suliassaqrarfiup iluani erniat, ukiumut %	7,5%	25,7%	10,5%	14,6%	3,1%	2,8%	7,3%	6,8%

Tassani soorunami suliassami maannakkut naliusut ilanngaasereerlugu kisimi, diskontop erniaanik qaffasinnerusumik atuinermi sunniuteqarfigineqassaaq.

Malussajassuseq: takornariat amerlassutsimikkut allannguuteqarnissaat

Suliassani qinigassat takornariaqarnermut assigiinngitsunik sunniuteqassapput, taakkunani bilitsinut akiusut suliassani qinigassanit assigiinngitsunit assigiinngitsunik sunniuteqarfigineqartussaammata – aamma takornariat ornittagaat apeqqutaalluni.

Angallanermulli najoqqutassiami, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit atorneqartumi – immikkoortoq 1.5.3-mi ersarinerusumik allaaserineqartutut – bilitsit akiisa aammalu piffissat angalaffiusut allanngornerisa kingunerisaanik takornariat amerlassusaat ingerlaannartumik sunniuteqarfigineqartussaannqillat.

Qinigassamut tunngaviusumut naleqqiullugu bilitsit akiisa allanngutissaat aallaavigalugit, suliassani qinigassani arfiniliusuni tamani angallanermut najoqqutassiap avataani, takornariat angalasarneranni akit malussajassusissaattut isumalioqatigiissitamiit missiliorneqartuni bilitsit allanngorsinnaanerisa kingunerisaanik takornariat amerlassutsimikkut allannguutissaat naatsorsorneqarput. Tamanna pillugu nassuiaatinut ersarinnerusunut ilanngussaq 1.1 aamma 8.1 innersuunneqarput.

Takussutissiaq 6.5.15-imi ilaatigut suliassani qinigassani ataasiakkaani takornarianut bilitsinut akit allannguutissaattut naatsorsorneqartut agguaqatigiissillugit qinigassamut tunngaviusumut naleqqiullugit takutinneqarput, ilaatigullu tamatuma kingunerisaanik, taamatullu ukiumi ammaaffiusumi (2015-2020) aammalu ammaanermiit ukiut 20-t qaangiunnerini (2035/2040) takornariat amerlassutsimikkut allannguutissaat takutinneqarlutik – ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi.

Takussutissiaq 6.5.15 Tunngaviusumi takornarianut kiisalu tamatuma kingorna takornariat amerlassutsimikkut allannguutaasunut sanilliullugu bilitsimut akit agguaqatigiissinnerisa allannguutaat %-inggorlugit

	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Bilitsimut akit allannguutaat %-inggorlugit	-0,8%	35,1%	3,6%	3,6%	0,5%	0,5%	3,6%	3,6%
2015/2020-imi takornariat amerlassutsimikkut allannguutaat (V2)	544	-17.520	-2.360	-2.360	-367	-367	-2.360	-2.360
2035/2040-imi takornariat amerlassutsimikkut allannguutaat (V2)	1.527	-49.217	-6.629	-6.629	-1.031	-1.031	-6.629	-6.629

Takussutissiaq 6.5.15-imi takuneqarsinnaasutut suliassani qinigassani tamani takornarianut bilitsinut akit agguaqatigiissillugit allannguutissaat annikitsuaraapput, tassani suliassani qinigassaq 2 kisimi pinnani. Tamatuma kingunerisaanik aamma takornariat amerlassutsimikkut allannguutissaat qinigassani taakkunani annikitsuaraavoq. Suliassani qinigassaq 1-imi akit appassapput, takornariat pitsaannerusumik aammalu Island toqqaannartumik aqutugalugu sullinneqalersussaammata. Suliassani qinigassani 3-miit 6-imut akit qaffassapput, takornariat avataaneersut (Ilulissanut aamma Qeqertarsuup Tunuanut) Kangerlussuaq aqutigisarunnaarlugu Nuuk aqutugalugu timmisartuunneqartalersussaammata, akillu qaffasinnerunerat angallaviup takineruneranik pissuteqarpoq. Suliassani qinigassaq 2-mi, Nuummi 1199 m-imik mittarfiliorfiusussami, aammalu Kangerlussuarmi matusiffiusussami bilitsimut akit qaffangaatsiassapput. Takornariat amerlanersaat ullumikkut Danmarkimiit/Europamiit tikittarmata, aammalu Kangerlussuaq aqqusaarlugu Ilulissanut/Qeqertarsuup Tunuanut ingerlaqqittarmata tamatumunnga pissutaavoq. Suliassani

qinigassaq 2-mi Island imaluunniit Nuuk aqqusaarlugu timmisartornissamut pinngitsaalineqartalissapput, taamaalillutillu timmisartut sarpillit minnerusut akisunerusullu atorlugit isorartunerusumut timmisartortalissallutik.

Takussutissiaq 6.5.16-imi – takornariaqarnerup saniatigut sunniutissaatut isumalioqatigiissitap missiliugai tunngavigalugit – suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliassa qarfiup iluani erniat bilitsit akiisa allanngornerisa kingunerisaanik takornariat allannguutissaannit qanoq ilillutik sunnerneqassanersut takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 6.5.16 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassa qarfiup iluani erniat, takornariaqarnerup allannguuteqarnerata sunniutaasa ilanngullugit naatsorsorneqarnerini. Piffissaq aningaasaliiffiusussaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%

	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matullu- gu	P3 1799 m Matullu- gu	P4 2200 m Matullu- gu	P5a 3000 m Matullu- gu	P6a 2800 m Matullu- gu	P5b 2200 m Matullu- gu	P6b 2200 m Matullu- gu
Mio. DKK, 2010-imi akit (NNV 2010)								
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassa qarfiup iluani erniat, takornariat amerlinissaat eqqarsaatiginagu, tak. takussutissiaq 6.5.6:								
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	82	2.230	1.199	2.309	-337	-510	1.269	1.178
Suliassa qarfiup iluani erniat, ukiumut %	7,5%	25,7%	10,5%	14,6%	3,1%	2,8%	7,3%	6,8%
Takornariat amerlinerini malitsigisaanik sunniutissat	46	-1.479	-199	-199	-26	-26	-170	-170
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katilugit (NNV)	128	751	1.000	2.110	-363	-536	1.099	1.008
Suliassa qarfiup iluani erniat, ukiumut %	9,2%	13,4%	9,5%	13,9%	3,0%	2,7%	6,9%	6,4%

Nassuiaat: Ilanngussaq 1.1-imi aamma 8.1-imi takornariat amerlinerini saniatigut sunniutissat qanoq naatsorsorneqarnerisut nassuiarneqarpoq. Erseqqissaatigineqassaaq, takornariat ikilinnissaasa kingunerisaanik Mittarfeqarfinnut akunninnermut ilaasunullu akitsuutit suliassani qinigassani P2-miit P6-imut naatsorsorneqartut ikinagaammata. Saniatigut sunniutissat nalingisa naatsorsorneqarnerinut ilaasumut ataatsimut 500 koruunit ilanngunneqarput, tak. ilanngussaq 1.1 aamma 8.1. 500 koruuninik missiliuinissaq Kalaallit Nunaannut tikeraarnermut atatillugu minnermut ataatsimut missiliuqqat tunngavigalugit aalajangerneqarpoq. Takornarialli akuttunngitsumik Nuup (imaluunniit Kangerlussuup) saniatigut allamut ingerlaqqittussaasarpur, taamaattumillu tamatumata kingunerisaanik minnermut marlunnet amerlanerusunulluunniit akunninnermut ilaasunullu akitsuutinik akiliisoqartarpoq. Tamanna tunngavigalugu iluarseeriartoqanngilaq.

Suiassani qinigassaq 2-p, Nuummi 1199 m-imi mittarfiorfiussap aammalu Kangerlussuup matuneqarfissaata imminut akilersinnaassusia soorunami takornariaqarnermi sunniutissat ilanngunneqarnerinit sunniuteqarfigineqarnerpaassaaq, tassani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 1.479 mio. koruuninik ikilissusaammata, taamatullu suliassa qarfiup iluani erniat ukiumut 25,7%-iniit 13,4%-inut ikilissusaallutik. Suliassani qinigassani allani allannguutissat annikinnerupput. Suliassani qinigassaq 2-p akilersinnaassusiata annertuumik apparnera pissutigalugu, maannakkut qinigassaq 4 suliassa qarfiup iluani erniaqarnerpaasussanngorpoq. Kisiannili qinigassaq 2-mut naleqqiullugu assigiinngissutaa 0,5 procentpointiinnaavoq. Suliassani qinigassaq 2-p naliliiffigineqarneranut aamma suliassa qartitsinerimut sunniutissat sunniuteqarfigineqarnerlunnissaat ilanngullugu naatsorsuutigineqartariaqarpoq, suliassami tassani mittarfimmi qitiusumi sulisoqarnek nunap iluaniit nunamut allamut nuunneqartussaammata. Sunniutissat taakku annertusinnaapput, tamanna pillugu nassuiaatit erseqqinnerusut immikkoortoq 6.6-imi takukkit.

6.5.2 Timmisartunik sukkasuulianik atuinani timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuiffiusumik pissutsit tunngaviusut allat

Silaannakkut angallasserup iluani nalinginnaasumik timmisartuni angisuuni, pisinnaasat tamakkiisumik atorneqartillugit sullissisumut aningaasartuutit tamarmiusut appasinnerusarput. Paasissutissat, Isumalioqatigiissitap timmisartuni assigiinngitsuni aningaasartuutit tunngatillugu pissarsiarisinnaasai tunngavigalugit, Københavnimut Imapik qulaallugu timmisartuussinermi timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnissaat aningaasartuutit eqqarsaatigalugit pitsaanerusutut isikkoqarpoq, tamatumani Airbus 330-200-t ukiumut nalunaaquttap akunnerinut timmisartorfiusunut uuttorlugu atorneqarnerata naammanniginnera pissutigalugu.

Immikkoortoq 6.2-mi taaneqartut matuma siuliani taaneqartunut qinigassami tunngaviusumi Kangerlussuup aamma Danmarkip akornanni timmisartuussinermi Airbus 330-200-p atorneqarnissaa, aammalu aasaanerani tapertatut Boeing 757-ip atorneqarnissaa tunngavigineqarpoq, taannalu ullumikkut timmisartuussinermut assinguvoq.

Matuma kinguliani misissuinerit ilassutaasut, matuma siuliani pissutsini tunngaviusut tunngavigalugit Imapik qulaallugu angallavimmi Airbus 330-200-mut aamma Boeing 757-imut taarsiullugit timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuiffiusut (Boeing 737) nassuiaatigineqarput. Pissutsini taakkunani Kangerlussuarmi mittarfik tunngaviusumik 2800 m-iniit 2200 m-inut naalineqarsinnaavoq.

Immikkoortumi tassani misissueqjissaarnerit inernerit ullumikkut Imapik qulaallugu angallavimmi timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarsinnaanerit suliasani qinigassami assigiinngitsuni naatsorsuinerit inernerinut sunnuteqarsinnaanersut pillugit paasiniaanermut atorneqarput, immikkoortoq 6.2-mi oqaatigineqartut Isumalioqatigiissitap tamatuma aningaasartuutit eqqarsaatigalugit pitsaanersaasinnaanera tmattussinnaanngimmagu.

Tunngavigineqartut

Timmisartuni akunnattumik angissusilimmi issiaviit 150-180-it missaanniittut, timmisartuni annerusumi, soorlu Airbus 330-200-tut ittumi issiaviit 250-it missaanniippit (aammalu Boeing 757-imi 200-210-t missaanniillutik). Kiisalu nassiussanik nassarsinnaaneq oqimaassutsinut uuttorlugu timmisartuni ilaasartaatini angisuuni sisamariaammik tallimariaammilluunniit annertuneruvoq. Taamaattumik timmisartut akunnattumik angissusillit tikittartut/aallartartut akulikissusaasa annertusineqarnissaa, taamaalillunilu timmisartut sukkasuuliat angisuut pisinnaasaasa annertoqataanik angusaqarsinnaanissaaq naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma nassatarisaanik Airbus 330-200-mut ataatsimut taarsiullugu, timmisartunit sukkasuulianit akunnattumik angissusilinnit minnerulaartut marluk atorneqalissapput. Taamaalilluni Kangerlussuaq aqutugalugu angallannerup ingerlanerata pitsaanerulernissaa periarfissinneqassaaq, tamatumalu kingunerisaanik timmisartut Dash-it atorneqarnerat pitsaanerulissalluni akuttoqatigiinnerulissallunilu.

Angallasseriaatsimi timmisartuussinert sinnerisa allannguuteqannginnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tassalu timmisartunik minnernik atuilermerit tikittartut/aallartartut akulikinnerulernerisigut timmisartuussinertup ingerlanneqarnerani anguneqarsinnaasut iluanaarutissartarisinnaasat eqqarsaatigineqanngillat.

Kiisalu timmisartuussinert ilaasa timmisartut akunnattumik angissusillit nassiussanik timmisartuussinert atorneqarnerini nassiussanut pisinnaasat pisariaqartinneqartut pilersinneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Taakku nassiussaannarnik timmisartuussinert

atorneqarsinnaapput, imaluunniit ilaasunik/nassiussanik ataatsimut timmisartuussinernut atorneqarsinnaallutik, tassanilu ilaasut inaata ilaa usisarfititut allanngortinneqartassaaq. Siunertanut assigiinngitsunut atuinissamut ujartuineq taamaattumillu ukiup qanoq ilinera apeqqutaasinnaavoq. Aningaasartuutit timmisartup ilusiligaanera apeqqutaatinnagu nassiussanut akit assigiit atorlugit naatsorsorneqarput. Timmisartup allanngortinneqarneranut aningaasartuutaasinnaasut naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat.

Mittarfimmik naannerusumik ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutissat, maannakkut Kangerlussuarmi mittarfiup takissusaata pigiinneqarnissaanit ikinnerulaanginnarmata, tamatumunnga iluarsinissaq toqqarneqanngilaq. Tamatuma kingunerisaanik aamma mittarfik naannerulersinneqassappat qulaassinermut isertitat (ETOPS) ikinnerulerinerini iluanaarutissat ikinnerulersinnaanerinit sipaarutissat appartinneqassapput. Tassanissaaq isumalioqatigiissitap timmisartuni assigiinngitsuni aningaasartuutitut paasissutissat pissarsiarisai pineqartumut aalajangersimasumut atatillugit eqqortuussappata, timmisartut sukkaasuiliat minnerit Imapik qulaallugu Københavnimut angallavinni atorneqarneranni iluaqutissat ikinaarnerinit – annikkikalumik - sunniuteqarfigineqarput.

Naatsorsukkat inernerat

Tunngavissat matuma siulianiittut tunngavigalugit pissutsini tunngaviusuni – timmisartut sukkaasuiliat angisuut atorlugit timmisartut sukkaasuiliat akunnattumik angissusillit atorneqarnerini – sullissisut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aningaasartuutit 1 mia koruuninik, tak. takussutissiaq 6.5.17, tassalu ukiumi ammaaffiusumi (2015) ukiutum 60 mio. koruunit missaannik ikilisissinnaagaat, Isumalioqatigiissitap naatsorsugaani takutinneqarpoq. Sipaarutissat 1 mia. koruuniusut suliassani qinigassani 2-miit 4-mut assigiipput, kiisalu suliassani qinigassani 5b-mi aamma 6b-mi, ukiup ammaaffiusussap suliassani qinigassani 2-miit 3-mut pisussatut 2015-iunani 2020-iuffiani ikinnerulaarlutik.⁵⁵ Suliassani qinigassani 5a-mi aamma 6a-mi, pissutsini tunngaviusuni timmisartunik sukkaasuilianik angisuunik atuiiffiusussani timmisartut sukkaasuiliat akunnattumik angissusillit atorlugit pissutsit tunngaviusut misissorneqarnissaat pisariaqanngilaq, taamaattumillu qinigassat taakku takussutissiaq 6.5.17-imut ilaatinneqanngillat.

Takussutissiaq 6.5.17-imi suliassani qinigassani taaneqartuni ineriartorfissanut najoqqutassiami 2-mi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniat pissutsinit tunngaviusunit marlunnit assigiinngitsunit qanoq sunniuteqarfigineqarnerisut eqikkarlugu takutinneqarpoq.

⁵⁵ Takussutissiaq 6.5.6 aamma matuma siuliani immikkoortut nassuiaatit tunngavigalugit ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi qinigassani P5-imi aamma P6-imi a-p b-llu akornanni nikingassutit 1,0 aamma 1,1 mia. koruuninut annertussusilerneqarsinnaapput. Nikingassutit 1 mia. koruunit matumani naatsorsorneqartut misissuinerne marluusuni ukiut ammaaffiusut assigiinnginnerannut sanilliussinermut atatinneqarsinnaapput (qinigassani a-ni ukioq ammaaffiusussaq 2020-iuvoq, kiisalu qinigassani b-ni ukioq ammaaffiusussaq 2015-iulluni), taamaattumillu sunniutissap piffissamut nikingatinneqarput. Tamanna maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit saqqummiunneqarnerinit malunniuppoq, taamaalillutillu assigiinngissutitut nassuiaataallutik.

Takussutissiaq 6.5.17 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrifiup iluani erniat, pissutsini tunngaviusuni timmisartut maannakkut atorneqartut allallu atorneqarnerini. Piffissaq aningaasaliiffiususaaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%

Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matullu- gu	P3 1799 m Matullu- gu	P4 2200 m Matullu- gu	P5b 2200 m Matullu- gu	P6b 2200 m Matullu- gu
Pissutsit tunngaviusut: Maannakkut timmisartut pigineqartut, tak. takussutissiaq 6.5.6:						
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	82	2.230	1.199	2.309	1.269	1.178
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	7,5%	25,7%	10,5%	14,6%	7,3%	6,8%
Pissutsit tunngaviusut: Timmisartunik allanik atuineq:						
Sullissisut aningaasartuutaasa ikilissutaat	0	987	987	987	941	941
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	82	1.243	212	1.322	328	237
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	7,5%	16,8%	5,5%	10,5%	5,0%	4,6%

Nassuiaat: Pissutsini tunngaviusuni P-2-miit P4-mut Airbus 330-200 atornagu timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuineri sullissisut aningaasartuutaasa ikilissutaat, suliassani qinigassani ukiut ammaaffissat assigiinnginnerisa kingunerisaanik (2015 aamma 2020) P5-imiit P6-imut inernerinit allaanerupput. Tassani sullissisut aningaasartuutaasa sunniutissaat kisimik misissuinermit ilanngunneqarput. CO₂-mut aningaasartuutit allannguutissaat ilanngunneqanngillat, kisiannili naatsorsuutit inernerinit sunniutissaat malunnangaatsiassanngillat.

Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnerinut sanilliullugu Airbus 330-200-p atorneqarnerani aningaasartuutit amerlanerusimappata, tamatuma kingunerisaanik takussutissiaq 6.5.17-imi takutinneqartut suliassani qinigassani 2-miit 4-mut, kiisalu 5b-mi aamma 6b-mi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqtussat ikilissusaapput. Kisiannili takussutissiaq 6.5.17-imi takuneqarsinnaasutut, suliassat qinigassat assigiinngitsut akornanni tulleriiaarineq pissutsinit tunngaviusuniit pissutsinut tunngaviusunut allannguuteqartussaangilaq, tassani suliassani qinigassap P3-p suliassani qinigassaq P1-imit iluanaarnanginnerulaarnissaa kisimi pinnani. Tamatuma saniatigut suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut, kiisalu 5b aamma 6b pissutsini marluusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit sinneqartoorfiussapput.

Erseqqissaatigineqassaaq, takussutissiaq 6.5.17-imut takornariat saniatigut sunniutissaat ilaatinneqanngimmata. Kangerlussuup aamma Københavnip akornanni Imapik qulaallugu angallavimmi timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit pissutsini tunngaviusuni atorneqarpata, tamanna aningaasartuutit pitsaernerusumik sunniuteqarsinnaappat, tamatumunngalu atatillugu aningaasartuutit ikilissutaat 10%-iusut pissutsini tunngaviusuni bilitsinut akit annertoqataanik appartinneqarpata, tak. takussutissiaq 6.5.15, pissutsini tunngaviusuni tunngaviusumi bilitsit akiisa apparnerisa kingunerisaanik timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnerat ajorseriaateqangaatsiassaaq. Tamannali suliassani qinigassami P1-imi atuutissaanngilaq, tassani pissutsini tunngaviusuni aamma pissutsini qinigassani atortut atorneqartut assigiit atorlugit timmisartuussisoqartartussaammat. Tamatuma kingunerisaanik suliassani qinigassani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassutit naatsorsorsuiffigineqarnerani, qinigassani allani bilitsit akiinut qaffaatissat annerusussapput.

Erseqqissaatigineqassaaq, Imapik qulaallugu akini takornarianut akiusut kisimik apparnissaat naatsorsuutigineqarmat. Takornariat Imapik qulaallugu timmisartuussinermut aningaasartuutaat, takornariat timmisartuussinernut aningaasartuutaasa tamarmiusut agguaqatigiissillugit 60%-iinig

amerlassuseqartutut naatsorsuutigineqarmata. Taakku ataatsimut naatsorsornerini aningaasartuutit/akit appaatissaat taaneqartut pissarsiarineqassapput.

Isumalioqatigiissitap akit takornariat amerlassusaannut malussajassusiinut ataatsimut missiliugai tunngavigalugit, takussutissiaq 6.5.18-imi ukiumi ammaaffiusumi (2015/2020) aamma ammaanerup kingorna ukiut 20-it qaangiunnerini (2035/2040) takornariat amerlassusiisa allannguutissaattut allanneqartut pissarsiarineqarput – ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi.

Takussutissiaq 6.5.18 Tunngaviusumi timmisartunik sukkasuulianik atuinermut, tamatumalu kingunerisaanik takornariat amerlassutsimikkut allannguuteqarnissaannut sanilliullugu bilitsimut akiusut agguaqatigiissillugit allannguutaat %-inngorlugit

	P1 1199 m Pigiinnar- lugu	P2 1199 m Matullugu	P3 1799 m Matullugu	P4 2200 m Matullugu	P5b 2200 m Matullugu	P6b 2200 m Matullugu
Bilitsimut akit allannguutaat %- inngorlugit	-0,8%	43,7%	10,2%	10,2%	10,2%	10,2%
2015/2020-imi takornariat amer- lassutsimikkut allannguutaat (V2)	544	-21.824	-6.695	-6.695	-6.695	-6.695
2035/2040-imi takornariat amer- lassutsimikkut allannguutaat (V2)	1.527	-61.309	-18.806	-18.806	-18.806	-18.806

Takussutissiaq 6.5.18-imi takuneqarsinnaasutut pissutsini tunngaviusuni timmisartunut akunnattumik angissusilinnut takornarianut akinut qaffaatissat suliassani qinigassani P2-mi, P3-mi, P4-mi, P5b-mi aamma P6b-mi amerlanerungaatsiarput. Tamanna suliassat imminnut akilersinnaanerint ajorseriartitsissaaq.

Takussutissiaq 6.5.19-imi suliassani qinigassani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniat takussutissiaq 6.5.18-imi takornariat tikittartut allannguuteqarnerinit sunniuteqarfigineqassasut takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 6.5.19 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassa qarfiup iluani erniat, pissutsini tunngaviusuni timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atornerqarnerini takornariaqarnermi allannguutissat sunniutaat ilanngullugit naatsorsorneqareernerini. Piffissaq aningaasaliiffiususaaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%

Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	P1 1199 m Pigiinnarlugu	P2 1199 m Matullugu	P3 1799 m Matullugu	P4 2200 m Matullugu	P5a 3000 m Matullugu	P6a 2800 m Matullugu
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassa qarfiup iluani erniat, takornariat amerlinissat eqqarsaatiginagu, tak. takussutissiaq 6.5.17:						
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	82	1.243	212	1.322	328	237
Suliassa qarfiup iluani erniat, ukiumut %	7,5%	16,8%	5,5%	10,5%	5,0%	4,6%
Takornariat amerlinerini malitsigisaanik sunniutissat	46	-1.842	-565	-565	-482	-482
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	128	-599	-353	757	-154	-245
Suliassa qarfiup iluani erniat, ukiumut %	9,2%	0,2%	2,7%	8,2%	3,8%	3,6%

Nassuiaat: Ilanngussaq 1.1-imi aamma 8.1-imi takornariat amerlinerini malitsigisaanik sunniutissat qanoq naatsorsorneqarnerisut nassuiarneqarpoq. Erseqqissaatigineqassaaq, takornariat ikilinissaasa kingunerisaanik Mittarfeqarfinnut akunninnermut ilaasunullu akitsuutit suliassani qinigassani P2-miit P6-imut naatsorsorneqartut ikinaagaammata. Malitsigisaanik sunniutissat nalingisa naatsorsorneqarnerinut ilaasumut ataatsimut 500 koruunit ilanngunneqarput, tak. ilanngussaq 1.1 aamma 8.1. 500 koruuninik missiliuinissaq Kalaallit Nunaannut tikeraarnermut atatilugu minnermut ataatsimut missiliukkat tunngavigalugit aalajangerneqarpoq. Takornarialli akuttunngitsumik Nuup (imaluunniit Kangerlussuup) saniatigut allamut ingerlaqqittussaasarpot, taamaattumillu tamatuma kingunerisaanik minnermut marlunnut amerlanerusunulluunniit akunninnermut ilaasunullu akitsuutinik akiliisoqartarpoq. Tamanna tunngavigalugu iluarseeriartoqanngilaq.

Takussutissiaq 6.5.19-imi takuneqarsinnaasutut, pissutsini tunngaviusuni timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuinissamik misissuinerit inernerinut, takornariat sunniutissaasa ilanngunneqarnerat annertuumik sunniuteqarpoq. Suliassani qinigassat P2, P3, P5b aamma P6b inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaasinnarlutik, imminnut akilersinnaajunnaartutut isikkoqalerput. Suliassani qinigassaq P4 inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu suli imminut akilersinnaasussaavoq, 8%-erpianik erniaqartussaagami, aammalu – suliassani qinigassaq 1 assigalugu – qinigassatut pitsaanerpaatut isikkoqarluni.

6.5.3 Sunniutissat naliligaanngitsut

Pissutsinik matuma siuliani annertussutsimik misissueqqissaarnernut ilaatinneqanngitsunik peqarpoq. Tassani pineqartut tassaapput:

- **Pilersuinerup qularnaassusaa eqaassuserlu.** Suliassani qinigassaq 2 malillugu Nuummi 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat, aammalu Kangerlussuaq matuneqassappat, Kalaallit Nunaat Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfimmik, Europamiit Islandimut akunninngikkaluarluni Imarpiup ikaarneqarnissaanut ajornarunnaarsitsisumik peqarunnaassaaq (Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanut aammalu mittarfimmik 1199 m-iinnarmik sanasoqarnissaanut Isumalioqatigiissitap inassuteqarnera malinneqassappat). Taamaallilluni Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni timmisartuussinermi Islandip atornerqarnisaa

pinngitsoorsinnaajunnaassavaa. Kisiannili Islandimi politikkikkut isumannaallisaanikkullu pissutsit patajaassuseqarluarmata, Islandip pilersuinerup isumannaassusaanut ajornartorsiortitsilernissaa ilimanaateqanngilaq.

- **Sanaartornerup nalaani akornutissat.** Mittarfinni assigiinngitsuni alliliinermut nutaanillu sanaartornermut, kiisalu Kangerlussuarmi mittarfiup atorunnaarsinneqarsinnaaneranut atatillugu ilaasunut, mittarfinni sulisunut kiisalu sumiiffinni sanaartornermi toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit kallarneqartuni najugaqartunut akornutissanik arlalinnik pilersitsisoqarnissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Akornutissat taakku nalilernerqanngillat, kisiannili sunniutissanut nalilernerqartunut sanilliullutik killeqartumik annertussuseqassasut naliliisoqarpoq.
- **Eqaassuseq aamma timmisartunik sullissinermi angisuunik ingerlataqarnermi iluaqutissat.** Tassani illoqarfinnut angisuunut atatillugu katersuuffissat angisuut aallaavigalugit sullissinermi, timmisartut sullissineranni iluaqutissat ataatsimut pineqarput. Iluaqutissat ilaatigut inuttaqarneq timmisartunullu kingoraartissaqarneq il.il. eqqarsaatigalugu eqaannerusumik aaqqiisarnikkut pissarsiarineqarsinnaapput. Ataatsimut isigalugu Nuuk katersuuffissatut annertut, ullumikkut Kangerlussuarmut sanilliulluni inississinnaavoq. Iluaqutissaq taanna inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinermut ilanngunneqanngilaq.
- **Ilorrisimaarneq sullissinerlu.** Timmisartut assigiinngitsut atorneqarnerini ilorrisimaarnerup sullissinerullu assigiinngissutai nalilernerqanngillat, misissuinernullu ilanngunneqaratik. Ataatsimulli isigalugu timmisartut sukkasuuliat annerit timmisartunit sukkasuulianit minnerusunit ilorrisimaarnerusutut angalasunit isigineqartarput. Ilaatigut tamatuma kingunerisaanik suliassani qinigassami 5a-mi aamma 6a-mi, timmisartunik sukkasuulianik angisuunik(soorlu Airbus 330-200, ullumikkut Air Greenlandimit atorneqartoq) atuiiffiusussatut naatsorsuuteqarfiusuni naatsorsuutigisat, suliassani qinigassanut allanut, timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuiiffiusussanut sanilliullutik annikinaagaapput.
- **Kangerlussuup matuneqarnerani akimmisaarfiusinnaasut.** Kangerlussuarmi mittarfik matuneqarsinnaasoq naatsorsuutiginiarlugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq. Tassalu tassani Kangerlussuup pigineqaannarnissaa pillugu USA-mut isumaqatigiissuteqartoqarsimanersoq imaluunniit pissutsinik pituttuiffiusunik peqarnersoq eqqarsaatigineqanngilaq. Tassunga aamma isummerfissamut tassunga atatillugu aningaasartuuteqartoqarsinnaanersoq naatsorsorneqartunut ilaatinneqanngilaq.

6.6 Ataatsimut naliliineq

Takussutissiaq 6.6.1-imi pissutsini tunngaviusuni marluusuni suliassani qinigassani assigiinngitsuni imminut akilersinnaassuseq sanilliunneqarpoq, tassani takornariassarsiornerup sunniutissaa aamma ilaatinneqarmat. Suliassani qinigassat 5a aamma 6a, Nuup kujataani qeqertani Angisunnguami aamma Qeqertarsuarmi 3000 m-imik aamma 2.800 m-imik mittarfiliornissamik ilaatitsiviusut sanilliussinermut tassunga ilaatinneqanngillat, inissiffissat taakku Nuummi mittarfimmud qitiusumut inissiffissatut pilergineqarnerussappata, aallaqqaammud mittarfiit takisuut sananeqarnissaat inassutigineqanngimmat.

Takussutissiaq 6.6.1 Ineriartorfissanut najoqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani arfiniliusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassa qarfiup iluani erniat, takornarianut sunniutissat eqqarsaatigalugit, aammalu pissutsini tunngaviusuni timmisartut maanna atorneqartut allallu atorneqarnerini. Piffissaq aningaasaliif-fiususaaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%

Mio. DKK, 2010-imi akit (NNV 2010)	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matullu- gu	P3 1799 m Matullu- gu	P4 2200 m Matullu- gu	P5b 2200 m Matullu- gu	P6b 2200 m Matullu- gu
Pissutsit tunngaviusut: Maannakkut timmisartut pigineqartut, tak. takussutissiaq 6.5.16:						
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	128	751	1.000	2.110	1.099	1.008
Suliassa qarfiup iluani erniat, ukiumut %	9,2%	13,4%	9,5%	13,9%	6,9%	6,4%
Pissutsit tunngaviusut: Timmisartunik allanik atuineq 6.5.19:						
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	128	-599	-353	757	-154	-245
Suliassa qarfiup iluani erniat, ukiumut %	9,2%	0,2%	2,7%	8,2%	3,8%	3,6%

Timmisartuq sukkaasuuliaq angisuup, Airbus 330-200-tut ittup atorneqarnissaa aningaasartuuteqarnermi pitsaanerussappat, aammalu maannakkut Nuummi mittarfiup inissisimaffiani piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut ikinnerat pissutigalugu inissisimaffia Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfittut 2200 m-itut takissusilittut atorneqannginnissaa aalajangiunneqassappat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannit isigalugu suliassani qinigassaaq P2 eqqarsaatigissallugu soqutiginaateqartoq, takussutissiaq 6.6.1-imi takutinneqarpoq.

Takornariartussarsiornerup malitsigisaanik sunniutissai takussutissiaq 6.6.1-imut ilanngunneqaraluartut, nunami mittarfik qitiusoq nunap iluani nuunneqaannarani, nunanut allanut inissinneqassagalarpat minnerunngitsumik sunniutissat ilanngunneqartariaqarput.

Isumalioqatigiissitap ataatsimut isigalugu aammattaaq siunissami akunnattumik ungasissusilimmi – ukiut 25-it iluanni – minnerunngitsumik suliffeqarnermi nikerartoqarnera pissutigalugu suliffeqarnikkut piomasaqarnerup annertusineratigut suliffeqarnermut sunniutissat pitsaasut annikinnginnerat naliliinermi tunngavigai. Taamaattumik Nuummi mittarfiup tallineqarneratigut (imaluunniit Nuup kujataani nutaamik mittarfiliornikkut) siullermik sanaartorerup nalaani suliffeqarnikkut isertitaqarnikkullu pitsaasunik annikinngitsunik pilersitsiviususaaq, tamatumani inuiaqatigiit aningaasaqarnerata ineriartornera sanaartornermi pisinnaasanut naleqqussarneqarsinnaappat, tassalu ilaatigut aningaasaqarnermut politikkimik akisussaassusilimmik ingerlatsisoqarsinnaappat. Aappaattut Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmiit Keflavik-imut nuunneqarnerata kingunerisaanik Imapik qulaallugu mittarfiup qitiusup ingerlanneqarnerani suliffiit arlallit toqqaannartumik annaaneqassapput. Pingajuattullu taamatut nuussinerup kingunerisaanik nunap iluani suliat assigiinngitsut, mittarfimmut qitiusumut attuumassuteqarsinnaasut ataatsimut sunniutaannik annaasaqartoqassaaq. Taamaattumik Isumalioqatigiissitaq inerniliivoq, tamatumunnga atatillugu Kangerlussuarmi mittarfiup pigiinneqarnissaa orniginarnerussasoq, inissisimaffilli taanna, Nuup kujataani qeqertani piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut naammattut anguneqarsinnaassappata tassunga inissiinissamut sanilliullugu naliliiffigineqartariaqartoq.

Tamatuma isumaliutigineqarneranut inuiaqatigiinni suliassat aningaasaliiffiusussat, mittarfiup qitiusup Nuup kujataanut inissineqarneranut sanilliullugu pissarsiviunerusinnaasut amerlassutsimikkut naammannersut ilanngunneqartariaqarpoq. Taamaanngippat ukiumut 9%-erpianiit 6½%-it missaannik erniortitsinissaq orniginarnerussaaq, suliassani qinigassani P5b-mi aamma P6b-mi aningaasaliissutissat suliassani qinigassami P1-imi aningaasaliissutissanit 2 aamma 2¼ mia. koruuninik amerlanerummata.⁵⁶ Tamatumanissaarli aamma aningaasaliissutissat annertusut aningaasalersorneqarsinnaanissaat apeqqutaassaaq.

Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnissaat aningaasartuuteqarnikkut pitsaanagerusimassappat, tamatumanissaaq nunap iluani inissiiiffiusinnaasut naliliiffigineqartariaqarput, tamanna tunngavigalugu Keflavik-ip atorneqarnissaa imminut akilersinnaanngimmat. Takussutissiaq 6.6.1-imi takuneqarsinnaasut nunami mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmitiinnarneqarpat, Nuummi mittarfiup 2200 m-ip sananeqarnerani iluanaarutissat annerulaassapput. Pissutsit tunngaviusut aappaani pisutut tassani aamma ataatsimut naliliinissamut isumaliutersuutit ilaatinneqartariaqarput.

Nuummi mittarfiup pioreersut tallineqarnera (imaluunniit Nuup kujataani qeqertani nutaamik mittarfiliorneq) suliffeqarnikkut isertitaqarnikkullu pitsaasunik annikinngitsunik pilersitsiviusaaq, tamatumani inuiaqatigiit aningaasaqarnerata ineriartornera sanaartornermi pisinnaasanut naleqqussarneqarsinnaappat, tassalu ilaatigut aningaasaqarnermut politikkimik akisussaassusilimmik ingerlatsisoqarsinnaappat. Aamma nunami Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmitiit nuunneqarnerani suliassat assigiinngitsut ataatsimut sunniutaat, mittarfimmu qitiusumut attuumassuteqarsinnaasut atorluarnissaat ajornannginnerulissasoq naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Kisiannili tassani assigiinngissut pingaarutilik tassaagunarpoq, mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmitiit Nuummi nuunneqarnerani sullissisuusinnaasut akornanni annertunungaatsiartumik unammilleqatigiittoqalernissaa. Isumalioqatigiissitap misissugaasa ilaanni ilaatigut takutinneqarpoq, tamanna ilaatigut takornariartussarsiornermi pingaaruteqartorujussuusoq, kisiannili timmisartunik assartuussinernut atatillugu pissarsiassat ataatsimut isigalugit soorunami inuiaqatigiinnut kalaallinut pingaaruteqarput.

Nunap iluani mittarfiup qitiusup inissisimaffiata isumaliutigineqarnerani, oqaatigineqareersut inuiaqatigiinni suliassat aningaasaliiffiusussat, suliassani qinigassamut P4-mut, Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani 2200 m-imi mittarfiliornissamut naleqqiullutik pissarsiffiunerusinnaasut allat naammannersut aamma ilanngunneqartariaqarpoq. Taamaanngippat ukiumut 9%-erpianiit ukiumut 8%-erpianik erniortitsinissaq orniginarnerussaaq, suliassani qinigassami P 4-mi aningaasaliissutissat suliassani qinigassamut P1-imut sanilliullutik 1,2 mia. koruuningajannik amerlanerummata.⁵⁷ Tamatumanissaarli aamma aningaasaliissutissat annertuujusut aningaasalersorneqarsinnaanissaat apeqqutaassaaq.

⁵⁶ Suliassani qinigassami P1-imi, tak. takussutissiaq B 6.1.1, aqquserniornissamut 122 mio. koruuninik aningaasaliisoqassaaq. Suliassani qinigassani P5b-mi aamma P6b-mi mittarfimmu aningaasaliissutissat 1.127 mio. koruuniupput aamma 1.782 mio. koruuniupput, taakkulu malitsigisaanik aqqusinernut, sullulianut sapsuanullu 982 mio. koruuninik aamma 606 mio. koruuninik aningaasaliisoqassaaq, tak. takussutissiaq B 6.1.4. Kiisalu suliassani qinigassani P5b-mi aamma P6b-mi Kangerlussuup matuneqarnerata kingunerisaanik inissianut attaveqaatinullu aningaasaliissutissat 370 mio. koruuninut missiliorneqarput, tak. ilanngussaq 6.1.

⁵⁷ Suliassani qinigassami P1-imi aqquserniornissamut 122 mio. koruuninik aningaasaliisoqassaaq, kiisalu suliassani qinigassami P 4-mi 927 mio. koruuninik aningaasaliisoqassalluni, tak. takussutissiaq B 6.1.1. Tamatuma saniatigut suliassani qinigassami P4-mi Kangerlussuup matuneqarnerata kingunerisaanik

Taamaattumik maannakkut inissisimaffik piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut ikinnerat pissutigalugu atorneqannginnissaa aalajangiunneqassanngippat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliineq tunngavigalugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, nunami Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmiit Nuummut, maannakkut mittarfiup inissisimaffiani 2200 m-imik mittarfiliornikkut nuunneqassasoq. Tamanna pissutigalugu Isumalioqatigiissitap piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut assigiinngissutaasa pingaaruteqarnera ersarinnerusumik naliliiffigitinniarpaa, mittarfik 1799 m-imik takissusilik aamma tassani ilaatinneqarmat.

P3-mi aamma P4-mi piffissaq eqqorlugu aallartartut/tikittartut malussajassusiinik misissuinerit tapertaasut

Takussutissiani 6.5.5-imiit 6.5.7-imut aamma ilanngussaq 6.1-imi sukumiinerusumik allaaserisaqarfiusuni takuneqarsinnaareersutut, piffissaq eqqorlugu aallartartut/tikittartut assigiinngissutaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsukkani ilaatinneqareerput. Malussajassutsimik misissuinerit tapertaasut matuma siuliani allassimasut tunngavigalugit taamaallaat Nuummi 1799 m-imik imaluunniit 2200 m-imik (suliassani qinigassat 3 aamma 4) mittarfiliornermi piffissaq eqqorlugu aallartartunut/tikittartunut tunngasuuvuq.

Malussajassutsimik misissuinerit tapertaasuni Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani kiisalu Kangerlussuarmi (qinigassami tunngaviumi) silamik peqquteqartumik mittarnermut aallartarnernullu ammatitsisarnermi piffissaq eqqorlugu aallartartut/tikittartunut paasissutissat atorneqarput. Takussutissiaq 6.6.2-mi ilaatigut maannamut misissueqqissaarnerusarsimasuni silamik peqquteqartumik ammatitsisarnerit, ilaatigullu malussajassutsimik misissuinerit tapertaasuni ammatitsisarnerit atorneqartut tunngavigineqarput.

Takussutissiaq 6.6.2 Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani kiisalu Kangerlussuarmi mittarfimmi minnissamut aallarnissamullu silamik pissuteqartumik ammatitsisarnermi naatsorsuutigisat qitiusut aamma malussajassutsimut naatsorsuutigisat

	Nuummi maannakkut inissisimaffik, maannakkut takissusiusoq		Nuummi maannakkut inissisimaffik, 1799 m aamma 2200 m		Kangerlussuarmi mittarfik	
	Qitiusoq	Malussa-jassuseq	Qitiusoq	Malussa-jassuseq	Qitiusoq	Malussa-jassuseq
Minnerit	94,5 pct.	94,5 pct.	94,5 pct.	89 pct.	99 pct.	99 pct.
Aallarnerit	97 pct.	97 pct.	97 pct.	94 pct.	99 pct.	99 pct.

Takussutissiami takuneqarsinnaasutut suliassani qinigassani 3-mi aamma 4-mi, maannakkut Nuummi mittarfiup inissisimaffiani 1799 m-imik aamma 2200 m-imik mittarfiliorniusussani piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut kisimik qitiusumik naatsorsuutigisanut sanilliullutik allaanerupput. Malussajassutsimik misissueqqissaarnermi ilassutaasuni suliassani qinigassat piffissaq aallartarnermut mittarnermullu tunngatillugu matoqqaffissaat agguaqatigiisitsilluni missiliuinerit naleqqiullugu marloriaatinngortinneqarput. Tamatuma peqatigisaanik pissutsini tunngaviumi piffissaq matoqqaffissaq allannortinneqanngilaq. Nuup mittarfianut piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut pissutsini tunngaviumi suliassanilu qinigassami assigiipput, piffissaq eqqorlugu tikittarnermut/aallartarnermut agguaqatigiisitsilluni missiliukkat atorneqarlutik. Aatsaat suliassani qinigassami, piffissaq eqqorlugu aallartartut/tikittartut pingaaruteqarnerannik malussajassutsimik

inissianut attaveqaatinullu aningaasaliissutissat 370 mio. koruuninut missiliorneqarput, takuuk ilanngussaq 6.1.

misissuiffiusuni ilassutaasunik naatsorsuiffigineqartumi, pissutsini tunngaviusuni aamma suliassani qinigassami Nuummur mittarfimmur piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut assigiinnigissutaat naatsorsorneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik, takussutissiaq 6.6.3-mi takuneqarsinnaasutut, piffissaq eqqorlugu aallartartunit/tikittartunit annaasat pingasoriaatinngorput.

Takussutissiaq 6.6.3-mi piffissaq eqqorlugu aallartartut/tikittartut ikinnerulernerini suliassani qinigassani 3-mi aamma 4-mi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrifiup iluani erniat qanoq ilillutik sunniuteqarfigineqarnersut takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 6.6.3 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi suliassani qinigassani 3-imi aamma 4-imi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrifiup iluani erniat, takornarianut sunniutissat eqqarsaatigalugit, aammalu tikittartut/aallartartut akulikissusiannut malussajassutsimut missiliukkat ilanngullugit, pissutsinili tunngaviusuni timmisartut maannakkut pigineqartut periarfissallu allat atorneqarnerini. Piffissaq aningaasaliiffiususaaq: Ukiut 25-t, diskontop erniavia: Ukiumut 4%

Mio. DKK, 2010-imi akit (NNV 2010)	P3 1799 m Matullugu	P4 2200 m Matullugu
Pissutsit tunngaviusut: Maannakkut timmisartut pigineqartut, tak. takussutissiaq 6.6.1:		
Katillugu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	1.000	2.110
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	9,5%	13,9%
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat – agguaqati-giisitsilluni missiliuineq	-103	-86
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat – malussajassutsimik missiliuineq	-332	-295
Katillugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	771	1.901
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	6,9%	12,2%
Pissutsit tunngaviusut: Timmisartunik allanik atuineq 6.6.1:		
Katillugu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	-353	757
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	2,7%	8,2%
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat – agguaqati-giisitsilluni missiliuineq	-103	-86
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat – malussajassutsimik missiliuineq	-332	-295
Katillugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	-582	548
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	0,1%	6,5%

Takussutissiami takuneqarsinnaasutut piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut ikinnerunerini P3-p aamma P4-p imminnut akilersinnaassusiat annikinnerungaatsialertussaavoq. Kisiannili aamma takuneqarsinnaasutut suliassani qinigassani 4-mi pissutsit timmisartunik sukkasuulianik angisuunik atuiiffiusut aammalu pissutsit timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuiiffiusut imminnut akilersinnaaginnassasut⁵⁸.

⁵⁸ Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, suliassani qinigassami 3-mi aamma 4-mi – aammattaarlu suliassani qinigassami 5-imi aamma 6-imi – piffissaq eqqorlugu tikittarnernit/aallartarnernit annaasat

Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut aallaaviusumut sanilliullugit ikinnerunissaat tunngavigineqassappat, imaluunniit piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut ikilinerisa kingunerisaanik piffissaq eqqorlugu tikittartuni/aallartartuni annaasat amerlanerulernerat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit tunngavigineqartariaqarpat, soorunami suliassani qinigassani P1-imi aamma P4-mi timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuiiffiusumi pissarsiassat, suliassaqruiup iluani erniatut uuttorlugit akunnerminni assigiinningsutaat allisussaavoq. Taamaattumik tamatumani P1-imut naleqqiullugu P4 orniginarnerussappat, matuma siuliani oqaatigineqareersutut eqqarsaatersuutit ingerlateqqinneqartariaqassapput.

Nuummi mittarfiup pioreersup tallineqarnissaa oqaatigineqareersutut suliassani qinigassamut P1-imut sanilliulluni sananeqarnermini suliffeqarnikkut isertitaqarnikkullu pitsaasunik annikinngitsunik pilersitsiviussaaq, tamatumani inuiaqatigiit aningaasaqarnerata ineriartornera sanaartornermi pisinnaasanut naleqqussarneqarsinnaappat, tassalu ilaatigut aningaasaqarnermut politikkimik akisussaassusilimmik ingerlatsisoqarsinnaappat. Aamma nunami Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmit nuunneqarnerani suliat assigiinningsut ataatsimut sunniutaat, mittarfimmu qitiusumut attuumassuteqarsinnaasut atorluarnissaat ajornannginnerulissasoq naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Kisiannili tassani assigiinningsut pingaarutilik tassaagunarpoq, mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmit Nuummumt nuunneqarnerani sullissisuusinnaasut akornanni annertunerungaatsiartumik unammilleqatigiittoqalernissaa. Isumalioqatigiissitap misissugaasa ilaanni ilaatigut takutinneqarpoq, tamanna ilaatigut takornariartussarsiornermi pingaaruteqartorujussuusoq, kisiannili timmisartunik assartuussinernut atatillugu pissarsiassat ataatsimut isigalugit soorunami inuiaqatigiinnut kalaallinut pingaaruteqarput.

Aamma oqaatigineqareersutut, suliassani qinigassamut P4-mut, Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani 2200 m-imik Imarpik ikaarlugu timmisartunut mittarfiliorfiusussamut sanilliullugu inuiaqatigiinni suliassanik aningaasaliiffiusussanik iluanaarnarnerusunik naammattunik peqarnersoq tamanna pillugu isumaliutersuutinut ilaatinneqartariaqarpoq. Taamaangippat ukiumut 9%-erpianiit ukiumut 6½%-it missaannik erniortitsinissaq orniginarnerussaaq, suliassani qinigassami P 4-mi oqaatigineqareersutut aningaasaliissutissat suliassani qinigassamut P1-imut sanilliullutik 1,2 mia. koruuningajannik amerlanerummata. Tamatumaniissaarli aamma aningaasaliissutissat annertuujusut aningaasalersorneqarsinnaanissaat apeqqutaassaaq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap matuma siulianiittut tunngavigalugit eqikkaanermini inerniliivoq, nunap mittarfiata qitiusup Kangerlussuarmit Nuummumt, mittarfiup maannakkut inissisimaffiani mittarfimmu 2200 m-imut nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasoq. Kisiannili immikkoortoq 6.2.2-mi oqaatigineqareersutut maannakkut inissisimaffiusumi piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartup silaannaap aalaruluttarneranut tunngatillugu oqallisaasorujussuupput. Taamaattumik oqaatigineqareersutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa, silaannaap timmisartunik sullissinermi aalaruluttarnera, aammalu timmisartut sukkasuuliat mikkiartorsinnaanerannut pissutsit misilerameqassasut. Aamma Force Technology-p nalunaarusiaani 2006-imeersumi inassutigineqartutut, mittarfik eqqaalu assilillugu anorlertitsilluni misileraasoqassasoq, nunap ilusaata

suliassani qinigassami 1-imut aamma 2-mut sanilliullugu amerlanaagaammata. Suliassani qinigassami 1-imut sanilliullugu annertussusiliussaq maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 50 mio. koruunit inorpaat. Pissutsini tunngaviusuni taamatullu suliassani qinigassami 1-imi (aamma 2-mi) naatsorsuinermi mittarfimmi 1199 m-imi, Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani mittarfimmi 1799 m-imi imaluunniit 2200 m-imi piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut amerlassusaasa atornerarnerat tamatumunnga pissutaavoq, tak. ilanngussaq 6.1. Assigiinningsutsip angissusia pissutigalugu tamatumunnga iluarseeartooqanngilaq.

sunniutigisaanik silaannaap aalaruluttarnerata kingunerisaanik piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut aalajangersimanagerusumik inerniliiffigineqarnissaat siunertaralugu. Tamatuma saniatigut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa, 2200 m-imik mittarfiliornissaq, 1976-imi maannakkut mittarfiusup inissineqarneranut sananeqarneranullu pilersaarusiormermit tunngaviusut aallaavigalugit silaannakkut angallassinermi oqartussaasut peqatigalugit misissuiffigineqassasoq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, tamanna ukiup ataatsip iluani naammassineqarsinnaasoq.

Københavnimut Imaprik qulaallugu angallavimmi timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnatik, maannakkut timmisartut atorneqartut atorneqarnissaat aningaasartuutitut pitsaanerussasoq paasinarsisimassappat, Nuup kujataani qeqertani Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiliornissaq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaanerussasoq Isumalioqatigiissitap akertilersinnaangilaa, tassalu mittarfiup maannakkut inissisimaffigisaanut sanilliullugu piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut assigiinngissutaanni ajunnginnerungaatsiassasoq tamatumani paasinarsissappat. Paasissutissat maannamut pigineqartut takutippat, piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut annertunerusumik assigiinngissuteqarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaangitsoq.

Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu Air Greenlandip Imaprik qulaallugu angallassinermi timmisartut suut atorniarnelugit ukiup ataatsip iluani aalajangertariaqassavaa. Immikkoortoq 6.2.2-mi oqaatigineqareersutut qeqertani inissiiinissamut sila pillugu paasissutissanik katersuinnermut ukiut sivikinnerpaamik tallimat atorneqassasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa.

Imaprik qulaallugu angallannermi timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorlugit angallassilernissamut ikaarsaarnissaq aalajangiunneqassappat, tamatumunnga piffissaq pingaaruteqartinneqassappat, tamatuma kingorna maannakkut inissisimaffiusoq pillugu aalajangiinissamut tunngavissat naammalersussaasut Isumalioqatigiissitap naliliivoq.

Kisiannili maannakkut inissisimaffiusoq toqqarneqanngippat, imaluunniit maannakkut inissisimaffiusup atorneqarnissaanik aalajangiisoqannginnerani maannakkut inissisimaffiusumi Nuullu kujataani qeqertani inissiiiffissani Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfimmut piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut annertunerusumik paasisaqarfigineqarnissaat kissaatigineqarpat, oqaatigineqareersutut sivikinnerpaamik ukiuni tallimani sila pillugu paasissutissanik katersisoqassasoq Isumalioqatigiissitap inassutigaa. Tassalu taakku inerneru siusinnerpaamik ukiut 2015/16 nikinneranni pissarsiarineqarsinnaapput. Kangerlussuarmi mittarfiup maannakkut inissisimaffigissaa, aammattaaq mittarfiup illutaanik piorsaanissamut aningaasaliiffioqqammersoq annertunerusumik nutaanik aningaasaliinani 2020 tikillugu atorneqarsinnaavoq. Silamut paasissutissanik tapertaasussanik katersineq erngerluni aallartinneqanngippat, tunngavissatut taaneqartut tunngavigalugit qeqertani Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfissaq aatsaat 2020-p kingorna sullissinissamut piareersinnaavoq.

Aamma matuma siuliani oqaatigineqartutut qeqertani silamut paasissutissat utaqqineqarnerat pissutigalugu inissisimaffiup pioreersup toqqarneqannginnissaa aalajangiunneqarpat, maannakkut inissisimaffiusumi Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfissaq aatsaat ukiut 2015/16 nikinneranniit ukiut marlussuit qaangiunnerini piviusunngortinneqarsinnaavoq.

Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiup Nuup kujataani qeqertani sananeqarsinnaaneranut periarfissat paasiniaaffiginiarlugit silamut paasissutissanik il.il. katersuinissaq aalajangiunneqassappat, aamma inissiiiffiusinnaasut taakku nunami mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmi ginnarnissaanut sanilliullugit naliliiffigineqartariaqarput. Naliliiniarnermi tassani aamma nunami mittarfiup qitiusup

Kangerlussuarmiiginnarnissaanut sanilliullugu eqqarsaatigisassat sanilliunneqartariaqarput. Pissutsini tunngaviusoq timmisartumik sukkasuuliamik angisuumik (Airbus 330-200) atuiffiusoq tunngavigineqassappat, nunap Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiata qitiusup Kangerlussuarmiit nuunneqarmissaa inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaasoq Isumalioqatigiissitaq inerniliisariaqarpoq, tassani erniat aamma ukiumut 6½%-it missaaniittussaammata. Tamatumani piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut misissuiffiqarnerini naatsorsuutigisat misissuinerlut tunngaviusunut sanilliullugu Nuup kujataani piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut ikinnerulinnginnissaat tunngavigineqartariaqarpoq.

Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit aningaasartuutitigut pitsaanerussappata, Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup Nuup eqqaani qeqertanut inissinneqarmissaata imminut akilersinnaassusia appangaatsiassaaq. Takussutissiaq 6.6.1-imi takuneqarsinnaasutut Nuup kujataanut inissiinissaq imminut akilersinnaangajappoq. Aamma nunami mittarfiup qitiusup nunap illoqarfiisa pingaarnersaannut inissinneqarnerani, piffissami sanaartorfiusumi ingerlatsiffiusumilu suliffissaqartitsinikkut sunniutaasussat ilassutissaat ilanngunneqarata, inissiiffissat taakku inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut akilersinnaanissaat qularineqarsinnaanngilaq.

Assersuutitut naatsorsukkat ilassutaasut tamatumunnga takussutissiatut atorneqarsinnaapput. Nunami mittarfiup qitiusup illoqarfiit pingaarnersaannut inissinneqarnerani suliffeqarnermut sunniutissat ukiumut piffissaq naallugu suliffiit 200-t *naligissavaat* (ukiumut akissarsiasat agguaqatigiissillugit 300.000 koruuniunissaat naatsorsuutigalugu), taamaattumillu Isumalioqatigiissitaq naatsorsugaasa takutippaat, tamatumani 2010-mi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 660 mio. koruuninik amerlissasut, tassalu 2020-miit 2044-mut piffissamut aningaasaliiffiusumut naatsorsorlugit. Tamatuma kingunerisaanik suliassani qinigassani P5b-mi aamma P6b-mi, mittarfiup Nuup kujataanut inissinneqarfiissaanni suliassaqarfiup iluani erniat ukiumut 1½ procentpointit missaannik amerlissapput.

Isumalioqatigiissitaq matumani sumiiffiup iluani inissiiffissat – Kangerlussuarmi Nuummiluunniit – arlaat toqqarneqassanersoq ersarissumik naliliiffigisinnaanngilaq. Tamatumunnga atatillugu Isumalioqatigiissitamit nassuerutigineqassaaq, tunngavissani allannguutissat imminut akilersinnaassutsimik naatsorsuinerlut nikititsingaatsiarsinnaammata, tamannalu naatsorsukkat inernerini assigiinngingaatsiartuni saqqummiunneqarpoq, taakkunani pissutsit tunngaviusut arlaat tunngavigineqarnerasoq apeqqutaatinneqarluni.

6.7 Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq

Ullumikkut Kangerlussuup Sisimiullu akornanni ilaasunik angallassinermi pingaartumik timmisartut atorneqarput. Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniortoqarneratigut, Kangerlussuarmi mittarfik nunakkut tikikkuminarnerulertussaavoq.

Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni nutaamik aqquserniornissamut misissueqqissaarnernik misissueqqaarnerrillu assigiinngitsunik ingerlatsisoqartareerpoq:

- Nalunaarusiaq *Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq* 2003-mi Sisimiut Kommuneata suliaraa⁵⁹, taassumalu aqquserniornerup sunniutissai, kiisalu Kalaallit Nunaanni,

⁵⁹ Sisimiut Kommune 2003. *Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineq. Iluaqutissat akornutissallu sunniutissaannik misissuineq*. 2003-mi marsimi.

Canadami aamma Islandimi assigiinngitsuni aqquserniornorit tunngavigalugit sanaartugassanut missingersuusiart imarai.

- 2004-mi Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniornissamat suleqatigiissitamik pilersitsisoqarpoq, taassumalu suliaraa *Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni aqquserniornissaq pillugu nalunaarusiaq. Sisimiut Kommuniata sunniutissanik misissuineranik aammalu suliaassap pilersaarusiortulugu ingerlateqqinneqarnissaminut piukkunnassusianik naliliineq.*⁶⁰
- Sisimiut Kommuneata 2004-mi maajimi Rambøll sanaartugassanut missingersuusiortippaa.⁶¹
- Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfik 2004-mi aqquserniassamat misissueqqaarnernik suliaqartitsivoq, taannalu Mittarfeqarfinni sanaartornermut immikkoortortaqarfimmit suliarineqarpoq.⁶²
- Sisimiut Kommuniata 2006-imi *A/S Umimmak Traffic-imi suliaassanut pilersaarut*⁶³ suliaraa, tassanilu Sisimiut Kommunianni angallannermut attaveqaatit ataqatigiissinneqarnissaannut tunngavissioornissaq siunertarineqarpoq – tassungalu Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni nutaamik aqquserniornissaq ilaatinneqarpoq.

Misissuinerani taakkunani tamani aqqusineramik ujaraaqqanik qallikkamik, katillugit 6,5 meterinik silissuseqartumik sananissaq naatsorsuutigineqarpoq. Aqqusinerami taamaattumi qamutit assakaasullit tamarmik nalinginnaasumik illuarfissanik atuinngikkaluarlutik imminnut saneqqussinnaassapput. Aqqusernup tamarmiusup takissusissaata 170 km-it missaanniinnissaa naatsorsuutigineqarpoq, taakkununga aqqusernit pioreersut ilaallutik, aammalu piffissaq angalaffiusussaq aqqusineq panertillugu isikkivigitsillugulu nalunaaquttap akunnerinik pingasunik siviussuseqartarnissaa naatsorsuutigineqarluni. Tassani sukkassusissaq agguaqatigiissillugu nalunaaquttap akunneranut 60 km-ingajaavoq.

Assartuussinermut attaveqaatinut allanut naatsorsuutigisat

Sisimiuni Kangerlussuarmilu taakkulu eqqaanni angallannermut attaveqaatit aqqusernup nutaap qanoq pingaaruteqartiginissaanut aalajangiisuusussaapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aatsaat Kangerlussuarmi mittarfik Imapik qulaallugu mittarfittut pigiinnarneqassasoq aalajangerneqassappat, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniornissap eqqarsaatigineqarnissaa soqutiginaateqartutut isumaqarfigaa. Taamaattumik aqqusineramik naliliinernut ingerlanneqartunut Kangerlussuarmi mittarfiup nunat tamat akornanni aamma nunap iluani angallannermi mittarfittut

⁶⁰ Sisimiut Kommuneat, Inuussutissarsiornermut, Nunalerinermut Suliffeqarnermullu Pisortaqarfik, Aningaasaqarnermut Pisortaqarfik aamma Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfik 2004. Kangerlussuup Sisimiullu akornanni aqquserniornissaq pillugu nalunaarusiaq. Sisimiut Kommuneata sunniutissanik misissuineranik suliaassallu pilersaarusiornarneqarata ingerlateqqinneqarnissaminut piukkunnassusianik naliliineq. Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniornissaq pillugu suleqatigiissitaq. 2004-mi decembarimi.

⁶¹ Najoqqutarisat: fodnote 21-tut, tassanilu sanaartugassanut missingersuutit *Suliaassanut nassuiaatit missingersuutillu* – *Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniorneq*-mi uppersarneqartut oqaatigineqarpoq. Rambøll. 2004-mi maajimi.

⁶² Najoqqutarisat: fodnote 60-tut.

⁶³ Sisimiut Kommune 2006. *A/S Umimmak Traffic-ip suliaassanut pilersaarut*. 2006-imi ukiakkut.

atorneqaannarnissaa, aammalu Nuummi mittarfiup qinigassaq tunngaviusoq kapitali 6-imi allaaserineqartoq malillugu atorneqarnissaa aalajangiisussaapput.

Aamma aqqusernup nutaap naliliiffigineqarnerani AUL-ip sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallasserata siunissaq ungasissoq eqqarsaatigalugu matuneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Taamatut naliliinerup kingunerisaanik sineriak sinerlugu illoqarfinit nunaqarfinnilluunniit allanit suli taamaallaat timmisartut atorlugit Kangerlussuarmut angalasoqarsinnaassaaq.

Kiisalu Kangerlussuarmi umiarsualiviup ullumikkutut pigineqaannarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Matuma kinguliani aqquserniornerup sunniutissai suunersut pingaarnersiorlugit naliliiffigineqarput. Taakkunani inuiaqatigiit marluusut akornanni aqquserniornissaa (suliassani qinigassaq) aqquserniortoqannginnissaanut (qinigassaq tunngaviusoq) sanilliunneqarpoq.

Qinigassaq tunngaviusoq

Qinigassami tunngaviusumi aqquserniortoqannginnissaa nassuiaatigineqarpoq. Angallannermut attaveqaatinut allanut tunngavissat matuma siuliani allaaserineqartutut issasut naatsorsuutigineqarpoq – tassalu Kangerlussuarmi mittarfiup Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfittut pigiinnarneqarnissaa, siunissami ungasissumi sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallasserup matuneqarnissaa, aammalu Kangerlussuarmi umiarsualiviup pigiinnarneqarnissaa.

Tamatuma saniatigut qinigassami tunngaviusumi Sisimiuni mittarfiup ingerlaannarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Isumaliutissiisummi matumani kapitali 9-mi allaaserineqartutut tamatumani Sisimiuni mittarfiup tallineqarnissaata pisariaqalernissaa ilimagineqarpoq, siunissami timmisartut atorneqartussat mittarfinnik, maannakkut takissusiusunit takinerusunik atorfissaqartitsiviulertussaammata. Taamaattumik qinigassami tunngaviusumi tamatumunnga aamma aningaasaliisoqartussaavoq.

Suliassani qinigassat

Kangerlussuarmi Imapik qulaallugu mittarfiup nunakkut tikikkuminarnerulernissaa anguniarlugu Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniortoqassaaq. Aqqusineq ujaraaqqanik qallerlugu 6,5 meterinik silissuseqartillugu sananeqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, tak. matuma siuliani allaaserineqartut.

Angalasut aqqusinermik nutaamik atuinissamut sanilliullugu Sisimiut Kangerlussuullu akornanni timmisartornissaminnik ornigisaqarnerusut qanoq amerlatiginersut misissuiffigineqanngilaq. Taamaattumik aqquserniornerup kingorna Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni angallavimmi timmisartuussinerit ingerlaannassanersut aalajangiiffigissallugu naammattunik tunngavissaqartoqanngilaq. Aqqusineq angalasunut pilerinarnerujussuurtut misigineqassappat, Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni niuerneramik tunngaveqarluni angallavimmi timmisartuussinissamut pisariaqartinneqartunik tunngavissaqartoqassanngilaq.

Siunissami Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni timmisartunik angallasserup piumaneqarnerata ilusissaata nalornissutigineqarnera pissutigalugu, suliassani qinigassat marluk suliarineqarput:

- **Aqqusineq aamma Sisimiuni mittarfiup pigiinnarneqarnissaa:** Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniortoqassaaq. Sisimiuni mittarfik pigiinnarneqassaaq, aammalu piumasaqaatit pisariaqartut naammassiniarlugit tallineqassalluni.

- **Aqqusineq aamma Sisimiuni mittarfiup matuneqarnissaa:** Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniortoqassaaq. Sisimiuni mittarfik matuneqassaaq.

Aqqusernup atorneqarnerpaanerani aqqusernup sunniutissai naliliiffiginarlugit, Sisimiuni mittarfiup matuneqarfissaa qinigassatut ilanngunneqarpoq.

Kiisalu Kangerlussuarmi mittarfiup Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfittut pigiinnarneqarnissaa, Kangerlussuarmi umiarsualiviup pigiinnarneqarnissaa, aammalu siunissaq eqqarsaatigalugu sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinerup (qinigassaq tunngaviusoq assigalugu) matuneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Angallannermut sunniutissat – ilaasut

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, aqqusineq angalasunut ingerlaqqittussanut assartuussinermilu sulianut akunniffiunermi saniatigut aamma inuussutissarsionermut sulianut, inuiaqatigiillu marluusut taakku akimorlugit atortunik (soorlu peqqinnissamat sullissinerni pisortallu neqeroorutaani allani) atorluaanermut atatillugu najukkami angalasartunut pilerinartuussasoq. Aqqusineq panertillugu aammalu isikkivigitillugu biilnik imaluunniit bussinik angalanissap nalunaaquttap akunnerinik pingasunik sivilissuseqartarnissaa pissutigalugu, aqqusineq ulluinnarlugu uteqattaarluni angallavissatut annertunerusumik pingaaruteqartussaannngilaq.

Aqquserniornermi timmisartuussisarneq allannguuteqartussaavoq. Annertussusissaanut maannakkut angalasartut amerlassusaat apequtaassapput, aammalu suliassani qinigassani Sisimiuni mittarfiup pigiinnarneqarfissaa imaluunniit matuneqarfissaa tunngavigineqarnersoq apequtaassaaq. Tamanna pillugu naatsorsuutigisat matuma kinguliani allaaserineqarput.

Suliassani qinigassani aamma qinigassami tunngaviusumi oqaatigineqartutut, sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup siunissami ingerlaannarsinnaannginnera naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattumik angalariaaseq taanna, tassalu umiarsuarmut sinersortaammut ilaalluni kitaata sineriaani illoqarfii/nunaqarfii Sisimiullu akornanni, ingerlaqqinnermilu Kangerlussuarmut akunnilluni ingerlaqqittarneq, siunissami suliassani qinigassani atorneqarsinnaajunnaartussaavoq.

Angallannermut sunniutissat – usinik assartuussineq

Usinik assartuussinerup, ullumikkut Kangerlussuarmut umiarsuarmik ingerlanneqartup ilaata siunissami lastbiilit atorlugit ingerlanneqalernissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Tassani nioqqutissat ilaat, ajornanngitsuaqqamik umiarsuarmiit lastbiilinit usiliunneqarsinnaasut, tamatumalu kingorna Kangerlussuarmut assartorneqarsinnaasut pineqarput. Kisiannili aamma aqquserniornikkut, utimut assartuussinissap annertunerulernissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

6.7.1 Sunniutissanut nassuiaatit

Attaveqaatinik sanaartornermi sanaartornermut aningaasartuuteqartoqartussaavoq, taamatullu ingerlatsinerup aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuuteqartoqartussaalluni. Paarlattuanik attaveqaatit sunniutissanit ukunannga iluanaaruteqarfiussapput:

- Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni timmisartumik ingerlatsinerup sipaaruteqartoqassaaq. Tamatuma saniatigut aamma kitaata sineriaa sinerlugu angallavimmi timmisartunik ingerlatsineq suliassanit qinigassamit, Sisimiuni mittarfiup matuneqarnissaanik naatsorsuuteqarfiusumit sunniuteqarfigineqassaaq.

- Ullumikkumut, inunnik angallassinerup annertunerpaamik timmisartunik, killilimmik amerlassusilinnik aallartartunik ingerlanneqarfianut sanilliullugu tikittartut/aallartartut akulikissusaasa pitsaanerulernerisigut iluaqutissartaqassaaq.
- Sisimiuni, Kangerlussuarmi aamma Sarfannguani innuttaasut imminnut qaninnerulissapput, tamannalu sumiiffinni kallarneqartuni innuttaasunut takornarianullu sumiiffimmut tikeraartartunut iluaqutissartaqassaaq.
- Aallartartut/tikittartut akulikinnerulernerisigut aammalu inuiaqatigiit imminnut qaninnerulernerisigut sumiiffiit assigiinngitsut akornanni angalasartut amerlanerulernissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutissaassaaq.
- Kangerlussuarmi mittarfik aqutugalugu aalisakkat nutaat tunineqarnissaannut periarfissat pitsaanerulissapput. Sisimiuniit Kangerlussuarmut lastbiilit atorlugit assartuussineq akikinneruvoq, timmisartunillu akulikinnerusumik angallassiviusinnaalluni, aammalu aalisakkanut nutaanut tunngatillugu assartuussinikkut sullissineq pingaaruteqartussaavoq.
- Najukkani innuttaasunut sumiiffiit sukisaarsaarfissat ornikkuminarnerulissapput.
- Nunap timaani piniariartarfiit aalisariartarfiillu ornikkuminarnerulissapput.
- Sisimiuni eqqaanilu takornariaqarnerup annertusinissaa periarfissaqalissaaq, aqquernup ammarneqarnerani nunap timaa ornikkuminarnerulissamat.
- Takornariat amerlinerisigut takornariatitsisarnermi pioreersumi pissutsit pitsaanerulersinnaapput, misigisassarsiornissamat neqeroorutit amerlisussaammata.
- Najukkami inuusutissarsiornissamat periarfissat, soorlu umimmaateqarfinnik tuttuuteqarfinnulluunniit ingerlatsilernikkut ineriartortinneqassapput, aatsitassanik ujarlernissamat immaqalu piaanissamat periarfissat pitsaanerulissapput.

Sanaartornermut aningaasartuutissat ingerlatsinermullu aningaasartuutissat saniatigut sunniutissat allat, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutissanik pitsaanngitsunik pilersitsiviusussat arlallit pinngortussaapput. Tassani pineqartut tassaapput:

- Angalasunut timmisartumik angalarusussinnaasunut piffissap angalaffiusup sivitsornissaa.
- Aqqusernup angallannermut atugassanut aningaasaliisoqassaaq, taakkunungalu ilaanissaq akeqarpoq. Tassani pineqartut tassaapput inuinaat biilii arlallit aammalu bussit pisortatigoortumik angallataasussat.

6.7.2 Sunniutissanik naliliineq

Attaveqaatit sanaartorneqarneranni sunniutissat naliliiffigineqarnerini aallaqqaammut aningaasartuutissat pissarsiassallu pingaarnerit imminnut ataqatigiissinnissaat pingaaruteqarpoq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu tassani pineqarput:

- Aqqusernup sananeqarneranut aningaasartuutissat
- Attaveqaatit nutaat ingerlanneqarnerinut aserfallatsaaliorneqarnerinullu aningaasartuutissat.
- Timmisartunik ingerlatsinermi sipaakkanit pissarsiassat.
- Imaatigut nassiussanik assartuussinermi sipaakkanit pissarsiassat.

- Ilaasunik usinillu assartuussinermi biiliniq, lastbiiliniq bussinillu aqqusinertigut angallassinermut aningaasartuutissat.
- Sisimiuni mittarfiup ingerlanneqarnerani aningaasartuutit ikilissutigisinnaasaat (suliassani qinigassami, mittarfimmik piginniinnarfiusumi).
- Sisimiuni mittarfiup tallineqarnissaanut aningaasartuutinit sipaarneqarsinnaasut (suliassani qinigassami, mittarfimmik matusiffiusumi).

Matuma kinguliani aningaasartuutissat pissarsiassallu pingaarnerit annertussusissaat naliliiffigineqarpoq.

Sanaartukkanut aningaasartuutit

Misissuiffigineqartuni sanaartornermut missingersuutit allanngorartorujussuupput, tamatumunngalu aqquserniornissamut atatillugu sanaartornermi atortussat pissarsiarineqarsinnaasut, nunap qeriuqaannartup ajornartorsiortitsinissaanut sillimmatissat aammalu sapsuorinissaq pillugu misissueqqaarnemi marluusuni tunngavigisat assigiinnginnerat pissutaavoq. Sanaartornermut missingersuutit 2004-mi akit malillugit 490 mio. koruuninik⁶⁴ aamma 250 mio. koruuninik⁶⁵ inerineqarput, tassalu 2010-mi akit malillugit 590 aamma 300 mio. koruuniullutik.

Erseqqissaatigineqassaaq, aqquserniornermi periarfissat teknikkikkullu unammilligassat sukumiisumik misissuiffigineqarsimangimmata, taamaattumillu missingersuutit sukumiisuunngitsumik missiliuinerit isigineqartariaqarmata. Naliliinerit ingerlateqqinneqarnerini missingersuutit marluk taakku tunngavigineqarput.

Attaveqaatit ingerlanneqarnerinut aserfallatsaalineqarnerinullu aningaasartuutissat

Nalunaarusiami *Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq*, 2003-meersumi suliassaqaqfinni assersuunneqarsinnaasuni allani misilittakkat tunngavigalugit naliliisoqarpoq, ukiumut ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinerimullu (ukiuunerani aserfallatsaaliuineq ilanngullugu) aningaasartuutissat sanaartornermut akigititaasup 2%-iata missaannik annertussuseqassasut. Misissuinerinili nutaanerusuni attaveqaatinik ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutissanut missiliukkanik soqanngilaq.

Sukumiisuunngitsumik naliliinermit tassani ukiumut ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutissat sanaartornermut aningaasartuutit 2%-iinik annertussuseqassasut naatsorsuutigineqarpoq – tassanilu aqqusernup ilaanut, ikaartarfinnut sapsuanullu tunngasut pineqarput.

Sisimiuni mittarfiup tallineqarneranut aningaasartuutit

Missiliuineq malillugu Sisimiuni mittarfik ukiut tallimaniit arfineq pingasut qaangiuppata tallineqartussaavoq, tassanilu Dash-7-it atorunnaarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, tak. kapitali 9. 1199 m-inut talliliuinermit atatillugu aningaasartuutissat Mittarfeqarfinnit 2008-mi akit malillugit missiliorneqartut 70 mio. koruunit missaanniissapput, tassalu 2010-mi akit malillugit 73 mio. koruuniussallutik. Suliassani qinigassami, Sisimiuni mittarfiup matuneqarnissaanik

⁶⁴ Tak. fodnote 21, tassanilu sanaartugassanut missingersuutit, Mittarfeqarfinnit missiliorneqartut saqqummiunneqarput.

⁶⁵ Tak. fodnote 21, tassanilu sanaartugassanut missingersuutit *Suliassanut nassuiaatit missingersuutillu – Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniorneq*-mi uppersarneqartut oqaatigineqarpoq. Rambøll. 2004-mi maajimi.

natsorsuuteqarfiusumi talliliinissaq taanna pisariaqartussaangilaq, taamaattumillu suliassami qinigassami tassani aningaasartuutissat taakku sipaarutissanut ilanngunneqassapput.

Timmisartunik ingerlatsinermut aningaasartuutit

Qinigassami tunngaviusumi timmisartunik, Sisimiuni mittarfimmik atuisartunik ingerlatsinermut aningaasartuuteqartoqartussaavoq. Suliassani qinigassani marluusuni timmisartut ingerlanneqarneri allannguuteqartussat naatsorsuutigineqarmata, qinigassami tunngaviusumi timmisartunik ingerlatsinermut aningaasartuutit allannguuteqassapput.

2006-imi timmisartumik angalasut, Sisimiuni mittarfimmit aallartut tikittullu 32.800-t missaanniipput. Taakkunanga 3.400-t missaanniittut Kangerlussuup Sisimiullu akornanni angalapput, aammalu 9.400-t missaanniittut Sisimiut aamma Københavnip akornanni angalallutik, taakkulu ilaat Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni angalasiapput.⁶⁶ Tassalu timmisartumik angalasut 12.800-t missaanniittut Sisimiuneersuupput Kangerlussuarneersuullutillu taakkunungalu ingerlasuusimallutik, aammalu Sisimiunut tassanngaanniillu nunap iluani allamiit aallarfeqartut apuuffeqartulluunniit 20.000-it missaanniillutik. 2006-imiit 2010 tikillugu ilaasut amerliartornerat naatsorsukkanut ilanngukkaanni, angalasut amerlassusissaattut missiliukkat maannakkut 13.300-uupput aamma 20.800-uupput, Sisimiunut tassanngaanniillu angalasut katillugit 34.100-t missaanniillutik.⁶⁷

Taakku saniatigut qulimiguullit, timmisartut attartukkat il.il., niuerneramik tunngaveqarluni angallavimmut ilaanngitsut 400 – 500-t sisimiuniit aallartarput. Assartuussinerit taakku, qulimiguullit annertunerpaaffigisaattut naatsorsuuteqarfiusut sunniutaat naliliinermut ilaatinneqanngillat.

Suliassani qinigassami aqquerniorfiussami aammalu mittarfimmik ammatitsiinnarfiussami timmisartumik ingerlatsinermut aningaasartuutit

Qinigassami Sisimiuni mittarfimmik ammatitsiinnarfiussami Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni timmisartuussisarnerup ingerlaannarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu tassani angalasut, timmisartornissamut taarsiullugu aqqusinikkut angalanissap iluanaarnarneranik takunnissinnaasut kisimik aqqusinermut nuuttussaapput. Suliassani qinigassami tassani Kangerlussuup Sisimiullu akornanni niuerneramik tunngaveqarluni angallavimmi angalasartut affaasa aqqusinermut nuunneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, sinnerisalu timmisartuussinernik atuiinnarnissaat naatsorsuutigineqarluni. Tassalu inuussutissarsiutinik tunngaveqarlutik angalasartut tamarmik timmisartumik atuiinnassasut, sinnerilu (takornariat, nunaqavissut inuussutissarsiutinik tunngaveqarlutik angalasuunngitsut) aqqusineramik atuisasut naatsorsuutigineqarpoq.

Suliassani qinigassami tassani aamma aqquerniornerup kingunerisaanik Sisimiut Kangerlussuullu akornanni timmisartuussinerup allannguuteqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tassalu Nuup, Maniitsup, Sisimiut, Aasiaat aamma Ilulissat akornanni sinerissami angallavimmi timmisartuussinerit imaluunniit ilaasut amerlassutsimikkut sunniuteqarfigineqassangitsut naatsorsuutigineqarpoq.

⁶⁶ Air Greenlandip on/off-imut kisitsisitigut paasissutissaatai 2006.

⁶⁷ On/off-imut kisitsisitigut paasissutissat pissarsiarineqarsinnaasut kingulliit 2006-imeersuupput. Tassalu matumani kisitsisini siumut missiliuinermut atorneqartuni ukiumut annertuseriaatissaq agguaqatigiissillugu 1%-iuvoq, tassalu 2006-imiit 2009-mut Sisimiut mittarfiani ilaasut amerleriaataat amerlaqatigalugit, tak. Mittarfeqarfinniit paasissutissat.

Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni niuernermik tunngaveqarluni timmisartuussinerit tamarmik timmisartut Dash-7-it atorlugit ingerlanneqartarput.⁶⁸ Ilaasut inissaasa 80%-iisa atornerinik naatsorsuutigisaqarneq aammalu timmisartup ataatsip 44-nik ilaasoqarsinnaanera tunngavigalugu, ilaasut 13.300-t, tassalu timmisartut aallarneri 378-it sullinneqartariaqarput. Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni timmisartorneq minutsinik 30-nik sivisussuseqarpoq, taamaattumillu ilaasut 13.300-t assartorneqarnerini timmisartut ingerlanneqarnerinut piffissaq atorneqartoq nalunaaquttap akunnerinik 189-inik sivisusseqarpoq.

Ilaasunut inissat atorneqarnerisa %-inngorlugit taamaaginnarnissaannik aammalu timmisartuussinerit amerlassusaasa angalasut ikilissutissaasa amerlaqataannik ikilinissaannik naatsorsuutigisaqarneq tunngavigalugu, ukiumut ingerlatsinerimut nalunaaquttap akunneri atorneqartut 95-it sipaarneqarsinnaapput.

Timmisartunik ingerlatsinerup annikinnerulernerani aningaasaqarnikkut sipaarutissanut, timmisartut ingerlatsinerimut allanut atorneqarsinnaanerinut naatsorsuutigisat tunngavigineqarput. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, timmisartuni Dash-7-imi nalunaaquttap akunnerinut atorneqartunut ataasiakkaanut aningaasartuutissatut agguaqatigiisitsilluni missiliukkat atorniarlugit. Tamatuma kingunerisaanik nalunaaquttap akunneranut ataatsimut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit 20.000 koruunit tunngavigineqarput.⁶⁹ Ukiumut nalunaaquttap akunnerisa ingerlatsinerimut atorneqartut 95-it sipaarneqarnerisigut, tassanngaanniit ukiumut katillugit 1,89 mio. koruunit sipaarneqarsinnaapput.

Suliassani qinigassami aqquserniorfiussami aammalu mittarfimmik matusiffiusussami timmisartumik ingerlatsinerimut aningaasartuutit

Sisimiuni mittarfik matuneqassappat, Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni timmisartuussisoqartarunnaasaaq, tamatumunngalu taarsiullugu angalasut tamarmik aqqusineq atortalissavaat. Tamanna ingerlatsinerimi nalunaaquttap akunnerinik katillugit 189-inik sipaagaqarfussaaq, tassalu sipaagassat ukiumut 3,78 mio. koruuniussallutik.

Tamatuma saniatigut sineriak sinerlugu timmisartumik angalasut Sisimiunut aamma Sisimiuniit timmisartuunneqarnissamut periarfissaarutissapput, tassungalu taarsiullugu Kangerlussuaq aqqusaarlugu tassanngaanniit bussinik biilinilluunniit ingerlaqqittalissapput.

Qinigassami tassani sinerissami angallavimmi timmisartuussinerit Sisimiunut uniffeqarunnaarlutik Kangerlussuarmut uniffeqalernissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Kisiannili aqqusernup sunniutissai isumalluarnarnerpaamik naliliiffiqineqassappata, sinerissami angallavimmi timmisartuussinerit arlallit Kangerlussuarmut unittannginnissaat, kisiannili angallavimmi uniffissat ataatsimut ilanngarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamatumani timmisartuussinerimut ataatsimut minutsinik 30-it missaanniittunik ingerlatsinerimi sipaagaqartoqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Sinerissami angallaviit allat Kangerlussuarmut unittassasut naatsorsuutigineqarpoq. Tassalu sinerissami angallavimmi Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasarnissaq kissaatigineqarpat, Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq atorneqarsinnaavoq. Kangerlussuarmut angallavik

⁶⁸ Najoqqutarisaq: Air Greenland-ip 2010-mut angalanissanut pilersaarutaa, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq regnearkinngorlugit Air Greenlandimit pissarsiai.

⁶⁹ Takussutissiaq 9.2.5-imi nalunaaquttap akunneranut atorneqartumut ataatsimut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutitut missiliuinerit appasissut, qiterliit qaffasissullu takussutissiorneqarput. Matumani agguaqatigiisitsilluni missiliuinerit atorneqarput.

Sisimiunut angallavimmit isorartunerulaarpoq, aammalu naatsorsuutigineqarpoq timmisartumik ingerlatsinermut piffissaq atorneqartoq 10 minutsit missaannik (nal. ak. 0,17) sivitsussasoq.

Sinerissami angallavimmi timmisartut qanoq amerlatigisut siunissami Kangerlussuaq aqquaarlugu timmisartuussisarnissaannut, aammalu qanoq amerlatigisut Kangerlussuarmut unittarnissaannut angalasut, ullumikkut Sisimiuniit aallarfeqartartut Sisimiunullu apuuffeqartartut amerlassusaat apeqqutaassasoq naatsorsuutigineqarpoq.⁷⁰ Tamanna tunngavigalugu Dash-7-ip sinerissami angallavimmi angalatinneqartup ingerlanneqarneranut piffissap atorneqartup allannguutissai ukiumut nalunaaquttap akunnerinut 66-inut missiliorneqarput, tak. takussutissiaq 6.7.1.

Takussutissiaq 6.7.1 Sisimiuni mittarfiup matuneqarnerani piffissap ingerlatsinermut atorneqartup allannguutissaannut aamma sineriak sinerlugu angallavimmi timmisartuussinerit amerlassusissaannut kalluarneqartussanut missiliukkat

	Ingerlatsinermut piffissaq sipaa-gaq, nal. ak	Timmisartuussi-nerit amerlassu-saat, ukiumut	Ingerlatsinermut piffissap atorneqartup allannguutissai katillugit
Allamut uninnani Kangerlussuaq qaangiinnarlugu timmisartuussinerit	0,5	253	126
Kangerlussuarmut unippoq	-0,17	357	-60
Sinerissami angallavimmi katillugit		610	66

Tamatuma peqatigisaanik Sisimiut Kangerlussuullu akornanni timmisartuussinerimi ingerlatsinermut nalunaaquttap akunneri 189-it siparneqarsinnaapput, taamaattumillu ukiumut ingerlatsinermut sipaagassat nalunaaquttap akunneri 255-iussapput. Nalunaaquttap akunneranut timmisartorfiusumut ataatsimut 20.000 koruunit aningaasartuutigineqartarmata, suliassani qinigassami aqquseniorfiusussami aamma Sisimiuni mittarfimmik matusiffiusussami aningaasartuutit katillugit 5,1 mio. koruuninik ikilissasut missiliorneqarpoq.

Umiarsuarnik ingerlatsinermut aningaasartuutit

RAL ullumikkut umiarsuaq nassiussalerisoq atorlugu ukiumut marloriarluni Kangerlussuarmut tikittarpoq. Taakku saniatigut nassiussanik angallassisut attartukkat arlallit tikittarput.

⁷⁰ Air Greenlandimit aamma Mittarfeqarfinit paasissutissat (Air Greenlandip 2010-mut angalanissanut pilersaarutai, regnearkinngorlugit tiguneqartut, kiisalu 2009-mi aallartartunut kisitsisitigut paasissutissat Mittarfeqarfinit pissarsiarineqartut) malillugit ullumikkut Dash-7-imik Sisimiuniit aallartarnerit 853-iupput, taakkunanga 243-t missaanniittut Kangerlussuarmut timmisartuussinerullutik. Sinneruttut (aallarnerit 610-it) tamarmik sinerissami timmisartuussinerimut ilaasut ilimagineqarpoq. Mittarfeqarfinit paasissutissat tiguneqartut malillugit 2009-mi ilaasut 29.000-it missaanniittut Sisimiuniit aallarsimapput – angalasut akunnittut ilanngullugit. 2010-mi ilaasut, sisimiuni Kangerlussuarmilu aallartut tikittullu 34.100-nut missiliorneqarput, taakkulu affaasa missaat (17.500-t) Sisimiuniit Kangerlussuarmut angalasimapput. Tassalu Sisimiuni ilaasut aallartut, Kangerlussuarmut apuuttussaannigisut 41%-iupput ((29.000 – 17.050)/29.000), taakkulu tamarmik sinerissami angallavinni tamani angalasuupput. Taamaattumik Sisimiuni mittarfiup matuneqarnerani sinerissami angallavimmi timmisartut 610-t 41%-ii Kangerlussuarmut uninnatik angalassasut aammalu 59%-it Kangerlussuarmut mittassasut naatsorsuutigineqarpoq.

Aqquerniornerup kingorna nassiussat umiarsuarnit attartukkanit usineqartut lastbiilit atorlugit Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinikkut assartorneqartalissappata, kangerluup iluanut kangerlummiillu umiarsuit angalasarnerat pinngitsoorneqarsinnaavoq. Kangerluup iluani imaatigit angallaviusussaq 160 km-it missaannik isorartussuseqarmat, umiarsuit feederersortut atorlugit angalanermut aningaasartuutit km-imut 470 koruuniupput, ukiumullu angalasarnerit arfineq marlunnut missilioraanni, ukiumut 1,1 mio. koruunit missaat sipaerneqarsinnaapput.

Aqqusinikkut angallannermut aningaasartuutit

Siunissami biilit imaluunniit bussit atorlugit aqqusinikkut angallannermut aningaasartuutit minnerpaamik angallannertut, timmisartumiit aqqusinernut nuunneqartutut annertussuseqalissapput. Tamatuma saniatigit angalasartut, aqquernup sananeqarnerata kingorna biilerusuttartut imaluunniit bussinut ilaarusuttartut amerleriarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Naliliinermili matumani taamaallat biilit bussillu angalasunik, siornatigit timmisartunut ilaasartunik angallassinermut atorneqartut ingerlanneqarnerinut aningaasartuutit kisimik misissuiffigineqarput, tassani angalanermut aningaasartuutit allat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni saniatigit aningaasartuutissatut isigineqarsinnaanngimmata.

Tamatumunnga atatillugu aningaasartuutit naliliiffigineqarnerini, aqqusinermi nutaami angalasartunit 80%-it nammineq biiliminnik angalasarnissaat, aammalu 20%-it bussertarnissaat, kiisalu agguaqatigiissillugit inuit qulit bussimut ataatsimut ilaasarnissaat inuillu marluk biilimut ataatsimut ilaasarnissaat pillugu naatsorsuutigisat tunngavigineqarput.

Aqqusinikkut angallannermi biilimut km-imut 2,5 koruuninik aammalu bussimut km-imut 12 koruuninik aningaasartuuteqartarnermi, aqqusinikkut ilaasunik angallassinermut aningaasartuutit tamarmiusut missiliorneqarnerat takussutissiaq 6.7.2-mi takutinneqarpoq.⁷¹

Tamatuma saniatigit nassiussat Kangerlussuarmi umiarsuarniit lastbiilini Sisimiunut assartorneqartalerpata aningaasartuuteqartoqartartussaavoq. Tamatumunnga atatillugu aningaasartuutissat missiliorneqarnerini, umiarsuit feederersortut, Kangerlussuarmik siunnerfillit nassiussanik ulikkaarlugit immerneqarsimasut pisinnaasaasa affaannut missiliuinerit tunngavigineqarput. Umiarsuarmi ataatsimi usitussuseq 380 TEU-ppat, aammalu tikittartut ukiumut arfineq marluuppata, ukiumut 1330 TEU-t lastbiilini assartorneqartarnissaat pisariaqartinneqartussaavoq. Tamatuma peqatigisaanik lastbiili ataaseq 2 TEU-nik usisinnaassasoq eqqarsaatigigaanni, Kangerlussuarmiit Sisimiunut ukiumut lastbiilit 665-it assartuisarnissaat pisariaqartinneqassaaq. Uterlugu assartuussisoqartassappat, lastbiilini assartuussinerit katillugit 1330-iussapput.

Aqqusinikkut angallannermut aningaasartuutit km-imut 10 koruuniuppata, aqqusinikkut nassiussanik assartuussinermut aningaasartuutissat katinnerinut missiliukkat takussutissiaq 6.7.2-mi takutinneqarput.⁷²

⁷¹ Danskitt angallannermut aningaasaqarnermi ataasiakkaanut akigitataat tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nammineerluni naliliiffigisai.

⁷² Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap allamut atatillugu lastbiilini assartuussinermut nalunaaquttap akunneranut akiusut 800 koruunit atorpai. Nalunaaquttap akunneranut agguaqatigiissillugu 80 km-inik sukkassuseqarnermi kilometerimut akiusoq 10 koruuniuvoq, taannalu mianersortumik naliligaavoq.

Takussutissiaq 6.7.2 Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineq nutaaq aqqutigalugu angalasut biilillu amerlassusaasa, kiisalu aqqusinikkut angallannermut aningaasartuutit missiliorneqarneri

	Aqqusineq aamma Sisimiuni mittarfiup pigiinnarneqarnera	Aqqusineq aamma Sisimiuni mittarfiup matuneqarnera
Ukiunut aqqusinikkut angalasartut	6.600	34.100
Biilit aqqusinikkoortartut, ukiumut amerlassusaat		
- Biilit	2.664	13.653
- Bussit	133	683
- Lastbiilit	1.330	1.330
Aqqusinikkoornermut aningaasartuutit, mio. kr./ukiumut		
- Biilit	1,1	5,8
- Bussit	0,3	1,4
- Lastbiilit	2,3	2,3
- Katillugit	3,7	9,5

Tassalu suliassani qinigassami, Sisimiuni mittarfiup pigiinnarneqarfisaani ukiumut aningaasartuutissat naatsorsukkat tamarmiusut 3,7 mio. koruuniupput, aammalu suliassani qinigassami, Sisimiuni mittarfiup matuneqarfissaani 9,5 mio. koruuniullutik.

Sisimiuni mittarfiup ingerlanneqarnera

Suliassani qinigassami, Sisimiuni mittarfiup matuneqarfissaani mittarfiup ingerlanneqarneranut aningaasartuutissanik sipaagaqartoqarsinnaavoq. Tamatumunnga aningaasartuutissat Mittarfeqarfinniit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut paasissutissiissutigineqartut tunngavigalugit naliliisoqarpoq, tassanilu Sisimiuni mittarfiup 2009-mi ingerlanneqarneranut aningaasartuutit tamarmiusut 6,6 mio. koruuniusimasut paasissutissiissutigineqarpoq, tassalu 2010-mi akit malillugit 6,7 mio. koruuninik amerlassuseqassallutik.

6.7.3 Aningaasaqarnermik naliliinerup inerneru

Suliassani qinigassani marluusuni taakkunani piffissami ukiunt 25-t ingerlaneranni sunniutissat matuma siuliani taaneqartut ataatsimut naatsorsorneqarnerisigut imminut akilersinnaassuseq naatsorsorneqarpoq.

Aqqusineq aamma Sisimiuni mittarfiup pigiinnarneqarnissaa

Suliassani qinigassami aqquserniorfiusumi, aammalu Sisimiuni mittarfimmik piginniinnarfiusumi sanaartugassanut missingersuutitut appasinnerusunut 300 mio. koruuniusunut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit -294 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Sanaartugassanut missingersuutit qaffasissuni 590 mio. koruuniusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit -565 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Tamatuma kingunerisaanik assartuussinermit sunniutissat, taakkunungalu atatillugu aningaasartuutissat iluanaarutissallu saniatigut sunniutissat allat ilanngutinngikkaanni, Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniassaq misissuiffigineqartoq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaangilaq.

Tassalu sunniutissat arlallit aningaasaqarnermi naatsorsukkanut ukununga ilaatinneqanngillat. Tassani ilaatigut sumiiffimmi illoqarfinni nunaqarfinnilu inuiaqatigiit akornanni qaninnerusumik attaveqalernikkut najugaqartunut iluaqutissat pineqarput, taamatullu aqqusineqalernerup kingunerisaanik takornariat amerlineranni iluanaarutissat naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat.

Taassuma saniatigut sineriak sinerlugu AUL-ip ilaasunik angallassinera siunissami ungasissumi ingerlanneqarsinnaannginneranik naatsorsuutigisaqarneq naliliinermi nalornissutigineqarpoq. Sineriak sinerlugu angallaviup ingerlatiinnarneqarnerani, kitaata sineriaani illoqarfinniit imaluunniit nunaqarfinniit Kangerlussuarmi mittarfimmut umiarsuarmik aqqusinikkullu angalasinnaaneq periarfissinneqassaaq. Angalasut ilaannit tamanna, aammattaaq naliliinermi naatsorsukkanut ilanngunneqanngitsoq iluanaarutissatut misigineqartartussaavoq.

Kisiannili aamma sunniutissanik pitsaanngitsunik peqassaaq, taakkunanngalu angalasunit arlallit, timmisartumik atuiniarlutik aalajangersimasinnaasut piffissami sivisunerusumi angalasalernissaat taaneqarsinnaavoq. Taakku saniatigut aqqusinikkut angalasunut isumannaallisaanissamut, soorlu aqqaani nalunaarasuartaatitigut attaveqaasiinissamut aqqusernullu sinaatigut illuaralersuinissamut aningaasartuuteqartoqassaaq.

Sunniutissat taakku oqimaaqatigiissinniarneqanngillat. Kisiannili suliassaq imminut akilersinnaalissappat, sunniutissat naliligaanngitsut ilanngaasereerlugit qanoq annertutigisumik sinneqartoofruusanersut naatsorsorneqarpoq. Taamatut naatsorsuineri takutinneqarpoq, suliassaq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassappat, sanaartugassanut missingersuutit appasissut atorlugit sunniutissat naliligaanngitsut ilanngaasereerlugit ukiumut 18 mio. koruuniussasut. Sanaartugassanut missingersuutit qaffasimmata sunniutissat naliligaanngitsut ilanngaasereerlugit ukiumut 34 mio. koruuniussapput.

Tunngavissat, takornariaqarnerup annertusinerani saniatigut sunniutissat naliliiffigineqarnerini Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aamma atugai tunngavigalugit, takornariaqarnerup annertusineri inuiaqatigiit aningaasaqarneranni akilersinnaassusissamut aqqaasinnaasoq naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq.

Aqqusineq aamma Sisimiuni mittarfiup matuneqarnissaa

Suliassani qinigassami aqquserniorfiusumi, aammalu Sisimiuni mittarfimmik matusiffiusumi sanaartugassanut missingersuutitut appasinnerusunut 300 mio. koruuniusunut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit -158 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Sanaartugassanut missingersuutini qaffasinnerusuni 590 mio. koruuniusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit -430 mio. koruuninut naatsorsorneqarput.

Qinigassami tassani Sisimiuni mittarfiup pigiinnarneqarnerani sunniutissanut naliusut naliligaanngitsut taamaaginnartussaapput, tassanili sunniutissat allaanerusinnaapput. Aamma qinigassap, Sisimiuni mittarfimmik matusiffiusussap sunniutiginerlussinnaasaanik, Sisimiunit timmisartut attartukkat, angallavimmi niuerneramik tunngaveqarfiusumi ilaanngitsut aallartarneri naammassineqarsinnaassanngillat.

Tassani aamma sunniutissat naliligaasut sunniutissanut naliligaanngitsunut sanilliullugit misilinneqanngilaq, tassanissaaq suliassaq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassappat, sunniutissat naliligaanngitsut ilanngaasereerlugit tamarmiusut sinneqartoofruullutik amerlassusissaat naatsorsorneqarmat. Taamatut naatsorsuineri takutinneqarpoq, suliassaq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassappat, sanaartugassanut missingersuutit appasissut atorlugit sunniutissat naliligaanngitsut ilanngaasereerlugit ukiumut 10 mio.

koruuniussasut. Sanaartugassanut missingersuutit qaffasissut atorlugit sunniutissat naliligaanngitsut ilanngaasereerlugit ukiumut 26 mio. koruuniussapput.

Tunnngavissat, takornariaqarnerup annertusinerani saniatigut sunniutissat naliliiffigineqarnerini Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap atugai tunnngavigalugit, takornariaqarnerup annertusinera inuiaqatigiit aningaasaqarneranni akilersinnaassusissamut aqquataasinnaasoq naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq.

6.7.4 Naliliineq

Matuma siuliani misissueqqissaarnerit tunnngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunnngavigalugu Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni aqquserniassaq misissorneqartoq sananeqassappat, tamanna piviusorpalaanngitsoq. Inerniliineq Sisimiuni mittarfiup pigiinnaeqarnissaanut aammalu matuneqarnissaanut atuuppoq. Taamaattumik maannakkut tunnngavissatut pigineqartut tunnngavigalugit Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni aqquserniornissap sammeqqinneqarnissaanut Isumalioqatigiissitap tunnngavissaqanngilaq.

Taaneqareersutut naliliineq saqqummiunneqartoq Kangerlussuarmi mittarfiup ullumikkutut pigineqaannarnissaanut attuumassuteqarpoq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu, Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniornissap inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaalersinniarlugu, aallaaviusoq taanna iluaqutaanerpaasussatut isigineqartariaqarpoq. Kangerlussuarmi mittarfik ullumikkutut pigineqaannassanngippat, aqqusernup inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassusissaa, Kangerlussuarmi mittarfiup pigiinnaeqarneranut sanilliullugu ajorseriangaatsiartussaavoq.

Ilanngussaq 6.1 Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup inissinneqarneranut atatillugu anigaasaqarnikkut sunniutissat

Suliassani qinigassat assigiinngitsut, Nuummi mittarfiup allineqarneranik imaluunniit nutaamik mittarfiliormik kinguneqartussat anigaasaqarnikkut arlalinnik sunniuteqartussaapput. Tassani pingaartumik sanaartornermut anigaasartuutissat, ingerlatsineranut anigaasartuutitut allannguutissat, kiisalu angallattut isertitanut anigaasartuutinu alluumassuteqartut allannguutissaat pineqarput. Taakku saniatigut suliassani qinigassaq misissuiffigineqartoq Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarneranik kinguneqassappat anigaasartuuteqartoqartussaavoq.

Matuma kinguliani sanaartornermut anigaasartuutit aammalu ataasiaannartumik anigaasartuutit allat, saniatigut anigaasaliiffiusussat (aqqusernit, sulluliat sapsuallu, kiisalu sanaartorfissagissaaneq), aammalu anigaasartuutit ingerlaavartut immikkoortinneqarput.

Sanaartornermut anigaasartuutit ataasiaannartumillu anigaasartuutit allat

Suliassani aalajangersimasuni ataasiaannartumik anigaasartuutit

Mio. DKK 2010-priser (suliassami tunngaviumut sanilliullugu anigaasartuutaanerusussat)	P1 1199 m Pigiinnar- lugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Sanaartornermut anigaasartuutit	122 ^a	122 ^a	677 ^a	927 ^a	1.408	2.228	1.127 ^c	1.782 ^c
Atortut Kangerlussuarmiit nuunneqartut	-	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10
Atortut Nuummi mittarfimmit pioreertumit nuunneqartut	-	-	-	-	-6	-6	-6	-6
Matusineranut anigaasartuutit, Kangerlussuaq	-	80	80	80	80	80	80	80
Matusineranut anigaasartuutit, Nuummi mittarfik pioreersaq	-	-	-	-	8	8	8	8
Pilersuineq (kuuffilersuineq, imeq innaallagiarlu)	0	0	0	0	14	10	14	10
Innuttaasunut inissiat attaveqaatillu nutaat ^b	0	370	370	370	370	370	370	370
Kangerlussuarmi anigaasaliissutissat pinngitsoortut (RESA il.il.)	0	-122	-122	-122	-100	-100	-100	-100
Katillugit, ilanngasereerlugit	122	439	995	1.245	1.764	2.580	1.483	2.134

Suliani assigiinngitsuni ataasiaannartumik anigaasartuutissanut, taakkunungalu ilanngullugit sanaartornermut anigaasartuutitut takussutissiaq B 6.1.1-imi takutinneqarpoq. Aqqusineranut, sullulianut sapsuanullu saniatigut anigaasaliissutissat, kiisalu sanaartorfissagissaaneranut anigaasartuutissat allannguutissaat takussutissiamut ilaatinneqanngillat, taakku matuma kinguliani immikkoortumi immikkut sammeneqarmata.

Erseqqissaatigineqassaaq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Nuummi mittarfiup allineqarnissaanut imaluunniit mittarfiup nutaap sananeqarnissaanut anigaasartuutissat pillugit siusinnerusukkut misissuisarsimerit ataatsimut isigalugit tunngavigisimmagat. Suliassani qinigassani misissuiffigineqartuni arfiniliusuni, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit

misissuiffiqartuni aningaasartuutunik misissuinerinik annertunerusunik suliaqartoqarsimangimmat, najoqqutarisanit arlalinnit paasisutissat ilanngunneqarnissaat pisariaqarsimavoq. Isumalioqatigiissitap missiliuinerit eqikkakkat assersuunneqarsinnaasullu atorneqarnissaat anguniarsimavaa, kisiannili najoqqutarisat assigiinngitsut, taakkununggalu ilanngullugu nammineerluni naliliinerit missiliukkallu atorneqarnerat pissutaalluni aningaasartuutunik missiliuinerit nalorninartortaqrarnerat annertunerulerpoq.

Takussutissiaq B 6.1.1 Suliassani qinigassani arfiniliusuni misissuiffiqartuni ataasiaannartumik aningaasartuutissat .

Mio. DKK 2010-priser (suliassami tunggaviusumut sanilliullugu aningaasartuutaanerussat)	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Sanaartornermut aningaasartuutit	122 ^a	122 ^a	677 ^a	927 ^a	1.408	2.228	1.127 ^c	1.782 ^c
Atortut Kangerlussuarmiit nuunneqartut	-	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10
Atortut Nuummi mittarfimmit pioreertumit nuunneqartut	-	-	-	-	-6	-6	-6	-6
Matusinermut aningaasartuutit, Kanger- lussuaq	-	80	80	80	80	80	80	80
Matusinermut aningaasartuutit, Nuummi mittarfik pioreersoq	-	-	-	-	8	8	8	8
Pilersuineq (kuuffilersuineq, imeq innaal- lagiarlu)	0	0	0	0	14	10	14	10
Innuttaasunut inissiat attaveqaatillu nutaat ^b	0	370	370	370	370	370	370	370
Kangerlussuarmi aningaasaliissutissat pinngitsoortut (RESA il.il.)	0	-122	-122	-122	-100	-100	-100	-100
Katillugit, ilanngasereerlugit	122	439	995	1.245	1.764	2.580	1.483	2.134

Nassuiaat: Takussutissiami matumani ataasiaannartumik aningaasartuutissat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnerni sanaartugassanut aningaasartuutissanut ilaatinneqarput (ass. tak. takussutissiaq 6.5.5). Kisiannili takussutissiani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnerni sanaartugassanut aningaasartuutissat ukiunut arlalinnut agguarneqarsimasinnaapput, taamatullu 2010-mut utertinneqarsimasinnaallutik. Takussutissiani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnernut tunngatillugu kisitsisitaliussat, maannakkut naliusut ilanngasereerlugit nalunaarsorneqarfigisaasa takussutissiami matumani kisitsisitaliussat allaanerunerinut nassuiaattissaavoq, naak paasisutissat tunggaviusut ataatsit atorneqarsimagaluartut.

- Aqquserniornermut aningaasartuutissat (allannguinerit) sanaartugassanut missingersuutitut ilaatinneqarput.
- Qinigassani Kangerlussuarmik matusiffiusussani Kangerlussuarmi innuttaasut tamarmik nuunnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Taakkunani inissianik taartissanik attaveqaatinillu allanik sanaartornermut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni aningaasartuuteqartoqassaaq. Taakku naggataatigut qanoq aningaasalersorneqassanersut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermi, agguassinerup sunniutissaanik ilanngussiffiingitsumi matumani ingerlanneqartumi pingaartinneqanngilaq, taammattaq tak. kapitali 17.
- Sanaartugassanut missingersuutit taakku nammineerluni missiliugaapput. Taakku suliassani qinigassani 5a-mi aamma 6a-mi, mittarfii 3000 meterinik aamma 2800 meterinik takissusilerneqarfiini sanaartornissamut missingersuutit 80%-iinut missiliorneqarput.

Najoqqutarisaq: Namminersornerullutik Oqartussat, Avatangiisunut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. *Mittarfiiit allineqarnissaannut killiffiit 2008*. Nuuk, 2008-mi novembarimi, Nuup Kommunea il.il. 2006. *Sanaartugassanut aningaasartuutissat pillugit suleqatigiissitaqqamit nalunaarsuaq*. Nuuk, 2006-imi aggustimi., Nuup Kommunea 2000. *Nuuk 2050*. Nuuk, 2000-imi oktobarimi. Paasisutissat Mittarfeqarfinnit pissarsiarineqartut.

Takussutissiaq B 6.1.1-imi takuneqarsinnaasutut ataasiaannartumik aningaasartuutissat tamarmiusut qinigassamiit qinigassamut allanngorarput. Suliassani qinigassami 1-imi, Nuummi mittarfiup 1199 meterinut tallineqarfissaani aammalu Kangerlussuup pigiinnaqarfissaani sanaartornermut aningaasartuutissat 120 mio. koruunerpiamik amerlassuseqartussatut missiliorneqarput, suliassani

qinigassami 6a-mi, 2800 meterimik mittarfiliorfiusussami, tamatumunngalu atatillugu saniatigut aningaasaliiffiusussami aammalu Kangerlussuup matuneqarneranut aningaasartuuteqarfiusussami aningaasartuutissat 2,6 mia. koruuninik ataasiaannartumik aningaasartuuteqarfiusussatut missiliorneqarlutik.

Erseqqissaatigineqassaaq, takussutissiaq B 6.1.1-imi missingersuusianut - takussutissiamut atatillugu allamik allassimasoqanngippat – aqqusinernut, sullulianut sapusianullu malitsigisaanik aningaasaliissutissat, kiisalu sanaartorfissanik sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutissat allannguutissaat ilaatinneqanngimmata. Taakku takussutissiaq B 6.1.4-mi aamma B 6.1.6-imi takuneqarsinnaapput.

Sanaartornermut aningaasartuutit

Sanaartornermut aningaasartuutitut najoqqutarisat assigiinngitsut pingasuusut tunngavigineqarput. Suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut nalunaarussiaq *Mittarfinnik alliliinermi killiffiit 2008*, Namminersornerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008 tunngavigineqarpoq. Suliassani qinigassami 5a-mi *Sanaartugassanut aningaasartuutissat pillugit suleqatigiissitaqqamit nalunaarussiaq*, Nuup Kommunea il.il. 2006 atorveqarpoq, aammalu suliassani qinigassami 6a-mi *Nuuk 2050* Nuup Kommunea 2006, atorveqarpoq. Suliassani qinigassat 5b-p aamma 6b-p suliassani qinigassat 5a aamma 6a assigaat, taakkunani qinigassami 5b-mi aamma 6b-mi mittarfiit takissusissaasa 2.200 meterinut naalitinneqarnerat kisimik allaallutik. Tamatuma kingunerisaanik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap qinigassani 5b-mi aamma 6b-mi sanaartornermi aningaasartuutissat qinigassani 5a-mi aamma 6a-mi sanaartornermut aningaasartuutissat 80%-iinut annikillivai.

Sipaartutissat: atortut nuunneqartut

Suliassani qinigassani arlalinni Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassaaq (P2-P6), taamaalillunilu atortunik Kangerlussuarmiit Nuummi mittarfimmut nuussisoqarsinnaalissaaq atueqqittoqarsinnaalissallunilu. Tamatuma saniatigut Nuummi mittarfimmi pioreersumi atortut suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi Nuummi mittarfiup inissiffissaanut nutaamut nuunneqarsinnaassapput.⁷³

Mittarfeqarfinit paasissutissiissutigineqartut tunngavigalugit naliliisoqarpoq, atortut assakaasullit, elektronikkimut atortut atortullu mikisut allat, ilanngaasereerlugit katillugit 10,2 mio. koruuninik naleqartut nuunneqarsinnaassasut.⁷⁴ Tamatuma saniatigut suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi Nuummi mittarfimmit pioreersumit atortunik (pingaartumik atortunik assakaasulinnik) 6 mio. koruunit missaannik naleqartunik nuussisoqarsinnaassasoq naliliisoqarpoq.

Matusinermut aningaasartuutissat

Kangerlussuup mittarfiata atorunnaarneqarnera arlalinnik matusinermut aningaasartuuteqarfiusussaavoq, ilaatigut illunik, atortulersuutinik nunallu qaani sanaartukkanik piiaanermut atatillugu. Taakku saniatigut aamma suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi Nuummi mittarfiup pioreersup matuneqarnissaanut aningaasartuuteqartoqassaaq.

⁷³ Suliassani qinigassat 5 aamma 6 allanneqarsimatillugit, tassani 5a aamma 5b, kiisalu 6a aamma 6b pineqarput.

⁷⁴ Tassani atortunik assartuinermit aningaasartuutit ilanngaatigineqarput.

Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnissaa

Mittarfeqarfinnit ilisimatitsissutigineqarpoq, Kangerlussuup matuneqarnerani aningaasartuutissat 80 mio. koruunit missaanniissasut. Missiliuinerni taakkunani mittarfinnut atatillugu Namminersorlutik Oqartussat illuutaasa atortuusiviatalu (katillugit 60.000 m²-t), nunap qaani sanaartukkat, atortulersuutit pilersuutillu peerneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, mittarfik, biilit unittarfiat, aqqusersuutit kabelillu assaatat uninngatiinnarneqassasut naatsorsuutigineqarluni. Tamatuma saniatigut innaallagissamik, imermik kiassarermillu pilersuineq aallaaviatigut atorunnaarsinneqassasut naatsorsuutigineqarpoq, kiisalu atortut assakaasullit mittarfimmilu atortut allat oqaatigineqareersutut allami atugassatut umiarsuakktut assartorneqarsinnaassallutik. Kiisalu mittarfippiaap aqqusermillu atatiinnarneqarnissaat, kiisalu uuliamik tunisassiat akuutissallu piiarneqarlutik avatangiisinik saliisoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Suliffissaqartitsinermit sunniutissat

Kangerlussuarmi inuit 550-it missaanniittut najugaqarput, taakkulu suliffeqarnikkut mittarfimmut toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit attuumassuteqarput.

Taamaattumik Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnissaanut atatillugu, mittarfik Nuummut nuunneqassappat nunami suliffissaqartitsineq tamarmiusoq qanoq annertutigisumik allannguuteqassanersoq naliliinissaq naleqqutissaaq.

Misissueqqissaarnerni taamaattuni sulisut suliunnaarsinneqartut allani suliffissaqartitsiviusuni suliffissaqartinneqassappata nuutsitsinissaq imminermini suliffissaqartitsinermit sunniuteqarnaviangitsoq nalinginnaasumik naatsorsuutigineqartarpoq. Sulisut suliffissaqartitsiviusuni allani tamakkiisumik atorneqarsinnaatinnagit, taamaattumillu suliffissaarutsillugit, nuutsitsinissaq suliffissaqartitsinermit sunniuteqarnerlussinnaavoq.⁷⁵

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinermini Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnerani sulisut suliunnaarsinneqartut sumiiffinni allani suliffissaminnik nassaarsinnaanissaat tunngaviusumik naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu tamatuma kingunerisaanik suliffissaqartitsinermini suliffissaarunnermilu sunniutissat immikkut ittut ilanngunneqanngillat. Suliassani qinigassaq P2-mi, Imarpik qulaallugu timmisartuussinermini mittarfiup qitiusup Keflavik-imiilernissaanik tunngaveqarfiusumi suliffissaqartitsinikkut suliffissaarunnikkulluunniit sunniutissanik soqassanngitsoq naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq. Taanna suliassani qinigassaq P2-mi naliliinernut ilanngunneqarpoq.

Nuummi maannakkut mittarfiup matuneqarnissaa

Mittarfeqarfinnit ilisimatitsissutigineqarpoq, Nuummi maannakkut mittarfiup matuneqarnissaanut aningaasartuutissat 7,5 mio. koruunit missaannut missiliorneqarput. Missiliuinerni taakkunani Namminersorlutik Oqartussat terminalimut illuutaata atortuusiviatalu (katillugit 2.250 m²-t), nunap qaani sanaartukkat, atortulersuutit pilersuutillu peerneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, mittarfik, biilit unittarfiat, aqqusersuutit kabelillu assaatat nikisinneqannginnissaat naatsorsuutigineqarluni. Tamatuma saniatigut najukkami imeqarfiup kiisalu siaruarteriviup (innaallagissamik) nuunneqarnissaat, kiisalu atortut assakaasullit mittarfimmilu atortut allat suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi mittarfimmut nuunneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

⁷⁵ Tak.: Avatangiisinut Ministereqarfik 2010. *Avatangiisit pillugit suliniutit inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu naliliiffigineqarneri*. 2010-mi januaarimi.

Air Greenlandip illuutaasa pioreersut peerneqarnissaannut aningaasartuutissat naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat. Illut taakku sumiiffimmi illoqarfiup ineriartortinneqarneranut atatillugu allanut atorneqarsinnaanissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Kangerlussuarmi umiarsualivik

Immikkoortoq 6.3-mi allaaserineqartutut Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnerata kingorna suliat ilaasa ingerlaqqinnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Kangerlussuarmi innuttaasut nuunnissaat, aammalu nunaqarfimmi sullissiviit matuneqarnissaat naatsorsuutigineqaraluartoq, suliassat ingerlaqqittussat sullinneqarnissaat eqqarsaatigalugu Kangerlussuarmi umiarsualiviup pigineqaannarnissaa Isumalioqatigiissitap naatsorsuutigaa. Tassalu umiarsualiviup matuneqarnissaanut aningaasartuutissanik naatsorsukkanut ilanngussisoqanngilaq. Paarlattuanik aamma umiarsualiviup ingerlanneqarnerani sipaarutissanik ilanngussisoqanngilaq.

Kuuffiit, innaallagiasq imerlu il.il.

Suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut kuuffilersuinerlut, innaallagissamik pilersuinerlut aamma imermik pilersuinerlut tamatumunnga aningaasaliissutissat, sanaartornerlut missingersuutitut ilaatinneqartut saniatigut aningaasaleeqqinnissap pisariaqartinneqannginnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Kisiannili suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi imermut igitassamut kuuffinnik, innaallagissamik imermillu pilersuivinnik sanaartortoqartussaavoq. Suliassani qinigassami 5-imi tamatumunnga aningaasartuutissanut nalunaarusiami Mittarfeqarfiit 2006. *Nuuk, Siunissami Angisunnguarmi mittarfissaaq, mittarfik 3000 m-imik takissusilik.* 2006-imi marsimeersumi paasissutissat tunngavigineqarput. Tassani kuuffinnut, innaallagissamut imermullu aningaasaliiffissanut aningaasartuutit 2005-imi akit malillugit katillugit 12 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, tassalu 2010-mi akit malillugit 14,3 mio. koruuniullutik. Suliassani qinigassaq 6-imi suliassani qinigassami 5-imi aningaasartuutissanut missiliukkat assingi atorneqarput. Erseqqissaatigineqassaaq, aningaasartuutissanut missiliukkat taakku nalorninartoqarmata.

Innuttaasunut nuutsinneqartussanut inissiat attaveqaatillu nutaat

Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, Kangerlussuarmi innuttaasut nuunnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamatumunnga atatillugu inissianik nutaanik attaveqaatinillu allanik sanaartornerlut saniatigut aningaasartuuteqartoqassaaq. Aningaasartuutissat taakku missilioruminaapput, tamatumani inissiat attaveqaatillu pioreersut atorneqarsinnaanerlut periarfissat, kiisalu inissiat attaveqaatillu qanoq issusaat apeqqutaasussaammata.

Ullumikkut Kangerlussuarmi najugaqartut 550-it missaanniippat.⁷⁶ Illumi ataatsimi inuit agguaqatigiissillugit 2,5-inik amerlassuseqarpata, aammalu illumut ataatsimut akiusoq agguaqatigiissillugu 1,5 mio. koruuniuppat, inisseeqqinnissamut aningaasartuutissat 330 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput.⁷⁷ Sullissivinnik attaveqaatinillu allanik sanaartornissamut aningaasat taakku 40 mio. koruuninik amerlineqarput, taamaalillunilu Kangerlussuarmi innuttaasut nuunnissaannut atatillugu aningaasartuutit tamarmiusut 370 mio. koruuninut missiliorneqarput.

⁷⁶ Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2009. *Ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2009.*

⁷⁷ Illut sananeqarnerminni agguaqatigiissillugit 1½ mio. koruuninik akeqarsimanissaat naatsorsuutigineqarpoq. Taanna naatsorsuutigisat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanut tunngatillugu misissuinermini atugaasa naleqqatigaat.

Inissiat pioreersut attaveqaatillu pioreersut atorneqarsinnaappata, aamma/imaluunniit taakku pitsaassusaat nutaanit ajorneruppata, missiliukkat amerlanaagaasimassapput. Tamatuma pingaarutaa ataasiaannartumik aningaasartuutissat ikinnerunerisa malussajassusaannik misissuinerni atuarneqarsinnaavoq.

Kangerlussuarmi aningaasaliiffissat pinngitsoortussat

Kangerlussuarmi mittarfik pitsaassuserititassat piumasqaatillu atuuttut malillugit sullissinnaassappat naammassinnissinnaassappallu, ingerlaavartumik aningaasaliinerit pisariaqartartussaapput. Kangerlussuarmili mittarfik matuneqassappat, tamatumunnga aningaasartuutissat akilerneqartussaagaluartut sipaarneqarsinnaalernerat sunniutaasussaassaaq.

Kangerlussuarmi iluarsaassinissaq

Kangerlussuarmi mittarfik 2.810 m-iugami timmisartunit angisoorsuarnit timmisartuussivigineqarsinnaavoq. Kisiannili mittarfik Angallannermut Aqutsisoqarfiup piumasqaataanut suli naammassinnissinnaassappat, ukiut tallimaniit qulit iluanni aserfallatsaaliuinnermut aningaasaliinissat amerlasoorsuit piumasarineqarput. Aningaasaliiffissanut taakkununnga aningaaliissutissanik Aningaasanut Inatsimmi immikkoortitsisoqarnissaanik Mittarfeqarfiit qinnuteqarput, tak. takussutissiaq B 6.1.2.

Takussutissiaq B 6.1.2 Kangerlussuarmi mittarfiup aserfallatsaaliorneqarnissaanut sanaartornissamut aningaasaliissutissatut qimmuteqaatigineqartut

Mio. DKK 2010-imi akit	2011	2012	2013	2014
Mittarfimmik iluarsaassineq Kangerlussuaq	2	5	20	120

Najoqqutarisaaq: Mittarfeqarfiit.

Nuummi mittarfiup allissutaata 2015-imi atulersinnaanissaa, kiisalu suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi ukiunik tallimanik kingulliulluni, tassalu 2020-mi atulersinnaanissaa naatsorsukkani naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik qanorluunniit pisoqassagaluarpat Kangerlussuarmi mittarfik 2015 tikillugu atorneqaannartussaavoq.

Mittarfeqarfiit naliliipput, Kangerlussuaq 2015-imi matussappat, Kangerlussuarmi mittarfiup iluarsaanneqarnissaa pinngitsoorneqarsinnaasoq. Kiisalu Mittarfeqarfiit naliliipput, Kangerlussuaq 2020-mi matussappat, mittarfik tamakkiisumik iluarsaannagu atasinnaaneranut sivitsorsaataasumik ataasiakkaanik suliniuteqartoqartariaqartoq. Mittarfeqarfiit naliliinerat malillugu atasinnaanerani sivitsorsaataasumik suliniuteqarnissaaq 20 mio. koruunit tikillugit aningaasaliinikkut pisinnaavoq.⁷⁸

Kangerlussuup matuneqarnissaata pilersaarutaasumillu mittarfimmik iluarsaassinissat akornanni piffissaaq sivikimmat, tamanna tunngavigalugu Kangerlussuarmi mittarfiup pigiinnarneqarnissaanut aningaasartuutissat ikilisinneqarsinnaapput. 2015-imi ammaanissamut atatillugu aningaasartuutissat 120 mio. koruuninik ikilisinneqarsinnaassasut, aammalu 2020-mi ammaanissamut atatillugu 100 mio. koruuninik ikilineqarsinnaassasut naliliisoqarpoq.

⁷⁸ Mittarfeqarfinit oqartussaasut mittarfiup qanoq issusianik ingerlaavartumik naliliisarnerat eqqarsaatigineqarpoq.

Isumannaallisaanermut killeqarfiit (RESA)

Silaannakkut angallassinermi oqartussaastut (Angallannermut Aqutsisoqarfik) ukiuni tulluuttuni isumannaallisaanermut killeqarfiliisarnermut piumasaqaatinik sukannerulersitsinissaa naatsorsuutigineqarpoq. Mittarfinnut 1200 m-it sinnerlugit takissusilinnut RESA-mut aningaasartuutit suliassani qinigassani sanaartugassanut missingersuusiartunut ilaatinneqarput. "Runway End Safety Areas"-imik (RESA) taaguutilinnut piumasaqaatit aamma Kangerlussuup mittarfiani atuutsinneqalernissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Tamatuma kingunerisaanik ilivitsumik takissusilimmik nutaamik isumannaallisaanermut killeqarfiliisqaarnissaa ilimanarpoq. Mittarfeqarfinnit ilisimatitsissutigineqarpoq, Kangerlussuarmi RESA-p atuutsinneqalerneranumut aningaasartuutissat qalipannerit allannngortinneqarnerinut, qullilersuineranut, nunap annikinnerusumik iluarsaanneqarneranumut il.il. atugassat 2 mio. koruuninut missiliorneqartut. Kiisalu Mittarfeqarfiit naliliipput, tamatumunnga immikkut akuersissummik ukiunut tallimanut atuuttussamik pissarsisoqarsinnaassasoq, kisiannili ukiunut qulinut atuuttussamik pissarsinissaq ilimanangitsoq.

Tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, 2015 tikillugu immikkut akuersissummik pissarsinissaq ajornassanngitsoq, kisiannili 2020 tikillugu atuuttussamik pissarsisoqarsinnaassanngilaq, taamaattumillu suliassani qinigassani, Kangerlussuup 2015-imi matuneqarnissaanik siunnerfiusuni aningaasartuutissanik sipaagaqartoqarsinnaassaaq, kisiannili suliassani qinigassani 2020-imi matusiffiusussani tamanna anguneqarsinnaassanngitsoq.

Malitsigisaanik aningaasaliinermut aningaasartuutissat

Suliassani qinigassani ataasiakkaani ataasiaannartumik aningaasartuutissat nalinginnaasut saniatigut aqqusinernut, sullulianut sapisianullu saniatigut assigiinngitsunut aningaasaliisoqassaaq, kiisalu sanaartorfissagissaanermut aningaasartuuteqartoqartussaalluni.

Nuummi illoqarfiup ineriartornerani assigiinnginnerinut qinigassani misissuiffigineqartuni sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutissat assigiinnginnerat pissutaavoq. Tamanna pingaaruteqarpoq, suliassani qinigassat akornanni aningaasaqarnermut sunniuteqartussaammat. Qinigassami tunngaviusumi Nuummi illoqarfiup ineriartornerata tunngaviusumik qanoq isikkoqarnissaanumut naatsorsuutigisat allaaserineqarput. Qinigassami tunngaviusumi illoqarfiup ineriartornerata qeqertat tungaannut ingerlanera sukkanerujartortillugu, illoqarfiup ineriartornerata kingunerisaanik saniatigut aningaasaliissutissanumut aningaasartuutit akilerneqartartussaapput, taamaalillunilu suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi saniatigut aningaasaliiffiusussanit arlaliusunit artukkerneqarnissaa annikilliertortussaalluni.

Siullermik aqqusinernut, sullulianut sapisianullu saniatigut aningaasaliissutissanumut aningaasartuutissat nassuiaatigineqarput, tamatumalu kingorna sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutissat nassuiaatigineqarlutik, qinigassani assigiinngitsuni illoqarfiup ineriartornerata sukkassusissaanumut taakku attuumatinneqarmata, taakkununngalu ineriartorfissanumut najoqqutassiani pingasuusuni qinigassaq tunngaviusoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliarisimasaa ilaatinneqarpoq.

Malitsigisaanik aningaasaliiffigisassat, aqqusernit, sululiat sapisiallu

Suliassani qinigassani sisamaasuni siullerni mittarfiup pioreersup allineqarnissaa pineqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik saniatigut aningaasaliiffigisassanumut aningaasartuutissat killeqartorujussuussapput. Aqquserniornissamut aningaasartuutissanumut, takussutissiaq B 6.1.1-imi takutinneqartunumut suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut mittarfiliornissamut missingersuutit ilaatinneqarput, aammalu immikkoortinneqarsinnaanatik.

Suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi Nuup illoqarfianut tassanngaanniillu aalajangersimasumik aqquserniorniarluni aqqusinernut, sullulianut sapsusianullu saniatigut aningaasaliinissaq pineqarpoq. Takussutissiaq B 6.1.3-mi mittarfiit inissiffissaattut qinigassani misissuiffigineqartuni marluusuni aqqusernit, sulluliat sapsusiallu, Nuummut tassanngaanniillu aalajangersimasumik attaviliiniarluni sananeqartussat takussutissiorneqarput.

Takussutissiaq B 6.1.3 Mittarfiup aamma Nuup illoqarfiata akornanni aqqusernit, sulluliat sapsusiallu atorlugit attaveqaatit

Suliassani qinigassaq	Siorarsiorfik / Ulaajuk	Aqjissersiorfik	Taartunn-guaq	Ikaarissat	Qeqertarsuaq	Angisunn-guaq
Angisunnguami P5	Aqqusineq 1,1 km Sulluliaq 1,0 km	Aqqusineq 2,4 km ^a Sulluliaq 2,9 km	-	-	-	Aqqusineq 3,0 km Sulluliaq 6,0 km
Qeqertarsuarmi P6	Aqqusineq 1,1 km Sulluliaq 1,0 km	Aqqusineq 1,2 km ^a Sulluliaq 2,9 km	Sapusiaq 2,4 km ^a Aqqusineq 0,4 km ^a	Sapusiaq 1,0 km ^a Aqqusineq 1,5 km ^a	-	-

a. Nunap assinga tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit missiliorneqartoq.

Najoqqutarisat: Nuup Kommunea il.il. 2006. *Sanaartugassanut aningaasartuutissat pillugit suleqatigiissitaqqamit nalunaarusiaq*. Nuuk, 2006-imi aggustimi, Nuup Kommunea 2000. *Nuuk 2050 – Nuup illoqarfiani ineriartortitsinissamut periarfissanik teknikki/aningaasaqarneq eqqarsaatigalugit misissueqqissaarneq*. 2000-imi oktobarimi.

Aqqusernit, sulluliat sapsusiallu, takussutissiaq B 6.1.3-mi allanneqartut, aammalu taakku sananeqarnerini ataasiakkaanut aningaasartuutissat missiliorneqartut tunngavigalugit, taakkunani sanaartornissamut aningaasaliissutissanut aningaasartuutissat tamarmiusut naatsorsorneqarput. Aqqusinernut meterimut ataatsimut aningaasartuutissat 16.000 koruuninut aalajangerneqarput⁷⁹. Sullulianut sapsusianullu meterimut ataatsimut aningaasartuutissat 89.000 koruuninut missiliorneqarput⁸⁰. Ataasiakkaanut akit taakku annertuumik nalorninartoqartinneqarput, aqqusinernik, sapsusianik sullulianillu aalajangersimasunik sananermut aningaasartuutit sanaartornermut missingersuusianik sukumiisunik peqartoqanngimmat. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq nalunaarusianik, sullulianik sananermut appasinnerusunik taamatullu qaffasinnerusunik aningaasartuuteqarfiusussanik ilisimasaqarpoq (soorlu Siorarsiorfimmumut aqqusinermut sulluliamut, meterimut 140.000 koruunit tikillugit ataasiakkaanut akeqartitsiviusumut tunngasumik⁸¹). Kiisalu sanaartugassanut missingersuusianut teknikkikkut aaqiissutissatut toqqarneqartut, kiisalu aqqusernit, sulluliat sapsusiallu angissusissaat pisinnaasassaallu (aqqusernit sanimut immikkoortuisa amerlassusissaat, aammalu pisuinnarnut cykelertutunullu aqqusernit) apeqqutaassapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq sanaartugassanut missingersuusianik suliaqarnermini mianersortumik naliliiniarluni aalajangerpoq.

⁷⁹ Mittarfeqarfiit 2004. *Angallannermut attaveqaatit, sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu, Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuup akornanni angallannermut atortut, aqqusineq*. Maaji, 2004.

⁸⁰ Nuup Kommunea il.il. 2006. *Sanaartugassanut aningaasartuutissat pillugit suleqatigiissitaqqamit nalunaarusiaq*. Nuuk, 2006-imi aggustimi.

⁸¹ Nuup Kommunea 2000. *Nuuk 2050 - Nuup illoqarfiani ineriartortitsinissamut periarfissanik teknikki/aningaasaqarneq eqqarsaatigalugit misissueqqissaarneq*. 2000-imi oktobarimi.

Kisiannili qinigassani assigiinngitsuni sanaartugassanut ataatsimoortumik missingersuusiordermi nalornissutaasut pingaarutaat paasiniarlugit immikkoortinniarlugillu malussajassutsimik misissuisoqarpoq.

Takussutissiaq B 6.1.4-mi periaaseq taaneqartoq atorlugu takussutissiaq B 6.1.3-mi aqquserniassat aalajangersimasut sananeqarnissaannut aningaasartuutissat naatsorsorneqartut saqqummiunneqarput.

Takussutissiaq B 6.1.4 Mittarfiup aamma Nuup illoqarfiata akornanni aqqusernit, sulluliat sapsuiallu atorlugit attaveqaatit sanaartorneqarnerinut aningaasartuutit, mio. kr. 2010-imi akit

Qinigassaq	Siorarsiorfik/Ulaajuk	Aqissersiorfik	Taartunnguaq	Ikaarissat	Qeqertarsuaq	Angisunnguaq	Total
Angisunnguami P5	106	296	0	0	0	580	982
Qeqertarsuarmi P6	106	276	74	149	0	0	606

Nassuiaat: Sapsuial akissaa sullulianut ataasiakkaanut akit tunngavigalugit aalajangerneqarpoq.

Najoqqutarisaq: Paasissutissat uku tunngavigalugit nammieerluni naatsorsukkat: Nuup Kommunea il.il. 2006. *Sanaartugassanut aningaasartuutissat pillugit suleqatigiissitaqqamit nalunaarussiaq*, Nuuk, 2006-imi aggustimi aamma Nuup Kommunea, 2000. *Nuuk 2050 - Nuup illoqarfiani ineriartortitsinissamut periarfissanik teknikki/aningaasaqarneq eqqarsaatigalugit misissueqqissaarneq*. 2000-imi oktobarimi.

Takussutissiaq B 6.1.4-mi takuneqarsinnaasutut, Nuup illoqarfiata aammalu suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi mittarfiup akornanni aqqummik aalajangersimasumik sananissamut sanaartornermut aningaasartuutissat qaffasissorujussuupput. Sanaartornermut aningaasartuutissat suliassani qinigassami 5-imi 980 mio. koruunerpiantut missiliorneqarput, aammalu suliassani qinigassami 6-imi 600 mio. koruunerpiantut missiliorneqarlutik.

Erseqqissaatigineqassaaq aqqusinernut, sullulianut sapsuanullu saniatigut aningaasaliissutissat suliassani qinigassanut aalajangersimasunut artukkiiginnartariaqanngitsut. Tamatumani qinigassami tunngaviusumi Nuup illoqarfiata ineriartortinneqarnera qanoq ingerlassanersoq apeqqutaassaaq. Tamanna immikkoortumi uani ersarinnerusumik nassuiaateqarfigineqarpoq: *Qinigassani assigiinngitsuni illoqarfiup ineriartornerata sukkassusissaa*.

Sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutit

Qinigassani assigiinngitsuni, tassungalu ilanngullugu qinigassami tunngaviusumi sanaartorfissagissaanissamut aningaasartuutissat assigiinngillat.

Takussutissiaq B 6.1.5-imi ilaatigut Nuummi sumiiffinni assigiinngitsuni inissat sinneruttut angissusii allassimapput, taamatullu sumiiffinni nutaani inissat sinneruttut angissusii allassimallutik – taakku marluk inuit malillugit uuttorneqarput. Aamma sumiiffinni nutaani nunaminertat takussutissiaq B 6.1.5-imi takutinneqarput.

Takussutissiaq B 6.1.5 Sumiiffinni atugassanngortinneqareersuni inissaq sinneruttoq, kiisalu sumiiffinni nutaani inissaq, tamarmik inuit, kiisalu nunaminertat nutaat annertussusaat tunngavigalugit uuttorlugit

	Nuummi + Qinngorpumi illoqarfiup eqimanagera	Mittarfimmi pioreersumi nunaminertaq ^a	Siorarsiorfik / Ulaajuk	Aqisser-siorfik	Taar-tunnguaq	Qeqertarsuaq	Ikaarissat	Angisunnguaq ^b
Nunaminertaq (hektar)	-	67	67	73	97	27,5	27,5	198
Inuit	6.000	2.043	2.043	2.226	2.957	838	838	3.827

- a. Taamaallaat suliassani qingassani (5-imi aamma 6-imi), mittarfimmik pioreersumik matusiffiusuni atorsinnaassaaq.
- b. Isumalioqatigiissitap tunngavigisai malillugit illoqarfiup ineriartortinneqarnerani 2060-ip kingorna taamaallaat Angisunnguaq anguneqassaaq. Inunnut inissatut sinneruttutut taaneqartunut mittarfiup Angisunnguaq inissinneqarnissaat tunngavigineqarpoq. Tamanna pinngippat, inunnut inissaq sinneruttoq 6.037-inik inoqarsinnaassaaq.

Najoqqutarisaaq: Nuup Kommunea, 2000. Nuuk 2050 - Nuup illoqarfiani ineriartortitsinissamut periarfissanik teknikki/aningaasaqarneq eqqarsaatigalugit misissueqqissaarneq. Oktober 2000-imi oktobarimi, kiisalu paasisutissat Kommuneqarfik Sermersuumit pissarsiarineqartut.

Takussutissiaq B 6.1.5-imi takussutissiarineqartut, nunaminertani assigiinngitsuni sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutissat naatsorsorneqarnerinut tunngaviliippat. Inissap hektarinngorlugu inuillu akornanni ataqatigiinnerat, innuttaasumut ataatsimut nunaminertanik pisariaqartitsineq tunngavigalugu aalajangerneqarpoq. Innuttaasumut ataatsimut nunaminertaq pisariaqartinneqartoq 328 m²-nut naatsorsorneqarpoq, tak. Nuup Kommunea (2000).⁸² Nunaminertanut pisariaqartitanut inissianut, inuussutissarsiornermut, katersuuttarfinnut, timersornermut kiisalu teknikkimut il.il. pisariaqartinneqartut missiliorlugit agguaqatigiissinneqarnerat ilaatinneqarpoq, taakkunanilu *siunissami* pisariaqartitassatut naatsorsuutigineqartut takutinneqarput. Erseqqissaatigineqassaaq, nunaminertamik pisariaqartitsineq taanna ullumikkut Nuummi innuttaasup ataatsip atugaanut agguaqatigiissillugu annertunerummat, tamatumunngalu inissiami namminerpiaq nunaminertamik pisariaqartitsinermut naatsorsuutigisat allanngornerat kisimi pissutaavoq – ullumikkut 140 m²-iuvoq, siunissami 203 m²-inngornissaa naatsorsuutigineqarluni.

Innuttaasumut ataatsimut nunaminertamik pisariaqartitsinermut takussutissiarineqartuni, inissiami ataatsimi inuit 2,0-iunissaat naatsorsuutigineqarpoq. Inissiami ataatsimi inuit 2,3-nut missiliorneqarnissat Kommuneqarfik Sermersuumit inassutigineqarpoq. Taamaakkaluortoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inissiami ataatsimi inuit 2,0-inut naatsorsorniarlugit aalajangernerannut pissutaavoq, siunissami inoqutigiit ikittunnguakkaarnerisa siunissami ingerlaannarnissaa Isumalioqatigiissitamit ilimagineqarmat.

Innuttaasumut ataatsimut sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutissani 2010-mi akit malillugit ataasiakkaanut akiusunut 55.000 koruunit atorneqarput.⁸³ Kisiannili mittarfiup eqqaani nunaminertani pioreersuni innuttaasut eqiterunnissaat sanaartorfissagissaanissarlugu eqqarsaatigalugit, sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutissat aningaasat taakku affaannaannut aalajangerneqarput.

⁸² Innuttaasumut ataatsimut nunaminertap 328 m²-p pisariaqartinneqarnera tunngavigalugu suli pilersaarusiortoqartartoq kommunimiit uppersarnerneqarpoq.

⁸³ Kommuneqarfik Sermersuumit mail-ikkut paasisutissiissutigineqartoq.

Tamanna aammalu takussutissiaq B 6.1.5-imi paasissutissat saqqummiunneqartut tunngavigalugit sumiiffinni assigiinngitsuni taakkunani sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutissat naatsorsorneqarput, tak. takussutissiaq B 6.1.6.

Takussutissiaq B 6.1.6 Sumiiffinni assigiinngitsuni sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutit

Mio. kr.	Nuummi + Qinnorpumi illoqarfiup eqimanera	Mittarfimmi pioreersumi nunaminertaq	Siorar-siorfik / Ulaajuk	Aqisser-siorfik	Taar-tunnuaq	Qequer-tarsuaq	lkaarissat	Angisunn-guaq ^a
Aningaasartuutit	165	56	112	122	163	46	46	210

a. Aningaasanut taaneqartunut inunnet 3.827-nut illoqarfiup ineriartortinneqarnissaa tunngavigineqarpoq. Inunnet 6.037-nut illoqarfiup ineriartortinneqarnissaanut aningaasartuutissat 332 mio. koruuninut missiliorneqarput. Aammattaaq takussutissiaq B 6.1.5-imit nassuiaat b takuuk.

Takussutissiaq B 6.1.6-imi aningaasartuutissat taaneqartunit qanoq amerlatigisut qinigassanut ataasiakkaanut tutsinneqarsinnaanissaannut, qinigassami tunngaviusumi qinigassanilu misissuiffigineqartuni Nuummi illoqarfiup ineriartortinneqarnerata isikkussaa apeqquataassaaq.

Qinigassani assigiinngitsuni illoqarfiup ineriartortinneqarnerata sukkassusissaa

Siunissami Nuummi mittarfissap imminut akilersinnaassusianik misissuineri, innuttaasut illoqarfiullu ineriartornissaat pingaarutilimmik inissisimapput. Innuttaasut illoqarfiullu ineriartornerisa attaveqaatinut mittarfimmut atatinneqarsinnaasunut pisariaqartinneqartunut aningaasaliinissamut pisariaqartitanut sunniuteqarnissaat tamatumunnga pissutaavoq. Taamaallilluni aamma ineriartorfissanut najoqqutassiat arlaat misissuiffigineqassanersoq aalajangiisuusussaaq. Ineriartorfissanut najoqqutassiat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap toqqagai kapitali 4-mi ersarinnerusumik nassuiarneqarput.

Ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni tamani immikkut Nuummi illoqarfiup ineriartornera qanoq ingerlassanersoq naliliiffigineqarpoq. Taakku tunngavigalugit attaveqaatini suliassat assigiinngitsut suliassami tunngaviusumi taamatullu suliassani qinigassani qaqugu sularineqassanersut aalajangersarneqarput, taakkunanissaaq qinigassami tunngaviusumi aamma suliassani qinigassani misissuiffigineqartuni aningaasaliisarnerit assigiinngitsut ingerlanissaat aalajangersarneqarmata. Attaveqaatini suliassani aningaasatigut taamatullu piffissaq eqqarsaatigalugu assigiinngissut taanna, suliassani qinigassanik assigiinngitsunik nalilersuisoqarnerani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutissat ilaattut ilaatinneqarput.

Illoqarfiup ineriartornissaanut najoqqutassiat

Siunissami illoqarfimmi nunaminertanik nutaanik atuilernissamut pisariaqartitsinerup naliliiffigineqarneranut Nuup Kommuneata siusinnerusukkut Nuummi illoqarfiup ineriartornissaanut periarfissanut naatsorsugai tunngavigineqarput⁸⁴. Tassani siunissami ukioq 2000 aallaavigalugu 2060 tikillugu Nuummi innuttaasut 5.000-inik, 10.000-inik aamma 15.000-inik ilanerini nunaminertat pisariaqartinneqartussat naliliiffigineqarput misissuiffigineqarlutillu.

⁸⁴ Nuup Kommunea 2000. *Nuuk 2050 - Nuup illoqarfiani ineriartortitsinissamut periarfissanik teknikki/aningaasaqarneq eqqarsaatigalugit misissueqqissaarneq*. Nuuk 2000-imi oktobarimi aamma Nuup Kommunea 2006. *2005-2014-imi kommunimi pilersaarut*. 2006-imi apriliimi.

Maannakkut illoqarfiusup iluani kiisalu Qinnorpumi inissap sinnera atorneqalerpat aatsaat sumiiffinni nutaani sanaartorfissagissaanissaq pisariaqalertussaavoq. Sumiiffinni taakkunani inissaqartitsinermit paasissutissat Kommuneqarfik Sermersuumit pissarsiarineqartut tunngavigineqarput, taakkunanilu innuttaasut katillugit 6.000-it Nuummi inissap sinnerani 2.000-inut aammalu Qinnorpumi 4.000-inut agguarlugit naatsorsorneqarput. Tassanilu Nuummi aamma Qinnorpumi innuttaasut ilassutissaannut 6.000-iusunut inissianik sanaartortoqarsinnaanersoq/sanaartortoqassanersoq nalornissutigineqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq malussajassutsimik misissuivoq, tassanilu sumiiffinni taakkunani inissap sinnera tamarmiusoq innuttaasunut 2000-inut naammassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Takussutissiaq B 6.1.7-imi innuttaasut siumut missiliorneqarnerat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq ineriartornissamut najoqqutassiani pingasuusuni tamani – 2030, 2050 aamma 2060 tikillugu – Nuummut takussutissiarisimasaa takuneqarsinnaavoq. Kapitali 4-mi takuneqarsinnaasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq tunngaviumik taamaallaat 2030 tikillugu innuttaasut ineriartornissaat nunallu iluani agguarneqarnissaat siumut missiliornerimavai. Matumani 2060 tikillugu siumut missiliuinermit pissutaarpiarpoq, suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi attaveqaatinut aningaasaliissutissat amerlasuut qinigassamut tunngaviumut sanilliullugu suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi inissiffissaasa eqqortumik takutinneqarnissaat pisariaqarsimammat. Takussutissiaq B 6.1.7-imi siumut missiliuinermit Nuummi innuttaasut siumut missiliorneqarnerinut, kommunimit suliarineqarsimasumut sanilliussinissamik kissaateqarneq pissutaavoq, tak. Nuup Kommunea (2006).

Takussutissiaq B 6.1.7 Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni 2060 tikillugu Nuummi innuttaasunik amerlassusiliineq

Innuttaasut	Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1 (V1)	Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2 (V2)	Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3 (V3)
2000-imi amerlassusaat	13.450	13.450	13.450
2010-imi amerlassusaat	15.470	15.470	15.470
2030-imi amerlassusissaattut missiliukkat ^a	17.700	21.700	22.600
2050-imi amerlassusissaattut missiliukkat ^b	20.050	27.850	29.650
2060-imi amerlassusissaattut missiliukkat ^b	21.200	30.950	33.200
2000-imiit 2030-mut siuariarnej	4.250	8.250	9.150
2000-miit 2050-mut siuariarnej	6.600	14.400	16.200
2000-imiit 2060-imut siuariarnej	7.750	17.500	19.750

a. 2030 tikillugu ineriartorfissanut najoqqutassiani pingasuusuni innuttaasut siumut missiliorneqarnerinut tunngaviumut immikkoortoq 3.3-mi takuneqarsinnaapput. 2030 tikillugu V1-imi, V2-mi aamma V3-mi Nuummi innuttaasut 0,7%-inik, 1,7%-inik aamma 1,9%-inik amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq.

b. 2030-miit 2060-imut Nuummi innuttaasut 2010-miit 2030-mut ukiumut amerlisarnerisa %-eqatigissagaat naatsorsuutigineqarpoq. Naatsorsuutigisat taakku ineriartorfissanut najoqqutassianut tamanut atuupput.

Najoqqutarisaq: Takussutissiaq 3.3.1-imi paasissutissat tunngavigalugit naatsorsukkat.

Takussutissiaq B 6.1.7-imi ilaatigut Nuummi ineriartorfissatut najoqqutassiani pingasuusuni Nuup Kommuneata siusinnerusukkat 2050 tikillugu illoqarfiup ineriartornissaanut pilersaarusiarni atugassatut innuttaasut ineriartornissaannut naatsorsuutigisai malinneqartut takutinneqarpoq.

Mittarfiup maannakut inissisimaffiani nunaminertanik pisariaqartitsineq

Nuummi innuttaasut ineriartornissaanut naatsorsuutigisat kingunerisaannik, siunissami nunaminertanik nutaanik illoqarfiup ineriartornissaanut pissarsinissaq pisariaqarpoq. Kisiannili sanaartorfissagissaanermi suliassat qinigassani ineriartorfissanullu najoqutassiani misissuiffigineqartuni ilaatigut illoqarfiup ineriartorfissai ilaatigullu piffissaq malinneqartussaq eqqarsaatigalugit allanngoraput.

Qinigassani mittarfimmik pioreersumik matusiffiusussani, mittarfik eqqaalu illoqarfiup ineriartortinneqarneranut atorneqarsinnaapput. Taamaalilluni illoqarfiup sumiiffinnut ungasinnerusunut ineriartortinneqarmissaa kinguartinneqarsinnaavoq, tamatumalu peqatigisaanik illoqarfiup ineriartortitsinermi sipaagaqartoqarsinnaalluni.

Suliassani qinigassani, mittarfimmik maannakut inissisimaffiani piginniinnarfiusussani (tassani suliassani qinigassat 1, 2, 3, 5 kiisalu qinigassaq tunngaviusoq pineqarput), mittarfimmi eqqaanilu nunaminertaq 67 ha-jusoq, isumannaallisaanermut nipimullu killeqarfiit pissutigalugit illoqarfiup ineriartornissaanut atorneqarsinnaangilaq. Tamatumani mittarfiup takissusia apeqqutaatinneqangilaq, ullumikkut killilersuinerit mittarfimmut 2200 m-imut⁸⁵ atuuttut atuutsinneqarmata.

Mittarfiup nutaamut inissinneqarnerani nunaminertanik pisariaqartitsineq

Ilusiliaq B 6.1.1-imi ineriartorfissanut najoqutassiani 1-imi, 2-mi aamma 3-mi qaqugu – ukiua allallugu – qinigassami tunngaviusumi aamma suliassani qinigassani 1-imiit 4-mi sumiiffiit assigiinngitsut illoqarfiup ineriartortinneqarneranut ilanngunneqartariaqarnerisut takutinneqarpoq.

Ilusiliami B 6.1.1-imi titartagaq saamerleq atorlugu ineriartorfissanut najoqutassiami Nuummi aamma Qinnorpumi nunaminertat maannakut atorneqartut, initussutsip sinneranut il.il. tunngavigineqartut atorlugit 2060 tikillugu illoqarfiup ineriartornissaanut naammannersut takutinneqarpoq. Tassalu ineriartorfissanut najoqutassiaq 1-imi illoqarfiup ineriartornissaanut pisariaqartitanut Siorarsiorfik, Ulaajuk sumiiffiillu allat ilaatinneqangillat.

Ilusiliaq B 6.1.1-imi titartakkami qiterlermi ineriartorfissanut najoqutassiaq 2-mi Nuummi aamma Qinnorpumi nunaminertat atorneqartut 2040 tikillugu illoqarfiup ineriartornissaanut naammannersut takutinneqarpoq, tamatumalu kingorna Siorarsiorfimmi Ulaajummilu nunaminertat illoqarfiup ineriartorneranut ilanngunneqarnissaasa pisariaqartinneqalernissaa naatsorsuutigineqarpoq. Sumiiffinni taakkunani pisinnaasat 2055-imi nunguttussaapput, tamatumalu kingorna Aqissersiorfiup ilanngunneqarnissaa pisariaqalertussaavoq. Ineriartorfissanut najoqutassiaq 2-mi – illoqarfiup ineriartornera eqqarsaatigalugu – Taartunnguarmut, Ikaarissanut imaluunniit Angisunnguarmut aqquserniornissap pisariaqartinneqalernissaa naatsorsuutigineqangilaq.

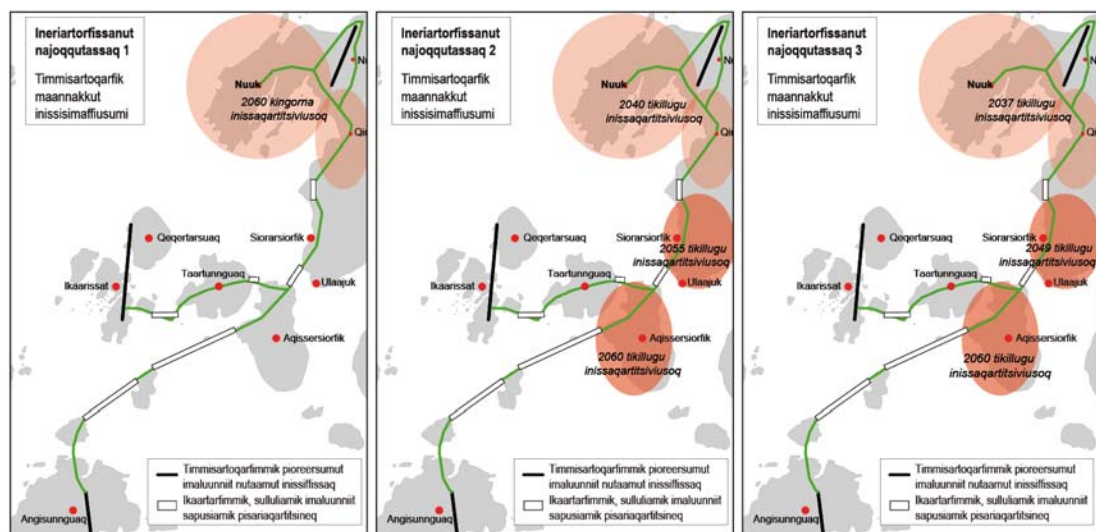
Tassalu ineriartorfissanut najoqutassiaq 2-mi piffissami aningaasaliiffiusussami 2060 tikillugu illoqarfiup ineriartortinneqarnerani qinigassami tunngaviusumi Ulaajuk tikillugu (sulluliaq ilanngullugu), kingusinnerusukkullu Aqissersiorfik tikillugu aalajangersimasumik aqquserniornissaq pisariaqalertussaavoq.

Ilusiliaq B 6.1.1-imi titartakkami talerperlermi ineriartorfissanut najoqutassiaq 3-mi Nuummi aamma Qinnorpumi nunaminertani atorneqartuni maannakut inissani sinneruttut 2037 tikillugu illoqarfiup ineriartornissaanut naammannersut takutinneqarpoq, tamatumalu kingorna Siorarsiorfimmi

⁸⁵ Jf.: Nuup Kommunea 2006. 2005-2014-imut kommunimut pilersaarut. April 2006.

Ulaajummilu nunaminertat illoqarfiup ineriartortinneqarneranut ilanngunneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Sumiiffinni taakkunani pisinnaasat 2049-mi nunguttussaapput, taamaattumillu Aqissersiorfiup illoqarfiup ineriartortinneqarneranut ilanngunneqarnissaa pisariaqalertussaavoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi illoqarfiup ineriartornerata kingunerisaanik aamma Aqissersiorfimmuut aqqummik aalajangersimasumik pilersitsinissaq pisariaqalertussaavoq. Aamma matumani ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi pisinnaasat piffissap aningaasaliiffiusussap 2060-imi naanissaa tikillugu illoqarfiup ineriartortinneqarneranut siunertanut naammassapput.

Ilusiliaq B.6.1.1 Ineriartorfissanut najoqqutassiani assigiinngitsuni mittarfiup maannakut inissisimaffiusumi piginnarneqarnerani illoqarfiup ineriartortinneqarneranut nunaminertanik pisariaqartitsineq

Suliassani qinigassani, mittarfiup suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi maannakut inissisimaffimminut nuunneqarfiisaani, maannakut mittarfimmi eqqaanilu 67 ha-t illoqarfiup ineriartorneranut atorneqarsinnaalissapput.⁸⁶ Nunaminertami tassani innuttaasut 3.600-t inissaqartinneqarsinnaassasut, Kommuneqarfik Sermersooq naliliivoq.

Suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi qeqertat mittarfiliorfiusussat tungaannut saniatigut aningaasaliiffissat 2020-miit saneqartussaapput. Qinigassani taakkunani maannakut mittarfimmi eqqaanilu 67 ha-t illoqarfiup ineriartorneranut atorneqarsinnaalertussaapput, taamaattumillu suliassanut qinigassani 1-imiit 4-mut sanilliullugu kingusinnerusukku illoqarfiup ineriartornerani Siorarsiorfik/Ulaajuk aamma Aqissersiorfik anguneqarsinnaassapput. Illoqarfiup ineriartornissannut naatsorsuutigisat taaneqartut naapertorlugit Suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi 2040-miit aamma ineriartorfissanut najoqqutassiami 3-mi 2037-imiit maannakut mittarfimmi eqqaanilu nunaminertat atorunnaarneqartut illoqarfiup

⁸⁶ Nuup Kommunea, 2000. *Nuuk 2050 - Nuup illoqarfiani ineriartortitsinissamut periarfissanik teknikki/aningaasaqarneq eqqarsaatigalugit misissueqqissaarneq*. 2000-imi oktobarimi, kiisalu paasissutissat Kommuneqarfik Sermersuumit pissarsiarineqartut.

ineriartornissanut ilanngunneqarnissat pisariaqalertussaavoq. Aammataaq oqaatigineqassaaq illoqarfiup ineriartortinnerani ineriartorfissanut najoqqutassiami 2-imi Siorarsiorfik/Ulaajuk 2052-imi aammalu ineriartorfissanut najoqqutassiami 3-imi 2047-imi anguneqartussaasoq. Taamaallaat ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi Aqissersiorfik, suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi 2060 tikillugu piffissami misissuiffiusumi ilaatinneqartoq pisariaqartinneqalissaaq – tamannalu aatsaat 2059-imi pissaaq.

Malitsigisaanik aningaasaliinerit eqikkarneqarneri

Attaveqaatini suliassanut assigiinngitsunut (aqqusinernut, sullulianut sapsianullu) illoqarfiullu ineriartornissaannut aningaasartuutissat missiliorneqartut aallaavigalugit, aammalu malitsigisaanik aningaasartuutissani immikkoortunut ataasiakkaanut piffissat atugassatut matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit, 2060 tikillugu ukiui saniatigut aningaasaliiffissanut aningaasartuutissanut, suliassani qinigassani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni naliliinermut ilaatinneqartussanut piffissaliussat takussutissiorneqarsinnaapput. Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi qeqertanut mittarfiliorfiusussanut saniatigut aningaasaliiffissat 2020 nallertinnagu naammassineqarsimasussaammata.

Takussutissiaq B 6.1.8-mi aamma takussutissiaq 6.1.9-mi qinigassami tunngaviusumi suliassanilu qinigassani aningaasartuutissat taakku maannakkut naliusunut ilanngaasariikkanut, tassungalu naliusut sinnerinut ilaatinneqarmata, taakkunani aamma piffissaliussat assigiinngitsut pingasusut atoqqinneqarmata – tassalu suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut piffissap aningaasaliiffiusup ukioq naaffia tikillugu (ukioq 2040) suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi piffissap ukioq naaffia tikillugu (ukioq 2045), kiisalu ukioq 2060, piffissaq aqqusinernut, sullulianut sapsianullu saniatigut aningaasaliiffiusussaq, aammalu sanaartorfissagissaanermut aningaasartuuteqarfiusussaq tikillugu. Taaneqareersutut 2060 tikillugu saniatigut aningaasaliinissamut sanaartorfissagissaanermullu atatillugu piffissap aningaasaliiffiusussap sivitsorneqarnissaa pisariaqarsimavoq, tamatumani suliassani qinigassani eqqortumik assersuussiffiusinnaasunik misissuinnissaq anguniarlugu. Takussutissiaq B 6.1.8 aqqusinernut, sullulianut sapsianullu aningaasaliissutissanut tunngasuvoq, kiisalu takussutissiaq B 6.1.9 sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutitut tunngasuulluni.

Takussutissiaq B 6.1.8 Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, piffissani aningaasaliiffiusussani assigiinngitsuni aqqusinernut, sullulianut sapsianullu aningaasaliissutitut piffissami aningaasaliiffiusussami 2010-mi naliusut sinneruttut ilanngullugit

Mio. kr.	Ineriartorfissanut najoqqutassiaq	Ukioq 2040 tikillugu NNV	Ukioq 2045 tikillugu NNV	Ukioq 2060 tikillugu NNV
Qinigassaq tunngaviusoq kiisalu P1-P4	V1	0	0	0
P5	V1	444	498	609
P6	V1	274	307	376
Qinigassaq tunngaviusoq kiisalu P1-P4	V2	7	19	67
P5	V2	444	498	609
P6	V2	274	307	376
Qinigassaq tunngaviusoq kiisalu P1-P4	V3	19	40	99
P5	V3	444	498	609
P6	V3	274	307	376

Nassuiaat: 2060 tikillugu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni naatsorsuineri aqqusinernut, sullulianut sapsianullu saniatigut aningaasaliissutit, kiisalu sanaartorfissagissaanermut aningaasaliissutit naatsorsorneqarnerinut atorneqarput. Ukioq 2040 aamma 2045 assersuutissatut ilanngunneqarput, ukiut taakku suliassani qinigassani aningaasaliiffigissannut allanut aningaasaliinermut piffissap atorneqartup naggatigimmatigut.

Takussutissiaq 6.1.8-mi takuneqarsinnaasutut, suliassani qinigassat 5 aamma 6 aqqusinernut, sullulianut sapsuanullu 2060 tikillugu aningaasaliinernik kinguneqassapput, maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, naliusut sinneri ilanngullugit 609 aamma 376 mio. koruunit missaannik naleqartunik.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi qinigassami tunngaviusumi, aamma suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut aqqusinernut, sullulianut sapsuanullu aningaasaliinissaq pisariaqartinneqartussanngilaq. Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi innuttaasut ineriartornerisa arriillinissaanut naatsorsuutigisat pissutaallutik, aatsaat 2060-ip kingorna illoqarfiup qeqertat tungaannut ineriartortinneqartussaanerat tamanna kingunerisussaavaa. Kisiannili ineriartorfissanut najoqqutassiani 2-mi aamma 3-mi 2040 sioqqullugu qeqertani illoqarfiup ineriartortinneqarnissaa pisariaqartinneqalereersimasussaavoq – tassalu ineriartorfissanut najoqqutassiami 2037-imi . Tamatuma inernerisaanik aningaasaliisoqassaaq, taakkunanngalu annertuut aatsaat siunissami ungasissumi pisussaallutik. Taamaattumik 2060 tikillugu aningaasaliissutissat maanna nalingi ilanngaasereerlugit, naliusut sinneri ilanngullugit, annikitsunnguussapput: 67 aamma 99 mio. koruunit akornanniissallutik.

Erseqqissaatigineqassaaq, saniatigut aningaasaliissutit nalingisa sinneri ilanngullugit naatsorsorneqarmata, sanaartornermut aningaasartuutit tamarmiusut 2060 tikillugu naliusut sinnerisut ilusilerneqarlutik.

Takussutissiaq B 6.1.9 Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutit piffissami aningaasaliiffiusussami 2010-mi naliusut sinneruttut ilanngullugit

Mio. kr.	Ineriartorfissanut najoqqutassiaq	Ukioq 2040 tikillugu NNV	Ukioq 2045 tikillugu NNV	Ukioq 2060 tikillugu NNV
Qinigassaq tunngaviusoq kiisalu P1-P4	V1	24	33	52
P5	V1	24	33	52
P6	V1	24	33	52
Qinigassaq tunngaviusoq kiisalu P1-P4	V2	82	100	155
P5	V2	78	94	142
P6	V2	78	94	142
Qinigassaq tunngaviusoq kiisalu P1-P4	V3	101	123	189
P5	V3	94	114	165
P6	V3	94	114	172

Nassuiaat: 2060 tikillugu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinermit atorneqarput. Ukioq 2040 aamma 2045 assersuutissatut ilanngunneqarput, ukiuni taakkunani suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut, kiisalu 5-imiit 6-imut piffissaq aningaasaliiffiusussaaq ukiunik 25-nik siviussuseqartoq missi-liuinermit nalinginnaasutut atorneqarmata.

Ineriartorfissanut najoqqutassiami 1-imi qinigassami tunngaviusumi, taamatullu suliassani qinigassani tamarmiusuni, taamaallaat maanna killeqarfiusut iluani nunaminertanik illoqarfiup ineriartornissaanut atuisoqassaaq. Taamaattumik aningaasartuutit maanna naliusut ilanngaasereerlugit 2060 tikillugu, naliusunit sinneruttut ilanngullugit, assigiimmik 52 mio. koruuniussapput.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutissat amerlissapput, tassani innuttaasunut amerlanerusunut inissaqartitsiniartoqartussaammat. Qinigassami tunngaviusumi aamma suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut tamatumunnga atatillugu maanna naliusut ilanngaasereerlugit 2060 tikillugu, naliusunit sinneruttut ilanngullugit, 155 mio. koruuniussapput. Suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi aningaasartuutissat ikinnerussapput, maanna naliusut

ilangaasereerlugit 142 mio. koruuniussallutik. Mittarfimmi pioreersumi nunaminertap taassumalu eqqaata illoqarfiup ineriartorneranut atorneqarsinnaanera tamatumunnga pissutaavoq, taannaannarlu isigissagaanni tamanna sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutissat ikinnerulernemik kinguneqartussaavoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi assiliaq ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2- assigaa. Sanaartorfissagissaanermulli aningaasartuutissat ataatsimut isigalugit amerlanerupput, tassani innuttaasut amerlanerusut inissaannik pilersitsisoqartussaammat.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinermi qinigassamut tunngaviumut assigiinngissutaasoq ilaatinneqarpoq. Suliassat qinigassat aamma qinigassap tunngaviusup akornanni saniatigut aningaasaliiffiusussani aammalu sanaartorfissagissaanermi aningaasartuutissani maannakkut naliusut ilangaasereerlugit assigiinngissutaat takussutissiaq B 6.1.10-mi aamma takussutissiaq B 6.1.11-mi takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq B 6.1.10 Maannakkut naliusuni ilangaaseriikkani assigiinngissutit, suliassanut qinigassat aamma qinigassap tunngaviusup akornanni saniatigut aningaasaliissutissat nalingisa sinneri ilanngullugit, 2010-p aallartinnerani

Mio. kr. (tunngaviumut sanilliullugu suliassami anigaasartuutaanerusussat)	Ineriartorfissanut najoqqutassiaq	Ukioq 2040 tikillugu NNV	Ukioq 2045 tikillugu NNV	Ukioq 2060 tikillugu NNV
P1-P4	V1	0	0	0
P5	V1	444	498	609
P6	V1	274	307	376
P1-P4	V2	0	0	0
P5	V2	437	480	542
P6	V2	267	289	308
P1-P4	V3	0	0	0
P5	V3	425	458	510
P6	V3	255	267	277

Takussutissiaq B 6.1.11 Maannakkut naliusuni ilanngaaseriikkani assigiinnigissutit, suliassanut qinigassat aamma qinigassap tungaviusup akornanni sanaartorfissagissaanermut aningaasaliissutissat nalingisa sinneri ilanngullugit, 2010-p aallartinnerani

Mio. kr. (tungaviusumut sanilliullugu suliassami aningsartuutaanerusussat)	Ineriartorfissanut najoqqutassiaq	Ukioq 2040 tikillugu NNV	Ukioq 2045 tikillugu NNV	Ukioq 2060 tikillugu NNV
P1-P4	V1	0	0	0
P5	V1	0	0	0
P6	V1	0	0	0
P1-P4	V2	0	0	0
P5	V2	-4	-6	-14
P6	V2	-4	-6	-13
P1-P4	V3	0	0	0
P5	V3	-7	-9	-24
P6	V3	-7	-9	-17

Aningaasartuutissat ingerlaavartut (ingerlatsinermut aningsartuutit il.il.)

Nuummi nutaamik mittarfiliernerup imaluunniit mittarfiup pioreersup allineqarnerani ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinnermullu aningsartuutit allannguuteqassapput, aammalu aningsartuutit ingerlaavartut allat allannguuteqassallutik. Takussutissiaq B 6.1.12-imi allannguutissat taakku ataatsimut takussutissiorneqarput.

Takussutissiaq B 6.1.12 Suliassani qinigassani qinigassamut tunngaviusumut sanilliullugu ukiumoortumik isertitat aningaasartuutillu allannguutissaat

Mio. DKK (tunngaviusumut sanilliullugu suliassami iluanaarutissat ilanngaasereerlugit)	P1 1199 m Pigiin- narlugu	P2 1199 m Matul- lugu	P3 1799 m Matul- lugu	P4 2200 m Matul- lugu	P5a 3000 m Matul- lugu	P6a 2800 m Matul- lugu	P5b 2200 m Matul- lugu	P6b 2200 m Matul- lugu
Nuummi suliassani qinigassani ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit	-13,5	-13,5	-17,1	-18,9	-23,2	-22,0 ^a	-18,9 ^b	-18,9 ^b
Nuummi qinigassami tunngaviusumi ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8
Kangerlussuup matuneqarnerani ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit sipaakkat	0,0	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9
Akunnittarfimmi sipaakkat, Kangerlussuaq	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Aqqusinermut, sullulianut sapsianullu saniatigut aningaasaliinermi ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasaliissutit	0,0	0,0	0,0	0,0	-9,4	-6,5	-9,4	-6,5
Kangerlussuup pilersorneqarnerani sipaakkat	0,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Kommunit aningaasartuutit sipaakkat	0,0	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4
ETOPS-imit il.il. isertitassat annaasat	0,0	-6,9	-5,8	-2,1	0,0	0,0	-2,1	-2,1
Katillugit, ilanngaasereerlugit	-0,7	84,7	82,2	84,1	72,5	76,6	74,7	77,6

- a. Mittarfimmi 2800 m-imi ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutissat Mittarfeqarfinit ilisimatissutiginengillat. Taakku mittarfimmut 3000 m-imit assingupajaassat ilimagineqarpoq – taamaattoarli mittarfiup naannerunera pissutaalluni ukiumut 22 mio. koruuninut ikinnerussallutik.
- b. P5b-mi aamma P6b-mi mittarfimmi 2200 meterimi ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit mittarfiup maannakkut inissisimaffiani 2200 meterimut talliliinermi allannguuteqassanngitsut missiliusoqarpoq. Najoqqutarisaq: Paasisutissat Mittarfeqarfinit pissarsiarineqartut.

Takussutissiaq B 6.1.12-imi takuneqarsinnaasutut suliassani qinigassani aningaasartuutit ingerlaavartut allannguutaat assigiinngitsorujussuupput. Suliassani qinigassami 1-imi, Nuummi mittarfiup 1199 meterinut tallineqarfiani, aammalu Kangerlussuup pigiinneqarfiani aningaasartuutissat ingerlaavartut ilanngaasariikkat ukiumut 0,7 mio. koruunit missaannik allineqarput. Suliassani qinigassani allani aningaasartuutissat ingerlaavartut ilanngaasariikkat ataatsimut isigalugit ukiumut 72 aamma 85 mio. koruunit akornanni ikilisartussaapput. Tamanna Kangerlussuarmi mittarfiup, ingerlatsinermi annertuumik sipaaruteqarfiusumik matuneqarnissaata kingunerissavaa.

Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit, Nuuk

Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutissat allannguutissaat takussutissiaq B 6.1.12-imi kisitsisini tulleriinni siullerni marlunni takutinneqarput. Kisitsisini tulleriinni siullerni suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut alliliinerup kingorna, imaluunniit suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi nutaanik sanaartorerup kingorna aningaasartuutissat allanneqarput. Suliassani qinigassani 1-imiit 6-imit ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutissat ukiumut 13,5 mio. koruuniniit 23,2 mio. koruuninut allanngoraput, taakkunani mittarfiup takissusaa malillugu

alliertortitsisoqarmat. Nuummi mittarfimmi pioreersumi ukiumut ingerlatsinermut aningaasartuutit 2010-mi akit malillugit 12,8 mio. koruuniupput, tak. takussutissiaq 6.1.12-imi kisitsisit tullerit aappaat. Taamaattumik ingerlatsinermut aningaasartuutit ukiumut 0,7-imiit 10,4 mio. koruuninut alliertortinneqarput, tassani suliassani qinigassat arlaat atorneqarnerseq apeqqaalluni.

Kangerlussuarmi ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutini sipaarutissat
Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutissat akilerneqartarunnaartussat sipaaruteqarfigineqassapput.

Mittarfeqarfiit Kangerlussuarmi suliainnut atatillugu ukiumoortumik ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit kiisalu isertitanut paasissutissat atorneqartut tunniussaraat⁸⁷. Paasissutissat agguarneqarnerinut taaguutit ”Allaffissornermut/teknikkimmut immikkoortortat”, ”mittarfik”, ”innaallagiaq, imeq kiassarnerlu” aamma ”Hotel Kangerlussuaq” atorneqarput.

Akunnittarfik isigissanngikkaanni (matuma kinguliani sularineqartoq), ingerlatsinermut aningaasartuutit, nioqqutissanik atuineq (ikummatissamut annertuumut, timmisartuutileqatigiiffinnut tuneqqinneqartartumut tunngasuusooq) ilanngunnagu 2010-mit akit malillugit 80,9 mio. koruuninut (2009-mi akit malillugit 78,2 mio. koruuninut) naatsorsorneqarput. Aningaasat taakku mittarfimmik ingerlatsinerpiamut, allaffissornermut teknikkimullu aningaasartuutit, kiisalu innaallagissamut, imermut kiassarnermullu aningaasartuutit inerneraat, taakkunungali ataatsimoortumik aningaasartuutit, Kangerlussuup matuneqarnera pissutigalugu sipaarneqarsinnaasutut naatsorsuutigineqarsinnaanngitsut ilaatinneqanngillat.

Taamaattumik Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnerani ukiumut 80,9 mio. koruunit, 2010-mi akinut uuttorlugit sipaarneqarsinnaassapput.

Kangerlussuarmi akunnittarfiup matuneqarnerani sipaarutissat
Mittarfik matuneqassappat, Kangerlussuarmi akunnittarfiup matuneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Paarlattuanik mittarfik pingarneq Nuummut nuunneqassappat, tassani akunnittarfinni unnuinerit amerlinissat naatsorsuutigineqarpoq. Kangerlussuarmi akunnittarfimmi ingerlatsinermut aningaasartuutit amerlaqatigerpiagaannik isertitaqarnikkut illuatungilerneqartarput. Mittarfeqarfinit oqaatigineqartut malillugit 2009-mi kaaviiartitat 36 mio. koruuniupput, tassungalu atatillugu ingerlatsinermut amigartoorutit 0,25 mio. koruuniinnaallutik. Taamaattumik akunnittarfiup matuneqarnissaa ingerlatsinermut aningaasaqarnikkut sunniuteqartussaangilaq.

Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit, attaveqaatit saniatigut sananeqartussat
Attaveqaatit saniatigut sananeqartussat, soorlu aqqusernit, sulluliat sapusiallu ingerlanneqarnerinut aserfallatsaalineqarnerinullu aningaasartuutit ataasiakkaanut akit, kiisalu attaveqaatit takissusissaattut missiliorneqartut tunngavigalugit missiliorneqarput. Ataasiakkaanut akinut Nuup Kommuneanit il.il. (2006) paasissutissat tunngavigineqarput, kiisalu takissusissanut Mittarfeqarfinit (2003) aamma Nuup Kommuneanit il.il. (2006) paasissutissat pissarsiarineqartut tunngavigalugit nammineerluni missiliugaallutik.

Suliassani qinigassani 1-imiit 3-mut aqqusernit pioreersut allannortiterneqarnissaat pineqarpoq, taakkunanilu ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit allannortinneqarnissaannut pissutissaqanngilaq.

⁸⁷ Mittarfeqarfinit mail 27.10.2010-meersooq.

Suliassani qinigassaaq 4-mi aqqusineq 2.600 m-iusoq allanngortinneqassaaq. Aqqusinermi 260 meterit missaannik isorartussusilik mittarfik ataallugu sulluliakkoortinneqassaaq. Tassani ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutissat allannguutissat annertunerusumik isumaqassanngitsut naatsorsuutigineqarpoq.

Suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi aqqusineq tannerusoq, ikaartarfiit, sulluliat sapsuallu aqqutigalugit sananeqassaaq. Suliassani qinigassaaq 5-imi ingerlatsinermit aningaasartuutit 2010-imi akit tunngavigalugit ukiumut katillugit 9,4 mio. koruuninut missiliorneqarput. Taakkunannga 6,1 mio. koruunit sullulianut sapsuanullu tunngasuussapput. Suliassani qinigassaaq 6-imi ingerlatsinermit aningaasartuutit 2010-mi akit tunngavigalugit ukiumut katillugit 6,5 mio. koruuniussapput. Taakkunannga 3,6 mio. koruunit sullulianut sapsuanullu tunngasuussapput.

Kangerlussuup pilersorneqarnerani sipaagassat

Kangerlussuup mittarfia matuneqassappat, aammalu innuttaasut nuussappata, Kangerlussuup pilersorneqarunnaartussaavoq. Tamatuma kingunerisaanik sipaagaqartoqassaaq, pilersuinermit tassunga akunnitsitsisoqartarunnaartussaammat.

Taamatut allannguinermit assartuussineq tamarmiusoq qanoq iliorluni pitsaanerpaamik allanngortinneqarsinnaanersoq sipaagassanut apeqqutaasussaavoq. Nalunaarusiami ”Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni aqquserniornissaq pillugu nalunaarusiaq”, Sisimiut Kommuneat il.il. (2004)-imi RAL ilisimatitsivoq, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniornermit atatillugu Sisimiut aqusaarlugu pilersuisoqalissappat, ukiumut 0,5 mio. koruunit sipaarneqarsinnaasut. Missiliuinermit taanna annikinaagaavoq, pissutsini misissuiffigineqartuni Nuummiit Sisimiunut assartuisoqartarunnaartussaammat sipaagassat amerlanerulertussammata. Taakku saniatigut Kangerlussuup pilersorneqarnerani RAL-ip saniatigut nassiusalerinermit ingerlatseqatigiiffiit allat atorineqartussaapput.

Matumani sipaagassat tamarmiusut ukiumut 2 mio. koruuninut missiliorneqarput.

Kommunini aningaasartuutissanut sipaarutissat

Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, kommunip sullissinermit suliai arlallit peertussaapput. Taakku soorlu aqutsinermit, meeqkerivinnut, atuarfiit ingerlanneqarnerinut, iluarsaassinernut il.il. tunngasuupput. Sullissinerit taakkununga assingusut sumiiffinni allani innuttaasunut neqeroortigineqarsinnaapput. Kangerlussuarmi mikisunik ingerlataqarneq pissutigalugu kommuni aningaasartuutitigut sipaagaqassasoq naliliisoqarpoq.

2010-mi Kangerlussuarmi aningaasartuutissanut kommunip missingersuutai tamarmiusut 32,2 mio. koruunit missaanniittut KANUKOKA-mit ilisimatitsissutigineqarpoq. Taakkunannga 30%-it missaanni sipaarneqassasut ilimagineqarpoq.⁸⁸ Tassalu ukiumut 9,3 mio. koruunit sipaarneqartassapput.

Kommunip aningaasartuutaasa saniatigut aamma Namminersorlutik Oqartussanit akilerneqartussanik, aammattaq peertussanik (umiarsualivinnik ingerlatsinermit, peqqissaavimmut il.il.) aningaasartuuteqartoqarsinnaavoq. Taakku misissueqqissaarnermit ilanngunneqanngillat.

⁸⁸ Sipaartussat taakku aamma kapitali 7-imi, Narsarsuup matuneqamissaanut misissueqqissaarfiusumi atorineqarput.

ETOPS-imit il.il. isertitassanit annaasat

ETOPS-imit ammatitsinerimi ukiumoortumik kaaviiartitat agguaqatigiissinneri Mittarfeqarfinit 2007-imiit 2010-mut ukiumut agguaqatigiissillugit 6 mio. koruunit missaannut naatsorsorneqarput.⁸⁹

Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, ETOPS-imit isertitaasartunit amerlasuut Islandimut imaluunniit Canadamut tuttalissapput – Nuummi mittarfik ETOPS-imit suiassanik tigusinissamut naammaginaratumik takissuseqartilerlugu tallineqanngippat.⁹⁰ Taamatutaaq Nuummi mittarfik Kangerlussuarmi mittarfittut takitigilersinneqanngippat, timmisartunut ikaartaatinut, Europap USA-llu akornanni angalanermi akunnittunut akitsuutit ikilisusaapput

Takussutissiaq B 6.1.13-imi Nuummi mittarfiit takissusaanni assigiinngitsuni (aamma Kangerlussuup matuneqarnerani) ukiumut isertitaasartunit annaasassatut missiliorneqartut takutinneqarput.

Takussutissiaq B 6.1.13 ETOPS-imit ukiumut isertitassanit annaasat aamma Nuummi mittarfinit assigiinngitsunik takissusilinnit timmisartoq ikaartaat (aamma Kangerlussuup matuneqarnissaa)

Mio. kr. 2010-mi akit	P1 1199 m Pigiinnarlugu	P2 1199 m Matullugu	P3 1799 m Matullugu	P4 ^a 2200 m Matullugu	P5a 3000 m Matullugu	P6a 2800 m Matullugu
ETOPS	-	-5,94	-5,34	-1,92	-	-
Timmisartoq ikaartaat	-	-0,95	-0,50	-0,20	-	-
Katillugit	-	-6,89	-5,84	-2,12	-	-

Nassuiaat: Aningaasartuutit ETOPS-imi sulianut attuumassuteqartut ingerlatsinerimut aningaasartuutit naatsorsorneqartunut ilanngunneqarput. Taamaattumik matuma kinguliani kisitsisit isertitaapput ilanngaasigaanngitsut.

a. P4-mut missiliukkat aamma P5b-mut P6b-mullu, aammattaaq 2200 m-iusunut atorneqarput.

Najoqqutarisaaq: Mittarfeqarfii.

Takussutissiaq B 6.1.13-imi takuneqarsinnaasuttut ETOPS-imit aammalu timmisartumit ikaartaammit ukiumut isertitassat annertuumik allanngoraput, tassani mittarfiup Nuummi sananeqartup takissusissaa apeqquataassalluni. Annaasassat suliaasani qinigassami 2-mi annerpaapput, tassani Nuummi mittarfik taamaallat 1199 meterimut tallineqartussaammat, tamatumalu peqatigisaanik Kangerlussuaq matuneqartussaalluni. Paarlattuanik Nuummi takisuumik mittarfiliortoqassappat, imaluunniit Kangerlussuaq piginnarneqassappat annaasaqartoqassanngilaq.

Piffissaaq eqqorlugu tikittarneq/aallartarneq

Silamik pissuteqartumik piffissaaq eqqorlugu tikittarneq/aallartarneq

Kalaallit Nunaanni timmisartuussinerimut atatillugu silap pissusaa pingaaruteqartorujussuuvoq. Taamaattumik Nuummi mittarfiup tallineqarnerani imaluunniit mittarfimmik nutaamik sananermi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissanik naliliinermut atatillugu inissiiffissani

⁸⁹ ETOPS - Extended-range Twin-engine Operational Performance Standards

⁹⁰ Nuummi mittarfik nutaaq suliaasanik taakkuninnga tigusiniarluni naammattumik takissuseqassappat, tamatumani pineqartut taamaallaat tassaassapput nuussinerit, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniuteqartussaannngitsut. Isertitassalli Islandimut imaluunniit Canadamut nuunneqassappata, tamanna Kalaallit Nunaata inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annaasaqaatigissavaa, isertitassat taakku aningaasartuutit, ETOPS-imi sulianut aningaasartuutit illuatungilerneqartussaammata (aningaasartuutissat ingerlatsinerimut aningaasartuutit ilaattut ilaatinneqarput, taamaattumillu ilanngullugit naatsorsorneqareerlutik).

assigiinngitsuni silamik pissuteqartumik piffissaq eqqorlugu tikittarneq/aallartarneq paasisaqarfigissallugu pingaaruteqarpoq.

Nuup mittarfiata maannakkut inissisimaffiani, taamatullu inissiiiffissani nutaani allani marlunni misissuinerinik, piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusissaannik nassuiaaffiusunik arlalinnik peqarpoq. Nalunaarusiaq kingulleq, 2006-imi decembarimeersuuvoq taaguuteqarluni *Timmisartuussinermi ingerlasussanik piareersaasarneq aqutsinerlu pillugit nalunaarusiap ilaa iluarsisaq*”⁹¹ Ilulissani Nuummilu mittarfiit umiarsualiviillu allineqarnissaat pillugu suleqatigiissitamit suliarineqartoq.⁹¹ Nalunaarusiami tassani sumiiffinni assigiinngitsuni timmisartuussinissamut periarfissat eqqarsaatigalugit misissuinerusarsimasut arlallit pingaarnersiorlugit saqqummiunneqarput, aammalu silaannaap aalaruluttarneranik misissuinerit nutartikkat, siornatigut misissuinerusarsimasunut sanilliullutik 1 procentpointit missaannik assigiinngissuteqalaartut missiliorneqartut saqqummiunneqarlutik, ilaatigut tak. Namminersorerullutik Oqartussat 1998. *Suleqatigiissitap immikkut ilisimasalinnik ilaasortaqartup nalunaarusiaa*. September 1998-imi septembarimeersoq. Aammattaaq nalunaarusiami takuneqarsinnaavoq, pingaartumik 10 – 20 m/s-inik anorlertillugu Nuup avannaaniit aamma kujammut kangianiit mikkiartornermi silaannaq aalarulunnerusinnaasartoq.

Nunap ilusaanit sunnerneqaartumik silaannaap aalaruluttarnera

Nalunaarusiap naammassartulernerani FORCE Technology kisitsisit atorlugit sarfarneranut piviusuusaartitsilluni misissuivoq.⁹² FORCE Technology-p nalunaarusiaani anorimut piviusuusaartitsineq atorlugu najoqqutassiamik sanalluni misissuinissaa innersuussutigineqarpoq. Kiisalu nalunaarusiap suliarineqarneranut atatillugu Air Greenland Nuup mittarfianut mikkiartortarnermut mittarnermullu misilittagaani anorip pissusai immikkut ittut pillugit misilittakkani pillugit oqaaseqaqqullugu qinnuigineqarpoq.⁹³ Kiisalu silaannaap aalaruluttarneranik misissuinerit tunngavigalugit mittarfiup maannakkut inissisimaffiani siunissami mittarfissamut piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut sunniutissaanik avataaniit naliiititsisoqarpoq.⁹⁴

Siornatigut misissueqqissaarnerit inernerit

Silaannaap aalaruluttarnerinik, silap pissusaanik allanik aammalu Nuummi mittarfiup matuneqarnissaanut tunngavissanik misissuinerit tunngavigalugit, Nuummi inissiiiffissani pingaarnerni pingasuni minnissamut aallarnissamullu silap pissusaanik peqquteqartumik ammatitsisarnerit Kangerlussuarmut sanilliullugit naliiiffigineqarput, tak. tamanna pillugu takussutissiaq B 6.1.14-imi eqikkaaneq.

Erseqqissaatigineqassaaq, mittarfiit nutaat imaluunniit mittarfiit tallisat 1799 m-inik qaangerluguluunniit takissusillit inissiffissaat apeqqutaatinnagit, ICAO-imi pitsaassuserititassani

⁹¹ Suleqatigiissitap Nuup Kommuneanit, Ilulissat Kommuniannit aamma Namminersorerullutik Oqartussanit pilersitaavoq.

⁹² FORCE Technology 2006. *Nuup Ilulissallu eqqaanni silaannaap aalaruluttarneranik misissuinerit*. December 2006-imi decembarimi.

⁹³ Sila pissutigalugu piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaat silaannaallu aalaruluttarnera pillugu Air Greenlandip allakkiaa, 5/4-2006-imi ullulerneqartoq.

⁹⁴ Nalunaarummut: *Nuuk, Siunissami mittarfik – Sila pissutigalugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat*, tapiliussaq nr. 1, 13.12.2006-imeersoq. INUPLAN A/S - NIRAS Grønland A/S-imit 7.12.2005-imi suliarineqartoq.

Annex 14 malillugu sananeqarnissaat atortulersorneqarnissaallu naatsorsuutigineqarmat, tassalu ”Precision approach category I” (PA-I), aammattaaq CATI-imik taagorneqartoq tunngavigalugu. Teknikkimut taaguummi tassani silap pissusaani assigiinngitsuni tunngavissat malillugit aallarnissamut minnissamullu pissutsit atuuttuusinnaasut nassuiarneqarput.

Takussutissiaq B 6.1.14 Nuummi mittarfiup kiisalu Kangerlussuarmi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani inissiiffissatullu qinigassani allani sila pissutigalugu minnissamut aallarnissamullu ammatitsisarnermi piffissat atorqeartut

	Nuummi mittarfik maannakkut inissisimaffiani ^b	Nuummi mittarfik Qeqertarsuarmut imaluunniit Angisunnguamut inissinneqarnerani ^a	Kangerlussuarmi mittarfik
Minnerit	94 - 95 pct. (94,5 pct.)	92,5 – 96,5 pct. (94,5 pct.)	99 pct.
Aallarnerit	96,5 – 97,5 pct. (97 pct.)	97 – 99 pct. (98 pct.)	99 pct.

Nassuiaat: Ungalutini kisitsisit piffissap ammatitsiffiusartup akuttussusaata agguaqatigiissinneranut takussutissaapput (nammineerluni naatsorsukkat. Agguaqatigiissitsinerit piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaasa assigiinngissuteqarnerisa inuiaqatigiit aningaaqarneranni assigiinngissutaanik naatsorsuinnermut atorqeartup.

- Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap siornatigut misissuisarnermi pisarnermisulli, Qeqertarsuarmi aamma Angisunnguami mittarfiliordermi silap pissusaa pissutigalugu piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaat assigiinngingaatsiassanngitsut ilimagaa.
- Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani mittarfiit takissusaani tamani piffissamut ammatitsiviusartumut naatsorsuutigisat assigiit atorqeartup. Minnissamut iluaqutissat ullumikkut atorqeartut ilaneqanngippata, piffissaq ammatitsiviusartoq mittarfimmi 1199 m tikillugu takissusilimmi ajornerussavaoq. Ajorseriaatit minnerit 94,5%-imiit 91%-imut annikillinerinut aamma tingineri 97%-imiit 95%-imut annikillinerinut tunngasinnaapput. Tamatuma kingunerisaanik suliassani qinigassani 3-miit 6-imut piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut annaasat pitsanngorujussuassapput, kiisalu suliassani qinigassani 1-imi aamma 2-mi ajorseriangaatsiassallutik.

Najoqqutarisaq: Ilulissat aamma Nuup mittarfiata talittarfialu allineqarnissaat pillugu Suleqatigiissitaq. *Timmisartornermi ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu pillugu nalunaarusiap ilaa iluarsisaq.* 2006-imi decembarimi.

Nuummi maannakkut inissisimaffiusumi piffissaq eqqorlugu mittarnerit 94-95%-iupput, tassalu ukiumut ullut 20-it missaanni Nuummut timmisartuussisoqarsinnaasannigilaq. Tassunga assersuutitut taaneqassaaq, Kangerlussuarmut piffissaq eqqorlugu mittartut 99%-iummata, tassalu ukiumut ulluni pingasuni sisamanilunniit Kangerlussuarmut timmisartuussisoqarsinnaasannigilaq.

Takussutissiaq B 6.1.14-imi takuneqarsinnaasutut Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani, aammalu qinigassani Nuup kujataani inissiffissaanni silamik pissuteqartumik ammatitsisarnerit agguaqatigiissillugit assigiittorujussuupput (94% - 95% illuatungaanilu 92,5% - 96,5%). Illoqarfiulli kujataanut inissiinermi nalornissutaasut, maannakkut Nuummi inissisimaffiusunut sanilliullugit annertunerupput, tamatumunngalu sumiiffinni qinigassani silamut silallu pissusaanut paasisutissat ikinnerunerat pissutaavoq.

Aamma takussutissiaq B 6.1.14-imi takuneqarsinnaavoq, sila pissutigalugu aallartartunut ammatitsisarnerit, maannakkut Nuummi mittarfimmik pioreersumik alliliinissamut sanilliullugu agguaqatigiissillugit illoqarfiup kujataani mittarfimmi 1 procentpointit missaannik pitsaannerusut (97% - 99% illuatungaanilu 96,5% - 97,5%). Kujammut aqqiissutissami piffissaq eqqorlugu aallartarnerit/tikittarnerit tassani aamma annertungaatsiartumik nalornissutigineqarput.

Air Greenlandip tusarniaanermi oqaaseqarnermini oqaatigaa, ukiumut ullut 15-iniit 20-t missiliorlugit silaannaap aalarulunnara pissutigalugu timmisartumik sukkasuuliamik Nuummi mittarfimmut

tallisamat minnissaq ajornartussaasoq.⁹⁵ Mittarfimmi timmisartuussisinnaanermut killiliussat qaangerneqanngikkaluartut, taamatullu mittarfik ukiumut ulluni 15-iniit 20-nut matoqqasannikkaluartuq, taamatut naliliineq oqaaseqaallu saqqummiunneqarput..⁹⁶

Kujataanit aammalu kujammut kitaanit, 30 aamma 50 knob-it akornanni sakkortussusilimmik anorlertillugu, saneraaniit anori pissutaalluni killissaq ataanneqartartussaavoq. Air Greenlandip tusarniaanermi akissuteqaatimimi erseqqissaatigaa, taamatut sakkortutigisumik anorlernerani Nuup mittarfianut avannaaniit mikkiartornermi silaannaq aalaruluttartuq, taamaattumillu ullumikkut mittarfiup sammivia akimorlugu mikkiartortuqartartuq. Timmisartut maannakkut atorineqartut (timmisartut Dash-7-it aamma timmisartut Dash-8-t), aqukkuminartorujussuit, aammalu mikkiartornermimi arriillingaatsiarsinnaasut atorlugit taamatut mikkiartornissaq ajornanngilaq. Taamatut mikkiartornermi sumiiffiit, misilittakkat malillugit silaannaap aalaruluffigisartagai sapinngisamik avaqqullugit timmisoqarsinnaavoq.

Air Greenlandimit oqaatigineqartut malillugit timmisartut sukkaasuiliat atorlugit taamatut mikkiartornissaq ajornarpoq. Timmisartuq sukkaasuiliq mittarfimmut mikkiartornermimi siumuinnaq 10 sømilinik ungasilleqqaartussaavoq, taamaattumillu kujataanit aamma kujataata kitaanit mikkiartornermimi silaannaq aalarulungaatsiartuq, misilittakkat malillugit kangerlummeersartuq atortussaallugu.

Nuup kujataani mittarfiup inissiffissaatut qinigassani piffissaq eqqorlugu tikittarnissamik/aallartarnissamik naliliinermi, pingaartumik Qeqertarsuarmi uuttortaavimmit silamik paasissutissat tunngavigineqarput. Kisianni aamma 2007-imiit 2009-mut Angisunnguarmi silamut paasissutissanik katersuisoqarpoq. Kalaallit Nunaanni Misissueqqaarfik Asiaq 2010-mi upernaakkut Angisunnguarmut paasissutissanik suliaqarpoq, nalunaarusiaanilu paasissutissat taakku Nuummi silap pissusaanut paasissutissanut assersuunneqarput.⁹⁷ Nuummiilli paasissutissat maannakkut mittarfiusumit pisuunngillat, kisiannili silasiorfimmit, illoqarfiup qeqqani inissisimasumit pisuullutik.⁹⁸ Nalunaarusiami tassani mittarfiup inissiffissaanut inerniliisoqassappat, minnerpaamik nalunaarusiami naatsorsukkat inerneru misissoqqinneqartariaqarput.

Silap siunissami qanittumi ungasissumilu allannguutissai

2010-mi marsimi Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq Danmarks Meteorologisk Institut-imik (DMI), siusinnerusukkat Nuup eqqaani silap pissusiinik naliliinerni suleqataasumik apersuinerik ingerlataqarpoq. Tassangaanniit ilisimatitsissutsigineqarpoq, siunissaq qanittoq eqqarsaatigalugu silap pissusaanik siusinnerusukkat misissuisarsimanerit allanngortinneqarnissaannut pissutissaqanngitsoq. Nuummi sila suli sumiiffimmi naqitsiniisaffimmit, Davis-strædet-ikkoortumik aqunneqartussaavoq. Sineriammi sumiiffinnut sanilliullugu (soorlu Nuummi) Sermersuup eqqaani (taamaattumillu Kangerlussuarmi) silap unerisimanissaa suli naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

⁹⁵ Air Greenland 2006. *Sila pissutigalugu tikittartut/aallartartut akulikissusaat silaannaallu aalaruluttarnera pillugu allakkiaq. Timmisartornermi ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu pillugu nalunaarusiap ilaa iluarsisaaq-mut ilanngussaq. 2006-imi decembarimi. 5/4-2006-mik ullulerneqartoq.*

⁹⁶ Akimut anorip killingata nalinga annerpaamik 26 knob-iuvoq.

⁹⁷ ASIAQ 2010. Angisunnguami silasiorfik – Pitsaassutsimik qulakkeerinissaq kisitsisitigullu paasissutissat. 2010-mi maajimi.

⁹⁸ Uuttortaasarfik Nuup Timersortarfiata tunuanut inissitaavoq.

DMI-p nittartagaani⁹⁹ Kalaallit Nunaanni silap pissusaanut najoqqutassiat naapertorlugit siunissami ungasinnerungaatsiartumi 2080 tikillugu Kalaallit Nunaanni silap pissusaata allanngorujussuarnissaa, taamaalillunilu kiannerujussuanngorluni isugutannerujussuanngornissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq,

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat

Nuummi aamma Kangerlussuarmi mittarfiit eqqaanni silap pissusai pissutaallutik piffissap ilaani matusisarnissaq pisariaqassaaq. Matusinermi sullissisut aningaasartuutaat, aammalu ilaasunut akornutaasut kinguaattoornikkut amerlanerulertassapput.

Silap pequtaalluni taamaatitsisoqarpat, tamanna ilaasumut kinguaattoorutaassaaq. Kinguaattoorneq timmisartup tinginninnerani imaluunniit tingereernerata kingorna pisinnaavoq, tassani silap pissusaa apequtaassalluni. Timmisartoq tingereersimaguni utersinnaavoq, imaluunniit mittarfimmut allamut mikkallarsinnaalluni. Kinguaattoorutitut aningaasartuutissanut pissutsit suut pineqarnersut apequtaasassapput.

Ilaasunut akornutaasut naatsorsornerini taamaallaat Danmarkimut Islandimullu aammalu taakkunanngaanniit nunanut allanut angallaviit, kiisalu Kangerlussuup aamma Nuup akornanni timmisartuussinerit kisimik aallunneqarput.

Mittarfiit *aallarnerni* aamma *minnerni* silamut malussajassusii misissorneqartut takussutissiaq B 6.1.14-imi takuneqarsinnaapput. Kinguaattoortarnermut aningaasartuutitut aningaasaqarnikkut naatsorsuinerni, taakkunani kisitsisit agguaqatigiissinneqartut atorneqarput.

Aningaasaqarnikkut sunniutissat naatsorsornerini mittarfiit misissuiffigineqartut akornanni ukiumi ataatsimi timmisartuussinerni atortut atorneqartut aallaavigineqarput. Takussutissiaq B 6.1.14-imi piffissap ammaaffiusussap agguaqatigiissinneqarnera aallaavigalugu suliassani qinigassani taamatullu qinigassami tunngaviusumi timmisartut, silamik pissuteqartumik piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiannit eqqorneqartatut amerlassusaat aalajangerneqarpoq.

Ilaasut eqqorneqartut amerlassusaat angallavinni atortunilu taakkunani atorneqartuni misissuiffigineqartuni ilaasartut amerlassutsimikkut agguaqatigiissinneqarnerinit aalajangerneqarput.

Aamma najoqqutassiat pingasuusut aallaavigalugit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat naatsorsorneqarput: 1) timmisartoq kinguaattoorpoq, 2) timmisartoq unippoq, aamma 3) aallartoqarpoq, kisiannili angalaneq naammassineqanngilaq, aammalu utertoqarpoq. Najoqqutassiat assigiinngitsut nalilerneqarnerinut, ilaasut kinguaattoornermik misigisaasa siviussusiannut tamatumalu kingunerisaanik aningaasartuutigisassaannut naatsorsuutigiinnakkat aammalu missiliuigallarnerinnaat tunngavigineqarput. Sullissisunut aningaasartuutaanerussat sulisunut, atortunut ilaasullu kinguaattoortut sullinneqarnerinut aningaasartuuteqarnerunermut tunngasuupput. Tamatuma saniatigut timmisartut tingereerlutik aallaaviusumut utertariaqarnerinut, imaluunniit ornigassaminnut apuunnatik mittarfimmut allamut mittariaqarnerannut ingerlatsinermut aningaasartuutissatut missiliorneqartut ilanngunneqassapput.

Ilaasunut akornutissat inuit piffissap atugaasa nalingat, tamanut tunngatillugu atorneqartoq atorlugu, tak. kapitali 5, kiisalu najoqqutassiani assigiinngitsuni kinguaattoornissamut naatsorsuutigisat nalunaaquttap akunnerinut uuttorlugit naatsorsorneqarpoq. Timmisartuussinissamik

⁹⁹ www.dmi.dk.

taamaatitsisoqartillugu piffissap atorineqartup nalinga 75%-imik appartinneqartarpoq, tassani ilaasut piffissap utaqqiffiusup ilaa siunertanut allanut atorsinnaasassagaat naatsorsuutigineqarmat.

Takussutissiaq B 6.1.15-imi suliassani qinigassani piffissaq eqqorlugu tikittarnerup/aallartarnerup allannguuteqarnerata kingunerisaanik inuiaqatigiit aningaasaqarneranni aningaasartuutaanerusussatut naatsorsorneqartunut tunngaviusut takutinneqarput.

Takussutissiaq B 6.1.15 Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaasa allanngornerini inuiaqatigiit aningaasaqarneranni aningaasartuutaanerusussatut naatsorsukkat, sullissisunut atuisunullu agguarlugit, ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1

Mio. DKK pr. år	Ilaasut		Sullissisut		Katillugit	
	2015/ 2020	2035/ 2040	2015/ 2020	2035/ 2040	2015/ 2020	2035/ 2040
P1: Nuummi 1199 m - Kangerlussuaq piginnarlugu	-0,8	-0,5	-1,0	-0,6	-1,8	-1,1
P2: Nuummi 1199 m - Kangerlussuaq matullugu	-2,1	-2,9	-2,6	-3,5	-4,7	-6,5
P3: Nuummi 1799 m - Kangerlussuaq matullugu	-2,1	-3,7	-3,4	-5,5	-5,6	-9,2
P4: Nuummi 2200 m - Kangerlussuaq matullugu	-1,7	-3,2	-2,7	-4,8	-4,4	-8,0
P5: Angisunnguarmi 3000 m - Kangerlussuaq matullugu	-1,2	-3,1	-2,6	-5,6	-3,8	-8,7
P6: Qeqertarsuarmi 2800 m - Kangerlussuaq matullugu	-1,2	-3,1	-2,6	-5,6	-3,8	-8,7

Nassuiaat: 2015/2020-mut nalunaarsukkani suliassani qinigassani 1-imiit 4-mut ukiup ammaaffiusussap 2015-iunissaa innersuussutigineqarpoq, kiisalu suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi 2020-iulluni. Taakku saniatigut ukiumit ammaaffiusumiit ukiunut 20-nut naatsorsuisoqarpoq.

Najoqqutarisaq: Nammineerluni naatsorsukkat.

Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut allannguuteqarnerisa kingunerisaanik suliassani qinigassani tamani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni aningaasartuutissat amerlinerinik naatsorsukkat inerneqassasut takussutissiami takutinneqarpoq. Kinguaattoortarnerit taamaatitsisarnerillu kingunerisaanik ilaasut sullissisullu aningaasartuutaat amerlissapput. Aningaasartuutit tamarmiusut amerlassusissaat ukiumi ammaaffiusumi 1,8 – 5,6 mio. koruunit akornanni allanngorassapput.

Tassalu sullissisut ilaasullu ataatsimut isigalugit piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaasa annikinnerulernerat pissutigalugu annaasaqassapput. Tamatumanili erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, ullumikkut ilaasunit amerlasuut Kangerlussuarmut mittartut, aamma Nuummut ingerlaqqittusaaertik pissutigalugu, Nuummi piffissaq eqqorlugu tikittannginnerup/aallartannginnerup kingunerisaanik kinguaattoortartussat naatsorsukkat inernerinut ilanngaaseriikkanut ilaatinneqarmata. Nuup aamma kangerlussuup akornanni piffissaq eqqorlugu tikittarneq/aallartarneq assigiinngissuteqartoqaraluartoq, annaasat tamarmiusut annerunnginnerannut tamanna pissutaavoq.

Nuummiit aallartartut akulikissusiat suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi suliassani qinigassanut sisamanut sinnerinut sanilliullugu 1 procentpointimik qaffasinneruvoq, assigiinngissullu taanna naatsorsukkat inernerini erserpoq, tunngaviusumut sanilliullugu aningaasartuutaanerusussat suliassani qinigassani 5-imi aamma 6-imi suliassani qinigassat sinnerinut sanilliullugu ikinnerulaarmata.

2035/2040-mut naatsorsukkat inernerinut piffissami tassani timmisartuussinissat tunngavigineqarput. Suliassani qinigassani 2-miit 6-imut qinigassamut tunngaviusumut sanilliullugu nussuinerup annertusinerata kingunerisaanik aningaasartuutit amerlinerat misigineqassaaq. Suliassanili qinigassami 1-imi assiliaq killormoortuuvoq. Naatsorsukkat inernerit 0-imut qanittuararsuupput, kisiannili Islandip Nuullu akornanni timmisartut sukkasuuliat minnerit atulernerisa kingunerisaanik, Dash-inik atuineq annikillissaaq – aamma nunap iluani.

Sullissisut aningaasartuutaat ataatsimut isigalugit ilaasut aningaasartuutaannit amerlanerulaarput. Qinigassat akimorlugit aammalu ukiut akornanni ineriartorneq isigigaanni assigiliaq assigiittoq takuneqarsinnaavoq. Naatsorsukkat inernerini tunngavissaq pingaarneq tassaavoq nunap iluani akunniffissap Kangerlussuarmiit Nuummut nuunneqarnissaa. Tamatuma kingunerisaanik ineriartorfissanut najoqqutassiami 2-mi aamma 3-mi angallannerup annertunerulernerata kingunerisaanik, piffissaq eqqorlugu tikittannginneq/aallartannginneq pissutaalluni inuiaqatigiit aningaasaqarneranni aningaasartuutit amerlanerulissapput.

7 Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassineq

Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassineq pillugu kapitali manna 2010-mi septembarip naanerani Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Nassuiaataani tamanut ammasumik saqqummersinneqarpoq, uani: *Kalaallit Nunaata kujataani assartuussinermut attaveqaatit*, 2010-mi juulimi.

Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassineq pillugu nassuiaatip imarisai kapitalimi matumani issuarneqarput, taamaattoarli ilassutaasumik misissuinerit aammalu siornatigut misissuisarsimanernut iluarsiiisutit ataasiakkaat suliarineqarlutik. Tamatuma saniatigut nassuiaammi kiffartuussinernut sullissinernullu allanut immikkoortoq kapitali 14-imut nuunneqarpoq.

Siusinnerusukkut tamanut ammasumik saqqummiunneqartumut naleqqiullugu allannguutit uku suliarineqarput:

- Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassinerup immikkoortoq 7.4-mi misissuiffigineqarnerani, nassuiaammi 2010-mi oqaatigineqartutut, piffissap sikorsuaqannginnerata/immap sikoqannginnerata avataani qulimiguulimmik assartuussisarnermut taarsiullugu angallatit minnerit atorneqarnissaat tungavigineqarpoq.
- Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani sunniutissat misissuiffigineqarnerini malussajassutsimik misissuineri takornariaqarnermut sunniutissat iluarsineqarput. Isumaliutissiissummi matumani misissuineri allani aallaaviit atorneqartut assingi atorneqarput, maannakkut sunniutissat annertussusissaat timmisartuussinermi akit allannguutissaattut naatsorsorneqartunut toqqaannartumik atatinneqalermata. Ilanngussaq 1.1-imi aamma 8.1-imi naatsorsueriaatsit atorneqartut ersarinnerusumik nassuiarneqarput.
- Malussajassutsimut misissuineq sulia alla ataaseq ilanngunneqarpoq. Taakkunani Narsarsuarmi mittarfiup matuneqarnerani sipaarutissat affaannanngornerisa sunniutissaat saqqummiunneqarput.

Kiisalu isumaliutissiissutit sinnerata annertussusianut eqqarsaatigisassat ilaatigut pissutaallutik, iluarsinerit minnerusut arlallit aaqquussinermullu atatillugu iluarsiiisutit ilanngunneqarput.

Allannguinerit inerniliinerit pingaernerit inassuteqaatillu iluarsineqarnerinik kinguneqassanngillat.

Kalaallit Nunaata kujataani pissutsit peqquataallutik inunnik angallassineq ataatsimoortillugu misissorneqartariaqarpoq, tassalu angallassinerup silaannakkut, imaatigut imaluunniit nunakkut pinera apeqquataatinngagu. Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup inissisimaffissaa, Narsarsuup aamma Qaqortup akornanni toqarneqartussaq assersuutigalugu nunakkut kiisalu imaatigut assartuussinissamut periarfissat ilanngutinngikkaanni aalajangiiffigineqarsinnaanngilaq.

Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassinerimik misissuineri kapitali matumani eqiterutsillugu saqqummiunneqarpoq, tassanili sineriak sinerlugu imaatigut ilaasunik angallassineq, AUL-imit isumagineqartoq kapitali 15-imi misissueqqissaarfigineqarpoq, taamatullu immikkut ittumik sullissinerit, SAR-imut aammalu peqqinnissaqarfimmut il.il. atatillugu Sikunik Alapernaarsuiffimmit isumagineqartut kapitali 14-imi misissuiffigineqarlutik. Misissuinerilli taakku nassatarisassaat kapitalimut matumunnga ilanngunneqarput.

Immikkoortoq 7.1-imi maannakkut Kalaallit Nunaata kujataani silaannakkut nunakkullu angallassinerimut attaveqaatit atorneqartut takussutissiorneqarput. Umiarsualivinnut atatillugu angallassinerimut attaveqaatit immikkoortoq 2.3-mi nassuiaatigineqarput. Tassunga nangissutitut mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut, Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfiit annersaanut nuunneqarnerani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat immikkoortoq 7.2-mi

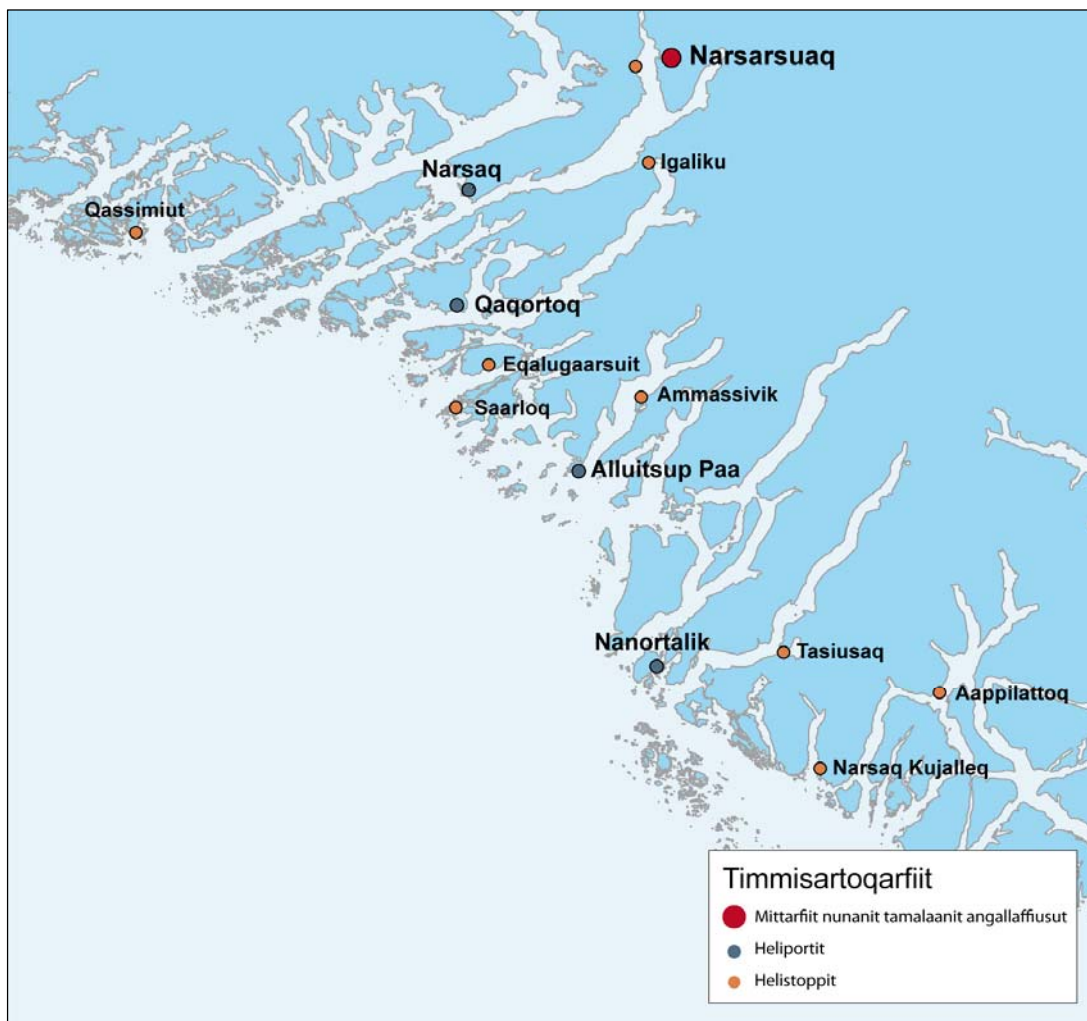

misissuqqissaarneqarput. Immikkoortoq 7.3-mi aqqusinniassat, mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaata taarsiullugu sananeqarlutik Narsarsuarmi mittarfimmiit Qaqortumut Narsamullu atassusiisussat misissueqqissaarfigineqarput. Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassineq immikkoortoq 7.4-mi misissueqqissaarfigineqarpoq. Immikkoortoq 7.5-imi Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornissaq/angallasiinissaq immikkut misissueqqissaarfigineqarpoq. Kalaallit Nunaata kujataani, soorlu Nanortalimmi mittarfinnik nalinginnaasunik sananissamut periarfissat immikkoortoq 7.6-imi sammineqarput. Immikkoortoq 7.7 Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassinermut tunngatillugu Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap inassuteqaataasa takussutissiornerinik imaqarpoq.

7.1 Silaannakkut angallanneq aamma aqqusinikkut angallanneq

Narsarsuarmi mittarfik nunat tamat akornanni mittarfiuvoq, aammalu nunap immikkoortuani mittarfinni kisiartaalluni. Nunap immikkoortuani angallanneq pingaartumik imaatigut angallatit ilaasartaatit qulimiguulillu atorlugu ingerlanneqarpoq. Taamaattumik Narsarsuaq aamma Kalaallit Nunaata kujataani silaannakkut angallannermi eqiteruffiuvoq. Mittarfik aallaqqaammut sakkutooqarnermi atugassatut sananeqarsimavoq.

Nunat tamat akornanni angallannermi Narsarsuarmut angalasarneq ukiuni kingulliunnerusuni ukioq kaajallallugu sapaatit akunneranut ataasiarluni Københavnimut aamma aasaanerani Islandimut pisartussatut killiligaavoq. 2010-miit aasaanerani Københavnimut aamma aasaanerani Islandimut (Air Iceland-imi) angallasserit kisimik ingerlanneqalerput. Ilusiliaq 7.1.1-imi Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiit, heliportit aamma helistoppit inissisimaffii takutinneqarput.

Ilusiliaq 7.1.1 Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiit, heliportit aamma helistoppit

Takussutissiaq 7.1.1-imi 2008-mi nunap immikkoortuani mittarfinni, heliportini aamma helistoppini timmisartunut imaluunniit qulimiguulinnut ikisut amerlassusaat takussutissiorneqarput. Aamma 2008-mi timmisartut mittarfinnit heliportinillu aallartut, kiisalu sapaatip akunneranut timmisartut/qulimiguullit angallavinni angalatinneqartut aallartut katinneri takussutissiami takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.1.1 Mittarfinni, heliportini aamma helistoppini ikisut amerlassusaat, kiisalu 2008-mi sapaatip akunnikkaartumik qulimiguullit/timmisartut aallartut amerlassusaat, Nunap kujataani immikkoortua, 2008

Timmisartoqarfiup aqqa	Timmisartoqarfiup suussusaa	2008-mi aallartut katillugu amerlassusaat	2008-mi ilaasut ikisut katillugu amerlassusaat	Sapaatip akunneranut angallavinni qulimiguullit/timmisartut aallarneri ^a
Nanortalik	Heliport	632	4.627	Qulimiguullit: 1-2
Alluitsup Paa	Helistop	213	962	
Ammassivik	Helistop	85	238	
Aappilattoq	Helistop	87	387	
Narsaq Kujalleq	Helistop	104	421	
Tasiusaq	Helistop	60	256	
Qaqortoq	Heliport	2.334	15.085	Qulimiguullit: >10
Qassimiut	Helistop	40	64	
Eqalugaarsuit	Helistop	42	106	
Saarloq	Helistop	22	67	
Igaliko	Helistop	15	31	
Qassarsuk	Helistop	15	34	
Narsaq	Heliport	689	7.214	Qulimiguullit: 3-5
Narsarsuaq	Mittarfik	3.275	33.491	>15

a. Aallartunik nalunaarsuiffigineqanngitsuni nalinginnaasumik sapaatip akunneranut minnerpaamik ataatsimik aallartoqartarpoq.

Najoqqutarisaq: Mittarfeqarfiit 2008-mut ukiumoortumik nalunaarusiaa.

2008-mi nunap avataanit ilaasunit katillugit 33.500 missaanniittunit 10.700-t missaanniittut Narsarsuarmut ilaasimapput. Tassunga assersuutitut oqaatigineqassaaq, ukiumi tassani nunap avataaniit Kangerlussuarmut ilaasimasut 57.000-t missaanniissimmammata.

2010-mi qulimiguullit uku Kalaallit Nunaata kujataanit aallaaveqartinneqarput:

- 1 x Sikorsky S61N (issiaviit 19/25-it¹⁰⁰) (2012-imi atorunnaarnissaa naatsorsuutigineqartoq)
- 1 x Bell 212 (issiaviit 9-t)
- 1 x Eurocopter AS 350

Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguullit atorlugit timmisartuussinerit tamarmik ilaasunik angallassinerni kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut, aningaasanut inatsimmi 22,5 mio. koruuninik¹⁰¹ aningaasaliiffigineqartoq aqputigalugu ingerlanneqarpoq, tak. immikkoortoq 2.5. Qulimiguulik S61 pingaartumik illoqarfiit aamma Narsarsuup akornanni ilaasunik angallassinermut atorneqarpoq, aammalu SAR-imut upalungaarsimanermi ilaatinneqarluni.¹⁰² Qulimiguulik Bell 212

¹⁰⁰ Angallavinni ilaasut 19-it, tassanilu ilaasut tamarmik immikkut 20 kg tikillugu nassataqarsinnaapput. Attartortitsilluni timmisartuussisoqassappat ilaasut 25-it, soorlu Sermersuarmut takornarianik.

¹⁰¹ Najoqqutarisaq: "2010-mut aningaasanut inatsit", Namminersorlutik Oqartussat.

¹⁰² Qulimiguullip Search And Rescue-mut (SAR-imut) upalungaarsimatinneqarnera kapitali 14-imi annertunerusumik nassuiarneqarpoq.

nunaqarfinnik sullissinernut atorneqarpoq, taassuma saniatigut qulimiguulik AS 350 Narsarsuarmi Sikunik Alapernaarsuiffimmit aalajangersimasumik attartorneqarpoq.¹⁰³

Angallannermi unammilligassat immikkut ittut

Kalaallit Nunaata kujataani silaannakkut angallassinermi unammilligassanit immikkut ittunit taaneqarsinnaasut ilaat tassaavoq, sumiiffinni innuttaasut eqiteruffiini qanittumut mittarfinnik inissiinissaq. Taanna nunap immikkoortuani mittarfusinnaavoq, imaluunniit Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfusinnaalluni. Tamatumunnga atatillugu Narsarsuup siunissaa eqqarsaatigineqartariaqarpoq.

Qulimiguullit illoqarfiit akornanni inunnik assartuutitut atorneqartut, annertuumik aningaasartuuteqarfusartut taarserneqarnissaat siunertaralugu, Nanortalimmi heliportimut taartissatut mittarfimmik nalinginnaasumik, timmisartut mikisut, 19-inik ilaasoqarsinnaasut miffigisinnaasaanik sanasoqarsinnaanera eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

Aammattaaq sikorsuaqannginnerup nalaani qulimiguullip angisuup aamma qulimiguullip nunaqarfiliartaatip imaatigut angallatinik minnerusunik, ilaasunik angallassinissamut naleqquttunik taarserneqarnissaat eqqarsaatigineqartariaqarpoq, soorlumi Qeqertarsuup Tunuani aasakkut taamaattoqareersoq. Tamannali SAR-imut upalungaarsimanermut, qulimiguulinnut pineqartunut attuumassuteqartumut atasutut isigineqassaaq.

Kalaallit Nunaata kujataani sumiiffinni ataasiakkaani aqqusernit ataqatigiit ujaraaqqanik qallersugaapput. Ilaatigut nunaqarfiup Igalikup eqqaani Vatnaverfi-mi taamaallutik¹⁰⁴. 1980-ikkuni tassani aqqusinermit ujaraaqqanik qallikkamik 23 km-imik sanasoqarpoq, taannalu atorlugu illut savaateqarfiillu 20-t missaanniittut atassuserneqarput. Savaatillit namminneerlutik aqqusinniortuupput, ukiumoortumillu taakkuninnga aserfallatsaaliuineq isumagisaralugu. Piffissap ingerlanerani kommuni aqqusinermit pioreersunik aserfallatsaaliuinermit tapiissuteqarsimavoq, kisiannili aqqusinermit nutaanik sanaartornissamut aningaasaliisarani.

Aallaqqaammut aqqusernit traktorit illernisut sananeqarput, ilaatigut aqqusinniornermut atortussat amerlanngimmata, ilaatigullu traktorit kisimik atorneqarsinnaasimallutik. Kisianni maannakkut ukiorpaaluit ingerlareersimapput biilerpaaluillu pigineqalersimallutik, sulili biilit portusuut assakaasumikkut sisamaasunit nutsuisullit kisimik atorneqarput, aqqusernit ujaraaqqanik qallikkat ilusaat biilinut nalinginnaasunut naleqqutinngimmata.

Ukiuni kingullerni kommuni Qaqortup eqqaani illoqarfiup tunuata tungaani qaqqaq ituillugu aqqusinermit suliffiusumik sanalluni aallartissimavoq. Aqqusineq suliffiusoq qaqqap illuata tungaani imaq tikillugu sananeqarsimavoq, tassanilu siunnerfigineqarpoq piffissap ingerlanerani aqqusineq taanna tallillugu avannamut Narsap tungaanut sananeqassasoq.

¹⁰³ Qulimiguullip Narsarsuarmi Sikunik Alapernaarsuiffimmik sullissinera kapitali 14-imi annertunerusumik nassuiarneqarpoq.

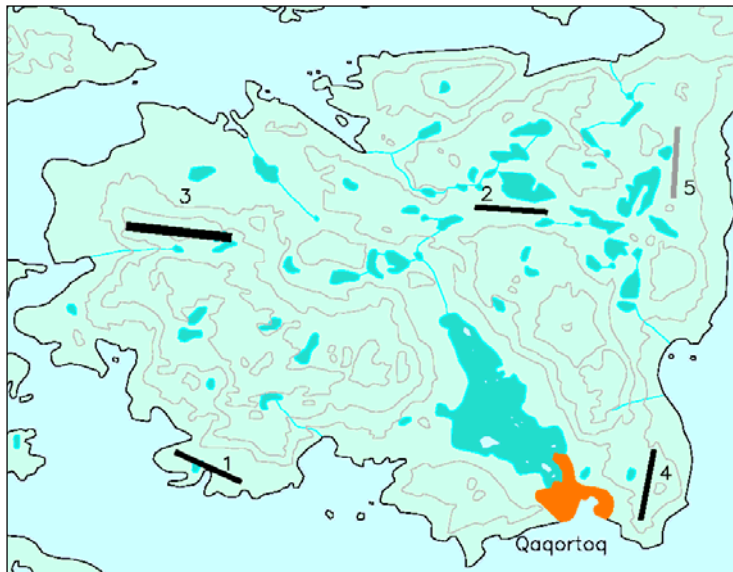
¹⁰⁴ Dansk Vejtidskrift 2009. "Kalaallit Nunaata kujataani aqqusinniorneq ineriartortitsinerlu". 2009-mi aggustimi.

7.2 Narsarsuarmi mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaa

Mittarfiup Narsarsuarmi inissisimanagera ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu eqqarsaatigalugit pitsaasuunngilaq, tassami angalasuni Narsarsuarmiit aallaaveqartunik tassungaluunniit tikittartunik soqanngilaq ikittuararsuullutilluunniit. Ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu pitsaanerulissappat Qaqortumi mittarfiliortoqarsinnaavoq. Tassani qinigassat marluk misissuiffigineqarput: mittarfik 1199 m-inik takissusilik aamma mittarfik 1799 m-inik takissusilik.

Mittarfii takissusaat taakkunanilu pisinnaasassat

Mittarfimmut 1199 m-imut sanilliullugu timmisartut anginerusut assigiinngitsullu amerlanerusut mittarfimmut 1799 m-imut missinnaapput. Mittarfimmut 1799 m-imut timmisartut sukkasuuliat, 200-t tikillugit ilaasoqarsinnaasut missinnaapput. Tassunga assersuutitut mittarfimmut 1199-imut timmisartut sukkasuuliat, 100-t tikillugit ilaasoqarsinnaasut missinnaapput. Timmisartut sarpillit tamarmik mittarfimmut 1799 m-imut missinnaapput. Mittarfimmi 1199 m-imi timmisartut sarpillit annerusut aallarnerminni oqimaassusaat tingeriarfissaasalu takissusiat (orsernissap killeqarnera pissutigalugu) killeqartussaapput. Timmisartut qulimiguullillu aalajangersimasut, Qaqortumi mittarfimmut missinnaasussat Narsarsuarmi eqqaanilu timmisartut atorneqareersut assigissagaat naatsorsuutigineqarpoq, taakkulu ilaatigut tassaapput Dash-7, Dash-8, Boeing 757 aamma Avro-RJ-100.

Ilusiliaq 7.2.1 Qaqortup eqqaani mittarfissamut pilersaarutit

Ilusiliaq 7.2.1-imi takuneqarsinnaasutut siusinnerusukkut Qaqortup eqqaani mittarfimmut inissiiffissatut periarfissat assigiinngitsut tallimat misissuiffigineqarsimapput. Taamaallaalli inissiiffissaq 3-mi (Nordfjeldip avannaani) mittarfimmi 1799 m-inik takissusilimmik sanasoqarsinnaasooq misissueqqaarnerni paasineqarpoq, aammalu inissiiffissami tassani mittarfik 2100 m-it tikillugit takissuseqarsinnaavoq. Inissiiffissani allani mittarfimmi 1199 m-inik sanasoqarsinnaavoq, inissiiffissamili 1-imi mittarfik 1500 m-inngorsinnaalluni, tamannalu aamma inissiiffissaq 2-mi ajornassanngilaq, tamannali pissappat mittarfimmi oqartussaasut immikkut ittumik isumaqatiginninniuteqarfigineqartariaqarput.

Inissiiffissani tamani 1199 m-inik mittarfiliornissamut piviusuusaartitsisoqarpoq, tassungali inissiiffissaq 4 ilaatinneqanngilaq, sumiiffimmi tassani illoqarfimmi ineriartortitsineq

aallartinneqarsimammat taanna periarfissaajunnaarmat. Mittarfiit 1199 m-inik aamma 1799 m-inik takissusillit kisimik naatsorsuiffiqineqarput.

Piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiat

Silamik pissuteqartumik piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaannut (timmisartut kategori C-t mittarnerisa tingisarnerisalu akulikissusaannut) tunngatillugu, Qaqortup eqqaani mittarfinnik inissiiiffissani tamani (akulikissutsimik missiliuinermi 81 % - 84 %-inik¹⁰⁵ annertussusiligaasuni) Narsarsuarmi mittarfimmut pioreersumut (akulikissutsimik missiliuinermi 82 %-inik aamma 86 %-inik¹⁰⁶ annertussusiligaasumut) sanilliullugu annertoqatigiittutut isikkoqarpoq. Piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaanni taama annikitsigisumik assigiinnngissuteqarnerat pissutigalugu, tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut annertuumik sunnuteqarsinnaanngitsutut naliiiffiqineqarpoq, taamaattumillu misissuinerugallartuni piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaanni assigiinnngissutaasut tunngavigalugit iluarsisoqanngilaq.¹⁰⁷ Taamaattorli oqaatigineqassaaq, maannamut misissueqqaarnerusimasut tunngavigalugit inissiiiffissaq 3-mi silamik pissuteqartumik tikinngitsoortartut ikinnerpaajussammata. Naliliinernili inaarutaasuni piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusissaannik misissuinerit annertunerusut, ilaatigut malitassiassat allattorsimaffianni siunnerfigineqartut tunngavigineqartariaqarput.

Inissiiiffissaq 3-mut inissiuinermi iluaqutissat akornutissallu

Ilusiliaq 7.2.1-imi takuneqarsinnaasutut inissiiiffissaq 3-mi illoqarfiup mittarfiullu akornanni aqqusineq takingaatsiarpoq, 10 km-it missaannik takissuseqartoq sananeqartussaavoq, taamaattumillu mittarfinnut allanut naleqqiullugu aqqusinniornermi sanaartornermut aningaasartuutit aamma qaffasinnerusussaallutik. Tamatuma saniatigut inissiiiffissaq 3-mi qaartiterinermut aningaasartuutissat amerlanerussapput, taamaattumillu mittarfiup 1199 m-ip inissiiiffissaq 3-mi sananeqarnissaa, assersuutigalugu inissiiiffissaq 2-mi sananeqarneraniit 60%-imik akisunerussaaq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap – oqaatigineqartutulli mittarfik 1199 m-imik takissusilerneqassappat – inissiiiffissaq 3-mik tunngaveqarneranut pissutaavoq, siunissami aaqqiisarnerit eqaassusaasa pigiinnarneqarnissaat kissaatigineqarmat, tassami timmisartuni teknologiimik ineriartortitsinerup kingunerisaanik mittarfiit 1199 m-inik takissusillit, immaqalu mittarfiit 1500 m-it tikillugit takissusillit timmisartunit killeqartunik amerlassusilinnit tikiqqartalersinnaapput, tak. ilanngussaq 5.1.

Kalaallit Nunaata kujataani mittarfik qitiusoq Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, tamanna timmisartuusseriesaatsimut allannguisussaavoq – ilaatigut Narsarsuup aamma Qaqortup akornanni qulimiguulimmik timmisartuusseriesarnerit atorunnaarsinneqassallutik. Taamaallilluni Kalaallit Nunaata kujataani tamarmiusumi angallassinissanut pilersaarutit tamarmik allanngortinneqassapput. Angallassinert sunniutissaannik misissueqqissaarnermi angallassinissanut pilersaarutit iluarsineqarnerini sullissisut tamarmik tunngaviusumik timmisartut qulimiguullilu assigiit atorsinnaassavaat. Taamaallilluni ilaatigut qulimiguullit Qaqortumi mittarfiup kiisalu illoqarfiit Narsap Nanortallillu akornanni angallassinermi sullissiinnarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

¹⁰⁵ Mittarfeqarfiit 2000. *Allakkiaq sulinermi atugassaq nr. 2.1, Qaqortoq*. 15.11.2000 imm. 3.2.2, 3.3.2 aamma 3.4.2, kiisalu Mittarfeqarfiit 2004 *Angallannermut sanaartukkat, Sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu, Qaqortup Narsallu akornanni mittarfik*. 27.05.2004 imm. 3.2.2 aamma 3.3.2.

¹⁰⁶ Mittarfeqarfiit 2000. *Allakkiaq sulinermi atugassaq nr. 3.1, Narsarsuaq*. 15.11.2000. imm. 3.2.1.

¹⁰⁷ Tamanna aamma nunami mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmiiginnarnissaanut imaluunniit taassuma taarseqarnissaanut tunngatillugu isigineqassaaq.

Qinigassani marluusuni assigiinngissutaasoq annerpaaq tassaavoq, Qaqortumi 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat Danmarkimut Imarpik qulaallugu toqqaannartumik timmisartuussinissaq periarfissaaruttussaammat. Tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni ilaasut nassiussallu Kangerlussuaq imaluunniit Island aqqusaartalertussaavaat. Taamaattumik mittarfik 1199 m sananeqassappat, ukioq kaajallallugu Qaqortumiit Kangerlussuarmut toqqaannartumik timmisartuussisoqartalissaq. Qaqortumi mittarfik 1799 m sananeqassappat, timmisartuussisarnissaq, qulimiguulimmik timmisartuussisarnerup annertussusaa eqqaassanngikkaanni, ullumikkut Narsarsuarmut timmisartuussisarnermit allaanerungaassanngilaq.

Tunngaviusut allat

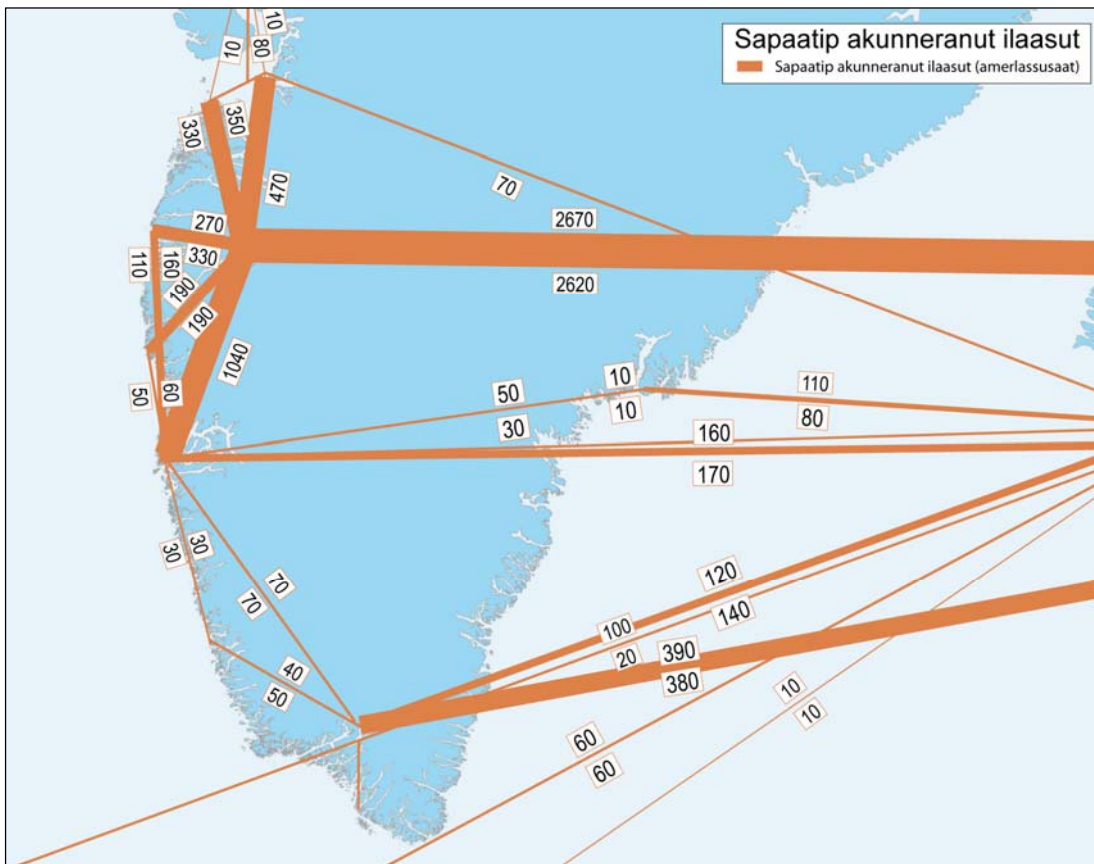
Narsarsuaq matuneqassappat, innuttaasut amerlanersaasa nunaqarfimmiit Qaqortumut nuutsinneqarnissaat naatsorsuinermit tunngavineqarpoq, tamatumunngami atatillugu Narsarsuarmi mittarfimmi sulisut Qaqortumi mittarfimmi atorfirmik assinganut neqeroorfigineqarnissaat eqqarsaatigissallugu naleqqummat. Taamatuttaaq Qaqortumi heliportip pioreersup matuneqarnissaa, aammalu timmisartuussinerit tamarmik, taakkununga nunaqarfimmut qulimiguulimmik timmisartuussinerit, SAR-imut suliassat aamma Kalaallit Nunaanni sikunik alapernaarsuineq ilanngullugit, sumiiffimmit nutaamit ingerlanneqarnissaat naatsorsuinermit tunngavineqarput.

Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, tamanna aningaasaqarnikkut sunniutaagallartunik arlalinnik misigisaqarfigineqassaaq, taakkulu ilanngussaq 7.1-imi annertunerusumik nassuiarneqarput.

Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartortitsinissamut naatsorsuutigisat tamarmiusut, skema 1.5.1-imi eqikkarneqartut, aammalu mittarfip nuunneqarneranut naatsorsuutigisat immikkut ittut – tassunga ilanngussaq 7.1-imi missingersuusiarineqartut ilanngullugit – aallaavigalugit, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfip qitiusup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani angallannermut aningaasaqarnermullu kingunerisassat naatsorsorneqarput. Taaneqareersutut ilaatigut Qaqortumi mittarfik 1199 m-iusoq ilaatigullu 1799 m-iusoq misissuiffineqarput.

7.2.1 Ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat

Mittarfip Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani 2030-mi aasakkut sapaatip akunneranut aqqusaartartussat naatsorsorneqarnerini ilaasut aqqusaartartut allannguutissaattut missiliorneqartut ilusiliaq 7.2.2-mi takutinneqarput. Titarnerit qorsuit atorlugit ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi Narsarsuaq Kalaallit Nunaata kujataani mittarfittut qitiusutut atuinnaassappat tunngavineqartut takutinneqarput.

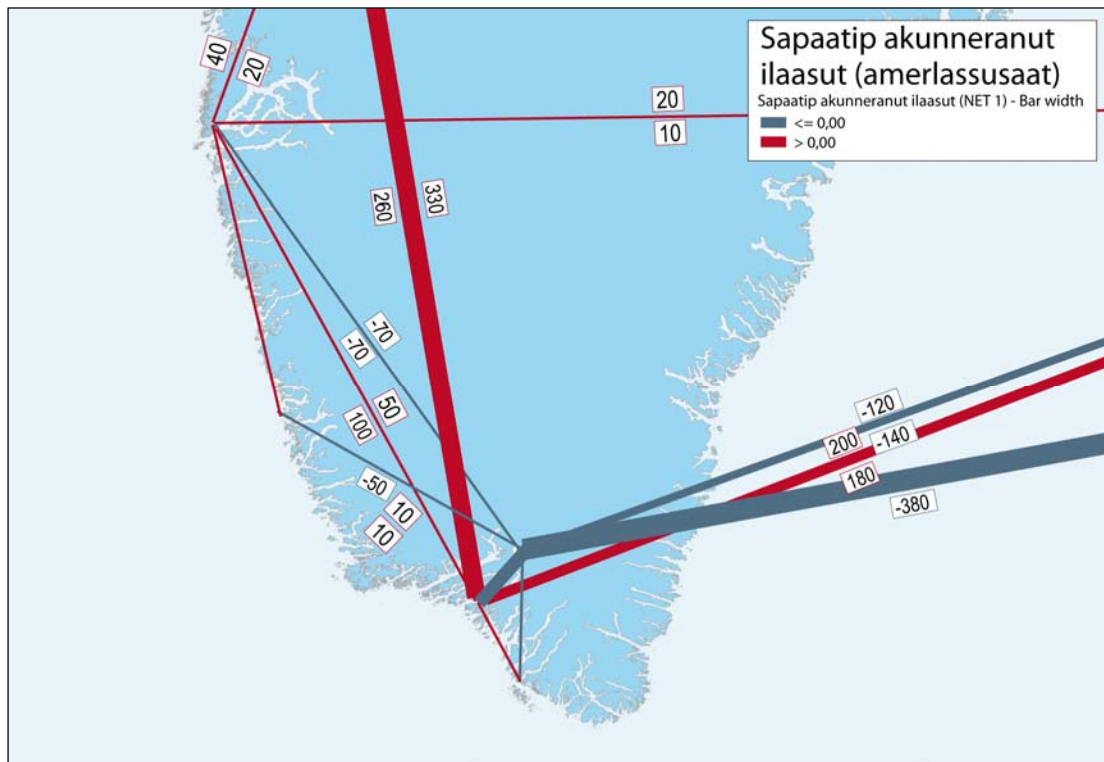
Ilusiliaq 7.2.2 Ineriartorfissatut takussutissiaq 1-imi Narsarsuaq mittarfeqarfittut ingerlaannassappat 2030-mi aasaanerani sapaatip akunnerannut ilaasut aqqusaartartut amerlassusissaat

Nassuiaat: Titarnerni qorsunni kisitsisit aasaanerani sapaatip akunneranut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiornermut atatillugu

Qaqortumi mittarfik 1199 m angalasut

Ilusiliaq 7.2.3-mi Narsarsuarmi mittarfik matullugu Qaqortumi 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat, ilusiliaq 7.2.2-mut naleqqiullugu ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat takutinneqarput. Taamatuttaaq ilusiliaq 7.2.4-mi Qaqortumi 1799 m-imik mittarfiliortoqassappat ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat takutinneqarput. Aamma ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi tunngavissat atorlugit 2030-mi aasakkut sapaatip akunneranut ilaasut aqqusaartartussat allanneqarput.

Titarnerni aappaluttuni (kisitsisit amerleriarfiusut) sumi ilaasut aqqusaartartut amerlissanersut takutinneqarpoq, kiisalu titarnerni tungujortuni (kisitsisit ikileriarfiusut) sumi ilaasut ikilissanersut takutinneqarpoq.

Ilusiliaq 7.2.3 Ineriartorfissatut takussutissiaq 1-imi Qaqortumi mittarfimmik 1199 m-imik sanasoqassapat 2030-mi aasaanerani sapaatip akunneranut ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat

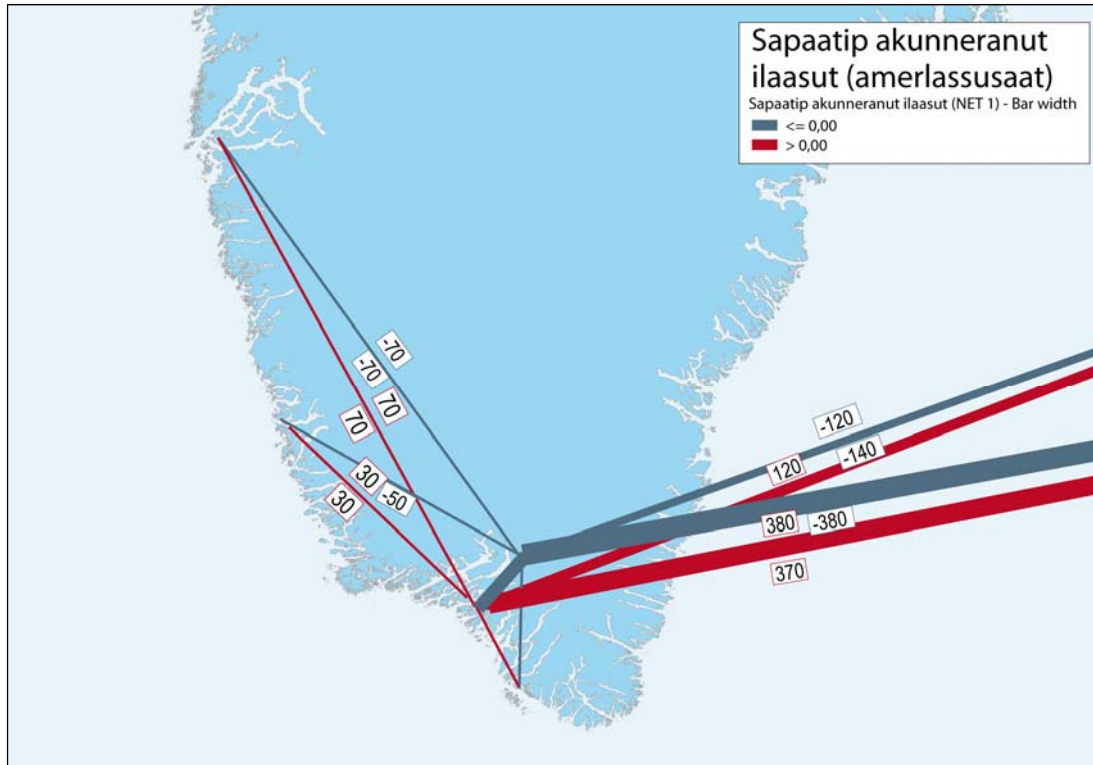
Nassuiaat: Kisitsisini aasaanerani sapaatip akunneranut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut.

Qaqortumi 1199 m-imik mittarfiliornermi Kalaallit Nunaata kujataata Danmarkillu akornanni toqqaannartumik angallannerup unitsinneqarnissaa ilusiliaq 7.2.3-mi takutinneqarpoq. Tamanna Narsarsuarmiit titarneq tungujortoq silittoq, titarnerlu aappaluttoq silittoq Qaqortumiit Kangerlussuarmut atassusiisoq atorlugit takutinneqarpoq. Naatsorsuinerit malillugit ilaasut tallimararterutaat sisamat, siornatigut Kalaallit Nunaata kujataaniit Danmarkimut timmisartorsinnaasimasut Kangerlussuaq aqqusaarlugu Danmarkimut timmisartorsinnaalissapput, sinnerili tallimaraarterutaannik ataatsinik amerlassusillit Island aqqusaarlugu timmisartorsinnaalissallutik. Aasaanerani inuit Narsarsuarmiit Danmarkimut angallavimmik atuisartut ilaat Kalaallit Nunaata kujataaneersuuneq ajorput. Air Greenlandip missiliugai malillugit aasaanerani ilaasut 20%-iisa missaat Narsarsuaq aqqusaarlugu Danmarkimut angalasartut Kalaallit Nunaata kujataata avataani nunap immikkoortuisuuneersuusarput. Kisiannili angallaviit sammiviini marluusuni ilaasartut amerlaqatigiinneq ajorput, assersuutigalugu Nuummiit Kalaallit Nunaata kujataa aqqusaarlugu angalasartut utimut angalasartunit amerlanerusarmata

Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguullit angallavii, siornatigut Narsarsuarmiit/Narsarsuarmut angallaviusartut tammavittussaapput imaluunniit Qaqortumut/Qaqortumiit qulimiguullit angallaviinit taarserneqartussaallutik. Tamatuma saniatigut nunap iluani ilaasut angalasarnerat annikitsuinnarmik sunnuteqarfingineqartussaavoq, Nuummut/Nuummiit aamma Paamiunut/Paamiuniit angallavinni Narsarsuaq attaveqarfingineerulluni Qaqortoq attaveqarfingineqalersussaammat.

Qaqortumi mittarfik 1799 m

Qaqortumi 1799 m-imik mittarfiliortoqassappat, ilaasut aqqusaartartut allannguutissaattut missiliukkat ilusiliaq 7.2.4-mi takutinneqarput.

Ilusiliaq 7.2.4 Ineriartorfissat takussutissiaq 1-imi Qaqortumi mittarfimmik 1799 m-imik sanasoqassappat 2030-mi aasaanerani sapaatip akunneranut ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat

Nassuiaat: Kisitsisini aasaanerani sapaatip akunneranut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut.

Qaqortumi 1799 m-imik takissusilimmik mittarfiliortoqassappat, Kalaallit Nunaata kujataata aamma Danmarkip akornanni ilaasartut Narsarsuarmiit Qaqortumut nuussasut ilusiliaq 7.2.4-mi takutinneqarpoq. Tamanna Qaqortumiit titarneq aappaluttoq silittoq aamma Narsarsuarmiit titarneq tungujortoq silittoq atorlugit takussutissiorneqarpoq. Naatsorsuinerni angallasseriaatsimi angallavinni nussuinissaq annertunaviangitsoq takutinneqarpoq, tassanilu taamaallaat Narsarsuarmi mittarfik Qaqortumi mittarfimmit taarserneqassaaq.

Piffissap angalaffiusup allannguutissai

Narsarsuarmi mittarfik Qaqortumut nuunneqassappat, angalasup piffissaq angalanermut atortagaa allannguuteqassaaq. 2030-mi mittarfimmi 1199 m-imik aamma 1799-m-imik takissuseqartumi allannguutissatut missiliukkat, ukiuunerani aasaanerani agguaqatigiissitsinermit oqimaalutarlugit takussutissiaq 7.2.1-imi takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.2.1 Ineriartorfissat takussutissiaq 1-imi Qaqortumi mittarfimmik 1199 m-imik aamma 1799 m-imik sananermi Narsarsuup ingerlaannarnissaanut naleqqiullugu ukioq kaajallallugu (ukiuunerani aasaanerani agguaqatigiissitsineq tunngavigalugu) piffissat angalaffiusut (nalunaquttap akunnerisa) assigiinngissutaat. Kisitsisit sinneqartoortuappata tassaassapput annaasat/iluanaarutit

Uutuut	Nunaqavissut, inuussutissarsiornermi angalasut <i>inuit nal.ak</i>	Nunaqavissut, Nammineq angalasut <i>inuit nal.ak</i>	Inuussutissars iortut (nunaqavissuunngitsut) <i>inuit nal.ak</i>	Takornariaqarneq <i>inuit nal.ak</i>	Nassiussat, timmisartumik <i>kgtimer</i>	Allakkat <i>kgtimer</i>
Periarfissaq 1 (1199 m) – 2030						
Piffissaq angalaffiusoq	-897	-232	-841	-11.575	-70.152	-5.898
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	120	0	-5	-6	1.486	177
Piffissaq aallerfiusoq aatsiffiusorlu	-2.307	-576	-403	-4.680	-437.238	-79.562
Piffissaq taarsiiffiusoq	28.403	7.025	3.332	-16.937	3.785.030	383.894
Taarsiineq (amerlassusai)	5.154	1.293	774	-2.295	343.687	34.934
Periarfissaq 2 (1799 m) – 2030						
Piffissaq angalaffiusoq	3.023	755	637	1.319	222.703	23.909
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	140	0	3	5	2.705	292
Piffissaq aallerfiusoq aatsiffiusorlu	-2.307	-576	-403	-4.680	-437.238	-79.562
Piffissaq taarsiiffiusoq	42.024	10.461	7.856	8.610	4.187.872	425.282
Taarsiineq (amerlassusai)	7.299	1.831	1.532	2.525	459.450	46.718

Nassuiaat: Piffissat angalaffiusut taamatullu piffissat angalaffiusut nikingassutaat il.il. ukiuunerani aasaanerani agguaqatigiissitsineq tunngavigalugu naatsorsugaapput. Piffissami angalaffiusumi piffissaq timmisartumi atorneqartoq pineqarpoq. Piffissaq kinguaattoorfiusoq tassaavoq piffissap angalaffiusup agguaqatigiissinneranut ilassutaasoq, mittarfiit angalanermi aqqusaarneqartussat sila pissutigalugu tikkineqarsinnaannginnerannut assigiinngitsunut pissuteqartut. Piffissaq aallerfiusoq aatsiffiusorlu tassaavoq, piffissaq mittarfimmitt mittarfimmiullu atorneqartoq. Piffissaq taarsiiffiusoq tassaavoq piffissaq ilaasut akunnittut tikinnermiit aallarnermut mittarfimmi utaqqiffiat. Immikkoortitikkat taakku saniatigut angallannermut najoqqutassiami piffissaq nikerartumik taasaq naatsorsorneqarpoq. Piffissaq nikerartuq tassaavoq aallarnissap allangnerata kingunerisaanik piffissap utaqqiffiusup allangnera. Piffissamulli nikerartumut allannuutit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuineri nalilitutt allanneqartannilaq. Kiisalu ilaasut taarsertut amerlassutimikkut allannuutaat naatsorsorneqartarput.

1199 m-imik mittarfiliornermi piffissaq angalaffiusoq sivitsussaaq

Qaqortumi 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat, pingaartumik takornariat nunaqavissuunngitsut sivilunerusumik angalasalerneq, taamatullu timmisartumut allamut nuunnissamut sivilunerusumik utaqqisalerneq misigissagaat Takussutissiaq 7.2.1-imi takutinneqarpoq. Pingaartumik Kangerlussuaq imaluunniit Island aqqusaarlugu angalanermi, Narsarsuaq aqqusaarlugu angalanermiit utaqqisarneq sivilunerulissaaq. Taarsiinissamut piffissap sivilunerulernissaanut pissutaavoq, ullumikkut sulinerup ingerlasarnerata ingerlatiinnarnissaanik naatsorsuuteqarneq, tassalu Københavnimiit Imaprik qulaallugu timmisartoq ullaakkut Kangerlussuarmut tikittarluni, Qaqortumullu angalanissaq aatsaat ualip qiteqqunnerani aallartinneqartarluni¹⁰⁸. Avataaniit takornariat Islandimi Keflavik-imut tikikkaangamik, bussinut ilaallutik Reykjavik-ip illoqarfippiaani mittarfimmukartassapput, tassannaanniit Qaqortumi mittarfittaassamut angallaviup pilersinneqarnissaa naatsorsuutigineqarmat, taamaattumillu piffissaq taarsiinissamut utaqqiffiusoq soorunami sivilunerulertussaalluni.

¹⁰⁸ Angalanissanut pilersaarutit pitsannguiffigineritigut piffissaq taarsiinissamut utaqqinnermut atorneqartoq annikillisinneqarsinnaagaluarpoq, kisiannili piffissami taarsiinissamut atorneqartumi aamma atorutt siunertanut allanut atorneqartarput, taamaattumillu piffissaq utaqqiffiusoq pinngitsoorneqarsinnaanani.

Ilaasut ilaat sivikinnerusumik utaqqisassapput, tamannalu piffissap angalaffiusup sivilunerunissaanut illuatungiliuttuusaaq. Ataatsimut isigalugu Qaqortumi 1199 m-imik mittarfiliordermi ilaasartut tamarmik piffissaq atugassaat tamarmiusoq allannguuteqanngingajassaaq.

1799 m-imik mittarfiliordermi piffissaq angalaffiusoq sivilinnerulissaaq

Aamma Qaqortumi 1799 m-imik mittarfiliordermi piffissap angalaffiusup taarsiinissamullu utaqqiffiusup allannguutissai Takussutissiaq 7.2.1-imi takuneqarsinnaapput. Qaqortumi 1799 m-imik mittarfiliordermi ilaasut tamarmik piffissaq angalanerminnut taamatullu utaqqinerminnut atortagaat sivilinnerulissaaq.

7.2.2 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat

Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniat

Takussutissiaq 7.2.2.-mi ineriartorfissatut isigineqartuni pingasuusuni tamani Qaqortumi 1199 m-imik taamatullu 1799 m-imik mittarfiliordermi maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat naatsorsorneri – immikkoortunut agguarlugit – aammalu suliassaqarfiup iluani erniat takutinneqarput. Narsarsuarmi mittarfiup pigineqaannarnissaa aallaavigalugu maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat naatsorsorneri aammalu suliassaqarfiup iluani erniat naatsorsorneqarput. Takussutissiaq 7.2.2-mi naatsorsukkani inissiiffissaq 3-p atorineqarnissaa tunngavigineqarpoq. Takussutissiaq 7.2.3-mi Qaqortumi inissiiffissat allat pingasut ilanngullugit tunngavigineqassappata, 1199 m-imik mittarfiliordermissamut taamatut naatsorsukkat takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.2.2

Ineriartorfissat takussutissiani pingasuni tamani Narsarsuaq matullugu Qaqortumi inissiiffissaq 3-mi 1199 m-imik aamma 1799 m-imik sananermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliaasaqarfiup iluani erniaqartillugit. Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunnortitat: ukiumut 4 pct.

Mio. DKK	1199 v1	1799 v1	1199 v2	1799 v2	1199 v3	1799 v3
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-641	-1.310	-641	-1.310	-641	-1.310
Nalingata sinnera	178	414	178	414	178	414
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-463	-895	-463	-895	-463	-895
Nutarterineq aamma aserfallatsaaliuineq, mittarfik, aqqusernit il.il,	218	210	218	210	218	210
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	486	198	486	198	486	198
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	158	-154	219	-179	221	-180
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit, katillugit	862	253	923	229	925	228
Atuisut piffissatigut iluanaarutaat	162	245	157	247	158	253
Atuisut billetsinut aningaasartuutaat	6	116	8	127	3	128
Atuisut iluanaarutaat, katillugit	167	361	165	374	161	382
Ajutoorneq, nipiliorneq aamma silaannarmik mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	11	2	11	2	11	2
Avataaniittunut aningaasartuutit, katillugit	11	2	11	2	11	2
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0	0	0	0	0	0
Akilerarutitigut nikittoqarnerani annaasat	22	-106	28	-108	28	-108
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanggullugit	0	0	0	0	0	0
Sunniutaasut allat, katillugit	22	-106	28	-108	28	-108
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	600	-384	664	-398	662	-392
Namineq erniat, ukiumut pct.	9,5%	2,2%	9,9%	2,2%	9,9%	2,2%

Nassuiaat: v1, v2 aamma v3 tassaapput ineriartorfissat takussutissiat 1, 2 aamma 3.

Sanaartornermut aningaasartuutit, ilanngaasariikkat

Sanaartornermut aningaasartuutissat katitigaanerat ilanngussaq 7.1-imi takutinneqarpoq, tassanilu 1199 m-imik mittarfiliornermi sanaartornermut aningaasartuutissat katitigaanerat takutinneqarput.

Pisarnertut nalinginnaasutut piffissami misissueqqissaarfiusumi tamarmiusumi aserfallatsaaliuinermit aningaasassanik naammattunik illuartitsisoqarsimappat, sanaartornermut aningaasaliissutissat nalivissaat atuutiinnassasut matumani naatsorsuutigineqarpoq. Qaqortumi mittarfiup ingerlanneqarneranut aningaasartuutissanut aserfallatsaaliuinermit aningaasartuutissat ilaatinneqarmata, assersuutigalugu Qaqortumi mittarfimmik soorlu 1199 m-imik sananermi sanaartornermut aningaasaliissutissaviit piffissap aningaasaliiffiusussap (ukiunik 25-nik sivilissusilerneqartup naanerani, aammalu diskonto-p erniaviisa 4 procentiusut) ukiumut 178 mio. koruuninik naleqartussat diskonto-mut utertitsinneqareernerini nalingata sinnera ersertussaavoq, tak. takussutissiaq 7.2.2.

Taamaattumik 1199 m-imik mittarfiliornermut maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit, sanaartornermut aningaasartuutit tamarmiusut nalingata sinnera ilanngullugu 463 mio. koruuniussaaq. Taakku mittarfimmut 1799 m-imut 895 mio. koruuniupput, tak. takussutissiaq 7.2.2.

Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit

Mittarfiup il.il. ingerlanneqarneranut aserfallatsaaliorneqarneranullu aningaasartuutit ilanngussaq 7.1-imi immikkoortiterneqarput, tassungalu innersuussisoqarpoq. Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumi mittarfimmut 1199 m-imut nuunneqarnerani maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 218 mio. koruuninik sipaaruteqarfiusussaapput. 1799 m-imik mittarfiliornermi sipaarutissat taakku maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 210 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Mittarfimmik 1799 m-imik sananermi sipaarutissat ikinnerunerinut mittarfiup takinerusup ingerlanneqarneranut aningaasartuutissat amerlanerunerat pissutaavoq. Assigiinngissulli taanna ilaatigut ETOPS-imi ammatitsinermut akitsuutit mittarfinni naatsuni atorneqarsinnaannginnerinit illuatungilerneqarpoq, tak. ilanngussaq 7.1.¹⁰⁹

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, timmisartut

Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarpat, Kalaallit Nunaata kujataani timmisartunik qulimiguulinnillu assartuinerit ikilissusaapput. Tamatumunnga angalasut amerlanersaasa Qaqortumiit aallarfeqartarnerat/Qaqortumut tikiffeqartarnerat pissutaavoq. Sipaarutissat mittarfimmi 1199 m-imi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 486 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Mittarfiup 1799 m-ip sananeqarnerani sipaarutissat taamaallaat 198 mio. koruuninut naatsorsorneqarput.

Qaqortumi 1199 m-imik mittarfeqalerpat, Kalaallit Nunaata kujataaniit/kujataanut nunanut allanut taakkunanngaanniillu angalasartut amerlanersaasa Kangerlussuaq aqqusaartartussaammassuk, timmisartunut ilaasut Kangerlussuarmut eqiteruttarnerisa annertunerulertussaanaera assigiinngissutip annertuneranut pissutaavoq, tamannattaarlu aamma nunap iluani Kalaallit Nunaata kujataanut/kujataaniit angallassinermi pisinnaasat atorneqarnerisa annertunerulernerinik kinguneqassaaq.

Bilitsinit isertitat

Angallannermut najoqutassiami maannakkut timmisartuusseriaatsit ilusii tunngavigalugit bilitsinut akit naatsorsorneqarput. Tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaata kujataaniit Københavnimut/Københavniimiit Kalaallit Nunaata kujataanut Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasut, siumut 1000 koruunit missaannik akiliinerusalissasut ilimagineqarpoq, tassalu siumut utimullu bilitsimut akit 20 – 30 %-inik qaffassallutik. Ilaasut assigiinngitsut angalasarnerat timmisartumut ilaanermut akinit qanoq sunnerneqassanersut ilusiliani naatsorsuinerni ilanngullugit naatsorsorneqarsinnaasimangilaq, tak. immikkoortoq 5.2. Kisianni akit allannguutissaat taama annertutigisut, soorlu 2008-mi Københavniip aamma Narsarsuup akornanni bilitsit akiinik qaffaanermut atatillugu takuneqartut pingaaruteqartussaanninnissaat ilimagineqanngilaq. Air Greenlandimiilli ilisimatitsissutigineqarpoq, Kalaallit Nunaata kujataata aamma Danmarkip akornanni angalasunut bilitsit ullumikkumut, Narsarsuaq aqqusaarlugu angalaffiusartumut naleqqiullugu, siunissami Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasoqartartussaagaluartoq allaanerungaatsiassanngitsut. Taamatut pisoqassanersoq soorunami Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap qulakkeersinnaanngilaa.

Akit sunniutigisinnaasaat pingaarutillit takussutissiorniarlugit tamatumunnga atatillugu malussajassutsit matuma kinguliani naatsorsorneqarput, tak. immikkoortoq 7.2.3.

¹⁰⁹ Extended-range Twin-engine Operational Performance Standards.

Takussutissiaq 7.2.2-mi takuneqarsinnaasutut ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi 1199 m-imik mittarfiliordermi sullissisut maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat malillugit bilitsinit isertitaat 158 mio. koruuninik amerlissapput, kiisalu 1799 m-imik mittarfiliordermi taamaaqataannik aningaasartat sullissisut bilitsinit isertitaanni 154 mio. koruuninik ikilissallutik

Atuisut iluanaarutissaat

Piffissamit pissarsiasaanit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit uuttuummut ataatsimut akit, takussutissiaq 5.2.1-imi aamma 5.2.2-mi allassimasut tunngavigalugit naatsorsugaasut, ineriartorfissanut takussutissiami 1-imi mittarfimmumut 1199 m-imut 162 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, mittarfimmumut 1799 m-imut 245 mio. koruuniullutik.

Piffissamut iluanaarutissat saniatigut 1799 m-imik mittarfiliordermi ilaasut bilitsinut aningaasartuutinik ikinnerusunik iluanaaruteqarnissamik misigisaqartussaapput. Tamatumunnga pingaartumik angallannermut najoqqutassiami tunngavissatut taaneqartut atorlugit Qaqortumi najugaqartut ilaanerminni akikinnerusunik angalasinnaalernissaat pissutaavoq. Tassunga tunngatillugu erseqqissaatigineqassaaq, avataaniit Kalaallit Nunaata kujataanut takornariartartut bilitsinut aningaasartuutinut sipaarutissaat tassunga ILANNGUNNEQANNGIMMATA, tak. immikkoortoq 1.5.2. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermi Kalaallit Nunaanni nunami sumiiffinnut killilerlugu naatsorsuisoqarnera tamatumunnga pissutaavoq. Tamanna tunngavigalugu bilitsinut aningaasartuutissanut allannguutissat, takornariat nalinginnaasut (taakkulu affaat tasaanissaat inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut nunaqavissuunngitsut ilimanarpoq) misigisartagassaat ilanngullugit naatsorsorneqanngillat.

Bilitsinut aningaasartuutinut allannguutissat pingaartumik avataaniit takornarianut tunngatinneqarsinnaammata, takussutissiaq 7.2.2-mi sullissisut bilitsinit isertitaasa qaffaatissaasa aamma ilaasut iluanaarutissaasa akornanni assigiinngissut annertoq pinngortussaavoq. Ineriartorfissanut takussutissiami 1-imi 1199 m-imik mittarfiliordermi sullissisut maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit bilitsinit isertitassaat 158 mio. koruuniussapput, naak ”suliassaqarfiup iluani” ilaasut maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat malillugit 6 mio. koruuninik sipaagaqartussaagaluartut.¹¹⁰ Taakkunanngalu 164 mio. koruunit takornariat nalinginnaasut (taakkulu affaat tasaanissaat inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut nunaqavissuunngitsut ilimanarpoq) akiliutaasa qaffaatissaasa assigiinngissutigaa. 1799 m-imik mittarfiliordermi sullissisut bilitsinit isertitassaat maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 154 mio. koruuninut ikilissuussapput, taakkunanngalu 116 mio. koruunit ”suliassaqarfiup iluani” ilaasunut tunngatinneqarsinnaapput. Assigiinngissut 38 mio. koruuniusoq tassaavoq takornariat nalinginnaasut (taakkulu affaat tasaanissaat inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut nunaqavissuunngitsut ilimanarpoq) bilitsinut sipaarutissaat.

Avataaniittunut aningaasartuutit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap timmisartuussinerup allannguuteqarnerata kingunerisaanik avataaniittunut aningaasartuutit CO₂-p aniatinneqartup allannguuteqarneraneersut kisiisa ilannguppai. Taakku nalilerneqarnerini immikkoortoq 1.5.3-mi ilimagineqartut CO₂-mut akiusoq ton-imut 180 koruunit tunngavigineqarput. Akit taakku EU-p aniatitassanik niueruteqarnerani siunissamut ungasissumut atorineqartussatut naatsorsuutigineqartut annertoqatigaat.

¹¹⁰ Nunap iluani ilaasut matumani taaneqartut tassaapput nunaqavissut, nunap iluani aamma nunatsinnut/nunatsinniit angalasut.

Sunniutissat allat

Takussutissiaq 7.2.2-mi takuneqarsinnaavoq, ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi 1199 m-imik mittarfiliornikkut akileraartarnerup nikinnerani annaasassat maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat atorlugit 22 mio. koruuninik amerlassuseqassasut. Paarlattuanik mittarfik 1799 m sananeqarpat, ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi akileraartarnerup nikinnerani annaasassat maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat atorlugit 106 mio. koruuninik amerlassuseqassapput.

Angusat tamarmiisut

Takussutissiani pingasuusuni ineriartorfissanut suliaasaqarfiit iluini tunngavissat immikkut taaneqartut tunngavigalugit 1199 m-imik mittarfiliornermi erniat ukiumut 9 procentiussasut sinnerluguluunniit amerlassuseqassasut, takussutissiaq 7.2.2-mi allassimavoq. Kisiannili ineriartorfissanut takussutissiani tamani suliaasaqarfiit iluanni erniarititassat diskonto-p erniaa piviusunngortussa ukiumut 4%-inik annertussusilerneqartoq inorlugu annertussuseqassaaq, tassalu 1799 m-imik mittarfiliornermi ukiumut 2%-it missaanniissalluni.

Matuma siuliani taaneqartutut Qaqortumi inissiiffissaq 3-mi 1199 m-imik mittarfiliornissamik misissuinermit angusat allanneqarput, naak aamma sumiiffinni toqqarneqartuni pingasuni, inissiiffissaq 3-mi sanaartornermit akikinnerusussaasuni mittarfimmik 1199 m-imik sanasoqarsinnaagaluartoq. Siusinnerusukkut oqaatigineqartutut timmisartuni teknologip ineriartornerata mittarfiit 1199 m-it timmisartunik aalajangersimasunik ikittuinnarnik sullissisinnaanissaasa tungaanut ingerlanera taamatut toqqaanermut pissutaavoq. Taamaattoqarsinnaanera qanoq pingaartinneqartigissanersoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangiiffigisinnaanngilaa. Taamaattumik aamma Qaqortumi inissiiffissat sinnerini pingasuusuni 1199 m-imik mittarfiliornissaq naatsorsuiffigineqarpoq, tak. takussutissiaq 7.2.3.

Takussutissiaq 7.2.3 Ineriartorfissanut takussutissiami 2-mi Narsarsuaq matullugu Qaqortumi inissiiffissani sisamaasuni 1199 m-imik sananermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliaasaqarfiup iluani erniaqartillugit. Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4 %.

Mio. DKK	1199 v2 (Plac 1)	1199 v2 (Plac 2)	1199 v2 (Plac 3)	1199 v2 (Plac 5)
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-421	-450	-641	-463
Nalingata sinnera	100	111	178	115
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-321	-340	-463	-348
Nutarterineq aamma aserfallatsaaliuineq, mittarfik, aqqusernit il.il,	221	220	218	220
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	486	486	486	486
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	219	219	219	219
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit, katillugit	926	925	923	925
Atuisut piffissatigut iluanaarutaat	157	157	157	157
Atuisut billetsinit aningaasartuutaat	8	8	8	8
Atuisut iluanaarutaat, katillugit	165	165	165	165
Ajutoorneq, nipiliorneq aamma silaannarmik mingutsitsineq	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	11	11	11	11
Avataaniittunut aningaasartuutit, katillugit	11	11	11	11
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0	0	0	0
Akileraarutitigut nikittoqarnerani annaasat	51	47	28	46
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0
Sunniutaasut allat, katillugit	51	47	28	46
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	832	809	664	799
Nammineq erniat, ukiumut pct.	14,9%	14,0%	9,9%	13,6%

Takussutissiaq 7.2.3-imi takuneqarsinnaasutut inissiiffissani pingasuni allani sanaartornermut aningaasartuutissat ikinnerunerat pissutaalluni suliaasaqarfiup iluani erniat qaffasinnerungaatsiassapput. Ineriartorfissanut takussutissiaq 2-p naatsorsuiffigineqarnerani angusat tassunga tunngavigineqarput. Naatsorsukkat ineriartorfissanut takussutissiaq taanna kisiat aallaavigalugu saqqummiunneqarput, ineriartorfissanut takussutissiamiit ineriartorfissanut takussutissiamut allamut nikingassutit annertunerunngimmata. Tassalu ineriartorfissanut takussutissiaq 2 ineriartorfissanut takussutissiamut 1-imut paarlaallugu atornerqarpat, inissiiffissiaq 3-mi suliaasaqarfiup iluani erniat 9,5 %-imiit 9,9 %-iinnarmik amerlisussaapput.

7.2.3 Malussajassutsimut naatsorsukkat

Inissiiffissami 3mi malussajassutsimut naatsorsuinerit makkua ingerlanneqarput:

- sanaartornermut aningaasartuutissanik agguaqatigiisitsilluni naliliinernut naleqqiullugu 25%-imik amerlanerunissaat
- sanaartornermut aningaasartuutissanik agguaqatigiisitsilluni naliliinernut naleqqiullugu 25%-imik ikinnerunissaat

- Narsarsuup matuneqarnerani aningaasartuutitut ingerlaavartunut sipaarutaasussat 50%-imik ilanngarlugit
- diskonto-p erniaata 5%-imik annertussusilerneqarnissaa (agguaqatigiisitsilluni ilimagisanut naleqqiullugu 1 procentpointimik ilallugu)
- bilitsinut akit allannguutissaattut naatsorsuutigineqartut kingunerisaannik takornariat amerlassutsimikkut allannguuteqarnerat - mittarfiup 1199 m-ip aamma mittarfiup 1799 m-ip sananeqarnerani

Inissiiffissaq 1-imut, 2-mut aamma 5-imut misissukkat taamaallaat ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mut allanneqarneri assigalugit, malussajassutsimik misissuinerit aamma ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mut taamaallaat allanneqarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit aamma diskonto-p erniaa

Sanaartornermut aningaasartuutit, takornariat amerlassusaasa naatsorsuinermilu ernialiussat malussajassusiannik misissueqqissaarnermi Qaqortumi mittarfissaq 1199 m aamma 1799 m (ineriartorfissanut takussutissiaq 2) misissuiffigineqarput, tak. takussutissiaq 7.2.4 – Takussutissiaq 7.2.5.

Sanaartornermut aningaasartuutit +/- 25 procentinik nikillutik allannguuteqassappata, imaluunniit diskonto-p erniaa 1 procentpointimik qaffassappat tamanna qitiusunik inerniliinernik nikisitsissanngitsoq takussutissiaq 7.2.4-mi takutinneqarpoq. Tamanna aamma Qaqortumi mittarfimmut 1199 m-imut aamma 1799 m-imut atuuppoq.

Narsarsuarmi mittarfik matuneqassappat inissiat attaveqaatillu nutaatut pitsaassuseqarsimangippata, Narsarsuup matuneqarnissaanut ataasiaannartumik aningaasartuutissat amerlanaagaasimassapput. Ilanngussaq 7.1-imi taaneqartutut inissianut attaveqaatinullu taamaatinneqartunut taartissanik sanaartornermut aningaasartuutissat 106 mio. koruuninut missiliorneqarput (2010-mi maannakkut naliliussat ilanngaasereerlugit 100 mio. koruuninik amerlaqatigissallugit). Amerlanaarisimasinnaaneq kisitsitalerneqassappat, aningaasartuutissat taakku amerlanaarneqarsimanissaasa pingaaruteqarnerat takussutissiaq 7.2.4-p takussutissiaq 7.2.2-mut sanilliunneqarnerani takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 7.2.4

Ineriartorfissat takussutissiami 2-mi Narsarsuaq matullugu Qaqortumi inissiiffissaq 3-mi mittarfimmik 1199 m-imik imaluunniit 1799 m-imik sananermi sanaartornermut aningaasartuutissat allanngornerini, Narsarsuup matuneqarnerani aningaasartuutissanik ingerlaavartunik sipaagaqarnermi aamma diskontop erniaata allanngornerani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliassaqarfiup iluani erniaqartillugit

Mio. DKK	1199 v2	1799 v2	1199 v2 +25% sanaar-torneq	1799 v2 +25% sanaar-torneq	1199 v2 -25% sanaar-torneq	1799 v2 -25% sanaar-torneq	1199 v2 -50% Nars. ^a	1799 v2 -50% Nars. ^a	1199 v2 +1% erniat	1799 v2 +1% erniat
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-641	-1.310	-802	-1.637	-481	-982	-641	-1.310	-632	-1.291
Nalingata sinnera	178	414	223	518	134	311	178	414	136	317
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-463	-895	-579	-1.119	-347	-671	-463	-895	-496	-974
Nutarterineq aamma aserfallatsaaliuineq, mittarfik, aqqusernit il.il, Ingerlatsinermit aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	218	210	218	210	218	210	13	5	193	186
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	486	198	486	198	486	198	486	198	431	175
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit, katillugit	219	-179	219	-179	219	-179	219	-179	189	-157
Atuisut piffissatigut iluanaarutaat	923	229	923	229	923	229	718	24	813	204
Atuisut billetsinut aningaasartuutaat	157	247	157	247	157	247	157	247	139	218
Atuisut iluanaarutaat, katillugit	8	127	8	127	8	127	8	127	7	112
Ajutoorneq, nipiliorneq aamma silaannarmik mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	11	2	11	2	11	2	11	2	10	2
Avataaniittunut aningaasartuutit, katillugit	11	2	11	2	11	2	11	2	10	2
Akitsuutitigut sunniutaasussat Akileraarutitigut nikittoqarnerani annaasat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	28	-108	12	-141	44	-75	8	-129	18	-109
Sunniutaasut allat, katillugit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	28	-108	12	-141	44	-75	8	-129	18	-109
Namineq erniat, ukiumut pct.	664	-398	532	-654	796	-141	438	-623	491	-547
	9,9%	2,2%	7,9%	1,6%	13,1%	3,1%	7,9%	1,1%	9,9%	2,2%

a. Malussajassutsimut misissuinermi matumani Narsarsuup matuneqarnerani aningaasartuutissanut ingerlaavartunut sipaagassat 50%-imik ilanngarneqarput.

Tamatuma peqatigisaanik Narsarsuarmi mittarfiup matuneqarnerani aningaasartuutit ingerlaavartunut sipaagassat Qaqortumi nutaamik mittarfiliornissamut pingaaruteqartorujussuarmik inissisimapput. Narsarsuup matuneqarnerani sipaagassat 50%-imik appartinneqarpata, suliassaqarfiup iluani erniat aamma maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit nalingat annertuumik

appartussaapput. 1199 m-imilli mittarfiliormi suliap inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaassusia ingerlaannassaaq, naak ineriartorfissatut takussutissiami 2-mi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 664 mio. koruuniniit 438 mio. koruuninut imaluunniit 226 mio. koruuninik appartussaagaluartut.

Takornariaqarneq

Piffissami allannguiffiusumi angallannermut najoqqutassiami timmisartunut akinik naatsorsueriaaseq atorneqartoq malillugu, kilometerit atorneqartut bilitsit akiinut apeqqutaasussaapput. Taamaattumik Qaqortumi 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat, Kalaallit Nunaata kujataaniit Københavnumut/Københavniimiit Kalaallit Nunaata kujataanut Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasut, allassimasut malillugit angallavimmuut ataatsimut bilitsimut akiliutissaat 1.000 koruuninut missaannik amerlissapput. Taamatuttaaq angallannermut najoqqutassiaq naapertorlugu tamatuma kingunerisaanik piffissami ineriartortitsiviusumi ineriartortitsivissanut takussutissiaq 1-imi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit sullissisut bilitsinut isertitassaaq 158 mio. koruuninik amerlissusaapput, tak. takussutissiaq 7.2.2. Taamatuttaaq Qaqortumi 1799 m-imik mittarfiliormi takornarianut akigititaasut sunniuteqarfigineqassapput. Tamatumani appaatissat amerlaqataat pineqarput.

Angalasarnermi pissutsit allanngornerisa taakkulu sunniutaannik akit allanngornerisa sumiiffimmut takornariartartut amerlassusaat sunniuteqarfigisussaavaat. Angallannerulli ilusaani Isumalioqatigiissitap suliaani atorneqartumi bilitsinut akit aamma piffissap angalaffiusup allannguutaasa kingunerisaanik takornariat amerlassusaasa sunnerneqarnissaat ingerlaannartumik ilaatinneqanngillat.¹¹¹

Angallannernulli najoqqutassiaq atornagu bilitsinut akit allannguutissaattut naatsorsorneqartut tunngavigalugit, bilitsit akiisa appasinneruleraneranni/qaffasinneruleraneranni takornariat amerlassusaannut allannguutissat qanoq isikkoqarnerisut missiliorneqarput. Allannguutissat taakku timmisartunik angalanerme takornarianut akit malussajassusiannut missiliuinerit tunngavigalugit naatsorsorneqarput, tak. ilanngussaq 7.1-imi tamatumunnga nassuiaatit erseqqinnerusut.

1199 m-imik mittarfiliormi takornariat 19%-inik ikinnerulissapput, 1799 m-imik mittarfiliormi takornariat 4%-inik amerleriassallutik - taakkunanilu marluusuni pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu.

Takornariat amerlinerini malitsigisaanik sunniutissat Isumalioqatigiissitap inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naatsorsukkanut qanoq ilanngussimanerai, ilanngussaq 1.1-imi aamma 8.1-imi ersarinnerusumik nassuiarneqarpoq.

Tamatumani akinut sunniutissat kisimik ilaatinneqassappata, Isumalioqatigiissitap tunngavissatut atugai malillugit Kalaallit Nunaata kujataanut takornariartartut 19%-inik ikinnerulernerisa aamma 4%-inik amerlanerulernerisa sunniutissai takussutissiaq 7.2.5-imi takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.2.5 Ineriartorfissatut takussutissiami 2-mi Narsarsuaq matullugu Qaqortumi inissiiffissaq 3-mi mittarfimmik 1199 m-imik imaluunniit 1799 m-imik sananermi

¹¹¹ Teknikki eqqarsaatigalugu angallannerup ilusaani tamanna naammassineqarsinnaagaluarpog, kisiannili paasissutissat pigineqartut tunngavigalugit bilitsit akiisa aamma takornariat amerlassusaasa (angallannerme nikeriarfik) ataqatigiinnerat upparssuseqartumik missiliorneqarsinnaanngilaq. Tamanna pissappat, angalasut paasissutissaataat arlallit sukumiisumik misissuiffigineqartariaqarput/paasiniaaffigineqartariaqarput.

takornariat amerlassutsimikkut allannguuteqarnerini maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliassaqarfiup iluani erniaqartillugit. Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunnagortitat: ukiumut 4 %.

mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	1199 v2 -19% takornarissat	1799 v2 +4% takornarissat
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniat takornarissat amerlinissaat eqqarsaatiginagu, tak. Takussutissiaq 7.2.2:		
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	664	-398
Suliassaqarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	9,9%	2,2%
Takornarissat amerlanerulerneranni malitsigisaanik sunniutaasussat	-130	30
Kalillugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	534	-368
Suliassaqarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	8,9%	2,3%

Takussutissiaq 7.2.5-imi takuneqarsinnaasutut takornariartartut amerlassusaannut allannguutit ilanngunneqarnerisa kingunerisaanik, mittarfimmik 1199 m-imik sananermi naliusooq maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 130 mio. koruunerpijanik annikillissaaq, taamatullu suliassaqarfiup iluani erniat ukiumut 10 %-iniit 9 %-erpianut appassallutik. Oqaatigineqartut Air Greenland Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut ilisimatitsivoq, Kalaallit Nunaata kujataata aamma Danmarkip akornanni angalasunut bilitsit akii ullumikkumut Narsarsuarmiit angalasarnermut naleqqiullutik allanngungaassanngitsut, naak siunissami mittarfik 1199 m-imik takissusilik atorlugu Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasarnerit pisartussanngussagaluartut. Tamanna aamma suliap inernerissappagu, takornariartartunut sunniutaanerluttussat piffissap angalaffiusup sivisunerulernerata, takornarianut annertuumik pingaaruteqartussaannngitsutut ilimagineqartup kingunerisaanik killilerneqartussaapput.

1799 m-imik mittarfiliortoqassappat Kalaallit Nunaata Kujataanut takornariartartut 4 %-inik ilanissaat qanoq pingaaruteqassanersoq aamma takussutissiaq 7.2.5-imi takutinneqarpoq. Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 30 mio. koruuninik amerlissasut, taamatullu suliassaqarfiup iluani erniat ukiumut 2,2 %-iniit 2,3 %-inut amerlissasut tassani takutinneqarpoq.

7.3 Kalaallit Nunaata kujataani aqqusinikkut attaveqaatit

Matuma siuliani taaneqareersutut Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup maannakkut inissisimaffia ingerlasussanik piareersaasarneq aqutsinerlu eqqarsaatigalugu pitsaasuunngilaq, angalasut Narsarsuarmiit aallarfillit tassungalu tikiffillit ikittuinnaasarmata.

Taamaattumik mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanik eqqarsaatersuuteqarnermut atatillugu, aamma Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup angalasut aallartarfiinut tikittarfiinullu atassuserneqarsinnaaneranut periarfissat assigiinngitsut misissorneqarnissaat naleqquttuuvoq. Narsarsuarmi maannakkut mittarfiusoq pigiinnarneqassappat tamanna annertunerusumik pisinnaavoq, tamatumalu peqatigisaanik Narsarsuup Qaqortullu akornanni Narsaq aqqusaarlugu aqqusinnoortoqarsinnaavoq. Taamaalilluni Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfiit marluk imminnut atalersinneqassapput, tamatumalu peqatigisaanik Narsarsuarmi mittarfimmu atassuserneqassallutik.

Matuma kinguliani taamatut atassusiinerup ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni tamani sunniutissai pingaarnerit naliliiffineqarput. Tassani illoqarfiit marluk akornanni atassusiinissaq (pilersaarusiornissaq) aamma maannakkut attaveqaatini pissutsit maannakkut atuuttut (pissutsit tunngaviusut) imminnut sanilliunneqassapput.

Pissutsit tunngaviusut

Pissutsini tunngaviusuni attaveqaatit maannakkut atuuttut atuutsiinnarlugit pissutsit nassuiarneqarput. Tassalu Narsarsuarmi mittarfik ullumikkutut atuutsiinnarneqarpoq, ilaatigullu Narsarsuup, Narsap aamma Qaqortup akornanni qulimiguulimmik aqquteqarluni.

Pissutsit tunngaviusut taamatut nassuiaasiorneqarnerat immikkoortoq 7.2-mi mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanik misissuinermi pissutsinut tunngaviusunut assinguvoq. Taamaalilluni misissuinerit marluusut taakku inernerit imminnut ataqatigiissinneqarsinnaapput.

Pilersaarusiornissaq

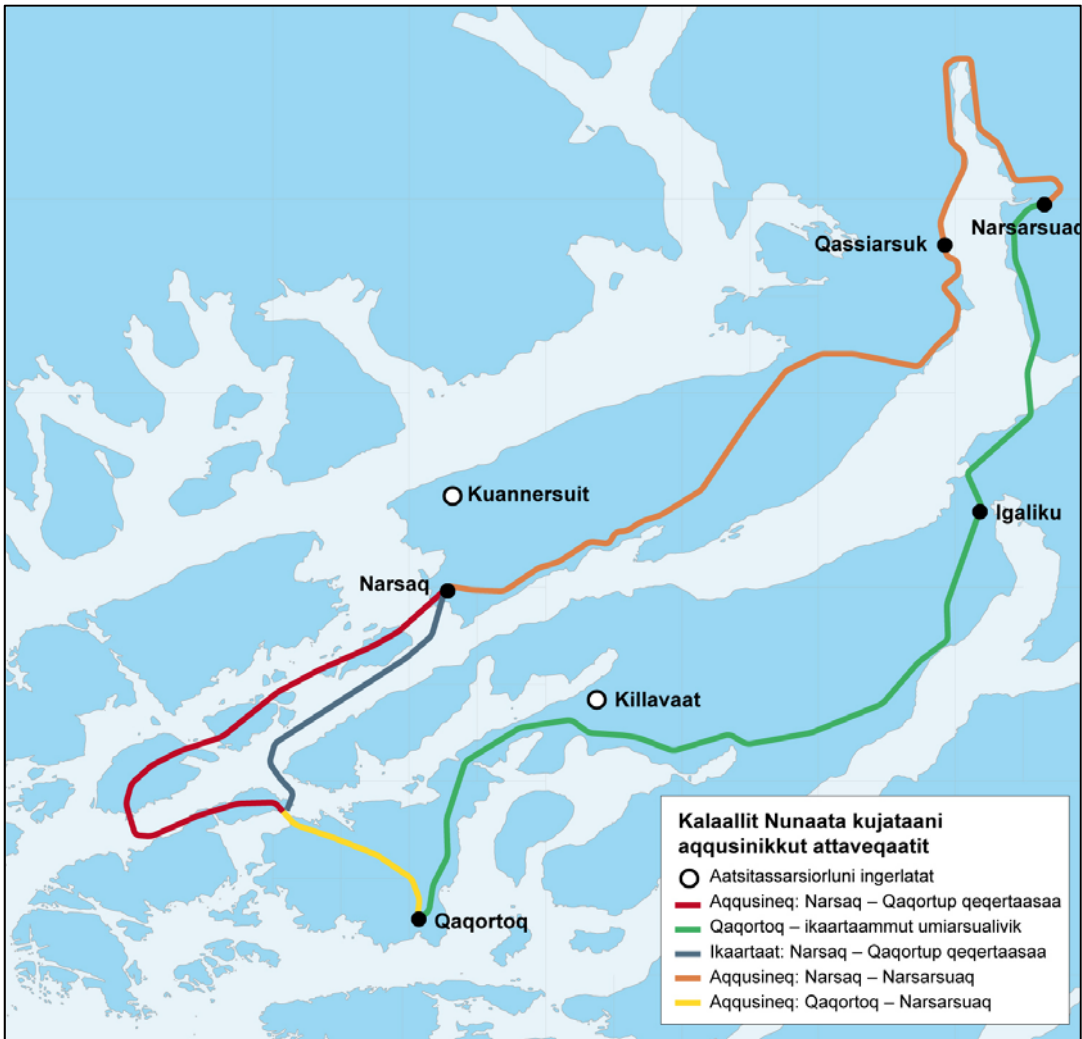
Narsarsuarmi mittarfiup angalasut aallartarfiinut tikittarfiinullu arlalinnut atassuserneqarnissaanut tunngatillugu, Narsarsuup Qaqortullu akornanni Narsaq aqqusaarlugu atassusiisoqarsinnaasoq eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

Atassusiinissaq nalunaarusiami ”Kalaallit Nunaata kujataani angallannermut attaveqaatinut pilersaarutiniq naliliineq”-mi¹¹², nassuiarneqartut pilersinneqarsinnaavoq, tassanilu aaqqiissutissatut najoqqutassiat pingasut assigiinngitsut siunnersuutigineqarput. Aaqqiissutissatut najoqqutassiani tamarmiusuni Narsarsuup Narsallu akornanni aqqusinniornissaq siunnersuutigineqarpoq. Tassani periarfissat pingasut uku saqqummiunneqarput:

- **Aqqusineq/ikaartaat:** Narsamiit Qaqortup qeqertaasartaata avannamut kimmumt sammisortaani ikaartaammumt talittarfimmumt ikaartaat aqquserneqassaaq. Kiisalu ikaartaammumt talittarfiup Qaqortullu akornanni aqqusinniortoqassaaq.
- **Narsaq aqqusaarlugu aqqusineq/sulluliaq:** Narsamiit Qaqortumut qeqertat Illutalik, Qanngui, Illukasik aamma Kingittoq aqqusaarlugit aalajangersimasumik aqqusiisoqassaaq. Aqqusinermi tassani immap naqqata iluatigut sullulianik katillugit sisamanik atassusiisoqassaaq.
- **Narsarsuup Qaqortullu akornanni aqqusineq/sulluliaq – Narsamut aqqutissalerlugu:** Narsarsuup Qaqortullu akornanni toqqaannartumik aqqusinniortoqassaaq, kangerluup Qoorup naqqata iluani sullulioroqassalluni.

Aaqqiissutissatut najoqqutassiat assigiinngitsut Ilusiliaq 7.3.1-imi takutinneqarput.

¹¹² Kalaallit Nunaata kujataani angallannermi attaveqaatit pillugit suleqatigiissitaq 2007. Kalaallit Nunaata kujataani angallannermut attaveqaatinut suliaassanik naliliineq. Taamanikkut Nanortallip Kommuniata, Qaqortup Kommuniata, Narsap Kommuniata aamma Namminersornerullutik Oqartussat ataatsimut pilersissimasaat. 2007-imi juulimi.

Ilusiliaq 7.3.1 Narsarsuup aamma Qaqortup akornanni Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniorfiusinnaasut titartarneqarnerat

Atassusiinissat taakku sanaartorneqarnerisigut, illoqarfiit nunaqarfiillu pineqartut akornanni qulimigulimmik angallassinertiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissuteqarfiusut matuneqassapput. Kisiannili angallaviit isorartunerat piffissallu atorneqartut sivilisunerat pissutigalugit attaveqaatit taakku sananeqarnerisa kingorna qulimiguulimmik angallassinernik niuernernik tunngaveqartunik peqaannarissaq eqqarsaatigineqartariaqarpoq, pingaartumik qinigassanut sivilisungaatsiartumik angallavissusannut tunngatillugu.

7.3.1 Sunniutissanut nassuiaatit

Attaveqaatit sananeqarnissaannut aningaasartuutissat aammalu ingerlatsinissamut aserfallatsaaliuinissamullu aningaasartuutissat amerlasussaapput. Paarlattuanik attaveqaatit taakku sunniutissanik ukuninnga annertuumik pissarsiviussapput:

- Pingaartumik illoqarfiit marluk taakku mittarfllu akornanni, kisiannili aamma nunaqarfiit Qassiarsuup aamma Igalikup akornanni qulimiguulimmik ingerlatsinermut sipaarutissat annertussapput.

- Ullumikkumut qulimiguullit killilimmik amerlassuseqartunik aallartartut atorlugit angallassinerup annersaata ingerlanneqarfianut naleqqiullugu piffissaq eqqorlugu tikittarnerup aallartarnerullu akulikinnerulerneratigut iluaqutissarsisoqassaaq. Pitsaaqutinulli taakkununga ikaartaatip atornerqarnera pisariaqartinneqassanersoq, imaluunniit Narsarsuarmit Qaqortumut aqqutaa tamakkerlugu aqqusinniortoqassanersoq apeqqutaassaaq.
- Illoqarfinni nunaqarfinnilu inuiaqatigiit imminnut qaninnerulissapput, tamannalu illoqarfinni nunaqarfinnilu pineqartuni innuttaasunut aammalu takornarianut sumiiffimmut tikeraartunut iluaqutissartaqassaaq.
- Aallartartut tikittartullu akulikinnerulernerisigut inuiaqatigiillu imminnut qaninnerulernerisigut sumiiffiit assigiinngitsut akornanni angalasartut amerlinissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaaruteqarnissamut takussutissaassaaq.
- Kuannersuarnut (Kvanefjeldet) aamma Killavaanut (Kringlerne) aatsitassarsiorfulersinnaasunut attaveqaatit pitsaanerulissapput.
- Savaateqarfinnut arlalinnut attaveqaatit pitsaanerulissapput.
- Najukkami imaatigut angallatinik ingerlatsinermut aningaasartuutissanik angalasartut angallatiniit aqqusinermut nuunneqarnerisa amerlaqataannik sipaagaqartoqassaaq.

Sanaartornermut aningaasartuutissat aamma ingerlatsinermut aningaasartuutissat saniatigut sunniutissanik allanik, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniuteqarnerluttussanik takkuttoqassaaq. Tassani pineqarput:

- Angalasut qulimiguulimmik angalasinnaagaluartut piffissap angalanermut atugaasa sivitsornera. Pingaartumik Narsamiit Qaqortumiillu taakkunungalu angalasunut.
- Atortunik aqqusinermit angalasartussanik pisisoqassaaq. Tassani pineqartut tassaasinnaapput bussit pisortatigoortumik angallassinermut atugassat taamatullu biilit nammineerluni pigisat.

7.3.2 Sunniutissanik naliliineq

Attaveqaatissat sanaartorneqarnerini sunniutissat naliliiffigineqarnerini aallaqqaammut aningaasartuutissat iluanaarutissallu pingaarnerit imminnut sanillunneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Tassani pineqartut tassaapput:

- Aqqusinermit, sullulianik immaqalu ikaartaammut talittarfimmik sananermut kiisalu ikaartaammik pisinermut aningaasartuutissat.
- Attaveqaatinik, tassalu aqqusinermit, sullulianik immaqalu ikaartaatip talittarfianik ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutissat.
- Qulimiguulinnik ingerlatsinermit sipaagaqarnermi pissarsiassat.
- Biilini, bussinik immaqalu ikaartaammik angalanermut aningaasartuutissat.

Matuma kinguliani aningaasartuutissat pissarsiassallu pingaarnerit amerlassusissaat naliliiffigineqarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit

Sanaartugassanut aningaasartuutissanut missiliuigallernerinnaat pigineqarput, taamaattumillu taakkununga tunngatillugu nalornineq annertuvoq. Tassani ilaatigut sumiiffiit ilaat, ilaatigut ujaqqat nakkaasartut aammalu kuuit ikaagassat, mikisunik ikaartarfilerneqarmissamut pisariaqartitsiviusut pissutaallutik tikikkuminaapput. Ataatsimut isigalugu aqqusernup sulluliallu sananeqarmissaannut periarfissat teknikkikkullu unammilligassat sukumiisumik misissuiffigineqarsimangillat. Pingaartumillu erseqqissaatigineqassaaq, sulluliornissamut atatillugu sajuppillatsitsisarluni misissuisoqarsimangimmat. Aqqusernup sulluliallu sananeqarmissaat pisariunerusoq paasineqarpat – pingaartumik immap naqqata iluani pissutsit pequtaallutik – sanaartornermut aningaasartuutissat amerleriarujussuarsinnaapput.

Sanaartornissamut missingersuutit nalunaarusiani ”Angallannermut atortut, sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu”, aamma “Kalaallit Nunaata kujataani angallannikkut attaveqaatinut pilersaarutit naliliiffigineqarnerat”¹¹³ naliliiffigineqarput. Nalunaarusiami siulliullugu taaneqartumi Narsarsuup aamma Narsap akornanni aqqusernup angallaffiusussap¹¹⁴ (90 – 95 km) sananeqarneranut aningaasartuutissat 2004-mi akit aallaavigalugit 510 mio. koruunerpianut missiliorneqarput. Qaqortup ikaartaatillu talittarfiata akornanni aqqusernup asfaltimik qallikkap 17 km-it missaanniittup, 150 m-ikkaarlugit biilinu illuarfissallip sananeqarmissaanut aningaasartuutissat 60 mio. koruunit missaannut missiliorneqarput. Qaqortup qeqertaasartaani aamma Narsami biilinu ikaartaatinut talittarfiit nutaat sananeqarnerannut aningaasartuutissat 50 mio. koruunit missaanniissapput.

Taamaalilluni Narsarsuup Qaqortullu akornanni Narsaq aqqusaarlugu aqqusernit ikaartaatillu atorlugit attaveqarfissat sananeqarmissaannut aningaasartuutissat 2004-mi akit tunngavigalugit 620 mio. koruuninut missiliorneqarput, 2010-mi akit tunngavigalugit 750 mio. koruunisut annertussuseqarlutik.¹¹⁵

Nalunaarusiami ”Kalaallit Nunaata kujataani angallannermi attaveqaatinik sanaartornissamik naliliineq”-mi Narsamiit Qaqortumut aqqusinniornermut sulluliornermullu aningaasartuutissat 1,5 mia. koruunit missaannut missiliorallarneqarput. Taanna tunngavigalugu Narsarsuarmit Qaqortumut Narsaq aqqusaarlugu (qeqertat Illutalik, Qanngui, Illukasik aamma Kingittoq aqqusaarlugit) aqqusinniornissamut sulluliornissamullu aningaasartuutissat tamarmiusut 2010-mi akit tunngavigalugit 2,1 mia. koruunit missaannut missiliorneqarput.

Nalunaarusiami ”Kalaallit Nunaata kujataani angallannermi attaveqaatinik sanaartornissamik naliliineq”-mi Narsarsuarmit Qaqortumut kangerluk Qooroq ataallugu aqqusinniornissamut sulluliornissamullu aningaasartuutissat 1,6 mia. koruuninut taaneqarput. Tassalu Narsamut aqqusinniornissaq ilanngullugu sanaartornermi aningaasartuutissat 2010-mi akit tunngavigalugit 2,2 mia. koruuninut missiliorneqarput.

¹¹³ Angallannermut sanaartukkat, sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu, Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuup akornanni angallannermut atortunik sanaartorneq, aqqusinniorneq. Mittarfeqarfii, 2004.

¹¹⁴ Angallaffiusussaq tassaavoq aqqusineq, biilini nalinginnaasunik angallaffigineqarsinnaasoq. Aqqusinermi angallaffiusussami biilit nalinginnaasut marluk imminnut saneqqussinnaassapput, aammalu biilit annerit atorlugit angallattut saneqqussinnaanissaat eqqarsaatigalugu aqqusinermi naleqquttumik imminnut ungasissuseqartunik illuarfissaqassaaq.

¹¹⁵ Ikaartaammut nalikilliliinerit aningaasaatinullu aningaasartuutit ikaartaatip ingerlanneqarneranut ukiumoortumik aningaasartuutissanut ilanngullugit naatsorsorneqarput. Taamaattumik ikaartaammik pisinissamut aningaasaliissutissat sanaartornermut aningaasartuutissanut ilanngunneqangillat.

Attaveqaatinik ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit

Attaveqaatit ingerlanneqarnerannut aserfallatsaaliorneqarnerannullu aningaasartuutissanut missiliukkanik soqanngilaq. Taamatut naliliigallarnermi ukiumut aningaasartuutissat sanaartornermut aningaasartuutit 4%-iisa missaannik amerlassuseqartussatut missiliorneqarput – tassani aqqusernit, ikaartaatip talittarfii sulluliallu aserfallatsaaliuineqarmissaat pineqarpoq. Taamatut annertussusiliinermit ukuiunerani aserfallatsaaliuinermit aningaasartuutissat aamma aputaajaatinik siuleqartitsilluni ingerlaaqatigiittarnermit aningaasartuutissat ilanngunneqarsimassasut ilimagineqarpoq.

Ikaartaatip qulimiguullilu ingerlanneqarnerinut aningaasartuutit

Biilinut ikaartaatip ingerlanneqarnerinut siunnersuummi aamma ingerlatsinermit aningaasartuutit ilaatinneqassapput. Biilinut ikaartaammut ilaaneq nalunaaquttap akunnerata ataatsip missaanik sivissuseqassasoq ilimagineqarpoq, aammalu ullormut siumut utimullu angalanerit marluusassasut (maannakkut qulimiguullit atorlugit sullissinermit tikittartut akulikissusaat marloriaatip missaanik amerlissallutik) ilimagineqarpoq. Kilometerimut angalaffiusumut ataatsimut aningaasartuutissat annertussusilerneqarnerini, biilinut ikaartaammik pisinermit ingerlatsinernullu aningaasartuutissat aallaavigalugit kilometerimut 260 koruunit missaanniittussatut missiliorneqarput. Taanna tunngavigalugu ukiumut aningaasartuutissat 8 mio. koruunit missaannut naatsorsorneqarsinnaapput.

Pissutsini tunngaviusuni illoqarfiit nunaqarfiillu, pilersaarusiordermi qulimiguulimmik sullinneqartussaangitsut akornanni qulimiguulinnik ingerlatsinissamut aningaasartuutissat ilaatinneqarput. Taamaattumik qulimiguulinnik ingerlatsinermit aningaasartuutissat pilersaarusiordermi pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu sipaagassatut ilaatinneqarput. Qulimiguulinni immikkoortunut ataasiakkaanut akigititaasut aamma nalunaaquttap akunneranut atugassanit sipaakkat naatsorsorneqarneri tunngavigalugit ukiumut sipaagassat 30 mio. koruunit missaannut naatsorsorneqarput.

7.3.3 Aningaasaqarnermik naliliinerup inerneru

Sunniutissat matuma siuliani taaneqartut ukuiunut 25-inut ataatsimut naatsorsorneqarnerini, aaqqiissutissat pingasuusut imminnut akilersinnaassusii naatsorsorneqarput.

Aqqusinniornikkut/ikaartaasiinikkut aaqqiissutissaq

Aqqusinniornikkut/ikaartaasiinikkut aaqqiissutissap, sananeqarnermini akikinnerujussuusassap naatsorsorneqarnerani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit -600 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Tassalu sanaartornermit, ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutissat kisiisa isigigaanni, suliami aningaasartuutissat iluanaarutissanit amerlanerupput.

Sunniutissat arlallit aningaasaqarnermik naatsorsuinermit matumunnga ilaatinneqanngillat. Tassani ilaatigut sumiiffimmi illoqarfimmi nunaqarfimmi inuiaqatigiit imminnut qaninnerulernerisigut, aammalu Kuannersuarni aatsitassarsiorfiulersinnaasumut attaveqartarnerup pitsaanerulerneratigut angalasunut iluaqutissat pineqarput. Tassanili ikaartaatip ingerlanneqarnerani akornutaasinnaasunut iluarsisoqartariaqassaaq, sikorsuit umiarsualivinnik assiisnaammata, aammalu biilinut ikaartaat aserortoorsinnaammat. Kisiannili aamma sunniutissanik pitsaanngitsunik naammattuuisoqartassaaq, pingaartumik angalasussat qulimiguulinnik atuiniarlutik aalajangersimasut sivisunerusumik angalasalissammata, aammalu biilinnik pisinermit ingerlatsinernullu aningaasartuuteqartoqartartussaalluni.

Sunniutissat taakku ataatsimoortillugit naatsorsuiffigalugit misilinneqanngilaq. Kisiannili suliaq imminnut akilersinnaassappat, naliliiffigineqarsimangitsut ataatsimut sunniutissaat ilanngaasereqanngitsut qanoq pitsaatigisumik sunniuteqassanersut naatsorsorneqarpoq.

Taamatut naatsorsuinerup takutippaa, suliat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut nammassinnaassappata sunniutissat nalilerneqanngitsut ukiumut 36 mio. koruuninik pissarsiaqarfigineqartariaqartut. Suliat mittarfiup Qaqortumi inissiiffissaq 3-mi 1199 m-imut nuunneqarnerani iluanaarutissanut naleqqutissappata (tak. takussutissiaq 7.2.3 malillugu suliassaqarfiup iluani erniat 9,9 %-inut annertussusilerneqarput), sunniutissat naliligaanngitsut nalingi ukiumut 70 mio. koruuniussapput.

Mittarfiup 1199 meterip imminut akilersinnaassusissaanut 70 mio. koruunit aningaasartaliunneqartut, Kommune Kujallermi tamarmiusumi innuttaasumut ataatsimut ukiumut 9.000 koruuniussapput.

Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniornikkut/sulluliornikkut aaqqiissutissaq

Aqqusinniornikkut/sulluliornikkut aaqqiissutissap imminut akilersinnaassusiata naatsorsorneqarnerani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit -2,2 mia. koruuninut naatsorsorneqarput. Taamatut inerniliineq sanaartornermut missingersuutit qaffasissorujussuit, ikaartaammut talittarfiliornermi ikaartaammillu ingerlatsinermi aningaasartuutissanit sipaakkanit illuatungilerneqarsinnaanngitsut kinguneraat.

Aqqusinniornikkut/sulluliornikkut aaqqiissutissat sunniutissaasa, aqqusinniornikkut/ikaartaatiliinikkut aaqqiissuteqarnermi sunniutissat nalilerneqanngitsut assigissavaat. Tamatuma saniatigut sulluliornikkut aaqqiissutissat sunniutissaasa pitsaasut ilagissavaat, sulluliaq inuit ataasiakkaat pisariaqartitsinerat malillugu angalasinnaalernerumut periarfissaqalernerat. Aamma aqqusinniornikkut/sulluliornikkut aaqqiissutissami immap sikua imaluunniit aserortoorneq pissutigalugu ikaartaatit ingerlanneqarnerini nalornissutaasinnaasut peerneqartussaapput.

Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit annertuumik amigartooruteqarfiusussaannerat pissutigalugu suliassaq aqqusinniornikkut/ikaartaatiliinikkut aaqqiissutissamut, aammalumi mittarfiup Qaqortumut nuunneqarneratigut aaqqiissutissamut naleqqutinngilaq.

Narsarsuarmit Qaqortumut Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniornikkut/sulluliornikkut aaqqiissutissaq

Aaqqiissutissap taassuma imminut akilersinnaassusia maannakkut naliusut ilanngaaseriikkat tunngavigalugit 2,3 mia. koruuninik amigartooruteqarfiusussatut naatsorsorneqarput. Taamatuttaaq inerniliineq sanaartornermut missingersuutit qaffasissorujussuit, ikaartaammut talittarfiliornermi ikaartaammillu ingerlatsinermi aningaasartuutissanit sipaakkanit illuatungilerneqarsinnaanngitsut kinguneraat.

Aqqutissap taassuma sananeqarnissaanut aningaasartuutissat missiliukkat ikinnerujussuit Assartuussineq pillugu Isumaliqatigiissitamut nalunaarutigineqarsimapput. Matuma siuliani naliliinermut sanaartugassanut akit katillugit 2,2 mia. koruuniusut tunngavigineqarput, sanaartugassallu akii 50 %-inik ikilisinneqaraluarpataluunniit, akilersinnaassusiat maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 900 mio. koruuninik amigartooruteqarfiusussanut naatsorsorneqarput.

Sulluliornermi aaqqiissutip aappaa assigalugu, inuit ataasiakkaat pisariaqartitsinerminni angalasinnaanissamut periarfissaqalernerisigut iluanaarutissartaqassaaq. Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniornissamut/sulluliornissamut naleqqiullugu, Qooqqup naqqata iluatigut sulluliornissaq Qaqortumi Narsamilu illoqarfinni inuiaqatigiinnik annikinnerusumik ataqatigiissitsilertussaavoq, tassani assartuussinermi aqutit atorneqartut ungasinnerulertussaammata aammalu piffissaq angalaffiusoq sivisunerulertussaalluni. Paarlattuanik nunaqarfimmut Igalikumut attaveqaatit pitsaanerulissapput.

Taamatutaaq suliassap maannakkut naliusut ilanngaaseriikkat annertuumik amigartooruteqarfiunissaat pissutaallutik, suliassaq aqqusinniornermut/ikaartaasiinermut, aammalu mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaanut naleqqiullugu naleqqutinngitsutut naliliiffigineqarpoq.

7.3.4 Naliliineq

Matuma siuliani misissuinerit taaneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Narsarsuarmi mittarfiup aamma Qaqortup akornanni, Narsamut atassusikkamik aqqusinniornissaq piviusorsiunngitsoq. Taamatut inerniliineq aaqqiissutissat takussutissiani misissuiffigineqartuni tamani atuuppoq.

Tamanna tunngavigalugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani aqqusinniornissaq sammeqqinnianngilaa – tassani mittarfiup Qaqortumut nuunneqarneranut atatillugu Qaqortup Narsallu akornanni ataatsimoortumik aqqusinniornissaq/ikaartaasiinissaq kisiat pinnagu.

Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat misissuiffigineqarneri tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, taamatut nuussinissaq naammassineqartariaqartoq. Isumalioqatigiissitap naliliinerata eqikkarneqarnera immikkoortoq 7.7-imi takuneqarsinnaavoq.

7.4 Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik angallassineq

Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarneratigut Kalaallit Nunaata kujataani ilaasut qulimiguulimmik angallannissamik pisariaqartitsisut ikilissusaapput¹¹⁶. Pingaartumik Kalaallit Nunaata kujataata iluani mittarfiup tungaanut angallanneqarnissamik pisariaqartitsineq mittarfiup Qaqortumut inissinneqarnerani annikillissusaavoq. Taamaattumik Kalaallit Nunaata kujataata iluani angallassinermut najukkami pissutsit apeqqutaanerujussuannussapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tamanna tunngavigalugu Kalaallit Nunaata kujataata iluani inunnik assartuussinerup qulimiguulimmik assartuussinerinnarmik tunngaveqarsimasup, angallatit qulimiguullillu atorlugit assartuussinissamik tunngaveqarluni allanngortinneqarsinnaanera misissuiffigaa, sikorsuaqarnerata/imaata sikoqarnerata nalaani qulimiguullit atorlugit assartuussinissaq pisariaqartussaammat¹¹⁷.

Angallatit atorlugit assartuussinerit qulimiguullit atorlugit assartuussinermit appasinnerusunik aningaasartuuteqarfiusarput. Aningaasartuutit appaatissaat amerlammata, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sinaakkusiussat iluanni tikittartut akulikissusiat pitsanngortinneqarsinnaavoq (tikittartut/aallartartut amerlanerulersinnaapput). Aningaasartuutit appaatissaat sullissinermut pitsannguinernut sipaarutissanullu qanoq agguarneqassanersut politikkikkut aalajangerneqartussaavoq.

Piffissaq angalaffiusoq ataatsimut isigalugu angallammik angalasarneq qulimiguulimmik angalasarnermit sivisuneruvoq. Taamaattumik atuisut pissarsiaassaasa tamarmiusut annertussusissaannut angallatit atorlugit assartuussinerit ilusilersugaanerat apeqqutaasussaapput.

¹¹⁶ Ilaasut ikilinerisa saniatigut Kalaallit Nunaata kujataani timmisartukkut nassiussanik assartuinissap pisariaqartinneqarnera annikillissaaq.

¹¹⁷ Matuma kinguliani oqaatsit sikorsuit, piffissaq sikorsuaqarfiusoq il.il. kisimik atorneqarput, taakkunani sikorsuit/imap sikuunera, piffissaq sikorsuaqarfiusoq/imap sikuuffia il.il. pineqarluartut.

Tamatumunnga atatillugu eqqumaffigineqassaaq, tikittartut akulikinnerulernerini piffissaq nikiffiusartutut taaneqartarpoq, Kalaallit Nunaata kujataani annertungaatsiarpoq sivikillisinneqartussaammat.

Matuma kinguliani Kalaallit Nunaata kujataani ukioq kaajallallugu qulimiguulimmik sullissinermut aningaasartuutissatut naatsorsuutigineqartut, piffissani imaatigut angalasinnaaffiusuni (tassalu sikorsuaqannginnerata nalaani) qulimiguulimmik assartuussinermut taarsiullugu distriktini imaatigut angallassinermut (Qeqertarsuup Tunuani ingerlanneqartup assinganut) ikaarsaarnermi aningaasartuutitut sanilliunneqarput.

7.4.1 Pissutsit maannakkut atuuttut

Ullumikkut Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik angallassineq qulimiguullit atorlugit ingerlanneqarpoq. Ilaasunik angallassineq qulimiguullit assigiinngitsut marluk atorlugit ingerlanneqarpoq. Qulimiguulik S61 illoqarfiiit heliportillit akornanni aammalu Narsarsuarmi mittarfimmum/mittarfimmiit timmisartuussinermut atorneqarpoq, aammalu qulimiguulik Bell minnerusoq nunaqarfinnut/nunaqarfinnit aamma nunaqarfiiit akornanni timmisartuussinermut atorneqarluni. Qulimiguulik Bell aamma illoqarfinnut tikittarpoq, taakkunangaanniillu aallartarluni. Kiisalu qulimiguulik AS350 Sikunik Alapernaarsuiffiup kisimi atugaraa. Aamma piffissap ilaani qulimiguullit allat sumiiffimmiittarput, atartortitsilluni timmisartuussinermut atorneqartarlutik.

Ukiut amerlanersaanni Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuit nalliusimaartarput. Piffissaq sikorsuaqarfusoq marsip qaammataaniit juulimut atuuttarpoq, kisiannili ukiumiit ukiumut nalliuttarneri qaangiuttarnerilu assigiinneq ajorput. Piffissami sikorsuaqarfusumi sikorsuit eqiteruttarput, taamaalillunilu imaatigut angalanissaq ajornarsisinnaalluni imaluunniit nalornarsisinnaalluni. Piffissani taakkunani timmisartumik imaluunniit qulimiguulimmik illoqarfinnut nunaqarfinnullu tikiqqartartunut angalanissaq kisimi periarfissaalertarpoq. Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfiiit nunaqarfiiillu tamarmik sikorsuarnit toqqaannartumik imaluunniit toqqaannangitsumik eqqorneqarsinnaapput. Tassalu sikorsuaqarnerata/immap sikuunerata nalaani ilaasunik angallassinermi taamaallaat qulimiguulimmik angallassineq imaatigut angallatinik taarserneqarsinnaavoq.

Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit

Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut maannakkut atuuttoq 2005-imi neqeroorteqartitsivigineqarpoq, taassumalu nassataanik assartuussinermut attaveqaatit tamarmiusut annertuumik allannguuteqartinneqarput. Nuna tamakkerlugu ukiunut tallimanut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissuteqarfigineqarpoq, 2006-imiit 2010-mut atuuttussamik. Tamatuma kingorna Naalakkersuisut aalajangerput, piffissaq isumaqatigiissuteqarfusoq ukiunik marlunnik ilaniarlugu, tak. immikkoortoq 2.5.1.

Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaata kujataani assartuussineq pillugu kiffartuunneqarnissamik Air Greenlandimut isumaqatigiissuteqarpoq, taassumalu nassatarisaanik ukiumut 22,5 mio. koruuninik akiliisarlu. Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissummi tikittartut akulikissusissaanik aalajangersimasunik (assersuutigalugu Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfinnut nunaqarfinnullu angalasut apuussinnaanissaat anguniarlugu nunaqarfinnut/nunaqarfinnit sapaatit akunnerannut minnerpaamik ataasiarluni aallartoqartarnissaanik), kiisalu akit annertussilerneqarnerisa atuutiinnarnissaat anguniarlugu Air Greenland pisussaaffilerneqarpoq. Isumaqatigiissut assartuussinermi suliassanut ataasiakkaanut immikkoortitigaavoq. Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit ilusiligaanerani eqaassusiliisoqarpoq, taamaalillunilu isumaqatigiissut Air Greenlandip aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni ingerlaavartumik naleqqussarneqarsinnaalluni.

Isumaqatigiissut 2006-imi atuutilersoq, ilaasunik assartuussinermit pisortat tapiissutaasa annertuumik appartitsinneqarnissaat pillugu Inatsisartuni aalajangerneq tunngavigalugu isumaqatigiissutigineqarpoq. Taamaalilluni isumaqatigiissutit nutaat 2006-imi atuutilermata tapiissutit tamarmiusut pingajorarterutaat ataasiaannartumik sipaarutigineqarput. Sipaarniarnerup kingunerisaasa ilaattut angallasseriaatsip ataasiinnaap tapiiffigineqarsinnaanera atuutsinneqalerpoq, taassumalu nassatarisaanik ornikkamut ataatsimut assartuusseriaatsimut ataasiinnarmut tapiisoqartalerpoq. Taamaattumik disktriktam tamarmik immikkut iluanni qulimiguulimmik imaluunniit umiarsuarmik assartuussinermit taamaallaat isumaqatigiissusiortoqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaata kujataani pisortanit tapiiffigineqartumik umiarsuarmik assartuussinerit tamarmik unitsinneqarput, 2006-illu kingorna qulimiguulimmik assartuussinerit kisimik tapiiffigineqartalerput.

Ilaasut sipaarniarnermit pisariaqanngitsumik sakkortuallaamik eqqorneqannginnissaat qulakkeerniarlugu neqerooruteqartitsinermit najoqqutassiani erseqqissarneqarpoq, bilitsinut akit 2006 sioqqullugu akiusunut naleqqiullutik qaffannerisa annerpaamik 10%-it sinnersimassanngikkaat – assartuusseriaaseq suna atorneqarnerseq apeqquatainnagu. Tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulimmik timmisartuussinermit bilitsinut akit annertuumik tapiiffigineqarnissaat pisariaqartinneqalerpoq, qulimiguulimmut ilaanermi bilitsinut akit 2006 sioqqullugu bilitsinut akinit 10 %-it sinnerlugit qaffasinneroqqusaanngimmata, taamanilu aamma imaatigut angallatinik (aammattaaq tapersiiffigineqartunik) angalasoqarpoq.

7.4.2 Angallatit atorlugit assartuussinermit allannguinermit sunniutissat

Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuaqannginnerata/immap sikuunnginnerata nalaani ilaasunik angallasserup qulimiguulinniit angallatinut ilaasartaatinut nuunneqarnerani attaveqaatinut amerlasuunik aningaasaliisoqartariaqartussaangilaq¹¹⁸.

Angallannermit sunniutissat tikittartullu akulikissusiat

Allannguinermit qulimiguulinnut aamma angallatinut atortut atorneqartut allannguuteqartariaqassapput, taamatullu angallattut piffissaq atortagaat allannguuteqartussaalluni. Angallatit atorlugit sullissinerup mannakkut qulimiguulimmik sullissinermit naleqqiullugu aallartartut amerlillugit ilusilerneqarnerani aamma atuisut iluaqutissanik amerlanerusunik misigisaqassapput, pisariaqartitsilermermini angalanissamut periarfissaat amerlissallutik, taamaalillunilu piffissaq tamaangaannartinneqarsinnaasoq annikillissalluni (piffissaq nuunnissamut atorneqartartoq sivikillilluni).

Kalaallit Nunaata kujataata iluani assartuussineq allanngortinneqassappat, sullissinerup pitsaassusiata maannatut iinnarnissaa, tassalu illoqarfinniit/illoqarfinnut aamma nunaqarfinniit/nunaqarfinnut aallartartut/tikittartut minnerpaamik maannatut akulikitsigiinnarnissaat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnermini aallaavigaa.

¹¹⁸ Angallatinik pioreersunik imaatigut angallasserup atuisoqalinnigippat/nuussisoqanngippat, angallatinik nutaanik pisinissamut aningaasaliisoqartariaqassaaq. Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap misissuinerani aningaasaqarnermik naatsorsukkanut atortunik nalikilliliinerit aammalu aningaasaatinut aningaasartuutit, tamatigut atortut atorneqarnerini ataasiakkaanut akinik tunngaveqartinneqartut ilanngunneqarput. Taamaattumik aningaasaqarnermik naatsorsukkanut qinigassani ataasiakkaani angallatit amerlassusissaannut imaluunniit qulimiguullit amerlassusissaannut tunngaviusussanik immikkullarissunik ilanngussisoqartariaqanngilaq.

Angallatit suussusaat

Kalaallit Nunaata kujataani assartuussinermut angallavinni imaatigut angallatit assigiinningsut atorneqarsinnaassapput. Angallatinik sukkaasuulianik minnernik (25 - 30 knob, aqqaneq marlunnik ilaasoqarsinnaasunik), ullumikkut Kalaallit Nunaata kujataani ilaatigut attartortitsilluni angallassinermut atorneqareersunik atuisinnaaneq periarfissat ilagaat. Aamma angallatinik ilaasartaatinik annerusunik, 2006 tikillugu Kalaallit Nunaata kujataani atorneqarsimasut assiginik atuinisaaq periarfissaavoq. Tassani angallatit pineqartut tassaapput Najaaraq Ittuk (14 knob, 60-inik ilaasoqarsinnaasoq) aamma Aviaq Ittuk /Aleqa Ittuk (9,5 knob, 36-nik ilaasoqarsinnaasut).¹¹⁹

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, angallatit minnerit angallatinut annernut sanilliullutik aningaasaqarnikkut iluaqutissartaqarnerussasut – minnerunngitsumik mittarfiup nuunneqarnerani angallatit minnerit annernut naleqqiullutik iluaqutissartaqarnerussasut, sumiiffiup iluani angallanneqarnissamat pisariaqartitsineq annertuumik annikillisussaammatt. Taamatut naliliinermi ilaatigut Qeqertarsuup Tunuani misilittakkat tunngavigineqarput, tassani imaatigut angallassinernup ilaa angallatit minnerit atorlugit ingerlanneqarmat. Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tamatuma isumannaallisaanermut tunngasortaa naliliiffigisimangimmagu.

Angallatit minnerit angallatinut annernut naleqqiullutik marloriaammik sukkanerusinnaapput, taamaattumillu piffissaq angalaffiusoq sivikinnerusinnaalluni. Taamatuttaaq angallatit minnerit angallatinut annernut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap maannamut isiginiarsimasaanut naleqqiullutik ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutissat ikinnerusarput. Kiisalu angallatit minnerit eqaannerusumik aaqqissuunneqarsinnaapput, assartuussinermi suliasat suliarineqarnissaannut angallatit amerlanerusut atorneqartussaammata. Taamaalluni assartuussineq siunnerfeqarfiiunerusoq periarfissinneqartussaavoq, taamatullu angallatit pisinnaasaannik annikitsuararsuarmik atuiffiusut atorlugit angallassinisaaq pinngitsoorneqartussaassalluni. Iluaqutissat taakku - sionratigut oqaatigineqareersutut – aallartartut/tikittartut akulikissusaannik qaffaanermut atorneqarsinnaapput.

Angallatit minnerusut angallatinut annerusunut naleqqiullutik ilorrisimaarnanginnerusutut atuisunut misigineqartarnissaat ilimanarpoq. Tamatuma saniatigut angallatit silarlunerneranumut malussajannerusarput (tamannalu Kalaallit Nunaata kujataani sinerissamat qanittumi akuttunerusarpoq), ilimanarporlu taakkunani ingerlatsinerup isumannaassusaa angallatinut annerusunit annikinnerussasoq.¹²⁰ Maannakkut pissutsit atuuttut malillugit Nanortallip eqqaani avataatigut angalasoqartartussaavoq. Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq piffissap angalaffiusup appartinnissaa aammalu avataatigut angalasarnissap pinngitsoortinnissaa periarfissaqarmat, Itilliarsummi kaliffik 220 meteriusoq qaartiterlugu ikerasaliarineqarneratigut.

Qulimiguulinnik ingerlatsineq

Tunngaviusumik sikorsuaqannginnerani/imaq sikoqannginnerani qulimiguullip aalajangersimasumik angalatinneqarnerata unitsinneqarnissaa tunngavigineqarpoq, maannakkut tunngavilersuutigineqartut malillugit Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulinnik timmisartuussinermi kiffartuunneqarnissamik

¹¹⁹ Angallatinut arlallit 2006 tikillugu Kalaallit Nunaata kujataani sullissisuusimasut, 2010-mi Qeqertarsuup Tunuani angallavinni angalatinneqarput. Taakku saniatigut angallatit marlussuit 12-25-nik ilaasoqarsinnaasut immikkut ittumik attartorneqarput, taakkulu 2005-imi aasaanerani Qassimiunut tassangaanniillu aammalu Nanortallip kangianut angalatinneqarsimapput.

¹²⁰ Tamanna allasimasutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit annertunerusumik naliliiffigineqanngilaq.

isumaqatigiissuteqartoqartussaangimmat. Sikorsuaqarnerata nalaani – nalinginnaasumik marsimiit juulimut – aammalu immap sikoqarnerata nalaani ”sikorsuaqarnerani qulimiguulimmik” taallugu sullissisumut isumaqatigiissusiortarnissaq pisariaqartussaavoq. Nunap immikkoortuata iluani qulimiguulimmik angallassineq Qaqortumi mittarfimmiit, qulimiguulik arfineq pingasuniit qulingiluanut ilaasoqarsinnaasoq, nassatanik inissaqartitsiviusoq atorlugu ingerlanneqarsinnaavoq.

Illoqarfiit akornanni qulimiguulinnik ingerlatsinerup ingerlaannarnissaa

Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut atorunnaarluni imaatigut angallassinermut nuunneqaraluarpalluunniit, Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuaqarnerata/immapp sikuunerata nalaani qulimiguulimmik angallassinerep unitsinneqarnissaa qulakkeerneqarsinnaangilaq. Illoqarfiit Narsap, Qaqortup aamma Nanortalip akornanni annertussusilikkamik tapiissutitaqanngitsumik qulimiguulimmik ingerlatsiinnartoqarsinnaavoq, angalasut ilaasa piffissami sivikitsumi angalanissamut akileerusussuseqarnerat annertussasoq, taamaattumillu qulimiguulimmik angalanissamut akimik qaffasissumik akiliinissamut piareersimasassasut ilimagineqarmat. Taamaattumik Air Greenlandip immaqalu sullissisut allat niuerneramik tunngaveqarluni ingerlatsinissamik aalajangernissaat apequtaassaaq. Tamanna pingaartumik sumiiffimmi aatsitassarsiornermik aallartitsisoqassappat atuutissaaq.

Siunissami imaatigut angallassinissamut pilersaarutaasinnaasoq

Sikorsuaqannginnerata nalaani imaatigut angallassinermut aningaasartuutit tamarmiusut naliliiffigisinnaaniarlugit, piffissami tassani ilaasut sullinneqarnissaannut pisinnaasat naammattut qulakkeerniarlugit Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitaq imaatigut angallassinissamut pilersaarusiortoq. Angalanissanut pilersaarutip ilusilerneqarnerani aamma tikittartut akulikissusiat minnerpaamik qulimiguullit tikittartut akulikissusiattut akuttussusilerneqarpoq.¹²¹

Angalanissanut pilersaarutip immikkoortuinik pilersaarusiorteq, taassumalu ataani assartuusseriaatsimut allamut nuunnissat pisinnaasanillu naleqqussaanissat pillugit pitsaanerpaamik attaveqatigiinnissap qulakkeerneqarnissaa, angalanissanut pilersaarummut matumunnga ilanngunneqanngillat.

Angalanissanut pilersaarusiaasumi, angallannerup ilusaani takussutissiarineqarsimasumi angallatit angalanissaat ukiup qanoq ilineranut, sapaatit akunnerata ulluinut aamma piffissanut tikiffissanut agguagaapput. Takussutissiaq 7.4.1-imi angalanissanut pilersaarummit issuaalluni sapaatit akunnerannut tikittartut akulikissusaannut tunngasut takutinneqarput.

¹²¹ Mittarfik Narsarsuarimiit Qaqortumut nuunneqassappat, Kalaallit Nunaata kujataata iluani qulimiguullit angallannerat allannortinneqassaaq, tassani iluunniit qulimiguulik kisimi ilaasut angallanneqarnerinut atorneqaannaraluarpat. Tassalu qulimiguullit angallannerannut pilersaarummi iluarsisami tikittartut akulikissusiat atuutereersoq piginnarneqarpoq, aammalu pisinnaasat Qaqortumi mittarfimmi pissutsinut naleqqussarneqarlutik. Piffissap sikorsuaqarfiusup avataani angalanissanut pilersaarusiortoqareernerani, timmisartuussinermut pilersaarut iluarsisap atorneqarpoq.

Takussutissiaq 7.4.1

Mittarfik Narsarsuarmit Qaqortumut nuunneqassappat qulimiguulimmik ingerlatsinermi taamatullu ilaasunik imaatigut angallassinermi sapaatit akunnerannut aallartartut akulikissusiat

Sap.ak. aallernerit amerlassusaat	Qulimiguulimmik		Ilaasunik imaatigut angallassineq	
Illoqarfik/Nunaqarfik	Aasaanerani	Ukiuunerani	Aasakkut sikorsuaqannginnerani ^a	Ukiukkut sikorsuaqannginnerani ^a
Aappilattoq	2	2	2	2
Narsaq Kujalleq	2	2	2	2
Tasiusaq	2	2	3	2
Nanortalik	7	7	9	9
Alluitsup Paa	3	3	6	8
Ammassivik	3	2	4	4
Saarloq	1	1	2	4
Eqalugaarsuit	1	1	3	3
Qassimiut	1	1	1	2
Qaqortoq	20 ^b	18 ^b	20 ^b	18 ^b
Narsaq	10 ^c	10 ^c	12 ^c	11 ^c
Igaliku	1	1	2	2
Qassiarsuk	1	1	1	1
Narsarsuaq	0	0	0	0

Nassuiaat: Qulimiguulimmik ingerlatsinermi taamatullu imaatigut angallassinermi aallartartut akulikissusissaat missiliorneqarput, taamaalillunilu mittarfik Narsarsuarmit Qaqortumut nuunneqassappat pissusiulersussat takutinneqarlutik.

Qulimiguulimmik qulingiluanik ilaasoqarsinnaasumik aammalu imaatigut angallammik 12-inik ilaasoqarsinnaasumik angallassinissaq pilersaarusiormi tunngavigineqarpoq.

Pilersaarusiarineqartut ineriartorfissanut tunngavissianut 1-imut, 2-mut aamma 3-mut atuupput.

- Ilaasunik imaatigut angallassineq taamaallaat piffissap sikorsuaqarfiusup avataani ingerlanneqarsinnaavoq. Taamaattumik aallartartut akulikissusissaattut taaneqartut sikorsuaqannginnerata nalaani aasaanerani sapaatit akunnerannut ataatsimut aammalu ukiuunerani sapaatit akunneranni ataatsimut tunngasuupput. Sikorsuaqarnerata nalaani qulimiguulimmik ingerlatsinerup ataani aallartartut akulikissusissaat missiliorneqarput.
- Taakkunannga aallernerit qulingiluat Narsamut.
- Taakkunannga aallernerit qulingiluat Qaqortumut.

Najoqqutarineqartoq: Timmisartuussinnermut pilersaarutit atuuttut tunngavigalugit missiliuineq.

Qeqertarsuup Tunuani imaatigut angallassinermut assersuussineq

Qeqertarsuup Tunuani illoqarfiit nunaqarfiillu aasaanerani angallatinik sullinneqarput (maajip qiteqqunneraniit decembarip qiteqqunneranut). Illoqarfiit nalinginnaasumik sapaatit akunnerinut marloriarlutik pingasoriarlutilluunniit tikinneqartartut, nunaqarfiit nalinginnaasumik sapaatit akunnerannut ataasiarlutik tikinneqartarput¹²².

Kalaallit Nunaata kujataani imaatigut angalanissanut pilersaarusiarineqartut tunngavigalugit tamatumunnga assersuutitut oqaatigineqarsinnaavoq, illoqarfiit sapaatit akunnerannut arlaleriarlutik tikinneqartassasut, kiisalu nunaqarfiit sapaatit akunnerannut nalinginnaasumik marloriarlutik tikinneqartassasut, tak. takussutissiaq 7.4.1.

¹²² Regneark "Ilanngussaq 4 (Qeqertarsuup Tunuani ilaasunik angallassineq - nalunaarusiorneq 2008.xls", Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqartoq).

Imaatigut angallassinerit timmisartuussinerillu

Takussutissiaq 7.4.2-mi aasaanerani sapaatit akunnerannut aamma ukiuunerani sapaatit akunnerannut qulimiguulimmik ingerlatsinerimi imaatigullu angallassinerimi angalaffiusussat isorartussusaattut naatsorsorneqartut katinneri aamma piffissat angalaffiusussat katinneri takussutissiorneqartut.

Takussutissiaq 7.4.2 Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat qulimiguulimmik ingerlatsinerimi ilaasunillu imaatigut angallassinerimi sapaatit akunnerannut angalaffiusut isorartussusaasa piffissallu angalaffiusut katinneri

Sapaatip akunneranut atortut atorlugit	Qulimiguulimmik ^a		Ilaasunik imaatigut angallassineq ^b	
	Aasaanerani	Ukiuunerani	Aasakkut sikorsuaqannginnerani ^a	Ukiukkut sikorsuaqannginnerani ^a
Ataatsimut katillugu angalanerup isorartussusaa, km	1.715	1.915	3.415	4.095
Ataatsimut katillugu angalanerimi piffissaq, nal.ak	11,3	13,3	81,2	91,0

- Qulimiguulinnik ingerlatsinerit takutinneqartut piffissamut ilaasunik imaatigut angallassinngilluinnarfiusumut (pissutsit tunngaviusut) aamma sikorsuaqarnerata nalaani qulimiguulinnik ingerlatsinerinnarmik atuiffiusumut (pileraarusiornermi tunngaviusut) atuuttuupput.
- Ilaasunik imaatigut angallassineq takutinneqartoq taamaallaat sikorsuaqannginnerata nalaani imaatigut angallassinerimut atuuttuuvoq (pileraarusiornermi tunngaviusut).

Najoqqutarineqartoq: Angalanissanut pileraarusiarineqartut tunngavigalugit angallassinerimut ilusiliami missiliuinerit.

Misissuinerit ingerlateqqinneqarnerini piffissap sikorsuaqarfiusup katillugit qaammatini tallimani sivilissuseqartarneranik missiliuineq tunngavigineqarpoq, piffissallu taassuma affaa ukiuunerani pisarpoq affaalu aasaanerani pisarluni. Piffissaq sikorsuaqarfiusoq marsimiit juuli tikillugu sivilissuseqassappat (tassalu sapaatit akunnerinik 22-nik) marsimiit maajip qiteqqunnera tikillugu ukiuunerani piffissaassaaq, sinneralu aasaanerani piffissaassaaq, aasaanerani pileraarusut maajip qiteqqunnerani aallartittarmat.

Takussutissiaq 7.4.3-mi takussutissiaq 7.4.2-p nanginnera takutinneqarpoq, tassanilu ukioq kaajallallugu timmisartuussinerimi aammalu timmisartuussinerup imaatigullu angallassinerup kattunneqarnerani ukiumut angalaffiusut isorartussusaat piffissallu angalaffiusut katinneri takutinneqartut. Taanna malillugu imaatigut angallassinerimut allannguinerimi qulimiguullip kilometerit angallavii katillugit 39.960-inik sipaagaqarfiusaat naatsorsuutigineqarpoq, tassalu ukiumut nalunaaquttap akunneri timmisartorfiusut 271-inik ikilissapput, imaatigullu angallassinerup 82.610 kilometerinik ilaneqarnerani ukiumut nalunaaquttap akunneri imaatigut angalaffiusut 1.894-inik amerlissallutik. Tassalu sikorsuaqannginnerata nalaani Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulimmik assartuussinerit imaatigut angallassinerimut allannguinnikkut annikillingaatsiartussaapput.

Takussutissiaq 7.4.3 Ukioq kaajallallugu timmisartuussinermi aammalu timmisartuussinermik imaatigullu angallassinermik ataqatigiisitsinermi ukiumut angalaffiusut isorartussusaasa piffissallu angalaffiusut katinneri

Sapaatip akunneranut atortut atorlugit	Ukioq kaajallallugu qulimiguulimmik	Qulimiguulimmik aamma imaatigut angalaneq ataqatigiisillugit	
		Qulimiguulik	Angallatit
Ataatsimut katillugu angalanerup isorartussusaa, km	94.380	54.450	82.610
Ataatsimut katillugu angalanermi piffissaq, nal.ak	640	369	1.894

Najoqqutarineqartoq: Sikorsuaqarnerata naalaani naatsorsuutigisat aammalu angallannermut ilusiliami naatsorsukkat tunngavigalugit missiliuinerit.

Erseqqissaatigineqartariaqarpoq, sikorsuit pissutigalugit imaatigut angallassinermi naatsorsuutiginnisamik taamaatitsisoqartartussaammat. Angallannermut piviusuusaartitani sikorsuaqarnerata nalaani naatsorsuutiginnisamik allannguisoqartarnissaa ilaatinneqanngilaq.

Bilitsit akii

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuineri aallartarnerni pineqartuni angallammik angallassinermut bilitsit akiisa qulimiguulimmik angallassinermut akit assigiinnassagaat aallaaviatigut naatsorsuutigineqarpoq. Aningaasartuutit tamarmiusut apparnerat tunngavigalugu tapiissutit apparnissaat naatsorsuineri tunngavigineqarpoq. Kalaallit Nunaata kujataani timmisartuussinermi 2009-mi bilitsimut akiusoq agguaqatigiisillugu angalanermut ataatsimut 439 koruuninik annertussuseqarpoq, tapiissutillu angalanermut ataatsimut 530 koruuniupput, tassalu 54 %-erpiaat tapiissutaallutik, tak. takussutissiaq 16.3.2.

Angalasartut amerlassusaat

Siunissami angallammut ilaallutik angalasartussat amerlassusissaat nalorninarpoq, angallannerup allanngortinneqarnerani angalasartut amerlassusaat sunnerneqarneqarsinnaammat, soorlu tamatumaa kingunerisaanik angalasartut ilaat angallavinni angallatinut namminerisamik pigisanut attartukkanullu nuussinnaapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiisitaq naliliinermini siunissami aasaanerani sapaatit akunnerannut taamatullu ukiuunerani sapaatit akunnerannut angalasartussat amerlassusissaat tunngavigai, tassalu maannakkut qulimiguulimmik angalasartut aasaanerani sapaatit akunnerannut taamatullu ukiuunerani sapaatit akunnerannut angalasartut agguaqatigiisinnerinut amerlaqatigitillugit.

7.4.3 Aningaasaqarnermik naliliinerup inerner

Qulimiguulinnik ingerlatsinermi atortunut aningaasartuutininut sipaarutissat

Qulimiguulinnik ingerlatsinermi sipaarutissat qulimiguulinnik atuinerup annikillinerata kingunerisaanik pinngortussaapput. Ukiumut nalunaaquttap akunnerinut atorneqartartunut ASO-p¹²³ paasissutissaatai aammalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiisitaq nammineerluni missiliuinerata tunngavigalugu, qulimiguulimmik Bell 212-imik ingerlatsinermi nalunaaquttap akunneranut ataatsimut uuttuummut ataatsimut akit missiliorneqarput.¹²⁴

¹²³ [Aircraft Shopper Online \(ASO\)](#).

¹²⁴ www.aso.com. Aircraft Cost & Performance Reports fra Conklin & de Decker.

Qulimiguulimmik ingerlatsinerup annikillisinneqarnerani sipaarutissat missilioruminaapput. Qulimiguullit sikorsuaqarnerata nalaani assartuussinnermut suli atorneqarsinnaassapput tassaniiginnassallutillu. Tassalu tunngaviumumik aningaasartuutissat aalajangersimasut appartinnissaat ajornakusuussaaq, tassani pingaartumik aningaasaatinut aningaasartuutissat immikkut eqqarsaatigalugit. Qulimiguullili siunertanut allanut, isertitaqarfiusinnaasunut imaluunniit inuiaqatigiinnut kalaallinut allatigut naleqartunut atorneqarsinnaassapput. Aningaasartuutinit aalajangersimasunit qanoq annertutigisut piffissami sikorsuaqarfiusumi qulimiguulimmik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinit nammanneqarsinnaanerinit, qulimiguullit piffissani Kalaallit Nunaata kujataani angallavinni assartuussinnermut atorneqannginnerini siunertanut allanut atorneqarsinnaanissaat apequtaassaaq. Tamatumunnga atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, qulimiguulimmik Bell 212-imik atuinermi nalunaaquttap akunneranut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutinit missingersuusiormermini appasinaaraluni mianersortumik missiliuiniarluni. Tamatuma kingunerisaanik nalunaaquttap akunneranut ataatsimut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit 12.500 koruuninik annertussilerneqarput¹²⁵

Uttuummut ataatsimut aningaasartuutit aammalu piffissamik atuinermi allannguutissatut missiliorneqartut tunngavigalugit qulimiguullip Bell 212-ip atorneqarnerata annikillinerani sipaarutissat ukiumut katillugit 3,4 mio. koruuninut missiliorneqarsinnaapput. Erseqqissaatigineqassaaq, taamatut naatsorsuineq qulimiguullit allanut atorneqarsinnaanerinit periarfissat nalornissutigineqarnerannik tunngaveqarmat. Taamaattumik naatsorsuineri aningaasartuutit ikilissutissaat kisimik takussutissiorneqarput.

Angallatinik ingerlatsinermi atortunut aningaasartuutit

Sikorsuaqannginnerata nalaani qulimiguulimmik assartuussinnermut taartigalugu angallatinik ingerlatsinermi aningaasartuuteqartoqartussaavoq. Aningaasartuutissat taakku amerlassusissaat angallatinik atuinissamat naatsorsuutigisat katinneri tunngavigalugit missiliorneqarput, tak. takussutissiaq 7.4.3.

Siusinnerusukkut oqaatigineqareersutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliinerani angallatit minnerit 12-inik ilaasoqarsinnaasut 25-30 knob tikillugu sukkassuseqarlutik angallassisinnaasut atorlugit angallavinni angallassinerit tunngavigineqarput. Angallatinik taakkuninnga ingerlatsinermit aningaasartuutinit kilometerimut angallaviumumut ataatsimut akit, aningaasartuutinit tamarmiusunut ilaatinneqartut tunngavigineqarput, taakkunungalu nalikilliliinerit aningaasaatinullu aningaasartuutit ilaapput.

Angallatit minnerit angallavigisaanni kilometerimut ataatsimut akiusiq ingerlatseqatigiiffiit, Kalaallit Nunaata kujataani angallatit minnerusut atorlugit angallassinermik misilittagaqartut paasissutissiinerat tunngavigalugu kilometerimut 26 koruuninut missiliorneqarpoq.

Taanna tunngavigalugu aammalu angallatit minnerusut atorlugit angallassinermik suliaqarnermi missiliorneqartut tunngavigalugit aningaasartuutissat ukiumut 2,1 mio. koruuninut missiliorneqarput. Naatsorsuinermi tassani aamma nalorninartorsioqarpoq, angallatit minnerit atorneqarnerini uuttuummut ataatsimut akiusiq nalorninartoqartinneqarmat.

¹²⁵ Takussutissiaq 9.2.5-imi nalunaaquttap akunneranut atuiiffiusumut ataatsimut aningaasartuutinit missiliukkat appasinnerit, qitiusut qaffasinnerillu takussutissiorneqarput. Tassani appasinnernut missiliukkat taakkua matumani atorneqarput.

Bussinik ingerlatsinermi atortunut aningaasartuutit

Ilaasut timmisartumut ilaallutik Qaqortumut mittut, aammalu illoqarfimmut allamut nunaqarfimmulluunniit ingerlaqqittussat mittarfimmiit umiarsualivimmut ingerlaqqissinnaassapput. Assartuussinerup bussit atorlugit pisarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Angalanissap sivisussusissaanut mittarfiup inissiffissaa apeqqutaassaaq. Inissiffissaq 3-mut inissiisoqassappat angalanissaq 10 km-it missaannik isorartussuseqassaaq minutsinillu 20-nik sivisussuseqassalluni.

Sapaatit akunnerannut siumut utimullu angalanissat tallimat (aasakkut ukiukkullu) atorfissaqartinneqassasut missilioneqarpoq. Bussinik angalaneq ataaseq 1.000 koruuneqartussatut naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna tunngavigalugu bussinik ingerlatsinermut ukiumut aningaasartuutissat katillugit 110.000 koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput.

Piffissap nalinga tassungalu aningaasartuutit

Takussutissiaq 7.4.1-imi takutinneqartutut, mittarfiup Narsarsuarmut nuunneqarnerani angallatinik aallartartut akulikissusiata minnerpaamik qulimiguulimmik ingerlatsinermi akulikissutsitut inississaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sulinermini aallaavigaa.

Imaatigut angallassineq qanorluunniit ilusilerneqaraluarpat, angalassusat ataatsimut isigalugu angallammik angalanermut qulimiguulimmik angalanermut naleqqiullugu piffissap sivisunerusup atorneqartaleraneraniq misigisaqartussaapput. Tassalu Qaqortumiit Alluitsup Paanut angalasoq nalunaaquttap akunneraniq ataatsimik sivisunerusumik angalasalissaaq, Qaqortumiit Nanortalimmut angalasoq nalunaaquttap akunneri marluk avillugu sivisunerusumik angalasalertussaalluni (kalittaatit aqqaataat Itilliarsummiittoq aqquasaarnagu). Itilliarsummi kalittarfiup aqquutigineqarsinnaasumik ikerasaliornikkut allanngortinneratigut, Qaqortup aamma Alluitsup Paata/Nanortallip akornanni angallavissamut 15 kilometerit missaat sipaarneqarsinnaapput, tamatumalu saniatigut avataatigut angalanissaq pinngitsoortinneqarsinnaalluni. Taamaallilluni angallatit ilaasartaatit arfinilinniit arfineq pingasunut amerlassuseqartut angalasarnerat sapaatit akunnerannut nalunaaquttap akunnerata affap missaannik sivikillineqarsinaavoq. Ataatsimut isigalugu ukiumut nalunaaquttap akunneri angalaffiusut 150-iniit 200-nut sipaarneqarsinnaapput.

Matuma siuliani nassuiaatigineqartutut, angalassup Qaqortumut timmisartumik mittup, aammalu illoqarfimmut allamut nunaqarfimmulluunniit ingerlaqqittussap timmisartumiit angallammut nuunnermut piffissaq sivisunerusoq atortalissavaa. Timmisartumiit qulimiguulimmut nuunnerup mittarfimmi pisarnera, kiisalu timmisartumiit angallammut nuunnerup mittarfimmut akunnilluni umiarsualivimmut ingerlaqqittarnera tamatumunnga pissutaavoq.

Angalassut piffissami angalaffissaminni aallartartut amerlassusaannut naleqqiullugu pingaarnersiuisarnerat ilisimaneqanngilaq. Kisiannili Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, angallammik assartuussinermi qulimiguulimmik assartuussinermut naleqqiullugu aallartartut amerlineqarnerat pitsanngoriaataassasoq, tamannalu piffissap angalaffiusup aammalu piffissap paarlaaffiusup sivisunerata kingunerisaanik piffissamut annaasassamut taartaasassaaq.

Aningaasaqarnermik naatsorsuinerup inerneris

Aningaasaqarnermik naatsorsuinerup inernerisa takutippaat, ukiumut katillugit 1,2 mio. koruunit missaat aningaasaqarnermi sipaarneqarsinnaasut.

Sipaartussat piviusunngortinnissaannut taarsiullugu aallartartut amerlisinnerisigut angallatit mikisut atorlugit sullissinerup pitsanngortinneqarnissaanut atorneqarsinnaapput. Tunngavissatut atorneqartut aallaavigalugit aallartartut angalanissanut pilersaarussiaasunut naleqqiullugit 50%-inik amerlisinneqarsinnaapput. Sullisseriaatsimut taamaallaat qulimiguulimmik assartuussinermik

tunngaveqartumut naleqqiullugu, piffissap sikorsuaqanngiffiusup nalaani angallatit mikisut atorlugit illoqarfii nunaqarfiillu akornanni sullissinermi aallartartut amerlisinneqangaatsiarnerisigut angallassineq annertuumik pitsannguiffiqeqarsinaasoq, tamatumani takutinneqarpoq.

7.4.4 Sunniutissat naliligaanngitsut

Nassuiaatigineqareersutut pissutsit arlallit matuma siuliani annertussutsinut misissueqqissaarnernut ilaatinneqanngillat. Sunniutissanit naliligaanngitsunit uku erseqqissaatigineqarsinnaapput:

- Heliportinik aamma helistoppinik ingerlatsinermut aningaasartuutinit sipaarutaasinnaasut. Tassani mittarfii taakku tamarmik pigineqaannarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, sikorsuaqarnerata nalaani atorneqartartussaagamik, taamaattumillu ingerlatsinermut aningaasartuutinit sipaarutaasinnaasut killeqassasut naliliisoqarpoq.
- Umiarsualivinnik umiarsualivinnilu atortunik ingerlatsinermut aningaasartuutit qaffaatigisinnaasaannut aningaasartuutaanerusussat ilanngullugit naatsorsorneqanngillat.
- Angalasarnerit akornanni aallartartut amerlassusaasa allanngornerini piffissap utaqqiffiusussap allannguutai ilanngullugit naatsorsorneqanngillat nalilerneqaratillu.
- Qulimiguulinnit angallatinut nuunnermi atuisut piffissamut angalaffiusumut aamma piffissamut taarsiiiffiusumut annaasassaaattut naatsorsuutigineqarsinnaasut misissueqqissaarnermut ilanngunneqanngillat.
- Imaatigut angallassinermut angallavimmut ilanngunneqarnerani ilaasut angallatinut mikisunut nammineq pigisanut imaluunniit angallatinut attartorneqartunut angalatinneqartunut nuussinnaapput. Tamanna isumalluutit angallatit mikisut taakku ingerlanneqarnerinut sipaaruteqarnikkut inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu sipaaruteqarfiusinnaavoq. Tamanna naatsorsukkanut ilanngunneqanngilaq.
- Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguullit atorlugit inunnik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut atorunnaaraluartoq, aammalu sikorsuaqannginnerata nalaani imaatigut angallassinermut nuuttoqaraluartoq, piffissami tassani Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulimmik angallassinermi tamarmik uninnissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq. Tamatumani timmisartumik sullissisut niuerneramik tunngaveqarlutik aalajangernissaat apeqqutaassaaq. Imaassinnaavoq illoqarfii Narsap, Qaqortup aamma Nanortallip akornanni tapiissutitaqanngitsumik qulimiguulimmik ingerlatsiinnartoqartoq, angalasartut ilaasa piffissami sivikitsumi angalanissaminnut akileerusussusiat annertussasoq ilimagineqartariaqarmat. Tamanna pingaartumik sumiiffimmi aatsitassarsiorfimmik pilersitsisoqarpat atuuttussaavoq.

7.4.5 Nalililineq

Kalaallit Nunaata kujataani angallassineq qanoq iluseqassanersoq pillugu aalajangersaanissaq suliaassaavoq pisariusoq. Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, sumiiffiup iluani inunnik angallassineq angalasullu katitigaanerat allannguuteqassaaq, taamaalillunilu sumiiffiup iluani inunnik angallassinermi timmisartumik ingerlaqqinniarlutik angalasartut ikinnerulissapput. Tamatuma saniatigut sikorsuaqarnerani/immap sikuunerani annaasaqaataasinnaasut qanoq iliorluni kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutini isumaqatigiissutigineqartussani sullissisut aamma inuiaqatigiit akornanni pitsaanerpaamik agguarneqarsinnaanersut pillugit apeqqutit arlaqarput.

Misissueqqissaarnerilli matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuaqannginnerata nalaani angallatit minnerit atorlugit sullissinissaq, ukioq kaajallallugu qulimiguulinnik atuinermik tunngaveqarluni sullissinermut sanilliullugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutissartaqassasoq. Oqaatigineqartutulli Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq sikorsuaqannginnerata nalaani angallatinik minnermik atuilernissamut tunngatillugu apeqqutit isumannaallisaanermut tunngasuusinnaasut naliliiffigisimangilai.

Angallasseriaatsimut ataasiinnarmut tapiisarneq atuutiinnassaaq. Kisiannili sikorsuaqannginnerata nalaani angallatinik minnermik atuilernermi ukioq kaajallallugu qulimiguulinnik atuinermut sanilliullugu aningaasat ikinnerusut atorlugit sullisseriaaseq eqaannerujussuaq akulikinnerusunillu tikiffiusartoq anguneqarsinnaavoq.

SAR-imut sullissinerit naammassineqarsinnaajuarnissaat anguniarlugu aamma sikorsuaqannginnerata nalaani qulimiguulinnik Kalaallit Nunaata kujataani upalungaarsimatitsinissaq pisariaqarpoq. SAR-imut pissutsit ersarinnerusumik nassuiaateqarfigineqarnerat kapitali 14-imi takuuk.

Erseqqissaatigineqassaaq, mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassuteqaataanut Kalaallit Nunaata kujataata iluani inunnik angallassinerep aqqussuusaanera apeqqutaatinneqanngimmat.

7.5 Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusineq/ikaartaat

Qaqortumi mittarfik nutaaq inissiiffissaq 3-mut inissinneqassappat, mittarfimmiit Narsamut qaningaatsiartussaavoq. Taamaalilluni mittarfimmut qanittumut talittarfiliornissap inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaalernissaanut periarfissanik ammaassisoqassaaq, taamaalillunilu Narsaq, Qaqortoq mittarfillu aqqusineq/ikaartaat atorlugu toqqaannartumik atassuserneqassallutik.

Ilusiliaq 7.5.1 Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornissap/ ikaartaasiinissap titartarneqarnera

Najoqqutarineqartoq: Mittarfeqarfii. 2004. Angallannermut sanaartukkat, Sanaartugassanut nassuiaatit missinger-suutillu, suliap ilaanut suliassaq: Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuup akornanni angallannermut atortut, pineqartoq: Qaqortup aamma Narsap akornanni ikaartaat.

Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornikkut/ikaartaasiinikkut Qaqortumi aamma Narsami illoqarfinni inuiaqatigiit imminnut atalersussaapput, tak. Ilusiliaq 7.5.1. Tamatuma saniatigut Qaqortup aamma Narsap akornanni qulimiguulimmik assartuussineq atorneqarunnaarpat piffissaq angalaffiusoq sivikillisussaavoq.

Tamanna aamma Qaqortup eqqaani inissiiffissani allani anguneqarsinnaavoq. Ataatsimullu isigalugu – tassalu Qaqortup eqqaani mittarfiliornermi (1199 m) aamma Qaqortup Narsallu akornanni aqqusinniornikkut/ikaartaasiinikkut – maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit inissiiffissanut allanut naleqqiullugu inissiiffissaq 3-mi mittarfimmik sanasoqarnerani ikinnerussapput. Inissiiffissaq 3-mi sanaartornermut aningaasartuutit inissiiffissani allani aningaasartuutinit ikinnerpaamik 100 mio. koruuninik, tassalu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsorlugit amerlanerusussaanagerat tamatumunnga pissutaavoq, tak. takussutissiaq 7.2.3.

7.5.1 Tunngaviusussat angallannikkullu kingunerisassat

Narsap aamma Qaqortup mittarfiata akornanni imaatigut angallannissaq ajornarunnaarsinneqassappat, mittarfimmut qanittumi talittarfiliornissaq, kiisalu mittarfiup talittarfiullu akornanni aqqusinniornissaq pisariaqarpoq.

Qaqortup, Narsap Narsarsuullu akornanni aqqusinniornissamut/ikaartarfiliinissamut periarfissat Mittarfeqarfiit 2004-mi misissuiffigaat, tassunga Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornissaq/ikaartarfiliinissaq, attaveqaatillu taakkununga atasut ilanngullugit misissuiffigalugit. Tamatumunnga atatillugu attaveqaatinut pisariaqartinneqartunut aningaasalersuinissamut aningaasartuutissat missingersuusionerqarput¹²⁶.

Narsap Qaqortullu akornanni piffissaq angallavissusaq sivikinnerpaassappat, Qaqortup qeqertaasartaata sineriaata avannaani Nuupiluk aallaavissatut pitsaanerpaassasoq nalunaarusiami aalajangerneqarpoq. Sinerissap avannarpasissuaniit Narsamut 20 km-it missaannik ungasissuseqarpoq, 11 smilit missaanniilluni.

Sanaartornermut aningaasartuutit, umiarsualivik

2004-mi akit naapertorlugit Narsami ikaartarfiup talittarfissaa 5 mio. koruuninik, aamma Nuupillummi talittarfissap 6 mio. koruuninik (2010-mi akit naapertorlugit 6,0 aamma 7,2 mio. koruuninik) akeqassasut, nalunaarusiami missiliorneqarpoq.

Sanaartornermut aningaasartuutit, aqqusernit

Umiarsualivimmuut aqqusinniornissaq pisariaqarpoq. Narsami aqqusineq pioreersoq aqputigalugu ikaartaatip talittarfianut aqqusineqartitsisoqassaaq, taamaattumillu ikaartarfiup talittarfianut nutaamik aqqusinniortoqartussaangilaq. Qaqortup tungaani ikaartaatip talittarfissaanut mittarfimmiit ikaartaatinut talittarfissap tungaanut nutaamik aqqusinniortoqassaaq. 2004-mi aqqusinnermut tassunga aningaasartuutissat 2004-mi akit tunngavigalugit 10 mio. koruunit missaannut missiliorneqarput, tassalu 2010-mi akit tunngavigalugit inissiiffissaq 3-mi sananissaq 12 mio. koruunit missaannut missiliorneqarluni.¹²⁷

Taamaalilluni inissiiffissamut tassunga aammalu ikaartaasiinissamik aaqqiissutissatut toqqarneqartumut aningaasaliissutissanut aningaasartuutissat 25 mio. koruunit missarpiaanniissapput.

Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutissat

Umiarsualivinni aqqusinernilu ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutissat missingersuusionerqanngillat. Taamaattumik naatsorsuinermit tamatumunnga aningaasartuutissat ukiumut sanaartornermut aningaasartuutissat 4 %-iiniik amerlassuseqartarnissaat tunngavigineqarpoq. Tassalu ukiumut ingerlatsinermut aningaasartuutissat 1,25 mio. koruunit missaanniissapput.

Angallannerup ilusaa atorlugu naatsorsuineq

Tamanna tunngavigalugu angallannerup ilusaa atorlugu naatsorsuinerit ingerlatinneqarput, Narsap, Qaqortup aamma mittarfiup akornanni aqqusernup/angallatip ataatsimut sunniutissai paasinjarlugit.

Angallannerup ilusaata naatsorsuitinneqarnerani uku qitiusumik tunngavigineqarput:

¹²⁶ Mittarfeqarfiit, 2004: *Angallannermut sanaartukkat, Sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu, suliap ilaanut suliaasaq: Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuup akornanni angallannermut atorlut, pineqartoq: Qaqortup aamma Narsap akornanni ikaartaat.*

¹²⁷ Mittarfeqarfiit, 2004: *Sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu, suliap ilaanut suliaasaq: Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuup akornanni angallannermut atorlut, quleqataq: Aqqusineq.*

Qulimiguullit

Narsap aamma Qaqortup akornanni qulimiguullip angalanera ukioq kaajallallugu unitsinneqartoq naatsorsuutigineqarpoq. Tamatumani angallatit imaatigut angallassinermut atorneqartut sikorsuit ajornartorsiutaanerinit akornuserneqannginnissaat tunngavigalugu naliliisoqarpoq. Taamatut naliliinermut Sikunik Alapernaarsuiffimmiit paasissutissat, kiisalu RAL-imut, sumiiffimmi imaatigut angallassinermik misilittagaqarluartumut apersuinerit tunngavigineqarput. Pingaartumik upernaakkut sermeq uukkartartillugu sikut ajornartorsiutaasartut ilisimatitsissutigineqarpoq, kisiannili angallatit sikut akulloqqullugit ingerlasinnaasassat naliliisoqarpoq.

Angallatit

Mittarfeqarfiit nalunaarussiaat 2004-meersoq naapertorlugu angallatinik ilaasartaatinik, 36-nik ilaasoqarsinnaasunik atulersitsisoqassaaq, taakkulu angallavissaq 20 km-it missaanni isorartussuseqartoq sukkassuseq agguaqatigiissillugu 15 knob-it imaluunniit nal. ak. 28 km-it missaanniit toq atorlugu 45 minutsit ingerlasinnaasaaq.

Angalanissanut pilersaarutit

Sapaatit akunnerisa ulluini tamani ullormut siumut utimullu angalanerit marluk tunngavigalugit angalanissanut pilersaarutit atorneqassapput. Ullaakkut unnukkulu angallassisoqartassaaq, taamaalillunilu Nuup Kangerlussuullu tungaanut timmisartunut pitsaanerpaamik ataqatigiissaarisooqartassaaq. Angalaneq minutsit 45-t missaannik sivissuseqassaaq.

Bussinik angallassinertit

Ikaartarfimmiit mittarfik (inissiiffissaq 3) aqusaarlugu Qaqortumut bussinik angallassisussanik, katillugit minutsit 30-t missaanni angallassisartussanik atulersitsisoqassaaq. Angallavinnut pilersaarutit timmisartut angallatillu tikittarnerinut aallartarnerinullu naleqqussarneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Bilitsinut akit

Bilitsinut akit naatsorsorneqarnerinut AUL-ip 2005-imi Kalaallit Nunaata kujataanut akigititai aallaavigineqarput.

Angallannermut sunniutissat

Takussutissiaq 7.5.1-imi piffissap angalaffiusussap allanngornerata ilaasunut nassiussanullu angallannikkut kingunerisaasa naatsorsorneri takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.5.1 Ineriartorfissanut takussutissiaq 1, 2030-mi qulimiguullit atorneqaannarnissaannut naleqqiullugu Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinikkut/angallammik angalanerimi ukioq kaajallallugu piffissat (nalunaaquttap akunnerisa) angalaffiusut assigiinngissutaat. Kisitsisit sinneqartoortitut isikkullit tassaapput ikileriaa-tit/pissarsiat

Uuttuut	Nunaqavissut, inuussutissarsiortut angalasut <i>inuit nal.ak.</i>	Nunaqavissut, inuinnaat namminneq angalasut <i>inuit nal.ak.</i>	Inuussutissarsiortut (nunaqavissuunngitsut) <i>inuit nal.ak.</i>	Takornariaq arneq <i>inuit nal.ak.</i>	Nassiussat, timmisartooq <i>kgtimer</i>	Allakkat <i>kgtimer</i>
Piffissaq angalaffiusoq	-2.966	-739	-499	-1.508	-428.477	-77.411
Piffissaq taarsiiffiusoq	-699	-173	-131	-37	-179.415	-34.335

Nassuiaat: Piffissami angalaffiusumi piffissat timmisartumi/angallammi atorneqartut pineqarput. Piffissaq taarsiiffiusoq tassaavoq piffissaq, ilaasut akunnittut tikinnermiit aallannermut mittarfimmi/umiarsualivimmi utaqiffiat.

Piffissap taarsiiffiusup naatsorsornerani timmisartup/qulimiguullip aamma Qaqortumi timmisartup/angallatip ataqatigiinnerisa assigiinnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tassalu mittarfimmiit Nuupilummi umiarsualivimmut assartuussineq kisimi piffissamut taarsiiffiusumut ilaatinneqarpoq (minutsinik 30-nik sivisussuseqarnissaa ilimagineqarpoq).

Angalasut piffissamik annasaqartassapput, qulimiguulik angallammit sukkanerummat, aammalu timmisartumiit angallammut Qaqortumi timmisartumiit qulimiguulimmut taarsiinissamut naleqqiullugu piffissaq taarsiinissamut atorneqartoq sivitsortussaammat.

7.5.2 Aningaasaqarnermik naliliinerup inerneru

Siullermik Mittarfeqarfiit nalunaarusiaanni naatsorsuutigisat atorlugit Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornerup/ikaartaatiliinerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat nassuiaatigineqassapput. Tamatuma kingorna Mittarfeqarfiit nalunaarusiaanni naatsorsuutigineqartutut angallatinut angisuunut taarsiullugu angallatinik minnernik atuilerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissai nassuiaatigineqassapput.

Angallatinik angisunik atuinerup inerneru

Takussutissiaq 7.5.2-mi suliassami maannakkut naligititaasoq ilanngaasereerlugu (NNV) aammalu suliassaqarfiup iluani erniat tunngavigalugit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni angusat allanneqarput. Maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit tassaapput, piffissami aningaasalersuiffiusussatut naatsorsuutigineqartumi (ukiuni 25-ni) realrente ukiumut 4 %-iusoq atorlugu suliame isertitat aningaasartuutillu nalingi ilanngaaseriikkat.

Takussutissiaq 7.5.2 Qulimiguulimmik angallassinermut taarsiullugu angallat atorlugu Narsap aamma Qaqortumi mittarfiup eqqaani umiarsualiviup nutaap akornanni angallassinermi maannakkut naligitaasut ilanngaasereerlugit, angallat angisooq

Mio. DKK	V1	V2	V3
Sanaartornermut aningaasartuutit	-24	-24	-24
Naliusut sinneri	8	8	8
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-15	-15	-15
Nutarterinerimut aserfallatsaaliinermullu aningaasartuutit	-18	-18	-18
Ingerlatsinerimut aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	147	147	147
Ingerlatsinerimut aningaasartuutit, angallatit	-42	-42	-42
Ingerlatsinerimut aningaasartuutit bussit	-3	-3	-3
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq aamma angallatit	-8	-9	-9
Ingerlatsinerimut aserfallatsaaliinermullu aningaasartuutit, katillugit	76	75	75
Atuisut piffissatigut pissarsiassaar	-80	-86	-88
Atuisut billetsinut aningaasartuutaat	8	9	8
Atuisut pissarsiassaar, katillugit	-73	-77	-80
Ajutornerit, nipiliorneq aamma silaannarmi mingutsitsineq	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	1	1	1
Avataanut aningaasartuutit, katillugit	1	1	1
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0	0	0
Akileraarutit nikinneranni annaasat	5	5	5
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0
Sunniutaasussat allat, katillugit	5	5	5
Katillugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	-7	-12	-14
Suliassaarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	2,0%	0,1%	-0,9%

Nassuiaat: v1, v2 aamma v3 tassaapput ineriartorfissatut takussutissiat 1, 2 aamma 3

Sanaartornermut aningaasartuutit

Umiarsualivinnik aqqusinermillu sanaartornermut aningaasartuutit naliusup sinnerata ilanngunneqarnerani maannakkut naligitaasut ilanngaasereerlugit 15 mio. koruunit missaanniipput.

Ingerlatsinerimut aningaasartuutit, timmisartoq

Narsap aamma Qaqortup akornanni qulimiguulinnik angallassinertit imaatigut angallassinermut allannguinerup kingorna atorunnaassapput, taamaalillunilu nalunaaquttap akunneri timmisartorfiusut annertuumik sipaagaqarfigineqassapput. Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi naatsorsuineq malillugu qulimiguulimmut nalunaaquttap akunnerisa katillugit 248-t missaanniittut sipaaneqarnissaat naatsorsorneqarpoq, sipaarutissallu taakku maannakkut naligitaasut ilanngaasereerlugit 147 mio. koruunit missaanniipput.

Ingerlatsinerimut aningaasartuutit, angallatit

Angallatinik ingerlatsinerimut aningaasartuutit angalaffiusumi kilometerimut ataatsimut akit, aningaasartuutininik tamanik, taakkunungalu ilanngullugu nalikilliliinernik aningaasaatinullu aningaasartuutininik imaqtut tunngavigineqarput. Ataasiakkaanut akit kilometerit angalaffiusut amerlassusaannik naatsorsuinerimut ilanngullugit atorneqarput.

Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi naatsorsuineq malillugu kilometerit angalaffiusut amerlassusaat 30.000 km-it missaannut aalajangerneqarput, tassalu maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 42 mio. koruunit missaannik naleqarlutik.

Bilitsinit isertitat

Sullissisut atuisullu bilitsinit isertitaasa akiliutaasalu allannguutissaasa naatsorsorneqarnerini maannakkut qulimiguulinnut bilitsit akii, kiisalu angallatinut, 2005-imi angallassiunnaarnermi bilitsit akii tunngavigineqarput.

Takussutissiaq 7.5.2-mi takuneqarsinnaasutut ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi sullissisut bilitsinit isertitaat maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat tunngavigalugit 8 mio. koruunit missaannik ikilissapput, tamatumani lu imaatigut angalanissaq timmisartornermit akikinnerusoq takutinneqarpoq.

Tamatuma peqatigisaanik atuisut bilitsinut akiliutit apparnerisigut iluanaaruteqassapput, taakkulu aamma ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit inernerini akunnaallisillugit 8 mio. koruuninut missiliorneqarput.

Piffissamut aningaasartuutit

Piffissap angalaffiusussap assigiinngissutaa angallattunut nalitigut annaasaqaatissatut naatsorsorneqarpoq, tamannalu ineriartorfissatut takussutissiaq 1-imi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 80 mio. koruuninik annertussuseqarpoq.

Avammut aningaasartuutit

Qulimiguulinniit angallatinut allannguinerup kingunerisaanik nukissaq atorneqartoq, taamaallunilu aamma CO₂ aniatinneqartoq annikillissaaq. Annikillissutissat ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 1 mio. koruuninut nalilerneqarput naatsorsorneqarlutillu.

Sunniutissat allat

Suliassami pisortat missingersuutaat umiarsualivinnut aqqusinernullu, pisortanit akilerneqartussatut naatsorsuutigineqartunut aningaasaliinikkut sunniuteqarfigineqassapput. Tamatuma saniatigut taakku sullissisut ingerlatsinermut aningaasartuutaannit sunniuteqarfigineqassapput, sullissisut pisortanit pigineqarnissaat ilimagineqarmat. Taamaattumik naggataagut sullissisut ingerlatsinermut aningaasartuutaasa allannguutaat pisortat missingersuutaannut sunniuteqassapput. Tamatuma kingunerisaanik akileraartarnerup nikinnerani maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 5 mio. koruuninik iluanaaruteqarfiussasut naatsorsorneqarpoq.

Angusat tamarmiusut

Mittarfeqarfiit naatsorsuutigisaat tunngavigalugit Narsamiit Qaqortumut angallassineq Qaqortumi mittarfik aqqusaarlugu qulimiguulinniit angallatinut nuunneqarpat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat ataatsimut isigalugu annaasassat annikitsuussasut, takussutissiaq 7.5.2-mi takutinneqarpoq. Ineriartorfissatut takussutissiani pingasuni assigiinngitsuni maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit annaasassat 7 aamma 14 mio. koruunit akornannut naatsorsorneqarput.

Angusat piffissammut annaasassamut annertuujusumut naatsorsorneqartumut sanilliullugu isigineqassapput. Piffissamik annaasassat isigineqanngippata, suliassaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu iluanaarutaalluartaavaq.

Angallatinik mikisunik atuinerup inernerit

Qaqortumi mittarfup eqqaani talittarfimmiit ikaartaasiineri aamma angallatit minnerit, inunnut 12-inut inissaqartut atorlugit sullissisoqarsinnaavoq. Naliliineq malillugu tamatuma kingunerisaanik Narsami talittarfup allineqarnissaa pisariaaruttussaavoq, taamatullu Nuupilummi umiarsualivimmik sananissamut aningaasartuutissat angallatinut annernut talittarfimmik sananermiit ikinnerussallutik. Tassanili taamaallaat Narsami alliliinissamut aningaasartuutissat sipaarneqarsinnaasut tunngavigineqarpoq, taamaattumillu aqqusinernik umiarsualivinnillu sananissamut aningaasartuutissat 25 mio. koruunerpianiit 19 mio. koruunerpianut ikilisinneqarlutik.

Angallatit minnerit inunnut 12-inut inissaqartitsiviusut atorlugit piffissaq angalanermut atorneqartartoq affaannangortinneqarsinnaavoq, angallatit taamaattut angallatinut annernut naleqqiullutik marloriaatip missaanik sukkanerusut Mittarfeqarfii nalunaarusaanni oqaatigineqarmat. Paarlattuanik piffissaq taarsiiffissaq sivikinnerulissanngilaq. Kisiannili piffissaq taarsiiffiususaaq piffissap annaasassap 15%-iata missaannaannik annertussuseqarpoq. Ataatsimut isigalugu piffissaq annaasassaq 43 %-it missaanik annikillisinneqassaaq.

Kilometerimut angallaviusumut ataatsimut ataasiakkaanut akit angallatinut annernut 36-nik ilaasoqarsinnaasunut naleqqiullugu angallatini minnerni ataasiakkaanut akit 33 %-it missaannaanniissapput. Akerlianik angallat minnek ataasiinnaq angallatinut annernut taartigineqassapat, angallatini minnerni pisinnaasat naammassanngillat.

Angallatit minnerit angallatinut annernut naleqqiullutik piunasaqarnermik matusisinnaassagunik, angallatit minnerit kilometerit marloriaataannik angalasarnissaat pisariaqassasoq naliliisoqarpoq, taamaattumillu angallatit minnerit marluk, tamarmik immikkut 12-inik ilaasoqarsinnaasut atorneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, taamaalillunilu aamma akulikinnerusumik tikittoqartarnissaanut periarfissat amerlissapput. Tamanna tunngavigalugu naatsorsorneqarsinnaavoq, angallatinut aningaasartuutit tamarmiusut 33%-it missaannik annikillisinneqarsinnaassasut.

Takussutissiaq 7.5.3-mi angallatinik minnernik atuineri angusat tamarmiusut inernerat saqqummiunneqarpoq.

Takussutissiaq 4.3-mi takuneqarsinnaasutut missingersuusiat naatsorsornerini inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annertuumik erniortitsinissamik inerneqarput. Tassani takutinneqarpoq, naatsorsukkat inernerat atortunut, Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassinissamut atugassatut naatsorsuutigineqartunut malussajatorujussusooq.

Takussutissiaq 7.5.3 Qulimiguulimmik angallassinermut taarsiullugu angallatit minnerit atorlugit Narsap aamma Qaqortumi mittarfiup eqqaani umiarsualiviup nutaap akornanni angallassinermi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit

Mio. DKK	V1 - mindre både
Sanaartornermut aningaasartuutit	-18
Naliusut sinneri	6
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-12
Nutarterinermut aserfallatsaaliinermullu aningaasartuutit	-14
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	147
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, angallatit	-27
Ingerlatsinermut aningaasartuutit bussit	-3
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq aamma angallatit	-8
Ingerlatsinermut aserfallatsaaliinermullu aningaasartuutit, katillugit	95
Atuisut piffissatigut pissarsiassa	-46
Atuisut billetsinut aningaasartuutaat	8
Atuisut pissarsiassa, katillugit	38
Ajutoornerit, nipiliorneq aamma silaannarmi mingutsitsineq	0
Silap pissusaa (CO2)	0
Avataanut aningaasartuutit, katillugit	0
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0
Akileraarutit nikinneranni annaasat	8
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0
Sunniutaasussat allat, katillugit	8
Katillugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	52
Suliassaqrifiup iluani erniat, pct. ukiumut	20,7%

7.5.3 Sunniutissat naliligaangitsut

Pissutsinik matuma siuliani annertussusiliussanut ilanngunneqanngitsunik peqarpoq. Tassani pineqartut tassaapput:

- Angalasunit nutaanit, angallammik aalajangersimasumik attaveqalerneratigut pilertussatut naatsorsuutigineqartariaqartunit pissarsiassa. Angalasareersut kisimik misissueqqissaarnermi ilanngunneqarput.
- Kuannersuarni aatsitassarsiorfimmik ammaasoqarnissaa periarfissaqartoq ilimagineqarsinnaavoq, tak. imm. 3.2. Periarfissaq taanna malersorneqassappat, tamanna inuussutissarsiuutininik ineriartortitsinermik annertuumik kinguneqartussaavoq, taamaattumillu Kuannersuit Narsamut taamatullu Qaqortumut illoqarfinnut qanittumik inissisimanerat pissutaalluni titartarneqartutut aqqusinniornikkut/ikaartaasiinikkut suliap imminut akilersinnaassusianut pitsaasumik sunniuteqartussaavoq. Ikaartaasiinikkut illoqarfiit taakku akornanni ullormoortumik uteqattaarnissaq ajornarunnaarsinneqassaaq.
- Qaqortup Narsallu imminnut atasunnigortinneranni suliassap sunniutissai pitsaasut. Pingaartumik siunissaq ungasisooq eqqarsaatigalugu ullut tamaasa aallartartumik aalajangersimasumik

angallassinissaq illoqarfiit taakku akornanni ullumikkornit annertunerujussuarmik ataqatigiissitsisoqalertussaavoq. Assersuutigalugu sanasut inuussutissarsiutillu allat akornanni paarlaasseqatigiittarnerup annertunerujussuannornissaa eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

- Qaqortup aamma Narsap akornanni tikittartut akulikinnerulersinneqarneranni pissarsiassat naatsorsuinerup ilanngunneqanngillat nalilerneqaratillu.
- Angallatinut ilaasartunit angallatinut namminerisamik pigisanit attartukkanillu nuunneqartussanit pissarsiassat naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat.

7.5.4 Naliliineq

Mittarfik Qaqortumut nuunneqassappat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu, mittarfik sumulluunniit inissinneqarluarpat, Qaqortup aamma Narsap akornanni mittarfimmumut atasumik aqqusinniortoqartariaqartoq/ikaartaasiisoqartariaqartoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa. Kiisalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsugaasa takutippaat, attaveqaatip taassuma pilersinneqarnerani angallatit minnerit atorveqartariaqartut.

Sikunik Alapernaarsuiffimmiit paasissutissat, kiisalu RAL-imut, sumiiffimmi imaatigut angallassinermik misillitagaqarluartumut apersuinerit tunngavigalugit angallatit minnerit atorlugit angallassinermut sikut akornutaasussaangillat.

7.6 Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiit pisariitsut

Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik, ilaatigut Narsap aamma Qaqortup akornanni qulimiguulimmik sullissinerup timmisartut minnerit atorlugit angallassinermik taarserneqarsinnaaneranut periarfissiisinnasumik sanasoqarnissaa siunnersuutigineqarsimavoq. Aamma Narsami mittarfimmik pisariitsumik sanasoqarsinnaavoq. Immikkoortoq 7.5-imi takuneqarsinnaasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa, Narsap aamma Qaqortup akornanni mittarfik aqqusaarlugu ataatsimoortumik aqqusinniortoqassasoq/ikaartaasiisoqassasoq. Taamaattumik Narsami pisariitsumik mittarfiliorsinnaaneq Isumalioqatigiissitamit toqqaannartumik misissueqqissaarfineqanngilaq.

Narsap aamma Qaqortup akornanni aqqusinniortoqassanngippat/ikaartaasiisoqassanngippat, Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik sananissamut misissuinerit inernerit, Narsami nalinginnaasumik mittarfiliorsinnaanermik nalilersuinerit tunngavissatut atorveqarsinnaassapput.

Timmisartup qulimiguulimmumut taarsiullugu atorveqalernerani, timmisartup 15-it missaannik ilaasoqarsinnaasup (ilaasumut ataatsimut aningaasartuutitut tamarmiusunut uuttorlugu, tassunga nalikilliliinerit aningaasaatinullu aningaasartuutit ilanngunneqarput) qulimiguulimmumut naleqqiulluni ingerlatsinerit akikinnerunera tassani iluaqutissaavoq. Ilaasunut tunngatillugu sullissineq piffissamut angalaffiusumut naleqqiullugu qulimiguulimmumut timmisartumullu assigiipajaaginnassaaq.

Nanortalimmi pisariitsumik mittarfiliortoqassappat, tamatumalu peqatigisaanik Narsap aamma Qaqortup akornanni aqqusinniortoqassappat/ikaartaasiisoqassappat, Kalaallit Nunaata kujataani helistoppit akornanni timmisartuussinerit unitsinneqarsinnaassapput.

Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik sananissamut aningaasartuutissat ikittuinnaassanngillat, taamaattumillu tamatumunnga aningaasaliissutissat imminnut akilersinnaanissaannut annertuumik sipaagaqartoqarsinnaasariaqarluni. Matuma kinguliani Nanortalimmi pisariitsumik mittarfiliorerup

anigaasaqarnermut sunniutissai missiliorlugit naatsorsuiffigineqarput, anigaasaliinissaq immiunit akilersinnaassanersoq paasinierneqarluni.

7.6.1 Anigaasaqarnermik naliliinerup inerneru

Sanaartornermut anigaasartuutit

Mittarfik pisariitsoq tassaavoq mittarfik, timmisartunut minnernut, amerlanerpaamik 19-inik ilaasoqarsinnaasunut akuerisaasoq, timmisartullu tamarmiulluni oqimaassusaata 10 tonsit sinnersimassanngilai.

Nanortalimmi misissuineru takutinneqarpoq, najukkami mittarfimmik 780 m-inik takissusilimmik (18 m-inik silissusilimmik), ujaraaqanik qallikkamik sananissamut periarfissaqarluartoq, taassumattaq 1199 m-inut tallineqarsinnaanera periarfissaqarmat.¹²⁸

Inissiffissat piumanerqarnerusut illoqarfiup avannaani aamma kujataani inissimapput, taakkulu C'-mik aamma E-mik taaneqarput, tak. Ilusiliaq 7.6.1. Inissiffissaq C' illoqarfiup avannaani 3 km-it missaani inissimavoq nunataanullu atasuulluni. E illoqarfiup kujataani qeqertamiippoq, aqqusinermillu takinerungaatsiartumik akisunerusumillu pisariaqartitsiviulluni.

Ilusiliaq 7.6.1 Nanortalip eqqaani mittarfiup inissiffissaa

¹²⁸ Najoqqutarisaq: Namminersornerullutik Oqartussat 2008. *Mittarfinnik annertusaaneq - 2008-imi killiffik*. Nuuk.

Sumiiffiit pineqartut marluk tamarmik takusarneqarnerminni mittarfimmi sanaffissatut piukkunnaateqartut paasineqarput. Inissiiffissaq C' inissiiffissatut naleqqunnerpaatut naliliiffigineqarpoq. Sanaartornissamut missingersuusiat kingulliit 2004-mi suliarineqarput, kisiannili 2008-mi juulimi akit siumut missiliorneqarlutik. Ujaraaqqanik qallikkamik mittarfiliornissamut aningaasartuutissat tamarmiusut 65 mio. koruuninut, tassalu 2010-mi akit tunngavigalugit 68 mio. koruuninut naliliiffigineqarput (missingersuutinut mittarfiliornermi aningaasartuutissat tamarmiusut, tamatuma nassatarisaanik aqqusinniornissamut il.il. aningaasaliinissanik ilaqartinneqartut ilaatinneqarput).

Siunissamut ukiunut 25-nut, naatsorsuinermi 4 %-inik erniaqartitsiviusumut missiliuinermi, aammalu ukiut 25-it qaangiunnerini aningaasaliissutaasut nalingisa sinnerinik missiliuinermi¹²⁹ aningaasaliissutit maannakkut naligitaasut ilanngaasereerlugit 42,5 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput.

Ukiuni 25-ini, 4 %-inik erniaqartitsilluni, ukiumut aningaasartuutissanut naatsorsuinermi aningaasat 2,7 mio. koruunit missaanniittut pissarsiarineqassapput.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, mittarfik

Nanortalimmi pisariitsumik mittarfiliortoqassappat, heliporti maannakkut atorineqartoq atorunnaassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma ilaatigut kingunerisaanik heliportip ingerlanneqarneranut aserfallatsaaliorneqarneranullu aningaasartuutissanik sipaagaqartoqassaaq, ilaatigullu mittarfimmi pisariitsumi nutaami ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuuteqartoqassalluni.

Mittarfeqarfinniit ilisimatitsissutigineqarpoq, Qaqortumi heliportimik ingerlatsinermut ukiumut aningaasartuutit 870.000 koruunit missaanniittartut¹³⁰. Nanortalimmi heliportip ingerlanneqarneranut aningaasartuutit ikinnerulaassasut ilimagineqarpoq, Nanortalimmut aamma Nanortalimmiit angallannerit Qaqortumi angallannermut naleqqiullutik 25-30 %-it missaannaanniimmata.

Aamma Mittarfeqarfinnit ilisimatitsissutigineqarpoq, mittarfimmik pisariitsumik ingerlatsinermut aningaasartuutit ukiumut 700.000 koruunit missaanniittartut, tamatumani mittarfik timmisartunit minnerusunit akuttunerusumik timmisartorfingineqartarsimassappat . Kiisalu Mittarfeqarfinniit ilisimatitsissutigineqarpoq, ikuallattoornissamut upalungaarsimanissamut piumasaqaatit heliportini upalungaarsimanermut piumasaqaatit assigiinnassagaat.

Tamanna tunngavigalugu mittarfip pisariitsumi aamma heliportip ingerlanneqarneranut aningaasartuutit assigiipajaaginnassasut naliliisoqarpoq.

Ukiuortumik sipaarutissat pisariaqartut

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu mittarfimmut pisariitsumut aningaasaliissutit pitsaasunik kinguneqassappata, ukiumut ikinnerpaamik 2,7 mio. koruunit, tassalu mittarfimmut ukiumut aningaasartuutissatut naatsorsorneqartut amerlaqataat sipaarneqartariaqarput.

¹²⁹ Tassani ukiut 25-t qaangiunnerini mittarfii pitsaasuunissaat qulakkeerniarlugu aserfallatsaaliuinermut aningaasartuutit akilerneqartarnissaat tassani tunngavigineqarpoq.

¹³⁰ Najoqqutarisat: Paasissutissat Mittarfeqarfinniit e-mail-ikkut nassiunneqartut (Transport kommission NSSQ data 290410.xls).

Qaqortumi mittarfiliornikkut ukiumut Nanortallip aamma Qaqortup akornanni timmisartuussinerit 400-t missaanniittut (siumut utimullu kattullugit) ukiumut sipaarneqassasut naliliisoqarpoq. Angallavissaq 77 km-it missaannik isorartussuseqarpoq, aammalu qulimiguullit timmisartullu mikisut katillugit minutsini 25-ini angalasartussaapput. Taamaattumik Qaqortup aamma Nanortallip akornanni angallannermi (siumut/utimut) nalunaaquttap akunneri atukkat ukiumut nalunaaquttap akunnerisa 166-it missaannut naatsorsorneqarsinnaapput.

Tamanna tunngavigalugu Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik sananermi atortut ingerlanneqarnerinut aningaasartuutit ikinnerpaamik nalunaaquttap akunneranut 16.500 koruunit missaasa (2,7 mio. koruunit/nalunaaquttap akunneri 166-it) sipaarneqarsinnaanerit, imminut akilersinnaasumik aningaasaliinerusoq naatsorsorneqarsinnaavoq.

Ingerlatsinermit aningaasartuutit, atortut

Qulimiguullinni timmisartunilu atortunut aningaasartuutit naatsorsorneqarnissaat ajornakusoorpoq nalorninarqarlunilu.

Siullermik qulimiguulik aamma timmisartuq qanoq ittoq atornerqarneris pingaaruteqarpoq. Aappaattut atortunik atuinerup annertussusaa pingaaruteqarpoq (ukiumut ingerlatsinermit nalunaaquttap akunneri atornerqartut amerliartorneranni, atortunut aningaasaatinut aningaasartuutit agguarneqarnissaannut nalunaaquttap akunneri amerliartortarput). Pingajuattut pisinnaasanit sinneruttuusimasinnaasut siunertanut allanut atornerqarsinnaanersut apeqquasussavaoq.

ASO-miit paasisutissat¹³¹, aammalu nammineq ukiumut nalunaaquttap akunneri atornerqartussatut naatsorsuutigisat tunngavigalugit matuma siuliani allassimasut peqquaaallutik, akit appassisut qaffasissullu iluanni uuttuummut ataatsimut akigititaasut inerniliissutigineqarput. Takussutissiaq 7.6.1-imi Twin Otter-imi, timmisartumi mikisuusumi, aammalu qulimiguullinnik pingasuni assigiinngitsuni uuttuummut ataatsimut akit takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.6.1 Nalunaaquttap akunneranut atuiiffiusumut ataatsimut ataasiakkaanut aningaasartuutit, kr./nal. ak.

Timmisartuq/qulimiguulik	Appassissoq	Akunnattoq	Qaffassissoq
Timmisartuq, TwinOtter	8.500	10.000	12.500
Qulimiguulik, Bell 212	12.500	14.500	18.000
Qulimiguulik, Bell 222 U	12.000	14.000	16.000

Nassuiaat: Uuttuummut ataatsimut aningaasartuutitut taaneqartunut atortunik ingerlatsinermit aningaasartuutit tamarmik ilaatinneqarput, taakkununga aningaasaatinut aningaasartuutit ilaallutik. Erseqqissaatigineqassaaq, Air Greenlandip 2010-p naanerani Twin Otter imaluunniit Bell 222 U timmisartuutiminut ilaattikkunnaarmagit.

Najoqqutarisaaq: ASO-miit paasisutissat tunngavigalugit nammineerluni naatsorsukkat.

Air Greenlandimiit ilisimatitsissutigineqarpoq, S61-ip atorunnaarsikkiartuaarneqarnissaa aallartinneqarsimasooq. Taassuma qulimiguullit Bell-it, takussutissiaq 7.6.1-imi takutinneqartut marluusut aappaanik taarserneqarnera tamatum kingunerissagaa ilimanarpoq. Qulimiguullit taakku

¹³¹ Paasisutissat [Aircraft Shopper Online](#) (ASO) aqutigalugu pissarsiarineqarput.

S61-inut naleqqiullutik piginnaasakinnerupput, kisiannili timmisartuussinerit amerlassusaat nikisinnagit pisariaqartitsinerimik matussusiisinaanissaat ilimagineqarpoq.¹³²

Qulimiguullit Bell-it timmisartunik taarserneqarnerini uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit assigiinngissutaat -500 kr./nal. ak. aamma 9.500 kr./nal. ak. akornanni naatsorsorneqarsinnaapput, tak. takussutissiaq 7.6.1. Agguaqatigiisitsinikkut naliliinerit kisiisa tunngavigalugit assigiinngissuseq nalunaaquttap akunneranut 4.000 koruunit aamma 4.500 koruunit akornanniippoq. Aningaasartaliussat marluk taakku nalunaaquttap akunneranut 16.500 koruunit inorujussuarlugit amerlassuseqarput, tamannalu pissutigalugu Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik sananissaq aningaasaliinerussaaq imminut akilersinnaasoq, tak. matuma siuliani allassimasut. Taamaattumik Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik sananissaq aammalu timmisartunik mikisunik atuilernissaq tunngavissatut atorqartut tunngavigalugit imminut akilersinnaangillat.

Nalunaaquttap akunnerannut 16.500 koruunit aamma nalunaaquttap akunnerannut 4.000-4.500 koruunit assigiinngissutaat annertummat, takussutissiaq 7.6.1-imi atortut allassimasut saniatigut atuineri taamatut inerniliinerimik allannguisinnaangillat, aammattaq matuma kinguliani pissutsinut attuumassutilinnut allanut nassuiaatit takukkit.

Oqaatigineqartut mittarfimmi pisariitsumi ingerlatsinerimut aningaasartuutit heliportimi ingerlatsinerimut aningaasartuutit illuatungiliussinnaasut ilimagineqarpoq. Tamanna pissappat mittarfik inuttaqartinneqassanngilaq, tassanilu ikuallattoornissamut upalungaarsimasunik killeqartuinnarnik pisariaqartitsisoqassaaq. Mittarfimmi pisariitsumi ingerlatsinerimut aningaasartuutit ukiumut 0,7 mio. koruunit naatsorsuutigineqartunit amerlanerussappata, mittarfiup pisariitsumi imminut akilersinnaanginneranik inerniliinissap tungaanut isummernissaq sakkortusisussaavoq.

Aammattaq Qaqortumi mittarfiliortoqareernissaa tunngavigalugu – Kalaallit Nunaata kujataata iluani qulimiguullit atorqeaannarnissaat tunngavigalugu misissuseqqaarneq matuma siuliani taaneqartoq ingerlanneqarpoq. Immikkoortoq 7.4-mi periarfissatut tikkuarneqartut ukiup ilaani qulimiguulimmik angallassineq angallatit atorlugit angallassinermik taarserneqassappata, mittarfiup nalinginnaasup imminut akilersinnaanginneranik inerniliineq sakkortusisussaavoq, tamatuma kingunerisaanik silaannakkut angallassinermut atortut ingerlanneqarnerinut nalunaaquttap akuneri atorqartut amerlassusaat ikilisussaammata.

Timmisartuussinerit ullumikkumut (qulimiguulinnik S61-inik, annertunerusumik pisinnaasalinnik atuinerimut) naleqqiullutik amerlineqannginnissaannut qulimiguullit Bell-it pisinnaasaat naammassasut ilimagineqarpoq. Taamatut naatsorsuutigisaqarneq eqquutissanngippat (timmisartuussinerit ilaanni ilaasut pisinnaasanit amerlanerunerat, taamaattumillu marloriarluni timmisartuussinissamik pisariaqartitsisoqarnera pissutigalugu), timmisartup annertunerusumik pisinnaasallip qulimiguulimmik arlaleriarluni angallassisarnerit taarsersinnaavai. Taamaallilluni mittarfik nalinginnaasoq imminut akilersinnaanerulissaaq. Kisiannili inerniliineq nikissappat, qulimiguulimmik (Bell 212) timmisartuussinerit 60 %-ii sinnerlugit Twin Otter-imik timmisartuussisarnerit taarserneqartariaqarput. Taakku nalunaaquttap akunnerinut timmisartorfiusunut naatsorsorneqarpata, pissutsimi tunngaviusumi qulimiguulimmik Bell-imik nalunaaquttap akunnerini 266-ini timmisartuussinerit taarserneqassapput, kiisalu nalinginnaasumik mittarfiliormi Twin Otter-imik timmisartuussinerit nalunaaquttap akunnerinik 166-inik sivisussuseqassallutik.

¹³² Qulimiguullit Bell-it marluusut, tassalu Bell 212 14-inik aamma Bell 222 U qulinik (nassataqanngitsunik) ilaasoqarsinnaasut ilisimatitsissutigineqarpoq.

Erseqqissaatigineqassaaq, immikkoortumi matumani misissueqqissaarnerni taamaallaat Nanortalip Qaqortullu akornanni timmisartuussinerit pineqarmata. Kisiannili Nanortalimmi mittarfik Qaqortup, Paamiut Nuullu akornanni angallaviup ataqatigiinneranut ilaasussatut isigineqarsinnaavoq. Tamanna immikkoortoq 9.2-mi nassuiaatigineqarpoq.

7.6.2 Naliliineq

Mittarfik Qaqortumut nuunneqassappat, pingaartumik Nanortalimmi tulliatullu Narsami mittarfinnik nalinginnaasunik sananermi imminut akilersinnaassutsimut tunngasunik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq misissuivoq. Narsami mittarfimmik nalinginnaasumik sanasinnaanermut periarfissat sukumiisumik misissuiffigineqannginnerannut tunngaviuvoq. Qaqortup aamma Narsap akornanni ataatsimoortumik aqqusinniornissaq/ikaartaasiinissaq, taamaalillunilu Narsami najugaqartut mittarfimmuut attaveqalernissaat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit inassutigineqarmat, tak. immikkoortoq 7.5.

Taamaattunik mittarfiliornissaq imminut akilersinnaanngitsoq naatsorsukkat takutippaat. Kisiannili Nanortalimmiit Qaqortoq Paamiullu aqqusaarlugit soorlu Nuummum angallaviup ataqatigiinnera isigissagaanni Nanortalimmi pisariisumik mittarfiliornissaq imminut akilersinnaassanersoq immikkoortoq 9.2-mi naliliiffigineqarpoq.

7.7 Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani assartuussinermi attaveqaatinik naliliinera inassuteqaataalu

7.7.1 Isummerfissaq pingaarneq

Narsarsuarmi mittarfik

Kalaallit Nunaata kujataani mittarfituq Narsarsuarmi inissisimavoq, tamatumalu peqatigisaanik Kalaallit Nunaata kujataani innuttaasut amerlanersaat illoqarfinni Qaqortumi, Narsami aamma Nanortalimmi eqiterussimasut Narsarsuarmut ungasingaatsiartumi najugaqartiterput. Narsarsuarmi, taassumalu nunataa ilanngullugu innuttaasunut ikittuaraannaapput.

Innuttaasut illoqarfinnut eqiterussimasut

Tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isummerfissaa pingaarneq tassaavoq, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfiit annersaannut Qaqortumut qanittumut nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsatigalugu iluanaarutaasinnaanersoq pillugu misissuinissaq. Tamanna pillugu isumaliutersuutini pissutsit maannakkut atuuttut kisimik ilaasussaangillat. Narsarsuarmut attaveqaatit pitsaanerulersinneqarsinnaanersut, taamaalillunilu mittarfimmi atortut pioreersut Kalaallit Nunaata kujataanut iluaqutaanerulersinnaanersut ilanngutissallugit taakkutulli pingaaruteqartigivoq. Tamanna siunertaralugu Aqqusernit, sulluliat immaqalu ikaartaatip, Narsarsuarmiit Qaqortumut taamatullu Narsamut ataqatigiisitsilersussat aalajangersimasumik attaveqaatitut pilersinneqarnissaat arlaleriarlutik siunnersuutigineqartarsimapput.¹³³

¹³³ Matuma kinguliani attaveqaatit aalajangersimasutut taagorneqartut.

7.7.2 Narsarsuarmi mittarfiup pigiinnarneqarnissaa, imaluunniit Qaqortup eqqaani mittarfimmik pilersitsinissaq

Mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaa inassutigineqarpoq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissugaasa takutippaat, pingaartumik aningaasaqarnermik naliliinerit tunngavigineqassappata, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqartariaqartoq. Tamatumani pissutsit maannakkut atuuttut, tassalu Narsarsuarmiit Narsarsuarmullu Kalaallit Nunaata kujataata sinnerani ilaasunik angallassinermut pingaartumik qulimiguullit atorneqarneri pineqarput, aammalu qinigassaasinnaasumi allami, Qaqortumiit Narsamiillu ilaasut Narsarsuarmut attaveqaatinik aalajangersimasunik atuiffiginnaasaat pineqarlutik.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Qaqortup eqqaani 1199 m-imik mittarfiliorerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutigisinnaasai¹³⁴ naatsorsuiffigai. Naatsorsukkani tamani takutinneqarpoq, mittarfik taamaattoq sumiiffiit sisamaasut, maannamut tikkuarneqarsimasut arlaannulluunniit inissinneqaraluarpat, mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaa iluanaarutaasussaasoq. Aamma naatsorsukkani takutinneqarpoq, tak. immikkoortoq 7.3, Narsarsuup, Qaqortup Narsallu akornanni attaveqaatinik aalajangersimasunik sananissaq iluanaarutaasinnaangitsaq, tassani iluanaarutaasinnaasut naliligaangitsut arlallit ilanngunneqanngippata. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inerniliivoq, mittarfik Qaqortumut nuunneqartariaqartoq.

Kisiannili politikkikkut aalajangiinissamut pissutsit arlallit, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutissatut missiliorneqartunit annertunerusut ilaatinneqartussaapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap immikkoortoq 7.3-mi erseqqissaatigaa, aningaasaqarnermut sunniutissat naatsorsorneqarnerini pissutsit arlallit ilanngutissallugit pingaaruteqarsinnaasut ilaatinneqarsimanngitsut. Immikkoortoq 7.3-mi pissutsit naliligaangitsut allanneqartut ilaatigut tassaapput: tikittartut akulikinnerusut, nunap immikkoortuata pitsaanerusumik ataqatigiissinneqarnissaa, assersuutigalugu Kuannersuarni aamma Killavaani aatsitassarsiorfulersussanumut attaveqaatit pitsaanerusut. Taakku saniatigut Kalaallit Nunaata kujataani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik ineriartortitsinissamut, ukiuni kingullerni ajornartorsiorfusimasumut siunnerfissat ataatsimut isigalugit pitsaanerulersinneqarnissaannut periarfissat pineqarput. Sunniutissat uuttoruminaatsorujussuit taakku aamma politikkikkut aalajangiinissamut ilaatinneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Narsarsuup, Qaqortup aamma Narsap akornanni attaveqaatit aalajangersimasut sanaartorneqarnerinut atatillugu aningaasaqarnerikkut sunniutissanumut killeqarnerusunut tunngatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap erseqqissaatigissavaa, sanaartugassanumut missingersuutit nalorninartortaartorujussuummata, aningaasartuutissanumut taakkununga naliliinerit killeqartorujussuit kisimik pigineqarmata. Kisiannili aningaasartuutissanumut taakkununga naliliinerit mianersortorujussuarmik pigaluartut, attaveqaatinik aalajangersimasunik sanaartornissaq imminut akilersinnaangilaq. Minnerunngitsumik tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, sanaartornissamik siunertaqarluni misissueqqaarnerit arlallit amigaatigineqarmata, taakkunungalullu sulluliornissamut periarfissanik sajuppillatsitsisararluni misissuinissat ilaapput. Taamaattumik ilanngullugu oqaatigineqartariaqarpoq, Narsarsuup, Qaqortup Narsallu akornanni attaveqaatit aalajangersimasut atorlugit ataqatigiissinnissaannut qinigassap aalajangiiffiginarneqarnissaannut piffissaq atugassaq sivisusinnaammat.

¹³⁴ Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat uuttorneqarneranni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliaasaqarfiup iluani erniat tunngavigineqarput.

7.7.3 Qaortup eqqaani mittarfimmik inissiiffissaq takissusissaalu

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Narsarsuarmit Qaortumut nuunneqartariaqarnera inassutigigaluaraa, misissuinerit ingerlanneqartut Qaortup eqqaani inissiiffissamut imaluunniit mittarfiup takissusissaanut atatillugu inernerusunik ersarissunik takutitsinngillat.

Naatsorsuinerni ingerlanneqartuni Qaortup eqqaani mittarfimmik inissiiffiusinnaasut sisamat ilaatinneqarput, taakkulu siornatigut misissuiffigineqarsimapput, aammalu sulii atorineqarsinnaallutik, taamatullu mittarfimmut takissutsit nalinginnaasut marluk ilaatinneqarput: tassalu mittarfiit 1199 m aamma 1799 m, taakkunungalu RESA naaportorlugu talliliisinnaanermut oqartussaasut piumasaqaatigilersinnaasaat ilaatinneqanngillat.¹³⁵

Qaortumi mittarfiup inissiiffissaanik toqqaanissamut pissutsit tunngaviusut pingasut apequtaassapput::

- Inissiiffissani sisamani 1199 m-imik mittarfiliornermi aningaasartuutit,
- Mittarfiup 1199 m-ip tallineqarnerani aningaasartuutaanerusussat,
- Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat.

Inissiiffissat assigiinngitsut pissutsinut pingasuusunut taakkununga naleqqiullugu qanoq pingaarnersiorneqartarnersut takussutissiaq 7.7.1-imi takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 7.7.1 Inissiiffissat pissutsinut qitiusunut pingasuusunut naleqqiullugit tulleriiaarneqarneri

	PI. 1	PI. 2	PI. 3	PI. 5
Sanaartornermut aningaasartuutit	1	2	4	3
Mittarfiup tallinissaanut aningaasartuutaanerusussat	2	3	1	4
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut	1	3 ^a	3 ^a	2

Nassuiaat: Inissiiffissaq 4 takussutissiamut ilanngunneqanngilaq, Qaortumi illoqarfiup ineriartortinneqarnera pissutigalugu inissiiffissaq taanna atorineqarsinnaajunnaarmat.

- a. Pingaarnersiuneq assigiippoq, taakkunani piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaanut silap tunngavigineqarneranut tunngassuteqartut assigiimmata.

Tikittartut akulikissusaannut naatsorsukkat nalorninartortaqaqput

Takussutissiaq 7.7.1-imut tunngatillugu oqaatigineqassaaq, piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaannut naatsorsukkat nalorninartortartinneqarmata, nalorninartortartinneqarneralu annikinngimmat, taamaattullu pissutsit taakku – maannakkut tunngavissartinneqartut tunngavigalugit – tulleriiaarinermi annertunerusunik pingaaruteqartinneqanngimmata, tamannalu inissiiffissat sisamaasut akornanni piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaasa assigiinngissutissaasa killeqarnerannut atasutut isigineqassaaq.

¹³⁵ Runaway End Safety Area: tassaavoq mittarfiup isuini illugiinni isumannaallisaanermut killeqarfiit, tamarmik immikkut 90 m-inik aamma 300 m-inik takissuseqartut, tassani teknikkikkut uniffissanik nalinginnaasunik atuutsitsisoqanngippat. Nutaanik mittarfiliornermi saneqqutsisinnaanissamut akuersissuteqartartannnginnissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

Mittarfiit tallineqarsinnaanerinit periarfissat eqqarsaatigalugit inissiiffissaq 1-imi aamma 2-mi mittarfiit 1500 m-inut tallineqarsinnaapput, kisiannili inissiiffissaq 2-mi mittarfik tallineqassappat silaannakkut angallassinermi oqartussaasut immikkut ittumik isumaqatiginninniteqarfigineqartariaqassapput. Inissiiffissaq 3-mi mittarfik 2100 m-inut tallineqarsinnaavoq. Maannakkut tamatumunnga tunngavissat tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, toqqaaniarnermi inissiiffissaq 1-ip, 2-p aamma 3-p akornanni qinaasisoqassasoq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit oqaatigineqassaaq, Qaqortup aamma Narsap akornanni aqquinnioarnissamik/ikaartaasiinissamik siunnersuutit isumaliutersuutinit ilanngunneqassappata tamanna aamma atuutissasoq.

Inissiiffissaq 1-ip, 2-p aamma 3-p akornanni toqqaaniarnermi Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu pissutsit marluk pingaaruteqarput: timmisartuni teknologiimik ineriartortitsineq aamma inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissamut periarfissat. Timmisartuni teknologiimik ineriartortitsineq ukiuni kingulliunerusuni ilanngussaq 5.1-mi sukumiinerusumik nassuiarneqartoq tunngavigalugu mittarfiit tannerusut inassutigineqarput. Suliassaqrifimmi tassani susoqassanersoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap soorunami eqqoriarsinnaanngilaa, kisiannili siunissaq eqqarsaatigalugu timmisartut ikittuinnaat mittarfimmik katillugit 1500 m-inik takissusilimmik pitsaasumik atuisinnaalissasut ilimagisinnaallugu, timmisartullu ilaat taakku RESA-mit piumasaqaatinik naammassinnittussaapput.

Immikkoortoq 3.2-imi nassuiaatigineqartutut Narsap aamma Qaqortup qanitaanni Kuannersuarni aamma/imaluunniit Killavaani annertuumik aatsitassarsiornissamut periarfissat piviusunnorsinnaapput.¹³⁶ Tamatumunnga atatillugu aatsitassarsiornermik annertuumik aallartitsisoqassappat, inissiiffissaq 3-mi 1799 m-imik mittarfiliornissaq orniginarnerussaaq, aammalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqarnera malillugu inissiiffissaq 3-mi aallaqqaammut mittarfimmik 1199m-imik sananissamik aalajangiisoqarnissaa orniginarnerussalluni.

Ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaata kujataani angallannermi inuussutissarsiornermilu pissutsit ajorseriarsimanerisa politikikkut isumaliutersuutinit ilanngunneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Tamanna kingullermik Greenland Venture A/S-ip Kommune Kujallermit nalunaarusiaani annertuumi uppernarsarneqarpoq.¹³⁷

Nalunaarusiami tassani ilaatigut ukiuni arlalinni nunap immikkoortuani kinguariaatinut, aamma immaqa ukiuni kingullerni annertunerulersimasunut annertuunut takussutissat arlallit allanneqarput:

- aalisarnermi aalisakkerinermilu kinguariaarnej,
- suliffeqarfiit angisuut, nunap immikkoortuanit aquneqartut ikittut,
- innuttaasut ikiliartornerisa ingerlaannarnera aammalu 1990-imili innuttaasut ikilingaatsiarsimasut,

¹³⁶ Uranimik piiaanissamut akuersaanngilluinnarnissamik politikeqarnermi maannakkut atuuttumi Kuannersuarni aatsitassanik piiaanissaq ajornartinneqartoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap eqqumaffigaa.

¹³⁷ Greenland Venture 2009. *Kommune Kujalleq – Ineriartortitsineri atugassarititaasut*. Oktober 2009.

- siusinaartumik sulisinnaajunnaarnersiutillit amerlangaatsiarnarat, tassalu sulisinnaasut 15-iniit 62-inut ukiullit 10 procentii ullumikkut siusinaartumik sulisinnaajunnaarnersiuteqarput.

Ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaata kujataani kinguariartortoqarnera annertusisimasooq arlalinnik takussutissaqarpoq. Tamatumunnga angallassinernerup ajornerulernera, nunap immikkoortuanut eqquisuusimasooq kisimi pissutaanngilaq, kisiannili aamma aningaasakilliornerup sunniutiginerluutai pissutaallutik. Tamatumani pingaartumik allannguutit, angallannermut malunniuteqarsimasut taakkunungalu takussutissat, aammattaaq takornariaqarnermi takuneqarsinnaasut erseqqissaatigineqassapput.

Takornariaqarnermut sunniutaanerluttut

2008-mi Danmarkimut angallavinni timmisartumut akit 30%-it missaannik qaffanneqarput. Tamatuma kingunerisaasa sunniutai aatsaat pingaartumik 2009-mi malunniupput, 2008-mi takornarianik angallassinissamut siumoortumik inniminniinerit amerlasuut akit qaffannissaat sioqqullugu pisimammata. Aningaasakilliornerup malitsigisaasa tassunga ilanngunneqarnerini nunap immikkoortuani akunnittarfinnut assigisaannullu inniminniisarnarit ikinnerujussuanngorput. Hotel Narsarsuarmi taamatullu Vandrehjem Narsarsuarmi ullut unnuallu unnuiffiusut 25 %-inik ikilipput.¹³⁸ Taamaalluni Kalaallit Nunaata kujataa Kalaallit Nunaata sinneranut naleqqiullugu kinguariarfiunerpaasimasooq takussutissaqarpoq. Tamanna aamma Naatsorsueqqissaartarfiup 2009-mi unnuisarnernut kisitsisitigut paasisutissanik nalunaarsuineranut naapertuuppoq.¹³⁹

Angallannermi attaveqaatit sunniutaat

Kalaallit Nunaata kujataani takornariarfissat asseqanngitsut pilerigineqartut amerlagaluartut, Imaprik ikaarlugi aqcutit ikittut akisungaatsiartullu pissutaallutik takornariaqarneq ineriartortinneqanngilaq. Tamatuma saniatigut distriktini qulimiguulimmik timmisartuussisarnemi, timmisartuussisarnarit allat tamaasa assigalugit akisuujusuni pisinnaasanik amigaateqarneq isiginiarneqassaaq. Tamatumunnga atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut erseqqissaatigineqarpoq:

- takornarissat amerlanertigut taamaallaat ulluni pingasuni imaluunniit 14-ini tikeraarsimanissaminnik qinigassaqartartut,
- angallannermi tikittartut akuttuallaarnerat pissutigalugu akunnittarfiit ataatsimeersuarnissanik, isumasioqatigiinnissanik assigisaannillu annaasaqartartut,
- sivikitsumik ataatsimiittoqarniartillugu piffissamut angalaffiusumut sapaatip akunnera ataaseq tikillugu sivilisunerusorluunniit atorneqarsinnaaneranut assersuutissaqartoq.

Taamaattumik sulinngiffeqarnermut atatillugu takornariartarnerit kisimik kinguariarfiunngillat.

Mittarfik nutaaq Kalaallit Nunaata kujataani inuussutissarsiutit ineriartornerannik nutaamik pilersitsiviussappat, tamatuma kingunerisassai – minnerunngitsumik matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit – isummersuutitut ilanngunneqartariaqarput.

¹³⁸ Aamma avataaniit takornariartartut amerlassutsimikkut appariaateqangaatsiartut takornariartitsisartunit nalunaarutigineqarpoq, taamatullu ornigassani aalajangersimasuni sullissisut angallannikkut pissutsit peqqutigalugit taamaatitsisoqartariaqartarnerannut assersuutissaqarpoq.

¹³⁹ Naatsorsueqqissaartarfik 2010. *Takornariaqarneq 2010:1*. Nuuk.

Nunap immikkoortuani naammattumik uummaarissusilimmik ineriartortitsinissamut takornariaqarnerup annertusinissaata naammannera allaavoq. Mittarfimmik 1199 m-imik sananermi timmisartunut akit qaffanneqanngikkaluarpataluunniit tamatuma pisinnaanissaa ilimanaateqanngilaq, tak. takusutissiaq 7.2.5 oqaaseqaatillu tassunga attuumatinneqartut. Kisiannili aatsitassarsiornerit annertusingaatsiarneqassappata, ilaatigut Kuannersuarni aamma/imaluunniit Killavaani periarfissanut atatillugu, nunap immikkoortuani ineriartortitsineq allarluinnaq pitsaanerusorlu ingerlanneqalissaaq. Maannamut kuultisiorfik Nalunaq kisimi ingerlavoq. Tassalu kuultisiorfik ima annikitsigaaq, pingaartumik taamaallaat najukkamut pingaaruteqarluni.

Takornariartitsinermut pilersaarusiortarnissaq inassutigineqarpoq

Matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit aallaqqaammut mittarfimmik 1199 m-imik sanasoqarnissaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigisariaqarpaa. Kisiannili Killavaani aamma/imaluunniit Kuannersuarni aatsitassanik piiaasoqassasoq politikikkut aalajangerneqassappat, pissutsit allat atuutilissapput. Kiisalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, mittarfiup Narsarsuarmit Qaqortumut nuunneqarnissaanut atatillugu nunap immikkoortuani mittarfiup inissisimaffia aallaavigalugu takornariartitsinermut pilersaarummik ataatsimoortumik suliaqartoqassasoq, pilersaarut taamaattoq mittarfimmik 1199 m-imik imaluunniit 1799 m-imik sananissamut isumaliutersuutinut ilanngunneqartariaqarmat, tassanilu mittarfiup nuunneqarnerata kingunerisaanik takornariat angallanneqarnissamut piumasaasa annertusinissaat aammalu takornariat amerlassutsimikkut sunnerneqarsinnaanerit innersuussutigineqarpoq.

Tamatumunnga atatillugu aamma oqaatigineqassaaq, Kalaallit Nunaata kujataani takornariaqarnerup ineriartornera Kalaallit Nunaata kujataani inunnik assartuussinermut periarfissanut, immikkoortoq 7.4-mi misissueqqissaarfigineqartunut annikitsuinnarmik attuumassuteqartutut isigineqartariaqarnera, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap eqqumaffigimmagu.

7.7.4 Kalaallit Nunaata kujataani aqqusernit

Narsarsuarmit mittarfik pigiinnarneqassappat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Narsarsuarmit mittarfiup Qaqortullu akornanni, Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniornissaq piviusorsiuunngitsoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq.

Tamanna tunngavigalugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani aqqusinniornissaq suliareqqinngilaa – tassanili taamaallaat Qaqortumi mittarfiup nuunneqarneranut atatillugu Qaqortup aamma Narsaq akornanni ataatsimoortumik aqqusinniornissaq/ikaartaasiinissaq sammisimallugu.

7.7.5 Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu, Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuaqannginnerata nalaani ukioq kaajallallugu qulimiguulinnik atuinnermik tunngaveqarluni sullisseriaatsimut naleqqiullugu, angallatit minnerit atorlugit sullissineq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu iluaqutissartaqarpoq. Kisiannili sikorsuaqannginnerata/immap sikuunnginnerata nalaani angallatinik minnermik atuinnermut ikaarsaarnermi isumannaallisaanermut apeqqutaasimasinnaasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliiffingilai.

Angallasseriaatsimut ataasiinnarmut tapiisarneq atuutiinnassaaq. Piffissalli sikorsuaqannginnerata/immap sikuunnginnerata nalaani ukioq kaajallallugu qulimiguulinnik atuinnermut naleqqiullugu, angallatinik minnermik atuilernermi aningaasat ikinnerusut atorlugit sullisseriaaseq eqaannerusooq, akulikinnerusunik tikiffiusartoq anguneqarsinnaavoq.

7.7.6 Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornissaq/ikaartaasiinissaq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitami inassutigineqarpoq, mittarfik Qaqortumut nuunneqassappat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu, mittarfiup sumut inissinneqarnissaa apeqquaatinnagu, Qaqortup aamma Narsap akornanni mittarfimmut aqqusinermik/angallammik ataqatigiisillugit pilersitsisoqartariaqartoq. Aamma Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap naatsorsugaasa takutippaat, aqqutissaq taanna mikinerusunik angallasiinikkut pilersinneqartariaqartoq.

7.7.7 Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiit pisariitsut

Mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaa tunngavigalugu, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap siullermik Nanortalimmi tulliatullu Narsami mittarfinnik pisariitsunik sananerup imminut akilersinnaassusia misissuiffigigaa. Naatsorsukkat takutippaat, taanna kisiat isigalugu imminut akilersinnaanngitsoq. Kisiannili immikkoortoq 9.2-mi Nanortallip, Qaqortup, Paamiut Nuullu akornanni angallavimmut atatillugu Nanortalimmi pisariitsumik mittarfiliornissaq, tamatumalu saniatigut Paamiuni mittarfiup atorneqarnerata annikillisinneqarnissaa Isumalioqatigiissitap misissuiffigaa. Misissuinerit taakku tunngavigalugit Isumalioqatigiissitap naliliivoq, Nanortalimmi pisariitsumik mittarfiliornissaq imminut akilersinnaasoq, tak. immikkoortoq 9.2.

Ilanngussaq 7.1 Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani aningaasaqarnikkut sunniutaasussat

Kalaallit Nunaata kujataani mittarfik qituisoq Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, tamanna aningaasaqarnikkut ingerlaannaq sunniuteqartussaavoq.

Matuma kinguliani tassani ataasiaannartumik aningaasartuutissat aamma aningaasartuutissat ingerlaavartut akornanni immikkoortiterinerit nassuiaasiorneqarput. Siullermik ataasiaannartumik aningaasartuutissat nassuiaatigineqassapput, taakkunanilu sanaartugassanut aningaasaliissutissat pisariaqartinneqartut nassuiarneqassapput, tamatumalu kingorna aningaasartuutissat ingerlaavartut nassuiarneqassallutik.

Sanaartugassanut aningaasartuutissat ataasiaannartumillu aningaasartuutissat allat

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Qaqortumi mittarfimmut inissiiffissani sisamani sanaartornissamut aningaasartuutissat missiliorneqartunut siornatigut missingersuusiaasimasut aallaavigai, taakkuli akit qaffasissusissaannut naatsorsuutigisanut qummut iluarsineqarput. Mittarfinnut inissiiffissani assigiinngitsuni sanaartornissamut angissusissaannullu 2000-imi, 2002-mi aamma 2004-mi missingersuusiortoqarpoq. Aamma 2008-mi missingersuusiat taakku iluarsineqarput, tak. skema B 7.1.1.

Takussutissiaq B 7.1.1 Qaqortumi mittarfiliornissamik pilersaarummi sanaartornermut aningaasartuutit

Najukkami mittarfik: 780 m / Ujaraaqat / 1: 780 m / Ujaraaqat / 2:	75 mio. kr. (07.2000) => 103 mio. kr. (07.2008) 85 mio. kr. (07.2000) => 112 mio. kr. (07.2008)
Nunap immikkoortuani mittarfik: 799 m / Asfalti / 1: 799 m / Asfalti / 2: 1199 m / Asfalti / 1: 1199 m / Asfalti / 2: 1199 m / Asfalti / 3: 1199 m / Asfalti / 5:	177 mio. kr. (07.2000) => 242 mio. kr. (07.2008) 192 mio. kr. (07.2000) => 262 mio. kr. (07.2008) 217 mio. kr. (07.2002) => 286 mio. kr. (07.2008) 240 mio. kr. (07.2002) => 316 mio. kr. (07.2008) 407 mio. kr. (07.2004) => 509 mio. kr. (07.2008) 250 mio. kr. (07.2002) => 329 mio. kr. (07.2008)
Mittarfiit annerusut: 1799 m / Asfalti / 3:	947 mio. kr. (07.2004) => 1.184 mio. kr. (07.2008)

Nassuiaat: Takussutissiaq matuma siulianiittoq najoqqutarisamit taaneqartumit toqqaannartumik tigusaavoq. aningaasartaliussap siulliup kingorna ukioq ungaluusigaaq missiliuinerpiami akinut tunngasuuvooq. Taassuma kingorna takussutissiami takuneqarsinnaasutut akit tamarmik najoqqutarisami 2008-mut siumut missiliugaapput. Missingersuusiat misissuinermi matumani 2010-mi akinut siumut missiliorneqaaqqipput. Mittarfiup 1199 m-ip inissiiffissaaq 3-mi sananeqarneranut missingersuutit 509 mio. koruuninut missiliorneqarnerini 2008-mi akit atorneqarnerini 2010-mi akit atorlugit missingersuutit 534 mio. koruuniupput. Matuma siuliani takussutissiaq 7.2.2-mi NNV-mut aningaasartaliussat 641 mio. koruuniugaluartut, sanaartornermut aningaasartuutissanik allanik aningaasanut taakkununga ilanngussisimaneq pissutaavoq. Tamatuma saniatigut sanaartugassanut aningaasartuutissat amerlaqatigiissillugit ukiunut marlunnut (2011-mut aamma 2012-imut) avinneqarnissaat, aammalu 2010-mut kingumoortumik nalilerneqarnissaat ilimagineqarpoq, tamannalu 509 mio. koruunit takussutissiami 7.2.2-mi toqqaannartumik nassaareqqinneqarsinnaannginnerannut pissutaavoq. Mittarfimmut 1799 m-imut 2008-mi akit malillugit 1.184 mio. koruunit taaneqartut, 2010-imi akit malillugit 1.243 koruuninut siumut missiliorneqarput.

Najoqqutarisaaq: Mittarfinnik annertusaaneq – 2008-mi killiffiit, Namminersornerullutik Oqartussat, Avatangiisunut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik.

Missingersuusiat qanoq ittuunissaat apeqqaatillugu, sanaartugassanut missingersuusiassat assigiinngitsunik nalornissuteqarfigineqarput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaaq

aalajangerpoq, sanaartugassanut aningaasartuutissat amerlassusilerneqarnerani malussajassutsimik naliliinermigut tamanna sillimaffiginarlugu.

Erseqqissaatigineqassaaq, takussutissiaq B 7.1.1-imi sanaartugassanut missiliukkat mittarfimmik nutaamik sananermi pingaarnernut aningaasartuutissat tamarmik ilaatinneqarmata, tassungalu mittarfimmiit illoqarfimmut aqqusineramik asphaltimik qallikkamik sananermut aningaasartuutissat ilaapput. Taamaattorli hangarimik nutaamik sananermut aningaasartuutissat ilaatinneqanngillat. Aningaasartuutissatut allassimasuni immikkoortunut nassuiaatinut sukumiisunut nalunaarusiaq "*Mittarfinnik annertusaaneq, 2008-mi killiffik*" innersuussutigineqarpoq.

Takussutissiaq B 7.1.1-imi takuneqarsinnaasutut mittarfippiaap 1199 m-ip aamma 1799 m-ip Qaqortumi sananeqarneranut aningaasartuutissat missiliorneqarnerat 534 mio. koruunit aamma 1.243 mio. koruunit akornannut killilerneqarput. Taakku saniatigut ataasiaannartumik aningaasartuutissat, matuma kinguliani allaaserineqartut allat aningaasartuuteqarfiusaapput.

Missingersuusiata assigiinngitsut siumut missiliorneqarnerinut atatillugu oqartussaasut piumasaqatigisinnaasaat teknologiillu nutaat eqqarsaatigineqanngillat, taamatullu missingersuutini saqqummiunneqartuni immikkoortiterinerit assigiinngitsut ilaasinnaallutik.

Hangari

Sullissisoq Qaqortumi hangarimik pisariaqartitsissasoq naliliisoqarpoq. Mittarfeqarfiit qinnuigineqarnerminni hangarimik, Dash7/Dash 8-mik taamatullu qulimiguulimmik oqqusitsiviusinnaasumik, kiisalu sannavimmik, toqqorsivimmik il.il. inissaqartitsiviusumik sananissamut aningaasartuutissat missiliorpai. Tassalu timmisartoq suluusalik qulimiguulillu angisooq hangarimi ataatsimi ataatsikkut inissaqassapput. Illu tamakkerluni 1.400 m²-nik angissusilimmik, aammalu m²-mut 18.000 koruuninik akeqartussatut (07.2008-mi akit) missiliorneqartumik sananissami sanaartornermut aningaasartuutissat tamarmiusut (atortut il.il. ilanngullugit) 30 mio. koruuninik (07.2008-mi akit) akeqartussatut missiliorneqarpoq, tassalu 2010-mi akit atorlugit 31,5 mio. koruuniussallutik.

Atortunik atueqqinneq

Mittarfimmik nuussinissaq pineqarmat, Narsarsuarmi atortorissaarutit atortullu ilaat Qaqortumi mittarfittaamut nuunneqarsinnaapput. Atortorissaarutit nuunneqarsinnaasut tassaapput qatserinermut atortut, attaveqatigiinnermut atortut il.il. Atortut qanoq amerlatigisut nuunneqarsinnaanersut ersarissumik naatsorsuusiorneqanngilaq. Atortunik 10 mio. koruuninik nalilinnik atueqqittoqarsinnaassasoq missiliuisoqarpoq (Mittarfeqarfiit oqaloqatigineqarnerminni namminneerlutik naliliinerat).

Matusinermut aningaasartuutit

Narsarsuarmi mittarfiup matuneqarnerani illut, atortulersuutit sanaartukkallu nunap qaaniittut tamarmik peerneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Mittarfippiaap, aqqusermit, umiarsualiviup aamma ledningit kabelillu assaassat uninngatiinnarneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Matusinermut aamma avatangiisinik saliinissaq, uuliamik tunisassiat akuutissallu piiarneqarnissaat ilanngullugu, ilaatinneqarput.

Tunnngavissat taakku atorlugit Narsarsuup matuneqarneranut aningaasartuutissat siusinnerusukkut 17 mio. koruuninut missiliorneqarput, tak. nalunaarusiaq: Mittarfeqarfiit 2000. *Mittarfinnik annertusaanermut ilaliussat, sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu*. Akit taakku tunnngavigalugit siumut missiliuinerimi nalinginnaasumi, killiffimmut nalunaarusiami *Mittarfinnik annertusaaneq, 2008-mi killiffik*, 04.11.2008-meersumi siumut missiliuineq assigalugu

missingersuutigineqartut 23 mio. koruuniupput (07.2008-imi akit). Akilli ullumikkumut ineriartornissaat sillimaffiginarlugu matusinermut aningaasartuutissat 24 mio. koruuninut missiliorneqarput (2010-mi akit nalinginut). Namminersortut atortuisa peerneqarnissaannut aningaasartuutissat misissuineranut ilanngunneqanngillat, aningaasartuutissanut allanut naleqqiullutik ikittuaraasussatut missiliorneqarmata.

Isumannaallisaanermut killeqarfiit (RESA)

Mittarfinni oqartussaasut (Angallannermut Aqutsisoqarfik) ukiuni tulluittuni isumannaallisaanermut killeqarfilersuinissamut piumasaqaateqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Angallannermut Aqutsisoqarfiup Narsarsuarmi mittarfiup isuini minnerpaamik 90 x 90 m-it akuerissagaat ilimagineqarpoq. "Rear End Safety Areas"-imik (RESA) taaneqartut taakku atorneqalermerisigut Narsarsuup kujammut kitaanut isuani (mittarfik 25-ip isuani) sumiiffik tamakkerlugu (90 x 90 m) isumannaallisaanermut killeqarfiliisoqassaaq, kiisalu avannamut kitaanut isuani (mittarfik 07-ip isuani) immiinissat nunagissaanissallu ilaat amigaataapput, kiisalu isumannaallisaanermut killeqarfiup 90 x 90 m-inut isumannaallisaanermut killeqarfiliinissamut piumasaqaatit minnerpaaffissaat naammassiniarlugit aqqusineq ungalullu nuunneqassallutik. Mittarfeqarfinit ilisimatitsissutigineqarpoq, aqqusineq ungalullu 200 m-ingajannik nuuttariaqarnissaat naatsorsuutigineqartoq, aammalu nunaminertami 5.000 m²-nik annertussuseqartumi 25.000 - 30.000 m³-nik immiinissaq pisariaqartussaassalluni. Mittarfeqarfiit tamatumunnga aningaasartuutissat 5 mio. koruuninut missiliorpaat (07.2008-mi akit), tassalu 2010-mi akit tunngavigalugit 5,2 mio. koruuniussallutik.

Qaortumi mittarfimmik 1199 m-imik sananermi isumannaallisaanermut killeqarfinnik (RESA) sananissaq pisariaqassanngilaq, tamanna mittarfinnik kisitsisinik 3-mik aamma 4-mik ilisarnaasikkanik, tassalu 1200m-inik sinnerluguluunniit takissusilinnik sananermi taamaallaat piumasarineqartarmat. Qaortumi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfimmik 1799 m-imik sananissamut missingersuusiani RESA-mut aningaasartuutissat ilaatinneqareerput, tassunga isumannaallisaanermut killeqarfimmut 90 x 90 m-imut aningaasartuutissat ilaatinneqareermata. Taamaattumik Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup Narsarsuarmiit Qaortumut nuunneqarnerani Narsarsuarmi isumannaallisaanermut killeqarfilersuinissamut aningaasartuutissat sipaarneqarsinnaassapput, aningaasallu taakku aningaasaqarnermut sunniutissat naatsorsorneqarnerinut ilaatinneqassapput.

Inisseeqqinnissamut atatillugu inissiat attaveqaatillu nutaat

Narsarsuaq matuneqarpat, innuttaasut Qaortumut illoqarfinnulluunniit allanut nuuttussaapput. Tamatumunnga atatillugu inissianik attaveqaatinillu nutaanik sanaartornermut immikkut aningaasartuuteqartoqassaaq. Aningaasartuutissat taakku amerlassusissaat nalileruminaattussaapput, ilaatigut inissianik attaveqaatinillu pioreersunik atuinissamut periarfissaqarneq apeqqutaasussaammat.

Ullumikkut Narsarsuaq 160-it missaannik inoqarpoq¹⁴⁰. Qaortumut nuuttut tamarmik inisseeqqinneqarnissaminnik pisariaqartitsissasut ilimagineqarpoq, naak ilaat Narsarsuarmiiginnarnissartik imaluunniit sumiiffinnut allanut nuunnissartik toqqartussaassagaluaarat.

Illumi ataatsimi inuit agguaqatigiissillugit 2,5-iussappata, illumullu ataatsimut inisseeqqinnissamut aningaasartuutissat agguaqatigiissillugit 1,5 mio. koruuniussappata, aningaasartuutissat 96 mio.

¹⁴⁰ Najoqqutarisat: Kalaallit Nunaanni naatsorsueqqissaartarfik

koruuninut naatsorsorneqarput.¹⁴¹ Aningaasat taakku paaqqinnittarfiit allineqarnissaannut attaveqaatinullu allanut atugassatut 10 mio. koruuninik amerlineqassapput, taamaalillunilu aningaasartuutissat tamarmiusut 106 mio. koruuninut missiliorneqarlutik.

Sanaartornermut aningaasartuutininut tamarmiusunut takussutissiaq

Takussutissiaq B 7.1.1-imi mittarfik Narsarsuarmit Qaqortumut nuunneqassappat, tamatumunnga atatillugu ataasiaannartumik aningaasartuutissat ilanngunneqartut eqqikkarlugit takussutissiorneqarput.

Takussutissiaq B 7.1.2 Mittarfiup Narsarsuarmit Qaqortumut nuunneqarneranut atatillugu ataasiaannartumik aningaasartuutissat ataatsimut takussutissiorneqarnerat

Mio. kr.	1199 m (inissiiffissaq 3)	1799 m
Nutaamik mittarfiliornermut aningaasartuutit (attaveqaatinut aningaasaleeqqinnerit ilanngullugit, hangar ilanngunnagu)	534	1.243
Hangar	31,5	31,5
Atortunut Narsarsuarmit nuunneqartunut sipaagassat	-10	-10
Matusinermut aningaasartuutit	24	24
Sillimanissamut killeqarfiit (RESA)	-5,2	-5,2
Innuttaasunut nuutinneqartunut inissiat attaveqaatillu nutaat	106	106
Katillugit	681	1.389

Nassuiaat: Aserfallatsaaliuinermut, attaveqaatit ingerlasinnaanerik qulakkeerisussanut aningaasartuuteqartoqartarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattumik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliinermut piffissap misissuiffiup naanerani naliusut sinneri, aningaasaliissutissat amerlaqataat ilanngunneqarput. Tassanili mittarfimmik sanaartornerpiamut aningaasartuutissat sinnerisa nalingat kisimi ilanngunneqarpoq, tunngavissat allat ilaatinneqaralik.

Takussutissiaq B 7.1.2-imi takuneqarsinnaasutut mittarfiup Narsarsuarmit Qaqortumut nuunneqarnerani aningaasaliinissamut aningaasartuutissat ilanngaasariikkat tamarmiusut mittarfimmut 1199 m-imut 681 mio. koruuniupput aamma mittarfimmut 1799 m-imut 1.389 mio. koruuniupput. Matuma siuliani takussutissiaq B 7.2.2-mi NNV-mut tamarmiusumut sanaartornermut aningaasartuutissani mittarfimmut 1199 m-imut 641 mio. koruuninik nalilerneqaraluartut, tamanna sanaartornermut aningaasartuutissat amerlaqatigiissillugit ukiunut marlunnut avinneqarnissaannut (2011-mut aamma 2012-imut) aammalu 2010-mut kingumut allanneqarnissaannut atatinneqassaaq.

Aningaasartuutit ingerlaavartut

Narsarsuarmit mittarfiup matuneqarnerani mittarfimmi tassani ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutininut ukiumoortumik sipaagaqartoqartalissaaq. Tassunga taarsiullugu Qaqortumi mittarfik nutaaq ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutininik allanik nassataqartussaavoq, taakkunanilu mittarfiup takissusissaa aamma apequtaassaaq. Sipaagassat aningaasartuutissallu missiliorneqarnerini paasissutissat Mittarfeqarfinit pissarsiarineqartut tunngavigineqarput.

¹⁴¹ Qaqortumi Kommune Kujalliup teknikkeqarnermut pisortaata paasissutissiinera tunngavigalugu illut agguaqatigiissillugit 100 m²-nik annertussuseqarnissaat, aamma m²-mut agguaqatigiissillugit 15.000 koruuneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq [inissiat 80-105 m²-inik angissuseqartut m²-mut 14-18.000 koruunit.]

Mittarfinnut akitsuutit

Erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, mittarfinnut akitsuutit bilitsit akiinut ilaatinneqartarmata, taamaattumillu angallannermut najoqutassiami sullissisut bilitsinit isertitassaasa allannguutissaannik, aammalu atuisut bilitsinut aningaasartuutaannut allannguutissanik naatsorsuinnermut ilaatinneqarlutik. Tassalu mittarfinnut akitsuutit ittut aqutugalugit isertitat allannguuteqarnerat tunngaviumik matuma kinguliani naatsorsukkanut ilaatinneqanngillat, kisiannili inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik tamarmiusumik naliliinermi, soorlu takussutissiaq 7.2.2-mi ilaatinneqarlutik. Kisiannili ETOPS-imut il.il. allannguutit, angallannermut najoqutassiornermut ilaatinneqanngitsut matuma kinguliani naatsorsorneqarput ilanngunneqarlutillu.

Narsarsuarmi ingerlatsinermut aningaasartuutinit sipaakkat

Mittarfeqarfiit Narsarsuarmi suliannut atatillugu ukiumoortumik ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinnermullu aningaasartuutinit isertitanullu paasissutissanik tunniussipput¹⁴². Paasissutissat ”Aqutsinermi/Teknikkimut immikkoortortat”-nut, ”mittarfik”-mut, ”innaallagiaq, imeq kiassarnerlu”-mut aamma ”Hotel Narsarsuaq”-mut agguagaapput.

Akunnittarfik (matuma kinguliani sammineqartoq) ilanngutissanngikkaanni ingerlatsinermut aningaasartuutit tamarmiusut, nioqutissanik atuineq (ikummatissamut timmisartuutileqatigiiffinnut allanut tunineqartartunut annertuumik ilaatitsiviusoq) ilanngunnagu, 28,3 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput. Aningaasat taakku mittarfippiamit, aqutsinermut teknikkeqarnermullu, kiisalu innaallagissamut, imermut kiassarnermullu aningaasartuutit inerneraat, tassanilu ataatsimut aningaasartuutit agguarneqartut ilaatinneqanngillat, taamaattumillu sipaagassatut nalilerneqaratik. Taamaattumik aningaasartuutit 28,3 mio. koruunit kisimik Narsarsuup matuneqarnerani sipaarneqarsinnaasutut naliliiffiqineqarput.

Qaqortumi ingerlatsinermut aningaasartuutit

Qaqortumi mittarfiliassaq 1199 m-iusoq Kalaallit Nunaanni nunap immikkoortuini mittarfiliassimasut kingullit, amerlanerit 1199 m-inik tallineqarnissaminnut piareersarneqarsimasut sananeqarneranni malitassiat assingat atorlugit sananeqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Ullumikkut 1199 m-inik, Qaqortumi mittarfimmi 1199 m-iusumi ingerlatsinermut aningaasartuutissanik naliliinissaq eqqarsaatigalugu toqqaannartumik assersuunneqarsinnaasunik mittarfeqanngilaq.

Mittarfeqarfiit ilisimatitsissutigaat, Narsarsuarmi ingerlatsinermut aningaasartuutit tamarmiusut, mittarfippiami nioqutissanik atuineq ilanngunnagu, ullumikkut 11,3 mio. koruunit missaanniittartut. Mittarfeqarfiit naliliinerat malillugu Qaqortumi 1799 m-imik nutaamik mittarfiliortoqassappat, suliassanut taakkununga aningaasartuutissat 3 mio. koruuninik amerlanerussapput. 1199 m-imik mittarfiliornermi ingerlatsinermut aningaasartuutissat ullumikkut upajaaq qaffasissuseqassapput. Mittarfeqarfiilli peqatigalugit mittarfinni allani (Nuummi, Ilulissani, Maniitsumi) aningaasartuutinit assersuussinerit tunngavigalugit aningaasartuutissaq 1 mio. koruunit missaannik ikinnerunissaat missiliorneqarpoq.

Mittarfippiamut sipaagassat saniatigut innaallagissamut, imermut kiassarnermullu aningaasartuuteqartoqartussaavoq, kiisalu aqutsinermut teknikkimullu aningaasartuutit sipaarneqarsinnaassapput, taakkununga atortut Qaqortumi pigineqareermata. 2009-mi Narsarsuarmi innaallagissamut, imermut kiassarnermullu aningaasartuutit 3,2 mio. koruuniusimapput, taakkulu Qaqortumi allannguuteqassanngitsut naliliisoqarpoq.

¹⁴² Paasissutissat mail-ikkut Mittarfeqarfinit maajip ulluisa aqqarnanni nassiunneqartut (trans30 Narsarsuaq 110510.doc aamma Transport kommission NSSQ data 110510.xls).

Taakku tunngavigalugit mittarfimmu, aqutsinermut teknikkimullu, kiisalu innaallagissamut, imermut kiassarnemullu aningaasartuutissat 1199 m-imik mittarfiliornermi 13,5 mio. koruuninut (11,3-1+3,2) aamma 1799 m-imik mittarfiliornermi 17,5 mio. koruuninut missiliorneqarput (11,3+3+3,2).

Akunnittarfimmik matusinermi sipaagassat

Narsarsuarmi akunnittarfíup ingerlanneqarneranut aningaasartuutit ullumikkut amerlaqataannik isertitaqartarnermit illuatungilerneqarneq ajorput. Mittarfeqarfíit ilisimatitsinerat malillugu 2009-mi kaavíiaartitat 14,5 mio. koruuniusimapput, tassanilu ingerlatsinermut amigartoorutit 2,4 mio. koruuniusimallutik. Taamaattumik akunnittarfik matuneqarpat ingerlatsinermi 2,4 mio. koruuninik sipaagaqartoqassaaq.¹⁴³

Qaqortumi ilaasunik akunnittunik inissiisarnermut atatillugu akunnittarfíinnik ingerlatsineq namminersortunit isumagineqassasoq ilimagineqarpoq.

Heliportit pioreersut

Qaqortup eqqaani mittarfiliornermi heliporti pioreersoq matuneqartussaavoq, qulimiguullillu angallanneranni mittarfik nutaaq toqqaannartumik atorneqalersussaammat, tassunga aningaasartuutit sipaarneqartussaallutik. Mittarfeqarfíit ilisimatitsinerat malillugu Qaqortumi heliportip ingerlanneqarneranut ukiumut aningaasartuutit ullumikkut ukiumut 870.000 koruunit missaanniippu.¹⁴⁴

Aningaasartuutit taakku 1199 m-imik aamma 1799 m-imik mittarfiliornermi sipaarutissanut ilanngunneqarput.

Aqqusinniornissaq

Mittarfíup inissiiffissaq 3-mi sananeqarnerani aqqusineq asfaltimik qalligaq 10 km-it missaannik takissusilik sananeqartussaavoq. Tassunga aningaasartuutissat sanaartornermut aningaasartuutissanut ilaatinneqassappu, kisiannili aamma aqqusernup aserfallatsaaliorneqarneranut ukiumut aningaasartuutissanik atuisoqartartussaalluni. Aserfallatsaaliuineq km-imut 50.000 koruuninik akeqartussat naliliiffigineqarpoq. Taamatut naliliineq sinerissap silaannaani aqqusinermut asfaltimik qallikkamut atuuppoq, tassalu inissiiffissaq 3-mi inissiinermi ukiumut katillugit 500.000 koruuniussallutik (aningaasartuutissat inissiiffissanut allanut, mittarfímmiit illloqarfimmu naannerusunik aqqusinilerneqartussanut naleqqiullugu ikinneruppu).¹⁴⁵

Ammatitsinermut akitsuutinit il.il. annaasat

Qaqortumi mittarfímmik naannerusunik, tassalu 1199 m-imik sanasoqassappat, mittarfeqarfíit akitsuutinit isertitanik annaasaqassappu, tamanna pissappat ammatitsinermut akitsuutit ETOPS-inik taaneqartut atorunnaartussaammata, aammalu timmisartut ikaartaatit atorneqartut akiliutaat pissarsiarineqarsinnaajunnaassallutik. 2009-mi isertitat Mittarfeqarfínnit ilisimatitsissutigineqartut tunngavigalugit katillugit 3,5 mio. koruunit missaanniissimappu.

¹⁴³ Ilaasut Qaqortumut akimmittut akunnittarfínnut inissinneqartarneranni ingerlatsinerup tapiissutitaqanngitsumik namminersortunit ingerlanneqarnissaa matumani tunngavigineqarpoq.

¹⁴⁴ Najoqqutarisaaq: Paasissutissat Mittarfeqarfínniit e-mail-ikkut nassiunneqartut (Transport kommission NSSQ data 290410.xls).

¹⁴⁵ Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniornissamut nalunaarusiaq, Sisimiut Kommune, 2003, qupp. 32 kiisalu ROADEX 2001. *Winter Maintenance Practice in the Northern Periphery*, ROADEX SUB PROJECT B PHASE I, 2001 tunngavigalugit missiliorneqartut.

Isertitassat taakku Qaqortumi 1799 m-imik nutaamik mittarfiliortoqassappat annaaneqassanngillat, sullissinerit taakku ingerlatiinnaarneqarsinnaassammata.

Kommunit aningaasartuutaanit sipaagassat

Narsarsuarmi mittarfik matuneqassappat, kommunip sullissineri arlallit atorneqarunnaartussaapput. Tassani assersuutigalugu allaffissorneq, meeqqueriviit, atuarfinnik ingerlatsineq, eqqaavilerineq il.il. pineqarput. Sullissinerit taamaattut Qaqortumi allaniluunniit innuttaasunut neqeroortugineqarsinnaassapput. Narsarsuarmi mikisunik ingerlataqarnermi akornutaasut pissutigalugit tamanna kommunimi aningaasartuutini sipaagaqarfiusussat naliliiffigineqarpoq.

Kommunip 2010-mi Narsarsuarmi aningaasartuutissanut missingersuutai katillugit 3,5 mio. koruunit missaanniittut KANUKOKA-mit ilisimatitsissutigineqarpoq. Suliat Qaqortumut nuuppata, taakkunannga 30 procentit sipaarneqarsinnaassat ilimagineqarpoq. Taamaalilluni ukiumut 1 mio. koruunit missaat sipaarneqarsinnaassapput.

Kommunini aningaasartuutit saniatigut Namminersorlutik Oqartussat akiligaannik aningaasartuuteqartoqarsinnaavoq, taakkulu aamma piissapput (umiarsualivinnik ingerlatsineq, peqqissaaveqarneq il.il.). Taakku misissueqqissaarnermut ilanngunneqanngillat.

Ingerlatsinerimut aningaasartuutit allannguutissaannut ataatsimut takussutissiaq

Takussutissiaq B 7.1.3-mi Kalaallit Nunaata kujataani mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, ukiumut isertitanut/aningaasartuutininut allannguutissaasa aningaasqarnermut sunniutissaanut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsorallagaanut ilaatinneqartut ataatsimut takussutissiorneqarput.

Takussutissiaq B 7.1.3 Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat isertitat aningaasartuutissallu ukiumoortumik allannguutissaannut takussutissiaq

Ukiumut mio. kr.	1199 m (inissiiffissaq 3)	1799 m
Narsarsuarmi ingerlatsinerimut aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit sipaarneqartussat	28,3	28,3
Qaqortumi nutaamik mittarfiliornermi ingerlatsinerimut aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit	-13,5	-17,5
Akunnittarfiup matuneqarnerani sipaagassat	2,4	2,4
Qaqortumi heliportip ingerlanneqarneranut aserfallatsaaliorneqarneranullu aningaasartuutit sipaagassat	0,87	0,87
Nutaamik aqqusinnikkut attaveqaateqalernermi ingerlatsinerimut aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit	-0,5	-0,5
Ammatitsinerimut akitsuutit il.il. annaaneqartussat	-3,5	0
Kommunip aningaasartuutaanni sipaarneqartussat	1,0	1,0
Ataatsimut katillugit	15,1	14,6

Takussutissiaq B 7.1.3-mi takuneqarsinnaasutut, ukiumoortumik ingerlatsinerimut aningaasartuutit ilanngaasariikkat allannguuteqarnerannut tunngatillugu mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani mittarfimmumut 1199 m-imut ukiumut sipaagassat 15,1 mio. koruuninik annertussuseqarput, aammalu mittarfimmumut 1799 m-imut ukiumut sipaagassat 14,6 mio. koruuninik annertussuseqarput – tassalu aningaasartaliussat assigiingajallutik.

Takornariaqarneq

Kalaallit Nunaata kujataani angallannermi pissutsit allanngornerat takornariartartut amerlassusaannut sunniuteqassaaq. Piffissap angalaffiusup allanngornera tamatumalu saniatigut bilitsit akiisa allanngornerat, takornariat angalariaasiisa qanoq sunniuteqarfigineqarnissaannut aalajangiisuussapput. Taakku inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermut pingaarutaat malussajassutsimik misissuinnikkut qulaajarneqarput, tak. matuma kinguliani allassimasut.

Takornariat amerleriarnissaat

Qinigassani 1199 m-imik aamma 1799 m-imik mittarfiliormi bilitsinut akit agguaqatigiissillugit allannguutissaat aallaavigalugit, takornariat amerlassutsimikkut allannguutissaat -1 missaanniittut, takornarianut akit ataatsimut nikerarsinnaassusiisut naatsorsuutigineqartut tunngavigalugit naatsorsorneqarput.

1199 m-imik mittarfiliormi takornariamut ataatsimut bilitsip allannguutissaa agguaqatigiissillugu +27 %-inut naatsorsorneqarpoq, kiisalu 1799 m-imik mittarfiliormi -4 %-inut naatsorsorneqarluni – taakkunani marluusuni pissutsit tunngaviusut aallaavigineqarput.

Tamanna tunngavigalugu 2010-mi 1199 m-imik mittarfiliormi takornariat amerlassutsimikkut allannguutissaat -19%-inut naatsorsorneqartut, 1799 m-imik mittarfiliormi +4%-inut naatsorsorneqarput.¹⁴⁶

Takornariat atuinerisa nalingat

Takornariat atuinerminnut aningaasartuutaat nalinginnaasut, *tassalu aningaasartuutit timmisartumik assartuussinermut tunngasuunnigitsut*, Kalaallit Nunaanni Takornariaqarnermut Inuusutissarsiornermullu Siunnersuisoqatigiit (GTE) paasissutissaataat tunngavigalugit Isumalioqatigiissitap missiliorpai, tak. takussutissiaq 3.2.6. Takornariat ataatsimoortut assigiinnigitsut aningaasartuutaannut missiliuinerit, timmisartumik assartuussinermut aningaasartuutit saniatigut aningaasartuutigineqartartut taakku, takornariat amerlinerisa inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut nalingannik isumaliutersuutit ingerlateqqinneqarnerini atorineqarput.

Takornariap ataatsip najugaqarnerminut ataatsimut atugai 5.600 koruunerpianut missiliorneqarput, tak. Ilanngussaq 8.1. Atukkanut aningaasartuutit nalinginnaasut qaffaataasa affaat kisimik isertitat amerlinerinik tunngaveqartutut ilimagineqarsinnaavoq, takornariat pisiarisartagaannut tunisassiasat assigisaallu ilaammata. Tunngavissaq ½ aamma ilanngussaq 1.1-imi nassuiarneqartutut, siunissamut ungasissumut agguaqatigiissitsilluni tunngavigineqartussanut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutersuutaanut tunngavigineqartunut attuumassuteqartutut nassuiarneqartariaqarpoq. Siunissaq qanittoq eqqarsaatigalugu tunngavissaq annertuneruvoq, taamatullu ukiut arlallit ingerlanerini appariartortussaalluni. Tassalu takornariap ataatsip najugaqarnerminut ataatsimut atugaasa 5.600 koruunerpiaanerit tunngavigalugu, isertitassat 2.800 koruuninik ilaneqarnissaat ilimagineqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut ilaasunut akitsuutit ilanngunneqartussaapput. Ilanngussaq 1.1 naapertorlugu ilaasunut akitsuutit 500 koruuneqarnerani takornariamut ataatsimut isertitassat tamarmiusut naatsorsorneqarneri ilanngunneqarput. Tassalu ulluni arlalinni takornariartartut saniatigut sunniutissat katillugit 3300 koruuniupput (2800 + 500).

¹⁴⁶ Akit nikerarsinnaassusianni tunngaviusumik -1 naatsorsuutigineqaraluarpalluunniit, 27%-inik akitsuinerup kingunerisaanik takornariat 19%-iinnarnik ikilissappata, tamanna tunngaviusumik akit nikerarsinnaassusiisa -1-iinnarmik naatsorsorneqarneranut atatinneqarpoq. Tamatumunnga tunuliaqutitut piumasaqassuttip misissuiffigineqarnerani akit malussajassusiit akit annertussilerneqartarnerat ilutigalugu tammariartortussatut ilimagineqarpoq.

Isertitat qaffaatissaat taakku takornariat sunniutissaat, suliassami maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani ernianik naatsorsuinermut tunngavigineqarput.

8 Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaa

Ilulissani mittarfik 1982-imiit 1984-imut sananeqarpoq, mittarfittaa 845 meterinik takissuseqartinneqarluni aammalu 30 meterinik silissuseqartinneqarluni. Mittarfiup nunataata ilusiligaanera atortulersugaaneralu 1984-imiit annertunerusumik allannguuteqartinneqarsimanngilaq.

Mittarfiup takissusiligaanerata kingunerisaanik timmisartut suut mittarfinnik atuisinnaanissaannut killilersuiffiuvoq. Ullumikkut mittarfik Dash-7-init imaluunniit Dash-8-nit minnerpaanik, miffigineqarsinnaavoq. Sullissisartoq Air Iceland Dash-8-t atorlugit timmisartuussisarpoq, kiisalu Air Greenland maannakkorpiaq Dash-7-it atorlugit timmisartuussisararluni. Nunanut allanut mittarfinnut timmisartuussisinnaaneq killeqartuinnarmik ingerlanneqarsinnaavoq. Tamatuma kingunerisaanik nunat tamat akornanni nassiussanik angalasunillu timmisartuussineq pingaartumik Kangerlussuaq aqqusaarlugu ingerlanneqarpoq.

Ilulissani innuttaasut 4.500-t missaanniimmata, Ilulissanut inunnik nassiussanillu assartuussinerup pisariaqartinneqarnera annertungaatsiarpoq. Tamatuma saniatigut Ilulissat Kalaallit Nunaanni takornariaqarnermi qitiusumik inissisimavoq.

Taamaattumik suliassami Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaa pineqarpoq. Ukiut ingerlanerini aaqqiissutissatut siunnersuutit assigiinngitsut arlallit saqummiunneqartarsimapput. Isumalioqatigiissitat qinigassat uku annertunerusumik misissuiffigisassatut toqqarsimavai:

- Suliassanut qinigassaq 1: mittarfik 1199 meteri
- Suliassanut qinigassaq 2: mittarfik 1799 meteri

Takuneqarsinnaasutut Ilulissani mittarfiit takissusissai assigiinngitsut marluk qinigassatut misissuiffigineqarsimapput. Mittarfik tannerulerpat timmisartut annerusut illoqarfimmuut illoqarfimmiillu angalasinnaalissapput, taamaalillunilu usinik inunnillu assartuussinerit aningaasaqarnermut pitsaanagerusut angusaqarfiunerusinnaasullu qulakkeerneqarsinnaassapput. Mittarfiup tallineratigut nunanut allanut toqqaannartumik timmisartuussinernut periarfissat pitsaanerulersinneqassapput, tamatumalu aamma kingunerisaanik inuiaqatigiinni aningaasaqarnerup angusaqarfiunerusinnaalernissaa pitsaanagerusinnaalernissaalu anguneqassaaq. Qinigassat taakku marluk tunngaviusumik pissutsit tunngaviusut aallaavigalugit nassuiaateqarfigineqarput, taakkunanilu Nuummi Kangerlussuarmilu mittarfiit ullumikkumut naleqqiullutik allannguuteqartinneqanngillat. Tamanna immikkoortoq 8.1-imi nassuiaateqarfigineqarpoq.

Nuummi mittarfik 1799 m-inut (imaluunniit 2200 m-inut) tallineqassappat, aammalu Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, tamanna Ilulissani mittarfiup 1799 m-inut tallineqarneranut ataqatigiissillugu timmisartuussineri periarfissanik nutaanik pilersitsiviussaaq. Tamanna pissappat Københavnimiit nunamut isaarissap pingaernerup Nuummumut nuunneqarnissaa, ilaatigullu mittarfiit takeqatigiilernissaat tamatumunnga pissutaassapput, tamatumalu kingunerisaanik atortut assigiit Nuummumut Ilulissanullu atorneqarsinnaalissapput. Tassalu immikkoortoq 8.2-mi qinigassaq, 1799 m-imik mittarfiorfiusoq pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu nassuiaateqarfigineqarpoq, tassanilu Nuummi mittarfiup minnerpaamik 1799 m-inut tallineqarnissaa aamma Kangerlussuarmi mittarfiup matuneqarnissaa pineqarput.

8.1 Kangerlussuarmi mittarfik ataannassappat tallineqarnissaa

Immikkoortumi matumani Kangerlussuup Kalaallit Nunaannut isaarissatut pingaarnertut attatiinnarnissaanut naleqqiullugu suliassami qinigassat marluk misissuiffigineqarput.

8.1.1 Qitiusumik tunngavissat

Nassuiaatit 8.1-imi allassimapput

Ilulissani mittarfik tallineqassappat, tassunga atatillugu aningaasaqarnikkut sunniutaagallartussat arlaqarput. Tamatumunnga tunngavissat ilanngussaq 8.1-imi ersarinnerusumik nassuiaatigineqarput.

Tunngavissat allat

Misissueqjissaarnerni Nuummi aamma Kangerlussuarmi mittarfiit ullumikkumut naleqqiullutik allannguuteqannginnissaat tunngavigineqarpoq. Tamatuma saniatigut Narsarsuarmi mittarfiup matuneqarnissaa, aammalu Qaqortumi 1199 m-imik nutaamik sanasoqarnissaa tunngavigineqarpoq.

Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerep matuneqarnissaa tunngavigineqarpoq. Sulialli ingerlanerani tamatuma timmisartuussinnermut sunniutissai ilanngunneqanngillat. Siullermik allannguutit pissutsinut tunngaviusunut aammalu pilersaarusiornermut sunniuteqartussaanerit tamatumunnga pissutaavoq, taamaattumillu angallannerit amerlanerulaalernerat suliassami pineqartumi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerup inerneranut annertunerusumik sunniuteqartussaannilaq. Aappaattut sineriak sinerlugu imaatigut angallassinermi ilaasartunit qanoq amerlatigisut timmisartumik atuilernissaat ersarissumik oqaatigineqarsinnaannilaq, Qeqertarsuup Tunuani ilaatigut Aasiannut imaatigut angalanissamut periarfissanik allanik peqarmat.

Suliassanut qinigassani marluusuni ammaanerep 2015-imi pinissaa tunngavigineqarpoq. Kiisalu piffissap sanaartorfiusussap ukiunik marlunnik sivilissuseqarnissaa tunngavigineqarpoq.

Takornariaqarnermi isertitaqarnerussutaasussat ilanngullugit naatsorsorneqarneri

Suliassanut qinigassani mittarfiit takinerulerneranni akit apparnerisa kingunerisaanik takornariat amerlissutissaat Isumalioqatigiissitap missiliorpai. Tamatuma kingunerisaanik sullissisut isertitaasa amerlissutissaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerup toqqaannartumik ilanngullugit naatsorsorneqarput. Taamatut naatsorsukkanut toqqaannartumik ilanngussineq mittarfiit pillugit suliani misissueriaatsimit allaaneruvoq, tak. immikkoortoq 1.5 aamma ilanngussaq 1.1, kisiannili Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaata minnerunngitsumik takornariat amerlanerusut pileritsatsinneqarsinnaanerannik siunertaqarfiunissaa eqqarsaatigineqarpoq. Immikkoortoq 8.1.4-mi kiisalu ilanngussaq 8.1-imi qinigassani assigiinngitsuni takornariat amerlissutissaat naatsorsorneqartut ersarinnerusumik nassuiaateqarfigineqarput.

8.1.2 Angallannermut ilusiliaq atorlugu sunniutaasussaanik naatsorsuineq

Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartorneq aammalu mittarfiit tallineqarnissaannut tunngaviusut aalajangersimasut – taakkununnga ilanngullugit ilanngussaq 8.1-imi missingersuutitut allanneqartut – tunngavigalugit, Ilulissani mittarfiup talinneqarnissaannut angallannikkut aningaasaqarnikkullu sunniutissat naatsorsorneqarput, takuneqarsinnaasutut ilaatigut mittarfik 1199 m ilaatigullu 1799 m sammeneqarlutik.

Naatsorsukkani sullissisut ataasiakkaat angallavinni nutaani timmisartuliissagunik angallavinni pioreersuni issiaviit neqeroorutigisatit iluarsissagaat naatsorsuutigineqarpoq. Tassalu timmisartuusseriesaatsimi pisinnaasat neqeroorutigineqartut piumasaqarnerullu akornanni pingaarnertut oqimaaqatigiissitsinissaq anguniarneqarpoq. Assersuutigalugu aasaanerani Danmarkimut angallavimmi Kangerlussuarmut/Kangerlussuarmiit pisinnaasat 1799 m-imik mittarfiliornissamik qinigassamut nutaamut, tassalu Ilulissanut/Ilulissaniit Danmarkimut angallavimmut nuunneqarnissaa tassani pineqarpoq.

Erseqqissaatigineqassaaq, akit appannerisa kingunerisaanik takornariat amerlissutissaasa naatsorsuutigineqartut – ataatsimut isigalugit – inissaqartinneqarnissaat qulakkeerniarlugu Ilulissat/Kangerlussuup akornanni inissat amerlanerulaartut neqeroorutigineqartussatut aalajangersarneqarmata, tak. immikkoortoq 8.1.4 aamma ilanngussaq 8.1.

Pissutsini tunngaviusuni pilersaarusiormilu neqeroorutigineqartut sapinngisamik piunasaqarnermut naleqquttunngorlugit aalajangersarneqarnissaat ataatsimut isigalugit ajornakusoorpoq nalorninartortaqlunilu. Tassani angallatassat amerlassutsimikkut ikingaatsiartut pineqarput, taamaattumillu sapaatit akunnerannut timmisartoq ataaseq immikkut ittumik angalatinneqarpat, tamanna pisinnaasat annikippallaarneriniit pisinnaasat ”annertuallaalernerinik” kinguneqartassaaq. Tassalu pissusiviusut eqqarsaatigalugit angallatassat ikittuaraaneranni neqeroorutit piumanninnerillu tulluarsarniartarnerat ajornakusoorpuvoq. Tamanna eqqortumik anguneqarsinnaanngilaq, neqeroorutit ”majuartarfiit tummerai” malillugit (timmisartut pisinnaasai tunngavigalugit) pisarmat.

Suliassanut qiniigassaq 1: mittarfik 1199 m

Teknikkimut tunngassuteqartut aallaavigalugit mittarfik pioreersoq avannamut kimmut 1199 m-inut tallineqarsinnaavoq, tak. Ilusiliaq 8.1.1. Mittarfik ilanngussaq 8.1-imi takutinneqartutut mitsitsinermut atortut atorneqareersut, taamatullu mittarfik pioreersoq atorlugit sananeqassaaq.

Ilusiliaq 8.1.1 *Ilulissani mittarfiup 499 m-inut tallineqarnissaa*

Najoqqutarisaq: Nuup Kommunea, Ilulissat Kommuneat aamma Namminersornerullutik Oqartussat 2007. Nuummi Ilulissanilu siunissami mittarfiliassanut aaqiissutissat pillugit teknikkikkut, timitaliissamut aningaasaqarnikkullu naliliineq. 2007-imi aprilimi.

Ilulissani 1199 m-imik mittarfeqalernermi 2030 tikillugu ineriartorfissanut najoqqutassiani atorussatut toqqakkani timmisartuussinernilu allannguutissat pingaernerit makkua naatsorsuutigineqarput.

- Ilulissat aamma Islandip akornanni timmisartut sukkasuuliat mikisut atorlugit aasaanerani angallavimmik nutaamik ammaasoqassaaq.¹⁴⁷ Timmisartoq maannakkut timmisartutut, Dash-8-tut Islandimut atorneqartutut ulikkaarlugu immerneqarsinnaanngilaq.
- Ilulissat aamma Islandip akornanni timmisartut sarpillit atorlugit timmisartuussisarnerit unitsinneqassaput.
- Københavnip aamma Kangerlussuup akornanni issiaviit neqeroorutigineqartut aasaanerani affaanngortillugit ikilisinneqartassaput, tassalu ilaasut, Island aqqusaarlugu Ilulissanut timmisartornissaminnik toqqaasartut amerlaqataannik, taamaattorli takornariat angallannermi allanut nuuttussat sillimaffigineqassallutik.
- Ilulissat Kangerlussuullu akornanni angallavinni aallartartut akulikissusiat Island aqqusaarlugu Ilulissanut timmisartuussinernik toqqaasartut amerlassuseqatipajaavinut ikilisinneqassaput, tassanilu aamma angallannermi allanut nuuttussat sillimaffigineqassallutik.
- Kalaallit Nunaata avannaanut nassiussat amerlanersaasa Kangerlussuaq aqqusaarlugu nassiunneqartarnissaat, aammalu pingaartumik timmisartut ilaasuinnarnik angallassisut Ilulissat aamma Islandip akornanni sullissinissaat tunngavigineqarpoq. Tassanili timmisartut nassiussanik angallassisartut annerusut attartorneqarlutik Ilulissanut angalasinnaalernissaat periarfissinneqassaaq.

Suliassami sullissisut pissutsinut nutaanut naleqqiullugu atorussanik toqqaanissaq aammalu timmisartuussinissamut pilersaarutunik pitsaasunik ilusilersuinissaq namminneerlutik aalajangersassavaat.

Ilaasut aqqusaartartut allannguutaat

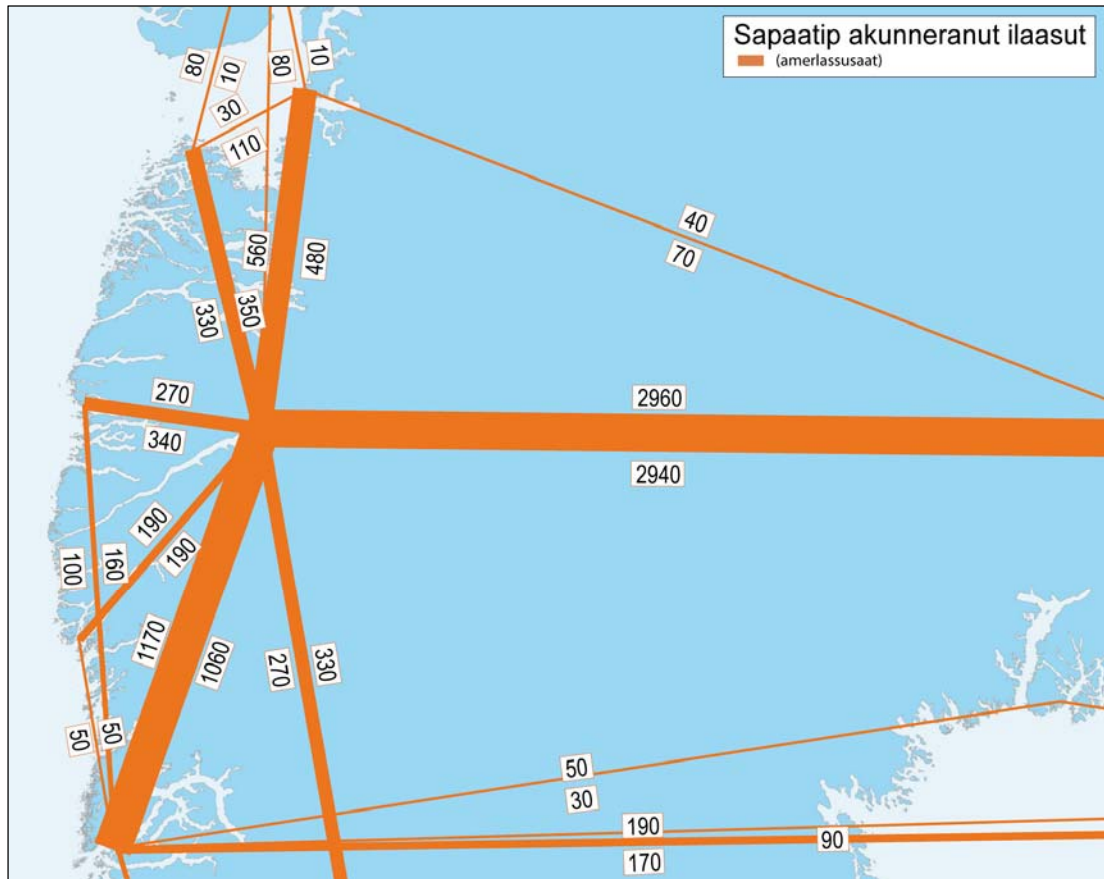
Ilulissani mittarfiup tallineqarnerani ilaasut aqqusaartartut allannguutissaattut missiliorneqartut aallaavigalugit – titarnerit qorsorpaluttunngorlugit – Narsarsuaq Kalaallit Nunaata kujataani mittarfeqarfittut qitiusutut ingerlaannassappat ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi tunngavissat atorlugit 2030-mi aasakkut sapaatit akunnerannut ilaasut aqqusaartartussat naatsorsorneqartut.

Ilulissani mittarfiup tallineqarnerani ilaasut aqqusaartartut allannguutissatut missiliuinerit titartagartaat aallaavigalugit, ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi tunngavigineqartut atorlugit 2030-mi

¹⁴⁷ 2006-imi nalunaarussiaq ”Timmisartuussinerni ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu pillugu nalunaarussiaq ilaa nutartigaq”, Ilulissani Nuummilu mittarfiit umiarsualiviillu allineqarnissaat pillugu suleqatigiissitamit suliarineqartoq naapertorlugit timmisartuussinavaoq Bae-146-200 – tassungali killiligaassanngilaq – timmisartorlu taamaattoq 65-it missaannik ilaasoqarluni mittarfinnit qanorluunniit iluseqartunit, Ilulissaniit annerpaamik 2200 km-inik ungasissuseqartuniit (qinigassami allami ungasissuseq ilanngullugu) aallaruni timmisoq mittarfimmut 1199 m-imut missinnaassaaq. Timmisartuni taamaattuni angissutsit marluullutik anneqarpoq minneqarlunilu, 70-it missaanniit 110-nut issiavilinnik peqarluni, Bae-146-200-llu taamaattut tamarmik immikkut mittarfimmut pineqartumut naleqqiullugu iluaqutissartaqarput akornutissartaqarlutillu. Angallannermut najoqqutassiami timmisartut nutaaneruset, AVRO RJ85-nik taagorneqartut aalajangersimasumik atorneqarput.

aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasut angallannerannut naatsorsukkat – titarnerit qorsuit atorlugit – ilusiliaq 8.1.2-mi takutinneqarput.

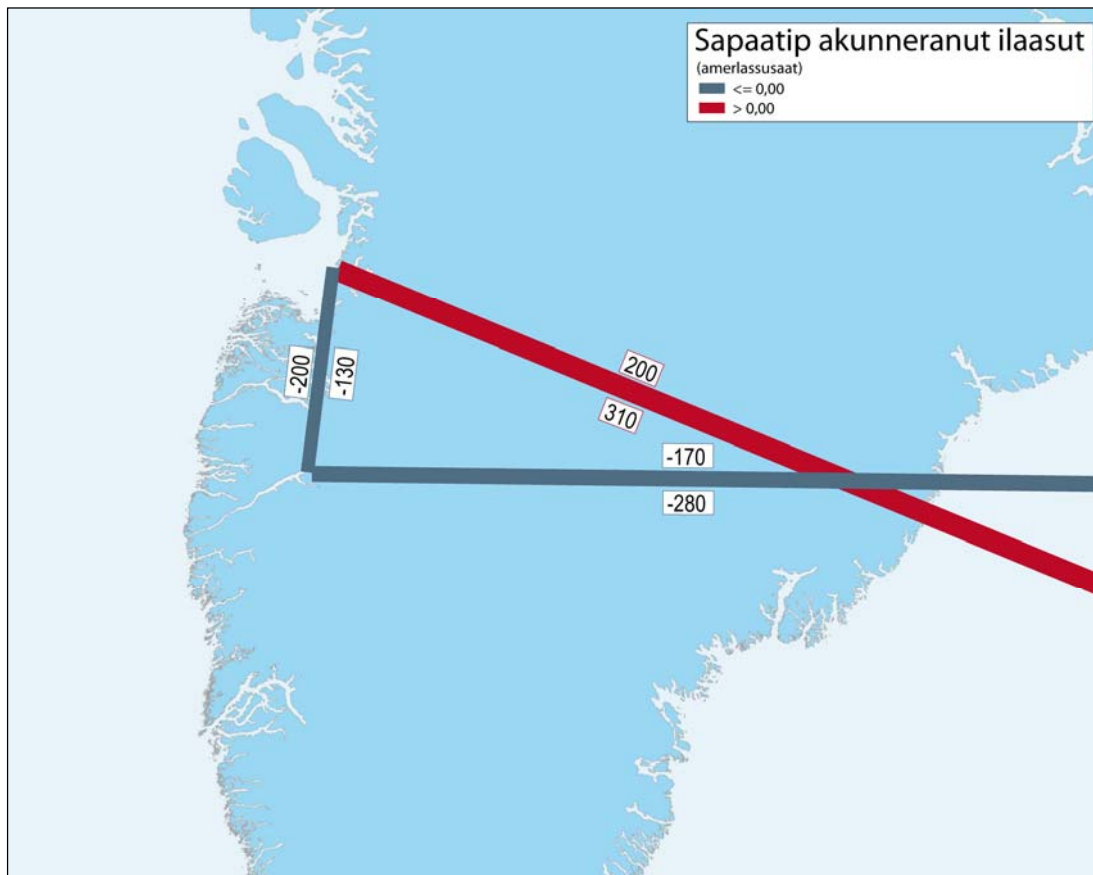

Ilusiliaq 8.1.2 Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi tunngavigineqartut atorlugit 2030-mi aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasut aqqusaartartut

Nassuiaat: Titarnerni qorsunni kisitsisit aasaanerani sapaatit akunnerannut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiormermut atatilugu angalasut

Ilusiliaq 8.1.3-mi Ilulissani 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat ilusiliaq 8.1.2-mi ilaasut aqqusaartartut amerlassusiligaanerinut naleqqiullugu allannguutissat takutinneqarput.

Titarnerni aappaluttuni (kisitsisit amerleriarfiusut) sumi ilaasut aqqusaartartut amerlissanersut takutinneqarpoq, kiisalu titarnerni tungujortuni (kisitsisit ikileriarfiusut) sumi ilaasut ikilissanersut takutinneqarpoq.

Ilusiliaq 8.1.3 Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi kiisalu takornarianik angallannermi allanut nuuttoqarnerani Ilulissani mittarfimmik 1199 m-imik sanasoqassappat 2030-mi aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasut aqusaartartut allannguutissaat

Nassuiaat: Kisitsisini aasaanerani sapaatit akunneranut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiormermit atatillugu angalasut.

Ilusiliaq 8.1.3-mi Ilulissani mittarfiup 1199 m-imut tallineqarnerata kingunerisaanik angallannermi ilaasut aqusaartartut annertuumik allannguuteqarnissaat naatsorsuutigineqanngitsoq takutinneqarpoq. Allannguinerilli timmisartuutiqatigiiffiit ingerlatsinermut sipaagaqarsinnaanerunerannik kinguneqarnerussapput. Mittarfik 1199 m-inik takissuseqalerpat, timmisartunut maannakkut atorqeartunut DASH 7/ DASH 8-nut, 37-44-nik inissaqartitsiviusunut naleqqiullugit timmisartut annerit atorqearsinnaanerit ammaanneqassaaq.¹⁴⁸ Taamaattoqassappalli tamanna sinerissami illoqarfni akunnermuliuttuusuni sullissinerup anertussusaanut sunniuteqarnerlussinnaavoq.

Ilulissat aamma Islandip akornanni toqqaannartumik angallavimmi timmisartuq sukkaasuuliaq atorlugu angallassinermi 2030 tikillugu aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasartut 400-500-nik ilasassasut naatsorsorneqarpoq. Ilaatigut piffissap timmisartuussiffiusartup sivikillinnissaa tamatumunnga pissutaavoq, tassani timmisartunut sarpilinnut sanilliullugu Islandimut/Islandimiit nalunaaquttap akunnerata ataatsip missaa sipaarneqartussaammat, ilaatigullu issiaviit neqeroortigineqartartut ilaneqartussaallutik.

¹⁴⁸ Soorlu DASH-8-Q300.

Københavnip, Kangerlussuup Ilulissallu akornanni angallavimmi takornariartartut amerliallannerat pissutigalugu aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasartut ikiliallannissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Ilanngussaq 8.1-imi bilisit akiisa il.il. allanngornerisa kingunerisaanik angallavinni nutaani takornariat qanoq amerlatigisut timmisartuussinernut nutaanut nuunnissaat naatsorsuutigineqarsinnaanersoq ersarinnerusumik nassuiaatigineqarpoq.

Suliassanut qinigassaq 2: mittarfik 1799 m

Teknikki eqqarsaatigalugu mittarfik pioreersoq mittarfiup nunataata ilusaa pissutigalugu 1799 m-inut tallineqarsinnaanngilaq, tak. ilusiliaq 8.1.4. Taamaattumik mittarfimmik nutaarluinnarmik, mittarfiup maannakkut inissisimaffianut sanilliullugu sangutinneqartussamik sanasoqartariaqarpoq. Mittarfilli pioreersoq mittarfiup tungaanut timmisartut aqquataattut atorneqarsinnaavoq. Tassalu terminaleqarfik pioreersoq pigiinneqarsinnaavoq, kisiannili timmisartunik annerusunik terminalimilu ilaasunik amerlanerusunik isumaginnissinnaanngorlugu allilerneqartariaqassalluni.

Ilusiliaq 8.1.4 Ilulissani mittarfiup 1799 m-inut tallineqarnissaa

Najoqqutarisaq: Nuup Kommunea, Ilulissat Kommuneat aamma Namminersornerullutik Oqartussat 2007. Nuummi Ilulissanilu siunissami mittarfiliassanut aaqiissutissat pillugit teknikkikkut, timitaliinissamut aningaasaqarnikkullu naliliineq. 2007-imi apriliimi.

Ilulissani mittarfik 1799 m assersuutigalugu timmisartoq Boeing 757 (200-nik issiavilik) atorlugu imaluunniit Boeing 737 minnerulaartoq atorlugu Danmarkimiit toqqaannartumik (annikitsumik

killilersugaasumik) timmisartuussivigineqarsinnaassaaq.¹⁴⁹ Tamatuma saniatigut timmisartut sarpillit tamarmik killilersugaanngitsumik missinnaassapput. Kisiannili mittarfik 1799 m Airbus 330-mik, Air Greenlandip maannakkut Imapik ikaarlugu timmisartuussinermi atugaanit kisiartaasumik timmisartuussivigineqarsinnaassanngilaq.

Ilulissani 1799 m-imik mittarfiliortoqassappat, 2030 tikillugu ineriartorfissanut najoqqutassiani atortussat toqqarneqartussat timmisartuussinerrillu pingaarnertut imatut allannguuteqarnissaat tunngavigineqarpoq:

- Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorlugit Ilulissat aamma Københavnip akornanni ukioq kaajallallugu angallavimmik nutaamik ammaasoqassaaq. Sapaatit akunnerannut aallartartut amerlassusissaannut ukiup qanoq ilinera apeqqutaassaaq.
- Københavnip aamma Kangerlussuup akornanni issiaviit neqeroorutigineqartut ilaasut Danmarkimiit Ilulissanut toqqaannartumik timmisartornissamik toqqaasut amerlaqataannik ikilisinneqassapput, tamatumani takornariat angallavinnut allanut nuuttussat eqqarsaatigineqassapput.
- Ilulissat aamma Kangerlussuup akornanni angallavimmi aallartartut akulikissusiat ilaasut Danmarkimiit Ilulissanut toqqaannartumik timmisartornissamik toqqaasut amerlaqataannik ikilisinneqassapput, tassani aamma takornariat angallavinnut allanut nuuttussat eqqarsaatigineqassapput.
- Timmisartut sukkasuuliat mikisut (100-t tikillugit ilaasoqarsinnaasut) atorlugit Ilulissat aamma Islandip akornanni ukioq kaajallallugu angallavimmik ammaasoqassaaq. Sapaatit akunnerannut aallartartut amerlassusissaannut ukiup qanoq ilinera apeqqutaassaaq.
- Timmisartut sarpillit atorlugit Ilulissat aamma Islandip akornanni timmisartuussinerrit unitsinneqassapput.
- Kalaallit Nunaata avannaanut nassiussat pingaartumik Kangerlussuaq aqqusaarlugu nassiunneqartarnissaat, taamaalillunilu timmisartut Ilulissat aamma nunat allat akornanni angallassisut ilaasuinnarnik angallassisalernissaat siunnerfigineqarpoq. Tassani timmisartut nassiussanik assartuussisut annerit attartorneqartut Ilulissanut tikitalernissaat periarfissaqartinneqassaaq.

Suliassat eqqarsaatigalugit sullissisut namminneerlutik atortussanut aningaasaliinissaq isumagisussaavaat aammalu pissutsit nutaat malillugit timmisartuussinissanut pilersaarutinik pitsaasunik ilusiliisussaallutik.

Aqqusaartartut allannguutaat

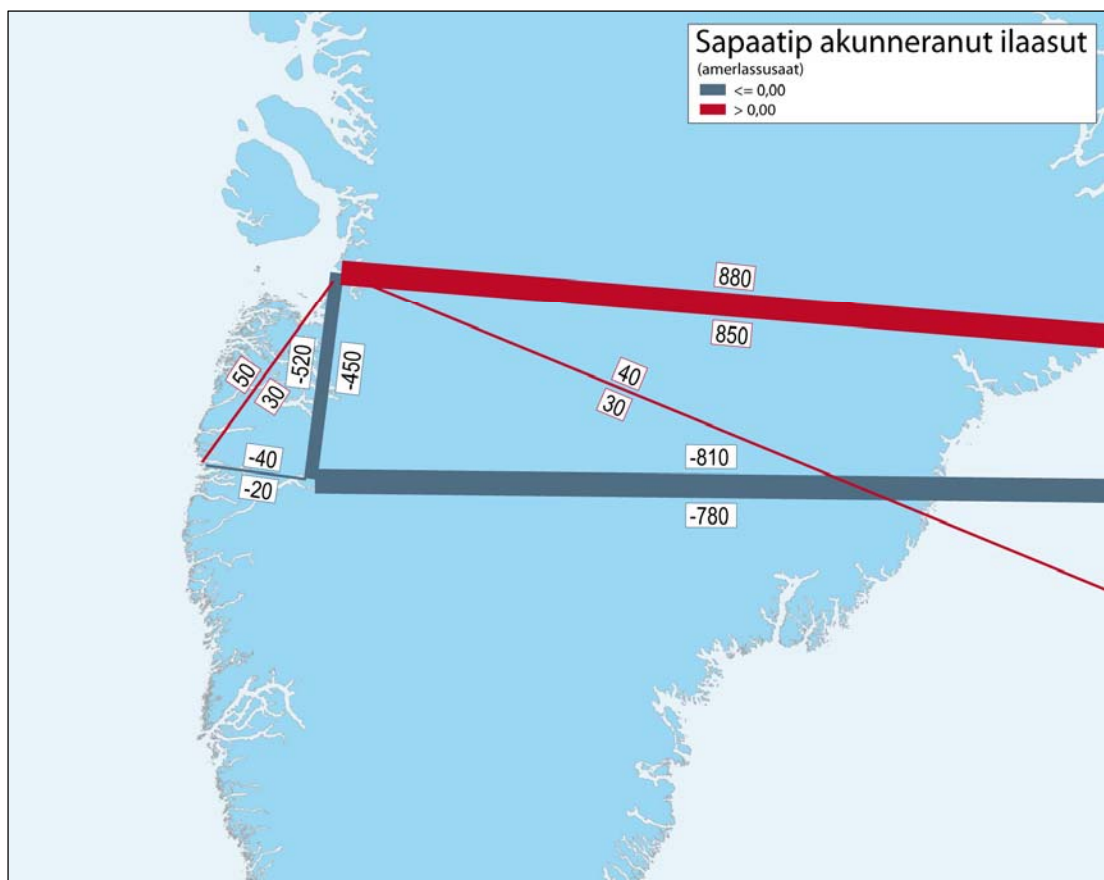
Timmisartut annerusut nunanit allaniit toqqaannartumik tikissinnaalissagaluartut, suli nassiussat ilaasa Kangerlussuaq aqqusaarlugu ingerlanneqartarnissaat pisariaqartussaavoq. Timmisartut ilaasartaatit,

¹⁴⁹ Ilulissani Nuummilu mittarfinnik umiarsualivinnillu alliliinissat pillugit suleqatigiissitaq 2006. *Timmisartuussinermi ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu pillugu nalunaarusiap ilaa nutartigaq.* Nuuk, 2006-imi decembarimi.

ilaasut nassataasa saniatigut nassiussanik naammattunik nassarsinnaasut suli Ilulissanut minnissaminnut angivallaarnissaat tamatumunnga pissutaavoq.

Ilusiliaq 8.1.5-imi Ilulissani 1799 m-imik mittarfiliortoqassappat, pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu aqqusaartartut allannguutissaat takutinneqarput. Allannguutissat taakku ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi tunngaviusut naapertorlugit 2030-mi asaanerani sapaatit akunnerannut allanneqarput.

Titarnerni aappaluttuni (kisitsisit amerleriarfiusut) sumi aqqusaartartut amerlissanersut takutinneqarpoq, kiisalu titarnerni tungujortuni (kisitsisit ikileriarfiusut) sumi aqqusaartartut ikilissanersut takutinneqarpoq.

Ilusiliaq 8.1.5 Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi kiisalu takornarianik angallannermi allanut nuuttoqarnerani Ilulissani mittarfimmik 1799 m-imik sanasoqassappat 2030-mi aasaanerani sapaatit akunnerannut ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat

Nassuiaat: Kisitsisini aasaanerani sapaatit akunneranut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiormut atatillugu angalasut.

Ilusiliaq 8.1.5-imi takutinneqarpoq, Ilulissani 1799 m-imik mittarfiliornermi angallanneq annertuumik allannguuteqassasoq. 1799 m-imik mittarfiliornermi Københavnimiit Ilulissanut (aamma Qeqertarsuup Tunuanut) angalasartunut siornatigut Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasarnermut sanilliullugu Ilulissanut toqqaannartumik timmisartornissaq pilerinarnerulissaaq. Københavnip aamma Kangerlussuup akornanni angallavik oqilisaavigineqassaaq, taamatullu Kangerlussuup aamma

Ilulissat akornanni nunap iluani angallavik pineqassalluni. Nunap iluani angallaviit allat annertunerusumik allannguuteqassanngillat.

Københavnip aamma Ilulissat akornanni ilaasartut aasaanerani sapaatit akunnerannut 1.700-nut naatsorsorneqartarput. Københavnip, Kangerlussuup Ilulissallu akornanni angallavimmi ilaasartut taakku amerlaqataannik ikilissasut naatsorsorneqarput, kisiannili takornariat amerlinerinit illuatungilerneqassallutik.

Ilangussaq 8.1-imi bilitsit akiisa il.il. allanngornerisa kingunerisaanik takornariat qanoq amerlatigisut timmisartuussinernut nutaanut nuunnissaat naatsorsuutigineqarsinnaanersoq ersarinnerusumik nassuiaatigineqarpoq.

Angallannermut inerniliinerit ataatsimoortut

Angallannermut ilusiliaq atorlugu naatsorsuinerit takutippaat, ilaasut angallaviit pioreersut aamma qinigassani tamani angallavinnut nutaanut qanoq agguarneqarnerisut. Ilaasut angallaviit assigiinngitsut akornanni nuunneqartut pisinnaasanut maannakkullu angallannerup ilusaanut naleqqiullutik piviusorpalaartumik amerlassusilerneqartutut nalilerneqarput.

Piffissap assartuussiviusup allannguutai

Ilulissani mittarfik tallineqassappat, angalasup piffissaq angalanermut atortagaa annertuumik allannguuteqassaaq. Angallannermut najoqqutassiami piffissat arlallit immikkoortiterlugit naatsorsorneqarput, taakkununga piffissaq nikiffiusoq ilaalluni. Piffissaq nikiffiusoq tassaavoq piffissaq, ilaasup mittarfimmut – tikinnerminiit aallarneminut – akunninnerminut atugaa.

2030-mi suliassanut qinigassani marluusuni allannguutissatut missiliukkat, ukiuunerani aasaanerani lu agguaqatigiissitsinermut oqimaalutarlugit takussutissiaq 8.1.1-imi takutinneqarput.

Takussutissiaq 8.1.1 Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi 2030-mi Ilulissani mittarfimmik 1199 m-imik aamma 1799 m-imik sananermi ukioq kaajallallugu (ukiunerani aasaanerani) agguaqatigiissitsineq tunngavigalugu) piffissat angalaffiusut (nalunaquttap akunnerisa) assigiinnigissutaat. Kisitsisit sinneqartoorutaappata tassaassapput annaasat/iluanaarutit

Immikkoortoq:	Nunaqavissut, inuussutissarsiornermi angalasut Nal. ak. inuit atugaat	Nunaqavissut, nammineerluti k angalasut Nal. ak. inuit atugaat	Inuussutissarsiortut (nunaqavissuungitsut) Nal. ak. inuit atugaat	Takornariat Nal. ak. inuit atugaat	Nassiussat, timmisartumik kgtimer	Allakkat kgtimer
Periarfissaq 1 (Ilulissani 1199 m) – 2030						
Piffissaq angalaffiusoq	457	114	80	1.221	-1.333	-360
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	-14	0	-1	-11	0	-48
Piffissaq aassiffiusoq aallerfiusorlu	-1	0	0	0	0	0
Piffissaq nikiffiusoq	514	129	-31	2.060	4.170	844
Piffissaq nikerartog	-71	-18	-26	-683	-7.968	-810
Nikinnerit (amerlassusai)	35	9	5	19	0	0
Periarfissaq 2 (Ilulissani 1799 m) – 2030						
Piffissaq angalaffiusoq	4.611	1.153	1.333	18.028	201.753	20.531
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	-7	0	-1	-9	0	0
Piffissaq aassiffiusoq aallerfiusorlu	25	6	13	13	0	0
Piffissaq nikiffiusoq	20.324	5.087	5.554	83.298	684.864	69.803
Piffissaq nikerartog	227	57	5	4.098	-18.615	-1.893
Nikinnerit (amerlassusai)	47	12	0	114	0	0

Nassuiaat: Piffissami angalaffiusumi piffissaq timmisartumi atorneqartog pineqarpoq. Piffissaq kinguaattoorfiusoq tassaavoq piffissap angalaffiusup agguaqatigiissinneranut ilassutaasoq, mittarfiit angalanermi aqqusaarneqartussat sila pissutigalugu tikinneqarsinnaanginnerannut assigiinnigitsunut pissuteqartut. Piffissaq aassiffiusoq aallerfiusorlu tassaavoq, piffissaq mittarfimmitt mittarfimmiillu atorneqartog. Piffissaq nikiffiusoq tassaavoq piffissaq, ilaasut akunnittut tikinnermiit aallannermut mittarfimmi utaqqiffiat. Immikkoortitikkat taakku saniatigut angallannermut najoqqutassiami piffissaq nikerartumik taasaq naatsorsorneqarpoq. Piffissaq nikerartog tassaavoq aallannissap allangornerata kingunerisaanik piffissap utaqqiffiusup allangornera. Piffissamulli nikerartumut allannuutit inuaqatigiit iningaasaqarnerannik misissuineri nalilitut allanneqartannigilaq, tak. immikkoortoq 1.5. Kiisalu ilaasut nikinnerisa amerlassutsimikkut allannuutaat naatsorsorneqarput.

Takussutissiaq 8.1.1-imi takuneqarsinnaavoq, suliassanut qinigassani marluusuni ilaasunut angalasunut piffissaq angalaffiusussarpiaq annikitsumik sipaagaqarfiusasoq. Ilulissanut toqqaannarnerusumik (aammalu timmisartog sukkanerusoq atorlugu) timmisartuussisalerneq tamatumunnga pissutaavoq – suliassanut qinigassami 1-imi 1199 m-imik mittarfiliornikkut Island aqqusaarneqartalissamat aamma suliassanut qinigassami 2-mi 1799 m-imik mittarfiliornikkut aamma Københavnimiit toqqaannartumik timmisartuussisoqartalissalluni.

Suliassanut qinigassami 1-imi piffissaq nikiffiusoq annikitsumik sipaagaqarfiusaaq. Aasaanerani Islandimiit Ilulissanut timmisartut amerlanerulernerisa tamanna inernerissavaa, tamannali Islandimi Kangerlussuarmut naleqqiullugu piffissap taarsiiffiusup siviuneruneranik, aammalu Kalaallit Nunaata iluani angalasut tikittartut ikinnerunerat pissutigalugu piffissap taarsiiffiusup siviunerulerneranik misigisaqarnerannit illuatungilerneqassaaq. Suliassanut qinigassaq 2-mi piffissami taarsiiffiusumi pissarsiasat annertuut pissarsiarineqassapput. Københavnip aamma Ilulissat akornanni angalasut Kangerlussuarmi taarsiisarnissap pinngitsoortinneqartussaana tamatumunnga pissutaavoq, toqqaannartumik timmisartuussisoqartartussaamat.

Erseqqissaatigineqassaaq, piffissaq nikiffiusoq angallannernut pilersaarummut atorneqartumut malussajangaatsiartussaammat.

8.1.3 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat

Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutissat qinigassani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliaasaqarfinni erniat atorlugit naatsorsorneqarput. Taakku inerneru sunniutissat annertussusiligaanngitsut nassuiaasioorneqarnerinik oqallisigineqarnerinillu tapertaqartinneqarput. Aamma suliaasaqarfinni qitiusuni malussajassutsimik misissuisoqarpoq.

Inerneru

Takussutissiaq 8.1.2-mi ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni 1199 m-imik aamma 1799 m-imik mittarfiliornermi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerit inerneru takutinneqarput.

Takussutissiaq 8.1.2 Ineriartorfissanut takussutissiani pingasuni tamani 1199 m-imik aamma 1799 m-imik sananermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliaasaqarfiup iluani erniaqartillugit. Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4 pct.

mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	1199 v1	1799 v1	1199 v2	1799 v2	1199 v3	1799 v3
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-64	-670	-64	-670	-64	-670
Naliusup sinnera	23	237	23	237	23	237
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-41	-433	-41	-433	-41	-433
Nutarterineq aamma aserfallatsaaliuineq, mittarfik	-15	-68	-15	-68	-15	-68
Ingerlatsinerimut aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	53	100	56	105	57	108
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	-22	-474	-27	-656	-28	-676
Ingerlatsinerimut aamma aserfallatsaaliuinerimut aningaasartuutit, katillugit	16	-442	14	-618	14	-636
Atuisut piffissatigut iluanaarutissaat	0	80	0	92	-1	99
Atuisut billetsinut aningaasartuutaat	10	141	11	167	12	179
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	9	221	11	259	12	278
Ajutoorneq, nipiliorneq aamma silaannarmik mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	1	0	2	0	2	0
Avataanut aningaasartuutit, katillugit	1	0	2	0	2	0
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0	0	0	0	0	0
Akileraarutit nikinneranni annaasat	-5	-111	-5	-129	-5	-131
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0
Sunniutaasut allat, katillugit	-5	-111	-5	-129	-5	-131
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	-19	-765	-19	-921	-18	-922
Suliaasaqarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	2,4%	-2,7%	2,3%	-4,8%	2,4%	-4,8%

Nassuiaat: v1, v2 aamma v3 tassaapput ineriartorfissanut takussutissiat 1, 2 aamma 3.

Matuma kinguliani immikkoortut ataasiakkaat nassuiarneqarput. Malugalugu, aningaasani saqqummiunneqartuni tamani 2010-mi mannakkut naliusut ilanngaaseriikkat, 2010-mi akinut naleqqiunneqartut atorneqarmata¹⁵⁰.

Sanaartornermut aningaasartuutit, ilanngaaseriikkat

Sanaartornermut aningaasartuutit ilanngussaq 8.1-imi ersarinnerusumik nassuiarneqarput. Qinigassat marluusut akornanni aningaasartuutissat annertuumik assigiinngissuteqarnerinut mittarfiup 1199 m-ip mittarfiup pioreersup tallineqarneratigut sananeqarsinnaanera, kiisalu oqaatigineqartutut 1799 m-imik mittarfiornermi tamatuma pisinnaannginnera tamatumunnga pissutaavoq.

Takussutissiaq 8.1.2-mi takuneqarsinnaavoq mittarfiup 1199 m-ip sananeqarnerani aningaasartuutissat 64 mio. koruuniusut, aammalu mittarfiup 1799 m-imut 670 mio. koruuniullutik. Malugalugu, 1199 m-imik taamatullu 1799 m-imik mittarfiornermi piffissaq sanaartorfiususaaq ukiunik marlunnik sivisussuseqartussatut naatsorsuutigineqarpoq, ukioq 2015 ammarfigissallugu.

Qinigassani marluusuni mittarfiup aserfallatsaaliorneqarnissaa, taamaalillunilu naliviusup allanngutsaaliqarnissaa naatsorsukkani naatsorsuutigineqarpoq. Aserfallatsaaliuinermit aningaasartuutissat ingerlatsinermit aningaasartuutinut, Mittarfeqarfinnit tunniunneqartunut ilaatinneqarput.¹⁵¹ Naliusup sinnera piffissap aningaasaliiffiusup naanerani sanaartukkamut aningaasaliissutit nalingattut utertinneqartutut naatsorsorneqassaaq. Mittarfiup 1199 m-ip nalingata sinnera 23 mio. koruuniussaaq, kiisalu 1799 m-imut 237 mio. koruuniussalluni.

Nutarterineq aserfallatsaaliuinerlu, mittarfiit

Takussutissiaq 8.1.2-mi allassimavoq, ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni tamani mittarfimmi 1199 m-imi ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 15 mio. koruuniusut, aammalu mittarfimmi 1799 m-imi 68 mio. koruuniusut.

Ingerlatsinermit aningaasartuutit, timmisartut

Mittarfimmi 1199 m-imi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit ingerlatsinermit aningaasartuutini sipaagassat 53-57 mio. koruuniupput, ineriartorfissanut takussutissiat arlaat atorneqarnerisoq apeqqutaalluni. Islandimiit Ilulissanut toqqaannartumik timmisartuussinermi timmisartut sarpillit mikisut atorlagit, timmisartut sukkasuuliat mikisut atorneqarnissaat, kiisalu Kangerlussuup Københavnillu akornanni aallartartut ikilisinneqarnissaat sipaaruteqarnissamut pissutaapput. Tamatuma peqatigisaanik Kangerlussuup aamma Ilulissat akornanni timmisartut sarpillit mikisut aallartartut ikilisinneqarnerini sipaagaqartoqassaaq. Timmisartut sukkasuuliat mikisut nalunaaquttap akunneranut timmiffiusumut ataatsimut timmisartunut sarpilinnut naleqqiullutik akisunerupput, kisiannili timmisartut sarpillit mikisut atorlugit Islandimiit timmisartuussinermi, timmisartut sukkasuuliat atorlugit timmisartuussinermit sanilliullugu nalunaaquttap akunneri amerlanerusut sipaarneqartussaammata, ingerlatsinermit aningaasartuutit ilanngaasereerlugit appartinneqartussaapput.

¹⁵⁰ Tassani isumaasoq tassaaginnarpoq, aningaasat ingerlaartut tamarmiusut erniaasa 2010-mut utertinneqarnerat, taamaalillunilu Isumalioqatigiissitap maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsugaasa tamarmik suliassat akimorlugit imminnut assersuunneqarsinnaalernerat. Maannakkut naliusut ilanngaasereernerpiaat allannguuteqaraluartoq, suliassaqarfiup iluani erniat allannguuteqanngillat.

¹⁵¹ Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit ataatsimoortillugit allanneqarput, taamaalillunilu aserfallatsaaliuinermit aningaasartuutit, aningaasat tassunga atorneqartut sanaartornermit akisuumut naleqqiullugit naatsorsorniarlugit immikkoortinneqarsinnaanngillat.

Mittarfimmi 1799 m-imi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit ingerlatsinermut aningaasartuutini sipaagassat 100-108 mio. koruuniupput, ineriartorfissanut takussutissiat arlaat atorneqarnersoq apeqqutaalluni. Timmisartunut sarpilinnut mikisunut aningaasartuutit sipaaruteqarfiunissaat appaanermut pissutaavoq, taakkulu timmisartunik sukkaasuulianik angisuunik Københavnimiit Ilulissanut toqqaannartumik timmisartuussinermut atuineri ingerlatsinermut aningaasartuutit qaffannerinit illuatungilerneqangillat.

Bilitsinit isertitat

Angallannermut najoqqutassiami maannakkut timmisartuusseriaatsit ilusii tunngavigalugit bilitsinut akit naatsorsorneqarput.

Takussutissiaq 8.1.2-mi 1199 m-imi mittarfiliornermi sullissisut bilitsinit isertitassaat 22-28 mio. koruuninik ikileriassasut takuneqarsinnaavoq. 1799 m-imi mittarfiliornermi annaasassat 474-676 mio. koruuniussapput, ineriartorfissanut takussutissiat arlaata atorneqarnera apeqqutaalluni. Ilaasut Ilulissanut/Ilulissaniit toqqaannarnerusumik timmisartortalerni, aammalu nunap iluani angallaviit akisuut pinngitsoorneqarsinnaalerni annaasaqarnermut pissutaassaaq. Tamatuma saniatigut takornariat amerlinerannit isertitat amerleriaatissaat ilanngullugit naatsorsorneqaraluartut, tassani annaasaqarnissaq pineqarpoq.

Atuisut pissarsiassaat

Qinigassami 1199 m-imi mittarfiliornermi atuisut piffissaq angalaffiusoq annikitsuinnarmik sivikillisoq, aammalu piffissaq nikiffiususaaq annikitsuinnarmik sivikillisoq malugissavaat. 1799 m-imi mittarfiliornermi piffissaq angalaffiusoq sivikillingaatsiassaaq, piffissarlu nikiffiusoq annertuumik pissarsivigineqassalluni. Tassalu qinigassat marluk taakku akornanni atuisut pissarsiassaat annertuumik assigiinnngissuteqarput, tak. takussutissiaq 8.1.1.

Piffissaq angalaffiusoq aamma piffissaq nikiffiusoq piffissamut naliusut tunngavigalugit nalilerneqarput. 1199 m-imi mittarfiliornermi piffissaq tamakkerlugu assigiinnngissutaasut annikitsuaraapput. 1799 m-imi mittarfiliornermi piffissamit pissarsiassat 80-99 mio. koruuninik naleqartussatut naatsorsorneqarput, ineriartorfissanut takussutissiat arlaata atorneqarnera apeqqutaatillugu.

Piffissap angalaffiusup allanngornerata saniatigut atuisut aamma bilitsinut aningaasartuutit allanngorneri malugissavaat. Qinigassami 1199 m-imi pissarsiassat 10-12 mio. koruuniussapput, kiisalu 1799 m-imi 141-179 mio. koruuniussallutik, ineriartorfissanut takussutissiat arlaata atorneqarnera apeqqutaatillugu. Atuisut bilitsinut aningaasartuutaannut ikinnerusunut toqqaannartumik timmisartuussinernik, nunap iluani timmisartuussinernik akisungaatsiartunik, pingaartumik Kangerlussuup Ilulissallu akornanni ingerlanneqartunik ikilisitsingaatsiarnernit aquneqassapput. Takussutissiaq 8.1.2-mi takuneqarsinnaasutut sullissisut (timmisartuutileqatigiiffiit) akornanni bilitsinit isertitat, aammalu atuisut (ilaasut) akornanni bilitsinut aningaasartuutit appaataat assigiinnngissuteqangaatsiarput. Nunap iluani killiliinerit toqqarneqartut, tak. immikkoortoq 1.5-imi tamanna pillugu allaaserisat erseqqinnerusut, takornarianut avataaneersunut bilitsinut aningaasartuutissat appaataasa ilanngunneqannginnerannik isumaqartut tamatumunnga pissutaapput.

Avataaniittunut aningaasartuutit

Avataaniittunut aningaasartuutissani silap pissusaanut sunniutissat, CO₂-p sunniutaatut uuttoorneqartut kisimik naatsorsorneqarput. Tassani ajutoorsinnaaneq, nipit qaffasissusiat silaannarmilluunniit mingutsitsinissat allat allannguutissaat eqqarsaatigineqanngilaq. Silap pissusaanut sunniutissat timmisartut atorneqartut, kilometerit timmiffigineqartut aallartartullu amerlassusaasa assigiinnngissutaannit aquneqarput.

Takussutissiaq 8.1.2-mi silap pissusaanut sunniutissat mittarfimmut 1199 m-imut 1,2 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, aammalu mittarfimmut 1799 m-imut 0 mio. koruuninut naatsorsorneqarlutik.

Sunniutissat allat

Akileraarutit nikinneranni annaasat inuiaqatigiinni atugarissaarnissamut annaasanut takussutissaapput, aningaasartuutit akileraarutininik akitsuutinillu akiliisitsiniarnermut atasuummata. Takussutissiaq 8.1.2-mi takuneqarsinnaavoq, 1199 m-imik mittarfiliornermi akileraarutit nikinneranni annaasanut aningaasartuutissat 5 mio. koruuniusut, aammalu 1799 m-imut 111-131 mio. koruuniullutik, ineriartorfissanut takussutissiat arlaata atornerqarnera apeqqutaatillugu.

Angusat tamarmiusut

Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit ineriartorfissanut takussutissiat pingasuusut akimorlugit qinigassani marlunni amigartooruteqarfiuvoq, tassalu aningaasartuutit maannakkut nalingata isertitat maannakkut nalingat sinnersimammagu.

Suliassaqarfiup iluani erniat ernialiussat kisitsisitaannut 4%-inut atornerqartunut ataqatigiissinneqassapput. 1199 m-imik mittarfiliornermi suliassaqarfiup iluani erniat 2,3 %-iussapput imaluunniit 2,4%-iussallutik, taamaattumillu suliassaq imminut akilersinnaanissaminit ungasinngilaq. Sullissisut sipaagassaat annertuut aammalu atuisut bilitsinut aningaasartuutit ikilissinnerisigut pissarsiassaat sanaartugassanut aningaasartuutininut aammalu nutarterinerneqerit aserfallatsaaliuinerneqerit aningaasartuutit qaffasinnerulerneqerit oqimaaqatigiissitsinissamut naammangillat.

1799 m-imik mittarfiliornermi suliassaqarfiup iluani erniat amigartooruteqarfiupput, tamannalu suliassap inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaanngilluinnarneranik takutitsivoq.

Naatsorsukkanili takutinneqarpoq, suliassaq iluanaarutissanik ingerlaavartunik, aningaasartuutininik ingerlaavartunit qaffasinnerusunik pilersitsiviusussaangitsoq. Tassalu sullissisut bilitsinut isertitassanit annaasassaat kiisalu nutarterinissamut aserfallatsaaliuinerneqerit aningaasartuutit amerlissutissaat ingerlatsinermi aningaasartuutini sipaakkat atuisullu iluanaarutissaasa katinnerinut qaffasinnerusussaapput. Tamatuma kingunerisaanik talliliinissaq akeqanngitsumilluunniit suliarineqaraluaruni iluanaarutaasinnaanngilaq. Taamatut inermiliinermut nassuiaatissat pingaarnerit marluupput.

Siullermik 1799 m-imik mittarfiliornermi Kalaallit Nunaanni (Kangerlussuarmi) akunnittarnermi iluaqutissat atorunnaassapput, ilaasut ilarujussui maannakkut Københavnimiit Ilullissanut toqqaannartumik timmisartortartussanngormata. Tamatuma nassatarisaanik timmisartuni pisinnaasat angallannermi tamarmiusumi pitsaasumik atorluarneqarsinnaanerat ajornarnerulissaaq. Kangerlussuarmut ilaasartut ikilissapput, taamaalillunilu tassanngaanniit ingerlaqqittussatut agguarneqartartut ikilissallutik. Tamatuma kingunerisaanik suliassanut qinigassami ataatsimut isigalugu pissutsini tunngaviusuni pisinnaasat annertunerusut neqeroorutigineqartalissapput. Pisinnaasanik minnerusunik atuilersoqarsinnaanngilaq, arlaannut atatillugu pisinnaasat annikippallaalissammata (majuartarfittut iluarsinermi ajornartorsiuq). Angalasartut isaarissanut amerlanerusunut siaruarneqarnerini, angallannernut ikittunut (timmisartut angisuut aningaasaqarnikkut pitsaannerusut atorlugit) neqeroorutinut piimasanullu nalimmassaanissaq ajornarsartortussaavoq.

Aappaattut takornarianit iluanaarutissat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerneqerit ilaatinneqanngillat, tamannalu nunap iluani killiliinerup kinguneraa, tak. immikkoortoq 1.5. Takornariat piffissamut angalaffiusumut iluanaaruteqarnermikkut, minnerunngitsumillu bilitsinut

aningsaasartuutit ikilinerisigut annertuunik iluanaaruteqartussaapput, taakkuli ilaatinneqanngillat, takornariat nunaqavissuunngimmata. Tassalu takornariartartut pioreersut bilitsinut aningsaasartuutitut 330-500 mio. koruunit missaannik sipaagaqassapput. Allatut oqaatigalugu nunanit allanit takornariartartut mittarfiup 1799 meterinut tallineqarnerani iluanaarutissanik annertuumik piviusunngortitsissapput.

Taamaattumik naatsorsukkat inernerisa toqqaannartumik kingunerisaannik 1199 m-imik mittarfiliormerimi timmisartuussinernut pilersaarutip assinga atorneqarpat imminut akilersinnaanerussaaq. Missiliukkat naatsorsorneqarnerisa takutippaat, ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni tamani tamatumani mittarfimmut 1799 m-imut aningaasaliissutinit amigartoorutit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 500 mio. koruunit missaannik appartinneqassasut.

Matuma siuliani takuneqarsinnaavoq, aatsaat iluaqtussat annikinaarneqarpata, suliassanut qinigassat misissuiffiqineqartut marluusut inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaasut. Immikkoortoq 8.1.4-mi malussajassutsimik naatsorsuinerit taaneqartut apeqqutip tamatuma paasiniarneqarneranut iluaqtiginarneqarput.

8.1.4 Malussajassutsimut naatsorsukkat

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerup inernerisa tutsuiginassuseqarnerat qulaajarniarlugu malussajassutsimik naatsorsuisoqarpoq, taakkunanilu tunngaviusut qitiusut allanngorartinneqarput. Tamatuma saniatigut malussajassutsimik misissuinerit, takornariat amerlinerini saniatigut sunniutissanik nalorninarnerusunik ilaatitsiviusut ingerlanneqarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit

Sanaartornermut aningaasartuutit suliassap ingerlanneqarnerani qitiulluinnartumik aningaasartuuteqarfiusussaapput, tamatumalu saniatigut nalorninartoqartinneqarlutik. Tamanna tunngavigalugu malussajassutsimik misissuinerit, missiliukkat qeqqanniit 25%-imik ilanngaaffiusut ingerlanneqarput.

Takussutissiaq 8.1.3 Ineriartorfissanut takussutissiani pingasuni tamani 1199 m-imik aamma 1799 m-imik sananermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliassaqarfiup iluani erniat, sanaartornermut aningaasartuutit 25%-inik akikinnerunerini. Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4 pct.

mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	1199 v1	1799 v1	1199 v2	1799 v2	1199 v3	1799 v3
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-48	-503	-48	-503	-48	-503
Naliusup sinnera	17	178	17	178	17	178
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-31	-325	-31	-325	-31	-325
Nutarterineq aamma aserfallatsaaliuineq, mittarfik	-15	-68	-15	-68	-15	-68
Ingerlatsinerneq aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	53	100	56	105	57	108
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	-22	-474	-27	-656	-28	-676
Ingerlatsinerneq aamma aserfallatsaaliuinerneq aningaasartuutit, katillugit	16	-442	14	-618	14	-636
Atuisut piffissatigut iluanaarutissaat	0	80	0	92	-1	99
Atuisut billetsinit aningaasartuutaat	10	141	11	167	12	179
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	9	221	11	259	12	278
Ajutoorneq, nipiliorneq aamma silaannarmik mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	1	0	2	0	2	0
Avataanut aningaasartuutit, katillugit	1	0	2	0	2	0
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0	0	0	0	0	0
Akileraarutit nikinneranni annaasat	-3	-94	-3	-112	-3	-114
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0
Sunniutaasut allat, katillugit	-3	-94	-3	-112	-3	-114
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	-7	-640	-8	-796	-7	-797
Suliassaqarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	3,2%	-3,5%	3,1%	-6,4%	3,3%	-6,4%

Nassuiaat: v1, v2 aamma v3 tassaapput ineriartorfissanut takussutissiat 1, 2 aamma 3.

Sanaartornermut aningaasartuutit 25%-inik ikinnerunissaasa atornerqarnerani naatsorsukkat inernerri annertuumik allannguuteqanngillat. Suliassat marluk taakku ineriartorfissanut takussutissiat arlaanniluunniit inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu sulii iluanaarutaasinnaanngillat.

Takornariaqarneq

Mittarfiup tannerusup sananeqarneratigut ilulissanut angallannikkut pissutsit pitsaanerulernissaat sumiiffimmut takornariartartut amerlassusaannut sunniuteqassaaq. Bilitsit akikinnerulernerat immaqalu piffissat angalaffiusartut sivikinnerulernerat tamatumunnga pissutaasussaapput. Kisiannili angallannerneq najoqqutassiami Isumalioqatigiissitap atugaa malillugu bilitsit akiisa piffissallu angalaffiusut allanngornerisa kingunerisaanik takornariat amerlassutsimikkut ingerlaannartumik sunnerneqarnissaat ilaatinneqanngilaq¹⁵².

¹⁵² Angallannerneq najoqqutassiami teknikkikkut isigalugu tamanna suliarineqarsinnaagaluarpoq, kisianni paasissutissatigut tunngavissat pigineqartut atorlugit ilaatigut billetsit akiisa aamma takornariat amerlassusaasa (angallannerup nikeriarnera) imminnut ataqatigiinnerisa uppernarsineqarsinnaasunngorlugu naatsorsornissaa ajornarsimavoq. Tamanna pissappat angalasartut sallitittagaat pillugit sukumiisunik arlalinnik misissueqqissaarnissaq/misissuinnissaq pisariaqartussaavoq.

Kisianni angallannermut najoqqutassiap avataatigut bilitsit akiisa apparnissaannik naatsorsukkat aallaavigalugit bilitsit akiisa appasinnerulernerisa kingunerisaanik takornariat qanoq annertutigisumik amerlisinnaanersut naatsorsorneqarput. Qaffaatissat taakku timmisartuussisarnermi takornarianut akit malussajassusaannut naatsorsuutigisat tunngavigalugit naatsorsorneqarput, tak. ilanngussaq 8.1-imi tamanna pillugu nassuiaatit erseqqinnerusut.

Qinigassami 1199 m-imi mittarfiliorfiusussami takornariat 1,5%-it missaannaannik amerleriassapput, kiisalu qinigassami 1799 m-imi mittarfiliorfiusussami takornariatartut 35%-iinnarnik amerleriassallutik – pisuni marluusuni pissutsinut tunngaviusunut naleqqiussinermi.

Ilanngussaq 8.1-imi Isumalioqatigiissitap takornariat amerlinerisa saniatigut sunniutissai inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinnermut qanoq iliorluni ilanngussinera ersarinnerusumik nassuiaatigineqarpoq.

Takussutissiaq 8.1.4-mi Isumalioqatigiissitap tunngavissatut atugai malillugit Ilulissanut eqqaanullu takornariatartut amerlanerulernerisa saniatigut sunniutissat takutinneqarput. Mittarfiup tallineqarnerani akit apparnerisa kingunerisaanik, aammalu takornariarnissamut periarfissat nutaat kingunerisaannik saniatigut sunniutissat takussutissiaq 8.1.4-mi ilanngunneqarput. Aalajangersimasumik periarfissat nutaat atuutilernerisa kingunerisaanik Islandimiit takornariatartut amerlinerat ilanngullugu naatsorsorneqarpoq. Kiisalu naatsorsuinnermi ilanngussaq 8.1-imi pissutaasutut allanneqartut atorlugit qinigassami 1799 m-imi mittarfiliorfiusumi aamma qinigassami 1199 m-imi mittarfiliorfiusumi Islandimiit takornariat assigiimmik amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna 1799 m-imi mittarfiliornermi sunniutissanik annikinaaringaatsiarfiuvoq, kisiannili missiliukkat qummut aaqqinneqarnerat mittarfiup 1799 m-inut tallineqarnissaata imminut akilersinnaannginneranut allannortitsisinnaanngimmat – aammalu nalorninarqartinneqangaatsiarluni – kisitsisit imminerminni nalorninarqartinneqartut taakku qummut iluarsillugit misilinneqanngillat.

Takussutissiaq 8.1.4 Ineriartorfissanut takussutissiani pingasuni tamani 1199 m-imi aamma 1799 m-imi sananermi maanna naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliassaqarfiup iluani erniat, takornariaqarnerup amerlinerisa saniatigut sunniutissaasa ilanngunneqarnerini. Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4 pct.

mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	1199 v1	1799 v1	1199 v2	1799 v2	1199 v3	1799 v3
Takornariat amerlanerulernerisa saniatigut sunniutaasussat eqqarsaatiginagit maannakkut naliusooq ilanngaaseereerluni aamma suliassaqarfiup iluani erniat, takuuk takussutissiaq 8.1.2:						
Maannakkut naliusooq ilanngaaseereerluni (NNV)	-19	-765	-19	-921	-18	-922
Suliassaqarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	2,4%	-2,7%	2,3%	-4,8%	2,4%	-4,8%
Takornariat amerlanerulernerisa saniatigut sunniutaasussat	42	285	46	414	46	414
Maannakkut naliusooq ilanngaaseereerluni katillugit (NNV)	23	-480	27	-507	28	-508
Suliassaqarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	5,9%	-0,1%	6,2%	-0,4%	6,3%	-0,4%

Nassuiaat: v1, v2 aamma v3 tassaapput ineriartorfissanut takussutissiat 1, 2 aamma 3.

Takussutissiaq 8.1.4-mi qinigassaq 1199 m-imi mittarfiliorfiusussaq takornariaqarnerup amerlissutissaasa saniatigut sunniutissaasa ilanngunneqarnerini inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaagaluortoq, aamma takussutissiaq 8.1.4-mi ersarissumik takutinneqarpoq, qinigassaq 1799 m-imi mittarfiliorfiusussaq suli imminut akilersinnaanngitsoq,

inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassuseq anguneqassappat, maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit ½ mia. koruuninik amerlanerusariaqarmata.

8.1.5 Sunniutissat naliligaanngitsut

Pissutsinik matuma siuliani annertussutsimik misissuineranut ilaatinneqanngitsunik peqarpoq. Tassani pineqarput:

Timmisartumik aalisakkanik avammut assartuinissamut periarfissat pitsaanagerusut

Ilulissani mittarfiup tallineqarnerani aalisakkanik suliarineqanngitsunik timmisartumik avammut assartuinissamut periarfissat pitsaanagerulissapput. Aalisakkat suliarineqanngitsut akisunerusunngorlugit tunineqarsinnaapput, taamaattumillu alliliinissaq aalisarnermut atatillugu naleqassutsimik siuariartitsisinnaavoq.¹⁵³

Timmisartunik angallassiviit nutaat sunniutissaat

Ilulissani mittarfiup tallineqarnerani Islandip aamma Danmarkip saniatigut sumiiffinnit allanit/sumiiffinnut allanut toqqaannartumik timmisartuussisoqarsinnaalissaaq.

Taaneqareersutut mittarfik 1799 m-inut tallineqassappat, USA-mut taamatullu Canadamut aqutit toqqaannartut siunnersuutigineqarsimapput. Kisiannili angallavinnut nutaanut tunngavissat naliliiffigiuminaatsorujussuupput, tamatumani pissutsit arlalissuit apeqquataasussaammata, taakkununngalu pilerisaarineq takornarianullu attaveqaatit taakkununnga atasut ineriartortinneqarmissaat ilaapput. Angallavinnik nutaanik ammaanissamut naggataagut niuernermik tunngaveqarluni aalajangiinissat apeqquataasussaapput.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq mianersortumik missiliuinernek suliaqarpoq, taakkunanilu angallavinnik nutaanik ammaanissaaq (maannakkut angalasartut sullinniarlugit Islandimut aamma Københavnimut angallaviit nassuiaatigineqartut saniatigut) ilanngutinngilaa, taamaattumillu tamatuma sunniutissai ilanngullugit naatsorsorsimanagit. Angallaviilli nutaat ilaasut (takornariat) amerlanerulernissaasa tungaanut aallartitsisussaapput, suliasap imminut akilersinnaassusianik pitsannguisussaallutik, tak. matuma siuliani malussajassutsimik misissuinerit.

8.1.6 Naliliineq

Maannakkut tunngavigineqartut malillugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, Ilulissani mittarfiup 1199 m-inut tallineqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaagaluartoq, 1799 m-inut tallineqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaanngitsoq ersarissoq.

Isumalioqatigiissitamiilli nassuerutigineqassaaq, piffissarititaasoq isumalluutillu pissutaallutik Ilulissani eqqaanilu takornariaqarnikkut periarfissat itisilerlugit naliliiffiginissaat periarfissaqarfigineqarsimanngimmat. Aamma misissuinernek taamaattunik peqarnersoq Isumalioqatigiissitamiit ilisimaneqanngilaq.

¹⁵³ Ilulissani Nuummilu mittarfiit umiarsualiviillu allineqarnissaat pillugu suleqatigiissitap nalunaarusiamini *suliat assigiinngitsut ataatsimut sunniutaat pillugit nalunaarusiap ilaani*, 2006-imi septembarimeersumi, aalisakkanik timmisartumik avammut assartuisinnaanermut periarfissat pitsaanagerulernissaat misissuiffigisimavaa. Nalunaarusiami iluanaarutissat naatsorsorneqarput, kisiannili erseqqissarneqassaaq, iluanaarutissat annertuumik nalornartortaqarmata.

Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap takornariaqarnerup ineriartornissaanut tunngavigisai missiliuinerinik tunngaveqarput, tunngavigineqartullu taakku tutsuiginassusiat akuttunnngitsumik killeqartarmat soorunami isornartorsiorneqarsinnaapput. Ilanngussaq 8.1-imi takornariaqarnermik ineriartortitsinermi missiliuinerit qirerneqarsinnaasut qanoq iliorluni ajornannngitsumik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsukkanut ilanngunneqarsinnaanersut takutinneqarpoq.

8.2 Nuuk isaarissatut pingaarninngortillugu talliliinissaq

Immikkoortumi matumani suliassanut qinigassaq 2, 1799 m-imi mittarfiliorfiusussaq Nuummi mittarfiup 1799 m-inut (imaluunniit 2200 m-inut) tallineqarsinnaaneranut aammalu Kangerlussuup matuneqarsinnaaneranut, taamaalillunilu Nuup Kalaallit Nunaanni isaarissatut pingaarnertut atulersinnaaneranut naleqqiullugu misissuiffigineqarpoq.

8.2.1 Qitiusumik tunngavissat

Tassani qitiusumik tunngaviusut pingaarnerit matuma siuliani aamma ilanngussaq 8.1-imi nassuiaatigineqartut asserluinnaat atorveqarput. Pissutsilli tunngaviusut allaanerupput, tassani Nuummi mittarfiup minnerpaamik 1799 m-inut tallineqarnissaa aamma Kangerlussuup matuneqarnissaa tunngavigineqarmat. Tamanna Ilulissani mittarfiup 1799 m-inut tallineqarnera peqatigalugu timmisartuussinikkut periarfissanik nutaanik, misissussallugit soqutiginarsinnaasunik pilersitsiviussaaq.

8.2.2 Angallannerup ilusaata sunniutissaanik naatsorsuineq

Tassani timmisartuussinermut tunngavissat pingaarnerit, immikkoortoq 8.1.2-mi nassuiaatigineqareersut atuupput.

Suliassanut qinigassaq 2: Mittarfik 1799 m

Nunamat isaariaq pingaarneq Nuummut nuunneqarpat, aammalu Nuummi mittarfiup takissusaa minnerpaamik 1799 m-inut, Ilulissanilu mittarfiup 1799 m-inut tallineqarpata, atortut atorveqareersut atorlugit illoqarfiiit marluk taakku timmisartuussivigineqarsinnaassapput. Mittarfik 1799 m assersuutigalugu Boeing 757 (200-nik issiavilik) Danmarkimii toqqaannartumik (annikitsunik killilersugaasumik) imaluunniit Boeing 737 minnerusoq atorlugu timmisartuussivigineqarsinnaassaaq.

Ilulissat Københavnillu akornanni toqqaannartumik timmisartuussinissamut sullitatigut tunngaviusut annertupput. Air Greenlandip (on-off-imut) kisitsisitigut paasissutissaatai malillugit ilaasunut tunngaviusut Københavnip aamma Nuup akornanni angallannermi ilaasartut pingajorarterutaasa missaannik amerlassuseqarput. Københavnip aamma Ilulissat akornanni toqqaannartumik angallaveqalernissaa ilimanaateqarnerpaasoq naliliisoqarpoq. Angallavilli toqqaannartoq taanna tamatuma peqatigisaanik Nuup aamma Ilulissat akornanni timmisartut angisuut atorlugit angallassinissamut tunngaviusunik, Københavnip, Nuup Ilulissallu akornanni “aallaaviit pingasut akornanni timmisartuussinermik” taaneqartumik tammartitsisussaavoq. Kisiannili timmisartut sukkaasuiliat mikisut atorlugit Islandip, Nuup Ilulissallu akornanni “aallaaviit pingasut akornanni timmisartuussinermut” sullitanut tunngaviusut naammattussatut naliliiffigineqarput.

Tassalu Ilulissani 1799 m-imi mittarfiliornermi (pissutsinut tunngaviusunut, tassalu Nuummi mittarfik minnerpaamik 1799 m-inut tallineqarneranut aammalu isaarissatut pingaarnertut atuutsinneqalerneranut naleqqiullugu) ineriartorfissanut tunngavissiani 2030 tikillugu atortunik toqqarneqartartunik timmisartuussinernillu pingaarnertut allannguinnissaq siunnerfigineqarpoq:

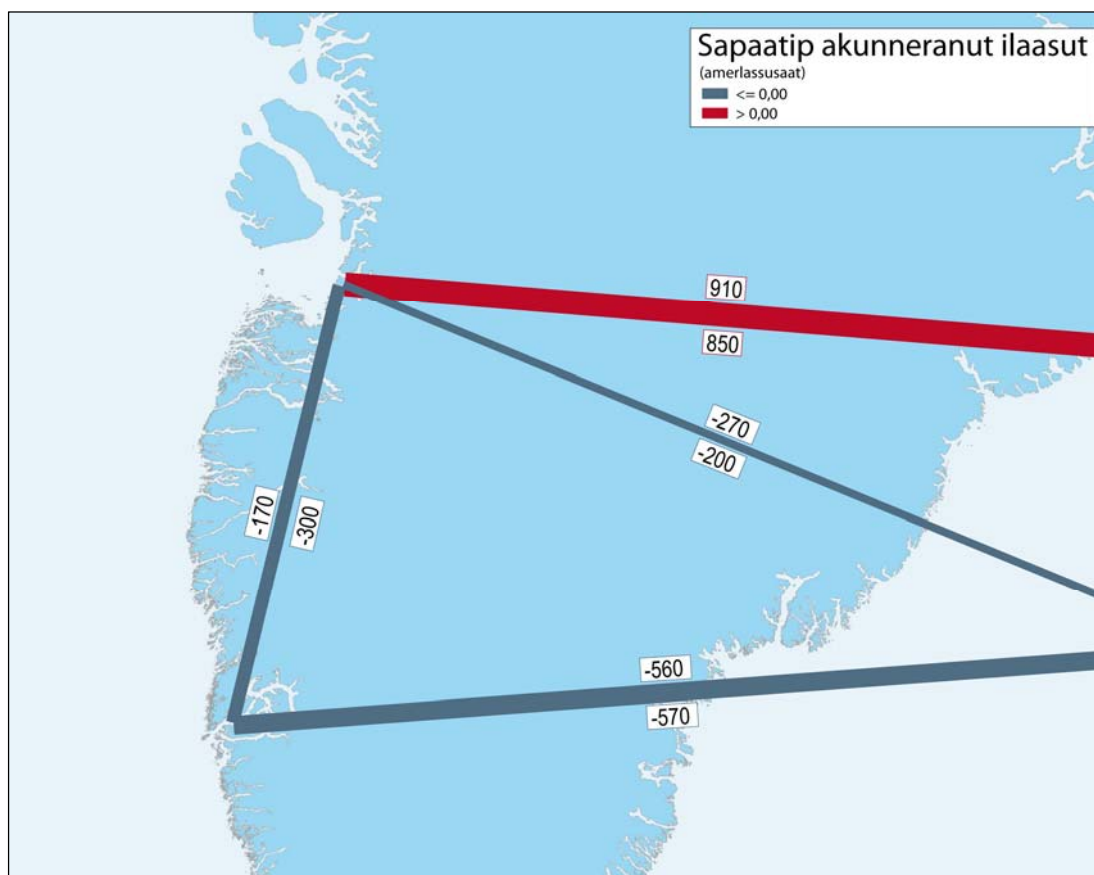
- Ilulissat aamma Københavnip akornanni timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorlugit ukioq kaajallallugu angallavimmik nutaamik ammaasoqassaaq. Sapaatit akunnerannut aallartartut amerlassusaannut ukiup qanoq ilinera apeqqutaassaaq.
- Københavnip aamma Nuup akornanni issiaviit neqeroorutigineqartartut ilaasunut, Danmarkip aamma Ilulissat akornanni toqqaannartumik timmisartornissamut toqqaasartussat amerlassusaannut naleqquttunngorlugit ikilisinneqassapput, taamaattorli takornariat angallannermi allanut nuuttussat eqqarsaatigineqassallutik.
- Ilulissat Nuullu akornanni angallavimmi aallartartut akulikissusiat ilaasunut, Danmarkip aamma Ilulissat akornanni toqqaannartumik imaluunniit Island aqqusaarlugu angallavimmi nutaami timmisartuussinermik atuiniarlutik toqqaasartussat amerlassusaannut naleqquttunngorlugit ikilisinneqassapput, tassanilu aamma takornariat angallannermi allanut nuuttussat eqqarsaatigineqassapput.
- Timmisartut sukkasuuliat mikisut (100-t tikillugit ilaasoqarsinnaasut) atorlugit Islandip aamma Ilulissat akornanni ukioq kaajallallugu timmisartuussinermik ammaasoqassaaq. Sapaatit akunnerannut aallartartut amerlassusaannut ukiup qanoq ilinera apeqqutaassaaq.
- Ilulissat aamma Islandip akornanni timmisartut sarpillit atorlugit timmisartuussisamerit unitsinneqassapput.
- Tamatuma saniatigut aasaanerani Nuup aamma Ilulissat akornanni timmisartut sukkasuuliat mikisut timmisartunut mikisunut sarpilinnut taartit/tapertatut atorneqalissapput.
- Kalaallit Nunaata avannaanut nassiussat amerlanersaasa Nuuk aqqusaarlugu nassiunneqartarnissaat, aammalu pingaartumik timmisartut ilaasuinnarnik angallassisut Ilulissat aamma nunat allat akornanni sullissinissaat tunngavigineqarpoq. Tassanili timmisartut nassiussanik angallassisartut annerusut attartorneqarlutik Ilulissanut/Ilulissaniit angalasinnaalernissaat periarfissaqassaaq.

Suliassami sullissisut pissutsinut nutaanut naleqqiullugu atortussanik toqqaanissaq aammalu timmisartuussinissamut pilersaarutinik pitsaasunik ilusilersuinissaq namminneerlutik aalajangersassavaat.

Ilaasut aqqusaartartut allannguutaat

Ilusiliaq 8.2.1-imi Ilulissani 1799 m-imik mittarfiliortoqassappat pissutsinut tunngaviusunut (Nuuk isaarissatut pingaarnertut atorneqalerluni aammalu minnerpaamik 1799 m-inut tallineqarluni) naleqqiullugu ilaasut aqqusaartartut amerlassusiligaaneranut allannguutissat takutinneqarput. Allannguutissat taakku ineriartorfissanut tunngavissiaq 1-imi tunngaviusut atorlugit 2030-mi aasaanerani sapaatip akunneranut allanneqarput.

Titarnerni aappaluttuni (kisitsisit amerleriarfiusut) sumi ilaasut aqqusaartartut amerlissanersut takutinneqarpoq, kiisalu titarnerni tungujortuni (kisitsisit ikileriarfiusut) sumi ilaasut ikilissanersut takutinneqarpoq.

Ilusiliaq 8.2.1 Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi kiisalu takornarianik angallannermi allanut nuuttoqarnerani (pissutsit tunngaviusut, Nuuk isaarissatut pingaarnertut atorneqalerluni aammalu minnerpaamik 1799 m-inut tallineqarluni) Ilulissani mittarfimmik 1799 m-imik sanasoqassappat 2030-mi aasaanerani sapaatip akunneranut ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat

Nassuiaat: Kisitsisini aasaanerani sapaatip akunneranut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut.

Ilusiliaq 8.2.1-imi takuneqarsinnaasutut Ilulissani mittarfiup 1799 m-imut tallineqarnerata kingunerisaanik angallannermi ilaasut aqqusaartartut annertuumik allannguuteqassapput. 1799 m-imik mittarfiliormermit Københavnimiit Ilulissanut (aamma Qeqertarsuup Tunuanut) angalasartunut, pissutsit tunngaviusut malillugit Nuuk aqqusaarlugu angalasariaqartunut Ilulissanut toqqaannartumik timmisartornissaq ajornarunnaassaaq pilerinarnerulissallunilu. Københavnip aamma Kangerlussuup akornanni angallavik oqilisaavigneqassaaq, taamatullu aamma Nuup Ilulissallu akornanni angallavik pissalluni. Tamatuma peqatigisaanik Island aqqusaarlugu Ilulissanut angallanneq oqilisaavigneqassaaq, tassani amerlanerusut København aqqusaarlugu angallavik toqqartalissammassuk. Nunap iluani angallaviit allat allannguuteqassanngillat.

Angallannermut inerniliinerit ataatsimoortut

Ilulissani mittarfik tallineqarpat angalasartut piffissaq angalanermut atortagaat allannguuteqartussaavoq. Takussutissiaq 8.2.1-imi 2030-mi mittarfimmik 1799 m-imut angalanermi piffissat atorneqartartut allannguutissaattut missiliorneqartut takutinneqarput, taakkulu ukiuunerani aasaanerani agguaqatigiissillugit uuttuilluni naatsorsorneqarput.

Takussutissiaq 8.2.1 Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi 2030-mi Ilulissani mittarfimmik 1799 m-imik sananermi ukioq kaajallallugu (ukiuunerani aasaanerani lu agguaqatigiissitsineq tunngavigalugu) piffissat angalaffiusut (nalunaaquttap akunnerisa) assigiinningsutaat. Kisitsisit sinneqartoorutaappaata tassaassapput anaasat/iluanaarutit

Immikkoortoq:	Nunaqavissut, inuussutissarsiorne rmi angalasut <i>Nal. ak. inuit atugaat</i>	Nunaqavissut, nammineerlutik angalasut <i>Nal. ak. inuit atugaat</i>	Inuussutissarsiortut (nunaqavissuunngit sut) <i>Nal. ak. inuit atugaat</i>	Takornariat <i>Nal. ak. inuit atugaat</i>	Nassiussat, timmisartu mik <i>kgtimer</i>	Allakkat <i>kgtimer</i>
Periarfissaq (Ilulissani 1799 m) – 2030						
Piffissaq angalaffiusoq	16.129	4.032	4.167	51.722	582.970	60.138
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	22	0	-1	5	-191	-42
Piffissaq aassiffiusoq aallerfiusorlu	51	13	20	13	3.118	983
Piffissaq nikiffiusoq	4.653	1.161	3.362	57.572	171.214	18.710
Piffissaq nikerarteq	2.910	727	561	12.188	112.715	11.410
Nikinnerit (amerlassusai)	47	12	-8	13	203	-5

Nassuiaat: Piffissami angalaffiusumi piffissaq timmisartumi atorneqartoq pineqarpoq. Piffissaq kinguaattoorfiusoq tassaavoq piffissap angalaffiusup agguaqatigiissinneranut ilassutaasoq, mittarfii angalanermi aqqusaarneqartussat sila pissutigalugu tikinnerqarsinnaannginnerannut assigiinningsutunut pissuteqartut. Piffissaq aassiffiusoq aallerfiusorlu tassaavoq, piffissaq mittarfimmut mittarfimmiillu atorneqartoq. Piffissaq nikiffiusoq tassaavoq piffissaq, ilaasut akunnittut tikinnermiit aallannermut mittarfimmi utaqqiffiat. Immikkoortitikkat taakku saniatigut angallannermut najoqqutassiami piffissaq nikerartumik taasaq naatsorsorneqarpoq. Piffissaq nikerarteq tassaavoq aallannissap allanngornerata kingunerisaanik piffissap utaqqiffiusup allanngornera. Piffissamulli nikerartumut allannguutit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerup nalilittut allanneqartannilaq. Kiisalu ilaasut nikinnerisa amerlassutsimikkut allannguutaat naatsorsorneqarput.

Takussutissiaq 8.2.1-imi piffissat angalaffiusut sivikillissasut takutinneqarpoq. Ilulissanut toqqaannarnerusumik (aammalu timmisarteq sukkanerusoq atorlugu) timmisartuussisalerneq tamatumunnga pissutaavoq. Tamatuma peqatigisaanik piffissami nikiffiusumi annertuumik iluanaaruteqartoqassasoq takussutissiami takutinneqarpoq. Københavnimiit Ilulissanut angalasut toqqaannartumik timmisartortalertussaagamik Nuummi allamut ikisannginnissaat tamatumunnga pissutaavoq.

1799 m-imik mittarfiliormi Københavnimiit Ilulissanut toqqaannartumik (Nuuk aqqusaarlugu angalanissamut taarsiullugu) timmisartortoqartalersussaavoq. Ornigassat taakku akornanni angalasut piffissaq angalanermut atortagaat nalunaaquttap akunneranik ataatsimik minutsinillu 15-nik sivikillissaaq. Ilulissanut takornariat amerlanerpaartaat angallavik taanna atortassavaat. Tamatuma peqatigisaanik Island aqqusaarlugu angalasartut ikingaatsiartut minutsit 45-niit nalunaaquttap akunneranumut ataatsimut sipaagaqartassapput, angallavimmi tassani sullissineq timmisartunit sarpilinniit timmisartunik sukkasuulianik mikisunik atuinermut nuuffiusussaammat.

8.2.3 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat

Takussutissiaq 8.2.2-mi ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni pissutsinut tunngaviusunut, Nuummi mittarfip minnerpaamik 1799 m-inut tallineqarfianut aammalu Nuup isaarissatut pingaarnertut atorneqalerfianut naleqqiullugu Ilulissani mittarfik 1799-inut tallineqassappat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerup inernerit takutinneqarput. Takussutissiaq 8.2.2-mi aningaasat taaneqartut tamarmik maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsugaapput.

Takussutissiaq 8.2.2 Ineriartorfissanut takussutissiani pingasuni tamani 1799 m-imik sananermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliassaqarfiup iluani erniaqartillugit (Nuuk isaarissatut pingaarnertut atorneqalerluni aammalu minnerpaamik 1799 m-inut tallineqarluni). Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngoritit: ukiumut 4 pct.

mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	1799 v1	1799 v2	1799 v3
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-670	-670	-670
Naliusup sinnera	237	237	237
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-433	-433	-433
Nutarterineq aamma aserfallatsaaliuineq, mittarfik	-68	-68	-68
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	93	98	100
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	-1.205	-1.651	-1.712
Ingerlatsinermit aamma aserfallatsaaliuinermit aningaasartuutit, katillugit	-1.179	-1.620	-1.679
Atuisut piffissatigut iluanaarutissaat	104	121	129
Atuisut billetsinut aningaasartuutaat	359	425	456
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	464	546	585
Ajutoorneq, nipiliorneq aamma silaannarmik mingutsitsineq	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	10	11	11
Avataanut aningaasartuutit, katillugit	10	11	11
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0	0	0
Akileraarutit nikinneranni annaasat	-185	-229	-235
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0
Sunniutaasut allat, katillugit	-185	-229	-235
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	-1.323	-1.726	-1.752
Suliassaqarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	-8,2%	-14,8%	-15,1%

Nassuiaat: v1, v2 aamma v3 tassaapput ineriartorfissanut takussutissiat 1, 2 aamma 3.

Mittarfiup allineqarnerani sanaartornermut aningaasartuutissat aamma ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutissat Kangerlussuup attatiinnarneqarnissaa tunngavigalugu misissueqqissaarnerni nassuiaatigineqareesutut isikkoqassapput.

Ingerlatsinermit aningaasartuutit, Timmisartut

1799 m-inut talliliinermi timmisartunik ingerlatsinermit aningaasartuutit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 90-100 mio. koruuniussapput. Nuup/Islandip aamma Ilulissat akornanni timmisartunut sarpilinnut mikisunut aningaasartuutit sipaaruteqarfiunissaat appaanermut pissutaavoq, taakkulu timmisartunik sukkaasuulianik angisuunik Københavnimiit Ilulissanut toqqaannartumik timmisartuussinermit atuinermi ingerlatsinermit aningaasartuutit qaffannerinit illuatungilerneqanngillat.

Bilitsinit isertitat

Sullissisut bilitsinit isertitaat 1.200-1.700 mio. koruuninik ikilingaatsiassapput, ineriartorfissanut najoqqutassiaq atorneqartoq apequtaassalluni. Ilaasut Ilulissanut/Ilulissaniit toqqaannarnerusumik timmisartortalernissaat, aammalu nunap iluani angallaviit akisuut pinngitsoorneqartalernissaat annaasaqarnissamat pissutaapput.

Atuisut pissarsiassa

Toqqaannarusumik timmisartuussisalernerup kingunerisaanik atuisut piffissap angalaffiusup sivikillineranik misigisaqassapput. Tamatuma saniatigut piffissami paarlaaffiusumi iluanaaruteqartoqassaaq, Ilulissanut angalasut arlallit Nuummi paarlaannissaq pingitsoortalissammassuk. Iluanaarutissat 104-129 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, ineriartorfissanut najoqqutassiaq atorneqartoq apeqquataassalluni.

Piffissap angalaffiusup allannguuteqarnerata saniatigut atuisut aamma bilitsinut aningaasartuutit allanngornerat malugissavaat. Taakku 359-456 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, ineriartorfissanut najoqqutassiaq atorneqartoq apeqquataassalluni. Atuisut bilitsinut aningaasartuutaannut ikinnerusunut toqqaannartumik timmisartuussinernik, nunap iluani timmisartuussinernik akisungaatsiartunik, pingaartumik Nuup Ilulissallu akornanni ingerlanneqartunik ikilisitsingaatsiarnernit aqunneqassapput. Ilulissanut angalasartunit amerlasuut takornariaasarmata, atuisut pissarsiassa atullissit isertitanut annaasassaasut amerlatigissanngillat.

Avataaniittunut aningaasartuutit

Silap pissusaanut sunniutissat 10-11 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, taakkulu atortunik atuinerup allanngornerata toqqaannartumik inernerissavaa, tassanilu timmisartut annerusut atorlugit annertunerusumik timmisartuussisoqartalissaaq, akerlianillu timmisartuussisarnerit ikinnerulissallutik.

Sunniutissat allat

Akilerartutit nikinneranni annaasassat 185-235 mio. koruunit akornannut naatsorsorneqarput, ineriartorfissanut najoqqutassiaq atorneqartoq apeqquataassalluni.

Angusat tamarmiusut

Ataatsimut isigalugu pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu, tassalu Nuuk isaarissatut pingaarnertut atorneqalerluni, aammalu minnerpaamik 1799 m-inut tallineqarluni, Ilulissani mittarfiup tallineqarnera maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 1,3-1¼ mia. koruunit akornanni amigartooruteqarfiussaaq, ineriartorfissanut najoqqutassiaq atorneqartoq apeqquataassalluni. Taamaattumik suliassaqarfiup iluani erniat aamma annertoorsuarmik amigartooruteqarfiussapput.

Suliassami iluanaarutissat ingerlaavartut aningaasartuutissanit ingerlaavartunit qaffasinnerusut pilersinneqarsinnaannginnerat suliassanut qinigassami matumani atuuppoq – taamatullu Kangerlussuaq isaarissatut pingaarnertut atorneqarluni 1799 m-imik mittarfiliornermut atuulluni. Tassalu sullissit bilitsinut isertitassanit annaasassa atullissit kiisalu nutarterinissamut aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit amerlissutissaat ingerlatsinermi aningaasartuutini sipaakkat atuisullu iluanaarutissaasa katinnerinit qaffasinnerusussaapput. Tamatuma kingunerisaanik talliliinissaq akeqanngitsumilluunniit sularineqaraluaruni iluanaarutaasinnaanngilaq. Tamatumunnga nassuiaatissaq Kangerlussuup isaarissatut pingaarnertut atorneqarnerani mittarfiup 1799 m-ip assigaa. Kalaallit Nunaanni akunniffeqarnerup iluaqutissartai atorunnaassapput, aammalu takornarianit iluanaarutissat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerimut ilaatinneqassanngillat, tak. immikkoortoq 8.1.3.

Matuma suliani taaneqartut kingunerisaannik mittarfimmik 1799 m-imik, timmisartut annerit atorneqarnissaannik aammalu Københavnimiit toqqaannartumik timmisartuussinnaalernissamik ajornarunnaarsitsisussamik sanasoqaraluarpalluunniit, mittarfimmi 1199 m-imi timmisartuussinissanut pilersaarutip assinginik atuisinnaanissaq imminut akilerluarsinnaanerussasoq suliassanut qinigassami matumani aamma atuuppoq.

8.2.4 Malussajassutsimut naatsorsukkat

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerup inernerisa tutsuiginassuseqarnerat qulaajarniarlugu malussajassutsimik naatsorsuisoqarpoq, taakkunanilu tunngaviusut qitiusut allanngorartinneqarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit

Malussajassutsimik misissuisoqarpoq, taakkunungalugu missiliukkat qeqqanniit 25%-imik ilanngaaffiusut atorneqarput.

Takussutissiaq 8.2.3 Ineriartorfissanut takussutissiani pingasuni tamani 1799 m-imik sananermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliassaqrarfiup iluani erniat, sanaartornermut aningaasartuutit 25%-inik akikinnerunerini. Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4 pct.

mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	1799 v1	1799 v2	1799 v3
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-503	-503	-503
Naliusup sinnera	178	178	178
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-325	-325	-325
Nutarterineq aamma aserfallatsaaliuineq, mittarfik	-68	-68	-68
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	93	98	100
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	-1.205	-1.651	-1.712
Ingerlatsinermut aamma aserfallatsaaliuinermut aningaasartuutit, katillugit	-1.179	-1.620	-1.679
Atuisut piffissatigut iluanaarutissaat	104	121	129
Atuisut billetsinut aningaasartuutaat	359	425	456
Atuisut iluanaarutissaat, katillugit	464	546	585
Ajutoorneq, nipiliorneq aamma silaannarmik mingutsitsineq	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	10	11	11
Avataanut aningaasartuutit, katillugit	10	11	11
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0	0	0
Akilerarutit nikinneranni annaasat	-168	-212	-218
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0
Sunniutaasut allat, katillugit	-168	-212	-218
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	-1.198	-1.601	-1.626
Suliassaqrarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	-10,9%	-19,5%	-19,9%

Nassuiaat: v1, v2 aamma v3 tassaapput ineriartorfissanut takussutissiat 1, 2 aamma 3.

Sanaartornermut aningaasartuutit 25%-inik ikinnerunissaasa atorneqarnerani naatsorsukkat inernerini annertuumik allannguuteqanngillat. Suliassaq ineriartorfissanut takussutissiat arlaanniluunniit inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu suli iluanaarutaasinnaangilaq.

Takornariaqarneq

Nuup isaarissatut pingaarnertut atuutilernerani Ilulissanut bilitsit akii agguaqatigiissillugit annertunerusumik allannguuteqartussaangimmata, pisumi matumani aamma pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu 1799 m-imik mittarfiliornermi takornariat amerlissutissat 35 %-inut aalajangerneqarput.

Nuup isaarissatut pingaarnertut atulernerani aammalu Ilulissani mittarfiup 1799 m-inut tallineqarnerani akit appannerisa kingunerisaanik, kiisalu periarfissat nutaat kingunerisaanik takornariaqarnerup annertusinerata sunniutai takussutissiaq 8.1.4-mut assingusumik aammalu tassunga atatillugu tunngavissat assingi atorlugit 8.2.4-mi takutinneqarput.

Takussutissiaq 8.2.4 Ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni tamani 1799 m-imik mittarfiliornermi takornariaqarnerup annertusinerata saniatigut sunniutissat ilanngullugit naatsorsornerini (Nuuk isaarissatut pingaarnertut atorineqalerluni aammalu minnerpaamik 1799 m-inut tallineqarluni) maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrifiup iluani erniat

mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	1799 v1	1799 v2	1799 v3
Takornariat amerlanerulernerisa saniatigut sunniutaasussat eqqarsaatiginagit maannakkut naliusiq ilanngaaseereerluni aamma suliassaqrifiup iluani erniat, takuuk takussutissiaq 8.2.2:			
Maannakkut naliusiq ilanngaaseereerluni (NNV)	-1.323	-1.726	-1.752
Suliassaqrifiup iluani erniat, pct. ukiumut	-8,2%	-14,8%	-15,1%
Takornariat amerlanerulernerisa saniatigut sunniutaasussat	285	414	414
Maannakkut naliusiq ilanngaaseereerluni katillugit (NNV)	-1.038	-1.312	-1.338
Suliassaqrifiup iluani erniat, pct. ukiumut	-5,4%	-9,8%	-10,2%

Nassuiaat: v1, v2 aamma v3 tassaapput ineriartorfissanut takussutissiat 1, 2 aamma 3.

Takornariaqarnerup annertusinerata saniatigut sunniutissaasa ilanngunneqarnerat Ilulissani 1799 m-imik mittarfiliornissaq aammalu Nuup isaarissatut pingaarnertut atorineqalemisaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu ersarissumik imminut akilersinnaanginneranut allangortitsinngillat.

8.2.5 Sunniutissat naliligaanngitsut

Amerlassutsinik misissueqqissaarnerni matuma siuliani taaneqartuni pissutsit ilai ilaatinneqanngillat, aamma tak. imm. 8.1.5-imut nassuiaatit. Kisiannili Nuuk isaarissatut atorineqalissappat sunniutissat nalilerneqanngitsut marlussuit allat ataatsimut naliliinnermut ilaatinneqartariaqarput.

Atortunik atorluaanerunissaq

Kangerlussuaq matuneqassappat, aammalu Ilulissani mittarfik 1799 m-inut tallineqassappat, taamatullu Nuummi mittarfik minnerpaamik taamatut takitigisumik tallineqassappat, angallavinni marluusuni timmisartut assigiit atorineqarsinnaappata iluaqutissanik angusaqartoqarsinnaavoq. Taamaallilluni Nuummi mittarfiup kisimi (minnerpaamik) 1799 m-inut tallineqarsinnaaneranut naleqqiullugu atortut pitsaanerumik atorineqalersinnaaneranut periarfissat annertusitineqassappat.

Eqaassuseqarneq annertunerusoq

Suliassanut qinigassami matumani Imarpik qulaallugu timmisartuussinermi eqaannerujussuarmik periarfissaqarnissaq anguneqarsinnaavoq. Tamanna assersuutigalugu silarlunneranik ajornartorsiuteqartarnermi angusaqarfiullarsinnaavoq, Nuuk Ilulissallu mittarfittut qinigassatut imminnut atorsinnaalissammata, taamaallillunilu tikittartut aallartartullu akulikissusaannik ajornartorsiuteqarnermi sunniutissat ikisilinneqarsinnaallutik.

8.2.6 Naliliineq

Nuummi mittarfiup isaarissatut pingaarnertut atorneqaleranut minnerpaamillu 1799 m-inut tallineqarneranut peqatigitillugu Ilulissani mittarfiup 1799 m-imut tallineqarnissaa tunngavissat taaneqartut tunngavigalugit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutaasinnaangilaq.

Inernerusooq tunngavigineqartuni qitiusuni allanngorartoqarneranut patajaatumik inissisimavoq, takornariaqarnerup annertusinerani saniatigut sunniutissat aamma/imaluunniit sanaartugassanut missingersuutit appasinnerusut atorneqaraluartulluunniit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit ersarissumik amigartooruteqarfiusut sulii ersarissumik takuneqarsinnaammat.

Sunniutissat, soorlu aalisakkanik timmisartumik avammut assartuussinissamut periarfissat pitsaannerusut, atortut atorluarneqarnissaannut periarfissat pitsaannerusut aamma eqaannerusunik periarfissaqarneq nalilerneqanngillat, taamaattumillu amerlassutsinik misissueqqissaarnernut ilaatinneqaratik. Pitsaaqutilli taakku ima imartutigisutut naliliiffigineqanngillat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnerit inernerinik allanngortitsisinnaallutik, tak. aamma tamanna pillugu immikkoortoq 8.1.5-imi allaaserisaq.

8.3 Ataatsimut naliliineq

Matuma siuliani misissueqqissaarnerit tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, Ilulissani mittarfiup 1799 m-inut tallineqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasoq, mittarfiulli 1799 m-inut tallineqarnissaa imminut akilersinnaanngitsoq ersarittoq. Ilulissani mittarfiup 1799 m-inut tallineqarnissaata inernerana Kangerlussuaq nunap Imarpik ikaarlugu timmisartunut mittarfittut qitiusutut ingerlaannarluarpat, taamatullu Kangerlussuaq matullugu Nuummi mittarfik minnerpaamik 1799 m-inut tallillugu isaarissatut pingaartut atorneqaraluarpat taamaaginnartussaavoq.

Ilanngussaq 8.1 Naatsorsuinermi tunngaviusut

Ilulissani mittarfiup tallineqarnera aningaasaqarnermut ingerlaannaq sunniutaasussanik arlalinnik pilersitsisussaavoq. Tassani ataasiaannartumik aningaasartuutissat aningaasartuutissallu ingerlaavartut matuma kinguliani allassimasunut immikkoortinneqarput. Siullermik ataasiaannartumik aningaasartuutissat nassuiarneqarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit ataasiaannartumillu aningaasartuutit allat

Suliassanut qinigassani misissuiffigineqartuni marluusuni, tassalu mittarfimmi 1199 m-imi aamma mittarfimmi 1799 m-imi sanaartornermut aningaasartuutissat assigiinngitsorujussuupput, mittarfiup nunataa pissutaalluni mittarfik pioreersoq 1799 m-inut tallineqarsinnaanngimmat. Qinigassani marluusuni atortut pioreersut sapinngisamik annertunerpaamik atorluarneqarput.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap qinigassani marluusuni siusinnerusukkut sanaartornermut aningaasartuutissat missiliorneqarsimasut tunngavigai, tak. takussutissiaq B 8.1.1. Takussutissiami takuneqarsinnaasutut mittarfimmut 1799 m-imut mittarfimmik ilusiliinissat assigiinngitsut tunngavigalugit sanaartugassanut missingersuutit pigineqarput.

Takussutissiaq B 8.1.1 Ilulissani mittarfiup tallineqarnerani sanaartornermut aningaasartuutit

Nunap immikkoortuani mittarfik: 1199 m / Asfalti: 67 mio. kr. (01.2008) => 70 mio. kr. (07.2008)
Mittarfik annerusoq: 1799 m / Asfalti (NPA) : 615 mio. kr. (07.2005) => 733 mio. kr. (07.2008) 1799 m / Asfalti (PA-I)A ^a : 670 mio. kr. (07.2005) => 799 mio. kr. (07.2008) 1799 m / Asfalti (PA-I)B ^b : 690 mio. kr. (07.2005) => 822 mio. kr. (07.2008)

Nassuiaat: Aningaasartat siulliit kingorna ukioq ungaluusigaq missilieuqaarnermi akinut aallaaviusumut takussutissaavoq. Aningaasartat taakku kingusinnerusukkut najoqqutarisami atorneqartumi 2008-mut siumoortumik nalimmassarneqarput. Siunut missiliuinermi oqartussaasunit piunasaqaatit teknologiillu nutaajusimasinnaasut eqqarsaatigineqanngillat.

- Isumannaallisaanermut killeqarfiup silissusissaa: 150 + 75 meter = 225 meter. Malugalugu, isumannaallisaanermut killeqarfimmi silissuseq pineqarmat, kiisalu RESA-p mittarfiup takissusia pingaarnertut tunngavigisarmagu.
- Isumannaallisaanermut killeqarfiup silissusissaa: 150 + 150 meter = 300 meter.
Najoqqutarisaaq: Namminersorerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik. *Mittarfimmik alliliineq – 2008-mi killiffik*. 2008-mi novembarimi.

Sanaartugassanut missingersuutit mittarfimmik sananissamut aningaasartuutissanik tamanik imaqarput, nassatarisaanik aningaasaliinissat ilaatinneqarlutik. Sanaartugassanut missingersuutitut aamma mittarfiit isuini isumannaallisaanermut killeqarfiit (RESA) sananissamut aningaasartuutissat ilaatinneqarput¹⁵⁴. Tassanili atortut pioreersut sapinngisamik annertunerpaamik atorluarneqarnissaat tunngavigineqarpoq. Mitsitsinermut atortut maannakkut atorneqartut 1199 m-imik mittarfiliomerne atorneqaannarnissaat assersuummi tunngavigineqarpoq.

¹⁵⁴ Mittarfimmi tallineqartussatut misissuiffigineqartuni BL 3.2A-mi imm. 3.5.2.2a-mi mittarfimmut atortulinnut, kodeciffer 3-mut (1200 - 1799 m) aamma 500 fod inorlugu aalajangiinissamut portussulinnut aalajangersakkat naapertorlugit RESA-mut aningaasartuutissat ilanngunneqarput. RESA annertussutsinut minnerpaaffilerlugu (takissuseq = 90 meter aamma silissuseq = 2 x mittarfiup silissusia) misissuinermut ilanngunneqarpoq.

Qinigassami 1799 m-imik mittarfiliornermi sanaartornermut aningaasaliissutissat appasinnerpaat aallaavigineqarnissaat aalajangerneqarpoq. Qinigassani marluusuni sanaartugassanut aningaasartuutissat atorineqartut, 2010-mi akusunut siumut missiliorneqartut, takussutissiaq B 8.1.2-mi takuneqarsinnaapput

Takussutissiaq B 8.1.2 Suliassami ataasiaannartumik aningaasartuutissat

2010-mi akit tunngavigalugit mio. DKK	1199 m	1799 m
Sanaartornermut aningaasartuutit	73	769

Nassuiaat: Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu misissueqqissaarnerit pillugit takussutissiani sanaartornermut aningaasartuutit ukiunut marlunnut agguagaapput, taamatullu 2010-mut utertitaallutik. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu misissueqqissaarnerit pillugit takussutissiani aningaasartaliussat, paasissutissanut tunngaviusut assigiikkaluartut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit nalunaarsuiffiusut takussutissiamut matumunnga kisitsisitaliussanit allaanerunerannut tamanna nassuiaatissaavoq.

Najoqqutarisaq: Namminersornerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik. *Mittarfinnik alliliineq – 2008-mi killiffik*. 2008-mi novembarimi.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerimi 1199 m-imik aamma 1799 m-imik mittarfiliornermi piffissap sanaartorfiusussap ukiunik marlunnik sivissuseqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Aningaasartuutit ingerlaavartut

Mittarfinni ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinerimullu ukiumut aningaasartuutit mittarfiup tallineqarnerani sunniuteqarfigineqassapput. Aningaasartuutit taakku takussutissiaq B 8.1.3-mi takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq B 8.1.3 Ingerlatsinerimut aserfallatsaaliuinerimullu ukiumut aningaasartuutissat

2010-mi akit tunngavigalugit mio. DKK	1199 m	1799 m
Ingerlatsinerimut aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit	13,3	17,2

Nassuiaat: Mittarfeqarfiit paasissutissiissutaat tunngavigalugit ingerlatsinerimut aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit immikkoortinneqarsinnaanngillat.

Najoqqutarisaq: Mittarfeqarfiit.

Takornariaqarneq

Ilulissani mittarfiup tallineqarneratigit angalanermi pissutsit pitsanngornerat takornariartartut amerlassusaannut sunniuteqassaaq. Bilitsit akikinnerulernerini takornariartartut amerlissapput. Tamatuma saniatigit angalanissamut periarfissat nutaat pilersinnaapput.

Tamatuma kingunerisassai inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerimi malussajassutsimik misissuineq aqutugalugu qulaajarneqarput, tak. matuma kinguliani allassimasut.

Takornariat amerleriarnissaat

Akit apparnerisa kingunerisaanik takornariat amerleriarnissaasa naatsorsornerini 1199 m-imik aamma 1799-mik mittarfiliornissamut qinigassani bilitsinut akit allannguutissaat tunngavigalugit -1-ip missaanik akit nikerarsinnaanissaannut ataatsimut missiliorneqarnerat tunngavigineqarpoq.

1199 m-imik mittarfiliornissamut qinigassami pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu takornariamut ataatsimut bilitsimut akikillissutissat agguaqatigiissillugit 1,5%-iinnarnut naatsorsorneqarput. Allannguutissap annikinneranut Københavnimiit Island aqqusaarlugu Ilulissanut akusup appaatissaa

ataatsimoortoq, Københavnimiit Kangerlussuaq aqqusaarlugu Ilulissanut akiusumut assersuunneqarnerani nikingassutip annikinnera eqqarsaatigineqassaaq.

1799 m-imik mittarfiliornissamik qinigassami naatsorsorneqartut 26%-it missaanniipput. Appaatissaaq annertoq taanna Københavnimiit Ilulissanut timmisartuussinermi akiusup appangaatsiarnissaata toqqaannartumik inernerissavaa, tassani toqqaannartumik timmisartortoqartalertussaammat, Kangerlussuarmilu allamut ikinissaaq pinngitsoortinneqartalertussaalluni.

Tamanna tunngavigalugu takornarianut 2010-mi qaffaatissat 1199 m-imik mittarfiliornermut 1,5%-inut naatsorsorneqarput, kiisalu 1799 m-imik mittarfiliornermut 35%-inik naatsorsorneqarlutik¹⁵⁵.

2010-mi ilaasartut procentinngorlugit amerlissutissaat, mittarfimmi 1199 m-imi takornariat 190-inik aamma mittarfimmi 1799 m-imi 5.300-nik amerlinissaasa amerlaqatigaat. 2030-mi ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi pissutsit tunngaviusut malillugit 2010-mut naleqqiullugu takornariat 62%-inik amerlisimanissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma peqatigisaanik akit imminnut naleqqiunneqarnerat annikitsumik allannguuteqassaaq, pissutsit tunngaviusut aamma pilersaarusernerup akornanni sullissineq 2010-mut naleqqiullugu 2030-mi annikitsumik allannguuteqartussaammat. Tamatuma kingunerisaanik ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi 1199 m-imik mittarfiliornermi 310-nik aammalu 1799 m-imik mittarfiliornermi 8.300-t missaannik takornariatartut amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Matuma siuliani Ilulissani mittarfiup tallineqarnerani aamma takornarianut periarfissanik nutaanik ineriartortitsinnaalernissaaq eqqarsaatigineqanngilaq. 1199 m-imik mittarfiliornermi timmisartut sarpillit atorlugit aasaanerani Islandip aamma Ilulissat akornanni Dash 8-t, 37-nik ilaasoqarsinnaasut atorlugit timmisartuussisarnerit timmisartunik sukkaasuulianik mikisunik, soorlu AVRO-nik, killilersuutit atuuttut tunngavigalugit ukiup ingerlanerani agguaqatigiissillugit 75-inik ilaasoqarsinnaasunik taarserneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik – Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aamma angallannermut najoqqutassiami tunngavigisimasai malillugit – Islandip aamma Ilulissat akornanni bilitsit akii *kisiisa isigalugit* aasakkut 30-50%-inik akikillisalissapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaaq naliliivoq, tamanna Ilulissanut, minnerunngitsumik Islandimiit, angalanissamut periarfissat pitsaanerulersinneqarnerinut peqatigitillugu ilaatigut takornariat, aammattaaq silap pissusaa pillugu oqallinnermut atatillugu Ilulissat Kangianik misigisaqarusuttut USA-miit il.il. ulluinnarlugu tikeraarsinnaalernissaanut periarfissanik annertuumik pilersitsissasooq.

Immikkoortoq 9.3-mi takutinneqartutut Kulusuk/Tasiilaq ukiumut Islandimiit takornarianit, ulluinnarlugu takornariaanerusartunit 6000-it missaanniittunit tikinneqartarpoq. Island aqqusaarlugu Ilulissanut takornariarnissamut periarfissanik naliliinermi, aamma soorunami timmisartooq sarpilik atorlugit timmisartorneq nalunaaquttap akunneri pingasut minutsillu 15-it missaat atorlugit Islandimiit Ilulissanut angallassisinnaaneq, timmisartorlu sukkaasuuliaq atorlugit timmisartorneq nalunaaquttap akunneri marluk minutsillu 30-t missaat atorlugit angallassisinnaaneq, kiisalu timmisartooq suluusalik atorlugit timmisartorneq Islandimiit Kulusummut nalunaaquttap akunneri marluk missaat atorlugit angallassisinnaaneq ilaatinneqassapput. Tasiilarli aamma tikeraarneqartalissappat Islandimiit Tunumut piffissap assartuiffiusup utaqqineq ilanngullugu nalunaaquttap akunneri marluk affarlu aammalu nalunaaquttap akunneri sisamat akornanni sivirususeqarnissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq,

¹⁵⁵ Akit 26 pct.-imik apparnerat 35 pct.-imik qaffaanermik kinguneqarnissaata ilimagineqarneranut pissutaavoq, akit tasisuaarnerat taamaallaat aallaaviusumi -1-iusussaammat. Ilimagineqarpoq akit malussarissusaaq akit appaataasa annertussusaaq malillugu qaffariartussasooq.

tassani qulimiguullip pisinnaasai killeqarmata, tak. immikkoortoq 9.3. Islandimiilli tikeraartartunit ikittuinnaat Tasiilamukartarput. Tunumi misilittakkat tunngavigalugit Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitaq naliliivoq, mittarfiup 1199 m-inut tallineqarnerani Islandip aamma Ilulissat akornanni angalanissamut periarfissat pitsanngornerisigut ulluinnarlugu taamatullu ullut arlerlugit takornariartartut amerlissusaasut. Isumalioqatigiissitaq naatsorsuinermit assersuusiariisaani Islandimiit ulluinnarlugu aammalu ullut arlerlugit takornariartartut mittarfiup 1199 m-ip ammarneqarnerani 1500-nik aamma 250-inik amerlissasut missiliorneqarpoq. Kiisalu tikeraartartunut kisitsisit taakku piffissami aningaasaliiffiusussami misissuiffigineqartumi takornariartartut allat assigalugit amerlinissaat tunngavigineqarpoq. Tamatuma naliliiffigineqarnerani Islandimiit Ilulissat/Qeqertarsuup Tunuata tikinneqarsinnaanera ajornannginnerulerpat Tunum takornariartartut ikilisinnaanerat eqqarsaatigineqartariaqarpoq. Apeqqut taanna mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarsinnaaneranut isumaliutersuuteqarnermut atatillugu immikkoortoq 9.3-mut ilanngunneqarpoq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliinera malillugu mittarfik 1799 m aasaanerani mittarfiup 1199 m-ip Islandimiit timmisartorfigineqartarneratut tikinneqartassaaq. 1799 m-imik mittarfiliormi aasaanerata avataani soorlu timmisartup sukkasuuliap AVRO-p pisinnaasai pitsaanerumik atorluarneqarsinnaalissapput. 1799 m-imik mittarfiliormi, ilaatigut tamatuma kingunerisaanik Ilulissat Islandillu akornanni angallaviup atuutsiinnarneqarnerani aasaanerata avataani Islandimiit takornariartartut amerleqqissinnaapput. Aamma 1799 m-imik mittarfiliormi ilaatigut USA-miit – immaqa attartortitsinikkut – timmisartuussisoqarsinnaalernissaa ajornarunnaassaaq.

Ilulissani 1199 m-imik aamma 1799 m-imik mittarfiliormut atatillugu takornariat tikittartut amerlissutissaasa missiliorneqarnerat takussutissiaq B 8.1.4-mi allassimasut, "*Suliat assigiinnigitsut ataatsimut sunniutissaat pillugit nalunaarusiap ilaa*"-ni, Ilulissani Nuummilu mittarfiit umiarsualiviillu allineqarnissaat pillugit suleqatigiissitamit suliarineqartumi allattorsimapput. Takussutissiaq B 8.1.4-mi missiliuineri, bilisit akikinnerulernissaat aammalu timmisartornissamut periarfissat allannguuteqarnissaat aallaavigalugit apeqqutit immersorlugit akisassat atorlugit misissuinerit tunngavigineqarput.

Takussutissiaq B 8.1.4 "Suliat assigiinnigitsut ataatsimut sunniutissaat pillugit nalunaarusiap ilaa"-ni takornariat ukiumut amerlissutissaattut naatsorsuutigineqartut

Ukiuumut takornariartartut amerlassusaat	1199 m	1799 m
Ilulissat	2.800 - 6.900	5.900 - 14.600

Najoqqutarisaq: Ilulissani aamma Nuummi mittarfiit umiarsualiviillu pillugit suleqatigiissitaq. *Suliat assigiinnigitsut ataatsimut sunniutissaat pillugit nalunaarusiap ilaa*. 2006-imi septembarimi.

Takussutissiaq B 8.1.4-mi takuneqarsinnaasutut qaffaatit saniatigut pinngortussat naliliiffigineqarnerini killissat imminnut ungasissut atornerarput. Missiliuinerup appasinnerisaa takornariaqarnermut aningaasaliissutit allanngunnginnissaannik siunnerfeqarnermi pinngorput, taamaattumillu Ilulissani pisinnaasat takornarianullu neqeroorutit maannatut inissisimaannassapput. Missiliuinerulli qaffasinnerisaani pisinnaasat neqeroorutillu ingerlaavartumik naleqqussarneqarnissaat tunngavigineqarpoq.

Takuneqarsinnaasutut takussutissiaq B 8.1.4-mi missiliukkani kisitsisit appasinnerisat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isummersuutaanit nikinganerungaatsiannngillat. Kisiannili erseqqissaatigineqassaaq, missiliuineri marluusuni isummersuutit nalorninartorujussuarnik tunngaveqarmata.

Takornariat atuinerisa nalingat

Takornariat atuinermut nalinginnaasumut aningaasartuutaat, *tassalu aningaasartuutit timmisartumik assartuussinermut aningaasartuutitut tunngasuunnigitsut*, Kalaallit Nunaanni Takornariaqarnermut Inuusutissarsiuteqarnermullu Siunnersuisoqatigiit (GTE) paasisutissaataat tunngavigalugit Isumalioqatigiissitap missiliorpai, tak. Takussutissiaq 3.2.6. Takornariaqatigiit assigiinnigitsut timmisartumik assartuussinermut aningaasartuutit saniatigut aningaasartuutaannut missiliuinerit taakku aamma takornariat amerlinerini inuiaqatigiit aningaasaqarneranni saniatigut naliliussassat isumaliutigeqqinneqarnerinut atornerqarput.

Ilulissanut eqqaannullu takornariatartut ataatsimoortut assigiinnigitsut agguarneqarnerinut nalunaarusiami “*Suliat assigiinnigitsut ataatsimut sunniutissaat pillugit nalunaarusiap ilaa*”-ni paasisutissat tunngavigineqarput. Takussutissiaq B 8.1.5-imi tamanna tunngavigalugu naliliiffigineqarpoq, takornariat agguaqatigiissillugit Ilulissanut eqqaannullu angalanissamik piumasaqarnerat nalinginnaasoq qanoq annertutigisumik qaffassinnaanersoq.

Takussutissiaq B 8.1.5 Ilulissanut eqqaannullu angalanermi takornariamut ataatsimut nalinginnaasumik atuinermut aningaasartuutissat qaffaatissaat agguaqatigiissillugit

2010-imi akit DKK	Najugaqarnermi ataatsimi atukkat	%-it uuttorneqarneri	Atukkat uuttorneqarneri
Sulinggiffeqarlutik takornariatartut	4.400	60	2.640
Niuernermut atatillugu takornariatartut	9.200	30	2.760
Tikeraarlutik takornariatartut	2.250	10	225
Takornariatartut agguaqatigiissillugit	-	-	5.625

Najoqqutarisaaq: Ilulissani aamma Nuummi mittarfiit umiarsualiviullu pillugit suleqatigiissitaq. *Suliat assigiinnigitsut ataatsimut sunniutissaat pillugit nalunaarusiap ilaa*. 2006-imi septembarimi, aamma takussutissiaq 3.2.6.

Takussutissiaq B 8.1.5-imi takuneqarsinnaasutut tamanna tunngavigalugu Ilulissanut eqqaannullu takornariatartut atugaat agguaqatigiissillugit najugaqarnermut ataatsimut 5.600 koruuninut missiliorneqarput.

Kisiannili ilanngussaq 1.1-imi ersarinnerusumik nassuiaatigineqartutut atukkanut nalinginnaasunut aningaasartuutit affaannaat isertitat qaffannerinut takussutissatut naliliiffigineqarsinnaapput, tassani aamma tunisassiassat assigisaallu takornariat pissarsiarisartagaannut ilaatinneqarmata. Aamma ilanngussaq 1.1-imi nassuiaatigineqartutut tunngavissaq ½ Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutersuutiminut tunngavigaa. Siunissaq qanittoq eqqarsaatigalugu tunngavissaq annertunerulersussaavoq, taamatullu ukiut arlallit ingerlanerini annikinnerulersussaalluni.

Tassalu takornariap ataatsip najugaqarnermi ataatsimi atuinermut nalinginnaasumut aningaasartuutaasa 5.600 koruunerpiaasut qaffaataat isertitat 2.800 koruunerpiamik qaffannerinik kinguneqartussatut missiliorneqarpoq.

Tamatuma saniatigut ilaasunut akitsuutit minnerpaamik 699 koruuniussapput. Takornariat ilassutissaannut, suliaannut qinigassani Ilulissani mittarfiup tallineqarnerata kingunerisaanik akit apparnerannut toqqaannartumik peqqutaasussatut missiliorneqartunut ilaasunut akitsuutit ilanngunneqareerput. Kisiannili Ilulissani/Qeqertarsuup tunuani takornarianut periarfissat nutaat piorsarneranni qaffaatissat ilanngunneqanngillat. Takornariat amerlinerat tamatumalu kingunerisaanik

ilaasunut akitsuutit amerlissutissaat mittarfinni tunisassiassanik assigisaannillu pisinerunissaq annikitsuinnaassasoq ilimagineqarpoq, taamaattumillu ilaasunut akitsuutip kingunerisaanik takornariamut ataatsimut isertitassat qaffaatissaat katillugit 500 koruuninut mianersortumik aalajangerneqarput.

Ulluinnarlugu takornariartartut agguaqatigiissillugit 200 koruunit atuinnermut nalinginnaasumut aningaasartuutigisarpaat – pingaartumik Tunumi misilittakkat tassani tunngavigineqarlutik. Ilulissanili pisiniarnissamut periarfissat il.il. Tunumut naleqqiullutik amerlanerupput, maannakkut Kulusuk annertunerusumik tikeraarneqartarmat. Taamaattumik Ilulissanut ulluinnarlugu takornariartartut atuinnermut nalinginnaasumut agguaqatigiissillugit 400 koruuninik aningaasartuuteqartassat, Isumalioqatigiissitamit mianersortumik missiliorneqarpoq. Ulluinnarlugu takornariat takornariatut allatut pineqarlutik periaaseq taanna atornerqarpat, tamatuma kingunerisaanik isertitat qaffaatissaat piffissami aningaasaliiffiusumi ulluinnarlugu takornariamut ataatsimut agguaqatigiissillugit 200 koruuninut missiliorneqarsinnaavoq.

Saniatigut sunniutissat, takornariat amerlinerini isertitat (sullissisut bilitsinit isertitaat ilanngunnagit) qaffasinnerulernerinut uuttorneqartut, Ilulissanut ulluinnarlugu takornarianut ulluinnarlugu takornariamut ataatsimut 700 koruuninut (200+500) mianersortumik naliliiffineqarput, kiisalu ullut arlerlugit takornariartunut katillugit 3300 koruunit (2800 + 500) atornerqarlutik.

Suliassani marluusuni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit bilitsit akikinnerulernerisa tunngavissanut, Isumalioqatigiissitap tunngavigisaanut ilanngunneqarnerisa kingunerisaanik takornariat amerlanerulernerini *saniatigut* sunniutissanit qanoq annertutigisumik sunniuteqarfigineqassanersut takussutissiaq B 8.1.6-imi immikkut naatsorsorneqarpoq. Erseqqissaatigineqassaaq, akit apparnerisa kingunerisaanik takornariat amerlanerulerneranni sullissisut pisinnaasaannut bilitsinillu isertitassaannut (ilaasunut akitsuutit ilanngullugit) sunniutissat, takussutissiaq 8.1.2-mi aamma 8.2.2-mi Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaata misissuiffineqarneranut ilanngunneqarmata.

Taamatutaaq suliassat marluusut maannakkut nalingi ilanngaasereerlugit mittarfiup tallineqarnerani periarfissat nutaat kingunerisaannik takornariat amerlanerulerneranni *saniatigut* isertitanit qanoq annertutigisumik sunniuteqarfigineqarnerisut takussutissiaq B 8.1.7-imi immikkut naatsorsorneqarneri tunngaviusunut, Isumalioqatigiissitap tunngavigisaanut ilanngullugit naatsorsorneqarput.

Nassuiaammi matumani kapitali 6-imi, 7-imi aamma 9-mi takussutissiaq 8.1.7-imi mittarfinni suliassanik misissuineri takornariat amerlinerisa saniatigut sunniutissaannik misissuineri allani pisutut, timmisartuussisartut takornariat amerlanerulernerini assartuussinnermut aningaasartuutissaat bilitsinit isertitanit, tassalu taakku aqqutigalugit takornarianut taakkununga ilaasunut akitsuutit ilanngunnagit, illuatungilerneqartussarpiaasut tunngavigineqartoq maluginiarneqarpoq. Tamanna sullissisut aningaasartuutissaannik annertunaarluni naliliinermik taamatullu annikinaarluni naliliinermik kinguneqarsinnaavoq, tassani pisinnaasat ilasariaqarnissaat imaluunniit pisinnaasat atorluarnerunneqarnissaat apequtaalluni. Tunngavissarli taanna takussutissiaq B 8.1.6-imum tunngatillugu atornerqartariaqanngilaq, tassunga atatillugu takornariat angallanneranni allannguutit angallannermut najoqqutassiami naatsorsuinnermut ilanngunneqarsimmamata, aammattaaq tak. ilanngussaq 1.1.

Takornariaqarnermi suliassat maannakkut nalinginut ilanngaaseriikkanut aamma suliassaqarfiup iluani ernianut tapertaliunneqartussat naatsorsorneqarnerinut, takussutissiaq B 8.1.6-imi aamma takussutissiaq B 8.1.7-imi *saniatigut* isertitassat amerlissutissaattut naatsorsorneqartut tunngavigineqarput, tak. takussutissiaq 8.1.4 aamma takussutissiaq 8.2.4.

Takussutissiaq B 8.1.6 Akit apparnerisa kingunerisaanik takornariat amerlineranni saniatigut isertitat qaffaatissaat

	Mittarfik 1199 m	Mittarfik 1799 m
Ukiumut takornariat nalinginnaasut amerlassusaasa allanngornerat (2010-mi kisitsisit):a		
Akit apparneranni	190	5.300
Ukiumoortumik malitsigisaanik isertitat qaffannerat (2010-mi kisitsisit):		
Akit apparneranni	0,53 mio. kr.	14,8 mio. kr.
Atuinnermut aningaasartuutit nalinginnaasut qaffannerisa malitsigisaanik NNV-ip qaffannera, ineriartorfissanut takussutissiaq 1:a		
Akit apparneranni	9 mio. kr.	253 mio. kr.

a. Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi 2030-mut kisitsisit 310-nut aamma 8.300-nut amerlissapput. Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsorneqarnerinut 2030 tikillugu takornariat amerleriaatissaat ilanngunneqarput.

Takussutissiaq B 8.1.7 Periarfissat nutaat pissutaallutik takornariat amerlinerisa kingunerisaannik isertitanut qaffaatissaat - mittarfimmut 1199 m-imut aamma mittarfimmut 1799 m-imut atuuppoq

	Ulloq ataaseq takornariartartut	Ullut arlallit takornariartartut	Katillugit
2010-mi kisitsisit malillugit amerlanerulerner ^a	1.500	250	1.750
Ukiumut isertitat qaffaataat, (ulloq ataaseq tarkornariartartumut ataatsimut 700 kr. aamma ullut arlallit takornariartartumut ataatsimut 3.300 kr.)	1,1 mio. kr.	0,8 mio. kr.	1,9 mio. kr.
Maannakkut naliusooq ilanngaaseereerluni ^a	18,1 mio. kr.	14,2 mio. kr.	32,4 mio. kr.

a. Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi 2030-mut kisitsisit 2.400-nut aamma 400-nut amerlissapput. Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsorneqarnerinut 2030 tikillugu takornariat amerleriaatissaat ilanngunneqarput.

Erseqqissaatigineqassaaq, takussutissiaq B 8.1.6-imi aamma B 8.1.7-imi Kangerlussuup nunami mittarfittut qitiusutut pigineqannarnissaa pineqarmat, tassanilu mittarfik 1199 m kisimi ilaatinneqarpoq.

1199 m-imik mittarfiliornermi piffissaq takornarianik assartuussinnermut atorneqartartoq agguaqatigiissillugu allannguuteqartussaangitsoq, qinigassami 1799 m-imik mittarfiliornermi piffissaq takornarianik assartuussinnermut atorneqartartoq agguaqatigiissillugu sivikillisussavaoq. Mittarfik 1799 m inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ersarissumik imminut akilersinnaangimmat, aammalu takornarianut piffissap angalanermut atorneqartartup sivikillinissaa, tamatumalu kingunerisaanik takornariartartut amerlinissaat mittarfup 1799 m-ip inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaalernissaanik kinguneqartussaangimmata, taakku sunniutissaat Isumalioqatigiissitap ilanngutinngilai. Kiisalu piffissap angalaffiusup sivikillinerani takornariat qanoq amerlatigisunik amerlissanersut annertussusileruminaappoq.

Takornariaqarnermut sunniutissatut tunngavissat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap missiliuinnermini tunngavigisai missiliuinnernik, akuttunngitsumik aallaaviliinissamut killeqartartunik tunngaveqarput, taamaattumillu missiliuinnerit taakku soorunami isornartorsiorneqarsinnaapput. Kisiannili ilaatigut takussutissiaq 8.1.7-imi periaatsimut atorneqartumut atatillugu, takornarianut sunniutissanut missiliuinnerit allat suliasami maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit misissuiffiqarnerinut qanoq sunniuteqassanersut ajornangitsumik naatsorsorneqarsinnaavoq.

9 Mittarfiit allat

Silaannakkut assartuussinerup aaqqissuussaanera, mittarfiit inissisimaffii pisinnaasallu arlalinnik unammilligassartaqarput ajornartorsiutitaqarlutillu. Ajornartorsiuteqarnermut timmisartoqarfiit mittarfiisa qanoq angitiginissaannut atasuuvoq. Timmisartut qanoq ittut mittarfinnut pineqartunut timmisartuussinnaanissaat pingaaruteqarpoq, taamaattumillu ajornartorsiutit aamma silaannakkut angallassinerep aaqqissuussaaneranut pingaarnermut, atortullu qanoq ittut atorneqarnissaannut atasuullutik.

Unammilligassat ajornartorsiutillu

Ullumikkut mittarfiit arlallit 799 meterinik takissuseqarput: Sisimiut, Aasiaat, Upernavik, Maniitsoq aamma Paamiut. Taakku saniatigut Qaanaaq aamma Qaarsut ujaraaqpanik qallikkanik 900 meterinik mittarfeqarput. Mittarfiit pingaartumik timmisartut Dash 7-it atorlugit sullinneqarput. Air Greenlandimilli paasissutissat naapertorlugit timmisartut taakku siunissami atorunnaarsikkiartuaarneqartussaapput, Dash 8-nillu taarsersorneqartussaallutik. Air Greenland maannamut timmisartunik Dash 8-200-nik nutaanik marlunnik pisimavoq. Kisiannili timmisartunut taakkununga – timmisartunullu allanut niuerfimmi pissarsiarineqarsinnaasunut, minnerpaamik timmisartut Dash 7-itut pisinnaasallinnut – mittarfiit takinerusunissaat pisariaqarpoq, taamaattumillu atorunnaarsitsiartuaarnermi mittarfiit 1199 m-inut tallineqarnissaat pisariaqartinneqalersinnaavoq. Ajornartorsiut taanna immikkoortoq 9.1-imi nassuiaatigineqarpoq.

Illoqarfiit nunaqarfiillu arlallit mittarfeqannginnamik, taamaattumillu timmisartumik sullinneqarsinnaannginnamik ullumikkut qulimiguullit atorlugit sullinneqarput. Qulimiguulinnik angallassineq silaannakkut angallassinermi akisuujuvoq. Timmisartunik minnernik¹⁵⁶ ingerlatsinikkut akikinnerusunik, kisiannili mittarfinnik nalinginnaasutut taaneqartartunik sananissamut pisariaqartitsiviusunik peqarpoq¹⁵⁷. Immikkoortoq 7.6-imi Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik taamaattumik sananerup, taamaalillunilu timmisartunik minnernik qulimiguulinnut taarsiullugu atuisinnaalernerup sunniutissai pillugit misissueqqissaarneq ingerlanneqarpoq. Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik sananissaq *kisimi isiginiarneqassappat*, tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaanngitsoq misissueqqissaarnerup takutippaa.

Immikkoortoq 9.2-mi Paamiuni mittarfiup atorneqarnerata mittarfimmut nalinginnaasumut annikillisinneqarneranut atatillugu Nanortalimmi mittarfik nalinginnaasooq imminut akilersinnaanersoq ersarinnerusumik nassuiaatigineqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik Nanortallip Nuullu akornanni illoqarfiit, tassalu aamma Qaqortoq Paamiullu, angallavittut ataatsimoortut timmisartut minnerit, aammattaq mittarfinnut nalinginnaasunut missinnaasut atorlugit sullinneqarsinnaalissapput.

Tasiilami mittarfik illoqarfippiamiinngimmat, kisiannili Kulusummiilluni unammillernartuuvoq. Taamaattumik Kulusuup Tasiilallu akornanni angallassineq qulimiguulik atorlugi ingerlanneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap mittarfiup Tasiilamut nuunneqarnerata imminut akilersinnaassusia immikkoortoq 9.3-mi misissuiffigaa.

¹⁵⁶ Assersuutigalugu Dash 6 – aammattaq Twin Otter-imik taaneqartartoq.

¹⁵⁷ Mittarfiit nalinginnaasut, timmisartut 19-it tikillugit ilaasoqarsinnaasut atorlugit inunnik assartuussinerup atorneqarsinnaasut ilaatigut ikualattoornissamut upalungaarsimanermut piffissanullu ammaffiusartunut annikinnerusunik piumasaaqateqarfigineqarput.

Ittoqqortoormiini unammilligassat Tasiilamut assingusuupput – tassalu mittarfik illoqarfippiamiingilaq. Mittarfiup Ittoqqortoormiinit nuunneqarnerata kingunerisassai immikkoortoq 9.4-mi ersarinnerusumik nassuiaatigineqarput.

Immikkoortoq 9.5-imi mittarfinnut atatillugu suliassatut toqqarneqartut allat sammineqarput. Tassani ilaatigut Qaarsunut/Uummannamut atatillugu aamma Qaanaamut/Pituffimmut atatillugu unammilligassat pineqarput.

Silaannakkut angallassinerup mittarfillu killiffii pingaernerit pillugit nassuiaatinut tunngatillugu kapitali 2-mut aamma 5-imut innersuussisoqarpoq, taakkunungalu mittarfiit mannakkut pigineqartut, silaannakkut angallannerup aaqqissuussaana kiisalu ilaasut amerlassutsimikkut ineriartornerat pillugu takussutissiat ilaapput.

Pissutsit Isumalioqatigiissitap isummerfiginngisai

Erseqqissaatigineqassaaq, aningaasaliissutinut sinaakkusiussani kiisalu sanaartugassatut suliassani mittarfiit ingerlanneqarnerini aserfallatsaaliorneqarnerinilu unammilligassat arlallit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilaatissimangimmagit, taakkunungalu assersuutigalugu atortunut nutaanut kissaatit ilaapput.

9.1 Nunap immikkoortuini mittarfiit naatsut pioreersut tallineqarnissaat

Air Greenland ullumikkut timmisartunik Dash 7-inik arfinilinnik peqarpoq. Timmisartut taakku mittarfinnik minnernik, 900 meterit tikillugit takissusilinnik arlalinnik sullissinermut atorneqarput. Tassani Sisimiut, Asiaat, Upernavik, Maniitsoq, Paamiut kiisalu Qaanaaq Qaarsullu pineqarput.

Unammilligassat suliassatullu siunnersuutaasut

Kisiannili matuma siuliani oqaatigineqartutut Dash 7-it siunissami atorunnaartussaapput, tunisassiorortoq timmisartunik taamaattunik tunisassiorunnaarsimammat sullissinnaarsimallunilu.¹⁵⁸

Dash 8-mi ilaasut amerlassusissaannut pinnaasat Dash 7-imit annikinnerugaluartut, Dash 8-t ataatsimut isigalugit mittarfinnik tannerusunik pisariaqartitsipput. Taamaattumik atorunnaarsitsiartuaarnermi mittarfiit toqqarneqartut 1199 m-it tikillugit tallineqarnissaat pisariaqartinneqalersinnaavoq¹⁵⁹.

Timmisartut nutaat Dash 8-200-t assigisaasaluuniiit atorneqarnissaasa taperserseqarsinnaanissaanut mittarfiit ataatsimut isigalugu tallineqarnissaat annertooujussuarmik sanaartornermut aningaasartuuteqarfiusussaavoq, taamatullu ingerlatsinermut aningaasartuutit amerlisussaallutik.

¹⁵⁸ Air Greenland 27. okt. 2010-meersunik allagaqarluni Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut ilisimatitsivoq, piffissaq Dash 7-imik atuiunnaarnissamut atorneqartussaq ukiunik tallimannit arfineq pingasunut sivissuseqartoq. Tamatumunnga peqatigitillugu Air Greenland ilisimatitsivoq, Dash 7-it ingerlanneqarunnaarpata pingaartumik mittarfinnut taamaallaat 799 m-inik takissusilinnut timmisartumik nassiuksanik allakkanillu assartuussinerit unammillernartussaasoq. Tassami timmisartunik ilaasunik/nassiuksanik ataatsikkut usinnaasunik nutaanik, mittarfinni taamaattuni Dash 7-ip usinnaassusiinut taartaasinnaasunik niuerfimi soqanngilaq.

¹⁵⁹ Tamatuma saniatigut Ilulissani mittarfik 845 m-iuvoq, kiisalu Nuummi 950 m-iulluni, taakkulu marluusut aamma Dash 8 atorlugu pitsaasumik sullissinissamut naappallaarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit

Takussutissiaq 9.1.1-imi mittarfiit naatsut, aallaaviatigut 30 x 799 m-inik takissusillit aallaaviatigut 30 x 1199 m-inut tallineqarnerinut sanaartornermut aningaasartuutissat ataatsimoortillugit takutinneqarput.¹⁶⁰

Takussutissiaq 9.1.1 Mittarfiit naatsut pioreersut tallineqarnerini sanaartornermut aningaasartuutit

Mio. kr.	Aningaasartuutit tamarmiusut (2008-mi akit)	Aningaasartuutit tamarmiusut (2010-mi akit)
Nuuk (30 x 1199 m)	109	115
Sisimiut (30 x 1199 m)	70	73
Aasiaat (30 x 1199 m)	52	55
Ilulissat (30 x 1199 m) ^a	70	73
Upernavik (30 x 940 m) ^b	115	121
Maniitsoq (30 x 1000 m)	55	58
(30 x 1199 m)	135	142
Paamiut (30 x 1199 m)	100	105
Qaanaaq ^c	n.a.	n.a.
Qaarsut ^c	n.a.	n.a.
Qaanaaq Qaarsullu ilaatinngit katillugit	501 - 581	526 - 610

a. Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaa kapitali 8-mi itisiliiffiunerusumik sammineqarpoq

b. Pissusiviusut tunngavigalugit mittarfik 940 m-it missaat sinnerlugit tallineqarsinnaangilaq.

c. Mittarfiit taakku tallineqarnissaannut missingersuutininik soqanngilaq.

Najoqqutarisat: E-mail qulequtalik: "Nunap immikkoortuini mittarfiit / Alliliinissaa", Mittarfeqarfinniit, 28. maj 2010-imeersoq aamma Namminersornerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. *Mittarfinnik alliliineq – 2008-mi killiffiit*. 2008-mi novembarimi.

Illoqarfinni arfiniliusuni mittarfiit tallineqarnissaannut aningaasartuutissat 2010-mi akit tunngavigalugit 55-iniit 142 mio. koruuninut allanngorarput. Maniitsumi mittarfik 1000 m-iinnarnut tallineqassappat, taassuma sananeqarneranut aningaasartuutissat ikilisinneqangaatsiarlutik 142 mio. koruuniniit 58 mio. koruuninut ikilisinneqarsinnaapput. Tamanna eqqarsaatigalugu mittarfiit ataatsimut isigalugu 1199 m-inut tallineqassanersut, imaluunniit aallaqqaammut minnerutinneqassanersut eqqarsaatigineqartariaqarpoq. Tunngaviusumik 1.050 meteri¹⁶¹ sila qanorluunniit ikkaluarpat, nunap immikkoortuini timmisartuussinerni¹⁶² sullissinerit isorartussusaasa qulakkeerneqarnissaannut naammattussaavoq. Pingaartumik mittarfinni meterit kingullit

¹⁶⁰ Mittarfiit tallineqartut tamarmik ilusiligaanermini aalajangiinissamut portussutsip minnerpaaffissaa 500 fodiuvog, tassalu 150 m-iulluni.

¹⁶¹ Najoqqutarisaaq. Mittarfeqarfiit 1994. DHC-8-nut mittarfiup takissusissaa pisariaqartoq pillugu nassuiaat. 11. oktober 1994.

¹⁶² Mittarfiit 1199 meterimit naannerusunngorlugit tallineqassappata, timmisartunik allanik atuinermut sanilliullugu eqaatsumik aaqqiisinnaassutsimi annaasaqartoqassaaq. Assersuutigalugu 1199 meteri timmisartunik sukkasuulianik minnernik atuineri ajornartorsiulernissamut killissarititavoq.

sananiisaannut ajornakusoortitsiviusuni taamaattumillu akisuujusuni annikinnerusumik talliliinissaq aallaqqaammut toqqarneqartassasoq ilimagineqarpoq.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit

Ingerlatsinermut aningaasartuutininut mittarfiit angallavigneqarnerisa annertussusaat apeqqutaasarpog. Maannakkorpiaq mittarfiit ingerlanneqarnerininut aningaasartuutit ukiumut 4,5 mio. koruuniniit 12 mio. koruuninut allanngorarpog. Mittarfiit 1199 m-inut tallineqarpata ingerlatsinermut aningaasartuutit qaffattussaappog.

Ullumikkut mittarfinnik 1199 m-inik, taamaattumut ingerlatsinermut aningaasartuutininik naliliinissaq siunertaralugu toqqaannartumik assersuunneqarsinnaasunik soqanngilaq. Mittarfeqarfinniilli mittarfiit 1199 m-inut tallineqassappata, ingerlatsinermut aningaasartuutininut qaffaatissatog naatsorsuutigineqartog 8%-iniit 11%-inut missiliorneqarpog.

Alliliinissat tulleriaarneqarnerat

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu alliliinissamut tulleriaarinermi siullermik pingaartumillu mittarfinnut ilaasartog amerlassusaat apeqqutaatinneqartariaqarpog. Tulliatog suliaasat sanaartornermut aningaasartuutissat malillugit tulleriaarneqartariaqarpog. Takussutissiaq 9.1.2-mi suliaasat ilaasartog amerlassusaat malillugit tulleriaarneqarpog.

Takussutissiaq 9.1.2 2008-mi nunap immikkoortuini mittarfinnit naatsunit ilaasut timmisartullu aallartartog

Mittarfik	Ilaasut aallartog katillugit	Aallarnerit katillugit	Tulleriaarineq
Nuuk ^a	63.575	4.032	1
Ilulissat ^b	36.630	2.504	2
Sisimiut	29.071	1.408	3
Aasiaat	20.912	1.346	4
Maniitsoq	16.880	844	5
Paamiut	6.848	382	6
Upernavik	6.564	864	7

Nassuiaat: Kisitsisinut qulimiguullimik distriktini timmisartuussinerni kiisalu attartortitsilluni angallannerni ilaasartog ilaatinneqarpog.

- a. Nuummi mittarfik ullumikkut 950 meteriuvoq. Nuummi mittarfiup tallineqarnissaa kapitali 6-mi itisiliiffigineqarnerulluni sammeneqarpog.
- b. Ilulissani mittarfik ullumikkut 845 meteriuvoq. Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaa kapitali 8-mi itisiliiffigineqarluni sammeneqarpog.

Najoqqutarisag: Naatsorsueqqissaartarfik 2009. Ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2009.

Mittarfiit ikinnerpaanik ilaasoqarfiusartog aamma tassaappog mittarfiit tallissallugit akisunerpaasartog (tassanili Nuuk kisimi pineqanngilaq). Tamanna takussutissiaq 9.1.2-mi pingaarnersiorlugit tulleriaarlugit allanneqartog attanneqarsinnaanerannik sakkortusititsivoq.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat

Talliliinissat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassutsimik misissuinerpianik ingerlatsivigneqarnissaat ajornarpoq, ataatsimut isigalugu mittarfiit tallineqarnissaanngut sullissinikkut qinigassanik allanik soqanngitsoq paasinarmat, tassani Isumalioqatigiissitap mittarfiit matuneqarsinnaanerininut periarfissat isiginiarsimangimmagit. Kisiannili immikkoortoq 9.2-mi mittarfinnut angallaviunnginnerusunut, soorlu Paamiunut timmisartog mikisut atorneqarnerini

sullissineq taamaaginnarsinnaanersoq misissuiffigineqarpoq. Aamma immikkoortoq 6.4-mi Sisimiuniit Kangerlussuarmut aqqusineq Sisimiuni mittarfiup tallineqarnissaanut taarsiullugu sananeqarsinnaanersoq misissuiffigineqarpoq. Mittarfiit sinnerini sullissinikkut allanik qinigassaqaanngilaq.

Mittarfinni sullissinikkut allanik qinigassaqartoqartinnagu, talliliinissaq aningaasaliinerusussaavoq, ilaasunik nassiussanillu sullissinerup ingerlaannarnissaa anguniarlugu inuiaqatigiit pinngitsaalineqarlutik naammassisariaqagaat. Tamatuma saniatigut mittarfiit tallineqarnerinut atatillugu ingerlatsinermut aningaasartuutit amerlisussaapput.

Naliliineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa, mittarfiit pioreersut 799 meteriusut timmisartunit Dash 8-200-nit assigisaannilluunniit atorneqarsinnaasunngorlugit tallineqassasut. Alliliinerit timmisartut Dash 7-it atorunnaartarnerat malillugu ingerlanneqartariaqarput, aammalu alliliisarnerni mittarfiit angissusaat, ilaasut amerlassusaannut uuttorlugi malinneqartariaqarput, taamaattumillu takussutissiaq 9.1.2-mut atatillugu oqaatigineqartutut aallaqqaammut Nuummi Ilulissanilu mittarfiit tallineqartariaqarput, tak. kapitali 17, tamatumunnga tunngasoq.

9.2 Mittarfinnik nalinginnaasunik sanaartorneq

Kapitali 7-imi, Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik angallassinermut tunngasumi, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiit nalinginnaasut misissueqqissaarfigineqarnerat saqqummiunneqarpoq, taannali Nanortalip Qaqortullu akornanni timmisartuussinerinnarmut killilerneqarpoq.¹⁶³ Misissueqqissaarnermi tikkuarneqarpoq, Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik sananissaq *kisiat isigissagaanni* imminut akilersinnaassanngitsoq.

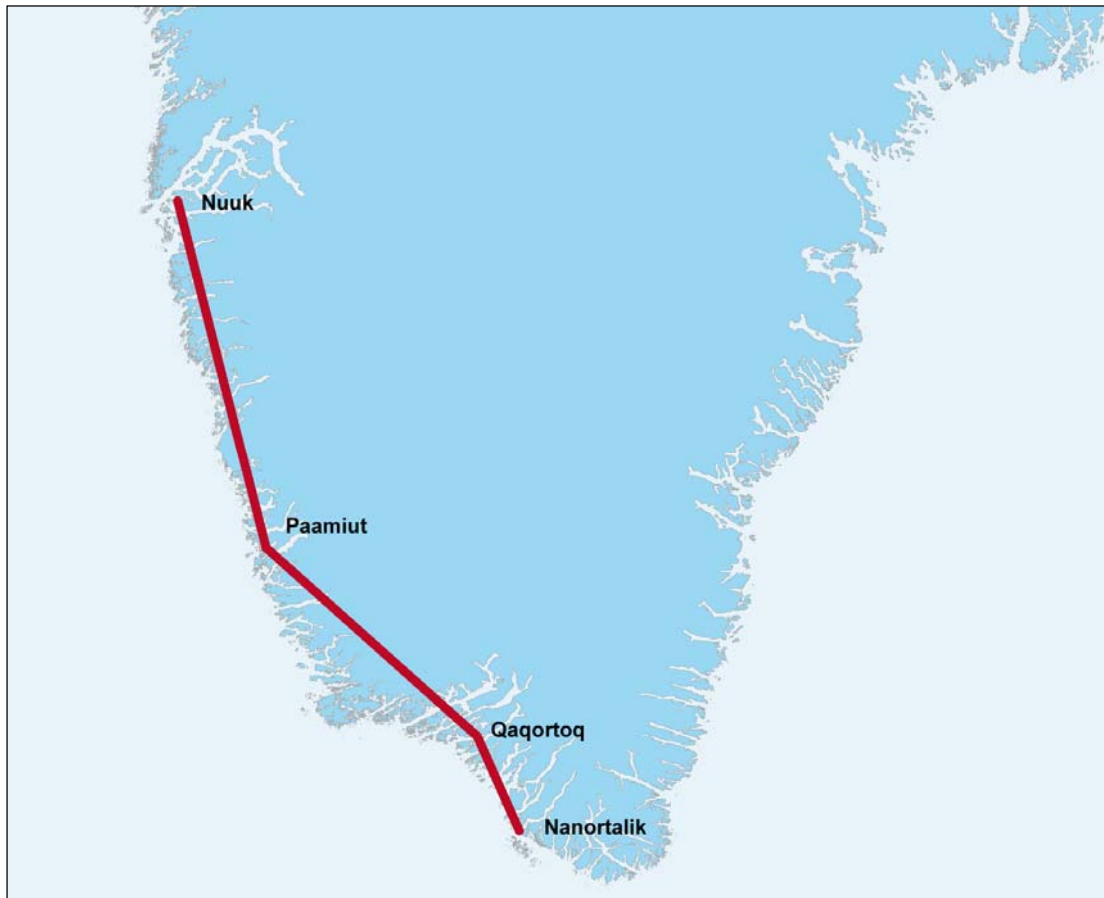
Suliassaq

Matumali kinguliani Paamiuni mittarfiup atorneqarnerata annikillisinneqarneranut *atatillugu* Nanortalimmi mittarfimmik sananissaq, taamaalillunilu Nanortalip Nuullu akornanni illoqarfiit, tassalu aamma Qaqortoq Paamiullu, angallavimmi ataatsimoortumi timmisartuq mikisoq atorlugi sullinneqarsinnaasunngorlugit, imminut akilersinnaassanersoq ersarinnerusumik nassuiaatigineqarpoq¹⁶⁴. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap kapitali 7-imi Narsamiit Qaqortumi mittarfimmuut ikaartaammik/aqqusinermik ataatsimoortumik pilersitsisoqarnissaa siunnersuutigaa. Taamaattumik Narsami nalinginnaasumik mittarfiliornissaq sammineqaqqinngilaq.

Nanortalimmi nalinginnaasumik mittarfiliornissap aamma Nanortalip Qaqortullu akornanni timmisartuussinissap misissuiffigineqarnera immikkoortoq 7.6-imi nassuiaatigineqarpoq.

¹⁶³ Matuma kinguliani Kalaallit Nunaata kujataani taaguinermit pineqartoq tassaavoq Kommune Kujalleq.

¹⁶⁴ Timmisartut tassaasinnaapput Dash 6-it (Twin Otter). Niuerfimmi timmisartunik sarpilinnik mikisunik, taamatupajaaq pisinnaasalinnik nalunaaquttallu akunnerinut aningaasartuuteqartartunik assingusunik peqarpoq, soorlu Short Skyvan aamma Dornier 228. Twin Otter-it aamma Dornier 228-it tunissiarineqarnerat 2010-mi aallarteqqinneqarpoq.

Ilusiliaq 9.2.1 Nanortalimmiit sineriak sinerlugu Nuummur timmisartoq mikisoq atorlugu sullissineq

Timmisartoq mikisoq amerlanerpaamik 19-inik ilaasoqarsinnaasoq atorlugu Nanortalip, Qaqortup, Paamiut Nuullu akornanni angallavissamut tunngavilersuutaagallartut tassaapput:

- Paamiut illoqarfiannut/Paamiut illoqarfianniit ilaasartut ikingaatsiartut, timmisartut nassiussat killeqartut aamma allakkat ikittut.
- Paamiuni mittarfiup atorneqarnera mittarfimmur nalinginnaasumut annikillisinneqarsinnaavoq, taamaalillunilu ingerlatsinermut aningaasartuutit sipaagaqarfigineqangaatsiarsinnaapput.
- Dash 7-inik atorunnaarsitsiartuaarnerup kingunerisaanik Paamiuni mittarfimmur tallineqartariaqaraluartumut siunissami aningaasaliissutissat pinngitsoortinneqarsinnaapput.¹⁶⁵

Timmisartoq mikisoq atorlugu Nanortalip, Qaqortup, Paamiut Nuullu akornanni angallassinnginnissamut tunngavilersuutaagallartut tassaapput:

- Timmisartut mikisut ataatsimut isigalugit issiavimmur kilometerimut ataatsimut timmisartunit annernit akisunerupput.

¹⁶⁵ Timmisartut Dash 8-t oqimaassutsimikkut killilersorneqangaatsiarlutik aammalu taamaallaat mittarfik panertillugu maannakkut Paamiut mittarfiannik atuisinnaapput, Mittarfeqarfiit 1994. *DHC-8-nut mittarfiup takissusissaa pisariaqartoq pillugu nassuiaat*. 11. oktober 1994.

- Piffissaq angalaffiusoq sivitsusaaq, timmisartut mikisut timmisartunit annerusunit arrinnerummata.
- Pissutsini misissuiffigineqartuni Nuup aamma Qaqortup akornanni toqqaannartumik angallassinermi (Dash 7 / Dash 8 atorlugu) angallavimmik sukkanerusumik peqarpoq. Taamaattumik Paamiut aqqusaarlugit ilaasut akunnittussat amerlassutsimikkut killeqartussaapput. Taamaalilluni ilaasutigut tunngavissat ikinnerat pissutigalugu immaqa aallartartut akulikissusaasa ilaat atorunnaassapput.
- Paamiuni mittarfiup atorneqarnera annikillisinneqarpat nunap immikkoortuani angallaviup “patajaassusaa” annikillissaaq, timmisartut nunap immikkoortuani angallavimmi angalassut Paamiuni sullinneqarsinnaajunnaassammata (tassalu timmisartut Dash 7-it taakkulu taartissaat). Taamaalilluni Nuummiit Qaqortup tungaanut timmisartuussinermi mittarfimmuut qirneqarsinnaasumut minnissamut periarfissat annaaneqassapput. Tamanna sullissinermut sunniuteqassaaq, ilaatigut oqimaassutsimut killilersuinikkut, naatsorsuutiginnngisamik pisoqartillugu mittarfiit miffigineqarsinnaasut ataatsimik ilanngartussaammata.¹⁶⁶ Matuma kinguliani malussajassuseq misissuiffigineqarpoq, tassanilu Nuup Qaqortullu akornanni timmisartuussinerit ilaneqarnerisigut sullissinermut killilersuinerusinnaasut sunniutissaat qulaajarneqarput.

Pissutsit tunngaviusut

Kapitali 7-imi nassuiaatigineqartut tunngaviusumik Qaqortumi 1199 meterimik mittarfiliornissaq, taamatullu Narsarsuarmi mittarfiup matuneqarnissaa tunngavigineqarpoq. Tamatuma saniatigut siunissami sineriak sinerlugu umiarsuarmik angallassinerup atorunnaarsinneqarnissaa (AUL) Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsuutigaa, tak. kapitali 15. Umiarsuup angallavia Paamiut aqqusaarlugu angallannermut tunngaviusut misissuiffigineqarnerinut atatillugu qitiusumik inissisimavoq, Paamiunut/Paamiuniit umiarsuarmut ilaasartut sineriak sinerlugu angallavimmi ilaasartunut tamarmiusunut naleqqiullugu amerlangaatsiarmata. Taamaattumik Kalaallit Nunaata kujataaniit Paamiunut, tassangaanniillu Nuummut sineriak sinerlugu timmisartup ingerlanneqarnerata pioreersup annertussusaa, ilaasartut AUL-imit nuunnissaannut pisinnaasat ilaneqarnissaa aallaavigalugu ilaneqarpoq. Umiarsuarmut ilaasartut Kalaallit Nunaata kujataani aallaaveqartut, aammalu Nuummut siunnerfeqartut nuunneqartussat pissutsini tunngaviusuni Paamiut aqqusaarlugit timmisartuunneqartassanngitsut, kisiannili Qaqortoq aqqusaarlugu toqqaannartumik timmisartortassasut tunngavigineqarpoq.

Takussutissiaq 9.2.1-imi Kalaallit Nunaata kujataata Nuullu akornanni ilaatigut toqqaannartumik, ilaatigullu Paamiut aqqusaarlugit timmisartumik ingerlatsinerup annertussusaa pioreersoq takutinneqarpoq.

¹⁶⁶ Nuummiit Qaqortumut 460 km-it missaannik isorartussuseqarpoq. Dash 8-200-mut isorartunerpaaffissaq 1.713 km-iuvoq (Najoqqutarisaaq: Air Greenland 2010. *SULUK*, 2011 nr. 01).

Takussutissiaq 9.2.1 Kalaallit Nunaata kujataata aamma Nuup akornanni sineriak sinerlugu timmisartumik ingerlatsinerup annertussusaa pioreersoq.

Uangaanniit	Uunga	Siumut/utimut aallartartut	Atortut atorneqartut	Piffissaq angalaffiusoq (min)	Isorartussu seq (km)	Siumut/utimut (ukioq 2009) ilaasut katillugit
Narsarsuaq ^a	Paamiut	68 / 70	Dash 7	45	240	2.911 / 3.165
Paamiut	Nuuk	152 / 154	Dash 7	50	265	3.897 / 4.186
Narsarsuaq ^a	Nuuk	183 / 183	Dash 7 / Dash 8	85 / 75	485	Paasissutissiissu tiginneqanngilaq

a. Narsarsuaq aamma Qaortutulli paasineqassaaq, pissutsini tunngaviusuni aamma pissutsini pilersaaruseriusuni mittarfik Qaortumut nuunneqarmat.

Najoqqutarisaq: Regneark, Air Greenlandip 2010-mut timmisartuussinissanut pilersaarutaanik imalik, Air Greenlandimit pissarsiarineqartoq. Regneark, 2009-mi Paamiunut angallassinermut takussutissiamik imalik, Air Greenlandimit pissarsiarineqartoq.

Takussutissiaq 9.2.1-imi takuneqarsinnaasutut Kalaallit Nunaata kujataaniit Nuummut aqut toqqaannartoq – Paamiut aqquasaarnagit – maannakkut pissusiviusut malillugit angallaviit pingaarnersaraat, Nuup aamma Kalaallit Nunaata kujataani ukiumut aallartartut amerlanerpaallutik. Ilaasut ullumikkut Paamiut aqqusaarlugit timmisartumut ilaasartut amerlanerpaartaat illoqarfimmi susassaarnek ajorput, taamaallaalli akunnittarlutik. Ilaasartut taakku Paamiuni mittarfiup atorneqarnera mittarfimmut nalinginnaasumut appartinneqassappat, Paamiut aqqusaarlugit timmisartortarnissaat naatsorsuutiginneqanngilaq.

Timmisartunik ingerlatsinerup annertussusaata saniatigut qulimiguulimmik angalaneq sunnerneqartussaavoq. Ullumikkut timmisartup tikinnerani Narsarsuup Qaortullu akornanni Nanortalik aqqusaarlugu attaveqaat timmisartuussivigineqartarpoq, aammattaaq tak. immikkoortoq 7.6.

Angallannermut najoqqutassiaq tunngavigalugu missiliuisoqarsinnaavoq, Paamiut aallaavigalugu timmisartut angallanneranni ilaasartut ukiumut 3.000-it missaanniissasut. Taakku saniatigut ilaasartut AUL-ip angallaviiniit timmisartunut nuuttussatut naatsorsuutiginneqartut ilanngunneqassapput. AUL-ip aallartartunut/tikittartunut kisitsisitigut paasissutissaataanni takutinneqarpoq, 2009-mi Paamiut aallaavigalugit ilaasimasut 1.800-t missaanniittut.¹⁶⁷ Ilaasartunit taakkunanga 1.500-t missaanniittut timmisartunut nuunnissaat ilimagineqarpoq, Qeqertarsuatsiaanut aamma Arsummut umiarsuarmut ilaasartut timmisartunut nuutsinneqarsinnaanngimmata. Tassalu tunngaviusumik pissutsini tunngaviusuni Paamiut aallaavigalugu ilaasartut katillugit 4.500-t missaanniippat.¹⁶⁸ 2030 tikillugu ineriartornissaq naatsorsukkanut ilanngunneqanngilaq.

¹⁶⁷ AUL-ip 2009-mut tikittartunut/aallartartunut kisitsisitigut paasissutissaataanni takutinneqarpoq, ilaasartut ataatsimut isigalugit 2008-mut naleqqiullugu 16%-inik ikilissimasut. Kisiannili Paamiunut/Paamiuniit umiarsuarmut ilaasartut taamaallaat 5%-ingajammik ikilissimapput.

¹⁶⁸ Pissutsini tunngaviusuni umiarsuarnut ilaasut ilassutaasussat kingunerisaannik Dash 7-it Paamiut aamma Nuup akornanni ukiumut aallartartut 30-nik ilaneqartariaqarput, aammalu Paamiut Kalaallillu Nunaata kujataata akornanni aallartartut qulinik ilaneqartariaqarput.

Angallannermi pissutsit

Paamiuni mittarfiup 2007-imi decembarimi ammarnissaa sioqqullugu Paamiut heliportini aqputigalugu qulimiguulik S 61 atorlugu sullinneqarpoq.¹⁶⁹ Taamanikkut Nuummur aamma Kalaallit Nunaata kujataanut angallaveqarpoq. Timmisartut mikisut 19-inik ilaasoqarsinnaasut sukkassutsimikkut issiavinnillu peqassutsimikkut qulimiguulinnut S61-inut sanillunneqarsinnaapput. Taamaattumik Paamiuni mittarfiup atorneqarnera annikillisinneqarpat angalariaatsit 2007-imi ukiaq tikillugu angalariaatsinut misissuiffigineqartunut assingusuussapput. Tamanna tunngavigalugu Paamiut aallaavigalugu avammur angallassinertit tunngavimmikkut angalanertit 82%-iinik amerlassuseqartussatut ilimagineqarput, kiisalu Kalaallit Nunaata kujataanut angallassinertit angalanertit 18%-iinik amerlassuseqartussatut ilimagineqarlutik.¹⁷⁰ Paamiut Qeqertarsuatsiaallu akornanni aammalu Paamiut Arsullu akornanni angallassinertit isigissanngikkaanni AUL-ip umiarsuaanut ilaasartut Paamiuniit avannamur aamma kujammur angallavinni timmisartunut ilaasartunut agguataarinermur assigusumik agguarneqarput.¹⁷¹

Angalasartut 4.500-uusut angalariaatsinut matuma siuliani taaneqartunut agguarneqarpata, aammalu timmisartut atorneqarnerat 85%-iuppat, timmisartunik mikisunik Paamiut aamma Nuup akornanni timmisartuussisarnerni siumut utimullu aallarnerit sisamaniit tallimanut amerlassuserneqarsinnaapput (minutsit 70-it missaannik sivissuseqartumik timmisartorluni siumut utimullu ukiumut 225-t missaannik). Tamatuma saniatigut Nuup aamma Paamiut akornanni taamaallaat nassiussanik allakkanillu assartuisumik sapaatip akunneranut ataasiarluni timmisartoqartarpoq (minutsit 65-it missaannik sivissuseqartumik timmisartorluni siumut utimullu ukiumut 50-it missaannik). Paamiut aamma Kalaallit Nunaata kujataata akornanni angallassinermi timmisartoq mikisoq siumut utimullu sapaatip akunneranut aallartartoq ataasiinnaassappat naammassaaq (ukiumut 52-it missaanni).

Assersuutitut immikkoortoq 7.6-imi naliliisoqarpoq, Kalaallit Nunaata kujataani timmisartut mikisut atorlugit Qaqortup aamma Nanortalip akornanni siumut utimullu aallartarnerit ukiumut 200-t missaanniittut pisariaqartinneqartassasut. Angallavik Nuuk, Paamiut, Qaqortoq aamma Nanortalik ataatsimut isigigaanni sullissinikkut unammilligassartaqartussaavoq, Qaqortup aamma Paamiut akornanni aqqummi qiterlarmi pisinnaasassatut piumaneqartut aqputinut marlunnut allanut naleqqiullutik annikinnerungaatsiartussaammata. Nanortalimmiit Nuummur aqputaa tamakkerlugu timmisartoq mikisoq ataasiinnaq atorlugu sullissisoqassappat, soorlu Nuummiit/Nuummur aqqummi avannarlarmi sapaatip akunnerata aallartinnerani, aammalu Nanortalimmut/Nanortalimmiit aqqummi kujallermi sapaatip akunnerata naanerani timmisartuussisarnissaaq pisariaqartussaavoq. Qinigassatut allatut timmisartut mikisut marluk, aappaa Nuummiit aallaaveqartillugu aappaalu Qaqortumiit aallaaveqartillugu assartuinnermi suliassanut atugassanngortinneqassapput, tamannali Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap piviusorsiorlutut isumaqarfiginngilaa.

¹⁶⁹ Air Greenland: Aallartartunut/tikittartunut kisitsisitigut paasisutissat 2006 – Ornigassaniit/ornigassanut timmisartunut ilaasartut.

¹⁷⁰ Una tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsugai: Air Greenland: *Aallartartunut/tikittartunut kisitsisitigut paasisutissat 2006 – Ornigassaniit/ornigassanut timmisartunut ilaasartut*. Tassani ukiakkut, ukiukkut upernaakkullu Paamiuniit Københavnimut angalasartut (Paamiuniit timmisartumik aallartartut 25%-iisa missaannik amerlassusillit) avannamur Nuuk/Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasalernissaat tunngavigineqarpoq. Taamaallaat aasakkut Paamiuniit Kalaallit Nunaata kujataa aqqusaarlugu Danmarkimut angalasoqarsinnaavoq.

¹⁷¹ AUL: Aallartartunut/tikittartunut kisitsisitigut paasisutissat 2006 – Ornigassaniit/ornigassanut timmisartunut ilaasartut.

Pissutsini pilersaarusiortfusuni nalinginnaasunik mittarfiliornermi Dash 7 atorlugu Paamiuniit timmisartuussinerit tamarmik unitsinneqassapput. Tamatuma kingunerisaanik AUL-ip matunerata kingunerisaanik ilaasut ilassutissaat ilanngullugit ukiumut Kalaallit Nunaata kujataanut aallartarnerit 80-it missaanniittut, aamma Dash 7/Dash 8 atorlugu Nuummut aallartarnerit 180-it missaanniittut unitsinneqassapput. Tamatuma kingunerisaanik, tak. takussutissiaq 9.2.2, utimut aallartartut ilanngullugit aallartartut unitsinneqartut marloriaatinnqussapput.

Paarlattuanik Dash 7/Dash 8 atorlugu Nuup Qaqortullu akornanni angallavimmi toqqaannartumi saniatigut pisinnaasanik pilersitsisoqassaaq. Takussutissiaq 9.2.1-imi Dash 7-imit ilaasartut, ullumikkut Paamiut aqquusaarlugit angalasartut takutinneqarput. Paamiuni pisassaarlutik ilaasartut ilanngaatigigaanni, ilaasut Qaqortup aamma Nuup akornanni toqqaannartumik angallavimmut nuuttussat isikkussaat qanillattorlugu paasineqassaaq. Ataatsimut katillugu ilaasut akunnittartut aqqummi ataatsimi ukiumut 1.500-t missaanniittut Nuup Qaqortullu akornanni angallavimmut nuutsinneqassapput. Taamaalilluni timmisartut atornerqarnerat 85%-it missaanniissamat, Dash 7 (imaluunniit Dash 8) atorlugu Nuup Qaqortullu akornanni aqqummi toqqaannartumi ataatsimi ukiumut aallartarnerit 45-it missaannik ilaneqassapput.

Paamiunut sunniutissat matuma siuliani taaneqartut saniatigut Nanortallip aamma Qaqortup akornanni angallannikkut sullissinermi allannguuteqartoqassaaq, tak. immikkoortoq 7.6. Timmisartuussinerit 400-t missaanniittut pissutsini tunngaviusuni qulimiguullit (Bell) atorlugit ingerlanneqartarput, pissutsinilu pilersaarusiortfusuni timmisartut mikisut (Twin Otter) atorneqassallutik.

Angalanermut sunniutit

Takussutissiaq 9.2.2-mi aallartartut amerlassutsimikkut allannguuteqarnerisa (siumut utimullu) kingunerisaanik pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu angallannermut sunniutit taaneqartut eqikkarlugit nassuiaatigineqarput.

Takussutissiaq 9.2.2 Angallannermut tamarmiusumut sunniutissanut takussutissiaq. Pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu siumut utimullu aallartartut amerlassusaasa allannguuteqarnerannit uuttorlugit

Ukiumut aallarnerit	Bell	Dash 7+	Twin Otter
Nuuk-Paamiut	0	-360	550
Paamiut-Qaqortoq	0	-160	100
Qaqortoq-Nanortalik	-400	0	400
Qaqortoq-Nuuk	0	90	0
Katillugit	-400	-430	1050

Najoqqutarisaq: Siumut utimullu aallartartut amerlassusaat.

Takussutissiaq 9.2.2-mi Twin Otter-imit aallartartut amerlissutaat qulimiguullit Bell-it taamatullu Dash 7-it aallartartut ikilinerinit tamarmiusunit amerlanerusut takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 9.2.3-mi angallavinni assigiinngitsuni atortut assigiinngitsut atorlugit piffissat timmisartorfiusut takutinneqarput.

Takussutissiaq 9.2.3 Atortut assigiinngitsut atorlugit angallavinni assigiinngitsuni piffissanut timmisartorfiusussanut missiliukkat

Minutsit/siumut	Bell	Dash 7+	Twin Otter
Nuuk-Paamiut	Attuumassuteqanngilaq	50	70
Paamiut-Qaqortoq	Attuumassuteqanngilaq	45	65
Qaqortoq-Nanortalik	25	Attuumassuteqanngilaq	25
Qaqortoq-Nuuk	Attuumassuteqanngilaq	85	Attuumassuteqanngilaq

Aallartartut amerlassusaasa allanngorneri piffissallu timmisartorfiusussatut missiliorneqartut tunngavigalugit nalunaaquttap akunnerisa atorineqartut katinnerat naatsorsorneqarsinnaavoq, tak. takussutissiaq 9.2.4.

Takussutissiaq 9.2.4 Piffissamik atuineri allannguutit (nalunaaquttap akunneri ingerlatsiviusut katillugit) atortunut atorineqartunut agguarlugit – mittarfinnut nalinginnaasunut pissutsinut pilersaarussiaq pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugit

Ukiunut nal. ak.	Bell	Dash 7+	Twin Otter
Nuuk-Paamiut	0	-300	642
Paamiut-Qaqortoq	0	-120	108
Qaqortoq-Nanortalik	-167	0	167
Qaqortoq-Nuuk	0	128	0
Katillugit	-167	-292	917

Najoqqutarisaq: Siumut utimullu aallartartut amerlassusaat.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat tunngavissallu

Mittarfinnik nalinginnaasunik pilersitsinissamat suliassat aningaasaqarnikkut toqqaannartumik arlalinnik sunniuteqartussaapput. Taakku naatsorsorneqarnerini ukioq 2015 ukiutut ammaaffissatut aallaavigineqarpoq.

Siullermik Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasunik pilersitsisoqassaaq. Taakku saniatigut Paamiuni sanaartomissamat aningaasartuutissat siparneqassapput, pissutsini tunngaviusuni Dash 8 atorineqarsinnaassappat mittarfiup allineqarnissaa pisariaqartinneqartussaagaluarmat, tak. immikkoortoq 9.1. Mittarfiit helistoppillu ingerlanneqarnerinut aningaasartuutissat allannguuteqassapput. Tamatuma saniatigut atortunik atuinerup allanngornerata toqqaannartumik kingunerisaanik sullissisut aningaasartuutaat allannguuteqassapput.

Erseqqissaatigineqassaaq, angalasut piffissamik atuinerannut allannguutissat naatsorsuiffigineqarsimanngimmata, taamatullu atuisunut bilitsinut aningaasartuutissat imaluunniit sullissisunut bilitsinit isertitassat allannguutissai naatsorsuiffigineqarsimanatik. Piffissamik atuinermut allannguutininut iluarsisoqannginnera pissutigalugu mittarfinnit nalinginnaasunit pissarsiassat annertunaarneqarput, piffissat timmisartorfiusut ataatsimut isigalugit timmisartuni Twin Otter-ini mikisuni Dash 7-inut naleqqiullugu sivisunerulaartarmat. Tassanili assigiinngissut annikitsunnguovoq. Takornariat avataaneersut amerlassutsimikkut allanngutissaannut iluarsisoqartinnagu, bilitsinit isertitassat aamma bilitsinut aningaasartuutissat allannguutissaat amerlaqatigiittussaapput. Aammami tamatumunnga iluarsineq taamaallaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerup inerneranut annikitsuinarmik allanngortitsisussaavoq.

Mittarfinnik nalinginnaasunik sanaartorluni suliassap 2015-imi aallartinneqarnissaa, aammalu Nanortalimmi mittarfiup 2014-imi sananeqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Sanaartornermut aningaasartuutit

Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik, ujaraaqpanik qallikkamik sananissamut aningaasartuutissat 2010-mi akit malillugit 68 mio. koruuninut missiliorneqarput (missingersuutitut mittarfiup sananeqarneranut aningaasartuutissat tamarmik, taakkunungalu suliap malitsigisaanik aqqusinernut il.il. aningaasaliinerit ilanngullugit ilaatinneqarput), tak. immikkoortoq 7.6.

Paamiuni mittarfiup tallineqarnissaanut aningaasartuutissat

Paamiuni mittarfik ukiualunnguit ingerlanerini tallineqartussaavoq, oqaatigineqareersutut timmisartut Dash 7-it atorunnaarsinneqarnissaat naatsorsuutigineqarmat. Tamatumunnga atatillugu Paamiuni mittarfik 1199 m-inut tallineqassappat, aningaasartuutissat 2008-mi akit malillugit 100 mio. koruuninut, tassalu 2010-mi akit malillugit 105 mio. koruunit missaannut missiliorneqarput. Paamiuni mittarfiup atorneqarnera mittarfimmut nalinginnaasumut, timmisartut minnerit atorlugit sullinneqartumut annikillisinneqassappat, tallineqarnissaa pisariaqartussaannngilaq, taamaattumillu aningaasartuutissat taakku pissutsini pilersaaruseriusuni sipaarutissatut ilanngunneqarput.

Sipaartuutissat taakku 2020-mi piviusunngortinneqarnissaat ilimagineqarpoq.

Ingerlatsinermit aningaasartuutit, Nanortalik

Immikkoortoq 7.6-imi nassuiaatigineqartutut mittarfimmi nalinginnaasumi ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutissat, heliportimi ullumikkut Nanortalimmi pigineqartumi, mittarfimmillu nalinginnaasumik sanasoqassappat matuneqartussaasumi ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit amerlassuseqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tassalu Nanortalimmi ingerlatsinermit aningaasartuutissat allannguuteqassanngillat.

Ingerlatsinermit aningaasartuutit, Paamiut

Mittarfeqarfinniit ilisimatitsissutigineqartut malillugit 2009-mi Paamiuni ingerlatsinermit aningaasartuutit 4,5 mio. koruuniupput.¹⁷²

Paamiuni mittarfiup atorneqarnera mittarfimmut nalinginnaasumut annikillisinneqassappat, ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit sipaagaqartoqarsinnaassaaq. Mittarfeqarfinniit ilisimatitsissutigineqarpoq, mittarfik taamaallaat timmisartunit mikinerusunit akuttunerusumik timmisartuussivigineqartassappat, taamaattumillu ikuallattoornissamut upalungaarsimaneq heliportimi ikuallattoornissamut upalungaarsimanermit assingusuuppat, mittarfimmi nalinginnaasumi ingerlatsinermit aningaasartuutit ukiumut 700.000 koruunit missaanniissat. Kalaallit Nunaanni heliportinik ingerlatsinermit aningaasartuutit nalinginnaasumik ukiumut 850.000 koruunit missaanniittarput.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, Paamiuni mittarfimmi nalinginnaasumi ingerlatsinermit aningaasartuutit ukiumut 850.000 koruuninut missiliorneqarput.

Tassalu ataatsimut isigalugu Paamiuni mittarfiup atorneqarnerata appartinneqarnerani ingerlatsinermit aningaasartuutit ukiumut 3,65 mio. koruunit sipaarneqartarnissaat tunngavigineqarpoq.

Ingerlatsinermit aningaasartuutit, timmisartuussineq

Ukiumut nalunaaquttap akunneri atorneqartartut pillugit ASO-miit paasisutissat aammalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nammineerluni missiliuina tunngavigalugit

¹⁷² Regneark, 7/6-2010-mi Mittarfeqarfinniit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut nassiunneqartoq.

timmisartunik qulimiguulinnillu: Dash 7, Twin Otter aamma Bell 212, ingerlatsinermut nalunaaquttap akunneranut ataatsimut uuttuummut ataatsimut akit aallaavigineqarput.¹⁷³ Naatsorsukkani taamaattuni nalorninarqartarnera pissutigalugu, takussutissiaq 9.2.5-imi takuneqarsinnaasutut, appasinnerpaaffiliilluni, qaffasinnerpaaffiliilluni, taamatullu qitiusumut inissiilluni missiliuineq atorlugu naatsorsuisoqarpoq.

Takussutissiaq 9.2.5 Nalunaaquttap akunneranut atorneqartumut ataatsimut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit, kr./nal. ak.

Atortup suussusia	Appasineq	Qeqqaniittoq	Qaffasineq
Bell 212	12.500	14.500	18.000
Timmisartog, Dash 7	17.000	20.000	25.000
Timmisartog, Twin Otter	8.500	10.000	12.500

Nassuiaat: Ataasiakkaanut aningaasartuutit taaneqartut atortunik ingerlatsinermut aningaasartuutit tamanik imaqarput, taakkununga aningaasaatinut aningaasartuutit ilaallutik.

Najoqqutarisaq: ASO-mit paasissutissat tunngavigalugit nammineerluni naatsorsukkat.

Nalunaaquttap akunneranut ataatsimut atorneqartumut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit aamma piffissamik atuinermut allannguutissatut missiliorneqartut tunngavigalugit, sullissisut aningaasartuutissaannut allannguutissat tamarmiusut naatsorsorneqarput, tak. takussutissiaq 9.2.6.

Takussutissiaq 9.2.6 Sullissisut aningaasartuutaannut allannguutissat. Pissutsini pilersaarusrifiusuni mittarfiit nalinginmaasut, pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugit

Ukiuumut mio. kr.	Bell	Dash 7+	TwinOtter	Katillugit
Miss. appasineq	2,1	5,0	-7,8	-0,7
Miss. qitiusoq	2,4	5,9	-9,2	-0,9
Miss. qaffasineq	3,0	7,3	-11,5	-1,1

Angallassinermi sullissinermut allannguutissat, takussutissiaq 9.2.6-imi takuneqarsinnaasutut sullissisunut aningaasartuutit ukiumut 0,7-imiit 1,1 mio. koruuninut qaffannerinik kinguneqartussaapput. Aningaasartuuteqarnerunermut timmisartut Twin Otter-it mikisut Dash 7-init akisunerularnerat pissutaavoq, tamatuma peqatigisaanik Twin Otter-it pisinnaasatigut killeqarnerat arriinnerunerallu eqqarsaatigineqartussaammat.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuineq

Takussutissiaq 8.1.2-imi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerup katinnera, suliasap maannakkut nalinga ilanngaasereerlugu aamma suliasaqarfiup iluani erniat atorlugit takutinneqarpoq.

¹⁷³ www.aso.com. Aircraft Cost & Performance Reports fra Conklin & de Decker.

Takussutissiaq 9.2.7 Suliassami mittarfinnut nalinginnaasunut tunngasumi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrarfiup iluani erniat. Piffissaq aningaasaliiffiussusaq: Ukiut 25-t, diskontop erniaa piviusunnortitaq: ukiumut 4%

mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	Miss. appasineq	Miss. qitiusoq	Miss. qaffasineq
Sanaartornermut aningaasartuutit, Nanortalik, naliusup sinnera ilanngullugu	-37,3	-37,3	-37,3
Paamiuni sanaartornermut aningaasartuutit sipaagassat, naliusup sinnera ilanngullugu	38,6	38,6	38,6
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, Nanortalimmi mittarfik/heliporti	0,0	0,0	0,0
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, Paamiuni mittarfik	48,7	48,7	48,7
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, sullissisut	-9,8	-12,0	-15,3
Akileraarutit equnerini annaasat	4,0	3,8	3,5
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	44,2	41,8	38,2
Suliassaqrarfiup iluani erniat, ukiumut %	13,6%	13,2%	12,7%

Nassuiaat: Missiliuineq appasineq, qiterleq qaffasinnerlu takussutissiaq 7.6.1-imi nalunaquttap akunneranut ataatsimut atorneqartumut ataasiakkaanut akit ataatsimoorut pingasuusut assigaat.

Takussutissiaq 9.2.7-imi takutinneqarpoq, Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik sananissaq aamma Nanortalip Nuullu akornanni Qaqortoq aamma Paamiut aqqusaarlugit angallavimmi timmisartut mikisut atorneqarnissaat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annertuumik iluanaarutissartaqortoq, tassani Paamiuni mittarfup atorneqarnerata mittarfimmik nalinginnaasumut annikillisinneqarnissaa apeqqutaassalluni. Taamaalliluni sipaagassat Nanortalimmi mittarfup nalinginnaasup sananeqarneranut aningaasartuutit, kiisalu Dash 7-imut aamma qulimiguulimmut Bell-imut naleqqiullugu Twin Otter-imik timmisartuussinermit aningaasartuutit amerlanerulaarnerinit illuatungilerneqarsinnaanngillat.

Malussajassutisimik misissueqqissaarneq

Naatsorsukkat inernerit qitiusumik tunngaviusut allanngorangaatsiarnerinit isumannaapput. Tamatumani nalunaquttap akunneranut atorneqartumut ataatsimut uuttuummut ataatsimut akit missiliorneqarnerini pingasuusuni arlaalluunniit atorneqaraluarpat, maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit sinneqartoofuungaatsiartussaapput. Tamatuma saniatigut Nanortalimmi mittarfup nalinginnaasup sananeqarneranut aningaasartuutit 50%-imilluunniit qaffanneqaraluarpata, tamatumalu peqatigisaanik Paamiuni mittarfup tallineqarnissaanut aningaasartuutit 50%-imik ikilisinneqaraluarpata inerniliineq allanngortinneqarsinnaanngilaq. Tassalu pissutsini tunngaviusuni Paamiuni mittarfup taamaallaat 1.050 m-inut tallineqarnissaa tunngavigineqaraluarpalluunniit, suliassaq imminut akilersinnaajunnaarnaviannngilaq.

Matuma siuliani nassuiaatigineqartut Paamiuni mittarfup atorneqarnerata annikillisinneqarnerata kingunerisaanik, nunap immikkoortuani angallavik ”patajaannerulissaaq”, aammalu isumannaallisaaneq eqqarsaatigalugu pisut ilaanni usikinnerulluni timmisartuussisoqartariaqartalissaaq (issiaviit amerlassusaasigut pinnaasat killilerneqartalissapput). Malussajassutisimik misissuisoqarpoq, tassanilu sullissinermit killilersuinerulersinnaasuni kingunerisassat misissuiffigineqarput, Nuup aamma Qaqortup akornanni timmisartuussinerit 20%-inik amerlineqarlutik (timmisartuussinermit ataatsimi usit ikilinerisa kingunerisaanik annertunaaraluni missiliuineq). Taamaalliluni Nuup aamma Qaqortup akornanni saniatigut timmisartuussinerit ukiumut

katillugit 90-iussapput. Matumani misissueqqissaarnerni qitiusuni suliaasaqarfiup iluani erniat 6%-erpianik ikilissapput, kisiannili suliaasaq sulii imminut akilersinnaassaaq.

Naliliineq

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliineq tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inerniliisariaqarpoq, matuma siuliani allassimasut tunngavigalugit Paamiuni mittarfiup atornerqarnera annikillisinneqarsinnaappat, Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik sanasoqartariaqartoq.

9.3 Kulusummi Mittarfik/Tasiilaq

Ullumikkut ilaatigut Nuummiit, ilaatigullu Islandimi Reykjavik-imiit Kulusummi mittarfik aqutugalugu Ammassallip distriktianut timmisartoqartarpoq. Kulusummi mittarfik Tasiilaq illoqarfiata kitaani 25 km-it missaannik ungasissusilimmi qeqertamiippoq, aallaqaammullu sakkutooqarnermi siunertanut atugassatut sananeqarsimalluni. Mittarfik pioreersoq ujaraaqanik qalligaavoq, aammalu 1199 m-inik takissuseqarluni.

Kulusuk ullumikkut Islandimiit ulluinnarlugu takornariartartunit amerlangaatsiartunit tikkineqartarpoq. Takornariat taakku ullumikkut mittarfiup eqqaaniittarput, nunaqarfimmullu tassaniittumut orniguttarlutik, kisiannili nalinginnaasumik Tasiilaq tikkineq ajorpaat. Aamma Kulusummi akunnittarfeqarpoq, 35-it missaannik siniffissalimmik, taannalu aamma ajornartoornermi inissiisarnermut atatillugu atornerqartarpoq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq tunngaviummik mittarfiup Tasiilamut nuunneqarnerata, timmisartut aallartarnerinut atatillugu Kulusuup aamma Tasiilaq akornanni qulimiguulimmik timmisartuussinerup pisariaqartinneqarnerata annikillinerani aningaasalersorneqarsinnaanera misissuiffigaa. Nunaqarfinnut qanittuniittunut tallimanut (nunaqarfik Kulusuk ilanngullugu) timmisartuussisarneq eqqarsaatigalugu qulimiguulik distriktimiiginnartussaassaaq.

Angallannermi pissutsit

Takussutissiaq 9.3.1-imi 2008-mi Kulusuup aamma Tasiilaq akornanni, qulimiguulimmik Bell 212-imik, minutesini qulini angalasartumik atuilluni timmisartuussisarnermi ingerlatsinerup annertussusia takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 9.3.1 2008-mi Kulusuup aamma Tasiilaq akornanni ingerlatsinerup annertussusia

Aallarnerit amerlassusaat	Ilaasut amerlassusaat	Nassiussat (kg)	Allakkat (kg)
1.838	9.709	94.615	58.788

Nassuiaat: Ingerlatsinerup annertussusia siumut utimullu suliat ineneri atorlugit nassuiarneqarpoq.

Najoqqutarisaq: Regneark "Ammassalimmi eqqaanilu ilaasunik angallassineq" (Ilanngussaq 4), Namminersorlutik Oqartusani Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannernullu Naalakkersuisoqarfimmit pissarsiarineqartoq.

Takussutissiaq 9.3.1-imi takuneqarsinnaasutut ullumikkut Kulusuup Tasiilallu akornanni qulimiguullit aallartartut 1800-erpiapput. Mittarfik Tasiilamut nuunneqassappat, Tasiilaq nunaqarfiillu akornanni nunaqarfimmut timmisartuussinermik pilersitsisoqartariaqassaaq, distriktimi nunaqarfinnut allanut timmisartuussisarnerup annertoqataanik. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, tassani timmisartuussinerit (siumut/utimut) ukiumut 160-iussasut.

Angallannermut sunniutissat

Tassalu ataatsimut isigalugu timmisartuussinerit minutsinik qulinik sivilissuseqartut (siumut utimullu amerlassusaasa katinnerat) 1640-t siparneqarsinnaassapput. Qulimiguullilli ingerlanneqarneranni piffissaq atorneqartoq marloriaataassaaq, tassunga piffissaq piareersarnermut matusinermullu atorneqartoq ilaatinneqartussaammata.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat tunngavissallu

Mittarfiup nuunneqarnera aningaasaqarnikkut toqqaannartumik sunniutissanik arlalinnik nassataqassaaq. Taakku ukioq 2015 ukiutut ammaaffiusutut aallaavigalugu naatsorsorneqarput.

Mittarfimmik nutaamik sanasoqartussaassaaq, aammalu atortunik atuinerup allanngornerata toqqaannartumik sunniutigisaanik sullissisut aningaasartuutaat allannguuteqassapput. Taakku saniatigut angalasunut nassiussanullu piffissamut iluanaaruteqartoqassaaq. Sunniutissat taakku matuma kinguliani missiliorneqarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit

Mittarfiup nutaap inissiffiginnaasaannut periarfissat assigiinngitsut, ilusiliaq 9.3.1-imi takutinneqartutut isumaliutersuutigineqarsimapput.

Ilusiliaq 9.3.1 Tasiilami mittarfimmut nutaamut inissiffiusinnaasut

Najoqqutarisaq: Namminersorlutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. *Mittarfinnik alliliineq - 2008-mi killiffik*. 2008-mi novembarimi.

Pingaartumik timmisartuussinermi pissutsit aamma sanaartornermut aningaasartuutit pissutigalugit inissiiffissaq "Kujataa" naleqqunnerpaatut nalilerneqarpoq. Ukunani sanaartugassanut missingersuutit 2008-mi naatsorsorneqarput, 2008-mi juulimi akit tunngavigineqarlutik.¹⁷⁴

1199 m / Ujaraaqqat / Kujataa: 245 mio. kr. (07.2008)

1199 m / Asfalti / Kujataa: 275 mio. kr. (07.2008)

1199 m / Ujaraaqqat / Avannaa: 335 mio. kr. (07.2008)

Mississueqqissaarnerni Kujataani aaqqiissutissaq ujaraaqqanik qalligaq (Kulusummi ullumikkut mittarfik pioreersoq assigalugu), 2008-mi akit tunngavigalugit 245 mio. koruuninut missiliorneqartoq aallaavigineqarpoq, tassalu 2010-mi akit tunngavigalugit sanaartugassanut aningaasartuutit 257 mio. koruuniussapput.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, mittarfiit

Mittarfeqarfiit paasisutissiinerat malillugu 2009-imi Kulusummi mittarfimmut ingerlatsinermut aningaasartuutit 12,8 mio. koruuniiiupput.¹⁷⁵ Tasiilami mittarfiup nutaap ingerlanneqarneranut aningaasartuutissat tunngaviummik Kulusummi atorneqartut amerlaqatigissagaat naliliisoqarpoq, mittarfiup angissusia assingusussaammat. Kisiannili mittarfik illoqarfimmut annerusumut, attaveqaateqarnikkut ingerlalluarnerusumut inissinneqartussaammat, sunniuteqarluarnerusumik ingerlatsinermi pissarsiassat ukiumut 2,5 mio. koruuninut nalilerneqarput. Taamaalilluni mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarneratigut ingerlatsinermut aningaasartuutissat 20%-it missaannik sipaagaqarfussapput.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, helistoppit

2009-mi Tasiilami helistoppip ingerlanneqarneranut aningaasartuutit 1,95 mio. koruuniupput. Aningaasartuutit taakku Kalaallit Nunaanni helistoppini/heliportini allani aningaasartuutaasartunit amerlanerungaatsiarput. Tassalu Kalaallit Nunaata kujataani heliportit ingerlanneqarnerinut aningaasartuutit taamaallaat ukiumut 850.000 koruunit missaanniittarput. Tasiilaq matuneqarpat, aammalu Kulusummi mittarfik helistoppimut/heliportimut allanngortinneqarpat, tamanna tunngavigalugu sunniuteqarluarnerusumik ingerlatsinermi pissarsiassat 1 mio. koruuniussatut naliliiffigineqarput.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, timmisartuussineq

Tasiilap aamma Kulusuup akornanni qulimiguulimmik ingerlatsinermik sivikillititsinermi sipaarutissat nalileruminaapput. Qulimiguulik sumiiffimmiiginnartussaavoq, taamaattumillu tunngaviummik tamatumunnga aningaasartuutissat ikilisinnissaat ajornakusoorpoq, tassungalu immikkut aningaasaatinut aningaasartuutit ilaatinneqarput. Kisiannili qulimiguulik siunertanut allanut atorneqarsinnasunngorlugu atorneqarunnaassaaq, taakkulu inuiaqatigiinnut kalaallinut isaatitsissutaasinnaapput imaluunniit nalilinnik allanik pissarsivigineqarsinnaallutik. Tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, qulimiguullip Bell 212-ip atorneqarnerani nalunaaquttap akunneranut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit appasissut missiliorneqartut atorniargit, tak. takussutissiaq 7.6.1. Tamatuma kingunerisaanik nalunaaquttap akunneranut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutissatut 12.500 koruunit atorneqarput.

¹⁷⁴ Namminersorlutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. *Mittarfinnik alliliineq - 2008-mi killiffik*. 2008-mi novembarimi.

¹⁷⁵ Najoqqutarisaaq: Regneark Mittarfeqarfinit ulloq 7/6-2010 Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut nassiunneqartoq.

Uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit aamma piffissamik atuinermi allannguutissat missiliorneqartut tunngavigalugit sullissisut aningaasartuutissaasa allannguutissat naatsorsorneqarput. Allannguutissat tamarmiusut naatsorsorneqarmerini, qulimiguullip nalunaaquttap akunnerisa atugaasa 546-nik ilanngarmerini ukiumut aningaasartuutissat 6,8 mio. koruunikinik appartussat naatsorsorneqarsinnaapput.

Piffissamut pissarsiassat

Angalasut amerlanersaat Tasiilamut ingerlasuusarmata, mittarfik nuunneqassappat ataatsimut isigalugu piffissamut iluanaarutissanik pissarsisoqassaaq. Piffissami angallaffiusorpiami sipaarutissat minutsinik qulinik sivissuseqarput, kisiannili sipaarutissat agguaqatigiissillugit katillugit minutsinik 30-nik sivissuseqartussat missiliorneqarput, tassanissaaq piffissaq utaqiffiusoq piffissarlu taarsiiffiusoq sipaarneqartussaammata. Pissarsiassat taakku Tasiilap aamma Kulusuup akornanni ilaasut 60%-iinit aammalu nassiussat 80%-iinit pissarsiarineqarsinnaanissaat aalajangerneqarpoq, tak. takussutissiaq 9.3.1. Piffissamut iluanaarutissat 100%-imik iluanaarutigineqarnissaasa atorneqannginnissaanut tunngavioq tassaavoq, aamma Kulusummut ilaasoqartartussaammata nassiussisoqartartussaallunilu, aammalu nuussinermi annaasaqartussaammata. Tamatuma saniatigut ilaasartut ilaat takornariaapput, taakkulu piffissamut iluanaarutissaat ataatsimut isigalugit Isumalioqatigiissitap misissuineranut, inuiaqatigiinnut kalaallinut tunngasussatut killiligaasumut ilaatinneqanngillat.

Piffissamut iluanaarutissat ilaasunut, nassiussanut allakkanullu angallassinermi piffissami angallaffiusumi ataasiakkaanut akit, Isumalioqatigiissitap naatsorsuutigisai malillugit nalilerneqarput, tak. kapitali 5. Tamanna tunngavigalugu ukiumut pissarsiassat 940.000 koruuninut naatsorsorneqarput.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuineq

Takussutissiaq 9.3.2-mi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerup inernerisa katinnerat, suliassami maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniatigut takutinneqarput.

Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, allannguutit sullissisunut naatsorsorneqartut qulimiguullimmik angallassinermi sipaagassatut Air Greenlandimut tutsinneqartussaammata. Islandip aamma Kalaallit Nunaata akornanni timmisartuussinerit allannguuteqarnissaat naatsorsuutigineqanngilaq, taamaattumillu nunap avataani sullissisuusinnaasuni allannguutissat naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat.

Takussutissiaq 9.3.2 *Mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnerani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiup iluani erniat. Piffissaq aningaasaliif-fiususaaq: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4%*

Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	NNV
Sanaartornermut aningaasartuutit	-140,5
Ingerlatsinerimut aningaasartuutit, mittarfiit	33,4
Ingerlatsinerimut aningaasartuutit, helistoppit/heliportit	13,4
Ingerlatsinerimut aningaasartuutit, sullissisut	91,3
Piffissaq pissarsiassaaq	12,6
Akilerartarnerup equnerani annaasat	-0,3
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	9,8
Suliassaqarfiup iluani erniat, ukiumut %	4,3%

Takussutissiaq 9.3.2-mi takutinneqarpoq, mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnissaa ataatsimut isigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaasoq.

Mittarfimmik nutaamik sananermi aningaasartuutissat amerlasuut mittarfimmik helistoppimillu ingerlatsinermut sipaagassanit, sullissisut aningaasartuutaannit ikilisussanit atuisunullu piffissami atorneqartumi pissarsiassanit illuatungilerneqartussaapput.

Takornariaqarneq

Naatsorsukkani takussutissiaq 9.3.2-mi takutinneqartuni mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnerani takornariaqarnermut sunniutaasinnaasut eqqarsaatigineqanngillat. Maannakkut pissusiusut malillugit Islandimiit Kulusummut ilaasartut ukiumut 6.000-it missaanniittarput, tak. takussutissiaq 9.3.3.

Takussutissiaq 9.3.3 2005-imiit 2010-mut Islandip aamma Kulusuup akornanni ilaasut

2005	2006	2007	2008	2009	2010
5.785	6.152	6.177	6.009	6.194	5.518

Najoqqutarisag: Paasissutissat Mittarfeqarfinnit pissarsiarineqartut.

Islandimiit ilaasartut amerlanersaat ulluinnarlugu takornariaasarput, taamaallaat Kulusummut killittartut. Islandimiit ilaasartut ilaannaat ullut arlerlugit takornariaasarput, Tasiilamut tikeraartut.

Taamaattumik mittarfik Kulusummiit Tasiilamut nuunneqassappat, minnerunngitsumik Islandimiit tikeraartartut amerlassutsimikkut qanoq sunniuteqarfigineqarnissaat naliliiffigineqartariaqarpoq – tassani ulluinnarlugu takornariartartut aamma ullut arlerlugit takornariartartut amerlassusaat katitigaanerallu eqqarsaatigalugit. Tamatumunnga atatillugu takornariat atuinerat qanoq sunniuteqarfigineqassanersoq naliliiffigineqartariaqarpoq. Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaata misissueqqissaarfignerani Isumalioqatigiissitap mianersortumik naatsorsuutigaa, Ilulissani – aammalumi Tasiilami – Kulusummut naleqqiullugu pisiniarnissamut il.il. periarfissat amerlanerunerat pissutaalluni, ulluinnarlugu takornariat atuinerat 200 koruunimiit 400 koruunimut marloriaatinngussasut. Taamatut naatsorsuutigisaqarneq aamma uani atorneqarpoq. Tamatuma saniatigut nuussinissaq ulluinnarlugu takornariartartut aammalu ullut arlerlugit takornariartartut katitigaanerannut qanoq sunniuteqassanersoq missiliuiffigineqartariaqarpoq. Kiisalu Ilulissani mittarfiup tallineqarsinnaanerani Tunumut takornariartartut qanoq sunniuteqarfigineqarsinnaanerat eqqarsaatigineqartariaqarpoq.

Pissutsini tunngaviusuni, Kulusummi mittarfiup pigineqaannarneranik tunngaveqartuni, Ilulissanilu mittarfiup tallineqarnissaanik aamma ilaatitsiviusuni Islandimiit takornariartartut 4.000-inut ikilinissaat, taakkulu 10%-iisa ullut arlerlugit takornariaanissaat, aammalu Tasiilamut tikeraartuusarnissaat tunngavineqarpoq. Pissutsini qinigassani, mittarfiup Tasiilamut nuunneqarnissaanik tunngaveqartuni, Islandimiit takornariat 5.000-inut amerlinissaat, taakkulu 20%-iisa Tasiilamut ullut arlerlugit takornariaasarnissaat tunngavineqarpoq.

Ukiumi aallarnerfusumi 2015-imi, aammalu ukiut 20-t qaangiunnerini ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi takornariat 60%-inut amerlinissaannut mianersortumik naliliinermi isertitanut sunniutissat takussutissiaq 9.3.4-mi allanneqarput.

Takussutissiaq 9.3.4 Mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnerani 2015-imi aamma 2035-mi takornariat amerlineranni isertitanut sunniutissat

	2015	2035
Pissutsit tunngaviusut, tassani Kulusummi mittarfik piginnarneqarluni:		
Ulluinnarlugu takornariat	3.600	5.760
Ullut arlerlugit takornariat	400	640
Isertitanut sunniutissat ^a	3.480.000 kr.	5.568.000 kr.
Pissutsit qinigassat, tassani mittarfik Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarluni:		
Ulluinnarlugu takornariat	4.000	6.400
Ullut arlerlugit takornariat	1.000	1.600
Isertitanut sunniutissat ^b	6.100.000 kr.	9.760.000
Isertitassat sunniutissaasa assigiinngissutaat	2.620.000 kr.	4.192.000

a) 2012-imi taamatullu 2032-mi isertitanut sunniutissat ulluinnarlugu takornarianut 600 koruuniupput (100 koruunit + ilaasunut akitsuutitut 500 koruunit), aammalu ullut arlerlugit takornarianut 3.300 koruuniullutik (2.280 koruunit aamma ilaasunut akitsuutitut 500 koruunit), tassani isumalioqatigiissitap misissugaani allani pisutulli 2010-mut akit aalajangersimasut atorneqarlutik.

b) 2012-imi taamatullu 2032-mi isertitanut sunniutissat ulluinnarlugu takornarianut 700 koruuniupput (200 koruunit + ilaasunut akitsuutitut 500 koruunit), aammalu ullut arlerlugit takornarianut 3.300 koruuniullutik (2.280 koruunit aamma ilaasunut akitsuutitut 500 koruunit), tassani isumalioqatigiissitap misissugaani allani pisutulli 2010-mut akit aalajangersimasut atorneqarlutik.

Mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnerani 2015-imi aamma 2035-mi takornariat amerlinerannit isertitanut sunniutissat naatsorsorneqarnerat tunngavigalugu, suliassap imminut akilersinnaassusiata sunniutissai tamarmiusut naatsorsorneqarput, tak. takussutissiaq 9.3.5.

Takussutissiaq 9.3.5 Mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarneranut atatillugu takornariat amerlineranni saniatigut sunniutissat ilanngunneqarnerini maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrarfiup iluani erniat. Piffissaq aningaasaliif-fiususaaq: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunnortitat: ukiumut 4%

Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	NNV
Takornariaqarneq ilaatinngagu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV) katillugit	9,8
Suliassaqrarfiup iluani erniat, ukiumut %	4,3%
Takornariat amerlinerini saniatigut sunniutissat	43,8
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	53,5
Suliassaqrarfiup iluani erniat, ukiumut %	5,4%

Isumalioqatigiissitap oqaatigissavaa, takornarianut sunniutissatut allanneqartut nalorninangaatsiarmata. Tamanna aamma tunngavigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni isertitassat sunniutissaannut missiliuinerup inerneru Isumalioqatigiissitap qanoq iliorluni pissarsiarsimaneraa sukumiingaatsiartumik nassuiarneqarpoq, taamaalillunilu allanik naliliisoqassap sunniutissat missiliornissaat ajornanngitsuaranngorpoq.

Malussajassutsimik misissueqqissaarneq, sanaartornermut aningaasartuutit

Misissuinermi sanaartornermut aningaasartuutit, takornariaqarnerup annertusinerani saniatigut sunniutissanik ilanngussiffiusut 25%-inik qaffanneqarpata, suliassap maannakkut nalinga ilanngaasereerlugu 15 mio. koruuninik appartussaavoq. Tassalu suliassat suli imminut akilersinnaasussaavoq, suliassaqarfiulli iluani erniat ukiumut 4,3%-inut appassapput.

Sunniutissat naliligaanngitsut

Mittarfik nuunneqassappat Kulusuup Tasiilallu akornanni akimmisaarfiusartut, ullumikkut misigineqartartut misigineqartarunnaartussaapput. Timmisartut tikinnerannut minnerannullu atatillugu angalasut qulimiguulimmut inissaqartinneqarnissaat akulikitsumik ajornartorsiutaasarpoq. Tamatumani piffissamut iluanaarutissat misissuineranut ilaatinneqanngillat.

Naliliineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap takutippaa, mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasoq. Tamatumunnga atatillugu aamma erseqqissaatigineqassaaq, tamatuma nassatarisaanik takornarianut periarfissat annertusinissaat mianersortumik naliliiffigineqarmat. Tamatumani aamma tamatuma tunngavissat annikitsut tunngavigalugit naliliiffigineqarnera pissutaavoq.

Tamatuma nangissutigisaanik isumaliutersuutit politikkikkut aalajangiinissamut ilaatinneqartariaqarnerat eqqarsaatigalugu, aamma mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnerani Tunumi inuussutissarsiuutigut ineriartornerup nukittorsarneqarnissaanut periarfissat ilaatinneqartariaqarput.

9.4 Nerlerit Inaat/Ittoqqortoormiit

Ittoqqortoormiit distriktiani illoqarfik Ittoqqortoormiit kisimiippoq, tassanilu 1. januar 2009-imi innuttaasut 485-iupput¹⁷⁶.

Nerlerit Inaanni mittarfik illoqarfiup Ittoqqortoormiit avannamut kitaani 40 km-ingajannik ungasissusilimmiippoq, aallaqqaammullu Jameson Land-imi uuliamik ujarlernermet atatillugu atugassatut sananeqarsimalluni. Mittarfik ujaraaqqanik qalligaavoq 1000 meterinik takissusilik, tassanilu inissiisarfeqarpoq kantiinaqarlunilu, aammalu Mittarfeqarfinnit ingerlanneqarluni.

Nerlerit Inaat / Ittoqqortoormiit Tunup Avannaarsuani Nunamut allanngutsaaliukkamut isaariaavoq. Miffissamut periarfissaq qaninneq nunaannarmi mittarfiuvoq, Mestersvig-imi nunami allanngutsaaliukkap iluani suli avannamut 170 km-inik isorartussusilimmiilluni.

Mittarfik Ittoqqortoormiit nuunneqassappat, tunngaviusumik distriktimi qulimiguulimmik pisariaqartitsineq atorunnaartussaavoq, qulimiguulimmik sullinneqartussanik nunaqarfeerussimammat. Kisiannili qulimiguulik SAR-imut upalungaarsimaneq eqqarsaatigalugu immaqqa sumiiffimmiiinnartussaassaaq.

¹⁷⁶ Ukiumoortumik kisitsisitigut paasisutissat 2009. *Naatsorsueqqissaartarfik 2009.*

Angallannermi pissutsit

Takussutissiaq 9.4.1-imi Ittoqqortoormiit aamma Nerlerit Inaata akornanni 2008-mi ingerlatsinerup annertussusaa takutinneqarpoq, tassanilu 2010-miit qulimiguulik Bell 222U minutsini 15-imi angalasartog atorneqalerpoq (siumut utimullu amerlassusaasa katinnerat).

Takussutissiaq 9.4.1 2008-mi Ittoqqortoormiit distriktiani ingerlatsinerup annertussusia

Aallarnerit amerlassusaat	Ilaasut amerlassusaat	Nassiussat (kg)	Allakkat (kg)
704	1.620	16.503	13.864

Nassuiaat: Ingerlatsinerup annertussusia siumut utimullu suliat inernerit atorlugit nassuiarneqarpoq.

Najoqqutarisaq: Regneark "Ittoqqortoormiini eqqaanilu ilaasunik angallassineq" (Ilanngussaq 4), Namminersorlutik Oqartussani Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfimmit pissarsiarineqartoq.

Takussutissiaq 9.4.1-imi takuneqarsinnaasutut ullumikkut Ittoqqortoormiit aamma Nerlerit Inaata akornanni qulimiguulimmik aallartarnerit 700-t missarpiaanniipput.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat tunngavissallu

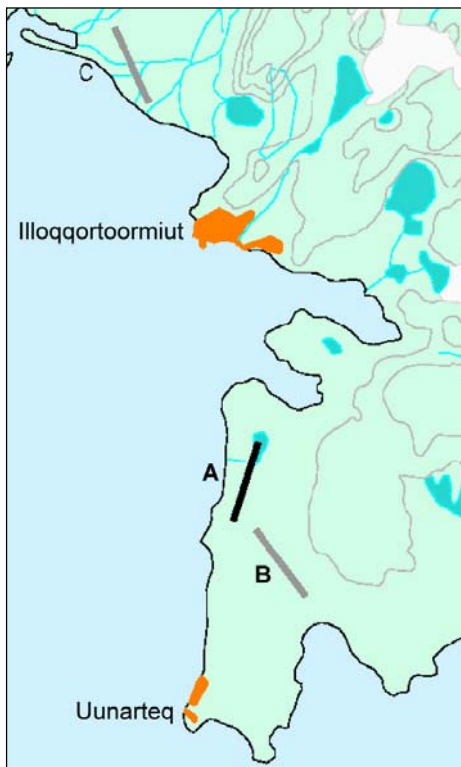
Mittarfiup nuunneqarnera toqqaannartunik arlalinnik aningaasaqarnikkut sunniutissartaqarpoq. Naatsorsuinerni taakkunani ukioq 2015 ukiutut ammaaffissatut tunngavigineqarpoq.

Mittarfimmik nutaamik sanasoqartussaassaaq, aammalu atortunik atuinerup allanngornerata toqqaannartumik sunniutigisaanik sullissisut aningaasartuutaat allannguuteqassapput. Taakku saniatigut angalasunut nassiussanullu piffissamut iluanaaruteqartoqassaaq.

Sanaartugassanut missingersuutit

Ittoqqortoormiini mittarfimmik inissiiffissat assigiinngitsut arlallit misissuiffigineqarsimapput. 2004-mi takusaanerit tunngavigalugit naliliisoqarpoq, illoqarfiup mittarfiullu akornanni aqquserniornissamut aningaasartuutissat amerlagaluartut, inissiiffissaq A-p, illoqarfiup kujataani 4 km-inik ungasissusilimmiittup kisimi suliarineqarnissaa ingerlateqqinneqartariaqartoq.¹⁷⁷ Aqquserniornermi kangerliumaneq 500 – 600 m-inik ikertussusilik aqqusaarneqartussaavoq.

¹⁷⁷ Sumiiffimmi tassani mittarfik 500 m, qangaanerusoq entreprenørimit Islandimeersumit sananeqarsimasoq, nunaannarmi mittarfittut suliaasoq pigineqareerpoq.

Ilusiliaq 9.4.1 Ittoqqortoormiini mittarfimmik inissiiffissat

Najoqqutarisaaq: Namminersorlutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. *Mittarfinnik alliliineq – 2008-mi killiffik*. 2008-mi novembarimi.

2008-mi inissiiffissaq A-mi nunap immikkoortuani mittarfimmik sananissamut missingersuutit (2008-mi juulimi akit) imatut naatsorsorneqarput.¹⁷⁸

1199 m / Ujaraaqat: 145 mio. koruunit (07.2008)

Misissueqqissaarnermi missingersuusaaq taanna, 2010-mi akit malillugit 152 mio. koruuninik naleqartoq aallaavigineqarpoq.

Ingerlatsinermit aningaasartuutit, mittarfii

Mittarfeqarfiit ilisimatitsinerat malillugu Nerlerit Inaanni mittarfiup ingerlanneqarneranut aningaasartuutit 2009-mi 13,3 mio. koruuniusimapput.¹⁷⁹ Ittoqqortoormiini mittarfiup nutaap ingerlanneqarneranut aningaasartuutissat tunngaviusumik Nerlerit Inaanni atorneqartut amerlaqatigissagaat naliliisoqarpoq, mittarfiup angissusia assingusussaammat. Kisiannili mittarfik illoqarfimmut annerusumut, attaveqaateqarnikkut ingerlalluarnerusumut inissinneqartussaammat, sunniuteqarluarnerusumik ingerlatsinermi pissarsiassat ukiumut 2,5 mio. koruuninut missiliorneqarput. Taamaalilluni ingerlatsinermit aningaasartuutissat 20%-it missaannik sipaagaqarfiussapput.

¹⁷⁸ Namminersorlutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. *Mittarfinnik alliliineq – 2008-mi killiffik*. 2008-mi novembarimi.

¹⁷⁹ Regneark 7/6-2010-mi Mittarfeqarfinniit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut nassiunneqartoq.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, helistoppit

Mittarfik Ittoqqortoormiunut nuunneqassappat, helistoppimut aningaasartuutit sipaarneqarsinnaassapput. Ittoqqortoormiini helistoppip ingerlanneqarneranut aningaasartuutit ukiumut 850.000 koruuninik amerlassuseqartut missiliorneqarput, tassalu Kalaallit Nunaanni helistoppit allat assigalugit (tak. Mittarfeqarfinniit ilisimatitsissutit).

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, timmisartuussineq

Mittarfik Ittoqqortoormiunut nuunneqassappat, qulimiguulik distriktimiit peerneqarsinnaassaaq, Ittoqqortoormiit eqqaanni nunaqarfeqanngimmat. Tamatuma kingunerisaanik qulimiguullip ingerlanneqarneranut aningaasartuutit allanngorartut aalajangersimasullu tamarmik sipaarneqarsinnaapput. Tamatumani pissutsit Tasiilami allaapput, tassani qulimiguulimmik nunaqarfinnik sullissisussamik peqaannartussaammat. Taamaattumik aningaasartuutit qaffasissut aalajangersimasut pissutsini taakkunani sipaarneqarsinnaassanngillat.

Taamaattumik aningaasartuutitut sipaagassat allatut naatsorsorneqarput, tassani aningaasartuutitut sipaagassat ilaasut bilitsinut aningaasartuutaasa, tassalu siumuinnaq bilitsimut ataatsimut 666 koruuniusut, aammalu kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissummut aningaasartuutit inernerinit aalajangerneqartussaammata. Tassani Mittarfeqarfiit siumuinnaq bilitsimut ataatsimut ilaasunut akitsuutitit akiligassiissutaa 200 koruuniusoq ilanngaatigineqarpoq.¹⁸⁰ Paasissutissat taakku tunngavigalugit aningaasartuutitut sipaagassat ukiumut 5,8 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput.

Sipaagassat Kulusummi naatsorsuinermit suleriaatsip assinganik atuilluni aamma naatsorsorneqarput, tassanili uuttuummut ataatsimut aningaasartuutissat qaffasissut, nalunaaquttap akunneranut 16.000 koruuniusut atorneqarput (tak. Bell 222 U-mut takussutissiaq 7.6.1), qulimiguulik sumiiffimmiit peerneqarsinnaammat.

Taamaalilluni qulimiguullip nalunaaquttap akunneri atortagaasa nalunaaquttap akunnerinik 235-inik ikilinerisigut ukiumut sipaagassat katillugit 3,8 mio. koruuninut naatsorsorneqarput.¹⁸¹

Tamanna tunngavigalugu sullissisut sipaarutissat mianersortumik 5 mio. koruuninut missiliorneqarput.

Piffissamut pissarsiassat

Angalasartut tamarmik Ittoqqortoormiunut ingerlasuusarmata mittarfik nuunneqassappat ataatsimut isigalugu piffissamut iluanaaruteqartoqassaaq. Piffissaq angalaffiusorpiaq minutsinik qulinik sivilissuseqartoq sipaarneqassaaq, kiisalu sipaarutissat agguaqatigiissinnerini katillugit minutsit 30-t sipaarneqartassasut ilimagineqarpoq, tassanissaaq piffissaq utaqqiffiusoq piffissarlu nikiffiusoq sipaarneqartussaammata.

¹⁸⁰ Teknikki kisiat eqqarsaatigalugu siumuinnaq bilitsimut ataatsimut aningaasartuutit tamarmiusut 3.775 koruunit atorneqarput. Taakkunannga 666 koruunit atuisup akiligassarai, kiisalu kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiisuteqarnerup kingunerisaanik 2008-misut Nerlerit Inaata aamma Ittoqqortoormiit akornanni siumut utimullu ilaasut 1620-iussappata, siumuinnaq bilitsimut ataatsimut tapiissutit 3.109 koruuniusapput, tak. Naatsorsueqjissartarfik, *Ukiumoortumik kisisitsitigut paasissutissat*, Takussutissiaq 8.9.

¹⁸¹ Siumuinnaq angalanerit 704-t, angalaneq piareersaanerlu ilanngullugit katillugit minutsinik 20-nik sivilissusillit.

Piffissamut iluanaarutissat ilaasunut, nassiussanut allakkanullu angallassinermi piffissami angalaffiusumi uuttuummut ataatsimut akit, Isumalioqatigiissitap naatsorsuutigisai malillugit nalilerneqarput, tak. kapitali 5. Tamanna tunngavigalugu ukiumut pissarsiassat 260.000 koruuninut naatsorsorneqarput.

Inuiaqatigiit ani-ngaasaqarnerannik naatsorsuineq

Takussutissiaq 9.5.2-mi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerup inernerisa katinnerat, suliassami maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrarfiup iluani erniatigut takutinneqarput.

Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, allannguutit sullissisunut naatsorsorneqartut qulimiguulimmik angallassinermi sipaagassatut Air Greenlandimut tuttussaammata. Islandip aamma Kalaallit Nunaata akornanni timmisartuussinerit allannguuteqarnissat naatsorsuutigineqanngilaq, taamaattumillu nunap avataani sullissisuusinnaasuni allannguutissat naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat.

Takussutissiaq 9.4.2 *Mittarfiup Nerlerit Inaanniit Ittoqortoormiunut nuunneqarnerani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrarfiup iluani erniat. Piffissaq aningaasaliiffiususaaq: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4%*

Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	NNV
Sanaartornermut aningaasartuutit	-83,2
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, mittarfiit	33,4
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, helistoppit/heliportit	11,4
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, sullissisut	66,8
Piffissaq pissarsiassaq	3,5
Akilaartarnerup equnerani annaasat	2,8
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	34,7
Suliassaqrarfiup iluani erniat, ukiumut %	5,5%

Takussutissiaq 9.4.2-mi takutinneqarpoq, mittarfiup Nerlerit Inaanniit Ittoqortoormiunut nuunneqarnissaa ataatsimut isigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaasoq. Tassalu mittarfimmik nutaamik sananermi aningaasartuutissat amerlasuut mittarfimmik helistoppimillu ingerlatsinermit sipaagassanit, sullissisut aningaasartuutaannit ikilisussanit atuisunullu piffissami atorneqartumi pissarsiassanit illuatungilerneqartussaapput. Erseqqissaatigineqassaaq, sumiiffimmi qulimiguulimmik peqarunnaartussaana tunngavigineqarmat.

Malussajassutsimik misissueqqissaarneq

Sanaartornermut aningaasartuutissat 25%-inik amerlineqarpata suliaq suli imminut akilersinnaasussaavoq, kisiannili maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit ukiumut 12 mio. koruuninik aamma suliassaqrarfiup iluani erniat 4,4%-inik appartussaapput.

Aalajangiisuulluinnartussarli tassaavoq, qulimiguulimmik sumiiffimmi peqarunnaartussaana.

Sunniutissat naliligaanngitsut

Suliassaq takornarianik assartuussinermit pissutsinik pitsannguissaaq, taamaattumillu sumiiffimmi takornariaqarnermik ineriartortitsinissamut tunngavissaqarpoq. Tamatumani inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut iluanaarutissat misissuinermit ilanngunneqanngillat.

Nerlerit Inaanni mittarfiup matuneratigut Ittoqqortoormiini mittarfik Tunup Avannaarsuani Nunamut allanngutsaaliukkamut isaariatut pingaarnertut atorneqarsinnaalissaaq. Timmisartut tamarmik Ittoqqortoormiini akileraaruserisunit politiinillu misissorneqartalissapput, aammalu ilisimatusartut takornariallu, ullumikkut Nunamut allanngutsaaliukkamut tikeraartartut, inuiaqatigiinnut kalaallinut sukkulluunniit akuliunnissamat periarfissaqanngitsut illoqarfimmut tikeraarnissamat periarfissaqalissapput¹⁸².

Naliliineq

Misissueqqissaarnerit ingerlanneqartut tunuliaqutaralugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, Ittoqqortoormiini mittarfimmik sananissamat, tamatumalu peqatigisaanik Nerlerit Inaanni mittarfiup pioreersup matunissaanut tunngavissaqartoq.

9.5 Mittarfinni allani suliassat

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aamma Qaarsunut/Uummannamut aamma Qaanaamat/Pituffimmut timmisartumik angallassinermi angallassinikkut unammilligassat misissueqqissaarfagai, tak. immikkoortoq 9.5.1 aamma 9.5.2.

9.5.1 Qaarsuni mittarfik – Uummannami angallannikkut pissutsit

Qaarsuni mittarfik illoqarfimmut Uummannamut isaariaavoq, naak Nuussuup qeqertaasartaani nunaqarfiup Qaarsut eqqaanni, Uummannap kitaani 20 km-inik ungasissusilimmi inissisimagaluarluni. Ilaasut timmisartup tikinneranut aallarneranullu atatillugu mittarfiup illoqarfiullu akornanni qulimiguulimmik uteqattaarluni timmisartuussisartumik timmisartuunneqartarput.

Uummannap qeqertarpiaani mittarfiliornissaq teknikki eqqarsaatigalugu ajornakusoortoq akisuujusorlu misissueqqaarnerit takutereeraallu Qaarsuni mittarfik 29. september 1999-imi atoqqaarfissiorneqarpoq. Qaarsuni mittarfik 900 meteriuvoq, aammalu ujaraaqpanik qalligaalluni sanaajulluni.

Qulimiguulimmik assartuussineq akisuujuvoq, taamaattumillu Uummannap angallannikkut sullinneqarnissaa qulakkeerniarlugu periaasissat assigiinngitsut eqqarsaatigineqarsimapput. Tassalu Qaarsut aamma Uummannap akornanni angallammik angalatitsinissaq isumaliutigineqarsimavoq, taamatullu mittarfiup Uummannap qeqertarpiaani sananeqarnissaa siunnersuutigineqarsimalluni. Siusinnerusukkulli misissuinerit takutippaat tamanna teknikki eqqarsaatigalugu ajornakusoortorujussuusooq, taamaattumillu mittarfiup Uummannap qeqertaani sananeqarnissaa aamma akisoorujussuusussaasoq.¹⁸³ Taamaattumik periarfissaq taanna Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq annertunerusumik misissuiffiginngilaa. Kisiannili mittarfik sananeqassappat mittarfiup imminut akilersinnaanissaa eqqarsaatigalugu annerpaamik qanoq akeqartariaqarnera naatsorsorpaa. Naatsorsuineri Qaarsuni mittarfiup matuneqarnissaa, Uummannamilu mittarfimmik taarserneqarnissaa, aammalu mittarfiup ingerlanneqarnerata aserfallatsaalineqarneratalu

¹⁸² Ingerlasussanik piareersaasarneq aqutsinerlu pillugit suleqatigiissitaq. *Nunamut allanngutsaaliukkamut isaariaq pingaarneq*. 2007-imi novembarimi..

¹⁸³ Uummannap qeqertarpiaani mittarfimmut inissiiffissami qaartiterinermut immiinermullu naatsorsuisoqarsimanersoq imaluunniit sanaartornissamat missingersuusiortoqarsimanersoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq ilisimasaqanngilaq. Taamaattumik mittarfiup tassani sananeqarnissaa eqqarsaatigineqarpat, maannakkut aalajangersakkat Uummannallu qeqertaani pissusiviusut aallaavigalugit tamatumunnga periarfissat nutaamik misissuiffiqarnissaat pisariaqarpoq.

allannguuteqannginnissaa tunngavigineqarpoq. Qulimiguulimmik ingerlatsinermit aningaasartuutitut sipaagassat (ukioq kaajallallugu) ukiumut katillugit 6,4 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Taakku ukiuni 25-ini aningaasalersorneqassappata, mittarfik 160 mio. koruunit tikillugit akeqarsinnaasoq naatsorsorneqarpoq (ukiut 25-it qaangiunnerini naliusup sinnera, tassalu sanaartormermit aningaasartuutit tamarmiusut ilanngullugit naatsorsorneqarmata).

Angallatit qulimiguulimmut taartissatut

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aamma matuma kinguliani misissorpaa, aasaanerani qulimiguulimmik atuinermit taarsiullugu ilaasut Qaarsut Uummannallu akornanni imaatigut angallanneqarnissaat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaaruteqarfiusinnaanersoq. Naliliinermit tassani aasaanerata juunimiit septembarimut, tassalu qaammatinik sisamanik sivilissuseqarnera tunngavigineqarpoq.

Angallannermit sunniutissat

Mittarfimmi utaqqisarnermit atortut pigineqaannarnissaat aammalu mittarfiup Qaarsunilu umiarsualiviup akornanni bussit angallaviannik pilersitsinissaq naatsorsuutigineqarpoq. Angallavik aqqusineq ujaraaqqanik qalligaq pioreersoq aqquutigalugu 1 km-it missaannik isorartussuseqarpoq, aammalu bussit mikisut 12-inik ilaasoqarsinnaasut atorlugit minutsit tallimat missaanni angalasarnissaq naatsorsuutigineqarpoq.

Umiarsualivimmiit angallat sukkasuuliaq 12-inik ilaasoqarsinnaasoq, minutsini 35-ini angalasarpoq atorlugu 25 km-ini Uummannamut angallassisoqartassaaq.¹⁸⁴ Taamaalilluni tikiiffissanut marlunnut piffissaq siumut utimullu angalanermit atornerqartoq minutsit 80-it missaannik sivilissuseqassaaq, tassani ikaarnermit niunermullu minutsit tallimat atornerqartarnissaat naatsorsuutigineqarmat.

Takussutissiaq 9.5.1-imi 2008-mi aasaanerani qaammatini sisamani, tikiiffissat marluusut taakku akornanni qulimiguulimmik Bell 212-imik atuiffiusumi, minutsini qulini angalaffiusartumi Qaarsut Uummannallu akornanni ingerlatsinerup annertussusia takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 9.5.1 2008-mi juunimiit septembarimut Qaarsut Uummannallu akornanni ingerlatsinerup annertussusia

Aallarnerit katillugit (jun-sep)	Ilaasut katillugit (jun-sep)	Nassiussat (kg) (jun-sep)	Allakkat (kg) (jun-sep)
507 ^a	2.818	12.834	10.519

a Ukiok kaajallallugu siumut utimullu aallarnerit 2008-mi katillugit 1537-iusimapput.

Nassuiaat: Siumut utimullu ingerlatat inernerisigut ingerlatsinerup annertussusia nassuiarneqarpoq.

Najoqqutarisaaq: Regneark "2008-mi Uummannami eqqaanilu ilaasunik angallassineq" (Ilanngussaq 4), Namminersorlutik Oqartussani Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannerimullu Naalakkersuisoqarfimmit pissarsiarineqartoq.

Takussutissiaq 9.5.1-imi takuneqarsinnaasutut ullumikkut qulimiguulimmik Qaarsut Uummannallu akornanni juunimiit septembarimut aallarnerit 500-erpiasarput.

¹⁸⁴ Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilimagaa, angallat Søfartsstyrelsimi akuerineqarsinnaasoq.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat tunngavissallu

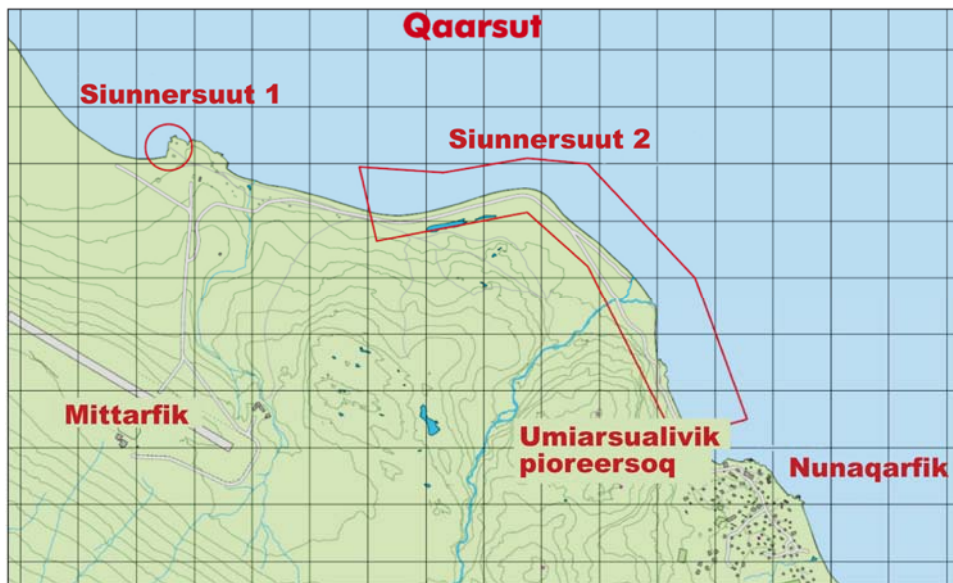
Aasaanerani qulimiguulimmik assartuussinerup angallammik assartuussinermut allanngortinneqarnissaa aningaasaqarnermut toqqaannartumik arlalinnik sunniuteqartussaavoq. Taakku ukioq 2015 ukiutut ammaafissatut aallaavigalugu naatsorsorneqarput.

Qulimiguulimmik ingerlatsinermi sipaagaqartoqassaaq, kisiannili angallammut bussinullu aningaasartuutit akilerneqartussaassapput. Tamatuma saniatigut angallassinermut atatillugu sanaartornermut aningaasartuuteqartoqassaaq.

Sanaartornermut aningaasartuutit

Sanaartornermut aningaasartuutit pingaartumik Qaarsuni talittarfeqarnerup pitsanngorsarneqarnissaanut atorneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, nunaqarfimmi mikisumik talittarfeqarmat, taannali tininnerani immamiikkunnaartarpoq.

Talittarfimmik minnerusumik, naammaginartumik itissusilimmik sanasinnaanermut, taamaalillunilu ilaasussat angallatit minnerit atorlugit Qaarsunut/Qaarsuniit angallanneqarsinnaalernissaannut periarfissat maannamut nalilersuiffigineqaannarallarsimapput. Naliliinerni taakkunani sarfaq, anori attaveqaatillu pioreersut pingaarnersiorlugit misissuiffigineqarsimapput.¹⁸⁵ Ilusiliaq 9.5.1-imi siunnersuut 1 tamatumunnga atatillugu siunnersuutini piviusorsiorpalaarnerusutut toqqaarneqarpoq.

Ilusiliaq 9.5.1 Qaarsut eqqaanni talittarfiup inissiffigisinnaasaanut nunap assinga takussutissiaq

Siunnersuut 1-imi sanaartugassap 5 mio. koruuningajannik akeqarnissaa missiliorneqarpoq (2010-mi akit).

¹⁸⁵ Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfimmut attaveqaqateqarneq, 2010-mi novembarimi.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, mittarfik, heliporti

Qulimiguulimmik assartuinerup aasaanerani angallammik assartuinermut allanngartinneqarnerani, Uummannami mittarfimmi heliportimilu ingerlatsinermut aningaasartuutit tamarmiusut allannguuteqassanngitsut ilimagineqarpoq.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, umiarsualivik

Siusinnerusukkut Qaarsuni umiarsualiviup nutaap aserfallatsaaliorneqarnissaanut aningaasartuutissat missiliorneqarsimannngillat. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, ukiumut aningaasartuutissat sanaartornermut aningaasartuutit 2%-iinik, tassalu 100.000 koruuninik annertussusileriarlugit.

Ingerlatsinermit aningaasartuutitut sipaagassat, qulimiguulik

Matuma siuliani nassuiarneqartutut timmisartuussinerit minutsinik qulinik sivissussullit 507-it sipaarneqassapput. Qulimiguulimilli ingerlatsinermit piffissap atorneqartartup marloriaataanissaa naatsorsuutigineqarpoq, tassunga piffissaq piareersaanermut matusinermullu atorneqartartoq ilaatinneqartussaammat. Taamaalilluni ingerlatsinermut piffissap annikillissutissaa katillugit nalunaaquttap akunnerinut 169-inut naatsorsorneqarpoq.

Qulimiguulimmik ingerlatsinermik sivikillisitsinermit sipaarutissat nalileruminaapput, qulimiguulik sumiiffimmiiginnartussaammat, qaammatillu sinnerini atorneqartussaalluni. Kisiannili qulimiguulik siunertanut allanut atorneqarsinnasunngorlugu atorneqarunnaassaaq, inuiaqatigiinnut kalaallinut isaatitsissutaasinnaassalluni imaluunniit nalilinnik allanik pissarsivigineqarsinnaassalluni. Tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, qulimiguullip Bell 212-ip atorneqarnerani nalunaaquttap akunneranut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit appasissut missiliorneqartut atorniarlugit, tak. takussutissiaq 7.6.1. Tamatuma kingunerisaanik nalunaaquttap akunneranut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutissatut 12.500 koruunit atorneqarput.

Uttuummut ataatsimut aningaasartuutit aamma piffissamik atuinermi allannguutissatut missiliorneqartut tunngavigalugit sullissisut aningaasartuutissaasa allannguutissaat naatsorsorneqarput. Allannguutissat tamarmiusut naatsorsorneqarnerini, ukiumut aningaasartuutissat 2,1 mio. koruuninik appartussatut naatsorsorneqarsinnaapput.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, angallat aamma bussinik assartuussineq

Qaarsut aamma Uummannap akornanni angallat siumuinnaq angalanernik 507-it missaanniittunik ingerlatsisartussaassaaq, qulimiguullip Bell-ip ilaasorisinnaasaasa amerlaqataanik ilaasoqarsinnaasussaagami, angalanerlu 25 km-iummat qaammatini sisamani katillugit 12.675 km-ini angalasartussaassaaq. Angalanermi km-imut uuttuummut ataatsimut akiusoq katillugu 26 koruuninut missiliorneqarpoq. Taamaalilluni qaammatini sisamani angallammik ingerlatsinermut aningaasartuutissat katillugit 330.000 koruuniussapput.

Ilaasut Qaarsuni mittarfup umiarsualiviullu akornanni angallanneqartassapput. Angallavik 1 km-it missaanniiginnarluortoq aningaasartuutissat tamaasa matussuserniarlugit angalaneq ataaseq 200 koruuneqartassasoq ilimagineqarpoq. Taamaalilluni ukiumut bussinik assartuussinermut aningaasartuutissat katillugit 100.000 koruuniussapput.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuineq

Takussutissiaq 9.5.2-mi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerup inernerisa katinnerat, suliassami maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfup iluani erniatigut takutinneqarput.

Takussutissiaq 9.5.2 Aasaanerani Qaarsut aamma Uummannap akornanni angallammik assartuussinermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassa qarfiup iluani erniat. Piffissaq aningaasaliiffiusussa: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4%

Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	NNV
Sanaartornermut aningaasartuutit	-2,7
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, mittarfiit/heliportit	0,0
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, umiarsualiviit	-1,3
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, sullissisut	22,5
Akilerartarnerup equnerani annaasat	1,7
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	20,1
Suliassa qarfiup iluani erniat, ukiumut %	31,6%

Takussutissiaq 9.5.2-mi takutinneqarpoq, aasaanerani qaammatini sisamani qulimiguulimmik assartuussinermit taarsiullugu angallammik assartuinermit atuineq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat ataatsimut isigalugu iluanaarutissartaqartoq. Talittarfimmu nutaamut aningaasaliinissaq kiisalu angallammut bussinullu aningaasartuutit sinningaatsiarlugit qulimiguulimmik ingerlatsinermit sipaagassanit matuneqarsinnaapput.

Sunniutissat naliligaanngitsut

Atuisunut piffissamut aningaasartuutit allannguutissat naatsorsorneqanngillat. Angallammilli assartuinermit atuisut piffissaq angalaffiusoq sivisunerusoq misigisalissavaat, kisiannili annaasassat tamarmiusut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsorneqartunut sanilliullutik annikitsutut naliliiffiqeqarput.

Naliliineq

Naatsorsuinerit ingerlanneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, aasaanerani ilaasunik timmisartumik angallassinermut taarsiullugu angallassisoqartariaqartoq. Sullissisut ingerlatsinermit aningaasartuutaannit sipaagassat, talittarfeqarnerup pitsanngortinneqarneranut atatillugu aningaasaliissutissanit amerlanerungaatsiassasut naliliisoqarpoq.

Aasaanerani qulimiguulimmik assartuussinerup atorunnaarsinneqarnerani sipaagassat piviusunngortinneqarsinnaasut amerlanerat eqqarsaatigalugu aamma Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, Uummannap qeqertarpiaani mittarfimmik sananissaq periarfissaqarnerusoq misissuiffiqeqartariaqartoq. Tamanna siusinnerusukku misissuiffiqeqarsimavoq, kisiannili misissuinerit ukiut 20-it sinnerlugit matuma siornatigut pisimapput. Misissuinermit mittarfimmik sanaartornermit aningaasartuutissat tamarmiusut 160 mio. koruuniunissaat ilimagineqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut nalillit, minnerunngitsumik Uummannami eqqaanilu takornariaqarnermit ineriartortitsinissamut periarfissat pitsaanerulernerata kingunerisassai eqqarsaatigineqassapput.

9.5.2 Qaanaap mittarfia/Pituffiup mittarfia

- Qaanaami mittarfik matullugu, tassungalu taarsiullugu Pituffimmi mittarfik aqutugalugu distrikti sullinneqarpat tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaanersoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq misissuiffigaa. Tassalu assartuusseriaaseq, Qaanaami

mittarfiup 1. september 2001-imi ammarneqarnissaata tungaanut assartuusseriaasiusimasup atuutsinneqaaq qilersinnaananeranut periarfissat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliiffigai.

- Qaanaami mittarfiup matuneqarnissaa, aammalu heliportitoqqamit ammaqinnetartumit taarserneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Qaanaami mittarfik siunissami nunaannarmut minnermut atorneqarsinnaassaaq. Qulimiguulik distriktimi atorneqartoq ullumikkut Pituffimmit aallaaveqartinneqarpoq. Qulimiguullip Upernavimmiit timmisartup tikinneranut/aallanneranut atatillugu Pituffiup aamma Qaanaap akornanni ilaasunik timmisartuussisarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.
- Ullumikkut Pituffimmi/Thule Air Base-mi sakkutooqarfimmut taannaluunniit aqusaarlugu angalanerit immikkut ittumik killilersugaapput. Tassalu angalasut tamarmik tunngaviusumik uninnganissamut akuersissummik immikkut ittumik peqartussaapput.¹⁸⁶ Assartuussinerli pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsuutigaa Pituffik aqusaarlugu ilaasunut tunngatillugu aaqiissutissanik eqaannerusunik nassaartoqarsinnaasoq.

Angallannermi pissutit

Pituffimmut timmisartut suluusallit atorlugit timmisartuussisalermermi Pituffiup Qaanaallu akornanni qulimiguulimmik timmisartuussinerit atuutsinneqaleqqinnissaat pisariaqartussaavoq. Pituffiup Qaanaallu akornanni isorartussuseq 107 km-iuvoq, minutsillu 40-t atorlugit timmisartortoqartarpoq. Bell 212 qulingulanik ilaasoqarsinnaasoq atorlugu timmisartuussisoqartarpoq.

Angallannermut sunniutissat

Timmisartut suluusallit (Dash 7 imaluunniit Dash 8) tikinneri/aallanneri tamaasa Pituffiup Qaanaallu akornanni siumut utimullu timmisartuussisarnissat agguaqatigiissillugit pingasut pisariaqartinneqassasut naliliisoqarpoq. 2008-mi Qaanaap Upernaviullu akornanni siumut utimullu timmisartuussinerit 54-iusimapput.¹⁸⁷ Tamatuma kingunerisaanik ukiut tamaasa Pituffiup aamma Qaanaap akornanni qulimiguulimmik timmisartuussinerit 324-t (siumut utimullu amerlassusaasa katinnerat) pisariaqartinneqartussaapput.

Ukiumut Pituffiup Qaanaallu akornanni qulimiguulimmik timmisartuussinerit 150-it (siumut utimullu amerlassusaasa katinnerat) ingerlanneqartareput¹⁸⁸.

Taamaattumik Pituffiup aamma Qaanaap akornanni ukiumut timmisartuussinerit katillugit 174-inik (siumut utimullu amerlassusaasa katinnerat) ilaneqassapput, tassalu nalunaaquttap akunneri timmisartuussiffiusut 145-nik ilaneqassallutik, tassani aamma angalanermut ataatsimut piareersaanermut matusinermullu minutsit qulit ilassutigineqassammata.

¹⁸⁶ Matuma kinguliani inuit Rigsombudimiit oqaatigineqartut akunninnissamut/uninnganissamut akuersissummik peqarnissaat piumasaqaataangilaq: inuit Qaanaap kommunerisimasaani imaluunniit illersornissaqarfimmi najugaqavissut, meeqqat 15-it inorlugit ukiullit, politiini atorfillit, danskit sakkutuuni sulisut, amerikamiut sakkutuuni sulisut aamma amerikamiut naalagaaffiani sulisut..

¹⁸⁷ Regneark: "Ilanngussaq 4 (Kalaallit Nunaata avannaani timmisartuussineq – 2008-mut tamarmiusumut nalunaarusiaq)", Namminersorlutik Oqartussani Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfimmit tiguneqartoq.

¹⁸⁸ Regneark: "Qaanaami eqqaanilu ilaasunik angallassineq " (Ilanngussaq 4)", Namminersorlutik Oqartussani Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfimmit tiguneqartoq.

Upernavimmiit timmisartuussinerit tamarmik pissutsini pilersaaruseriorfiusuni Qaanaamut ingerlanatik Pituffimmut ingerlasartussaammata silaannakkut 80 km-it missaat sipaarneqartartussaapput, timmisartuussineri ataatsimi minutsit 15-it sipaarneqartartussaallutik. Ukiumut timmisartuussinerit 108-t (siumut utimullu amerlassusaasa katinnerat) katillugit nalunaaquttap akunnerinik 27-nik sipaagaqarfiussapput.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat tunngavissallu

Mittarfīup matuneqarnera aningaasaqarnikkut toqqaannartumik arlalinnik sunniuteqartussaavoq. Taakku ukioq 2015 ukiutut ammaaffiusutut aallaavigalugu naatsorsorneqarput.

Qaanaami helistoppip pilerseqqinnissaanut aningaasartuuteqartoqassaaq, aammalu immikkut qulimiguulimmik ingerlatsinissamut aningaasartuuteqartoqassaaq. Tamatumali peqatigisaanik Qaanaami mittarfīup matuneqarnerani aningaasartuutissanik sipaagaqartoqassaaq.

Erseqqissaatigineqassaaq, angalasartut piffissamik atuinerannut allannguutissat naatsorsorneqarsimangimmata.

Sanaartornermut aningaasartuutit

Qaanaami helistoppip pilerseqqinneqarnissaanut 100.000 koruuninik atuisoqassasoq missiliorneqarpoq.

Pituffimmi inissiisarfinnik pilersitsineri, sakkutooqarfimmi aqutsisut erseqqinnerusumik isumaqatigiissuteqarfigineqarnerisigut inini pioreersuni pilersitsisoqarsinnaasoq naliliisoqarpoq. Tamatumunnga aningaasartuutissat naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat.

Qaanaami mittarfik matusineri aningaasartuuteqarfiunngitsumik qimanneqassaaq. Atortut mittarfinnut allanut nuunneqarsinnaasut tunineqarsinnaasullu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap 2 mio. koruuninut mianersortumik missiliorpai.

Ingerlatsineri aningaasartuutit, mittarfīit heliportillu

2009-mi Qaanaap Mittarfiani ingerlatsineri aningaasartuutit 6,3 mio. koruuniupput.¹⁸⁹

Aningaasartuutit taakku sipaarneqarsinnaasasut naliliisoqarpoq. Paarlattuanik Pituffimmi helistoppimut aningaasartuuteqartoqartassaaq. Tassunga aningaasartuutissat – Mittarfeqarfīit helistoppinut allanut aningaasartuutaat tunngavigalugit – ukiumut 850.000 koruuninut missiliorneqarput.

Tassalu ataatsimut isigalugu ukiumut 5,45 mio. koruunit sipaarneqarsinnaassapput.

Ingerlatsineri aningaasartuutit, timmisartuussineq

Qulimiguulimmik (Bell 212) aamma timmisartumik (Dash 7) atuineri nalunaaquttap akunneranut ataatsimut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit - takussutissiaq 7.6.1 – aamma piffissamik atuineri allannguutissatut missingersuutigineqartut tunngavigalugit, sullissisut aningaasartuutaasa allannguutissaat tamarmiusut naatsorsorneqarput, tak. takussutissiaq 9.5.3.

¹⁸⁹ Regneark, Kalaallit Nunaanni mittarfīni tamani ingerlatsineri aningaasartuutini imalik, 7/6-2010-mi mittarfeqarfīniit pissarsiarineqartoq.

Takussutissiaq 9.5.3 Sullissisut aningaasartuutaannut allannguutit. Qaanaami mittarfiup matuneqarnissaanut pissutsit pilersaarusiortiusut pissutsinut tunngaviusunut naleqqiunneri

Ukiuumut mio. kr.	Bell	Dash 7+	Katillugit
Sullissisunut aningaasartuutit	-2,1	0,5	-1,6

Nassuiaat: Ataasiakkaanut aningaasartuutini nalunaaquttap akunneranut ataatsimut naliusut qiterliit atorlugit.

Takussutissiaq 9.5.3-mi takuneqarsinnaasutut angallassinermi sullissinermut allannguutissat malitsigisaanik, sullissisut aningaasartuutaat ukiumut 1,6 mio. koruuninik amerlissasut naatsorsorneqarput.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naatsorsukkat

Takussutissiaq 9.5.4-mi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naatsorsukkat inernerit suliat maannakkut nalingi ilanngaasereerlugit aamma suliassaqaqarfiup iluani erniat atorlugit takutinneqarput. Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit suliani piffissami aningaasaliiffiusuni, ukiunik 25-nik sivilissuseqartuni misissuiffiqineqartuni isertitat aningaasartuutillu, ukiumut erniat iluanaarutitaviat 4%-iusoq atorlugu nalinginik ersersitsipput.

Takussutissiaq 9.5.4 Qaanaami mittarfiup matuneqarnerani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit. Piffissaq aningaasaliiffiususaaq: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4%

mio. DKK, 2010-imi akit (NNV 2010)	NNV
Sanaartornermut aningaasartuutit	-0,1
Atortut nuunneqartut nalingi	1,7
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, mittarfiit/heliportit	72,8
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, sullissisut	-20,9
Akilaartarnerup equnerani annaasat	5,4
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	58,9

Nassuiaat: Suliassami suliassaqaqarfiup iluani erniat naatsorsorneqarsinaangillat, piffissami misissuiffiusumi ukiuni tamani akiliisarnerit ingerlaarnerat sinneqartoofiusimammat. Tamanna aamma suliassaqaqarfiup iluani erniat naasuitsuunerannut imaluunniit amerlasoorsuunerannut takussutissaavoq.

Takussutissiaq 9.5.4-mi takutinneqarpoq, Qaanaami mittarfiup matuneqarnissaa ataatsimut isigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annertuumik iluanaarutissartaqartoq. Mittarfimmi ingerlatsinermi appaatissat annertuut Pituffiup aamma Qaanaap akornanni qulimiguulik atorlugu assartuussinermi ingerlatsinermut aningaasartuutissanut qaffasinnerusunut matusissutigissallugit sinneqarput.

Sunniutissat naliligaanngitsut

Atuisut piffissamut aningaasartuutissaasa allannguutissaat naatsorsorneqanngillat, piffissap angalaffiususap tamarmiusup allannguutissaasa agguaqatigiissinneqarnera nalornineqarmat. Mittarfilli matuneqassappat, atuisut piffissat angalaffiusut sivilissunerulerannik misigisaqassappat, kisiannili annaasassat tamarmiusut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsorneqarnerinut naleqqiullugu annikitsuaraasussatut nalilerneqarput.

Naliliineq

Misissueqqissaarnerit ingerlanneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassuteqarpoq, Qaanaami mittarfik piaarnerpaamik matuneqassasoq. Qaanaami mittarfimmi ingerlatsineq annertuumik, sullissisunut aningaasartuutaanerusussanut illuatungiliuttussanik

sipaagaqarfigineqarsinnaavoq. Tassalu amerikamiunut isumaqatigiissusiassap pilertornerpaamik isumaqatiginninniutigineqarnissaa sulissutigineqartariaqarpoq, taamaalilluni Pituffimmi/Thule Air Base-mi mittarfik timmisartup/qulimiguullip akornanni taarsiinissamut atorneqarsinnaalissammat. Isumaqatigiissummi tunngaviusumik maleruagassat, 2001-imi Qaanaap ammarnissaa tikillugu atuussimasut atuutileqqinnissaat siunnerfigineqartariaqarpoq.

9.5.3 Mittarfiit ujaraaqqanik qallikkat pioreersut asfaltimik qallerlugit atorneqarnerinik annertusititsinissaq

- Mittarfiit ujaraaqqanik qallikkat pioreersut (Qaanaaq, Qaarsut, Kulusuk aamma Nerlerit Inaat) asfaltimik qallerneqarnissaanni, pingaartumik timmisartut amerlanerusut annerusullu tikissinnaalernissaat, kiisalu tikittartut akulikissusaasa pitsanngortinneqarsinnaanerit siunertarineqarpoq. Mittarfiit aserfallatsaaliorneqarnerinut ingerlatsinermut aningaasartuutit taamatuttaaq asfaltimik qalliinermi sunniuteqarfigineqassapput. Kiisalu asfaltimik qalliinikkut timmisartut sarpiisa ilaatigut ujaqqanit eqqorneqartarnerat pisanunnaarsinnaavoq.
- Siusinnerusukkulli ilimagisat paarlattuanik mittarfiit pioreersut asfaltimik qallernissaat teknikkikkut suliassaavoq pisariusoq, akisoorujussuaq aammalu nunap qeriuannartup sunniutai pissutigalugit mittarfiup qalliutaanik tamanik taarsiinissamik pisariaqartitsiviusoq.

Qaarsuni Qaanaamilu mittarfiit pioreersut marluullutik 900 meterinik takissuseqarput. Kulusummi mittarfik 1199 meteriuvoq, kiisalu Nerlerit Inaanni mittarfik 1000 meterinik takissuseqarluni. Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarnerisa kingunerisaanik siunissami timmisartuni teknologi immikkut ajornartorsiorfiulertussaangilaq. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inerniliivoq, matumani mittarfiit taakku qalliutaasa allanngortinnissaannut annertuunik tunngavissaqanngitsoq.

10 Usinik angallassineq

Usinik angallassineq pillugu kapitalimi aallarniutaasumi immikkoortut pingaernerit sisamat aallunneqarput. Immikkoortoq 10.1-imi tamatuma misissueqqissaarfigineqarnerani killiliussat Isumalioqatigiissitap nassuiaatigai. Immikkoortoq 10.2 tamatumunnga nangissutitut pissutsit tunngavissallu tamakkiinerusut, usinik angallassinermut atatillugu immikkooruteqartut takussutissiorneqarput. Immikkoortoq 10.3 isertitaqarfiunerusinnaasunut, umiarsualivimmi atortut pitsaanerulerpata inuiaqatigiit kalaallit pissarsiaqarfigisinnaasaannut tunngasuvoq. Kiisalu immikkoortoq 10.4 illoqarfiit nunaqarfiillu pioreersut avataaniittuni umiarsualivinnut, tassalu aatsitassarsiornermut assigisaannullu atatillugu umiarsualivinnut tunngasuvoq.

Usinik angallassinermut atatillugu ajornartorsiorfiusut kapitalini 11-miit 13-imut misissueqqissaarfigineqarput. Kapitali 11-mi Nuup umiarsualiviata allilerneqarsinnaanera misissueqqissaarfigineqarpoq. Nuup umiarsualivia ullumikkut Kalaallit Nunaanni Imarpik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfittut qitiuvoq, taamaattumillu Imarpik ikaarlugu angallannermi umiarsualivittut pingaarnertut atorneqarluni. Kapitali 12-imi Sisimiuni umiarsualiviup allilerneqarsinnaanera misissueqqissaarfigineqarpoq. Kiisalu kapitali 13-imi nunami umiarsualivinni allani ajornartorsiutaasut nassuiarneqarput.

10.1 Usinik angallassinermut atatillugu Isumalioqatigiissitap suliarnik killiliinera

Immikkoortoq 2.5-imi taaneqartut Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap suliani nunaqarfinnut nassiussanik sullassinermut, kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut tunngavigalugu Royal Arctic Bygdeservice-mit isumagineqartumut killilerpai. Aammattaaq immikkoortoq 2.5-imi taaneqartut suliassaqarfimmi tassani kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit, 1. januar 2011 aallarnerfigalugu ukiumi 20-ni atuuttussat tunngavigalugit sulisoqarnera tamatumunnga tunngaviuvoq. Isumaqatigiissummi tassani ilaatigut umiarsuarnik nunaqarfiliartaatinik sullissisussanik nutaanik pisinissaq pineqarpoq.

Tamatuma saniatigut erseqqissaatigineqassaaq, umiarsualivinni ingerlatsinikkut aserfallatsaaliuinikkullu unammilligassat aningaasaliissutinut sinaakkusiussanut, kiisalu sanaartugassanut minnerusunut, tassungalu ilanngullugu atortunik nutaanik kissaateqarnermut naleqqiunneqarnissaat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilaatinngimmagit.

10.2 Pissutsit nalinginnaasut aamma usinik angallassinermik misissueqqissaarnerni tunngaviusut

Illoqarfinnut nunaqarfinnullu usinik angallassinernit tamangajammik imaatigut ingerlanneqartarput, taamaattumillu usinik angallassinernup misissuiffigineqarnerani nunap iluani umiarsualiviit qitiusorujussuarmik inissisimapput. Matuma kinguliani umiarsualiviit angissusii, kiisalu umiarsualiviit aqqusaarlugit usit angallanneqarneri tikittarnerillu naatsumik takussutissiorneqarput.

Illoqarfinni umiarsualivinni maannakkut pissusiusut

Takussutissiaq 10.2.1-imi illoqarfinni umiarsualivinni pissutsit takussutissiorneqarput, nunap immikkoortuinut agguarlugit. Tassani takuneqarsinnaavoq umiarsualiviit pisinnaasamik taamatullu umiarsualiviit nunatamik assigiingitsorujussuusut. Umiarsualivinni nunataanilu pisinnaasat takussutissiaq 10.2.1-imi pissutsit sisamat atorlugit takutinneqarput: itissuseq, talittarfimmi umiarsuit takissusiisa annerpaaffissaat, umiarsuit containerersortut TEU-nngorlugit uuttorlugit angissusissaat

aamma nunataani pisinnaasat TEU-nngorlugit uuttorlugit angissusissaat.¹⁹⁰ Umiarsualiviit amerlanersaat 7 meterinik itissuseqarput, talittarfiillu 110 meterit sinnerlugit takissuseqarput. Umiarsualiviit tallimaanaat umiarsuarnit containerersortunit 700 TEU-nit annerusunilluunniit taliffiqeqarsinnaapput, aammalu Nuup umiarsualivia kisimi umiarsuarnit containerersortunit 1000 TEU-t sinnerlugit angissusilinnit taliffiqeqarsinnaalluni. Nuummi umiarsualivik takuneqarsinnaasutut umiarsuarnit containerersortunit 1500 TEU-t tikillugit angissusilinnit taliffiqeqarsinnaavoq. Kiisalu takussutissiaq 10.2.1-imi takutinneqarpoq, taamaallaat sumiiffinni marlunni umiarsualiviup nunataa 1000 TEU-t sinnerlugit pisinnaasaqartut, tassalu Aasianni Nuummilu.

Takussutissiaq 10.2.1 Illoqarfinni umiarsualivinni pissutsit

Illoqarfik	Nunataani pisinnaasat, TEU	Itissusaa, meter	Talittarfimmi umiarsuup takissusissaa annerpaaq, meter	Umiarsuup angissusaa, TEU
Avannaani nunap immikkoortua				
Aasiaat	1500	7	150	750
Qasigiannugit	290	7	150	750
Ilulissat	300	7	113	550
Qeqertarsuaq	-	-	-	-
Uummannaq	60	3,5	80	100
Upernavik	300	7	113	550
Qaanaaq ^a	-	-	-	-
Kangaatsiaq ^b	-	-	-	-
Qeqqani nunap immikkoortua				
Paamiut	150	7	113	550
Nuuk	1800	10	175	1500
Maniitsoq	350	7	113	550
Sisimiut	500	7	150	750
Kujataani nunap immikkoortua				
Nanortalik	50	7	113	550
Qaqortoq	450	7	113	550
Narsaq	200	7	150	750
Tunami nunap immikkoortua				
Ittoqqortoormiitc	-	-	-	-
Tasilaq	200	7	113	550

- Qaanaami umiarsualivivimmik soqanngilaq.
- Kangaatsiami umiarsualivik taamaallaat umiarsuarnit nunaqarfiliartaatinit sullinneqarpoq.
- Ittoqqortoormiini talittarfik minnerusoq pigineqarpoq, kisiannili illoqarfup sullinneqarnerani nunnigussissut atorniarlugu RAL aalajangersimavoq.

Najoqqutarisaq: Paasissutissat RAL-imit aamma Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfimmit pissarsiarineqartut.

Sumiiffinni arlalinni sikoqassuseq imaatigut angallannermut killiliisarpoq. Sisimiut avannaani Qeqertarsuup Tunuani umiarsualiviit aasaanerani maajip qiteqqunnerata missaaniit novembarip qaammataa tikillugu imaatigut angallavigineqarsinnaapput, kiisalu kitaani sinerissap avannarpasinnerusortaa aasaanerani piffissami sivikinnerusumi taamaallaat

¹⁹⁰ TEU tassaavoq Twenty-foot Equivalent Units, aammalu TEU ataaseq containerip 20 fodinik angissusillip angeqqatigaa.

angallavigneqarsinnaalluni. Kitaata sineriaani avannamut Sisimiut tikillugu ukioq kaajallangajallugu sikoqarneq ajorpoq. Upernaajunerani aammalu aasaanerani piffissap ilaani Kalaallit Nunaata kujataani Tunumiit sikorsuit pitarunneranni umiarsualiviit mattussaasinnaapput. Tunumi umiarsualiviit aasaanerani sikut pissutaallutik piffissami sivikitsuinnarmi imaatigut angallavigneqarsinnaasarpud.

Umiarsuit tikittarnerat

Imarpik ikaarlugu angallannermi umiarsuit containerersortut atorpeqartarput. RAL-ip umiarsuaataanit annerit tassaappud Nuka aamma Naja Arctica, tamarmik immikkut 700 TEU-nik annertussusillit. Umiarsuit Imarpik ikaarlugu angalasartut taakkua ullumikkut Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnut sisamanut tikittarput (Narsaq, Nuuk, Sisimiut aamma Aasiaat) Irena aamma Mary Arctica, 400 aamma 500 TEU-nik annertussusillit aamma RAL-imit Imarpik ikaarlugu angallannermut atorpeqarput. Umiarsuit taakku umiarsualivinnut matuma siuliani taaneqartunut, kiisalu Nanortalimmut Tasiilamullu tikittarput. Umiarsualiviit sinneri umiarsuit feederersortut aamma/imaluunniit umiarsuit nunaqarfiliartaat atorlugit sullinneqarput.

Takussutissiaq 10.2.2-mi illoqarfinni umiarsualiviit assigiinngitsut umiarsuarnit usinik assartuisunit qanoq akulikitsigisumik tikinneqartarnersut takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 10.2.2 Illoqarfinnut usinik assartuineri umiarsuit tikittarnerat

Illoqarfik	Imarpik ikaarlugu angalaneg	Feederersorluni angalaneg
Avannaani nunap immikkoortua		
Aasiaat	Sap. ak. 1 ^b	-
Qasigianguit	-	Piffissat ilaanni
Ilulissat	-	Sap. ak. 1 ^b
Qeqertarsuaq	-	-
Uummannaq	-	-
Upernavik	-	-
Qaanaaq ^a	-	Ukiumut 2 miss.
Qeqqani nunap immikkoortua		
Paamiut	-	Sap. ak. 1
Nuuk	Sap. ak. 1	Sap. ak. 1
Maniitsoq	-	Sap. ak. 1
Sisimiut	Sap. ak. 1	Sap. ak. 1
Kujataani nunap immikkoortua		
Nanortalik	Qaammammut 1 miss.	Sap. ak. 1
Qaqortoq ^c	-	Sap. ak. 1 ^b
Narsaq	Qaammammut 1 miss. ^d	Sap. ak. 1
Tunumi nunap immikkoortua		
Ittoqqortoormiit		Ukiumut 2
Tasiilaq	Ukiumut 5 miss.	Ukiumut 2

a. Umiarsualivivimmik peqanngilaq, taamaallat tikittarfeqarluni.

b. Piffissami sikoqanngiffiusumi.

c. 2010-miit Qaqortoq umiarsuarnit Imarpik ikaarlugu angalasartunit tikinneqartarunnaarpoq, tak. RAL-ip 2010-mut angalanissanut pilersaarutaa pingarneq.

d. RAL-ip 2010-mi Narsaq tikinneqartarnera pingaartumik umiarsuarnit feederersortunit tikinneqartalersillugu allangortippaa, umiarsuit Imarpik ikaarlugu angalasartut akuttunngitsumik sikorsuaqarnerani kinguaattoortarmata, tak. RAL-ip 2010-mut angalanissanut pilersaarutaat pingarneq.

Najoqqutarisaq: RAL-ip 2010-mut angalanissanut pilersaarutaat pingarneq, 1. juli 2010-mi atuutilersoq.

Kalaallit Nunaata kujataa maajimiit aggustimut sikorsuarnik akornuteqartarpoq, taamaalineranilu umiarsuit Imaprik ikaarlugu angalasartut akuttunngitsumik illoqarfinnut tikissinnaaneq ajorput. Piffissami tassani Nuuk umiarsuarnut feederersortunut sikusiorsinnaassuseqarnerunut ajornannginnerusumik sikusiorsinnaasunut usilersoqqinnermut atorneqartarpoq.

Nassiussat amerlassusaat

Takussutissiaq 10.2.3-mi umiarsualivinni assigiinngitsuni containerit tiguneqartut nassiunneqartullu TEU-nut naatsorsorlugit amerlassusilerlugit nassiussat amerlassusaasa oqaluttuarisaanermi ineriartornerat takussutissiarineqarpoq.

Tabel 10.2.3 2000-imiit 2009-mut containerit tiguneqartut nassiunneqartullu (TEU), umiarsualivinnut agguarlugit

Ukioq	Ilulissat	Maniitsoq	Nanortalik	Narsaq	Nuuk	Paamiut	Qaqortoq	Qasigiannguit	Sisimiut	Tasiilaq	Upernavik	Uummannaq	Aalborg	Aasiaat	Katillugit
2000	4.529	5.572	N.a	2.215	42.779	2.404	5.209	1.937	11.566	888	365	249	41.935	8.509	128.157
2001	4.045	3.781	1.373	2.224	45.044	2.539	4.627	1.548	9.983	654	263	299	40.624	7.171	124.175
2002	4.691	4.131	1.314	2.264	48.914	2.170	4.366	1.526	9.911	800	225	220	45.562	7.772	133.866
2003	4.846	3.547	1.216	3.515	46.717	2.164	3.994	1.572	10.180	772	183	254	46.345	8.139	133.444
2004	4.952	3.356	1.562	4.046	55.397	2.947	4.454	1.535	10.382	703	372	303	47.292	8.774	146.075
2005	5.420	4.614	1.689	3.998	53.367	3.746	5.826	1.867	13.856	1.847	479	387	56.382	9.697	163.175
2006	5.541	5.750	1.189	3.909	65.084	5.099	6.486	1.080	14.941	1.858	309	158	56.463	11.598	179.465
2007	5.492	5.802	1.387	3.880	63.979	5.242	5.483	1.536	15.484	1.873	293	441	55.870	12.440	179.202
2008	5.969	5.734	1.353	3.779	67.847	4.704	5.519	1.719	15.931	1.528	408	413	57.511	14.476	186.891
2009	5.556	5.161	1.213	4.009	60.133	3.401	5.319	1.776	13.645	1.537	293	519	54.727	14.901	172.190

Nassuiaat: Akunniffiusuni containerit umiarsualivinni akunniffiusuni containerit tiguneqartut nassiunneqartutullu ilanngunneqarput.

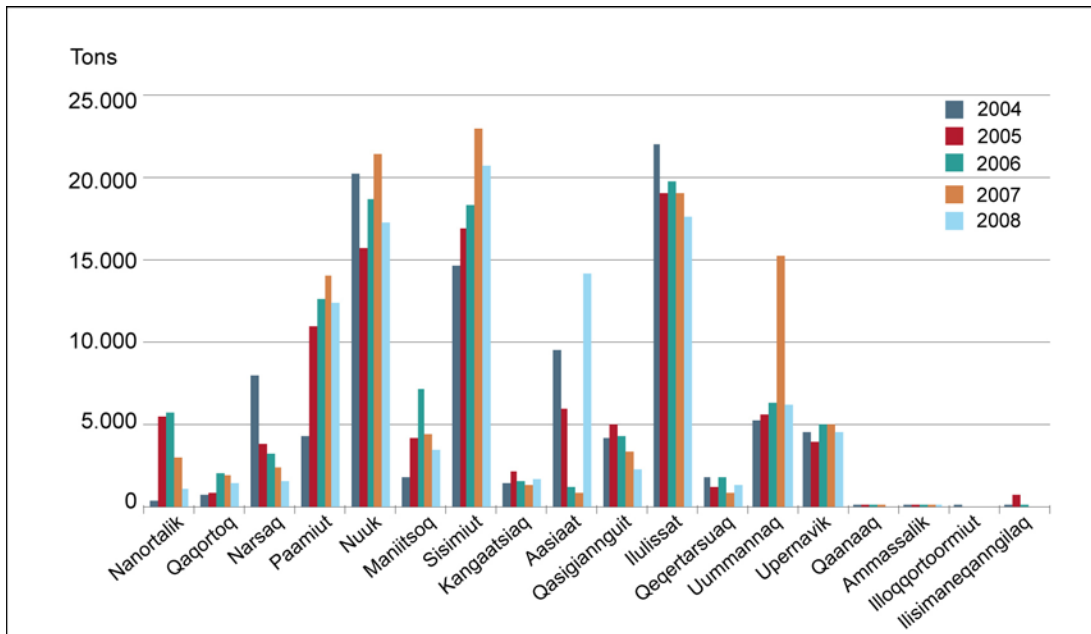
Najoqqutarisat: Royal Arctic Havneservice.

Takussutissiaq 10.2.3-mi containerit tiguneqartut nassiunneqartullu, Royal Arctic Havneservice-mit suliarineqartut TEU-nut naatsorsorlugit amerlassusaat takutinneqarput. Akunniffiusuni containerit umiarsualivinni akunniffiusuni containerit tiguneqartut nassiunneqartutullu ilanngunneqarput. Containerit TEU-nngorlugit tiguneqartut nassiunneqartullu Aalborgimut naleqqiullugu Nuummi amerlanerunerat tamatumunnga pissutaasunut ilaavoq.

Takussutissiaq 10.2.3-mi ukiut tallimat arfinillilu kingullit ingerlanerini containerit suliarineqartut taamaallaat Nuummi, Sisimiuni, Aasiannilu amerliartorsimasut takutinneqarpoq.

Aalisakkat aamma umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut

RAL-ip umiarsuaasa tikittarnerisa saniatigut aamma aalisariutit/kilisaatit, umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut aammalu AUL-ip umiarsuai umiarsualivinnut tikittarput. Ilusiliaq 10.2.1-imi 2004-miit 2008-mut umiarsualivinnut assigiinngitsunut aalisakkat qaleriallilu tulaaneqartut takutinneqarput.

Ilusiliaq 10.2.1 Umiarsualivinnut assigiinnngitsunut aalisakkat qaleruallillu tulaanneqartut, 2004 - 2008.

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqjissaartarfik. *Kisitsisitigut paasissutissaasivik.*

Ilusiliaq 10.2.1-imi aalisakkat qaleruallillu tulaanneqartut 2004-miit 2007-imut amerlisimariarlutik, ataatsimut isigalugu 2008-mi ikilismanerat takutinneqarpoq. 2007-imi katillugit 118.000 tonsit missaanniissimapput, kiisalu 2008-mi 109.000 tonsit missaanniissimallutik. Sisimiut, Nuuk aamma Ilulissat amerlassutsinik uuttuinnermi aalisarnermut umiarsualiviit annersaraat.

Takussutissiaq 10.2.4-mi umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnut tikittartut 2006-imiit 2008-mut amerleriangaatsiarnerat takutinneqarpoq. Umiarsualiviit tikiinneqarnerpaat tassaapput Kangerlussuaq, Ilulissat aamma Sisimiut, tulleriaarneri malillugit taaneqarlutik.

Takussutissiaq 10.2.4 2006-imiit 2008-mut umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut umiarsualivinnut assigiinngitsunut tikittarnerisa amerlassusaat

Tikiffiusoq	2006	2007	2008
Kangerlussuaq	30	44	55
Ilulissat	25	28	45
Sisimiut	16	29	36
Nuuk	22	20	31
Uummannaq	4	14	25
Qaqortoq	13	18	22
Qeqertarsuaq	2	14	20
Ittoqqortoormiit	14	6	15
Narsarsuaq	14	6	13
Ukkusissat	1	14	13
Nanortalik	5	2	8
Qaanaaq	4	7	8
Tasiilaq	2	8	6
Itilleq	1	14	4
Upernavik	2	5	4
Siorapaluk	0	0	2
Umiarsualiviit allat ^a	21	25	22
Katillugit	176	254	329

a. Matumani umiarsualiviit allat taaneqartut tassaapput Igaliku, Ivittuut, Kullorsuaq, Narsaq, Pituffik, Paamiut, Saqqaq, Aasiaat, Arsuk, Kangilinnguit, Qasigiannugit, Qassiarsuk, Upernavik Kujalleq, Aappilattoq, Alluitsup Paa, Kuummiut, Maniitsoq aamma Savissivik.

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Takornariaqarnermut Inuussutissarsiornermullu Siunnersuisoqatigiit (Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup tikittunut allatugai tunngavigalugit, Umiarsualivinni ullorsiuutit).

Umiarsualivinni suliat annertussutsimikkut ineriartornissaannut naatsorsuutigisat

Oqaluttuarisaanermi umiarsualivinni suliat annertussutsimikkut ineriartornerat matuma siuliani naatsumik nassuiarneqarpoq. Kisiannili siunissami suliat annertussutsimikkut ineriartornissaasa pingaarnerutinneqarnissaat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamiit siunertarineqarpoq. Kapitalini 11-miit 13-imut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tamanna pillugu missiliuinerminni tunngavigisimasai suunersut nassuiaatigineqarput.

Aserfallatsaaliuineq

Umiarsualivinni aqutsinerminni aserfallatsaaliuinerminu ”Namminersornerullutik Oqartussat umiarsualiviutaasa sanaartorneqarnerat, aserfallatsaaliorneqarnerat ingerlanneqarnerallu il.il. pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 4, 29. oktober 1999-imeersoq”, kiisalu ”Namminersornerullutik Oqartussat umiarsualiviutaasa sanaartorneqarnerat, aserfallatsaaliorneqarnerat ingerlanneqarnerallu il.il. pillugu Inatsisartut peqqussutaat allannortinneqarnera pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 2, 27. marts 2006-imeersoq” tunngavigineqarput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu umiarsualivinnik aserfallatsaaliuineq Namminersorlutik Oqartussani Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfimmit aqunneqarpoq. Umiarsualivinnik aserfallatsaaliuinermit aningaasat kontomit pingaarnermit uannga akilernerqartarput: 73.02.01 Umiarsualivinnik aserfallatsaaliuineq. Tamatumunnga ukiumoortumik aningaasaliissutaasartut ukiumi kingullerni 14-18 mio. koruunit akornani amerlassuseqartarput, tak. takussutissiaq 10.2.5.

Takussutissiaq 10.2.5 2003-miit 2010-mut Aningaasanut inatsit aqputigalugu umiarsualivinnik aserfallatsaaliuinnermut aningaasaliissutit

Ukioq	Aningaasaliissutit, mio. kr.
2003	14,8
2004	14,8
2005	14,8
2006	15,0
2007	16,7
2008	15,5
2009	17,2
2010	17,7

Najoqqutarisaq: Namminersorlutik Oqartussat Aningaasanut Inatsisaat.

Namminersorlutik Oqartussat umiarsualiviutaanni siunertaq pingaarneq tassaavoq, nassiussanik tigooqqaaneq nassiussuinerlu, aalisarnermik inuussutissarsiuteqartunik sullissineq kiisalu imaatigut ilaasunik angallassinermi sullissineq. Taamaattumik umiarsualiviit aserfallatsaaliorneqarnerini umiarsualivinni siunertat pingaarnerit sapinngisamik pitsaanerpaamik naammassineqarnissaat siunertarineqarpoq.

Aserfallatsaaliuinnermi siunertanut pingaarnernut taakkununga naleqqiullugu suliassat tulleriaarneqartarnerisa saniatigut, suliassat aamma nunap immikkoortui kisiisa eqqarsaatigalugit sapinngisamik naleqqunnerpaamik suliarineqartarnissaat anguniarneqartarpoq. Tassalu ukiuni ataasiakkaani nunap immikkoortuini pilersaarusiortoqartarpoq, taamaalilluni ukiut ilaanni suliassat amerlasuut soorlu Tunumi suliarineqartarlutik. Ukiumi tulliuuttumi Kalaallit Nunaata kujataani umiarsualiviit aallunneqarsinnaapput, tassalu suliassat taamatut ingerlanneqartarput. Tamatumani ilaatigut inuussutissarsiutigalugu aqpartartut pisinnaasaasa killeqarnerat tunngavigineqartarpoq, kiisalu nunap immikkoortuisa ataasiakkaarlugit aallunneqarneranni aningaasat pitsaanerumik atorineqarnissaat isiginiarneqartarluni.

Aserfallatsaaliuinnermut aningaasat umiarsualivinnut 185-inut, tassalu talittarfinnut, tulattarfinnut, sapsuanut, puttasunut, pituffeqarfinnut puttasunut il.il. atorineqartussaammata, aningaasaliissutaasunit amerlanerujussuit aserfallatsaaliuinissamut pisariaqartinneqarput. Aserfallatsaaliuinnermi kinguaattoorutit 80 mio. koruunit missaannik naleqassasut, Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfimmit nalilerneqarpoq.

Namminersorlutik Oqartussat talittarfiutaasa saniatigut talittarfinnik allanik peqarpoq. Assersuutigineqarsinnaapput umiatsiaararsorlutik aalisartunut sunngiffimmilu sammisaqartunut talittarfiit, Polaroil/Kangerluarsorseq talittarfiit, tulattarfiit, orsersortarfiit eqqaanni naaralaartitsiviit naleqqallu nalunaqutaat aammalu talittarfinni amoorutit assigiinngitsut. Taakku kommuninit, nuannaariartaatinik angallatillit peqatigiiffianit ingerlatseqatigiiffinnillu, taakkunungalu ilanngullugu KNI / Polaroil-imit pigineqarput ingerlanneqarlutillu.

Umiarsuit usinerannut piffissap nalilerneqartarnera

Piffissamik naliliisarneq suliassat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissanik Isumalioqatigiissitap naliliisarneranut nalinginnaasumik ilaatinneqartarpoq. Takussutissiaq 10.2.6-imi uuttuummut ataatsimut akit, usinik umiarsuarmik assartuinnermut atorineqartut takussutissiorneqarput. Uuttuummut ataatsimut akinit piffissamillu atorineqartumit suliamut taassuminnga – takussutissiaq

10.2.6-imi immikkoortunut agguarlugu – Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap usinik umiarsuarmik assartuussinermi piffissamik naliliineranut ilaatinneqarpoq.

Takussutissiaq 10.2.6 Uuttuummut ataatsimut akit, usinik umiarsuarnik assartuussinermut piffissap nalingata naatsorsorneqarneranut atorneqartut

2005-mi akit	Uuttuut ataaseq	Nassiussat, imaatigut
Angalanermi piffissaq	Kg-mut kr./time	0,012
Kinguaattoornermi piffissaq	Kg-mut kr./time	0,012
Aggiussinermut ornigussinermullu piffissaq	Kg-mut kr./time	0,012
Allamut ikinermut piffissaq	Kg-mut kr./time	0,005
Allamut ikinermut pillaaataasoq	Kr./allamut ikineq	0,012

Najoqqutarisaaq: TGB-CBA.xls kiisalu HEATCO, D5, p75-imit paasisutissat tunngavigalugit nammineerluni missiliuinerit.

Usinut umiarsuarmik assartorneqartunut piffissap nalinga nassiussanut allakkanullu timmisartumik assartorneqartunut piffissap nalinganut sanilliukkaanni (tak. takussutissiaq 5.2.2) takuneqarsinnaavoq, usinik umiarsuarmik assartorneqartunik naliusut appasinnerungaatsiartut atorneqarsimasut. Tamatuma takutippaa nioqqutissat ataatsimoortut allat timmisartumik assartuussinermut sanilliullugu umiarsuarmik assartorneqartarsimasut. Nioqqutissat umiarsuarmik assartorneqartut kg-mut nalingat nalinginnaasumik nassiussanit timmisartumik assartorneqartunit appasinnerujussuusarpoq, taamatullu aamma atasinnaassusiat amerlanertigut sivisunerusarluni.

Takussutissiaq 10.2.6-imi akit taaneqartut najoqqutarisami allassimasutut 2005-imi akiupput. Akit taakku 2010-mi akinut missiliorneqarnerat takussutissiaq 5.2.1-imi aamma 5.2.2-mi missiliorneqartut assigaat.

Silap pissusaata allanngorneri

Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu piffissap misissuiffiusup iluani umiarsualiviit ilusaannik tunngaviusunik allanngortitsisussanik umiarsuit teknologi eqqarsaatigalugu nutaaliorfiususaaanngillat.

Kisiannili maannangaaq nunap iluani umiarsualiviit ilusaasa siunissamut ungasissumut eqqarsaatigineqarnerinut ilaattisallugit pingaaruteqarsinnaasunik silap pissusaanik allanngortoqarmissaa ilimagineqarsinnaavoq.

Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) siunissamut ungasissumut silap allannguutissaanut najoqqutassianik suliaqarsimavoq.

Siunissami ungasissorsuarmi 2080 tikillugu Kalaallit Nunaanni silap pissusaata annertuumik allannguuteqarmissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq, silaannaq kiannerujussuanngorluni isugutannerujussuanngorlunilu, tak. DMI-p nittartagaani Kalaallit Nunaanni silap pissusaata allannguutissaannut najoqqutassiaq. Tamatuma ilaatigut nassatarisaanik Sullualuk ammaannalersinnaavoq.

Sullualuup ammarnerani Kalaallit Nunaata kitaa sinerlugu aammalu Canada avannaqqullugu umiarsuit angalasinnaalissapput. Angallaviup taamaattup Imarpik ikaarlugu, aammalu Panamap ikerasaa aqqusaarlugu imaluunniit Amerikap kujataa kujaqqullugu Amerikap nunavittaata kitaa sinerlugu imaatigut maannakkut angallaviusut 4.000 km-it tikillugit naannerulersittusaaavai. Aamma angallavik Europap Japanillu, aammattaaq Suez-ip kangerluanik aqqusaarfusartup akornanni umiarsuit angallaviisa saniatigut toqqarneqarsinnaalissaaq.

Taamatut ammaaneq nunat tamat akornanni, aammattaarlumi periarfissaq taanna umiarsuarnik aqqusaartunik sullissinermut atorneqarluassappat Kalaallit Nunaanni umiarsuit angallannerinut pingaaruteqartorujussuusussaavoq.

Kisiannili Sullualuup ammarnissaa siunissami ungasissorujussuarmiittooq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, taamaattumillu tamatuma toqqaannartumik ilanngunnissaa pingaaruteqartissimanagu, taamaallaalli siunissami angallannerup ilusaani eqaatsumik aaqqiisinaanissap eqqarsaatigineqarneranut toqqaannanngitsumik ilanngussimallugu.

Kisianni ukiualuit ikittut iluanni Qeqertarsuup Tunuata ukioq kaajallallugu imaatigut angallaviusinnaalernissaa pivisorpalaartut isumaqarfigineqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik tamaani ilaasunik assartuussinerit ukioq kaajallallugu umiarsuit atorlugit ingerlanneqarsinnaalissaaq. Kiisalu umiarsuit assartuutit Kitaata sikorsuinit, ullumikkut Qeqertarsuup Aasiaallu akornanni tassanngaannartumik matusisartunit akimmisinneqarnissartik ulorianartorsiorfiginagu Qeqertarsuup Tunuata qinnguani illoqarfinnut tikissinnaalissapput. 2011-mi Royal Arctic Line misiliilluni Qeqertarsuup Tunuani ukioq kaajallallugu angallassiniaqarpoq.

10.3 Umiarsualivinnik alliliinermi iluanaarutaasinnaasut

Immikkoortumi matumani umiarsualivinni atortut pitsaanerulersinneqarpata inuiaqatigiit kalaallit iluanaarutigisinnaasaat nassuiaateqarfigineqarput.

Tunuliaqutaq

Talittarfinni nunataanilu pisinnaasat ataatsimut isigalugit umiarsualiviit arlallit tattoqilliuffiupput, tak. kapitali 11-13. Taamaattumik pisinnaasat annertusineqanngippata, inuiaqatigiit kalaallit suliassanit peerneqartunit imaluunniit piviusunngortinneqarsinnaanngitsunit pissarsiassarinnasat arlallit annaasussaavaat.

Matuma kinguliani takuneqarsinnaasussat sumi pisinnaasanik annertusititsinermi pissarsiassat tamakku piviusunngortinneqarsinnaassanersut siumoortumik aalajangerneqarsinnaanngilaq. Assersuutigalu tamanna Aasianni, Ilulissani, Nuummi imaluunniit Sisimiuni pisinnaassaaq. Kiisalu erseqqissaatigineqassaaq, pissarsiassanit annaaneqarsinnaasut missiliorneqarnerat annertuumik nalorninartortaarmat.

Avataani sulianut umiarsualivittut aallaavittut sulianit isertitat

Maannakkorpiaq Kalaallit Nunaata imartaani uuliamik gassimillu misissuinissamut qalluinissamullu kisermaassisussaataffaqqarluni akuersissutit 20-t nalunaarutigineqarsimapput, tak. kapitali 3. Sulianut taakkununga atortunik, inuttanik, taqussanik il.il. umiarsuarmik nassiussisarnissamut umiarsualiviit aallaavissat atorfissaqartinneqarput. Umiarsualiviit aallaaviit aningaasartuutit ikilisarniarlugit akuersissuteqarfiusuni qillerveqarfinnut sapinngisamik qanittumi inissisimasussaapput.

Kisiannili umiarsualiviit aallaaviusut taamaattut – amerlanertigut sinerissap avataani sulianut umiarsualivittut aallaavittut taaneqartartut – inissisimaffissaannut tunngavissanik allanik aamma pingaartitsisoqarpoq, tassami umiarsualiviit aallaaviusut nunaminertanik atortunillu pisariaqartinneqartunik atugassaqarnissaaq kiisalu ulloq unnuarlu tikinneqarsinnaanissaat sullissisinaanissaallu pisariaqarpoq. Tamatuma saniatigut aamma illoqarfimmut ingerlalluatumut timmisartuussinermut, peqqinnissaqarfup upalungaarsimaneranut, taquassanik pilersuisinnaaneranut, ajunaarnersuaqarnissaanut upalungaarsimasuutitaqarnermut il.il. tunngatillugu tikissinaanissaaq periarfissaqassaaq.

Qillerinerit sapinngisamik pitsaanerpaamik tapersorneqarsinnaanissaat anguniarlugu nunap sikusanngitsortaani umiarsualivik aallaavusiq minnerpaamik ataaseq pigineqartariaqarpoq. Sinerissap avataani sulianut umiarsualivimmik aallaavusussamik kitaata sineriaani piareersaasoqanngippat, ingerlatseqatigiiffiit uuliasiorlutik misissuinermik suliaqartut nunami atortussanik pilerinartunik atugassiiffiusinnaanngitsuni sinerissap avataani sulianut umiarsualiviliornermi ineriartortitsinissamut aningaasaliinissamullu soqutiginnilersinneqanngitsoorsinnaassasut naliliisoqarpoq. Aarlerinartoqarnera pingaartumik, suliffissuaqarfiit sumiiffinnut allanut – assersuutigalugu New Foundlandimi St. Johnsimut Canadap kitaata avataani sulianut umiarsualivittut aallaavittut atorneqartumut - inissiinissaq, allatut inissiivissatut toqqaasinnaaneranniinneruvoq.

Umiarsualivik aallaavusiq, sumiiffinnut kisermaassisussaatitaaffilimmik akuersissuteqarfiusuni 20-ni uuliasiorluni misissuinermi sullissisinnaasoq Kalaallit Nunaannut iluaqutaasussaavoq, tamanna taakkunani tunisassiornermut suliffissaqartitsinermullu iluaqutaasussaammat, tamatumalu kingunerisaanik akileraarutigut isertitaqarfiusinnaassalluni.

Umiarsualivik aallaavusiq taamaattoq inunnik quliniit 40-nik suliffissaqartitsisinnaassasq naliliisoqarpoq. Tamatuma saniatigut nunanit allanit umiarsuit pilersuisut tikittarneranni suliassaartoqalissaaq, kiisalu tamatuma nassatarisaanik najukkani suliffeqarfiit tunisaqarnerulermikkut kaaviiartitaat amerlissallutik.

Tamatuma inuiaqatigiit aningaasaqarneranni nalingata naatsorsorneqarnissaa ajornakusoorpoq nalorninartortaqarlunilu. Tamatumunnga pissutsit arlallit, soorlu suliffissaqartitsineq aammalu Kalaallit Nunaanni tunisassiornermi naliusut ilassutissaat, kaaviiartitat amerlinerinik pilersitsiviusussat apeqqutaassapput.

Assersuutigalugu tamakkiisumik suliassaqartitsisoqannginnera naatsorsuutigalugu sulisut ataatsimik ilaneqarpata, tamanna nunami tunisassiorneq isertitallu eqqarsaatigalugit minnerpaamik akissarsiatigut isertitat amerlinerinik kinguneqassaaq. Paarlattuanik 100 koruunit Kalaallit Nunaanni ikummatissamik pisinermut atorneqarpata, tamanna annertunerpaamik taakku ilaasa ikummatissamik tikisitsinermut toqqaannartumik tutsinneqannginneranik kinguneqassaaq.

Ukiumut akissarsiat agguaqatigiissillugit 300.000 koruuniuppata, aammalu inuit 25-t sulisorineqarpata, tassani suliffissaqartitsilerinnerinagaq isigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerani isertitassat qaffaatissaat ukiumut 7,5 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput.

Umiarsuarni sinersortitsilluni takornariartitsisarnermit isertitat

Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarnerat Kalaallit Nunaannut isertitaqaataasarpog. Siullermik Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnik atuisinnaaniarluni (talittarfimmur talilluni imaluunniit nunamut ikaassilluni) akitsuummik (umiarsualivimmur aamma sinersortaatinut ilaasunut akitsuummik) ilaasumut ataatsimut 525 koruuninik akiliisoqartussaavoq, akitsuullu umiarsualiviit qanorluunniit amerlatigisut Kalaallit Nunaanni tikiqqarneqarsut apeqqutaatinnagu akilerneqartussaalluni. Aappaattut umiarsuit piginnittui ilaasullu nunami kaaviiartitsisarput, nunami tunisassiornermut suliffissaqartitsinermullu, tamatumalu saniatigut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni naliusunut iluaqutaasumik. Immikkoortoq 3.2-mi takornarianit kaaviiartitat assigiinngitsut GTE-mit paasissutissat tunngavigalugit naatsorsorneqarput. Tassani umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisarturnut ilaasut unnuinerturnut, isumassorneqarnerturnut, angalaarnerturnut, tammajuitsussarsianut pisanullu annikitsunut aningaasartuutaat agguaqatigiissillugit 2.250 koruuninut naliliiffiqineqarput. Tamatuma saniatigut umiarsuit taquassanut, orsussamut, imermut sullinneqarnermullu aningaasartuutaat annertussusiligaanngitsut ilanngunneqarput. Maannakkorpiaq

taakkunannga kaaviiartitaasartut annertuujunngillat, umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut nalinginnaasumik Kalaallit Nunaata avataani taqussersortarmata.

GTE-p naliliinera malillugu Kalaallit Nunaanni umiarsualivimmi ataatsimi amerlanerusuniluunniit pisinnaasanik atortunillu alliliisoqanngippat, Kalaallit Nunaanni umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarnerannik ineriartortitsinermut tamanna sunniuteqarnerlussinnaavoq. Ullumikkut umiarsualiviit arlallit pisinnaasamikkut ajornartorsiuteqarnerat, taamaattumillu umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut akuttunngitsumik talissinnaasanninnerat tassani eqqarsaatigineqarpoq. Taamaattumik ilaasunik nunamut ikaassisarnermi amerlanertigut umiarsualiviup iluaniit ikaartaat atorlugu nunami puttasunut ikaassuisoqartariaqartarpoq. Tamanna pissappat sila anoreqanngittariaqarpoq, tamannalu piffissamik atuiffiusarpoq, tamatumalu saniatigut tamanna ilaasunut utoqqarnut pitsorluttunullu pisariunerunerussinnaavoq angujuminaassinnaalluniluunniit. Umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasartut amerlanersaat utoqqalilersimasarput.

Maannakkorpiaq Kalaallit Nunaat ukiumut umiarsuarnit sinersorlutik takornariartitsisartunit 30.000-it missaannik ilaasoqartunik tikinneqartarpoq. GTE-mit oqaatigineqartut malillugit 2030-p missaani ukiumut ilaasartut 100.000-inut amerlineqarnissaat piviusunngortinneqarsinnaassaaq, tassalu taakku umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasartut GTE-p naliliinera malillugu Kalaallit Nunaata nammassinnaasaasa amerlanerpaaffissaraat. Alaska sanilliukkaanni umiarsuarnik sinersorlutik takornariartaatinik ilaasut ukiumut 1 million missaannik naatsorsorneqarput, Islandili ukiumut 125.000 missaannik tikinneqartarpoq.

Umiarsualiviit pisinnaasaat atortuulu naammaginnartumik annertussuseqalersillugit allineqarsinnaanngippata, umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaallutik takornariartartut qanoq amerlatigisut annaaneqassanersut naliliiffigissallugu ajornakusoortorujussuuvoq nalorninartoqarlunilu. Tamanna aamma umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarneranni pisinnaasat nunami umiarsualivinni periarfissanut tamarmiusunut atasutut isigineqassaaq. Tassanilu aamma takuneqarsinnaavoq, umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarnerannit iluanaarutissat umiarsualivinnut ataasiakkaanut atasutut innersuunneqarsinnaanngitsut.

Isumalioqatigiissitap matuma kinguliani toqqarpaa, umiarsualivinnik allilerinissaq sinersortaait atorlugit takornariartitsisarneq siunertaralugu pissanngippat, ilaasartussanik annaasassat pillugit GTE-p missiliuinera aallaaviginiarlugu. Taakku naapertorlugit annaasassat 2015-imi ilaasinnaasut 5.000-iniit 2030-mi 23.300-erpianut amerlassuseqartussaapput. Umiarsuarnit sinersorlutik takornariartitsisartunit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaasut pillugit naatsorsuinerimi, 2015-imiit 2030-mut takussutissiaq 10.3.1-imi eqikkarneqartuni tamanna aallaavigneqarpoq.

Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutissat naatsorsorneqarnerinut ilaasunut akitsuummumt akiliutissat annaaneqartut, ilaasumut ataatsimut 525 koruuniusut nalingi tamarmiusut ilaatinneqarput. Kaaviiartitanit annaasassat, ilaasumut ataatsimut agguaqatigiissillugit 2.250 koruuninut annertussusilerneqartut ½-imi nalilerlugu ilanngunneqarput, tak. ilanngussaq 1.1-imi tamanna pillugu tunngavilersuutit erseqqinnerusut.

Takussutissiaq 10.3.1 2015-imi aamma 2030-mi umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasartut annaaneqartut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni nalinga

	2015	2030
Kalaallit Nunaat tamakkerlugu isumalluutinit annaasat, ilaasut/ukiumut	15.000	70.000
Pisinnaasanik nutaanik pilersitsinnginnerup annertussusia ^a	33 pct.	33 pct.
Pisinnaasanik nutaanik pilersitsinnginnermi annaasat, ilaasut/ukiumut	5.000	23.333
Ilaasunut akitsuutit, ilaasumut ataatsimut kr.	525	525
Saniatigut kaaviiartitat, ilaasumut ataatsimut kr.	2.250	2.250
Kaaviiartitat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni nalingat, tak. ilanngussaq 1.1	50 pct.	50 pct.
Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ukiumut annaasassat katillugit	8.250.000	38.500.000

a. Naatsorsukkani takornarianit pissarsiassanit annaasassat 1/2-imik tunngavilerneqarnerat umiarsualivinni atortunik alliliinnginnermut tutsinneqarsinnaapput.

Najoqqutarisaaq: Nammineerluni naatsorsukkat.

Taakku tunngavigalugit umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarneranni annaasassat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni nalingat takussutissiaq 10.3.1-imi taaneqartutut 2015-imi 8,25 mio. koruuninut, 2030-mi 38,5 mio. koruuninut qaffakkiartortillugit naatsorsorneqarsinnaapput.

Nunanit allanit kilisaatinit isertitat

Nunanit allanit kilisaatit Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnut usingiartarnerat killilorsorneqarpoq, aammalu umiarsualiviit pisinnaasaannik amigaateqarneq tulleriaarisarnermullu maleruagassat atuuttut pissutigalugit unitsinneqavissinnaalluni. RAL-imiit ilisimatitsissutigineqarpoq, nunanit allanit kilisaatit 70-it 2009-mi Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnut talissimasut. 39-it usingiarneqarsimapput, sinnerilu iluarsaassisoqarmissaa, inuttat paarlaannissaat taquassersornissarlu siunertaralugu talissimallutik. Taakku affaasa missaat Nuummum talissimapput. Ilaatigut Nuummi niuertut peqatigiiffianit naatsorsukkat pigineqartut malillugit nunanit allanit kilisaatit tikinneranni ataatsimi sullissinernik, taquassanik, bilitsinik, assartuussinermik il.il. pisinermut 0,8 aamma 1,2 mio. koruunit akornanni atorneqartarput.

Talittarfiit killeqarnerat pissutigalugu nunanit allanit kilisaatit Kalaallit Nunaanni umiarsualivimmik atuinissamut paarlaallugu, New Foundlandimut, Islandimut imaluunniit Savalimmiunut usingiartortartut amerlinissaat ilimagineqarsinnaavoq.

Umiarsualiviit pisinnaasaat annertusineqarpata, taamaalillunilu usingiarsinnaaneq pitsaanerulersinneqarpat, tamanna Kalaallit Nunaata nunanit allanit kilisaatit ilaannut usingiarfissatut pitsaasutut atorneqarnerata ingerlaannarnissaanut iluaqutaasinnaavoq.

Pisinnaasat naammaginnartumik annertusineqanngippata, kilisaatit qanoq amerlatigisut Kalaallit Nunaat usingiarfissatut toqqartarunnaassaneraat naliliiffigiuminaatsorujussuuvog nalorninartortaqlunilu.

Usingiartortortutik tikittartunit annaasat tamarmik immikkut Kalaallit Nunaanni kaaviiartitani ikinnerpaamik 800.000 koruuninik annaasaqarfiusartussatut missiliorneqarput. Tassani naliusunut iluanaarutissat kaaviiartitat sisamararterutaannaannik annertussuseqartussatut missiliorneqarput, kaaviiartitani taakkunani sullissinerit takornariat atusinerannit nalinginnaasumit annikinnerungaatsiarmata.

Takussutissiaq 10.3.2-mi 2015-imut aamma 2030-mut tunngatillugu kilisaatinik usingiaanermi annaasassat 2015-imi tallimanut aamma 2030-mi 20-nut amerlassusilerneqarnerini, inuiaqatigiit annaasassat kisiisa isigalugit naatsorsuisoqarpoq.

Takussutissiaq 10.3.2 Kilisaatinik usingiaasarnermi 2015-imi aamma 2030-mi annaasassat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni nalingat

	2015	2030
Kilisaatinik usingiaanermi annaasat, amerlassusaat/ukiumut	5	20
Usingiaanermi ataatsimi kaaviiatitanit annaasat, mio. kr./usingiaaneq	0,8	0,8
Usingiaanermut ataatsimut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annaasat, mio. kr./ usingiaaneq	0,2	0,2
Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annaasat, mio. kr./ukiumut	1	4

Takussutissiaq 10.3.2-mi takuneqarsinnaasutut, kilisaatinik usingiaanernit annaasat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu nalingat 2015-imi 1 mio. koruuniniit 2030-mi 4 mio. koruuninut qaffattoq naatsorsorneqarpoq.

Aamma kilisaatinik usingiaanermi iluanaarutissanit annaasat naatsorsornerini, umiarsualiviit akornanni agguagaanerit qanoq inissinneqassanersoq qularnaakannerlugu oqaatigineqarsinnaanngilaq, tassani pingaartumik aalisariutinut umiarsualiviit annerit eqqorneqassasut ilimagineqarmat.

Aatsitassarsiornermut aamma uuliasiorluni misissuinermit atatillugu umiarsualiviit

2015-imiit siumut ukiunut 25-inut missiliuisoqassappat, suliassaqarfinit pingasuusunit, tassalu avataani sulianut umiarsualivinnut, umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarnerannut aammalu nunanit allanit kilisaatinik usingiaasarnermut – missiliuinerit naatsorsorneqartut nalorninartortaqaangaatsiartullu tunngavigalugit – isertitanit annaasassani maannakkut naligititaasoq ilangaasereerlugu katillugit 468 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaavoq, tak. takussutissiaq 10.3.3. Tassanissaaq erseqqissaatigineqaaqqissaaq, aningaasat taakku nunami umiarsualiviit akornanni agguarneqarnissaat ajornakusoortorujussuummat aamma/imaluunniit toqqaannartumik paatsoortitsisinnaalluni.

Takussutissiaq 10.3.3 Avataani sulianut umiarsualivinnut, umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarnerannut aamma nunanit allanit kilisaatinik usingiaasarnermut isertitassanit annaaneqarsinnaasut maannakkut nalingi ilanngaasereerlugit

Mio. kr. (2010-mi akit)	MNI, 2010
Sinerissap avataani sulianut umiarsualivik aallaaviusoq	100
Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarnerat	331
Nunanit allanit kilisaatinik isertitat	37
Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annaasat, mio. kr./ukiumut	468

10.4 Illoqarfiit nunaqarfiillu pioreersut avataanni umiarsualiviit

Suleriaasiusut malillugit – aammattaaq immikkoortoq 2.3-mi taaneqartutut – suliffeqarfiit aatsitassanik paaanissamut akuersissummik tunineqartut namminneerlutik attaveqaatinik pisariaqartinneqartunik sanaartortussaapput. Tamanna aamma umiarsualivimmik sananissaq pisariaqartinneqarpat atuutissaaq.

Aatsitassarsiornernut atatillugu umiarsualiviit nammineerluni pigisat marluk sananeqareerput: ilaatigut Kalaallit Nunaata qeqqani Niaqunngunami olivinisorfimmumut atatillugu, aammalu ilaatigut Kalaallit Nunaata kujataani Nanortalimmiit avannamut kimmumut 40 km-it missaanni ungasissusilimmi kuultisorfimmumut Nalunamut atatillugu. Oqaatigineqassaaq, olivinisorfimmumut atatillugu suliat unitsikkallarneqarsimammata.

Aamma kapitali 3-mi taaneqartutut aatsitassarsiorfiusinnaasut arlallit eqqarsaatigineqarput. Taakkunanga pingaarnertit tassaapput:

- Isua (saviminissaq)
- Kuannersuit (nunami saffiugassat)
- Killavaat (eudialyt)
- Maqqagai (molybdæn)
- Citronen-fjorden (aqerloq aamma zinki)

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap maannamuugallartoq aatsitassarsiornertit umiarsualivinnut, illoqarfinnik nunaqarfinnillu sullissinermumut nalinginnaasumik atorineqartunut pingaaruteqartut kisiisa ilannguppai. Tassani assersuutigalugu Qaqortumut Maniitsumullu sulianut tunngassuteqartut pineqarput.

Taamatuttaaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap uuliasiorluni misissuinerumut uuliamillu qalluinerumut atatillugu umiarsualivinni attaveqaatinik pisariaqartitsineq ilaatinngilai, taakkunani suli sumi umiarsualivinni atortut naleqqunnerpaassanersut aalajangerneqanngimmat.

11 Nuummi umiarsualivik

11.1 Maannakut pissutsit unammilligassallu

Nuummi umiarsualivik Kalaallit Nunaanni annersaavoq qitiunerpaamillu inissisimalluni. Nuummi umiarsualivik Imapik ikaarlugu usinik angallassinermi pingaarnertut atorpeqarpoq, aammalu Imapik ikaarlugu containerit avannamut nassiunneqartut 40-50%-iinut apuuffiusarpoq, aammalu Imapik ikaarlugu containerit kujammut nassiunneqartut 30%-erpiannik nassiussiviusarluni. Taamatuttaaq nassiussat ataasiakkaat 30%-ingajaannik aammalu 10%-iisa missaannik nassiussiviusarpoq.

Royal Arctic Line-p (RAL), Imapik ikaarlugu nassiussanik angallassinermik isumaginnittuusup umiarsualivimmik atuinerata saniatigut umiarsualivik pingaartumik aalisariutinit, umiarsuarnit sinersorlutik takornariartitsisartunit, Arctic Umiaq Line-mit (AUL) kiisalu angallatinit minnemit arlalinnit atorpeqarpoq.

Pisinnaasaqarnermut ajornartorsiutit

Ilusiliaq 11.1.1-imi takuneqarsinnaasutut Nuup umiarsualiviani talittarfii arlaqarput: Imapik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfik nutaaq 100 m-iusoq, Imapik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfitoqaq 170 m-iusoq, umiarsuarnut sinersortaatinut talittarfik 40 m-iusoq, umiarsuaaqqanut talittarfik 52 m-iusoq, kiisalu pujortuleeqqanut, aalisariutinit kilisaatinullu talittarfik katillugit 165 m-iusoq.

Ilusiliaq 11.1.1 Nuummi umiarsualivik

Najoqqutarisaq: Namminersornerullutik Oqartussat (2007).

Umiarsualiviup nunataa 135.000 m²-t missaannik angissuseqarpoq, tassanilu nunataq RAL-ip containerinut atugaa 25.000 m²-t missaannik angissuseqarpoq. Nunatami containerersorfiumi

pilersitsisinnaassuseq nunatap killeqarnerinnaanit killilersorneqanngilaq, aammali ilutsimigut killilersorneqarpoq: amitsoq teqeqqortoortu.

Nutaamik sananissaq imaluunniit alliliinissaq

Nuummi umiarsualivimmi pioereersumi pisinnaasat tamakkingajalerput, tassanilu talittarfinni pissutsit nunataanilu pissutsit pineqarput.

Nassiussat amerlissutissaattut naatsorsuutigineqartut, tamatumalu kingunerisaanik pisinnaasatigut ajornartorsiuteqalernissap annertusinissaanut naatsorsuutigineqartut pissutigalugit Nuummi umiarsualivimmi pisinnaasat annertusineqarnissaat siunnersuutigineqarpoq. Aaqiissutissanik assigiinngitsunik siunnersuuteqartoqarpoq: Qeqertani umiarsualivimmik nutaamik sananissaq, imaluunniit tassunga taarsiullugu umiarsualivimmi pioereersumi talittarfiit nunataalu ilanngullugit alliliinissaq.¹⁹¹

Umiarsualivik annerulersinneqanngippat, ullumikkut pissutsinut naleqqiullugu, ilaatigut pilersissinnaasat annikillinerisa kingunerisaanik, ilaatigullu suliassanit peerneqartunit imaluunniit piviusunngortinneqanngitsoortunit isertitassanik annaasaqarnerup kingunerisaanik aningaasaqarnikkut sunniutaanerluttunik arlalinnik pinngortoqassasoq naliliisoqarpoq.

Siusinnerusukkut misissuinerit

Nuummi nutaamik talittarfiliornikkut imaluunniit pioereersup allinerata kingunerisaanik aningaasaqarnikkut sunniutissat pillugit misissuinerinik arlalippassuarnik ingerlatsisoqartarsimavoq. Misissuinerit taakkunannga pingaarnerit tassaapput:

- Deloitte 2008. *Nuummi nutaamik umiarsualiviliorneq. Aalajangiiffigisassatut saqqummiussaq.* 2008-mi novembarimi.
- Namminersornerullutik Oqartussat 2007. *Nuummi nunat tamat akornanni umiarsualivik A/S-imut aningaasaqarnikkut tunngaviusut. Naqitaagallartoq.* Namminersornerullutik Oqartussat sinnerlugit NIRAS Greenland A/S. 2007-imi novembarimi.
- Nuup Kommunea aamma Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Nuummi umiarsualivik – Imapik ikaarluq umiarsuarnut umiarsualiviup pioereersup allineqarnissaa imaluunniit Qeqertani umiarsualivik nutaaq.* 2006-imi septembarimi.
- Namminersornerullutik Oqartussat (Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfiup umiarsualivinnik alliliinissamut nassuiaataa) 2006. *Umiarsualivinnik alliliinissamut nassuiaat.* 2006-imi maajimi.
- Nuup Kommunea 2004. *Nuummi umiarsualivinnut tamarmiusunut pilersaarut.* Nuup Kommunea sinnerlugi NIRA Greenland A/S. 2004-mi juunimi.

¹⁹¹ Oqaatsip "umiarsualivik nutaaq"-p matumani matumalu kinguliani atorneqarnerani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nunataanillu tassunga atasumik, mannakkut umiarsualivimmut *tapertaasinnaasumik* sananissaq pineqarpoq.

- Umiarsualiviit pillugit suleqatigiissitaq 2003. *Umiarsualivinnik alliliinissamut siunnersuutigineqartunit inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu naliliinerit*. 2003-mi novembarimi.
- INUPLAN 2008. *Qeqertani umiarsualivik containerersorfiusoq nutaaq*. Nassuiaat Excel regnearkilu, Nuup Kommuneata aamma Namminersornerullutik Oqartussat Qeqertani umiarsualiviliassap nutaap sananeqarnissaanut 2006-imi missingersuusiarisimasaanik iluarsiiffiusoq (2006), Nuup Kommuneata, Namminersornerullutik Oqartussat aamma Royal Arctic Line-p suliniuteqarnerisigut suliarineqartoq. 2008-mi maajimi.

Nalunaarusiani tamaginni tikkuarneqarpoq umiarsualiviit nunataanni pioreersuni tamani pisinnaasamut ajornartorsiutit ima annertutigilersimasut, allaat umiarsualivimmi pisinnaasat allineqarnissaat kissaatigineqalersimalluni imaluunniit pisariaqalersimalluni. Umiarsualivinni sullissisut pisinnaasatigut annertunerusumik annikinnerusumilluunniit killilersorneqarnertik pissutigalugu pilersissinnaasamik annertuumik annaasaqartarput.

Nutaamik sananissaq – aaqqiissutissaq siunissamut pitsaanerpaamik qulakkeeriffiususaaq
Nuup Kommuneata aamma Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarusiaanni (2006) aaqqiissutissat qinigassani marluusuni, tassalu umiarsualiviup pioreersup allineqarnissaanut aamma Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sananissamut siunnersuutigineqartuni aningaasaqarnikkut sunniutissat nassuiaatigineqarput. Taakkununga tunngatillugu 2006-imi missingersuusiasut INUPLAN-imi iluarsanneqarput (2008). Tassani allassimavoq, Qeqertani umiarsualivik containerersorfiusoq nutaaq umiarsualiviup mannakkut atorneqartup allineqarnissaanit akisunerusooq. Suliassalli nassatarisaanik attaveqaatinut aningaasaliissutissat, qinigassani marluusuni pisariaqartutut nalunaarusiami naliliiffigineqartut naatsorsukkanut ilanngunneqarnerini sanaartugassanut aningaasartuutissat assigiinngissutissaat annikitsunnguuvooq: Alliliinermi 345 mio. koruunit, aamma Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik 320 m-imik talittarfilimmik aamma 40.000 m²-nik nunatalimmik sananissamut 416 mio. koruunit, tassalu ilusiliaq 11.1.2-mi “immikkoortoq” 1-imut.

Malugalugu, “immikkoortoq 1” tassaammat umiarsualivik nutaarluinnaq. Taaguut immikkoortoq 1 taamaallaat immikkoortuni kingusinnerusuni pisariaqarpat umiarsualiviup alleqqinneqarnissaata periarfissaqarnera saqqummiunniarneqarpoq. Tamanna misissuinermi matumani misissuiffigineqanngilaq.

Sanaartugassanut aningaasartuutit assigiinngissuteqarnerat pitsanngorsaanermut, Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sananermi anguneqartussanut atatinneqassaaq: ilaatigut containerinik passussinermi pitsanngorsaanermut, maannakkut umiarsualiviusumi sulianut allanut pissutsit pitsaanerulernerinut, umiarsualiveqarfimmut/umiarsualiveqarfimmiit angallannikkut pissutsit pitsaanerulernerinut. Tamatuma saniatigut umiarsualivimmi pioreersumi ineriartortitsinissamut periarfissat pitsaanerulissapput (qerititsiveqarfiit nutaat, siunissami nunap avataani suliffinni suliassat il.il.), kiisalu illoqarfiup tulluarnerusumik ineriartorneranut iluaqutaassallutik. Tamatuma peqatigisaanik Qeqertani umiarsualivimmut atatillugu ineriartornissamut periarfissat pitsaasuupput, talittarfik 320 m-inik takissusilik ajornaquteqanngitsumik 480 m-inut tallineqarsinnaammat, taamatullu nunataa 370.000 m²-inut allineqarsinnaalluni, maannakkullu umiarsualivimmi pioreersumi nunataa 135.000 m²-it missaanniippoq, nunataanit 25.000 m²-t missaanniittoq containerersorfilluni.

Ilusiliaq 11.1.2 Nuummi Qeqertani umiarsualivik nutaaq

Nassuiaat: Immikkoortoq 1-imi suliassaq ilivitsoq misissuiffigineqartoq pineqarpoq, immikkoortullu kingusinnerusukkut suliarineqarsinnaasut misissuinnermut matumunnga ilaatinneqanngillat. Najoqqutarisaaq: Namminersornerullutik Oqartussat (2007).

Ataatsimut isigalugu misissuqqissaarnerni nalunaarusianilu maannamut suliarineqarsimasuni tikkuarneqarpoq Qeqertani nutaamik umiarsualiviliornissaq siunissami umiarsualivimmi unammilligassanut aaqqiissutissatut naleqqunnerpaassasoq tamatumalu peqatigisaanik inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu umiarsualiviup pioreersup allineqarnissaanut sanilliullugu qinigassani pilerinarnerpaajulluni.

Tamatuma kingunerisaanik Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, Qeqertani umiarsualivimmik nutaamik sananissap aningaasaqarnermut sunniutissai misissuiffiginarlugit. Qinigassaq umiarsualivik containerersorfiusoq 320 metri nutaaq nunataalu 40.000 m², tassalu ilusiliaq 11.1.2 naapertorlugu immikkoortoq 1 aallaavigineqartussatut aalajangiunneqarpoq, tak. Nuup Kommunea aamma Namminersornerullutik Oqartussat (2006) aamma INUPLAN (2008).

Erseqqissaatigineqassaaq, matumani misissuineq, siunissamut ungasissumut unammilligassanik misissuiffiusoq pineqarmat, taamaattumillu ukiuni 25-30-ni tulliuuttuni nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornissaannut naatsorsuutigisat aallaavittut pingaarutilittut ilaatinneqarmata. Naatsorsuineri umiarsualiviup containerersorfiusup nutaap ukiuni sisamani 2011-miit 2014-imut sananeqareerluni 2015-imiit atorneqalernissaa tunngavigineqarpoq. Ukiut 25-it siumut missiliuiffiummata, piffissaq aningaasaliiffiusussat atorneqartoq 2039 tikillugu sivissuseqarpoq, aammattaaq tak. ilanngussa 11.1.

Matuma kinguliani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuineri aamma umiarsuarmi containerersorfiusumi nutaami pitsanngorsaanerimi angusat kingunerisaannik suliunnaarsinneqartut allamik suliffeqalernissaat tunngavigineqartunut ilaatinneqarpoq. Apeqqut taanna kapitali 17-imi annertunerusumik nassuiaatigineqarpoq.

Kapitali 17-imi aamma angallassinermut aningaasaliissutit imminnut akilersinnaasut aammattaaq piffissaq eqqarsaatigalugu qanoq tulleriaarneqarsinnaanersut Isumalioqatigiissitap isummersuutini allappai, tamatuma aalajangiiffigineqarnissaa soorunami politikikkut suliassaammat. Taamaattumik Nuummi umiarsualiviup containerersorfiusup nutaap 2011-mi sananeqalereersimanissaa aammalu ukiuni sisamani naatsorsuutigineqartut sananeqareerluni 2015-imi atorneqalereersimanissaa naatsorsuineri tunngavigineqartut isigineqassaaq. Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, Nuup umiarsualivia aqqusaarlugu avannamut nassiussat amerlanerpaaffigigallagaat 2008-mi anguneqarsimammat, mannalugu sulii qaangerneqarsimanani. Nuup umiarsualivia aqqusaarlugu kujammut nassiussat amerlanerpaaffiat 2007-imi anguneqarpoq. Tamanna aalisakkat tunisat kujammut nassiussat amerlanerpaartarisartagaasa aammattaaq 2007-imi amerlanerpaaffiisa anguneqarnerannut aammalu aalisarnerup avannamut nikeriarneranut Nuummilu umiarsualivimmi naammassinissinnaanerup naammanginneranut atatillugu isigineqassaaq. Naammassinissinnaanerup killeqarnera iluarsineqaraluarpuunniit Nuuk aqqusaarlugu kujammut nassiussat ukiuni tallimaniit qulinut tulliuuttuni siullerni 2007-imi amerlanerpaaffigisaat sinnerlugit amerlatigilernissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq.

Taamaattumik maannakkut umiarsualivimmi atortut Nuuk aqqusaarlugu nassiussat amerlassutsimikkut sulii ukiualunni naammassineqarsinnaassasut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinermini tunngavigaa.

Siunissamut ungasissumut aningaasaliiffiusussamut, misissueqqissaarnerni ukunani atorneqartumut soorunami ajutoorfiusinnaasut annikitsuunngillat. Isumalioqatigiissitap imaaliormigut tamanna eqqarsaatigisimavaa: 1) misissueqqissaarnerni tunngavissanik qitiusunik mianersortumik naliliineq, 2) Nuummi umiarsualivinni atortut allannqortinneqannginnerisa kingunerisaanik isertitassat annaasassat nalorninartuqartorujussuit eqqarsaatiginngilluinnarneqarnerat, aamma 3) Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sananissap toqqarneqarnerani malussajassutsimik naatsorsuinerit, qinigassami tunngaviusunik ajorseriartitseqqittut.

Nuummi umiarsualiviup allineqarnissaanut misissuinerit matuma kinguliani taaneqartut nassuiarneqarnerini, Qeqertani umiarsualiviup containerersorfiusup nutaap imminut akilersinnaanissaanut nassiussat ineriartornissaattut naatsorsuutigisat ilimagisallu apeqqutaasorujussuususaanerat eqqaamaneqassaaq.

Imarpik ikaarlugu Nuuk aqqusaarlugu nassiussat amerlassusaasa akuerineqartut amerlinissaannik – avannamut nassiussat 2030 tikillugu ukiumut agguaqatigiissillugit 2,6%-inik amerlinissaannik, tamatumalu kingorna amerlassutsimikkut allannquteqannginnissaannik, aammalu kujammut nassiussat 2030 tikillugu ukiumut agguaqatigiissillugit 1,5%-inik amerlinissaannik, tamatumalu

kingorna amerlassutsimikkut allannguuteqannginnissaannik – ilisimagisaqarneq tunngavigalugu Nuup Kalaallit Nunaanni umiarsuarnut imarpik ikaarlugu angalasartunut talittarfittut qitiusutut pigiinnarneqarnerani, maannakkut Nuummi umiarsualivimmi containerersorffiusumi pisinnaasat annertunerusumik ajornartorsiorffigineqalissapput. Aamma ilanngussaq 11.1-imi erseqqissarneqartutut Nuup umiarsualivia aqqusaarlugu nassiussat amerlassusilerneqarnerinut tunngavigineqartut taakku mianersortumik missiliugaapput, pingaartumik avannamut nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornissaannut naatsorsuutigisat pissutaallutik.

11.2 Tunngaviusuni qitiusut¹⁹²

Nuummi Qeqertani nutaamik umiarsualiviliortoqassappat, aallaqqaammut umiarsualivik containerersorffiusoq, 320 m-imi narlorissumik talittarfilik, imartaalu 15 m-inik itissusilik, aammalu tassunga atasumik 40.000 m²-imik nunatalik (Ilusiliaq 11.1.2-mi immikkoortoq 1) sananeqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Tassani inissiinermi immikkoortuni kingusinnerusuni talittarfiup immikkoortoq 1-imi 320 m-inut takissusilerneqartup, avannamut kujammullu 480 m-inut ilaqqinneqarnissaa periarfissinneqassaaq. Tamatuma saniatigut nunataa 40.000 m²-inik 370.000 m²-it missaannik angissuseqalertillugu allineqarsinnaassaaq. Ilusiliaq 11.1.2-mi tamanna takussutissiorneqarpoq.

Erseqqissaatigissallugu pingaaruteqarpoq, Qeqertani umiarsualiviliassaq nutaaq pissutsinut tunngaviusunut assersuunneqarmat, tassanilu umiarsualivik allineqassanngilaq, kisiannili ullumikkut ingerlaannassaaq, nassiussat amerlassusissaat naatsorsuutigineqartut isumaginissaannut iliuusissanik pisariaqartinneqartunik ilassuserneqassalluni.

Umiarsualivik pioreersoq imarsiornermi siunertanut atorneqaannassaaq

Immikkoortoq 1-ip pilersinneqarnerata kingorna maannakkut umiarsualiviusup imarsiornermut atatillugu sulianut ukiuni arlalinni atorneqaannarnissaa naatsorsuutigineqarpoq (ilaasunut utaqqisarfit, sinerissap avataani sulianut umiarsualivittut aallaavittut il.il.). Aatsaat alliliisoqaqqissappat, ingerlatat taakkua ilaasa tamarmilluunniit umiarsualivimmi atortunit pioreersunit nuunneqarsinnaanerit naliliiffigineqassaaq. Taamaaliornikkut nunaminertap tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit illoqarfinni sanaartukkanut atorneqarsinnaanerit ammaassisoqassaaq. Taassumali nalinga inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerit ilaatinneqanngilaq, ilaatigut tamanna pillugu nalornissuteqarneq, ilaatigullu umiarsualivimmik containerersorffiusumik nutaamik qinigassamik mianersortumik naliliinerup kingunerisassai pissutaallutik.

Tunngaviusumik najoqutassiorneq

Inuiaqatigiinni aningaasaqarnermi sunniutissat naliliiffigisinnaanarlugit, tak. aamma ilanngussaq 11.1, tunngaviusumik najoqutassiorneqarpoq, 2039-p tungaanut piffissatut aningaasaliiffiusussatut naatsorsuutigineqartup naanissaata tungaanut Nuup umiarsualivia aqqutigalugu nassiussat isumagineqartarnissaannut, aammalu tamatuma inuiaqatigiit aningaasaqarneranut sunniutissaannut naatsorsuutigisat nassuierneqarnerinik naliliiffigineqarnerinillu imalimmik. Najoqutassiani tunngavigineqartuni umiarsualivik pioreersoq allineqarani atorneqaannassaaq – taamaattorli avataani toqqorsivilerneqassalluni – aammalu tassani paasissutissat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap RAL-imit piniarsimasai annertuumik tunngavigineqarput.

¹⁹² Qeqertani umiarsualivimmik containerersorffiusumik nutaamik sanasinnaanermut atatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerit erseqqissarneqarnissaa kissaatigineqarpat, matuma kinguliani allasimasut atuarneqannginnerini ilanngussaq 11.1-ip atuarneqarnissaa inassutigineqarpoq.

Najoqqutassiani tunngaviusuni Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sananissamut sanilliullugu sunniutissat pitsaanngitsut arlallit pilersussaapput pilersinnaallutilluunniit. Containerinik passussinermi taamatullu Imaprik ikaarlugu angallassinermi angusaqarsinnaassuseq annikinnerulissaaq, taamatullu isertitassaasinnaasut arlallit annaaneqassallutik. Tamanna soorunami aningaasaliissutissat, Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sananissamut atorpeqartussat illuatungiliullugit nalilersorneqassaaq.

Nassuiaatit ilanngussaq 11.1-imi takuneqarsinnaapput

Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik sananissamut najoqqutassiani tunngaviusuni najoqqutassianilu qinigassani aningaasaqarnikkut sunniutissat assigiinngissutaat, ilanngussaq 11.1-imi innersuussutigineqartumi ersarinnerusumik naliliiffigineqarput nassuiarneqarlutillu.

Aningaasaqarnikkut sunniutissat naatsorsornerini ataasiaannartumik aningaasartuutissat aamma ingerlaavartumik aningaasartuutissat immikkoortinneqarput. Takussutissiaq 11.2.1-imi aamma takussutissiaq 11.2.2-mi ataasiaannartumik aningaasartuutissat aamma ingerlaavartumik aningaasartuutissat assigiinngissutaat eqikkarlugit saqqummiunneqarput, taakku akornanni assigiinngissutit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinnermut soqutiginaateqarmata.

Takussutissiaq 11.2.1 Ataasiaannartumik aningaasartuutinut ataatsimut takussutissiaq

	Mio. kr. (2010-imi akit)
Qeqertani umiarsualivimmik nutaamik sananissamut aningaasartuutit – imm. 1 (tamatumma nassatarisaanik attaveqaatinut aningaasaliissutit ilanngullugit)	478
Najoqqutassiami tunngaviusumi avataani toqqorsivimmut nunaminertanut ilaliussanut aningaasartuutissanit sipaakkat	8
Ataasiaannartumik aningaasartuutissat assigiinngissutaat	470

Nassuiaat: Ataasiaannartumik aningaasartuutissanut missiliukkanut nassuiaatit ersarinnerusut pillugit ilanngussaq 1.1 takuuk.

Oqaatigineqartutut piffissap sanaartorfiusup ukiunik sisamanik sivilissuseqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, taamatullu sanaartornissamut aningaasaliissutissat amerlaqatigiissillugit ukiunut sanaartorfiusunut sisamanut, 2011-miit 2014-imut agguarneqarnissaat naatsorsuutigineqarluni.

Takussutissiaq 11.2.2 2015-imiit 2030-mut ukiut tallimakkaarlugit ingerlaavartumik aningaasartuutissat ataatsimut takussutissiornerat

Ukiutum mio. kr.	2015	2020	2025	2030
Nuummi umiarsualivimmi nutaami ingerlatsinerlut aserfallatsaaliuiner-mullu aningaasartuutit amerlissutissaat	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Ingerlatsinerlut aningaasartuutit, avataani toqqorsivik	2,5	2,5	2,5	2,5
Tunngaviusumi umiarsuarnik sullissinerlut piffissap atornerqartup anner-tusinera	3,3	5,1	7,3	10,3
Tunngaviusumi tunniussisarnerlut piffissap atornerqartup annertusinera	5,6	6,3	7,2	8,1
Tunngaviusumi biilertartunut sullissinerlut piffissap atornerqartup anner-tusinera	1,3	1,4	1,6	1,8
Tunngaviusumi piffissap imaatigut angallaviusup sukkanerusumik inger-lanneqalernerata pissutigalugu orsussamik atuineruneq	0,2	0,8	2,3	4,5
Tunngaviusumi avataani toqqorsivimmut/toqqorsivimmiit containerinik assartuussinerlut aningaasartuutaanerlut	8,9	13,7	22,5	27,3
Tunngaviusumi imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaane-rup aqutsinerullu pitsaannginnerata kingunerisaanik aningaasartuutaane-rusut	19,0	19,0	19,0	19,0
Aningaasartuutit ingerlaavartut assigiingissutaat katillugit	38,0	46,0	59,6	70,7

Nassuiaat: Aningaasartuutissanut ingerlaavartunut missiliukkanut nassuiaatit ersarinnerusut pillugit ilanngussaq 11.1 ta-kuuk.
Takussutissiami ukiut allanneqartut akornanni aningaasartuutit ingerlaavartut amerlaqatigiissitsilluni nutarterlu-git naatsorsorneqarput, taamatullu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinermi 2031-imiit 2039-mut kisit-sisini – allamik allasimasoqartinnagu - 2030-mut annertussusiliussat amerlaqatigitinneqarlutik.

Nassiussat amerlassusaat, pisinnaasat angalanissanullu pilersaarutit

Erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornissaannut naatsorsuutigisat, tamatumunngalu atatillugu najoqqutassiani tunngaviusuni aammalu nutaamik umiarsualiviliornermi umiarsuit taakkulu angissusaat eqqarsaatigalugit misissuinerit ingerlanneqarmata. Umiarsualivik nutaq umiarsualivinnik anginerusunik atuinnissamut ammaassisussaammatt, pissutsini marluusuni taakkunani assartuussinermi suliasat assigiimmik naammassineqartartussaangillat.

Pissutsinili marluusuni assigiimmik sullissinissaq naatsorsuutigineqarpoq, tassalu pissutsini tunngaviusuni aammalu pissutsini qinigassani, Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sanaffiusuni angalanissanut pilersaarut pingaarneq tassani pineqarpoq.

Takussutissiaq 11.2.2-mi takuneqarsinnaasutut, immikkut ittumik usitussusiliinissatut naatsorsuutigineqartumi, kiisalu tunngaviusumi piffissamik atuinermi annaasaqaatinut angummanniarluni aningaasartuutaanerussanut sipaakkani imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaanerup ingerlatsinerullu pitsaanngineranut aningaasartuutitut sipaagassat (imaatigut angalanerup sukkanerusumik ingerlanneqarnerata pissutigalugu orsussamut atuineruneq) ilanngunneqarput. Nutaamik umiarsualiviliornep kingunerisaanik umiarsuarnik anginerusunik atuinnissaq tassani pineqarpoq. Tamatuma saniatigut umiarsualivik allineqarpat umiarsualivimmi piffissamik atuinerup sivikinneruleranata, tamatumalu sunniutigisaanik arriinnerusumik angalanissalernerup kingunerisaanik ikummatissamut sipaagaqartoqarsinnaasaaq.

Tamatumunnga ersarinnerusumik nassuiaateqarneq eqqarsaatigalugu ilanngussaq 11.1 innersuussutigineqarpoq.

11.3 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat

Isertitaqarnerussutaasinnaasut naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat

Aningaasartuutitut ingerlaavartunut missiliukkat nalorninartoqartinneqarput. Minnerunngitsumik nunap avataani suliaqarfinnut umiarsualivittut tunngaviusutut suliani, umiarsuarnik sinersorluni takornariartitsinermi kiisalu kilisaatinit nunanit allaneersunit isertitaqarnerussutissatut missiliukkat tamatumani pineqarput, tak. immikkoortoq 10.3.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq mianersortumik tunngaveqarniarneq aallaavigalugu isertitaqarnerussutissat taakku ilaatinniarnagit aalajangerpoq, taakkulu aamma Nuummi umiarsualiviup saniatigut umiarsualivinnik allanik alliliinermi piviusunngortinneqarsinnaapput. Tassalu aningaasartuutissanit sipaakkat aammalu pitsanngorsaanerme iluanaarutissatut anguneqartut kisimik misissuinermut ilanngunneqarput.

Nuummi umiarsualiviup containerersorfiusup inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu misissueqqissaarfigineqarnerata, umiarsualiviup pioreersup atorneqaannarneranik tunngaveqartup inernerit, takussutissiaq 11.3.1-imi ukiumut diskontop erniai 4%-it piviusunngortitassat tunngavigalugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, taamatullu suliassaqrifiup iluani erniat atorlugit takutinneqarput. Suliassani misissueqqissaarfigineqartuni tamani pisutut suliassat akornanni sanilliussisinnaaneq annertusinarlugu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 2010-mi erniaasunik tunngaveqartinneqarput.

Takussutissiaq 11.3.1 Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sananermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrifiup iluani erniat

Mio. kr. (2010-imi akit)	NNV
Sanaartornermut aningaasartuutit	-426
Naliusup sinnera	145
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-281
Aserfallatsaaliuinermut aningaasartuutit, umiarsualivik	-51
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, toqqorsivik	33
Tunngaviusumi umiarsuarnik sullissinermut piffissap atorneqartup annertusinera	95
Tunngaviusumi tunniussinermut piffissap atorneqartup annertusinera	94
Tunngaviusumi umiarsualivimmi piffissap atorneqartup annertusinerata angumeriniarneqarnera	31
Tunngaviusumi avataani toqqorsivimmut/toqqorsivimmiit biliussineq	262
Tunngaviusumi imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaanerup aqutsinerullu pitsaanginnera	254
Umiarsualivimmut sullissisumullu ingerlatsinermut sunniutissat, katillugit	719
Tunngaviusumi biilertartut utaqqisarnerisa sivitsornera	21
Akitsuutit sunniutaat	0
Akilerartarnerup nikinnerani annaasat	26
Sunniutit allat	0
Sunniutit allat, katillugit	26
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	484
Suliassaqrifiup iluani erniat, ukiumut %	9,2%

Sanaartornermut aningaasartuutit

Sanaartugassanut aningaasartuutit katitigaanera ilanngussaq 11.1-imi takuneqarsinnaapput. Nalingisa minnerpaaffilerneqarnerat, piffissap aningaasaliiffiusup ukiunik 25-nik sivisussuseqartup naanerani sanaartugassamut aningaasaliissutit piviusunngortinneqartussat amerlaqataat, diskontop erniaa ukiumut 4%-iusoq utertillugu naatsorsukkanut ilanngunneqarpoq. Taamaattumik sanaartugassanut aningaasartuutissat maannakkut nalingat ilanngaasereerlugu, naliusup sinnera ilanngullugu 280 mio. koruuniuvoq.

Umiarsualivimmuq sullissisumullu ingerlatsinermit sunniutissat

Pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sananermi pitsanngorsaanermit pissarsiassat aningaasartuutinillu sipaagassat, ilanngussaq 11.1-imi ersarinnerusumik nassuiarneqartut anguneqarsinnaapput. Pissarsiassat aningaasartuutinillu sipaagassat taakku umiarsuarnik sullissinermit pitsaaneruseqartut, aammalu containerit biilertartunut tunniunneqartarnerinut, biilertartut sullinneqartarnerisa sivikinneruneranut aammalu Imaprik ikaarlugu umiarsuit imminut akilersinnaaneruseqartut sukassuseqarnerinut tunngasuupput. Taakku saniatigut pissutsini tunngaviusuni toqqorsiviup avataaniittup ingerlanneqarneranut sananeqarneranullu aningaasartuutaaneruseqartut pineqarput. Taakku maannakkut naliusut tunngavilugit naatsorsornerini ilanngaattissat peereerlugit aningaasartuutissanik katillugit 700 mio. koruunerpiamik amerlassuseqarput.

Aningaasartuutissat amerlanerit umiarsualiviup containerersorfiusup nutaap pilersinneratigut, umiarsuit containerersortut angineruseqartut atorneqalerneqarnerini Imaprik ikaarlugu usinik assartuussinerup pitsaaneruseqartut ingerlanneqalersinnaaneranut tunngasuupput. Pissutsini tunngaviusuni umiarsuarnit 700 TEU-nit maannakkut atorneqartunit annerungaatsiartunik atuinissaq aningaasaqarnikkut periarfissaqanngilaq. Umiarsualiviup containerersorfiusup nutaap atorneqalerneqarneratigut umiarsuit containerersortut 1100 TEU-t missaannik angissusillit atorneqalernissaat aningaasaqarnikkut iluanaarneruseqartut jussusussaaq. Aningaasartuutissani taakkunani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 254 mio. koruuniupput, imaluunniit Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik ingerlatsinissami iluanaarutissanik katillugit 35%-it missaanniillutik. Tamatumunnga atatillugu erseqqissarneqassaaq, ilanngussaq 11.1-imi ersarinneruseqartut, tamatumani imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaanerup aqutsinerullu pitsaanerulerneqarnerani iluanaarutissat mianersortorujussuarmik missiliorneqarmata.

Sunniutissat allat

Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit akileraartarnerup nikinnerani annaasassat 26 mio. koruuniusut ikilinissaat naatsorsorneqarpoq, naak tassani pisortat umiarsualivimmuq containerersorfiusumut nutaamut aningaasaliisussaagaluartut. Ingerlatsinermit sipaarutissat, umiarsualivimmik atuisunit, Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanik pigineqartunit anguneqartussat tamatumunnga pissutaapput. Tamatumani akileraartarnerup nikinnerani annaasat ikinnerulerneqarnerinik kinguneqartumik Namminersorlutik Oqartussat aningaasaliisutaanik tamakkiisumik pitsanngortinneqarmissaat naatsorsuutigineqarpoq. Akileraartarnerup nikinnerani annaasat ilanngunneqarnerannut tunngaviusut immikkoortoq 1.5-imi takuneqarsinnaapput. Tassani taamaallaat allanneqassaaq, Kalaallit Nunaanni akileraartarnerup Danmarkimut naleqqiullugu annikinnerunera pissutigalugu, Kalaallit Nunaanni akileraartarnerup ikinnerani sunniutissat Danmarkimut naleqqiullugu affaannaanerit, tassalu missingersuutit allanngornerini 20%-iunani 10%-iunissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Naatsorsuutit inernerit tamarmiusut

Suliassap maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit 484 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Suliassaqrarfiup iluani erniat ukiumut 9,2%-iupput, tassalu ukiumut diskontop erniaanit piviusunnngortinneqartussamit qaffasinnerungaatsiarluni.

11.3.1 Malussajassutsimik misissueqqissaarneq

Takussutissiaq 11.3.1-imi naatsorsukkat inernerisa patajaassusaat paasiniarlugu malussajassuseq pillugu arlalinnik misissueqqissaartoqarpoq. Malussajassutsimik misissueqqissaarnerni takussutissiaq 11.3.1-imi naatsorsukkat inernerinut tunngavigineqartunut naleqqiullugu tunngavissat iluanaaruteqarnannginnerusut sunniutissaasa paasiniarneqarnissaat killigineqarpoq, Qeqertani umiarsualivimmut containerersorfiusumut nutaamut naatsorsukkat inernerit imminut akilersinnaasorujussuusut paasinarmat. Kisiannili aamma malussajassutsimik misissueqqissaarnerni imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerullu pitsaanerulernerani pissarsiassanut missiliukkat ukiumut 19 mio. koruuniniit 30 mio. koruuninut qaffanneqarnerat misissuiffigineqarpoq.

Malussajassutsimik naatsorsuinerit makkua ingerlanneqarput:

- Sanaartugassanut aningaasartuutit 50%-inik amerlanerunerini
- Aningaasartuutissat ingerlaavartut tamarmik 25%-imik ikilisinnerini
- Aningaasartuutissat ingerlaavartut tamarmik 50%-imik ikilisinnerini
- Diskontop erniaata ukiumut 5%-inut aalajangerneqarnerani (+1%-point, ilimagisap agguaqatigiisinneranut naleqqiullugu)
- Imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerullu pitsaanerulernerani pissarsiassanut missiliukkat qaffannerini – ukiumut 19 mio. koruuniniit 30 mio. koruuninut, tak. ilanngussaq 11.1.

Malussajassutsimik misissueqqissaarneq inernerit takussutissiaq 11.3.2-mi takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 11.3.2 Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sananermi malussajassutisimik misissueqqissaarneq

	Tunnngaviu sumi naatsorsuu tigit	Sanaartorn eq +50%	Aningaasa rtuutit ingerlaavar tut -25%	Aningaasa rtuutit ingerlaavar tut -50%	Erniat 5%	Imaatigut angall. ingerlasussanik piareers. aqutsinerm. pissarsiassat amerlanerulerne rat
Mio. kr. (2010-imi akitt)						
Sanaartornermut aningaasartuutit	-426	-639	-426	-426	-416	-426
Naliusup sinnera	145	217	145	145	109	145
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-281	-422	-281	-281	-308	-281
Aserfallatsaaliuinermut aningaasartuutit, umiarsualivik	-51	-51	-38	-25	-44	-51
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, toqqorsivik	33	33	25	17	29	33
Tunnngaviusumi umiarsuanik sullissinermut piffissap atorpeqartup annertusinera	95	95	71	48	81	95
Tunnngaviusumi tunniussinermut piffissap atorpeqartup annertusinera	94	94	70	47	81	94
Tunnngaviusumi umiarsualivimmi piffissap atorpeqartup annertusinerata	31	31	24	16	26	31
angumeriniarneqarnera						
Tunnngaviusumi avataani toqqorsivimmut/toqqorsivimmiit biiliussineq	262	262	197	131	222	262
Tunnngaviusumi imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu sunniuteqarluanngitsoq	254	254	190	127	220	401
Umiarsualivimmut sullissisumullu ingerlatsinermut sunniutissat, katillugit:	719	719	539	359	615	865
Tunnngaviusumi biilertartut utaqqisarnerisa sivitsornera	21	21	16	10	18	21
Akitsuutit sunniutaat	0	0	0	0	0	0
Akilerartarnerup nikinnerani annaasat	26	5	9	-8	17	41
Sunniutit allat	0	0	0	0	0	0
Sunniutit allat, Katillugit	26	5	9	-8	17	41
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	484	322	282	80	342	646
Suliassaqrarfiup iluani erniat, ukiumut %	9,2%	6,5%	7,2%	5,0%	9,2%	10,8%

Malussajassutisimik misissueqqissaarnerni tamani tunnngavissani iluanaarnannginnerusuni suliassaqrarfiup iluani erniat angunekarput, taakkulu ukiumut 4%-inut killiliussat atorpeqartunit amerlanerungaatsiarput, taakkunani suliassaqrarfiup iluani erniat ukiumut 5,0 aamma 9,2%-it akornanniittarlutik. Tamatumunnga atatillugu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 80 aamma 342 mio. koruunit akornanni amerlassuseqartarput.

Tamatuma peqatigisaanik takussutissiaq 11.3.2-mi takutinneqarpoq, imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerullu pitsaaneqarnerani iluanaarutissat ukiumut 19 aamma 30 mio. koruunit akornanni qaffanneqarsinnaatillugit, suliassaqrarfiup iluani erniat ukiumut 10,8%-inik qaffattartussaasut.

Kiisalu oqaatigineqarsinnaavoq, imaatigut angallassinermi sunniuteqarluanginnerusumik ingerlasussanik piareersaanermi aqutsinermilu aningaasartuutinut sipaarutissanit iluanaarutissani annerpaaq (immaqalu iluanaarutissani nalorninarnerpaaq) ilanngunneqanngilluinnaraluarpalluunniit – misissuinerne maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit sinneqartoornermik kinguneqartussaammat – tassanili malussajassutsimik misissueqqissaarnermi aningaasartuutit affaannangortinneqareersut pineqanngillat.

Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq ataatsimut isigalugu inerniliisariaqarpoq, Qeqertani umiarsualiviup containerersorfiusup imminut akilersinnaanera tunngavissat qitiusut allanngorangaatsiartut eqqarsaatigalugit patajaatsutut isumaqarfigineqarsinnaasoq.

11.3.2 Sunniutissat naliligaanngitsut

Matuma kinguliani sunniutissat arlallit naliligaanngitsut, aammalu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnernut ilaatinneqartut nassuiarneqarput.

Isumannaallisaaneq pitsaannerusaq

Nuup umiarsualivia ullumikkut umiarsualivinni sulianut assigiinngitsunut taakkunanngaanniillu angallaffiusorujussuuvoq – tamannalu nunaminertami killeqangaatsiartumi ingerlanneqarpoq, isumannaallisaanikkut akornutissartaqartumik. Inissap annertunerulerneratigut angallanneq isumannaallisaanikkut naapertuunnerusumik ingerlanneqarsinnaasoq naliliisoqarpoq.

Angallannikkut pissutsit allannguuteqarnissaat

Umiarsualiviliormut suliassaq umiarsualivimmut tassanngaanniillu angallanneq eqqarsaatigalugu angallannikkut pissutsinik allannguisussaavoq. Umiarsualiviup tungaanut sulluliaq pioreersoq allilerneqanngippat Eqalugalinnguani, Sarfaarsunni, Nuniaffimmi aamma Narsaviami angallanneq annertunerulertussaavoq.

Misissueqqissaarnermi sulluliaq allineqassanersoq isummerfigineqanngilaq. Sulluliaq atunngikkaluarlugu umiarsualivik sananeqarsinnaavoq, aammalu malussajassutsimik misissueqqissaarnermi sanaartornermut aningaasartuutit amerlineqarneranni soorlu sulluliami angallattut aqquataasa marloriaatinngortinneqarnerisa kingunerisaanik, aningaasaliissutissat sunniutaattut aningaasaliinissamut aningaasartuutit qaffasinnerulernissaasa sunniutissaat immikkut misissuiffineqarpoq.

Tulluarnerusumik illoqarfiup ineriartortinneqarnissaa

Qeqertani nutaamik umiarsualiviliormi illoqarfiup ineriartortinnissaanut nutaanik periarfissaqalertussaavoq, umiarsualivimmi pioreersumi nunaminertat atorunnaartussat tamatumunnga atugassanngortinneqarpata. Tamatuma saniatigut umiarsualiviupinuussutissarsiornermut atorneqartussap nutaap Qeqertanut inissinneqanerani Qingorpumi tassanngaanniillu Siorarsiorfup tungaanut illoqarfiup ineriartornissaa kiisalu illoqarfiup Nuup kujataani qeqertani imaluunniit Akiani ineriartortinneqarnissaa ingerlasussanik piareersaanikkut taperserneqartussaapput. Umiarsualiviup sumiiffinnut taakkununga qaninnerusunut nuunneqarnera tamatumunnga pissutaassaaq. Tamatuma nalinga ilanngunneqanngilaq.

Umiarsualivimmi atuisunit allanit isertitat

Nuummi umiarsualivimmi naammassisinnaasat annertusarneqarpata, piffissap ingerlanerani atuisussat nutaat (sinerissap avataani ingerlatseqatigiiffiit saniatigut) pileritsatsinneqarsinnaassapput. Taakku tassaasinnaapput aatsitassarsiorfiutiqatigiiffiit, assartuusseqatigiiffiit il.il., nunaminertanik atuinermut akitsuummik akiliisinneqarsinnaasut. Iluanaarutaasinnaasut taakkua nalorninarorujussuummata naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat.

Nuuk akunniffissatut (HUB)

Silap pissusaata allanngornerata kingunerisaanik Canada avannaqqullugu Sullualuk Imapriup Manerassuullu akornanni imaatigut angallavigneqarsinnaalersinnaavoq. Periarfissarli taanna qaqugu piviusunnngussanersoq, aammalu umiarsuit qanoq amerlatigisut angallavimmik taassuminnga atuinissamik aalajangertassanersut nalorninartorujussuavoq. Kisiannili Qeqertani umiarsualivik nutaaq nunat Imapriup avannaaniittut Sullualuk eqqarsaatigalugu akunniffissaattut atorneqalernissaa siunissamut qulakkeerisinnaavoq.

Inissiffik siunissamut qulakkeerisoq

Umiarsualiviup inissiffissaa siunissamut qulakkeerisussaavoq, tassani nunaminertaq alliaartuaartitsinissamut periarfissaqarmat.

Umiarsuit anginerusut iluaqutissartaat – aamma Aalborg umiarsualivittut attaveqarfiusut?

Nuummi nutaamik umiarsualiviliortoqassappat, umiarsuit 15 meteri tikillugu itsinertussuillit Nuummum tikissinnaalissappat sullinneqarsinnaalissallutillu. Isumalioqatigiissitap umiarsuit containerersortut 1100 TEU-t missaat tikillugu usinnaasut kisiisa, Imaprik ikaarlugi angallassinermut atorneqarsinnaasutut misissuiffigisimavai. Piffissap ingerlanerani umiarsuit anginerusut Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni Imaprik ikaarlugi imaatigut angallassinermi atorneqalernissaat mattunneqarsinnaanngilaq. Tamanna Isumalioqatigiissitamit misissueqqissaarfigneqanngilaq.

2010-mi marsimi Royal Arctic Line-p umiarsualivimmumt aallaaviusussamut tunngatillugu Aalborg Havn-imut isumaqatigiissutini 2022 ilanngullugu atuuttussanngorlugi sivitsorpaa. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap paasisai malillugit Aalborg Havn-imut isaariami Hals Barre-p eqqaani pissutsit pequtaallutik, umiarsuit containerersortut 10 meterit sinnerlugit itsinertussuillit ajornartorsiulersinnaapput. Taamaattumik 2022-p kingorna Danmarkimi umiarsualiviup aallaaviusutut attaveqarfiusussap toqqarneqarnerani aamma tamanna eqqarsaatigineqartariaqalersinnaavoq.

11.4 Naliliineq

Nuummi Qeqertani nutaamik umiarsualiviliornermi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutaasussanik misissueqqissaarnerit tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq. Qeqertani umiarsualivik nutaaq, maannamuugallartoq immikkoortoq 1-imut killilerlugi sananeqartariaqartoq. Sunniuteqarluartumik ingerlatsinermi ajorseriaatissat, nassiussat amerlinissaattut aammalu Nuummim umiarsualivimmi pisinnaasat allannguuteqannginnissaattut naatsorsuutigineqartut ataatsimoorlutik sunniutigisassaattut naatsorsuutigineqartariaqartut, umiarsualivimmi atuisut aningaasartuutaasa amerlingaatsiarnerinik kinguneqartussaapput aammalu Imaprik ikaarlugi imaatigut angallassinermumt sunniuteqartussaallutik, taamaattumillu ataatsimut isigalugu aningaasartuutit qaffarujussuarnerannik kinguneqartussaavoq, Qeqertani umiarsualiviup containerersorfiusup misissuiffigineqartup sananeqarneranut aningaasartuutit qaangingaatsiartussaallugit.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerisa takutippaat, nassiussat amerlinissaattut naatsorsuutigineqartut pissutaallutik Nuummim umiarsualivimmi naammassisinnaasat annikilliaartuinnassat, taamatullu Nuummim umiarsualivimmi pisinnaasat allineqanngippata, Imaprik ikaarlugi imaatigut angallassinermumt ingerlanneqarnerani aningaasartuutissat artornarsiartuinnassat. Tamatuma kingunerisaanik aningaasartuutit ima amerlitigisapput, allaat umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sananissaq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarnartorujussuurtut isikkoqalissalluni.

Nassuiaatigineqareersutut taassuma inernissaa patajaatsorujussuartut isikkoqarpoq. Ilaatigut siunissami Nuup umiarsualiviani nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornissaat mianersortumik missiliorlugu misilinneqarpoq, ilaatigullu malussajassutsimik naatsorsuinernik arlalinnik ingerlatsisoqarpoq, Qeqertani umiarsualiviup containerersorfiusup nutaap sananeqarnerani iluaqutissanik annikillisisiviungaatsiartumik. Taamaakkaluartoq naatsorsuinerit ingerlanneqartut takutippaat, Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik sananissaq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaasoq.

Kisiannili suliassanik, siunissami ukiunik 25-niit 30-nut sivisussuseqartussanik soorunami ineriartornernit pisusanillu siumut naatsorsuutigineqarsinnaanngitsunit eqqorneqarsinnaanngitsunik soqanngilaq.

Oqaatigineqareersutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap assartuussinermi attaveqaatinut suliassanik arlalinnik piffissamut tunngatillugu tullerriaarinermut oqaaseqaatini kapitali 17-imi eqikkarlugit allaaserereerpai.

Ilanngussaqaq 11.1 Nuummi nutaamik umiarsualiviliornermi aningaasaqarnikkut sunniutissat

Nuummi Imaprik ikaarlugu umiarsualivik nutaaq aningaasaqarnikkut toqqaannartunik, taamatullu toqqaannangitsunik arlalinnik sunniuteqassaaq. Tamatumani soorunami aappaatigut umiarsualivimmut nutaamut aningaasaliisoqassaaq, kisiannili aamma aappaatigut pissutsini tunngaviusuni umiarsualiviup pioreersup allineqarani atorneqaannarnissaanut naleqqiullugu arlalinnik aningaasartuuteqanngitsoortoqassalluni. Sunniutissat taakku inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermi qulaajassallugit soqutiginaateqarput.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermi matumani ingerlanneqartumi pingaartumik Nuumi nutaamik umiarsuaviliorsinnaanermut periarfissat pillugit siusinnerusukkut nalunaarusiaasarsimasut tunngavigineqarput. Taakku pingaartumik Royal Arctic Line-p (RAL), Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap kaammattuineratigut Nuummi umiarsualivik allinagu pissutsit tunngaviusut kingunerigallagassaannut nassuiaatinik ilassuteqarsimasup isumassarsiorfigineqarneranik tapertaqartinneqarput.

Misissuinermi ataasiaannartumik aningaasartuutissat aamma ingerlaavartumik aningaasartuutissat immikkoortinneqarput. Aallarniutigalugu naatsorsuutigisat tunngaviusut arlallit nassuiarneqarput, taakkununga nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornissaattut naatsorsuutigisat ilaallutik. Tamatuma kingorna ataasiaannartumik aningaasartuutissat siulliullugit nassuiarneqarput, tamatumalu kingorna aningaasartuutissat ingerlaavartut nassuiarneqarlutik.

Erseqqissaatigineqassaaq, misissueqqissaarneq manna ingerlanneqartoq immikkoortoq 1-imik taagorneqartumut killilerneqarmat, tassani Qeqertani umiarsualiviup containerersorfiusup tassungalu atortut pisariaqartinneqartut sananeqarmissaat kisimik pineqarlutik.

Tunngaviusumik naatsorsuutigisat

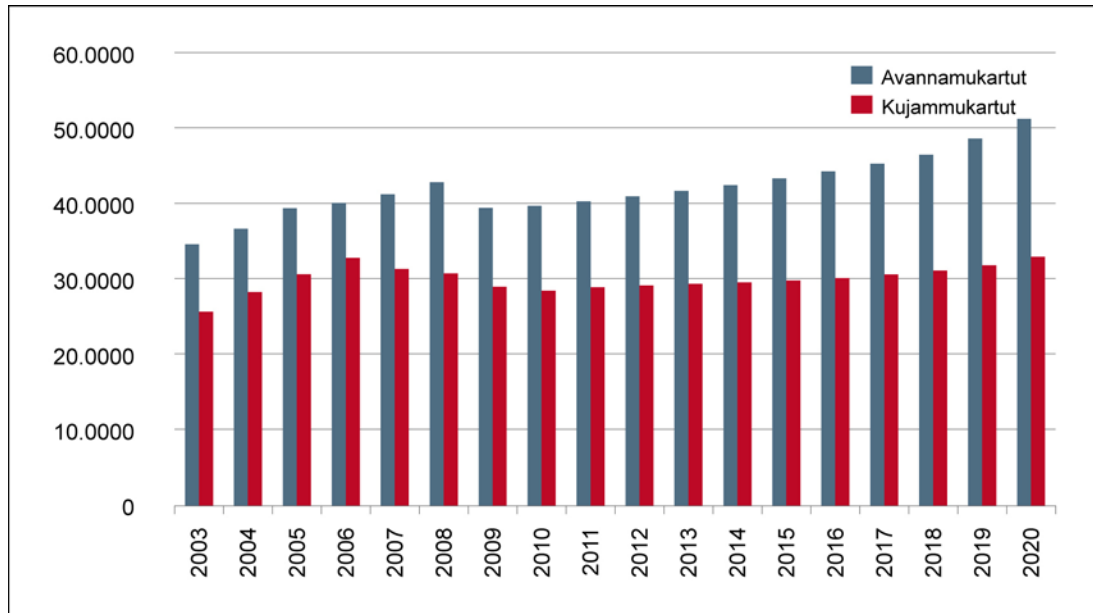
Nassiussat amerlassusaat

Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaata iluani nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornerat umiarsualiviup naammassisinnaasassaannut piumasagaatinut aammalu nutaanik sanaartornerit imminnut akilersinnaanissannut soorunami aalajangiisorujussuupput.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangerpoq, RAL-ip nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornissaannut naliliineri atorniarlugit. RAL-ip naliliinerini siumut missiliuinnermut malitassiat tunngavigineqarput, taakkunungattaarlu aamma Namminersorlutik Oqartussat nunap aningaasaqarneranut siumut missiliuineri il.il. aallaavigineqarput. Taamaalilluni aalisarnermi ineriartorfissatut naatsorsuutigisat, taakkunanilu pisassiinerit najoqqutassiamut toqqaannartumik ilaatinneqarput, aalisarnermi avammut tunisat Kalaallit Nunaannit nassiussat amerlassusiinut pingaaruteqarmata. Aamma siumut missiliuineri taamaallaat akuersissuteqarfiusumik nassiussanik taaneqartut kisimik pineqarput, taamaattumillu suliassanut annerusunut, soorlu aatsitassarsiorfinnik nutaanik aallarnisaanermut atasunut siumut missiliukkanik ilaatitsisoqanngilaq.

RAL-ip Kalaallit Nunaannut (avannamut) aamma Kalaallit Nunaanniit (kujammut) 2020 tikillugu nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornissaannut naatsorsuutigisai ilusiliaq B 11.1.1-imi takuneqarsinnaapput.

Ilusiliaq B 11.1.1 Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit nassiussat amerlassutsimikkut (m3) ineriartornissaattut naatsorsuutigisat

Najoqqutarisaq: RAL.

Tunngavissat atorneqartut malillugit 2010-miit 2020-mut avannamut nassiussat 29%-inik imaluunniit ukiumut 2,6%-inik amerleriartussaapput, aammalu kujammut nassiussat 16%-inik imaluunniit ukiumut 1,5%-inik amerleriartussaallutik. Kalaallit Nunaata iluani angallassinermi nassiussat akuersissuteqarfiusut annikitsuinnarmik allannguuteqarnissaat RAL-ip naatsorsuutigaa.

Tunngavissat, RAL-ip siumut missiliuineranut tunngavigineqartut tunngavissanut, Isumalioqatigiissitap ineriartorfissanut tunngavissat 1-imi atugaanut assingupajaaginnarput. Tassanili RAL agguaqatigiissitsinermi nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornissaat ineriartorfissanut tunngavissat 1-imi atorneqartunut naleqqiullugit mianersornerulaartumik missiliorpai, tassani ineriartornermut tamarmiusumut ukiumut 2,5%-it atorneqarlutik.

Nuummi illoqarfimmut ilaliussisarnerup annertusinera aammalu ineriartornerup annertunerulernera pissutigalugit, Nuummut/Nuummiit nassiussat Kalaallit Nunaannut tamarmiusumut naleqqiullugu amerleriarnersusaat RAL-ip naatsorsuutigaa. Taamaakkaluartoq nassiussat amerlassusaat ataatsimut isigalugit, taamaalillunilu Nuummut containerit nassiunneqartat amerlassusaasa 2010-miit 2020-mut, kiisalu 2020-miit 2030-mut, taamatullu 2010-miit 2020-mut avannamut nassiussat amerlassusaasa tamarmiusut 29%-iinnarnik, imaluunniit ukiumut 2,6%-iinnarnik amerlinissaat mianersortumik tunngavigineqarpoq.¹⁹³

Qeqertani umiarsualiviup containerersorfiusup sananeqarnerani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuineri 2015-imiit 2039-mut ukiuni 25-imi ingerlatsinissaq atorneqarpoq, umiarsualivik natsorsuinerinnaq eqqarsaatigalugu 2011-miit 2014-imut ukiuni sisamani sananeqassasoq ilimagineqarmat.

¹⁹³ RAL-ip paasissutissiinera malillugu 2000-imiit 2009-mut containerit Nuuk aqqusaarlugu nassiunneqartut 41%-inik amerlipput.

Matuma kinguliani tunngavissanut takussutissiani B 11.1.2-miit B 11.1.8-mut 2015-imiit 2030-mut ukiut tallimakkaarlugit ukiumoortumik missiliuinerit allatorneqarput. Ukiuni akunnermuliuttuni kisitsisit – allamik allassimasoqangippat – amerlaqatigiissitsilluni aalajangersagaapput, taamatullu 2031-imiit 2039-mut kisitsisini 2030-mi naliusut atuutsiinnerneqarlutik. 2031-imiit 2039-mut kisitsisini 2030-mi naliusut atuutsiinnerneqarnerat ilaatigut mianersortumik naliliinerup kinguneraat.¹⁹⁴

Pisinnaasat, umiarsuit amerlassusaannik taakkunanilu TEU-t tunngaveqartut pissutsini tunngaviusuni aammalu nutaamik umiarsualiviornermi (tassalu ukioq 2015-ip kingorna) assigiinngillat, umiarsualivimmi nutaami umiarsuarnik anginerusunik atuinissaq ajornarunnaartussaammat. Boks B 11.1.1-imi aamma B 11.1.2-mi pissutsini marluusuni taakkunani pisinnaasat takussutissiorneqarput, piffissamat angalanerpaaffiusumut (maajimiit decembarimut) aamma piffissamat angalanikinnerpaaffiusumut (januaarimiit apriliimut) agguarlugit.

Boks B 11.1.1 Pissutsini tunngaviusuni Imapik ikaarlugu angallannermi aamma Tunup Qaanaallu sullinneqarneranni naammassisinnaasat

Piffissaq angalanerpaaffiusoq:

Umiarsuit 700 TEU-t pingasut, taakkunannga ataaseq attartugaq. Umiarsuaq attartugaq pingaartumik Nuummi atorneqarpoq, tamaani umiarsuup sikunut qajannaarsugaanissaa pisariaqartinneqanngimmat

Umiarsuit 550 TEU-t marluk (Mary-tut ittut), Imapik ikaarlugu angallannermut atorneqartut, aammalu pissutsini qinigassani pineqartutut Tunup Qaanaallu sullinneqarnerannut atorneqartut

Piffissaq angalanikinnerpaaffiusoq:

Umiarsuit 550 TEU-t marluk (matuma siuliani taaneqartutut umiarsuartut Mary-tut ittut)

Umiarsuaq 380 TEU ataaseq (Irena-tut ittoq)

Nassuiaat: Matumani allanilu naammassisinnaasat TEU-nngorlugit taaneqarput.

Najoqqutarisaq: RAL-imit paasissutissiissutit.

¹⁹⁴ Takussutissiani B 11.1.2-miit B 11.1.8-mut aningaasartuutissat assigiinngissutissaattut allanneqartut annikinngitsumik nalornissuteqarnermik pissuteqarput, piffissamat ukiut 30-ingajaat tikillugit tunngasuummata. Taamaattorli takussutissiani aningaasat taaneqartut akunnaallisagaanngillat. Tamatumani atuartussap naatsorsuinerni tunngaviusunut malinnaasinnaanera ajornannginnerulernissaa kisimi tunngavigineqarpoq.

Boks B 11.1.2 Pissutsini qinigassani Imapik ikaarlugu angallannermi aamma Tunup Qaanaallu sullinneqarneranni pisinnaasat

Piffissaq angalanerpaaffiusoq:

Umiarsuit attartukkat 1100 TEU-t marluk, taamaallaat Kalaallit Nunaanni Nuummut aammalu piffissami angalanerpaaffiusumiinnaq angalasusaaq

Umiarsuit 550 TEU-t marluk (Mary-tut ittut), Imapik ikaarlugu angallannermut aammalu Tunup Qaanaallu sullinneqarnerannut atorqeartut

Piffissaq angalanikinnerpaaffiusoq:

Umiarsuit 550 TEU-t marluk (matuma siuliani taaneqartutut umiarsuartut Mary-tut ittut)

Umiarsuaq 380 TEU ataaseq (matuma siuliani taaneqartutut umiarsuartut Irena-tut ittoq)

Nassuiaat: Matumani allanilu pisinnaasat TEU-nngorlugit taaneqarput.

Najoqqutarisaq: RAL-imit paasisstutissiisutit.

Pissutsini tunngaviusuni aamma nutaamik umiarsualiviliornermi sapaatit akunnerannut ingerlatsineq atorqeartuq. Pissutsini tunngaviusuni piffissami angalanerpaaffiusumi Imapik ikaarlugu angallannermi umiarsuit sisamat atorqeartarput, pissutsinilu qinigassani umiarsuit pingasut atorqeartut. Sapaatit akunnerannut ingerlatsinnermut ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu, pilersuisuutitanit tiguisartunillu aalajangerneqartoq eqqarsaatigineqarpoq. Taamaattumik pissutsini tunngaviusuni Imapik ikaarlugu angalanerit pingajussaanni umiarsuit marlukkaartinneqartarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit allallu ataasiaannartumik aningaasartuutit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik, 320 meterinik takissusilimmik, Qeqertani umiarsualiviliornissamut immikkoortoq 1-imik taaneqartumik sananissamut missingersuusiaasimasut tunngavigai. Taassuma sanaatorneqarnissaanut aningaasartuutissat aallaqqaammut Nuup Kommuneata aamma Namminersornerullutik Oqartussat 2006-imi nalunaarusiami, *Nuummi Umiarsualivik – Imapik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfiup pioreersup allineqarnissaa imaluunniit Qeqertani umiarsualivik nutaaq*, missiliorneqarput. Tamatuma kingorna INUPLAN-ip aamma NIRAS Greenland-ip 2008-mi Nuup Kommunea, Namminersornerullutik Oqartussat aamma Royal Arctic Line A/S sullillugit *Nuup umiarsualiviata nuunneqarnissaanut aningaasaqarnermi missiliuineq pillugu* eqqaamasassanik taaneqartumi missiliukkat nutarterpaat.

Sanaartugassanut missiliukkat umiarsualivimmut containerersorfiusumut, attaveqaateqarnermi iliuusissanut (aqqusernit, sulluliaq il.il.) kiisalu quersuarmut sannavimmullu aningaasaliissutissanut agguarlugit takussutissiaq B 11.1.1-imi takuneqarsinnaapput

Takusutissiaq B 11.1.1 Qeqertani 320 meterimik nutaamik umiarsualiviliernerup sananeqarnerani aningaasartuutissat (immikkoortoq 1)

	Mio. kr.
Umiarsualivik containerersorfiusoq ^a	380
Attaveqarnermi iliuusissat	27
Quersuaq sannavillu ^b	48
Katillugit (2008-imi akit)	455
Katillugit (2010-imi akit)	478

- a. Fyrø-p aamma qeqertap qiterliup akormanni talittarfimmut kimmum sammisumut, imartaa 15 m-inik itsinertussusilimmut tunngasuvoq, tassunga nunataa 40.000 m²-iusoq qajannaallisagaq ilaavoq.
- b. Quersuup sananeqarnissaanut aningaasartuutissat aallaqqaammumut 16 mio. koruuninut missiliorneqarput. Quersuaq mikisoq aallaavigneqarpoq, tassanilu sannaviit illutaat il.il. umiarsualivitoqqamiitiinneqarput. RAL-ip aaqqiissutissaq taanna pivusorsioortutut isiginnigilaa. Taamaattumik Qeqertani nutaamik sannaviliornissamut aningaasartuutissat naatsorsunerme ilanngunneqarput. Sanaartugassat 2008-mi akiusut malillugit ataatsimut katillugit 48 mio. koruuninut (2010-mi akiusut malillugit 50 mio. koruuninut) missiliorneqarput. Qullersaqarfimmik aqutsisoqarfimmillu nutaamik quersuarmut sannavim-mullu atatillugu sananissamut aningaasartuutissat ilanngunneqanngillat.

Najoqqutarisaq: INUPLAN (2008).

Takusutissiaq B 11.1.1-imi takuneqarsinnaasutut sanaartornissamut aningaasartuutissat (immikkoortoq 1) 2010-mi akit malillugit 478 mio. koruuninut missiliorneqarput.

Erseqqissaatigineqartariaqarpoq, sanaartornissamut missingersuutit nalorninartortaqaarmata, tassani misissueqqaanerit kisiisa tunngavigalugit missilivisoqarmat. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sanaartornermut aningaasartuutit malussajassusiinik naliliilluni tamatuma eqqarsaatiginissaa aalajangerpaa, tak. immikkoortoq 11.3.1.

Nunaminertat ilassutaasut

RAL-imiit oqaatigineqartut malillugit Nuummi umiarsualivimmik nutaamik sanasoqassanngippat, piffissami angalanerpaaffiusumi avataani containerinut toqqorsivissamik pisariaqartitsisoqalertussaavoq¹⁹⁵. Nuummi inissamik sinneruttumik ajornartorsioortoqaraluartoq, inissiiffissamik naleqquttumik nassaarnissaq periarfissaqassasoq ilimagineqarpoq. RAL naliliivoq, 2015-imi nunaminertaq 3.300 m²-t missaannik annertussusilik, 2030-mut 10.000 m²-nut annertusiartortussaq atorfissaqartinneqassasoq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap toqqorsivissaq taamaattoq Nuummut, aammalu sumut inissinneqassanersoq isummerfiginngilaa.

Aallaqqaammumut – tassalu 2015-imiit – avataani toqqorsivik 7.000 m² atorneqassasoq ilimagineqarpoq. Nunaminertaq ilanngunneqartussaq allatut iliuuseqarnermi soorlu najugaqarfittut imaluunniit illutut allatut atorneqarsinnaassaaq. Taamaattumik nunaminertap nalingata m²-mut 1.000 koruuneqarnissaa ilimagineqarpoq. Tamatuma saniatigut nunaminertap inissiterneranut 1 mio. koruuninik missiliorneqartunik aningaasartuuteqartoqassaaq. Taamaattumik avataani toqqorsivissamik sananermut aningaasartuutissat katillugit 8 mio. koruunit missaannut mianersortumik missiliorneqarput.

¹⁹⁵ Inissaaleqineq port barges-imik taagorneqartoq atorlugu aaqqiiffigineqarsinnaavoq, tassalu tunngaviummik umiarsuit umiarsualivimmiittut toqqorsivittut atorneqarsinnaapput. Aaqqiissutissarli taanna avataani toqqorsivimmik pilersitsinermut aningaasartuutaanerussasoq RAL-imit naliliiffigineqarpoq.

Tamatuma saniatigut toqqorsiviup ingerlanneqarneranut aningaasartuuteqartoqassaaq (pigaartoqarneq, nakkutilliineq, aputaajaasarneq, aqutsineq il.il.), taakkulu ukiumut 2,5 mio. koruuninik annertussuseqartussatut missiliorneqarput. Taakku aningaasartuutissanut ingerlaavartunut ilanngunneqarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit ataatsimut takussutissiorneqarnerat

Taamaattumik umiarsualivimmi pioreersumi containerersorluni sullissinerup ingerlaannarnerani aammalu Qeqertani umiarsualiviup nutaap sananeqarnerani sanaartornermut aningaasartuutissat assigiinnigissutaat 470 mio. koruuniussapput. Taakku pissutsini tunngaviusuni aamma pissutsini qinigassani, umiarsualivimmik containerersorfiumik nutaamik sanaffiusuni isertitat aningaasartuutillu – matumani sanaartornermut aningaasartuutini – assigiinnigissutigaaq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinermini ilanngutissallugit soqutiginaateqartut.

Qeqertani umiarsualiviup containerersorfiusup nutaap inaarsarneqarnerani maannakkut umiarsualiviusoq imarsiornermi sulianut assigiinnigitsunut atorneqaannarsinnaassaaq. Umiarsualivik maannakkut atorneqartoq ilaatigut ilaasunik sullissinerup immaqalu sinerissap avataani suliffeqarfiit umiarsualiviattut tunngaviusutut atorneqassaaq. Taamaattumik immikkoortoq 1 atorlugu aaqqiinermini maannakkut umiarsualivimmi nunaminertat allanut atorneqarsinnaanerinit periarfissat killeqartussaapput, tamannalu pissutigalugu taakku illoqarfimmi siunertanut allanut atorneqarnissaasa naligisinnaasaat – mianersortumik missiliuineq tunngavigalugu – matumani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerup ilaatinneqanngillat.

Aningaasartuutit ingerlaavartut

Nuummi umiarsualiviup sananeqarnerani sanaartukkat nutaat immikkut ingerlatsinerup aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuuteqarfiusussaapput. Kisiannili tamatuma saniatigut umiarsualivimmi pioreersumi containerersornermik ingerlatsiinnarnermi atuisunut akuusunut tunngatillugu pitsanngorsaanermini iluaqutissanik piviusunngortitsisoqarsinnaassaaq. Pitsanngorsaanermini iluaqutissat taakku Qeqertani umiarsualivimmik containerersorfiumik nutaamik sananissap inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaanissaanut ajornarunnaartitsisussaapput, tassalu allatut oqaatigalugu umiarsualivimmi pioreersumi containerersornermini sullissinerup ingerlatiinnarneqarnissaa annertuumik aningaasartuuteqarfiusinnaavoq.

Ingerlatsinerup aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit – Nuummi umiarsualivik nutaaq

Nuummi umiarsualivippiamut atatillugu ingerlatsinerup aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit tamarmiusut Deloitte-mit missiliorneqarput (2008). Tassani ingerlatsinerup aningaasartuutissat ukiumut 9,5 mio. koruuninut missiliorneqarput, taamatullu agguaqatigiisitsilluni missiliuinerini ukiumut aserfallatsaaliuinerup aningaasartuutissat 3,2 mio. koruuninut missiliorneqarput. Ingerlatsinerup aningaasartuutissat ingerlatsinerup (5,0), ineriartortitsinermini ikiorteqarnerup (0,5) aamma innaallagissamut, imermut kiassarnerimullu (4,0) immikkoortiterneqarput. Missingersuutini taakkunani 2008-mi akit tunngavigineqarput.

Naatsorsuinermini matumani ingerlanneqartuni aserfallatsaaliuinerup aningaasartuutissat affaat umiarsualivimmut containerersorfiumut nutaamut aningaasartuutaanerussanut tunngasuussat naatsorsuutigineqarpoq. Aqutsinerup aamma ineriartortitsinermini ikiorteqarnerup aningaasartuutissat umiarsualivik containerersorfiusoq sananeqassappat sananeqassanngippalluunniit assigiittussat nalilerneqarput, kiisalu innaallagissamut, imermut kiassarnerimullu aningaasartuutissat affaat umiarsualivimmut containerersorfiumut nutaamut tunngasuussat naliliisoqarluni. Taamaalluni 2008-mi akit malillugit ingerlatsinerup aningaasartuutissat 3,6 mio. koruuninik amerlissapput (tassalu 2010-mi akit malillugit 3,8 mio. koruuninik).

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, avataani toqqorsivik

Matuma siuliani nassuiaatigineqartutut pissutsini tunngaviusuni avataani toqqorsiviup ingerlanneqarneranut ukiumut aningaasartuutissat ilaatinneqarput. Taakku ukiumut 2,5 mio. koruuninut missiliorneqarput. Taamatut missiliuinermi piffissaq ingerlatsiffiususaaq, 2015-imiit 2039-mut ukiunik 25-inik sivisussuseqartusaaq misissuiffigineqartoq tamarmiusoq tunngavigineqarpoq.

Tunngaviusumi umiarsuit sullinneqarnerinut piffissap atorineqartup annertusinera

Nassiussat Nuummi usilersuunneqartut usingiarneqartullu amerliartornerisa peqatigisaanik, RAL-imi tunisassiat ikilinissaat naatsorsuutigineqarpoq, tamatumunngalu umiarsualiviup nunataani containerit iliorarneqarsinnaasut passunneqarsinnaasullu killeqarnerat pissutaavoq. Umiarsualiviup nunataa naammaginartumik annertussuseqarpat, Nuup umiarsualiviani containerinut kranit marluk atorineqarnerini nalunaaquttap akunnerani suliffiusumi ataatsimi kivitsinerit 35-it pisinnaalissapput.

2009-mi umiarsualiviup nunataata killeqarnera pissutaalluni taamaallaat nalunaaquttap akunneranut kivitsinerit 28-it anguneqartarput. Kiisalu nunataata killeqarnera pissutigalugu umiarsualivimmi containerersorffiusumi qaangiuttoorluni sulinerit annertunerpaamik pisariaqartarput. 2009-mi containerinik kivitsinerit naammassineqartut tamarmiusut 46%-ii qaangiuttoornikkut naammassineqartarput. Containerit amerliartornerat ilutigalugu nalunaaquttap akunneranut kivitsinerit ikiliartornissaat naatsorsuutigineqarpoq, taamatullu umiarsualivimmi containerersorffiusumi sulinerup qaangiuttoorluni ingerlanneqartarnissaa naatsorsuutigineqarluni.

Takusutissiaq B 11.1.2-mi nalunaaquttap akunneranut kivitsinerit ikiliartornissaannut aammalu qaangiuttoornerit atorineqartartut amerliartornissaannut, tamatumalu kingunerisaanik umiarsualivimmi pioreersumi 2030 tikillugu ukiut tallimakkaarlugit *umiarsuarnik sullissinerni* containerersornermut aningaasartuutaanerusussanun RAL-ip naatsorsuutigisai takutinneqarput, naatsorsukkanilu taakkunanani aamma umiarsualivimmi nutaami containerinik kivitsisarnerit 10%-iisa qaangiuttoorluni naammassineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.¹⁹⁶

¹⁹⁶ Umiarsualivik containerersorffiusoq nutaaq anginerusorlu, nunataa atorineqarsinnaasooq 25.000 m²-it missaanniit 40.000 m²-ingajannut annertusillugu sananeqaraluarpulluunniit qaangiuttoortarnerit arlalinnik peqquteqartumik pinngitsuuinneqarsinnaanngillat. Assersuutigalugu containerit ikittunnguit suliarineqartussatut sinnerussimappata, tamatumani qaangiuttoortoqartariaqaraluarpulluunniit, umiarsuup containerersortup usilersorneqarnerata/usingiarneqarnerata naammassineqarnissaa aningaasartuutinik sipaagaqarfiusinnaavoq.

Takussutissiaq B 11.1.2 2010-miit 2030-mut ukiut tallimakkaarlugit umiarsuarnik sullissinermi containerinut passussinermut piffissap atornegartup sivitsornerani aningaasartuutaanerusussat

	2010	2015	2020	2025	2030
Usilersuinermit/usingiaanermi kivitsinerit	42.022	48.115	54.208	62.069	69.929
Tunnngaviusumi nal. ak. kivitsinerit	28	24	21	19	17
Tunnngaviusumi piffissamik atuineq, nal. ak. / ukiumut	1.501	2.005	2.581	3.267	4.113
Tunnngaviusumi qaangiuttoornernik atuinerit agguaqatigiissillugit, %	46	51	56	61	66
Umiarsualivimmi nutaamik piffissamik atuineq, nal. ak. / ukiumut (kivitsinerit 35-t)	1.201	1.375	1.549	1.773	1.998
Umiarsualivimmi nutaami qaangiuttoornernik atuinerit agguaqatigiissillugit, %	10	10	10	10	10
Tunnngaviusumi ukiumut aningaasartuutissat, koruunit/ukiumut	5.631.002	7.674.639	10.076.224	13.003.477	16.684.385
Umiarsualivimmi nutaami ukiumut aningaasartuutissat, koruunit/ukiumut	3.846.203	4.403.438	4.960.673	5.678.033	6.398.595
Tunnngaviusumi aningaasartuutaanerusussat, koruunit/ukiumut	1.784.799	3.271.201	5.115.552	7.325.444	10.285.790

Nassuiaat: Inuit kranimi suleqatigiit katillugit arfineq pingasuupput: formandi ataaseq, kranimi aquttoq ataaseq, Kalmar-erimi aquttoq ataaseq, matulerisut marluk, anhguggerit marluk aamma tallymand ataaseq. Nuup umiarsualiviani umiarsuarni inuttat kranilerisunut ilaaneq ajorput. Nalunaaquttap akunnermusialinnut tunngatillugu kranilerisut nalunaaquttap akunnerannut akissarsiaat katillugit 1.525 koruuniupput, tassani kraninik atortunillu allanik atuinermit aningaasartuutaanerusussat ilanngunneqaratik. Tassalu tassani akissarsianut aningaasartuutissat kisimik ilaatinneqarput. RAL-imit paasissutissiineq malillugu qaangiuttoornermi tapit 50%-iusut ilanngunneqarput. Nuup umiarsualiviani umiarsuit containerersortut usilersornerinut/usingiarnerinut kranit marluk atornegartarput, taamaattumillu piffissami suliffiusumi nalinginnaasumut nalunaaquttap akunneranut aningaasartuutit 3.050 koruuniupput, qaangiuttoormermullu 4.575 koruuniullutik.

Takussutissiaq B 11.1.2-mi takuneqarsinnaasutut *umiarsuarnik sullissinermi* containerinik passussinermi piffissamut annaasatigut tunisassiornerup ajorseriaatissai 2010-mi 1,8 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, 2030-mi 103 mio. koruuninut qaffakkiartorlutik.

Tunnngaviusumi tunniussisarnermut piffissap atornegartup annertusinera

Takussutissiaq B 11.1.2-mi taamaallaat umiarsuit sullinneqarnerini, tassalu usingiaanermi imaluunniit usilersuinermit aningaasartuutaanerusartut pineqarput. Kisiannili takussutissiaq 11.1.3-mi containerit quersuarmut tunniunneqarneriniit sullitap (biilertartut) lastibiilinut usilunneqarneranut aningaasartuutaanerusartut pineqarput.

Nassiussat amerliartornerisa ilutigisaanik aamma containerinik tunniussisarnermut piffissap atornegartartup sivitsorneratigut, aammattaaq nunaminertap containerinik ilioraanermut passussinermullu killeqarneranik pissuteqartumik tunisassiorsinnaanerup annikillinissaa RAL-ip naatsorsuutigaa.

RAL-imit oqaatigineqartut malillugit terminalimi ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu pitsaasoq atorlugu containeri tunniunneqartussaq tikinniarlugu containerit agguaqatigiissillugit pingasut

nuunneqartussaasarput (kivitsinerit naammassisaqarfiunngitsut). Nuup umiarsualiviani piffissami suliaqarnerpaaffiusumi, tassalu januarimiit apriliip avataanni, containerit qaleriit sanileriillu tallimaasarput, taakkulu saneraaniit piiarneqarsinnaallutik aqqaneq marluk tikillugit itissuseqarsinnaapput (agguaqatigiissillugit arfineq pingasut). Taamaattumik piffissami suliaqarnerpaaffiusumi, qaammatinik arfineq pingasunik sivissuseqartumi containerimut tunniunneqartussamut ataatsimut kivitsinerit agguaqatigiissillugit 30-it naammassisaqarfiunngitsumik suliarineqartariaqartarput. Tamatuma peqatigisaanik kivitsinerimut ataatsimut piffissaq saniatigut atorneqartoq minutsip affaanik nalilerneqarpoq, terminalimi ingerlasussanik piareersaneq aqutsinerlu atorlugit agguaqatigiissillugit 2,5 minutsit atorneqartussaagaluartut minutsit pingasut atorneqartassasut missiliorneqarmat.

Takussutissiaq B 11.1.3-mi piffissap ingerlanerani annertussutsit annertusinissaannut naatsorsuutigisat (2010-miit 2030-mut ukiut tallimakkaarlugit containerit quersuarmit anninneqartartut amerlassusaat) aamma tamatumunnga atatillugu containerinik tunniussisarnermi tunisassiornermut ajorseriaatit kingunerisaannik aningaasartuutaanerusussat naatsorsorneqartut takutinneqarput.

Takussutissiaq B 11.1.3 2010-miit 2030-mut ukiut tallimakkaarlugit quersuarmit containerinik tunniussisarnermi piffissap atorneqartup annertusineranut aningaasartuutaanerusussat

	2010	2015	2020	2025	2030
Containerit matukkut anninneqartut - ukiumut	8.196	9.384	10.573	12.106	13.639
Tunnngaviusumi piffissamik atuneq, nal. ak/ukiumut	12.294	14.076	15.860	18.159	20.459
Umiarsualivimmi nutaami piffissamik atuneq, nal. ak./ukiumut	1.025	1.173	1.322	1.513	1.705
Piffissamik atuneruneq, nal. ak./ ukiumut	11.269	12.903	14.538	16.646	18.754
Piffissamik atuneruneq, nal. ak./qaamm. 8.	7.513	8.602	9.692	11.097	12.503
Piffissamik atunerunermut anngaasartuutaanerusut, kr./qaamm. 8 ^a	4.883.450	5.591.300	6.299.800	7.213.050	8.126.950

Nassuiaat: Aningaasartuutaanerusussat nalunaquttap akunneranut aki nalinginnaasoq 475 koruuniusoq tunnngavigalugu naatsorsorneqarput, taakkulu atorlugit sulisunut aningaasartuutit kiisalu atortunik (reach-stacker) ingerlatsinerimut aningaasartuutit matussuserneqartarput. Mianersortumik isummernissaq pissutigalugu nalikilliliinissat naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat, tamatumalu aamma nalikilliliinerit nungullarnernik peqquteqaratik teknikkimik/anningaasaqarnermik tunnngaveqarsinnaanerit pissutaasinnaapput.

- a. Naatsorsueriaatsimi aningaasartuutaanerusussat ikinaarneqarput, piffissami angalanerpaaffiusumi containerinik tunniussisarnermi containerit, ukiup ingerlanerani, tassalu piffissap angalanikinnerpaaffiusup januarimiit apriliimut ingerlanerani tunniunneqartartut pingajorarterutaat pingasut sinnerlugit amerlassuseqartarmata. Tamanna umiarsualiviup containerersorfiusup iluaqutaanerani mianersortumik missiliunerimut ilaatinneqarpoq.

Takussutissiaq 11.1.3-mi takuneqarsinnaasutut containerinik tunniussisarnermi piffissamut annaat aqutigalugit tunisassiorsinnaanermut ajorseriaatissat 2010-mi 4,9 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, 2030-mi 8,1 mio. koruunerpianut qaffakkiartorlutik.

Piffissamik atinerulernerup kingunerisaanik aningaasartuutit amerleriaatissaasa, takussutissiami matuma siulianiittumi tunnngavigineqartut saniatigut, maannakkut umiarsualivimmi containerersorfiusumi piffissamik atinerup annertusinerana containerit qaleriit aamma quersuup,

containerit nassiussanik ataasiakkaanik imallit puuineqartarfiata eqqaani nunaminertap CFS-imut (Container Freight Station) atorineqartup akornanni containerinik assartuinermit tunngasuuvuq, taamatullu aamma umiarsualivimmut containerinik tunniussinermit aamma piffissamik annertunerumik atuisoqartarluni. Taakkuli – kisiannili ikinnerungaatsiartunik aningaasartuuteqarfiusut – inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinermit ilaatinneqanngillat, tamatumani aamma mianersortumik naliliinissaq pissutigalugu.

Tunngaviusuni biilertartunik sullissinerup annertusinera

Umiarsualivimmi ingerlasussanik piareersaanermik aqutsinermillu annerpaamik atuiffiusumi biilertartunik sullissinermit piffissaq atorineqartoq agguaqatigiissillugu minutsinut 15-inut missiliorneqarpoq, ullumikkulli maannakkut umiarsualiviusumi piffissami suliaqarnerpaaffiusumi maajimiit decembarimut piffissaq atorineqartoq agguaqatigiissillugu minutsinut 30-inut missiliorneqarpoq. Tassani – mianersortumik naliliinissaq pissutigalugu – biilertartut containerinik (imaqanngitsunik) tunniussisarnerannut piffissap sullissiviusup ilassutaa ilaatinneqanngilaq.

Takussutissiaq B 11.1.4-mi piffissap ingerlanerani annertussutsit annertusinissaannut naatsorsuutigisat (2010-miit 2030-mut ukiut tallimakkaarlugit containerit quersuarmit anninneqartartut amerlassusaat) aamma tamatumunnga atatillugu ingerlasussanik piareersaanermik aqutsinermillu annerpaamik atuiffiusumut naleqqiullugu piffissap biilertartunut sullissiviusut sivitsornerata kingunerisaanik aningaasartuutaanerussatut naatsorsorneqartut takutinneqarput.

Takussutissiaq B 11.1.4 2010-miit 2030-mut ukiut tallimakkaarlugit containerinik biilertartunut tunniussisarnermi piffissap suliffiusup sivitsornerani aningaasartuutaanerussat

	2010	2015	2020	2025	2030
Containerit biilertartunut tunniunneqartut, amerl./ukiumut	8.196	9.384	10.573	12.106	13.639
Tunngaviusumi piffissamik atuineq, nal. ak./ukiumut	4.098	4.692	5.287	6.053	6.820
Umiarsualivimmi nutaami piffissamik atuineq, nal. ak./ukiumut	2.049	2.346	2.643	3.027	3.410
Piffissamik atuineruneq, nal. ak./ukiumut	2.049	2.346	2.643	3.027	3.410
Piffissamik atuineruneq, nal. ak./qaamm. 8.	1.366	1.564	1.762	2.018	2.273
Piffissamik atuinerunermi aningaasartuutaanerussat, kr. qaamm. 8 ^a	1.092.800	1.251.200	1.409.600	1.614.400	1.818.400

Nassuiaat: Aningaasartuutaanerussat nalunaaquttap akunneranut aki nalinginnaasoq 800 koruuniusoq tunngavigalugu naatsorsorneqarput, tassanilu Nuummi akit atuuttut naapertorlugit biilertumut lastbiilinullu aningaasartuutit matussuserneqartarput.

- a. Naatsorsueriaatsimi aningaasartuutaanerussat ikinaarneqarput, piffissami angalanerpaaffiusumi containerinik tunniussisarnermi containerit, ukiup ingerlanerani, tassalu piffissap angalanikinnerpaaffiusup januaarimiit apriliimut ingerlanerani tunniunneqartartut pingajorarterutaat pingasut sinnerlugit amerlassuseqartarmata. Tamanna umiarsualiviup containerersorfiusup iluaqutaaneramik mianersortumik missiliuinermit ilaatinneqarpoq.

Takussutissiaq 11.1.4-mi takuneqarsinnaasutut, containerinik tunniussisarnermi sullissinerup sivitsornerani biilertartunut aningaasartuutaanerussat 2010-mi 1,1 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, 2030-mi 1,8 mio. koruunerpianut qaffakkiartorlutik

Tunngaviusumi piffissamik atuinermit annaasat anguniarlugit aningaasartuutaanerussat

Allanneqartut nassiussat amerliartornerat aamma umiarsuit sullinneqarnerisa sivisunerulerneranik nassataqartussaavoq. Umiarsuarnik annertunerumik usisinnaasunik atuisoqalissanngippat, imaatigut

angalaneq sukkanerulertariaqarpoq. Tamatumali nassatarisaanik orsussamik atuineq annertunerulissaaq (ikummatissamik atuineq annertunerulissaaq).

RAL-imit oqaatigineqartut malillugit ukiumut imaatigut angalasarneq maannakkut 387.000 miilit missaannik isorartussuseqartarpoq, ullumikkullu ullut unnuallu imaatigut angalaffiusut 1.112-it atorneqartarput. 2030-mi piffissap angalaffiusup 1,2 knob-imik ilaneqarnissaa missiliorneqarpoq, tassalu piffissaq angalaffiusoq ullunik unnuanillu 85-inik sivikillissalluni (piffissap talittarfimmi susaqarani uningaffiusup nalinga). Tamatumattaq kingunerisaanik ikummatissamik atuineq 2010-mi ullormut 22 tonsiniit 2030-imi ullormut 25½ tonsinut annertusissaaq.

Takussutissiaq 11.1.5-imi tamatumunnga atatillugu imaatigut angalanerup sukkanerusumik ingerlanneqalernerani ikummatissap atukkap annertusissutissaannut aningaasartuutissatut naatsorsorneqartut 2030 tikillugu ukiut tallimakkaarlugit naatsorsorneqarput.

Takussutissiaq B 11.1.5 2010-mut naleqqiullugu imaatigut angalanerup sukkanerulernerani orsussamut atukkat amerlissutissaannut aningaasartuutaanerusussat. 2015-imiit 2030-mut naatsorsukkat

	2015	2020	2025	2030
Sukkassuseq - tunngaviusoq, knob	14,8	15,1	15,4	15,7
Orsussamik atuineq - tunngaviusoq, ton/ulloq unnuarlu	22,5	23,2	24,2	25,5
Sukkassuseq – Umiarsualivik nutaaq, knob	14,5	14,5	14,5	14,5
Orsussamik atuineq - Ny havn, ton/ulloq unnuarlu	22,0	22,0	22,0	22,0
Piffissamik atuineq tamarmiusoq - tunngaviusoq, døgn	1.090	1.068	1.047	1.027
Piffissamik atuineq tamarmiusoq - Umiarsualivik nutaaq, ulloq unnuarlu	1.112	1.112	1.112	1.112
Orsussamik atuineq tamarmiusoq - tunngaviusoq, ton/ukiumut	24.525	24.778	25.337	26.189
Orsussamik atuineq tamarmiusoq - Umiarsualivik nutaaq, ton/ukiumut	24.464	24.464	24.464	24.464
Orsussamik atuinerrussutit, ton/ukiumut	61	314	873	1.725
Orsussamut aningaasartuutaanerrussutit, kr./ukiumut	159.744	822.291	2.286.177	4.517.361

Nassuiaat: Aningaasartuutaanerusussat orsussamut aki tonsimut 471 USD-iusoq (2010-mi qaammatini siullerni pingasuni) aamma dollarip nalinga 5,56 koruuniusoq tunngavigalugit naatsorsorneqarput.

Takussutissiaq B 11.1.5-imi takuneqarsinnaasutut piffissaq annaasaq anguniarlugu orsussamik atuinernerumut aningaasartuutit 2015-imi 0,2 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, 2030-imi 4,5 mio. koruunerpiantut qaffakkiartorlutik.

Erseqqissaatigineqartariaqarpoq, orsussamik atuinerup annertusinerani CO₂-p aniatinneqartup allannguutissaat naatsorsuutitut ilaatinneqanngimmata. Tassani allannguutissat annikitsut, naatsorsuutit inernerinut tamarmiusunut sunniuteqartussaangitsut pineqarput.

Tunngaviusumi avataani toqqorsivimmu tassangaanniillu assartuinermut aningaasartuutit Nuummi umiarsualivimmi atortut umiarsualivimmik containerersorfiusumik nutaamik ilaneqanngippata, siusinnerusukku RAL-imit oqaatigineqartut piffissami suliaasaqarfui nerpaasumi avataani containerinut toqqorsivimmik pisariaqartitsisoqalertussaavoq. Tamatuma kingunerisaanik

umiarsualiviup toqqorsiviullu akornanni containerinik assartuinissaq pisariaqartinneqalissaaq. RAL-imiit naatsorsuutigineqarpoq, 2015-imi piffissami suliassaqarfiunerpaasumi, avataani toqqorsivimmuut atatillugu ukiup affaanik, tassalu juunimiit novembarimut (sapaatit akunnerinut 26-inut) sivissuseqartumi killiliinikkut containerit 325-t missaanniittut sapaatit akunnerannut toqqorsivimmuut assartorneqartassasut, taakkulu 2030-mi piffissami suliqaarnerpaaffiusumi sapaatit akunnerannut 1.000-it missaannut amerlissasut.

Takussutissiaq 11.1.6-imi containerit toqqorsivimmuut/toqqorsivimmiit assartorneqartartussat, taakkunungalu atatillugu assartuinermut aningaasartuutit qaffaatissaattut naatsorsorneqartut 2015-imiit 2030-mut ukiut tallimakkaarlugit ineriartornissaattut naatsorsuutigisat allanneqarput. Containerit Nuummi sullitanut assartorneqartut affaannaasa toqqorsivimmuut utertinneqartarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, affaat umiarsualivimmuut toqqaannartumik assartorneqartassammata.

Takussutissiaq B 11.1.6 2015-imiit 2030-mut ukiut tallimakkaarlugit piffissami suliassaqarfiunerpaasumi avataani toqqorsivimmuut/toqqorsivimmiit containerit assartorneqarnerinut aningaasartuutaanerusussat

	2015	2020	2025	2030
Piffissami suliassaqarfiunerpaasumi sapaatit akunnerannut containerit umiarsualivimmiit toqqorsivimmuut assartorneqartartut	325	500	825	1.000
Piffissami suliassaqarfiunerpaasumi sapaatit akunnerannut containerit avataani toqqorsivimmiit/toqqorsivimmuut assartorneqartartut	487,5	750	1.237,5	1.500
Ukiuumut containerit avataani toqqorsivimmiit/toqqorsivimmuut assartorneqartartut	12.675	19.500	32.175	39.000
Containerinik assartuinermut aningaasartuutaanerusussat, kr./ukiumut	8.872.500	3.650.000	22.522.500	27.300.000

Nassuiaat: Sullitanut angisuunut akikillisaassisarneq pissutigalugu assartuinermut ataatsimut aningaasartuutaanerusut naatsorsorneqarnerini 700 koruuninut aalajangerneqarput.

Takussutissiaq B 11.1.6-imi takuneqarsinnaasutut containerinik toqqorsivimmuut/toqqorsivimmiit assartuussinermut aningaasartuutissat 2015-imi 8,9 mio. koruunit missaannut naatsorsorneqarput, 2030-mi 27,3 mio. koruuninut qaffakkiartorlutik.

Saniatigut usitussutsinik pissarsinissami naatsorsuutigineqartumi imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaanerup aqutsinerullu sunniuteqarluanninnerusumik ingerlanneqarnerani aningaasartuutissat

Boks B 11.1.1 aamma boks B 11.1.2 naapertorlugit RAL-imit oqaatigineqarpoq, piffissap ingerlanerani Kalaallit Nunaannut Kalaallillu Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaata iluani imaatigut assartuinerup aqqissuunneqarnera pitsaanerulersinnaasoq. Taamaallilluni Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni assartuussineq umiarsuit annerit atorlugit pitsanngorsaanerami iluanaarutitaqartumik ingerlanneqalersinnaavoq. RAL-ip tamanna pillugu isumaliutersuuteqarnerani umiarsuit containerersortut 1100 TEU-t tunngavigineqarput. Umiarsuit 1100 TEU-t umiarsuarnit, Hals

Barre-mi killilersuutaasut pissutigalugit Aalborg-imi umiarsualivimmik tunngaviusumik atuisinnaasunit annersaapput.¹⁹⁷

Nutaamik umiarsualiviliortoqanngippat, umiarsuit annerpaaffissaat – Nuup umiarsualiviata nunataata killeqarnera pissutigalugu – 700 TEU-t maannakkut atorneqartut missaanniittunut aalajangerneqarnissaat imminut akilersinnaavoq, taamatullu umiarsuit 1100 TEU-t umiarsualiviit ullumikkutut itsillugit Sisimiunut Aasiannullu talissinnaassanngillat. Taamaalilluni anginerusunik umiarsualiinikkut nassiussat amerlassutsimikkut qaffattussatut naatsorsuutigineqartut isumagineqarsinnaanngillat. Tamatumunnga taarsiullugu umiarsuit amerlanerusut atorneqartariaqassapput. Tamatumani saniatigut aningaasartuuteqartoqassaaq, umiarsuit anginerusut (1100 TEU) angalanerannut ataatsimut aningaasartuutaat tamarmiusut umiarsuarni minnerusuni (700 TEU) aningaasartuutit assigipajaaginnarmatigit, tak. RAL. Taamaattorli ikummatissamik atuinerat annerusarpoq.

Tamatumunnga pissutsit uku pingaartumik isiginiarneqassapput. Siullermik umiarsuarmik 1.100 TEU-mik sananermut akiusoq umiarsuarmik 700 TEU-mik sananermut akiusumit qaffasinnerulaaginnarpoq. Sisak atorneqartoq annertuneruvoq, aammalu maskiina pingarneq annerulaarluni, kisiannili atortut allat, soorlu maskiinaq ikiortaa, aquummut maskiina, aquttarfimmi atortut, kranit il.il. akii taamaaginnarput. Appaattut umiarsuit 1100 TEU-t niuerutigineqarnerat umiarsuit 700 TEU-t niuerutigineqarnerinit annertuneruvoq, taamaattumillu akit appasinnerupput, pingaartumik attartornermut atatillugu. Kiisalu inuttat amerlassutsimikkut katitigaanermikkullu umiarsuarni angissutsini assigiinngitsuni marluusuni assigiinnarput.

Umiarsuarni 1100 TEU-mi umiarsuarmut 700 TEU-mut sanilliullugu ikummatissamik atuinerussutit annerpaamik 15%-it missaanniinnissaat RAL-imit naliliiffigineqarpoq. RAL-ip maannakkut umiarsuarni 700 TEU-t, Nuka/Naja Arctica, ukiumut 14,3 mio. koruuninik orsussamik atuisarput. Tamanna tunngavigalugu umiarsuarni 1100 TEU-mi umiarsuarmut 700 TEU-mut sanilliullugu orsussamut atuinerussutit ukiumut 2,15 mio. koruuninut naatsorsorneqarput.

Umiarsuarnik 1100 TEU-nik atuinissamut taarsiullugu 700 TEU-nik atuinermut saniatigut aningaasartuutissat, saniatigut umiarsuit atorneqartut ingerlanneqarnerinut aningaasartuutit tunngavigalugit naatsorsorneqarput.

RAL-imit oqaatigineqarpoq, 2009-mi ingerlatsinermit (erniortitsinerit nalikilliliinerillu ilanngullugit) aammalu Nuka Arctica-mi taamatullu Naja Arctica-mi inuttaqarnermut aningaasartuutit 33 mio. koruunit missaanniissimasut, taakkunanngalu 14,3 mio. koruunit umiarsuup ataatsip orsussaqaarneranut atorneqarput, 2010-mi qaammatit pingasut siulliit orsussamut akit dollarillu nalinga tunngavigineqarlutik. Taamaattumik ukiumut ingerlatsinermit aningaasartuutit umiarsuarni taakkunani ataatsimut katillugit 47 mio. koruunerpiant missiliorneqarput.

Umiarsuarnik nutaanik pisinissamut taarsiullugu usisussanik attartortoqarsinnaavoq. RAL ullumikkut piffissami angalanerpaaffiusumi ulapputissat naammassiniarlugit sapaatit akunnerini arfinilinni umiarsuarnik saniatigut attartortareerpoq. Nassiussat amerliartornerat ilutigalugu piffissaq saniatigut usitussutsinik attartorfiusoq piffissami angalanerpaaffiusumi tamarmiusumi pisalissaaq (qaammatini arfineq pingasuni). Pissutsini tunngaviusuni naatsorsuutigineqarpoq, umiarsuarnik containerersortunik

¹⁹⁷ Malugalugu, matumani taaguut 1100 TEU atorneqarmat, naak umiarsuit angissuserpiaat pisinnaasallu 1200 TEU-jusussaagaluartut. 1100 TEU-t nassarneqarsinnaasorpiaat amerlassusaannut taaguutaavoq. Taamatuttaaq umiarsuit 700 TEU-nik taaneqarput, naak angissuserpiaat pisinnaasaallu 800 TEU-jugaluartut.

sikunut qajannaallisagaangitsunik 700 TEU-nik piffissaq angalanerpaaffiusoq qaammatinik arfineq pingasunik sivilissuseqartoq tamakkerlugu attartortoqartalissasoq.

Umiarsuarmik containerersortumik 700 TEU-mik attartornermut akiusoq 2008-mi ullormut 10.000 USD-t missaanniippoq. Umiarsuarnilli attartornermut akiusut neqeroorutit/piumasaqarneq pissutigalugu allanngorangaatsiartarput. Taamaattumik akiusut taaneqartut akunnaallisarlugit 2008-miit 2009-mut affaannangortinneqarput. RAL-ip siunissaq eqqarsaatigalugu 2008-mi akiusut atuutiinnarnissaat naatsorsuutigaa. Tamanna tunngavigalugu umiarsuarmik containerersortumik ulluni 240-ni attartornermut aningaasartuutissat 13,3 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput (aningaasat nalingat atorpeqartoq tassaavoq 5,56 DKK/USD), tassani orsussamut aningaasartuutissat 9,5 mio. koruuniummata (14,3 mio. koruunit pingajorarterutaat marluk). Taakku tunngavigalugit umiarsuarmik containerersortumik 700 TEU-mik qaammatini arfineq pingasuni attartorneq ukiumut 23 mio. koruuneqassaaq.

Pissutsini qinigassani umiarsuit containerersortut sikunut qajannaallisagaangitsut 1100 TEU-t marluk qaammatini arfineq pingasuni attartorneqassapput. Umiarsuarnik containerersortunik sikunut qajannaallisagaangitsunik 1100 TEU-nik marlunnik qaammatini arfineq pingasunik attartornermut aningaasartuutissat umiarsuarnik containerersortunik 700 TEU-nik attartornermit 2 mio. koruunit missaannik amerlanerussapput, orsussamut aningaasartuutissat 1½ mio. koruuninik amerlanerusussaammata (2,15 mio. koruunit pingajorarterutaat marluk). Umiarsuarmik containerersortumik 1100 TEU-mik pisinermut akiusussatut killissarititaasoq qaffasinnerusussaammata, aningaasat taakku inuiaqatigiit aningaasaqarmerannik naatsorsuinermit ½ mio. koruuninik amerlineqarput, 2 mio. koruuninngorlugit.

Boks B 11.1.1-imi aamma B 11.1.2-mi takuneqarsinnaasutut containerit naammassisinnaasat assigiingissutaasa eqikkarneqarnerini tunngaviusumi umiarsuit 700 TEU-t pingasut pissutsini qinigassani umiarsuarnik containerersortunik 1100 TEU-nik marlunnik taarserneqassapput. Umiarsuit sikunut qajannaallisagaangitsut, tassalu tunngaviusumi umiarsuaq 700 TEU ataaseq aamma pissutsini qinigassani umiarsuit 1100 TEU-t marluk qaammatini arfineq pingasuni piffissami angalanerpaaffiusumi ajornaquteqaangitsumik attartorneqarsinnaapput. Pissutsini tunngaviusuni umiarsuit containerersortut 700 TEU-t marluk allat sikunut qajannaallisagaassapput, taakku Kalaallit Nunaanni Nuummuinnaq talittartussaangimmata. Umiarsuit containerersortut immikkorluinnaq ittut taakku attartorneqarsinnaanersut qularnarnerujussuvoq, attartorneqarsinnaassappatalu taakkununga aningaasartuutissat umiarsuarnut containerersortunut sikunut qajannaallisagaangitsunut 700 TEU-nut nalinginnaasunut aningaasartuutissanit amerlanerungaatsiassasut ilimagineqartariaqarpoq.

Pissutsini tunngaviusuni aamma pissutsini qinigassani ingerlatsinermut aningaasartuutit assigiingissutaat, matuma siuliani tunngavigineqartut atorlugit takussutissiaq B 11.1.7-imi eqikkarneqarput.

Takussutissiaq B 11.1.7 Pissutsini tunngaviusuni aamma pissutsini qinigassani umiarsuit containerersortut ukiumut ingerlatsinermut aningaasartuutaat

RAL-ip umiarsuarnik containerersortunik 700 TEU-nik, sikusiornissamat qajannaallisakkanik (Nuka/Naja Artica-tut ittut) marlunnik piginnittuunerani pissutsit tunngaviusut:	
Umiarsuarnik containerersortunik 700 TEU-mik, sikusiornissamat qajannaallisagaannngitsumik qaammatini arfineq pingasuni attartornermi ingerlatsinermut	23 mio. kr.
Umiarsuarnik containerersortunik sikunut qajannaallisagaannngitsumik 700 TEU-mik attartukkamik qaammatini arfineq pingasuni attartorluni ingerlatsinermut aningaasartuutit	94 mio. kr.
Umiarsuarnik containerersortunik marlunnik sikunut qajannaallisakkanik 700 TEU-nik, RAL-imit pigineqartunik aammalu piffissap angalanerpaaffiusup avataani attartortinneqarneq ajortunik ingerlatsinermut aningaasartuutit Ingerlatsinermut aningaasartuutissat katillugit	117 mio. kr.
Pissutsini qinigassani umiarsuit containerersortut 700 TEU-it pingasut tamarmik – marluk qajannaallisakkat ataaserlu sikunut qajannaallisagaannngitsuq – qaammatini arfineq pingasuni attartorneqarpata:	
Umiarsuarnik containerersortunik sikunut qajannaallisagaannngitsunik 700 TEU-nik marlunnik qaammatini arfineq pingasuni attartorluni ingerlatsinermut aningaasartuutit	23 mio. kr.
Umiarsuarnik containerersortunik sikunut qajannaallisagaannngitsunik 700 TEU-nik marlunnik qaammatini arfineq pingasuni attartorluni ingerlatsinermut aningaasartuutit, minnerpaamik	46 mio. kr.
Ingerlatsinermut aningaasartuutissat katillugit	69 mio. kr.
Pissutsini qinigassani umiarsuarnik containerersortunik sikunut qajannaallisagaannngitsunik 1100 TEU-nik marlunnik qaammatini arfineq pingasuni attartorluni:	
Ingerlatsinermut aningaasartuutissat katillugit [2*(23+2) mio. kr.]	50 mio. kr.

Nassuiaat: Aningaasat allanneqartut maannakkut Kalaallit Nunaata imartaanut inatsisunik tunngaveqarput. Ilaatigut Polar Code-mi, IMO-mi (International Maritime Organisation) isumaqatiginninniutiginerqartumi pitsaassusissat sakkortusineqassappata, tamanna pissutsini tunngaviusuni taamatullu pilersaarusiortifiusuni ingerlatsinermut aningaasartuutit amerlinerinik kinguneqassaaq. Tamanna pissappat pissutsit tunngaviusut pilersaarusiortifiusullu sunnerneqartussaammata, taakku Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsukkanut ilanngutinngilai.

Takuneqarsinnaasutut pissutsini tunngaviusuni takussutissiaq B 11.1.7-imi takussutissiat marluk ikkunneqarput, pissutsillu aappaani naatsorsuutigineqarpoq umiarsuarnik containerersortunik sikunut qajannaallisakkanik 700 TEU-nik attartornissaq ajornassasoq imaluunniit imminut akilersinnaassanani. Tamatumunnga ataqatigiissillugu naatsorsuutigineqarpoq, umiarsuit immikkoorluinnaq ittut taakku piffissap angalanerpaaffiusup avataani attartortinneqarsinnaanngitsut. Imaassinnaavoq naliliineq taanna isumalluarpallanngitsumik naliliinerusoq.

Takussutissiali aappaa qularutissaannngitsumik isumalluarpallaartumik naliligaavoq. Tassani ilaatigut umiarsuit containerersortut 700 TEU-t tamarmik – taamaallunilu aamma umiarsuit sikunut qajannaallisakkat marluk – attartorneqarsinnaanerit, tamatumalu saniatigut umiarsuup containerersortup sikunut qajannaallisagaannngitsup 700 TEU-p akeqataanik attartorneqarsinnaanerit naatsorsuutigineqarpoq. Takussutissiami siullermi paasissutissiissutigineqartut tunngavigalugit ukiumut ingerlatsinermut aningaasartuutissat 117 mio. koruuniupput, kiisalu takussutissiap aappaani 69 mio. koruuniullutik. Taakku pissutsini qinigassani ingerlatsinermut 50 mio. koruuninut missiliorneqartunut atatinneqassaaq. Imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaernerup aqutsinerullu pitsaanerunerani ukiumut sipaagassat ikinnerpaamik 19 mio. koruuniunissaat tassani pineqarpoq. Mianersortumik naliliineq ersarissoq tunngavigalugu tunngaviusumik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliinermi sipaagassat 19 mio. koruuniinnaat tunngavigineqarmissaat toqqarneqarpoq. Taakku saniatigut aamma malussajassutsimik naatsorsuisoqarpoq, tassanilu imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaernerup aqutsinerullu pitsaanerunerani sipaagassat ukiumut 30 mio. koruuninut aalajangerneqarput. Umiarsuit containerersortut ingerlanneqarnerinut

aningsartuutissat assigiinngissutaat 2015-imiit atulissapput.¹⁹⁸ Erseqqissaatigineqassaaq, assigiinngissut taanna piffissami aningaasaliiffiusussat atorneqartumi ukiut sinnerinut tamanut, tassalu 2016-imiit 2039-mut atuutsinneqarmat.

Isertitarisinnaasanit annaasassat

Nuummi umiarsualivik allineqassappat, tamanna aamma umiarsualivinnik alliliinissamut atatillugu iluanaarutaasinnaasut atorluarneqarsinnaasunut, immikkoortoq 10.3-mi taaneqartunut iluaqutaasinnaavoq. Sinerissap avataani ingerlatanut umiarsualivittut aallaaviusutut atuunnermi, umiarsuit sinersortitsillutik takornariartitsisartut amerlinerini kiisalu kilisaatinit avataaneersunit isertitaqarnerussutaasinnaasut immikkoortoq 10.3-mi nassuiarneqarput. Isertitaqarnerussutaasinnaasut taakku ilaat aamma Nuummi umiarsualiviup saniatigut umiarsualivinnik allanik alliliinikkut piviusunnortinneqarsinnaapput. Taamaattumik isertitarisinnaasat taakkuluunniit ilaat naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat, umiarsualivimmuut aalajangersimasumut tutsinneqarsinnaannginnamik, aammalu Nuup umiarsualivianut tutsinneqarsinnaanatik – tassa maannakkut ilisimasat tunngavigalugit.

Ingerlatsinermut aningsartuutit allannguutissaannut ataatsimut takussutissiaq

Takussutissiaq B 11.1.8-mi aningsartuutissat ingerlaavartut eqikkarlugit, Nuummi umiarsualiviup containerersorfiusup nutaap aningaasaqarnikkut sunniutissaannut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsugaanut ilanngunneqartut eqikkarlugit takussutissiorneqarput, tassanilu umiarsualiviup pioreersup allineqarani, kisiannili avataani containerinut toqqorsivilerneqarluni assersuutigineqarpoq.

¹⁹⁸ Oqaatigineqartut aningaasat assigiinngissutaat inuiaqatigiinni aningaasaqarnermut immiut akilersinnaassutsimik misissueqqissaarnernut soqutiginaateqarput.

Takussutissiaq B 11.1.8 Nuummi umiarsualivimmi nutaami 2015-imiit 2030-mut ukiut tallimakkaarlugit ingerlaavartumik aningaasartuutissat pissutsinut tunngaviusunut sanilliullugit ukiumut allannguutissat takussutissiornerat

Ukiunut mio. kr.	2015	2020	2025	2030
Nuummi umiarsualivimmi nutaami ingerlatsinermut aserfal-latsaaliuinernullu aningaasartuutit annertunerulersut	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, avataani toqqorsivik	2,5	2,5	2,5	2,5
Tunngaviusumi umiarsuarnik sullissinermut piffissap ator-neqartup annertusinera	3,3	5,1	7,3	10,3
Tunngaviusumi tunniussisarnermut piffissap ator-neqartup annertusinera	5,6	6,3	7,2	8,1
Tunngaviusumi biilertartunut sullissinermut piffissap ator-neqartup annertusinera	1,3	1,4	1,6	1,8
Tunngaviusumi piffissap imaatigut angallaviusup sukkaner- sumik ingerlanneqalemera pissutigalugu orsussamik atuine- runeq	0,2	0,8	2,3	4,5
Tunngaviusumi avataani toqqorsivimmut/toqqorsivimmiit containerinik assartuussinermut aningaasartuutaanerusut	8,9	13,7	22,5	27,3
Tunngaviusumi imaatigut angallassinermi ingerlasussanik piareersaanerup aqutsinerullu pitsaannginnerata kinguner- saanik aningaasartuutaanerusut	19,0	19,0	19,0	19,0
Aningaasartuutit ingerlaavartut assigiinngissutaat katillugit	37,0	45,0	58,6	69,7

Nassuiaat: Matuma siuliani takussutissiami inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermi ukiut allanneqartut akornanni aningaasartuutit ingerlaavartut amerlaqatigiissitsilluni nutarterlugit naatsorsorneqarput. 2031-imiit 2039-mut kisitsisini 2030-mut annertussuliussanut mianersortumik naliliineq ator-neqarpoq.

Takussutissiaq B 11.1.8-mi takuneqarsinnaasutut, Nuummi umiarsualivimmik containerersorfiusumik sananermi ukiumoortumik aningaasartuutit ingerlaavartut 2015-imi 37 mio. koruuniniit 2030-mi 70 mio. koruuninut ikilisinneqartussaapput.

12 Sisimiuni umiarsualivik

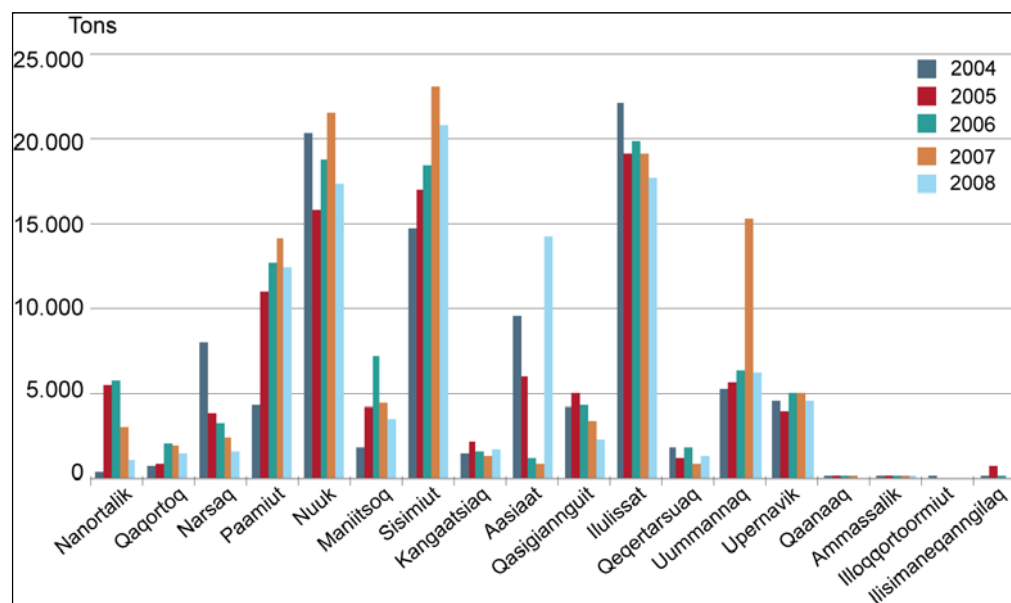
Sisimiuni umiarsualivimmi talittarfiit assigiinngitsunik siunertaqarfiusut arlaqarput, taakkununga ilaatigut aalisariutinut talittarfik (60 m), Imarpik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfik (60 m), talittarfik usingiartarfik (50 m), pilersuinermit talittarfik (20 m), umiarsuaaqqanut talittarfik (10 m) aamma angallatinut minnernut talinngasarfik (60 m), tak. Aamma ilusiliaq 12.2.1 & 12.2.2. Taakku saniatigut amutsiviusimasumi angallatinik iluarsaassisarfeqarpoq.

12.1 Maannakut pissusiusut

Kalaallit Nunaanni pissutsit malillugit Sisimiuni umiarsualivik angisuujuvoq, 2006-ip kingorna nunatsinni umiarsualivinni aalisakkanik qalerualinnillu, pingaartumillu raajanik tulaassiviusartunit annersaalluni, tak. ilusiliaq 12.1.1. Imarpik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfik ullumikkut umiarsuarnit containerersortunut aamma aalisariutinut angisuunut atorneqarpoq.

Sisimiuni umiarsualivik RAL-ip umiarsuaanit containerersortunit, 700 TEU-t tikillugit usinnaasunit taliffiqineqarsinnaavoq, umiarsualiviullu nunataa containerinik 500 TEU-t tikillugit ilitsiviqineqarsinnaavoq.

Ilusiliaq 12.1.1 Umiarsualivinnut assigiinngitsunut aalisakkat qaleruallillu tulaanneqartut, 2004 - 2008

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, Kisitsisitigut paasisutissaasivik.

Kalaallit Nunaanni pissutsit malillugit Sisimiuni umiarsualivik angigaluartoq, aalisariutinut taliffissaaleqineq pissutigalugu, pingaartumillu umiarsualivimmut umiarsuarnik containerersortunik aalisariutinillu – pingaartumik kilisaatinik angisuunik – ataatsikkut talissimasoqartillugu umiarsualivimmi pisinnaasatigut ajornartorsiuteqartoqarpoq. Pisinnaasatigut ajornartorsiuteqarmermi pingaartumik aalisariutit eqqorneqartarnerannut, RAL-illu umiarsuai containerersortut eqqorneqartannginnerannut, tullerijaaarinnissamut maleruagassat malinneqartut pissutaapput, pilersuineq aalisariutit sullinneqarnissaanit salliutinneqartarmat.

Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut tikittarnerat

Imarpik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfik aamma umiarsuarnit ilaasartaatin, Kalaallit Nunaata kitaata sineriaata ilaanik sullissisunit aammalu umiarsuarnit sinersorlutik takornariartitsisartunit talissinnaasunit atorneqartarpoq. Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut ilaat talinnissamut angivallaartarput. Taamaattoqartillugu – naak talittarfimmi inissaqaraluartoq – angallatit ikaartaatit atorlugit ilaasunik nunamut ikaassuisoqartarpoq. Takussutissiaq 10.2.4-mi takuneqarsinnaasutut 2008-mi umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut Sisimiunut tikittut 36-iusimapput. Taakku amerlanersaat Imaprik ikaarlugu talittarfimmut talissinnaasimapput.

RAL-ip umiarsuaataasa nassiussanik usillit tikittarnerat

2008-mi RAL usinik katillugit 75.000 m³-t missaanniittunik Sisimiut umiarsualiviannut tunniussisimavoq, ukiumilu tassani RAL-ip umiarsuai usinik assartorneqartussanik 148.000 m³-inik umiarsualivimmi tigussisimavoq. Sisimiut umiarsualivianiit aamma tassanngaanniit RAL aqutugalugu nassiussat assigiinngissutaannut annertuumut – ataatsip missaaniikkaangat marloriaatinngortitsiviusumut – pissutaasoq pingaaneq tassaavoq, aalisariutit aalisakkanik qalerualinnillu, Sisimiuni suliarineqarsinnaasunik umiarsualivimmut tunniussisarnerat, tamatumalu kingorna Sisimiuniit RAL-ip umiarsuai aqutugalugit assartorneqartarnerat.

Aamma takussutissiaq 12.1.1-imi takuneqarsinnaasutut Sisimiuniit nassiussanik amerlasoorsuit nassiussaasarput aalajangersimasumik nillissuseqartussat, pingaartumik aalisarnermit pissarsiarineqartartut. Aalisakkanut qalerualinnillu (pingaartumik raajanut) suliarineqartartunut tamanna atatikkaanni, Sisimiut aalisariutinut umiarsualivittut annertuumik atorneqartutut taaneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 12.1.1 Sisimiut umiarsualiviannut aamma tassanngaanniit usit RAL-ip umiarsuaanik assartorneqartut, 2008

Nassiussat suussusii	Sisimiut umiarsualiviannut		Sisimiut umiarsualivianniit	
	Annertussuseq (m ³)	Oqimaassuseq (tons)	Annertussuseq (m ³)	Oqimaassuseq (tons)
Nassiussat nalinginnaasut	39.494	15.740	8.639	2.596
Aalajangersimasumik nillissuseqartussat	13.923	5.585	95.088	43.432
Assartuussinermut atortut	11.231	992	42.979	172
Biilit, angallatit, entreprenørit maskiinaat	4.768	581	747	114
Nassiussat flatrack-it ^a	4.014	1.698	61	11
Allat	1.963	830	409	132
Katillugit	75.393	25.426	147.923	46.456

a. Usit nalinginnaanngitsunik angissusillit, amerlanertigut ISO containerinut ammasunut 20'-nut imaluanniit 40'-nut poorlugit nassiunneqartartut sinniinertut naatsorsorneqarput.

Najoqqutarisaq: Regneark, 2008-mi usit amerlassusaannut paasissutissanik imalik, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap RAL-imit pissarsiarisaa.

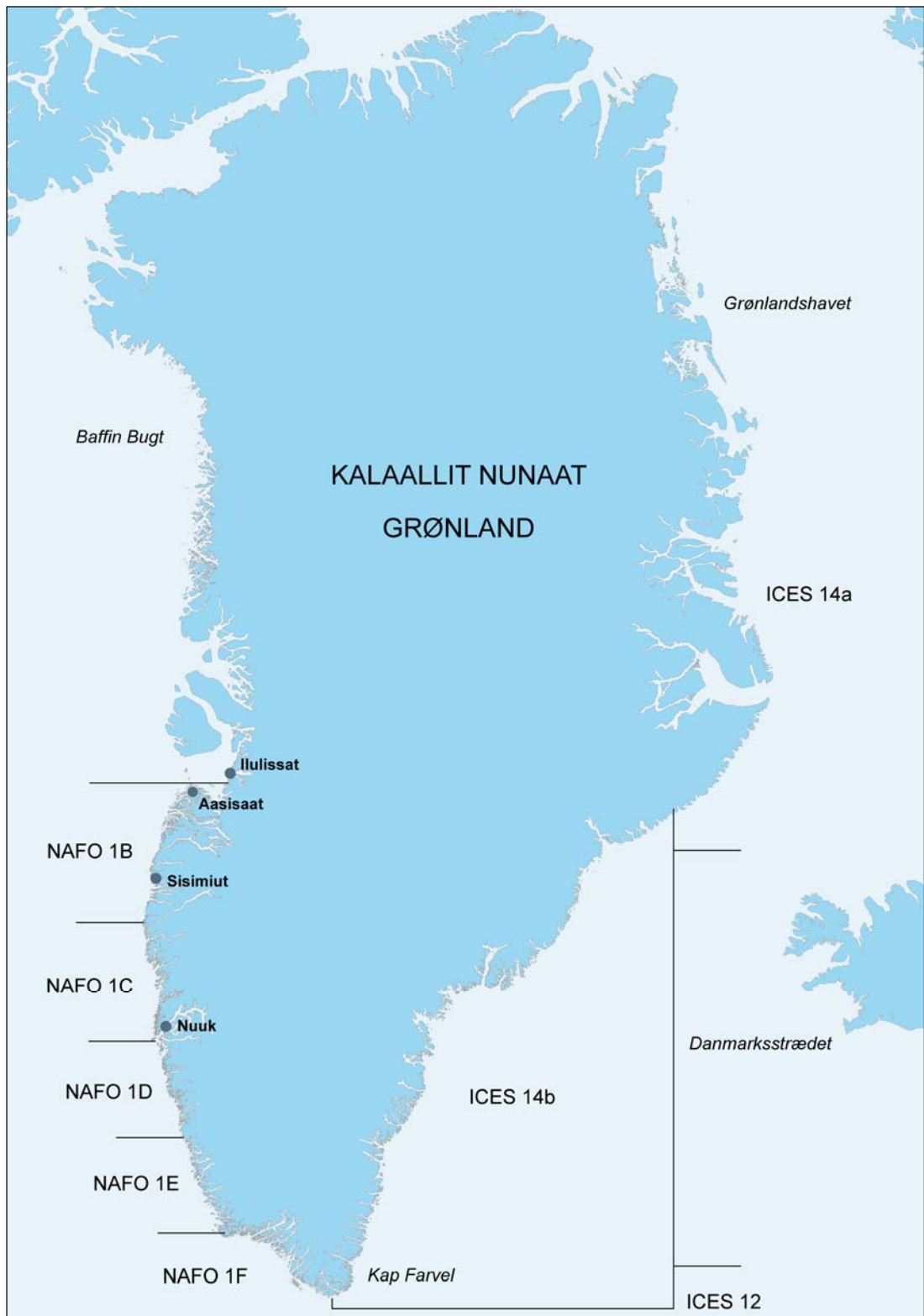
Assersuutitut taaneqarsinnaavoq, Sisimiut umiarsualiviannut nassiussat amerlassutsimikkut – m³-nut uuttorlugit – Nuup umiarsualivianut nassiussat amerlassusaannut naleqqiullutik pingajorarterutingajaasarmata, kiisalu Sisimiut umiarsualivianiit nassiussat amerlassutsimikkut – aamma m³-nut uuttorlugit – Nuup umiarsualivianiit nassiussat amerlassusaannut naleqqiullutik sisamararterutinik pingasunik amerlassuseqartarlutik. Umiarsualiviilli taakku atorneqarnerat assigiinngitsorujussuuvoq, Nuuk nassiussanut nalinginnaasunut akunnittarfittut umiarsualiviummat

angisooq, kiisalu Sisimiuni umiarsualivik annertunerusumik nassiussanut akunniffiusarani. Siusinnerusukkut ilaatigut Kangerlussuarmut nassiussat Sisimiut umiarsualiviannut akunnitsinneqartarput, kisiannili ullumikkut Sisimiut umiarsualiviat aqqutigalugu nassiussanik akunnitsitsisarneq annikitsuaraavoq. RAL Aalborgimiit Nuuk aqqusaarlugu Kangerlussuarmut toqqaannartumik angallassisarpaq, aammalu avannamut nassiussat Aasiannut akunnitsinneqartarput.

Kisilisaatit tikittarnerat

Ilusiliaq 12.1.2-mi aamma ilusiliaq 12.1.3-mi ilaatigut Kalaallit Nunaata imartaa NAFO-p aamma ICES-ip susasaqarfiinut agguarlugu, ilaatigullu taakkunani pisarineqartartut amerlassusaannut agguarlugu takutinneqarpoq.¹⁹⁹

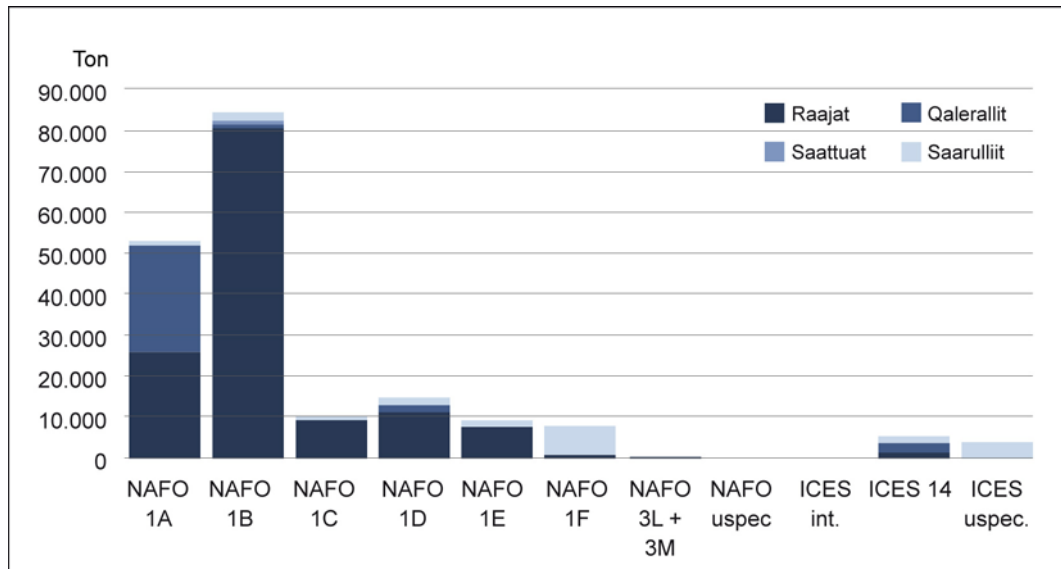
¹⁹⁹ NAFO tassaavoq "Northwest Atlantic Fisheries Organization". ICES tassaavoq "International Council for the Exploration of the Sea".

Ilusiliaq 12.1.2 Kalaallit Nunaata imartaata assinga, aqutsivinnut aamma aalisarfinnut nalunaarsorlugu: NAFO-p aamma ICES-ip susassaqarfii

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, ukiumoortumik kisitsisitigut paasisutissanut isaaria 2010, <http://new.stat.gl/>.

Ilusiliaq 12.1.3 2007-imi Kalaallit Nunaanni uumasooqatigiinnit pingaarutilinnit pisat, NAFO-p aamma ICES-ip susassaarfīnut agguarlugit

Nassuiaat: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit ilisimatitsissutigineqarpoq, kisitsisit aalajangi gallagaasut.

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissanut isaaria 2010, <http://new.stat.gl/>.

Ilusiliaq 12.1.3-mi takuneqarsinnaasuttut Kalaallit Nunaanni aalisarnerup annertunersaa Kalaallit Nunaata kitaani sumiiffinni NAFO 1A-F-imi ingerlanneqartoq, taakkunanngalu sumiiffiit NAFO 1A aamma 1B, Sisimiuniit avannamut inissisimasut atorneqarnerpaapput. Sisimiuni umiarsualivik ukioq kaajallallugu sikusanngitsuni avannarpasinnerpaammat (umiarsualivittut sikusanngitsutut taaneqartartoq), umiarsualivik taanna uumasooqatigiinnik pingaarutilinnik tulaassisarnermi pingaaruteqarpoq, tamannalu aamma ilusiliaq 12.1.1-imi takuneqarsinnaavoq.

Sisimiut umiarsualiviata aalisariutinut umiarsualivinnut attuumassuteqartunut allanut naleqqiullugu aalisariutinut umiarsualivittut misissuiffigineqarnerani pissutsit uku ilanngunneqartariaqarput:

- Sumiiffimmi 1A-mi aalisarnermi Aasiannut Ilulissanullu isorartussuseq Sisimiunut isorartussutsimit qaninnerusaaq.
- Sisimiut kitaani sumiiffimmi 1B-mi aalisarnermi Aasianni umiarsualivik, Sisimiuni umiarsualiviup saniatigut qinigassaasoq qaninnerusaaq. Umiarsualivinnut marluusunut taakkununga isorartussuseq assigiipajaaginnarpoq.
- Sumiiffimmi 1C-mi aalisarnermi Nuup umiarsualivianut isorartussuseq Sisimiuni umiarsualivimmu isorartussutsip assingipajaaginnarppaa.
- Sumiiffinni 1D-mi, 1E-mi aamma 1F-imi aalisarnermi Sisimiut aalisariutinut umiarsualivittut qaninnerpaanngisaannartussaavoq.

Tassalu sinerissap avataani aalisarfusuniit aalisariutinut umiarsualivimmik allamik, Sisimiuni umiarsualiviup ungasseqataaniittumik qaninnerusumiittumilluunniit ornigassaqartuartaassaavoq.

Aalisariutit sumiiffinni taakkunani sullinneqarsinnaanerinit umiarsualivinni taakkunani pisinnaasat, pisallu ingerlateqqinneqarnissaminut suliareqqinneqassappata, taakkununga atatillugu aalisakkeriviit apeqqutaasartussaapput.

Kilisaatit sinerissamut qanittumi raajarniartut umiarsuup iluani tunisassiortuunngitsut, taamaattumillu pisaminnik sikulersuisariaqartartut amerlanertigut umiarsualivimmi qaninnermi tunisassiassat suliarineqarfissaannut tulattariaqartarput, kiisalu kilisaatit avataasiorlutik raajarniartut tamarmik tunisassiorfeqaramik, umiarsualivimmut qaninnermut tulattariaqaratik umiarsualivinnut allanut ingerlasinnaapput. Periarfissaq taanna ilaatigut umiarsualivimmi qaninnermi pisinnaasanik ajornartorsiuteqameq pissutigalugu usingiaanissaq kinguaattooqqatillugu atorneqartarpoq, kilisaatip pisinnaasaata annertuup atorluarneqannginnissaa, umiarsualivimmut allamut sivilisunerusumik angalanissamit akisunerungaatsiarsinnaasarmat.

2010-mi kilisaatit arfinillit avataasiorluni raajarniarnermut atorneqarput, taakkulu saniatigut kilisaatit tallimat, aammattaaq tunisassiornermut atortullit sinerissamut qanittumi raajarniarnermut atorneqarlutik. Taakku saniatigut kilisaatit tunisassiornermut atortoqanngitsut 30-t sinerissamut qanittumi raajarniarnermut atorneqarput. Amerlassutsit eqqarsaatigalugit kinguariarujussuarnermut tamanna takussutissaavoq, tassami assersuutigalugu 2002-mi kilisaatit tunisassiornermut atortoqanngitsut 71-it sinerissamut qanittumi raajarniarnermut atorneqarsimapput. Taamatut kinguariarnej soorunami kilisaatit sinneruttut pisinnaasaasa annertunerunerannik pissuteqartutut isigineqassaaq.

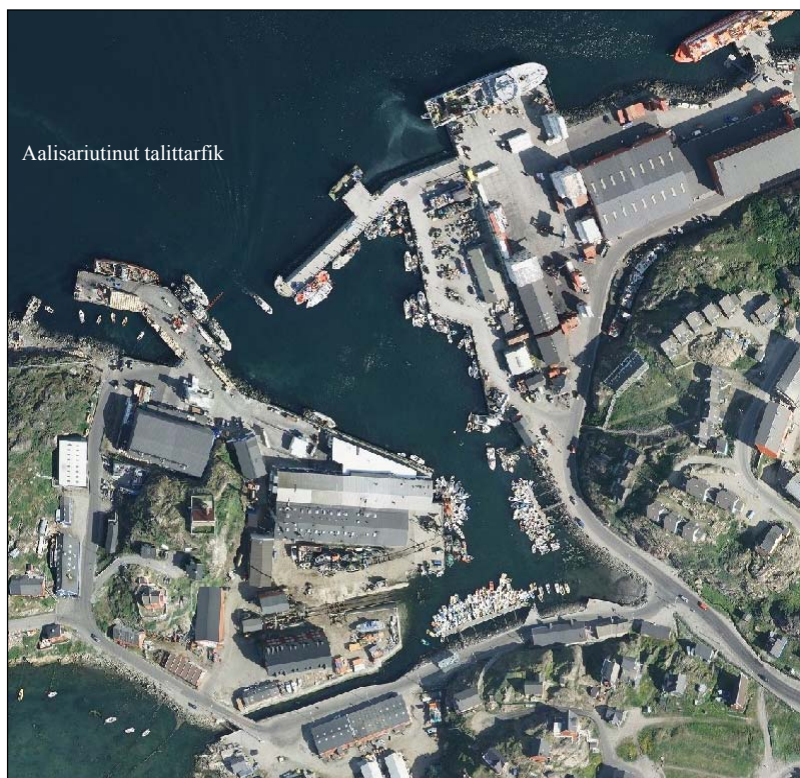
Aalisakkeriviit annerit marluk tassaapput Royal Greenland A/S aamma Polar Seafood A/S. Kisiannili Royal Greenland kisimi Sisimiuni aalisakkeriveqarpoq. Polar Seafood ilaatigut Nuummi Aasiannilu aalisakkeriveqarpoq.

12.2 Unammilligassat aamma pisinnaasanik annertusititsinissamut siunnersuutit

Umiarsualivimmi sullissisuusut akornanni pingaartumik aalisariutit eqqarsaatigalugit umiarsualivimmi pisinnaasanik ajornartorsiortoqamera isumaqatigineqarpoq. Pingaartumillu umiarsuaq containerersortoq aammalu aalisariutit/kilisaatit ataatsikkut umiarsualivimmut tikissimatillugit talittarfissaaleqinikkut pisinnaasat ajornartorsiorfigineqartarput.

Pisinnaasatigut ajornartorsiutaasut aaqqiiffiginarlugit aalisariutinut talittarfup kimmut (uuliamik tunitsivimmut ikaartarfimmiit) allineqarnissaa siunnersuutigineqarpoq, tak. ilusiliaq 12.2.1. Alliliinermi umiarsuaq containerersortoq aammalu aalisariutit, taakkunungalu kilisaatit ilanngullugit, umiarsualivimmut ataatsikkut talissinnaalissapput, ullumikkullu taamaaliortoqarsinnaanngilaq.

Kiisalu suliassami aamma umiarsualiviup nunataata qaqqamik qaartiterinikkut, kiisalu aqquernup pioreersup tallineqarneratigut umiarsualivimmut containerersorfiusumut pioreersumut aqquerniornikkut containerersornermut il.il. atugassanngorlugu allineqarnissaa pineqarpoq.

Ilusiliaq 12.2.1 Sisimiuni umiarsualivik

Najoqqutarisaq: <http://dk.nunagis.gl/>

Ilusiliaq 12.2.2 Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnissaanut siunnersuutip titartagartaa.

Najoqqutarisaq: Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Umiarsualivinni alliliinissaq pillugu nassuiaat.* Nuuk, 2006-imi maajimi.

Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnissaanut periarfissat takorluukkallu kingullermik nalunaarusiami *Sisimiut umiarsualiviat. Ineriartortitsinissamik takorluukkat*, 2010-mi oktobarimeersumi nassuiaatigineqarput.²⁰⁰ Nalunaarusiami ineriartortitsinissamut takorluukkat misissuiffigineqartut pingaarnersiorlugit imatut tunngavilersorneqarput:

”Umiarsuit nassiussanik assartuisut, kilisaatit, umiarsuit takornarissanik angallassissutit uuliamillu misissuinermi umiarsuit atukkat, 2000-ip aallartinneraniit ukiuni siullermi qulikkaani Sisimiuniit Asiaat Nuullu umiarsualiviinut ingerlaqqiinnartariaqartarsimapput, taakkumi Sisimiut umiarsualiviannut sanilliullugit inissaqarluarnerummata.

Sisimiut umiarsualiviani inissaqannginnerup kingunerisarpaa, umiarsuit nassiussanik assartuussisut, kilisaatit, umiarsuit takornarissanik angallassissutit uuliamillu misissuinermi umiarsuit atukkat 200-300 kilometerinik ingerlaqqinnissaminnut pisariaqanngitsumik aningaasartuuteqanngikkaluarput, Sisimiut Umiarsualivianni naammattumik inissaqartuugalurunik.”, Rambøll Kalaallit Nunaat (2010, qupp. 4).

²⁰⁰ Rambøll Kalaallit Nunaat-nit suliarineqartoq.

Tamanna tunngavigalugu alliliinissamut periarfissat misissuiffigineqartut immikkoortunut pingasunut avinneqarput, 2010-mi akit malillugit sanaartornermut aningaasartuutitassaas ilanngullugit:

- Immikkoortoq 1: aalisarnermut/suliffissuaqarnermut talittarfiup 56,5 mio. koruunit nalinginut tallinissaa.
- Immikkoortoq 2: aalisarnermut/suliffissuaqarnermut talittarfiup aamma Imapik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfimmu 77,4 mio. koruunit nalinginut attavilernissaa.
- Immikkoortoq 3: Imapik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfiup 111,4 mio. koruunit nalinginut allineqarnissaa.

Taamaalilluni immikkoortuni pingasuusuni aningaasaliissutit katillugit 245,3 mio. koruuniussapput.

Nalunaarusiami inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut saniatigut iluaqutissat missiliorneri skema 12.2.1-imi eqikkarneqarput.

Siusinnerusukkut misissuinerusarsimasuni immikkoortoq 1, tassalu aalisariutinut/suliffissuarmut talittarfiup – amerlanertigut taamaallaat aalisariutinut talittarfimmik taaneqartartup – allineqarnissaa, taassumalu nunataa aallunneqartarsimavoq.²⁰¹ Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnera taamaallaat immikkoortoq 1-imut tunngasuvoq, tassanilu talittarfik 100 m-it missaannik talliniarneqarpoq, nunataalu alliliinissamut annertuumik periarfissalerlugu sananiarneqarluni. Paasissutissat pigineqartut malillugit taakku Sisimiuni umiarsualivimmik alliliinissamut annertusititsinissamullu siunnersuutit annertoqatigaat.²⁰²

²⁰¹ Aalisarnermut/suliffissuaqarnermut talittarfik ilusiliaq 12.2.1-imi – taamatullu siornatigut nalunaarusiaasarsimasuni – aalisariutinut talittarfimmik taagorneqarpoq. Taaguut taanna matuma kinguliani atorneqassaaq.

²⁰² Ilaatigut takuuk: Namminersornerullutik Oqartussat 2003. *Umiarsualivinnik alliliinissanut siunnersuutit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni naliliiffigineqarnerat*. Umiarsualiviit pillugit suleqatigiissitami suliarineqartoq. 2003-mi novembarimi.

Skema 12.2.1 Sisimiuni umiarsualivimmi alliliinermi immikkoortunut pingasunut atatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutissat. Mio. kr.

Immikkoortoq 1-ip kingorna:	
Sisimiut umiarsualivittut tunngaviusutut annertunerusumik atorneqarnerani sulusut paarlaattarnerinut sipaarutissat, kilisaatit 20-t/ukiumut sisamariarluni	1,80
Sisimiut saniatigut umiarsualivimmut allamut angalanermi piffissap sivikinnerusup atorneqarnerani sipaarutissat. Ukiumut 50-eriarluni	5,00
Immikkoortoq 1-ip kingorna sipaarutissat, katillugit	6,80
Immikkoortoq 2-p kingorna:	
Royal Greenland-ip aamma Royal Arctic Line-p akornanni tunisassiassanik aamma tunisassianik naammasseriikkanik assartuussinermi sipaarutissat	1,20
Najukkap iluani assartuussinermi tunisassiassat annaasat ikilinerat	0,40
Kilisaatinik usingiaasarnermi pitsanngorsaanerme annertuseriaatsit	0,50
Kilisaatit uninngasarnerisa sivikillinera	0,25
Immikkoortoq 2-p kingorna sipaakkat ilassutissaat, katillugit	2,35
Immikkoortut tamarmik:	
Saniatigut isertitanut sunniutit, immikkoortuni pingasuusuni tamani	10,00
Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutissat, immikkoortuni pingasuusuni tamani katillugit	19,15

Najoqqutarisaq: Rambøll Kalaallit Nunaat (2010, qupp. 30).

Sisimiuni innuttaasut 5.500-ngajaallutik nunatsinni illoqarfii annersaata tulleraa. Immikkoortorlu 12.1-imi takutinneqartut, Sisimiuni umiarsualivik 2006-ip kingorna nunatsinni aalisakkanik qalerualinnillu, pingaartumillu raajanik tulaassiffiusartuni annersaasimavoq. Tamatumunnga atasumik nassiussat aallarunneqartartut – m³-nut uuttorlugu – Sisimiut umiarsualivianniit aallarunneqartartut Nuup umiarsualivianit aallarunneqartartunut sanilliullutik sisamararterutit pingasut missaannik amerlassuseqartarput.

Taamatulli inissisimaannarsinnaanersoq apeqquserneqartariaqarpoq, tassami tamatuma naliliiffiqineqarnerani aamma pisinnaasat amigarnerat imminermi umiarsualiviup pingaarteqassusianik annikillitseqataasarnera soorunami ilaatinneqartariaqarpoq.²⁰³ Oqaatigineqareersutut Royal Greenland Sisimiuni aalisakkeriveqarpoq. Sisimiut umiarsualivianni pisinnaasat annikitsuunngitsumik ajornartorsiuutigineqartut, ingerlatseqatigiiffimmiit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut ilisimatitsissutigineqarpoq. Tamanna qaqutigunnaq ullut unnuallu uninngaffiusut ilaneqartariaqarnerinik kinguneqartarmat, kilisaatit raajarniartut umiarsualivik suleqatigalugu pilersaaruisiorluartarnerat tamatumunnga pissutaasarpoq.²⁰⁴ Assersuutigalugu tikittarnerit talittarfirmi inissaqalernissamut kinguartinneqartarput, tassanilu aamma unnuakkut talittarneq ilaatinneqarluni. Tamatumattaq kingunerisaanik umiarsuit ulikkaanngikkaluartulluunniit

²⁰³ Tassalu kilisaatit avataasiorlutik raajarniartut angisuut ullormik unnuamillu ataatsimik kinguaattoorneranni – ullormi unnuamilu ataatsimi uninngaqqinneranni – aningaasartuutaasartut allanngorartut 250.000 koruunit tikillugit amerlassuseqarsinnaasut matumani aalajangerneqarpoq.

²⁰⁴ Uninngasarnerup sivitsuutissaasa skema 12.2.1-imi 0,25 mio. koruuniinnarnik saniatigut aningaasartuuteqarfiusussatut missiliorneqarnerani tamanna takutinneqarsinnaavoq. Taanna akunnaallisarlugu kilisaatit avataasiorlutik raajarniartut angisuut uninngasarnerisa ullormik unnuamillu ataatsimik ilanissaasa nalingaasat.

umiarsualivimmut talittarput. Taamaattoqartilluguli ingerlatseqatigiiffik qanoq amerlatigisunik aningaasartuuteqartarnersoq pillugu Royal Greenland naatsorsugaqanngilaq missiliugaqarsimanani luunniit. Polar Seafood A/S – nunatsinni aalisakkerinermi ingerlatseqatigiiffiit annersaata tullia – Sisimiuni aalisakkeriveqanngilaq, kisiannili ilaatigut Nuummi aamma Aasianni peqarluni. Ilaatigut tamanna pissutaalluni Polar Seafood-ip kilisaatai 2010-mi 2009-mut sanilliullugu Sisimiunut talittartut ikinnerupput²⁰⁵.

Rambøll Kalaallit Nunaat-ni (2010) erseqqissaatigineqarpoq, aammattaaq matumani kapitali 10-mi takuneqarsinnaasutut, Sisimiut amerlassutsimikkut Ilulissanut Kangerlussuarmullu tulliuullutik umiarsuarnit sinersorlutik takornariartitsisartunit tikinneqarsimasut. Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqarpoq, inuiaqatigiit kalaallit aningaasaqarneranni umiarsuarnit sinersorlutik takornariartitsisartunit tikittartunit pissarsiaqarfiunerpaasartut tassaasut, umiarsuit ilaasunik aamma/imaluunniit inuttanik Kalaallit Nunaanni paarlaassisartut. Tamanna annertunerusumik Kangerlussuarmi pisarpoq. Aamma takussutissiaq 10.2.4-mi takuneqarsinnaasutut umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut ukiuni kingullerni siuariangaatsiarsimapput, tamannali taamaallaat nunarsuaq tamakkerlugu aningaasakilliornermit akimmisinneqarsimavoq. Tassalu Kangerlussuaq nunap iluani Imarpik ikaarlugu timmisartunut mittarfittut qitiusutut ingerlatiinnarneqassappat tamanna Sisimiunut annertuumik periarfissarissaartitsisinnaavoq.

Maannakkorpiaq Kalaallit Nunaata imartaani uuliasiorluni gassisiorlunilu misissuinissamut qalluinissamullu kisermaassisussaataitaaffilimmik akuersissutit 20-iupput, tak. kapitali 3. Tamatumunnga atatillugu suliaqarnermi atortunik, inuttanik, taquassanik il.il. nassiussuisarnissamut umiarsualiviit aallaaviusussat pisariaqartinneqarput. Umiarsualiviit aallaaviusut aningaasartuutit ikilisarniarlugit akuersissuteqarfiusuni qillerveqarfinnut sapinngisamik qanittumiittussaapput. Sisimiut sinerissap avataani suliaqarfinnut umiarsualivittut qitiulersinnaavoq, imaluunniit tamatumunnga atatillugu umiarsualivittut pingaanginnerusutut inissisinnaalluni. Periarfissaq taanna aamma Rambøll Kalaallit Nunaata nalunaarusiaani allassimavoq.

12.3 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat

Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnerani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat tassaapput, aappaatigut nutaamik sanaartornermut aningaasartuutissat, kiisalu nutaamik sanaartukkap ingerlanneqarnerani ingerlatsinerimut aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutissat, aappaatigullu iluanaarutissat, maannakkut taamatullu siunissami pisinnaasatigut ajornartorsiutit peerneqarnerini anguneqarsinnaasut. Oqaatigineqartut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap, matuma kinguliani annertunerusumik tunngavilersorneqartut, umiarsualivimmik alliliinissamut siunnersuusiordermi immikkoortoq 1, Rambøll Kalaallit Nunaat-nit titartarneqartoq (2010) kisiat isumaliutersuutit aalajangersimasunut ilaatippaa. Tassunga atatillugu sanaartornermissamut missingersuutit 56,5 mio. koruuninik naleqarput.²⁰⁶ Takku saniatigut ukiumut ingerlatsinerimut

²⁰⁵ Polar Seafood ilisimatitsivoq kilisaatit 2009-imi Nuummi 45-eriarlutik aammalu Sisimiuni 17-eriarlutik usingiarsimasut. 2010-imi novemberi tikillugu takkununga kisitsisini Nuummi 42-eriarlutik aammalu Sisimiuni pingasoriarlutik usingiarsimapput.

²⁰⁶ Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit oqaatigineqassaaq, sanaartugassamut missingersuutit taakku nalorninartortaat annikitsutut oqaatigineqarsinnaanngimmata. Namminersornerullutik Oqartussat 2003-mi, *Umiarsualivimmik alliliinissamut siunnersuutit inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu naliliiffigineqarnerat*, Nuummi umiarsualivik pillugu suleqatigiissitamit 2003-mi novembarimi suliarineqartoq malillugu sanaartornermut aningaasartuutissat 2003-mit akit tunngavigalugit 70 mio. koruuninut, tassalu 2010-mi akit malillugit 86 mio. koruuninut missiliorneqarput..

aserfallatsaaliuiner Mullu aningaasartuutit amerlissutissaat, Isumalioqatigiissitap sanaartornermut akiusup 2%-iinut missiliugai ilaapput.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnerata imminut akilersinnaanissaanut nalornissutaasoq annerpaaq sipaarutissatut taaneqartunut atasuuvoq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ataatsimut isigalugu isertitassat amerlissutissaannut periarfissanit taamatullu sipaarutaasinnaasunit iluaqutissanik ilaatinneqartunik mianersortumik missiliuinerit tunngavigai. Tamatuma saniatigut iluaqutissat, suliassanut aalajangersimasunut tutsissallugit ajornakusoortorujussuit Isumalioqatigiissitap misissuinermini pingaarnerpaatut toqqaannartumik ilaatinngilai. Tassalu kapitai 10-mi sinerissap avataani suliassaqaarfinit atortunit, umiarsuit sinersolutik takornariatitsisarnerannit aammalu nunanit allaniit kilisaatinik usingiaanermi iluanaarutaasinnaasut umiarsualivinnut aalajangersimasunut tutsinneqannginnerat aammalu tutsinneqarsinnaannginnerat nassuiaateqaarfigineqarpoq - pingaartumik maannakkut ilisimasat tunngavigalugit.

Taamatut periaaseqarneq periarfissanut arlalinnut kisitsisitigut paasissutissiinnaasoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap eqqumaffigaa. Taamaattumik Isumalioqatigiissitap pisuni marlunni periaaseq mianersortorujussuaq taanna saneqqussimavaa. Pisup aappaa Ilulissani mittarfiup pioreersup 1199 m-inut tallineqarsinnaaneranut tunngasuvoq, tassanilu siunissami takornariaqarnermi ilimaqarsinnaasut ilisimaneqanngitsullu pingaarutilittut inissineqarput. Pisup aappaa Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnissarpiaanut tunngasuvoq.

Siunissamat piffissaliussap ukiunut 25-nut aalajangerneqarnera, aammalu ataatsimut isigalugu naatsorsuineri ernialiussanut 4%-it atornerarnerat pissutigalugit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ukiumut 3,4 mio. koruunit iluanaarutaasartussaammata – ukiumiit ukiumut pissarsiasaviit assiginnissaat tunngavigalugu – taakku immikkoortup 1-imi suliassap saqqummiunneqartup imminut akilersinnaanissaanut naammassapput.

12.4 Naliliineq

Skema 12.2.1-imi takuneqarsinnaasut Rambøll Kalaallit Nunaat (2010 naliliivoq, immikkoortoq 1-ip naammassineqarnerani sipaarutissat toqqaannartumik suliassaqaarfinnut tutsinneqarsinnaasut kisiisa eqqarsaatigalugit 6,8 mio. koruunit pissarsiarineqarsinnaasut (kilisaatini raajarniartuni inuttanik taarsiisarnermi sipaarutisat 1,8 mio. koruunit, aamma piffissap angalaffiusup annikillinerani sipaarutissat 5 mio. koruunit). Naatsorsuutigisat taakku tunngavigineqassappata, immikkoortoq 1-ip inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaanera ersarippoq.

Kisiannili Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap piffissaliussap isumalluutillu atugassiissutigineqartut iluanni paasissutissanut taakkununga tunngaviusut uppersartissinnaasimannilai, tassungalu atatillugu oqaatigineqassaaq Rambøll Kalaallit Nunaata nalunaarusiaa aatsaat novembarip naanerani Isumalioqatigiissitamut saqqummiunneqarsimammat.

Oqaatigineqareersutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, pingaartumik Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnissaanut siunnersuutini immikkoortoq 1-ip inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaassasoq ilimanaateqartorujussuuvoq.

Taamaattumik matuma siuliani allasimasat tunngavigalugit Isumalioqatigiissitamit inassutigineqassaaq, suleqatigiissitamik sulinasuurtussamik, Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnissaanut siunnersuutit, soorlu maleruagassat Isumalioqatigiissitap Nuummi umiarsualivimmuut containerersorfiusumik nutaamik sanasinnaanermut atorsimasai malillugit, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassutsimik misissuinermik

saqqummiussinissamik suliakkerneqartussamik pilersitsisoqassasoq. Isumalioqatigiissitap tamatumunnga atatillugu oqaatigissavaa, tamatumunnga atatillugu pissutsit, Isumalioqatigiissitap misissuineranut toqqaannartumik ilaatinneqanngikkaluartut ilanngunneqarnissaat pisariaqarsinnaammat. Minnerunngitsumik sipaarutaasinnaasut/iluanaarutaasinnaasut, Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu tunngavilersorneqartariaqartut eqqarsaatigalugit, umiarsualivinni sullissit pingaarnit, soorlu Royal Arctic Line-miit aamma Royal Greenlandimiit aallartitat suleqatigiissitamut taamaattumut ilaatinneqarnissaat pissusissamisuusaaq.

Sisimiut umiarsualiviat 2006-ip kingorna nunap iluani aalisariutinut talittarfiit annersarilerpaat. Aamma ukiuni kingullerni ineriartornerup nassatarisaanik aalisarfiit pingaarnit avannarparsimapput, taamaattumillu umiarsualiviit avannarpasinnerusut aalisarnermik inuussutissarsiuqerqarnermut pingaaruteqarnerulersimapput, taakkunungalu aamma Sisimiut umiarsualiviata pingaaruteqassusia ilaavoq. Unammillernermi pissutsit atorneqartut tunngavigalugit aalisariutit usilersornermut usingiaanermullu atatillugu sapinngisamik pitsaanerpaamik aningaasartuutitigullu akikinnerpaamik sullinneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Taamatuttaaq Isumalioqatigiissitaaq naliliivoq, aalisariutit sullinneqarnerat paasiniaanerup ingerlateqqinneqarnerani pingaarutilittut inissinneqartariaqartoq, pingaartumik nunap iluani Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmiit Nuummumt nuunneqarsinnaanera suli aalajangerneqarsimatinnagu. Tamatumunnga atatillugu kilisaatit sinerissamut qanittumi aalisartut ikiliartornerat, kiisalu aalisariutit allat amerlassutsimikkut pisinnaasamikkullu ineriartornerat ilaatinneqartariaqarput.

Kangerlussuaq nunami Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfittut attatiinnarneqassappat, tamanna Sisimiuni umiarsualiviup allineqarneranut atatillugu immikkut pingaarutilittut inissinneqarnissaa aamma soqutiginaateqarpoq.

Matuma siuliani allasimasunut aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnissaanut siunnersuutini taamaallaat immikkoortoq 1-imik misissuiffigineranut pissutaapput.

13 Umiarsualivinnik alliliinissaq aamma umiarsualivinnut allanut usinik imaatigut angallassineq

Imaatigut angallassineq Kalaallit Nunaanni angallasseriaatsimi, nunat tamalaat aammalu nunap immikkoortuisa akornanni angallanneq, kiisalu illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni angallanneq eqqarsaatigalugu pingaaruteqartorujussuuvuq. Taamaattumik umiarsualiviit qitiusumik inissisimapput, illoqarfinnut nunaqarfinnullu nassiussanik pilersuineq tamangajammi imaatigut ingerlanneqarmat. Kapitali 2-mi aamma 10-mi ilaatigut nassiussanik imaatigut angallassinerup umiarsualivinnilu pissutsit killiffii pingaarnerit nassuiaatigineqarput, taakkununga umiarsualiviit maannakkut pigineqartut takussutissiornerat, nassiussat annertussusaasa ineriartornerat aammalu nassiussanik assartuussinerup aaqqissuussaanaera ilaatinneqarlutik. Kapitalimi matumani Nuup aamma Sisimiut avataanni umiarsualivinni toqqartukkani unammilligassat alliliisinnaanerillu sammineqarput. Kapitalimi aallarniutigalugu umiarsualivinni unammilligassat ataatsimut oqallisigineqarput.

13.1 Umiarsualivinni allani unammilligassat

Umiarsualiviit taakkunungalu atatillugu nassiussanik inunnillu angallassinerit ullumikkumut naleqqiullugu pitsanngortinneqarnissaat, illoqarfinnit nunaqarfinniillu tamanit kissaatigineqarpoq. Pitsanngorsaanerit soorlu umiarsualivinnik alliliinikkut pitsanngorsaannikkullu, umiarsuit tikittartut akulikinnerulersinneqarnerisigut aammalu piffissat angalaffiusut sivikillineqarnerisigut anguneqarsinnaapput. Kissaatilli taakku pitsanngorsaanerit piviusunnngortinneqarnerisa qanoq akeqarnissaannut naleqqiunneqartariaqarput. Sullissinerup qaffasissusissaattut kissaatigisap aalajangerneqarnissaa naggataatigut politikikkut aalajangigassaavoq.

Umiarsualivinni pitsanngorsaanerit, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sammissallugit aalajangersimasai, kissaatit unammilligassallu suut salliutinneqartariaqartutut isumaqarneq tunngavigalugu naliliinerit pingaarnerit malillugit toqqagaapput.

Nunap immikkoortuani Avannaani Ilulissani umiarsulivimmi pisinnaasat killeqarnerat, aammalu umiarsualivimmi periarfikinnera unammilligassanit qitiuvoq. Tamatuma saniatigut takornarianut atortussarititaasut pitsaanngillat. Aasianni umiarsualiviup avannaanut (Qeqertarsuup Tunuanut/Uummannamut, Upernavimmut/Qaanaamut) umiarsualivittut aallaaviusutut atuutiinnarnissamut pisinnaasat naammannissaat atortussaqaarnissarlu unammilligassaavoq.

Maniitsumi aluminiumik aatsitsiviliortoqassappat umiarsualivimmik nutaamik pisariaqartitsisoqarpoq.

Nunap immikkoortuani Kujataata iluani umiarsualiviit pioreersut allineqarnissaat, taamaalillunilu RAL-ip umiarsuit annerit pilersaarutigisat atorlugit Kalaallit Nunaata kujataanut talittalersinnaanissaa kissaatigineqarpoq. RAL-ip umiarsuit pillugit suliniuteqarnermini 2015-ip kingorna umiarsuarnik Imapikkoortaatiniq Kalaallit Nunaata kujataanut angalatitsiunnaarnissamik pilersaaruteqarneranut tamanna sanilliunneqassaaq.

Nunap immikkoortuani Tunumi (Tasiilaq) ilaatigut umiarsualivinni atortut umiarsuit containerersortut tikittartut usinik tigusinissamut passusinissamullu naleqqutlernissaasa qulakkeerneqarnissaa unammilligassaavoq. Tamatuma saniatigut illoqarfiit nunaqarfiillu isorartuumi inissisimanerat eqqarsaatigalugu Tunup sullinneqarnerata aningaasartuutitigut pitsaanerpaanissaata qulakkeerneqarnissaa unammilligassaavoq.

Umiarsualivinni assigiinngitsuni kissaatit unammilligassallu takussutissiaq 13.1.1-imi katersorneqarput.

Takussutissiaq 13.1.1 Umiarsualivinnut kissaatit unammilligassallu

Illoqarfik	Immikkoortumut umiarsualiviup sammineqarfianut nassuiaatit innersuussutillu
Nunap immikkoortua Avannaa	
Aasiaat	Takuuk immikkoortoq 13.3
Qasigiannuguit	Illoqarfik ullumikkut umiarsuit feederersortut atorlugit pilersorneqarpoq. Alliliinissamut siunnersuuteqartoqanngilaq.
Ilulissat	Takuuk immikkoortoq 13.2
Qeqertarsuaq	Maannakkorpiaq imermik puilasumeersumik suliaqartoqarpoq, umiarsualivimmi atorlut pitsanngorsarneqarnissaannik pisariaqartitsiviusinnaasumik.
Uummannaq	Siornatigut talittarfimmik containerersorfiusumik pisariaqartitsineq tikkuarneqarsimavoq. Tassunga taarsiullugu nunaminertap containerersorfiusup allineqarnissaanik kissaateqarnermik saqqummiussisoqarsimavoq. Aamma umiarsualiviup ilulissat aserornerini mallinut, akuttunngitsumik umiarsualivimmik eqquisartunut qajannaallisaaserneqarnissaa kissaatigineqarpoq.
Upernavik	Ukiualunnguit matuma siornatigut talittarfiliortoqarpoq, 30 m-imik takissusilimmik, aammalu nunaminertap containerersorfiusoq allineqarpoq, taamaalillunilu umiarsualivik umiarsuarnit feederersortunit containerinik 20'-inik tiguisinnaalerpoq. Allileeqqinnissamik kissaateqartoqanngilaq.
Qaanaaq	Qaanaami umiarsualivivimmik soqanngilaq. Qaanaami usingiaanermut pissutsit pitsanngorsarneqarnissaasa pisariaqartinneqarnerat erseqqissarneqartarsimavoq (nunniugaq usingiarfiusartoq, pisariinngitsumik, ilusiligaasoq). Kissaateqarnermullu atatillugu ukiumut tikittartut ikinnerat isiginiarneqassaaq. Piffissami usingiarfiusumi sipaagassat annertunerusumik aningaasaliinissamut tunngaviliisinnaassanngillat.
Kangaatsiaq	Illoqarfik ullumikkut umiarsuaq nunaqarfiliartaat atorlugu Aasiaat aqutugalugit pilersorneqarpoq. Umiarsualiviup annikingaatsiarnera pissutaalluni, umiarsualivik umiarsuarnik feederersortunik taliffigineqarsinnaanngilaq. Umiarsuaaqqanut talittarfiup allineqarnissaa siunnersuutigineqarsimavoq.
Nunap Immikkoortua Qeqqa	
Paamiut	Illoqarfik ullumikkut umiarsuarnit feederersortunit pilersorneqarpoq. Alliliinissamut siunnersuuteqartoqanngilaq.
Maniitsoq	Takuuk immikkoortoq 13.4
Nunap immikkoortua Kujataa	Takuuk immikkoortoq 13.5
Nunap immikkoortua Tunu	Takuuk immikkoortoq 13.6

Najoqqutarisaaq: Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Umiarsualiviit annertusaaffigineqarnissaat pillugu nassuiaat*. 2006-imi maajimi kiisalu kommunit ukiumoortumik sanaartugassanut kissaataat, Namminersorlutik Oqartussanut nalunaarutigineqartartut.

Erseqqissaatigineqassaaq umiarsualivinnut tunngatillugu unammilligassat kissaatillu arlaqartut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit isummerfigineqarsimannngimmata. Tamatumunnga assersuutissaapput aningaasaliissutitigut killiliissanut tunngatillugu umiarsualivinni ingerlatsinermi aserfallatsaaliuinermilu unammilligassat kiisalu sanaartugassat annikinnerit, taakkununggalu ilaapput assersuutigalugu atorlutunut nutaanut kissaatit. Tamatuma saniatigut Isumalioqatigiissitaq siornatigut nassuiaatigineqartut nunaqarfinnut imaatigut angallassinerep paasinarsisinnissaa samminiarnagu killiliisimavoq.

Umiarsualivinni ukunani unammilligassat kapitalimi matumani sammineqarput nalilersorneqarlutillu:

- Ilulissani umiarsualivik

- Aasianni umiarsualivik
- Maniitsumi umiarsualivik
- Kalaallit Nunaata kujataani umiarsualiviit (Narsaq, Nanortalik aamma Qaqortoq)
- Ittoqqortoormiini aamma Tasiilami umiarsualiviit

13.2 Ilulissani umiarsualivik

Ilulissani umiarsualivik ullumikkut umiarsuarnut Imarpikkoortaatitut aalisariutinullu talittarfeqarpoq, kilisaatinut talittarfeqarpoq, takornarianut angallatinut talittarfeqarpoq (Ndr. Kanelestang), angallatinut nuannaariutinut talittarfeqarpoq talissimasarfilimmik (ilusiliani ilaanngilaq, kisiannili umiarsualiviup iluani ilorpasissumiilluni) aammalu amutsivik talittarfeqarluni, tak. ilusiliaq 13.2.1.

Unammilligassat pitsanngorsaatisatullu siunnersuutigineqartut

Umiarsualiviup ilua tatorliuuffiusorujussuuvoq, aammalu umiarsualivimmi ingerlaarniarnemi periarfikittorujussuuvoq.

Aalisakkeriviup nutaap umiarsualivimmi sananeqarnissaata kingorna sumiiffimmi tassani talittarfimmik nutaamik sananissamut pilersaarutaasimasut tamakkerlutik suliarineqarnissaat qularnarpoq. Siusinnerusukkut alliliinissatut siunnersuutigineqarsimasut ilusiliaq 13.2.1-imi takuneqarsinnaapput.

Ilusiliaq 13.2.1 Ilulissani umiarsualiviup allineqarnissaanut siunnersuutip titartagartaa

Najoqqutarisaaq: Namminersornerullutik Oqartussat 2006. Umiarsualiviit annertusaaffigineqarnissaat pillugu nassuiaat. 2006-imi maajimi.

Aalisakkeriviup nutaap sananeqarnissaa sioqqullugu sananeqareerneranilu talittarfiup nutaap sananeqarnissaanut aningaasartuutissanut missiliukkanik soqanngilaq.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat

Ilulissani umiarsualiviup allineqarnerani piffissaq annaaneqartartoq, piffissaq eqqarsaatigalugu umiarsuit ilaasartaatit, umiarsuit containerersortut aalisariutillu ataatsikkoornerini aporaaffiusartoq annikillisinneqarsinnaavoq. Aalisakkerivimmit nassiussat amerlangaatsiartarput, tamatumalu kingunerisaanik umiarsuit containerersortut sivisuumik uninngasariaqartarput. Tikittartut ataqatigiissaarneqartaraluartut pisuni arlalinni umiarsuit ataatsikkut tikittarnerat pinngitsoortinneqarsinnaasangilaq, tamannalu pingaartumik aalisariutinut umiarsuarnullu ilaasartaatinut ajornartorsiortitsisarpoq. Pisinnaasatigut ajornartorsiortarnerit pingaartumik aalisariutinut umiarsuarnullu ilaasartaatinut eqquisarnerannut, aammalu RAL-ip umiarsuaasa containerersortut eqqorneqartanninnerinut tullerriaarinissamut maleruagassat atorneqartut pissutaasarpur, taakkunanilu pilersuineq aalisariutit sullinneqarnerannit salliutinneqartarpoq, taamatuttaarlu aalisariutit umiarsuarnit allanit salliutinneqartarlutik. Nutaamik talittarfiliornikkut umiarsuit ataatsikkut tikittarnerannik ajornartorsiuteqarneq annikillisinneqarsinnaavoq.

Takornariaqarnerup annertusiartornerata ilutigisaanik, umiarsuit ilaasartaatit aamma umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut Ilulissani umiarsualivimmut tikittartut amerliartorput (2006-imi

umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut tikittut 25-iusimapput, 2008-milu 45-uusimallutik. Taamatut ineriartortoqarnera ingerlaannassappat, umiarsualivimmi tattorliuunneq annertusisussaavoq.

Umiarsualivimmi pisinnaasatigut ajornartorsiuteqarnerup saniatigut aamma umiarsualiviup anigguata amingaatsiarnerata kingunerisaanik unammilligassaqarpoq. Tamanna pingaartumik umiarsuarnut Imapikkooortaatitut talittarfimmumut aalisakkerivimmullu talittarfimmumut sunniuteqartarpoq, pingaartumik umiarsuit pajuttut, umiarsuit ilaasartaatit ilaatigullu aalisariutit ataatsikkut sullinneqartussaatiillugit. Nutaamik talittarfiliornikkut aamma umiarsualivimmi nunataanilu angallannermi pissutsit pitsaanerusut anguneqarsinnaapput, tamatumattaarlut kingunerisaanik ajutoornissamut ulorianartorsiorneq annikillisinneqarsinnaalluni.

Alliliinissamut periarfissat, matuma siuliani taaneqartut saniatigut mittarfiup eqqaani avannamut 3 km-inik ungasissusilimmi talittarfimmik sananissaq siunnersuutigineqarsimavoq. Suliassami tassani Ilulissat illoqarfianni umiarsualiviup oqilisaanneqarnissaa siunertarineqarpoq, Diskoline-p angallatai ilaasartaatit minnerit talittarfimmik taassuminnga atuisinnaassammata, taamatullu umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasut tassunga ikaanneqarsinnaassammata aaneqarsinnaassallutillu.

Naliliineq

Matuma siuliani allasimasut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, piffissaliussap isumalluutitigullu sinaakkusiussat iluanni umiarsualivinni suliassatut siunnersuutigineqartut assigiinngitsut eqqortumik naliliiffiginissaannut paasissutissanik naammattunik tunngavissaqarani.²⁰⁷

Suliassat umiarsualivinni pissutsinik pitsanngorsaansamut siunnersuutigineqarsimasut titartarneqaannarsimapput pingaarnersiorlugillu nassuiarneqaannarsimallutik. Taamaattumik suliassaalersinnaasunik sanaartornissamut missingersuusiavinnik soqanngilaq. Taamaattumik maannakkut tunngaviusut malillugit Ilulissani umiarsualiviup allineqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangiussinnaanngilaa mattussinnaananguluunniit.

Tamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassutigaa, suleqatigiissitamik Ilulissani umiarsualivimmi unammilligassanik misissueqqissartussamik pilersitsisoqassasoq. Suleqatigiissitaq suliassat, umiarsualivimmi ajornartorsiutinik annikillisitsisussat attuumassuteqartut suissanerut misissortariaqarpai. Tamatumaa saniatigut suleqatigiissitaq suliassat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu naliliiffisariaqarpai.

13.3 Aasianni umiarsualivik

Aasianni umiarsualivik ilaatigut umiarsuarnut Imapikkooortaatitut talittarfeqarpoq, umiarsuarnut Imapikkooortaatitut nutaamik talittarfeqarpoq, kilisaatinut talittarfeqarpoq, aammalu angallatinut nuannaariutinut talissimasarfeqarluni, tak. ilusiliaq 13.3.1. Aasianni umiarsualivik Qeqertarsuup Tunuanut/Uummannamut aamma Upernavimmut/Qaanaamut atatillugu RAL-ip umiarsualivittut aallaaviusutut atorpaa.

²⁰⁷ Tassaasut paasissutissat, ukiuni kingullerni umiarsualiviit annertusaaffigineqarnissaat pillugu nalunaarusiaasarsimasunit pissarsiarineqartut, kiisalu paasissutissanut ilassutissat, soqutigisaqartunit attuumassuteqartunit pissarsiarineqarsinnaasimasut.

Ilusiliaq 13.3.1 Aasianni umiarsualivik

Nassuiaat: Silaannarmit assilisaq matuma siuliani takutinneqartoq pisoqaavoq, tassanilu kilisaatinut talittarfik nutaaq takutinneqanngilaq.

Najoqutarisaq: Namminersomerullutik Oqartussat 2006. Umiarsualiviit annertusaaffigineqamissaat pillugu nassuiaat. 2006-imi maajimi.

Unammilligassat pitsanngorsaatisatullu siunnersuutigineqartut

Kalaallit Nunaanni pissutsit malillugit Aasianni umiarsualivimmi nassiussat amerlasuut tiguneqartarput nassiunneqartarlutillu, tassani ilaatigut nassiussat avannaanut (Qeqertarsuup Tunua/Uummannaq, Upernavik/Qaanaaq) ingerlaqqittussatut akunnitsinneqartut isumagineqartaramik. Aamma Aasianni umiarsualivik maannakut Kalaallit Nunaata kitaata aamma Canadap akornanni Baffin Bugtimi uuliasiorluni misissuinermut atatillugu aallaavittut nassiussisarfittullu atornerqarpoq. Suliata taakku uuliasiorluni misissuinerup annertusiartornera malillugu amerliartormissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Aasianni umiarsualivimmi minnerunngitsumik nassiussanik assartuussinermut pisinnaasat atortullu naammaannarnissaasa qulakkeerneqarnissaa unammilligassaavoq, taakkunungalu akunnitsisilluni suliaqarnerit ilaapput. Tamatuma saniatigut ilaatigut Baffin Bugtimi Cairn Energy-p 2010-mi qillerinerisa kingunerisinnaasaannik uuliasiorluni misissuineri ingerlatat annertusinissaattut naatsorsuutigisat kingunerisaanik unammilligassaqaletussaavoq. Cairn Energy-p 2010-mi qillerinerit nangissutaattut, 2011-mi misissuilluni qillerinerit nangeqqinneqassasut maannakut nalunaarutigisimalerpaa.

Aasianni umiarsualiviup allineqarnissaanut aalajangersimasunik pilersaaruteqartoqanngilaq, kisiannili uuliasiorluni misissuineri ingerlatat pissutaallutik piffissap sivikitsup iluani umiarsualiviup allineqarnissaa pisariaqalersinnaasoq najugaqartunit naatsorsuutigineqarpoq. Tamatumani erseqqissaatigineqartariaqarpoq, siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu Aasiaat uuliasiorluni misissuineri umiarsualivittut aallaavittut pitsaasuunissaa qulakkeerneqanngimmat.

Naliliineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu, Aasianni umiarsualiviup allineqarnissaa kitaata sinnera tamakkerlugu uuliasiorluni misissuinermi suliaalersussanut atasutut isigineqartariaqarpoq. Taamaattumik Aasianni umiarsualivik allineqassappat, tamanna uuliasiorfiutileqatigiiffiit siunissami misissuinissamut pilersaarutaannut atatillugu ataqatigiissaarneqartariaqarpoq. Tamatumunnga atatillugu umiarsualiviup allineqarsinnaaneranut aningaasalersuinissat paasiniarneqartariaqarput. Suliap taassuma ingerlanerani aamma umiarsualivimmik soqutigisaqartut allat ilaatinneqartariaqarput.

13.4 Maniitsumi umiarsualivik

Maniitsumi umiarsualivik ilaatigut umiarsuarnut Imapikkooortaatitut talittarfeqarpoq, kilisaatinut talittarfeqarpoq, aalisariutinut talittarfeqarpoq, sapusiamik talittarfeqarpoq kiisalu angallatinut nuannaariutinut talissimasarfeqarluni, tak. ilusiliaq 13.4.1.

RAL-ip umiarsuaa feederersortoq, Nuummit aallaavilik usinik nassarluni sapaatit akunnerannut ataasiarluni Maniitsup umiarsualivianut tikittarpoq.

Ilusiliaq 13.4.1 Maniitsumi umiarsualivik

Najoqqutarisaq: Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Umiarsualiviit annertusaaffigineqarnissaat pillugu nassuiaat.* 2006-imi maajimi.

Unammilligassat pitsannorsaatisatullu siunnersuutigineqartut

Maniitsup umiarsualiviani atortut pisinnaasallu ullumikkut pisariaqartitanut naammassinniffiupput. Taamaattumik Maniitsumi umiarsualivik maannakkut siunertaasunuinnaq atorneqassaguni allineqarnissamut pisariaqartitsivigineqanngilaq.

Alcoa Maniitsup eqqaani aluminiumik aatsitsivimmik angisuumik sananiarluni eqqarsaatigarpoq, tak. Greenland Development (<http://www.aluminium.gl/da/nyheder>). Taanna illoqarfiup avannaanut toqqarneqartumut inissinneqarluni piviusunnngortinneqassappat, tunisassiassat tikiunneqartarnissaat aammalu aluminiup tunisassiarineqartup nassiunneqartarnissaa eqqarsaatigalugu umiarsualiviliortoqassaaq.

Maniitsup aamma aatsitsiviup akornanni aqquserniortoqarnissaa pilersaarutitut taakkununga ilaatinneqarpoq, taamaattumillu aluminiumik aatsitsiviliortoqassappat umiarsualiviliornissaq eqqarsaatigalugu Maniitsumi umiarsualiviup allineqarnissaa pisariaqartinneqarnersoq eqqarsaatigineqartariaqarpoq. Aluminiumik aatsitsiviup atortullu tassunga atasut Maniitsup avannaani sananeqarnerini, inuit agguaqatigiissillugit 1500-t (amerlanerpaanerminni inuit 2600-t) sulisorineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Ingerlatsinerup nalaani sulisut katillugit 950-it missaannik amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq.²⁰⁸ Tamatuma kingunerisaanik Maniitsumi inuit pingajorarterutit missaannik amerlisussaapput.

Aluminiumik aatsitsiviup umiarsualivissaa aammalu Maniitsumut aqqusinissaq siulliullugit sananeqassasut aalajangerneqassappat, piffissami sanaartorfiusumi taamatullu piffissami ingerlatsiviusumi nassiussat amerleriapiloornerat umiarsualivimmit nutaamit naammassineqarsinnaassapput.

Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik aamma 2010-mi aluminiumik aatsitsiviup illoqarfiup avannaani sananeqarsinnaaneranut atatillugu Maniitsumi umiarsualivimmi pissutsit misissuiffigalugit aallartippai.²⁰⁹ Misissuinermit tassani umiarsualivimmi aaqiisutaasinnaasutut najoqqutassiat tallimat assigiinngitsut misissuiffigineqassapput:

- 1 Aluminiuliorfiup eqqaani umiarsualivimmik nutaamik, aammattaaq siunissami Maniitsup umiarsualiviani nassiussalerinermit atatillugu atorneqartussamik sananissaq. Tamatuma saniatigut inissiaqarfinnik nutaanik annertusaanermut aqqusinniornermullu atatillugu sanaatornermut umiarsualivimmik nutaamik sananissaq.
- 2 Aluminiuliorfiup eqqaani umiarsualivimmik nutaamik, aammattaaq siunissami Maniitsup umiarsualiviani nassiussalerinermit atatillugu atorneqartussamik sananissaq. Umiarsualivik pioreersoq inissialiorfinnik nutaanik annertusaanermut aqqusinniornermullu atatillugu sanaatornermut umiarsualivittut atorneqassaaq.
- 3 Umiarsualiviup pioreersup siunissami nassiussalerinermit umiarsualivittut aammalu annertusaanermut atatillugu umiarsualivittut atorneqarnissaa.

²⁰⁸ Aluminiumik tunisassiornerpiani sulisut 600-t missaanniittut, kiisalu taakkununga sullissinermit sulisut 100-t missaanniittut. Taakku saniatigut erngup nukinganik innaallagissiorfimmi sulisut 50-it missaanniittut, aammalu suliffeqarfinni toqqaannangitsumik attuumassutilinni sulit 200-t missaanniittut, tak. Greenland Development A/S 2010. *Aluminiuliornerup aningaasaqarnermut sunniutissai*, Niras, Greenland Development sinnerlugu. 2010-mi januaarimi.

²⁰⁹ Najoqqutarisat: Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik 2010. Maniitsoq – Aluminiuliornermit atatillugu umiarsualiveqarnermik misissueqqissaarneq, Immikkoortoq II: Umiarsualivinnut assigiinngitsunut titartaganngorlugit siunnersuutit aningaasaqarnermullu missingersuutit, saqqumersut aappaat – 2010-mi septembarimi.

- 4 Umiarsualiviup pioreersup siunissami umiarsualivittut nassiussalerivittut atorneqarnissaa. Annertusaanernut atatillugu umiarsualivimmik nutaamik sanasoqassaaq.
- 5 Ataani umiarsualivimmik nutaamik sananissaq, siunissami nassiussanut umiarsualivittut aamma annertusaanernut atatillugu sanaartornermut umiarsualivittut atugassamik.

Misissuinerimi ingerlanneqartumi aningaasaqarnikkut sanaartornermut missingersuusiamik ilaqtinneqartumik siunnersuorallarnissaq siunertarineqarpoq, taamatullu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut atatillugu misissukkat tassunga ilaatinneqassapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiisummik matuminnga suliaqarnerani misissoqqissaagassat suli naammassineqarsimanngillat, taamaattumillu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naatsorsukkat pigineqanngillat.

Nalunaarusiami matumani najoqqutassiaq 4-p naleqqunnerpaatinneqarnera naliliigallarneruvoq. Tassalu aaqiissutissaq umiarsualivimmik pioreersumik atuutsitsiinnarfusoq, aammalu siunissami nassiussanut umiarsualivittut atuiffusoq, tamatumalu peqatigisaanik sanaartornermut atatillugu umiarsualiviugallartumik sanaffusoq. Umiarsualiviup nunataata allineqarnerani umiarsualivimmi pioreersumi manakkut nassiussat isumagineqartartut 25%-erpianik amerlineranni naammassinnissinnaanissaq naatsorsuutigineqarpoq.

Naliliineq

Maannakkut tunngaviusut malillugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Maniitsumi umiarsualivimmi suliassat naliliiffigerusunngilai, suliassaq taanna Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarpat naleqqunnerpaassamat.

13.5 Narsami, Nanortalimmi Qaqortumilu umiarsualiviit

Kalaallit Nunaata kujataani umiarsualiviit qitiusut Narsami, Nanortalimmi aamma Qaqortumi inissisimapput. Umiarsualiviit tamarmik aalisariutinut talittarfeqarput, pilersuinerimi talittarfeqarput, kiisalu angallatinut allanut talissimasarfeqarlutik. Narsami umiarsualivik annersaavoq, RAL-illu umiarsuit atugai, Imapikkoortaatit, 700 TEU-t misaannik angissusillit umiarsualivimmut tassunga talissinnaapput.

Nummiit umiarsuit feederersortut illoqarfinnut pingasunut taakkununga sullissisuupput, aammalu Qaqortumi umiarsualivik Kalaallit Nunaata kujataani umiarsualivittut aallaavittut atugaralugu²¹⁰. Nunaqarfinnut nassiussat RAB-ip umiarsuai nunaqarfiliartaatit atorlugit Qaqortumiit assartorneqartarput. Umiarsuit feederersortut sikunut qajannaallisagaapput, aammalu minnerunertik pissutigalugu umiarsuarnit Imapikkoortaatinit sikorsuit aqutigalugit ingerlanissamut periarfissaqarnerullutik.

Unammilligassat pitsanngorsaatisatullu siunnersuutigineqartut

Kalaallit Nunaata kujataani umiarsualiviit pioreersut ilaata ataatsip allineqarnissaa siunnersuutigineqarsimavoq. Umiarsuit annerusut 1200 TEU-t, RAL-ip Imapikkoortaatit atugassatut pisarissallugit kissaatigisaasa sullinneqarsinnaalernissaat siunertarineqarpoq²¹¹.

²¹⁰ Tak.

http://www.royalarctic.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=98%3Aqaqortoq&catid=43%3AAhavne&Itemid=130&lang=da

²¹¹ RAL-ip umiarsuaatinut periusissaa naapertorlugu.

Umiarsualivimmi pisinnaasanik annertusititsinermi, umiarsuarnik annerusunik pisinerup kingorna Kalaallit Nunaata kujataa Aalborgimiit toqqaannartumik tikinneqarsinnaanera ingerlaannassaaq. Angallatilli ilusiligaanerat pissutigalugu sikorsuaqarpallaartillugu talinnissaq ajornartussaavoq.

Umiarsualivimmik alliliinissap aallaqqaammut Narsami pinissaa siunnersuutigineqarsimavoq, tassani tulakkiartornermi pissutsit inissallu pitsaanerpaammata. Kisiannili Narsamut nassiussat ikiliartornerat aammalu Qaqortumut nassiussat amerliartornerat pissutigalugu, alliliisoqassappat tamanna Qaqortumi pisariaqartoq RAL-imit tikkuarneqarpoq²¹². Kommune Kujalliup Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut nalunaarutigaa, umiarsuarnut Imarpikkoortaatitut talittarfik nutaaq Narsami sananeqassappat tamanna orniginarnerusoq.²¹³

Tassalu Kalaallit Nunaata kujataani umiarsualivimmik alliliisoqassappat taanna sumi inissinneqassanersoq pillugu apequt sulii ammavoq, matumali kinguliani Qaqortumi sananeqarnissaa aallaavigineqarpoq.

Qaqortumi alliliineq maannakkut umiarsualiviusup avataani takusutissiaq 13.5.1-imi takutinneqartutut pisariaqassaaq.

²¹² Tak. Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Umiarsualiviit annertusaaffigineqarnissaat pillugu nassuiaat*. 2006-imi maajimi.

²¹³ Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut allakkiaq. Kommune Kujalliup Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamik ataatsimeeqatiginninnissaanut tunngavissiaq, 8. marts 2010.

Ilusiliaq 13.5.1 Qaqortumi umiarsualiviup allineqarnissaanut siunnersuutit takussutissionera

Najoqqutarisaq: Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Umiarsualiviit annertusaaffigineqarnissaat pillugu nassuiaat.* 2006-imi maajimi.

Imarpikkoortaatitut talittarfiup nutaap siunnersuutigineqartup sananeqarnissaa 2006-imi akiusut malillugit 70 mio. koruunik akeqartussatut naliiiffigineqarpoq, tassalu 2010-mi akit malillugit 81 mio. koruunit nalinga.²¹⁴ Taakku saniatigut ukiumoortumik ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuuteqartoqassaaq, taakkulu Isumalioqatigiissitap aningaasaliinermut aningaasartuutit 2%-iinut missiliorpai.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut summiutissat

Qaqortumi umiarsualivik allineqassappat, Kalaallit Nunaata kujataa RAL-ip umiarsuit Imarpikkoortaatit angisuut nutaat pilersaarutigisai atorlugit Aalborgimiit/Aalborgimut toqqaannartumik tikinneqarsinnaalissaaq, taamaallaalli sikorsuit tamatumunnga akornutaatinnagit,

²¹⁴ Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Umiarsualiviit annertusaaffigineqarnissaat pillugu nassuiaat.* 2006-imi maajimi.

sikorsuillu Imaprik ikaarlugu nassiussanik angallassinermi angalanerpaaffiusup nalaani nalliusimaartarput.

Kalaallit Nunaata kujataa Aalborgimiit toqqaannartumik tikinneqarsinnaalerpat, piffissami taliffiusinnaasumi pissutsinut tunngaviusunut, umiarsuit angisuut Nuummum toqqaannartumik angalasarnerinut, tassanilu umiarsualivimmik akunniffittut atuinerannut naleqqiullugu makku sunniutaassapput:

- Kalaallit Nunaata kujataanut/Kalaallit Nunaata kujataaniit nassiussat angallanneqarnerannut piffissaq atorpeqartoq sivikillissaaq. Piffissaq sivikillissutaasoq ullunik sisamaniit arfineq marlunnut sivissuseqassaaq, tassalu piffissaq taanna atorpeqartoq nassiussanik Nuummum angallassinermut, umiarsuarnut feederersortunut usilersuinerumut aamma Kalaallit Nunaata kujataanut uterermut saniatigut atugassaasarpoq. Matuma kinguliani piffissamut naatsorsuinerimi qitiusumi agguaqatigiissillugit ullut arfinillit tunngavigineqarput.
- Nunap sinneranut/nunap sinneraniit nassiussat angallanneqartarnerannut piffissaq atorpeqartoq sivissuseqassaaq, Qaqortumi nassiussanik usilersorneq/usingiaaneq ullormik affarmiit ullut marluk tikillugit sivissuseqartussaammat. Matuma kinguliani piffissamut naatsorsuinerimi qitiusumi agguaqatigiissillugu ulloq ataaseq tunngavigineqarpoq.
- Pissutsini tunngaviusutuulli annertutigisumik umiarsuarnik feederersortunik atuisoqarunnaartussaammat, ingerlatsinerumut aningaasaqarnermi sipaaruteqartoqartussaavoq.

Sunniutissani siullerni marluusuni sunniutissat ilanngaasereerlugit nassiussat amerlassusaat tunngavigalugit naliliiffigineqarsinnaapput, tamatumunnga peqatigitillugu Kalaallit Nunaannut nassiussat tamarmik umiarsuit Imaprikkoortaatit atorlugit Aalborgimiit toqqaannartumik nassiunneqartarnissaat naatsorsuutigineqarpat. 2009-mi nassiussat 12%-iisa missaat kitaani sineriamiit Kalaallit Nunaata kujataanut nassiunneqarput, aammalu sinneri (88%-it) kitaata sineriaani sumiiffinnut allanut nassiunneqarlutik.

Taamatut agguaaneq tunngavigalugu piffissap assartuiffiusup allannguutaasa tamarmiusut agguaqatigiissinneqarnerat, Kalaallit Nunaata kujataanut aamma kitaata sineriaanut sumiiffinnut allanut nassiussanut piffissat assartuiffiusut allannguutaasa assigiinnngissutaatut naatsorsorneqarsinnaapput: Tamatuma kingorna naatsorsukkat imatut isikkoqalissapput:

Nassiussanik tamanik assartuinerumut piffissap atorpeqartup allannguutai tamarmiusut = Kalaallit Nunaata kujataani pissarsiassat – Kitaata sineriaata sinnerani annaasassat

Missiliuinerit qiterliit atorlugit taanna imatut isikkoqalissaaq:

Nassiussanik tamanik assartuinerumut piffissap atorpeqartup allannguutai tamarmiusut =
 $(12 \% * \text{ullut } 6) - (88 \% * \text{ulloq ataaseq}) =$
 $\text{Ullut } 0,72 - 0,88 = \text{ullut } -0,16.$

Missiliuinerit allanneqartut tunngavigalugit nassiussat ataatsimut isigalugit piffissaq assartuinerumut atorpeqartoq agguaqatigiissillugu ullunik 0,16-inik ilassaaq. Taamatut agguaqatigiissitsinerimi allangorartoqartussaavoq. Kalaallit Nunaata kujataani assartuussinerimi tamarmiusumi piffissamik sivikillititsinerup (ullut sisamaniit arfineq marluk akornanni) atorpeqarnerani aammalu kitaata sineriaani sumiiffinnut allanut piffissamik sivitsuinerup (ullunik affarmiit marlunnut) atorpeqarnerani,

nassiussat tamarmik assartorneqarnerinut piffissat atorneqartut allannguutissaattut ullut -1,28-iniit +0,4-nut pissarsiarineqassapput.

Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, piffissap angalaffiusup ullormik ataatsimik allannguuteqarnera inuiaqatigiit aningaasaqarneranni tonsimut 340 koruuninik naleqarmat (umiarsuarmik assartuussinermi piffissami angalaffiusumi ataasiakkaanut akiusq tamanut tunngasoq tunngavigalugu tonsimut ataatsimut 14 koruunerpiamik naatsorsorneqartoq, tak. takussutissiaq 10.2.6²¹⁵.)

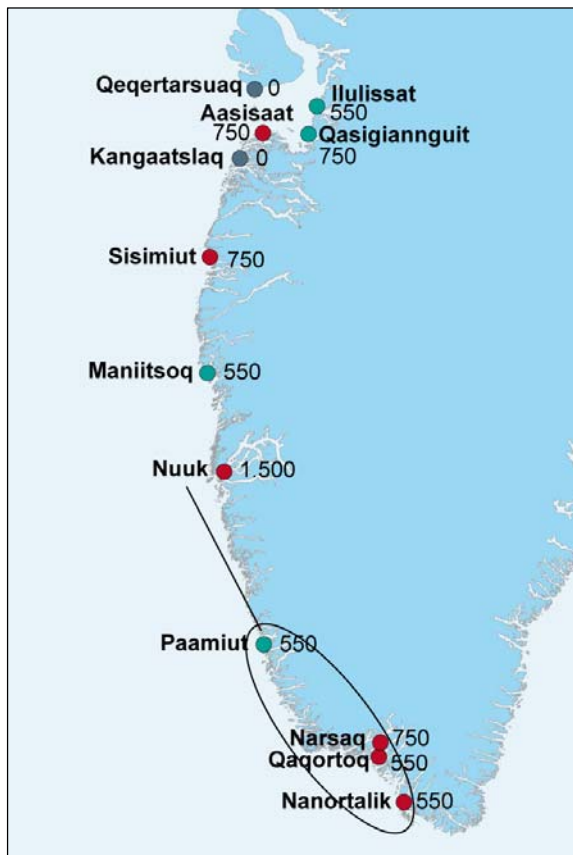
Ingerlatsinermut aningaasartuutit

Usit Kalaallit Nunaata kujataanut toqqaannartumik tunniunneqartassappata/aaneqartassappata, umiarsuit feederersortut angallannerannik ilusiliinermi imaatigut angalaneq tamarmiusoq annikillisinneqarsinnaassaaq. Kisiannili sikorsuaqarnerata nalaani kitaata sineriaa sinerlugu Kalaallit Nunaata kujataata tungaanut illoqarfinnut umiarsuit feederersortut ingerlaannartussaapput. Tamatuma saniatigut Qaqortumiit illoqarfinnut allanut umiarsuit feederersortut atorneqartussaassapput, tamatumalu saniatigut Kalaallit Nunaata kujataani umiarsuit nunaqarfiliartaatit nunaqarfinnut atorneqartussaallutik.

Feederersornermi annikillissutissat qanoq annertutigisut anguneqarsinnaassanersut naliliiffigiuminaappoq. Naatsorsuineri missingersuusisq tunngavissaagallartut paasiuminarlisakkallu atorlugit naammassineqarsinnaavoq.

Nuup Kalaallit Nunaata kujatanut akunniffissatut atorneqarnerani umiarsuaq feederersortoq Nanortalimmut uterlugulu angalasartoq aammalu angallavimmi illoqarfinnik sullissisuusq atorneqartussaavoq. Qaqortup akunniffissatut atorneqarnerani umiarsuup feederersortup illoqarfiit Paamiut, Narsaq aamma Nanortalik sullittussaassavai. Angalanissanut pilersaarutit marluk taakku imminnut sanilliukkaanni, Qaqortup akunniffissatut atorneqarnerani Nuup aamma Paamiut akornanni uterlugulu angalasarneq sipaarfigineqassaaq, tak. ilusiliaq 13.5.2. Taanna 2*300 km-it missaannik isorartussuseqarpoq.

²¹⁵ Malugalugu, 2010-mi akit malillugit uuttuummut ataatsimut akiusq nal. ak. tonsimut ataatsimut 14 koruuniummat, kiisalu takussutissiami 10.2.6-imi 2005-imi akit malinneqarmata.

Ilusiliaq 13.5.2 Kalaallit Nunaata kujataata sullinneqarnerani Qaqortoq akunniffissatut atorneqassappat sipaagassat takussutissiornerat

Feederersorluni angallannerup sapaatit akunnikkaarlugit pisarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, tassalu illoqarfiit sapaatit akunnerannut ataasiarlutik tikinneqartassapput, tamannalu ullumikkut sullissinermi atugaavoq.

Sikorsuit pissutigalugit ukiup ingerlanerani qaammatit sisamat tikillugit umiarsuit Imapikkoortaatit angisuut Qaqortumut tulanniernermi ajornartorsiuteqartarput, taamaattumillu piffissami tassani Qaqortoq akunniffissatut atorneqarsinnaanngilaq.²¹⁶ Taamaattumik ukiup ingerlanerani sapaatit akunnerini 36-iinnarni feederersornermi sipaagaqartoqarsinnaassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Sapaatit akunnerisa sinnerini Nuuk akunniffissatut atorlugu Kalaallit Nunaata kujataa sullinneqarsinnaavoq, taamaattumillu sapaatit akunnerini taakkunani feederersornermi sipaagaqartoqarsinnaanngilaq. Tamatuma saniatigut Qaqortup Nuullu akornanni umiarsuaq Imapikkoortaat atorlugu angallassinermi, Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfiit Nuullu akornanni attaveqaatinik allanik pisariaqartitsisoqarsinnaavoq. Tamatuma ukiumut sapaatit akunnerini arfinilinni pisariaqartarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattumik sapaatit akunnerannut 600 km-it sipaagassat taamaallaat ukiup ingerlanerani sapaatit akunneranni 30-ni piviusunngortinneqartartussatut naatsorsuutigineqarput (36-6).

²¹⁶ Tamanna pissappat umiarsuit sikunut qajannaallisaatillit pisariaqartinneqassapput, tamannalu Imapikkoornermi aningaasartuutissanik annertuumik amerlisitsissaaq.

Ingerlatsinermi aningaasaqarnikkut sipaagassanut, assartuussinermi suliassanit sipaarneqartussanut ingerlassusssanik piareersaanerup aqutsinerullu pitsanngorsarneqarnerani, ilaatigut umiarsuit suliassanik naammassinninnissamat pisariaqartinneqartut amerlassusissaat eqqarsaatigalugit periarfissat aalajangersimasut apeqqutaassapput. Tamatumunnga atatillugu naatsorsuutigineqarpoq, akunniffissap Nuummiit Qaqortumut allanngortinneqarnera ataatsimut isigalugu RAL-ip umiarsuaasa amerlassusaanik allannguinnissamat tunngavissisussaannitsoq. Allannguinnissami taamaallaat piffissami sikorsuaqanngiffiusumi umiarsuit feederersortut Nuuk aallaaviginagu Qaqortumiit sullissinissaat pineqarpoq.

Tassalu umiarsuit feederersortut angallannerannik annikillititsinermi taamaallaat ingerlatsinermi sipaagassat, soorlu ikummatissamat, akissarsianut aningaasartuutinnullu nikerartunut allanut tunngassuteqartut anguneqartussaapput, kiisalu umiarsuarni aningaasaatinut aningaasartuutitut (nalikilliliinerit erniortitsinerillu) sipaagaqartoqartussaananani.

RAL-imit paasissutissiisutiginneqartut tunngavigalugit, umiarsuarni feederersortumi nalinginnaasumi ingerlatsinermit sulisunullu aningaasartuutit sømilimut 500 koruunerpiamik naatsorsorneqarput (aningaasartuutitut tamarmiusunut sømilimut 840 koruunit missaanniittunut naleqqiullugu), tassalu km-imut 275 koruunit. Tunngavissat taakku tunngavigalugit ingerlatsinermit sulisunullu aningaasartuutini nikerartuni taakkunani ukiumut sipaagassat amerlassusissaat tassaassapput 600 km*30*275 kr./km = 4,95 mio. koruunit.

Takussutissiaq 13.5.1-imi Qaqortumi umiarsuarnut Imapikkoortaatinut umiarsualiviup nutaap sananeqarnissaanut atatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinermi tamarmiusumi tunngavissat matuma siuliani taaneqartut takutinneqarput – siullermik nassiussanut assartorneqartunut angallassinermut piffissap atorneqartut allanngornerinut atatillugu naliusut ilaatinnagit.

Takussutissiaq 13.5.1 Qaqortumi umiarsuarnut Imapikkoortaatinut talittarfiup nutaap maannakkut nalinga ilanngaasereerlugu – nassiussat angallanneqarnerinut piffissap allannguutaasa nalingat ilanngunnagu. Piffissaq aningaasaliiffiusussaq: ukiut 25-t, diskontop erniaa piviusunngortinneqartussaq: ukiumut 4%

Mio. DKK	Qaqortumi umiarsuarnut Imapikkoortaatinut talittarfik annerusoq
Sanaartornermut aningaasartuutit	-81
Nalingata sinnera	30
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-51
Ingerlatsineq aserfallatsaaliuinerlu, umiarsualivik	-27
Feederersornermi ingerlatsinermit aningaasartuutitut sipaakkat	77
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit, katillugit	50
Piffissap nassiussanik angallassinermi atorneqartup allannguutaata nalinga, katillugit	Ilaatinneqanngilaq
Akilerartarnerup nikinnerani annaasat	-3
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	-3
Suliassaqarfiup iluani erniat, ukiumut %	3,8%

Takussutissiaq 13.5.1-imi takuneqarsinnaasutut, piffissap assartuussiffiusup agguaqatigiissinneqarnerisa assigiinngissuteqarnerini pissarsiassat eqqarsaatigissanngikkaanni, missingersuusianut naatsorsukkat inernerini pissarsiassat takutinneqarput. Taamaattumik usinut piffissap angallassiffiusup allannguutaasa nalingisa naliliinermut ilaatinneqarnissaa pingaaruteqarpoq.

Matuma siuliani nassuiaatigineqartutut piffissap angallassiffiusup agguaqatigiissinneqarnerani sunniutissat ilanngaasereerlugit naliliinermut atatillugu annertuumik nalornisoqarpoq. Sunniutissanut Nuummi Qaqortumilu umiarsualivinni nassiussanik usilersornermut usingiaanermullu piffissaq atorneqartoq apeqqutaavoq (aamma piffissaq imaatigut angalanermut atorneqartoq). Kisiannili piffissamik atuinermut naatsorsuutigisat qiterliit atorlugit nassiussat ataatsimut isigalugu ullunik 0,16-inik kinguaattoortassasut naatsorsuutigineqarpoq.

Kinguaattoorneq tamanna, piffissamik annaasaqarnermut tamarmiusumut ukiumut katillugit 9,2 mio. koruunit missaannik naleqartussatut naatsorsorneqarpoq²¹⁷.

Naatsorsukkanut tamarmiusunut piffissap nassiussanik angallassiffiusup nalinga ilanngunneqarpat, maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit -156 mio. koruuninik amigartooruteqarfiussapput, tassungalugu atatillugu suliaasaqarfiup iluani erniat -7,1%-iussallutik. Taamaattumik suliaasaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaanngilaq. Naatsorsukkalli inernerini umiarsualivinni piffissamik atuinermut naatsorsuutigisanut malussajasuupput. Piffissap nassiussanik angallassiffiusup nalornissutigineqarnerata saniatigut, aamma sanaartugassanut aningaasartuutissat kiisalu ingerlatsinermi aningaasaqarnikkut sipaarutaasinnaasut nalornissutigineqarput.

Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, Kalaallit Nunaata kujataata umiarsuit Imarpikkoortaait atorlugit Aalborgimiit toqqaannartumik sullinneqarnissaanut aqqiissutissanut pissutsit akerliusut arlaqartut RAL isumaqarmat.

Siullermik RAL isumaqarpoq, piffissap sikorsuaqarfiusup nassatarisaanik nassiussat Nuuk aqqusaartariaqartassagaat. Aappaattut RAL-imit oqaatigineqarpoq, umiarsuit Imarpikkoortaait piffissaq Kalaallit Nunaata kujataani atugaat pissutaalluni Kalaallit Nunaata sinneranut nassiussat kinguaattoortartussaasut. Pingajuattut RAL-imit oqaatigineqarpoq, umiarsualiviit akunniffiusartut ataatsimik ilappata umiarsuit pisinnaasaasa atorluarnissaat ajornakusuulersinnaasoq. Taamaattumik Kalaallit Nunaata kujataanut kaajallaanermi sapaatit akunnerisa ullui sisamaannaat atorneqartartussaapput.

Pissutsit siulliullugit taaneqartut marluk matuma siuliani misissuinermini nalilerneqarnissaat anguniarneqarpoq, pingajualli nalilerneqanngilaq.

²¹⁷ Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaanniit nassiussat katillugit 675.000 m³-usut, 340.000 tonsit missaannik oqimaassuseqartut tunngavigalugit naatsorsorneqartut. Nassiussat taakku affaannaat allannguutinit sunnerneqartussaapput, pissutsini tunngaviusuni taaneqartuni sikorsuit peqqutaallutik nassiussat 50%-ii Nuuk aqqusaarlugu assartorneqartarnissaat missiliorneqarmat. Ullut unnuallu agguaqatigiissillugit 0,16-it kinguaattoornermi kinguaattoorutit katillugit ullunut unnuanullu 27.000 tonsinut naatsorsorneqarsinnaapput. Piffissamullu uuttuummut ataatsimut akit ullormut unnuamullu tonsimut 340 koruuniuppata, kinguaattooruteqarnerit nalingi katillugit ukiumut 9,2 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput.

Naliliineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tunngavissat pigineqartut, aammalu atugassarititaasut tunngavigalugit Qaqortumi (imaluunniit Kalaallit Nunaata kujataani allami) umiarsuarnut Imaprikkoortaatinut talittarfimmik nutaamik sananissaq inassutigisinnaangilaa.

Siullermik tamatumani inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu ersarissunik iluanaarutissartaqanngilaq. Missingersuusiata naatsorsorneqarnerisa takutippaat, umiarsuit feederersortut ingerlanneqarnerinut aningaasartuutit ikilisinneqarnerisigut usinik imaatigut angallasserup pitsanngorsarneqarnerini iluanaarutissanik annertuunik piviusunngortitsisoqarsinnaassasoq. Kisiannili iluanaarutissat umiarsuarnut Imaprikkoortaatinut talittarfiup nutaap aningaasalersornissaanut naammassanersut nalornissutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut piffissaq nassiussanik angallassinermut atorneqartartoq agguaqatigiissillugu tamarmiusoq sivitsortussatut isikkoqarpoq. Kalaallit Nunaata kujataani pitsannguinerik angusaqartoqassaaq, kisiannili tamatuma peqatigisaanik Kalaallit Nunaata kitaata sineriaata sinnerani ajorseriartoqassalluni.

Aappaattut Killavaani aatsitassanik atorluannissap kingunerisaanik tamatumunnga atatillugu umiarsualiviliortoqassasoq, tamatumalu peqatigisaanik immaqa Qaqortumut aqquserniortoqassasoq ilimanarpoq. Tamanna pissappat Qaqortumut nassiussanik pilersuinermut nalinginnaasumut, RAL-imit isumagineqartumut atatillugu umiarsualivik taanna atorneqarsinnaassaaq.

Taakku tamaasa isigalugit Isumalioqatigiissitap inassutigaa, Qaqortumi umiarsuarnut Imaprikkoortaatinut talittarfiup nutaap sananeqarnissaanut apeqqut aatsaat Killavaani aatsitassarsionnissaq paasisaqarfigineqariarpat qaqqineqassasoq.

13.6 Ittoqqortoormiini aamma Tasiilami umiarsualiviit

Tunup nassiussanik pilersorneqarnerani Aalborg aamma Nuuk aallaavigineqarput, taakkunangaanniillu Ittoqqortoormiinut Tasiilamullu angalasoqartarpoq.

Ittoqqortoormiini talittarfik minnerusoq pigineqarpoq, kisiannili illoqarfiup sullinneqarneranut atatillugu RAL-ip angallat nunnigussut atortarpa.

Tasiilami umiarsualivik ilaatigut umiarsuarnut Imaprikkoortaatinut talittarfeqarpoq, RAL-ip umiarsuaanik Imaprikkoortaatinut taliffigineqarsinnaasumik – tassungali umiarsuit Imaprikkoortaatinut annerit talissinnaangillat. Aatsaat 2005 aallarnerfigalugu RAL-ip umiarsuai containerersortut Tasiilamut talittalerput. Tamatuma kingorna talittarfiup qalliutaa nunataalu qajannaallisarneqarput, taamaalilluni containerinik ilioraasinnaaneq aamma reachstackerit angalasinnaanerit maannakkut ajornarunnaarsimavoq.

Tasiilap 2010-mi arfineq marloriarluni tikinneqarpoq, taakkulu amerlanersaat Aalborgimiit toqqaannartumik pisuupput. 2011-miit RAL angalanermi siullermi sapaatit akunnerinik pingasunik sioqqutsiniarluni aammalu angalanermi kingullermi sapaatit akunnerinik marlunnik kingoqqutsiniarluni misiliiniarpoq. Tamatuma nassatarisaanik tikittussat pilersaarutaasumik marlunnik ilaneqarniarput. Taamaalilluni 2011-mi Tasiilamut tikittussat katillugit qulingiluaassapput, taamaalillunilu ukiup ingerlanerani illoqarfimmut pilersuutaasussat siaruarneqassapput. Ittoqqortoormiit ukiumut marloriarluni RAL-ip umiarsuaanik tikinneqartarpoq.

Tasiilap umiarsualiviani pissutsit maannakkut atuuttut ilusiliaq 13.6.1-imi takutinneqarput.

Ilusiliaq 13.6.1 Tasiilami umiarsualivik

Najoqutarisaq: Namminersornerullutik Oqartussat 2006. Umiarsualivii annertusaaffigineqarnissaat pillugu nassuiaat. 2006-imi maajimi.

Unammilligassat pitsanngorsaatisatullu siunnersuutigineqartut

Tunumi imaatigut angalasinnaanermut sikoqassusia apeqquataasorujussuusarpoq. Imaata sikuata aattulerneru siaruartitilerneru pissutaallutik pissutsit allanngorartorujussuusarput, aammalu Tunumut nassiussanik pilersuineru unammilligassat ataatsimut isigalugit umiarsualivimmi pissutsinut naleqqiullutik angallanermut pissutsinut attuumassuteqarnerusarput.

Tunup pilersorneqarneranut atatillugu sullissinerup pitsanngorsarneqarnissaa pitsaanerulersinneqarnissaalu anguniarlugu Islandip annertunerusumik atorneqarnissaa siunnersuutigineqarsimavoq. Ukiuni kingullerpi sikuusarnerata allannguuteqarnerata malugineqarnera, tamatumalu saniatigut Aalborgimut sanilliullugu Islandimii Tunumut piffissap imaatigut angalaffiusartup sivikinnerunera pissutaallutik, sikut angalanerini imaatigut angalasinnaanermut periarfissaqartoqartillugu immaqa sukkanerusumik eqaannerusumillu angalasoqarsinnaassaaq.

Naliliineq

2010-mi ukiakkut ataatsimiinnermi (immikkoortoq 78) Inatsisartut Tunumi pilersuineq oqaluuseraat. Tamanna pivooq Nunani Killerni Avannarlerni Siunnersuisooqatigiit Tunumi pilersuinerup allatut ingerlanneqarsinnaaneranut periarfissat misissorneqarnissaannik kaammattuuteqarnerat tunngavigalugu. Misissuinerup taamaattup ingerlanneqarnissaa aammalu Inatsisartut 2011-mi ukiakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqarnissaa aalajangiunneqarpoq. Misissuineru ilaatigut Tunumi akuersissutit tunngavigalugit imaatigut angallassinermi aningaasaqarnikkut angallassinikkullu iluaqutissat ajoqutissallu pingaannerit misissuiffigineqassapput. Taamatuttaaq Islandimi umiarsualivimmi oqartussaasut umiarsuaatileqatigiiffiusinnaasullu pilersuinerup

qularnaassuseqarnissaanik kissaatigineqartumik naammassinnissinnaanersut, aammalu pilersuutissat Islandimi pilersuisunit niuertunillu pisiarineqarsinnaassanersut misissuiffigineqassaaq.

Isummerfissap tamatuma immikkut ittumik suliarineqarnissaa pillugu Inatsisartut aalajangernerat tunngavigalugu, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap apequt taanna annertunerusumik suliarinngilaa.

14 Sullissinerit kiffartuussinerillu allat

Assartuussinerimut suliaasaqarfimmi kiffartuussinerit sullissinerillu allat, ulluinnarni ilaasunik nassiussanillu assartuussinerimut toqqaannartumik attuumassuteqanngitsut, kisiannili inuiaqatigiit ingerlanerannut pingaarutillit arlaliupput. Pineqartut tassaapput SAR-imut upalungaarsimaneq²¹⁸ kiisalu kiffartuussinerit allat, soorlu peqqinnissaqarfimmut, teknikkimut atortunik misissuisarnermut il.il. tunngasut. Taakku saniatigut kiffartuussinerit, Sikunik Alapernaarsuiffimmit isumagineqartut pineqarput.

14.1 Sikunik Alapernaarsuiffik

Sikunik Alapernaarsuiffik

Sikunik Alapernaarsuiffiup oqaluttuassartaa, 1959-imi januaarip ulluisa 30-anni M/S Hans Hedtoft-ip alianaqisumik ajunaarnera tunngavigalugu aallartippoq. Tassani pilertortumik 'Vedel-ip ataatsimiititaliaanik' taaneqartoq pilersinneqarpoq, ataatsimiititaliallu ukioq naaliinnartoq suliani naammassivaa. 1959-imi novembarimi Sikunik Alapernaarsuiffik pilersinneqarpoq, Narsarsuarimi amerikamiut sakkutooqarfisaani matulersumi inissinneqarluni. Tamatuma kingorna Sikunik Alapernaarsuiffiup qullersaqarfia Narsarsuarimi mittarfiup illutaani inissisimalerpoq.²¹⁹ Narsarsuarimi Sikunik Alapernaarsuiffiup Sikunik Alapernaarsuinerimi Sullissivik, Københavni DMI-mi²²⁰ inissisimasooq qanittumik suleqatigaa.

Qaammataasatigut teknologiip 1990-ikkunni atorneqalernissaa sioqqullugu Sikunik Alapernaarsuiffiup ingerlanneqarnera ukiumiit ukiumut allanngoratorujussuuvoq. Ukiumoortumik ingerlatsinerimut aningaasartuutit nalinginnaasumik 15 aamma 20 mio. koruunit akornanni allanngorarput, timmisartornerit qanoq atugaatiginerat apeqqutaasarluni. Ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaanni Sikunik Alapernaarsuiffiup ukiumut ingerlatsinerimut aningaasartuutai 15 mio. koruunit missaanniittarsimapput, ilaatigut pingaartumik atuisunit ilaatigullu danskit Naalagaaffiata Kalaallit Nunaata eqqaani umiarsuit angallannerannut isumannaallisaanerimut aningaasaliissutigisartagaanit aningaasalersorneqarlutik.

Sikunik Alapernaarsuiffik sikunik alapernaarsuisarpoq (Icereco-mik taaneqartartumik), ilisimasortaasarpoq aammalu sinerissamut qanittumi sikunik nalunaaruteqartarnermut akisussaasuulluni.

Sikunik Alapernaarsuiffiup qulimiguulik ataaseq alapernaarsuinerminik isumaginnittuutitalalugu Air Greenlandimit aalajangersimasumik attartugaraa. Tassani qulimiguulik AS350 pineqarpoq, qulimiguulillu taanna mikisunnguuvoq, sukkasuujulluni isorartuumullu angalasinnaalluni. Qulimiguulik taanna aalajangersimasumik Narsarsuarimi Sikunik Alapernaarsuiffimmiitinneqarpoq.

Atuisut annerit tassaapput umiarsuaatileqatigiiffiit marluk, Royal Arctic Line aamma Arctic Umiaq Line, taakkulu saniatigut Grønlands Kommando Kängilinnnguaniittoq aamma annertuumik atuisuuvoq. Sikunik Alapernaarsuiffiup tunisassiai nalinginnaasut tamarmik atuisut pingasuusut taakku sullinneqarnerannik siunnerfeqarput.

²¹⁸ SAR Search And Rescue-p naalisaaatigaa.

²¹⁹ DMI 2009. Sikunik Alapernaarsuiffik ukiuni 50-ini – qivialarneq. 2009-mi Københavni.

²²⁰ DMI-p nittartagaa: http://www.dmi.dk/dmi/index/hav/generelt_om_iscentralen_narsarsuaq.htm

Sikunik Alapernaarsuiffimmi sulisorineqarput suliassaqarfimmi pisortaq ataaseq, piffissaq naallugu atorfeqartinneqartut marluk aamma piffissap ilaannaa atorfeqartinneqartut sisamat.

Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, tamatumunnga atatillugu Sikunik Alapernaarsuiffiup Qaqortumi mittarfimmut nutaamut nuunneqarnissaa pissusissamisuuksaaq. Tamatumunnga atatillugu sulisut allaffeqartinneqarnissaat qulimiguullilu unittarfeqartinneqarnissaa qulakkeerneqassaaq, tamannalu annertunerusumik aningaasartuuteqarfiunani pisinnaasutut naliliiffigineqarpoq.

14.2 SAR-imut upalungaarsimaneq

Danskit oqartussaaffii

Kalaallit Nunaanni SAR-imut upalungaarsimanerup aqqissuussaanera naalagaaffiup akisussaaffigaa, aammalu Danmarkip imaatigut silaannakkullu angallassinermut nunat tamalaat arlallit akornanni isumaqatigiissutinut atsiogataasutut, ujarlertarnerup annaassiniartarnerullu (SAR) aqqissuunnissaa pisussaaffigaa. Taakkunani annaassiniartartunik aalajangersimasunik pilersitsisoqarnissaa piumasaqaatigineqanngilaq, kisiannili umiarsuit timmisartulluunniit ajutoornerini isumalluutissat pissarsiarineqarsinnaasut atorlugit annaassiniarnissaq pisussaaffigineqarpoq.

Upalungaarsimanermi suliassaqarfiit pingasut

SAR-imut upalungaarsimanermut akisussaaffik suliassaqarfinnut pingasunut agguagaavoq, taakkulu tamarmik immikkut upalungaarsimanermi tamarmiusumi suliassaqarput:

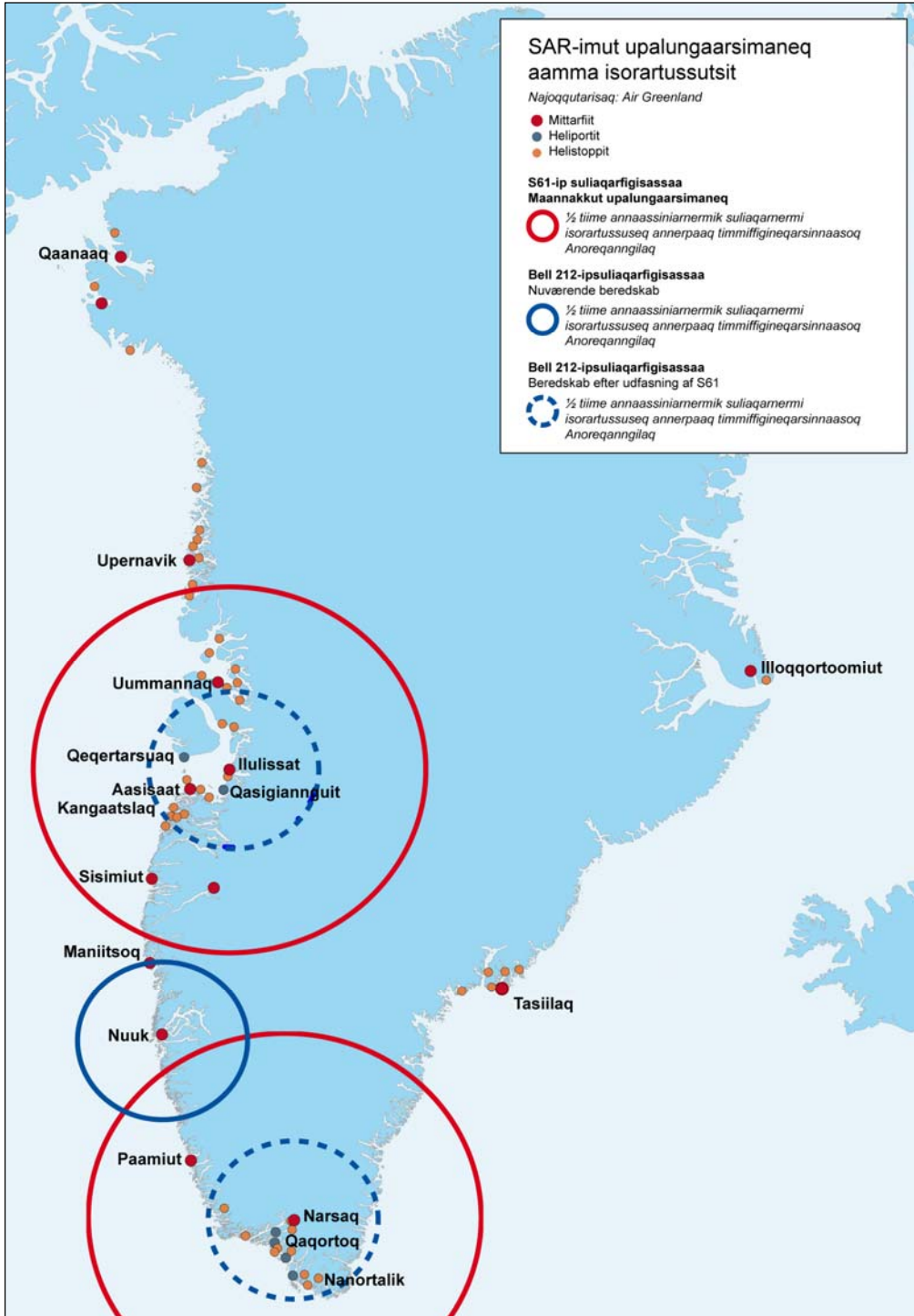
- Imaani annaassiniartarfik (Kangilinnguani Grønlands Kommando) silaannakkut angallatit atorlugit ajunaalersunik ujarlernernik annaassiniarnernillu isumagisaqarpoq, tassani ikiuiniarnerit silaannarmit, imaanit nunamiillu ingerlanneqarnerat apeqqutaatinnagu.
- Timmisartumik annaassiniartarfik (Kangerlussuarmi Naviar) silaannakkut angallatit atorlugit ajunaalersunik ujarlernernik annaassiniarnernillu isumagisaqarpoq, tassani ikiuiniarnerit silaannarmit, imaanit nunamiillu ingerlanneqarnerat apeqqutaatinnagu.
- Najukkani annaassiniartarfik (Politemsteri) najukkat imartaanni ujarlernerit annaassiniarnerillu aqunneqarnerinut, aammalu nunami ujarlernerit annaassiniarnerillu aqunneqarnerinut akisussaasuvoq (najukkani annaassiniartarneq).

Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni isumaqatigiissut

Danmarkip SAR-imut suliassaqarfimmut akisussaasuuneranut atatillugu, Kalaallit Nunaata qeqqani aamma Qeqertarsuup Tunuani qulimiguulimmik SAR-imut upalungaarsimatitsinissaq pillugu Danmark aamma Kalaallit Nunaat akunnerminni isumaqatigiissuteqarput. Isumaqatigiissummi allassimavoq, aningaasartuutit sisamararterutaat pingasut Danmarkip akilertassagai, kiisalu Kalaallit Nunaata sisamararterutit kingulliit akilertassallugit. Isumaqatigiissut naapertorlugu sumiiffimmi sullissisunut aalajangersimasunik isumaqatigiissusiornissaq Namminersorlutik Oqartussanit akisussaaffigineqarpoq.

Tamanna tunngavigalugu 2010-mi Ilulissani qulimiguulimmik upalungaarsimasuutitaqarnissaq, tassani S61-ip, misittagalinnik inuttaqarluni sapaatit akunnerisa ulluini tamani ullormut nalunaaquttap akunnerini aqqaneq marlunni piareersimasarnissaa, aammalu Nuummi Bell 212-ip ataasinngornermiit arfininngornermut nalunaaquttap akunnerini arfineq pingasunni piareersimasarnissaa pillugu Namminersorlutik Oqartussat Air Greenlandimut isumaqatigiissuteqarput. Tamatuma saniatigut Narsarsuarmi S61-ip, misittagalinnik inuttaqarluni sapaatit akunnerisa ulluini tamani ullormut nalunaaquttap akunnerini aqqaneq marlunni

aalajangersimasunik piareersimasarnissaa pillugu Namminersorlutik Oqartussat Air Greenlandimut isumaqatigiissuteqarput. Tamanna aamma ilusiliaq 14.2.1-imi takussutissiorneqarpoq.

Ilusiliaq 14.2.1 SAR-imut upalungaarsimaneq aamma isorartussuseq qulimiguullit timmiffigisinnaasaat

Aningaasanut inatsimmi kontomi pingaarnermi 73.30.02-mi takuneqarsinnaasutut qulimiguullit upalungaarsimatinneqarnerinut ukiumut 14,5 mio. koruunit immikkoortinneqarsimapput, taakkunangalu 7 mio. koruunit Danmarkimit akilerneqarput.²²¹ Aningaasat taakku taamaallaat upalungaarsimanermi aningaasartuutissanut aalajangersimasunut matussutissaapput. Qulimiguullit annaassiniarnermik suliaqartinneqalerniariarpata inniminniisoq (Grønlands Kommando, Naviar imaluunniit Politimestereqarfik) timmisartuussinermut atatillugu aningaasartuutitut nikerartunut akiliisussanngortarpoq.

Taakku saniatigut aamma isumalluutit piujuartut imaluunniit ikiortigineqarsinnaasut arlallit, SAR-imik sullissinernut atatillugu atorneqarsinnaasut pigineqarput, soorlu:

- Air Greenlandip qulimiguuliutai nunami sumiiffinni arlalinni inissisimasut
- Umiarsuit qulimiguullillu sakkutuunit imarsiortunit pigineqartut
- Politiit angallataat
- Umiarsuit danskit naalagaaffianit pigineqartut
- Umiarsuit allat, sumiissutsimik paasisutissiinissamik (GREENPOS) pisussaaffeqartut
- Umiarsuit angallatillu attartorneqartut
- Silaannakkut angallatit sakkutuunit timmisartortartunit pigineqartut
- Silaannakkut angallatit timmisartuutileqatigiiffinnit namminersortunit pigineqartut, taakkununga qulimiguullit SAR-imut immikkut atugassiat ilaallutik
- Sinerissap avataani ingerlatanut atatillugu qulimiguullit pigineqarsimasinnaasut

14.2.1 Qulimiguullit SAR-imut upalungaarsimanermi atorneqarnerat

Qulimiguullit SAR-imut upalungaarsimanermi pingaaruteqartutut inissisimammata, angallannermi attaveqaatinik allannguissamut isumaliutersuutitut SAR-imut upalungaarsimanermut piunasaqaatit ilanngullugit eqqarsaatigineqarnissaat pisariaqarpoq.

Matuma kinguliani qulimiguullit ilaasunik nassiussanillu assartuussineq eqqarsaatigalugu nunap immikkoortuini ataasiakkaani atorneqarnerat, kiisalu qulimiguullit SAR-imut upalungaarsimanermi inissisimanerat nassuiarneqarput.

Kalaallit Nunaata kujataa

Kalaallit Nunaata kujataani ullumikkut qulimiguulimmik angisuumik (S61), pingaarnertut illoqarfiit pingasuusut akornanni inunnik assartuussinermut atorneqartumik peqarpoq. Qulimiguulik taanna aamma Narsarsuaq aallaavigalugu sumiiffimmi SAR-imut atorneqarpoq. Narsarsuaq imaani annaassiniartarnermi aallaavittut nunap iluaniingaatsiarpoq. Qaqortumut inissiinermi qulimiguulik amerlanertigut imaanut kangerlunnulu nunamut qanittumiittunut qaninnerusumiilissaaq, taamaalillunilu qisuariarsinnaaneq sivikinnerulissalluni.

Kalaallit Nunaata kujataani nunaqarfinnut timmisartuussineq qulimiguulik minnerusoq (Bell 212) atorlugu ingerlanneqarpoq, taannalu nunaqarfinnut aqqanilinnut kiisalu illoqarfinnut pingasuusunut Narsamut, Qaqortumut aamma Nanortalimmut ukioq kaajallallugu timmisartuussisarpoq. Qulimiguulik taanna SAR-imut upalungaarsimanermut ilaatinneqanngilaq, kisiannili Air Greenlandimut erseqqinnerusumik isumaqatigiissuteqarnikkut SAR-imik sullissinermut inniminnerneqarsinnaalluni.

²²¹ 2010-mut aningaasanut inatsit, qupp. 622.

Immikkoortoq 7.4-mi takuneqarsinnaasutut ukiup ilarujussuani Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulik atorneqarani, umiarsuit illoqarfinnik nunaqarfinnillu sullissinermut atorneqarnissaat periarfissaqarluarpoq. Sullissineq umiarsuarnut nuunneqassappat, qulimiguullip inunnik assartuussisarnera taamaallaat piffissap sikorsuaqarfiusup/imaata sikuuffiata nalaani pisartussaavoq.

Taamaattumik SAR-imik sullissinerit ingerlaannarnissaat eqqarsaatigalugu, aammattaaq piffissap sikorsuaqarfiusup/imaata sikuuffiata avataani qulimiguulimmik Kalaallit Nunaata kujataaniititsinissaq pisariaqartussaavoq.

Tunu

Ammassallip distriktia aamma Ittoqortoormiit distriktia tamarmik immikkut qulimiguulinnik nunaqarfiliartaataasunik peqarput.

Ammassalik eqqaalu

Ammassallip distriktiani mittarfik Kulusummi inissisimavoq. Qulimiguulik Tasiilamut/Tasiilamiit uteqattaarluni timmisartuussisarpoq, ilaatigullu nunaqarfinnut tallimaasunut timmisartuussisarluni.

Qulimiguulik SAR-imut upalungaarsimanermut ilaatinneqanngilaq, kisiannili Air Greenlandimut ersarinnerusumik isumaqatigiissuteqarnikkut ujarlernermut atorneqarsinnaalluni. Ammassalik eqqaalu qulimiguulimmit amoorutilimmit, SAR-imut immikkut atugassiaasumit tikinneqarsinnaasup avataaniippoq.

Ukiup ilarujussuani sumiiffimmi imaatigut angalasoqarsinnaanngilaq, tassanilu qulimiguulik nunaqarfinnut tamanut pilertortumik apuunnissamut periarfissani kisiartaavoq. Qulimiguulimmik Ammassallip distriktianiititsinnarnissaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tunngavigaa. Taamaattumik qulimiguullip atuunna ullumikkumut naleqqiullugu allannqornissaa naatsorsuutigineqanngilaq, aamma mittarfik Kulusummiit Tasiilamut nuunneqaraluarpuunniit, tak. kapitali 9.

Ittoqortoormiit eqqaalu

Ittoqortoormiit distriktiani mittarfik Nerlerit Inaanni inissisimavoq. Nerlerit Inaat distriktimi mittarfittut atuunnermi saniatigut aamma Tunup Avannaarsuani nunamut allannqutsaaliugaasumut ”isaariaavoq”. Qulimiguulik nunaqarfiliartaataasoq Ittoqortoormiit/Ittoqortoormiiniit uteqattaarluni angallassarpoq.

Qulimiguulik SAR-imut upalungaarsimanermut ilaatinneqanngilaq, kisiannili Air Greenlandimut ersarinnerusumik isumaqatigiissuteqarnikkut ujarlernermut atorneqarsinnaalluni. Ittoqortoormiit eqqaalu qulimiguulimmit amoorutilimmit, SAR-imut immikkut atugassiaasumit tikinneqarsinnaasup avataaniippoq.

Ukiup ilarujussuani sumiiffimmi imaatigut angalasoqarsinnaanngilaq, kisiannili Ittoqortoormiini illoqarfiup eqqaani mittarfiliortoqassappat, Nerlerit Inaannut assartuussinissaq pisariaqartinneqarunnaartussaavoq, tak. kapitali 9. Mittarfik Ittoqortoormiini sananeqarsinnaasoq aamma Nerlerit Inaanni mittarfiup pioreersup takeqataanik sananeqassappat, nunap immikkoortuanut timmisartoq Ittoqortoormiit missinnaalissaaq, aammalu Nerlerit Inaat inuerullugu qimanneqarsinnaalissalluni. Taamaallilluni qulimiguulik inunnik assartuussinermut pisariaqartinneqarunnaasaaq.

Tassalu qulimiguulimmik aalajangersimasumik distriktimiititsisoqarunnaassaaq, piffissalli ilaannaanni qulimiguulinnik ujarlernernut atatillugu aggersaasoqarsinnaassaaq. Tamanna Ittoqqortoormiini mittarfiliornissamut eqqarsaatersuutitut ilaatinneqassaaq.

Kalaallit Nunaata qeqqa

Kalaallit Nunaata qeqqani qulimiguulinnik nunaqarfinnut timmisartuussisoqartanngilaq. Ilaasunik angallassinermi timmisartut suluusallit imaluunniit umiarsuit atorneqarput. SAR-imut upalungaarsimaneq qulimiguulimmit aalajangersimasumit Nuummiitinneqartumit, aammalu Narsarsuarmiit Ilulissaniillu tapertaqartinneqartumit isumagineqarpoq.

Kalaallit Nunaata avannaa

Kalaallit Nunaata avannaani qulimiguulinnik nunaqarfiliartaataasunik Qeqertarsuup Tunuani, Uummannami, Upernavimmi aamma Qaanaami peqarpoq.

Qeqertarsuup Tunua

Ilulissani Aasiannilu timmisartunut suluusalinnut mittarfeqarpoq. Qulimiguulik nunaqarfiliartaataasooq ukiuunerinnaani timmisartuussisarpoq, kiisalu Disko Line aasakkut imaatigut angallassisarluni. Ukiuunerani qulimiguulimmik atuinani nunaqarfiit 13-it tamarmik sullinneqarsinnaanissaat ajornarpoq. Siusinnerpaamik ukiut 25-it qaangiunnerini silap allannguutai pissutaallutik Qeqertarsuup Tunuani ukioq kaajallallugu immakkut angalasinnaanissaq ajornarunnaartussaavoq, tak. RAL.

Qulimiguulik nunaqarfiliartaataasooq SAR-imut upalungaarsimanermut ilaatinneqanngilaq, kisiannili Air Greenlandimut ersarinnerusumik isumaqatigiissuteqarnikkut ujarlernernut atorneqarsinnaalluni. SAR eqqarsaatigalugu Ilulissani qulimiguulimmik S61-imik angisuumik peqarneq pissutigalugu qulimiguullip nunaqarfiliartaataasup atorunnaarneqarsinnaanissaa ilimanarpoq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Qeqertarsuup Tunuani timmisartuussinermi allannguutissat misissuiffingngilai.

Uummannaq eqqaalu

Uummannap distriktiani mittarfik Qaarsuni inissisimavoq. Qulimiguulik ilaatigut Uummannap Qaarsullu akornanni uteqattaarluni timmisartuussisarpoq, ilaatigullu nunaqarfinnut allanut arfiniliusunut timmisartuussisararluni. Qulimiguulik SAR-imut upalungaarsimanermut ilaatinneqanngilaq, kisiannili Air Greenlandimut ersarinnerusumik isumaqatigiissuteqarnikkut ujarlernernut atorneqarsinnaalluni. SAR eqqarsaatigalugu Ilulissani qulimiguulimmik S61-imik angisuumik peqarneq pissutigalugu qulimiguullip nunaqarfiliartaataasup atorunnaarneqarsinnaanissaa ilimanarpoq.

Ukiup annersaani Uummannap eqqaani imaatigut angalasoqarsinnaanngilaq, qulimiguulillu nunaqarfinnut ornigukkasuarnissamut periarfissani kisiartaavoq. Taamaattumik tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, qulimiguulimmik Uummannap distriktianiititsisoqaannartariaqartoq, taamaattumillu qulimiguullip atorneqarnera ullumikkumut naleqqiullugu allanngortinneqartariaqanngitsoq.

Upernavik eqqaalu

Upernaviup distriktiani mittarfik illoqarfimmi Upernavimmi inissisimavoq. Qulimiguulik (Bell 212 ataaseq) nunaqarfinnut arfineq marlunnut timmisartuussisarpoq. Qulimiguulik SAR-imut upalungaarsimanermut ilaatinneqanngilaq, kisiannili Air Greenlandimut ersarinnerusumik isumaqatigiissuteqarnikkut ujarlernernut atorneqarsinnaalluni. Upernavik eqqaalu qulimiguulimmit amoorutilimmit, SAR-imut immikkut atugassiaasumit tikinneqarsinnaasup avataaniippoq.

Ukiup annersaani Upernaviup eqqaani imaatigut angalasoqarsinnaanngilaq, qulimiguulillu nunaqarfinnut ornigukkasuarnissamut periarfissani kisiartaavoq. Taamaattumik tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, qulimiguulimmik Upernaviup distriktianiititsisoqaannartariaqartoq, taamaattumillu qulimiguullip atorneqarnera ullumikkumut naleqqiullugu allannngortinneqartariaqanngitsoq.

Qaanaaq eqqaalu

Qaanaami qulimiguullip, distriktimi sullissisuusup Pituffik (Thule Air Base) aallaavigaa. Qulimiguulik nunaqarfinnut Siorapalummumut aamma Savissivimmumut, kiisalu Qaanaamumut timmisartuussisarpoq. Qulimiguulik (Bell 212 ataaseq) SAR-imut upalungaarsimanerumut ilaatinneqanngilaq, kisiannili Air Greenlandimut ersarinnerusumik isumaqatigiissuteqarnikkut ujarlernernut atorneqarsinnaalluni. Qaanaaq eqqaalu qulimiguulimmit amoorutilimmit, SAR-imut immikkut atugassiaasumit tikinneqarsinnaasup avataaniippoq.

Ukiup annersaani Qaanaap eqqaani imaatigut angalasoqarsinnaanngilaq, qulimiguulillu nunaqarfinnut Siorapalummumut aamma Savissivimmumut ornigukkasuarnissamut periarfissani kisiartaavoq. Taamaattumik tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, qulimiguulimmik Qaanaap distriktianiititsisoqaannartariaqartoq, taamaattumillu qulimiguullip atorneqarnera ullumikkumut naleqqiullugu allannngortinneqartariaqanngitsoq.

14.2.2 Qulimiguulinnik upalungaarsimatitsinerumut ataatsimut takussutissiaq

Ilaasunik angallassinermumut allannguutit, isumaliutissiissummi matumani Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliiffigisai eqqarsaatigalugit, allannguutissanit misissuiffigineqartunit taamaallaat Kalaallit Nunaata kujataani aamma Ittoqqortoormiini SAR-imik sullissinissamut imaluunniit SAR-imik sullissinernut ilassutaasunik ikiuunnissamut periarfissat sunniuteqarfigineqassapput.

Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik angallassineq piffissap sikorsuaqanngiffiusup avataani imaatigut angallassinermumut nuunneqassappat, tamatumunnga atatillugu qulimiguulimmik distriktimiititsinissaq ukiup annersaani pisariaqartussaannngilaq. Qulimiguulik Kalaallit Nunaata kujataani SAR-imut upalungaarsimanerumut ilaammat, aamma piffissap sikorsuaqarfiusup avataani (tassalu ukioq kaajallallugu) Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulimmik piareersimasuutitaqarnissaq pisariaqartussaavoq.

Ittoqqortoormiini illoqarfiup eqqaani mittarfiliornermi qulimiguulimmik ilaasunik angallassinissamik pisariaqartitsineq peerneqartussaavoq. Qulimiguulimmik aalajangersimasumik distriktimiititsisoqarunnaarpat, ujarlernernut atatillugu qulimiguulimmik aggersaasarnissaq tamatigut pisinnaasarunnaassaaq.

14.3 Kiffartuussinerit allat, assartuussinissamik annertuumik pisariaqartitsiviusut

Sullissisut assartuussinissamik annertuumik pisariaqartitsisut arlaliupput, taakkulu pisariaqartitaat nunap iluani assartuussinissamut neqeroorutinut tamarmiusunut ilanngullugit eqqarsaatigineqassapput. Taakkunanga pingaarnerit matuma kinguliani taagorneqarput.

Peqqinnissaqarfik

Peqqinnissaqarfip assartuussineq ingerlalluortoq pisariaqartippaa, aammalu angallassinasuarnermumut, akiutiniittunik angallassinermumut, napparsimasunut sulisunullu silaannakkut assartuussisarnerumut atatillugu annertuumik pisisartuulluni.

Peqqinnissaqarfik angallassisarnini pillugit (Medevac²²²) silaannakkut angallassisartunut isumaqatigiissusiortarpoq, taakkunanilu qulimiguullit pingaarutilittut inissisimapput. Taamaattumik pineqartut tassaasinnaapput timmisartuussinerit nalinginnaasumik aallartarfillit aammalu immikkut ittumik timmisartuussinerit.

Maannakkorpiaq ungasianiit nakorsartitsisarnermi siunnersuineq annertusarneqarpoq, nunaqarfiit tamarmik terminalilersorneqarlutik. Taamaalluni internettikkut ungasianiit nakorsat nunaqarfinni innuttaasunut siunnersuisinnaanissaat periarfissaqalissaaq, tamatumalu kingunerisaanik siunissami assartuinissamut pisariaqartitsinerup annikillinissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Peqqinnissaqarfiup assartuussisarnermi periarfissaasa allannguutissanit, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliiffigisaanit sunnuteqarfigineqarnissaat naatsorsuutigineqanngilaq.

Tele Greenland

Teknikkikkut atortunik, inuiaqatigiinni attaveqatigiinnermut pingaarutilinnik nakkutilliinnermut il.il. atatillugu Tele Greenland Air Greenlandimik annertuumik atuisuuvoq. Taamaattumik Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulimmik, sumiiffinnut amerlanertigut avinngarusimasuniittartunut sulisunik atortunillu assartuussinissamut piareersimasoqarnissaa pingaaruteqarpoq. Tamanna pillugu isumaqatigiissutit nalunaarasuartaaserisoqarfiup silaannakkullu angallassisut akornanni toqqaannartumik isumaqatigiissutigineqartarput.

Aatsitassanik ujarlernerit il.il.

Aamma aatsitassarsiorluni misissuinnermut il.il. atatillugu Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulimmik piareersimasoqarnissaa pingaaruteqarpoq. Tamanna pillugu isumaqatigiissutit aamma aatsitassarsiorfiit assigiinngitsut silaannakkullu angallassisut akornanni toqqaannartumik isumaqatigiissutigineqartarput.

Kangilinnguit

Kangilinnguani Grønlands Kommando sakkutuunik 60-it missaanniittunik inuttaqartinneqarpoq²²³. Ikittunnguit kommunimi atorfeqartinneqarput, kiisalu entreprenørit suliffeqarfiat namminersortoq sakkutuujunngitsunik sulisulik aasaanerinnaani Kangilinnguaniittarpoq. Ataatsimut isigalugu Kangilinnguani innuttaasut amerlassutsimikkut 150-it qaangingaarneq ajorpaat. Ukiup ingerlanerani Kangilinnguit Danmarkillu akornanni angalasartut amerlangaatsiartarput. Sakkutooqarfiup ukiumut arlaleriarluni timmisartut sukkasuuliat arlallit, Aalborg-imiit toqqaannartumik timmisartuussisartut attartortarpei. Immikkut isumaqatigiissuteqarneq tunngavigalugu tassangaanniit qulimiguulimmik Kangilinnguani heliportimut timmisartuussisoqartarpoq.

Suleqatigiissitamik, Forsvarskommandop siunissami inissisimaffissaanik misissuisussamik pilersitsisoqarsimavoq. Taassuma Kangilinnguani inissisimatitsiinnarnissaaq, Narsarsuarmut imaluunniit Nuummumt nuussinissaaq misissuiffigissavaa. Forsvarskommandop qullersaqarfia Kangilinnguaniiginnassappat, aammalu Narsarsuaq matuneqassappat, nunaqarfiup qulimiguulinnik sullinneqarnera Qaqortumi mittarfimmiit ingerlanneqassaaq.

²²² Medevac tassaavoq Medical Evacuation.

²²³ Najoqqutarisaaq: Grønlands Kommando-p nittartagaa: <http://forsvaret.dk/GLK/OMGLK/BELIGGENHED/Pages/Beligheden.aspx>.

14.4 Naliliineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, kiffartuussinerit allat, matuma siuliani nassuiarneqartut ingerlatiinnarneqarnissaat eqqarsaatigalugu, ilaasunik angallassinermi allannguutinit, isumaliutissiisummi matumani naliliiffigineqartunit killeqartuinnarmik sunniuteqarfigineqassasut.

Matumanili erseqqissaatigineqassaaq, Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik angallassineq piffissap sikorsuaqarfiusup/immap sikuuffiata avataani imaatigut angallassinermut nuunneqassappat, ukiup annersaani qulimiguulimmik distriktimiititsinissaq pisariaqarunnaartussaammat. Qulimiguulik Kalaallit Nunaata kujataani SAR-imut upalungaarsimanermut ilaatinneqarmat, piffissap sikorsuaqanngiffiusup avataani (tassalu ukioq kaajallallugu) aamma qulimiguulimmik Kalaallit Nunaata kujataaniititsiinnartoqarnissaa pisariaqartussaavoq.

Tamatuma saniatigut erseqqissaatigineqassaaq, Ittoqqortoormiini illoqarfiup eqqaani mittarfiliormi qulimiguulimmik ilaasunik angallassinissamik pisariaqartitsineq peerneqartussaammat. Qulimiguulimmik distriktimiititsisoqarunnaassappat, ujarlernernut atatillugu qulimiguulimmik aggersaasarnissaq tamatigut pisinnaasarunnaassaaq.

15 Sineriak sinerlugu angallavik

Sineriak sinerlugu imaatigut angallassineq pillugu kapitali manna 2010 imi juulimi tamanut saqqummiunneqarpoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nassuiaataani: Qaqortumiit Ilulissanut sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq, 2. juli 2010.

Nassuiaatip imarisai kapitalimi matumani issuarneqarput. Taamaattorli imaatigut angallassineq 2011 imi ingerlaannassasoq aalajangerneqarsimasoq ilassutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut annikitsunik iluarsisoqarpoq aammalu aqqissuussinikkut iluarsisoqarluni.

2010-imi aprillimi Naalakkersuisut aalajangerput, Qaqortumiit Ilulissanut sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq, Arctic Umiaq Line-mit (AUL) isumagineqartoq immikkut misissoqqissaqqullugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap qinnuigineqassasoq.

Tamatumunnga tunggavineqarpoq AUL-ip aningaasakilliornera, ilaatigut Naalakkersuisut 29. april 2010 Inatsisartut Aningaasaqarnermut ataatsimiititaliaannut 2010-imi 4,3 mio. koruuninik aningaasaliissuteqaqqinnissamik qinnuteqartariaqarnerannik kinguneqarsimasoq, qinnuteqaallu Aningaasaqarnermut ataatsimiititaliami 6. maj akuerineqarpoq. Qinnuteqaammi aammalu aningaasaliissuteqaqqinnermi ilaatigut tunggavilersuutigineqarpoq AUL-ip siunissaa pillugu aalajangiinissaq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissuteqareernissaata, 2010-imi juunip aallartinneranut pilersaarutaaqqaaraluartup, tungaanut Naalakkersuisut kinguartinniarmassuk.

Kisiannili Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap, siulequtsiussami erseqqinnerusumik tunggavilersorneqartutut, sulini piffissamut killiliussaaqqaartup iluani naammassisinnaasimangilaa. Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup siunissaa pillugu Naalakkersuisut aalajangiinissamut periarfissaqarnissaannut isumalioqatigiissitap sulinerata kinguaattoornerata apeqqutaalinninnissaa qulakkeerniarlugu, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sineriak sinerlugu imaatigut angallassineq pillugu immikkut nassuiaasiamik 2010-imi juulimi saqqummersitsinissaq toqqarpaa. Tassalu nassuiaat taanna matuma kinguliani saqqummiunneqarpoq, tassani isumalioqatigiissitap sulinerata isumaliutissiissummi inaarutaasumi matumani taamaallaat tamakkiisumik paasisaqarfigineqarsinnaassasoq aalajangiineq aallaavineqarluni.

Naalakkersuisut ulloq 11. august 2010 ataatsimiinnermini aalajangerput, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaa ataatsimoortoq pigineqalerpat, sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq pillugu inaarutaasumik aalajangiinissaq pissasoq. Tamanna pivoq siunissami angallannerup ilusissaata ataatsimoortup naalakkersuinikkut atituumik tapersersorneqarnissaa pillugu kissaateqarneq tunggavigalugu.²²⁴

15.1 Pissutsit pillugit nassuiaat

Ukiorpassuarni umiarsuit ilaasartaatit Kalaallit Nunaata kitaa sinerlugu angallassisarsimapput, aammalu 1997-imiit Arctic Umiaq Line A/S (AUL) angallavimmi angallassisunngorpoq. Angallavik, Qaqortup Ilulissallu akornanni angallaviusoq, takuuk ilusiliaq 15.1.1, ullumikkut kisimi sinerissami umiarsuarnit ilaasartaatinit sullissivigineqarpoq. Ullumikkut AUL-ip umiarsuaq ataasiinnaq

²²⁴ Immikkoortoq manna kisimi pinnani kapitali 15, sineriak sinerlugu imaatigut angallassineq pillugu nalunaarusiamut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap 2010-ip qiteqqunnerani naammassisannut, siunertanut suliaqarnissamut tunggasunut tamanut tunngatillugu assinguvoq.

angallassisoraa, kisiannili 2006 sioqqullugu angallaviup isorartussusaa annertunerusimavoq aallartartullu ullumikkornit akulikinnerusimallutik, aammalu taamanikkut umiarsuit amerlanerusut ingerlatsinermut atorneqarput.

Ingerlatseqatigiiffik Arctic Umiq Line A/S Air Greenland A/S-ip aamma Royal Arctic Line A/S-ip avillugu pigisaraat.

Najoqqutarisaaq: AUL-ip aamma Diskoline-p 2010-mi angalanissanut pilersaarutaat.

Ilusiliaq 15.1.1 Umiarsualiviit umiarsuarnit angallavinni ilaasunik angallassisunit tikinneqartartut

Ullumikkut Kalaallit Nunaata qeqqani ilaasunik angallassinisaaq qulakkeerniarlugu Royal Arctic Bygdeservice (RAB) ukiumut 4 mio. koruunit nalinginik kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissuteqarfigineqarpoq²²⁵. Tassani nunaqarfinnut Arsummut, Qeqertarsuatsiaanut, Kapisilinnut, Atammimmut, Napasumut, Itillimut, Sarfannuamut aamma Kangaamiunut taakkunannganniillu sapaatip akunneranut ataasiarluni ilaasunik angallassisarnisaaq pineqarpoq. RAB-ip AUL suleqatigalugu angallavinnut marlunnut (Arsuk aamma Qeqertarsuatsiaat) tikittarnerisigut suliassaaq taanna naammassineqartarpoq, kiisalu nunaqarfiit sinneri RAB-ip nassiussanik assartuutai kiisalu suliffeqarfimmuut Martek-imut isumaqatigiissut ikiortigalugit sullinneqartarput.

²²⁵ Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut taamaallaat ilaasunik angallassinermut tunngasuvoq, nassiussanik assartuussinermut tunngasuunani.

Maannakkorpiaq Arctic Umiaq Line-mi umiarsuaatileqatigiiffik aningaasaqarnikkut najummassimanartorsiorpoq, aammalu amigartooruteqarnissamut qularnaveequsiissutit, 2006-imi umiarsuup Sarfaq Ittuup tiguneqarneranut atatillugu atugassiissutigineqartut naappata ingerlatseqatigiiffik ingerlaannassanersoq pillugu isumaliutersuutit ingerlanneqarput. Tassani tunisisoq (maanna umiarsuaatileqatigiiffimmik atorunnaarsitsinissamut ingerlatseqatigiiffik Rederiefviklingsselskabet af 1. april 2006 A/S-imi taaneqartoq, Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartoq) pisussaatinneqarpoq, ukiuni 2007-imi, 2008-mi aamma 2009-mi AUL-ip ukiuni taakkunani sineriak sinerlugu imaatigut angallassinermik ingerlatsinissaq qulakkeersinnaappagu, katillugit 15 mio. koruuninik, tassalu ukiumut annerpaamik 5 mio. koruuninik amigartooruteqarnissamut qularnaveequsiinissamik.

Arctic Umiaq Line-p 2009-mut ukiumoortumik nalunaarutaani allassimavoq: ”Ukioq 2009 ilaasutigut tunngaviusut ninnerat pissutigalugu Arctic Umiaq Line-mut ukiuvoq ajornakusoortoq. Amigartooruteqarnissamut qularnaveequsiinissamik isumaqatigiissuteqarnermi ukioq taanna kingulliuvoq, aammalu nassuerutigineqassaaq Namminersorlutik Oqartussat siunissamut ukiumut 7 – 10 mio. koruunit nalinginut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissuteqarfigineqanngippata ingerlatsineq unitsinneqartariaqassasoq.”

Umiarsuaatileqatigiiffiup Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut ilisimatitsissutigaa, siornatigut pisortanit tapiissutitaqanngitsumik sineriak sinerlugu imaatigut angallassisoqarsinnaasimanngitsoq, aammalu ukiuni kingullerni pingasuni ilungersorluni misiliisoqarsimagaluartoq, kitaata sineriaani imaatigut angallasserup pisortanit tapiissuteqarfigineqarani taparserneqaranilu niunermik tunngaveqarluni ingerlanneqarsinnaanissaata anguneqarnissaa ilimanaateqanngitsoq.

Oqaatigineqartut Naalakkersuisut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq qinnuigaat, sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq matuneqassagaluarpat, tamatuma kingunerisassai misissoqqullugit. AUL-ip imaatigut angallassinermik ingerlatsinnarnerani aningaasartuutit (pissutsit tunngaviusut) siunissami angallassiunnaarnermut aningaasartuutissanut sanilliunneqarnerisigut tamanna pissaq.

Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallasserup ingerlatinnarneqarnissaa (pissutsit tunngaviusut)

Pissutsini tunngaviusuni sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallasserup ullumikkut ingerlatinnarneqarnissaa eqqarsaatigineqarpoq. Ukiuni siullerni umiarsuaq maanna atorneqartoq atorlugu ingerlatsisoqassaaq, umiarsuarlu taanna pisoqalinini pissutigalugu atorneqarsinnaajunnaarpat, umiarsuarmik taartissamik nutaamik pisisoqassaaq.

Pissutsini tunngaviusuni ilaasunik imaatigut angallassinermi illoqarfiit nunaqarfiillu 2010-misut angallavineqarnissaat eqqarsaatigineqarpoq, aammalu AUL-ip nunaqarfinni marluusuni, RAB-imut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissummut ilaatinneqartuni taakkunani ilaasunik angallassinermik isumaginniinnarnissaa ilimagineqarluni. Tamatuma saniatigut nassiussanik assartuisut allat, soorlu RAL-ip, RAB-ip il.il. allannguuteqannginnissaat ilimagineqarpoq.

Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallasserup matuneqarnissaa

Ilaasunik imaatigut angallasserup ingerlaannarnissaa – matuma kinguliani oqaatigineqarumaartussatut – aatsaat ingerlatsinnermut tapiissuteqarnikkut, soorlu kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissuteqarnikkut piviusunngortinneqarsinnaanissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup ingerlanneqarneranut tapiisarnissamik politikikkut kissaateqartoqanngippat, AUL-ip nammineerluni paasissutissiinera malillugu ingerlatseqatigiiffiup ingerlatsineq ingerlateqquissinnaanngilaa. Taamaattumik sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup matuneqarnissaa piviusunngusaaq.

Matusinissaq assigiinngitsunik sukkassuseqartillugu ingerlanneqarsinnaavoq, tassanilu periarfissat uku naliliiffigineqarput:

- *Sineriak sinerlugu imaatigut angallassineq piaartumik matuneqassaaq.* Matusinissap 2010-mi piffissap angallaviusup naanerani naammassineqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.
- *Umiarsuup ullumikkut imaatigut angallassinermut atorineqartup killissami tikinnissaata tungaanut ingerlatiinnarnissaa.* Umiarsuup ullumikkut ilaasunik angallassinermut atorineqartup atasinnaassusia killeqangaatsiarpoq. Umiarsuup umiarsuarmik nutaamik pisinani sivisunerpaamik, tassalu kingusinnerpaamik 2016-ip naanerani angalatiinnarneqarnissaa ilimagineqarpoq.
- *Qaqortumi mittarfissap sananeqarnissaata tungaanut sineriak sinerlugu ilaasunik angallassinerup ingerlaannarnissaa.*²²⁶ Ullumikkut Qaqortoq timmisartut suluusallit atorlugit timmisartorfineqarsinnaanngilaq, kisiannili ukiut arlaliilunnguit iluanni Qaqortumi mittarfiliorsinnaaneq Qaqortumut assartuussinikkut sullissinermut periarfissanik allannguisussaaq. Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup 2014-imi angallaviup naanerani atorunnaarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Matusinermi angalasartut AUL-ip angallaviinik atuisuusussaagaluit allatut angalasarqartallissapput. Illoqarfinnut/nunaqarfinnut mittarfilinnut imaluunniit heliportilinnut angalasartunit amerlasuut timmisartumik imaluunniit qulimiguulimmik angalasalernissaat naatsorsuutigineqarpoq.

AUL-ip sineriak sinerlugu angallaviani nunaqarfiit pingasut ullumikkut timmisartumik imaluunniit qulimiguulimmik sullinneqanngillat. Tassani Arsuq, Qeqertarsuatsiaat aamma Kangaamiut pineqarput. AUL-ip matuneqarnerani nunaqarfiit taakku angallatinit ilaasartaatinit allanit angallavigneqalernissaat ilimagineqarpoq.

Pissutsini tunngaviusuni ilimagineqartutut nassiussanik angallassineq allannguuteqassanngilaq.

Matuma kinguliani siullermik ilaasut, matusisoqassappat sunniuteqarfigineqartussat amerlassusaat, kiisalu angallasseriaasiusinnaasut allat nassuiarneqarput. Tamatuma kingorna sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup matuneqarnerani aningaasaqarnikkut sunniutissat ingerlatiinnarnissamut pissutsini tunngaviusuni nassuiaatigineqartumut sanilliullugu naliliisoqassaaq.

15.2 Angalasartut eqqorneqartussat aamma angallasseriaatsit allat

Angallavik matuneqassappat pingaartumik angalasartut, ullumikkut sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinermik atuisuusartut eqqorneqartussaapput. Kisiannili aamma timmisartumik

²²⁶ Kapitali 7-imi takuneqarsinnaasutut, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup Narsarsuarmit Qaqortumut nuunneqarnissaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa. Periarfissap taassuma misissuiffigineqarneranut taanna tunngavigneqarpoq.

angalasartut angalasseriaatsini allani angalasarnerit neqeroorutigineqartarnerinik allannguinnikkut (soorlu timmisartut aallartartut amerlernerisigut) aammalu inissat neqeroorutigineqartut piumaneqarnerulernerisigut eqqorneqartussaapput. Angalasartunullu sunniutissat naliliiffigineqarnerini angalasartut, ullumikkut sineriak sinerlugu imaatigut angalassinernik atuinnissamik toqqaasartut kisimik isiginiarneqarput.

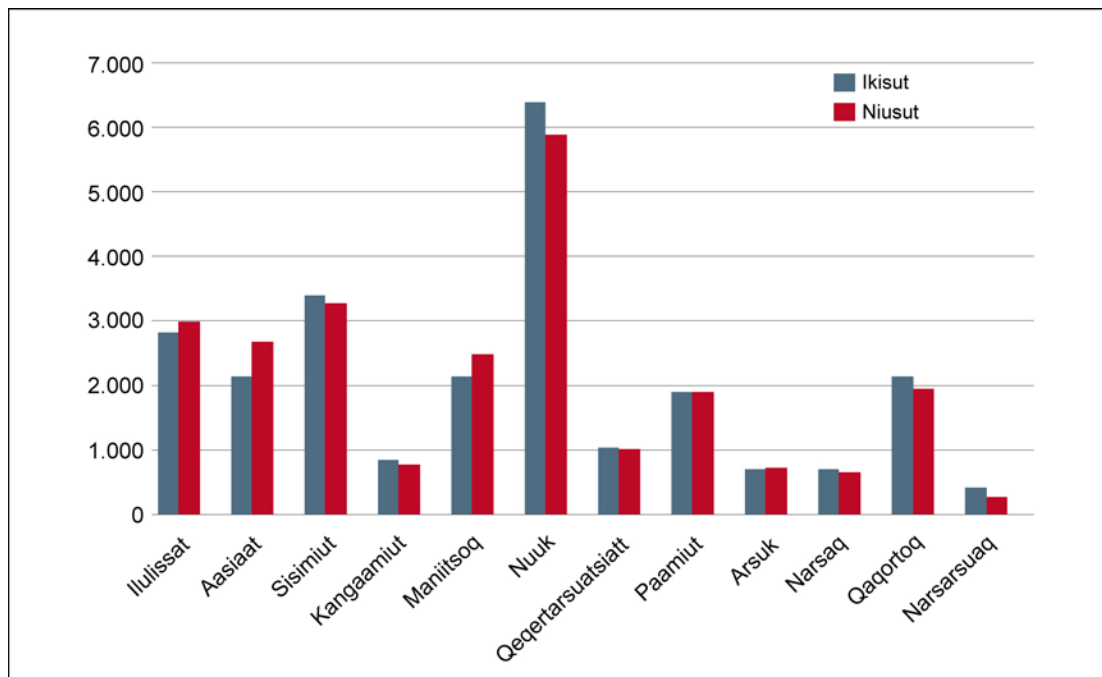
Takussutissiaq 15.2.1-imi 2006-imiit 2009-mut AUL-ip ilaasartaataanik atuisimasut amerlassusaat takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 15.2.1 Sineriak sinerlugu imaatigut angallavimmi ilaasut amerlassusaat 2006-2009

	2006	2007	2008	2009
Ilaasut amerlassusaat	17.218	21.986	24.411	20.453

Najoqqutarisaq: AUL-ip on/off-imut kisitsisitigut paasissutissaatai.

2008-mi ilaasut 24.411-t illoqarfiit nunaqarfiillu, aamma ilusiliaq 15.2.1-imi takussutissioeqartuni angalasiapput. Tupaallaatissaanngitsumik Nuummumut Nuummiillu ilaasut amerlanerpaasimapput, 2008-mi ilaasut 12.000-t sinnerlugit amerlassuseqartut aallarsimallutik tikissimallutilluunniit. Ilanngussaq 15.1-imi 2008-mi illoqarfiit nunaqarfiillu assigiinngitsut akornanni angalasut katinneri takussutissioeqarput.

Ilusiliaq 15.2.1 Illoqarfinnut nunaqarfinnullu assigiinngitsunut ilaasut 2008-imi sineriak sinerlugu angallavinnut ilaasimasut, ikisut aamma niusut amerlassusaattut takutillugit

Nassuiaat: Umiaarsualivinni tamani ilaasut ikisut niusullu amerlassusaat tamakkiisut sukaliani marluusuni takutinneqarput. 2009-mi aamma 2010-mi Narsarsuarmut imaatigut angallassisoqanngilaq.

Najoqqutarisaq: AUL-ip on/off-imut kisitsisitigut paasissutissaatai.

AUL-imiit silaannakkut angallassinermut nuussinissaq

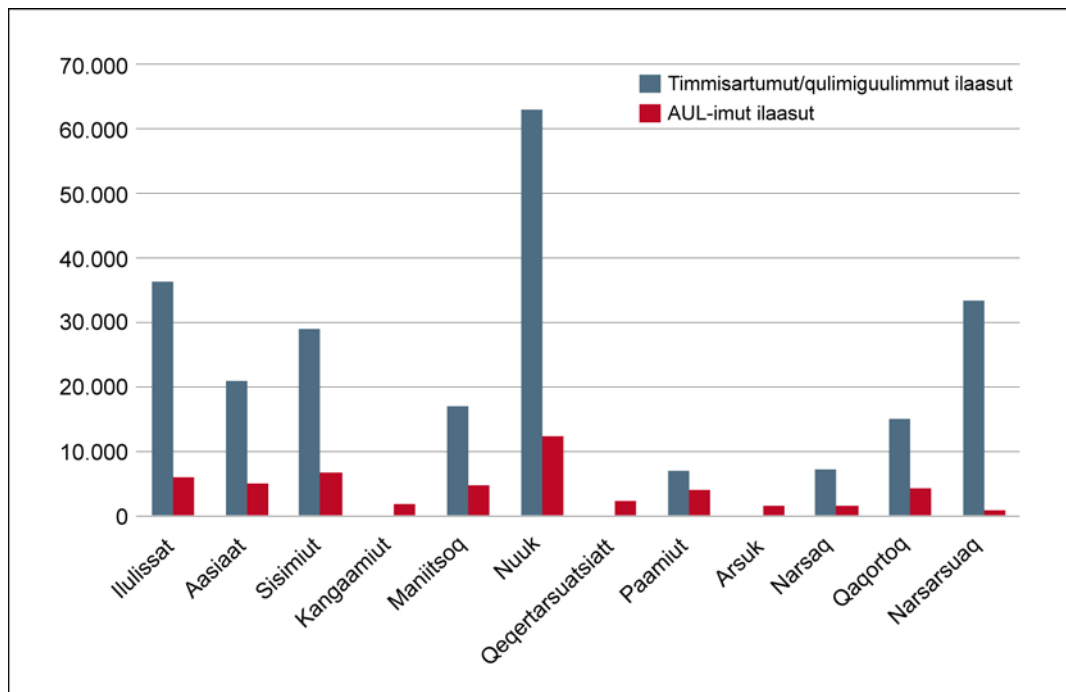
Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinerep matuneqarnerani angalasartunit amerlasuut allatut iliorluni angallanneqartalernissaat naatsorsuutigineqarpoq. Angallaviit assigiinngitsut, silaannakkut angallassinissamut periarfissaqarfiusut akornanni angalasartunit amerlasuut silaannakkut angallassinermut nuunnissaat naatsorsuutigineqarpoq, kiisalu angallavinnut allanut angalasut angallatinik angallassinermik annertunerusumik tunngaveqalernissaat naatsorsuutigineqarluni.

AUL-ip 2008-mi ilaasunut kisitsisitigut paasissutissaataanni takutinneqarpoq, AUL-imut ilaasut 90 procentii illoqarfinnut nunaqarfinnullu mittarfilinnut heliportilinnullu²²⁷, aammalu taakkunangaanniit ilaasimasut. Tassalu timmisartuussinermi nalequssaananissamik pisariaqartinneqartunik aaqqiisoqartuuppat, angalasut 90 procentii ullumikkut timmisartumik assartuussinermik atuisinnaapput.

Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalackersuisoqarfiup AUL-imut ilaasartut silaannakkut angallassinermi periarfissinneqarsinnaanerit pillugu Air Greenland A/S oqaloqatigisimavaa. Air Greenlandimiit ilisimatitsissutigineqarpoq, AUL matuneqassappat timmisartuni pisinnaasat ilaasut amerlissutissaannut naammattut pigineqareersut. Oqaluttuarisaaneq eqqarsaatigalugu silaannakkut angallassinermi angallassinerep taamaattut, allaallumi angallassinerep annertunerusut naammassineqarsinnaareerput (tak. ilanngussaq 15.2, tassanilu tamanna nassuiaatigineqarpoq allaaserineqarlunilu).

Ilusiliaq 15.2.2-mi 2008-mi timmisartumik/qulimiguulimmik aammalu AUL-ip umiarsuaata angallaviani sumiiffinnut assigiinngitsunut taakkunangaanniillu ilaasut amerlassusaat takutinneqarpoq.

²²⁷ Tassani Ilulissat, Aasiaat, Sisimiut, Maniitsoq, Nuuk, Paamiut, Narsaq, Qaqortoq aamma Narsarsuaq pineqarput.

Ilusiliaq 15.2.2 2008-imi illoqarfinnut nunaqarfinnullu imaluunniit taakkunangaanniit AUL-ip sineriak sinerlugu angallaviinut timmisartumut/qulimiguulimmut aamma AUL-ip umiarsuaanut ilaasut amerlassusaat, ikisut aamma niusut ataatsimut katillugit

Najoqqutarisaq: AUL-ip 2008-imut on/off-imut ilaasunut kisitsisitigut paasissutissaatai.

Ilaasut AUL-imiit timmisartunut/helikopterinut nuunneqarsinnaasut sumiiffinni amerlanerusuni mannakkut angalasartunit killeqartuinnarnik amerlassuseqarput. Kisiannili Paamiuni ilaasartut 55 procentinik amerlisussaasut takuneqarsinnaavoq, tak. takussutissiaq 15.2.2.

Takussutissiaq 15.2.2 Angalasartut AUL-imiit timmisartunut nuunneqarsinnaasut, tamatumalu kingunerisaanik timmisartunut/qulimiguulinnut ilaasartut amerlissutaat procentinngorlugu, ikisut aamma niusut ataatsimut katillugit

2008-imi ilaasut amerlassusaat	Ilulissat	Aasiaat	Sisimiut	Kangaamiut	Manitssoq	Nuuk	Qeqertarsuatsiaat	Paamiut	Arsuk	Narsaq	Qaqortoq	Narsarsuaq	Katillugit
Timmisartumut/qulimigu ulimmut ilaasut	36.630	20.912	29.071	-	16.880	63.575	-	6.848	-	7.214	15.085	33.491	229.706
AUL-imut ilaasut	5.767	4.793	6.634	1.585	4.589	12.217	2.031	3.771	1.393	1.323	4.063	656	48.822
AUL timmisartunut/qulimigu linnut naleqqiullugu	16%	23%	23%	-	27%	19%	-	55%	-	18%	27%	2%	21%

Najoqqutarisaaq: AUL-ip 2008-imut on/off-imut ilaasunut kisitsisitigut paasissutissaatai.

Air Greenlandip paasissutissinera malillugu Paamiut ullumikkut Nuup Narsarsuullu akornanni angalanermi uniffigineqartarpoq, tassanilu Paamiunut Paamiuniillu ilaasunut issiavinnik immikkut ittunik atugassiisoqarsimangilaq. Timmisartuni Paamiunut akunnittartuni 2009-mi issiaviit 4.300-t sinnerlugit tunineqarsimangillat, taamaattumillu saniatigut ilaasartut, umiarsuarniit nuunneqartussat issiavinnik atorneqanngitsoortartunik taakkuninnga²²⁸ atuisinnaassapput. Tamanna tunngavigalugu Paamiuniit/Paamiunut saniatigut angalasartuusinnaasut aamma sullinneqarsinnaanissaat piviusorsioortutut isigineqarpoq.

AUL-imiit imaatigut angallassinernut allanut nuussineq

Ilaasut, nunaqarfinnut mittarfeqanngitsunut heliportereqanngitsunulluunniit taakkunangaanniillu angalasut timmisartunut imaluunniit qulimiguulinnut nuunneqarsinnaanngilat. Matuma siuliani taaneqareersutut tassani Arsuq, Qeqertarsuatsiaat aamma Kangaamiut pineqarput. Nunaqarfinnut taakkununnga ilaasut sullinneqaannarnissaat qulakkeerniarlugu imaatigut angallasseriaatsimik nutaanik allaasumik pilersitsisoqarnissaa pisariaqassaaq.

AUL-ip 2008-mi ilaasunut kisitsisitigut paasissutissaatai tunngavigalugit ukiumut AUL-imut ilaasartut 10 procentiisa missaanniittut, tassalu 2.500-t missaanniittut nunaqarfinnut pingasuusunut taakkununnga angalarput. Ilaasartut amerlanerinit nunaqarfinni pingasuusuni taakkunani mittarfeqannginnera, heliporteqannginnera helistoppeqannginneralu pissutaavoq.

AUL-ip matuneqarnerani angalanerit naamassineqartussaangitsut

Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinernup matuneqarnerani angalasunik assigiinngitsunik pissuteqarlutik umiarsuarmut taarsiullugu timmisartunik qulimiguulinnillu atuinissamik kissaateqanngitsunik peqarnissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Ullumikkut angalasartut umiarsuarmik angalasarannut bilitsit akikitsut, timmisartunik angalanermut sanilliullugu akikinnerusumik umiarsuarmik angalanissamut periarfissiisut pissutaasut

²²⁸ Air Greenlandimit paasissutissat naapertorlugit. Pisinnaasat atorneqanngitsut ukiumut amerlaqatigiissillugit agguarneqarsimanissaat ilimanarpoq.

pingaarnersaraat. Matuma kinguliani maannakkut angallasseriaatsini atorneqartuni akit imminnut sanilliunneqarput, minnerunngitsumik umiarsuup angallavia peerneqassappat angalasartunut akissaatikinnerusunut tamatuma sunniutissai naliliiffiginiarlugit.

Ullumikkut ilaasartut timmisartornissamut taarsiullugu imaatigut angalanissamik toqqaasernerannut pissutaasut allat tassaasinnaapput timmisartornissamik annilaangagisaqarneq, amerlasuunik nassataqarnissamik kissaateqarneq imaluunniit umiarsuarmik angalanerup takornariarnermut atorneqarnissaa.

AUL 2008-mi atuisut pillugit misissuineramik ingerlatsivoq. Misissuinermi tassani AUL-imut ilaallutik angalasartut sooq timmisartornermut taarsiullugu imaatigut angalanissaq toqqarsimaneraat paasiniaarneqanngilaq, taamaattumillu sineriak sinerlugu imaatigut angallassineq matuneqarpat ilaasut qanoq amerlatigisut timmisartunik qulimiguulinnilluunniit atuisalertussatut naatsorsuutigineqartut sukumiisumik naliliiffigineqarnissaanut tunngavissaqanngilaq.

Bilitsit akiinik assersuussineq

Takussutissiaq 15.2.3-mi aamma takussutissiaq 15.2.4-mi silaannakkut umiarsuakkullu angallassinermi angallavinni toqqarneqartuni sisamani, piffissami angallaffiunnginnerpaasumi (ukiukkut) aamma piffissami angallaffiunerpaasumi (aasakkut) akit takutinneqarput. Timmisartunut akit pingasunngorlugit immikkoortinneqarput: bilitsi qorsuk, bilitsi aappaluttoq aamma bilitsi Takuss. Bilitsi qorsuk nalinginnaasuvoq eqaatsumik aaqqinneqarsinnaasoq, kisiannili ilaasusaaq aallarnissani sapaatit akunneranik ataatsimik inorlugu inniminniisimaguni pisinissamut ”pinngitsaalineqarpoq”. Bilitsi aappaluttoq killiligaavoq, aallarnissamut sapaatit akunnera tikillugu sioqqutsisumik tuniniarneqartartoq²²⁹. Bilitsi Takuss ”akikitsuvoq”, aallarnissaq ullunik 14-inik sioqqullugu killilinnik amerlassusilerlugit tuniniarneqartartoq.²³⁰

Umiarsuarnut akinut assersuusiarineqartut marluupput, tassani siniffissat pitsaassusaat malillugu akit allanngorarmata. Innarfissat angalanissamut periarfissani akikinnerpaapput, ininilu inunnut sisamanut naatsorsuussani inuit pingasuugaangata bilitsit akisunerusunik bilitsisisarnermut assersuutitut toqqarneqarput.

²²⁹ Air Greenland ilisimatitsivoq, bilitsit aappaluttut nungussinnaasut, kisiannili nalinginnaasumik sineriak sinerlugu angallavinni nunguttanngitsut.

²³⁰ Air Greenland ilisimatitsivoq, akilersueraatsimik allanngorarnerusunik atulersitsinissaminik siunertaqarluni, tassanilu angallannerit agguarneqarnissaat, taamaalillunilu aallarfissanut bilitsit ikinnerusut tunineqarnerini bilitsit akikitsut amerlanerusut tuniniarneqartarnissaat, kiisalu aallarfissani inissanik nunguutsiffiusartuni pisilertornermi akisunerusunik bilitsisisarnissap naatsorsuutigineqartarnissaa anguniarneqassaaq.

Takussutissiaq 15.2.3 2010-imi piffissami angallaffiunnginnerpaami (ukiuunerani) angallavinni toqqarneqartuni timmisartumut umiarsuarmullu akinik assersuussineq, koruuninngorlugit.

Angallavik	Biletsip akia, timmisartuq			Biletsip akia, umiarsuaq	
	Bilitsi qorsuk inummut ataatsimut	Bilitsi aappalutto q inummut ataasimut	Bilitsi Takuss inummut ataatsimut	Inimi sisamaattarissa mi inuit 3-iuppata inummut ataasimut	Innarfissami inummut ataatsimut
Narsarsuaq - Nuuk	3.447	1.967	1.512		
Qaqortoq - Nuuk				2.545	1.560
Nuuk – Paamiut	2.163	1.263	998	1.395	880
Sisimiut – Nuuk	2.368	1.378	1.073	1.670	1.045
Nuuk – Maniitsoq	1.273	808	658	970	710

Nassuiaat: Internettiikkut pisinermi akinut mittarfinnut akitsuutit aamma sullinneqarnermut akitsuutit ilaatinneqarput. 1/1 - 14/6 aamma 1/9 - 31/12 angallaffiunnginnerpaajupput.

Najoqqutarisaq: Timmisartunut akinut assersuutit Air Greenlandimit pissarsiarineqarput. Umiarsuarnut akinut assersuutit AUL-ip nittartagaanit tigusaapput. Sullissisut marluusut akigititaannut assersuutit 2010-imi junimeersuupput.

Takussutissiaq 15.2.4 2010-imi piffissami angallaffiunerpaasumi (aasaanerani) angallavinni toqqarneqartuni timmisartumut umiarsuarmullu akinik assersuussineq, koruuninngorlugit.

Angallavik	Biletsip akia, timmisartuq			Biletsip akia, umiarsuaq	
	Bilitsi qorsuk inummut ataatsimut	Bilitsi aappalutto q inummut ataasimut	Bilitsi Takuss inummut ataatsimut	Inimi sisamaattarissa mi inuit 3-iuppata inummut ataasimut	Innarfissami inummut ataatsimut
Narsarsuaq - Nuuk	3.551	2.071	1.616		
Qaqortoq - Nuuk				3.340	2.030
Nuuk – Paamiut	2.267	1.367	1.102	2.080	1.135
Sisimiut – Nuuk	2.472	1.482	1.177	2.170	1.340
Nuuk – Maniitsoq	1.377	912	762	1.230	710

Nassuiaat: Internettiikkut pisinermi akinut mittarfinnut akitsuutit aamma sullinneqarnermut akitsuutit ilaatinneqarput. 15/6 - 31/8 angallaffiunerpaajuvoq.

Najoqqutarisaq: Timmisartunut akinut assersuutit Air Greenlandimit pissarsiarineqarput. Umiarsuarnut akinut assersuutit AUL-ip nittartagaanit tigusaapput. Sullissisut marluusut akigititaannut assersuutit 2010-imi juunimeersuupput.

Pingaartumik akikitsumik angalasinnaassamat periarfissani killilersuutaasinnaasut naliliiffiniarlugit, timmisartumut bilitsimut akikinnerpaamut (bilitsimut Takuss-imut) aamma umiarsuarmut bilitsimut akikinnerpaamut (innarfissalimmu) akit imminnut assersuunneqarput.

Qaqortumiit Nuummut angallavimmut ungasinnermut piffissami angallaffiunnginnerpaasumi umiarsuarmut bilitsi akikinneq 1.560 koruunilerlugu pisarineqarsinnaavoq. Narsarsuarmiit Nuummut timmisartut angallavianni timmisartumut bilitsi akikinnerpaaq, aallarnissaq qaammatinik arlalinnik sioqqullugu pisarineqarsimasoq assersuunneqarsinnaasoq 1.512 koruunilerlugu

pisiarineqarsinnaavoq, tassalu akit taakku assigiingajapput.²³¹ Angallavinnut assersuusiartumut piffissami angallaffiunnginnerpaasumi Nuummiit Paamiunut umiarsuarmut bilitsi, timmisartumut bilitsimit akikinnerpaamit 100 koruuninik akikinnerusoq pisiarineqarsinnaavoq.

Sisimiut Nuullu akornanni angallavimmi piffissami angallaffiunnginnerpaasumi bilitsi akikinnerpaaq umiarsuarmut bilitsimit akikinnerpaamit 30 koruuningajannik akisuneruvoq. Nuup Maniitsullu akornanni angallavimmi timmisartumut bilitsi akikinnerpaaq umiarsuarmut bilitsimit akikinnerpaamit 50 koruunerpiamik akikinneruvoq. Kiisalu Nuup Paamiullu akornanni timmisartumut bilitsi akikinnerpaaq umiarsuarmut bilitsimit akikinnerpaamit 100 koruunerpiamik akisuneruvoq. Timmisartumut bilitsi piffissaalluarallartillugu inniminnerneqarpat akilerneqarlunilu, piffissami angallaffiunnginnerpaasumi aallarfassanut taakkununga bilitsinik akikitsunik pisinnermi akit assigiingajapput.

Piffissami angallaffiunerpaasumi Nuup Maniitsullu akornanni umiarsuarmik angallavik kisimi akikinnerpaamik angallavigneqarsinnaavoq, nikingassut 50 koruunerpiaalluni, kiisalu angallavinni assersuunneqartuni allani timmisartumik angalanissaq akikinnerulluni. Piffissamili angallaffiunnginnerpaasumi angalasussap timmisartumik angalanissaminik pilersaarusiornissaa pisariaqarpoq.

Umiarsuarmik angallassinermut akinik assersuusiornermut, takussutissiaq 15.2.3-mi aamma takussutissiaq 15.2.4-mi takutinneqartumut ilaatinneqanngitsut tassaapput, ilaasut assigiinngitsut pingasut akikillisaavigineqarsinnaasut: 1) pensionisiallit, piffissami angallaffiunerpaasumi 25 procentinik akikillisaavigineqarsinnaasut aammalu piffissap angallaffiunerpaasup avataani 50 procentinik akikillisaavigineqarsinnaasut, 2) meeqqat affarmik akiliillutik angalasinnaasut, aamma 3) ataatsimoorlutik angalasut, soorlu timersoqatigiiffinnit inuusuttut, piffissap angallaffiunerpaasup avataani 20 procentinik akikillisaavigineqarsinnaasut.

Timmisartuni aamma meeqqat (50 procenti) aamma naalungiarsuit (90 procenti) akikillisaavigineqartarput. Taakku saniatigut pensionisialinnut bilitsit nalinginnaasumik Takuss-imut bilitsit ataanni 10 – 30 procentiinik akikillisaavigineqartartut tunineqartarput. Air Greenlandimiit ilisimatitsissutigineqarpoq, Takuss-imut bilitsit akii inorlugit akillit 10 procentit missaanniittut tunineqarsimasut.

Umiarsuarmik timmisartumillu angalanermut akit imminnut assersuunneqarnerisa takutippaat, angalasut umiarsuarmik angalanermi akikillisaavigineqarsinnaanngitsut maannakkorpiaq aammalu unammilleqatigiinnermi pissutsit maannakkut atorneqartut atorlugit timmisartumut bilitsinik, akimikkut umiarsuarmut bilitsinut nallersuunneqarsinnaasunik pisisinnaasut. Tamannali anguneqassappat angalasup tungaaniit pilersaarusiornissaaq pisariaqarpoq, timmisartumut bilitsit amerlanertigut aallarnissamut piffissaalluarallartillugu pisiarineqartussaasarmata.

Tamatununga atatillugu aamma eqqumaffigissallugu pingaaruteqarpoq, timmisartumut bilitsit akikitsut umiarsuarmut bilitsinut akikitsunut naleqqiullutik ikinnerungaatsiarmata, tassami sineriak sinerlugu angallavinni angalasut 20 procentiisa missaat akikillisaavigineqarsinnaapput, kiisalu

²³¹ Angalasunut Qaortumi najugaqartunut Narsarsuarmiit/Narsarsuarmut qulimiguulimmut ilaanermut aningaasartuutit imaluunniit angallatinut allanut aningaasartuutit ilanngunneqassapput. Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaortumut nuunneqarnissaanik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassuteqarmat, taanna ilaatinneqanngilaq.

timmisartumik angalasut 10 procentiisa missaannaat akikillisaavigineqarsinnaallutik. Tassunga tunngatillugu ajornartorsiutaasut immikkoortoq 15.4-mut ilanngunneqarput.

Angallasseriaatsit marluk taakku akiinik assersuussinermi, aamma angallasseriaatsini marluusuni piffissap angalanermut atorneqartartup annertuumik assigiinnigissuteqarnerata eqqumaffigineqarnissaa pingaaruteqarpoq. Umiarsuarmik angalaneq ullunik arlalinnik sivilissuseqartarpoq, kiisalu timmisartumik angalaneq nalunaaquttap akunnerinut naatsorsorneqarsinnaalluni. Tamatuma saniatigut umiarsuarmi isumassorneqarnermut aningaasartuuteqartoqarsinnaavoq, tamannalu timmisartumik angalanermi atuutinngilaq. Taakku marluutillugit imminnut naleqqiukkaanni, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu ilaasunut timmisartumik angalaneq umiarsuarmik angalanermut naleqqiullugu, akit assersuunneqarneranni takuneqarsinnaasunit iluanaarnarnerusussaavoq.

Kiisalu oqaatigineqassaaq, sineriak sinerlugu angallavimmi akiusut amigartooruteqarnissamut qularnaveeqqusiissutit 5 mio. koruuniusut tunngavigalugit aalajangigaammata. Oqaatigineqartutut AUL-ip tungaaniit saqqummiunneqarpoq, sineriak sinerlugu angallavik ingerlaannassappat amigartooruteqarnissamut qularnaveeqqusiissut taanna qaffanneqartariaqartoq.

15.3 Aningaasartuutini assersuussineq

Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq matuneqassappat, tamatuma kingunerisassai AUL-ip (pissutsimi tunngaviusumi) imaatigut angallassinermik ingerlatsiinnarnerani aningaasartuutissat oqaatigineqareersutut imaatigut angallassiunnaarnermi siunissami aningaasartuutissanut sanilliunneqarlutik naliliiffigineqassapput.

Naliliinermi sineriak sinerlugu imaatigut angallassinermi aamma timmisartumik/qulimiguulimmik angallassinermi ilaasup ataatsip kilometerimut angallanneqarneranut aningaasartuutit agguaqatigiissillugit imminnut naleqqiunneqarput. Tamanna AUL-ip matuneqarnerani ataatsimut katillugit sunniutaassanik naliliinermi aallaaviusuni qitiutinneqarpoq.

Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinermi aningaasartuutit naliliiffigineqarnerat

Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinermut aningaasartuutininut ilaatigut sulisunut, ikummatissamut, umiarsuup amuteqqaneranut aammalu umiarsuarmi aningaasaatinut aningaasartuutininut tunngasuupput. AUL-ip sineriak sinerlugu imaatigut angallassineq kisiat suliarimmagu, ingerlatseqatigiiffimmi assersuutigalugu inniminniissummut aqutsinermullu aningaasartuutit tamarmik imaatigut angallassinerup ingerlanneqarneranut toqqaannartumik tutsinneqarsinnaapput.

AUL-ip 2008-mut aamma 2009-mut naatsorsuutaasa, takuuk takussutissiaq 15.3.1-imi eqikkarneqartarnerat, takutippaat, sineriak sinerlugu imaatigut angallassinermut ukiumoortumik aningaasartuutit, isumakkeerinninnerit nalikilliliinerillu ilanngullugit 2008-mi 41,7 mio. koruuniusimasut, aammalu 2009-mi 40,0 mio. koruuniusimallutik. 2008-mi aamma 2009-mi aningaasartuutininut taakkununga 5 mio. koruunit amigartooruteqarnissamut qularnaveeqqusiissutinit, matuma siulianit taaneqartunit matussuserneqarput.

Takussutissiaq 15.3.1 2008-imi aamma 2009-imi AUL-ip aningaasartuutai tamakkerlugit, koruuninngorlugit.

	2008	2009
Nioqqutissanik atuinermut, umiarsuarmik ingerlatsinermut, siaruarterinermut, tuniniaanermut, pilerisaaninermut, allaffissornermut, ininut il.il. aningaasartuutit.	24.598.731	22.780.950
Sulisunut aningaasartuutit	16.019.163	16.050.470
Isumakkeerinninnerit nalikilliliinerillu	1.064.134	1.119.141
Aningaasartuutit katillugit	41.682.028	39.950.561

Najoqqutarisaq: Arctic Umiaq Line A/S, Ukiu moortumik nalunaarusiat 2008 aamma 2009.

Amuteqqanermut aningaasartuutit ukioq allortarlugu 2 mio. koruunit missaanniissapput, taamaattumillu agguaqatigiissillugu ukiumut 1 mio. koruuniussallutik. Amutinneq kingulleq 2009-mi pivoq. 2011-mi AUL-ip umiarsuaa Sarfaq Ittuk ukiut 20-kkaarlugit misissuisarnermik taasamik misissorneqassaaq, tassungalu aningaasartuutissat 2 mio. koruunit sinningaatsiarlugit amerlassuseqarnissaat ilimagineqartariaqarpoq.

AUL-ip naatsorsuutaanni isumakkeerinninnermut nalikilliliinermullu aningaasartuutit ukiumut 1,1 mio. koruuniussarput. Taakku appasittut nalilerneqarput. 2006-imi ingerlatseqatigiiffimmit akiliisinnaajunnaartumit akit iluanaarnartut atorlugit umiarsuup pisiarinqarsimanera appasinneranut pissutaavoq, umiarsuullu maannakkut pigineqartup ingerlaannarnerani aningaasartuutissat appasissuutiinnarneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Taamaattumik imaatigut angallassinermut aningaasartuutit naliliiffigineqarnerinut maannakkut umiarsuaatigineqartumi appasissuseq aamma umiarsuarmik nutaamik pisinermi qaffasissuseq naatsorsuinerinut ilanngunneqartariaqarput.

Umiarsuaq maanna pigineqartoq atorlugu imaatigut angallassinermut aningaasartuutit Sarfaq Ittuup 2016 ilanngullugu ingerlanneqaannarnissaa ilimagineqarpoq, tassalu 2010 aallarnerfigalugu umiarsuup piussinnaassusiata sinnera ukiumik arfineq marlunnik sivissuseqassaaq. Piffissami tassani 2008-mi aamma 2009-mi aningaasartuutit agguaqatigiissillugit annertussusaasa ingerlaannarnissaat (akit aalajangersimasut atorlugit) naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu maannakkut ingerlatsinerup ingerlatiinnarneranut ukiumut aningaasartuutissat agguaqatigiissillugit 40,8 mio. koruuniussapput. Ukiut 20-ikkaarlugit misissuinerup kingunerisaanik immikkut aningaasartuutissat aningaasanut taakkununga ilaatinneqanngillat.

Maannakkut aningaasartuutaasartut ilaat Kalaallit Nunaata qeqqani nunaqarfinnut marlunnut AUL-ip RAB sinnerlugu ilaasunik imaatigut angallassivissaanut matuma siornatigut taaneqartunut tutsinneqassapput. RAB-imut ukiumoortumik kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutaasunit 4 mio. koruuniussunit 2 mio. koruunit missaat AUL-imut isumaqatigiissummut tutsinneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, naliliinerillu ingerlaqqinnerini ingerlatseqatigiiffiup nunaqarfinnik taakkununga marlunnik sullissinerata ingerlaannarneranut ukiumoortumik aningaasartuutit 2 mio. koruunit ilanngunneqarnissaat ilimagineqarpoq.

Tamanna tunngavigalugu maannakkut umiarsuaq pigineqartoq atorlugu sineriak sinnerlugu ilaasunik angallassinermut ingerlatiinnarneranut aningaasartuutissat takussutissiaq 15.3.2-mi saqqummiunneqarput.

Takussutissiaq 15.3.2 Maannakkut umiarsuaataasoq atorlugu sineriak sinerlugu imaatigut angallassisarnermi ukiumut aningaasartuutit, 2009-mi akit

	Ingerlatsinermi aningaasartuutit
Ukiumut aningaasartuutit agguaqatigiissillugit, taakkunannga	40,8 mio. kr.
- umiarsuup amuteqqanera	1 mio. kr.
- umiarsuarmit isumakkeerinnissutit nalikilliliinerlu	1,1 mio. kr.

Najoqqutarisaaq: AUL-ip 2008-imut aamma 2009-imut ukiumoortumik naatsorsuutai kiisalu nammineeerluni missiliuineru.

2016-ip kingorna umiarsuup atorsinnaanermi killissani tikissavaa, aammalu umiarsuaq 12 mio. koruunit missaannik akilersillugu tunineqarsinnaanissaa ilimagineqarpoq. Umiarsuaq ukiuni tallimani atorreqareerluni (tassalu 2014-ip kingorna) tunineqassappat, nalingata 14 mio. koruunit missaanniinissaa ilimagineqarpoq. Tassalu ukiumi ataatsimi immikkut ittumik isertitaqartoqassaaq, taakkulu matuma siuliani naatsorsuinerlutik ilanngunneqanngillat.

Umiarsuaq nutaaq atorlugu angallassinermi aningaasartuutissat

Matuma siuliani allaaserineqartutut AUL-ip maannakkut umiarsuaataata kingusinnerpaamik ukiut arfineq marluk qaangiunnerini killissani tikissavaa. Tamatuma kingorna umiarsuarmit nutaamut aningaasaliisoqartussaassaaq, tamatumalu kingunerisaanik isumakkeerinerit (aningaasaatinullu aningaasartuutit) maannamut naleqqiullutik qaffarujussuassapput.

Umiarsuup nutaap sineriak sinerlugu ilaasunik angallassisussap pisiarineranut 250 mio. koruunit atorreqarnissaat ilimagineqarpoq, ukiullu 20-t qaangiunnerini taassuma nalingata sinnera 25 mio. koruuniussaaq. 4 procentinik erniaqartitsilluni aningaasanik amerlaqatigiissitsilluni naatsorsuineq atorreqassappat, ukiumut isumakkeerinerit aningaasaatinullu aningaasartuutit atorreqartartussat 18,5 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput.

Ukiuni siullerni 15-ini amutinnermut aningaasartuutissat ukiut allortarlugit 1 mio. koruuniusarnissaat ilimagineqarpoq, tamatumalu kingorna 2 mio. koruunit missaannut qaffassasut naatsorsuutigineqarluni. Taamaattumik takussutissiaq 15.3.3-mi, taamaallaat ukiuni siullerni 15-ini ingerlatsinissamut tunngasuusumi amuteqqanermut aningaasartuutissat ukiumut agguaqatigiissillugit ½ mio. koruuninut missiliorneqarput.

Imaatigut angallassinermut aningaasartuutissat allat umiarsuarmit pioreersumi aningaasartuutit amerlaqatigissagaat ilimagineqarpoq.

Takussutissiaq 15.3.3 Umiarsuaq nutaaq atorlugu sineriak sinerlugu imaatigut angallassisarnermi ukiumut aningaasartuutit, 2009-mi akit

	Umiarsuup nutaap ingerlanneqarneranut aningaasartuutit
Umiarsuup amuteqqanera	0,5 mio. kr.
Umiarsuarmit isumakkeerinninnerit nalikilliliinerillu, umiarsuup nalingata sinnera ilanngullugu	18,5 mio. kr.
Ingerlatsinermut aningaasartuutit allat ^a	38,7 mio. kr.
Umiarsuaq nutaaq atorlugu sineriak sinerlugu imaatigut angallassinermut ukiumut aningaasartuutit, umiarsuup nalingata sinnera ilanngullugu	57,7 mio. kr.

a. Taakkununga ilanngunneqarput aningaasartuutit, takussutissiaq 15.3.1-imi aningaasartuutit allat aamma sulisunut aningaasartuutit ataannut inissinneqartut.

Najoqqutarisaq: AUL-ip 2008-imut aamma 2009-imut ukiumoortumik naatsorsuutai kiisalu nammineerluni missiliuina.

Ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit

2008-mut kisitsisitigut paasissutissat tunngavigalugit 2008-mi ilaasunut kilometerit atorneqartut naatsorsorneqarput. Tamanna ukiup ilivitsup ingerlanerani sineriak sinerlugu angallavinni angalasimasut angallavigisaasa kilometerit amerlassusissaannut anguniagaavoq. 2007-imi aamma 2009-mi angalasimasut 2008-mi angallavinnik atorneqartunik atuisimanissaat naatsorsuutigalugu, 2007-imi aamma 2009-mi ilaasut kilometerit angallavigisimasaat missiliorneqarput, takuuk takussutissiaq 15.3.4.

Takussutissiaq 15.3.4 2007-imi, 2008-imi aamma 2009-imi AUL-ip sineriak sinerlugu angallaviini ilaasut angalaneri kilometerinngorlugit.

	2007	2008	2009
Ilaasut angallaviini kilometerit milliuninngorlugit katillugit	9,11	10,11	8,47

Najoqqutarisaq: AUL-ip ilaasunut kisitsisitigut paasissutissaatai aamma nammineerluni missiliuina.

Imaatigut angallassinermut ukiumut aningaasartuutit ilaasut kilometerit atugaannut sanilliukkaanni, ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutissatut anguniagassat pissarsiarineqassapput. Aningaasartuutissat taakku – matuma kinguliani nassuiarneqartut – timmisartumik angallassinermi pineqartunut aningaasartuutinut assersuunneqarsinnaapput.

Umiarsuarfik pioreersunik aamma nutaanik ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit takussutissiaq 15.3.5-imi takutinneqarput. 2009-mi ilaasimasut amerlassusaasa ukiuni tulliuutuni taamaaginnarnissaat naatsorsuutigineqarluni aningaasartuutissat agguaqatigiissinneqarnerat siunissami sineriak sinerlugu ilaasunik angallassisarnissamut aningaasartuutissatut naatsorsuutigineqartunut anguniagaapput. Qaqortumi mittarfiliortoqassappat, imaatigut angallassinermi ilaasunut tunngaviusut ilaat peertussaapput, aammalu ilaasumut ataatsimut kilometerit agguaqatigiissillugit aningaasartuutissat takussutissiaq 15.3.5-imi takutinneqartunut naleqqiullutik qaffattussaallutik.

Takussutissiaq 15.3.5 Umiarsuaq pioreersoq aamma nutaaq atorlugit angallassinermi ilaasumut ataatsimut kilometerit agguaqatigiisinneqarnerinut aningaasartuutit, 2009-mi akit

	Umiarsuaq pioreersoq	Umiarsuaq nutaaq
Ilaasumut ataatsimut kilometerimut ilaasunik angallassinermut aningaasartuutit	4,8 kr.	6,8 kr.

Pisumi tunngaviusumi ilaasup ataatsip kilometerimi ataatsimi angallanneqarneranut, tassalu umiarsuarmut imaatigut angallassinermut atorneqartumut sorlermut aningaasartuutit apequtaassapput. Ukiuni siullerni arfineq marlunni, umiarsuup pioreersup imaatigut angallassinermut atorneqarsinnaanerani ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit 4,8 koruunit missaannik amerlassuseqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, kiisalu umiarsuarmik nutaamik, kingusinnerpaamik 2017-imi atulersinneqartussamik angallassinermi ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit 6,8 koruuniunissaat naatsorsuutigineqarluni.

Sineriak sinerlugu ilaasunik angallassinermup matuneqarnerani umiarsualivimmiinnermut aningaasartuutininik sipaagaqartoqarsinnaannginnera naatsorsukkani naatsorsuutigineqarpoq. Tassani illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani umiarsualiviit tamarmik siunissami umiarsuarnit pajuttaatinik tikinneqartartussaammata atatinneqaannartussaanerat eqqarsaatigineqarpoq.

Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinermup peerneqarnerani aningaasartuutissanik naliliineq

Matuma siuliani nassuiaatigineqartutut sineriak sinerlugu ilaasunik angallassineq assigiinngitsunik sukkassuseqartumik matujartorneqarsinnaavoq. Pisuni tamani matusinissap tungaanut angallassinermut aningaasartuuteqartoqartartussaavoq, matusinermi aningaasartuuteqartoqartussaavoq kiisalu matusinerup kingorna ilaasut angallanneqarnerinut aningaasartuuteqartoqartussaavoq.

Matusinissap tungaanut imaatigut angallassinermut aningaasartuutit

Matusinissap tungaanut imaatigut angallassinermut aningaasartuutit pisumi tunngaviusumi aningaasartuutit assigissagaat naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu takussutissiaq 15.3.5-imi ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit toqqaannartumik atorneqarsinnaapput.

Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinermup ingerlanneqarneranut atatillugu aningaasartuuteqartoqarsinnaavoq. 2010-mi piffissap angallassiviusup naanerani matusinermi AUL-ip aningaasartuutissai 6,8 mio. koruuninut missiliorneqarput, taakkulu aamma matusinissaq tikillugu ingerlatsinermi amigartoorutinut matussutaasussaapput. Aningaasartuutissat taakku naliliinerit ingerlaqqinnerini ilanngunneqanngillat. Sarfaq Ittuup tunineqarnerani aningaasarpaaluit isertinneqarnissaasa naatsorsuutigineqarnerat tamatumunnga pissutaavoq.

Matusisoqassappat tamatuma kingorna angallassinermut aningaasartuutissat

Angalasut, AUL-ip matuneqarnerata kingorna nuunneqarsinnaasut, aammalu silaannakkut angallassinermut nuunneqarnissamik kissaateqartut silaannakkut angallassinermi naammassineqarsinnaanissaat ilimagineqarpoq. Air Greenlandimit paasissutissiisutiginetartut naapertorlugit tamanna piviusorsioertutut nalilerneqarpoq.

Timmisartuussinermut aningaasartuutit naliliiffigineqarnerini ilaasut timmisartumik imaluunniit qulimiguulimmik angallanneqarneranut aningaasartuutit kisimik isiginiarneqarput, taamaattumillu ataatsimut aningaasartuutit ilaatinneqanngillat. Assersuutigalugu Air Greenlandip aquanneqarneranut

inniminniissutaanullu aningaasartuutit ilaasut amerlinerisa kingunerisaanik allannguteqartussaanninnerinik ilimagisaqarneq tamatumunnga tunngavigineqarpoq.

Timmisartuussinernut aningaasartuutit naatsorsornerini timmisartut assigiinngitsut marluk (Dash 7 aamma Dash 8) aamma qulimiguulik (Bell 212), ukiut ikittuinnaat ingerlanerini sumiiffinni pineqartuni timmisartuussinernut atorneqartussatut ilisimaneqartut atorlugit timmisartuussinermut aningaasartuutit agguaqatigiissinneqarneri tunngavigineqarput.

Timmisartuussinermut aningaasartuutit nalunaaquttap akunnerani ingerlatsiviusumi sulianut ataasiakkaanut aningaasartuutit tunngavigineqartarput, ataasiakkaanullu aningaasartuutit nalunaaquttap akunneranut aningaasartuutit (ikummatissaq, aserfallatsaaliuineq, sulisut il.il.) aamma aningaasaatinut aningaasartuutit (ernianut aningaasartuutit niuernerimilu naliusumut annaasat²³²) ilaatinneqartarput. Aningaasartuutissat taakku angallavinni attuumassuteqartuni angalasartut, umiarsuarniit timmisartunut imaluunniit qulimiguulinnut nuunneqartussat angallassinnaaniarlugit pisinnaasanik nutaanik atulersitsinissap nalingata amerlaqatigissavaat.

Nalunaaquttap akunneranut ingerlatsiviusumut ataatsimut ataasiakkaanut aningaasartuutissat agguaqatigiissinneqarneri takussutissiaq 15.3.6-imi, timmisartunut assigiinngitsunut marlunnut qulimiguulimmullu naatsorsuinerimi atorneqartunut tunngasumi takutinneqarput.

Takussutissiaq 15.3.6 Nalunaaquttap akunnerani ingerlatsiviusumi ataatsimi uuttuummut ataatsimut aningaasartuutissatut missiliorneqartut, aningaasaatinut aningaasartuutissat ilanngullugit, 2009-mi akit

	Dash 7	Dash 8	Bell 212
Aningaasartuutit tamarmiusut, kr./nal. ak. timmiffiuvoq	25.200	22.700	16.000

Nassuiaat: Uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit atorneqartut, kapitali 7-imi aamma kapitali 9-imi atorneqartunit allaanerupput, kapitalip matuma suliarineqarnerata nalaani paasissutissat allaanerulaartut pigineqarnerat pissutaalluni. Taamaattorli inerniliussanut tamatumu pingaaruteqarnera annikitsuinnaavoq allaat inerniliussat sunnerneqaratik.

Najoqqutarisat: Ingerlatsinermut aningaasartuutit paasissutissat Aircraft Shopper Online-mit pisiarineqarput, tassanilu timmisartunut assigiinngitsunut arlalissuarnut nalunaaquttap akunneranut aningaasartuutit missiliorneqarput. Missiluiernerit ukiumut marloriarlutik nutarterneqartarput, aammalu niuerfimmi paasissutissanit tamanit pissarsiarineqarsinnaasunit pitsaanerpaatut nalilerneqarlutik.

Angallavinni attuumassuteqartuni pisinnaasanik nutaanik atulersitsinnaanissaq *pisinnaanngitsoq* naliliisoqarpat, nalunaaquttap akunneranut timmisartorfiusumut ataatsimut aningaasartuutissat amerlanerpaaffissaat appasinnerungaatsiartussaavoq. Tamatumani angalasartut nuunneqartut aallartarnerni pioreersuni pisinnaasanik atorneqanngitsunik atuisinnaanissaat pingaaruteqarpoq. 2008-mi aamma 2009-mi angallassinert annertussusaattut nalunaarsukkat²³³, aammalu issiaviit neqeroortigineqartut naapertorlugit Kalaallit Nunaata kujataata aamma Nuup akornanni ukioq kaajallallugu pisinnaassaaq, kisiannili aasakkut angallaffiunerpaasumi pisinnaassanani. Nuup avannaani sinerissami, AUL-ip angallannerata annertunerungaatsiarfiani (takuuk ilusiliaq 15.2.1) aasakkut pisinnaasat ilaneqartariaqartarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

²³² Niuernerimi naliusumut annaasat nalinginnaasumik nalikilliliinertut naatsorsuusiorneqartumit allaanerusarpoq.

²³³ Issiaviit Paamiut aqqusaarlugu angalasunut neqeroortigineqartunut tunineqartunullu paasissutissat, Air Greenlandimit pissarsiarineqartut.

Paasissutissat pigineqartut tunngavigalugit pisinnaasanik nutaanik atulersitsinani aningaasartuutissat nalilerneqarnissaat ajornakusoorpoq, kisiannili takussutissiaq 15.3.6-imi qaffasissusiliussanit ikinnerungaatsiassapput, aammalu 0 koruunit pallissagaat ilimanarpoq.

Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerep ilaa silaannakkut angallassinermi taarserneqarsinnaangilaq. Tassani nunaqarfimmut helistoppeqanngitsunut, heliorteqanngitsunut mittarfeqanngitsunullu aammalu taakkunangaanniit angallanneq pineqarpoq. Ullumikkut nunaqarfiit taakku AUL-imit angallavigneqarput, taakkunungalu taaneqartut marluk RAB-imut isumaqatigiissut naapertorlugu angallavigneqartut ilaapput. RAB-imut ukiumoortumik kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinit 4 mio. koruuniusunit 2 mio. koruunit missaasa AUL-imut isumaqatigiissummut nuunneqarnissaat naatsorsuutigneqarpoq. Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerep matuneqarnerani nunaqarfiit Arsurk aamma Qeqertarsuatsiaat angallammit angallavigneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa ilimanarpoq. Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerep matuneqarnerata kingorna ilaasunik angallassinermut aningaasartuutit naliliiffigneqarneranni, aamma ukiumut 2 mio. koruunit nunaqarfiit marluk, maannakkorpiq AUL-imit angallavigneqartut angallavigneqarnerinut taartissanut atorneqarnissaat naatsorsuutigneqarpoq. Aggvaqatigiissillugu taakku angalasumut ataatsimut kilometerimut 0,3 koruunit missaannik aningaasartuuteqarnissap missingai.²³⁴

Ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit

Timmisartuni assigiinngitsuni marlunni aamma qulimiguulimmi Bell 212-imi ingerlatsinermut nalunaaquttap akunneranut akiusup aggvaqatigiissinneqarnera tunngavigalugu, ilaasumut ataatsimut kilometerimut ingerlatsinermi aningaasartuutit aggvaqatigiissillugit missiliorneqarput. Missiliuinerut taakkununga tunngavigineqartut takussutissiaq 15.3.7-imi eqikkarlugit takutinneqarput.

Takussutissiaq 15.3.7 Dash 7-imi, Dash 8-imi aamma qulimiguulimmi Bell 212-mi ilaasumut ataatsimut kilometerimut ingerlatsinermi aningaasartuutit naatsorsorneqarnerinut tunngavigineqartut

	Dash 7	Dash 8	Bell 212
Nal. ak. ataatsimi ingerlatsinermut aningaasartuutit	25.200	22.700	16.000
Inissat atorneqarnerisa annertussusaat	80%	80%	80%
Angallavimmi timmisartuussinermi pisinnaasat	44	37	9
Aggvaqatigiissillugu angalanerup suk-kassusaa, km/h	338	372	180

Nassuiaat: Ingerlatsinermut aningaasartuutit atorneqartut, kapitali 7-imi aamma kapitali 9-imi atorneqartunit allaanerupput, kapitalip matuma suliarineqarnerata nalaani paasissutissat pigineqartut allaanerulaarnerat pissutaalluni. Taamaattorli inerniliussanut tamatuma pingaaruteqarnera annikitsuinnaavoq allaat inerniliussat sunnerneqaratik.

Inissat 80 procentiisa atorneqarneranni Dash 7-imi aamma Dash 8-mi ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit 2,1 koruuninut missiliorneqarput, kiisalu aningaartuutit

²³⁴ Matumani angalasut 80 procentii, ullumikkut sineriak sinerlugu imaatigut angallassinernik atuisuusartut aamma siunissami angalasarnissaat naatsorsuutigalugu aallaavigneqarpoq. Takussutissiaq 15.3.4-imit 2008-imut aamma 2009-imut aggvaqatigiissillugu ilaasumut ataatsimut kilometerit tamarmiusut 80%-ii aallaavigalugit naatsorsorneqarput, taannalu 9,3 mio. koruuniuvoq.

qulimiguulimmut Bell 212-imut 12,3 korusunit angullugit amerlassuseqarlutik, takuuk takussutissiaq 15.3.8.

Takussutissiaq 15.3.8 Dash 7-imi, Dash 8-imi aamma qulimiguulimmi Bell 212-mi ilaasumut ataatsimut nal. ak. ataatsimi aamma kilometerimut ataatsimut ingerlatsinermi aningaasartuutitut missiliorneqartut, inissat 80 procentiisa atorneqarneranni.

	Dash 7	Dash 8-100	Bell 212
Ilaasumut ataatsimut nal. ak. ataatsimi ingerlatsinermut aningaasartuutit	715	765	2.215
Ilaasumut ataatsimut km ataatsimi ingerlatsinermut aningaasartuutit	2,1	2,1	12,3

Ilaasunik umiarsuarniit silaannakkut angallassinermut nuussinissaq pingaartumik Dash 7-inut aamma Dash 8-nut nuussinerussaaq, illoqarfiit Qaqortoq aamma Narsaq kisimik ullumikkut timmisartunit suluusalinnit timmisartorfigineqartanngimmata. AUL-imut ilaasut, illoqarfinnut marluusunut taakkununga taakkunangaanniillu ilaasartut AUL-imut ilaasartut tamarmiusut 11 procenteraat. 11 procentit taakku qulimiguulimmut (Bell 212) ilaasinnaanissaat, aammalu angalasunit nuunneqartunit sinneruttut Dash 7-inut aamma Dash 8-nut agguarlugit nuunneqarsinnaanissaat tunngavigalugu naatsorsuisoqarpat, ilaasumut ataatsimut kilometerimut ingerlatsinermut aningaasartuutissat agguaqatigiissinnerat 3,2 korusuniussaaq.

Angalasunik umiarsuarniit timmisartunut nuussinermi inissat atorneqartussatut naatsorsuutigineqarsinnaasut annertuneruneranni kisitsisit taakku annikinnerussapput. Inissanik atuneq 90 procentinut qaffappat, aningaasartuutissat agguaqatigiissinneqarnerat 10 procentit missaannik appassapput. Matuma kinguliani naatsorsukkat inissanik atunerup 80 procentinik annertussuseqarnera aallaavigneqarpoq.

Erseqqissaatigineqassaaq Qaqortumi mittarfimmik nutaamik ammaanermi qulimiguulinnik angalasut ikinnerulersussaammata, taamaattumillu silaannakkut angallassinermi ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit ikinnerulersussaallutik. Taamaattumik tassani aamma naatsorsukkat mianersortumik naliliinernik tunngaveqarput.

Takussutissiaq 15.3.9 Angalasunut umiarsuarniit timmisartunut imaluunniit qulimiguulinnut nuunneqartunut ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit agguaqatigiissinneqarnerat, 2009-mi akit

	Pisinnaasanik nutaanik atuilernermi	Pisinnaasanik nutaanik atuisoqarani
Timmisartuussinermut aningaasartuutit	3,2	1 inorlugu
Nunaqarfinnut pingasunut imaatigut angallassinermut aningaasartuutit	0,3	0,3
Ilaasunik timmisartuussinermi ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit	3,5	1,3 inorlugu

Tunngaviumik timmisartuussineq ilaatigut pisinnaasat atorneqanngitsut atorlugit, ilaatigullu pisinnaasanik nutaanik atulersitsilluni naammassineqarsinnaassaaq. Taamaattumik ingerlatsinermut aningaasartuutissat agguaqatigiissinneranni ilaasumut ataatsimut kilometerimut, pisinnaasamik

nutaamik taamaallaat atuinermit tunngatillugu 3,5 koruunit inorlugit amerlassuseqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, takuuk takussutissiaq 15.3.9.

15.4 Naliliineq

Sineriak sinerlugu ilaasunik angallassinerup ingerlaannarnerani aamma unitsinneqarnerani agguaqatigiissillugit aningaasartuutissat imminnut assersuunneqarnerat takussutissiaq 15.4.1-imi takutinneqarput.

Takussutissiaq 15.4.1 Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinerup ingerlaannarnerani aamma unitsinneqarnerani ilaasumut ataatsimut kilometerimut agguaqatigiissillugit aningaasartuutissat naatsorsorneqarnerat, 2009-mi akil

	Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup ingerlaannarnera		Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup matuneqarnera
	Umiarsuarmik pioreersumik	Umiarsuarmik nutaamik	
Ilaasunik timmisartuussinermi ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit, kr.	4,8	6,8	3,6 inorlugu

Nassuiaat: Oqaatigineqassaaq, kisitsisit imminnut assersuunneqarnerini kilometerinik misissuinerit tunngavigineqarmata, naak matumani aningaasartuutit tamakkiisut ataatsimut isigineqarnissaat pingaarnerugaluartoq. Sineriilli sinerlugu imaatigut angallassinerup ingerlaannarnerani aamma unitsinneqarnerani kilometerinut aningaasartuutissat taaneqartut assigiinngissutaat kisimik annertusisussaammata, kiisalu ilaasut angallavigisaat kilometerit assigiinngissutaat qanoq iliorluni naatsorsorneqarsinnaanersoq nalunarmat, aaqqiissutissaq taanna matumani nassaariniarneqanngilaq.

Imaatigut angallassineq ingerlaannassappat, umiarsuup maannakkut pigineqartup ingerlaannarnerani ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutissat 4,8 koruuniussaput. Umiarsuup ukiut arfineq marluk qaangiuppata killissani tikissagaa naatsorsuutigineqarpoq, tamatumalu kingorna ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit 6,8 koruuninngussapput.

Imaatigut angallassinerup matuneqarnerani ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutissat 3,6 koruunit inorlugit amerlassuseqalissapput. Erngarluni matusisoqassappat, ilaasumut ataatsimut kilometerimut ikinnerpaamik 1,2 koruunit sipaarneqarsinnaalissapput. Umiarsuarmik nutaamik pisinissaq pisariaqartutut isigineqalissappat, ilaasumut ataatsimut kilometerimut sipaarutissat ikinnerpaamik 3,2 koruuninik qaffassapput.

Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, Sarfaq Ittummi inuttat inatsit immikkut ittoq malillugu DIS-imut (Dansk Internationalt Skibsregister) aaqquissuussinerup ataani pisarneq assigalugu ilanngaattissat peereerlugit akissaasersorneqarmata. Tassalu inuttat ukiumut akissarsiaqartinneqarnerinut katillugit 10 mio. koruunerpiaat, akileraarutitigut isertitsissutaasinnaanngitsut atorneqartarput. Timmisartuni inuttanut aaqquissuussinermik taamaattumik atuutsitsisoqanngilaq, taamaattumillu sineriak sinerlugu angallavimmut ukiumoortumik tapiissutaasartut amigartooruteqarnissamut qularnaveeqqusiissutinit, maannakkut 5 mio. koruuniusunit amerlanerupput.

Taamaattumik naliliineq taanna tunngavigalugu ingerlatsinermi aningaasaqarneq eqqarsaatigalugu inerniliisoqarsinnaavoq, piaartumik matusinikkut, tassalu piffissaq angallavisoq mannakkut naappat, pissarsiassat amerlanerussasut. Tassalu ingerlatsinermi aningaasaqarneq eqqarsaatigalugu, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaa nuunneqannginnissaaluunniit apeqqutaatinnagu, sineriak sinerlugu angallavik matuneqartariaqartoq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq. Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, mittarfip Qaqortumut nuunneqarnissaa aalajangiunneqarpat, mittarfik atorneqalerpat sineriak sinerlugu angallavimmi ilaasutigut tunngaviusut ikilisussaammata. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuinermini Qaqortumi mittarfissap sananeqarnissaata tungaanut sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerep ingerlaannarsinnaaneranut periarfissanik ilanngussineranut tamanna tunngavigineqarpoq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit erseqqissarneqassaaq, sineriak sinerlugu ilaasunik angallassinerep matuneqarnerani sunniutissat arlallit, ingerlatsinermit aningaasaqarnerinnarmut tunngassuteqartunut ilaatinneqanngimmata. Tassani pingaartumik pineqarput:

- Isumaginninnermut sunniutissat. Takutinneqareersutut ullumikkut imaatigut angallassinermi akikillisaavigineqarsinnaasartut timmisartumik angallassinermut nuunnermi angalanermut amerlanerusunik aningaasartuuteqartalissapput. Tassani umiarsuarmik angalasartut 20 procentiisa missaat pineqarput. Taakku saniatigut maannakkut timmisartumut bilitseqartitseriaatsimi bilitsit ikittuinnaat akikitsuusarput. Sinerialli sinerlugu imaatigut angallassinerep matuneqarnerani sipaagassat ima amerlatigipput, allaat politikikkut aalajangertoqassappat sullinneqartut taakku taarsiivigineqarsinnaallutik.
- Piffissap sivikitsup iluani timmisartumut bilitsinit akikinnerusumik angallavinnut arlalinnut aallarsinnaanissamut periarfissat, tamatumalu saniatigut umiarsuarmik angalanermut naleqqiullugu timmisartumik angalanermi nassatigut killilersuutit annerusarput.
- Angallaviup matuneqarneratigut kitaata sineriaani illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni imaatigut angalanermi ileqqut kulturillu oqaluttuarisaanerani misigisassat, kiisalu ataatsimoorinnaaneq tammassapput.
- Ilaasut arlallit, ullumikkut AUL-imut ilaasartut sineriak sinerlugu imaatigut angallassineq matuneqassappat immaqa angalasarunnaarnarlutik aalajangissapput. Tamanna nuttarsinnaanermik killiliissaaq aammalu inuiaqatigiinnut toqqaannangitsumik sunniuteqassalluni.
- Assartueriaatsit marluusinnarlutik ataasiinnangortinneqarpat angallassisarneq sunnertiasorujussuannngussaaq, soorlu qaqqat innermik anitsisartut anitsineranni il.il., kiisalu pissutsit allat, soorlu sulumajunnaarnerit nalliunneranni. Tamatumunngali atatillugu oqaatigineqartariaqarpoq, angalasartut ataatsimut isigalugit umiarsuarmik angalasartut ikittuaraannaammata, takuuk ilusiliaq 15.2.2, taamaattumillu angallasseriaatsip pinngortitami pisoqarnerani il.il. annertuumik sunnertianera atuutiinnassaaq. Timmisartumik angallassinerep unitsinneqarpat, imaatigut angallassinermi pisinnaasat pilertortumik ulikkaarneqassapput. Paarlattuanik ajornartoortoqarnerani umiarsuit angallatillu nunaqarfiliartaatit Kalaallit Nunaanni pigineqartut tamaasa atorlugit imaatigut angallassinissaq periarfissaavoq, tamannalu angallassinermi pisinnaasanik annertuunik pissarsiaqarfigineqarsinnaavoq. Tamannali sineriak sinerlugu angallaviup atuunnerani atuutinnginneranilu periarfissaassaaq.

Ingerlatsinermit aningaasaqarnerup saniatigut pissutsit allat suut sineriak sinerlugu angallaviup siunissaanut isumaliutersuuteqarnermi ilaatinneqassanersut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap immikkoortitertussaanngilai. Aamma sunniutissat naliligaanngitsut assigiinngitsut ataatsimut isigalugit, sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerep ingerlatiinnarnerani

ukiumut saniatigut aningaasartuutissat illuatungilersinnaaneraat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangertussaangilaa. Tamanna politikikkut suliassaavoq.

Kisiannili ingerlatsinermit aningaasaqarnermut sunniutissanut naliliissutitut allatorneqartut malillugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inerniliivoq, sineriak sinerlugu angallaviup piaartumik, tassalu 2010-mi piffissaq angallassiffiusoq naappat matuneqarnissaa aningaasaqarnikkut iluanaarnarnerpaassasoq. Taamatut naliliineq tunngavissanik, umiarsuarmik angallassinermit aningaasartuutunik sinniiffiunngitsunik takussutissiormermit taparserneqarpoq. Tamatumunnga tunngatillugu aamma oqaatigineqassaaq, sineriak sinerlugu angallavimmut maannakkut bilitsinut akiusut ukiumoortumik amigartooruteqarnissamut qularnaveeqqusiissutinik 5 mio. koruuninik atuiffiummata, aammalu sineriak sinerlugu angallavik ingerlatiinnarneqassappat taakku amerlineqartariaqartussaammata.

Ilanngussaq 15.1 Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinermi ilaasut

Takussutissiaq B 15.1.1 Sineriak sinerlugu angallavimmi ilaasut illoqarfinnut nunaqarfinnullu assigiinngitsunut agguarlugit, 2008-imi katillugit.

2008 tamakkerlugu ilaasut amerlassusaat	Ilulissat	Aasiaat	Sisimiut	Kangaamiut	Maniitsoq	Nuuk	Qeqertarsuatsiaat	Paamiut	Arsuk	Narsaq	Qaqortoq	Narsarsuaq	Katillugit
Ilulissat	0	1.081	606	29	130	597	1	49	10	45	147	99	2.794
Aasiaat	648	0	709	34	137	405	1	43	2	23	126	1	2.129
Sisimiut	756	852	0	163	491	727	7	127	6	64	179	5	3.377
Kangaamiut	23	28	155	0	361	232	1	11	0	1	14	0	826
Maniitsoq	127	96	463	265	0	983	9	74	10	17	88	2	2.134
Nuuk	918	434	869	231	1.093	0	909	759	139	229	733	42	6.356
Qeqertarsuatsiaat	1	0	7	0	3	923	0	50	4	1	37	0	1.026
Paamiut	60	32	124	19	112	786	42	0	303	93	303	8	1.882
Arsuk	10	2	7	0	9	136	2	306	0	28	153	31	684
Narsaq	80	13	72	3	19	225	1	111	25	0	114	19	682
Qaqortoq	148	124	237	15	100	793	32	354	166	103	0	50	2.122
Narsarsuaq	202	2	8	0	0	54	0	5	44	37	47	0	399
Katillugit	2.973	2.664	3.257	759	2.455	5.861	1.005	1.889	709	641	1.941	257	24.411

Najoqqutarisaq: AUL-imit on/off-imut kisitsisitigut paasisutissat, 2008.

Ilanngussaq 15.2 Umiarsuarmik ilaasartut ilaasorisalerniarlugit timmisartumik angallassinermi periarfissat

Attaveqaatit pioereersut allat ilaasunik 20.000 – 25.000-inik, ukiuni kingullerni pingasuni AUL-imit angallanneqarsimasunik inissaqartitsisinnaassanersut pillugu naliliinermut atatillugu ilanngunneqartussanut attuumassutillit arlaqarput.

AUL-ip matuneqarnerani angalasartunit amerlasuut allatut iliuuseqarlutik angalasalernissaat naatsorsuutigineqarpoq. Angallaviit timmisartumik angallassinissamut periarfissaqarfiusut akornanni ilaasartut silaannakkut angallassinermut nuunnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

2008-mut AUL-imit ilaasunut kisitsisitigut paasissutissani takuneqarsinnaavoq, AUL-imut ilaasartut 90 procentii illoqarfinnut/nunaqarfinnut mittarfilinnut, heliportilinnut imaluunniit helistoppilinnut, aammalu taakkunangaanniit angalasartut. Taamaattumik angalasarnernit amerlasuut attaveqaatinut aningaasaliinngikkaluarluni timmisartuussinikkut, kisianni immaqa timmisartuussinernik allanngortitsilluni naammassineqarsinnaassapput.

Tamatumunnga atatillugu maannakkut silaannakkut angallassinermut attaveqaatit pigineqartut, ataatsimut isigalugit angalasartut ilassutissaannik naammassinnissinnaasussatut naatsorsuutigineqarsinnaanersut misissussallugu pingaaruteqarpoq. Tamanna mittarfiit ataatsimut isigalugit timmisartunut ilaasartut amerlassusaasa oqaluttuarisaanermi ineriartornerat pillugu paasissutissani, takussutissiaq B 15.2.1-imi takutinneqartuni misissorneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq B 15.2.1 Mittarfeqarfii mittarfiini ilaasartut ataatsimut katillugit amerlassusaasa ineriartornerat

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfinnut ilaasartut	118.041	131.564	125.268	124.434	121.391	129.521	136.098	151.166	160.698	167.181
Illoqarfinni mittarfinnut ilaasartut	113.147	125.366	140.955	147.855	144.968	150.375	160.761	183.865	197.259	210.760
Heliportini aamma helistoppini ilaasartut	49.536	48.490	39.827	42.368	41.053	44.141	43.935	57.195	54.155	54.126
Ilaasut katillugit	280.753	305.446	306.073	314.677	307.429	324.051	340.805	392.234	412.117	432.069

Nassuiaat: Mittarfeqarfii ilaasunut kisitsisitigut paasissutissaatai mittarfinnit tamanit ataasiakkaanit aallartut ilaasut amerlassusaattut naatsorsugaapput. Tassalu ilaasoq ataaseq angalanermi tamarmi angallavinnik marlunnit atuippat, tamanna naatsorsukkani angalanertut marluttut naatsorsorneqarpoq.

Najoqqutarisq: Mittarfeqarfii ilaasunut kisitsisitigut paasissutissaatai.

Umiarsuarnut ilaasut amerlassusaannut oqaluttuarisaanermi paasissutissat ilaatigut umiarsuakkut silaannakkullu angallassinernit akornanni taperseeqatigiinnissamut periarfissanik paasissutissiisnaapput. Takussutissiaq B 15.2.2 -mi 2002-miit 2008-mut umiarsuarnut ilaasut amerlassusaat takutinneqarpoq, tassanilu 2002-miit 2005-imut umiarsuarnut ilaasartut allanngorarpallaanngitsut, aammalu 2005-imiit 2007-imut umiarsuarnik angallassinernut arlalinnut tapiissutit peerneqarnerini ikilingaatsiarsimasut takuneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq B 15.2.2 Arctic Umiaq Line A/S-ip aamma Royal Arctic Bygdeservice A/S-ip umiarsuaataannut ilaasartut oqaluttuarisaanermi amerlassutsimikkut ineriartornerat

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Umiarsuarmut ilaasut amerlassusaat	90.527	83.877	88.901	91.230	43.448	23.528	28.629

Najoqqutarisaq: Ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2008.

Assartueriaatsini marluusuni ilaasartut amerlassutsimikkut ineriartornerat imminnut nallersuukkaanni, umiarsuarnut ilaasartut 2005-imiit 2006-imut 50.000-ingajannik ikilisimanerat ukiuni taakkunani timmisartunut ilaasartut 50.000-it sinnerlugit amerlisimanerannik illuatungilerneqarpoq.

Umiarsuarnut ilaasartut amerlassuut ilaasorisalerniarlugit silaannakkut angallassinerup oqaluttuarisaanerani periarfissat tunngavigigaanni, AUL-ip matunerani aamma taamatut pisoqarnissaa piviusorsioortutut isikkoqarpoq.

16 Assartuussinermut politikikkut isummerfigisassat pingaarnerit allat

16.1 Aallaqqaasiut

Kapitalimi matumani angallannermut attaveqaatinut atatillugu suliassaqrarfiit akimorlugit isummerfigisassat arlallit nassuiaatigineqarput.

Mittarfeqarfii

Immikkoortoq 16.2-mi takuneqarsinnaasutut nunatsinni mittarfiit ingerlannissaannut aningaasartuutissat, Mittarfeqarfinnit isumagineqartut, sullissisut ilaasunik, nassiussanik allakkanillu isertitaannut naleqqiullutik amerlasoorsuupput. Tamatumani aningaasartuutit amerlangaatsiartut mikisunik ingerlataqarnermi akornutissanut, ilaatigut innuttaasunut tunngaviusut ikinnerinut siammasissorujussuunerinullu, ilaatigullu ingerlatsinermi suliassat aqqissuussaanerinik peqquteqartunut attuumassuteqartutut isigineqassapput. Taamaattumik immikkoortoq 16.2-mi aningaasartuutit taakku ikilisinneqarsinnaanerinut periarfissat aallunneqarput. Tamatuma saniatigut Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap Mittarfeqarfinni 2010-mi agguaqatigiissillugit 11%-inik qaffanneqarnerisa pingaartumik takornariaqarnermut sunniutaat misissuiffigai. Akinik qaffaanissamut isumaliutersuuteqarnermut atatillugu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq akitsuinerup ilaatigut takornariaqarnermut sunniuteqarnissaanik eqqarsarnartoqartitsilluni oqaaseqarpoq. Tamatumunnga atatillugu Naalakkersuisut qinnuigineqarput, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap akinik qaffaanerup kingunerisinnaasaannik misissuinissaa akuereqqullugu. Allakkat 28. maj 2010-meersut aqutugalugit Naalakkersuisup Jens B. Frederiksen Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap qinnuigaa, Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit oqaatigineqartut ilannguteqqullugit.

Aaqqissuussaaneq suliassanillu agguaneq

Aaqqissuusseqqinnermi pissutsit nutaat atuutilerput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tamanna aallaavigalugu umiarsualivinnut, mittarfinnut aamma kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinut tunngatillugu ilusilersuisinnaanermi suliassat qanoq iliorlugit Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni agguarneqarsinnaanersut immikkoortoq 16.3-mi isumaliutersuutigaa.

Unammilleqatigiinneq/kisermaassineq

Nunami isorartuumi Kalaallit Nunaattut ittumi, 56.000-erpiannaarnik inoqartumi aammalu siammasissorujussuarmik nunassiffiusimasumi Assartuussinermut suliassaqrarfimmi pissusissamisuiunnartumik kisermaassilluni ingerlatsinerit arlaqartarput. Unammilleqatigiinneq/kisermaassineq pillugu isummerfissaq immikkoortoq 16.4-mi naatsumik sammeneqarpoq, tassanilu ilaatigut Royal Arctic Line-p Imapik ikaarlugi illoqarfinnullu nassiussanik angallassinermi kisermaassilluni ingerlatsinissamut akuersissut pigisaa misissuiffigineqarpoq.

Aningaasalersuineq

Aningaasalersuisarneq pillugu apeqqut immikkoortoq 16.5-imi sammeneqarpoq, tassanilu angallannermut attaveqaatinut suliassanut taarsigassarsinermit aningaasartuutit aammalu namminersortut pisortallu aningaasaliineranni annaasaqaataasinnaasut tunngavigalugit misissuisoqarpoq. Tassunga nangissutugalugu akileraarutitiguut aningaasalersuinermit atuisullu akiliuteqartinneqartarneranni iluaqutissat/akornutissat misissuiffigineqarput.

16.2 Mittarfeqarfiit

16.2.1 Inissiiffissat suliassallu

Mittarfeqarfiit Niuernermut Angallannermullu Pisortaqaqfimmi mittarfinnut allaffimmik immikkoortumik, 1. januar 1988 aallarnerfigalugu atuutilersussamik pilersitsinissaq pillugu Kalaallit Nunaanni Inatsisartuni aalajangiineq tunngavigalugu pilersinneqarpoq. Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut 1. juli 1990-imi aalajangerput, 1. januar 1991 aallarnerfigalugu Mittarfeqarfiit suliffeqarfittut imminut ingerlattutut immikkoortinneqassasoq.

Angallannermut Aqutsisoqarfiup (Trafikstyrelsen) oqartussaaffiisa ataanni

Aalajangiinerit taakku Angallannermut Aqutsisoqarfimmit (siusinnerusukkut Statens Luftfartsvæsen) ingerlatsinissamut akuersissutit peqatigalugit Mittarfeqarfiit ingerlanneqarnerinut inatsisitigut²³⁵ niuernikkullu tunngaviliippu. Mittarfeqarfiit silaannakkut angallannermut oqartussaaffeqanngilaq, Mittarfeqarfiit tamakkiisumik Angallannermut Aqutsisoqarfiup maleruagassaanik aalajangiinerinillu malinnittussaatitaammat. Taamaattumik danskisut taaguut Grønlands Lufthavne kalaallisut taaguutaanut Mittarfeqarfiit eqqornerusussaavoq.

Suliakkiissutaasut

Mittarfeqarfiilli timmisartuni isumannaallisaaneq, amerlanertigut mittarfinni akuersissuteqarfiusut iluaniittuni ingerlatsinermik nalinginnaasumik ilaqartinneqartartoq kisiat akisussaaffingngilaat, aammali tamatumunnga atatillugu suliassat allat arlallit isumagineqartarput. Suliassat taakkua niuernermik tunngaveqarluni ingerlatsinermut aammalu inuiaqatigiinnit pisussaaffiliussanut agguarneqarsinnaapput. Niuernermik tunngaveqarluni ingerlatsinermi mittarfiit akunnittarfiinik, pisiniarfinnik Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfinni marluusuni, tassalu Kangerlussuarmi Narsarsuarmilu quersuit pineqarput.²³⁶ Suliassat inuiaqatigiinnit pisussaaffiliunneqartut ilaat tassaapput Kangerlussuarmi, Narsarsuarmi, Kulusummi, Qaarsuni aamma Nerlerit Inaanni pilersuinerimik ingerlatsinerit (innaallagialaq, imeq kiassarnerlu). Tamatuma saniatigut Mittarfeqarfiit akiliuteqartitsillutik inuiaqatigiinni suliassanik allanik suliqaqartarpoq, ilaatigut nunaqarfinni qatserisartoqarneq, aputaajaaneq, iluarsaassineq, umiarsualivinnik ingerlatsineq il.il. tassani pineqarlutik.

Timmisartuni isumannaallisaanermut akisussaaffik suliariumannittussarsiuunneqarsinnaanngitsoq, heliportini pingasuni aammalu helistoppini tamani, Uummannami Tasiilamilu helistoppit marluusut kisiisa pinnagit, ingerlatsineq nalinginnaasoq suliariumannittussarsiuunneqartarpoq. Heliportini pingasuusuni ingerlatsineq nalinginnaasoq suliariumannittussarsiuunneqarsimasoq Air Greenlandimit isumagineqarpoq, helistoppinili ingerlatsineq nalinginnaasoq pingaartumik KNI Pilersuisoq-mit isumagineqarluni. Mittarfiit Mittarfeqarfiit ingerlatsinermik nalinginnaasumik isumaginnittuuffigisai suunersut takussutissiaq 16.2-mi takuneqarsinnaapput.

Kalaallit Nunaanni mittarfiit Mittarfeqarfiit akisussaaffeqarfigisaasa avataaniittut sisamaapput. Mittarfiit sisamat taakkua tassaapput: Pituffimmi sakkutooqarfiup mittarfia, Kangilinnguani (Grønødal) heliporti, Station Nord-imi sakkutooqarfiup mittarfia aamma kuultisiorfimmi Nalunaq-mi helistoppi.

²³⁵ Silaannakkut angallassineq pillugu inatsit, kapitali 6.

²³⁶ Tassani sinneqartoorutaasinnaasut suliassanut akuersissuteqarfiusunut nuunneqassapput.

2008-p naanerani angusassanut isumaqatigiissut 2009-miit 2012-imut atuuttussaq Mittarfeqarfinnut isumaqatigiissutigineqarpoq, tassanilu anguniagassat aalajangersimasut 19-it allattorneqarput.

16.2.2 Mittarfiit ilaasullu amerlassusaat

Nunami mittarfiit 13-iupput, heliportit tallimaallutik aammalu helistoppit 40-uullutik. Takussutissiaq 16.2.1-imi ukiuni 2006-imiit 2009-mut mittarfinni assigiinngitsuni pingasuusuni taakkunani aallartartut amerlassusaasigut taamatullu aallarnermi ilaasut amerlassusaasigut ineriartorneq qanoq ingerlasimanersoq takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 16.2.1 2006-imiit 2009-mut mittarfinnit, heliportinit aamma helistoppinit aallartarnerit aamma ilaasut aallartartut amerlassusimikkut ineriartornerat

	2006	2007	2008	2009
Aallartartut katillugit:				
Mittarfiit	20.783	21.501	23.023	21.135
Heliportit	5.750	4.149	4.239	4.079
Helistoppit	6.300	6.107	5.934	6.283
Katillugit	32.833	31.757	33.196	31.497
Aallarnermi ilaasut katillugit:				
Mittarfiit	335.031	357.957	377.941	363.877
Heliportit	36.562	33.155	30.546	29.014
Helistoppit	20.643	21.000	23.580	24.505
Katillugit	392.226	412.112	432.067	417.396

Nassuiaat: Aallartartut amerlassusaannut aamma akitsuuteqanngitsumik aallartarnerit ilaatinneqarput, taamatullu ilaasut amerlassusaannut ilaasut, ilaasunut akitsuummumut akiliisussaannngitsut ilaatinneqarlutik.

Najoqqutarisaaq: Paasissutissat Mittarfeqarfinnit pissarsiarineqartut.

2009 eqqaassanngikkaanni mittarfinni aallartarnerit amerlassusaat taamatullu ilaasut amerlassusaat siuariarsimapput, paarlattuanik heliportini aallartarnerit amerlassusimikkut taamatullu ilaasut amerlassusimikkut ikiliartuinnarsimallutik. Tamanna aamma Paamiuni mittarfiup 2007-imi ammarneqarneranut atasutut isigineqassaaq. Helistoppit aqcutigalugit ilaasut amerlassusimikkut ukiuni misissuiffigineqartuni sulii amerliartoraluartut, helistoppini aallartarnerit amerlassusimikkut ersarissumik nikissimangillat.

16.2.3 Aningaasaqarneq tunisassiorsinnaassuserlu

Mittarfeqarfiit tunngaviusumik akuersissuteqarfiusut iluanni Akinut Akiliisarnermullu maleruagassat Namminersorlutik Oqartussanit akuerineqarsimasut naapertorlugit ilaasunut, aallartarnerut ammatitsisarnernullu akit, kiisalu sullissinnermit isertitanik il.il. taaneqartartut atuisut akiliutaat aqcutigalugit aningaasalersortarpaat. Taakku kisitsisitaat pingaarnerit skema 16.2.1-imi aamma skema 16.2.2-mi takutinneqarput, taakkunani aallartarnerut ilaasunullu akit skema 16.2.1-imi allassimallutik, kiisalu akit allat skema 16.2.2-mi allassimallutik.

Ilaasunut akigititaasut

2001 tikillugu inummumut ataatsimut ilaanermut akiusoq 55 koruuniusimavoq, kisiannili 2001-imi inummumut ataatsimut 225 koruuninut akitsorneqarluni. Taamatut annertuumik akitsuineq Mittarfeqarfiit siunissami atuisunut akiliutit, siusinnerusukkut Nunap Karsianit ingerlatsinermut tapiissutitut tunniunneqartarsimagaluartut kisimiillutik akilertalernissaannik aalajangiinermik tunngaveqarpoq. Taamaattumik nunani allani arlalinni akinut sanilliussinnermi ilaasunut akit qaffasingaatsiarput, aamma aallartarnerut akinut naleqqiullugu. Ilaasutigut tunngaviusut ikimmata, aallartarnermut akit

qaffasingaatsiarnerisa kingunerisaanik timmisartut aallarnissaat arlallit taamaatinneqarput, taamaattumillu pingaartumik ilaasunut akit, 2001-imi aningaassalersuisarnerup allanngortinneqarnerani qaffanneqarput.

Ammatitsinermut akit

Nunani allani arlalinni pissutsinut sanilliullugu ammatitsisarnermut akit aamma mittarfinnut helistoppinullu qaffasingaatsiarput.

Akinik iluarsisarneq assigiinnngiaartitsisarnerlu

Aningaasakilliornerup kingunerisaanik nunap iluani mittarfinni suliat, ilaatigut tak. takussutissiaq 16.2.1, annikilliarforsimaput. Tamatuma kingunerisaanik Mittarfeqarfiit aningaasaqarnikkut ajornartorsiorput, ilaatigullu tamatuma kingunerisaanik aallartarnermut ilaasunullu akit, 2003-mi allannguuteqartinneqarsimannngitsut 1. maj 2010 aallarnerfigalugu agguaqatigiissillugit 11%-inik qaffanneqarput. Akit taakku skema 16.2.1-imi aamma 16.2.2-mi takutinneqarput. Taamaalluni ilaasunut akit maannakkut piffissami angallaviunerpaasumi piffissamut angallaviunnginnerusumut naleqqiullugu 50%-inik qaffasinnerupput, tak. skema 16.2.1, kiisalu ammatitsisarnermut nalunaaquttap akunneranut akit piffissami angallaviunerpaasumi piffissamut angallaviunnginnerusumut naleqqiullugu 60%-inik qaffasinnerusinnaallutik, takuuk skema 16.2.2.

Tamatumani soorunami ilaasunut akit angallavinni angalanernut nalinginnaasunut atatillugu soqutiginaateqarput. Piffissami angallaviunerpaasumi akit qaffasinnerunerat, ilaatigut piffissami angallaviunerpaaffiusumit angallaviunnginnerpaaffiusumut taperseeqatigiissitsisarnerup annikillinissaanut sakkutut isigineqarsinnaavoq, tamanna pillugu immikkoortoq 2.5-imi allaaserisaq takuuk, ilaatigullu silaannakkut angallassisartut piffissamik angallaviunerpaasumiinnaq aallussinissaasa pinngitsoortinneqarnissaanut sakkutut isigineqarsinnaalluni. Apeqqut taanna immikkoortoq 16.5.2-mi annertunerusumik sammineqarpoq. Ammatitsisarnermut akit piffissami angallaviunnginnerpaasumi piffissamut angallaviunerpaaffiusumut naleqqiullugu qaffasinnerunerannut pissutaavoq, mittarfinni ingerlatsinermut aningaasartuutit ukiuunerani amerlanerusarmata, ilaatigut aputaajaasarneq pissutaalluni.

Skema 16.2.1 Mittarfeqarfinni akinut akiliisarnermullu maleruagassani aallartarnermut ilaasunullu akit.

	Mittarfiit		Heliportit:5	Helistoppit	
	Imarpik qulaallugu: 2	Nunap immikkoortuini: 11		Peqarput ^a : 2	Peqanngillat ^a : 38
Aallarnermut akit: Timmisartut suluusallit					
Kalaallit Nunaanni minnermi siullermi	146 kr. + 38 kr. * Vfaktor		Attuumassuteqanngilaq		
Kalaallit Nunaata avataani minnermi siullermi	146 kr. + 96 kr. * Vfaktor	146 kr. + 38 kr. * Vfaktor			
Aallarnermut akit: Qulimiguullit					
Kalaallit Nunaanni minnermi siullermi	50 kr. + 25 kr. * Vfaktor		Aallarnermut akililutininik atuutsitsisoqanngilaq		
Kalaallit Nunaata avataani minnermi siullermi	50 kr. + 62,4 kr. * Vfaktor	50 kr. + 25 kr. * Vfaktor			
Ilaasunut akit					
Kalaallit Nunaanni minnermi siullermi ^b	Ilaasumut ataatsimut 1.5 – 30.9: 300 kr. Ilaasumut ataatsimut 1.10 – 30.4: 200 kr.		Ilaasumut ataatsimut 135 kr.		Ilaasunut akililutininik atuutsitsisoq anngilaq
Kalaallit Nunaata avataani minnermi siullermi	Ilaasumut ataatsimut 1.5 – 30.9: 399 kr. Ilaasumut ataatsimut 1.10 – 30.4: 275 kr.		Ilaasumut ataatsimut 185 kr. ^b	Ilaasumut ataatsimut 135 kr.	Ilaasunut akililutininik atuutsitsisoq anngilaq

Nassuiaat: Vfaktor: tassaavoq timmisartup oqimaassusia 3 tonsimik killilerneqarnerani 1 tonsimik qaangiinerit amerlassusaat. Tassani aamma oqimaassusimik sinniinerit 1 tonsimit annikinnerusut ilaatinneqartarmata, timmisartup Vfaktoria 6,3 toniusoq assersuutigalugu 4-iusarpoq. Timmisartup oqimaassusia aallarnermut akit naatsorsorneqarnerini MTOW-tut (Maximum Take Off Weight) naatsorsorneqartarpoq.

- Peqarput: helistoppit taakku (Ammassalimmi aamma Uummannami) nassatanut oqimaalutaavinnik/ilaasunut atortunik peqarput. Peqanngillat: helistoppit taakku nassatanut oqimaalutaavinnik/ilaasunut atortunik peqanngillat.
- Qulimiguulik mittarfimmiit aallarsimappat, tassani aamma ilaasunut akit allassimasut atorneqassapput.

Najoqutarisag: Mittarfeqarfinni akinut akiliisarnermullu malittarisassat.

Skema 16.2.2 Mittarfeqarfinni akinut akiliisarnermullu malittarisassani akit allat

Mittarfiit		Heliportit: 5	Helistoppit	
Imarpik qulaallugu: 2	Nunap immikkoortuini: 11		Peqarput ^a : 2	Peqangillat ^a : 38
Akunninnermut akiliutit				
Ilaasumut ataatsimut 42 kr.	Akunninnermut akiliutinik atuutsitsisoqanngilaq			
Uninnganermut akit^b				
105 kr. * ullut unnuallu aallartittut + 6 kr. * ullut unnuallu aallartittut * Vfaktor				
Orsersornermut akiliutit				
1.5 – 30.9: 525 kr. ^c		Orsersornermut akiliutinik atuutsitsisoqanngilaq		
Timmisartut sullinneqarnerinut akiliutit				
MTOW≤7 ton: 600 kr.; 7 ton<MTOW≤10 ton: 1200 kr. 10 ton<MTOW≤18 ton: 2000 kr. 18 ton<MTOW≤20 ton: 2510 kr. MTOW>20 ton: 2560 kr. + 53 kr. * MTOWfaktor			MTOW≤ 7 ton: 600 kr. MTOW>7 ton: 735 kr.	
Ilaasut sullinneqarnerinut akiliutit				
MTOW≤7 ton: 105 kr.; 7 ton<MTOW≤20 ton: 525 kr.; MTOW>20 ton: Isumaqatigiissuteqarneq malillugu				
Ikuallattoornissamut upalungaarsimanissamut piumasaqaatitaqanngitsumik ammatitsinerit^d				
1.5 – 30.9: 1310 kr. pr. t, taamaattorli minnerpaamik 3930 kr. 1.10-30.4: 2100 kr. pr. t, taamaattorli minnerpaamik 6300 kr.		1050 kr. pr. ton, taamaattorli minnerpaamik 3150 kr. ^e	500 kr. pr. t	
Ikuallattoornissamut upalungaarsimanissamut piumasaqaateqarfiusumik ammatitsinerit (CAT 5)^d				
2100 kr. pr. t, taamaattorli minnerpaamik 6300 kr.		1050 kr. pr. ton, taamaattorli minnerpaamik 3150 kr. ^e	Attuumassuteqanngilaq	
Ikuallattoornissamut annertuumik upalungaarsimanissamut piumasaqaateqarfiusumik (CAT 5-imit qaffasinnerusoq) ammatitsinerit aamma ETOPS malillugu ammatitsinerit^d				
1.5 – 30.9: 2615 kr. pr. t, taamaattorli minnerpaamik 7845 kr. 1.10 – 30.4: 3135 kr. pr. t, taamaattorli minnerpaamik 9405 kr.		Attuumassuteqanngilaq		

Nassuiaat: MTOW tassaavoq Maximum Take Off Weight. MTOWfaktor: tassaavoq timmisartup oqimaassusiata 20 tonsimik killilerneqarnerani 1 tonsimik qaangiinerit amerlassusaat. Tassani aamma oqimaassusimik sinniinerit 1 tonsimit annikinnerusut ilaatinneqartarmata, timmisartut Vfaktoriat 28,2 tonsiusoq assersuutigalugu 9-usarpoq.

- Peqarput: helistoppit taakku (Ammassalimmi aamma Uummannami) nassatanut oqimaalutaavinnik/ilaasunut atortunik peqarput. Peqangillat: helistoppit taakku nassatanut oqimaalutaavinnik/ilaasunut atortunik peqangillat.
- Piginnittoq atuisorluunniit Kalaallit Nunaanni najugaqartutut nalunaarsorsimappat timmisartut uninnganermut akiliisinneqarneq ajorput.
- Aatsaat mittarfik immikkut ittumik ammatinneqarpat, aammalu ikuallattoornissamut upalungaarsimasoqanngippat.
- Matuma kinguliani t atorneqartoq nalunaquttap akunnerisa aallartittut amerlassusaannut taaguutaavoq
- Qulimiguulik mittarfimmiit aallarsimappat, tassani aamma akit allassimasut atorneqassapput.

Najoqqutarisaq: Mittarfeqarfinni akinut akiliisarnermullu malittarisassat.

Mittarfeqarfiit isertitaat aningaasartuutaallu

Suliassat niuernerimik tunngaveqartut aamma inuiaqatigiinnit pisussaaffiliunneqartut ingerlatsinnermut isertitat kiffartuunneqarnissamillu isumaqatigiissutit aqqutigalugit aningaasalersorneqartarput.

Takussutissiaq 16.2.2-mi Mittarfeqarfiit isertitaat aningaasartuutaallu suliassaqarfinnut taaneqartunut pingasunut agguarlugit immikkoortinneqarput.

Takussutissiaq 16.2.2 Mittarfeqarfiit 2009-mi isertitaat aningaasartuutaallu, ingerlatsinissamut akuersissuteqarfiusunut, niuernermik tunngaveqarluni ingerlatsiviusunut aamma inuiaqatigiinnit pisussaaffiliussanut agguarlugit

Ingerlatsinissamut akuersissuteqarfiusut:	
Isertitat	212.358
Aningaasartuutit:	
Akissarsianut aningaasartuutit	79.622
Aningaasartuutit allat	103.354
Aningaasalersuinermit aningaasartuutit	125
Nalikilliliinerit	47.812
Naatsorsuutit ineneri	-18.555
Niuernermik tunngaveqarluni ingerlatsiviusut:	
Isertitat	48.245
Aningaasartuutit:	
Akissarsianut aningaasartuutit	20.729
Aningaasartuutit allat	28.922
Aningaasalersuinermit aningaasartuutit	131
Nalikilliliinerit	6.508
Naatsorsuutit ineneri	-8.045
Inuiaqatigiinnit pisussaaffiliunneqartut:	
Isertitat	46.135
Aningaasartuutit:	
Akissarsianut aningaasartuutit	19.279
Aningaasartuutit allat	37.269
Aningaasalersuinermit aningaasartuutit	-56
Nalikilliliinerit	16.723
Naatsorsuutit ineneri	-27.080
Qullersaqarfik:	
Isertitat	6.540
Aningaasartuutit:	
Akissarsianut aningaasartuutit	19.643
Aningaasartuutit allat	27.025
Aningaasalersuinermit aningaasartuutit	3.218
Nalikilliliinerit	395
Naatsorsuutit ineneri	-43.741
2009-mi Mittarfeqarfinni naatsorsuutit ineneri tamarmiusut:	
Isertitat	313.278
Aningaasartuutit:	
Akissarsianut aningaasartuutit	139.273
Aningaasartuutit allat	196.570
Aningaasalersuinermit aningaasartuutit	3.418
Nalikilliliinerit	71.438
Naatsorsuutit ineneri	-97.421

Najoqutarisaaq: Paasisutissat Mittarfeqarfinnit pissarsiarineqartut.

2009-mi sulisunut aningaasartuutit ukiumut sulisorisat amerlassusaat malillugit naatsorsorneqartut takussutissiaq 16.2.3-mi takuneqarsinnaasutut agguarneqarput.

Takussutissiaq 16.2.3 2009-mi Mittarfeqarfinni ukiumut sulisorisani sulisunik atuinerup agguataarneri

Atuuffik	Ukiumut sulisorisanik atuineq
Mittarfiit	219,89
Heliportit	4,01
Helistoppit	3,66
Akunnittarfik, Kangerlussuaq	44,55
Akunnittarfik, Narsarsuaq	34,19
Pisortatut atuuffiit	16,36
Allat ^a	71,02
Katillugit	393,68

Nassuiaat: Ukiumut sulisorisat Mittarfeqarfii akissarsialerissutaa tunngavigalugu naatsorsorneqarput. Nalunaaquttap akunnermusialinnut tunngatillugu ukiumut sulisorisamat ataatsimut nalunaaquttap akunneri 2.080-it , tassalu ulluni 260-imi nalunaaquttap akunneri arfineq pingasukkaartut nalingat tunngavigineqarpoq. Qaammammusalinnut qaammammut nalunaaquttap akunneri 173½-t naatsorsuutigineqarput, tassalu ukiumut nalunaaquttap akunneri aamma 2.080-it nalingat.

- a. Ilaatigut qullersaqarfimmi, imermik, kiassarnermik innaallagissamillu pilersuineri aammalu Kangerlussuarmi Narsarsuarmilu teknikkimut immikkoortortani sulisut ilaatinneqarput.

Najoqqutarisaq: Paasissutissat Mittarfeqarfinnit pissarsiarineqartut.

Mittarfeqarfinni ingerlatsineri pissutsit immikkut ittut

Aningaasartuutit qaffasingaatsiartut Mittarfeqarfii akilertagaat, ilaatigut innuttaasutigit tunngaviusut ikittuinnaanerisa malitsigisaannik ilaatigullu Mittarfeqarfinni ingerlatsinissamat akuersissuteqarfiusuni ingerlatsineri suliasat aaqqissuussaanerisa malitsigisaannik, mikisunik ingerlataqarnermi pitsaanngequtaasunut atatillugu isigineqassaaq. Takuuk boks 16.2.1, mikisunik ingerlataqarnerup pitsaanngequteqartarnera Kalaallit Nunaanni mittarfinnut immikkooruteqanngilaq.

Boks 16.2.1 Mittarfinni mikisuni qulingiluani ingerlatsineri pissutsit, taakkununga Nuup mittarfia ilaalluni

Najoqqutarisatut atorneqartumi mittarfinni mikisuni arlalinni ingerlatsinikkut atugassarititaasut imminnut assersuunneqarput. Misissuineri mittarfiit qulingiluat ilaatinneqarput: Norgemi sisamat, Sverigemi marluk, Finlandimi ataaseq, Islandimi ataaseq aamma Nuup mittarfia.

Ilaasut amerlassusaat uuttuutigalugu taamatullu aallartarnerit/mittarnerit uuttuutigalugit Nuup mittarfia mittarfinni qulingiluaasuni taakkunani qularutissaanngitsumik annerpaajuvoq. Norgemi Skomarknes kisimi Nuup mittarfianut pallimavoq.

Nunanut allanut sanilliussilluni misissueqgissaarnerup taassuma inerneru pingaarneq tassaavoq, mittarfiit ingerlanneqarneri mikisunik ingerlataqarneq pitsaanngequteqartoq, aammalu Nuup mittarfiani aningaasartuutit/sunniuteqarluartumik ingerlatsineq nunani avannarlerni mittarfinni ilaatinneqartuni pissutsinut sanilliullugit ajornerunngitsooq. Tamatumunnga minnerunngitsumik Mittarfeqarfii sulisuisa suliasaqarfii arlallit iluanni suliasanik assigiinngitsunik isumaginnittarnerat pissutaavoq. Tamanna ilaatigut Mittarfeqarfii sulisuminut ilinniartitsisarnerisa ilusiligaanerannit ajornarunnaarsinneqarpoq.

Nassuiaat: Erseqqissaatigineqassaaq, najoqqutarisaq atorneqartoq sulii naammassineqavinnngitsooq taamaalaat pigineqarallarmat.

Najoqqutarisaq: Avinor AS 2010. Project Benchmarking – Review benchmarking of small and remote regional airports. 25. June 2010.

Takussutissiaq 16.2.4-mi mikisunik ingerlataqarnermi pitsaanngequtit kisitsisit pingaernerit marluk atorlugit takutinneqarput: mittarfinni 13-ini, heliportini marlunni aamma helistoppini marlunni, Mittarfeqarfiit ingerlatsisuuffigisaanni ukiumut sulisorisamut ataatsimut aallarnerit amerlassusaat aammalu ukiumut sulisorisamut ataatsimut ilaasut amerlassusaat.

Takussutissiaq 16.2.4 2009-mi mittarfinni 13-ini, heliportini marlunni aamma helistoppini marlunni aallarnerit, ilaasut amerlassusaat aamma sulisunik toqqaannartumik atuineq

	Aallarnerit amerlassusaat	Ilaasut amerlassusaat	Ukiumut sulisorisat amerlassusaat	Ukiumut sulisorisamut ataatsimut aallarnerit amerlassusaat	Ukiumut sulisorisamut ataatsimut ilaasut amerlassusaat
Mittarfiit:					
Kangerlussuaq	4.043	126.270	52,54	77,0	2.403
Narsarsuaq	2.848	29.245	27,21	103,9	1.075
Ilulissat	2.290	34.365	20,46	111,9	1.679
Nuuk	3.580	63.043	20,06	178,5	3.143
Paamiut	367	7.078	8,07	45,5	877
Maniitsoq	821	17.400	10,24	80,2	1.699
Sisimiut	1.373	29.130	9,31	147,5	3.129
Aasiaat	1.152	21.311	10,57	109,0	2.016
Qaarsut	1.176	10.932	12,48	94,2	876
Upernavik	828	6.271	7,54	109,8	831
Qaanaaq	343	1.597	10,51	32,64	152
Kulusuk	1.579	14.207	16,93	93,3	839
Nerlerit Inaat	735	3.028	13,97	52,61	217
Mittarfiit katillugit	21.135	363.877	219,89	96,12	1.655
Heliportit:					
Qasigiannugit	218	1.554	2,00	109,0	777
Qeqertarsuaq	164	1.401	2,01	82,2	700
Helistoppit:^a					
Uummannaq	1.240	5.213	3,66	338,8	1.424
Tasiilaq	1.407	6.607	4,96	283,7	1.332

a. Uummannami Tasiilamilu helistoppit kisimik nassatanut oqimaalutaaveqarput ilaasunullu atortoqarlutik.

Najoqqutarisaq: Paasisutissat Mittarfeqarfinit pissarsiarineqartut.

16.2.4 Misissueqqissaarnej

Oqaatigineqareersutut Mittarfeqarfiit suliffeqarfiuvoq imminut ingerlattoq, tamatumalu ilaatigut nassatarisaanik aningaasaliiffigisassat Namminersorlutik Oqartussat aningaasanut inatsisaat toqqaannartumik aqutugalugu aningaasalersorneqartarput. Takussutissiaq 16.2.5-imi takuneqarsinnaasutut ukiumoortumik aningaasartuutit, nalikilliliinerit ilanngullugit 400 mio. koruunit tikillugit amerlassuseqarput.

Takussutissiaq 16.2.5 Mittarfeqarfiit naatsorsuutaanni 2006-imiit 2009-mut aningaasartuutit pingaarnerit, 1000 koruuninngorlugit

	2006	2007	2008	2009
Kaaviiartitat	282.672	310.172	331.626	313.278
Aningaasartuutit tamarmik, nalikilliliinerit ernianullu aningaasartuutit ilanngullugit, ilanngaasereerlugit	372.668	391.267	403.613	410.699
Ukiumi angusat	-89.996	-81.095	-71.987	-97.421
Nalikilliliinerit	84.426	82.721	76.213	71.438
Ernianut aningaasartuutit, ilanngaasereerlugit	3.102	2.801	2.265	3.419
Nalikilliliinissat ernianullu aningaasartuutissat akilerneqannginnerini ukiumut angusat, ilanngaasereerlugit	-2.468	4.427	6.491	-22.564

Najoqqutarisaq: Mittarfeqarfiit 2006-imiit 2009-mut ukiumoortumik naatsorsuutai.

Air Greenland

Timmisartuutiqatigiiffiit Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaata iluani angallanneranni isertitat imminnut assersuunnissaannut aningaasat taakku isiginiarneqarsinnaapput. Niuerfimmi suliat 90%-iisa missaannik suliaqarluni Air Greenland timmisartuussisartunit annersaalluinnarpoq. Air Greenland 2009-mi katillugit 1.060 mio. koruunerpijanik kaaviiartitaqarpoq, tak. takussutissiaq 16.2.6.

Takussutissiaq 16.2.6 Air Greenlandip 2008-mi aamma 2009-mi kaaviiartitai, 1.000 koruuninngorlugit

	2008	2009
Imarpik qulaallugu angallavinni aamma nunanit tamalaanit attartortitsilluni timmisartuussinerni ilaasunik, nassiussanik allakkanillu assartuinermit isertitat	351.504	329.730
Ilaasunit isertitat, Kalaallit Nunaata iluani timmisartuussinerni ilaasunut akitsuut ilanngunagu	299.626	290.519
Kalaallit Nunaanni attartortitsilluni timmisartuussinernit isertitat	158.205	141.459
Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinit isertitat (ingerlatsinermut tapiissutit)	115.116	115.076
Kalaallit Nunaanni timmisartuussinerni nassiussanik allakkanillu isertitat	57.630	53.742
Kalaallit Nunaata avataani attartortitsilluni timmisartuussinernit isertitat	41.925	38.023
Bilitsinik tuniniaanermi akitsuutinit il.il. isertitat	21.192	22.992
Angallannermi allanit isertitat	47.185	60.137
Ingerlatsinermi isertitat allat	10.663	12.046
Kaaviiartitat katillugit	1.103.046	1.063.724

Najoqqutarisaq: Mittarfeqarfiit 2006-imiit 2009-mut ukiumoortumik naatsorsuutai.

Tassalu Mittarfeqarfiit 2009-mi aningaasartuutaat 39%-iusimapput, imaluunniit Air Greenlandip kaaviiartitaasa 32%-iinik annertussuseqarsimallutik, tassanilu nalikilliliinerit ernianullu aningaasartuutit, ilanngaasereerlugit ilanngunneqarsimanerat ilanngunneqarsimannginneralluunniit

apeqqutaalluni.²³⁷ Timmisartuutiqatigiiffiilli tamarmik Kalaallit Nunaanni timmisartuussineranni kaaviiartitaat ilanngunneqarpata, procentiliussat taakku soorunami appasinnerulissapput. Tamannali Air Greenlandimi kaaviiartitat amerlanersaasa takussutissiaq 16.2.6-imi ilaasunik, nassiussanik allakkanillu Kalaallit Nunaata avataani, tassalu pingaartumik Københavnip aamma Kangerlussuup akornanni angallavimmi assartorneqarnerinut tunngasuunerinit illuatungilerluarneqarpoq. Tassalu aningaasartuutit taakku affaat 330 mio. koruuningajaasut 2009-mi Air Greenlandip kaaviiartitaasa tamarmiusut 15%-erpiaannik amerlassuseqarput, tassalu Kalaallit Nunaannut tunngatillugu timmisartuussisartut allat niuerfimmi suliaannit annertunerullutik, taamaattumillu aningaasartuutissatut naatsorsorneqartut 39 aamma 32%-iusut appartinnissaannut tunngaviliinatik.

Mittarfeqarfiit aningaasartuutaat qaffasingaatsiartut taakku oqaatigineqartutut, ilaatigut innuttaasut tunngaviusussat ikittuinnaanerisa malitsigisaanik ilaatigullu Mittarfeqarfinni ingerlatsinissamut akuersissuteqarfiusuni ingerlatsinermi suliaassat aqqissuussaanerisa malitsigisaanik mikisunik ingerlataqarnermi pitsaannequtaasunut atatillugu isigineqassapput.

Mittarfeqarfinni ukiumut sulisorisanik atuineq

Takussutissiaq 16.2.4-mi takuneqarsinnaasutut nunap iluani mittarfinni 13-iusuni ukiumut sulisorisat toqqaannartumik atorneqartut 220-iupput. Ukiumut ullut suliffiusut 260-iummata, ullormi suliffiusumi ataatsimi aallartartut 0,37-it aammalu ullormi suliffiusumi ataatsimi ilaasut 6,36-it anguneqartarput. Mittarnerit ilaasullu tikittartut ilanngunneqarpata, kisitsisit taakku soorunami marloriaatip missaannik amerlisussaapput. Taakku saniatigut nassiussat allakkallu angallanneqartut ilanngunneqassapput. Kisiannili nalorninartortaqartut marluk taakkua allallu nalorninartortaqarsinnaasut atuukkaluartut, agguaqatigiissisinerit inermi appasissut taakku, pissutsini taaneqartuni marlunni atuuttuni mikisunik ingerlataqarnerup pitsaannequteqarneranut takussutissaapput.

Nunap Karsianut tapiissutit akiliutillu

2007-imi ukiumoortumik aningaasanut inatsisini Mittarfeqarfinnut tunngatillugu suliaasaqarfinni ingerlatsinissamut akuersissuteqarfiusuni Mittarfeqarfiit ingerlatsinera ilaasunut, aallartarnermut ammatitsisarnermullu akit il.il. aqqutigalugit atuisut akiliuteqartinneqartarnerisigut aningaasalersorneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq, tassanilu aamma atuisunut akitsuutit Nunap Karsianut ukiuni 2007-imiit 2009-mut 4,8 aamma 11,2 mio. koruunit akornanni pissarsiaqaataasussaallutik, tak. takussutissiaq 16.2.7.

Takussutissiaq 16.2.7 Mittarfeqarfinnut tunngatillugu 2006-imiit 2009-mut tapiissutit amma Nunap Karsianut akiliutit, 1000 koruuninngorlugit

	2006	2007	2008	2009
Nunap Karsianut akiliutit	0	4.838	10.600	11.134

²³⁷ Nalikilliliinerit aningaasartuutitut, minnerunngitsumik suliffeqarfinni aningaasaqarnermut, aningaasaatit pigineqaannarnissaat ingerlatiinnarniarlugu imaluunniit annertusarniarlugu akiliisinnassutsimik naammaginarlutik qulakkeerisussamut eqqortumik saqqummiussisinnaanissaq anguniarlugu ilaatinneqarput. Kisiannili piusinnaassuseq tunngavigalugu naatsorsuutini nalikilliliinerit, tunngaviusumik Mittarfeqarfinni naatsorsuutit naatsorsorneqarnerinut tunngaviusut ilanngutissallugit, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitami aningaasartuutini sipaagaqarsinnaanermut periarfissat pingaarnertut aallaavigineqartussaatiillugit soqutiginaateqannginnerupput. Tamanna pingaartumik suliffeqarfinnut imminut ingerlattumut atuuppoq, tassani sanaartugassanut aningaasaliissutissat aningaasanut inatsit aqqutigalugu aningaasalersorneqartarmata. Tamatuma kingunerisaanik aningaasartuutit, nalikilliliinerit aningaasalersuinerimullu aningaasartuutit ilaatinngit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aallunniarpai.

Mittarfeqarfinnut tapiissutit:				
Ingerlatsinermut tapiissutit	4.000	0	0	0
Danskit naalagaaffianut kiffartuussinissamut isumaqatigiissut ^a	6.400	6.400	6.400	6.400
Sanaartornermut tapiissutit	1.300	3.587	4.915	25.510
Katillugit tapiissutit ilanngaasereerlugit	11.700	5.149	715	20.776

a. "Danskit naalagaaffianut kiffartuussinissamut isumaqatigiissut" tapiissutit isigineqarsinnaanersoq oqallissutigineqarsinnaavoq. Kisiannili Mittarfeqarfiit ukiumoortumik naatsorsuutaanni tamanna eqqartorneqarpoq, taamaattumillu taamatut inissiineq taanna aamma matumani malinneqarpoq.

Najoqqutarisaq: Mittarfeqarfiit 2009-mi ukiumoortumik naatsorsuutai.

Mittarfeqarfiit 2010-mut aningaasanut inatsit aqputigalugu siullermeerlutik ingerlatsinermut atortunik 15 mio. koruunit tikillugit nalilinnik atuisut akiliutaat aqputigalugit aningaasaliinissamut periarfissinneqarput.²³⁸ Taamaakkaluortoq tamatuma peqatigisaanik 2010-mut aningaasanut inatsimmi Mittarfeqarfiit Nunap Karsianut 11,873 mio. koruuninik akiliinissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Akinik qaffaannerit

Aamma oqaatigineqareersutut aningaasakilliornerup kingunerisaanik timmisartut angallannerat annikilleriarpoq, tak. takusutissiaq 16.2.1. Nalikilliliinissat ernianullu aningaasartuutit, ilanngaasereerlugit 2009-mi 23 mio. koruuningajaasut peerneqannginnerini amigartooruteqarnermut tamanna pequtaasuni annersaavoq. Mittarfeqarfiit aningaasaqarnikkut ajornartorsiomerat 2010 tikillugu ingerlaqqimmat, Mittarfeqarfinni akit agguaqatigiissillugit 11%-imik qaffanneqarnissaanik 2010-mi apriliimi Naalackersuisut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamut qinnuteqarput, taamaalillunilu 15 mio. koruunit missaannik iluanaaruteqarnissaq naatsorsuutigineqarpoq, imannak agguarlugit:

- Akit 4½ %-it missaannik iluasiiffigineqarnerinit 6,8 mio. koruunit (1. januar 2008-miit 1. januar 2009-mut atuisunut akit ineriartornerisa nalinganik),
- Aasaanerani Nuummi, Sisimiuni Ilulissanilu mittarfiit saniatigut ammatittarnerinut matussissutissanik akit 4 %-it missaannik iluarsiivigineqarnerinit 6,0 mio. koruunit,
- Aningaasanut inatsimmut 73.93.02-mut nassuiaat 3 naapertorlugu aningaasaliissutissanut atugassatut akit 2 %-erpianik iluarsiivigineqarnerinit 3,1 mio. koruunit. Taakku saniatigut akiliutissat 11,873 koruunit akiliutigineqasannigitsut, taamaalillunilu Mittarfeqarfiit ingerlatsinermut atortunut 15 mio. koruunit tikillugit aningaasaliinnaalernissaat pillugu Naalackersuisut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamut qinnuteqarput. Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap Naalackersuisut qinnuteqaataat akueraa, taamaalillunilu akinik qaffaanneri

²³⁸ Takuuk "2010-mut Aningaasanut Inatsimmi", Inatsisartunersumi kontomut pingaarnermut 73.93.02-mut nassuiaat 3. Nassuiaammi imatut allassimasoqarpoq: "Mittarfeqarfiit qamutininik motorilinnik pissarsinissaminut aningaasartuutini matussusersinnaajumallugit 1. januar 2010 aallarnferfigalugu akigititaminnik akiliisitsisarnermilu maleruagassanik allannortitsisinnaanissaanik akuersissuteqarnissamut Naalackersuisut piginnaatinneqarput. Akit procentinngorlugu qaffariaatissaa Naalackersuisunit aalangiiffigineqassaaq, taakkulu aningaasalersuinissamut ukiumut 15.000.000 kr.-inik pissarsissutaassapput."

2010-mut naatsorsuutini 0 anguneqarsinnaappat, Mittarfeqarfiit ingerlatsinermut atortunut 15 mio. koruunik aningaasaliinissaa periarfissinneqarpoq.

Pigisanik piseqqinnissamut aningaasassaqaannginneq

Mittarfeqarfinnut tunngatillugu ajornartorsiutaasoq annertooq alla tassaavoq, Mittarfeqarfiit nalikilliliisarnerit malillugit pigisanik piseqqinnissamut aningaasassaqaannginnerat. Tamanna ukiumut amigartooruteqarfiusumik angusaasartunut takussutissiaq 16.2.5-imi takuneqarsinnaasunut tunngaviuvoq. Piffissap ingerlanerani aningaasaliinissamut aamma/imaluunniit pigisanik piseqqinnissamut kinguaattoorutit annertoorujussuannorsimapput. Taakku piffissamut 1998-imiit 2009-mut naatsorsuutitigut 700 mio. koruunerpianut, tassalu ukiumut agguaqatigiissillugit 60 mio. koruuningajaat nalinginut naatsorsorneqarput.

16.2.5 Naliliineq

Matuma siuliani Mittarfeqarfinni suliat misissuiffigineqarnerini paasineqarpoq, Mittarfeqarfinni ingerlatsineq annertuunik mikisunik ingerlataqarnermi pitsaanngequteqartoq. Nunanut allanut sanilliusilluni misissueqqissaarnermi, Avinor AS-ip nunani avannarlerni mittarfinni qulingiluani, Nuup mittarfia ilaatillugu ingerlassimasaani takutinneqarpoq, Nuup mittarfiani aningaasartuutit/sunniuteqarluartumik ingerlatsineq nunani avannarlerni mittarfinni arfineq pingasuni allani, Avinor AS-ip misissueqqissaarnerani ilaatinneqartuni pissutsinut naleqqiullugu ajornerungilluinnartut.

Mikisunik ingerlataqarnermi pitsaanngequtinik killiliinissaq

Tamatumani soorunami Nuummi imaluunniit nunap iluani mittarfinni allani pitsanngorsaasoqarsinnaanera mattunneqaanngilaq. Tamatumunnga atatillugumikisunik ingerlataqarnermi pitsaanngequtaasut killilersimaarneqarnissaannut periarfissat, allanik ingerlatseqateqalernermut attuumassuteqarsinnaasuteqqumaffigineqassasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap erseqqissarusuppaa.

Suliassat allanik ingerlatseqateqarnissamut nuunneqarsinnaasutut eqqarsaatigineqarsinnaasut tassaapput suliassat, immikkut itumik ilisimasaqarfiuminnginnerusussasut. Suliassat immikkut itumik ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsiviusut (soorlu AFIS-operatorit, ikualattoornissamut annaassiniarnissamullu suliniuteqarnermi aqutsisut) Mittarfeqarfinniitinneqarnerat ingerlaannartariaqarpoq. Suliassanit soorlu allanik ingerlatseqateqarluni ingerlanneqarsinnaasunit oqaatigineqarsinnaapput: ilaasunik, nassatanik nassiussanillu isumaginnineq, aputaajaaneq il.il.

Ingerlatseqateqarluni misiligutaasumik suliniut

Erseqqissaatigineqassaaq Mittarfeqarfiit ingerlatsinermi suliassanik nalinginnaasunik ingerlatseqateqarluni misiligutaasumik suliniuteqaremat. Tassalu Mittarfeqarfiit RAL suleqatigalugu Paamiuni umiarsualivimmi mittarfimmilu terminalimi sulisunik atuisinnaaneq pillugu Angallannermut Aqutsisoqarfimmut qinnuteqarsimapput. Terminalimi sulisut ilaatigut qatserisartoqarnermi annaassiniartarnermilu suleqataasarmata, Angallannermut Aqutsisoqarfik tamatumunnga akuersisussaavoq. Akuersissut 8. december 2010-mi 1. januar 2011-mi atuuttussanngorlugu tunniunneqarpoq.

Misissuinerit suleqatigiissitarlu

Ataatsimut ingerlatsinissamut periarfissat tulleriiarlugit misissuiffigineqassasut, aammalu suliniutit periarfissaqarfii imminnullu akilersinnaaffiini aallartinneqartassasut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigerusuppaa. Taakkununga ilanngullugu suliassaqarfinni suni kommunit qatserisartoqarfii, aqquserniortui il.il. suleqatigalugit suliassanik isumaginnittoqalersinnaanersoq misissorneqartariaqarpoq, suliassaqarfinni taakkunani ataatsimut ingerlatsinissaq

naleqqunnerujussuartut isumaqarfigineqarmat. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa, mittarfinni ingerlatsinermi aningaasartuutit ikilisinneqarnissat siunertaralugu suleqatigiissitamik ataatsimoortumik, Mittarfeqarfinit, Namminersorlutik Oqartussanit aamma kommuninit ilaasortaqaartumik pilersitsisoqassasoq. Tamatumunnga atatillugu aningaasaliissutit aamma/imaluunniit pilersitsinissamat kinguaattoorutit qanoq iliorluni isumagineqassanersut, aammalu kinguaattoorutit nutaat pinngitsoortinneqassanersut paasiniarneqartariaqarpoq.

Mittarfiit sunnuteqarluartumik ingerlanneqarnissat pingaaruteqarluinnarpoq

Timmisartumik assartuussineq nunami innuttaasunut aningaasaqarnermullu pingaaruteqarmat, mittarfiit sapinngitsamik sunnuteqarluartumik ingerlanneqarnissat pingaaruteqarpoq. Tamanna aamma tusarniaanermi, Mittarfeqarfii Akinut Akiliisarnermullu maleruagassani akinik 1. maj 2010 aallarnerfigalugu qaffaanissamik qinnuteqaataannut ilaatinneqartumi saqqummerpoq. Tassani Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap akinik qaffaanerup ilaatigut takornariaqarnermut sunnuteqarnissamik isumaliornartoqartitsinini saqqummiuppa. Tamatumunnga atatillugu Naalakkersuisut qinnuigineqarput, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap akinik qaffaanerup kingunerisinnaasai naliliiffigissagai. Naalakkersuisup Jens B. Frederiksenip allakkatigut 28. maj 2010-meersutigut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap qinnuigaa, Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap taasai ilannguteqqullugit.

Tamatumunnga tunngatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap oqaatigissavaa, tamatumunnga atatillugu mittarfiit sapinngisamik sunnuteqarluartumik ingerlanneqarnissat soorunami aalajangiisuusassaasoq, taamaattumillu Isumalioqatigiissitap ataatsimut isigalugu misissuinerit taaneqartut matumalu siuliani tamanna pillugu isummersuutit innersuussutigai.

Takornariaqarnermut sunniutaanerluttussat

Takornariaqarneq soorunami Mittarfeqarfinni akinik qaffaanerup kingunerisinnaasaanik timmisartunut akit qaffanneranni takornariat ikilinerannit sunnernerlunneqartussaavoq. Oqaatigineqartutut akinik qaffaanermi saniatigut ukiumut 15 mio. koruuninik missiliorneqartunik iluanaaruteqarnissaq naatsorsuutigineqarpoq. Akit qaffasinnerulernerat tamakkiisumik bilitsit akiinut tutsinneqassappat Air Greenlandip ukiumut kaaviiartitaannut 1 mia. koruunerpiaasunut naleqqiukkaanni, akit qaffaataat isertitaasartunut assigiinngitsunut tamanut assigiimmik agguataarneqassappat, takornarianut bilitsit 1½ %-inik qaffannissat naatsorsuutigineqarpoq. Ukiumut nunatsinnut avataaniit takornariat 36.000-it missaanniittut maannakkut tikittarput. Akit nikerarsinnaanerat -1-iutikkaaanni, 1. maj 2010 aallarnerfigalugu akinik qaffaanerup kingunerisaanik ukiumut avataanit takornariat tikittartut 540-nik ikilinnissat naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Taakku saniatigut aamma nunap iluani takornariartarneq appariassaaq.

Naatsorsueriaaseq ilanngussaq 1.1-imi allaaserineqartoq atorlugu taakkua malitsigisaannik sunniutaasussat annertussusissat naatsorsorneqarsinnaavoq. Takussutissiaq 16.2.8-mi takuneqarsinnaasutut matumani – nalorninartortaqaarnera erseqqissarniarlugu – takornariat avataaniit tikittartut 540-nik ikilinnissat, taamatullu 750-inik ikilinnissat naatsorsuutigineqarpoq.

Takussutissiaq 16.2.8 Takornariat avataaneersut ikilinerisa ukiuni 20-ni nunap isertitaannut pingaaruteqarnera, maannakkut naliusunut ilanngaasereerlugit naatsorsorlugit

	Avataanit takornariat 540-nik ikilineranni	Avataanit takornariat 750-inik ikilineranni
Takornariat atuinnermut nalinginnaasumut aningaasartuutaasa ukiumoortumik ikileriaataata	3.024.000 kr.	4.200.000 kr.
Tassunga atatillugu isertitat ikileriaataatb	1.512.000 kr.	2.100.000 kr.
Ilaasunut akitsuutit appartinneqarnerisa kingunerisaanik takornariamut ataatsimut isertitat 500 koruuninik ikilinerat, tak. ilanngussaq 1.1	270.000 kr.	375.000 kr.
Isertitat ikilissutaat katillugit	1.782.000 kr.	2.475.000 kr.
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugitc	27.799.200 kr.	38.610.000 kr.

- Ilulissanut tunngatillugu atorneqartututuani takornariat atuinerat agguaqatigiissillugu 5.625 koruuniusoq, 5.600 koruuninut akunnaallisarlugu ilimagisatut tunngavigineqarpoq, tak. takussutissiaq B 8.1.5 nassuiaatillu tassunga tunngasut.
- Ilanngussaq 1.1 naapertorlugu isertitat amerlissutissaasa naatsorsornerini ½ tunngavigineqarpoq.
- Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsoqqinnerini tunngavissaq 15,6 atorneqarpoq, tak. takussutissiaq 1.5.1.

Siullermik erseqqissaatigineqassaaq, akinut qaffaatini 15 mio. koruunit taakku siullermik pingaarnertullu takussutissiaq 16.2.8-mi 1,8/2,5 mio. koruuninut, imaluunniit aningaasartaliussat ilanngaaserneqanngitsut amerlaqataannut sanillunneqassammata, aningaasat taaneqartut tamarmik ukiumut aningaasartaliussaammata. Aappaattut erseqqissarneqassaaq, naatsorsukkani taakkunani takornariat avataaneersut ikilineranni timmisartuutiqatigiiffiit isertitaasa ikilinissaat aammalu takornariat nunaqavissut ikilinissaat eqqarsaatigineqarsimanngimmat. Ikilissutissat taakku amerlassusissaannut timmisartuutiqatigiiffiit pisinnaasanik naleqqusaaissamut periarfissaat suunersut apeqqutaassapput. Pingajuattut oqaatigineqartut takornariat avataaniit tikittartut ikilinerisa sunniutissaat kisimik takussutissiaq 16.2.8-mut ilanngunneqarput. Tamatumali kingunerisaanik ikinaaraluni nalililneq akinik qaffaatini 15 mio. koruuninut taakkununnga 6 mio. koruunit Nuummi, Sisimiuni Ilulissanilu mittarfinnik saniatigut ammatitsisarnermut tutsinneqarnissaanit illuatungilemeqassaaq.

16.3 Assartuussinermut aqqissuussaana

Ullumikkut aqqissuussaana

Assartuussineq – illoqarfiit nunaqarfiillu iluini angallanneq kisiat pinnagu – taamaalillunilu aamma suliaasaqarfik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sammisimasaa ullumikkut qitiusumik aqunneqarpoq aningaasalersorneqarlunilu. Umiarsualiviit pingaarutillit tamarmik, tassalu illoqarfinni umiarsualiviit, nunaqarfinni talittarfiit atortullu allat arlallit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarput, taamaalillunilu aamma nutaanik sanaartornermut, pitsanngorsaanerit aserfallatsaaliuinnermullu aningaasalersuinnermi suliaasat tassanngaanniit isumagineqarlutik. Taakkununnga ilaatinneqanngitsut taamaallat tassaapput umiarsualiviit, ilaatigut aatsitassarsiorfiit sulianut, illoqarfinni nunaqarfinnilu umiarsualiviit aqutugalugit suliarineqarsinnaanngitsunut atatillugu sanasimasaa. Umiarsualiviit taamaattut marluk, ilaatigut Maniitsup eqqaani olivinisiorfimmi unitsinneqarallartumi, ilaatigullu Nanortallip eqqaani kuultisiorfimmi Nalunaq-mi pigineqarput. Mittarfinni pissutsit umiarsualivinni pissutituulli ippit. Mittarfiit tamarmik, tassalu Avannersuarmi pituffimmi sakkutooqarfiup mittarfia aammalu Station Nord-imi sakkutuut mittarfiat

kisimik pinnatik, aammalu heliportit tamarmik, tassani Kangilinnguani heliporti, Grønlands Kommando-mi danskit sakkutooqarfianit pigineqartoq kisimi pinnani, helistoppillu tamarmik, tassalu kuultisiorfimmi Nalunaq-mi helistoppi namminerisamik pigisaq kisimi pinnani, Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarput. Taamaattumik aamma tamatumunnga atatillugu mittarfinnik, heliportinik helistoppinillu nutaanik sanaartornermut pitsanngorsaanermullu aningaasalersuinissami suliassat pingaarnertut Namminersorlutik Oqartussanit isumagineqartarput. Aserfallatsaaliuinermi suliassat Mittarfeqarfinni ingerlatsineranut nalinginnaasumut missingersuutit aqqtigalugit aningaasalersorneqartarput, tassanilu isertitatigut tunngaviusut atuisunut akiliutinut attuumassuteqartuupput, tak. Mittarfeqarfinni Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassat.

Assartuussinermi suliassat arlallit qitiusumit aquneqarnerat aningaasalersorneqarnerallu pissusissamisoortuuvoq. Nunap angallannikkut ataqtigimmik sullinneqarnissaa pingaarnertut qitiusumik aqutsinissamik pisariaqartitsiviuvoq, tassanilu aamma attaveqaatit pillugit suliassanut arlalinnut aningaasatigut isumalluutit ima annertutigisut pisariaqartinneqartarput, suliassat taamaattut qitiusumik isumagineqartariaqarlutik.

Aaqqissuusseqqinneq nutaanik periarfissiivoq

Kisiannili aaqqissuusseqqinnerup pinerani pissutsit nutaat atuutilerput. Kommunit 18-usut kommuninut sisamanut kattunneqarput, taamaattumillu kommunit nutaat tupinnanngitsumik kommuniusimasut amerlanersaanit suliassanik amerlanerusunik isumaginnissinnaapput, tamannarpiaavormi kommunini aaqqissuusseqqinnermi tunngavigineqartoq. Taamaattumik aamma Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni suliassat agguarneqarnerinik allannguisoqartariaqarnerisut isumaliutigissallugu soqtiginarpoq.

Aaqqissuussaanermut Isumalioqatigiissitap *Pisortat suliassaqarfiniik aaqqissuusseqqinnissaq pillugu isumaliutissiissutaani* 2005-imeersumi kapitali ataaseq ilaasoqarnermut nassiussanullu tunngasuuvoq, tassanilu assartuussinermi suliassat akisussaaffiillu amerlanerusut kommuninut suliakkiissutigineqarnerini iluaqtissanik/akornutissanik Isumalioqatigiissitap misissuinissaa siqqullugu suliassaqarfitt naatsumik pingaarnersiorlugit allaaserineqarput.

Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu assartuussinermi suliassanik akisussaaffinnillu annertunerusumik suliakkersuinermi iluaqtissat/akornutissat suliassaqarfimmiit suliassaqarfimmut allanngorarput, taamaattumillu matuma kinguliani umiarsualiviit, mittarfiit kiffartuunneqarnissamillu isumaqatigiissutit akornanni immikkoortitsilluni allaaserinnittoqarpoq.

16.3.1 Umiarsualiviit

Aaqqissuussaanermut Isumalioqatigiissitap inassutigaa, umiarsualivinnik iluarsaassinermut, aserfallatsaaliuineranut ingerlatsinerimullu akisussaaffik kommuninut nutaanut tunniunneqassasoq. Tassanili Aaqqissuussaanermut Isumalioqatigiissitap kommunit umiarsualivinnik piginneqataalernissamut periarfissaat isummerfiginngilai.

Umiarsuakkut assartuussinerup, minnerunngitsumillu nassiussanik assartuussinerup pingaaruteqarnera eqqarsaatigalugu, pilersuinermi umiarsualiviit pisinnaasaasa atorsinnaanerisalu tamatumunnga iluaqutaanissaat pingaaruteqarpoq. Tamatuma saniatigut umiarsualiviit nunatsinni inuussutissarsiummut pingaarnermut pingaaruteqarput: aalisarnermut. Tamatumunnga atatillugu umiarsualiviit qitiusumik aquneqarnerini nassiussanik tiguisarnerup nassiussisarnerullu pitsaasuunissaa, aalisarnermik inuussutissarsiteqartut pitsaasumik sullinneqarnissaat, kiisalu imarsiorluni ilaasunik angallassinerep pitsaasuunissaa siunnerfigineqarsimavoq. Tassalu aamma qitiusumik aqutsineq teknologit nutaat, soorlu umiarsualivinni containerersornermi taamatut pisoqartoq, sukkasuumik, pitsaasumik assigiissaakkamillu atuilersitsisarnermut

qulakkeereqataasussaavoq. Qitiusumik aqutsinermi umiarsualivinnik nutaanik sanaartornerit, alliliinerit aserfallatsaaliinerillu pineqarput, parlatuanillu umiarsualivinnik ingerlatsinermi suliassarpiaat Royal Arctic Line-mut, KNI Pilersuisoq-mut imaluunniit Mittarfeqarfinnut suliakkiissutigineqarsimallutik. Taamaattumik umiarsualivinnut atatillugu sanaartugassat aserfallatsaaliugassallu suliakkiissutiginnissaat eqqarsaatersuutigissallugu soqutiginaateqarsinnaavoq.

Aaqjissuussaanikkut ilusiliinerup kingunerisaanik alliliinissamut kissaatit

Kommunit umiarsualivinnik sanaartornissamut/alliliinissamut kissaataat annertoorsuusut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap maluginianngitsoorsimanngilaa, tamannalu kommuninut aningaasartuutaasussaangimmat taamatut pisoqarnera tupinnartoqanngilaq. Kisiannili suliassat taamaattut – pingaartumik sananeqarnerminni – suliagarfiusumi sulianik annertusititsisussaapput isertitaqarfiusussaallutillu. Taamaattumik aamma kommunini tamani soorlu umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut umiarsualiviit pitsaanerulernissaannut annertuumik kissaateqartoqarmat, tamanna aamma paasilluarneqarsinnaavoq.

Ataatsimut isigalugu umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut 2009-mi katillugit 13 mio. koruuninik ilaasunut akitsuutit aqutugalugit isertitaqarfingeqarput, tak. takussutissiaq 3.2.7. Taakku saniatigut umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasut 2009-mi atuinerannit nalinginnaasumit isertitat 55 mio. koruunit missaannut missiliorneqarsinnaapput. Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut atorlugit takornariartitsisarneq ineriartortinneqarsinnaasoq qularutissaanngilaq. Kisiannili umiarsualivinnik nutaanik, umiarsuarnik sinersorlutik takornariartitsisartunik sullissisinnaasunik sanaartornissamut atatillugu apeqqummut aalajangiisuulluinnartumut, tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaanersoq toqqaannartumik tunngaviusussaavoq. Tassalu umiarsualiviit nutaat umiarsuarni sinersorlutik takornariartitsisartuni ilaallutik takornariartartunik amerlanerulersitsisariaqarput. Kisiannili aaqjissuussinerup atuuttup kingunerisaanik, tamanna kommunit umiarsualivinnut tunngatillugu kissaataanni pingaarutilinnut ilaatinneqanngilaq. Aamma qitiusumit aqutsineq umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarnerannut tunngatillugu immikkut isigisassartaqarpoq. Tassami umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut akitsuutit tamarmik Nunap Karsianut tuttarput, taamaattumillu umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut aqutugalugit takornariaqarnerup ineriartortinneqarnissaa kommunini allanut naleqqiullugu annikinnerusumik aallunneqarsimassasoq mattunneqarsinnaanani.

Umiarsualivinni suliassat siammarneqarnissaat

Umiarsualivinni suliassanik arlalinnik, taakkunungalu atatillugu aningaasalersuinissamut akisussaaffimmik siammarititsineq kommunit umiarsualivinnut akisussaaqataanerulernerannik kinguneqartussaavoq, tamatumalu aamma kingunerisaanik umiarsualiveqarnermi kissaatit najukkami tulleriarneqarnerinut peqataanerulertussaasariaqarlutik. Kisiannili aamma Kalaallit Nunaannut tunngatillugu siunissami umiarsualivinni suliassat suliakkiissutigineqarnerini mikisunik ingerlataqarnerup pitsaannequtaannik pilersitsisoqarsinnaanera ilimagineqarsinnaavoq. Kommunit siunissami umiarsualivinni suliassanik tigusissappata, kommunip iluani tamatumani immikkut ilisimasalinnik inerisaasoqartariaqarpoq. Suliassat taakku maannakkut Namminersorlutik Oqartussat umiarsualivinnut immikkoortortaannit isumagineqarput, tassanilu atorfilik ataasiinnaavoq. Taamaattumik suliassaqarfip taassuma suliakkiissutigineqarnerani, kommunit qitiusumik suliassanik, ullumikkut soorlu Namminersorlutik Oqartussani umiarsualivinnut immikkoortortami suliarineqartunik kattussinngippata, allaffissornermut aningaasartuutit qaffangaatsiartussaapput.

Aamma umiarsualivinni suliassat suliakkiissutigineqarnerat nammagassanik suliassanillu agguaanermut kommuninut kissaatigineqartumut naapertuuttariaqarpoq. Kommunerusuarnut sisamanut ikaarsaartoqarsimagaluartoq, kommunini akileraarutitigut tunngavissat aamma kommunini

aningaasartuuteqarnissamut pisariaqartitat – aammattaaq umiarsualiveqarnermi – assigiinngissuteqartorujussuummata, tamanna kommunit akornanni nalimmassaanermut aammalu kommuninut ataatsimoorussamik tapiissutit naatsorsorneqarnerinut tunngaviusunut ilaatinneqartariaqarpoq. Tamatuma saniatigut umiarsualivinni suliassanik kommuninut nuussisoqassappat, umiarsualiviit pitsaassusaasa kommunit akornanni assigiinngissutaat eqqarsaatigineqartariaqarput.

Suleqatigiissitamik pilersitsinissaq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, umiarsualivinni suliassanik kommuninut nuussinissaq eqqarsaatigissallugu soqutiginaateqartoq. Kisiannili aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, taamatut suliakkiisoqassappat, iluaqtissat/akornutissat misissoqqissaarneqarnissaat pingaaruteqarluinnartoq. Piffissamut isumalluutinullu sinaakkusiussat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut atugassaritineqartut pissutaallutik, Isumalioqatigiissitap suliassaq taanna naammaginantumik naammassisinnaasimanngilaa. Tamanna pissutigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit inassutigineqassaaq, suleqatigiissitamik immikkut ittumik, suliassani pineqartunit ilaasortaaffigineqartumik, suliassaqarfimmik taassuminnga immikkut misissueqqissaartussamik, tamatumunngalu malitsigitillugu aalajangersimasunik inassuteqartussamik pilersitsisoqassasoq. Ilusiliaq 2.3.1-imi illoqarfinni umiarsualiviit Imapik ikaarlugi umiarsuarnit, umiarsuarnit feederersortunit aamma umiarsuarnit nunaqarfiliartaatinit tikiqqartarnerat malillugu agguarneqarput. Taamatut agguaneq suleqatigiissitami pineqartumi suliassat nassuiaataannut ilaatinneqarnissaa tulluarsinnaavoq. Angallannermut attaveqaatinut suliat ilusertik pissutigalugu avataanut arlalinnik sunniuteqartarput, assersuutigalugu tak. kapitali 11. Umiarsualivinni suliassat kommuninut suliakkiissutigineqassappata, tamatumunnga atatillugu kommunit killeqarfii akimorlugit sunniutissat suunersut, taamaattoqassappallu avammut sunniutissat pitsaasut qanoq iliorluni siuarsarneqarsinnaanersut aammalu sunniutissat pitsaanngitsut qanoq iliorluni unitsinneqarsinnaanersut eqqarsaatigilluarneqartariaqarpoq.

Oqaatigineqareersutut Aaqqissuussaanermut Isumalioqatigiissitap kommunit umiarsualivinni piginneqataalernissamut periarfissaat isummerfiginngilaa. 2007-imi Iningaasanut Inatsimmi kontomut pingaarnermut 87.73.10-mut oqaasertaliussami Namminersorlutik Oqartussat umiarsualiviutaasa nalingisa aktianik piginneqatigiiffimmut, Namminersorlutik Oqartussat saniatigut kommunip umiarsualiviup inissisimaffigisaata aammalu aningaasaliisussat namminersortut piginneqataaffigisinnaasaannut akileeqaataasutigineqarsinnaanerat periarfissinneqarpoq. Kisiannili umiarsualiviutileqatigiiffimmik taamaattumik pilersitsinissamut periarfissaq maannamut atorneqarsimanngilaaq.

16.3.2 Mittarfii

Aaqqissuussaanermut Isumalioqatigiissitap inassutigaa Mittarfeqarfiit ingerlanneqarnerat atortullu aserfallatsaaliorneqarnerat ingerlaavortoq kommuninut tunniunneqassasoq, taamaaliornikkut umiarsualiviit, aputaajaanerit ikuallattoornissamullu upalungaarsimanerit ataatsimut ingerlanneqalernerisigut pisariillisaanermi iluanaarutissanik pissarsisoqarsinnaasoq tikkuarneqarluni. Tamatuma kingorna Angallannermut Aqutsisoqarfik oqartussaasoralugu mittarfinnik nakkutilliineq Mittarfeqarfiit pingaarnertut suliassarilissagaat oqaatigineqarluni.

Isumannaallisaaneq suliassaavoq pingaaruteqartoq

Silaannakkut angallannermut tunngatillugu isumannaallisaanermut tunngasortaa aalajangiisuulluinnartumik pingaaruteqarpoq. Aaqqissuussaneq qanorluunniit ilusilerneqaralarpat, isumannaallisaanermut piumasaqaatit naammassineqartariaqarput. Immikkoortoq 16.2-mi taaneqartutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, timmisartuni isumannaallisaanermut suliassat Mittarfeqarfiit Angallannermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu

tigummiinnartariaqaraat. Ingerlatsinermi suliassat pisariunngitsut nalinginnaasullu arlallit allanik suleqateqarluni pitsaanerusumik isumagineqarsinnaassasut ilimagineqarsinnaavoq. Tamatumunnga atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ataatsimut isigalugu ilaatigut immikkoortoq 16.2 innersuussutigissavaa, ilaatigullu eqqarsaatigisassat, minnerunngitsumik silaannakkut angallassinermi avammut sunniutissanut atatillugu eqqarsaatigineqartariaqartut erseqqissaatigissallugit. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, avammut sunniutissat silaannakkut angallassinermi aalajangiisuusussaasut, taamaattumillu kommuninut suliakkiinissamut namminersortunngorsaanissamullu il.il. atatillugu tamatumunnga attuumassuteqartut eqqarsaatigilluarneqartariaqartut.

2008-mi Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinneranni timmisartoqarfiit pillugit inatsit akuersissutigineqarpoq. Tassani mittarfiit nutaat – nutaanik sananermut taamatullu mittarfinnik pioreersunik alliliinnermut atatillugu – aningaasalersorneqarnerini, Naalakkersuisut mittarfinnik pioreersunik aallarniutitut tunniussisinnaanermut periarfissinneqarput. Taamaallilluni kommunit piginneqataasinnaanerat, taamaallitullu toqqaannartumik sunniuteqarsinnaanerat aammalu najukkani soqutigisanik isumaginnissinnaanerat periarfissinneqarpoq. Ingerlatseqatigiiffimmik taamaattumik pilersitsisinnaanermut periarfissaq – umiarsualivinnut atatillugu pisutut – aalajangersimasumik ujarorneqarsimanngilaq.

16.3.3 Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit

Inunnik nassiussanillu angallassinermut tapiisarnerit immikkoortoq 2.5-imi nassuiaatigineqarput. Tamatumunnga atatillugu 2010-mut aningaasanut inatsimmi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinut aningaasat immikkoortinneqartut takussutissiaq 16.3.1-imi eqikkarlugit saqqummiunneqarput.²³⁹

Takussutissiaq 16.3.1 2010-mi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit aqutugalugit inunnik nassiussanillu angallassinermut tapiissutit

Ilaasunik angallassineq	117,70 mio. kr.
Royal Arctic Bygdeservice aqutugalugu nassiussanik angallassineq	61,65 mio. kr.
Royal Arctic Line aqutugalugu nassiussanik angallassineq	0,85 mio. kr.
Katillugit	180,20 mio. kr.

a. Ukiumut marloriarluni Qaanaamut tikittarnermut tunngasuvoq.

Najoqqutarisaq: 2010-mut aningaasanut inatsit, kontot pingaernerit 73.01.08 aamma 73.01.15, qupp., 610 aamma 615.

Timmisartumik/qulimiguulimmik ilaasunik angallassineq

Timmisartumik/qulimiguulimmik ilaasunik angallassinermi tapiisarnerup isumaa takussutissiaq 16.3.2-mi takutinniarlugu misilinneqarpoq, tassanilu bilitsit akii, ilaasut namminneerlutik akiligaat agguaqatigiissillugit angalanermut ataatsimut agguaqatigiissillugit naatsorsorneqartunut sanillunneqarput. Takuneqarsinnaasutut distriktini ilaasunik timmisartuussisarnermut annertoorsuarnik tapiisoqartarpoq, taamatullu tapiissutit amerlassutsimikkut distriktinut

²³⁹ Immikkoortumi matumani taperseeqatigiissitsisarneq imaluunniit toqqaannangitsumik tapiisarneq misissuiffigineqanngilaq, matumani assartuussinermi suliassat aaqqissuussaanagerat, pingaartumik Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni ingerlanneqartoq sammineqarmat. Taamaattumik kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinut, immikkoortumut matumunnga ilaatinneqartunut isummerfissat kisimik pineqarput. Taperseeqatigiissitsisarneq aamma/imaluunniit toqqaannangitsumik tapiisarneq immikkoortoq 2.5-imi aamma immikkoortoq 16.5.2-mi ersarinnerusumik nassuiaatigineqarput.

assigiinngitsunut assigiinngingaatsiartarput, tamatumani aamma atugassarititaasut assigiinngissuteqarnerat takutinneqaqqippoq.

Takussutissiaq 16.3.2 2009-mi distriktini toqqarneqartuni tapiinertalimmik aamma tapiinertaqanngitsumik qulimiguulinnut timmisartunullu bilitsinut akit agguaqatigiissillugit

Distrikti	Bilitsip akia agguaqatigiissi llugu, kr.	Tapiissutit agguaqatigiissi nneri, kr.	Sullissisumut akiliutit agguaqatigiissillugit, kr.	Tapiissutit procentinngorlugit agguaqatigiissinneri ^a
Qaanaaq	723	6.307	7.030	89,7
Kalaallit Nunaata avannaa, suluusallit atorlugit timmisartuussineq	1.696	4.546	6.242	72,8
Upernavik	625	1.799	2.424	74,2
Uummannaq	399	795	1.194	66,6
Qeqertarsuaq (ukiukkut)	784	1.147	1.931	59,4
Kalaallit Nunaata kujataa	439	530	969	54,7
Ammassalik	656	492	1.148	42,9
Ittoqqortoormiit	740	3.666	4.406	83,2

Najoqqutarisaaq: Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfik.

Umiarsuarmik ilaasunik angallassineq

Takussutissiaq 16.3.2-mi ilaasunik angallassinermut tapiissutaasartut taaneqartut saniatigut Namminersorlutik Oqartussat aasaanerani (maajip qiteqqunneraniit novembarip naaneranut) Qeqertarsuup Tunuani ilaasunik angallassinermut, kiisalu Kalaallit Nunaata qeqqani ilaasunik angallassinermut tapiissuteqartarput.²⁴⁰ Qeqertarsuup Tunuani umiarsuarmik ilaasunik angallassinermut tapiissutaasartut agguaqatigiissillugit 65,4%-iupput, kiisalu Kalaallit Nunaata qeqqani 64,3%-iullutik.

Takornariaqarneq

Sumiiffinni taaneqartuni ilaasunik angallassinermut tapiisarnerit aamma takornarianut iluaqutaasarpup. Takornariat aallarfiissani pisariaqartuni inissanut inuttassaqaanngitsunut taamaallaat matusisarmata, takornariat kalaallit aningaasaqarnerannut iluaqutaasartussaappup. Kisiannili takornariat piunasaqarnerat naammassiniarlugu saniatigut pisinnaasanik pilersitsisoqassappat, takornariaqarnerup annertusineranut aamma Namminersorlutik Oqartussat ilaasunik angallassinermut atatillugu kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinut aningaasartuutissaat ilasussaappup.

²⁴⁰ Tamatumunnga atatillugu aamma sineriak sinerlugu angallavimmi, AUL-imit isumagineqartumi amigartooruteqarnissamat qularnaveeqqusiissutit taaneqassappup, tak. kapitali 15. Taakku kingullermi 11. august 2010-mut sivitsorneqarput, 2010-mi amigartoorutinut 6,8 mio. koruuninut qaffanneqarlutik, taamatuttaarlu amigartooruteqarnissamat qularnaveeqqusiissutit 2011-mut ingerlateqqinneqarput, 12 mio. koruuninut sinaakkuserneqarlutik.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, taannartaa aamma angallannermi isumaliutersuutitut ilaatinneqartariaqartoq. Nunanut allanut arlalinnut assersuussilluni nunaqavissunut nunaqavissuunngitsunullu akit assigiinngiaartinneqarnerisigut tamanna periarfissaqartinneqarsinnaavoq.

Nassiussanik angallassineq

Aamma nassiussanik angallassinermi amerlasuunik tapiisarnernik assersuutissaqarpoq. Royal Arctic Bygdeservice A/S-ip nunaqarfinnut/nunaqarfinniit aamma nunaqarfiit akornanni nassiussanik angallassineq akisussaaffigaa. Ingerlatseqatigiiffiup isertitai 2009-mi katillugit 73 mio. koruuniupput, taakkunanngalu 61,6 mio. koruunit usinik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutitut, Namminersorlutik Oqartussanut isumaqatigiissutigineqartunit pissarsiarineqarput. Taamaattumik tapiissutitaat 80%-it sinnerlugit annertussuseqarput, ingerlatseqatigiiffik aamma ilaasunik angallassinermi annikitsunik isertitaqartarmat.²⁴¹

Aaqqissuussaannermut Isumalioqatigiissitamit inassuteqaatit

Tassanili takuneqarsinnaavoq, inunnik taamatullu nassiussanik angallassinermut atatillugu kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit ilusiligaanerannut tunngatillugu soqutigisanik aallussineq annertoorsuusinnaasoq.

Aaqqissuussaannermut Isumalioqatigiissitap inassutigaa, siunissami inunnik nassiussanillu angallassinermut atatillugu isumaqatiginninniarsinnaannermut akisussaaffik kommuninut tunniunneqassasoq.

Inunnik angallassinermut taamatullu nassiussanik angallassinermut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiortarnerni suliaasat Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut suliakkiissutigineqarsinnaanerinit atatillugu isumaliutersuuteqarnermi pissutsit uku ilaatinneqartariaqarput:

- Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit annertunersaat distriktikkaarlugit aammalu kommuneqarfiit killeqarfiisa iluini atuuttussatut isumaqatigiissutaapput. Taamaattorli Kalaallit Nunaata qeqqani isumaqatigiissut Sisimiunut, Maniitsumut Nuummullu, kiisalu taakkunani nunaqarfinnut tunngasuvoq, taamaattumillu kommuninut marlunnut atuuttuulluni. Kommunit killeqarfiinut ataatsimik saneqqutsisoqaraluartoq, ilaatigut avataanit sunniutissat eqqarsaatigalugit isumaqatigiissutit taakku akornanni qilerutaasut arlaqarput. Tassalu kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit ilusiligaaneranni timmisartut umiarsuillu angallannerinut pilersaarutit akornanni ataqatigiitsisinissap saniatigut, aamma nunap nunallu tamalaat akornanni ataqatigiitsisinissaq eqqarsaatigineqarpoq – assersuutigalugu ilaasut sapinngisamik amerlanerpaat ullup ataatsip ingerlanerani angalasinnaanissaat eqqarsaatigalugu.
- Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut sisamanut suliakkiinermi aningaasartuutit qaffassanersut ilaasariaqarpoq, tassani tunngaviumik isumaqatiginninniarsinnaannermut

²⁴¹ Nassiussanik angallassinermut 1. januar 2011-mi atuutilersussamik kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissuteqarnermut atatillugu, RAB umiarsuarnut nutaanut aningaasalersuinissamut aningaasaliissutissanik aningaasaliiffigineqarpoq. Aningaasat ukiuni sisamani siullermi ukiumut 15,78 mio. koruuninut amerlanerpaaffissalerneqarput, tamatumalu kingorna aningaasat isumaqatiginninniutigineqassapput. Aningaasaliissutissat RAL-imi nassiussinermit akit tapertalerneqarnerisigut pissarsiarineqassapput.

tunngavissat annertusinerisigut akikinnerusunik isumaqatigiissusiorsinnaanermik kinguneqarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarmat.

- Paarlattuanik Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut sisamanut suliakkiineq najukkani pitsaannerusunik aaqqiinissamik kinguneqarsinnaassapput, taamaaliornikkut najukkani pimoorussineq annerulissasoq ilimagineqarsinnaammat. Tassalu najukkani qitiusumit, tassalu Namminersorlutik Oqartussanit najukkani pissutsit, tassunga ilanngullugu innuttaasut angalariaasissanut kissaataannik il.il. naammattunik ilisimasaqartoqannginnera isornartorsiorneqartarpoq.
- Angallassinermi suliassat, kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinit matussuserneqartartut kommunit sisamaasut akornanni allanngorangaatsiarsinnaammata, suliakkiinissaq aamma kommunit akornanni nalimmassaanermut kommuninullu ataatsimoortumik tapiissutinit sunniuteqarsinnaavoq.
- Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit neqerooruteqarfigitinneqarnerinut atatillugu 2009-mi apriilimi Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalackersuisoqarfik kommuninut sisamaasunut angalatitsivoq. Tamatumunnga atatillugu kommuninit kissaatit assigiinngingaatsiartut paasineqarpoq. Tassalu Qeqqata Kommunian kisimi distriktimi angallassinermik tamarmiusumik tigusinissamik kissaateqarpoq, kiisalu Qaasuitsup Kommunea periarfissamik atuiniarani toqqaannartumik nalunaarluni. Tamanna kommunini marlunni taakkunani suliassat annertussusaannut attuumassuteqartutut isigineqassasoq qularutissaanngilaq. Qeqqata Kommuniani illoqarfiit marluk (Maniitsup aamma Sisimiut) eqqaanni nunaqarfiit sullinneqarsinnaasut, aammalu ukioq kaajallallugu imaatigut angallavigneqarsinnaasut ikittunnguupput. Akerliani Qaasuitsup Kommuneani nunaqarfiit amerlasoorsuupput avinngarusimasunillu illoqarfeqarluni, taakkulu pissutsini imaannaanngitsuni sullinneqartussaapput – pingaartumik ukiuunerani. Kommuneqarfik Sermersooq aaqqiussusinnermik pioreersumik naammagisimaarinnilluni oqariartuuteqarpoq, kiisalu Kommune Kujalleq angallasseriaatsinik toqqaasarnermut sunniuteqarnerunissaminik kissaateqarluni.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit inassuteqaatit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap piffissamut isumalluutitigullu sinaakkusiussat iluanni inunnik angallassinermut nassiussanillu angallassinermut suliassaqarfimmi, ilaatigut nassiussanik angallassinermut suliassaqarfimmi ornigassanut ataasiakkaanut tapiissutaasartut annertussusaasa paasiniaaffigineqarnissaa ilaatinneqartariaqarluni, kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiortarnermi suliassat suliakkiissutigineqarnerisa iluaqtissartaannik akornutissartaannillu naammaginarumik misissueqquissaarsinnaasimangilaq.

Taamaattumik Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, tamanna pissappat suleqatigiissitamik, tamatuma iluaqtissartaannik akornutissartaannillu annertunerusumik misissuisussamik pilersitsisoqassasoq. Tamatumanissaaq sulinermi tassani avataanit sunniinerit pingaaruteqarnerisa ilanngunneqarnissaasa pingaaruteqarnerat Isumalioqatigiissitap erseqqissarusuppaa. Kiisalu Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, ilaasunik angallassinermi usinillu angallassinermi apeqqutit misissorneqartussat assigiinngitsorujussuusut.

16.4 Unammilleqatigiinneq/kisernaassineq

Assartuussinermut suliassaqarfippiami pissutissamisuginnartumik, tassalu neqerooruteqartup ataasiinnaanerani aatsaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut imminut akilersinnaasumik kisernaassiffiusut arlaqarput. Aammalu nunarujussuarmi Kalaallit Nunaattut ittumi, innuttaasut 56.000-erpiaallutik ikittuinnaasut aammattaaq siammarsimallutik nunassiffigisimasaanni tamanna annertunerusumik atuuttarpoq. Assersuutigalugu nunami illoqarfiit pingaarnersaanni illoqarfiillu annersaanni Nuummi marlunnik mittarfeqarnissaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu sunnuteqarluartumik pisinnaangilaq. Kisernaassinermi ajornartorsiutaasoq tassaavoq, namminersortup kisernaassisuusup allat pilliutigalugit aningaasaqarnikkut iluanaaruteqarnissaminut kisernaassinerminik atorluaasinnaanera, kiisalu pisortani kisernaassisuusup immaq suliassap sunnuteqarluartumik isumaginissaanut naammattumik kajumissaarutissaqarnani. Pissutsit taakku kingunerisaannik kisernaassinermut maleruagassanik pisortatigoortunik amerlasuunik, tamatumunngalu atatillugu aqutsinermik kinguneqartarput/malitseqartinneqartarput. Kisiannili unammilleqatigiinnermi suliassat pisortanit isumagineqartussat suli arlaliusarput, kisiannili aamma ajornartorsiutit amerlasuut, soorlu sunnuteqarluartumik ingerlatsineq, niuerfimmi nammineerluni isumagineqartussaasarlutik.

Usinik assartuussineq

Isummerfissat taakku aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutersuutaanut tunuliaqutarineqarput. Sullualuup angallavigineqarsinnaanera suli piviusunngortinnagu, Imaprik ikaarlugu nassiussanik assartuussinermi arlalinnik ingerlatsisoqarnissaq inuiaqatigiinnut imminut akilersinnaassasoq naatsorsuutigissallugu piviusorsiuunngilaq.

Aamma nassiussat Kalaallit Nunaanni Imaprik ikaarlugu mittarfimmit ataatsimiit arlalinniilluunniit nunami illoqarfiit sinnerinut ingerlaqittussat ima killeqartigippit suliassallu immikkut ittumik ilisimasaqarfiususaatigalutik, – mikisunik ingerlataqarnermi pitsaanngequtaasut eqqarsaatigalugit – inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu ingerlatsisut arlaqarnissaat tunngavissaqarani. Umiarsuarnik sikunut qajannaallisaatitaqanngitsunik nalinginnaasunik nunap iluani umiarsualiviit akornanni atuinissaq ajornartorsiutitaqassanngitsuuppat pissutsit allaassagaluarput.

RAL aamma ingerlatsinissamut akuersissut

Taamaakkaluortoq soorunami ullumikkut Imaprik ikaarlugu usinik angallassinissamut aammalu illoqarfiit akornanni usinik sullissinissamut kisernaassissusaatitaalluni ingerlatsinissamut akuersissuttip Royal Arctic Line-p pigisaata iluarsineqarnissaaarseqqissarneqarnissaalu pisariaqarsinnaasoq mattunneqanngilaq, taamatullu ingerlatsinissamut akuersissuteqarfiusut iluanni sunnuteqarluartumik ingerlatsinerup pitsanngorsarneqarnissaa siuarsarneqartariaqarpoq, ilaatigut tak. kapitali 11. Iluarsiiiffiusinnaasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tikkuarusutai tassapput aatsitassarsiorfinnik ammaaneri illoqarfiit eqqaanniittut, taamaattumillu RAL-ip ingerlatsinissamut akuersissut malillugu suliassaqarfiata iluaniittut, immikkut ittunik immikkut akuersissuteqarnissamik pissutissaqalersitsisinnaasut. Ataatsimut isigalugu suna inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naleqqunnerpaanersoq aalajangerneqarsinnaangilaq, tamatumani aatsitassarsiornermik suliassat ataasiakkaat apequtaasussaammata. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, illoqarfinnut qanittumi aatsitassarsiorfiliornermut atatillugu ingerlatsinissamut akuersissummi pineqartunut ilaatitsinngissinnaanerit pisuniit pisunut, aatsitassarsiornermik suliassaq aalajangersimasoq apequtaatillugu aalajangiiffigineqartariaqartut. Aamma uuliasiorluni misissuinermut qalluinernullu tunngatillugu isummerfissanik taamaattunik pisoqarsinnaavoq.

Tassalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, taamatut pisoqarnerani Namminersorlutik Oqartussat RAL-imut ingerlatsinissamut isumaqatigiissutaanni annertuumik allannguuteqartitsinissaq tunngavissaqanngitsoq, tamatumunnga atatillugu aamma umiarsuarnik

nassiussanik assartuussinerup nunamut aalajangiisuulluinnartumik pingaaruteqarnera eqqarsaatigalugu pilersuinerup qularnaassusaata qulakkeerneqarnissaa pingaaruteqarmat. Aamma tamatumunnga atatillugu Aalborg Havn-ip 2022 tikillugu umiarsualivittut aallaavittut atorneqaannarnissaa pillugu Namminersorlutik Oqartussat isumaqatigiissutaat innersuussutigineqassaaq, taamatullu Royal Arctic Bygdeservice-mi umiarsuit nutaat aningaasalersorneqarnissaannut atatillugu aningaasalersuinissamut isumaqatigiissut, 1. januar 2011-mi atuutilersoq innersuussutigineqassalluni. Kiisalu RAL-imut ingerlatsinissamut isumaqatigiissut malillugu, taanna ukiut tamaasa decembarimi ukiunik marlunnik sioqutsilluni allakkatigut ilimasaarinikkut atorunnaarsinneqarsinnaavoq.

Silaannakkut angallassineq

Paarlattuanik Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, silaannakkut angallassinermi Narsarsuarmi Kangerlussuarmilu Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiit Qaqortumi aamma Nuummi Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfinnik taarserneqarpata, sullissisut akornanni unammilleqatigiinneq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaasinnaasumik annertunerulersinnaasoq, tassani pingaartumik Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup Kangerlussuarmiit Nuummut nuunneqarsinnaanera tamanna eqqarsaatigalugu soorunami pingaarnerussalluni. Kangerlussuaq nunap Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiatut qitiusutut atorunnaarneqassappat, Air Greenlandip saniatigut sullissisut allat aallartissinnaanerminnut periarfissaat pitsaanerulissapput.

16.5 Aningaasalersuineq

Assartuussinermi attaveqaatinik sanaartornermut aningaasaliissutit nalinginnaasumik pisortanit aningaasalersorneqartarnerat ileqquuvoq. Ukiuni kingulliunerusuni nunani amerlasuuni qinigassatut allatut namminersortut aningaasaliisinnaanerit aningaasalersuisinnaanerallu annertuumik aallunneqarlersimavoq. Aningaasalersuinissamik aalajangiinermi tunngavissat pingaarutillit marluupput: taarsigassarsinermit aningaasartuutit aamma taarsigassarsinermit annaasaqataasinnaasut.

Pisortat aningaasalersuinissaat toqqarneqarpat, aamma taarsigassarsinermit aningaasartuutit aningaasallu taarsigassarsiarineqartut utertillugit akilernerneqarnissaannut aningaasassat qanoq ililluni pissarsiarineqarsinnaanersut isummerfigineqartariaqarpoq. Tassanilu aamma tunngaviusumik periarfissat marluupput: akileraartitsinikkut imaluunniit angallannermit atortut pineqartut atorneqarnerinut atuisut akiliuteqartinneqarnerat.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, namminersortut suliassanut aningaasaliinerisigut aningaasalersuinermit aamma tamanna angallannermit aningaasaliiffissanut aalajangersimasunut arlalinnut atorneqarsinnaasoq. Tamatumunnga atatillugu aamma isumaqartoqarpoq, aatsaat suliassaq aalajangersimasooq piareerpat tamatumunnga periarfissat ujartorneqarpata tulluarnersooq. Namminersortut suliassanut aningaasalersuinerisa ilusissat qanoq naleqqunnerpaamik ilusilerneqassanersoq – BOT-itut (Build, Operate and Transfer), OPP-tut (Offentligt Privat Partnerskab (pisortat aamma namminersortut suleqatigiinnerat)) allatulluunniit – aamma suliassamut aalajangersimasumut atatillugu naleqqunnerpaamik paasineqarsinnaavoq.

Immikkoortoq 16.5.1-imi siullermik taarsigassarsinermit erniat taarsigassarsinerimullu aningaasartuutit misissorneqarput, kiisalu immikkoortoq 16.5.2-mi akileraarusersuineq atuisut akiliuteqartinneqartarnerinut sanilliullugu misissorneqarluni.

16.5.1 Namminersorlutik Oqartussat taarsigassarsitinnissaannut tatiginassuseqarnera: taarsigassarsinermut aningaasartuutit annaasaqaataasinnaasullu

Nunap taarsigassarsitinnissamut tatiginassuseqarnera amerlanertigut akiitsorisinnaasat amerlassusaanik taaneqartut, tassalu pisortat aningaasannorlugit akiitsui nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) ilaatut naatsorsorlugi –nalinginnaasumik procentinngorlugit takutinneqartarpoq – atorlugi takutinneqartarpoq. Akiitsorisinnaasat amerlassusaat ilanngaasernagu taamatullu ilanngaaserlugi naatsorsorneqarsinnaavoq, akiitsorisinnaasat amerlassusaat ilanngaasereerlugit naatsorsorneqarnerini pisortat aningaasalersuinerimut aningaasartuutaasa nalingat pisortat pigisaasa aningaasaliiffigineqarsimasut nalingannik ilanngarneqartussaammat. Erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, pisortat akiitsui ilanngaasereerlugit taaguutaat, pisortat pigisaannik nalilinnik taagorneqartunit allaannerummat, pisortat angallannerimut attaveqaatinik, atuarfinnik, napparsimmavissuarnik pisortallu pigisaannik piviusunngortinneqarsimasunik allanik sanaartugaataasa nalingat, akiitsorisinnaasat amerlassusaasa naatsorsorneqarnerinut ilaatinneqartannimmata. Tassalu inoqutigiiit aalaakkaasunik pigisallit amerlanersaat aamma suliffeqarfiit amerlanersaat sinneqartoofigisaminnik nalilinnik peqaraluarlutik, nalinginnaasumik ilanngaaseriikkanik akiitsoqartarput.

Akiitsorisinnaasat pingaarutaat

Taarsigassarsitinnissamut tatiginassuseqarnerup misissorneqarnerani akiitsorisinnaasat amerlassuserpiaat kisimi imaluunniit siullertut pingaarnertulluunniit isiginiarneqarneq ajorpoq. Tassani siullertut pingaarnertullu akiitsorisinnaasat amerlassusaasa ineriartornerat pingaarnertullugu isiginiarneqartarpoq. Assersuutigalugu akiitsorisinnaasat amerlassusaat ukiumiit ukiumut annertusiartorsimappat, tamatumalu allannormissaa ilimanaateqanngippat, tamanna taarsigassarsitinnissamut tatiginassuseqarnerimut sunniuteqarnerluttussaavoq. Sunniutaanerluttorlu taanna soorunami akiitsorisinnaasat amerlassusaasa annertusiartornera sukkanerujartortillugu annertusiartortussaavoq.

Akiitsorisinnaasat amerlassusaasa ineriartornerat pissutsinit marlunnit aalajangerneqartarpoq: siullermik taarsigassarsiat erniaasa nalinginnaasut aamma nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa annertusiartornerisa (BNP) nalinginnaasup akornanni pissusiusut, aappaatullu pisortani aningaasaatit nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) procentiisa inernerat. Ukiumiit ukiumut akiitsorisinnaasat amerlassusaat ilanngaasereerlugit procentpointinngorlugit uuttorneri imatut naatsorsorneqartarput:

Akiitsorisinnaasat amerlassusaasa ilanngaasereerlugit ukiup aallartinneraniit naaneranut qaffaataat procentpointinngorlugit= (Ukiumi ernialiussat, ukiup aallartinnerani akiitsut ilanngaaseriikkat procentinngorlugit ilanngaasereerlugit naatsorsorneqartut – ukiumi nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) qaffaataat nalinginnaasumik procentinngorlugit) + nunap tunisaasa ataatsimut nalinginit (BNP) procentinngorlugit pisortat aningaasaliissutaanni ukiumi amigartoorutit.

Nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) ukiumut qaffaataat piviusunngortut 2 %-iuppata, kiisalu aningaasat naleerukkiartornerat ukiumut 3 %-iuppata, BNP nalinginnaasumik ukiumut 5 %-inik qaffassaaq. Taamaattumik akiitsorisinnaasat ilanngaasereerlugit amerlassutsimikkut qaffannginneranni, ilanngaasereerlugit akiitsunut ernialiussat ukiumut 5%-iusinnaapput. Ernialiussat ukiumut 5%-erpiappata, akiitsorisinnaasat ilanngaasereerlugit amerlassutsiaat allannguuteqassanngilaq, tamannali aatsaat pisortat aningaasaataat oqimaaqatigiippata pisinnaavoq (pisortat atuinerannut, aningaasaliissutaannut nuutaannullu pisortat aningaasartuutaat – akileraarutitigut akitsuutitigullu pisortat isertitaat).

Pisortat aningaasaatitigut amigartooruteqarsimappata, tak. akiitsut nalimmassarnerinut ungalusami assigeequtip kingorna immikkoortup aappaa, akiitsorisinnaasat amerlassutsimikkut qaffannissaat pinngitsoortinniarlugu, ernialiusaat nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) ineriartornerannit nalinginnaasumit amerlanerunnginnissaat soorunami tamanna naammangilaq. Pisortat aningaasaataanni amigartoorutit nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) 4%-iinik amerlassuseqarpata, tamatuma kingunerisaanik akiitsorisinnaasat amerlassutsimikkut ilanngaasereerlugit kisiisa isigalugit tamatuma kingunerisaanik 4 procentpointinik amerlassuseqassapput.

Tassalu pisortat aningaasaataanni amigartoorutit kisimik akiitsorisinnaasat amerlassutsimikkut ineriartornerannut aalajangiiisuuneq ajorput. Nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) ineriartornerat nalinginnaasoq naalagaaffimmut akiitsut nalinginnaasut erniaannit qaffasinnerusimappat, taakku kingunerisaannik akiitsorisinnaasat amerlassusaannut ammut nanertuinissaat pinngitsoorneqassaaq. Aammalu erniat nalinginnaasut nunap tunisaasa ataatsimut nalinginik (BNP) naatsorsuinertulli naatsorsorneqarnerini aningaasat nalikilliarnerat atorpeqartoq atorlugu naatsorsuisoqassappat, tamanna aamma nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) ineriartornerisa nalinginnaasut ernialiusaanit nalinginnaasunit qaffasinneruneratigut takutinneqarsinnaavoq. Taamaattumik aamma tamanna tunngavigalugu aningaasaqarnermi kusanartumik ineriartortoqarnissaa, tassalu tunisassiorsinnaanerup qaffannissaa pingaaruteqarpoq.

Amigartoorutit aamma akiitsorisinnaasat annertussusaat

Takussutissiaq 16.5.1-imiit 16.5.3-mut nunani arlalinni pisortat amigartoorutaat akiitsorisinnaasallu amerlassusaat Kalaallit Nunaanni pissutsinut sanilliuunneqarput. Takussutissiaq 16.5.1-imi 2007-ip naaneraniit 2012-ip naaneranut nunani arlalinni pisortat akiitsuisa ilanngaasigaanngitsut amerlassusaat takutinneqarput. Taamatuttaaq takussutissiaq 16.5.2-mi akiitsorisinnaasat amerlassusaat ilanngaaseriikkat takutinneqarput. Taakkununga ilassutitut takussutissiaq 16.5.3-mi pisortani naatsorsuutini nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) 2007-imiit 2012-imut %-inngorlugit inerneri takutinneqarput.

Aamma takussutissiaq 16.5.1-imi, takussutissiap immikkoortuani kingullermi, 2007-imiit 2012-imut pisortat akiitsorisinnaasaasa amerlassusaat ilanngaaserneqanngitsut ineriartorsimanerat takutinneqarpoq.

*Takussutissiaq 16.5.1 2007-imiit 2012-imut nunani arlalinni pisortat akiitsuini ilanngaasigaanngitsuni
BNP %-inngorlugu*

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Allannguut 2007-2012
Kalaallit Nunaat ^a	0,0	0,0	0,0	2,1	4,0	5,8	5,8
Euro-qarfiit	70,9	76,0	86,3	91,6	94,8	96,3	25,4
Island	53,3	102,4	119,6	124,9	116,9	111,3	58,0
Irland	28,9	49,4	72,7	104,9	112,7	115,6	86,7
UK	47,2	57,0	72,4	81,3	88,6	94,5	47,3
Portugal	68,8	74,1	86,3	92,9	98,7	100,6	31,6
Spanien	42,3	47,4	62,4	72,2	78,2	79,6	37,3
Danmark	34,1	42,3	51,8	53,7	55,2	58,0	23,9
USA	62,0	71,1	84,4	92,8	98,5	101,4	39,4
Frankrig	70,0	75,9	87,1	92,4	97,1	100,2	30,2
Grækenland	104,6	105,6	120,2	129,2	136,8	142,2	37,6
Tyskland	65,3	69,4	76,5	79,9	81,3	82,0	16,7
Italien	112,7	115,1	127,7	131,3	132,7	133,0	20,3

a. Tassani Namminersorlutik Oqartussat akiitsui kisimik ilaatinneqarput. Taakku saniatigut kommunit aamma ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut akiitsui, ilaatissallugit soqutiginaateqarsinnaasut ilaatinneqarput. 2009-p naanerani kommunit akiitsui, piffissami sivisuumi akilersugassat taamaallaat 105 mio. koruunit missaanniippat. 2009-p naanerani pigisaat akiliutaasinnaasut 300 mio. koruunerpiaappat. Ingerlatseqatigiiffinni Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartuni akiitsutigut atugarisat allaaserisap iluani nassuiarneqarput.

Najoqqutarisat: OECD 2010. Economic Outlook No. 88. Paris, 2010-mi novembarimi aamma Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik.

Oqaatigineqartut pisortat aamma aningaasaqarnikkut nalilinnik pigisaqarsinnaammata, akiitsut ilanngaaserneqanngitsut nunat akornanni akiitsut ajornartorsiutaanerannut eqqornerpaamik takussutissaasinnaanngillat, taamaattumillu takussutissiaq 16.5.2-mi pisortat akiitsuinut ilanngaaseriikkanut, tassalu aningaasaqarnikkut pigisat uninngasuutillu assigiinngissutaat nunap tunisaasa ataatsimut nalingi (BNP) %-inngorlugit, kisitsisit issuarneqarput. Takussutissiaq 16.5.2-mi immikkoortumi kingullermi 2007-imiit 2012-imut pisortat akiitsuisa ilanngaaseriikkat ingerlasimanerat takutinneqarpoq. Takussutissiaq 16.5.1-ip aamma takussutissiaq 16.5.2-p akornanni sanilliussinermi takuneqarsinnaasutut, piffissami misissuiffigineqartuni pisortat akiitsuisa ilanngaaserneqanngitsut ilanngaaserneqartullu ineriartornerisa akornanni ersarissumik ataqatigiittoqanngilaq, tamannalu aamma naatsorsuutigineqarsinnaasimangilaq.

Takussutissiaq 16.5.2 2007-imiit 2012-imut nunani arlalinni pisortat akiitsuini ilanngaaseriikkani
BNP %-inngorlugu

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Allannguut 2007-2012
Kalaallit Nunaat ^a	-20,7	-17,5	-11,1	-2,9	-0,8	1,2	21,9
Euro-qarfiit	42,1	46,4	53,7	58,7	61,7	63,3	21,2
Island	-1,0	26,1	39,8	45,2	45,7	43,1	44,1
Irland	-0,3	11,3	28,6	61,5	69,7	74,6	74,9
UK	28,5	33,0	43,8	51,3	57,6	62,3	33,8
Portugal	42,7	47,1	57,4	63,2	67,6	70,0	27,3
Spanien	18,5	22,9	34,3	43,4	49,3	52,8	34,3
Danmark	-3,8	-6,7	-4,5	0,3	4,2	6,8	10,6
USA	42,4	48,3	59,7	67,8	74,3	78,2	35,8
Frankrig	33,8	43,4	50,8	57,1	61,8	64,7	30,9
Grækenland	72,5	78,7	88,3	97,3	105,1	110,1	37,6
Tyskland	42,2	44,0	48,5	50,5	51,6	52,0	9,8
Italien	87,0	89,7	100,0	103,3	104,7	105,0	18,0

a. Tassani Namminersorlutik Oqartussat akiitsui kisimik ilaatinneqarput. Taakku saniatigut kommunit aamma ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut akiitsui, ilaatissallugit soqutiginaateqarsinnaasut ilaatinneqarput. 2009-p naanerani kommunit akiitsui, piffissami sivisuumi akilersugassat taamaallaat 105 mio. koruunit missaanniipput. 2009-p naanerani pigisaat akiliutaasinnaasut 300 mio. koruunerpiaapput. Ingerlatseqatigiiffinni Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartuni akiitsutigut atugarisat allaaserisap iluani nassuiarneqarput.

Najoqqutarisat: OECD 2010. Economic Outlook No. 88. Paris, 2010-mi novembarimi aamma Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik.

Tassani aamma pisortat akiitsorisinnaasaasa amerlassusaat ilanngaaseriikkat nunap taarsigassarsitinnissamut tatiginassuseqarneranut takussutissatut atussallugit ajornartorsiortitsinngitsuunngillat. Pisortat akiitsuina ilanngaasereerlugit naatsorsorneqarnerini, pisortat pigisaat, illuutit, aqqusernit, mittarfiit il.il. nalingi oqaatigineqareersutut ilanngunneqanngillat.

Takussutissiaq 16.5.1-imi aamma takussutissiaq 16.5.2-mi nunani takutinneqartuni 2007-imiit 2012-imut pisortat aningaasaqarnikkut pigisaasa nunap tunisaasa ataatsimut nalingi (BNP) %-inngorlugit inernerit takussutissiaq 16.5.3-mi takutinneqarput. Takussutissiaq 16.5.3-mi 2007 aallaavigineqarpoq, 2008-mi septembarimi aningaasakilliornerup atuutilerneripiaa takussutissiorniarlugu. Aningaasakilliornerup pisortat aningaasaqarnikkut pigisaannut sunniuteqarnera takussutissiaq 16.5.3-mi ersarilluinnartumik takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 16.5.3 2007-imiit 2012-imut nunani arlalinni pisortat akiitsuini inernerini BNP %-inggorlugu

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Allannguut 2007-2010	Allannguut 2007-2012
Kalaallit Nunaat ^a	-2,4	-2,7	-8,0	-1,9	-1,6	-1,6	0,5	0,8
Euro-qarfiit	-0,6	-2,0	-6,2	-6,3	-4,6	-3,5	-5,7	-2,9
Island	5,4	-13,5	-9,9	-6,3	-2,7	0,6	-11,7	-4,8
Irland	0,0	-7,3	-14,2	-32,3	-19,5	-7,4	-32,3	-7,4
UK	-2,8	-4,8	-11,0	-9,6	-8,1	-6,5	-6,8	-3,7
Portugal	-2,8	-3,0	-9,4	-7,3	-5,0	-4,4	-4,5	-1,6
Spanien	1,9	-4,2	-11,1	-9,2	-6,3	-4,4	-11,1	-6,3
Danmark	4,8	3,4	-2,8	-4,6	-3,9	-2,8	-9,4	-7,6
USA	-2,9	-6,3	-11,3	-10,5	-8,8	-6,8	-7,6	-3,9
Frankrig	-2,7	-3,3	-7,6	-7,4	-6,1	-4,8	-4,7	-2,1
Grækenland	-5,4	-7,8	-13,7	-8,3	-7,6	-6,5	-2,9	-1,1
Tyskland	0,3	0,1	-3,0	-4,0	-2,9	-2,1	-4,3	-2,4
Italien	-1,5	-2,7	-5,2	-5,0	-3,9	-3,1	-3,5	-1,6

a. Namminersorlutik Oqartussani IST-p inernerani BNP-ip %-atut naatsorsorlugu allanneqarpoq. 2009-mi Namminersorlutik Oqartussat Royal Greenland A/S-imut aningaasaliineq, 2009-mi amigartoorutaasut affaat sinnilarlugit amerlassusilinnut pissutaapput.

Najoqqutarisaq: OECD 2010. *Economic Outlook No. 88*. Paris, 2010-mi novembarimi aamma Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik.

Takussutissiaq 16.5.3-mi takuneqarsinnaasutut Islandimi, Irlandimi, UK-mi, Spaniami aamma USA-mi 2008-p kingorna ukiumi ataatsimi arlalinniluunniit pisortat amigartoorutaat 10%-it sinnerlugit amerlanerusimapput, taamatullu Portugalimi 2009-mi pisortat amigartoorutaat nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) 10%-at tikillugit amerlassuseqarsimallutik. Nunat taakku tamarmik taarsigassarsitinnissamat tatiginassuseqarnermi ajornartorsiorsimapput, tassani taamaallaat USA immaqalu UK pinnatik. USA nunaavoq aningaasat nalinginut sillimmateqarfiusoq, aammalu nunarsuarmi aningaasaqarnerpaatut immikkut ittumik inissisimalluni. Aammalu UK-mi missingersuutit annertoorsuarmik ikilisitsisoqarsimavoq.

Pisortat naatsorsuutaanni missingersuutaannilu amigartooruteqartoqaraangat – oqaatigineqartutut – soorunami pisortat akiitsorsinnaassusaasa amerlassusaanni akiitsut ilanngaasereerlugit amerlisarput. Tassanili kisitsisitigut paasissutissanik naatsorsuisoqartillugu ataqatigiit ataasiinnaaneq ajorput, aningaasat nalingisa, pappiaqqat nalillit aktiallu il.il. nalingisa ineriartornerat pisortat naatsorsuutaasa inernerinut, kisitsisitigut paasissutissani matumani naatsorsorneqartunut sunniuteqartarnerisa saniatigut aamma akiitsut inernerinut sunniuteqarsinnaasarmata.

Matumani pisortat akiitsorsinnaassusaasa amerlassusaat – amerlassutsit ilanngaasigaanngikkaluarpata ilanngaasigaagaluarpataluunniit – kisimik taarsigassarsitinnissamat tatiginassuseqarnermut aalajangiisuususaappata, Kalaallit Nunaat pitsaalluinnartumik taarsigassarsitinnissamat tatiginassuseqartussaassagalarpoq, tak. takussutissiaq 16.5.1 aamma 16.5.2. Amerlassusiliussat taakku, ilaatigut pisortat aningaasaqarnikkut pigisaasa inernerinut aalajangerneqartut, ineriartornerat tamatumunnga naliliiniernermut ilaatinneqaralarpataluunniit, tamanna atuuttussaavoq, tak. takussutissiaq 16.5.3. Kisiannili Kalaallit Nunaannut atatillugu minnerpaamik pissutsit allat marluk ilaatinneqartussaapput: 1)kalaallit aningaasaqarnerannit aningaasaatit amerlassusaat ataqatigiinnerallu, aamma 2) ingerlatseqatigiiffinni pisortanit pigineqartuni akiitsoqarnikkut pissutsit.

Akiitsut annaasaqarfusinnaasullu

Kalaallit Nunaata aningaasaqarnerani suli – ataatsimoortumik tapiissutit eqqaassanngikkaanni – aalisarnerup ineriartornera apeqquataasorujussuuvuq – tassani amerlassutsit akillu pineqarsimasinnaapput. Taamatut illuatungaannarsiortoqarnera niuernikkut atugassarititaasunut tunngaviusunut nunamut taamatullu aamma taarsigassarsititsisinnaasunut annertuumik nalorninartoqartitsivoq. Taakku saniatigut suliffeqarfiit pisortanit pigineqartut, soorlu Royal Greenland A/S, Royal Arctic Line A/S, Tele Greenland A/S aamma KNI A/S kalaallit aningaasaqarneranni annertoorsuarmik pingaaruteqarput.²⁴²

Pisortat nalinginnaasumik ingerlatseqatigiiffiit taakku taarsigassarsiaannut akiliinissaq pissaaffiginnikkarluaraat, tamanna pissusiviusut malillugit pissannginnersoq apeqquataavoq. 2009-mi Namminersorlutik Oqartussat Royal Greenland A/S-imut 500 mio. koruuninik aningaasaatinut akileeataassutitut aningaasaliissuteqarput, tassalu ingerlatseqatigiiffiup akiitsuisa tamarmiusut 20%-ingajaannik, taamaaliornikkut ingerlatseqatigiiffiup avammut aningaasalersuisinnaanermut periarfissai qulakkeerniarneqarlutik. Tamatumunnga atassuteqartut taarsigassarsititsiniartut arlallit isumaliutersuutaannut ilaatinneqartassasut ilimagineqarsinnaavoq, pingaartumik ingerlatseqatigiiffiit pisortanit pigineqartut amigartooruteqarlutik imaluunniit annikitsuinnarnik sinneqartooruteqarlutik ingerlatsillugit.

Ingerlatseqatigiiffiit tallimat taaneqartut 2008-p naanerani akiitsui ilanngaasereerlugit erniaqartinneqartut 4.075 mio. koruuniupput. Akiitsut taakku 2009-p naanerani 3.273 mio. koruuninut ikilippit, tamatumunngalu Namminersorlutik Oqartussat 2009-mi aasakkut Royal Greenland A/S-imut 500 koruuninik akisussaaffeqarfiusumik taarsigassarsititsinerat aamma atasutut isigineqartariaqarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiit 2010-mi akiitsuisa annertuumik allannguuteqarnissaat naatsorsuutigineqanngilaq. Kisiannili 2011-mi aamma 2012-imi akiitsut amerleqqinnissaat naatsorsuutigineqarpoq, ilaatigut Royal Arctic Line A/S-imi usitussutisunik nutaanik pisisoqartussaammat. Ingerlatseqatigiiffiit taaneqartut akiitsui erniaqartinneqartut 2008-mi aamma 2009-mi nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) 40%-ii inorlugit amerlassuseqarput.

Pisortat taarsigassarsitinneqarnissamut tatiginassuseqarnerat

Nunani taarsigassarsitinneqarnissamut tatiginassuseqartutut isigineqartuni pisortat nalinginnaasumik namminersortunut naleqqiullutik erniakinnerusunik taarsigassarsisinnaasarput, tassanilu soorlu illuatungaani naalagaaffimmi pappiaqqat nalillit erniaasa aammalu illuatungaani aningaasanik taarsigassarsititsisarfiit suliffeqarfinnilu pappiaqqat nalillit akunnerminni assigiinngissuteqarnerat tunngavigineqarpoq. Tamanna assersuutigalugu Danmarkimi atuuppoq. Sanilliussilluni annertussutisunik aammalu pisortat akiitsuisa amerlassutsimikkut ineriartornerannik misissuinernut atatillugu tamanna aamma Kalaallit Nunaannut atuutissasoq, Assartuussineq pillugu Isumaliogatigiissitaq isumaqarpoq.

Annaasaqarsinnaaneq eqqarsaatigalugu sapinngisamik annerpaamik pissarsisinnaanissaq taarsigassarsititsiniartut anguniartartussaavaat, taamaattumillu namminersortut taarsigassarsititsisussat Kalaallit Nunaanni suliassanut taarsigassarsititsinerminnut atatillugu immikkut pitsaassuilinnik piumasaqaateqarnissaasa naatsorsuutigineqarnissaa piviusorsioortussaannngilaq, tamatumani

²⁴² Ingerlatseqatigiiffiit taakku tamarmik Namminersorlutik Oqartussanit 100%-imik pigineqarput. Air Greenland A/S-imi, aammattaq Kalaallit Nunaanni suliffeqarfittut pingaaruteqartorujussuusumi Namminersorlutik Oqartussat 37,5%-inik piginneqataapput..

anigaasalersuiffissaq aatsitassarsiorfiugaluarpat imaluunniit angallannermut tunngasuugaluarpat apeqqutaatinnagu. Tamatumunnga atatillugu aamma taarsigassarsititsinermit anigaasartuutit, soorlu ingerlatsinissamut akuersissummut atugassarititaasut allanit iluanaarnerusut atuutsinnerisigut toqqaannangitsumik matussusertinniarneqartut eqqumaffiginissaat aamma pingaaruteqarpoq.

Annaasaqaataasinnaasunik pitsaasumik siammartitsineq

Oqaatigineqareersutut taarsigassarsianut anigaasartuutit anigaasalersuinissamut isumaliutersuuteqarnermi tunngavissat pingaarutillit marluusut aappaannaraat. Annaasaqaataasinnaasortaa aamma ilaatinneqartariaqarpoq. Assersuutigalugu suliassanut anigaasaliiffissanut paasisutissat/ilisimasat assigiinngitsorujussuarmik agguagaasimasinnaapput. Assersuutigalugu pisortat uuliamik tunisassiornermut, aatsitassarsiorfinni tunisassiornermut, aluminiumik tunisassiornermut il.il., taakkunungalugu atatillugu annaasaqaataasinnaasunut ilisimasaat, nunani tamalaani ingerlatseqatigiiffiit, suliassaqarfinni taakkunani suliartaqartuutit ilisimasaattut annertutigisimasinnaangillat. Taamaattumik pisortat, pingaartumik kalaallit anigaasaqarnerattut annikitsigisumik anigaasaqartillutik anigaasalersuinissamut suliassanik ingerlatseqatigiiffinnut taamaattunut, ilaatigut aamma immikkut ilisimasaqarnertik tunngavigalugu tunisassiornermut atatillugu annaasaqaataasinnaasunik suliqaarnissamut naammattumik nukissalinnut paasisimaarinnittunullu nuussinissaat naapertuutissaaq. Tamanna tupinnangitsumik Maniitsup eqqaani aluminiumik tunisassiorfissamut misissuiffigineqartumut atatillugu atornerqarsinnaavoq, aammalu uuliamik tunisassiornissamut immaqalu aamma aatsitassarsiornissamut atornerqarsinnaalluni. Annaasaqaataasinnaasut qanoq agguarneqassanersut, akuersissutinut piumasagaatitigut imaluunniit suliassanut piumasagaatit allat aqutigalugit ersersinneqassasoq ilimanarpoq. Ilisimasat assigiinngiaartut qanoq pingaaruteqartiginissaannut atatillugu soorunami namminersortut/pisortat BOT (Build, Operate and Transfer) imaluunniit OPP-mut (Offentligt Privat Partnerskab) ilusiliussat assigiinngitsut atorlugit suleqatigeeriaasiisa assigiinngitsut arlaata atornerqarnissaanik isumaliutersuuteqarnissaq immaqalu aalajangermissaq pingaaruteqarpoq.

Pisortat anigaasalersuinissaat pingaarnerusariaqarpoq

Suliassat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuineranut ilaatinneqartut, tassalu mittarfiit, umiarsualiviit atortullu taakkunungalugu atasut amerlanertigut assigiiaartuusarput, taamaattumillu ilisimasat assigiinngiaarnerisa ajornartorsiutaanissaa annikitsuaraassalluni. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, taarsigassarsitinneqarnissamut tatiginassuseqannginnerup imaluunniit pissutsit immikkut ittut tamanna pisariaqalersippagu aatsaat namminersortut anigaasalersuinissaannik eqqarsartoqarnissaa tulluassasoq.

Pissutsit immikkut ittut taamaattut tassaasinnaapput, pisortanik piginnittuuffiusumi arlaannik peqquteqartumik aserfallatsaaliuinissamut anigaasat naammannissaasa ajornartinneqarnerat, pisortat atortuisa niuernermik tunngaveqarluni ingerlatsinissamut periarfissat atornerqannginnerat, naak soorlu mittarfinni pisiniarfiit il.il. suliariumannittussarsiuunneqarnissaat periarfissaqartinneqaraluartoq, soorlumi Kangerlussuarmi Narsarsuarmilu nioqqutissanut akitsuuteqanngitsunut pisiniarfiit, Mittarfeqarfinnit ingerlanneqaratik KNI-mit ingerlanneqartut.

Tamatumani pisortat anigaasalersuinissaat namminersortut anigaasalersuinissaannit taarserneqaannarani, aammattaq pisortat piginnittuunerat namminersortut piginnittuunerannit taarserneqarpat, aamma inuiaqatigiit inuiaqatigiinni suliassat pingaarutillit, tassanimi assartuussineq minnerunngitsumik inuiaqatigiinnut kalaallinut taamatut isigineqarsinnaammat, suliarineqarnerannut

nakkutilliisinnaanerminnik annaasaqassanersut ilanngunneqartariaqarpoq, aamma tak. kapitali 2.²⁴³ Namminersortut piginnittuuneranni tunngaviusumik atuisut aningaasartuutitut, taakkunungalu aamma ilanngullugit aningaasalersuinermit aningaasartuutitut nammattuusarput, tassa atuisut akiliuteqartinneqartarnerisigut imaluunniit toqqaannangitsumik piseqataatinneqartarnerisigut. Kisiannili namminersortut piginnittuunerat aamma/imaluunniit aningaasalersuinerat annertunerusumik naammassisaqarsinnaanermik kinguneqassappat, tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluaqutissartaqarpoq, taamatullu atuisunut iluaqutaasussaalluni.

Kiisalu oqaatigineqassaaq, namminersortut aningaasalersuinissaat pingaartumik suliassanut aningaasalersuinissamut atatillugu soqutiginaateqartussaammat, kisiannili pisortani siunertanut tamakkiissunut atatillugu taamaattusnaanani.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassaasa allattorsimaffianni suliassat ilaattut allassimavoq, ”*avataanit aningaasalersuisinnaasut aamma aningaasalersueriaatsit misissuiffigineqarnissaat*”. Aningaasalersuisinnaasut aningaasalersueriaatsillu suut atorneqarsinnaanissaannut piginnittoqarnerup ilusaa apeqqutaasussaavoq. Matumani pisortat aamma namminersortut piginneqataanerisa akornanni immikkoortitsinissaq aalajangiisuusussaavoq, taakku akornanni ilusiliussat akunnermuliutsinneqartut arlaqarmata: pisortat/namminersortut kattullutik piginnittuunerat; siullermik namminersortumit pigineqartoq tamatumalu kingorna pisortanit pigineqartoq (BOT assigalugu), imaluunniit pisortat piginnittuunerat namminersortut piginnittunngornerannik kinguneqartoq (namminersortunngorsaanerit assigalugit). Oqaatigineqareersutut aatsaat suliassanut siunnersuutunik aalajangersimalluinnartunik piareertoqartillugu, suliassanut aningaasalersuinissamut niuerfiup misissuiffigineqarnissaa soqutiginaateqarlualertussaavoq. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassaqarfik taanna annertunerusumik aallutinngilaa.

16.5.2 Akileraarutitigut aningaasalersuineq imaluunniit atuisunik akiliuteqartitsisarneq – inaarutaasumik aningaasalersuisarneq

Pisortat aningaasartuutaat siunissamut ungasissumut akileraarutit imaluunniit atuisunik akiliisitsisarneq aqutugalugu aningaasalersorneqartariaqarput. Tunngaviusumik ilusiliussat taakku akornanni toqqaanissamut ilaatigut makku apeqqutaassapput: akileraarutitigoortitsinerup annertussusaa, kiisalu pissusilersortarnermik sunniinerit, unammilleqatigiinnermi pissutsit aamma agguaanerit.

Siunissaq ungasissoq eqqarsaatigalugu akileraartarneq pillugu allaaserisani tunngaviusumik isumaqartoqarpoq, akissarsianit akileraarutit (isertitanit akileraarutit) akissarsianut tutsinneqartassasut, taamaattumillu akissarsianut aningaasartuutit tamanna pissutigalugu qaffanneqassanngitsut. Aamma nioqqutissanik atuinermut akitsuutit atuisut akiliutaattulli siunissaq ungasissoq eqqarsaatigalugu akissarsianut aningaasartuutitut sunniuteqassasut naatsorsuutigineqanngilaq, naak aningaasartuutissat taakku atuisunut akinut tutsinneqarnissaat naatsorsuutigineqaraluartoq. Tamanna tunngavissatut

²⁴³ Angallassinermut atortut annertuut, avataanut sunniutissanut pingaarutilinnut tunngassuteqarsinnaasut nakkutigineqarnerinik annaasaqarneq ajornartorsiorfiunngitsoorsinnaanngitsoq, ilaatigut danskit Aningaasaqarnermut Inuussutissarsiornermullu Ministeriata Brian Mikkelsen-ip 26. april 2010-mi apersorneqarnermini oqaatigaa: ”Siusinnerusukkut sapinngisamik annertunerpaamik namminersortunngorsaanisamik tapersersuisuulluurtuusimavunga. Maannali taamaanngilanga. Tassani suliassat pissutigalugit, aammali isumaqarama, suliassat ilaannut naalagaaffiup sunniuteqarsinnaanissaa pingaarteqartoq.” Tamanna Københavnimi mittarfinnut taamatullu TDC-mut, aningaasaateqarfinnut tunineqarsimasanut, taamaattumillu tamatumunnga atatillugu naalagaaffiup toqqaannartumik sunneeqataasinnaajunnaarneranik kinguneqartunut atatillugu oqaatigineqarpoq.

aaljangiunneqarpat, akileraarutit qaffaatissaat taamaattut piffissaq qaninnerusooq eqqarsaatigalugu unammillersinnaanermik ajornerulersitsissaaaq, tamannali aamma ajortorujussuusinnaavoq.

Akileraarutit nikitsitsisarput

Kisiannili akileraarutit qaffannerisa kingunerisaanik inoqutigiit suliffeqarfiillu pissusilersornerat pitsaanngitsunik sunniuteqarfigissavaat/nikitsissavaat, aamma tak. immikkoortoq 1.5.3. Taamaakkaluartoq tamatumunnga atatillugu pisortani suliassanut aningaasalersuinnerut akileraarusiinerup atornerqarneranut soorunami pissutaavoq, aningaasalersuinissamut periarfissanik pitsaanerusunik atuutsinneqalersinnaasunik imaluunniit atuutsitsilernissamut periarfissaqarfiusunik soqanngitsoq politikikkut naliliisoqarmat.

Sullissinermik pisortanit neqerooruteqartitsivigineqartunik, soorlu mittarfinnik, atuartitaanermik, napparsimmavissuit sullissinerannik il.il. atuisut akiliuteqartinneqartarnerat akileraarutitigut akiliisitsinissamik pisariaqartitsineq annikillisinniarlugu atornerqarsinnaavoq. Atuisunik akiliuteqartitsisarnerup atornerqannginnissaanut pissutsit arlallit tunngavilersuutigineqarsinnaapput. Ilinniartitaanermik napparsimasunillu passussinermik akeqanngitsumik atuisinnaanermut agguassinermi isummersuutit nalinginnaasumik tunngavigineqartarput, kisiannili aamma pitsanngorsaanissamik isiginninniarnermik tunngaveqarsinnaallutik. Ilinniartitaanermut suliassaqarfimmi aarlerinartorsiorusussuseqannginneq aammalu namminersortunit aningaasalersuinissap periarfissaqannginnera innuttaasut ilinniartitaanikkut appasippallaamik inissinneqarnerinik kinguneqarsinnaavoq. Peqqinnissaqarfimmi suliat ersarinnginnerisa kingunerisaanik, atuisunik akiliuteqartitsisarneq aqqutigalugu sillimmasiisarnikkut niuerfimmi aalajangerneqartumik aaqiinnissaq akisoorujussuanngorsinnaavoq.²⁴⁴

Assartuussinermi atuisut akiliutaat

Assartuussineq nalinginnaasumik atugarissaarnermi suliassaqarfittut qitiusutut isigineqarneq ajorpoq. Taamaammat aamma assartuussinermi sullissinerit pisortanit neqerooruteqartitsivigineqartut atuisunut akitsuutit aqqutigalugit tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit aningaasalersorneqarnissaat naleqquppoq. Assartuussinermi soorlu mittarfinni sullissinerit, Mittarfeqarfinit isumagineqartuni tamanna atuuppoq, tak. immikkoortoq 16.2. Mittarfeqarfiit suliassaqarfimmi akuersissuteqarfiusuni ingerlatsinermut atatillugu sullissineranni, tak. Mittarfeqarfinnut missingersuutitigut sinaakkutissat, suliassat Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani akit, aammattaq kingullermik 1. maj 2010 aallarnerfigalugu allanngortinneqartut aqqutigalugit tamakkiisumik aningaasalersorneqarnissaat siunnerfigineqarpoq, aamma tak. immikkoortoq 16.2. Boks 16.5.1-imi assartuussinermi, atuisunik akiliisitsisarnerup annertunerusumik atulernissaata naleqquttorujussuuneranik ersersitsisoq assersuutitut saqqummiunneqarpoq.

²⁴⁴ Tamatumunnga atatillugu akuttunngitsumik amerikamiut peqqinnissaqarfiaq eqqaaneqartarpoq. 2007-imi USA-mi peqqinnissaqarfimmut aningaasartuutit nunap tunisaasa ataatsimut nalingisa (BNP) 16,0%-iinig amerlassuseqarput, naak inuit amerlasuut peqqinnissaqarfimmut sillimmasiisutinit matussuserneqartanngikkaluartut Aningaasartuutit taakku qaffasissorujussuunerinut ilaatigut innuttaasunit peqqinnissaqarfimmut sillimmasiisutinit matussusigaasunit, aammalu ilaatigut neqerooruteqartartunit namminersortunit katsorsarneqarsinnaasunit piumasaqarnerup killilersoruminaatsorujussuunera pissutaavoq, taamatullu peqqinnissaqarfimmi, aammattaarlu sillimmasiisarfinni suliat ersarinnginnerisa kingunerisaanik allaffissornermut aningaasartuutit amerlasoorujussuunerat pissutaallutik. USA nunanit allanit allaanerujussuuvooq. Tassalu peqqinnissamut aningaasartuutit 2007-imi Danmarkimi 9,8%-iusimapput, Norgemi 8,9%-iusimapput, Sverigemi 9,1%-iusimapput, Finlandimi 8,2%-iusimapput, Tysklandimi 10,4%-iusimapput aammalu U.K.-mi, USA-mut naleqqiullugu peqqinnissaqarfimmik namminersortunngorsaanermik annikinnerujussuarmik atuiiffiusumi 8,4%-iusimapput, tak. OECD (2009, takussutissiaq A12).

Boks 16.5.1 Umiarsualivinnut akitsuutit

Umiarsuit angallatillu nunaqavissut tamarmik umiarsualivinnut akitsuumik akiliisneqarneq ajorput. Tamanna – nalunaarusiami *Kalaallit Nunaanni umiarsuit atorsinnaanngitsut peerneqarmissaat pillugu siunnersuut-mi* ersarinnerusumik nassuiaatigineqartut – naleqqutinngitsunik arlalinnik kinguneqartussaavoq, umiarsuit angallatillu atorunnaarsimasut, taamaatinneqarsimasut imaluunniit atorsinnaanngitsut umiarsualivinni inissamik tiguisarmata – taamaalillunilu umiarsualivimmi pisinnaasanut piumasaqaatinik annertusititsisarlutik – Umiarsualivinni oqartussaasut umiarsualivinnut maleruagassani § 17, imm. 1, oqaaseqatigiit suillit malillugit ilaatigut umiarsuarnik umiarsuakunillu – kiisalu taakku atortuinik atortunillu taakkununga tunngassuteqartunik – qimatanillu aammalu atortunik allanik piffissap naammaginatup iluani pīaanissamut piumasaqarsinnaagaluartut, pissutsinik naleqqutinngitsunik taamaattunik pisoqartarpoq. Peqqussuteqarneq naammassineqanngippat, umiarsualivinni oqartussaasut namminneerlutik imminnut ikiorniarlutik pīaasinnaapput.

Najoqqutarisaq: Grontmij|Carl Bro (2009).

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, umiarsuarnut angallatinullu tamanut umiarsualivimmiinnermut akitsuummik atuutsitsisoqalissasoq, taassuma atuutilerneratigut aamma umiarsuit angallatillu piginnittunit taamaatinneqarsimasut, kisiannili umiarsualivinnut oqartussaasunit avataaniittunit piginnittuinik ajornanngitsumik paasinniffiusinnaanngitsut ilaatinneqalissammata. Umiarsualivimmiinnermut akitsuutip marlunnik immikkoortortaqaarnissaa eqqarsaatigineqartariaqarpoq: ilaatigut akitsuutit ingerlaavartut aammalu ilaatigut akitsuutit aalajangersimasut. Akitsuutit ingerlaavartut umiarsuit/angallatit atorunnaarsimasut umiarsualivimmit pineqartumit erngerlutik peerneqartarnissaannut iluaqutaassapput. Akitsuutit aalajangersimasut umiarsuup/angallatip avatangiisinut ajoqutaanngitsumik atorunnaarsinneqarsinnaaneranut naammattunik aningaasassaqaarnissamut iluaqutaassapput, taamatut atorunnaarsitsinerup imaluunniit umiarsuup/angallatip tunineqarnerata kingorna aningaasat sinneruttuusimasinnaasut aatsaat tunniunneqartassammata.

Atuisulli akiliutaat aqutigalugit aningaasalersuinissaq ajornartorsiorfiunngitsoortussaannigilaq, tamannarpjarlu atuisut akiliutaannut ataatsimoortunut Mittarfeqarfinnik aningaasalersuinnermut atorneqartunut atatilugit takussutissiorneqarsinnaavoq. Ajornartorsiuutinut taakkununga tunngaviusumik mittarfeqarnermi niuerfiup ingerlasinnaannginnera attuumassuteqarpoq, nunami Kalaallit Nunaattut ittumi innuttaasut ikinnerat siammasissorujussuunerallu pissutigalugu illoqarfimmi nunaqarfimmiluunniit ataatsimi mittarfik ataasiinnaq ingerlanneqarsinnaammat. Tassalu tamanna pissusissamisoortumik kisermaassiviuvoq, Mittarfeqarfinnut ingerlatsinissamut akuersissummit matussuserneqartarpoq. Tamatuma saniatigut nunap iluani mittarfinni 13-iusuni ilaasutigut tunngavissat assigiinngitsorujussuummata, mittarfimmiit mittarfimmut niuerneramik tunngaveqarnissamut periarfissat mittarfimmiit mittarfimmut assigiinngitsorujussuupput, aammalu mittarfiup ilaanni atugaanngivissinnaallutik.²⁴⁵

Mittarfeqarfiit atorneqarnerannut atuisut akiliutaannut maleruagassat mittarfinnut tamanut assigiimmata, tamannalu aamma piffissap aningaasat nalingisa qaffasiffiit appasiffiitnullu

²⁴⁵ Akit Mittarfeqarfinnit atorneqartut atorlugit ingerlatsinnermut aningaasartuutinut, nunap iluani mittarfinni annerni arfinilinni, Mittarfeqarfinnut ilaasut katillugit sisamararterutaannik pingasunik isumaginniffiusuni ingerlatsinnermut atortunik aningaasaleeqqinnerit ilanngullugit, naammattunik isertitaqartoqarsinnaavoq. Taakku saniatigut mittarfinni tallimani ingerlatsinnermut aningaasartuutit, ingerlatsinnermut atortunut aningaasaleeqqinnissat ilanngunnagit, matussuserneqarmissaannut naammattunik isertitaqartoqarsinnaavoq.

atuuttuummat, tamatumalu saniatigut Kalaallit Nunaanni timmisartumik assartuussinissamut sullissisut imaluunniit timmisartuutiqatigiiffiit qilersorsimaneqanngimmata, tamatuma inernerisaanik mittarfiit annerit, pingaartumillu Nuup mittarfia, piffissami angalanerpaaffiusumi sullissinissamut unammillerneq ima annertutigilersinnaavoq, Air Greenlandip Kalaallit Nunaanni ornigassat iluanaarnannginnerusut imaluunniit allaat annaasaqarfiusut, pingaartumik piffissap angalanerpaaffiusup avataani, sullinneqarneranni taperseeqatigiissitsisarnermut ataatsimoortumik isiginnissinnaanissaa ajornalersussaalluni. Taamaattumik nunap iluani mittarfinni atuisunut akitsuutit assigiissinneqarnerini, nunap iluani mittarfinnut annernut atatillugu unammilleqatigiinneq annertunerulerpat, tamatuma kingunerisaanik kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit ullumikkornit amerlanerusut atuutsinneqalernissaat pisariaqalertussaavoq. Naatsumik oqaatigalugu: atuisut akiliuteqartarnerinut maleruagassat ilusiligaanerisa kingunerisaanik pisortanit tapiissutissat amerlanerulersinnaapput, tamatumalu kingunerisaanik akileraarutigut artukkiineq annerulersinnaalluni.

Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani akit 1. maj 2010-mi mittarfinnut tamanut qaffanneqarmata, tamatuma peqatigisaanik ilaasunut akitsuutit piffissamut angallaviunerpaasumut aamma piffissamut angallaviunnginnerpaasumik assigiinngitsuunissaat atulersinneqarpoq, piffissami angallaviunerpaasumi qaffasinnerullutik. Taamatut assigiinngisitsineq aamma ilaatigut Islandimiit Kalaallit Nunaannut timmisartut angallaviinik qilersorsimaneqarani pilersitsisinnaalernissamut, aammalu mittarfinni tamani Mittarfeqarfinnut atuisut akiliutaanni akit assigiit atornerqarsinnaalernerinut periarfisseeqataavoq. Assersuutigalugu soorlu piffissami angalanerpaaffiusumi Nuup sullinneqarnerani unammilleqatigiinneq sukannersorujussuanngorpat, tamanna Air Greenland pingaartumik Nuup Kangerlussuullu akornanni angallavimmiit angallavinnut allanut aningaasanik nuussinissamut periarfissaqarunnaassaaq. Tamanna piviusunngussappat, nunap iluani angallaviit ilaat ingerlaannassappata, mittarfinni imminut akilersinnaassuseq qulakkeerlugu ilaasukiffiuallaartuni kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinik aamma/imaluunniit akinik appasinnerusunik Mittarfeqarfiit atuutsitsilertariaqarput.

Taperseeqatigiissitsisarnermi iluaqutissat akornutissallu

Taperseeqatigiissitsisarneq assigiinngitsuniit isigineqarsinnaavoq, tamatumani pitsaassutsimik misissuisoqarnerisooq imaluunniit iluaqutaassutsimik misissuisoqarnerisooq apeqqutaalluni. Mittarfinni tamani akit tamarmik assigiinneri akornutaasooq tassaavoq, sumiiffinni niuerneramik tunngavissaqarluartuni sumunnarfissani niuernikkut pilerinaateqannginnerusuni assartuussinermut atatitsiinnaaniarluni assartuussinermut aningaasartuutinik qaffasitsitsisarneq. Sumunnarfinnut/sumunnarfinniit niuernikkut pilerinaateqannginnerusunut tapiisarnissap kissaatigineqarnerani akileraarnissap pinngitsoormissaa iluaqutaasinnaavoq. Akileraarnissaq pinngitsoorneqassappat, ataatsimut akilersueriaatsip iluani mittarfiliortoqannginnissaa pisariaqarpoq. Tamanna soorunami inissisimaffinni pilerinarnerusuni kissaatigineqarsinnaavoq.

Tamatumunnga atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap erseqqissaatigerusuppa, atuisut akiliuteqartarnerinut maleruagassat ilusilersornerini, akileraaruteqarnissap pinngitsoortinneqarnissaa kissaatigineqarpat, assartuussinermi aqutit politikikkut kissaatit atatiinnarniarlugit akileraarutinut tapiissuteqarnissamut pisariaqartitsiviulerlugit ilusilerneqannginnissaat pingaaruteqarpoq.²⁴⁶

²⁴⁶ Immikkoortoq 2.5-imi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit, maannarpiaq timmisartuussisunut isumaqatigiissutigineqarsimasut takussutissioneqarput.

17 Isumaliutissiissutip eqikkarneqarnera

17.1 Aallaqqaasiut

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassanut allattuiffik naapertorlugu assartuussinermi suliassat naatsumik oqaatigalugu, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu angusaqarfiunerusumik, taamaassinnaappallu qanoq iliorluni ingerlanneqarsinnaanersoq misissortussaavaa.

Suliaq pingaarutilik unammillernartorlu

Assartuussinermi suliassat inuiaqatigiinnut kalaallinut, torrutiinnarlugu assartuussinermik inuussutissarsiornerup nalillit ineriartornerisa arfineq marlorarterutingajaanik annettussuseqarfisaannut suliassaavoq pingaarutilik unammillernartorlu.

Piffissamik sivitsuineq

Aamma Isumalioqatigiissitap suliassamik naammassinninnissamut 2010-p qiteqqunneranut piffissaligaanini sioqqullugu suliani naammassisinnaasimangilai, kisiannili piffissap 2010-p naaneranut sivitsorneqarnissaa qinnutigisariaqarsimallugu akuerineqarsimallunilu. Kisiannili taamatut sivitsuisoqaraluartoq Isumalioqatigiissitap piffissaliussaq malissinnaaniarlugu suliassanik tulleriiaarisariaqarpoq.

Isumalioqatigiissitap suliaanik killiliineq

Tamanna aallaqqaammut pingaartumik assartuussinermut aalajangiinerni pingaaruteqartorujussuarni, misissuiffiginarlugit isumalluutit atuiffiusimasuni ersiuteqarpoq. Aalajangiinissani pingaarutilinni nunami Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiit pingaarnerit, tassalu mittarfiup Kangerlussuarmit Nuummut nuunneqarsinnaaneranut, mittarfiup Narsarsuarmit Qaqortumut nuunneqarsinnaaneranut, aamma Nuummi umiarsualivinni containerersorfiusumik nutaamik sanasoqarsinnaaneranut tunngasuupput.

Aappaattut assartuussinermi misissukkat attuumassuteqartut arlallit naammassineqarsinnaasimangillat. Taamaattumik taakkununga paasissutissanut tunngaviusut piffissakilliorneq aamma/imaluunniit isumalluutit pissutaallutik suliap naammassinissaanut piffissaliussap iluani pissarsiarineqarsinnaasimangillat. Assersuutigalugu Sisimiuni aamma Ilulissani umiarsualivinnik alliliinissamut atatillugu tamanna pinnaasimangilaq. Tassunga tunngatillugu Isumalioqatigiissitap siunnersuutigisariaqarpaa, matuma kingorna suleqatigiissitanik immikkut ittunik, misissuinerit taakkuninnga ingerlatsisussanik pilersitsisoqassasoq.

Pingajuattut allani assartuussinermi suliassanik aalajangersimasunik immikkut ittunik misissuinissaq aallartinneqarsimavoq imaluunniit pilersaarutigineqarluni. Tamanna assersuutigalugu Maniitsumi umiarsualivimmi ajornartorsiutinut aamma Tunumi nassiussanik pilersuinerit tunngasuvoq. Misissuinerit immikkut ittut taamaattut aallartinneqarsimatillugit imaluunniit aallartinneqartussat nalunaarutigineqarsimatillugit misissuinerit sukumiinerusut unitsinneqarnissaat Isumalioqatigiissitap aamma aalajangiussimavaa.

Sisamaattut Isumalioqatigiissitap assartuussinermut politikkimut tunngassuteqartuni arlalinni, misissuinerit pisariaqartinneqartunik naammassinninnissamut naammattunik ilisimaqarsimangilaq. Tassani assersuutigalugu umiarsualivinni suliassanut atatillugu suliassat kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni agguarneqarnerannut tunngasut taaneqarsinnaapput. Pissutsini taakkunani aamma suleqatigiissitanik immikkut ittunik pilersitsisoqassasoq Isumalioqatigiissitamit siunnersuutigineqarpoq, tamatumani Isumalioqatigiissitap nammineerluni avataanit ikiorserneqarluni Isumalioqatigiissitap sulinerata naanissaanut piffissaliussap iluani

misissuinerik pisariaqartunik pissarsisinnaanissani piviusorsiuungitsoq pillugu naliliisimanagera, imaluunniit Isumalioqatigiissitap suliassamik pineqartumik suliaqarnissamat eqqortuunnginneranik naliliisimanagera pissutaasimagaluarpulluunniit.²⁴⁷

Isumalioqatigiissitap sulinermini suleriaasia

Killiliussatut nassuiaatigineqartut ilanngunneqaraluartut, misissuinerit siunnersuutillu saqqummiunneqartut kissaatigineqarsimagaluartutut sukumiisuunngitsut, aammalu siunissamat ungasissumut aalajangersagaanngitsut Isumalioqatigiissitap ilisimavaa. Tamatumunnga pissutsit marluk pingaarnertut tunngavigineqarput.

Siullermik Isumalioqatigiissitap naliliivoq, attaveqaatit ukiut amerlasuut siumut aalajangerniarnissaat ajornartoq imaluunniit inassutigineqarsinnaanngitsoq.

Aappaattut Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, misissueqqissaarnermi periaatsit atukkani suliassanut, suliassaqarfup iluani angallasseriaatsinut assartuusseriaatsinullu annertuumik allannguiffiusussaannngitsuni ajornanngitsuaqqamik atorneqarsinnaasut. Aamma umiarsuarmik taamatullu silaannakkut angallassinermi attaveqaatit pillugit aalajangiinissat pingaarutillit pisussanngorpata pisuni arlalinni angallannermut attaveqaatini suliassat allat misissuiffigineqarnissaat ajornannginnerusussaavoq – soorlu suleriaatsit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap atorsimasai atorlugit. Aamma pissutsit avammut ersittut allanngorpata, taamaattumillu tamatuma kingorna misissuinerit paasissutissanut tunngavissat pitsaanerusut tunngavigalugit ingerlanneqarsinnaassapput.

Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani pullavik siammasingaatsiartoq atorneqarpoq, tassani suliassat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaanersut misissorneqaramik. Politikkikkut aalajangiisarnermi pissutsit arlallit ilaatinneqartarnerat Isumalioqatigiissitap soorunami eqqumaffigaa. Immikkulli eqqarsaatigisassanik taamaattunik ilanngussinissaq aammalu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut akilersinnaassutsimut naleqqiussilluni oqimaalutaanissaq Isumalioqatigiissitap suliassarinnigilaa.

Assartuussinermi suliassat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaanersut pillugit Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani nalilersuineranilu periaasiinnaat eqqarsaatigalugit pisuni tamani suleriaatsit assigiit atorneqarput. Siullermik pisumi suliassap pineqartup naammassineqarsinnaanngippat pissutsit qanoq innerat nassuiarneqarpoq, aappaattullu qinigassami allami paarlattuanik suliassaq naammassineqarsinnaappat pissutsit qanoq innerat nassuiarneqarpoq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu misissueqqissaakkani naliliinernilu pisuni marluusuni taakkunani akiliisarnerup ingerlasaqarnerini assigiinngissutsit tunngavigineqarput. Pingaarnertut suliassap aallartinneraniit ukiuni 25-ini aningaasalersuinissaq atorneqarpoq. Aamma inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerup inernerini pingaartumik kisitsisit marluk eqikkarlugit allanneqarput: suliassap maannakkut naliusut ilanngasereerlugit nalinga aamma suliassami erniat.

²⁴⁷ Erseqqissaatigineqassaaq, Isumalioqatigiissitap umiarsualivinnut taamatullu mittarfinnut atatillugu sanaartugassat minnerit arlallit misissuiffigisimannngimmagit, taamatullu umiarsualivinni mittarfinnilu ataasiakkaani ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinerimullu apeqquutit immikkut misissuiffigisimanagit. Tamatuma saniatigut Isumalioqatigiissitap nunaqarfinnut imaatigut angallassinermi misissuiffigisimannigilai, taakkununnga ukiut 20-it tikillugit atuuttussanik isumaqatigiissusiortoqarsimammat, tak. immikkoortoq 2.3. Aamma nunaqarfinni umiarsualiviit tassunga attuumassuteqartut misissuiffigineqanngillat.

Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naliliusseq piffissami aningaasalersuiffiusumi aningaasaliissutit aalajangersimasumik, Isumalioqatigiissitap ukiumut 4%-inik annertussusiligaanik erniaqartinneqarlutik utertinneqarnerini suliassami isertitassat aningaasartuutillu suliassanut tunngasuvoq. Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit piffissap aningaasalersuiffiusup aallartinneqarneranut utertinneqaannassanngillat, kisiannili 2010-p aallartinneqarneranut utertinneqassallutik. Aningaasalersuinnermi suliassat erngerlutik aallartinneqartussatut naatsorsuutigineqanngitsut, immaqali aatsaat 2015-imi aallartinneqarsinnaasut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit annikinnerusumik pissarsiaqarfigineqassapput. Aningaasaliinnermi suliassat aammattaq maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aqutigalugit, suliassap piffissami sumi aallartinneqarnera apeqquataatinnagu imminnut assersuunneqarsinnaanissaat anguniarlugu suleriaaseq taanna toqqarneqarpoq.

Suliassaqrarfiup iluani erniat aningaasaliissutit ukiumut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutitaat takutinneqarput, tassani suliassap 0-imi kisitsisitaqartippiarlugu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit annertussuseqartilerlugit suliassaqrarfiup iluani erniat naatsorsorneqarmata. Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni naatsorsukkani kisitsisitaliussat – isertitanut aningaasartuutinullu - akiummata aalajangersimasut, nalinginnaasumik 2010-mi akinik aallaaveqartut, suliassaqrarfiup iluani erniat naatsorsorneqartut ernianit iluanaarutissavittut nassuiarneqarput. Taamaattumik tamanna aamma maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsorneqarnerini erniat ukiumut 4%-inut annertussusilerneqarnerinut atuuppoq.²⁴⁸

17.2 Isumalioqatigiissitap suliassani misissueqqissaarfigisaani nalinginnaasumik tunngaviusut

Ineriartortitsinnermut najoqqutassiat

Kapitali 3-mi aamma 4-mi ineriartortitsinnermut najoqqutassiat tamanut atuuttut suut Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnermini tunngavigisimanerai nassuiarneqarpoq. Aalajangersimasumik misissuinerit taakku ineriartorfissanut najoqqutassianut pingasuusunut, 2010-mi pissutsinut aammalu/imaluunniit 2030 tikillugu ineriartornissamut ilimagisat tunngavigalugit aalajangersarneqartunut eqikkarneqarput. Ineriartornissamut najoqqutassiani pingasuusuni tunngavissat pingaernerit uku: BNP, innuttaasut amerlassusaat najugaqarfinnullu agguagaanerit, sulisinnaasut, kiisalu takornariat, usit allakkallu ineriartornerat takussutissiaq 17.2.1-imi eqikkarneqarput.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartorneq annikingaatsiartoq tunngavigineqarpoq, ilaatigut BNP-p ineriartornerata ukiumut 2%-inik qaffattarnissaa aammalu sulisinnaasut 2010-miit 2030-mut 5 %-inik ikilinissaat, taamatullu takornariartartut ukiumut taamaallaat 2½%-inik amerlisarnissaat tunngavigineqarluni. Tassalu ineriartorfissanut najoqqutassiami 3-mi BNP-p ukiumut agguaqatigiissillugu 3½%-imik qaffattarnissaa, taamatullu sulisinnaasut amerlassutsimikkut allannguuteqannginnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut takornariat ukiumut 5½%-imik amerlisarnissaat ilimagineqarpoq. Ineriartorfissanut najoqqutassiami taakku akornanni pisussat takutinneqarpoq. Erseqqissaatigineqassaaq ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi pingaartumik suliassat imminnut akilersinnaassusiinik misissuinnermut atorneqarsimammat. Ineriartorfissanut najoqqutassiani

²⁴⁸ Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrarfiup iluani erniat immikkoortoq 1.5.2-mi ersarinnerusumik oqaaseqaateqarfigineqarput.

inuaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartornissamut naatsorsuutigisat kapitali 6-imiit 8-mut mittarfinnik misissueqqissaarnermut atorneqarput.

Takussutissiaq 17.2.1 Ineriartornissamut takussutissiani pingasuusuni 2030-mut imaluunniit ukiumi tassani inuaqatigiit ineriartornissaannut naatsorsuutigisat

Tunngaviit	Ineriartornissamut takussutissiaq 1	Ineriartornissamut takussutissiaq 2	Ineriartornissamut takussutissiaq 3
BNP-mi piviusunngortinneqartut	Ukiumut + 2 %	Ukiumut + 3 %	Ukiumut + 3½ %
Innuttaasut: Amerliartornerat agguagaanerallu	"Takussutissiaq pingaarneq", kiisalu "Nuttarnermik misissuineq"-mi ilusiliaq 1-imi nunami sumiiffinnut agguaneq	"Takussutissiaq pingaarneq" 2030-mi ukiumut + 22 pct., kiisalu "Nuttarnermik misissuineq"-mi ilusiliaq 1-imi nunami sumiiffinnut agguaneq	" Takussutissiaq pingaarneq" 2030-mi ukiumut + 22 pct., kiisalu Nunap immikkoortuani qiterpasissumiittumi innuttaasut eqiterunnerisa annertunerulenera
Sulisinnaassuseqartut	5 %-inik ikilissapput	Allannguuteqassanngillat	Allannguuteqassanngillat
Takornariat amerlassusaat	Ukiumut + 2½ %	Ukiumut + 5½ %	Ukiumut + 5½ %
Nassiussat amerlassusaat	Ukiumut + 2½ %	Ukiumut + 3½ %	Ukiumut + 4 %
Allakkat amerlassusaat	50 %-inik ikilissapput	50 %-inik ikilissapput	50 %-inik ikilissapput

Suliassanik misissueqqissaarneq

Inuaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartortitsinermit tunngavissat tamanut atuuttut aamma suliassanut aalajangersimasunut paasissutissat aallaavigalugit kapitali 6-imiit 8-mut mittarfinni suliassat misissuiffigineqartut inuaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaassusiat naatsorsuiffigineqarpoq. Kapitali 11-mi Nuummi containerersorfiusumik umiarsualiviorsinnaanermut misissukkani nassiussanik angallassinerup, Royal Arctic Line-mit atorneqartup ineriartorneranut tunngavissat aalajangersimanagerusut aallaavigineqarput. Suliassanut allanut suliassanut pineqartunut atatillugu inuaqatigiit aningaasaqarnerannik ineriartortitsinermi tunngavissat pisariunnginnerusut atorneqarput.

17.3 Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerisa qitiusut pingasuusut eqikkarneqarnerat

Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu nunami Imapik qulaallugu timmisartut mittarfiisa pingaarnersaata Kangerlussuarmit nuunneqarsinnaaneranut, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Narsarsuarmit nuunneqarsinnaaneranut aamma Nuummi umiarsualiviup allineqarsinnaaneranut misissueqqissaarnerit tassaapput angallannermit politikikkut oqaluuserisassat pingaarutillit pingasut, Isumalioqatigiissitap misissuiffigisariaqarsimasai. Misissueqqissaarnerni taakkunani inerniliissutit immikkoortut 17.3.1-imiit 17.3.4-mut pingaarnersiorlugit eqikkarlugillu allaaserineqarput.

17.3.1 Nunami Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup inissiffissaa

Nunami mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmit nuunneqassappat, aammalu Kalaallit Nunaanniinnassappat, inuaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu immiut akilersinnaasuni

mittarfiup qitiusup Nuummut inissinneqarnissaa periarfissani kisiartaavoq, Nuummut/Nuummiit ilaasartut maannakkut siunissamilu, Isumalioqatigiissitap tunngavigisaani ilaasartunit amerlanerungaatsiarnissaat naatsorsuutigineqarmat. Tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilaatigut Nuummi inissiiffissat pingasut, aammalu ilaatigut nunamut timmisartumik angallassinermi Islandimi Keflavik-ip akunnittarfittut pingaarnertut atorneqarnissaa misissuiffigai.

Timmisartunik atuinermi aningaasartuutitut missiliukkani, Isumalioqatigiissitap paasissutissanut pigisaminut tunngavigisariaqarsimasaani takutinneqarpoq, Kangerlussuup aamma København akornanni Imarpik qulaallugu timmisartuussinermi timmisartumut sukkaasuuliamut Airbus 330-200-mut ullumikkut atorneqartumut taarsiullugu, timmisartut sukkaasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnissaat aningaasartuutitut pitsaanerussaasoq.²⁴⁹ Timmisartut angisuut nalinginnaasumik timmisartut minnerit atorneqarnerinit aningaasartuutitigut pitsaanerusaluartut, nalunaaquttap akunneri timmisartorfiusut naammattumik amerlassusillit anguneqarsinnaappata tamanna pitsaanerussatut isikkoqarpoq. Kisiannili Isumalioqatigiissitap piunasaqaatit, Airbus 330-200-mik pisinissaq siunertaralugu attartorneqarnerani Air Greenlandip piunasaqaatini angusimasai pissarsiarisinnaanngilai, aammalu timmisartup atorneqarnerata annertussusia ilisimasaqarfiginagu, taamaattumillu timmisartup sukkaasuuliat angisuup atorneqarnera Air Greenlandip aningaasartuutaanut pitsaanerunersoq aalajangiiffiginnaanagu.

Pissutsit tunngaviusut marluk

Tamatuma kingunerisaanik Isumalioqatigiissitap pisumi matumani – pisartunit allaanerumik – pissutsit tunngaviusut marluk tunngavigisimavai: ilaatigut pissutsinut tunngaviusoq ataaseq, maannatut Airbus 330-200-mik atuinerup aningaasartuutitigut pitsaanerpaajuneranik isumaqarfiusoq, ilaatigullu pissutsinut tunngaviusoq, timmisartunik sukkaasuulianik akunnattumik angissusilinnik (marlunnik) atuinerup aningaasartuutitigut pitsaanerpaajuneranik isumaqarfiusoq.

Suliassanut qinigassat arfinillit

Isumalioqatigiissitap matumani suliassanut allatut ilusiliinissamut qinigassat arfinillit misissuiffigisimavai, tak. takussutissiaq 17.3.1:

²⁴⁹ Timmisartunik atuinermi aningaasartuutitut paasissutissat Isumalioqatigiissitap atugai ASO-miit ([Aircraft Shopper Online](#)) paasissutissanik aamma ukiumut nalunaaquttap akunnerinut atukkanut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nammineerluni missiliuineranit tunngaveqarpoq.

Takussutissiaq 17.3.1 Suliassani qinigassat misissuiffigineqarsimasut allasimaffiat

	Suliassani qinigassaq 1 (P1)	Suliassani qinigassaq 2 (P2)	Suliassani qinigassaq 3 (P3)	Suliassani qinigassaq 4 (P4)	Suliassani qinigassaq 5 (P5)	Suliassani qinigassaq 6 (P6)
Kangerlussuarmi mittarfik:						
	Ullumikkut ingerlaanna ssaq	Matuneqas saaq ^a	Matuneqas saaq	Matuneqas saaq	Matuneqas saaq	Matuneqas saaq
Nuummi mittarfik:						
Takissuseq Inissisimaffik	1199 m Maanna inissisimaffia	1199 m Maanna inissisimaffia	1799 m Maanna inissisimaffia	2200 m Maanna inissisimaffia	3000 m Nuup kujataani Angisunnguaq	2800 m Nuup kujataani Qeqertarsuaq

a. Qinigassami tassani Imaprik ikaarlugu angallannermi Keflavik akunniffigineqartassaaq.

Pissutsini tunngaviusuni qinigassami allami timmisartunik sukkaasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuisoqassappat, suliassanut qinigassani 5-imi aamma 6-imi mittarfiup takissusissaanut piumasaaqatit sakkukillineqassappat, tamatumalu kingunerisaanik suliassanut qinigassani 5-imi aamma 6-imi qinigassat marluupput, timmisartut sukkaasuuliat akunnattumik angissusillit mittarfinnik taamaallaat 2200 meterinik takissusilinnik pisariaqartitsimmata. Suliassanut qinigassani 5 aamma 6 kisimik mittarfinnik 2800/3000 m-it tikillugit takissusilinnik mittarfiliorfineqarsinnaanerit teknikkikkut/aningaasaqarnikkut piviusorsiorpoq.

Taamaattumik suliassanut qinigassani 5-imi aamma 6-imi qinigassat uku misissueqqissaarfigineqarput:

- P5a: 3000 m, Nuup kujataani Angisunnguaq, timmisartut sukkaasuuliat angisuut, aalajangersimasumik Airbus 330-200
- P6a: 2800 m Nuup kujataani Qeqertarsuaq, timmisartut sukkaasuuliat angisuut, aalajangersimasumik Airbus 330-200
- P5b: 2200 m Nuup kujataani Angisunnguaq, timmisartut sukkaasuuliat akunnattumik angissusillit
- P6b: 2200 m Nuup kujataani Qeqertarsuaq, timmisartut sukkaasuuliat akunnattumik angissusillit

Suliassami qinigassami 5-imi aamma suliassami qinigassami 6-imi qinigassanut marluusunut tunngaviusut assigiipput, tassani sanaartornermut aningaasartuutit, ingerlatsinermit aningaasartuutit atortullu atorqeartussat kisimik pinnatik. Matuma kinguliani nassuiaatigineqartut suliassamut qinigassamut 5-imut (P5) aamma suliassamut qinigassamut 6-imut (P6) tunngasuupput, allamik allasimasoqanngippat qinigassanut marluusunut tunngasuullutik.

Suliassanut qinigassat imminut akilersinnaassusaat

Takussutissiaq 17.3.1-imi suliassanut qinigassat imminnut akilersinnaassusiat, tunngaviusut marluusut imminnut assersuullugit takutinneqarput, tassunga takornariusuttartut sunniutissaat aamma ilanngunneqarlutik. Suliassanut qinigassani 5a-mi aamma 6a-mi, Nuup kujataani qeqertani Angisunnguami aamma Qeqertarsuarmi 3000 m-imik aamma 2800 m-imik mittarfiliornissanik ilaatitsiviusumi assersuutinik ilaatitsisoqanngilaq, Nuummi mittarfiup qitiusup taakkununga inissinneqarnissaa piumaneqarnerussappat, aallaqaammut mittarfinnik taama takitigisunik sanasoqarnissaa inassutigineqanngimmat.

Takussutissiaq 17.3.1 Ineriartornissamut takussutissiaq 2-mi takornariat sunniutissaat eqqarsaatigalugit suliassanut qinigassani arfiniliusuni maanna naliusut ilanngaasereerlugit, tassanilu timmisartut maanna atorneqartut qinerneqarsinnaasullu atorneqarnissaat tunngavigineqarpoq. Piffissaq aningaasalersuiffiususaaq: Ukiut 25-it, diskontomut ernialiusaaq piviusoq: Ukiumut 4%.

	P1 1199 m Pigiinnarlu gu	P2 1199 m Matullugu	P3 1799 m Matullugu	P4 2200 m Matullugu	P5b 2200 m Matullugu	P6b 2200 m Matullugu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)						
Atugassanut tunngaviusut: Timmisartut maanna pigineqartut, tak. takussutissiaq 6.5.16:						
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	128	751	1.000	2.110	1.099	1.008
Suliaqarfiup iluani erniat, ukiumut %	9,2%	13,4%	9,5%	13,9%	6,9%	6,4%
Atugassanut tunngaviusut: Timmisartunik qinigassanik allanik atuineq, tak. takussutissiaq 6.5.19:						
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	128	-599	-353	757	-154	-245
Suliaqarfiup iluani erniat, ukiumut %	9,2%	0,2%	2,7%	8,2%	3,8%	3,6%

Timmisartut sukkasuiliat angisuut Airbus 330-200-tut ittut atorneqarnissaat aningaasartuutit eqqarsaatigalugit pitsaanerussappat, maannalu Nuummi mittarfiup inissisimaffiani piffissaq eqqorlugu tikittartut ikinnerunerat pissutigalugu Imaprik ikaarlugu timmisartunut mittarfittut 2200 m-inik takissusilittut (suliassanut qinigassaaq P4) atorneqarusungippat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu suliassanut qinigassaaq P2-p isumaliutigineqarnissaa naleqqutissaaq.

Nunami mittarfik qitiusoq nunap iluanut nuunneqaannarani, kisiannili nunamut allamut inissinneqassappat takornariarusuttartut sunnerneqarnissaasa saniatigut sunniutissat takussutissiaq 17.31-imut ilanngunneqaraluartut, minnerunngitsumik sunniutissat allat ilaatinneqartariaqassapput.

Piffissami akunnermuliuttumi – ukiut 25-it iluanni – aamma minnerunngitsumik suliffeqarnermi pisartussat pissutaallutik suliffissanik piumasaaqarnerup annerulernerani, suliffissaqarnerup annikinngitsunik sunnerneqarnissaa Isumalioqatigiissitap ataatsimut isigalugu tunngavigisimavaa. Taamaattumik siullermik Nuummi mittarfiup pioreersup tallineqarnissaa (imaluunniit Nuup kujataani qeqertani nutaamik mittarfiliornissaaq), piffissap sanaartorfiusup nalaani suliffeqarnikkut isertitaqartarnikkullu mikinngitsunik pilersitsisusaaavoq, tassani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartortitsineq pingaarneq tunisassiornermi pisinnaasat malillugit naleqqussarneqarpata, tassalu ilaatigut aningaasaqarnermut politikkimik akisussaassusilimmik ingerlatsisoqarpat. Aappaattut Imaprik ikaarlugu timmisartunut mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmiit Keflavik-imut nuunneqarpat, Imaprik ikaarlugu mittarfiup qitiusup ingerlanneqarneranut atatillugu suliffissat arlallit toqqaannartumik annaaneqartussaapput. Pingajuattut taamatut nuussinerup kingunerisaanik nunami mittarfimmuut qitiusumut atatillugu suliat assigiinngitsut ataatsimut sunniutaanik annaasaqartoqassaaq. Taamaattumik Isumalioqatigiissitap inerniliivoq, matumani Kangerlussuarmi mittarfiup pigineqaannarnissaa orniginarnerusoq, taamaattorli inissisimaffik taanna Nuup kujataani qeqertani, tassani tikittartut akulikissusiat naammaginarloq anguneqarsinnaappat, inissiinissamut naleqqiullugu oqimaaqatigiissaarivigineqartariaqarpoq.

Tamatuma isumaliutigineqarneranut ilaatinneqartariaqarput, inuiaqatigiinni suliassat aningaasaliiffiusussat, Nuup kujataanut mittarfiup pingaarnerup inissinneqarnerani pissarsiarineqarsinnaasunit annertunerusunik pissarsivigineqarsinnaasut naammattunik amerlassusillit

pigineqarnersut. Taamaangippat ukiumut 9%-erpiamik erniortitsisinnaanermut sanilliullugu ukiumut 6½%-inik erniortitsisinnaaneq orniginarnerussaaq, tassami suliassanut qinigassani P5b-mi aamma P6b-mi aningaasaliissutissat, suliassanut qinigassami P1-imut naleqqiullugu 2 aamma 2½ mia. koruuninik amerlanerusussaammata.²⁵⁰ Taamaattoqassappalli aamma aningaasaliissutissat amerlanerusut aningaasalersorneqarsinnaasariaqarput.

Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni Imaprik qulaallugu timmisartuussinermi timmisartut sukkaasuiliat akunnattumik angissusillit atorneqarnissaat aningaasaqartuutitut pitsaanerussappat, nunap iluani inissiiffiusinnaasut akornanni oqimaalutaqqittoqartariaqarpoq, tunngavissami tassani Keflavik-ip atorneqarnissaa imminut akilersinnaangimmat. Takussutissiaq 17.3.1-imi takuneqarsinnaasutut Kangerlussuarmi nunap mittarfiata qitiusup pigiinarneqarnissaa Nuummi 2200 m-imik mittarfiliornissamit pissarsiaqarfunerulaarsinnaavoq. Pissutsit tunngaviusut aappaanni pisutut tassanissaq ataatsimut naliliinissamut isumaliutersuutigineqartartut ingerlateqqinneqartariaqarput.

Nuummi mittarfiup pioreersup tallineqarnissaa (imaluunniit Nuup kujataani qeqertani nutaamik mittarfiliornissaaq), inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartortitsineq pingaarneq tunisassiornermi pisinnaasat malillugit naleqqussarneqarpat, tassa imaappoq ilaatigut aningaasaqarnermut politikkimik akisussaassuilimmik ingerlatsisoqarpat, piffissap sanaartorfiusup nalaani suliffeqarnikkut isertitaqartarnikkullu annikinngitsunik pitsaasumik sunniuteqartussaavoq. Tassanissaarlu Imaprik ikaarlugu timmisartunut mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmiit nuunneqarpat, Imaprik ikaarlugu mittarfimmu qitiusumut atatillugu suliat assigiinngitsut ataatsimut sunniutissaasa atorluarneqarnissaat ajornanginnerulissasoq ilimagineqartariaqarpoq. Tassanili assigiinngissutissat pingaarnertut mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmiit Nuummut nuunneqarnerani sullissisuusinnaasut akornanni unammilleqatigiinermik annertunerusumik pilersitsisoqartussaavoq. Isumalioqatigiissitap misissugaani ilaatigut takutinneqarpoq, tamanna ilaatigut takornariartartussanik pissarsiornermut pingaaruteqartorujussuusoq, kisiannili aamma timmisartut atorlugit assartuussinermut atatillugu pissarsiasat soorunami inuiaqatigiinnut kalaallinut ataatsimut isigalugu pingaaruteqartussaapput.

Nunami mittarfiup pingaarnerup nunap iluani inissiffissaanik isumaliutersuuteqarnermi, oqaatigineqareersutut inuiaqatigiinni suliassat aningaasaliiffiusussat, suliassanut qinigassami P4-mi, Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani Imaprik ikaarlugu timmisartunut mittarfimmik 2200 m-imik sananissamut tunngasumi pissarsiasanik annerusunik pissarsivigineqarsinnaasut, naammattunik amerlassuseqarnersut ilanngunneqartariaqarpoq. Taamaangippat ukiumut 9%-erpiamik erniortitsisinnaanermut sanilliullugu 8%-inik erniortitsisinnaaneq orniginarnerussaaq, tassami suliassanut qinigassami P4-mi aningaasaliissutissat, suliassanut qinigassami P1-imut naleqqiullugu 1,2 mia. koruuninik amerlanerusussaammata.²⁵¹ Taamaattoqassappalli aamma aningaasaliissutissat amerlanerusut aningaasalersorneqarsinnaasariaqarput.

²⁵⁰ Suliassanut qinigassami P1-imi takussutissiaq B 6.1.1 naapertorlugu aqquserniornissamut 122 mio. koruuninik aningaasaliisoqartussaavoq. Suliassanut qinigassami P5b-mi aamma P6b-mi mittarfinnut aningaasaliissutissat 1.127 mio. koruuninik aamma 1.782 mio. koruuninik amerlassuseqarput, taakkulu saniatigut aqqusinernut, sullulianut sapisianullu 985 mio. koruuninik aamma 606 mio. koruuninik aningaasaliisoqartussaavoq, tak. takussutissiaq B 6.1.4. Aamma Kangerlussuup matuneqarnerata kingunerisaanik suliassanut qinigassami P5b-mi aamma P6b-mi inissianut attaveqarnermullu 370 mio. koruuninik missiliorneqartunik aningaasaliisoqartussaavoq, tak. ilanngussaq 6.1.

²⁵¹ Suliassanut qinigassami P1-imi aqquserniornissamut 122 mio. koruuninik aningaasaliisoqartussaavoq, kiisalu suliassanut qinigassami P 4-mi 927 mio. koruuninik aningaasaliisoqartussaalluni. Tamatuma saniatigut Kangerlussuup matuneqarnerata kingunerisaanik suliassanut qinigassami P4-mi inissianut attaveqarnermullu 370 mio. koruuninik missiliorneqartunik aningaasaliisoqartussaavoq, tak. ilanngussaq 6.1.

Taamaattumik piffissaq eqqorlugu tikittartut ikinnerat pissutigalugu maannakkut inissisimaffiusoq atorneqassanngippat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliineq tunngavigalugu Imaprik ikaarlugu mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmit Nuummut mittarfiup maannakkut inissisimaffigisaani mittarfimmik 2200 m-imik mittarfiorluni nuunneqartariaqartoq Isumalioqatigiissitaq naliliivoq. Taamaattumik Isumalioqatigiissitap piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa assigiinngissutaasa isumaat peqqissaartumik misissuiffigai, tassungalu mittarfik 1799 m-inik takissusilik ilaatinneqarpoq.

P3-mi aamma P4-mi ilassutaasumik piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa malussajassusiinik misissueqqissaarneq

Piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa assigiinngissutaat takussutissiaq 17.3.1-imi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinernut ilaatinneqareerput. Matuma siuliani tunngavigineqartut malillugit malussajassutsimik misissuinerit ilassutaasut taamaallaat Nuummi mittarfimmik 1799 m-imik imaluunniit mittarfimmik 2200 m-imik sananermi (suliassanut qinigassaq 3 aamma 4) piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaannut tunngasuupput.

Malussajassutsimik misissuinerit ilassutaasuni Nuummi kiisalu Kangerlussuarmit mittarfiit maannakkut inissisimaffiini (qinigassanut tunngaviumi) piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaannut paasissutissat, silamik pissuteqartumik minnissamut tinginissamullu ammasarfinnut tunngassuteqartut atorneqarput. Takussutissiaq 17.3.2-mi ilaatigut misissuinerit maannamut ingerlanneqartartuni silamik pissuteqartumik ammasarfiit takutinneqarput, ilaatigullu malussajassutsimik misissuinerit ilassutaasuni ammasarfiit taakkununga assingusut atorneqarnerat takutinneqarluni.

Takussutissiaq 17.3.2 Nuummi mittarfiup kiisalu Kangerlussuarmit mittarfiup maannakkut inissisimaffiani minnissamut aallarnissamullu silamik apequtaatitsilluni ammatitsinerni ilimagisat qitiutinneqartut sunnertiassutsimillu naliliinerit pingaarnerit

	Maanna Nuummi inissisimaffia, maanna takissusia		Maanna Nuummi inissisimaffia, 1799 m aamma 2200 m		Kangerlussuarmit mittarfik	
	Qitiusumii nnera	Sunnertiass useq	Qitiusumii nnera	Sunnertiass useq	Qitiusumii nnera	Sunnertiass useq
Minnerit	94,5 pct.	94,5 pct.	94,5 pct.	89 pct.	99 pct.	99 pct.
Aallarnerit	97 pct.	97 pct.	97 pct.	94 pct.	99 pct.	99 pct.

Takussutissiami takuneqarsinnaasut, suliassanut qinigassani 3-mi aamma 4-mi, Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffigisaani mittarfimmi 1799 m-imik takissusilimmi aamma mittarfimmi 2200 m-imik takissusilimmi, ilimagisat pingaarnerit tunngavigalugit allanngortumik piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiat kisimi takutinneqarpoq. Suliassanut qinigassani taakkunani malussajassutsimut misissuinerit ilassutaasuni piffissaq aallartussanut mittussanullu matoqqaffiusartoq ilimagisanut qitiusunut naleqqiullugu marloriaatinnngortinneqarput. Tamatuma peqatigisaanik pissutsini tunngaviumi piffissaq matoqqaffiusartoq allanngortinneqanngilaq. Nuup mittarfiani piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiat pissutsini tunngaviumi aammalu suliassanut qinigassani tikittartut akulikissusaannut ilimagisani qitiusuni taaneqartut assigaat. Aatsaat suliassanut qinigassani, piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa isumaannik malussajassutsimik misissuinerit ilassutaasuni, pissutsini tunngaviumi aammalu suliassanut qinigassani Nuummi mittarfimmut tikittartut akulikissusiisa assigiinngissuteqarnerat takutinneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik takussutissiaq 6.6.3-mi takuneqarsinnaasut tikittartut akulikissusaannik naatsorsuinerit annaasatut naatsorsorneqartut pingasoriaatingajaapput.

Tikittartut akulikissusiisa ajornerulerneranni suliassanut qinigassani 3-mi aamma 4-mi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqrifiup iluani erniat qanoq ilillutik sunnerneqarnerisut, takussutissiaq 17.3.3-mi takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 17.3.3 Ineriartornissamut takussutissiaq 2-mi suliassanut qinigassani 3-mi aamma 4-mi takornariaqarnerup sunniutissai aammalu piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaasa sunnertiassusiinut naliliinerit eqqarsaatigalugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, tassanilu timmisartut maannakkut atorineqartut qinerneqarsinnaasullu allat atorineqarnissaat tunngavigineqarpoq. Piffissaq aningaasalersuiffiusussaag: Ukiut 25-it, diskontomut ernialiusaag piviusoq: Ukiumut 4%.

Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	P3 1799 m Matullugu	P4 2200 m Matullugu
Atugassanut tunngaviusut: Timmisartut maanna pigineqartut, tak. takussutissiaq 17.3.1:		
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	1.000	2.110
Suliaqarfiup iluani erniat , ukiumut %	9,5%	13,9%
Akulikissuseq – qitiusumik inissisimanermik naliliineq	-103	-86
Akulikissuseq – sunnertiassutsimik naliliineq	-332	-295
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	771	1.901
Suliaqarfiup iluani erniat , ukiumut %	6,9%	12,2%
Atugassanut tunngaviusut: Timmisartunik qinigassanik allanik atuineq, tak. takussutissiaq 17.3.1:		
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	-353	757
Suliaqarfiup iluani erniat , ukiumut %	2,7%	8,2%
Akulikissuseq – qitiusumik inissisimanermik naliliineq	-103	-86
Akulikissuseq – sunnertiassutsimik naliliineq	-332	-295
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	-582	548
Suliaqarfiup iluani erniat , ukiumut %.	0,1%	6,5%

Takussutissiami takuneqarsinnaasutut P3-mi taamatullu P4-mi piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusissaasa ajorneruneri pissutaallutik imminut akilersinnaassuseq appartinneqarpoq. Kisiannili takuneqarsinnaasutut suliassanut qinigassaag 4 timmisartut sukkaasuiliat angisuut aamma timmisartut sukkaasuiliat akunnattumik angissusillit atorineqarnerini imminut akilersinnaaginnartussaavoq.²⁵²

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit tunngavigineqartumi siunertarineqartumit piffissaq eqqorlugu tikittartut ikinnerunerat naatsorsuutigineqartariaqassappat, imaluunniit piffissaq eqqorlugu tikittartut ikinnerulernerisa kingunerisanik piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaanni annaasat

²⁵² Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, suliassanut qinigassani 3-mi aamma 4-mi – aammattaarlu suliassanut qinigassani 5-imi aamma 6-imi – suliassanut qinigassani 1-imi aamma 2-mi piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaannut annaasannut naleqqiullugu kisitsisit amerlanaagaammata. Suliassanut qinigassanut 1-imut naleqqiullugu 50 mio. koruunit inorlugit amerlassusiliussat tassaapput maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit. Pissutsini tunngaviusuni suliassanut qinigassami 1-imi (aamma 2-mi) maannakkut Nuummi mittarfiup inissisimaffiani mittarfimmuut 1199 m-imut, taamatullu mittarfinnut 1799 m-imut imaluunniit 2200 m-imut piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusissaasa atorineqarnerat tamatumunnga pissutaavoq, tak. ilanngussaq 6.1. Assigiinngissutaasup taassuma annertussuaa pissutigalugu tamatumunnga iluarseeartoqangilaq.

annertunerulernerat tunngavigineqassappat, suliassanut qinigassami P1-imi aamma P2-mi timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuinermi pissarsiassat, suliassaqrarfiup iluani erniani uuttorneqartut soorunami amerlissapput. Taamaattumik pisumi tassani aamma P4 P1-imit ornigineqarnerussappat, matuma siuliani oqaatigineqareersutut isumaliutersuutit ingerlaqqittariaqassapput.

Oqaatigineqareersutut Nuummi mittarfiup pioreersup tallineqarnissaa suliassanut qinigassami P 1-imi piffissap sanaartorfiusup nalaani suliffeqarnikkut isertitaqartarnikkullu mikinnngitsunik pilersitsisussaavoq, tassani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartortitsineq pingaarneq tunisassiornermi pinnaasat malillugit naleqqussarneqarpata, tassalu ilaatigut aningaasaqarnermut politikkimik akisussaassusilimmik ingerlatsisoqarpat. Tassanissaarlu Imaprik ikaarlugu timmisartunut mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmit nuunneqarpat, Imaprik ikaarlugu mittarfimmut qitiusumut atatillugu suliat assigiinnngitsut ataatsimut sunniutissaasa atorluarneqarnissaat ajornannginnerulissasoq ilimagineqartariaqarpoq. Tassanili mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmit Nuummut nuunneqarnerani sullissisuusinnaasut akornanni unammilleqatigiinnerup annertunerulenera assigiinnngissutaasuni pingaarnersaagunavippoq. Isumalioqatigiissitap misissugaani ilaatigut takutinneqarpoq, tamanna ilaatigut takornariartartussanik pissarsiornermut pingaaruteqartorujussusoq, kisiannili aamma timmisartut atorlugit assartuussinermut atatillugu pissarsiassat soorunami inuiaqatigiinnut kalaallinut ataatsimut isigalugu pingaaruteqartussaasut.

Tamanna pillugu isumaliutersuuteqarnermi, oqaatigineqareersutut inuiaqatigiinni suliassat aningaasaliiffiusussat, suliassanut qinigassami P4-mi, Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani Imaprik ikaarlugu timmisartunut mittarfimmik 2200 m-imik sananissamut tunngasumi pissarsiassanit annerusunik pissarsivigineqarsinnaasut naammattunik amerlassuseqarnermut ilanngunneqartariaqarpoq. Taamaanngippat ukiumut 9%-erpianik erniortitsisinnaanermut sanilliullugu 6½%-inik erniortitsisinnaaneq orniginarnerussaaq, tassami suliassanut qinigassami P4-mi aningaasaliissutissat, suliassanut qinigassami P1-imut naleqqiullugu 1,2 mia. koruuninik amerlanerusussaammata. Taamaattoqassappalli aamma aningaasaliissutissat amerlanerusut aningaasalersorneqarsinnaasariaqarput.

Naliliineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap matuma siuliani tunngavigineqartut eqikkarnerini inerniliivoq, nunami mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmit Nuummi maannakkut mittarfiup inissisimaffiani mittarfimmut 2200 m-imut nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasoq. Immikkoortoq 6.2.2-mi allassimasutut maannakkut inissisimaffiusumi piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiat silaannaap aalaruluttarneranut tunngatillugu oqallisaangaatsiartarpoq. Taamaattumik oqaatigineqartut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqarpoq, timmisartunik sullissinermut atatillugu silaannaap aalaruluttarnera aammalu timmisartut sukkasuuliat mikkiartortarnerat naliliiffigineqassasut. Aamma Force Technology-p 2006-imi nalunaarusiaani inassutigineqartut mittarfiup taassumalu eqqaata anorip ingerlaviinik tunngaveqartumik takussutissiornerisigut misileraasoqartariaqarpoq, nunap pissusia malillugu silaannaap aalaruluttarnerata kingunerisaanik piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiat toqqarnerusumik inerniliiffiginiarlugu. Tamatuma saniatigut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, mittarfimmik 2200 m-imik sananissamut atatillugu pilersaarusernermut tunngavissat, 1976-imi maannakkut mittarfiusup inissinneqarneranut sananeqarneranullu tunngavigineqartut aallaavigalugit silaannakkut angallassinermi oqartussaasut misissueqatigineqassasut. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu tamanna ukiup ataatsip iluani naammassineqarsinnaavoq.

Københavnimut Imaprik qulaallugu angallavimmi atortut maannakkut pigineqartut atorneqarnissaat, aammalu timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqannginnissaat aningaasartuutitut pitsaanerussasoq paasinarsissappat, Nuup kujataani qeqertani Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiliornissaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaanerussasoq Isumalioqatigiissitap mattussinnaanngilaa, pingaartumik tassani maannakkut inissisimaffiusumi mittarfimmut sanilliullugu piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiat pitsaanerungaatsiarloq paasineqassappat. Paasissutissat maannamut pigineqartut takutippaat, piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa assigiinngingaatsiarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngitsoq.

Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu timmisartut qanoq ittut siunissami Imaprik qulaallugu timmisartuussinermi atorneqarniarnersut, Air Greenland ukiup ataatsip iluani aalajangertariaqassaaq. Immikkoortoq 6.2.2-mi allassimasutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa, qeqertani inissiiffissani silamut paasissutissat sivikinnerpaamik ukiuni tallimani katersorneqarsimasut atorneqassasut.

Imarpik qulaallugu angallannermi timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqalissasut aalajangiunneqassappat, piffissaliussassaq pingaaruteqartinneqarpat tamatuma kingorna maannakkuf inissisimaffiusumut aalajangiinissamut tunngavissat naammalissasut Isumalioqatigiissitap naliliivoq.

Maannali inissisimaffiusoq atorneqassanngitsoq aalajangiunneqarpat, imaluunniit Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiup maannakkut inissisimaffiani aammalu Nuup kujataani qeqertani inissiiffissani piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaasa assigiinngissutaat pillugit annertunerusumik paasisaqarnissaq kissaatigineqarpat, oqaatigineqareersutut Isumalioqatigiissitamit inassutigineqarpoq, maannakkut inissisimaffiusup atorneqarnissaanik aalajangernissaq pitinnagu ukiuni ikinnerpaamik tallimani silamik paasissutissanik katersisoqqaassasoq. Taamaattumik taakku inerneru siusinnerpaamik 2015/16-imi ukiut nikinnerini pissarsiarineqarsinnaapput. Kangerlussuarmi maannakkut mittarfiusoq, mittarfiup illutaa piorsarniarlugu aningaasaliiffigineqqaqqammersoq nutaanut annertunerusumik aningaasaliisoqarani 2020 tikillugu atorneqarsinnaavoq. Maannakkorpiaq silamut paasissutissanik ilassutaasunik katersuineq aallartinneqassanngippat, tunngavissat taaneqartut tunngavigalugit qeqertani Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfik aatsaat 2020-p kingorna sullissinissamut piareersinnaavoq.

Aammattaq taaneqqaqqammersut tunngavigalugit qeqertani silamut paasissutissat utaqqineqarnerini maannakkut inissisimaffiusoq toqqarneqassanngitsoq aalajangerneqarpat, maannakkut inissisimaffiusumi Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfik aatsaat 2015/16-imi ukiut nikinnerisa kingorna ukiut marlussuit qaangiunnerini piviusunngorsinnaavoq.

Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiup Nuup kujataani qeqertani sananeqarnissaanut periarfissat paasiniarlugit, silamut paasissutissat il.il. katersorneqarnissaat aalajangiunneqassappat, inissiiffissatut periarfissani taakkunani pissutsit aamma mittarfiup pingaarnerup Kangerlussuarmiiginnarnerani pissutsinut oqimaalutarneqassapput. Tamatumunnga oqimaalutaanissaq maannakkut inissisimaffiusumut naleqqiullugu oqimaalutaanissamut pingaaruteqarpoq. Timmisartut sukkasuuliat angisuut (Airbus 330-200-t) atorneqarnissaat tunngavigineqassappat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aamma inerniliisariaqarpoq, nunami Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiup Kangerlussuarmiit nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaassasoq, inassutigissavaalu taamatut pisoqassappat erniortitsineq ukiumut 6½%-it eqqaaniissasoq. Tamannali pissappat piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaannik misissuinerit tunngaviusussat, tunngaviusumik misissueqqissaarnerni ilimagisanit, Nuup kujataani qeqertani

piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaanni pissutsit, piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikinnerusussaanginnerinik takutitsisussaassapput.

Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit aningaasartuutitigut sunniuteqarnerussappata, Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup Nuup eqqaani qeqertanut inissinneqarnerani imminut akilersinnaassuseq appangaatsiassaaq. Takussutissiaq 6.6.1-imi takuneqarsinnaasutut Nuup kujataanut inissiinissat imminut akilersinnaangajattussaapput. Aammalu piffissami sanaartorfiusumi ingerlatsiviusumilu nunami mittarfiup qitiusumi nunap illoqarfiisa pingaarnersaannut inissinneqarnerani suliassaqartitsinikkut sunniutissat ilanngunneqassappata, inissiiffissat taakku inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaassasut qularineqarsinnaangilaq.

Ilassutinik naatsorsuineranut assersuusiarineqartoq tamatumunnga takussutissatut atorineqarsinnaavoq. Nunami mittarfiup pingaarnepur nunami illoqarfiit pingaarnersaannut inissinneqarnerani suliffissaqartitsinikkut sunniutaasut ukiumut agguaqatigiissillugu piffissaq tamakkerlugu sulisussanik 200-inik *naleqassappat* (ukiumut akissarsiat agguaqatigiissillugit 300.000 koruuniunissaat naatsorsuutigalugu), Isumalioqatigiissitap naatsorsugaasa takutippaat, tamanna 2010-mi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 2020-miit 2044-mut piffissamut aningaasaliiffiusumut naatsorsorlugu 660 mio. koruuninik amerlissasut. Tamanna suliassanut qinigassani P5b-mi aamma P6b-mi mittarfiup Nuup kujataanut inissinneqarnerani suliassaqarfiup iluani erniat ukiumut 1½%-it missannik amerlinerinik kinguneqassaaq.

Nunap iluani inissiiffissaq suna – Kangerlussuaq imaluunniit Nuuk - toqqarneqassanersoq pillugu Isumalioqatigiissitap matumani naliliinermik ersarissumik saqqummiussaqaarsinnaangilaq. Tamatumunnga atatillugu Isumalioqatigiissitamit nassuerutigineqarpoq, tunngavissanik allannguisoqassappat imminut akilersinnaassutsimut naatsorsukkat nikisinneqangaatsiartussaammata, tamannalu naatsorsukkat inernerini assigiinngingaatsiartuni takutinneqarpoq, tassani pissutsit tunngaviusut arlaat tunngaviliunneqarnerasoq apeqqutaalluni.

Erseqqissaatigineqassaaq nunami Imapik qulaallugu mittarfiit pingaarnersaata Kangerlussuarmiit Nuummumt nuunneqarsinnaanerata inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaassusianut tunngavissaq pingaarutilerujussuaq tunngavigineqarmat: Kangerlussuup matuneqarnissaa. Taamaattumillu tassani qinigassaqaarsinnaanissaaq pineqanngilaq.

17.3.2 Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup pingaarnepur inissiffissaa

Kapitali 7-imi allassimasutut, mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqartariaqartoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa. Misissuinerilli ingerlanneqartut Qaqortup eqqaani inissiiffissamut mittarfiullu takissusissaanut atatillugu ersarissunik angusaqarfigineqanngillat.

Suliassani qinigassat

Qaqortup eqqaani mittarfimmik inissiiffiusinnaasut sisamat, siusinnerusukkat misissuiffigineqarsimasut, aammalu suli atorineqarsinnaasut naatsorsukkanut ingerlanneqartunut ilanngunneqarput, taamatullu mittarfinnut nalinginnaasunut takissusissat marluk ilanngunneqarlutik: tassalu 1199 m aamma 1799 m.

Qaqortumi mittarfiup inissiffissaanik toqqaanissami pissutsit tunngaviusut pingasuusut apeqqutaassapput:

- Inissiiffissani sisamaasuni mittarfiup 1199 m-ip sananeqarnissaanut aningaasartuutissat
- Mittarfimmik 1199 m-imik talliliinermi aningaasartuutaanerusussat

- Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat

Inissiiffissanik pingaarnersiuneq

Inissiiffissat assigiinngitsut qanoq iliorluni pissutsinut pingasuusunut taakkununga naleqqiussilluni tullerriaarneqartariaqarnersut takussutissiaq 17.3.4-mi takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 17.3.4 Pissutsinut pingaarnernut pingasuusunut naleqqiullugu inissisimaffinnik tullerriaarinerit

	PI. 1	PI. 2	PI. 3	PI. 5
Sanaartornermut aningaasartuutit	1	2	4	3
Mittarfiup tallineqarneranut aningaasartuutaanerusussat	2	3	1	4
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	1	3 ^a	3 ^a	2

Nassuiaat: Inissisimaffik 4 takussutissiamut ilanngunneqanngilaq, Qaqortumi illoqarfiup ineriartornera pissutaalluni tassunga inissiinissaq ajornarsisimammat.

- a. Tullerriaarineq taamaaginnarpoq, silamik pissuteqartumik piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat taamaaginnarmat.

Takussutissiaq 17.3.4-mut tunngatillugu oqaatigineqarpoq, piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiannik naatsorsuinerit pigineqartut annikinngitsumik nalorninartoqartut, taamaattumillu pissuseq taanna – maannakkut tunngavigineqartut malillugit - tullerriaarinerimut annertunerusumik pingaartinneqanngilaq, tamannalu aamma inissiiffissat sisamaasut akornanni piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaasa assigiinngissuteqarmissaasa killeqarnerannut atasutut isigineqassaaq.

Mittarfiit tallineqarsinnaanerimut periarfissat

Mittarfiit tallineqarsinnaanerannut periarfissat eqqarsaatigalugit inissiiffissani 1-imi aamma 2-mi mittarfiit 1500 m-inut tallineqarsinnaapput, inissiiffissamili 2-mi taamatut pisoqassappat silaannakkut angallassinermut oqartussaasut immikkut ittunik isumaqatiginninniarfigineqartariaqassapput. Inissiiffissaq 3-mi mittarfik 2100 m-inut tallineqarsinnaavoq. Taakku tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, inissiiffissat 1, 2 aamma 3 akornanni toqqaasoqassasoq.

Inissiiffissat 1-ip, 2-p aamma 3-p akornanni toqqaanissamut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu pingaartumik pissutsit marluk apeqquataasuaapput: timmisartuni teknologiip ineriartornera aammalu inuussutissarsiuutini ineriartortitsinissamut periarfissat. Ukiuni kingullerni timmisartunut teknologimik ineriartortitsineq, ilanngussaq 5.1-imi annertunerusumik nassuiarneqartoq, mittarfiit tannerulemmissaannik pisariaqartitsilemmissap tungaanut ingerlasimavoq. Suliassaqarfimmi tassani susoqassanersoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap soorunami eqqoriarsinnaanngilaa, kisiannili siunissami timmisartut mittarfinnik katillugit 1500 m-inik pitsaanerpaamik atuisinnaasut ikingaatsiartut atorneqarsinnaalernissaat mattussinnaanagu.

Immikkoortoq 3.2-mi nassuiarneqartutut Narsap aamma Qaqortup eqqaani Kuannersuarni aamma/imaluunniit Killavaat Alannguanni annertungaatsiartumik aatsitassarsiortoqalernissaa

piviusunnorsinnaavoq.²⁵³ Taakkununga atatillugu aatsitassarsiormik annertuumik taamaattumik pilersitsisoqassappat, inissiiffissaq 3-mi 1799 m-imik mittarfiliornissaq qanillattorneqarsinnaavoq, aammalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqarneratut aallaqqaammut inissiiffissaq 3-mi 1199 m-imik sananissaq aalajangerneqarsinnaalluni.

Politikkip tungaaniit isumaliutersuutaasussani ukiut kingulliit ingerlanerini Kalaallit Nunaata kujataani angallanngit aammalu inuussutissarsiormi pissutsit ataatsimut isigalugit ajornerulersimanagerat ilanngutissallugu naleqqutissaaq. Tamanna kingullermik Kommune Kujallermit nalunaarusiami annertuumi, Greenland Venture A/S-imit suliarineqartumi uppersarsarneqarpoq.²⁵⁴ Tamanna immikkoortoq 7.7.3-mi annertunerusumik itisileneqarpoq.

Narsap aamma Qaqortup eqqaani aatsitassarsiulernissaq taaneqartoq qaqugu qanorlu annertutigisumik ingerlanneqalissanersoq sulii paasineqanngimmat, aallaqqaammut mittarfimmik taamaallaat 1199 m-imik sanasoqassasoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit inassutigineqassaaq. Aatsitassarsiormik aallartitsisoqassappat pissutsit nutaangortussaapput, tassanilu inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu mittarfup 1799 m-inut tallineqarnissaat eqqarsaatigissallugu naapertuutissaaq.

Kapitali 7-imi misissukkani takuneqarsinnaasutut Narsarsuup matuneqarnissaa 450 mio. koruunit missaannik pissarsiffigineqarluni Qaqortumi mittarfup suliarineqarnissaanut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katinnerini 660 mio. koruunerpiamik inerneqartitsisussaasoq.²⁵⁵ Tassalu inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Qaqortumi mittarfimmik nutaamik sanasoqassappat, tamatumalu peqatigisaanik Narsarsuarmi mittarfik ammatiinnarneqassappat akisoorujussuussaaq, taamaattumillu periarfissaq taanna Isumalioqatigiissitamit piviusorsortutut isigineqanngilaq.

17.3.3 Nuummi umiarsualiviup allineqarnissaa

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu, Qeqertani umiarsualiviliassaq nutaaq, maannamut immikkoortoq 1-imut killilerneqartoq sananeqartariaqartoq. Immikkoortumi tassani Qeqertani umiarsualivik containerersorfiusoq nutaaq, 320 m-imik talittarfeqartoq, tunuatungaani quersuaq sannavillu ilanngullugu 40.000 m²-nik angissusilik sananeqassaaq. Inissisimaffimmi tassani talittarfup takissusia tunuatungaani nunaminertaq annertunerusumik ajornartorsiutaanngitsumik allineqarsinnaapput, tak. kapitali 11.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuinerisa takutippaat, Nuummi umiarsualiviup pisinnaasai annertusineqanngippata nassiussallu naatsorsuutigisamik amerlissappata amerliartuinnassappatalu, Nuummi umiarsualivimmi pioreersumi pitsaasumik aaqqiisinnaaneq annikilliaruinnassasoq, taamatullu umiarsuarnut Imapik ikaarlugu angalasartunut aningaasartuutit amerliartuinnassallutik. Aningaasartuutitut qaffaatissat annertuujussammata, umiarsualivimmik

²⁵³ Uranimik paaanissamut akuersaangilluinnarnermik aallaaveqarluni politikeqarnerup maannakkut ilusaa pissutaalluni, Kuannersuarni aatsitassanik paaasinnaaneq ajornartoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilisimavaa.

²⁵⁴ Greenland Venture 2009. *Kommune Kujalleq – Ineriartortitsinissamut atugassarititaasut*. 2009-mi oktobarimi.

²⁵⁵ Narsarsuarmi mittarfup atorunnaarsinneqarnerani iluaqutissat affaanik sipaagaqarnissaq kisimi ilanngullugu naatsorsuisoqassappat, maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 226 mio. koruuninik ikilinnissaasa kinguneraat, tak. takussutissiaq 7.2.4.

containerersorffiusumik nutaamik sananissaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut annertuumik iluanaaruteqarfiusussatut isumaqarfigineqarpoq.

Nassuiaatigineqareersutut taamatut inerneqarnissaa aamma isumannaatsorujussuussaaq. Pingaartumik Imarpik ikaarlugu assartuussinermut atatillugu aningaasartuutitigut sipaarneqarsinnaasunut mianersortumik missiliuisoqaraluartoq, aammalu Nuummi umiarsualivimmi siunissami nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornissaat mianersortumik missiliorneqaraluartut, naatsorsuinerit ingerlanneqartut takutippaat, Qeqertani umiarsualivik containerersorffiusussaq nutaaq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annertuumik iluanaaruteqarfiusasooq. Aamma taamatut inerniliineq malussajassutsimut naatsorsuinerit ingerlanneqartuni allanngortortinneqanngilaq, naak Qeqertani containerersorffiusussamik nutaamik talittarfilioirmissap iluaqutaasinnaassusia annertuumik annikillisinneqaraluartoq.

17.3.4 Isumalioqatigiissitap misissugaani pingaarnerni pingasuusuni agguaassinissamut sunniutissat

Ilaatigut immikkoortoq 1.5.2-mi allassimasutut, suliassaq imminut akilersinnaanersoq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuinerani inuiaqatigiinnut kalaallinut imminut akilersinnaassuseq ataatsimoortillugu tunngavigineqarpoq. Tamatuma saniatigut aamma soorunami suliassaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasutut naliliiffigineqartoq sullissisut ilaannut iluanaarnarsinnaavoq, aammalu sullissisunut akuusunut allanut iluarnaarnartuusinnaanani. Apeqqut taanna matuma siuliani sammineqarpoq.

Takussutissiaq 17.3.5-imi Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaanni misissuiffigineqartuni pingaarnerni pingasuusuni sullissisunut akuusunut *agguaassinermut sunniutaagallartut* takutinneqarput. Taakku takornariaqarnermut saniatigut sunniutissat, mittarfinni suliassanut takussutissiami 17.3.5-imi allanneqartut ilanngutinnginnerini naatsorsukkat inerneraat. Takussutissiaq 17.3.5-imi sullissisut sullissisunut (silaannakkut umiarsuarmillu angallassisunut), ingerlatsisunut (mittarfinnik umiarsualivinnillu), atuisunut (nunaqavissut inunnik angallassinermut aamma nassiussanik poortukkanillu nassiussinermut piimasaannut), kiisalu Namminersorlutik Oqartussanut/inuiaqatigiinnut agguarneqarput, tassanilu aamma pissarsiassanut toqqaannartumik sunniutissat aamma avataanut sunniutissat, taamaallaat CO₂-mut aniatinneqartumut tunngatillugu Isumalioqatigiissitap misissugaanut tunngasuusut immikkoortinneqarput, tak. immikkoortoq 1.5.3.²⁵⁶ Erseqqissaatigineqassaaq, takussutissiaq 17.3.5-imi suliassani pingaarnerni pingasuusuni misissuiffigineqartuni agguaassinermut sunniutaagallartut kisimik takutinneqarmata, naatsorsukkat inernerit taakku naatsorsukkani, suliassanut taakkununga atatillugu ingerlanneqareersuni toqqaannartumik atuarneqarsinnaammata.²⁵⁷ Aamma oqaatigineqassaaq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerup inernerit ataatsimut isigalugit nalorninartortaqaarmata, taamaattumillu aamma inuiaqatigiinnut tunngatillugu sullissisut assigiinngitsut pillugit naatsorsukkat inernerit tamarmiusut taamaallutik. Kapitali 6-imi, 7-imi aamma 11-mi allassimasut malillugit naatsorsukkani missiliuinerit ilimagisallu arlallit tunngavigineqarput.

²⁵⁶ Immikkoortoq 17.3.6-imi allassimasutut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassutsimut naatsorsuinerit nunap iluani isummersornerit tunngavigineqarput. Tamanna tunngaviusumik isumaqarpoq, innunut *nunaqavissuunngitsunut* suliffeqarfinnullu aammalu assigisaannut aningaasaqarnikkut sunniutissat ilaatinneqarsimangitsut.

²⁵⁷ Misissueqqissaarnerit nassuiarneqartut taamaallaat agguaassinermut sunniutigigallagaannut tunngasut, aamma aningaasaqarneq pillugu atuakkiani taaneqartarput: "impact incidence"-mut misissueqqissaarnerit.

Takussutissiaq 17.3.5 Suliassani pingaarutilinni pingasuusuni agguaassinerup kingunerigallagassai

NNV, mio. kr.	Tamar mik Katillu git	Sullissisut			Attaveqaatinik ingerlatsisut Mittarfii/ Umiarsualiviit	Atuisut			Namm. Oqartussat/ inuiaqatigiit	
		Silaann akkut angalla ssineq	Umia rsuit	Allat ^e		Nunaqa vissut	Nunaqa vissuun ngitsut	Nassi ussat	Nunap Karsia amma kommunit karsiat	Avataa neersut
Nuummi mittarfik nutaaq - P4										
Airbus 330-200 tunnngavigalugu ^a	2.309	539	0	0	952	1.102	0	205	-572	83
Timm. sukkasuuliat akunnattut tunnng. ^b	1.322	-448	0	0	952	1.102	0	205	-572	83
Mittarfik Narsarsuarmiit Qaortumut nuullugu - tak. imm.7.2 ^c	664	705	0	0	157	50	0	114	-374	11
Nuummi umiarsualivik nutaaq - tak. kapitali 11 ^d	484	0	285	21	438	0	0	0	-260	0

- Airbus 330-200-p atornerqarnissaa, suliassanut qinigassaq 4, mittarfik 2200 m, ineriartornissamat takussutissiaq 2 tunnngavigalugit, tak. takussutissiaq 6.5.6. Qinigassami tassani nunaqavissuunngitsut 90 mio. koruuninik annaasaqassapput.
- Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atornerqarnissaat, suliassanut qinigassaq 4, mittarfik 2200 m, ineriartornissamat takussutissiaq 2 tunnngavigalugit, tak. takussutissiaq 6.5.17. Qinigassami tassani nunaqavissuunngitsut 90 mio. koruuninik annaasaqassapput.
- Inissisimaffik 3, mittarfik 1199 m, ineriartornissamat takussutissiaq 2, tak. takussutissiaq 7.2.2. Qinigassami tassani nunaqavissuunngitsut maanna naliusut ilanngaasereerlugit 270 mio. koruuningajannik annaasaqarfiussapput.
- Nuummi Qeqertani umiarsualivik nutaaq, tak. takussutissiaq 11.2.1.
- Biiiliutillit

Nuummi Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfik

Takussutissiaq 17.3.5-imi takutinneqarpoq timmisartunik sukkasuulianik angisuunik atuinnissaq aallaavigalugu Kangerlussuarmi mittarfimmuut taartissamik Nuummi mittarfimmik 2200 m-imik nutaamik sanasoqarpat silaannakkut angallassinermi sullissisut, attaveqarnermik ingerlatsisut (Mittarfeqarfiit) kiisalu atuisut annertuunik pissarsiaqassasut. Timmisartulli akunnattumik angissusillit atornerqarnerat aallaavigineqassappat sullissisut annertuunik annaasaqartussaappat.

Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, aningaasartuutunik sipaagaqangaatsiarnerup kingunerisaanik Mittarfeqarfiit pissarsissapput. Kiisalu atuisut bilitsit akikinnerulerannit aamma piffissat angalaffiusartut utaqqiffiusartullu sivikinnerulerannit pissarsissapput. Namminersorlutik Oqartussat mittarfimmuut nutaamut pisortat missingersuutaat aqutugalugit (aammalu atuisunut akitsuutit aqutiginagit) aningaasalersuisarnissaat naatsorsuutigineqarmat, Namminersorlutik Oqartussat suliassamut annaasaqartartussaapput. Takussutissiaq 17.3.5-imi takutinneqartut agguaassinerit kingunerigallagassaat kisimik allanneqarput. Immikkoortoq 17.3.5-imi matumani agguaassinerup kingunerigallagassai tunnngavigalugit agguaassinerup inerniliussasat tunnngavigineqarnissaasa eqqortuunnginneranut pissutaasut Isumalioqatigiissitap eqikkarlugit saqqummiuppai.

Qaortumi mittarfik nutaaq

Takussutissiaq 17.3.5-imi Kalaallit Nunaata kujataani mittarfik Nuummi Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfimmuut tunnngatillugu allassimasutut Narsarsuarmiittup Qaortumut nuunneqassappat ataatsimut qanoq isikkoqartussaana takutinneqarpoq. Narsarsuarmi maannakkut mittarfiusumut taartissamik Qaortumi nutaamik mittarfiliortoqarpat, Mittarfimmi sullissisut, attaveqaatinik ingerlatsisoq (Mittarfeqarfiit) kiisalu atuisut pissarsiaqartussaapput. Matumanili pissarsiaagallartut agguaaneqarnissaat allaanerungaatsiassaaq. Silaannakkut angallassinermi

sullissisut pissarsiassaas, inuiaqatigiit pissarsiassaannit tamarmiusunit, suliassani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit uuttorneqartunit amerlanerungaatsiartussaapput. Matumani inuiaqatigiit pissarsiassaannit tamarmiusunit 25%-ingajaat taamaallaat Mittarfeqarfinnit pissarsiarineqassapput, pisumi matumani Nuummi Imarpik qulaallugu mittarfiliormi 40%-it sinnerlugit pissarsiassanun naleqqiullugit. Kiisalu nunaqavissut ilaasunik angallassinermik atuisut annikitsuinnarmik pissarsisussaapput. Namminersorlutik Oqartussat namminneerlutik pisortat missingersuutaat aqqutigalugit (aammalu atuisunut akitsuutit aqqutigingit) mittarfimmut nutaamut aningaasaliissappata, Namminersorlutik Oqartussat suliassamut matumunnga aamma annaasaqartussaapput. Immikkoortoq 17.3.5-imi allassimasutut, agguaassinermut sunniutissanun naatsorsorneqarallartunut aamma matumani agguaassinermut inerniliussat tunngavigineqarnissaasa eqqortuunnginneranun pissutaasut Isumalioqatigiissitap eqikkarlugit saqqummiuppai.

Nuummi umiarsualivik nutaaq

Nuummi umiarsualivimmi nutaami pissarsiassat sullissisunut pingasuusunun, tassalu umiarsuarnik sullissisunun, umiarsualivinni aqutsisunun biilertartunullu tutsinneqartussaapput. Pissutsit maannakkut atuuttut tunngavigalugit ingerlatseqatigiiffik ataaseq, tassalu Royal Arctic Line A/S (RAL), Nuummi talittarfiup - aalajangersimasumik Qeqertani umiarsualiviup containerersorfiusussap nutaap – allineqarnissaanik Isumalioqatigiissitap misissuinerani umiarsuarnik sullissisutut taamatullu umiarsualivimmik ingerlatsisutut pissarsiassanik pissarsisussaavoq. RAL-ip pissarsiai ilaatigut umiarsualivimmi sulianik pisariillisaanermi toqqaannartumik pissarsiat inerneraat, ilaatigullu usitussutsit katitigaanerisa aammalu ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerullu *nutaamik umiarsualiorqarani pissutsinun tunngaviusunun naleqqiullugu* inernalugu. Oqaatigineqassaaq, usitussutsit katitigaaneri aammalu ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu takussutissiaq 17.3.4-mi assersuusiartineqartumi ikinaangaatsiagaammata, aammattaaq tak. skema 17.4.1. Tassanissaq Namminersorlutik Oqartussat annaasaqassapput. Immikkoortoq 17.3.5-mi matumanissaq agguaassinermut sunniutissanun naatsorsorneqarallartunun agguaassinermut inerniliussat tunngavigineqarnissaasa eqqortuunnginneranun pissutaasut Isumalioqatigiissitap eqikkarlugit saqqummiuppai.

17.3.5 Isumalioqatigiissitap misissugaani pingaarnerni pingasuusuni agguaassinissamut sunniutissat

Oqaatigineqartutut Isumalioqatigiissitap misissugaani pingaarnerni pingasuusuni agguaassinissamut *sunniutaagallartussat* immikkoortoq 17.3.4-mi nassuiaatigineqarput. Isumalioqatigiissitap paasininnera malillugu misissukkani pingaarnerni pingasuusuni taaneqartuni agguaassinissamut sunniutissatut naatsorsugaagallartut agguaassinermik inerniliinermi tunngavigissallugit eqqortuussasoq oqaatigineqarsinnaanngilaq. Taamaattumik unammilleqatigiinnermi pissutsit aammalu pisortat maleruagassiornerat agguaassinissamik nalilersuinerne tulluuttuni ilanngunneqarnissaat pisariaqartussaavoq.²⁵⁸

Unammilleqatigiinnermi pissutsit aammalu pisortat maleruagassiornerat

Immikkoortoq 16.5-imi taaneqartutut Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, Narsarsuarmi aamma Kangerlussuarmi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiit Qaqortumi mittarfimmit aamma Nuummi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfimmit taarserneqarata, mittarfeqarnermi sullissisut akornanni unammilleqatigiinnerup annertusineqarnissaa periarfissaqalissasoq. Pingaartumik

²⁵⁸ Saniatigut sunniutit agguaanernik misissueqqissaarnernun ilanngunneqaraangata, misissueqqissaarnerit taamaattut aningaasaqarneq pillugu atuakkani taaneqartarput: “effective incidence”-mik misissueqqissaarnerit. Allanneqartut taamaallaat pitsaassutsimik, tassalu annertussusiunngitsumik ”effective incidence”-mik misissueqqissaarnerusutut nassuierneqarsinnaammata Isumalioqatigiissitap eqqumaffigaa..

Kangerlussuarmi Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfik Nuummumt nuunneqassappat, tamatumunnga tunngasortaa pingaaruteqarluartussaavoq. Kangerlussuaq nunap Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfittut pingaarnertut atorunnaarluni Nuummumt nuunneqassapat, Air Greenlandip saniatigut sullissisut allat aallartinnissamut periarfissaat maannakkumiit pitsaanerullissapput. Sullissisut allat annertunerusumik aallartikkaluarpata aallartingikkaluarpataluunniit, tamatumunnga periarfissat aammalu sullissisunut aningaasartuutit annikinnerulersinneqartut, ilaatigut takussutissiaq 17.3.4-mi taaneqartut pissutaallutik, Imaprik qulaallugu timmisartunut bilitsit akii sullissisunit akikillineqartariaqalissapput, minnerpaamik aningaasartuutit appaataasa amerlaqataannik.²⁵⁹ Tamatuma kingunerisaanik Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassat allannguuteqanngippata, imaluunniit timmisartumik assartuussinermi atugassarititaasut allanik allannguuteqartinneqanngippata, sullissisut pissarsiassa atuisunut – tassalu nunaqavissunut nunaqavissuunngitsunullu – annertuumik iluaqutaassasut Isumalioqatigiissitaq naliliivoq. Kisiannili qanorluunniit pisoqaraluarpat mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat Kalaallit Nunaata kujataanut tunngatillugu Air Greenlandimut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut allanngortinneqassasoq naatsorsuutigineqartariaqarpoq.²⁶⁰

Immikkoortoq 17.3.4-mi taaneqartut, pingaartumik Sullualuup aqutiginersinnaanerata piviusunngunnginnerani, unammilleqatigiinnermik ammaanermi taamaalillunilu sullissisut amerlanerusut ammaanqarneranni umiarsuarmik nassiussanik assartuussinernut pitsanngorsaanissamut taamaalillunilu aningaasartuutit ikilisinneqarnissaannut periarfissanut Isumalioqatigiissitaq allaanerusumik naliliivoq. Tunngavissamut tassunga atatilugulu ilaatigut kapitali 11-mi misissueqqissaarnerit tunngavialugit sullissisut amerlanerusut Imaprik ikaarlugu usinik assartuussinerat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutaasinnaannitsiq Isumalioqatigiissitaq naliliivoq. Nassiussat Kalaallit Nunaanni Imaprik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfimmit ataatsimiit amerlanerusuniilluunniit nunami illoqarfinnut allanut ingerlaqqittussat, ilaallu taakkunannganniit nunaqarfinnut ingerlaqqittussat aamma killeqartarput, suliassallu immikkut ilisimasassaanerat ima annertutigisarpoq – mikisunik ingerlataqarnermi ajoqutissat eqqarsaatigalugit – inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu arlalinnik sulisoqarnissamut tunngavissaqarani.

Takussutissiaq 17.3.4-mi takuneqarsinnaasutut RAL sullissisut aammalu umiarsualivimmik ingerlatsisutut pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu ingerlatsinermi aningaasaqarnera pitsaanerujussuusussaavoq. Umiarsualivimmi containerersorfiusumi nutaami usinik assartuinnermut aningaasartuutit pissutsinut tunngaviusunit appasinnerusussaapput. Iluaqutissat taakku – ikinnerusunik aningaasartuuteqarnikkut – tamaasa ataatsimut isigalugit sullitanut iluaqutaassasut imaluunniit tunniussasat ilimagisamit annertunerusut inuiaqatigiinnut tutsinneqartassasut naatsorsuutigineqartariaqarpoq. RAL Namminersorlutik Oqartussanit 100%-imik pigineqarpoq, taamaattumillu RAL-imut isumaqatigiissutinut tunngaviusuni ingerlatseqatigiiffiup ingerlatsinerup pitsaasuunissaanik, RAL-ip qanorluunniit pisoqaraluarpat soorunami pingaarnertut suliassariisaanik qulakkeerinissamut pisussaaffeqarnissaa aamma qulakkeerneqartariaqarpoq.

²⁵⁹ Niuernermi nukiiit taamatut akit apparnerinut qulakkeerinnaassanngippata, unammilleqatigiinnermut oqartussaasut suliassaqaalissapput.

²⁶⁰ Timmisartut sukkaasuuliat akunnattumik angissusillit tunngavigineqassappata, sullissisut 450 mio. koruuningajannik annaasaqassapput, tak. takussutissiaq 17.3.4. Tamannali suliassanut qinigassami 4-mi Airbus 330-200 tunngavigineqarneraniit aamma timmisartut sukkaasuuliat akunnattumik angissusillit tunngavigineqarneriniit sullissisut aningaasartuutaasa 1 mia. koruuningajannik apparnerinut atatinneqassaaq.

17.3.6 Nunami namminermit aallaaviusut

Isumaliutissiissummi matumani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerni Kalaallit Nunaanni nunami namminermit isigininneq aallaavigineqarpoq. Tassalu nunaqavissut pissarsiassaannut/annaasassaannut sunniutissat, soorlu pisortat missingersuutaat aqutigalugit toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit malunniuttussat kisimik ilaatinneqarput. Tassalu assartuussinermit suliassat misissueqqissaarfigineqartut kingunerisaanik takornariat avataaneersut imaluunniit inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut avataaneersut pissarsiassanut/annaasassanut sunniutissat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinnermut ilaatinneqanngillat. Tamatuma ilaatigut nassatarisaanik – isumaliutissiissummi arlaleriarluni taaneqareersutut – suliassani misissuiffigineqartuni inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu naatsorsukkani sullissisut bilitsinut isertitaasa aamma angalasut bilitsinut aningaasartuutaasa allannguutaasa akornanni assigiinngissuteqartussaavoq. Tassani nunami namminermit aallaaviusut soorunami toqqaarneqarput, tamanna aamma Isumaliqatigiissitap suliassanik allattorsimaffik naapertorlugu sulinerani tunngavigissallugu naleqqummat.

Matumani allanneqartorpiani, minnerunngitsumillu takussutissiaq 17.3.1-imi takuneqarsinnaasutut aamma sullissisut atugaat sunnerneqartussaapput – pisut ilaanni annertungaatsiartumik. Taamaattumik nunami namminermit aallaaviusuni aamma sullissisut ingerlatsisullu piginnittoqarnerisa ilanngunneqarnissaat ilaatinneqartariaqarpoq. Air Greenland aamma Air Iceland eqqarsaatigissanngikkaanni, sullissisut aalajangiisuusut pingaarutilillu, taakkunungalugu RAL aamma Mittarfeqarfiit ilaallutik, Namminersorlutik Oqartussat aqutigalugit inuiaqatigiinnit kalaallinit 100%-imik pigineqarput. Taamaakkaluartoq naatsorsukkani Assartuussineq pillugu Isumaliqatigiissitap sularisimasaani tamani sullissisut tamarmik pissarsiassaat/annaasassaat tamarmik ilaatinneqarput, tassalu aamma Air Greenlandip aamma Air Icelandip pissarsiassai/annaasassai ilaatinneqarlutik. Tamatumunnga tunngaviusut pingaarnerit pingasuupput. Siullermik Isumaliqatigiissitaq nalilivoq, pissarsiassat/annaasassat, pingaartumik timmisartumik sullissisunit atorneqartussat agguarneqarnerat naatsorsukkat inernivissaannut eqqortumik takutitsinngillat. Tamanna immikkoortoq 17.3.5-imi taaneqartut unammilleqatigiinnerup aamma/imaluunniit unammilleqatigiinnermut oqartussaasut akulerunnerisa kingunerisaanik sullissisut pissarsiassaasa ilanngaasereerlugit amerlanersaasa allanut nuunneqarnissaannik, tassalu soorlu Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassat allanngortinneqarnerat, kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit allalluunniit aqutigalugu atuisunut inuiaqatigiinnulluunniit nuussinissamik pissuteqarpoq. Aappaattut minnerunngitsumik Air Greenland sulinermini sulisunik nunaqavissunik annertuumik atuisuvoq, taamatullu Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffimmi 37,5%-inik piginnittuullutik. Tamatuma kingunerisaanik pissarsiassanit, ilanngaasereerlugit unammilleqatigiinnermit tatineqarneq imaluunniit unammilleqatigiinnermik oqartussaasunit tatineqarneq aqutigalugu inuiaqatigiinnut nuunneqartussaasussaannngikkaluartunit ikigisassaannngitsut inuiaqatigiinnut kalaallinut tuttartussaapput. Pingajuattut timmisartumik sullissisut pissarsiassaannit ilanngaaseriikkanit qanoq amerlatigisut inuiaqatigiinnut kalaallinut–toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit – tutsinneqassannginnermut Isumaliqatigiissitap naliliiffigisinnaanngilaa.²⁶¹ Kisiannili Isumaliqatigiissitap naliliinera malillugu tamanna suliassani misissuiffigineqartuni annikitsuinnaasussaavoq pingaaruteqartussaananilu, taamaattumillu

²⁶¹ Air Iceland maanna Kalaallit Nunaanni mittarfinnut tallimanut timmisartuussisarpoq: Nuuk, Ilulissat, Narsarsuaq, Kulusuk aamma Nerlerit Inaat. Tunumi mittarfiit nuunneqassappata, immikkoortoq 9.3-mi aamma 9.4-mi allasimasutut tamanna Air Icelandimi ingerlatsinnermut sunniuteqartussaannngilaa. Nuummi Ilulissanilu mittarfiit tallineqarnerat, kiisalu mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnera Air Icelandip ingerlatsinerani periarfissanut sunniuteqassaaq. Sullissisut tamarmik ilaatinneqarnissaat aamma Air Icelandip niuernermit pissarsiaraqfusinnaanera annikingaatsiartuq ataatsimoortillugit ilanngunneqarnerisa kingunerisaanik nunami aallaaviusunut assiisoq taanna isumaqangaatsiartussatut naliliiffigineqanngilaa.

politikkikkut naliliiniarnermut tamakkiisumut tamatuma ilaatinneqarnissaa pingaaruteqaraluartoq tamatumunnga iluarseeriartoqarsimanngilaq.

17.4 Isumalioqatigiissitap suliassanik misissueqqissaarnerisa ataatsimut takussutissiornerat

Immersugaq 17.4.1-imi Isumalioqatigiissitap suliassanut misissueqqissaarneri, ataatsimut takussutissiorneqarput, tassalu tassani misissueqqissaarnerit kapitalini 6-imiit 9-mut aamma 11-miit 13-imut ersaarinnerusumik nassuiarneqarput.²⁶² Immersugaq 17.4.1-imi suliassani tamani – ajornartinnagu suliassanut qinigassani minnerpaamik ataatsimi qinigassami tassani sanaartornissamut missingersuutit, maanna naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliassaqrarfiup iluani erniat nassuiarneqarput, taamatullu suliassamut aalajangersimasumut oqaaseqaatit allanneqarlutik. Immersugaq 17.4.1-imi allassimasutut aamma suliassat akornanni assersuussinissaq ajornanninnerulersinniarlugu angallannermut suliassani pingaarutilinni pingasuni qinigassat, Isumalioqatigiissitap misissuiffigisai ilanngunneqarput.

Suliassanik misissueqqissaarnerit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut akilersinnaassutsimik misissueqqissaarfineqannngitsut

Suliassat ilaanni, Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnermini ilaatitsivigisaani assigiinngitsut pissutigalugit Isumalioqatigiissitap immiut akilersinnaassusivimmik misissueqqissaarnerik ingerlatsivigisinnaasimanngilai.

Nuussuup qeqertaasartaani Qaarsuni mittarfiup taartigisinnaasaanik Uummannap qeqertaani mittarfiliornissamut atatillugu taamatut pisoqarpoq. Siusinnerusukkut misissuinerit takutippaaq Uummannap qeqertaani mittarfiliornissaq teknikki eqqaarsaatigalugu ajornakusoortorujussuusooq akisoorujussuususaallunilu. Taamaattoqassappat mittarfinnut aalajangersakkat maannakkut atuuttut aamma Uummannap qeqertaani pissutsit maannakkut atuuttut tunngavigalugit Uummannap qeqertaani mittarfiliornissamut periarfissat nutaamik misissuiffigineqarnissaat pisariaqartinneqarpoq.

Kapitali 12-imi takuneqarsinnaasutut, piffissamut isumalluutitigullu killiliussat iluanni Sisimiuni umiarsualiviup allineqarsinnaaneranut naliliinissamut tunngavissat, 2010-mi novembarimi Isumalioqatigiissitamut saqqummiunneqartut Isumalioqatigiissitap uppersinnaasimanngilai. Kisiannili takussutissat arlallit tunngavigalugit Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu immiut akilersinnaassasoq ilimagineqarpoq, pingaartumik suliassap aalisariutinut/suliffissuarmut talittarfiup allineqarnissaanut tunngasortaani. Tamatuma kingunerisaanik Isumalioqatigiissitaq inassuteqarpoq, suleqatigiissitamik suliniuteqapallattussamik, Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnissaata siunnersuutigineqartup inuiaqatigiit aningaasaqarneranni immiut akilersinnaassusissaanik misissuinerimik, Isumalioqatigiissitap Nuummi umiarsualiviup containerersorfiusussap nutaap sananeqarsinnaaneranut atatillugu misissuinermini malitaasa assiginik malitaqarluni suliaqartussamik pilersitsisoqassasoq.

Aamma Ilulissani umiarsualivimmi pisinnaasatigut ajornartorsiortoqartoq aammalu aqunnissamut pissutsit ajornakusoortut pillugit Isumalioqatigiissitamut ilisimatitsisoqarpoq. Umiarsualivimmi pissutsit pitsaangortinneqarnissaannut suliassatut siunnersuutigineqarsimasut taamaallaat pingaarnersiorlugit nassuiarneqarput. Tassalu suliassalersinnaasunik sanaartornissamut missingersuusivinnik peqartoqannngilaq. Taamaattumik aamma Isumalioqatigiissitaq Ilulissani

²⁶² Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinerup misissuiffigineqarnera kapitali 15-imi sammeneqarpoq, kapitalimilu tassani immikkoortoq 17.8-imi eqikkarneqarluni.

umiarsualivimmik alliliisinnaanermut atatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tunngasunik misissueqqissaarsinnaasimangilaq. Tamatumunnga malitsigitillugu Isumalioqatigiissitaq inassuteqarpoq, Sisimiuni umiarsualiviup allineqarsinnaaneranut atatillugu suleqatigiissitaliap assinganik suleqatigiissitaliortoqassasoq.

Aasianni umiarsualivimmik alliliinissamut pilersaarutininik aalajangersimasunik soqanngilaq, kisiannili piffissap sivikitsup iluani uuliasiorluni misissuinerimi ingerlatat pissutigalugit umiarsualiviup allineqarnissaa pisariaqalersinnaasoq najugaqartunit naatsorsuutigineqarpoq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliinera malillugu Aasianni umiarsualiviup allineqarnissaa kitaata sineriaa *tamakkerlugu* uuliasiorluni misissuinerimi ingerlatassanut atasutut isigineqartariaqarpoq. Taamaattumik Aasianni umiarsualiviup allineqarnissaa uuliasiorfiutileqatigiiffiit siunissami misissuinnessanut pilersaarutaannut ataqatigiissinneqartariaqarpoq. Tamatumunnga atatillugu umiarsualiviup allineqarsinnaaneranut aningaasalersuinissat paasisaqarfigineqartariaqarput. Suliامي tassani aamma umiarsualivimmik soqutigisallit allat ilaatinneqartariaqarput.

Maniitsumi umiarsualivimmik alliliinissaq maannakkorpiaq Alcoa-mut suliniummut atatillugu Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit misissueqqissaarfigineqarpoq. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq Maniitsumi umiarsualivimmi suliaasaq naliliiffiginiarsimangilaa, suliaasap taassuma Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarnissaa naleqqunnerpaatinneqarmat.

Aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq – tak. immikkoortoq 13.4 – Narsami, Nanortalimmi Qaqortumilu umiarsualivinnik alliliinissat misissuiffigisimavai. Taakkunani takuneqarsinnaasutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq illoqarfinni taakkunani umiarsualivinnik alliliinissaq inassutigisinnaangilaa, tassanilu aamma Qaqortumi umiarsualiviup allineqarnissaata misissuiffigineqarnissaa pingaaruteqartinneqarpoq. Qaqortumi umiarsualiviup Imarpik ikaarlugu umiarsualivinnut talittarfimmut alliliinermi pitsanngorsaanermi pissarsiassat ikinngitsut piviusunnagortinneqarsinnaagaluartut, tassani pissarsiassat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut akilersinnaassutsimik ersarissumik qulakkeerinissamut naammangillat. Aamma Killavaat Alannguanni nunami aatsitassanik qaqutigoortunik paaanissaq aalajangiunneqassappat, tassunga atatillugu umiarsualiviliortoqarnissaa, immaqalu Qaqortumut aqquserniortoqarnissaa ilimagineqarsinnaavoq. Tamanna pissappat umiarsualiviup taassuma Qaqortumut usinik pilersuinermut, RAL-imit isumagineqartumut nalinginnaasumut atatillugu atorneqarsinnaanissaa ilimanarpoq. Tamannalu ataatsimut isigalugu isumaqarpoq, Killavaat Alannguanni aatsitassarsionnissaq inissinneqarpat aatsaat Qaqortumi Imarpik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfissamik nutaamik sanasoqarnissaanut apeqqut qaqeqqinneqassasoq Isumalioqatigiissitamit inassutigineqartoq.

2010-mi ukiakkut ataatsimiinnermi (immikkoortoq 78) Tunumi pilersuinerimi pissutsit Inatsisartunit oqaluserineqarput. Nunani Avannarlerni Killerni Siunnersuisoqatigiit Tunup pilersorneqarnerani suleriaasissanut allanut periarfissanik misissuinnessamik kajumissaaruteqarnera tamatumunnga tunngavigineqarpoq. Misissuineq taamaattoq ingerlanneqassasoq, aammalu Inatsisartut 2011-mi ukiakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqassasoq aalajangiunneqarpoq. Misissuinerimi ilaatigut Tunup akuersissutinik tunngaveqarluni imaatigut angallavigineqarnerani aningaasaqarnikkut angallassinikkullu iluaqutissat ajoqutissallu pingaarnerit ilaatinneqartussaapput. Taamatutaaq Islandimi umiarsualivinni oqartussaasut immaqalu umiarsuaatileqatigiiffiit pilersuinerup isumannaassusissaanik kissaatigineqartumik naammassinnissinnaanersut, aammalu Islandimi pilersuisunit niuertunillu pilersuutissanik pisiniartoqarsinnaanersooq misissorneqassaaq. Apeqqutip taassuma immikkut misissuiffigineqarnissaanut Inatsisartut aalajangererat tunngavigalugu,

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Tunumi umiarsualivinnik alliliinissaq aammalu Tasiilap Ittoqqortoormiillu usinik pilersorneqarnera sammisimangilaa.

Suliassanut misissueqqissaarnerit, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassutsimik misissueqqissaarfiginertallit

Immersugaq 17.4.1-mi Isumalioqatigiissitap suliassanik misissueqqissaarnerani, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut akilersinnaassutsimik misissueqqissaarfineqarlutik, aammalu mannakkut tunngaviusut malillugit ingerlateqqinneqartussatut imaluunniit unitsinneqartussatut Isumalioqatigiissitamit inassuteqaateqarfineqarlutik naammassineqarsinnaasimasut eqikkarlugit takussutissiorneqarput. Immersugaq 17.4.1-imi suliassat akornanni assersuussinnaanerup oqinnerulermisaa eqqarsaatigalugu aamma suliassani pingaarnerni pingasuusuni misissuinerit inernerit allanneqarput. Immikkoortuni 17.4.1-imiit 17.4.10-mut immersugaq 17.4.1-imi suliassanut allanut Isumalioqatigiissitap naliliineri itisilerneqarput.

Immersugaq 17.4.1 Isumalioqatigiissitap suliassanut misissueqqissaarnerinut, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaasunik misissueqqissaarnerinik, aammalu pioreersut tunngavigalugit ingerlateqqitassatut unitsinneqartussatulluunniit Isumalioqatigiissitamit inassuteqaateqarfineqarlutik naammassineqarsinnaasimasunut takussutissiaq

Suliassaq	Sanaartormerit aningaasaliissutit Mio. kr. 2010-mi akit	Maanna naliusut ilanngaasereerlugit Mio. kr. 2010-p aallartinnerani	Suliassaqarfui p iluani erniat, ukiumut %	Nassuiaat	Itisilern eqarfia:
Kangerlussuarmi imaluunniit Nuummi imarpik qulaallugu mittarfik: ^a					
Kangerlussuaq Nuummi 1199 m-imik taarserlugu Nuuk, 2200 m, Kangerlussuaq matullugu	122 mio. kr. 1.297 mio. kr.	128 mio. kr. 2.110 mio. kr.	9,2% 13,9%	Airbus 330-200-ip atorneqarnera tunngavigalugu Airbus 330-200-ip atorneqarnera aamma agguaqatigiissillugu piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaat tunngavigalugu	Kapitali 6
Nuuk, 2200 m, Kangerlussuaq matullugu	1.297 mio. kr.	1.901 mio. kr.	12,2%	Airbus 330-200-ip atorneqarnera aamma piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaasa ajornerulernera tunngavigalugu	
Kangerlussuaq Nuummi 1199 m-imik taarserlugu Nuuk, 2200 m, Kangerlussuaq matullugu	122 mio. kr. 1.297 mio. kr.	123 mio. kr. 757 mio. kr.	9,2% 8,2%	Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnerat tunngavigalugu Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnerat aamma agguaqatigiissillugu piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaat tunngavigalugu	
Nuuk, 2200 m, Kangerlussuaq matullugu	1.297 mio. kr.	548 mio. kr.	6,5%	Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnerat aamma piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaasa ajornerulernera tunngavigalugu	
Qaartumi mittarfik	681 mio. kr.	534 mio. kr.	8,9%	Ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mi inissiiffissaq 3-mi mittarfimmut 1199 m-imut, takornariaqarnermi saniatigut sunniutissat ilanngullugit	Imm. 7.2
	1.389 mio. kr.	-368 mio. kr.	2,3%	Ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mi inissiiffissaq 3-mi mittarfimmut 1799 m-imut, takornariaqarnermi saniatigut sunniutissat ilanngullugit	Imm. 7.2

Suliassaq	Sanaartornermut aningaasaliissutit Mio. kr. 2010-mi akit	Maanna naliusut ilanngaasereerlugit Mio. kr. 2010-p aallartinnerani	Suliassaqarfiup p iluani erniat, ukiumut %	Nassuiaat	Itisilern eqarfia:
Nuummi umiarsualivik containerersorfik	478 mio. kr. 478 mio. kr.	484 mio. kr. 646 mio. kr.	9,2% 10,8%	Maanna naliusut aamma suliassaqarfiup iluani erniat ikinaagaagunarpur, tak. matuma kinguliani allassimasut lmaatigut angallassinerup pitsaanerulerenerani pissarsiassat ukiumut 19-miit 30 mio. koruuninut amerlineqarput. Pissarsiassat 67 mio. koruunit pallissinnaavaat. Taamaattumik maanna naliusut aamma suliassaqarfiup iluani erniat suli ikinaagaagunarpur	Kapitali 11
Ilulissani mittarfiup tallineqarnera	73 mio. kr.	27 mio. kr.	6,2%	Kisisisit taakku suliassamut qinigassani mittarfimmu 1199 m-imut atorneqartut allanneqarput. Takomariaqarnermi saniatigut sunniutissat ilanngunneqarput	Kapitali 8
Nanortalimmi mittarfik nalinginnaasoq	68 mio. kr.	42 mio. kr.	13,2%	Paamiuni mittarfiup atorneqamerata annikillineqarnera tunngavigineqarpoq. Ataasiakkaanut aningaasartuutissanut missiliuinerit qitiusut atorneqarput	Imm. 9.2
Tasilami mittarfik	257 mio. kr.	54 mio. kr.	5,4%	Takomariaqarnerup saniatigut sunniutissat ilanngunneqarput	Imm. 9.3
Ittoqortoormiini mittarfik	152 mio. kr.	35 mio. kr.	5,5%	Takomariaqarnerup saniatigut sunniutissai ilanngunneqanngillat	Imm. 9.4
Qaanaami mittarfiup matuneqarnera	Pisariaqanngilaq	59 mio. kr.	Naassaangit sut imaluunniit annertoorsuit	Thule Air Base-p inuinnarnik assartuussinermut atorneqarnissaa pillugu Namminersorlutik Oqartussat aamma amerikamiut oqartussaasuisa akornanni politikkikkut isumaqatigiissuteqamissaq pisariaqarpoq	Imm. 9.5.2
Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq	300/590 mio. kr. 300/590 mio. kr.	-294 mio. kr./ -565 mio. kr. -158 mio. kr./ -430 mio. kr.	Naatsorsorne qanngillat Naatsorsorne qanngillat	Sisimiuni mittarfiup pigiinnarneqarnerani. Aqquserniassamik misissuineri sanaartugassamut missingersuutit marluk atorneqarput, taamaattumillu aamma manna naliusut ilanngaasereerlugit nalunaarsorneri marluk saqqummiunneqarput Sisimiuni mittarfiup matuneqarnerani. Aqquserniassamik misissuineri sanaartugassamut missingersuutit marluk atorneqarput, taamaattumillu aamma manna naliusut ilanngaasereerlugit nalunaarsorneri marluk saqqummiunneqarput	Imm. 6.7 Imm. 6.7
Kalaallit Nunaata kujataani aqqusernit	750 mio. kr. 2,1 mia. kr. 2,2 mia. kr.	-600 mio. kr. -2,2 mia. kr. -2,3 mia. kr.	Naatsorsorne qanngillat Naatsorsorne qanngillat Naatsorsorne qanngillat	Narsap aamma Qaortup akornanni aqquserniorneq ikaartaatiliinerlu Sisamanik sulluliorfiusumik aqquserniorneq Kangerluup Qoorup naqqata iluatigut sulluliorluni aqquserniorneq	Imm. 7.3
Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassineq				Qulimiguulinnik/angallatinik ataqatigiisitsilluni ukiumut ikinnerpaamik 1,2 mio. koruunit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sipaarneqarsinnaapput.	Imm. 7.4

Suliassaq	Sanaartornermut aningaasaliissutit Mio. kr. 2010-mi akit	Maanna naliusut ilanngaasereerlugit Mio. kr. 2010-p aallartinnerani	Suliassarfiu p iluani erniat, ukiumut %	Nassuiaat	Itisilern eqarfia:
Qaortup aamma Narsap akomanni aqqusineq ikaartaallu ataqatigiissillugit	19 mio. kr.	52 mio. kr.	20,7%	Angallatinik minnernik atuilluni. Angallatinik minnernik atuinermit isumannaallisaanermut apeqquqtit Isumalioqatigiissitap immikkut naliliffinggilai.	Imm. 7.5
Qaarsut aamma Uummannap akomanni aqqusineq ikaartaallu ataqatigiissillugit	5 mio. kr.	20 mio. kr.	31,6%	Aasaanerani atorneqassaaq, piffissarlu juunimiit septembarimut qaammatinik sisamanik sivilissuseqartussatut missiliorneqarpoq	Imm. 9.5.1

Nassuiaat: Misissuinerne ineriartorfissatut takussutissianik assigiinngitsunik atuisoqartillugu, ineriartorfissanut takussutissiami kisitsisit immersugaq 2-mi atorneqartarput.

- a. Suliassanut qinigassani P1 aamma P4 kisimik skemami matumani atorneqarput, suliassat taakku piviusunngortinneqarnisaminnut ilimanaateqarnerummata. Suliassanut qinigassani imminut akilersinnaassuseq takussutissiaq 17.3.1-imi takuneqarsinnaavoq. Maanna naliusumut ilanngaaseerikkamat aamma suliassarfiu iluani ernianut kisitsisini takutinneqartuni takornariaqarnermut sunniutissat ilanngunneqarput.

17.4.1 Ilulissani mittarfiup tallineqarnisaa

Ilulissani mittarfiup tallineqarnisaa periarfissat marluk misissueqqissaarfigineqarput, tassalu maannakkut mittarfiusup 845 m-iusup ilaatigut 1199 m-inut ilaatigullu 1799 m-inut tallineqarsinnaanera tassani pineqarluni.

Misissueqqissaarnerni paasineqarpoq, 1799 m-inut tallineqarnerani inuiaqatigiit aningaasaqarnerani iluanaaruteqartoqassappat amigaateqangaatsiarnermut pequtaasut pingaarnerit marluusut. Ilulissani mittarfimmik takingaatsiartumik sanasoqassappat, siullermik pitsanngorsaannermit pissarsiassat, Kalaallit Nunaanni akunnittarfittut qitiusutut anguneqartussat annaaneqassapput. Aappaattut nunap iluani aallaaveqarneq, aammalu Ilulissat nunami takornariaqarnermi qitiunerat eqqarsaatigalugu Ilulissani 1799 m-imi mittarfiliornermi pissarsiassanit annertuut avataaneersunut tuttartussaannerinik tamanna kinguneqassaaq. Pissarsiassanillu taakkuninnga allanut tuttussat – eqqortumik – misissueqqissaarnernut ilanngunneqanngillat. Pissutsit marluk taakku pingaaruteqartorujussuupput, taamaattumillu misissueqqissaarnerit takutippaat 1799 m-imi mittarfiliorneq aamma imminut akilersinnaanngitsoq, naak mittarfik Isumalioqatigiissitap tunngavissanik tamarmiusunik atuinera malillugu nunamut tunissutaasussaagaluq.

Kapitali 8-mi takuneqarsinnaasutut takornariaqarnerup sunniutissaasa ilanngunneqarneranni Ilulissani mittarfiup 1199 m-inut tallineqarnisaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaavoq. Ilulissanilu mittarfiup tallineqarsinnaaneranut atatillugu takornariaqarnermut sunniutissat immiinginnarneqarsinnaanngillat. Ilulissat nunami takornariaqarnermi qitiummat.

Isumalioqatigiissitali ilisimatitsissutigissavaa, piffissaq isumalluutillu pissutaallutik Ilulissani eqqaanilu takornariaqarnermi periarfissarititaasut itisilerlugit naliliffigineqarnisaaat periarfissaarfigineqarsimanngimmat. Aamma misissuinerneq taamaattunik ingerlatsisoqarsimanersoq Isumalioqatigiissitamit ilisimaneqanngilaq.

Taamaattumik takornariaqarnerup ineriartornisaaatun tunngavissat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap missiliuinerinik, akuttunngitsumik killeqartinneqartartunik tunngaveqarput, taamaattumillu missiliuinerit taakku soorunami isornartorsiorneqarsinnaapput. Taamaattumillu aamma ilanngussaq 8.1-imi takutinneqarpoq, takornariaqarnerup ineriartornisaaatun missiliuinermit qinigassat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerneq ajornanngitsuaqqamik ilanngunneqarsinnaasut.

1199 m-imik mittarfiliormi aningaasaliissutissat imminullu akilersinnaanissamut siunertat immersugaq 17.4.1-imut allanneqarput.

17.4.2 Nanortalimmi mittarfik nalinginnaasoq

Isumalioqatigiissitap misissuinerani takutinneqarpoq, Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik sananissaq, aammalu Paamiuni mittarfik mittarfittut nalinginnaasut atorneqartartussanngorlugu atorneqarnerata annikillisinneratigut timmisartut mikisut atorlugit Nanortallip aamma Nuup akornanni Qaqortoq Paamiullu aqqusaarlugit timmisartuussisoqalernissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu annertuumik iluanaaruteqarfiusinnaasoq. Naatsorsukkat taakku inernerat aamma tunngaviusut qitiusut allanngorangaatsiaraluarpataluunniit tutsuiginartorujussuupput.

Paamiuni mittarfiup atorneqarnerata annikillisinneratigut aamma nunap immikkoortuani angallavik annikinnerusumik ”tutsuiginassuseqalissaaq”, pisullu ilaanni isumannaassusissaaq eqqarsaatigalugit usissat ikilisillugit timmisartuussisoqartartussaalluni (pisinnaasat, soorlu inissanik killiliiffusut). Kisianni tamannaluunniit eqqarsaatigineqaraluarpat, Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik sananissaq tunngavigineqartut malillugit imminut akilersinnaasussaasaaq, minnerunngitsumik Paamiuni mittarfiup atorneqarnera annikillisinneqarpat.

Naliliineq

Taamaattumik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliineq aallaavigalugu, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap matuma siuliani tunngavissat malillugit inerniliisariaqarpoq, Paamiuni mittarfiup atorneqarnera annikillisinneqassappat Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik sanasoqartariaqartoq.

17.4.3 Tasiilami mittarfik

Islandimiit takornariartartut Tunumut, minnerunngitsumillu Kulusummut/Tasiilamut tunngatillugu pingaaruteqangaatsiarput. Taamaattumik takornariaqarnermik ineriartortitsinermi mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarsinnaanerata sunniutissaasa ilanngunneqarnissaat pisariaqarpoq.

Tamatunngali atatillugu erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, immikkoortoq 9.3-mi ersarinnerusumik nassuiaatigineqartut tamatumaluunniit eqqarsaatigineqarnissaa sioqqullugu mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaasoq, suliassap iluani erniat ukiumut 4%-erpiamik, eqqornerusumik ukiumut 4,3%-inik annertussuseqartussaammata.

Tunngavissat Isumalioqatigiissitap tamarmiusunut tunngatillugu suliarisai taakku eqqarsaatigalugit, misissuinermit takornarianut saniatigut sunniutissat ilanngunneqarpata inuiaqatigiit aningaasaqarneranni akilersinnaasuseq ukiumut 5,4%-inut qaffattussaavoq.

Isumalioqatigiissitamiit ilisimatitsissutigineqassaaq, takornarianut sunniutissatut taaneqartut ilaatigut mianersortumik naliligaammata ilaatigullu nalorninartoqarlutik. Immikkoortoq 9.3-mi takornarianut saniatigut sunniutaasussanik Isumalioqatigiissitap missiliuinermini angusaasa qanoq ililluni pissarsiarineqarsimanerat sukumiisumik nassuiarneqarpoq, taamaattumillu allanut missiliuisoqarpat sunniutissat missiliornissat ajornanngitsuarsuuvoq.

Naliliineq

Kisiannili eqikkarlugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasoq.

Isumaliutigineqartuni, politikikkut isummernissamut ilaatinneqartussani aamma mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnerani Tunumi inuussutissarsiornikkut ineriartortitsinerup nukittorsarneqarnissaanut periarfissat ilaatinneqartariaqarput.

17.4.4 Ittoqqortoormiini mittarfik

Mittarfiup Nerlerit Inaanniit Ittoqqortoormiinit nuunneqarsinnaaneranut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani, sumiiffimmi qulimiguullip atorneqarunnaarnissaa tunngavigineqarpoq. Tamatumunnga pissutaasut kapitali 14-imi ersarinnerusumik nassuiaatigineqarput.

Tunngavissaq pingaarutilik taanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissugaasa takutippaat, mittarfik Nerlerit Inaanniit Ittoqqortoormiinit nuunneqassappat, tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaasoq. Suliassap iluani erniat ukiumut 5,5%-inik annertussuseqassapput.

Nuussinermi takornariat assartorneqartarnerinut pissutsit pitsaanerulissapput, taamaattumillu sumiiffimmut takornariaqarnerup ineriartortinneqarnissaanut tunngavissaqarluni. Tamatumuunakkut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni pissarsiassat imminut akilersinnaassutsimut atorneqartumut naatsorsuinermit ilaatinneqanngillat.

Nerlerit Inaanni mittarfiup atorunnaarsinneqarneratigut Ittoqqortoormiini mittarfiup Tunup Avannaarsuani nunamut eqqissisimatitamut isaarissat atorneqalernissaa periarfissinneqassaaq. Timmisartut tamarmik Ittoqqortoormiini ilanngaaserinikkut politiillu sullissinerisigut misissorneqartalissapput, aammalu ilisimatusartut takornariillu, ullumikkut nunamut eqqissisimatitamut angalasartut, sukkulluunniit inuiaqatigiinnut kalaallinut attuumassuteqanngitsut illoqarfimmut tikeraarnissamut periarfissaqalissapput.

Naliliineq

Ataatsimut isigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, Ittoqqortoormiini nutaamik mittarfiliornissaaq, tamatumalu peqatigisaanik Nerlerit Inaanni mittarfiup maannakkut atorneqartup matuneqarnissaa tunngavissaqartoq.

17.4.5 Qaanaami mittarfiup matuneqarnissaa

Qaanaami mittarfiup matuneqarsinnaaneranut tunngatillugu Isumalioqatigiissitap misissuinermini assartuusseriesaatsimik, 1. september 2001-imi Qaanaami mittarfiup ammarneqarnissaa tikillugu atorneqarsimasumik atuileqqissinnaanermit periarfissaqarnissaaq tunngavigaa. Tassalu Pituffiup/Thule Air Base-p siornatigut atorneqaqqilersinnaanissaaq tunngavigineqarpoq.

Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani takutinneqarpoq, Qaanaami mittarfiup matuneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu annertuumik iluanaarutissartaqartoq. Mittarfiup ingerlanneqarneranut aningaasartuutitut appaatissarujussuit, Pituffiup aamma Qaanaap akornanni qulimiguullimmik assartuussinermik ingerlatsinermit qaffasinnerusunut matussusiilluarsinnaapput.

Naliliineq

Taamaattumik misissueqqissaarnerit ingerlanneqarsimasut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqarpoq, Qaanaami mittarfik piaarnerpaamik matuneqassasoq. Tassalu Pituffimmi/Thule Air Base-mi mittarfiup timmisartup qulimiguullillu akornanni nikinnermut atorneqarsinnaanerani ajornarunnaarsitsisussamik amerikamiunut isumaqatigiissusiassap inissinneqarnissaa piaartumik sulissutigineqartariaqarpoq. Isumaqatigiissummi tunngaviusumik

maleruagassat, 2001-imi Qaanaami mittarfiup ammarnera tikillugu atuussimasut atulerseqqinnissaat siunnerfigineqartariaqarpoq.

17.4.6 Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineq

Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniassap sananeqarnissaanut aningaasartuutissanut soorunami aqqusernup qanoq ilusilerneqarnissaa apeqqutaassaaq. Nalunaarusiami *Suliassamut nassuiaatit missingersuutillu - Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniornissaq*-mi, Sisimiut Kommuniat sinnerlugu Rambøll-imit suliarineqartumi aammalu 2004-imi maajimi saqqummerneqartumi, sanaartugassamut aningaasartuutissat 250 mio. koruuninut missiliorneqarput, Isumalioqatigiissitallu naliliinera malillugu taakku 2010-mi akiusut malillugit 300 mio. koruuninik naleqartussatut missiliorneqarput. *Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni aqquserniornissamut tunngatillugu Nalunaarusiaq. Sisimiut Kommuniata kingunerisassanik misissuineranik aamma suliassap ingerlateqqinneqarnissaminut naleqqunmeranik naliliineq*-mi, tamatuma kingorna saqqummertumi, suleqatigiissitamit, Sisimiut Kommuniannit, Inuussutissarsiormut, Nunalerinermut Attaveqarnermullu Pisortaqaarfimmit, Aningaasaqarnermut Pisortaqaarfimmit aamma Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqaarfimmit ilaasortaaffigineqartumit suliarineqartumi, aamma 2004-mi decembarimi tamanut saqqummiunneqartumi Mittarfeqarfiit Sanaartorneq-mit erseqqissarneqarpoq, aqquserniornissamut missingersuutit 490 mio. koruuniussasut, taakkulu 2010-mi akit malillugit 590 mio. koruuniussasut Isumalioqatigiissitap naliliivoq. Nalunaarusiani taakkunani missiliukkat assigiinngingaatsiarnerinut aqqusernup ilusissaanut, sanaartornermi atortut pissarsiarineqarsinnaanerinut il.il. tunngavissat assigiinnginnerat pissutaavoq.

Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, aqquserniassamut missingersuutit marluusut 2010-mut akinut naleqqussarlugit misissueqqissaarniarluni, tak. immikkoortoq 6.7 aamma skema 17.4.1.

Kiisalu sanaartugassanut missingersuusiani marluusuni qinigassat marluk misissuqqissaarfigineqarput: ilaatigut Sisimiuni mittarfiup atorneqarnera ingerlatiinnarlugu Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniornissamut qinigassaq, ilaatigullu Sisimiuni mittarfik matullugu aqquserniornissamut qinigassaq.

Sisimiuni mittarfiup piginnarneqarnissaa

Immersugaq 17.4.1-imi takutinneqarpoq, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniornermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit sanaartornermut missingersuutit 300 mio. koruuniunerat imaluunniit 590 mio. koruuniunerat apeqqutaatillugu -294 mio. koruunit aamma -565 mio. koruunit atorneqassasut.

Sunniutissalli arlallit naatsorsukkanut taakkununnga ilaatinneqanngillat. Tassani ilaatigut sumiiffimmi inuiaqatigiit qaninnerusunik attaveqalerneranni sumiiffimmi najugaqartunut iluaqtissat, taamatullu aqquserniornerup kingunerisaanik takornariat amerlinerisigut pissarsiassat, naatsorsukkanut ilanngunneqanngitsut pineqarput.

Tamatuma saniatigut naliliinermi AUL-ip sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinera siunissami ungasissumi ingerlaannarnissaata Isumalioqatigiissitamit naatsorsuutigineqannginneranut atatillugu nalornissuteqartoqarpoq. Sineriak sinerlugu angallavik ingerlaannassappat, Kangerlussuup mittarfianut imaatigut angalasinnaanerup biilerlunilu angalasinnaanerup ataatsimoortinneqarsinnaanera ingerlaannarnissaminut periarfissaqarpoq. Angalasut ilaannit tamanna pissarsivittut misigineqartassaaq, taamaattumillu naliliinermut ilanngunneqanngilaq.

Kisianni aamma sunniutissanik pitsaanngitsunik peqassaaq, taakkunanngalu angalasut ilaasa timmisartornissamut sanilliullugu sivisunerusumik angalasarnissaat taaneqarsinnaavoq. Tamatuma

saniatigut nalunaarasuartaatigut attaveqaasersuinikkut aamma aqqusineq sinerlugu illuaralersuinikkut isumannaallisaanermi iliuseqarnermut ikinnerusunik aningaasartuuteqarnissaq ilaatinneqassaaq.

Sunniutissat taakku imminnut oqimaaqatigiissinniarneqarnissaat misilinneqanngilaq. Kisiannili suliassaq immiut akilersinnaassappat sunniutissat naliligaanngitsut ataatsimut ilanngaasereerlugit nalingisa pitsaaqutissaat qanoq annertutiginersut naatsorsorneqarpoq. Taamatut naatsorsuinermi takutinneqarpoq, sanaartugassanut missingersuutit appasinnerusut atorneqassappata, sunniutissat naliligaanngitsut ukiumut ilanngaasereerlugit 18 mio. koruuninik naleqartussaasut. Sanaartugassanut missingersuutit qaffasinnerusut atorneqarnerini, sunniutissat naliligaanngitsut ukiumut ilanngaasereerlugit 34 mio. koruuninik naleqartussaapput.

Naliliineq

Takornariaqarnerup annertusinerata sunniutissaanik naliliinermi tunngavissat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap atorsimasai malillugit, takornariartartut amerlinerat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaaruteqarsinnaanermut aqutissaasoq oqartoqarsinnaanngilaq.

Sisimiuni mittarfiup matuneqarnissaa

Immersugaq 17.4.1-imi takutinneqarpoq, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniormi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit sanaartornermut missingersuutit 300 mio. koruuniunerat imaluunniit 590 mio. koruuniunerat apeqqutaatillugu -158 mio. koruunit aamma -430 mio. koruunit atorneqassasut.

Qinigassami tassani sunniutissat naliligaanngitsut Sisimiuni mittarfiup piginnarneqarnerani sunniutissanut sanilliinneqarnerinut assingupput, tassani sunniutissat annertussusissaat allaanerusingillat. Sisimiuni mittarfiup matuneqarnerata qinerneqarnissaa aamma sunniuteqarnerluttussaavoq, tassami Sisimiuniit timmisartunik attartukkat, angallavinnut niuerneramik tunngaveqartunut ilaanngitsut aallarnissaat pisinnaajunnaartussaavoq.

Taamatuttaaq Sisimiuni mittarfiup matuneqarnerani sunniutissat naliligaanngitsut oqimaaqatigiissinniarneqarsimangillat. Kiisalu tassanissaaq sunniutissat naliligaanngitsut ilanngaasereerlugit naliusut iluaqutissartaat ataatsimut qanoq naleqassanersut naatsorsorniarneqarsimangillat. Taakkuninnga naatsorsuinermi takutinneqarpoq, sanaartugassanut missingersuutit appasissut atorneqarnerini suliassaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutaasinnaassappat, sunniutissat naliligaanngitsut ukiumut ilanngaasereerlugit 10 mio. koruuninik naleqassasut. Sanaartugassanut missingersuutit qaffasissut atorneqarnerini sunniutissat naliligaanngitsut ilanngaasereerlugit ukiumut 26 mio. koruuninik naleqassapput.

Naliliineq

Takornariaqarnerup annertusinerata sunniutissaanik naliliinermi tunngavissat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap atorsimasai malillugit, takornariartartut amerlinerisa aqqusineq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni immiut akilersinnaalersissinnaagaa oqartoqarsinnaanngilaq.

Inerniliineq

Matuma siuliani allasimasut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nalilivoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Kangerlussuup Sisimiullu akornanni aqquserniassatut misissuiffiqineqartup sananeqarnissaa piviusorpalaanngitsoq. Inerniliinermi tassani Sisimiuni mittarfiup pigineqaannarnissaa pigineqarunnaarnissaalu ilaatinneqarput.

Matuma siuliani naliliinerit Kangerlussuarmi mittarfiup ullumikkutut pigineqaannarnissaanut atatinneqarput. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu tamatumani tunngaviusumik Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniornerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaanerpaasinnaansaa tunngavigineqartariaqarpoq. Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, aqquserniornermi inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaaruteqarsinnaaneq, Kangerlussuarmi mittarfiup pigineqaannarnissaanut naleqqiullugu ajorseriarujussuartussaavoq.

17.4.7 Kalaallit Nunaata kujataani aqquserniornissat

Immersugaq 17.4.1-imi takuneqarsinnaasutut Kalaallit Nunaata kujataani attaveqaatinut ”aalaakkaasunut”, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Narsarsuarmiittup pigineqaannarnissaa siunertaralugu Qaqortup aamma Narsarsuup Narsarsuarmut attavilerneqarnissaanut siunnersuutit pingasut Isumalioqatigiissitap naliliiffigai.

Narsap aamma Qaqortup akornanni ikaartaatitalimmik aqquserniornikkut aaqiinissaq

Aaqiissutissaq taanna aalaakaasunik attaviliinissamut periarfissani misissorneqartuni pingasuusuni akikinnerpaavoq, sanaartornermut missingersuutit 750 mio. koruuninut missiliorneqarlutik. Taamaakkaluortoq sanaartugassami tassani siunnerfiusut tunngavigalugit maanna naliusut ilanngaasereerlugit 600 mio. koruunit missaanni amigartooruteqarfussapput.

Sunniutissalli arlallit aningaasaqarnermut naatsorsukkanut taakkununga ilaatinneqanngillat. Tassani sanaartugassaq ilaatigut sumiiffimmi illoqarfinni aamma nunaqarfinni innuttaasut akornanni imminnut qaninnerulernissaannut, aammalu Kuannersuarni aatsitassarsiorfiulersinnaasumut pitsaanerulernissaannut iluaqutaasussaavoq. Tassanili biilinut ikaartaatip angalasinnaajunnaariataarnissaanut iluarsiiqartariaqarpoq. Taannali aamma sunniutaanerluttusanik nassataqassaaq, pingaartumik angalasut qulimiguulimmik atuerusussinnaagaluartut sivisunerusumik angalasalissammata, aammalu qamutinut assakaasulinnut aningaasaliinermut ingerlatsinermullu aningaasartuuteqartoqartalissalluni.

Taakku sunniutissaasa oqimaaqatigiissinnissaat misilinneqanngilaq. Kisiannili taamatut attaviliinermi inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut akilersinnaasutsip misissuiffigineqarnerani sunniutissat ilanngaaseriikkat naliligaanngitsut tamarmiusut qanoq pitsaatigissanersut naatsorsorneqarput.

Taamatut naatsorsuineri takutinneqarpoq, sunniutissat naliligaanngitsut ukiumut ikinnerpaamik ilanngaasereerlugit 36 mio. koruuniussasat, tassani Isumalioqatigiissitap ukiumut ikinnerpaamik 4%-inik sinneqartoortarnissamik piunasaqarnermik tunngaveqarnera aallaavigalugu suliassat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni akilersinnaasutut misissuiffigineqassappata. Suliassaq mittarfiup Qaqortumi inissisimaffik 3-mi mittarfimmut 1199 meterimut nuunneqarnissaanut, tak. takussutissiaq 7.2.3, tassalu suliassaqarfiup iluani erniat 9,9%-iunissaannut naapertuutissappat, sunniutissanut naliligaanngitsunut ukiumut nalingat 74 mio. koruuniussaaq. Suliassaq malussajassutsimik misissueqqissaarnermut, takornariaqarnermut sunniutissanik ilaatitsiviusumut, tak. takussutissiaq 7.2.5, tassalu suliassaqarfiup iluani erniat 8,9%-iunissaannut naapertuutissappat, sunniutissat naliligaanngitsut ukiumut nalingat 68 mio. koruuniussaaq. Tassani mittarfiup Narsarsuarmiit nuunneqarsinnaaneranut qinigassaq assersuussinermi attuumassuteqartutut tunngavigineqarpoq.

Ukiumut 68-74 mio. koruunit mittarfiup 1199 meterip immiut akilersinnaassusissaanut naapertuutissappat, Kommune Kujalleri tamarmiusumi innuttaasumut ataatsimut ukiumut aningaasartuutissat 9.000 koruunit missaanniissapput.

Sulluliat sisamat atorlugit aqquerniorluni aaqiinissaq

Aqquerniermik aalaakkaasumik Narsap aamma Qaqortup akornanni qeqertat Illutalik, Qanngui, Illukasik aamma Kingittoq aqqusaarlugit sananermi, immap naqqata iluatigut sulluliat sisamat sananeqartariaqarput, taakkulu sananeqarnissaannut aningaasartuutissat 2,1 mia. koruuninut missiliorneqarput. Taamatut attaviliinissaq maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 2,2 mia. koruuninik amigartooruteqarfiussaaq.

Taamatut aaqiinissaq Narsap aamma Qaqortup akornanni aqquerniornermut ikaartaasiinermullu sunniutaasussat naliligaanngitsut assigninik sunniuteqassaaq. Tamatuma saniatigut aaqiissutissaq taanna aamma ataasiakkaat angalarusulernermi angalasinnaalissammata iluaqutaasumik sunniuteqassaaq.

Naliliineq

Kisianni maanna naliusut ilanngaasereerlugit 2,2 mia. koruuninik amigartoorfiusut atuuttussaammata, aaqiissutissaq taanna mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarneranut taarsiullugu qinigassatut sukkulluunniit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaanngilaq.

Narsarsuup aamma Qaqortup akornanni aqquasineq/sulluliaq, Narsamut ikaartaasigaq atorlugu aaqiissutissaq

Aaqiissutissami tassani sanaartornermut aningaasalissutissat 2,2 mia. koruuniussasut missiliorneqarput. Taamatut attaviliinissaq maanna naliusut ilanngaasereerlugit 2,3 mia. koruuninik amigartooruteqarfiussaaq.

Aqquasiassamik taassuminnga sananissamut aningaasartuutissanut missiliuinerit ikinaagaangaatsiakkat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut ilisimatitsissutigineqarsimapput. Kisianni sanaartornermut akiusut 50%-imilluunniit appartinneqaralarpata, suliassap imminut akilersinnaassusia maanna naliusut ilanngaaseriikkat tunngavigalugit 900 mio. koruunit missaannik amigartooruteqarfiussapput.

Sulluliartalinnik aaqiissuteqarnerup aappaatulli Qaqortup aamma Narsap akornanni ikaartaasiassatut siunnerfigineqartup atorneqarnissaa pisariaqartinneqassanngippat, inuit ataasiakkaat piumallerlutik angalasinnaanerisigut iluanaaruteqarfiussaaq. Sulluliat sisamat atorlugit aaqiissutissamut sanilliullugu, aaqiissutissap taassuma, assartuussiviusup isorartussusaa piffissarlu angalaffiusoq sivilunerungaatsiartussaammata Qaqortumi aamma Narsami illoqarfinni innuttaasut imminnut annikinnerusumik atalilertussaavai. Paarlattuanik nunaqarfimmuk Igalikumut aqutissaq pitsaanerulissaaq.

Naliliineq

Tassanissaarli aamma inerniliissutigisariaqarpoq, aaqiissutissaq taanna mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarneranut taarsiullugu qinigassatut sukkulluunniit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaanngitsoq.

Inerniliineq

Matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Narsarsuarmi mittarfiup aamma Qaqortup akornanni, Narsaq aqqusaarlugu aqquerniornissaq piviusorpalaanngitsoq. Oqaatigineqartut inerniliinermi attaveqaasiornissamut periarfissat misissuiffigineqartut pingasuusut tamarmik pineqarput. Taamaattumik periarfissat taakku arlaannaalluunniit mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanut taarsiullugit qinigassaasinnaanngillat.

17.4.8 Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassineq

Kalaallit Nunaata kujataata iluani angallassineq qanoq ilusilerneqassanersoq pillugu aalajangersaanissaq suliassaavoq pisariusoq. Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani, Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassinermik misissueqqissaarnermini misissuiffigisassatut siunnerfigisaani inuit angallanneqartut ikilisussaapput, taamatullu angalasartut katitigaanerat allannguuteqartussaalluni, taamaalillunilu nunap immikkoortuani inunnik assartuussinermi angalasut timmisartumik ingerlaqqittartussat ikinnerulertussaallutik. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuit nalliuttarnerannut/imap sikuusarneranut piffissaq nikerartarmat, tamatumunnga atatillugu ajornartorsiulernermini suliassat kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiarineqartartussani sullissisut inuiaqatigiillu akornanni pitsaanerpaamik agguarneqartarnissaannut apeqquutit arlaqarput.

Naliliineq

Immikkoortorli 7.4-mi misissueqqissaarnerit tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, piffissap sikorsuaqarfiusup/imap sikuunerata avataani Kalaallit Nunaata kujataani angallatinik minnernik atuilluni sullissineq, ukioq kaajallallugu qulimiguulimmik atuinermik tunngaveqarluni sullissinermi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutissartaqarluartoq. Kisiannili immersugaq 17.4.1-imi taaneqartut piffissap sikorsuaqarfiusup/imap sikuunerata avataani angallatinik minnernik atuisoqalissappat, isumannaallisarnermut apeqquutaasinnaasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitami naliliiffigineqanngillat.

Angallasseriaaseq ataasiinnaq atuutsiinnerneqassaaq. Piffissalli sikorsuaqarfiusup/imap sikuunerata avataani angallatit minnerit atorlugit angallassinermi aningaasat ikinnerusut – ukiumut ikinnerpaamik 1,2 mio. koruunit, tak. immersugaq 17.4.1 – atorlugit sullisseriaaseq, ukioq kaajallallugu qulimiguulinnik atuinermi eqaannerusoq, akulikinnerusunik tikittoqarfiusartoq anguneqarsinnaavoq.

SAR-imut atatillugu sullissinerit ingerlatiinnerneqassappata, piffissap sikorsuaqarfiusup/imap sikuunerata avataani qulimiguulimmik Kalaallit Nunaata kujataaniititsinissaq pisariaqartussaavoq. Tamatumunnga atatillugu kapitali 14 aamma immikkoortoq 17.7 innersuussutigineqarput.

Erseqqissaatigineqassaaq, mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqarnerani, Kalaallit Nunaata kujataata iluani inunnik angallassinermi qanoq aqqissuunneqarnissaa apeqquaatinneqanngimmat.

17.4.9 Qaqortup aamma Narsap akornanni ataqatigiissumik aqquserniornissaq/ikaartaasiinissaq

Tamatumani angallatinik mikisunik atuinissaq nassuiaatinut atatillugu qinigassatut kisimi sammeneqarpoq, angallatit annerit atorneqarnerat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaaruteqarfiusinnaassanngimmat, tamanna pillugu nassuiaatit ersarinnerusut immikkoortoq 7.5-imi takukkit.

Angallatit minnerit angallatinut annernut taarsiullugit atorneqassappata, aqqusinermik umiarsualivinnillu sanaartornermut aningaasartuutit tamarmiusut 25 mio. koruunerpianiit 19 mio. koruunerpianut ikilisinneqarsinnaapput. Angallatinik minnernik inunnut 12-inut inissaqartitsiviusunik atuilernermini, aamma angallatinut annernut naleqqiullugu piffissaq angalaffiususaaq affangajammut appartinneqarsinnaavoq, angallatit minnerit marloriaatip missaanik sukkanerummata.

Naliliineq

Sanaartornermut aningaasartuutit ikilisineqarnerisa aammalu ingerlatsinermi aningaasaqarnerup pitsaanerulernerata ataatsimoortinneranni taamatut attaviliinerup maanna naliusut ilanngaasereerlugit 52 mio. koruuninik naleqartussatut missiliorneqarpoq, tassunga suliassaqaqarfiup iluani erniat 20,7%-iullutik. Mittarfik Narsarsuarmit Qaqortumut nuunneqassappat, mittarfiup Qaqortup eqqaani sumulluunniit inissineqarnera apeqqutaatinnagu ataqatigiinnik aqquserniornissap/ikaartaatiliinissap naammassineqartariaqarneranut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqarneranut tamanna tunngavigineqarpoq. Aamma attaviliinermi angallatit minnerit atorneqartariaqarput. Kisiannili attaveqaammi misissuiffigineqartumi angallatinik minnermik atuinermi isumannaallisaaanermut apeqqutit immikkut ittumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit nalilersorneqanngillat.

17.4.10 Qaarsut aamma Uummannap akornanni ataqatigiissumik aqquserniornissaq/ikaartaasiinissaq

Aasaanerani Qaarsut aamma Uummannap akornanni qulimiguulik atorneqarani ilaasunik imaatigut angallassinermi inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaaruteqartoqarsinnaanersoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuiffigaa. Naliliinermi tassani aasaanera juunimiit septembarimut, tassalu qaammatinik sisamanik sivilissuseqartussatut missiliorneqarpoq.

Tamatuma misissuiffigineqarnerani paasineqarpoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat ataatsimut isigalugu qaammatini sisamani taakkunani qulimiguulimmik assartuinerup taarsiullugu angallammik assartuussinerup atorneqarnera iluanaarutissartaqarluartoq. Talittarfimmik nutaamik sananissamut aningaasaliissutissat kiisalu angallammut bussinullu aningaasartuutissat qulimiguulimmik ingerlatsinerup sipaarutissanit annertunerujussuupput.

Naliliineq

Naatsorsukkat ingerlanneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, aasaanerani ilaasunik angallassinermi qulimiguulimmut taarsiullugu angallammik atuutsitsisoqartariaqartoq.

Aamma aasaanerani qulimiguulimmik assartuussinerup atorunnaarsinneqarnerani sipaarutissarpasuit eqqarsaatigalugit Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, Uummannap qeqertarpiaani mittarfimmik sanasoqarsinnaanersoq misissorineqartariaqartoq. Tamanna siusinnerusukkat misissuiffigineqarsimavoq, kisiannili misissuinerit taakku ukiut 20-t sinnerlugit matuma siornatigut ingerlanneqarsimapput. Misissuineq taanna tunngavigalugu mittarfiliornissamut aningaasartuutissat katillugit 160 mio. koruuninut missiliorneqarsinnaapput. Tamatuma saniatigut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni naliusussat pitsaanerumik ineriartortinneqarsinnaalissapput, Uummannami eqqaanilu minnerunngitsumik takornariaqarnermi periarfissarititaasut eqqarsaatigalugit.

17.5 Tulleriarinissamut isumaliutersuutit

Angallannermi suliniutit eqikkarlugit Isumalioqatigiissitap inassuteqaatai naliliiffigineqartut tulleriarinissamut isumaliutersuutit suliarineqarnissaannut tunngavissat arlaqarput. Siullermik suliassat tamarmik arlaannik peqquteqartumik naammassineqarsinnaanngippata, suliassat imminnut akilersinnaagaluartut akornanni toqqartuisoqassaq. Immikkoortoq 17.5.1-imi suliassat imminnut akilersinnaasut akornanni toqqartuinissaq qanoq ingerlanneqassanersoq Isumalioqatigiissitap tikkuarparaa. Tamatumunnga nangissutigalugu immikkoortoq 17.5.2-mi pissutsit, ilaatigut suliassaqaqarnermut tunngasuteqartut, suliassanik ataasiakkaanik misissuinermi ilaatinneqartariaqartut taaneqarput. Aamma immikkoortoq 17.5.3-mi suliassanik aallartitsisoqassappat piffissamut tunngasuteqartut naatsumik eqqartorneqarput. Kiisalu immikkoortoq 17.5.4-mi, ilaatigut timmisartut Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarnissaannut nalunaarutigineqartoq, timmisartuni teknologimik

ineriartortitsinermut tamarmiusumut attuumassuteqartussaasoq pissutaalluni tulleriaarinermi pissutsit inernerisinnaasaat takuneqarsinnaapput.

17.5.1 Suliassat akornanni tulleriaarinissaq

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu – aammalu Isumalioqatigiissitap tunngavigisimasinnaasai aallaavigalugit – tulleriaarinissaq imminut akilersinnaassuseq malillugu pisariaqarpoq, tassunga atatillugu nalorninartinneqarsinnaasut aamma ilaasariaqarmata. Taamaattumik suliassap tamarmiusup imminut akilersinnaassusia pingaarnerusariaqarpoq, suliassani sullissisusssat ataasiakkaat imminnut akilersinnaassusiat pinnani. Aamma oqaatigineqartutut nunami namminermit isiginnineq aallaavigalugu akilersinnaassuseq Isumalioqatigiissitapim tunngavigineqarpoq. Immikkoortoq 17.3.4-imi aamma immikkoortoq 17.3.5-imi agguassinerup sunniutissaanut nassuiaatit tunngavigalugit suliassat akornanni tulleriaarinissamut maanna naliusut ilanngaasereerlugit imminnut akilersinnaassusissamut anguniakkat aamma suliassaqrarfiit iluanni erniat tamarmiusut immersugaq 17.4.1-imi allassimasut atorneqarnissaat Isumalioqatigiissitapim naleqqutsinneqarpoq.

Suliassat qitiutinneqartut pingasut

Suliassat pingaarutillit pingasut siulliullugit misissoraanni, taakkua akunnerminni ersarissumik assigiinnigissuteqarput. Tassalu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu Nuummi umiarsualiviup containerersorfiusup sananeqarnissaa, taamatullu mittarfiup Narsarsuarmiit nuunneqarnissaa ilaatigut imminut akilersinnaasussaapput, ilaatigullu suliassat marluk taakku piviusunnigortinneqassagunik ingerlateqqiinnarneqarsinnaanissaat paasineqarsimasussaalluni. Immikkoortoq 17.3.1-imi nassuiaatigineqartutut Isumalioqatigiissitap inassutigaa, nunami mittarfiit pingaarnersaata Kangerlussuarmiit nuunneqarsinnaanissaanut aalajangernissaq, silaannaap aalaruluttarneranik il.il. misissuinissat inassutigineqartut, ukiup ataatsip iluani piareersimasussatut naatsorsuutigineqartut naammassinissaannut kinguartinneqassasoq.

Suliassat imminut akilersinnaassutsimik siunertaqarfiusut allat

Suliassat immersugaq 17.4.1-imi imminut akilersinnaassutsimik siunertaqarfiusutut allanneqartut tassaasinnaapput mittarfinni suliassat tallimat imaluunniit mittarfinni suliassanut atatillugu suliassat pingasut. Suliassanit pingasuusunit taakkunanga marluk, Narsarsuarmi mittarfiup Qaqortumut nuunneqarsinnaaneranut tunngasuupput: tassalu Narsap aamma Qaqortup akornanni imminnut atasunik aqquserniornissaq/ikaartaasiinissaq, aamma Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassinissaq. Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu suliassat marluk taakku aallartinneqartariaqarput, taamaallit Qaqortumi mittarfiliortoqassappat kingusinnerpaamik atorneqalernerata peqatigisaanik atulertussanngorlugit. Mittarfinni suliassat misissuiffigineqartut pingajoraat: Qaarsut aamma Ummannap akornanni ataqatigiissunik aqquserniornissaq/ikaartaasiinissaq, sanaartornermi 5 mio. koruuninik naleqartussatut missiliorneqartoq, imminut akilersinnaalluartoq malunnarmat ajornarunnaarniariapat piviusunnigortinneqarnissaa ingerlanneqartariaqartoq.

Qaanaap mittarfiata misissueqqissaarfigineqarnera mittarfinni (allani) immersugaq 17.4.1-imi suliassat tallimaasut ilagaat. Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut akilersinnaassutsimik misissueqqissaarnerit malillugit, sumiiffimmut sullissineq 2001-imi septembarip tungaanut sullissinerup assinganik pilersitsisoqarsinnaappat Qaanaami mittarfik piaarnerpaamik matuneqartariaqarpoq. Tamatuma nassatarisaanik Pituffimmi mittarfik aamma inuinnarnik silaannakkut angallassinermut atorneqarsinnaalertariaqarpoq, tamatumanilu amerikamiut sakkutooqarfianut isumaqatigiissuteqarnissaq pisariaqassaaq. Tassalu Qaanaami mittarfiup siunissaa pillugu aalajangernissami politikikkut isumaqatigiissuteqarnissaq pisariaqarpoq.

Immersugaq 17.4.1-imi takuneqarsinnaasutut Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, Nanortallip eqqaani mittarfimmik nalinginnaasumik, timmisartunik minnernik sullissisinnaasumik sananissaq suliassaasoq immiut akilerluarsinnaasoq. Tamannali tamatuma peqatigisaanik Paamiuni mittarfiup atorneqarnera mittarfittut nalinginnaasutut annikillisinneqarneratigut taamaallaat anguneqarsinnaavoq.

Mittarfinni suliassani tallimaasuni suliassat pingasut allat Ilulissani mittarfiup 1199 m-imut allineqarnissaanut, Kulusummi mittarfiup Tasiilami mittarfimmut 1199 m-imut, ujaraaqqamik qallikkamut nuunneqarnissaanut kiisalu Nerlerit Inaanni mittarfiup Ittoqqortoormiini mittarfimmut 1199 m-imut, ujaraaqqamik qallikkamut nuunneqarnissaanut tunngasuupput. Suliassat pingasut taakku tamarmik Isumalioqatigiissitap inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutissanut tunngavigisaani ukiumut 5-6%-it missaannik pissarsivigineqartartussaapput, taamaattumillu tamarmik inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu aamma immiut akilersinnaallutik.

17.5.2 Suliassanut sunniutissat tamatumalu nassataanik sunniutissat allat

Assartuussinermik inuussutissarsiuteqarnerinnaap – matumani killissat annertuut atorneqaraluartut – nunami tamarmiusumi nalillit ineriartorneranni arfineq marloriaatingajammik annertussuseqarnerata, assartuussineq pitsaasoq ingerlalluartorlu inuiaqatigiinnut tamarmiusunut pingaaruteqartoq takutippaa. Taamaattumik aamma assartuussinermi suliat sunniutaasa, misissueqqissaarnernut ingerlanneqartunut ilaatinneqanngitsut naliliiffigineqarnissaat pingaaruteqarpoq. Tamanna aamma Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap 2010-mi maajimi Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani akinik qaffaanerup takornariaqarnermik inuussutissarsiornermut sunniutaanik aallussinerani takuneqarsinnaasutut, takornariaqarnerup ineriartorneranut immikkut attuumassuteqarpoq. Misissueqqissaarnerni ingerlanneqartuni takuneqarsinnaasutut aamma Isumalioqatigiissitap misissuinermini takornariaqarnermut sunniutit tulleriaarlugit ilaatinniarsimavai. Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, assartuusseriaatsip avataani attaveqaatit takornariat amerlisinniarnernut naleqquttunngorlugit allilerneqarsimanersut imaluunniit allilerneqassanersut Isumalioqatigiissitap naliliiffigisimannngimmagu.²⁶³

Isumalioqatigiissitap misissukkami ilaani sunniutit takornariaqarnermut atanngitsut immikkut ilaatippai. Assersuutigalugu Narsarsuarmi mittarfiup Qaqortumut nuunneqarsinnaaneranut misissuinermini, taamatullu Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmiit Nuummumut nuunneqarsinnaaneranut misissuinermini taakku ilaatinneqarput.

Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanik misissuinermini sulisut mittarfiup inissiffissaani nutaami atorfeqaannarnissamut neqeroorfigineqarnissaat tunngavigineqarpoq. Taamaattumik tamatumani suliffissaqartitsinissamik ajornartorsiuteqarnek killeqarpoq.

Nuummi mittarfeqareerpoq. Taamaattumik Nuummi Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfeqalernermini tunngaviusumik Kangerlussuarmi aamma Nuummi mittarfinni suliassat ataatsimut katillutik maannamiit ikinnerulissapput. Kangerlussuarmi sulisut tamarmik Nuummi Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfittaassami atorfinitsinneqarnissaminnik kissaateqassagaluarpata, tamanna ajornartussaavoq.

²⁶³ Takornariat amerlinerisa sunniutissaasa eqikkarlugit naliliiffigineqarnerini, aamma – kapitali 16-imi taaneqartutut – takornariat amerlanerulernerisigut nunap iluani assartuussinermut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutitut aningaasartuutissat amerlinerat pissutigalugu pisortat aningaasartuutissaasa amerlisussaanerat eqqarsaatigineqassaaq.

17.5.3 Piffissaq eqqarsaatigalugu pingaarnersiunerit

Suliassanik pingaarnersiunerimi aamma piffissaq eqqarsaatigalugu naleqqussaasoqartariaqarpoq. Tamatumattaq kingunerisaanik suliassat suliareqarneranni suliassat aningaasat nalingisa nikerarnerannut naleqqussarneqartariaqarput. Suliassat suliareqarnissaannut aningaasaqarnermi isumalluutissaqartoqanngippat, sunniutissat pitsaasuugaluit pinngitsoortinneqassapput, imaluunniit aningaasaqarnermi ajornartorsiordermit nungutinneqarsinnaallutik. Tamatumani aningaasaqarnermut politikkimik akisussaaffeqartumik ingerlatsinissap pingaaruteqarnera erseqqissarneqaannarpoq.

Suliassanik Isumalioqatigiissitap misissorsimasaanik imminnut akilersinnaanerpaaginnarnik piviusunngortitsinissaq aningaasaqarnermut annertuumik artukkiisinnaammat, taamaalillunilu aningaasaqarnermut politikkimut annertoorsuarnik piumasaqarfiulersinnaammat Isumalioqatigiissitap ilisimavaa. Taamaattumik aamma suliassat akornanni piffissaq eqqarsaatigalugu pingaarnersiuinissaq pingaaruteqartorujussuussasoq ilimanarpoq.

17.5.4 Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarnissaat aammalu timmisartuni teknologiimik ineriartortitsineq allatut pingaarnersiuinissaq pisariaqartilersinnaavaa

Pingaarnersiuinermili tulleriarinerup matuma siuliani taaneqartup kingunerisimasinnaasai timmisartuni teknikki pissutigalugu nikisinneqarsinnaavoq. Immikkoortoq 9.1-imi nassuiaatigineqartut timmisartut Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarnerini, timmisartut aningaasaqarnikkut isumannaatsumik ingerlanneqarsinnaalernissaat anguniarlugu mittarfiit naannerit ilaat tallineqartariaqassapput, timmisartullu taamaattut arfinillit ullumikkut Air Greenlandimit ingerlanneqarput. Aamma immikkoortoq 9.1-imi nassuiaatigineqartut ilaatigut mittarfiit taakku 1050 meterinut imaluunniit 1199 meterinut tallineqassanersut isumaliutigineqartariaqarpoq. 1050 meterinut talliliinissaq soorlu timmisartut Dash 8-t (model 100 aamma 200) sila qanorluunniit ikkualuarpat nunap immikkoortuini timmisartuussinermut atorneqarnissaannut naammassaaq. 1199 meterinullu talliliinissaq ajornartuulernissamut killissarititavoq, taakkunungalu timmisartut sukkasuuliat minnerit atorneqarsinnaassapput. Tamatuma saniatigut 1199 meterinut talliliinikkut mittarfiit timmisartunit sulusalinnit atorneqarsinnaalissapput, tak. boks 17.5.1.

Boks 17.5.1 Mittarfiit 1050 m-inut imaluunniit 1199 m-inut tallineqarnerini timmisartut missinnaasut

Mittarfiit 1050 meterit:

Dash 7-it aamma Dash 8-t minnerit marluk (100 aamma 200) killilersugaanngitsumik aammalu silap qanorluunniit innerani timmisartortoqarsinnaatillugu mittarfinnut 1050 meterinut missinnaapput. Timmisartut taamaattut suluusaliupput 37-44-nik ilaasoqarsinnaasut. Timmisartut taamaattut Air Greenlandip nunap immikkoortuini timmisartuussinerminut atugarai. Aamma Air Icelandip Kulusummut Nuummullu timmisartuussinerminut Dash-8 atugaraa.

Mittarfiit 1199 meterit:

Timmisartut matuma siuliani taaneqartut saniatigut mittarfimmut 1199 meterimut timmisartut suluusallit annerit, 50-70-inik ilaasoqarsinnaasut missinnaapput – killilersugaasumilli. Dash 8, model 300-p saniatigut ATR 72-it assigiinngitsut arlallit atorneqarsinnaapput.

Kiisalu timmisartut sukkasuuliat minnerit atorneqarsinnaapput – taamaattorli mittarfik panertillugu – pingaartumilli masatsillugu killeqartumik. Tassani timmisartut Avro/Bae-146-t assigiinngitsut arlallit pineqarput. Timmisartut taamaattut Atlantic Airways-ip Savalimmiunut timmisartuussinerminut atugarai.

Najoqqutarisaq: Ilanngussaq 5.1.

Takussutissiaq 17.5.1-imi mittarfiit suut tallineqarsinnaanersut, tamatumunngalu peqatigitillugu siusinnerusukkut misissuinerni mittarfiit pingaartumik 1199 meterinut tallineqarnissaanut sanaartornermut aningaasartuutissat missiliorneqartut allaaserineqarput.

Takussutissiaq 17.5.1 Mittarfinni naatsuni pioreersuni suliat, taakkulu tallineqarnerannut atatillugu sanaartornermut aningaasartuutit

	2008-mi ilaasut aallartut katillugit	2008-mi aallarnerit katillugit	Aningaasartuutit katinneri, mio. kr. (2008-mi akıt)	Aningaasartuutit katinneri, mio. kr. (2010-mi akıt)
Nuuk (30 x 1199 m) ^a	63.575	4.032	109	115
Ilulissat (30 x 1199 m) ^b	36.630	2.504	70	73
Sisimiut (30 x 1199 m)	29.071	1.408	70	73
Aasiaat (30 x 1199 m)	20.912	1.346	52	55
Maniitsoq (30 x 1000 m)	16.880	844	55	58
(30 x 1199 m)			135	142
Paamiut (30 x 1199 m)	6.848	382	100	105
Upernavik (30 x 940 m) ^c	6.564	864	115	121

Nassuiaat: Mittarfiit tamarmik 30 m-inik silissuseqartillugit sananeqarnissaat tunngavigineqarpoq. Qaarsuni aamma Qaanaami mittarfiit tallineqassappata aningaasartuutissat missiliorneqanngillat.

- Ullumikkut Nuummi mittarfik 950 meteriuvoq. Nuummi mittarfup allineqarnissaa kapitali 6-imi sukumiisumik suliarineqarpoq.
- Ilulissani mittarfup allineqarnissaa kapitali 8-mi sukumiisumik sammeneqarpoq.
- Pissusiviusut tunngavigalugit mittarfik 940 m-it missaat sinnerlugit tallineqarsinnaanngilaq.

Najoqqutarisat: Mittarfeqarfinnit e-mail, 28.maj 2010-meersoq, "Nunap immikkoortuini mittarfiit / Alliliinissaq"-mik taaguutilik. Namminersorerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. Namminersorerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. *Mittarfinnik alliliineq – Killiffik 2008*. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqissaartarfik. *Ukiumoortumik kisitsisitigut paasisutissat 2009*.

Takussutissiaq 17.5.1-imi mittarfinni arfineq marluusuni sanaartornissamut aningaasartuutit 2010-mi akiusut malillugit 55-iniit 142 mio. koruunit akornanniittussaasut takutinneqarpoq. Maniitsumi mittarfik 1000 meteriinnarmut tallineqassappat, tamatumunnga sanaartornermut aningaasartuutissat 142 mio. koruuniniit 58 mio. koruuninut ikilingaatsiartussaapput.

Naliliineq

Talliliinerit timmisartuni teknikkinut tunngasut malinneqassappata, talliliinerit tulleriaarneqarnissaannut mittarfinni suliat tunngaviumik apeqqutaatinneqartariaqartut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq.

Nunami Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiup pingaernerup Kangerlussuarmit Nuummut nuunneqarnissaanut, mittarfiup Nuup kujataani qeqertanut inissinneqarnissaa pisariaqartoq paasinarsissappat, taanna aatsaat 2020-p kingorna ammarneqarsinnaavoq. Taamaattumik tamatumunnga tunngaveqarluni Nuummi mittarfik pioreersoq tallineqassappat, mittarfik – atorfissaarutivissaguni – aatsaat 2020-p kingorna atorfissaarunneqartussaammat, Isumalioqatigiissitap paasinninnera malillugu Nuup mittarfianut ilaasartut mittarfinnut allanut takussutissiaq 17.5.1-imi takuneqarsinnaasutut naleqqiullutik amerlanerungaatsiarnerat pissutigalugu, takussutissiami tulleriaarinerit malillugit timmisartuni teknikki pissutigalugu mittarfinnik talliliisarnerit pisariaqassapput. Tamatumunnga atatillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, tulleriaarinerit taaneqartut pillugit timmisartuussisartut oqaloqatigineqassasut. Immikkoortoq 17.3.1-imi allanneqartutut ukiup ataatsip ingerlanerani mittarfiup maanna inissisimaffigisaa 2200 m-inik tallillugu Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfittut atorneqarsinnaanersoq paasineqassasooq Isumalioqatigiissitamit naatsorsuutigineqarpoq.

Taamaassappat timmisartuni teknikki pissutigalugu mittarfiit tallineqarsinnaanerisa tulleriaarneqarnissaannut aalajangiinissaaq kisimi pisussaannigilaq, aammali mittarfiit 1050 meterimut imaluunniit 1199 meterimut tallineqassanersut aalajangerneqassaaq. Immikkoortoq 17.3.2 naapertorlugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa, Qaqortumi mittarfissaq minnerpaamik 1199 meterinik takissuseqassasooq, taamatullu Isumalioqatigiissitap aamma inassutigaa, Ilulissani mittarfik 1199 meterinut tallineqassasooq, tak. immikkoortoq 17.4.1. Taaneqartutut 1199 meterimut talliliinermi timmisartut assigiinngitsut amerlanerusut - ilaatigut timmisartut suluusallit annerusut ilaatigullu timmisartut sukkaasuuliat minnerusut (killilersuiffiusulli) – illoqarfinnut pineqartunut missinnaalissapput. Tamanna tunngavigalugu aammalu tamatuma kingunerisaanik annerusumik unammillersinnaanissamut periarfissat eqqarsaatigalugit Isumalioqatigiissitap inassutigaa, Nuummi mittarfik qanorluunniit pisoqassagaluarpat 1199 meterinut tallineqassasooq.

Aamma immikkoortoq 9.1-imi takuneqarsinnaasutut Isumalioqatigiissitap inassutigaa, timmisartut Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarnerat ilutigalugu mittarfiit pioreersut 799 meterit timmisartunit Dash 8-200-nit assigisaannilluunniit atorneqarsinnaasunngorlugit tallineqassasut. Tamatumunnga atatillugu inassutigineqarpoq, tamanna aatsaat Nuummi Ilulissanilu mittarfiit tallineqareerpata pissasooq. Mittarfinni allani talliliinissat aamma aatsaat timmisartut Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarnerisa pisariaqartitsiviulernerani pisarnissaat inassutigineqarpoq. Isumalioqatigiissitamit inassutigineqarpoq, tunngaviumik mittarfinni suliat malillugit tulleriaarisooqartariaqartoq, tak. takussutissiaq 17.5.1.

17.6 Isumalioqatigiissitap inassuteqaataasa suliniutinut aalajangersimasunut tunngassuteqanngitsut takussutissiornerat

Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap umiarsualivinni suliniutit aamma mittarfinni suliniutit aalajangersimasut arlallit kisiia misissueqqissaarfingngilai, aammali angallannermut attaveqaatinut

atatillugu suliassaqarfiit akimorlugit ajornartorsiutit arlallit misissueqqissarfigisussaasimallugit. Misissueqqissaarnerni taakkuni aallunneqartut kapitali 16-imi sammineqarput: 1) timmisartoqarfiit, pingaartumik Mittarfeqarfinit isumagineqartut pitsaanerusedumik ingerlanneqarnissaannut periarfissat, 2) umiarsualivinnut, mittarfinnut aamma kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinut atatillugu suliassat Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni agguarneqarnerat, 3) unammilleqatigiinnermi ajornartorsiutit, tassunga Royal Arctic Line A/S-imut akuersissut ilaalluni, aamma 5) aningaasaliisarnermi piginnittoqarnermilu unammilligassat.

17.6.1 Mittarfiit timmisartoqarfiillu allat sunniuteqarluarnerusedumik ingerlanneqalernissaat

Mittarfiit timmisartoqarfiillu allat sunniuteqarluarnerusedumik ingerlanneqarnissaannut tunngatillugu Isumalioqatigiissitap taamaallaat Mittarfeqarfiit sulinerat misissuiffigaa, suliassaqarfimmi tassani Mittarfeqarfiit sullissisutut aalajangiisuulluinnartuummata. Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani paasineqarpoq Mittarfeqarfiit ingerlatsinerani mikisunik ingerlataqarnermi ajoqutit annertungaatsiartut. Nunanut allanut sanilliussilluni misissuinermi Avinor AS-ip nunani avannarlerni mittarfinni qulingiluani ingerlassimasaani, tassani Nuup mittarfia ilaatinneqarluni, paasineqarpoq Nuup mittarfiani aningaasartuutit/sunniuteqarluassuseq nunani avannarlerni mittarfinni Avinor AS-ip misissuinerminut ilaatitaani pissutsinut naleqqiullutik ajornerunngitsut.

Mikisunik ingerlatsinermi akornutissamik killiliinissaq

Tamatuma Nuup mittarfiani imaluunniit nunap iluani mittarfinni allani pitsanngorsaasoqarsinnaanera soorunami mattutinngilaa. Tamatumunnga atatillugu allanik suleqateqarluni ataatsimut ingerlatsilernermit atatillugu mikisunik ingerlatsinermi akornutissaasinnaasut killilersimaarnissaannut periarfissat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap erseqqissarusuppai.

Suliassat allanik suleqateqarluni ataatsimut ingerlanneqalersinnaasutut eqqarsaatigineqarsinnaasut tassaapput suliassat, immikkut ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsiviunnginnerusut. Suliassat immikkut ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsiviusut (soorlu AFIS-operatørit, Qatserinermit Annaassiniarnermullu atatillugu suliniuteqarnermit pisortat suliassat) isumagineqarnerat Mittarfeqarfinit tiggummineqaannartariaqarput. Suliassanut allanik suleqateqarluni ingerlanneqarsinnaasunut assersuutitut taaneqarsinnaapput: ilaasunik, nassatanik nassiussanillu isumagininneq, aputaajaaneq il.il.

Ataatsimut ingerlatsinissamut misileraataasoq

Erseqqissarneqassaaq, ingerlatsinermi suliassamik nalinginnaasunik ataatsimut ingerlatsinermit misileraatissamik Mittarfeqarfiit suliniuteqarlutik aallartereermata. Tassalu Mittarfeqarfiit RAL suleqatigalugu Paamiuni terminalimi sulisut umiarsualivimmi mittarfimmilu atornerqarsinnaanerannik Angallannermit Aqutsisoqarfimmut qinnuteqaateqarput. Angallannermit Aqutsisoqarfik tamatumunnga akuersisussaavoq, ilaatigut terminalimi sulisut qatserinermi annaassiniarnermilu atornerqartussaammata. Akuersissut 8. december 2010-mi tunniunneqarpoq. 1. januar 2011-mi atulertussanngortinneqarluni.

Misissuinerit suleqatigiissitallu

Ataatsimut ingerlatsinissaanermut periarfissat tulleriarlugit misissorneqassasut, aammalu suliniutit periarfissaqartut imminnullu akilersinnaasut aallartinneqassasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutiginiarpaa. Tassunga ilanngullugu suliassaqarfimmi suni kommunini qatserisartoqarfiit, aqqusinilerisut il.il. suleqatiglugit suliassat isumagineqarsinnaanersut misissorneqartariaqarpoq, suliassaqarfimmi taamaattuni ataatsimoorluni ingerlatsinissaq naleqquttorujussuutut isumaqarfiginarsinnaammat. Mittarfiit ingerlanneqarnerini aningaasartuutit ikilisinneqarnissaat siunertaralugu suleqatigiissitamik ataatsimoorumik, Mittarfeqarfimmiit,

Namminersorlutik Oqartussaniit aamma kommuniniit ilaasortaaffigineqartumik pilersitsisoqassasoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangersimasumik inassutigissavaa. Tamatumunnga atatillugu aningaasaliisarnermi aamma/imaluunniit aaqqitassanut kinguaattoorutit qanoq iliorluni iluarsinarneqassanersut, aammalu nutaanik kinguaattooruteqalernissaq qanoq iliorluni pinngitsoorniarneqassanersoa paasinierneqartariaqarpoq.

Timmisartumik assartuussineq nunap inuinit aningaasaqarnerannullu pingaaruteqartorujussuummat, mittarfiit sapinngisamik pitsaanerpaamik ingerlanneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

17.6.2 Umiarsualivinnut, mittarfinnut aammalu kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinut atatillugu suliassanik Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni aggutaarisarneq

Umiarsualiviit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu umiarsualivinni suliassat kommuninut tunniunneqarsinnaanerit isumaliutigissallugu naleqquppoq. Aammattaaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, taamatut suliassanik tunniussinermi iluaqutissat/ajoqutissat misissoqjissaarneqarnissaat pingaaruteqartoq. Piffissamut isumalluutinullu sinaakkusiussat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut atugassaritinneqartut iluanni suliassaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit naammaginartumik isumagineqarsinnaasimannilaq. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, suleqatigiissitamik immikkut ittumik, suleqataasunit peqataaffigineqartumik, suliassaqarfimmik immikkut ittumik taassuminnga misissuisussamik, aammalu inassuteqaatinik aalajangersimasunik malitseqartitsisussamik pilersitsisoqassasoq. Angallannermut attaveqaatinut suliat tamatigungajak avataanut arlalinnik sunniuteqartarput, tamannalu assersuutigalugu kapitali 11-imi takuneqarsinnaavoq. Taamaattumik umiarsualivinni suliassat kommuninut suliakkiissutigineqassappata, tamatumunnga atatillugu kommunit killeqarfii akimorlugit avataanut sunniutissat pingaarutillit suunersut, taamaattoqassappallu avataanut sunniutissat pitsaasut siuarsarneqarnissaat aammalu avataanut sunniutissat pitsaanngitsut unitsinneqarnissaat qanoq iliorfigineqarsinnaanersut isumaliutigilluaqqissaarneqartariaqarpoq.

Aaqqissusseqqinnermut Isumalioqatigiissitap isumaliutissiisutaani, *Pisortani immikkoortortaqarfii ilusiligaaneriniq aaqqissusseqqinnissaq pillugu isumaliutissiisut*-mi, 2005-imeersumi kommunit umiarsualivinnik piginneqataalersinnaanerit periarfissat isummerfigineqanngillat. 2007-imi Aningaasanut Inatsimmi kontomut pingaarnermut 87.73.10-mut oqaasertaliussami Namminersorlutik Oqartussat umiarsualiviutaasa aktianik piginneqatigiiffinnut, Namminersorlutik Oqartussat saniatigut kommunit umiarsualiviit inissisimaffigisaasa, aammalu aningaasaliisut namminersortut piginneqataaffigisinnaasaannut aallarniutitut akiliutigineqarsinnaanerit periarfissaqartinneqarpoq. Kisiannili umiarsualivinni ingerlatseqatigiiffinnik taamaattunik pilersitsinissamut periarfissaq atorineqarsimannilaq.

Mittarfiit

Aaqqissusseqqinnermut Isumalioqatigiissitamit inassutigineqarpoq, mittarfeqarfii taakkunanilu atortut ingerlaavartumik aserfallatsaaliorneqarnerat kommuninut nuunneqassasoq, tassani umiarsualiviit ingerlanneqarnerisa aputaajaasarnermut ikualattoornissamut upalungaarsimanermut kattunneqarnerisigut pisariillisaanermi pissarsiaassanik angusaqartoqarsinnaasoq tikkuarneqarluni. Tamatuma kingorna Angallannermut Aqutsisoqarfik oqartussaasoralugu mittarfiit nakkutigineqarnerat Mittarfeqarfinnit pingaarnertut isumagineqalertussaassalluni.

Isumannaallisaaneq, suliassaq qitiusoq

Silaannarmi angallannermut atatillugu isumannaallisaaneq pingaaruteqarluinnartuuvoq. Aaqqissuussaaneq qanorluunniit ilusilerneqaraluarpat isumannaallisaanermut piumasaqaatit akilerneqartariaqarput. Immikkoortoq 16.2-mi oqaatigineqartut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu timmisartuussinermi isumannaallisaanermut atatillugu suliassat Mittarfeqarfiit Angallannermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu tigummiinnartariaqarpat. Ingerlatsinermi suliassat nalinginnaasut ataasiakkaat arlallit allanut ingerlaqatigitillugit pitsaanerumik isumagineqarsinnaanissaat ilimanarsinnaavoq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap immikkoortumut 17.6.1-imut innersuussutigineqartut saniatigut minnerunngitsumik silaannakkut angallassinermi avataaniit sunniutissat isumaliutersuutitut ilanngunneqarnissaat innersuussutigerusuppat. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu avataaniit sunniutissat silaannakkut angallannermut pingaaruteqartussaapput, taamaattumillu kommuninut suliakkiinermi namminersortunngorsaanermilu, aammalu assigisaani tamatumunnga atatillugu isumaliutigilluarneqartariaqarpoq.

Inatsisartut 2008-mi ukiakkut ataatsimiinneranni timmisartoqarfiit pillugit inatsit akuerineqarpoq. Tassani Naalakkersuisut mittarfinnut nutaanut –nutaamik sananeqartunut taamatullu mittarfinnik talliliinernut – aningaasalersuinermi atortunik pigineqareersunik aallarniuteqarsinnaanerit periarfissinneqarpoq. Tamatumuunakkut kommunit suleqataasinnaaneranun, taamaalillunilu najukkani soqutigisanut toqqaannartumik sunniisinaanermut isumaginnissinnaanerannullu kommunit periarfissinneqarput. Ingerlatseqatigiiffinnik taamaattunik pilersitsisinaanermut – umiarsualivinnut tunngatillugu – aalajangersimasumik ujartorneqanngilaq.

Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit

Aaqqissuusseqqinnermut Isumalioqatigiissitap inassutigineqarpoq, inunnik nassiussanillu angallassinermut atatillugu siunissami kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiortarnerit kommuninut tunniunneqassasut.

Inunnik nassiussanillu angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiortarnermi suliassat Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut suliakkiissutigineqarsinnaanerinit atatillugu isumaliutersuuteqarnermi pissutsit uku ilaatinneqartariaqarput:

- Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit amerlanersaat distriktikkaarlugit aammalu kommunit killeqarfiisa iluini atuuttussatut isumaqatigiissutigineqartarput. Taamaattoq Kalaallit Nunaata qeqqanut isumaqatigiissut Sisimiunut, Maniitsumut Nuummullu, taakkunanilu nunaqarfinnut tunngasuvoq, taamaattumillu tassani kommunit marluk pineqarput. Kisiannili kommunit killeqarfiinik qaangiineq ataasiinnaagaluartoq, ilaatigut avataaniit sunniutissat eqqarsaatigalugit isumaqatigiissutit taakku akornanni ataqatigiiffiit arlaqarput. Tassalu kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit ilusiligaaneranni aamma nunap sinneranut nunanullu tamanut timmisartut umiarsuillu angallannerinit pilersaarutit akornanni ataqatigiissaarinissaq tunuliaqutarineqartarpoq – assersuutigalugu ilaasut sapinngisamik amerlanerpaat ullup ataatsip ingerlanerani angalasinnaanissaasa qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu.
- Suliassat Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut sisamaasunut suliakkiissutigineqarnerini aningaasartuutit amerlisussaanerit ilaasariaqarpoq, tassani tunngaviumik isumaqatiginninniamissamut tunngaviusut annertuneruppata isumaqatigiissutit akikinnerusut anguneqarsinnaanissaat ilimagineqartariaqarmat.

- Paarlattuanik Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut sisamaasunut suliaqinermi najukkani pitsaanerusunik aqqiisinnaanissaq anguneqarsinnaavoq, najukkani sulisinnaasut amerlanerusussaanerit ilimanarmat. Aamma najukkaniit qitiusumik, tassalu Namminersorlutik Oqartussanit najukkani pissutsit, tassungalu ilanngullugu angalariaasissanut innuttaasut kissaataat il.il. naammaginatut ilisimasaqarfigineqannginnerat isornartorsiorneqarpoq.
- Angallassinermit suliaqat kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinit matuneqartartut kommunit sisamaasut taakku akornanni assigiinngiaartorujussuummata, suliaqinissaq kommuninut nalimmasaanermut aammalu kommuninut ataatsimoorussamik tapiissutitut sunniuteqassasoq ilimagineqarsinnaavoq.

Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit neqeroorutigineqarnerinut atatillugu Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfik 2009-mi aprilimi kommuninut sisamaasunut angalavoq. Tamatumunnga atatillugu kommunit kissaataat assigiinngiaartut saqqummiunneqarput. Tassalu Qeqqata Kommuniani kisimi distriktimi angallavinnik tamarmiusunik tigusinissamut kissaateqarpoq, kiisalu Qaasuitsup Kommuniata periarfissaq toqqaannartumik atorumanagu. Tamanna kommuninut marluusuni suliaqat angissusianut atasimassasoq ilimagineqarsinnaavoq. Qeqqata kommuniani illoqarfinni marluusuni (Maniitsumi Sisimiunilu) nunaqarfiit ikittuinaapput, taakkulu ajornartinnagu ukioq kaajallallugu imaatigut angallavigneqarsinnaapput. Paarlattuanik Qaasuitsup Kommuniani nunaqarfiit amerlasoorsuupput aammalu illoqarfiit avinngarusimallutik, taakkulu sullinneqarneranni pissutsit ajornakusoortuupput - pingaartumik ukiukkut. Kommuneqarfik Sermersuumiit aqqiissuussineq atuuttoq naammagisimaarneqartoq oqaatigineqarpoq, kiisalu Kommune Kujallip angallasseriaatsinik toqqaaniarnermi sunniuteqarnerunissani kissaatigalugu.

Piffissaliussap iluani isumalluutitigullu sinaakkusiussat atorlugit ilaasunik assartuussinermit aamma nassiussanik assartuussinermit kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiornissamut atatillugu suliaqat suliaqinissutitigineqarnerini pitsaaqutit ajoqutillu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naammaginatut misissuiffigisinnasimannngilai, ilaatigut nassiussanik assartuussinermit nassiussivinnut ataasiakkaanut taperseeqatigiissitsisarnerup paasinaaffigineqarnissaa ilaasariaqarmat.

Tamanna pissutigalugu Isumalioqatigiissitamit inassutigineqassaaq, suleqatigiissitamik tamatumani pitsaaqutinik ajoqutinillu misissuueqqissaartussamik pilersitsisoqassasoq. Tassanissaarlu Isumalioqatigiissitap erseqqissaatigeqqikkusuppaa, suliami tassani avataaniit sunniutit pingaarutaasa ilanngunneqarnissaat pingaaruteqartoq. Kiisalu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, ilaasunik assartuussinermit aammalu nassiussanik assartuussinermit ajornartorsiuutit assigiinngitsorujussuusut.

Suleqatigiissitap taassuma aamma umiarsualivinnut mittarfinnullu atatillugu suliaqat kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni agguarneqarnissaat misissussappagit tamanna pissusissamisuginnassaaq.

17.6.3 Unammilleqatigiinnermi ajornartorsiuutit, tassunga ilanngullugu RAL-imut ingerlatsinissamut akuersissut

Assartuussinerpimi kisermaassinerit pissusissamisuginnartut, tassalu ataasiinnarmik neqerooruteqartoqarluni inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut imminut akilersinnaasut amerlapput. Nunarujussuarmilu Kalaallit Nunaattut ittumi, aammalu innuttaasut 56.000-it siammasissorujussuarni najugaqarfigisaanni tamanna atugaasorujussuavoq. Assersuutigalugu Nuuummi, nunap illoqarfiisa pingaarnersaanni annersaannilu marlunnik mittarfeqarnissaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaasussaannngilaq. Kisermaassinermit kisermaassisut namminersortut, allat arsaarlugit

aningaasaqarnikkut iluanaaruteqarnissamut atorluaasinnaapput, kiisalu pisortani kisermaassisut immaqa suliassanik pitsaasumik suliaqarnissamut kajumissaaruteqarnissaq naammattoq angusinnaanagu. Pissutsit taamaattut pissutaallutik kisermaassineq amerlasuutigut pisortatigoortumik maleruagassanik amerlasuunik, tassungalu tunngatillugu allaffissornermik annertuumik pilersitsiviusarpoq/malitseqartinneqartarpoq. Kisiannili unammilleqatigiittoqartillugu pisortat suli arlalinnik suliaqartarput, kisiannili aamma niuerfimmi ajornartorsiutit amerlasuut, soorlu pitsaasunik angusaqarsinnaaneq isumagineqartussaallutik.

Ajornartorsiutit taakku aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutersuutaanut tunuliaqatarineqarput. Sullualuup angallaviusinnaanera piviusunngortinnagu, Imarpik ikaarlugu usinik assartuussinermi sullissisut arlallit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutaasinnaalernissaat piviusunngorsinnaassanngitsoq ilimagineqarsinnaavoq, taannalu immikkoortoq 17.3.5-imi annertunerusumik itisiliiffigineqarpoq.

Ingerlatsinissamut akuersissut

Tamatumuunakkut Royal Arctic Line-p ullumikkut Imarpik ikaarlugu usinik assartuinnermi aammalu illoqarfiit usinik sullinneqarneranni kisermaassineranut akuersissutip iluarsiinissamut erseqqissaanissamullu pisariaqalersinnaanera soorunami mattunneqanngilaq, taamatullu akuersissutip iluani angusaqarsinnaassutsimik pitsanngorsaaneq siuarsarneqartariaqarluni, tak. ilaatigut kapitali 11. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tikkuagassaanik iluarsiiisoqassappat, illoqarfinni aatsitassarsiornermik, taamaattumillu RAL-ip akuersissuteqarfigisaaniittunik ammaanerit immikkut ittumik akuersissuteqarnissamut tunngavissiiisussaapput. Ataatsimut isigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu suut naleqqunnerpaassanersut aalajangerneqarsinnaanngilaq, tamatumani aatsitassarsiornerit aalajangersimasut apeqqutaasussaammata. Tamanna pissutigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, aatsitassarsiorfinnut illoqarfinnut qanittuniittunut atatillugu ingerlatsinissamut akuersissummik saneqqutsisinnaanermut akuersissuteqartarnermi aatsitassarsiorfinni aalajangersimasuni pissutsit apeqqutaatillugit aalajangiisoqartariaqartassasoq. Ajornartorsiutit taamaattut aamma uuliarluni misissuinnermut qalluinnermullu atatillugu pilersinnaapput.

Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, pissutsit maannakkut atuuttut tunngavigalugit Namminersorlutik Oqartussat RAL-imut akuersissutitut isumaqatigiissutaasut annertuumik allannguuteqartinneqarnissaannut tunngavissaqanngitsoq, tamatumunngattaq atatillugu nunap iluani umiarsuarmik nassiussanik assartuussinermi pilersuinissamut isumannaassutsip qulakkeerneqarnissaa pingaarteqarmat. Tamatumunnga atatillugu aamma 2022-p tungaanut umiarsualivittut aallaavittut atuutiinnarnissaa pillugu Namminersorlutik Oqartussat Aalborg Havn-imut isumaqatigiissutaat innersuussutigineqassaaq, taamatuttaarlu Royal Arctic Bygdeservice-p umiarsuaatissaasa nutaat aningaasalersorneqarnissaannut tunngatillugu 1. januar 2011 aallarnerfigalugu aningaasalersuinissamut isumaqatigiissut innersuussutigineqassalluni. Kiisalu aamma RAL-imut ingerlatsinissamutakuersissummuteqarpoq isumaqatigiissut, ukiut tamaasa decembarimi ukiunik marlunnik sioqqutsilluni ilimasaarinnikkut taamaatinneqarsinnaasoq taakkununga ilaavoq.

Silaannakkut angallassineq

Kisiannili Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu, Narsarsuarmi aamma Kangerlussuarmi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiit Qaqortumi aamma Nuummi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfinit taarserneqartuuppata, sullissisut akornanni unammilleqatigiinnerup annertunerulernissaa aamma inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaasinnaavoq, pingaartumik tamanna imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfik Kangerlussuarmiit Nuummuteqarpoq nuunneqarsinnaanera malunniulluartaasamat. Kangerlussuarmi nunap iluani imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiit pingaarnersaat matuneqarluni Nuummuteqarpoq nuunneqassappat, Air Greenlandip saniatigut sullissisut allat

aallartitsinissamut periarfissaat pitsaanerulertussaapput. Tamanna immikkoortoq 17.3.5-imi ersarinnerusumik itisilerneqarpoq.

Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerisa takutippaat, pingaartumik Ilulissani mittarfiup 1799 minut tallineqarsinnaanera pillugu misissuinermi nunatsinni akunniffissaq pingaarutilerujussuaq ataasiinnaasoq. Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu nunatsinni mittarfik qitiusoq Nuummut nuunneqarpat mittarfimmut tassunga sullissisut arlaqaraluarpataluunniit, tamatuma iluaqutissartai pigiinnaarneqassapput.

17.6.4 Aningaasalersuinermi piginnittuunermilu unammilligassat

Assartuussinermi attaveqaatini atortunut aningaasaliissutissanut aningaasalersuisarneq pissusiusut malillugit pisortanit suliarineqartarpoq. Ukiuni kingullerni nunarpassuarni namminersortut aningaasaliisnaanerat aningaasalersuisinnaanerallu qinigassatut allatut atorneqarsinnaanera annertuumik eqqumaffigineqarsimavoq oqaluuserineqartarlunilu. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap paasinninera malillugu angallanermut atortunut aalajangersimasunut arlalinnut atatillugu namminersortut suliassanut aningaasalersuisinnaanerat naleqqussinnaavoq. Aamma tamatumunnga atatillugu isumaqartoqarpoq, suliassamik aalajangersimalluinnartumik piareertoqartillugu tamatumunnga niuerfiit misissuiffigeqqaarnissaat naleqqutissasoq. Aamma namminersortut sulianut aningaasalersuisinnaanerat qanoq iliorluni naleqqunnerpaamik ingerlanneqassanersoq – BOT (Build, Operate and Transfer), OPP (Offentligt Privat Partnerskab – pisortat namminersortullu suleqatigiinnerat) aningaasalersuerialuunniit alla atorlugu – suliassamut aalajangersimasumut atatillugu aalajangiiffigineqaruni naleqqunnerpaassaaq.

Pisortat akiitsuisa amerlassusaat kisimi – ilanngaaserneqarsimangikkaluarpata ilanngaaserneqarsimagaluarpataluunniit – akiliisinnaassuseqarnermut tunngavigineqassappat, Kalaallit Nunaat akiliisinnaassuseqarluartorujussuusussaavoq. Akiitsut amerlassusaasa ineriartornerat ilaatigut pisortat aningaasalersuinerisa inernerannit aalajangerneqarsimagaluarpalluunniit tamanna atuutissaq. Tamanna immikkoortoq 16.5.1-imi annertunerusumik uppersarnerneqarpoq. Kisiannili Kalaallit Nunaannut tunngatillugu pissutsit ikinnerpaamik marluk aamma ilanngunneqartariaqarput: 1) Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnerup annertussusia katitigaaneralu, aamma 2) ingerlatseqatigiiffiit pisortanit pigineqartut akiitsumikkut inissisimanerat.

Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut suli – ataatsimoorussamik tapiissutit eqqarsaatiginagit – aalisarnermi ineriartorneq apeqquataasorujussuuvoq - tassanilu amerlassutsit akillu pineqarput. Taamatut illuatungaannarsiorneq niuerpalaartumik ingerlatsinissamut tunngaviusumik atugassarititaasut eqqarsaatigalugit nunap, taamaalillunilu aamma taarsigassarsititerusussinnaasut annertuumik annaasaqarneranik kinguneqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut suliffeqarfiit pisortanit pigineqartut, soorlu Royal Greenland A/S, Royal Arctic Line A/S, Tele Greenland A/S aamma KNI A/S Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut pingaarutilittut inissisimapput.²⁶⁴ Nalinginnaasumik pisortat ingerlatseqatigiiffiit taakku taarsigassarsiaanun akiliinissaq pisussaaffiginnikkaluarat, tamanna piviusunngortinneqartarnersoq apeqquataaginnarpoq. Tassami 2009-mi Namminersorlutik Oqartussat Royal Greenland A/S-imi aningaasaatinut akileeqataassutitut 500 mio. koruunit, tassalu ingerlatseqatigiiffiup akiitsuisa 20 %-ingajaat, ingerlatseqatigiiffiup avataaniit aningaasalersorneqarnissaanut periarfissat qulakkeerniarlugit aningaasaliissutigaat. Taamatut ataqatigiissitsinnaaneq taarsigassarsititsisut isumaliuteqarnerannut ilanngunneqartassasoq

²⁶⁴ Ingerlatseqatigiiffiit taakku tamarmik 100%-imik Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarput. Air Greenland A/S, aammattaaq Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiusoq annertoorsuaq, Namminersorlutik Oqartussat 37,5%-inik piginneqataaffigaat.

ilimanarpoq, pingaartumik ingerlatseqatigiiffiit pisortanit pigineqartut amigartooruteqarlutik imaluunniit annikitsuinnarmik sinneqartooruteqarlutik ingerlatillugit. Ingerlatseqatigiiffiit tallimat taaneqartut taakku 2008-p naanerani 4.075 mio. koruuninik ilanngaasereerlugit erniaqartinneqartunik akiitsoqarput. Akiitsut taakku 2009-p naanerani 3.273 mio. koruuninut ikilippit, tamatumunngalu 2009-mi aasakkut Namminersorlutik Oqartussat Royal Greenlandimi aningaasaatinut taarsigassarsiatut akisussaaffiusussum 500 mio. koruuninik aningaasaliissuteqarnerat pissutaasutut isigineqassaaq. 2010-mi ingerlatseqatigiiffiit akiitsuisa allannguuteqangaarnissaat naatsorsuutigineqanngilaq. Kisiannili 2011-mi aamma 2012-imi ilaatigut Royal Arctic Line A/S-imi umiarsuarnik nutaanik pisinerup kingunerisaanik akiitsut qaffaqinnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tassalu 2008-mi aamma 2009-mi ingerlatseqatigiiffiit taaneqartut akiitsui erniaqartinneqartut NTN-p 40 %-ia inorlugu amerlassuseqarput.

Pisortat akiliisinnaassuseqarnerat

Nunani akiliisinnaassuseqartutut isigineqartuni pisortat nalinginnaasumik namminersortunut sanilliullutik appasinnerusunik erniaqartunik taarsigassarsisinnaasarput, tak. illuatungaani naalagaaffiup pappiaraataanut nalilinnut erniat aammalu illuatungaani aningaasanik taarsigassarsititsisarfiit pappiaraataannut nalilinnut aamma suliffeqarfiit pappiaraataannut nalilinnut erniat assigiinngissutaat. Tamanna assersuutigalugu Danmarkimi atornerarpoq. Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap isumaa malillugu, pisortani akiitsut annertussusiinik taakkulu ineriartornerinik misissuineranut ingerlanneqarsimasunut atatillugu tamanna aamma Kalaallit Nunaannut atuutissaaq.

Taarsigassarsititsisut annaasaqaataasinnaasunut naleqqiullugu pissarsiassat annerpaanissaat anguniartartussaavaat, taamaattumillu Kalaallit Nunaanni suliassanut namminersortut taarsigassarsititsissappata taarsigassarsinissamut piumasaqaatit imikkut ittumik iluanaarnartuunissaat naatsorsuutigissallugu pissusissamisussanngilaq, aningaasalersuutissat aatsitassarsiornermi imaluunniit angallannermi suliassanut atornerqartussaagaluarpataluunniit. Tamatumunnga atatillugu aamma taarsigassarsinissamut aningaasartuutissat soorlu akuersissuteqarnermut piumasaqaatit pisarnermit pitsaanerunerisigut, toqqaannangitsumik matussuserneqarsimasinnaanissaat eqqumaffigineqartariaqarpoq.

Annaasaqarfiusinnaasunik tamarmiusunik missiliuineq

Taarsigassarsianullu aningaasartuutissat aningaasalersuinnissamik isumaliuteqarnermi immikkoortut pingaarutillit marluusut aappariinnarpaat. Annaasaqarfiusinnaasunut isumaliutersuutit aamma ilanngunneqartariaqarput. Suliassat aningaasaliiffiusussat pillugit paasissutissat/ilisimasat assigiinngingaatsiartumik agguarneqarsimasinnaapput. Assersuutigalugu pisortat uuliamik tunisassiornermut, aatsitassanik tunisassiornermut, aluminiumik tunisassiornermut il.il. taakkununngalu atasumik annaasaqarsinnaaneranut, ingerlatseqatigiiffiit nunanit tamalaaneersut suliassaqaarfinni taakkunani suliqaatut ilisimasaqarnerattut annertutigisumik ilisimasaqanngillat. Taamaattumik pisortat, pingaartumik Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnikkut annikitsunnguanik tunngaveqartutut ittuniittut aningaasalersuinnermi suliassanik ingerlatseqatigiiffinnut naammattumik piginnaaneqartunut aammalu ilaatigut immikkut ilisimasaqarnertik tunngavigalugu taamatut tunisassiornermi annaasinnaasanik paasisimaarinnittunut suliakkiisarnerat pissusissamisuginnarpoq. Tamanna tupinnangitsumik Maniitsup eqqaani aluminiuliorfissatut isigineqartumut atatillugu naleqquppoq aammalu uuliasiorluni suliassanut immaqalu aamma aatsitassarsiorluni suliassanut naleqqussinnaalluni. Annaasaqarsinnaanerup qanoq iliorluni agguarneqarnissaa ingerlatsinissamut akuersissuteqarnermut atugassarititaasuni imaluunniit suliassanut atugassarititaasuni allani ersersinneqarnissaa ilimanarpoq. Ilisimasat qanoq assigiinngitsiginerat pingaaruteqartillugu, BOT (Build, Operate and Transfer) imaluunniit OPP (Offentligt Privat Partnerskab – pisortat

namminersortullu suleqatigiinnerat) atorlugu namminersortut/pisortat suleqatigeeriaasiisa arlaat atorneqassanersoq isumaliutigissallugu imaluunniit aalajangissallugu pingaaruteqarpoq.

Pisortat aningaasalersuisarnerat pingaarnertut aallaavigineqartariaqarpoq

Suliassat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarneranut ilaatinneqartut, tassalu mittarfiit, umiarsualiviit, aqqusernit taakkunungalugu atatillugu atortut, amerlanersaat nalinginnaasorujussuummata, ilisimasat assigiinngiaarnerisa ajornartorsiutaanera annikitsuararsuuvoq. Taamaattumik akiliisinnaassuseq amigartillugu imaluunniit pissutsit immikkut ittut pissutaatillugit namminersortut aningaasalersuinissaannik isumaliuteqartariaqarneq annikitsuinnaassasoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq.

Pissutsini immikkut ittuni taamaattut tassaasinnaapput, pisortat piginnittuuneranni arlaannik peqquteqartumik aserfallatsaaliuinnermut aningaasanik naammattunik aningaasaliisinnaaneq, pisortat atortuisa, soorlu mittarfiit pisiniarfiisa il.il. suliariumannittussarsiuunneqarnissaat periarfissaqaraluartoq, assersuutigalugu Kangerlussuarmi Narsarsuarmilu pisiniarfiit akitsuuteqanngitsunik nioqqutillit Mittarfeqarfinnit ingerlanneqaratik KNI-mit ingerlanneqartut, niuerpalaartumik ingerlassinnaanissaannut periarfissat mattunneqartut.

Pisortat aningaasalersuinerat namminersortut aningaasalersuinerannit taarserneqarnissaa kisiat eqqarsaatiginagu, kisiannili aamma pisortat piginnittuunerisa namminersortut piginnittuunerannik taarserneqarnissaa eqqarsaatigigaanni, inuiaqatigiinni suliassat pingaarutilit nakkutigisinnaanerannik inuiaqatigiit annaasaqarnissaat ilanngunneqartariaqarpoq, soorlumi minnerunngitsumik assartuussinermi suliassat inuiaqatigiinnut kalaallinut pingaarutilittut isigineqartariaqartut, aammattaq tak. kapitali 2²⁶⁵. Namminersortunik piginnittoqarnermi tunngaviumik atuisut naggataagut aningaasartuutissanik, toqqaannartumik atuisut akiliutaat aqutigalugit, imaluunniit toqqaannangitsumik pisisarnerit aqutigalugit akiliisussanngortussaapput. Kisiannili namminersortut piginnittuunerat aamma/imaluunniit aningaasalersuinerat pitsaanerulersitsinissamik kinguneqassappat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqtissat aamma atuisunut iluaqutaasussaapput.

Naggataatigut oqaatigineqassaaq, namminersortut aningaasaliissutissaat pingaartumik suliniutinut aningaasalersuineranut tunngasuusussaammata, kisiannili pisortani siunertanut tamarmiusunut tunngasuusussaanatik.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassaasa allattorsimaffianni ilaatigut ”*Avataaniit aninaasaliisinnaasut kikkunerinik aammalu aningaasaleeriaasissanik paasiniaaneq*” taaneqarpoq. Aningaasalersuisussanut aningaasaleeriaasissanullu pigineqartunut piginnittoqarneq apequtaavoq. Tassani pisortat aamma namminersortut piginnittuunerat pingaarutilittut immikkoortinneqarput, taakku ilusiliinernik arlalinnik akunnilerneqaramik: pisortat/namminersortut ataqtigiissitsillutik piginnittuunerat; siullermik namminersortut piginnittuusinnarlutik pisortat piginnittuulernerannik kinguneqartinneqartut (soorlu BOT-mi), imaluunniit pisortat piginnittuusinnarlutik namminersortut

²⁶⁵ Angallannermut atortunut annertuunut, suliassat avataaniittunut pingaarutilinnik sunniuteqarsinnaasunut nakkutilliisinnanerup annaaneqarnissaasa ajornartorsiorfiunngitsoorsinnaannginnera pillugu, ilaatigut danskit Aningaasaqarnermut Inuussutissarsiornermullu ministerip Brian Mikkelsen-ip 26. april 2010-mi apersorneqarnermini imatut oqaaseqarfigaa: ”Siornatigut sapinngisamik annertuumik namminersortunngorsaanissaq annertoorsuarmik tapersersugaraara. Maanna taamaakkunnaarpunga. Tassani suliassat eqqarsaatigaakka, kisiannili aamma isumaqarpunga, suliassat ilaat naalagaaffimmit sunniuteqarfigineqarsinnaassappata tamanna pingaaruteqartoq.” Tamanna Københavnimi Mittarfinnut taamatullu TCC-mut, aningaasaateqarfinnut tunineqartunut, taamaattumillu taakkununga atatillugu naalagaaffiup toqqaannartumik sunniuteqarfigisinnaajunnaagaanut tunngatillugu oqaatigineqarpoq.

piginnittuunerannik kinguneqartinneqartut (soorlu namminersortunngorsaanermi). Oqaatigineqareersutut suliniutinut siunnersuutit aalajangersimalluinnartut piareerpata aatsaat suliniutinut aningaasaliisussanik niuerfimmi ujarlernissaq pingaaruteqartarpoq. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassaqarfik taanna annertunerusumik sammisimannigilaa. Immikkoortoq 16.5.2-mi Isumalioqatigiissitap namminersortut illuatungaaticigullu pisortat aningaasalersuisarnerannut tunngatillugu isumaliutersuutiminut nangissutigalugu, inaarutaasumik aningaasalersuisarnermi akileraarutinut aningaasaliisarneq atuisunillu akiliuteqartitsisarneq misissuiffigisimavaa. Tamatumunnga tamarmiusumut atatillugu immikkoortoq 16.5.2 innersuussutigineqarpoq.

17.7 Sullissinerit kiffartuussinerillu allat

Assartuussinermi sullissinerit kiffartuussinerillu, ulluinnarni ilaasunik nassiussanillu assartuussinermut toqqaannartumik attuumassuteqanngitsut, kisiannili inuiaqatigiit ingerlanerannut pingaarutillit arlaliupput. Tassani pineqartut tassaapput SAR-imut upalungaarsimaneq²⁶⁶, kiisalu peqqinnissaqarfimmik sullissinerit allat, teknikkimut atortunik misissuisarnerit il.il. Tamatuma saniatigut sullissinerit Sikunik Alapernaarsuiffimmit isumagineqartussat sularineqarput. Assartuussinermi sullissinerit kiffartuussinerillu taakku kapitali 14-imi annertunerusumik allaaserineqarput. Suliassaqarfimmut taakkununnga Isumalioqatigiissitap naliliinera matuma kinguliani naatsumik issuarneqarpoq.

Sikunik alapernaarsuiffik

Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, Sikunik Alapernaarsuiffiup Qaqortumi mittarfittaamut nuunneqarnissaa pissusissamisuusaaq. Tamatumunnga atatillugu sulisunut allaffinnut qulimiguulinnullu inissat qulakkeerneqartussaapput, taakkulu annertunerusumik aningaasartuuteqarfiunatik pisinnaasut naliliisoqarpoq.

SAR-imut upalungaarsimaneq

Isumaliutissiissummi matumani Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliiffigisaani ilaasunik angallassinermi allannguutissanut naleqqiullugu, allannguutissanit misissuiffigineqartunit Kalaallit Nunaata kujataa aamma Ittoqortoormiit kisimik SAR-imut sullissinissanut imaluunniit SAR-imut sullissinermi ilassutaasumik ikiunnissamat periarfissat sunniuteqarfigineqassapput.

Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik sullissinerit piffissap sikorsuaqarfiusup/immap sikuuffigisaata avataani imaatigut angallassinermut nuunneqassappat, ukiup annersaani nunap immikkoortuani tassani qulimiguullit pisariaqartinneqartussaannigillat. Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguullit SAR-imut upalungaarsimanermut ilaatinneqarmata, aamma piffissap sikorsuaqarfiusup/immap sikuuffiata avataani (tassa ukioq kaajallallugu) qulimiguulimmik Kalaallit Nunaata kujataaniititsinissaq pisariaqartussaavoq.

Ittoqortoormiini illoqarfimmut qanittumi mittarfiliortoqassappat, tassani qulimiguulik ilaasunik angallassinermi pisariaqartinneqarunnaartussaavoq. Nunap immikkoortuani qulimiguulimmik uninngatitsisoqarunnaassappat, ujarlernernut atatillugu qulimiguulimmik aggersaanissaq tamatigut pisinnaajunnaassaaq.

²⁶⁶ SAR Search And Rescue-mut naalisaataavoq.

Sullissinerit allat, annertuumik assartuussinissamik pisariaqartitsiviusut

Pisariaqartitsinerimi nunap iluani assartuussinermut neqeroorutit ataatsimoortut eqqarsaatigineqassappata, sullissisut arlallit assartuussinissamik immikkut ittumik annertussuseqartumik pisariaqartitsipput. Matuma kinguliani suliassaqarfiit pingaarnersiorlugit ilanngussisoqarpoq.

Peqqinnissaqarfik

Peqqinnissaqarfik angallasseriaatsimik ingerlalluartumik pisariaqartitsivoq, aammalu aallarussigasuarnermi, akiutinik atuiffusunik, napparsimasunik sulisunillu silaannakkut assartuussinernik amerlasuunik pisisarluni.

Peqqinnissaqarfik assartuussisarnerminut silaannakkut angallassinernut isumaqatigiissusiortarpoq (Medevac²⁶⁷), tasanilu qulimiguullit pingaarutilimmik inissisimapput. Tasanilu timmisartuussinernerit pineqartut tassaasinnaapput timmisartut nalinginnaasumik aallartarfii aammalu immikkut ittumik timmisartoqartitsilluni angallassinerit.

Maannakkorpiaq nunaqarfinni tamani terminalilersuilluni ungasianiit nalunaarasuartaatit atorlugit nakorsartitsisarfiit ineriartortinneqarput. Tassani internettikkut ungasianiit nakorsanik siunnersorteqarnissaaq nunaqarfinni innuttaasunut periarfissiissutigineqarpoq, siunissarlu ungasissoq eqqarsaatigalugu tamatuma assartuussinernup pisariaqartinneqarneranik annikillititsinissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Peqqinnissaqarfup assartuussinissamik periarfissaqartinneqarnerata allannguutinit, Assartuussineq pillugu Isumaliogatigiissitap naliliiffigisaanit sunnuteqarfigineqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Tele Greenland

Tele Greenland teknikkimut atortunik, inuiaqatigiinni attaveqatigiinnermut annertuumik pingaaruteqartunik misissuissarneq eqqarsaatigalugu Air Greenlandimit annertuumik sullinneqarpoq. Taamaattumik sulisunik atortunillu sumiiffinnut amerlanerusumik avinngarusimasuniittartunut assartuinissamut qulimiguulinnik sukkulluunniit piareersimasoqartamissaa pingaaruteqarpoq. Tamanna pillugu isumaqatigiissutit nalunaarasuartaaserisoqarfiup silaannakkullu angallassisut akornanni isumaqatigiissusiortoqartarpoq.

Aatsitassarsiorluni misissuinerit il.il.

Aammattaaq aatsitassarsiorluni misissuinerit eqqarsaatigalugit qulimiguulinnik piareersimasoqarnissaa pingaaruteqarpoq. Taakkununga tunngatillugu aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit silaannakkullu angallassisut assigiinngitsut akornanni toqqaannartumik isumaqatigiissusiortoqartarpoq.

Grønødal/ Kangilinnugit

Kangilinnugani Grønlands Kommando sakkutuunik 60-it missaanniittunik inuttaqartussatut akuerisaavoq. Taakku ilaat ikittunnguit kommunimi atorfeqartinneqarput, kiisalu entreprenøri namminersortoq, inuinnarnik sulisoqartoq ukiup affaani aasaanerani Kangilinnuganiittarpoq. Ataatsimut isigalugu innuttaasut tamarmiusut 150-it sinningaarneq ajorpaat. Ukiup ingerlanerani Kangilinnugit aamma Danmarkip akornanni angalasarneq annertungaatsiartarpoq. Tassalu sakkutuut

²⁶⁷ Medevac tassaavoq Medical Evacuation.

ukiumut arlaleriarlutik timmisartunik sukkasuulianik, Aalborgimiit Narsarsuarmut toqqaannartumik timmisussanik arlalinnik attartortarput. Tassanngaanniit isumaqatigiissut immikkut ittoq malillugu qulimiguulimmik Kangilinnguanut heliportimut ingerlatitseqqilluni timmisartuussisoqartarpoq.

Suleqatigiissitamik Forsvarskommando-p siunissami inissiffissaanik misissuisussamik pilersitsisoqarsimavoq. Tassani Kangilinnguani inissimatitsiinnarnissaq, Narsarsuarmut nuussinissaq imaluunniit Nuummut nuussinissaq misissuiffigineqarput. Forsvarskommando-p qullersaqarfia Kangilinnguaniinnassappat, aammalu Narsarsuarmi mittarfik matuneqassappat, nunaqarfimmut qulimiguulimmik sullissineq Qaqortumi mittarfimmiit ingerlanneqassaaq.

17.8 Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq aamma Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani 2010-mi maajimiit akinik qaffaanerup sunniutai

Isumalioqatigiissitap suliassat allattorsimaffiat malillugu suliassaasa saniatigut Isumalioqatigiissitap 2010-mi apriliimi Naalackersuisunit qinnuigineqarpoq, sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq, Arctic Umiaq Line-mit (AUL) ingerlanneqartoq immikkut ittumik misissueqquissaarfigeqqullugu. 2010-mi maajimi Isumalioqatigiissitap aamma qinnuigineqarpoq, Mittarfeqarfinni Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani akinik qaffaanerup, 2010-mi maajip aallartinneraniit atuutsinneqalersut pingaartumik takornariaqarnermik inuussutissarsiuteqartunut sunniutigisinnaasai misissoqullugit. Apeqqutit taakku suliaminut ilanngunniarlugit Isumalioqatigiissitap akuersivoq. Sineriak sinerlugu ilaasunik angallassinerep misissuiffigineqarnera 2010-mi juulip naanerani naammassineqarpoq, aammalu Isumalioqatigiissitap nittartagaatigut 28. september 2010-mi tamanut ammasumik saqqummiunneqarluni. Isumalioqatigiissitap suliaanut, tassungalu ilanngullugu sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinermut tunngasunut tamarmiusunut paasisimaarinnissinnaanissaq Isumalioqatigiissitamit kissaatigineqarmat, misissueqquissaarneq taanna isumaliutissiisummi kapitali 15-itut ilanngunneqarpoq. Akit qaffaataat, pingaartumik takornarianik inuussutissarsiuteqarnermut sunniuteqartut immikkoortoq 16.2.5-imi Mittarfeqarfiit ingerlatsineranni atugassarititaasut misissuiffigineqarnerinut atatillugit nassuiaateqarfigineqarput.

17.8.1 Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq

Isumalioqatigiissitap 2010-mi sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinermik misissueqquillugu qinniugineqarneranut AUL-ip aningaasaqarnera ilungersunartorsiorfiusoq, ilaatigut Naalackersuisut 29. april 2010-mi AUL-imut 2010-mi aningaasaliissutit 4,3 mio. koruuninik ilaneqarnissaannik Inatsisartut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaannut qinnuteqarnerannut, aammalu maajip ulluisa arfernanni Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap akuersineranik kinguneqartoq tunngavigineqarpoq. Qinnuteqarnermut aammalu aningaasaliissutit ilaneqarnerinut ilaatigut Naalackersuisut AUL-ip siunissaa pillugu isummernissaannut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiisummik, aallaqqaammut 2010-mi juulip aallartinnerani naammassineqartussat pilersaarutaaqqaarsimagaluartumik saqqummiussinissaata utaqqineqarnissaanut aalajangerneq tunngavigineqarpoq.

Isumalioqatigiissitap inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq, sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinerep qinigassatut allatut ingerlaannarneranik misissueqquissaarneranut sanilliugu misissuina, ajornartinnagu innuttaasut timmisartumik sullissinerup nuunneqarfigisaa kapitali 15-imi annertunerusumik nassuiarneqarpoq. Pineqartuni marluusuni tunngaviusumik ataasiakkaanut, aalajangersimasumillu ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutit aningaasartuutit imminnut assersuullugit misissoqquissarneqarput. Misissuinermi angusat tassani pingaarnerit takussutissiaq 17.8.1-imi eqikkarneqarput.

Takussutissiaq 17.8.1 Sineriak sinerlugu umiarsuarmik ilaasunik angallassinerup ingerlaannarnerani uninneranilu ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit agguaqatigiissinneqarnerisa naatsorsornerat, 2009-mi akit

	Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup ingerlaannarnerani		Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup matuneqarnerani
	Umiarsuarmik pioreersumik	Umiarsuarmik nutaamik	
Ilaasunik timmisartuussinermi ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit, kr.	4,8	6,8	3,6-it inorlugit

Nassuiaat: Erseqqissaatigineqassaaq, kisitsisini kilometerit isiginiarneqartut tunngavigineqarmata, naak aningaasartuutit tamarmiusut ataatsimut isigineqarnissaat pingaarnarugaluartoq. Tamannali imaatigut angallassineq ilaagaluarpat ilaangikkaluarpalluunniit kilometerit taaneqartut assigiinnigissutaanik annertusititsiinnartussaammat, aammalu ilaasumut ataatsimut kilometerit atorneqartut qanoq naatsorsorneqarnissaat pingaaruteqanngimmat, taanna iluar-seriarneqarsimannilaq.

Umiarsuaq maannakkut pigineqartoq, Sarfaq Ittuk, ingerlaannassappat, imaatigut angallannerup ingerlaannarneratigut ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutissat 4,8 koruuniussapput. Taassuma 2016-imi angallaviup qaangiunnerani atorneerunnissaa naatsorsuutigineqarpoq, tamatumalu kingorna ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutissat 6,8 koruuninut qaffassapput.

Imaatigut angallannerup matuneqarnerani ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutit 3,6 koruunit inorlugit amerlassuseqalerlutik apparnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Matusineq maannakkorpiaq pissappat, ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutini minnerpaamik 1,2 koruuninik erngerluni sipaaruteqarfiulersinnaavoq. Umiarsuarmik nutaamik pisinissaq pisariaqalissappat, ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut sipaarutissat minnerpaamik 3,2 koruuninik qaffassaaq.

Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, Sarfaq Ittuk-mi inuttat inatsisini aalajangersagaq immikkut ittoq, akissarsiat ilanngaasereerlugit akissaasersuiffiusoq, DIS-imut (Dansk Internationalt Skibsregister) aaqqissuussinermut assingusoq malillugu akissaasersorneqarmata. Inuttanut akissarsiarititat ukiumut 10 mio. koruunerpiamik amerlassuseqarput, taakkulu akileraarutitigut isertitsissutaaneq ajorput, tamannalu aamma inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naliliinermi ilaatinneqartariaqarpoq.

Taamaattumik ingerlatsinermut aningaasaqarneq tunngavigalugu naliliinermi sapinngisamik piaartumik, tassalu piffissami angallaviumi matumani matusinissaq annerpaamik pissarsiaqarfusinnaassasoq inerniliisoqartariaqarpoq.

Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaa aalajangiunneqarpat, mittarfiup atorneqalermerani sineriak sinerlugu angallavimmi ilaasunut tunngaviusut ikilissuammata. Tamanna Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap kapitali 15-imi Qaqortumi mittarfissap sananeqarnissaa tikillugu imaatigut angallassinerup ingerlatiinnarneqarsinnaanerani innersuussineranut tunngavigineqarpoq. Isumalioqatigiissitap tamatumunnga naatsorsuinerani sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup 2014-imi piffissaq angallaviviusoq ilanngullugu ingerlatiinnarneqarnissaa tunngavigineqarpoq. Tamatuma saniatigut aamma kapitali 15-imi umiarsuup maannakkut pigineqartup, Sarfaq Ittuk-p, atorneqarsinnaanerani sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup ingerlaannarsinnaanera misissueqqissaarfineqarpoq,

tak. takussutissiaq 17.8.1. Oqaatigineqartut Isumalioqatigiissitap naatsorsuinerani taakkunani Sarfaq Ittuk-p 2016-imi piffissaq angallassiffiusoq ilanngullugu atorneqarsinnaanera tunngavigineqarpoq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit erseqqissarneqassaaq, sineriak sinerlugu umiarsuarmik ilaasunik angallassinerup matuneqarnerata kingunerisassai arlallit ingerlatsinermut aningaasaqarnerinnaq isigalugu isummersuutininut ilaangimmata. Tassani pineqartut pingaartumik tassaapput:

- Isumaginnikkut sunniutissat. Ullumikkut angalaqatigiit imaatigut angallassinermi akikillisaatinik angusaqarsinnaasut timmisartumik assartuussinermut nuunnermi assartuussinermut aningaasartuutit amerlanerulernerinik misigisaqassapput. Tassani umiarsuarmik angalasartut 20%-iisa missaat pineqarput. Tamatuma saniatigut bilitsileeriaatsinit maannakkut atorneqartunit timmisartunut bilitsit akikitsut ikittuaraasarput. Sineriilli sinerlugu ilaasunik umiarsuarmik angallasseriaatsimik matusinermi sipaagassat annertummata, politikikkut aalajangiisoqarnerani angalaqatigiit taakku taarsiivigineqarsinnaassapput.
- Ornigassanut arlalinnut maannakkut timmisartumut akiusunut atuuttunut naleqqiullugu bilitsit akikinnerusunik atuilluni piffissap sivikitsup ingerlanerani inniminniisinnaanermut periarfissat, tamatumalu saniatigut timmisartumut ilaanermi umiarsuarmut ilaanermut sanilliullugu nassatassanut killilersuinerit annertunerupput.
- Kitaata sineriaani illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni umiarsuarmik ilaanermi misigisassat nalinginnaasut kulturillu oqaluttuarisaaneranut tunngasut, kiisalu inooqatigiinnermut tunngasut angallaviup matuneqarnerani tammartussaanagerat.
- Sineriak sinerlugu imaatigut angallassineq matuneqarpat, ullumikkut AUL-imut ilaasartunit arlallit immaqqa angalanissaminnik taamaatitsiinnartalermissaat. Tamanna nuttarsinnaanermut killiliissaaq aammalu inuiaqatigiinni sunniutinik nassataqassalluni.
- Assartueriaatsit marluusut ataasiinnangortinneqarnerini angallasseriaaseq, soorlu pinngortitami pisartunit, innermik anitsinertut il.il. ittunit, kiisalu pissutsinit allanit, soorlu suliumajunnaarnernit sunnertianerulissaaq. Tamatumunngali atatillugu erseqqissarneqassaaq, umiarsuit angallanneranni suliat angalasartut amerlassusaannut tamarmiusunut naleqqiullutik, kapitali 15-imi takuneqarsinnaasutut annikitsuararsuummata, taamaattumillu angallasseriaatsip pinngortitami pisartunit il.il. sunnertianera taamatut annertussuseqaannassaaq. Timmisartut angallanneranni unitsitsisoqarpat umiarsuit pisinnaasaat pilertortumik immerneqartussaapput. Paarlattuanik ajornartoornermi umiarsuit angallatillu nunaqarfiliartaatit allat, Kalaallit Nunaanni pigineqartut tamarmik assartuussinissamut pisinnaasanik annertuunik ikiuussinnaasassapput. Tamannali sineriak sinerlugu angallaviit atoraluarpata atunngikkaluarpataluunniit atorneqarsinnaassaaq.

Ingerlatsinermut aningaasaqarnerup saniatigut pissutsit allat suut sineriak sinerlugu angallaviup siunissaanut isumaliutersuutininut ilanngunneqassanersut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangersartussaangilai. Aamma sunniutissat naliliiffigineqanngitsut assigiinngitsut ataatsimut isigalugit sineriak sinerlugu umiarsuarmik angallassinerup ingerlaannarnerani ukiumut saniatigut aningaasartuutissanut nallersuussinnaanersut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangertussaangilaa. Tamanna politikikkut suliarineqartussat isigineqarpoq.

Naliliineq

Ingerlatsinermi aningaasaqarnermut sunniutissanik naliliinerit allatorneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inernilivoq, sineriak sinerlugu umiarsuarmik angallavik sapinngisamik piaarnerpaamik, tassalu 2010-mi angallaviusup kingorna matuneqarpat ingerlatsinermi aningaasaqarnikkut iluanaarutissaqartoqassasoq. Taamatut naliliineq umiarsuarmik assartuussinermit aningaasartuutissanut amerlanaagaannngitsunut tunngavissiornikkut taparserneqarpoq, taamatullu timmisartumik assartuussinermit aningaasartuutissat amerlanaarneqanngillat.

Naalackersuisut 11. august 2010-mi ataatsimiinnerminni aalajangerput, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaa ataatsimoortoq piareerpat sineriak sinerlugu umiarsuarmik ilaasunik angallassineq inaarutaasumik aalajangiiffiqineqassasoq. Naalackersuinikkut angallannerup ilusissaanut ataatsimoortumut siunissamilu atuuttussamut annertuumik tapersiisoqarnissaanik kissaateqarneq tamatumani tunngavigineqarpoq.

17.8.2 Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani akit 1. maj 2010-mi qaffanneqarnerisa misissuiffiqineqarnera

Mittarfeqarfii Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani akinik 1. maj 2010-mi atuutilersussanik qaffaanissamik qinnuteqarnerisa kingorna suliap ingerlanerani, akit qaffaataasa ilaatigut takornarianik inuussutissarsiornermut sunniutissai Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap isumakulunnartoqartillugu oqaatigaa. Tamatumunnga atatillugu Naalackersuisut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq qinnuigaa, akit qaffannerisa sunniutigisinnaasai naliliiffiqeqqullugit. Naalackersuisoq Jens B. Frederiksen-imit allakkatigut 28. maj 2010-meersutigut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq qinnuigineqarpoq, Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit oqaatigineqartut ilannguteqqullugit.

Tamatumunnga tunngatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit oqaatigineqarpoq, ataatsimut isigalugu mittarfii sapinngisamik pitsaanerpaamik ingerlanneqarnissaat minnerunngitsumik takornarianik inuussutissarsiornermut pingaaruteqartoq, taamaattumillu Isumalioqatigiissitap ataatsimut isigalugu aallarniutitut Mittarfeqarfinni ingerlatsinissamut atugassarititaasut periarfissallu, taakkunungalu atatillugu innersuussutit innersuussutigissavai.

Takornariaqarnermut sunniutaanerluttussat

Takornariaqarnermik inuussutissarsiuteqartut soorunami timmisartumut akit qaffannerisa, aammattaaq Mittarfeqarfii akisunerulersitsinerannik kinguneqartussap kingunerisaanik takornariat ikilinerannit sunniuteqarfiginerlunneqartussaapput. Akinut qaffaatit ukiumut isertitat 15 mio. koruuninik amerlinerannik kinguneqartussat naatsorsuutigineqarpoq. Akit qaffasinneruleneri tamakkiisumik bilitsinut akinut tutsinneqarnissaat naatsorsuutigalugu, Air Greenlandip ukiumoortumik kaaviiartitaanut 1 mia. koruunerpiaasunut atatikkaanni, akinut qaffaatit isertitaqarfiusartunut tamanut agguanneqassappata, takornarianut bilitsit 1½%-imik qaffannissaat naatsorsuutigineqarpoq. Ukiumut avataaniit takornariat 36.000-it missaanniittut nunatsinnut tikeraartarput. Isumalioqatigiissitap takornarianut akinut sunnertiassuseq ataatsimut atugaat malillugu, akit qaffannerini ukiumut avataaniit takornariatartut 500-erpiamik, eqqornerusumik 540-nik ikinnerulissapput. Tamatuma saniatigut aamma nunap iluani takornariatarneq appaateqassaaq.

Takussutissiaq 17.8.2-mi ilaatigut takornariaqarnermik inuussutissarsiornermi takornariatartut 500-erpiamik ikilinnissaasa sunniutissaannut Isumalioqatigiissitap naliliinera allanneqarpoq. Naatsorsukkani taakkunani nalornissuteqarneq erseqqissarniarlugu aamma takussutissiaq 17.8.2-mi avataaniit takornariatartut 750-inik ikinnerulernissaannut naliliineq ilanngunneqarpoq.

Takussutissiaq 17.8.2 Ukiuni 20-ni siumut takornarianit avataaneersunit nunap iluani isertitassat ikinnerulernerisa sunniutissaat, maanna naliusut ilanngaasereerlugit nalinginut naatsorsorlugit.

	Takornariat avataaneersut 540-nik ikinnerulernerat	Takornariat avataaneersut 750-inik ikinnerulernerat
Takornariat atuinerannut aningaasartuutit nalinginnaasut ukiumut ikileriaataat ^a	3.024.000 kr.	4.200.000 kr.
Taakku amerlaqataannik isertitit ikileriaataat ^b	1.512.000 kr.	2.100.000 kr.
Ilaasunut akitsuutip apparneqarnerani takornariamut ataatsimut isertitassat 500 koruuninik ikilinerat, tak. ilanngussaq 1.1	270.000 kr.	375.000 kr.
Isertitit ikileriaataat katillugit	1.782.000 kr.	2.475.000 kr.
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit ^c	27.799.200 kr.	38.610.000 kr.

- Ilulissanut atatillugu takornariat atuinerat agguaqatigiissillugit 5.625 koruuniusut 5.600 koruuninut akunnaallisineqarput, tak. takussutissiaq B 8.1.5 taakkunungalu nassuiaatit.
- Ilanngussaq 1.1 naapertorlugu isertitit qaffaatissaasa naatsorsoqqinnerini ½ tunngavigineqarpoq.
- Maanna naliusut ilanngaasereerlugit naliusup naatsorsoqqinnerani 15,6 tunngavigineqarpoq, tak. 1.5.1.

Aallaqqaammut erseqqissaatigineqassaaq, akinut qaffaatit 15 mio. koruunit taakku pingaarnertut takussutissiaq 17.8.2-mi 1,8/2,5 mio. koruuninut, imaluunniit aningaasat ilanngaasernerqartut amerlaqataannut taaneqartunut assersuunneqartussaammata, aningaasat taaneqartut tamarmik ukiumoortumik aningaasartaliussaammata. Appaattut erseqqissaatigineqassaaq, naatsorsukkani taakkunani avataanit takornariatartut ikilinerisa aammattaarlu takornariat nunaqavissut ikilinerisa kingunerisaanik timmisartuutileqatigiiffiit isertitaasa ikilinissaat eqqarsaatigineqanngimmat. Ikilissutissat amerlassusissaannut timmisartuutileqatigiiffiit pisinnaasanik naleqqusaaissamut periarfissaat apeqqutaassapput. Pingajuattut avataaniit takornariat ikinnerulernerisa sunniutissaat kisimik takussutissiaq 17.8.2-mut ilanngunneqarput. Tamatumali kingunerisaanik naliliinerit ikinaarneqarnerat akit qaffaatissaannit 15 mio. koruuniusunit 6 mio. koruunit Nuummi, Sisimiuni Ilulissanilu ammasarnerit ilaneqarnerinit illuatungilerneqassapput.

Atuagassiat atorneqartut allattorsimaffiat

Air Greenland 2006. *Silamik pissuteqartumik tikittartut aallartartullu akulikissusiat aamma silaannaap aalaruluttarnera pillugit allakkiaq. Timmisartuussinermi ingerlasussanik pilersarusiorneq pillugu nalunaarusiap ilaanut nutartikkamut ilanngussatut saqqummersinneqartoq* ullulerneqartoq 5/4-2006. December 2006.

Air Greenland 2010. *SULUK, 2011 nr. 01.* Nuuk 2010.

Air Greenland 2010. *Ukiumoortumik nalunaarusiaq 2009.* 15. marts 2010.

Ilulissani aamma Nuummi Timmisartoqarfiup aamma Umiarsualiviup allineqarnissaa pillugu suleqatigiissitaliaq 2006. *Timmisartuussinermi ingerlasussanik pilersarusiorneq pillugu nalunaarusiap ilaa.* Suleqatigiissitaliaq Nuup Kommuneanit, Ilulissat Kommuneannit aamma Namminersornerullutik Oqartussanit pilersitaavoq. December 2006.

Ilulissani aamma Nuummi Timmisartoqarfiup aamma Umiarsualiviup allineqarnissaa pillugu suleqatigiissitaliaq 2006. *Tapiliussaq nr. 1, 13.12.2006-imeersoq nalunaarusiamut: Nuuk, Siunissami timmisartoqarfissaq – Silamik pissuteqartumik tikittartut aallartartullu akulikissusiat.* INUPLAN A/S – NIRAS-imit suliarineqartoq. 7. december 2005.

Kujataani angallannikkut attaveqaatissatut pilersaarutinut suleqatigiissitaliaq 2007. *Kujataani angallannikkut attaveqaatissatut pilersaarutit naliliivigineqarnerat.* Taamanikkut Nanortallip Kommunianit, Qaortup Kommunianit, Narsap Kommunianit aamma Namminersornerullutik Oqartussanit pilersinneqartoq. Juli 2007.

Arctic Umiaq Line A/S. *Ukiumoortumik nalunaarusiaq 2008.* Nuuk 2008.

Arctic Umiaq Line A/S. *Ukiumoortumik nalunaarusiaq 2009.* Nuuk 2009.

ASIAQ 2010. *Angisunnguami silasiorfik, Nuuk – Pitsaassutsimik qularnaarineq aamma kisitsisitigut paasissutissat.* Maj 2010.

Avinor AS 2010. *Project Benchmarking – Review benchmarking of small and remote regional airports.* 25. june 2010.

Isumaliutissiissut nr. 807. *Kalaallit Nunaanni Nunap iluani angallanneq pillugu isumaliutissiissut.* København 1977.

CTT, Danmarks Tekniske Universitet (DTU) 2007. *Nalileeriaatsimut TGB-mut uppernarsaatit pillugit nalunaarusiaq.* Maj 2007.

CTT, Danmarks Tekniske Universitet (DTU) 2007. *TGB – Angallasseriaatsinut naatsorsuinerit nassuiarnerat.* Juli 2007.

Dansk Vejtidskrift 2009. *"Kalaallit Nunaata kujataani aqquisinniorneq aamma ineriartorneq".* August 2009.

Deloitte 2008. *Nuummi nutaamik umiarsualiviliorneq. Aalajangiinissamut tunngavissiaq.* November 2008.

Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfik 2007. *Periarfissat pillugit nassuiaat 2007*. Nuuk, juli 2007

Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik 2010. *Maniitsoq – Aluminiu pillugu suliniuummut atatillugu umiarsualiveqarnermik misissueqqissaarneq, Immikkoortoq II: Umiarsualivinnut assigiinngitsunut titartakkat siunnersuutit aamma aningaasaqarnikkut missiliuinerit*. Saqqummersitaq 2 - september 2010.

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik 2010. *Naalakkersuisut aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarutaat 2010*. Nuuk

Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfik 2006. *Nalunaarusiat aamma sanaartugassanut missiliuinerit*. Oktober 2006.

DMI 2009. *Sikunik alapernaarsuiffik ukiuni 50-ini – naatsumik*. København 2009.

Aalisarnermut Isumalioqatigiissitaq 2009. *Aalisarnermut Isumalioqatigiissitaq isumaliutissiisutaa*. Februar 2009. Nuuk.

FORCE Technology 2006. *Nuup aamma Ilulissat eqqaanni silaannaap aalaruluttarneranik misissuinerit*. December 2006.

Gillen, D. W. 2002. *Air Travel Demand Elasticities: Concepts, Issues and Measurement*. Wilfred Laurier University. November 2002.

Greenland Venture 2009. *Kommune Kujalleq – Ineriartornermut atugassarititaasut*. Oktober 2009.

Grontmij|Carl Bro 2009. *Kalaallit Nunaanni umiarsuit atorsinnaajunnaartutut nalunaarutigineqarsinnaasut peerneqarnissaannut siunnersuut*. 21. september 2009.

Namminersornerullutik Oqartussat 1998. *Immikkut ilisimasalinnit nalunaarusiaq*. September 1998.

Namminersornerullutik Oqartussat 2003. *Umiarsualivinnik piorsaanissamut siunnersuutigineqartunut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannit isigalugu nalilersuinerit*. Umiarsualiviit pillugit suleqatigiinnit suliarineqartoq. November 2003

Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Umiarsualiviit annertusaavigineqarnissaannut nassuiaat*. Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfik. Maj 2006.

Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Umiarsualiviit annertusaavigineqarnissaannut nassuiaat*. Maj 2006.

Namminersornerullutik Oqartussat 2007. *Nuummi nunanut tamalaanut umiarsualivik A/S-imut aningaasaqarnikkut tunngavissat. Saqqummersitaagallartoq*. Namminersornerullutik Oqartussat sinnerlugit NIRAS. September 2007.

Namminersornerullutik Oqartussat allallu 2007. *Kujataani angallannikkut attaveqaatissatut pilersaarutit nalilivigineqarnerat*. ”Kujataani angallannikkut attaveqaatissatut pilersaarutitut suleqatigiissitaliaq”-mit suliarineqartoq. Maj 2007.

Namminersornerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. *Timmisartoqarfinnik annertusaaneq Killiffik 2008*. November 2008.

Mittarfeqarfiit 2003. *Nuummi Timmisartoqarfik. Mittarfiup 1199 meterimut allilerneqarnissaa*. September 2003.

Namminersorlutik Oqartussat - Ineqarnermut Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfik 2010. *Assartuussinermut suliaasaqarfimmi killiffik aamma ajornartorsiutit*. COWI Namminersorlutik Oqartussat sinnerlugit. Juni 2010.

Namminersorlutik Oqartussat - Ineqarnermut Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfik 2010. *Aalajangiinissamut ikorfartuutaasussatut angallasseriaatsimut sakkussaq, Teknikkikkut uppersaatit*. COWI Namminersorlutik Oqartussat sinnerlugit. Maj 2010.

Namminersorlutik Oqartussat. *Aningaasaqarnermut Inatsit 2010*. Nuuk 2009.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik. *Ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2009*. Nuuk 2009.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2009. *Innuttaasut amerlassusissaannut siumut naatsorsuinerit 2009-2040. Innuttaasut 2009:2*. Nuuk.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2009. *2004-imut isertunut anisunullu takussutissiaq. Nunami naatsorsuusiornikkut kisitsisit 2009:2*. Nuuk.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2010. *Takornariaqarneq 2010:1*. Nuuk.

Umiarsualiviit pillugit suleqatigiit 2003. *Umiarsualiviit allilerneqartussatut siunnersuutigineqartut inuiaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu naliliiffigineqarneri*. November 2003.

IATA 2008. *Economic Briefing No 9: Air Travel Demand*. Januar 2008.

INUPLAN 2008. *Qeqertani containerinut umiarsualivik nutaaq*. Allakkiaq kiisalu Qeqertani nutaamik umiarsualivilionnissaq pillugu Nuup Kommuneanit aamma Namminersornerullutik Oqartussanit nalunaarusiamit (2006) Nuup Kommuneanit, Namminersornerullutik Oqartussanit aamma Royal Arctic Line A/S-imit piumasaqaatit malillugit suliarineqartumit 2006-imut siusinnerusukkut missingersuusiasimasunik iluarsisutitut Excel-imit naatsorsuusianik ilaqartoq. Maj 2008.

Ingerlasussanik piareersaanermik inerisaanermut suleqatigiissitaliaq. *Nunamut allanngutsaaliukkamut isaariaq pingarneq*. November 2007.

Miljøministeriet 2010. *Avatangiisinut suliniutinik inuiaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu nalilersuineq*. Januar 2010.

Mittarfeqarfiit 1994. *DHC-8-inut mittarfiit takissusissaat pisariaqartut pillugit allakkiaq*. 11. oktober 1994.

Mittarfeqarfiit 2000. *Sulinermut atuagassatut allakkiaq nr. 2.1, Qaqortoq*. 15.11.2000.

Mittarfeqarfiit 2000. *Sulinermut atugassatut allakkiaq nr. 3.1, Narsarsuaq*. 15.11.2000.

Mittarfeqarfiit 2004 *Angallannermi sanaartorneq, Sanaartornissamut nassuiaat aamma missingersuut, Qaqortup aamma Narsap akornanni Mittarfik*. 27.05.2004 .

Mittarfeqarfiit 2004. *Angallannermi sanaartorneq, Sanaartornissamut nassuiaat aamma missingersuut, suliasap ilaa: Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuuup akornanni angallannermi sanaartorneq, sammisaq: Qaqortup aamma Narsap akornanni umiarsuarmik ikaartaammik atassuteqaat*. Nuuk 2004.

Mittarfeqarfiit 2004. *Angallannermi sanaartorneq, Sanaartornissamut nassuiaat aamma missingersuut, suliasap ilaa: Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuuup akornanni angallannermi sanaartorneq, sammisaq: Aqqusineq atassuteqaat*. Nuuk 2004.

Mittarfeqarfiit 2006. *Nuuk, Angisunnguami siunissami mittarfik, Timmisartoqarfik 3000 meterimik mittarfittalik*. Marts 2006.

Mittarfeqarfiit 2008. *Ukiumoortumik nalunaarussiaq*. Nuuk 2008.

NIRAS GREENLAND A/S 2010a. *Aluminiuliorfissamut suliniutip aningaasaqarnikkut sunniutissai*. Greenland Development A/S, januar 2010. Nuuk.

NIRAS GREENLAND A/S 2010b. *Aningaasaqarnikkut namminersorneq. Suliassaq annertoorsuaq, kisiannili ajornavissunngitsoq*. Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat, marts 2010. Nuuk.

Nordregio 2010. *Kalaallit Nunaanni nuttarsinnaaneq. Eqikkaalluni misissueqqissaarneq*. Stockholm.

Nuup Kommunea, 2000. *Nuuk 2050 – Nuummi illoqarfiup ineriartortinnissanut periarfissat pillugit Teknikkikkut/Aningaasaqarnikkut misissueqqissaarneq*. Oktober 2000.

Nuup Kommunea 2004. *Nuummi umiarsualivinnut ataatsimoortumik aaqquinnissamut pilersaarut*. NIRAS for Nuup Kommunea. Juni 2004.

Nuup Kommunea 2006. *Kommunimut pilersaarut 2005-2014*. April 2006.

Nuup Kommunea aamma Namminersorerullutik Oqartussat 2006. *Nuummi Umiarsualivik – Atlantikukkoortaatitut umiarsualivimmik pioreersumik allilerineq imaluunniit Qeqertani umiarsualivik nutaaq*. September 2006.

Nuup Kommunea, m.fl. 2006. *Sanaartornermut aningaasartuutit pillugit suleqatigiissitaliamit nalunaarussiaq*. August 2006.

Nuup Kommunea, Ilulissat Kommuneat aamma Namminersorerullutik Oqartussat 2007. *Nuummi aamma Ilulissani mittarfinnik siunissami aaqquissutissat teknikkikkut, sanaartornikkut aningaasaqarnikkullu nalilersorneqarneri*. April 2007.

OECD 2009. *Health at a Glance 2009*. OECD Indicators. Paris.

Rambøll Grønland 2010. *Sisimiuni Umiarsualivik. Ineriartortitsinissamut periarfissat*. 15. okt. 2010.

ROADEX 2001. *Winter Maintenance Practice in the Northern Periphery*, ROADEX SUB PROJECT B PHASE I. Juli 2001.

Royal Arctic Lines 2009. *Ukiuortumik nalunaarusiaq 2009*. Nuuk.

Royal Arctic Lines 2010. *Angalanissamut pilersaarut pingaarneq 2010*. Nuuk.

SAS 2004. *Skandinaviami silaannakkut angallassineq – naleqarnera pingaaruteqarneralu*. COWI for SAS. November 2004.

SCANAVIA A/S 1999. *Nuup Kommunea, Timmisartornermi teknikkikkut naliliineq aallaavigalugu Nuup kujataani Qeqertarssuarmi kiisalu Akiani timmisartoqarfimmik inissiinissamik periarfissaq pillugu nalunaarusiaq*. Maj 1999.

Sisimiut Kommune 2003. *Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq. Iluaqutissartaannik ajoqutissartaannillu sunniutissanik nalilersueqqissaarneq*. Marts 2003.

Sisimiut Kommune 2004. *Suliassamut nassuiaat aamma missingersuutit –Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusinniorneq*. Rambøll. Maj 2004.

Sisimiut Kommune, Inuussutissarsiornermut, Nunalerinermut Suliffeqarnermullu Pisortaarfik, Aningaasaqarnermut Pisortaarfik aamma Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaarfik 2004. *Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni aqqusiniliornissamik suliniut pillugu nalunaarusiaq. Sisimiut Kommuniata sunniutissanut nalilersueqqissaarneranik aammalu suliniutip pilersaarusiorneqarnerata ingerlaqqinnissaata piukkunnassuseqarneranik naliliineq*. Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq pillugu suleqatigiissitaliamit suliarineqartoq. December 2004.

Sisimiut Kommune 2006. *A/S Umimmak Traffic-imut ingerlatsinissamut pilersaarut*. Sisimiut 2006.

Aaqqissuusaanermut Isumalioqatigiissitaq 2005. *Pisortat suliassaqarfiinik aaqqissusseqqinnissaq pillugu isumaliutissiissut*. Nuuk.

Sørensen, C. 2005. Inuttussuseq. Innutaasut amerlassusaasa allanngoriartornerat, innuttaasut amerlassusaasa allanngoriartornissaannik naliliinerit aamma sulisussaqrneq. *Aningaasaqarnikkut Inuiaqatigiinnut nassuiaat, saqqummersitaq 4*. Systime Academic.

Sørensen, C. 2005. Inuttussuseq. Innutaasut amerlassusaasa allanngoriartornerat, innuttaasut amerlassusaasa allanngoriartornissaannik naliliinerit aamma sulisussaqrneq. *Aningaasaqarnikkut Inuiaqatigiinnut nassuiaat, saqqummersitaq 4*. Systime Academic.

Angallannermut Aqutsisoqarfik 2010. *Aeronautical Information Publications (AIP Grønland)*. Allakkiaq aaneqarpoq uani <http://www.trafikstyrelsen.dk>. København 2010.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq 2010. *Takorluukkat pillugit siunnersuut*. 1. marts 2010.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq 2010. *Malitassiassat allattorsimaffiat*. 20. maj 2010.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq 2010. *Nassuiaat: Kalaallit Nunaata kujataani assartuussinermi attaveqaatit*. 1. juli 2010.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq 2010. *Nassuiaat: Qaqortumiit Ilulissanut sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq.* 2. juli 2010.

